Ajaleht A

Paremik lugusid läbi poole aastasaja taaskehtestatud Tartu Riikliku Ülikooli 50. aastapäevaks.

Võib-olla Sinustki midagi.

TARTU ÜLIK
RAAMATUK

Uni-PER aevum versitas '44-'94

HIND 2.50 Universitas Tartuensise eriväljaanne september 1994

Eduard Vääri: Seltsimees Stalini keeleteadusalaste tööde viljastav mõju läänemeresoome keelte uurimisele loe lk. 2.

Stepan Karja: Kui olin miilitsameeste abimees loe lk. 4.

Vello Lään: Estraadil ei olnud «Elektroni» loe lk. 4.

Mikk Titma: Mõtteid kongressipäevilt loe lk. 5.

Alo Ritsing: Mõtekilde loe lk. 5.

Marju Lauristin: Ideoloogiline töö loe lk. 5.

Eerik Truuväli: Ülikoolinoortele loe lk. 5.

Toomas Alatalu: Vanade sõdalaste jälgedes loe lk. 6.

Mati Unt: Ühe hea poisi mälestused loe lk. 6.

Mihkel Mutt: Desperaado lahkub väljakult loe lk. 7

Kalle Kulbok: Ahelreaktsioon — kus suitsu, seal tuld loe lk. 7.

Raul Mälk: NLKP ja Nõukogude valitsuse võitlus desarmeerimise ja sõjaohu vähendamise eest loe lk. 7.

Tiit Pruuli: All We Need is Love loe lk. 8.

Ivar Vigla: ISE loe lk.8.

Hans Luik: Sel sessil kallis raamatusodija loe lk. 8.

Lennart Meri: Jätkame raamatu levitamise hoogtöö ajal alustatud tööd isikliku raamatukogu soetamisel

Milline peab olema isiklik raamatukogu? Kuidas seda komplekteerida? Need küsimused kerkisid erilise aktuaalsusega esile äsjalõppenud kirjanduse levitamise hoogtöö ajal ja ei tohiks oma tähtsust kaotada edaspidigi.

Arvatavasti ei leidu meil üliõpilasi, kellel isiklik raamatukogu täielikult puuduks. Suurem osa pani juba keskkoolis raamatukogule aluse, kuid teadlikku selektsiooni selle täiendamiseks alustatakse ikkagi ülikoolis huvide ja tulevase eriala täpsema selgumisega.

Tekib probleem, milliseid nõudeid võib esitada isiklikule raamatukogule ta sisu, mitmekesisuse ja mahu seisukohalt? Kas on otstarbekohane, et raamatukogu oma materjalilt spetsialiseeruks kitsalt üliõpilase huviala järgi? Kas on üldse mõtet selleks kulutusi teha, arvestades meie ülikooli raamatukogu, teaduskondade ja kateedrite raamatukogude küllalt korralikku tööd ja mahtu?

Vastus viimasele küsimusele peab olema positiivne. Kuna rõhuv enamik meie produktiivsest tööst toimub kodus, siis on hädavajalik omada ka endal tähtsamaid käsiraamatuid, klassikuid jne.

Järg lk.7.

Karl Kalkun «lõbustab» rahvast

Olümpiaadipidu oli täies hoos. Täna oli siia kokku tulnud üliõpilasi peaaegu igast teaduskonnast, et sisukalt ja lõbusalt vaba aega veeta. Peale kõigi teiste oli kohal ka Karl Kalkun — õigusteaduse «ammutaja». Oma teaduskonnas on ta tuntud kui suur «naljahammas» ja napsuvend.

Mida tegi siis Kalkun matemaatika-loodusteaduskonna olümpiaadil paar nädalat tagasi? Kui osutus, et matemaatikud oma olümpiaadiga midagi eriti huvitavat pakkuda ei suutnud, siis otsustas seda teha Karl Kalkun õigusteaduskonnast: ta püüdis lõbustada ennast ja rahvast.

Oma vanade kommete kohaselt võttis ta kõvad «tuurid» sisse. Viin piiras niigi piiratud mõistust, ja Karl Kalkun hakkas laiutama oma labase käitumisega. Ta istus esimesse ritta, vahetevahel norsatas, ärgates aga vahetas oma sõbraga mitte päris viisakaid märkusi ja mõtteavaldusi, mis üle saali kostsid. Vaheajal lõbustas ta kohalviibijaid veel mõne labase naljaga ja enne äraminekut kandis suure furooriga ette oma lemmiklaulu, mille sõnad trükimusta ei kannata.

Mis juristi saab Kalkunist, kui ta ei loobu otsustavalt sellisest huligaanitsemisest? Ja kuidas võivad näitekunstiringi liikmed teda sellisena sallida endi hulgas?

Minu arvates, kui mees on parandamatu joodik, siis tema sobivus ringidesse ja ülikooligi on väga kahtlane.

M. OSMAN
☆ 1950 nr. 40

Filoloogia mandumisest

Linnar Priimägi, üliõpilane

«Filoloogia mandumiseks» võiks kokkuvõtvalt nimetada seda nähtust, mis viimasel ajal üha sagedamini ilmneb nii oma tagajärgedes kui alasti põhjustes, ja seda mitte üksnes ülikoolis, vaid eesti keele *socium*'is üldse, kuivõrd filoloogia all sünnib mõista suhtumist keelesse kõige laiemas tähenduses. Millised on siis mahakuulutatud mandumise põhipõhjend-ilmingud?

Järg lk. 4.

Selliseid teaduskonna-õhtuid pole meile tarvis

Juba mõnd aega tagasi algatati Loomaarstiteaduskonnas mõte korraldada teaduskonnaõhtu, mille eesmärgiks pidi korraldajate kavatsuste järgi olema üliõpilastevaheliste seltsimehelike suhete tihendamine ja üksteise tundmaõppimine. Nüüd, mil see üritus on teoks saanud, võib konstateerida, et vähemalt oma teisena märgitud ülesande on õhtu täitnud, kahjuks ainult negatiivses mõttes.

Ent alustada tuleb algusest. Korraldav toimkond võttis oma ülesandeid tõsiselt ja töötas pingeliselt, abi oodati igaühelt. Ja väga imestunud oldi siis, kui mõnel üliõpilasel oli ka teisi ülesandeid peale teaduskonnaõhtu ettevalmistamisest osavõtmise. Näiteks oli üliõpilane Mänd minu peale väga pahane, et ma 9. aprilli õhtul läksin kommunistliku kasvatuse konverentsi plenaaristungile.

Õhtu ise toimus 10. aprillil. Algul oli kõik korras: istuti lauas, söödi, lauldi ja tuju oli kõigil hea. Ent peagi selgus, et mõnede üliõpilaste rõõmus tuju ei tule mitte kohvist, vaid millestki, mis liikus laua ääre all ja mis polnud mitte kohv. Selgemini öeldud — alkoholist. Ja alkoholi mõju hakkas peagi ilmnema. Osa meesüliõpilaste samm kaotas oma kindluse ja lärmi tehti ka rohkem kui tarvis. Ja kui kellelgi jätkus julgust neid keelata, sai sellele osaks väga jahe suhtumine. Näiteks kui mina kutsusin korrale I kursuse üliõpilast Lillipuud, vastas ta mulle häbematult moonutatud tsitaadiga N. Ostrovski romaanist «Kuidas karastus teras», mis pidi «õigustama» Lillipuu sobimatut käitumist.

Nii ei õnnestunudki üldist lärmitsemist ja ebasobivat käitumist pidurdada, seda enam, et kohalviibivad õppejõud ei teinud selleks midagi, vaid vaatasid kogu korralagedust külmavereliselt pealt. Eriti imelik on see, et ka dekaani asetäitja prof. Vau käitus nii, nagu poleks ta mõnede üliõpilaste kõlbmatut käitumist märganudki.

Ja nõnda läks asi edasi, kuni I kursuse üliõpilane Lani ja II kursuse üliõpilane Annus demonstreerisid oma võimeid «kunstilises isetegevuses» tantsuga — laua otsas...

On selge, et ülalmainitud üliõpilaste käitumine on häbistav nõukogude üliõpilasele ja väärib sellisena rangeimat hukkamõistu. Selliseid teaduskonnaõhtuid nagu Loomaarstiteaduskonna oma aga enam korraldada ei tohi.

H. SILLANSOO,
Loomaarstiteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretär
☆ 1949 nr. 13

ü 16938896

VIDUSAD VIIEKÜMNENDAD

SELTSIMEES STALINI KEELETEADUSALASTE TÖÖDE VILJASTAV MÕJU LÄÄNEMERE-SOOME KEELTE UURIMISELE

Seltsimees Stalini keeleteadusalaste tööde viljastav mõju läänemere-soome keelte uurimisele

Seltsimees Stalini tööd keeleteaduse alal, mis avaldati 1950. a. «Pravdas» toimunud diskussiooni käigus, panid aluse tõelisele keeleteadusele Nõukogude Liidus. Nende geniaalsete töödega kummutati N. J. Marri poolt rajatud «uus õpetus keelest», sest viimane oli vaid marksismi vulgariseerimine. Seltsimees Stalin näitas veenvalt, et keel ei ole baasi pealisehitus, vaid ühiskondlik nähtus. Samuti näitas seltsimees Stalin neis töödes keele klassilisuse printsiibi ekslikkust. Hoopis uue käsitluse sai keele ja žargooni vahekord, keelte teke ja arenemine, keele sisemised arenguseadused jne. jne. Oma töödes andis seltsimees Stalin Marri õpetusele hävitava kriitika, kuid ühtlasi näitas ta kätte tee, kuidas tekkinud olukorrast üle saada:

«Keeleteaduses valitsenud araktšejevliku režiimi likvideerimine, loobumine N. J. Marri vigadest, marksismi juurutamine keeleteadusse — niisugune on minu arvates tee, mida mööda käies võiks tervendada nõukogude keeleteaduse» (J. Stalin, Marksism ja keeleteaduse küsimused, Tallinn 1952, lk. 29).

Seltsimees Stalini poolt antud juhtnööride järgi asusid ka Nõukogude Eesti keeleteadlased ümber korraldama oma teaduslikku tegevust. Marri õpetus ei olnud veel juurdunud, sest oldi kinni noorgrammatikute seisukohtades. Nüüd asuti koostama grammatikaõpikut keskkoolidele, mis oleks vaba marristlikest moonutustest. Tänu pingutustele saadigi õpik, mis on kasutamiskõlblik, kuigi selle esimeses trükis on veel märkimisväärseid puudusi. Grammatika koostamisest võtsid osa autorina van.-õp. G. Laugaste ja juhendaja dots. A. Kask. Jätkus ka «Suure õigekeelsussõnaraamatu» koostamine, mis on tunnistatud KHM poolt esmajärgulise tähtsusega teaduslikuks tööks. On vajalik, et ülikool võtaks selle suurteose lõpuleviimise oma südameasjaks, sest seni on seda tööd teinud peamiselt ENSV TA Keele- ja Kirjandusinstituut liiga vähese aktiivsusega. Üles on teravalt kerkinud ka eesti keele teadusliku grammatika küsimused. On vajalik, et loodud kollektiiv (A. Kask, G. Laugaste, K. Aben jt.) asuks võimalikult kiiresti selle käsikirja koostamisele. Lõpuks on vajalik koostada ka eesti keele õpik venelastele, sest ülikoolis on venekeelsed osakonnad arstiteaduskonna ja ajaloo-keeleteaduskonna juures ning seal üliõpilased õpivad ka eesti keelt. Kahjuks aga suhtub kollektiiv sellesse küsimusse vähese vastutustundega (kollektiivi organiseerija van.-õp. K. Aben), mistõttu kustutati 1952. a. plaanist suurem osa tööst ning lepiti sellega, et valmib ainult foneetika (s.o. umbes 1/10 kogu õpikust). Senise tempo juures kulub õpiku valmimiseks veel vähemalt viis aastat.

Suure hoolega on asutud ka soome-ugri keelte uurimisele, kusjuures pearõhk on asetatud läänemere-soome keeltele. Lähemail aastail valmib ulatuslik läänemere-soome keelte võrdlev grammatika ning vadja keele sõnaraamat (autor prof. P. Ariste). Samal ajal aga käib pidev uute materjalide kogumine. Igal aastal on üliõpilased ekspeditsiooni korras kogunud rikkalikku materjali sugulaskeeltest (liivi, vadja, karjala). Käesoleval suvel jätkatakse seda tööd ja on loota, et saadakse uusi andmeid Novgorodi oblastis elavate karjalaste kohta. Samal ajal aga siirdus aspirant H. Rätsep pikemale uurimismatkale Taga-Karpaatia ungarlaste juurde. Aspirandid siirduvad lühemaks ajaks uusi andmeid koguma ka vepslaste ja isurlaste juurde.

Nagu eeltoodust ilmneb, on kahe aasta jooksul, mis on möödunud seltsimees Stalini keeleteadusalaste teoste ilmumisest, tehtud suurt uurimistööd meie kateedrites. Esitatud edusammude kõrval on ka puudusi: näiteks ei ole pühendatud küllaldast tähelepanu oma murdekogude loomisele, mistõttu seisukord praktika osas on praegu eriti raske, sest ENSV TA Keele- ja Kirjandusinstituut on kolinud koos materjalidega Tallinna. Puuduseks on ka see, et tähtsad teaduslikud tööd planeeritakse sageli liiga pikale ajavahemikule ning seetõttu ei ole midagi põhjapanevat veel ilmunud. Muidugi annab tunda siin kateedrite vähesus.

Rakendades maksimaalselt seltsimees Stalini põhiteese ka eesti ja läänemere-soome keelte uurimisel, võime olla kindlad, et nimetatud puudustest saadakse üle ning lahendatakse ka need probleemid, mida vana keeleteadus ei ole suuteline lahendama.

ED. VÄÄRI
☆ 1952 nr. 22 (28. juuni)

Kiri toimetusele

Mina olen aktivist. Mul on tegemist õige mitmes organisatsioonis. Kui minule pandi need ühiskondlikud kohustused, siis ma mõtlesin: «Kogemusi on mul küll vähevõitu, ent küllap tuleme kuidagi toime... On ju ülikoolis olemas ametiühingukomitee, ÜTÜ nõukogu ja teised juhtivad organid, igaüks oma 10—15 liikmega. Kui kerkib raskeid küsimusi, siis nendelt organitelt peaks alati abi ja juhiseid saama...»

Tõsi, neid küsimusi on aja jooksul kuhjunud isegi väga palju. Aga minu lootus neist kõrgemate organite töötajate abiga võitu saada on küll osutunud naiivseks. Mispärast? Kuulake!

Esmaspäev on mul võrdlemisi vaba päev. Sellepärast kasutan esmaspäeva tihtipeale igasugusteks asjaõiendusteks, mis on seoses mu ühiskondlike kohustustega. Niisugune kava oli mul koostatud ka esmaspäevaks, 3. jaanuariks. Kirjutasin paberilehele mitukümmend küsimust, mida selle päeva jooksul oli tarvis lahendada ja läksin Üliõpilaste Ametiühingu komiteesse. Komitee esimehe kabineti uksel seisis üks silt ja see rõõmustas mind väga. Tegemist oli nimelt Üliõpilaste Ametiühingu komitee liikmete kõnetundide plaaniga, mida uurides selgus niisugune rõõmustav tõsiasi, et mul oli ühe päevaga võimalik rääkida kõigi inimestega, kes mind aidata võiksid. Kella 11—12 oli ette nähtud kultuurikomisjoni liikme sm. Ranna kõnetund, kuna kella 14—15 pidid komitees viibima komitee esimees sm. Laasik, laekur sm. Pärn ja varustuskomisjoni esimees sm. Rimmel.

Et kell oli alles kümme, siis veetsin tund aega klubis ja pöördusin täpselt kella 11-ks komiteesse tagasi. «Ei,» öeldi mulle, «sm. Rand ei ole veel tulnud. Oodake pisut!» Ootasingi: kümme minutit, kakskümmend, pool tundi, aga sm. Rand ei ilmunud ikka veel. Ootasin kella 12-ni, aga kes tulemata jäi, see oli sm. Rand. Pettununa ja pahasena pidin lahkuma.

Kella 14—15 istusin jälle ametiühingukomitees ja ootasin sm. Laasikut, Pärna ja Rimmelit, kes samuti ei tulnud. Seekord lahkusin juba päris vihasena.

Need asjaolud üksi poleks mind veel sundinud kirjutama käesolevaid ridu. Aga asi seisneb selles, et selliseid fakte on veel palju enam. Üliõpilaste Teadusliku Ühingu tööruum üliõpilasmajas on alatasa suletud. Ja ka komsomolikomitees pole asjad päris korras. Oli nimelt niisugune lugu. Tuli minu juurde sõber ühest Tartu keskkoolist, ja palus, et aitaksin tal leida ülikooli komsomolikomitee liiget, kes korraldab sideme pidamist koolidega. Teadsin, et see isik on sm. Hiir ja et tema kõnetunnid on reedeti kella 15—17-ni. Mitu nädalat käisime sel ajal komsomolikomitees, aga sm. Hiirt näha meil ikkagi ei õnnestunud.

Enda ja kõigi teiste üliõpilaste-aktivistide nimel, kes kaotavad rohkesti oma väärtuslikku aega, oodates asjata igasuguste komiteede liikmeid nende kõnetundide ajal ja kes selletõttu on hädas oma tööalaste kohustuste täitmisega, küsin ma: milleks niisugune narritamine? Kuidas mõistate teie, juhtivad seltsimehed, töödistsipliini ja sellest kinnipidamise vajalikkust?

A. MAIT
☆ Z 1949 nr. 3

KIRI TOIMETUSELE

Kui tegelikkust moonutatakse

Hiljuti toimus TRÜ kunstilise isetegevuse olümpiaadi ülevaatus Loomaarstiteaduskonna osas. Isetegevusõhtu kesksema osa moodustas Loomaarstiteaduskonna üliõpilase Reno Koskeli. ühevaatuseline omaloominguline näidend «Nisuingerjas». Näidend käsitleb meie üliõpilaste elus aktuaalseid probleeme, kusjuures põhiidee seisab selles, et õppetöös tuleb kõiki küsimusi pidada ühevõrra tähtsaks. Nii selgub näidendi lõpplahenduses, et viljakahjur nisuingerjas, mille tundmist näidendi peaosaline Olev Laidsoo algul peab tarbetuks, on kahjustanud tema kodukoha kolhoosi nisupõlde.

Kahjuks esineb näidendis põhiliselt õige peaprobleemi lahendamise kõrval terve rida jämedaid vigu, mis annavad ebaõige pildi meie nõukogude üliõpilaskonnast ja mõjuvad seetõttu kahjulikult ning desorienteerivalt. Kõigepealt näidatakse nõukogude üliõpilasi nii kasvatuslikes kui ka ideoloogilistes küsimustes väga piiratutena. Nii peetakse näidendis loomulikuks eksamil õppejõu petmist «spikerdamise» näol. Üliõpilane Alfi Ratas isegi uhkustab sellega, kusjuures Suurest Isamaasõjast rindevõitlejana osa võtnud Põllumajandusteaduskonna üliõpilane Olev Laidsoo ainult lausub: «Lollidel veab». Sama Olev Laidsoo näitab kogu näidendi kestel oma ideoloogilist küündimatust, isekust ja kasvatamatust. Nii väljendub ta pidevalt äärmiselt ebaviisakalt õppejõudude suhtes, oma korterikaaslast, kunstiinstituudi õpilast Raimond Alarit sõimab ta jämedate valimata sõnadega. Teine Isamaasõjast osavõtnud üliõpilane Kunnart Port on näidendis üldiselt positiivsete ideede kandjaks, kuid samas näitab ta oma ebanõukogulikku suhtumist, väites, et naised tulevad ülikooli õppima peamiselt selleks, et mehele saada.

Laimavalt on autor suhtunud ka ülikooli õppejõududesse. Nii peab üks õppejõududest teist õppejõudu prof. Godinit seetõttu napakaks, et ta teeb tõsiselt teaduslikku tööd.

Üheks keskseмaks kujuks näidendis on Kehakultuuriteaduskonna üliõpilane Ingrid Paal, kelle suhtes autor on asunud kodanlikul ajal käibel olnud seisukohtadele, varustades kehakultuurlast Ingridi isikus kõigi mõeldavate negatiivsete iseloomuomadustega, leidmata tema jaoks ainsatki positiivset joont. Kehakultuurlane Ingrid on apoliitiline, arenemata, tühine, halbade elukommetega üliõpilane, kes isegi kehakultuurialastesse küsimustesse suhtub võõriti ja ebanõukogulikult.

Erilist allakriipsutamist leidis nõukogude kehakultuurlaste ja Kehakultuuriteaduskonna mõnitamine näidendi lavastuses seetõttu, et Ingridi osa täitja, olles ülejäänud ansamblist tunduvalt üleulatuv oma näitlejaoskuselt, muutus näidendis kandvamaks kujuks, kusjuures kehakultuurlaste mõnitamine kippus isegi varju jätma näidendi põhiideed.

Kahtlemata esineb meie üliõpilaste juures palju vigu, mis vajavad esiletoomist ja paljastamist, kuid nende vigade kriitika peab olema tervendav ja ülesehitav. Üliõpilase Reno Koskeli näidendis «Nisuingerjas» on aga esile toodud terve rida meie nõukogude üliõpilaste mittetüüpilisi seisukohti ja olukordi, mida on vääralt üldistatud, kusjuures mitmeid näidendis esile toodud seisukohti tuleb võtta lihtsalt sihiliku laimamisena. Kes andis R. Koskelile õiguse näidata Nõukogude armeest demobiliseeritud üliõpilasi poliitiliselt piiratutena ja arenematutena? Kes lubas mõnitada tähtsat kommunistliku kasvatuse vahendit, kehakultuuri ja sporti? Kes lubas õhutada kitsarinnalisest klikivaimust kantud vaenulikkust teaduskondade vahel? Need on küsimused, mis huvitavad meie üliõpilasi ja millele ootame vastust.

B. LAIDSAAR,
ELKNÜ Kehakultuuriteaduskonna algorganisatsiooni sekretär
E. PERTEL,
TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu Kehakultuuriteaduskonna alakomitee esimees
☆ 1949 nr. 15

Katkendid

Ajaleht pole mitte ainult kollektiivne propagandist ja kollektiivne agitaator, vaid samuti ka kollektiivne organisaator.

(V. I. Lenin)
(*juhtkiri, 1948 nr. 1*)

Kõikjal võib kohata ka noori ajaloolasi. Vaino Väljas töötab etnograafia omandamiseks Eesti Rahva Muuseumis, Olev Maas on viinud jõekaldale terve raamatukogu NSV Liidu ajaloost, Allan Liim konsulteerib aga samas ühiselamus uusaja küsimusi koos kursusekaaslaste H. Ligiga ja L. Merega.

(*L. Järvet. Üliõpilased õppimas. 1952 nr. 18*)

Vene keele tund ajaloo-keeleteaduskonna IV kursusel. Siin areneb järgmine lühike dialoog:
ÕPPEJÕUD: «Üliõpilane Herbert Vaino, miks puudusite 5. ja 7. oktoobril vene keele loengult?»
ÜLIÕPILANE: «Magasin sisse...»
Olgu lisatud, et vene keele loengud ei toimu siin sugugi väga vara — kell 9 hommikul.

(*J. Karu. Distsipliinirikkujad häbiposti! Kaks kahekõnet. 1950 nr. 31*)

Eriti paistavad silma õppetöös eesrindlased H. Palli ja L. Meri, kes sooritasid NSV Liidu ajaloos ja marksismi-leninismi alustes eksami ennetähtaegselt.

(*R. Männamaa, ajaloo-keeleteaduskonna I kursuse üliõpilane: Parimad üliõpilased annavad eeskuju, 1949 nr. 18*)

Ajaloo-osakonna üliõpilaste juures on saavutatud 100%-line poliitinformatsioonist osavõtt (hooldav õppejõud dots. J. Vassar) koos aktiivse suhtumisega esitatud referaadisse, mis väljendub elavas diskussioonis seoses käsiteldava teemaga.

(*H. Palamets, ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane: Ajaloo-osakonna üliõpilased annavad eeskuju, 1948 nr. 2*)

Tiigi tänava ühiselamu kollektiiv on töörõõmus nõukogude kollektiiv. Ta rakendab kõik jõud selleks, et sooritada kõik eksamid hinnetele «hea» ja «väga hea». Müüt sellest, et ühiselamus on võimatu õppida, on vaid hõredaks kilbiks laiskadele — elavad ju ka seltsimehed Anni Kuusik, Hillar Palamets, Harri Kanter, Raivo Toots, Agnes Haljaste, Arvo Kimmel ja paljud teised õppetöö eesrindlased Tiigi ühiselamus. Nende eeskuju nakatab teisigi ja ühise pingsa tööga püütakse tasuda oma tänuvõlga nõukogude võimule avarate õppimisvõimaluste eest, elutingimuste parandamise eest.

(*J. Merela: Töörõõmus elu, 1950 nr. 24*)

Mitugi korda on veeloopimine võtnud hoopis huligaanitseva iseloomu. Nii näiteks on valatud läbimärjaks rida külastajaid, kirjakandja jne. Mitu inimest on hilinenud teatrisse, kuna nad on pidanud ümber riietuma. Neile aga, kes on püüdnud huligaane korrale kutsuda, on vastatud labasuste ja jämedustega.
Tihtipeale käivad veeloopimisega kaasas ka igasugused hüüded, mis annavad tunnistust loopijate poliitilisest arenematusest.

(*E. Tillikas, E. Lepik: Niisugune käitumine ei sobi nõukogude üliõpilasele, 1951 nr. 25*)

VIDUSAD VIIEKÜMNENDAD

Jätkame raamatu levitamise hoogtöö ajal alustatud tööd isikliku raamatukogu soetamisel

Algus lk. 1.

Alustades konkreetselt poliitilise kirjandusega, mida, nagu kogemused näitavad, kõige sagedamini tuleb tarbida, peaks siin olema üldnõudeks, et iga üliõpilane soetaks vähemalt meie klassikute tähtteosed. Marksismi-leninismi klassikute teosed peavad moodustama meie raamatukogu raudvara. Meie, Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilaste, tulevaste ajaloolaste ja kirjandusteadlaste suhtes on see nõue eriti rangelt kehtiv. On ju terve rida teoseid, nagu näiteks Marxi ja Engelsi «Saksa ideoloogia», Engelsi «Perekonna, eraomandi ja riigi tekkimine», «Vanad germaanlased», «Talupoegade sõda Saksamaal», Lenini «Kapitalismi areng Venemaal», seltsimees Stalini «Marksism ja rahvus- ning koloniaalküsimus» jt. meie eriala otsesteks õpikuteks.

Üle minnes erialase kirjanduse valikule, tuleks siin vältida liigset ühekülgsust. Vaevalt on mõeldav, et meie suudaksime luua kõiki meie vajadusi rahuldava raamatukogu. Kuid võime nõuda, et meie isiklik raamatukogu sisaldaks tähtsamaid käsiraamatuid, üldhaaravamaid teoseid, aktuaalseid uurimusi. Selle üldilmelisema materjali kõrval võiks võimaluse korral tähelepanu pöörata ka ühele kitsamale probleemile, mis oleks siis veidi rikkamalt kirjanduse poolest esindatud.

Suure tähtsusega on teaduslikus töös pidev informatsioon teadusalastest uudistest ja edusammudest. Sellepärast oleks ajaloolastel kasulik tellida meie juhtivamaid ajaloolisi ajakirju, nagu näiteks «NSVL Teaduste Akadeemia Teataja» või «Ajalooküsimusi». Isiklikult soovitaksin veel iga nädal ilmuvat välispoliitilist ajakirja «Uus Aeg» (ilmub neljas tähtsamas euroopa keeles), milles käsitletakse kapitalistlike riikide ning uue demokraatia maade sise- ja välispoliitilisi küsimusi nii nõukogude kui ka välismaa ajakirjanike poolt. Eriti ajaloo-osakonna üliõpilased peaksid nende ajakirjadega pidevalt kontaktis olema, ning ei tohiks korduda meie grupis esinenud nähtus, kus järelpärimisel selgus, et peaaegu keegi üliõpilastest polnud näinudki mainitud ajakirju.

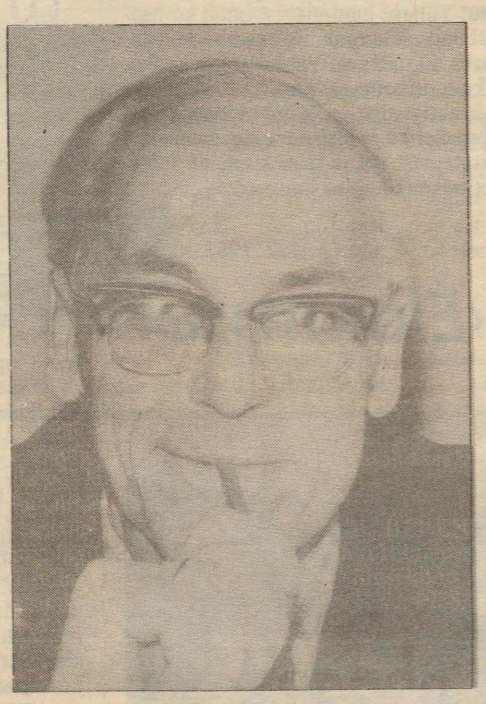

Isikliku raamatukogu loomist kergendab oluliselt see, et meil ilmub järjest enam tarvilikku kirjandust. Juhul, kui meie raamatukauplustes mõni teos on läbi müüdud, pöördutagu Akadeemilise Raamatu Leningradi osakonna poole, aadressil Leningrad 120, Liteinõi pr. 53a, ära märkides raamatute pealkirjad ja tellija aadressi. Raamatud saab kätte kohalikust sidekontorist, samas toimub ka raamatu hinna tasumine selle kättesaamisel. Saatekulud on minimaalsed. Sama asutis saadab soovikorral välja uute raamatute katalooge (tasuta).

Isikliku raamatukogu komplekteerimiseks on meile antud kõik eeldused. Kasutagem neid!

L. MERI,
ajaloo-osakonna üliõpilane
☆ 1950 nr. 1

Nad häbistavad meie ülikooli

Möödunud pühapäeval toimus ülelinnaline kolhooside abistamise pühapäevak, millest võttis osa ka meie ülikool. Meil on palju niisuguseid üliõpilasi, kellele kolhoosisõidud on alati oodatud sündmusteks. Töö värskes õhus elurõõmsa noortekollektiivi keskel, naljad ja reipad laulud jätavad kauni mälestuse.

Hoopis vastupidine mälestus jäi aga neile ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilastele, kes möödunud pühapäeval koos veterinaar- ja õigusteaduskonna üliõpilastega kolhoosis käisid. Elurõõmsa ja tööka kollektiivi asemel osutusime äkki inimeste keskel, kelledest mitmed väärivad kõike muud, ainult mitte nõukogude üliõpilase nimetust.

Konguta valla Lembivere kolhoosis töötas peamiselt veterinaarteaduskonna V kursuse üliõpilastest koosnev rühm. Kui saaks täpselt kirjeldada nende noorte käitumist ja kõnet, siis tekiks igaühel küsimus: kas need tõesti on üliõpilased ja veel V kursuse üliõpilased? Kuid üles kirjutada ei saa seda sel lihtsal põhjusel, et need laused, sõnad ja väljendused, mis seal tarvitati, ei kannata trükimusta.

Veterinaarteaduskonna V kursusel õpib üliõpilane Juhan Vainola. Seda noormeest iseloomustab suur viinaarmastus, vulgaarne suhtumine naistesse ja tööpõlgus. Kolhoosis pidas Vainola endastmõistetavaks seda, et ega temai, «peenel noorhärral», pole ometi töötada vaja. Et aga kuidagi täita igavaks minevat aega, jalutas ta ringi, takistades oma kahemõtteliste väljenditega, pilkudega ja ka tegudega naisseltsimeeste tööd. Et see kõik Vainolat siiski veel ei rahuldanud, otsiti pärast ka viinapudel välja, mille liigsest «vaatamisest» sama kursuse üliõpilane Elmar Tammes hoopis töövõime kaotas ja heinakuhja äärde pikali jäi.

Veterinaarteaduskonna V kursusel pole aga mitte ainult «peeni noorhärrasid», vaid ka «peeni preilisid». Miks üliõpilane E. Sügis üldse sõitis kolhoosi, pole teada. Igatahes ägedas sõnavahetuses oma kaasüliõpilastega, kes peale lõunasööki asjata püüdsid teda tööle meelitada ja talle kolhoosisõitjate nimekirja põhjuseta suurendamist ette heitsid, ei osanud ta ses küsimuses midagi vastata.

Ka Tartusse tagasisõit pärast tööpäeva kolhoosis kujunes ebameeldivaks. Selle asemel, et kuulata, nagu harilikult, rõõmsaid nõukogude laule, «lõbustasid» mõned pudelisõbrad ja õigusteaduskonna II kursuse üliõpilased eesotsas Lehte Riisenbergiga kaasasõitjaid hoopis «põnevama» repertuaariga. «Joo, sõber, joo! Joo ennast täis kui siga!» jorutasid purjus noormehed auto tagumises otsas ja eespoolnimetatud rühm tüdrukuid püüdis neid kõigest jõust toetada. Et aga see laul siiski soikus, alustati okupatsiooniaegset sakslaste lööklaulu «Lily-Marleen». Kui küsiti, kas tõesti sobivamaid laule pole, lakkas laul hoopis ja üliõpilane Riisenberg hakkas tegema propagandat esmaspäevasest vene keele loengust puudumiseks, põhjendades seda väsimusega kolhoosiskäimisest. Kursusekaaslasele, kes ütles, et loengu ettevalmistamata jätmiseks või puudumiseks pole siiski põhjust, kuna auto jõuab Tartu küllaltki vara, vastas ta: «Sa oled lihtsalt hirmus! Ma ei või sind kohe kannatada, sa rikud oma korralikkusega kõiki vanu üliõpilaste traditsioone.»

Üliõpilane Riisenberg ja kõik teised temataolised! Meie ütlesime siis ja ütleme nüüd veel kord: vanade traditsioonide aeg on siiski juba möödas! Nende koht aga, kes ikka veel neist orjalikult kinni hoida püüavad, ei ole nõukogude ülikoolis.

See sõit näitas aga ka, et meie üliõpilased tunnevad siiski veel vähe häid nõukogude laule. Möödunud aastal viidi massilaulude õppimine läbi vahetult enne eksamisessiooni; sellepärast kujunes see formaalseks. Ometi on vajalik üliõpilasi paremini tutvustada heade nõukogude ühislauludega. Niisuguseid laule on meil ju küllalt.

S. UUSTALU,
ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane
☆ Nr. 27 (74) 22. sept. 1950

Kah kangelased

Asja algus on õieti päris lihtne. Ajaloo-keeleteaduskonnas on nimelt teiste hulgas kaks üliõpilast: Eno Raud ja Ain Kaalep. Elavad ja töötavad päris niisama nagu kõik teised üliõpilased: käivad loengutel, õpivad, õiendavad oma eksameid ja arvestusi. Kõigis neis faktides pole veel põhjust, miks need noormehed vääriksid seda, et neist pikemalt ja eraldi juttu teha, et nendest saaksid käesoleva loo kangelased.

Enamik üliõpilasi pole tänini ei Eno Rauast ega ka Ain Kaalepist kuigi palju kuulnud. Igatahes seda teavad ainult väga vähesed, kui kangelaslik ja vapper hing neis meestes peitub. Varem ei paistnud see nii väga välja. Aga nüüd paistab.

...Paar sajandit tagasi elas mees nimega Cervantes. See mees kirjutas romaani «Don Quijote», mida meiegi päevil loetakse huviga kui väljapaistvat kirjanduslikku meisterteost. Sellepärast pole midagi halba selles, et ka Ain Kaalep ja Eno Raud seda raamatut lugema juhtusid. Pisut halvem aga on see, et tolle narriohtu hispaania aadlimehe tembud ajasid neil lugejatel pea pööritama.

Aga veel üks minevikuvari mõjustas meie donkihhottide mõtteid ja tegusid. See oli endisaegse härrasburši vaim. Lugejate kujutlusis ühines Don Quijote'i oda kõlin hellitatud parunivõsude rapiiride tärinaga kunagistel duellidel.

Ja meie kangelased lausa värisesid imetlusest, mida kaugemale nad lugemisega jõudsid. «Milline sangarlik aeg! Millised üllad inimesed!» hüüdsid nad hardalt Cervantese teose lugemist lõpetades.

Ain Kaalep ja Eno Raud ei saanud nüüd enam rahu. Ajajooksul valmis neis kindel otsus korraldada midagi selletaolist, mida elas läbi tõeline Don Quijote. Nad otsustasid saada tema «traditsioonide» kandjaiks ja edasiarendajaiks!

Lepitigi kokku selles, et tuleb korraldada kahevõitlus elu ja surma peale. Suurte pingutustega lepiti kokku ka Dulcinea isikus, kuigi kummalgi donkihhottidest oli oma südamedaam. Aga ilma Dulcineata ei saa ju olla ka Don Quijote'i...

Ning ühel ilusal õhtupoolikul otsisidki mõlemad donkihhotid välja veovoorimehe, kellel parajasti midagi erilist teha polnud, ning palkasid ta endale kutsariks. Mürinal-kärinal sõideti siis logiseval voorimehevankril läbi linna üliõpilasmajja, kus pidi toimuma ajalooline sündmus: Don Quijote'i ja parunivõsude-riiukukkede «õilsad» hinged pidid taaselustuma kahes tänapäeva üliõpilases. Muuseas, mõningat vaidlust tekkis küll küsimuse ümber, et La Mancha kiltmaade ja üliõpilasmaja vahel on vähe ühist ning et voorimehehobune pole ka mingi õige Rosinante. Aga seal, kus Don Quijote meie rüütlid hätta jättis, tuli neile appi nende teine esivanem ja nad lohutasid end sellega, et «vanasti tehti ka nii».

Sündmuskohale koguti trobikond asjahuvilisi ja tsirkus võis alata. Publiku ja auväärsete sekundantide Andreseni, Hallapi ja mõne teise «vandeseltslase» juuresolekul ajasid moodsad donkihhotid oma kuuedsärgid maha ja saatsid teineteisele metsikut vihkamist õhkuva pilgu. Põrandale joonistati kummagi duellandi jaoks sõõr, millest ta kahevõitluse kestel lahkuda ei tohtinud. Kole võitlus võis alata. Aga siiski — kõige tähtsam oli unustatud. Puudusid relvad! Mis nüüd ette võtta? Ent leidlikule vaimule pole ükski takistus ületamatu. Nii ka nüüd: et rapiire, odasid või midagi muud «õilsamat» käepärast polnud, hangiti kustki kahvlid, mis saidki kahevõitluse relvadeks.

Kogu nali ei kestnud kaua. Kuulsa «kurva kuju rüütli» märksa vähem kuulsad järeltulijad vehkisid tükk aega kahvlitega, ilmutades võitluseohverdust. Ja et nii sangarlikkust kui vaimustust oli mõlemal «kahvlikangelasel» võrdselt, siis duell mingeid selgeid tulemusi ei andnud. Aga kuna duellil siiski peab olema võitja, kes pärib ülla Dulcinea südame ja käe, siis sedapuhku otsustati võitja ja kaotaja küsimus lihtsalt «kulli ja kirja» heitmise teel. Juhtus, et Kaalepil oli rohkem õnne ja Raud pidi nii võitja- aust kui ka ihaldatud Dulcinea südamest ilma jääma.

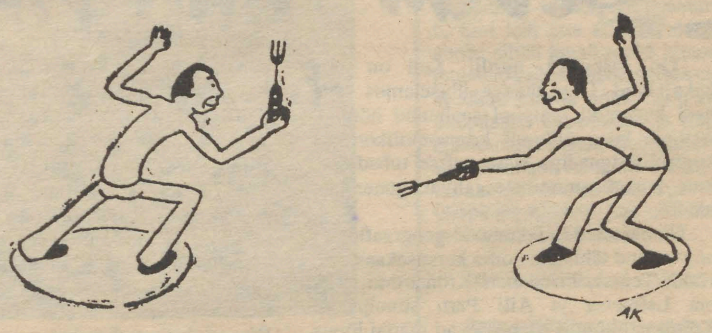

Donkihhotid vehkisid hirmuäratavalt kahvlitega . . .

Aga ega see Rauda nii väga ei kurvastanudki. Tuleb pidada meeles, et meil on ikkagi tegemist väga õilsahingeliste inimestega. Neid oma kõrgeid omadusi demonstreerisid «kahvlikangelased» nüüdki, jõudes omavahel ilusasti ja korralikult kokkuleppele. Ning Don Quijote'i ja parunipojukeste-üliõpilaste hingede taaselustumine ja ühinemine meie loo kangelastes lõppes ühise jutupuhumisega kohvikulaua taga. Tuju oli hea ja kaunist eneseimetlemist oli ka küllalt.

Mida ütelda siis selle loo kohta? Üks on pikematagi selge: meie üliõpilaskonna valdav enamik, nõukogulikult mõtlev enamik «härraste» Raua ja Kaalepi imetlust ei jaga. Kuigi me peame lugu Cervantese püsiva väärtusega teosest, ei ole Don Quijote ise meile mingisuguseks eeskujuks. Ja lausa vastikud on meile hellitatud parunivõsukeste nõndanimetatud «traditsioonid», mille vastu ühelgi nõukogude üliõpilasel pole muud tunnet peale põlguse. Ja sellepärast me arvame, et Eno Raual ja Ain Kaalepil, aga ka nende mõttekaaslastel (ja neid mõni veel kahtlemata leidub) on viimane aeg tõsiselt järele mõtelda ja muuta oma vaadet elule ja tööle.

A. MAIDE
☆ 1948 nr.4

VIDUSAD VIIEKÜMNENDAD

Uue inimese kaunid jooned

Ajaloo-keeleteaduskonnas on küllalt üliõpilasi, kelles on selgesti välja arenenud uue inimese iseloomujooned, kellelt võib palju õppida. Näiteks võib esimese kursuse üliõpilast Väino Väljast seada teistele eeskujuks nii õppeedukuse ja distsipliini kui ka ühiskondliku töö poolest.

Ainult kaheksa kuud on möödas päevast, kui see tagasihoidlik nooruk astus üle ülikooli läve kindla eesmärgiga õppida, süveneda teaduse kõigisse küsimustesse. Juba esimestest õppepäevadest peale hakkab ta süstemaatiliselt tööle, valmistub igaks loenguks, konspekteerib loenguid korralikult, võtab eeskujuliku distsiplineeritusega osa õppetööst. Ja tulemused ei lase end kaua oodata. Juba esimesel marksismi-leninismi aluste seminaril andis sm. Väljas hästi läbimõeldud ja ettevalmistatud vastuseid kõigile sm. Reimani küsimustele. Ning sellest ajast peale ei möödu ühtki seminariõppust, ilma et Väljas siin sõna võtaks. Vene keele alal on ta samuti eesrindlaste seas, ja sedasama võib öelda teistegi distsipliinide kohta. Arvestused sooritas ta möödunud sessioonil tähtaegadel, eksamid aga ennetähtaegselt ja hindele «väga hea».

Kuid Väino Väljas tegeleb mitte üksnes õppetööga, vaid juba esimestest ülikoolipäevadest peale lülitus ta aktiivselt osa võtma ülikooli ühiskondlikust elust. Septembris usaldasid kommunistlikud noored talle teaduskonna komsomoliorganisatsiooni sekretäri vastutusrikaste ülesannete täitmise. Nad olid teda tundma õppinud kui head ning nõudlikku seltsimeest, sügavalt printsipiaalset inimest. Sm. Väljase juhtimisel toimub komsomoli töö, kasvavad hoogsalt kommunistlike noorte read.

Üheksa agaramaks liikmeks on Väino Väljas ka teaduslikes des ja kehkultuurikollektiivides.

Hea üliõpilase ja aktivistina on Väino Väljas samal ajal tuntud ka tähelepaneliku ja tõsise seltsimehena, kes kunagi ei kohku osutamast abi ja igati sisendab tahet, võidukindlust ja optimismi oma seltsimeestesse.

N. KOŠK
☆ 1951 nr. 15

Estraadil ei olnud «Elektroni»

Neist, kes lugesid peahoone vestibüülis Tallinna Pedagoogilise Instituudi muusika- ja kehakultuuriosakonna üliõpilaste kontserdist, kus lisaks pidi esinema Tallinna paremaid orkestreid «Elektron», ei kõhelnud keegi maksmast õhtu eest 8 rubla.

Täis lootusi kogunes (muuseas, Pedagoogilises Koolis jäi kontsert ära, IV Keskkoolist viidi üle mujale) Autoremonditehase nr. 3 väiksesse klubisse paarsada üliõpilast, kes moodustasid peamise publiku. Pärast keskmist hilinemist kogeles sümpaatse välimusega noormees maha sissejuhatuse, sügades julgelt lõuga ja kõhtu — ning õhtu algas.

Ei tahaks halba öelda naisansambli kohta, kes esines väga korrektselt ja jättis hea mulje. Siis aga ilmusid korduvalt eesriide ette kaks lärmitsevat meeskodanikku, kes ilmselt olid julgust juba 40° võrra tõstnud. Nende kulunud naljad sigadest, Ali-Babast ja 40 röövlist ning rumalast lektorist koos lavataguste valjude häälitsustega andsidki üldpildi õhtust — h a l t u u r a tegemisest.

Kummaline oli näha instrumentaaltrio esinemise ajal paljaste säärtega trummilööjat hüüdmas kaunis eakale (üliõpilane?!) klaverimängijale, kes kogu keharaskusega rõhus klahvidele: «Mängi ikka viit kah!» Topeltkvarteti nägudel oli pitser: «Mida me, pealinna mehed, provintsis ikka kardame!», kahe pala vahel aeti laval juttu, naerdi.

Lühike (tund ja veerand kestnud) kontsert ei rahuldanud just esinemiskultuuri poolest. Kuigi naiskuulajate

Vello Lään 10 aastat hiljem — seekord põrandamaal (paremalt kolmas Vello Lään).

südamed võitis Kalmer Tennosaare soengu ja liialdatud maneeridega tenor Jüri Kalevi, jättis ebasoodsa mulje tema kehkenpükslik olek estraadil, lauljale ei teinud au ka valel ajal sisseastumine. Ei saa öelda, et kogu kava oleks halb olnud, hea oli Erik Klasi esituses pantomiim «Kogemusteta arst», huvitav oli orkestri esituses vana tantsulugu, mis lõppes džässiloona (esitas klarnetisolist Tiit Varts), iseenesest polnud halvad ka meesokteti laulud — jahimeeste koor C. Weberi ooperist «Nõidkütt», soome laulud «Merd meremees peab armsaks» ja «Parvepoiste laul».

Suur osa meie üliõpilastest oli tulnud kuulama heas kuulsuses olevat «Elektroni». Kohmetu konferansjee andis aga külma duši: et üks liikmetest olevat haigestunud (?), esineb vaid instituudi tavaline tantsuorkester. Jäi mulje, et tegemist oli inetu reklaamivõttega.

Kuigi kohalolijad ei oodanud mingit imet ühe osakonna üliõpilastelt, tekitasid nende kergemeelne suhtumine kontserdisse ja eba-akadeemiline esinemisviis pettumuse.

V. LÄÄN
☆ 1958 nr. 14

SUUR ÕIGUS

«Meie ülikool». Iga üliõpilane Tartu Riikliku Ülikooli mitmetuhande-inimeselisest perest lausub neid sõnu uhkustundega, lausub nii, nagu öeldakse ainult millegi väga lähedase ja kalli kohta. Selles väljendub armastus koha vastu, kus noortel on piiramatud võimalused õppimiseks.

Tahtmatult meenub siinkohal võrdluseks minevik, tsaari-Venemaa. Mööda linnu ja külasid, rändab täielikus vaesuses ja kodutuna ringi noormees. Tal pole midagi peale võitmatu soovi õppida. Ent kõrgemate koolide uksed jäid tol ajal vaestele suletuiks; noormehe ainsaks «ülikooliks» kujunes elu ise, karm ja kannatusterikas elu. See noormees oli Maksim Gorki, tulevane revolutsiooni- ja vabaduselaulik.

Milline vahe on meie nõukoguliku kaasaja ja sünge mineviku vahel!

Ajaloo-osakonna I kursuse üliõpilastel algab esmaspäev vene keele praktilise tunniga. Toimub vestlus, igaüks räägib vabalt millestki nähtust-loetust.

«Ma käisin eile teatris,» alustab kommunistlik noor Ene Lamp. Peaaegu laitmatus vene keeles jutustab tütarlaps etenduse sisu, lisab oma arvamusi ja muljeid. Ega kursusekaaslased asjatult ei räägi, et Ene on meil spetsialist kõigi keelte alal. Ene Lamp ise aga ei pea oma teadmisi sugugi küllaldasteks. See, mis praegu omandatud, on alles «initium sapientiae».

Õppida — see on iga nõukogude noore suur ja vääramatu õigus, seda õigust kasutavad noored meeleldi ja uhkustundega.

I. KOSTABI,
ajaloo-osakonna I kursuse üliõpilane
☆ 1955 nr. 37

Katkendid

«Iga noor püüdku saada kommunistliku ühiskonna väärikaks ülesehitajaks ja kodanikuks,» ütles sm. Karotamm. Rõhuv enamik meie üliõpilasi jälgib seda eesmärki teadlikult ja tähelepanelikult eriti pärast konverentsi. Üliõpilaste õppedistsipliin ja käitumiskultuur on pärast konverentsi tunduvalt paranenud. Kui näiteks mina enne konverentsi puudusin kuni 50% loenguilt, siis nüüd olen aru saanud oma endisest väärast suhtumisest töösse ja puudumiste arvu viinud miinimumini.

(E. Raud, ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse üliõpilane: Õppisin suhtuma teadlikult oma töösse ja kohustustesse, 1949 nr. 18)

Jääks vaid soovida, et edaspidi olümpiaadil enam ei esinetaks nii vähe ettevalmistatud paladega nagu seda oli Loomaarstiteaduskonna kahekordse meeskvarteti esitatud laul «Mai tuli». Paljud kuulajad pidasid seda laulu, mille on loonud G. Ernesaks, mingiks «omaloominguks».

(A. Ingalt, ELKNÜ TRÜ komitee massilise kultuuritöö sektori juhataja: Mida näitavad kunstilise isetegevuse olümpiaadi tulemused, 1949 nr. 15)

Paljude noorte lemmikkirjanik N. Ostrovski kõneleb oma romaanis «Kuidas karastus teras» sellest, kuidas Kostka Fidin ja mitmed teised suhtusid hooletult oma ülesannetesse, mistõttu Pavel Kortšagin nõudis bürool: Fidin kui looder, ringiaeleja ja tootmise desorganiseerija kommunistlike noorte hulgast välja heita. Kirjutada tema juhtumist seinalehes ja avalikult, kartmata mingeid kõnelusi... Kui lähemalt jälgida meie ülikooli seinalehti ja välklehti, siis ilmneb, et esineb arvukalt õppetöösse lohaka suhtumise fakte, mis toovad endaga paratamatult kaasa ebameeldivusi.

(Tugevdada õppedistsipliini! 1955 nr. 9)

HALL KOGU
Meil on veel rida üliõpilasi, kes elavad täielikus häirimatus rahus, puutumata silma õppe- ja ühiskondlikus töös.

(Tõsielust)

ÜLIÕPILASE VAIKE TASASE ELULOOKIRJELDUSEST:
«Ma astusin Tartu Riiklikku Ülikooli 1950. aastal. Ma o l i n siin viis aastat. Ma lugesin läbi kõik konspektid, lõpetasin ülikooli ja läksin ära. See on kõik.»

(K. Soo: Kõverad PORTREED 1955 nr. 18)

Astume neidude poolele. Toas nr. 25 puhkab keegi kehakultuurlane.
«Kas loengut pole?»
«Ei. Olen haige.»
«Aga tõendi olete juba muretsenud?»
«Ei. Tõendi saab ju alles siis, kui tervenen ja saan arsti juurde minna,» ütleb haige. Et see jutt tundub teatud määral kahtlasena, siis küsime tema nime.
«Milleks nimi? Ja üldse — ega ma ei olegi haige, aga loengule ka ei lähe, sest lähen mõne päeva pärast Tallinnasse mehele.»
Meie näod venisid pikaks ja sõnad jäid suhu kinni. Õnneks päästis olukorra komandant, kelle juuresolekul saime ka teada, et meie vestluskaaslaseks oli kehakultuuriosakonna III kursuse üliõpilane Koopuu. Ega midagi. Soovime talle palju õnne peatselt algavas abielus ja lahkume.

(R. Järlik, J. Kangur, H. Taliste: «Tere hommikust! Vabandage...» 1958 nr. 8)

Kolm sünnipäeva

Öö vastu 15. aprilli. Kell on juba kaks, kuid Tiigi tänava ühiselamus pole veel kaugeltki igalpool saabunud öörahu. Astume koos ülikooli komsomolikomitee kontrollibrigaadiga sisse neisse tubadesse, kust kostub suuremate rahvakogunemiste hääli.

Tuba nr. 37. I kursuse geograafid on kogunenud tähistama oma kursusekaaslaste Haldi Terase, Friedebert Krönströmi, Vilma Laimetsa ja Aili Paru sünnipäevi. Kõigil neljal olid sünnipäevad märtsi lõpus ja aprilli esimesel poolel. Kursus otsustas neid kõiki ühiselt tähistada. Seltskond on siin lõbus ja sõbralik. Tervisejoomine on jõutud juba unustada. Kingitusepakid on ammu kätte antud. Nüüd käib veel tants ja mängud. Laual näitab põleva küünla viimane sentimeeter õhtu lähenevat lõppu. Sünnipäevalastele jääb aga meeldiv mälestus kursuse sõbralikus peres tähistatud hällipäevast.

Tuba nr. 109. Siin tähistavad toakaaslased koos naabertoa, 110. tütarlastega korrusevanema Eimar Ohaka sünnipäeva. Voodid on segamini. Laual on rohkesti tühje pudeleid. Poiste ja tütarlaste toa vahel on avatud otseühendus. Ootamatuid külalisi nähes jooksebki enamik asjaosalisi kõrvaltuppa. Mõni peab kasutama voodite ja seinte abi. Kontrollbrigaadi väljumisel kostavad nende aadressil mitte just kõige sobivamad märkused.

Siseneme õuepoolsesse majja. Alumise korra köögist kostab vägev laul: «Joo, sõber, joo! Joo ennast täis kui siga!...» Kriiskavalt eralduvad «ansamblist» üksikud tütarlaste hääled. Ruumis avanev pilt aga näitab, et seesolijad on suutnud oma laulus püstitatud loosungi juba ellu viia. Tiit Tender on jõudnud sellele astmele, et varem sissevõetu on leidnud juba tagasitee välja. Nüüd aeleb ta teadvusetult «tarvitatud» viina ja sakuska miljöös. See aga ei häiri mingil määral tema vastas istuvat paarikest. Vello Kallaste ja Liis Päss ei lase endid ümbrusest enam üldse segada. Kui leiduks ajamõõtja, oleks filmis «Uustulnukad staadionil» püstitatud suudluse pikkuse rekord kahtlematult löödud. Ene Taal, Daisy-Virve Tallin, Ants Ruusmann, Aare Soome ja teised «selgemad pead» põgenesid vaarudes ruumist. Jäid vedelema vaid pooltühjad viinaklaasid (alla 40 kraadi polnud ilmselt tarvitatud) ja Tiit Tenderi hale kogu.

Sünnipäevalapse enda — ajaloo-osakonna I kursuse grupiorganisaatori Ivar Kostabi aga leiame pimedast koridorinurgast. Ta on kellegi tütarlapsega niivõrd süvenenud «individuaalsesse vestlusse», et ei märka ühtki möödaminejat.

Kolm erinevat sünnipäeva. Lugejal ei peaks raske olema teha neist oma järeldusi. Mis puutub viimasesse sünnipäeva, siis peaks oma järeldused asjaosaliste suhtes tegema ka ülikooli administratsioon.

T. OKAS
☆ 1956 nr. 14

Kui olin miilitsa abimees

See oli talvel. Pakast üle kahekümne. Kõigepealt tassisime ühe väsinud mehe taksoautode peatusest miilitsaosakonda. Siis leidsime kellegi noormehe ühe kangialuse hämarusest. Jõi õlut. Tal oli õhuke kummeeritud mantel seljas. Viisime poisi sooja.

Järgmine tuli ise, vabatahtlikult osakonna ruumidesse. Tervitas sõjaväelaslikult käetõstega, tegi pöörded (võimalik, et ta oli armees tubli sõdur, võib-olla oli sõjaski, võitles fašistide vastu) ja istus barjääri taha.

Turjakas, mustade küünealustega katlakütja toodi otse töö juurest ära, — viin pani hea töömehe vempe viskama.

On mees liialt «vindiline» — see on näotu, on aga noorepoolne naisterahvas endale viinaga liiga teinud, — see on masendav. Ja selline moment tuli ka üle elada.

Võru tänava äärest lumehangest leidsime inseneri. Kui ta üles sulanud oli, hakkas paluma:

«Seltsimehed, laske mind koju. Ma saan naise käest väga pahandada, tema mul ei võta tilkagi.»

☆

Järgmine kord. Sügisel. Võis tähele panna, et abivajajaid leiti vähem. Meil soovitati jälgida peamiselt noorte käitumist. Kõik paistis korras olevat. Järsku — poisid rinnutsi koos, ühel juba veri voolamas. Aga leppimine toimus silmapilkselt. Jutuajamisel (profülaktika mõttes) miilitsaülema kabinetis käitusid nad viisakalt, isegi häbelikult. Poisid, nagu poisid ikka. Ainult paar nende vastust tundusid kohatud. Neilt küsiti: «Miks sel aastal juukseid lõiganud ei ole?»

Vastus: «Nii on moes.»

Küsimusele «miks koolis ei käi?» tuli vastus: «Olen juba seitseteist täis.»

S. KARJA
☆ 1963 nr. 29

KULDSED KUUEKÜMNENDAD

Mõtteid kongressipäevilt

Programm avab nõukogude rahvale tee kommunismi ja viib selle iga inimese teadvuseni. See programm tagab, et kommunism muutub iga inimese teadvuses kindlaks, konkreetseks mõisteks, millega on seotud kogu inimühiskonna tulevik. See programm tagab meie rahvale kõrgeima elatustaseme maailmas ning kindlustab veelgi meie edusamme teaduses.

Suur tähtsus on meil, üliõpilastel, selle programmi elluviimisel. Meie elu langeb ühte programmis fikseeritud ajajärguga ja meist peab kujunema see kaader, kes teostab programmis tähendatud ülesanded. See on raske kohustus, mille täitmist meie oma põlvkonnaga peame kindlustama. Peame püüdma olla oma vanemate väärilised ja täitma selle ülesande auga.

Programm on väärilseks vastulöögiks lääneriikide sõjapropagandale. Ta näitab, et meie riik eksisteerib selleks, et luua helgemat tulevikku inimühiskonnale, samal ajal, kui lääneriigid kavandavad abinõusid ja kasutavad oma ressursse inimühiskonna hävitamise eesmärkidel, s.o. kolmanda maailmasõja ettevalmistamiseks. Programm näitab meie ühiskonna üleolekut kapitalistlikust ühiskonnast ja on meie rahvale suureks võiduks. Ainult meie riik on võimeline endale püstitama selliseid ülesandeid ja kindlustama nende elluviimist.

M. TITMA,
Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane
☆ 1961 nr. 29

Mõrtsukad süüpinki

Teade Kongo rahva ustava poja ja rahvusliku vabadusvõitluse väljapaistva juhi Patrice Lumumba ning tema kaasvõitlejate metsikust tapmisest vapustas kogu progressiivset inimkonda. See on suurim rahvusvahelise tähtsusega imperialistlik provokatsioon. See alatu mõrv lasub mitte ainult Tšombe, Mobutu jt. klikil, vaid ka imperialistlikul valitsusel, eriti aga Belgia kolonisaatoritel, kes toetasid oma käsilasi. Lumumba surm on suureks kaotuseks Kongo rahvale, kuid see ei pidurda, vaid veel enam, aktiviseerib Aafrika võitlust iseseisvuse eest. Mingisugust andestust kuriteo süüdlastele, nad ei tohi pääseda õiglasest karistusest! Palavalt toetame NSV Liidu valitsuse ja rahvaste protesti Kongos toimunud kuriteo vastu.

L. ERINGSON
☆ 1961 nr. 5 (1)

Eksamid
Eksamid

Varajane hommikutund. Kellaosutid on jõudmas üheksa ligi, kuid juba on eksamiruumi ukse taha kogunenud grupp II kursuse ajaloolasi, kel seisab ees küllaltki tähtis vahejaam matkal sinna, kuhu ei vii laia maanteed. Ees seisab eksam vene nõukogude kirjanduse ajaloost.

Juba kutsutakse esimesed sisse. Ülejäänud aga «närveerivad» edasi.

«Kas sa tead midagi Fedinist?»

«Oled sa Furmanovi lugenud?»

Umbes selletaolisi küsimusi sajab kaunikesti. Korratakse päheõpitud luulekatkendeid (enamikul juhtudel on selleks muidugi Jessenini viimane luuletus), Mati Vesson leiab, et ta mitte midagi ei tea (hiljem selgub muidugi vastupidist), mõned ettevõtlikumad püüavad isegi ruumist kostva kõnekõmina järgi ennustada asjade käiku.

Siis väljubki Kaido Jaanson.

«Missugune pilet?»

«Mis ta veel küsis?»

«Palju said?»

Viimane küsimus on küll tarbetu, sest seda võib juba naeratava näo järgi ütelda ja kõigile on selge, et Kaido peab kinni oma vanadest traditsioonidest.

Peagi väljub teisi kursusekaaslasi ja selgub, et see salapärane ja hirmutav «Ta» seal sees polegi nii hirmus. Peamine on ikkagi semestri jooksul tehtud töö.

Üksainus «rahuldav», ülejäänud kõik «head» ja «väga head» — pole mitte paha.

E. KOPPEL
☆ 1961 nr. 3

ALO RITSING

Mõttekilde

Kes tervitada ei oska,
seda ei päästa ka barett.

✔✔✔

Spikerdamine kuulub kasvatusküsimuste valdkonda. Kasvatusküsimustega meil tegeldakse, spikerdamisega samuti.

✔✔✔

Nii nagu lühike mantel ja kitsad püksid ei tähenda seda, et nende kandja aru lühike või silmaring kitsas, nii ei tähenda ka pikk mantel ja laiad püksiharud ei erilist tarkust ega laia silmaringi.

☆ 1960 nr. 20

Noormehed ja neiud! Õppige elama ja töötama kommunistlikult! Kasvatage endas töökust ja distsipliini, arendage kõrgeid moraalseid omadusi! Hoidke ustavalt revolutsioonilisi traditsioone, olge teadlikud kommunismiehitajad!

Elagu tubli nõukogude noorsugu!

(NLKP Keskkomitee hüüdlausetest)

Ülikooli noortele

Kommunism on suur ja sügav mõiste. Me räägime kommunistlikust ühiskonnast, kommunistlikult ellu ja töösse suhtuvatest inimestest. Me ehitame seda ühiskonda, ise kasvades kommunistliku ühiskonna inimesteks.

Kommunistliku ühiskonna inimene on asjalik, konkreetne. Ta on täielikult andunud oma tööle, elule, ühiskonnale — tema jaoks on konkreetne sisu igal asjal.

Asjalikkust — seda tuleb meil oma töös rohkem juurutada. Selleks on tarvis tunda hästi seda, mida teed.

Initsiatiiv ja enesealgatus — selleta pole kommunistlikku ühiskonda, pole selle ajastu inimesi. Meil on palju häid näiteid meie kollektiivist — suvised tööd ehitustel, nägusad ja maitsekad auditooriumid jne. Koos peremehetunde süvendamisega vallandub see aktiivsuse joon üha selgemalt. Meis on palju häid mõtteid, meie kätes palju suuri tegusid — julgemalt kõik see ühisesse üritusse!

Paljud meist tegelevad ühiskondliku tööga. Väga paljud. Ilma laialdase aktiivita, ilma ühiskondlike jõududeta ei suudaks meie riigiorganid teha kümnendikkugi sellest, mida nad teevad praegu. See tähendab seda, et me praktiliselt teostame riiklike funktsioonide järkjärgulist üleminekut ühiskondlikele alustele, tugevdame sotsialistliku ühiskonna poliitilist alust. Seda teeme meie ise!

Õpi hindama seda, mis Sulle antakse! Kasuta suuri võimalusi otstarbekalt! Mõtle ka sellele, mida Sa annad, sest see, mida võtad, tuleb Sinu isalt, emalt, õelt... kogu meie töötavalt rahvalt. Nemad on sellesse andnud oma hoole, armastuse, kire ja jõu — kõige selle, mida me nii hindame.

Kommunistliku ühiskonna inimeste jooned on meie elus, meis igaühes olemas — ühel tugevamalt, teisel nõrgemalt. Kuid nad on olemas. Ja see fakt viib meid järeldusele: rängalt eksivad need, kes peavad homse päeva asjaks kommunistliku ühiskonna joonte kujundamist, kes räägivad, et ebaõige on täie teravusega tõsta üles põhimõtet — kõrgemas koolis õppida, elada kommunistlikult. Selleks liikumiseks on küpsed eeldused meis endis. Seltsimees, vaata enda ümber ja Sa näed igas oma kaaslases kommunismiajastu inimese jooni, kuitahes vaevalt märgatavad nad ka ei ole. Iga uus päev toob meis neid jooni nähtavale üha rohkem, sünnib uusi jooni sagedamini ja laiemas ulatuses.

Me oleme rikkamad kõikidest — meil on kommunistliku ühiskonna inimese näojooned. Kes suudab vastu panna suuremat rikkust?

E. TRUUVÄLI,
ELKNÜ TRÜ Komitee sekretär
☆ 1961 nr. 15

IDEOLOOGILINE TÖÖ

21. ja 22. novembril toimus Tartu komsomoliorganisatsiooni järjekordne konverents. Tartut oleme harjunud nimetama ülikoolilinnaks — ja tõesti, konverentsi delegaatidest kandis üks kolmandik üliõpilasmütsi. Seepärast on arusaadav, et ELKNÜ Tartu Linnakomitee sekretäri A. Murutari aruandes oli suurt tähelepanu pööratud probleemidele, mis meie kõrgemates koolides on praegu tulipunktis.

Kõigepealt ideoloogiline töö! TRÜ esindajatel oli põhjust sügavalt järele mõelda selle üle, kas on õigustatud rahulolu ning oma suvistele saavutustele puhkama jäämine. Ülikoolis pole vähe komsomoligruppe, kelle tegevuses valitseb «väikeste tegude teooria», kelle süda on rahul, kui kursusel on korraldatud paar igavat poliitinformatsiooni, ühine teatrikülastus ja kommunistlikel noortel pole katastroofilist olukorda õppetöös. Kuid samal ajal jätab neid ükskõikseks see, et nende poliitiline silmaring on kitsas, et ideoloogilise võitluse rindel on nad täiesti abitud, et mõne nende kaaslase ilusate sõnade taga, mida ta ladusalt ritta seab ühiskonnateaduste seminaris või komsomolikoosolekul, peituvad hoopis teistsugused mõtted ja arusaamad.

Konverentsil kritiseeriti õigustatult kõrgemate koolide komsomoliaktiviste, kellel puudub julgus avalikuks poliitiliseks võitluseks meile võõra ideoloogia levitajatega. Juhtub sedagi, et kommunistlikud noored ei oska anda vastulööki kompromissi- ja apoliitilisuse teooriatele ja langevad ise selliste meeleolude mõju alla. Selle põhjuseks on teoreetilise silmaringi kitsus.

Ülikool ei pea kasvatama eluvõõraid ja apoliitilisi intelligendikesi, vaid laia silmaringiga nõukogude haritlasi, veendunud võitlejaid ideoloogilisel rindel — see on nõue, mis jäi kõlama konverentsilt ja mis peaks erutama ja mõtlema panema kõiki üliõpilasi.

M. LAURISTIN
☆ 1959 nr. 35

Katkendid

Tuues põhjuseks suurema ajapuuduse kui teiste teaduskondade üliõpilastel tegi III kursuse üliõpilane Viitso ettepaneku büroo töö siiski heaks tunnistada, mida koosolek ka tegi. Oli see aga õige? Teaduskonna partei-algorganisatsiooni esindaja sõnavõtule järgnes elav reaktsioon, kahjuks aga tehti ebaõigeid järeldusi. Kollektiiv võttis büroo oma kaitse alla — see fakt ise juba näitab, et kõik pole korras. Koosoleku käigus esiletõstetud vigade järgi oleks võimalik olnud tunnistada töö äärmisel juhul rahuldavaks.

(V. Lään: Kas büroo töö oli hea? 1958 nr. 28)

«Basseini» loomise mõte tekkis päris juhuslikult: ühel ilusal päeval ei täitnud kraan enam üht oma ülesannet (kraani ülesanded on teatavasti veevoolu sulgemine või selle läbilaskmine olenevalt tarvitaja soovist) — ei takistanud vee läbivoolu. Kuna aga äravoolutoru samal ajal selle ülesande täitmise enda peale võttis, siis lainetas köögi põrand varsti veest, mis lõbusalt sulisedes voolas tuppa nr. 24.

(Ardi Liives: «Bassein» ühiselamus, ...)

Võistluste lõpul demonstreeris Aino Lukas puhasveresel araabia hobusel «Zo-Zo» ratsasõidu kõrgemat kooli.

(R. Hanneste: Üliõpilased võistlesid ratsaspordis)

Kui iga meie üliõpilane püüaks täita oma ülesandeid nii, nagu seda teeb sm. Kahk, siis tõuseks kiiresti vene keele õppimise üldine tase.

(Kui ainet õpitakse armastusega)

«Lihtsalt kole! Meie kursusel peaaegu pole aktiivseid!»

«Vabandage, kas õpite keemiat?»

(Kommenteerimata kilde)

JUHTUS KA SEDA

IV kursuse ajaloolane Vello Lõugas kasutas nääriballil oma julguse tõstmiseks ohtralt veini ja valas oma vallandatud energia rusikate kaasabil kursusekaaslasele M. Värimäele, kes tuli teda korrale kutsuma.

(Aulas Ballil, 1960 nr. 1)

Ülikooli kohvikus paiknesid näärikuked-kanad päris pesakonniti. Siin leiti uus eneseavaldumisvorm: sibliti laualt maha klaase ja pudeleid selles lihtsameelses usus, et killud toovad õnne. Nii arvasid üliõpilased Greenbaum ja Koppel ajaloo-osakonnast, Mei, Panov raviosakonnast. Hoopiski inetult käitus sama osakonna VI kursuse naisüliõpilane Kigaste, kes oli viimase mõistuseraasu maha joonud...

(Nemo: Näärikuked, 1960 nr. 2)

Paljud üliõpilased ei arvesta isegi algelisi tervishoiureegleid. Üliõpilased lähevad õppetööle söömata, ei tegele kehakultuuriga, ei pea vajalikuks pesta käsi enne söömist jne. 1959. a. teostasid pediaatriks spetsialiseeruvad üliõpilased ülikooli sööklas kontrolli. Nad jalutasid sööklа ukse ees ja, sööklasse minejaile märkamatult, registreerisid neid, kes jätsid käed pesemata. Nad üllatusid: kõigist sööklasse minevatest pesi käsi ainult 1/20 üliõpilastest. Leidus isegi selliseid, kes kasutasid käimlat ja seejärel läksid sööklasse ilma käsi pesemata (!). See näitab, et üliõpilaste sanitaarne kultuur on lubamatult madal. Siin tuleb midagi ette võtta. On ju äärmiselt tähtis, et meie haritlaskonna sanitaarne kultuur oleks nõutaval tasemel.

(Dots. L. Keres: Üliõpilased üliõpilastele tervishoidu propageerima, 1960 nr. 16)

KULDSED KUUEKÜMNENDAD

Meie ühiselamus võimeldakse igal hommikul ✌ Me ei suitseta enam

Palju on viimasel ajal olnud juttu sportlaste ja üldse noorte kasvatamisest. Miks kerkivad päevakorda sellised küsimused? Vist ikka sellest, et siin ei ole asi päris korras. Mitmel pool on hakatud rääkima, et meie sportlased ei käitu alati nii, nagu see oleks sobiv igakülgselt arenenud inimesele, vaid tihtipeale ilmnevad faktid, et meie sportlased joovad, suitsetavad ja huligaanitsevad.

Allpool tahaksingi lähemalt käsitleda seda, kuidas tegeleb kehakultuuriosakond nende küsimustega. Juba aastaid oli meil osakonnas juttu sellest, et kehakultuurlased ei suitsetaks, rääkimata joomisest. Viimasel ajal seoses sellega alustas ka meie osakond otsustavat võitlust suitsetamise vastu. Nende küsimuste positiivse lahendamise initsiaatoriteks osutusid IV kursuse üliõpilased, kes oma komsomoligrupi lahtisel koosolekul andsid personaalselt allkirjaga lubaduse, jätta maha suitsetamine ja hoiduda teistestki väärnähtustest käitumises.

Nii näiteks koostasime koos üliõpilaste aktiiviga täiendavad sisekorra eeskirjad ühiselamus elavate oma kursuse üliõpilaste jaoks. Need arutasime läbi ühiselamu üldkoosolekul ja esitasime prodekaanile kinnitamiseks. Allpool mõningatest eeskirja punktidest.

Võiks alustada hommikuga. Korrapidaja üliõpilane äratab üliõpilased kell 7.25 ja 10 min. hiljem suunduvad kõik karastavale hommikvõimlemisele, millele (20 min.) järgneb pesemine ja söömine. Einestanud, rutatakse värsketena loengutele.

Et kaunistada ja korrastada tube, selleks teostasid üliõpilased oma jõududega ühiselamu sanitaarremondi.

Kuid siinjuures peab kohe mainima, et mitte kohe ei kujunenud meil välja sellised head harjumused, nagu tubade eeskujulik korrashoidmine, ühise hommikvõimlemise organiseerimine, suitsetamise absoluutne kaotamine jne. Kõik need küsimused leidsid üldsuse poolt küll head vastukaja, kuid leidus rida selliseid üliõpilasi, kes ühe või teise punktiga ei olnud rahul. Sellised üliõpilased kutsuti korduvalt välja küll ühiselamu nõukogu koosolekule, küll korraldati toakoosolekuid ja mõisteti

kollektiivi poolt hukka nende väärad vaatekohad.

Kaua pidid õppejõud ja ühiselamu nõukogu pidevalt kontrollima hommikvõimlemise sooritamist.

Seltsimehed üliõpilased, kutsun teid kogu meie osakonna nimel järgima meie ühiselamu eeskuju ja tegelema igapäevase hommikvõimlemisega; kaotagem ära sellised halvad harjumused, nagu suitsetamine ja kehalistest harjutustest kõrvalehoidmine. Peagi te märkate, et see on toonud edu teie õpinguis ja tervise tugevdamisel ning te olete muutunud palju elurõõmsamaks, kui olete praegu.

V. BERENDSEN,
TRÜ kehakultuuriosakonna ühiselamu vanem
☆ 1958 nr. 32

Katkendid

Matemaatika-Loodusteadusko nna dekaan dots. A. Mitt:

Raske on kirjeldada tundeid, mis valdasid mind ja kindlasti kõiki meie kodumaa töötajaid, kui saime teada, et kosmosse asus teele esimene nõukogude inimene.

(Inimene kosmoses, 1961 nr. 13)

Üliõpilane ütleb

«Lõhestatud hingeelu,» ütles Luule, kui hommikul kahevahel oli, kas edasi magada või loengule minna.

*

«Hing, hoia alt, uputus tuleb,» ütles kaugõppija, kui sessiooni plaani vaatas.

*

«Vee jõud on suur,» ütles Liisi, kui professorilt pisarsilmi oli «kolme» välja nurunud.

*

«Rohkem kaasaegsust!» ütles Kaarel, kui talle mullust akadeemilist võlgnevust meenutati.

*

«Emotsionaalne stiil,» ütles Rein, kui rektori käskkirjast eksmatrikuleerimist luges.

*

«Tuhat lehekülge ja üks öö,» ütles Ants enne eksamit.

*

«Rõugepanek on selge,» ütles Maie pärast kirurgiapraktikat.

*

«Kohe leidis tühja koha üles,» ütles Kutt, kui sada grammi pähe hakkas.

*

«Koormust tuleb vähendada,» ütles Lilli, kui neli tundi järjest kohvikus suitsu oli pahvinud.

*

«Nagu teine kodu,» ütles Ruudi, kui internaadis koni põrandale viskas.

*

«Inimene on looduse õis,» ütles Lilli, kui huuli võõpas.

*

«Tase kõrge, kukkumine valus,» ütles Maie, kui eksamilt tuli.

*

«Eruditsioon,» ütles Udo, kui õppejõud õpiku järgi loengut pidas.

*

«Veerand tundi häbi, aga arvestus kirjas,» ütles mittestats, kui õppejõu juurest tuli.

*

«Noorust tuleb mõista,» ütles Huugu, kui internaadi aknast tütarlastele vett kaela kallas.

*

«Darvinism,» ütles Malle Ruudolfi täishabet nähes.

(1961 nr. 39)

...ALBERT EINSTEIN?

H. Pea (farmaatsia IV): «Saksa DV riigitegelane, elab praegu, maailma mastaabis pole eriti kuulus.»

M. Õunap (farmaatsia II): «Eesti NSV haridusminister.»

L. Smirnova (farmaatsia I): «Saksa oportunist.»

Pälsoni tn. 23 toas nr. 114 elavad üliõpilased M. Kaare (geograafia I), E. Vaino ja A. Lindre (bioloogia I): «Rajas m i n g i s u g u s e teooria, kas füüsika või keemia vallas.»

R. Tammeveski (matemaatika): «Ei tea.»

I. Vaarik (farmaatsia II), kui kuulis, et Einstein oli füüsik: «Me nii põhjalikult füüsikat läbi ei võta.»

(Kes on... 1963 nr. 30)

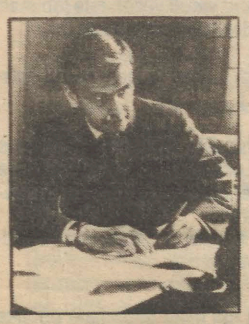

Ühe hea poisi mälestused

Kui mu käest küsitaks, miks ma seda tegin, langetaksin alandlikult silmad ja sosistaksin: «Ainult soovist aidata oma kaasinimesi.» Muidugi, sellesse algselt siirasse lausesse sugeneb üha rohkem žesti ja harjumust, sest ma olen juba kunstikooli kolmandal kursusel ja eks huvi eesti kunsti päästmise vastu vähene aastatega nagu kõik muudki asjad, kui neid ei soojenda üles uute kogemuste elav tuli.

Aasta tagasi näis meile, et Mirjami piltides puudub sisemine kirg, õigemini ei puudunud, vaid oli nagu varjatud millegi jäiga nagu tulekindla klaasi taha. Mirjami pildid olid natuuriga sarnased, samal ajal oskas ta isegi stiliseerida, aga seegi kukkus kuidagi mõistusepäraselt ja kuivalt välja.

Tüdrukuna oli Mirjam meile väga armas, me aitasime talle pärast loenguid mantli selga, ta tänas malbelt ja me mõistsime, kui palju tähendab mees naisele siin külmas ja pimedas maailmas, see oli nagu Juhan Liivi luuletuses, kus keegi tuleb lumesaju all tühja kõhuga linnast ja näeb lõpuks tulukest vilkumas ja nii edasi, aga see kõik viib meid teemast kõrvale.

Mirjami liig mõistuslik stiil viis meid kõiki ärevusse, sest meile näis, et eesti kunst on muutumas kuivaks, tehnitsistlikuks ja elukaugeks. Et Mirjamil oli aimata suurt ja vallapäästmata meelelisust, olime valmis oma pea juures vanduma, et tüdruk on väga andekas ja kehastab eesti kunsti tulevikku, segavad ainult mingid tegurid, mille kõrvaldamisel peame tüdrukule abiks olema, säilitades seejuures loomulikult oma delikaatsuse ja hellameelsuse. Me olime kõik Mirjamisse omamoodi armunud, iseäranis mina.

Ühel õhtul jõudsime poistega järeldusele, milles on asi: Mirjam pole vist veel kunagi kedagi armastanud, tal pole olnud ühtegi meest ega kavalerigi. Huvitav, mispärast? Kõndisime poistega mööda udumärga tänavat ja juurdlesime. Oli ju nii palju poisse olnud temasse armunud, neid oli Tallinnas, Tartus ja Pärnus. Lõpuks jõudsime järeldusele, et Mirjam on liiga armas ja poisid kardavad teda.

Ma seisin ja vaatasin oma sõpradele otsa. Tundsin täiuslikult meessoo vaimset ja füüsilist impotentsi. Siin nad seisavad, intelligendid, tulevased kunstnikud, ja on niivõrd arad, et neid viib segadusse ühe tütarlapse silmade liiga selge pilk. Oo, meessugu, mõtlesin mina ja vaatasin vikerkaarevärvi halo-rõngast tänavalaterna ümber, tee mis sa tahad, ikka kisub sind metsa poole, ikka ja alati.

«Nii jääbki Mirjam vanatüdrukuks,» ütlesin ma väljakutsuvalt. «Ainus eesti noor naismaalija, kellest võib midagi loota — ja äkki vanatüdruk.»

Poisid kehitasid õlgu. Udu läikis meie juustel ja oli päris külm. Ants ei öelnud midagi ja vahtis maha. Teadsin, et Ants on Mirjamisse armunud. Tol õhtul läksime küll laiali, aga ma pidasin ka selle üksikfakti meeles.

Läksin tühje kajavaid tänavaid mööda ning mõtlesin. Mina ei saanud ju Mirjamiga käima hakata, mul oli endal tüdruk Mare, kes töötas kultuurikaupade kaupluses müüjana. Vaevalt oleks Mare aru saanud mu headest soovidest ja vennalikust armastusest Mirjami vastu. Naised võivad isegi eesti kunsti peale kadedad olla. Järelikult langesin mina isiklikult eesti kunsti päästmise aktsioonist välja.

Me jalutasime Antsuga mööda raudteed linnast välja, suvi oli juba käes ja öö valge ja lõhnav. Istusime rõugu ääres ja rääkisime Mirjamist. Sain aru, et Ants armastab teda tõesti, aga sealjuures oli ka intelligendi vastikut platoonilisust, mida veel nii palju esineb. Tundus, et on vähe lootust, et Ants kunagi Mirjami juurde läheks. Jõime veini, pärast viskasime pudeli raudteetammi äärde. Ma hakkasin Antsu julgustama ja mulle näis, et ta muutus tõesti julgemaks. Aga see kõik oli nagu ersats ja ma oleksin eesti kunsti hea meelega päästnud, kui mul poleks olnud Maret, kes asja oleks niikuinii valesti mõistnud. Ainult armastus päästab valla inimese loovad jõud. Ainult armastus. Kaugelt lähenes rong, me tundsime, kuidas maa väriseb ja rappub. Siis tuli jälle vaikus ning öölind piuksus võsas. Pärast läksime linna tagasi.

Kord kohvikus tuli Mirjam juhuslikult sinna, kui me Antsuga istusime. Kutsusin ta oma lauda ja läksin ise välja. Seisin seal väikeses ruumis üle viie minuti, et nad saaksid kahekesi olla. Lõpuks tüdinesin ja läksin nende juurde tagasi.

Mõlemad vaikisid ja keerutasid klaase. Mul hakkas hing täis minema. Tellisin veel veini ja kui olin kerge auru all, rääkisin Mirjamile, et eesti kunsti päästmiseks on vaja talle meest. Nägin, et Ants läheb näost kahvatuks. Äkki oli mul halb enesetunne. Kohvik sinetas suitsust ja mu silmad hakkasid kipitama.

«Lähme värske õhu kätte!» ütlesin ma ja tõusin.

«Oodake, ma käin hetkeks ära,» naeratas Mirjam väga virilalt ja ta silmad läikisid. Ta ruttas kõrvalruumi. Me ootasime ja ootasime, aga teda ei tulnud. Kui lõpuks ka kõrvalruumi läksime, oli juba kümme minutit möödas. Seal taipasime, et kohvikul on veel teine väljapääs.

Astusime tänavale, kus oli juba pime ja suveaia poolt kostis klaveritagumist. Ootasime veel viis minutit, aga Mirjamit ei tulnud. Siis sülitas Ants ja läks kiirel sammul minema. Ma seisin nagu tola.

Mirjamiga ei saa ma praegu enam üldse läbi, Antsuga aga oleme aegamööda ära leppinud. Rääkisin kogu loo Marelegi ära, tema naerab, et miks ma ikka ise ei läinud eesti kunsti päästma; sellepeale mina, et ei, olen truu, ja Mare naerab, et küll on ikka kehv poiss, ei saa ühe tüdrukuga hakkama, kuigi on kaalul eesti kunsti saatus. Nii me naljatleme vahel õhtuti. Peame ometi tajuma ka asjade rõõmsat külge, milleks alatasa läbi mustade prillide vaadata?

MATI UNT
☆ 1964 nr. 34

Sündisin 1. jaanuaril 1944. a. keset vooremaastikku, kus ka kasvasin — kuni 1958. aastal Tartusse 8. Keskkooli õppima tulin. Seal hakkasin tänu õpetaja Vello Saagele kirjutama ja olen selle asjaga ülikooliajalgi tegelnud.

Vanade sõdalaste jälgedes

Möödunud pühapäeva varahommikul väljus Tartust autobuss esimesel pilgul väga tagasihoidlikule marsruudile — Võnnu (Cesis) — Valmiera — Tartu. Mõnikümmend ajaloo-osakonna õppjõudu ja üliõpilast ei pidanud seda marsruuti liiga tagasihoidlikuks. Omaaegne Liivi ordu tähtsaim keskus Võnnu oma ordulossi varemetega, keskaegse kiriku ja maalilise vanalinnaga pakub huvi mitte üksnes eriala aspektist. Võnnu ei olnud siiski meie sõidu peaeesmärk. Ajaloost mäletame, et 1210. aastal toimus siinses ümbruses üks muistse vabadusvõitluse eredamaid sündmusi — Ümera lahing. Võnnu piiramiselt taganevad eestlased purustasid ootamatu löögiga oma jälitajad — ordumehed koos nende liitlastega. See toimus mõne kilomeetri kaugusel Valmiera linnast, seal, kus meie ajaks kitsaks kuivanud Ümera jõgi hakkab suubuma kiirevoolulisse Koivasse. Parema ettekujutuse saamiseks löödi lahti Läti Hendriku kroonika ja M. Metsanurga «Ümera jõel» vastavad kohad, uuriti ümbruse plaani ja kuulati vanemõpetaja S. Vahtre seletusi. Suurvetest tulvil Koiva kõrged kaldad pakkusid kohta mõnusaks puhkuseks. Siin küpses mõte astuda samme üldsusele täiesti tundmatu lahingukoha tähistamiseks mälestustahvliga ning otsustati soovitada meie marsruuti ka teistele.

T. ALATALU
☆ 1962 nr. 16

SEMBAVAD SEITSMEKÜMNENDAD

Filoloogia mandumisest ☆ Filoloogia mandumisest ☆ Filoloogia mandumisest

Linnar Priimägi, üliõpilane

Algus lk.1.

See, et keeleline väljendus nagu mõtleminegi kuulub iga indiviidi juurde, ei vaja kordamist. Kaasaegses filoloogilises situatsioonis võib aga küllalt uudsena kõlada, et keelekasutus ei ole mitte indiviidi *genus proximum,* vaid hoopis tema *differentia specifica,* s.t. siis — otsene individuatsiooni printsiip. Siit jõuamegi esimese sedastuseni: kõikides eeldatavalt tervikliku isiksuse keelelistes avaldusvormides massilisimast argikõnest-kirjavahetusest aja- ning kirjastuskirjanduseni väljа täheldub keeleindividuaalsuse, resp. individuaalkeelsuse pidev minetumine. Vaesel Buffonil tuleks niisuguses keelesituatsioonis kas maha salata oma veendumus «*Le style c'est l'homme*» või siis otsida Diogenese moodi päevavalgel, lamp käes, inimest ning tunnistada meie üldine alfabeetsus halvasti varjatavaks praagiks.

Käsitletava nähtuse teist avaldumiskuju võiks nimetada «filoloogilise läve madaldumiseks» ja selle kesksеks probleemiks lugeda igasuguse lävimiskaaslase filoloogiline usaldatavus. Mitte ainult filoloogia-alastes töödes, vaid ka massikommunikatsioonis sagenevad juhud, kus kõneleja-kirjutaja väljendub teadlikult alla oma filoloogilise taseme — mis iseendast ei pruugi juba olla kuigi kõrge —, sest ta ei usalda oma otseste või kaudsete kommunikatsioonipartnerite filoloogilist võimekust. Juba rajooniajalehes on võõrsõnad täielik tabu, kirjanduslikus portrees kiidetakse suurimaks imeks maaler, kes loeb puhkehetkedel 60 000-lise tiraažiga «Tundekasvatust», ja filoloogia-kandidaadi dissertatsioon algab vastava peatükiga keskkooli kirjanduse ajaloo õpikust.

Paraku tuleb ka tõdeda, et pahatihti on individuaalne keelelagi tõesti niisama madal kui üldine keelelävigi. See on filoloogia mandumise kolmas punkt, millele paneksin nimeks «võhiklikkuse invasioon filoloogiasse». Jätkem kõrvale võõrnimede paljuparandatud õigekirjutus! Kuid mööda ei saa minna filoloogiaajakirjas avaldatud «teaduslikult» originaalitruust prantsuskeelsest viitest, milles õpetatud filoloog on vigaselt paigaldanud diakriitilised märgid, või juhtumist, kus «Eesti Looduses» avaldatud auväärt teadlane kasutab prepositsiooni *cum* akusatiiviga. Avalik vigade õiendamine (kui see niisugusel puhul harvagi aset leiab) on kahtlemata hädavajalik ning rikub kahtlemata veelgi vastastikuse filoloogilise usalduse õhkkonda.

Kuid pöördugem tagasi *ad fontes,* s.o. siis keele õppimise juurde. Selle oma viimase probleemiga puudutame taas ülikooli.

Võõrkeelte õppimine, mille puudujääke viimati riivasime, on materiaaltehniliselt, metoodiliselt ning administratiivselt raskendatud. Palju taganutetud prantsuse filoloogia õppimise võimalus on tähelepanuväärne oma puudumise tõttu. Õnnekombel püsib veel raskuste kiuste pool prantsuse keele õppejõu kohta. Aheneb saksa filoloogide väljalase. Fakt. Ometi on just võõrkeelte oskus üks neist olulistest komponentidest, mis aitavad avardada ning süvendada emakeeletunnetust. *«Wer keine Fremdsprachen kennt, weiss auch nichts von seiner eigenen.»*

Keeleõpetus on üks neist vähestest aladest, kus ei saa kehtida meie nõukogude pedagoogikas muidu läbilöönud seisukoht, nagu peaks õpetaja seadma end õpilaste järgi, ja mitte vastupidi. See avab tegelikud võimalused õpilaste filoloogilise läve tõstmiseks, võitluseks meie koolide ning ajakirjanduse poolt levitatava filoloogilise nivelleerumise vastu. Niisugune keeleõpetus loob ettekujutuse ka emakeele võimsusest, temasse kätketud väljendusvõimalustest ning nende loova edasiarendamise teedest, mis on ühtlasi ka isiksuse arengu teed.

☆ 1977 nr. 5

Katkendid

S. KARJA. Praegune eesti keele ja kirjanduse osakonna I kursuse üliõpilane, endine reavõitleja, kelle teenistuspäevad möödusid Eestis.

Meenub, et mõnedel poistel oli kunagi poisikesepõlves algkool pooleli jäänud. Tookord löödi käega, aga hiljem, kui kaine mehearu juba pähe tuli, hakkasid paljud jälle õppima. Mäletan, et meie jaos oli ka paar säärast poissi. Oli isegi üks seersant, kelle koolitee oli lõppenud viiendas klassis. Sel suvel aga kohtasin teda jälle Tartus. Oli kah ülikooli sisseastumiseksamitel. Ja olen kuulnud, et tema pole ainuke. Peaaegu pooled endistest jaokaaslastest õpivad praegu edasi.

(*Kilde sõduripäevikuist. 1962 nr. 5*)

Pioneerirühm koolis ootab pikisilmi, et ülikoolist saadetud rühmajuht neid õpetaks ja aitaks. Ta ei tule. Tal puudub kohusetunne.

(*M. Viiding. Et konveier ei jääks seisma. 1962 nr. 15*)

Kevad on käes. Konverents on seljataga. Ometi ei saa veel käsi rüppe lasta. Varsti hakkavad toimuma konverentsid teistes ülikoolides. Loomulikult kutsutakse meid sinna. Seepärast nõuanne ringidele: hoolitsege, et teie paremad tööd oleksid tõlgitud vene keelde. Komandeeringud võivad tulla kiiresti ja ootamatult. Möödunud aastal jäid need tihti kasutamata, sest polnud, keda saata.

(*K. Jaanson. Ring peab olema kollektiiv. 1963 nr. 10*)

Päris meeldiv oli istuda Tallinnas Raadiomajas peatoimetaja kabinetis ja kuulata kiitvaid sõnu meie endi poolt valmistatud noortetunni kohta. Küll sellega sai jännatud!

(*M. Talvik. Ümber mikrofoni. 1964 nr. 21*)

☆ KIRI SÕJAVÄEST ☆ KIRI SÕJAVÄEST ☆ KIRI SÕJAVÄEST

Rohkem komsomolielust

Tänane post tõi mulle maikuu viimase «TRÜ» numbri. Seda lugedes tulin järsku mõttele, et kõik need seitse kuud olen pidanud «TRÜ» leidmist oma välipostist loomulikuks ja iseendastmõistetavaks. Veelgi enam — olen tundnud rahutust, kui uus number pole ruttu minuni jõudnud (post Tartu vahet käib vastavalt Sideministeeriumi tujudele kolm päeva kuni kaks nädalat). Minu väeosas on veel üks TRÜ poiss Sven Ohlau keemikute tsunftist. Meie mõlema jaoks on «TRÜ» alati oodatud. Seetõttu ei pea ma seda üldse liialduseks, kui ütlen, et TRÜkale on oma ülikooli leht niisama vajalik kui õhk, arvestades seda, et meie põhiline ajalehevara on siin kesine.

Kui ma ülikoolis olles lugesin seda lehte üsna valikuliselt (peamiselt oma teaduskonna ja üleülikoolilised uudised), siis nüüd loen ta algusest lõpuni läbi ega jäta midagi vahele.

Minu kui armeeteenistuses olija jaoks on tähtsad kõik lood pealkirja all «Kiri sõjaväest», mis võiks ilmuda tihedamalt.

Suure huviga jälgisin tantsu intrite ümber. Arvan, et kirjutajad võtsid asja tõsiselt, sest tõepoolest tekitas iga lugu tahtmise oma mõtteid välja öelda, nõus olla, vastu vaielda jne. Kõik, mis lehes seotud kunsti, teatri, üldse kultuuriga on minu jaoks praegu tagaplaanil, sest vaimuelust ise ju osa ei saa. Kuidas saabki sinus midagi erilist esile kutsuda artikkel, milles kajastatud kultuurisündmust pole ei näinud, kuulnud ega sellest osa saanud?

Seevastu kõik, mis on seotud teadustööga, s.o. ÜTÜga, on minu jaoks eriti huvitav. Esmalt muidugi kõik, mis puudutab ajaloolasi (vt. Tiit Rosenbergi artikkel ajalooringist). Leheveergudel on minu jaoks suurem tähtsus ka kõigel sellel, mis seotud komsomolitööga. Siiski tundub mulle, et selle töövaldkonna probleeme olen lehest vähe lugenud. Vahest võiks kord kuus kohtuda lehes ülikooli komsomolijuhtidega nii üleülikoolilises kui ka teaduskondade plaanis. Komsomolitööst saan isegi natuke kirjutada: poolest maist olen väeosa komsomolisekretär. Organisatsioon pole siin suur, üle paarisaja kommunistliku noore. Küllaltki palju on paberitööd, ka see lõik peab tipp-topp korras olema. Üks peamisi töövorme on isiklikud vestlused sõduritega. Erilisel kohal on siin oma kutsekaaslased, sest meid on palju — 70.

Parimate tervitustega
KALEV VILGATS
☆ 1985 nr. 23

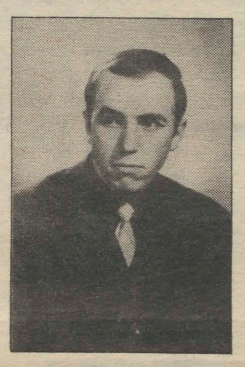

REIN VEIDEMANN

Mis vaevab sinu südant
mis iial nõuad sa
näoli mulda näoli mulda
peitsin oma ohked vaeva
käed ja peninukrad
silmad
otsima
trotsides
hiire-mägra-mutiurge
minuga te ärge tulge
veel et hirmutate ära
selle ainsa küünla sära
mida näoli mulda näoli
mulda
lähen tabama

☆ 1971 nr. 13

LAPSE ARU

Tartus ekskursioonil viibivad koolipoisid ülikooli tualettruumis: «Onu, onu, miks see hirmus räpane kalts teil siin peegli kõrval ripub?»

Üliõpilane (soliidselt): «Oh, poja, see on meil käterätik.»

AHEL-REAKTSIOON kus suitsu, seal tuld

Esmaspäeval, 14. novembril põlesid Tiigi tänava ühiselamu hoovil prügikastid. Põles prügi, mida kastid üle ääre ajasid. Juba kaks ja pool kuud on jäätmete äravedu olnud väga juhuslik. Et terve õu on pidevalt paberilehti jm. täis, ei ole kuhugi viia prügi tubadest ja köökidest. Sanitaar-epidemioloogiajaam leiab köögid ebasanitaarses olukorras. Siis võetakse ära gaas. Tudeng tahab süüa. Käiku lähevad elektripliidid. Ei tohi ju! Võetakse ära elekter. Tudeng tahab õppida. Pannakse küünlad põlema. Kaugel siis lõpuks tulekahju! Parem las põlevad prügikastid. Või kuidas?

KALLE KULBOK
☆ 1977 nr. 33

Desperaado lahkub

Kuluaarides oli kuulda, et «Kuup ja Kera» on vanu etteasteid taastanud. Aga mis tähtsust sellel on, mina vähemalt küll kõike ei mäletanud. Ainult üks laul oli päris hästi meeles. Seda laulis Tamkivi maalilistel liivikutel metsa all. Seal, Klaipeda lähedal veetis paar ansambli liiget kogu möödunud suve. Ja meie koos nendega.

See oli liigutavalt tore õhtu ja mul pole vähematki tahtmist hakata analüüsima, kas näiteks Kändler lõi laval tüübi või karakteri. Jaa, mõistatuslik Kändler... väga imponderabiilne... Samuti ei oska ma öelda, kas nad viie aasta eest paremini tegid, sest nii pika aja jooksul on nii mõnigi kriteerium ähmastunud. Nimelt parafraseeriksin õhtu kuulutust ja ütleksin, et kui mõned hälbed kõrvale jätta, siis tähistati möödunud reedel (!) avaliku teravmeelsuse viieaastast katkestamist ülikoolis. Tõesti, tõesti, kui nüüd veel viis aastat möödub, kes siis retrot paneb? Jaa, siis on kõik retrota.

Ma ei viriseks seda väikest valenooti üldisesse (t)uimusesümfooniasse, aga mõtlema panevad kunagise «Amorese» liidri Veidemanni avasõnad sellele õhtule. Nimetatu ütles, et kunagi käisid asjad klubis nii: «Amores» harjutas kella 1-ni, «Kuup ja Kera» 1-st 5-ni. Aga mida teevad praegu mõned kella 1-ni? Ning 1-st 5-ni? Ja meie koos nendega.

MIHKEL MUTT
☆ 1976 nr. 20

NLKP ja Nõukogude valitsuse võitlus desarmeerimise ja sõjaohu vähendamise eest

1. Pinevuse lõdvenemise protsess sai võimalikuks tänu jõudude vahekorra muutumisele maailmaareenil rahu- ja sotsialismijõudude kasuks. See kehtib ka sõjalise jõu kohta.

2. Pinevuse lõdvenemise protsessi tagasipöördumatuks muutmise üks peamisi tingimusi on poliitilise pinevuse lõdvenemise täiendamine sõjalise pinevuse lõdvenemisega.

3. Edu saavutamiseks relvastuse piiramise ja sõjaohu vähendamise läbirääkimistel on objektiivsed eeldused: eelkõige 1970. aastate alguses saabunud strateegilise jõu tasakaal NSVL ja USA vahel, kogutud oskused selletaoliste läbirääkimiste pidamiseks, rahujõudude konsolideerumine, kontrollivahendite areng.

4. Relvastuse piiramine on muutumas pakiliseks probleemiks (iga tehniline rike muutub maailmarahule üha ohtlikumaks, kasvab üksikisiku poolt tehtav võimalik hävitustöö, üha raskem on eristada tsiviil- ja sõjaotstarbelist tehnikat, üha enam riike omandab tuuma- ja teisi massilise hävituse relvi).

5. Et muuta pinevuse lõdvenemise protsess tagasipöördumatuks, on vajalik vähemalt järgmiste sõjalispoliitiliste abinõude saavutamine: (1) sõlmida lepingud keemilise relva ja nn. keskkonnarelva keelustamiseks, (2) saavutada uus NSVL—USA strateegilise ründerelvastuse arengut piirav kokkulepe, (3) saavutada mõlema poole võrdset julgeolekut arvestav lahendus vägede ja relvastuse vähendamiseks Kesk-Euroopas, (4) kutsuda kokku ülemaailmne desarmeerimiskonverents, mis lülitaks kõrvalseisjate seast välja Prantsusmaa ja Hiina, (5) luua Euroopas kollektiivse julgeoleku süsteem ja asuda sama loomisele Aasias.

6. Desarmeerimise ja sõjaohu vähendamise eest peetavas võitluses on jäänud peamiseks tõukejõuks NLKP ja Nõukogude valitsuse tegevus NLKP XXIV kongressi rahuprogrammi elluviimisel, sotsialismileeri ja kogu maailma progressiivse üldsuse aktiivsus, Varssavi lepingu organisatsiooni relvastatud jõudude võitlusvõime.

RAUL MÄLK,
majandust. V k.
☆ 1975 nr. 17

KAHEKSAKÜMNENDAD

ALL WE NEED IS LOVE

11. mai õhtupoolikul räägiti vanas kohvikus armastusest. Erinevate kultuuride- ning teooriate tundjatena olid kohale palutud ka orientalist Linnart Mäll, klassikaline filoloog Jaan Unt, kirjanduskriitik Linnar Priimägi, psühholoog Aleksander Pulver. Termin «armastus» on väga mitmetähenduslik. Meenutagem näiteks kas või Gustav Suitsu luulekogu «Ohvrisuits» alapealkirjaga «Valik armastusluulet», või siis Henrik Visnapuu kolme armastust: naine; kannatav inimene, kelles tuleb näha venda; kõiksus. Ning lõpuks — armastada võib ka õuna. (vt. ka Voltaire «Filosoofiline sõnaraamat» lk. 50). Sedapuhku piiritleti teema ühe inimese tundena teise vastu.

Esimesena sai sõna L. Mäll, kes alustas armastuse mõistes sisalduvate erinevate modaalsuste väljatoomisega ja tõdemisega, et kõik need liigid (naise, poja, armukese jne. vastu) on olemas olnud igal maal ja ajal. Siirdudes oma jutuga idamaadele väitis L. Mäll just sealt pärit olevat teesi, et armastus inimese vastu on ülim. (Kóng Fuzi). 6.—5. sajandil e.m.a. püüdsid indialased endile selgeks teha armastamise kunsti. Nõnda sündis «Kamasutra» — teooria seksuaalsest armastusest. «Kamasutrat» võib pidada teaduslikuks teoseks tänapäevaseski mõttes: autoril pole mingeid tagamõtteid, puudub pikantsus, mõisted formuleeritakse täpselt, tekst on lakooniline, originaalis lugedes lausa kuiv, kasutatud on tollast teaduskeele stiili. Räägitakse ses raamatus armastusest naisterahva vastu, kusjuures on täiesti erinev kas see on näiteks oma abikaasa, hetäär või võõramaalanna.

Teine fenomen, millest L. Mäll pikemalt rääkis, on religioosse ja seksuaalse armastuse segunemine ehk kui öelda Freudi sõnul: füüsilise armastuse sublimeerumine vaimseks. Seda suunda kirjanduses kannab eelkõige vishnjuistlik luule, mille viimase esindajana on euroopa kultuurile üldtuntud Rabindranath Tagore.

Jaan Unt alustas Vergiliuse tsitaadiga: «Amor omnibus idem», ent asus ka kohe näitama, et vanade kreeklaste armastus oli ikka veidi teistsugusem kui muudel. Räägiti Catullusest («Vihkan, kuid armastan siiski»), Sapphost ja Mytilenese neidudest, Anakreonist ja Kristjan Jaak Petersonist, Ovidiusest ja «Armastuskunstist» ning teistestki suurmeestest ja nende tundeist. J. Unt tõestas, et armastus on alati sõltunud naise asendist ühiskonnas. Armastuse filosoofilist külge vaadeldes tuli kõne alla Platoni «Pidusöök». Platoni järgi on armastus see, kui inimene tahab saavutada midagi head. Hea on see, mis on ilus, kusjuures ilu ei pruugi olla esteetiline, ta ei pea avalduma välimuses.

Linnar Priimägi valgustas armastust kui keerulist semiootilist käitumist, kus pisiasjad muutuvad märgiks, iga liigutus, silmavaade omandab tähenduse. Kui armastusest hakatakse tegema tekste, võivad märgid võtta asja või eseme kuju. Opereerides M. Mead'i uurimustega ning kurtuaasse lüürikaga tõi ta näiteid armastusest kui eskalatiivsest sümmeetrilisest interaktsioonist ja komplimentaarsest interaktsioonist. Vaimukalt nagu alati. Saanud innustust Tristani ja Iseuti armuloost konstrueeris L. Priimägi publikule terve mõõkade tantsu. Eesmärgiks — näidata, et mõõgakultusel armastuses on olnud nii ühendav kui ka purustav tähendus.

Tõsise ja väga sisutiheda ettekande pidas Aleksander Pulver. A. Pulver lähenes armastusele ühiskondlikult ja isiksuslikult tasandilt. Iga ühiskond väärivat oma armastus- ja seksuaalelu. Küllalt palju oli juttu normi ja patoloogia vahekordadest. Leiti, et need on olulises osas lihtsalt kokkuleppelised terminid ning sõltuvad eelkõige sotsiaalsest keskkonnast. A. Pulver rääkis inimese tundeelu vajaduste seosest enesehinnanguga — kõrgema enesehinnanguga inimesed peavad armastust endi jaoks vähetähtsaks. Ka sellest, et mehed on orienteeritud mängulisele, naised pragmaatilisele armastusele.

Kõik esinejad toonitasid, et ei ole olemas «kõrget» ja «madalat» armastust — armastus nagu kultuur üldisemaltki on terviknähtus.

Käesolev lühikonspekt ei jõua toda armastuse-õhtut haarata kaugeltki tema täiuses. Olgu lõpuks esitatud vaid üks mitmetest kõlanud üleskutsetest: igale küsimusele annab vastuse praktika!

TIIT PRUULI,
ž urn. II k.
☆ 1986 nr. 19

Katkendid

Kas see on junus, et parast ulikooli lõpetamist «nöögib» elu just neid noori, kes tudengipõlves nägid vaid intritoa ja auditooriumi nelja seina? Just nemad kipuvad uppuma ka bürokraatia paberimerre.

(Ü. Kaevats. Komsomolinädalakommentaar. 1969 nr. 10)

Tõelistel üliõpilaspäevadel peaks kogu Tartu kuuluma üliõpilastele. Restoranidesse ja kohvikuisse peaks lastama ainult tudengipiletiga. «Vanemuises» võiks esineda ülikooli näitering jne. jne. Ja ükski miilits ei tohiks midagi öelda, kui üliõpilane kasvõi käte peal üle Kivisilla jalutab.

(Jaak Allik. Pessimistlikke mõtteid «optimistliku» asja kohta. 1966 nr. 32)

«Kui ahv tuli puu otsast alla, oli tal otsemaid vaja organisatsiooni, sest mammut oli tarvis üheskoos maha lüüa. Kas komsomolil on oma «mammut»?

(M. Lauristin. Mammutist ja hiirtejahist. 1967 nr. 36)

☆ ELKNÜ TRÜ Komitee büroo karistas Majandusteaduskonna I kursuse üliõpilast Vello Peedimaad noomitusega koos arvestuskaardile kandmisega seoses tema läbimõtlematu esinemisega poliitiliste küsimuste käsitlemisel (Pärnu IV Keskkooli abiturientidele).

(ELKNÜ TRÜ Komitees. 1969 nr. 5)

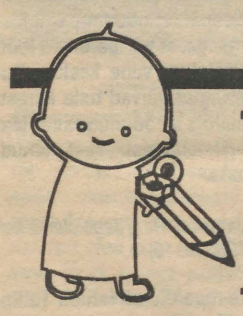

FABIAN TEAB

Fabian teab, kui suur on inimeseks olemise pinge. Tuleb vaielda nolkidega ja täita aukohust vanade ees, tuleb diskuteerida kunagiste liidritega ja juua vabakutselistega. Koidu ajal komberdab ta koju, näost valge, silmad punased, küünealused mustad. Tulevikumees Fabian.

Fabian ei ole naiiv, idealist ega pervert. Ta vihkab fanaatikuid, kes idee nimel võivad tappa. Fabian ei taha surra ei riigi, natsiooni ega formatsiooni eest. Fabian pole kangelane. Ta pole patsifist, aga võimaluse piires humanist. Fabian on kultuuripoliitik. Ülikoolis on ta õppinud suurrahvaste keeli ja vaimulaadi ning kirja- ja kunstirahva baaridestki kõrvad lahti hoidnud. Fabian põlgab kroonu käsku ja muigab ärkamisvaimsete provintslaste tõsimeelset võitlemist. Printsipiaalid, kes tahavad «midagi ära teha», tekitavad piinlikkustunnet ja võõrastust. Mida on vaja ära teha? Fabian ei harrasta protestidemonstratsioone ega kollektiivseid enesetappe. Nihilistid, anarhistid, mässumehed ja pekstud põlvkondade liidrid on kohutavalt tüütud ja rumalad. Vabadus! Võrdsus! Vendlus! Vabadus on vaid osa paratamatusest ning matsidega võrdne ja pättidega vend ei taha Fabian sugugi olla. Ja kui suureks madinaks läheb, tuleb Fabian kohvikust välja kolida, sest siis pannakse vabakutselised kraavi kaevama.

Põhimõtteinimesed, kes ennast ühiskonna suurteks hammasratasteks peavad, on jäigad ja anakronistlikud. Kas nad usuvad, et tormamisega võib elust ette jõuda? Nad on lollid ja kurjad, Fabian aga tark ja sümpaatne.

Fabian teab, et tõde on suhteline, aga elada on vaja, ja pealegi võimalikult meeldivalt. Fabian teab, et kõik ideaalid on juba enne teda püstitatud ja kummutatud, et vastandid võitlevad kuni viitsivad ja lähevad siis põhja ja et üks ei ole teisest halvem. Vaid elu- ja kunstivõhikutele pole selge, et elu mõte on elu ja kunsti mõte on kunst.

Fabian on individualist. Ta kardab meeletult füüsilist valu, väldib füüsilisi kontakte ja söömisvahekordi. Tema teab oma kohta ja piiri, aga matsid tallavad ikkagi varvastel. Veel mõni aeg tagasi tuli enda eest kõvasti väljas olla, mitmes seltskonnas mehe eest viina visata. Nüüd on ta oma poiss, võiks lõdvemaks lasta, aga harjumuse jõud on suur.

Ei aita tänaval näo peitminegi, kuhu aga sisse astud, ikka sõbrad ees. Kui tüütud ja ebameeldivad nad on! Aga pole parata, töö nõuab tutvuste loomist ja tööga tuleb tegelda. Nii vähe kui võimalik ja nii palju kui vajalik.

Fabian teab, kui suur häbi on soetada kari lapsi, olla vaene ja saamatu. Ta teab, et väline mulje loeb tuhat korda rohkem kui sisemine ilu ja Fabian juba teab, kuidas muljet jätta.

Üks väheseid püsiväärtusi siin ilmas on viin ja naised. Asjata kirtsutatakse nina. Viina on ülistatud inimkonna koidikust peale, Kallimachose ja Anakreoniga alates. Ja kes söandaks kahelda armukese staatuse iidsuses ja vajalikkuses. Kas polnud nii mitmedki maailmakirjanduse korüfeed suured naistemehed — Lope de Vega, Dumas, Goethe? Fabian tunneb traditsioone ja oskab neid hinnata. Ebaviisakate ja mõttetute vaidluste kõrval on naised ja viin tõeliselt demokraatlik, solidaarne ja õilis teema.

Fabian avab vaevaga silmad ja tunneb südamepööritust. Järjekordne lohutu hommik. Äsja nägi ta und, et sõidab «Volgaga» ja sööb sularasva. Seda unenägu Fabian eriti ei usu. Aga siiski, kes teab. Naljalt, Fabian, sinusugused rataste alla ei jää ja ehk oled just sina see, kes kunagi telefoniraamatu ilmutab.

Tõuse, Fabian, sind ootavad suured teod!

KALEV KESKKÜLA
☆ 1981 nr. 3

Ise

«Kuule, kas te lähete kolhoosi või?»

«Jah, kartulisse.»

«Aetakse välja, jah?»

«Ei, ise.»

«Kuidas?»

«Väga lihtsalt. Mõtlesime, et vabatahtlikult või nii.»

«?!»

«Palusime end saata mõnda mahajäänud majandisse.»

«Mis, te olete täitsa segi või?»

«Ei ole.»

«Aa... Lähete,» ja sõber teeb kõrile viidates ühemõttelise žesti.

«Ei, kartuleid noppima.»

«Ei, no on ikka vennad...» naerab sõber ja tahab sellega näidata, et ta ometi kõike läbi näeb... Lööb siis käega ja pöördub minekule.

Hommikul oli buss ees. Sõitsime tööle.

IVAR VIGLA
☆ 1981 nr. 29

Sel sessil, kallis raamatusodija,

püüa oma vaevalise õppimisprotsessi käigus loobuda paksude ja õrnade, ühe- ja kümnekordsete joonte vedamisest raamatukogu raamatuisse. See ei ole ilus.

Sest sul ei lähe alati korda võrdselt selekteeriv ja arukas olla. Miks tõmbad alla ühe, jätad tõmbamata teist? Mis on valesti sõnaühendis «Armeenia Nõukogude Sotsialistlik Vabariik»? Mis häirib sind sõnas «armastus»?

Õudselt segab sinu hüplikkus — kord päris süsteemne mõtleja, pead sa teisal tähtsamaks magedaimaid triviaalsusi, sõnumit märkamata. Ei usalda ma sind! Seda enam, et sa vahel ülepea lollakaid vempe viskad. (Saa aru, on raamatuid, mis ei pea tingimata illustreeritud olema. Lillekesed ja võllas joonista oma hoiuraamatusse, roppusi maali näiteks särgi rinnaesisele.)

Siiski, kompliment — kahjuks on sul lai lugemus. Oled oma suurepärased remargid ja vandesõnakesed jätnud klassikutesse ja «Loomingusse», ENE-sse ja, pikne sind löögu, isegi «Avameelselt abielust»-raamatusse. Talvel Camus'd lugedes kirusin sind eksitamise eest. Kevadel Dostojevskiga alustades lootsin sind minevat teist rada — no ei! Kritseldaksid ilmselt piiblissegi!

Ära solvu, aga ma ei mõista, mis sunnib sind haarama oma tilkuvat sulenäru ja kriipsutama alla järjest poolteist lehekülge teksti? Ja pritsima äärele oma ekstremistliku arvamuse? Ütled, et on huvitav lugeda, mis keegi teine juurde kirjutab. Ma pole päris kindel, et sa neidsamu raamatuid teistkordselt laenutad, kuigi — mõnesid sinu tõsiseid repliike olen küll huviga lugenud. Tead mis, pane köite vahele leheke (ca 10X10 cm) ja kirjuta sellele, mis sind piinab. Ehk tunned end täiesti üksi, pole kellegagi arutleda?

Üldiselt aga — jätaksid ehk ikka järele, mis? Pane sulg kõrva taha ja loobu sirgeldamise moest, nagu sa omal ajal hülgasid valjusti veerimise ja pisut varem (mäletad, sodija?) ka käpuli käimise kombe. On üks hea raamat, koolipoistele, «Enesekasvatusest». Ole pai ja ära jumalapärast sinna sodi.

Või kui, siis pehme pliiatsiga.

HANS LUIK
☆ 1981 nr. 16

Õiendus

Allakirjutanu süü läbi sattus ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» 21. detsembri numbri artiklisse «Kõik jõud õigeaegseks ettevalmistuseks» viga. Suurema puudujana õppetööl on IV kursuselt mainitud sm. Metsa, peab aga olema Meri. Stipendiumilt arvati maha süstemaatilise puudumise pärast IV kursuselt Leenart Meri.

L. LEPISTE
☆ 1951 nr. 42

Ajaleht on koostatud «TRÜ» 1948. - 86. aastakäikust valitud artiklitest. Toimetanud RAINER KIVI. Küljendatud ja trükitud O/ü «GREIF» trükikojas.

NR. 1 (1737)
REEDE,
7. JAANUAR
1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

Toimekat uut aastat !

Uue aasta seitse päeva...

Ülikoolis algab uus aasta kahel korral — sügisel ja talvel. Seega ei saagi eriti teha ühe kalendriaasta kokkuvõtteid ja panna erilisi lootusi järgmisele. Ikka õppeaasta ja semestrite kaupa. Uue aastanumbri — 1994 (vaid 6 aastat sajandivahetuseni!) oleme juba kirjutanud, ent siiski korraks tagasipilk — kuidas see algas?

* * *

● **Rektori sekretär BENITA VISSEL, kuidas algas Teie uus aasta?**

Minul algas see vaikses ja koduses ringis õe juures, kus olin külas.

Aga siin töö juures?

Tõiselt, ja algas niimoodi, et rektor tuli tööle. Ta on nüüd pärast haigust ametlikult tööl. Aga kuna ülikoolis käivad eksamid, on ka siin veidi vaiksem.

Tahaksin öelda, et igaüks, ükskõik millise koha peal ta ülikoolis ka ei ole, ei mõtleks ainult oma kitsa ruumi ja ringkonna peale, kus ta töötab, vaid et ta näeks ka seda päris suurt ülikooli. Et mõistaksime, et me kõik oleme selle suure ülikooli teenistuses. Üksteise tööd saaksime palju kergendada, kui me tunneksime ennast ühe pere liikmena.

* * *

● **GERLE TANILKIN lehitseb koridoris konspekti. On see selle aasta esimene eksam?**

Jaa, selle aasta esimene.

Kirjalik või suuline?

Osa oli juba kirjalikult, nüüd tuleb suuline.

Millist on parem teha, kirjalikku või suulist?

Minule meeldib suuline rohkem.

Ja mis ainest see on?

See on suuline ja kirjalik väljendusõpetus. Ainest antakse ülevaade suulistest ja kirjalikest väljendumisvõimalustest, ilukirjandusest, teabekirjandusest ja muust, kuidas milles ennast väljendada.

Kelleks sellel erialal (eesti keel võõrkeelena) spetsialiseerutakse?

Üldiselt spetsialiseerutakse õpetajaks, nii oli mõeldud, kui see eriala avati, just vene koolides eesti keele õpetajaks.

Aga nüüd te võiksite hakata eesti keelt õpetama ka teistele välismaalastele?

Jah, kui on olemas võõrkeeleoskus.

Ja mis hinnet saada loodate?

Alla nelja küll ei tahaks.

Head põrumist!

* * *

● **Teabetalituse juhataja URMAS AUNIN, milline oli teabetalituse selle aasta esimene uudis?**

Esimene uudis, mida sai vahendatud, oli teisipäevane keemiaõpetajate konverents.

Ja kuhu ülikooli teabetalitus uudiseid edastab?

Kohalikule raadiole, «Postimehele», ETA-le ja BNS-ile. Vahel on tundnud huvi ka «Rahva Hääle» Tartu osakond.

Milline oli ja on uue aasta esimene trükis?

Esimene trükis, mis tuleb köitmiselt välja (proovieksemplarid tulid juba varem), on ülikooli isikkoosseis ja struktuur sügisest 1993. Saatsimegi dekaanidele kirja, et nad annaksid oma tellimuse, mitu eksemplari soovitakse saada.

Nagu ma proovieksemplarilt näen, on struktuuriraamat esimest korda kaanepildiga.

Arutasime ja leidsime, et ülikooli trükiste kujundus võikski hakata olema värvilise kaanepildiga. Järge ootab rektori kantselei õppetöö grupi koostatud õppekavade kogumik. Kalendreid on sel aastal ülikoolil kaks, neid saab siit osta ja tellida. Peatselt on ilmumas ka inglis- ja saksakeelsete kursuste kava, mida saavad teaduskonnad välistudengitele lugeda.

* * *

● **Eesti filoloogia osakonna dotsent JAAK PEEBO, ütlesite 5. jaanuaril «Eesti Raadios» alanud keelesaates «Keelekõrv», et eesti keeles on praegu palju sellist, millele on vaja tähelepanu juhtida. Kuidas eesti keeleteadlased saaksid seda teha?**

Üks võimalus on kord kuus ilmuv eriväljaanne, mille jaoks ei ole veel rahasid. See võiks sisaldada kõike jooksvat, mida tähele pannakse, aga ka seda, mis on juba kuskil ilmunud, ega ole veel jõudnud vananeda. Kõik need nõuanded tuleks kokku korjata ja avaldada.

Siis võiks loota, et ka ülikooli sees tekkinud keeleküsimused (sõnade «magistrant» ja «doktorand» jpt. õigekirjutus, suure ja väikese algustähe kasutamine) leiaksid lahenduse.

Põhilised asjad peaks siiski otsustama õigekeelsuskomisjon. Tartusse tuleks aga asutada samasugune keelenõuandla nagu Tallinnas. Keeleamet on öelnud, et nad on selle eest isegi nõus maksma. Kui saame selle luua, paneme ühe inimese iga päev telefoni juurde nõu andma.

Mari Tarandi alustatud keelesaates esinesid ülikoolist peale dots. Jaak Peebo veel dots. Reet Kasik. Keelesaadet saab kuulata Eesti Raadio I programmis igal kolmapäeval kell 11.05.

Küsis VARJE SOOTAK

Vargad ühiselamutes. Mida teha?

Kahjuks on paljudel tudengitel kurbi kogemusi varastega, kelle lemmikpaigaks on kujunenud ühiselamud.

TÜ Üliõpilaskonna Valitsuse kohus on aidata üliõpilasi nende hädas. Selleks peame saama võimalikult täpse ülevaate vargustest ning valvurite ja politsei tööst varaste takistamisel ja tabamisel.

Ootame Sind TÜÜ Valitsusse kõnelema konkreetsetest juhtumitest ja ka võimalikest kahtlustustest. Võib-olla on Sul mõned head ideed, mis aitaksid muuta ühiselamuid turvalisemaks. Kui jätkub aega, siis pane oma mõtted paberile.

TÜÜ Valitsuse ruum ülikooli kohviku kohal on kindlasti avatud igal äripäeval kell 11—15.

TÜÜ Valitsuse pressiteenistus

Järgmine UT ilmub reedel, 21. jaanuaril

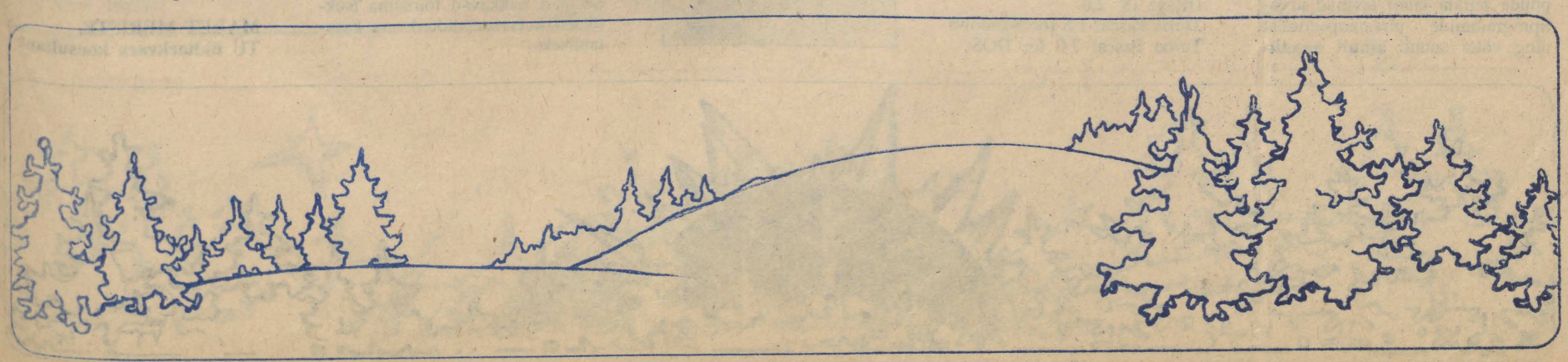

TÜ NÕUKOGUS

17. DETSEMBRIL

- KUULANGUKOMISJONI EI MOODUSTATUD
- TÜ NÕUKOGUL UUS KODUKORD
- SÜDAMEKESKUS LIKVIDEERITUD

EMERIITPROFESSORITE

valimisel tekkis TÜ nõukogu 5. novembri koosolekul mitmeid küsimusi, mida on käsitletud ka Eesti ajakirjanduses. Prorektor Jaak Aaviksoo ütles, et eelmisel nõukogu koosolekul moodustati komisjon, kes pidi kuulangukomisjoni jaoks välja töötama nn. protseduurireeglid. Need töötati välja ja avaldati ka ülikooli ajalehes. Arvamusi laekus vähe, ainult Valdar Parvelt ja Sulev Kannikeselt. Aasta viimasel koosolekul pidi nõukogu otsustama, kas kuulangukomisjon moodustada või mitte ning milline oleks selle moodustamise korral tema edasine tegevus.

Enamik sõnavõtjaid ei pidanud komisjoni moodustamist vajalikuks. Usuteaduskonna dekaani prof. Kalle Kasemaa arvates on taolise komisjoni moodustamine ebaeetiline. Inimesi ei saa lahterdada. Võimalik, et tegu on sooviga vabaneda häbist, mida eesti rahvas on kandnud. Sellest saab välja tulla ainult tööga. Ka pseudoteaduslikke aineid õpetanud võisid õpetada midagi kasulikku. Me otsime neid, kes on rohkem süüdi. Häbi tuleb kanda koos.

Prof. Raul Talvik pidas komisjoni esitatud projekti abituks, lahtimõtestamatuks, arhailises eesti keeles sõnastatuks. Prof. Ain-Elmar Kaasiku meelest on arutelu väljunud akadeemilistest raamidest. Ta ütles, et emeriitprofessorite kandidaadid peaksid saama end kaitsta ning et kuna ülikoolil on olemas habilitatsiooniprotseduuri reeglid, siis oleks seda võimalik teha. Prof. Jaak Järve arvates püütakse taolise dokumendiga teha TÜ nõukogu ette astumine inimeste poliitilise järelekatsumise organiks. Ta ütles, et emeriitprofessorite kandidaadid olid valitud professorid, eksperdid olid hinnangu andnud. Nüüd hindame uuesti, kui elu on elatud.

Hääletamisel oli kuulangukomisjoni moodustamise poolt 5 ja vastu 26 nõukogu liiget, erapooletuks jäi 5. Samuti otsustati, et need emeriitprofessorite kandidaadid, kes langesid eelmisel valimisel välja, vaatab teaduskonna nõukogu uuesti läbi. Kui nad esitatakse TÜ nõukogule uuesti, siis valitakse nad samadel printsiipidel nagu eelmisel korral. Ühtlasi peeti võimalikuks soovi korral kandidaadil esineda TÜ nõukogu ees või vestelda rektoriga. Lõpliku otsuse langetab TÜ nõukogu.

TÜ NÕUKOGU KODUKORD

võeti vastu ja seda saab lugeda samal leheküljel.

SÜDAMEKESKUSE

nime all tuntud TÜ kardiovaskulaarkirurgia Tallinna teaduskeskus otsustati likvideerida alates 1. jaanuarist 1994. Arstiteaduskond esitab TÜ nõukogule kardiovaskulaarkirurgia ja sellega seotud valdkondade arenduskava, milles nähakse ette südamekeskuse likvideerimisega vabanevate ressursside kasutamine.

TARTU ÜLIKOOLI NÕUKOGU KODUKORD

1. Ülikooli nõukogu koosoleku kutsub kokku ja seda juhatab rektor, rektori äraolekul teda asendav prorektor.

2. Nõukogu koosolekud toimuvad tööplaanis määratud aegadel, kuid mitte harvemini kui kuus korda aastas. Nõukogu tööplaan koostatakse poolaastaks, sügissemestri tööplaan kinnitatakse nõukogus hiljemalt septembrikuul ja kevadsemestri tööplaan hiljemalt veebruarikuul.

Erakorralised nõukogu koosolekud kutsub kokku rektor, tema äraolekul teda asendav prorektor oma äranägemisel, 1/3 nõukogu liikmete või vähemalt kahe teaduskonna nõukogu nõudmisel mitte hiljem kui kahe nädala jooksul, arvates vastava kirjaliku taotluse esitamisest.

3. Nõukogu eelseisva koosoleku päevakorra määrab kindlaks rektor või teda asendav prorektor tööplaani ja kodukorra p. 4 alusel. Teadussekretär teatab sellest nõukogu liikmetele kirjalikult vähemalt 7 päeva ette, edastades ühtlasi materjalid arutlusele tulevate küsimuste kohta.

4. Igal nõukogu liikmel on õigus tõstatada arutamiseks kiiret lahendamist nõudev küsimus. Taotlus vastava küsimuse lülitamiseks koosoleku päevakorda tuleb esitada kirjalikult teadussekretärile üks päev enne nõukogu koosoleku toimumist. Taotluse küsimuse võtmiseks nõukogu koosoleku päevakorda võib esitada suuliselt nõukogu koosolekul jooksvate küsimuste arutamise ajal. Sel juhul otsustab nõukogu küsimuse päevakorda võtmise lihthäälteenamusega.

5. Nõukogu koosolekutest osavõtt on kohustuslik. Nõukogu liige võib puududa koosolekult mõjuvatel põhjustel eelnevalt informeerides teadussekretäri.

6. Ülikooli nõukogu on otsustusvõimeline, kui koosolekust võtab osa vähemalt 2/3 nõukogu liikmetest, sealhulgas rektor või teda asendav prorektor.

7. Nõukogu liige ei tohi saata nõukogu koosolekule teisi isikuid end asendama.

8. Koosolekul viibivate nõukogu liikmete arvu teeb teadussekretär kindlaks ilmumislehe alusel, võrreldes seda kohalolijate arvuga.

9. Nõukogu koosolekul on arutamisel ja otsustamisel koosolekukutsega teatatud küsimused. Nõukogu iga koosoleku päevakorras on ka jooksvad küsimused. Jooksvate küsimuste arutamise võib päevakorrast välja jätta koosoleku juhataja ettepanekul nõukogu liikmete lihthäälteenamusega.

10. Päevakorra vastava punkti arutamisel antakse sõna kõigepealt aruande esitajale ja kaasaruandjatele. Seejärel on nõukogu liikmetel võimalus esitada küsimusi. Sõna arvamuse avaldamiseks saavad soovijad juhatajalt soovi avaldamise järjekorras.

11. Nõukogu liikmetel on õigus teha ettepanek sõnavõtjate nimekirja sulgemiseks. Vastav ettepanek otsustatakse lihthäälteenamusega.

12. Arutusel olevast küsimusest kõrvalekaldumisel ning sündsusetu või solvava sõnavõtu puhul võib koosoleku juhataja teha sõnavõtjale hoiatuse või selle sõnavõtu lõpetada.

13. Kui juhataja leiab, et küsimust on küllaldaselt arutatud, lõpetab ta läbirääkimised ja teeb ettepaneku panna küsimus hääletamisele. Kui keegi nõukogu liikmeist soovib veel läbirääkimisi jätkata, otsustab selle küsimuse koosolek. Aruande esitajal on õigus enne otsuseprojekti või selle punktide hääletamist esineda lõppsõnaga.

14. Ettepanekute hääletamise kord:

— hääletamisele tulevad otsuseprojektid ja ettepanekud esitatakse nõukogule kirjalikult;

— hääletamisele pandud küsimus peab olema formuleeritud nii, et sellele oleks võimalik vastata «jah» või «ei»;

— nõukogu liikmetel on õigus nõuda küsimuse hääletamisele panekut osade kaupa, selleks annab nõusoleku koosolek;

— juhul, kui ettepanekut on arutatud osade kaupa, tuleb peale üksikute osade läbihääletamist panna otsus hääletamisele tervikuna;

— soovitatud parandused ja täiendused hääletatakse enne põhiettepanekut. Kui on esitatud mitu parandust, hääletatakse kõigepealt põhimõtteliselt lahkuminevad ettepanekud. Põhiettepaneku tagasilükkamisel langevad ära vastuvõetud parandused ja täiendused;

— kui on mitu iseseisvat ja üksteisest põhimõtteliselt erinevat ettepanekut, paneb juhataja nad hääletamisele esitamise järjekorras;

— ettepanekut arutamise edasilükkamise või komisjoni suunamise kohta hääletatakse enne sisulisi ettepanekuid.

15. Hääletatakse poolt või vastu, eraldi fikseeritakse erapooletud.

16. Ülikooli nõukogu otsused võetakse vastu avalikul hääletamisel (v.a. p-s 17 loetletud juhud), kui otsuse poolt on rohkem kui 50% koosolekust osavõtjate arvust. Hääle võrdsel jaotumisel on otsustav hääl koosoleku juhatajal. Kui seaduse või ülikooli põhikirjaga on kehtestatud suurem poolthäälte protsent mõne küsimuse otsustamiseks, tuleb lähtuda sellest.

17. Salajane hääletamine toimub korraliste ja emeriitprofessorite valimisel, erakorraliste professorite, TÜ audoktorite nimetamisel, Eesti Teaduste Akadeemia akadeemiku kandidaatide esitamisel jm. ülikooli põhikirjas ettenähtud juhtudel ning juhtudel, kui teatud küsimuse lahendamiseks nõuab salajast hääletamist vähemalt 5 nõukogu liiget.

18. Salajane hääletamine toimub bülletäänidega. Hääle lugemiseks moodustatakse häältelugemise komisjon(id). Tulemuste kohta vormistatakse protokoll(id), mille kinnitab nõukogu avaliku hääletamisega.

19. Kõik kohal olevad nõukogu liikmed on kohustatud hääletamises osalema.

20. Kui hääletamisel otsustatakse nõukogu liikmesse puutuvat küsimust (näit. ametikohale valimine), siis asjaosaline hääletamises ei osale. Sellega väheneb vajalik kvoorum ühe võrra.

21. Ülikooli nõukogu otsus, mis sisaldab üldisi eeskirju, vormistatakse määrusena, millele kirjutavad alla rektor (rektori puudumisel prorektor) ja teadussekretär ning see avaldatakse teadmiseks ülikooli töötajatele ja üliõpilastele.

Ülikooli nõukogu otsus üksikküsimustes vormistatakse otsusena, millele kirjutab alla rektor (rektori puudumisel prorektor) ja mis tehakse teatavaks asjaosalistele.

22. Ülikooli nõukogu määrused ja otsused on ülikooli kollektiivi liikmetele kohustuslikud.

23. Koosoleku kohta koostab teadussekretär protokolli. Aruandja esitab ettekande kirjalikult. Igal nõukogu liikmel on õigus lisada protokollile oma sõnavõtt, eriarvamus või ettepanek otsuse täiendamiseks.

24. Protokolliga tutvumise õigus on kõigil nõukogu liikmetel.

25. Protokollile kirjutavad alla rektor või teda asendanud prorektor ja teadussekretär.

26. Nõukogu otsusega võib luua komisjone küsimuse ettevalmistamiseks. Komisjoni liikmeteks on nõukogu liikmed. Erandkorras, vastavate isikute nõusolekul, võib valida komisjoni liikmeteks ka isikuid väljastpoolt nõukogu.

27. Komisjoni esimese koosoleku kutsub kokku teadussekretär, et valida komisjoni esimees ja sekretär.

28. Komisjoni koosolek on otsustusvõimeline, kui osalevad vähemalt pooled liikmetest.

29. Komisjoni liikmed otsustavad küsimusi lihthäälteenamusega. Komisjoni liikmete eriarvamused lisatakse otsuse juurde ja esitatakse nõukogule.

Kinnitatud Tartu Ülikooli nõukogus 17. detsembril 1993 (protokoll nr. 11).

JAAK AAVIKSOO,
TÜ rektori aj. kt.

VEERA ANT,
TÜ teadussekretär

ARVUTITEST, TARKVARAST JA MUUST

Soovides maailmaga sammu pidada on paljud ülikooli allüksused muretsenud endale erineval moel arvuteid. Töötamiseks on hangitud ka vajalik tarkvara sõbra või kolleegi arvutilt. Kuid kui me tahame minna maailma ausate partneritena, peame hakkama kasutama litsentsiga ostetud tarkvara.

Ülikooli informaatikanõukogu koosolekul 3. detsembril võeti vastu otsus edasise tarkvarapoliitika kohta, mille peamine suund on püüda piirata laialt levinud arvutiprogrammide piraatkopeerimist ning võtta suund **ainult ametlikult registreeritud litsentsiga või piirangutega levitatava tarkvara kasutamisele ülikoolis.**

Informaatikanõukogu otsusest lähtudes osteti ülikoolile järgmist tarkvara:

MS-DOS 6.0 Upgrade
MS-DOS 6.2 Upgrade from 6.0
MS Windows 3.1
MS Works 2.0 for Windows
MS Word 2.0 for Windows
DBase IV 2.0 End User
DBase Compiler
DBase IV 2.0
Turbo Pascal 1.5 for Windows
Turbo Pascal 7.0 for DOS

Borland C++
Corel Draw 3.0
Paradox 4.5 for Windows
Word Perfect 6.0
Quattro Pro 5.0 for Windows.

Ülalloetud tarkvara jaotatakse ennekõike dekanaatidele ja arvutiklassidele, võimaluse korral ka muudele allüksustele. Arvutuskeskus hakkab andma ka üldtarkvara kasutamise õpetust. Jaanuarikuu jooksul viiakse läbi kahetunnised arvuti kasutamise algkursused. Seejärel hakkavad toimuma tsüklilised kursused üldtarkvara kasutamiseks.

NB! Kõigil dekanaatide töötajatel, kes on huvitatud algkursusest osavõtmisest, palume registreerida järgneva nädala jooksul kell 13—15 tel. 35 368 (Tiina Kriis) ja 35 369 (Maret Meriste). Ootame ka huvitatuid teistest allüksustest. Samadel telefonidel saab ka informatsiooni ostetud tarkvara jaotamise kohta, avaldada oma soove ja arvamusi edaspidisteks ostudeks, nõu küsida.

MARET MERISTE,
TÜ üldtarkvara konsultant

SAKSAMAAL EI MÖLLA AINULT LOODUSJÕUD

Detsembris möllas Saksamaal talvetorm «Quena», mis tekitas tõsist kahju. Tormilistele ilmadele vaatamata tulid Saksamaa ülikoolilinnades tudengid ja vanemate klasside gümnaasiumiõpilased tänavatele. Seoses nende väljaastumistega leiame ajakirjandusest tüüpilisi pealkirju nagu «Reform on tudengitele pinnuks silmas» või «Tudengid peavad streigi toimumist hääletama». Kuigi sellised lööpkpealkirjad räägivad paljus iseenda eest, tuleb tekkinud olukorda selgitada.

Millega pole heaoluühiskonnas rahul nii tudengid kui ka gümnaasiumiüliõpilased?

Saksamaa valitsus on asunud «reguleerima» kooliaja ja stuudiumi kestust. Esimesel juhul tähendab see õpiaja kokkutõmbamist 13-lt 12-le aastale ja teisel juhul 8 semestrit nn. reegelstuudiumi.

Düsseldorfis (Nordrhein-Westfaleni Liidumaa pealinn) nimetas õpilaste esindaja koolituse lühendamist «tagurpidiminekuks tuupimiskooli mudelile». Samuti töötavad Saksamaal paljud tudengid õppimise kõrvalt, et ots-otsaga kokku tulla. Seetõttu on 8 semestriga võimatu stuudiumi edukalt läbida. Nii arvavadki nad, et stuudiumi kestuse limiteerimisega proovivad «poliitika ja majandus välja arendada maksusoodustatud eliiti».

Lisaks sellele on tudengite protest suunatud kavatsetava erialavahetamise piiramise vastu, kindlate eksamiaegade vastu (eksamiks mitteregistreerimine tähendaks automaatselt läbikukkumist), reegelstuudiumi aja maksustamise vastu. Tudengid tõlgendavad viimast planeeritavat nõuet kui alust sundeksmatrikuleerimiseks.

Detsembri keskpaigaks streigiti 22 Saksamaa kõrgkoolis, demonstratsioonidest on osa võtnud üle 100 000 tudengi ja õpilase. Tudengite moto on: «Reformile — jah, kuid mitte ilma meieta!» ja «Ülestõus abitusse seisundisse jätmise asemel!».

Nordrhein-Westfaleni Liidumaa haridusminister on juba teatanud õppemaksust ja sundeksmatrikuleerimisest loobumisest. Minister ütles, et rohkem kui 20 aasta eest loobuti täiesti õigesti õppemaksust, mille uuesti sisseviimine oleks võrdne «sotsiaalse numerus claususega». *Numerus clausus* tähendab Saksamaal keskmist hinnet, mille alusel otsustatakse riiklikul tasemel immatrikuleerimise küsimus.

Samas kinnitas liitvabariigi haridusministeeriumi kõrge ametnik, et stuudiumi struktuurireformi eesmärk olevat reegelstuudiumi-ajast kinnipidamine. Ja et selle reformi peab lõppude lõpuks ellu viima.

* * *

Probleem on igal juhul olemas ja kõrvaltvaatajana võib aru saada nii riigi kui ka tudengite ja õpilaste käitumisest. Nimelt on riigi jaoks tähtis, et noored ja teovõimelised inimesed hakkaksid võimalikult kiiresti osalema ühiskonna väärtuste loomisel. Praegune hariduselu korraldus näitab, et see saab toimuda enam-vähem alates 30. eluaastast. Riik leiab, et tänapäevase üha enam integreeruva Euroopa jaoks on selline vanus liiga kõrge. Kuid õigustatud on ka tudengitepoolne protest. Paljud reformi käigus kavandatavad abinõud lubavad arvata, et peale reformi lõpulejõudmist on kõrgharidus kättesaadav vaid majanduslikult enamkindlustatutele. Kõigele lisaks on Saksamaa viimasena prognoositud hariduselu mudeli juba üle elanud ja kõlbmatuks tunnistanud.

1993. aastal ilmunud Westfälische Wilhelms-Universität «Studieninformation» kirjutab veel igal juhul nii: «Praegu maksab elu üliõpilasele Münsteri Ülikoolis ca 1000 DM kuus. Normaalsele (minu allakriipsutus — R. N.) stuudiumiajale, milleks on 5—6 aastat, kulub seega vähemalt 68 400 DM.»

Münsteris nähtud vahetu kogemus lubab väita, et väliselt on üliõpilasdemonstratsioonid väga aktraktiivsed. Näiteks köideti tudengipoolsete nõudmiste pakett tohutu suure hulga kokkuköidetud õhupallide külge ja lennutati «Bonni poole teele», kuid mis on teadupoolest veel kuni aastani 2000 Saksamaa pealinn.

Lõpetuseks peab ütlema, et ühte tõestavad üliõpilasrahutused 1993. aastal Saksamaal küll: oma huvide eest peab ise aktiivselt seisma. Ega see Eestiski teistmoodi pole.

RAUL NARITS,
õigusteaduskonna professor

ÕNNITLUSI JA TÄNU

Rektori käskkirjas pälvis õnnitluse 75. sünnipäeva puhul kehakultuuriteaduskonna endine õppejõud **LIIDIA UUSTAL**. Samuti tänati teda kauaaegse viljaka töö eest.

Kauaaegse töö eest raamatukogus tänati ka vanemraamatukoguhoidjat **ARMILDA MALMI.**

Rektor avaldas oma käskkirjas tänu rektori kantselei vanemmetoodikule **TIIA KALAUSILE** kauaaegse töö eest üliõpilaste vastuvõtu korraldamisel.

ÕPPETÖÖ KOORMUSE ARVESTAMINE

Nagu varem UT-s paar korda teada antud, tegutseb ülikoolis mõnda aega õppetöö korraldamise komisjon. Sellesse kuuluvad professorid Jüri Allik, Enn Seppet (esimees), Ain Heinaru, Teet Seene (prorektor), dotsent Ivar-Igor Saarniit, Andres Salu (TÜÜ valitsuse haridussekretär) ning rektori kantseleist Reet Lehemets ja Lea Michelson. Reguleerimist ja ülevaatamist vajavad mitmed küsimused, millest esimesena võeti käsile õppetöö koormuse arvestamine. Nüüd on teaduskondadest saabunud arvamused ja ettepanekud komisjonis läbi arutatud. Seega põhineb esimehe prof. Enn Seppeti järgnev artikkel teaduskondade küsitluse tulemustele, kuid ka teaduskondades on ju erinevaid arvamusi. Samuti ei ole artiklis kokkuvõetu veel lõplik seisukohavõtt, vaid alles laiemaks aruteluks pakutav materjal.

Kõiki, kes tahavad selles oma sõna kaasa öelda, oodatakse **neljapäeval, 13. jaanuaril kl. 15 nõukogu saali arutelule.** Oma arvamusi võib ka eelnevalt kirja panna ja saata komisjoni esimehele arstiteaduskonna dekanaati (patoloogiline füsioloogia).

Toimetus

Selgitusi

Õppejõudude koormuse arvestus peab olema maksimaalselt lihtne. Selliseks lihtsaks ja kontrollivaks töö hulga mõõduks on õppejõu vahetu auditoorse töö hulk aastas, mis seisneb loengute, seminaride, kollokviumide või praktikumide pidamises.

Aastas on õppejõul 44 töönädalat, millest 40 nädalat kestab ülikoolis õppetöö. Iga töönädal annab üliõpilasele ühe arvestuspunkti (AP) ja neljaaastase õppeaja jooksul peab kogunema kokku 160 õppenädalat. Töönädala pikkus on õppejõududel 36 tundi ning seega on õppeaasta jooksul vaja õppejõul teha 44x36=1584 tundi tööd (neist 1440 tundi sellel ajal, kui ülikoolis toimub õppetöö). Keskmiselt peaks iga õppejõud pühendama ühe osa ajast teaduslikule uurimistööle ja teise osa õppetööle. Õppejõu keskmiseks õppekoormuseks ülikoolis on 400 tundi aastas. Vahetu auditoorne töö moodustab sellest poole ehk 200 tundi. Kontrolltööde parandamine, eksamite vastuvõtmine, konsultatsioonid jne. on juba arvestatud auditoorse töö osakaalu kindlaksmääramisel. Seepärast on üldise õppetöö ja auditoorse töö suhe erinev erinevatel õppejõudude kategooriatel: professoritel kulub keskmiselt rohkem aega auditooriumivälisele tööle (individuaaljuhendamine), teadustööst vabastatud lektoril kuluvad aga kõik 400 tundi auditoorseks tööks.

Ülikoolis oleks seega kindlaks määratud õppejõudude auditoorse töö keskmine koormusnorm, mis sõltub ametikohast. See keskmine koormusnorm on kõige väiksem korralisel professoril ja kõige suurem teadustööst vabastatud lektoril. Seda koormusnormi võib vähendada neil õppejõududel, kes täidavad administratiivseid ülesandeid (õppetooli või osakonna korraline professor, prodekaanid, dekaanid). Keskmine koormusnorm tähendab seda, et osakonna/instituudi piires võib koormusi osaliselt ümber jaotada sõltuvalt näiteks õppejõudude teadustöö tulemustest: teaduses eduka õppejõu auditoorse töö koormust võib alandada selle arvel, et suurendatakse teise teaduses vähem eduka õppejõu auditoorset töökoormust.

Koormuse arvestamine

Koormuse arvestuse aluseks on seega auditoorse töö hulk, mida arvestatakse järgmiselt:

üks tund loenguid (loeng, seminar, kollokvium)	1 tund
üks tund praktikumi	1 tund

Auditoorse töö keskmine maht ametikohtade järgi on selline:

AMETIKOHT	TUNDIDE ARV AASTAS
korraline professor	120
erakorraline professor	160
dotsent	220
lektor, vanemassistent	280
assistent	320
lektor ilma teadustöö kohustuseta	400
teadur, vanemteadur	55

Auditoorse töö mahtu võib alandada korralisel professoril kuni 25%, osakonna/instituudi juhatajatel ja prodekaanidel kuni 50%, dekaanidel kuni 75% ja rektoril ning prorektoritel kuni 100%.

Koormuse arvestamise metoodikast

Ülikoolis õpib 6000 üliõpilast, 700 magistrandi ja 250 doktorandi. Aastas koostatakse kuni 1000 kursuse- ja 1000 lõpu- ehk bakalaureusetööd.

Ülikoolis töötab 130 korralist ja 70 erakorralist professorit, 270 dotsenti, 200 lektorit ja vanemassistenti, 170 assistenti ning 220 teadurit ja vanemteadurit.

Auditoorse töö kogukoormus ülikoolis on umbes 240 000 akadeemilist tundi.

1 nädal praktika juhendamist ei nõua õppejõult rohkem kui nädal auditoorset tööd samal erialal. Sellisel juhul annab praktika juhendamine ülikoolis 20 000 tundi koormust, mis on 8% õppetöö kogumahust. Praktika juhendamine annab õppejõule keskmiselt 1,0—1,5 tundi nädalas üliõpilase kohta, kuid mitte rohkem kui auditoorne töö samal erialal.

Individuaaljuhendamise keskmisi koormusi võiks arvestada järgmiselt:

seminaritöö (kursusetöö) aastas	25 tundi
lõputöö (bakalaureusetöö) aastas	40 tundi
magistritöö	80 tundi aastas
doktoritöö	100 tundi aastas

Selliste normide korral on individuaaljuhendamise kogukoormus ülikoolis 140 000 tundi aastas.

Seega oleks õppejõudude kogukoormus ülikoolis ligikaudu 400 000 tundi aastas. Kui arvestada, et vähemalt 15% sellest kannavad teadurid, doktorandid ja tunnitasu alusel töötajad, siis jääb õppejõudude kanda umbes 330 000—340 000 tundi, millest auditoorne töö oleks umbes 200 000 tundi. Jagades selle arvu õppejõudude koguarvuga saamegi keskmiselt 400 tundi aastas.

Ülikooli töötajate praegune arv võimaldaks sellise koormuse korral katta auditoorse töömahu umbes 210 000 tunni ulatuses.

TÜ õppetöö korraldamise komisjoni esimees,
professor ENN SEPPET

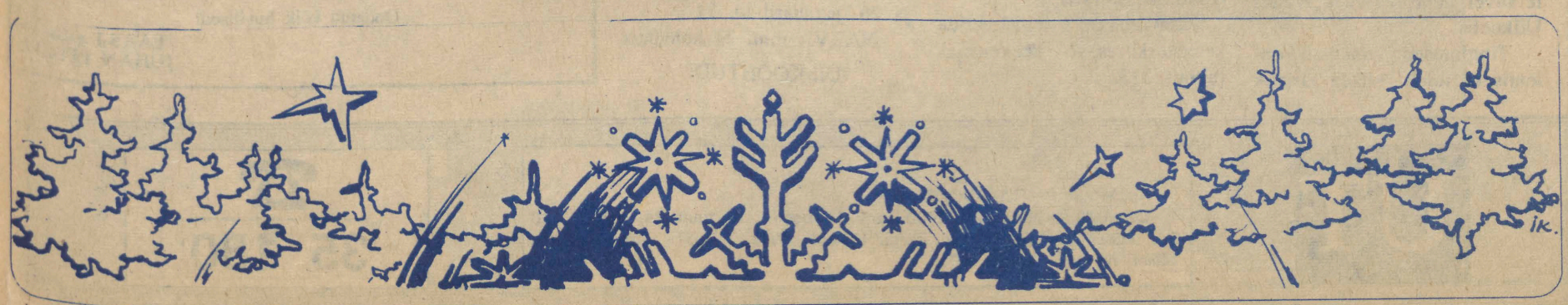

TARKUS TARVILINE VARA — LOE HOOLEGA!

«Eesti õigusteaduse allikad»

Ilmselt on iga spetsialist endalt kordki küsinud, mida tema õpitud ainevaldkond kujutab, mis on tema eesmärgid, kus ta paikneb suhtes teiste valdkondadega ning milline osa on mängida selle valdkonna esindajail. Enamikule küsimustele leiab vastuse vastava valdkonna üldteoreetilistest lähtealustest. Niimoodi on see ka õigusteaduses. Ainet, mis tegeleb õiguse tekke, arengu ja muutumisega, nimetatakse õigusteooriaks, teatud «arenenumat» osa sellest ka õigusfilosoofiaks.

Teooria mõistmiseks ning valdamiseks on vaja tunda nii tema ajalugu kui tänapäeva. Eesti õigusteadus ei ole olnud vaene teaduslike (s.h. just teoreetilis-filosoofiliste) tööde poolest, kuid siiamaani puudus meil võimalus kõigiga tutvumiseks. Nüüd saab aga lisaks «Akadeemias» ja «Nõukogude Õiguses» avaldatud üksikutele töödele tundma õppida nii Eesti Vabariigis 1930—40-ndatel aastatel kui hiljem välismaal ilmunud nimekate õigusteadlaste omi.

Sari **«Eesti õigusteaduse allikad»** pakub esmalt lugemiseks maailmas ühe tuntuima eestlasest õigusteadlase **Ilmar Tammelo varased tööd (1939—1943).** Väljaanne sisaldab «Õigusteaduse metodoloogia», «Prof. Kliimanni era- ja avaliku õiguse normativistliku vaheteo kriitika», «Õigusnormide ja ta struktuuri». Lisaks on avaldatud sarja toimetaja prof. Peeter Järvelaidi koostatud I. Tammelo tööde bibliograafia ning tema elulugu. Vaatamata sellele, et need tööd kirjutas autor üliõpilase ning magistrandina, on neil ometi oluline koht meie õigusmetodoloogilise kirjanduse historiograafias ning õigusfilosoofias.

Samas sarjas on oodata veel J. Vaabeli, A.-T. Kliimanni, V. I. Sinaiski jt. tööde avaldamist.

Arvestades eelmainitud tööde tähtsust peaksid need huvi pakkuma nii juuratudengitele, töötavatele juristidele kui ka teistele huvilistele. Huvitujad on oodatud õigusteaduskonnas ruumis 226 või ülikooli müügipunktis Lossi 24. Sealt võib leida muudki tähelepanuväärset.

ANNE KALVI,
õigusteaduskonna magistrand

EESTI AKADEEMILISE ÕIGUSTEADUSE SELTSI (EAÕS) UURIMISTÖÖDE KONKURSI TINGIMUSED

EAÕS korraldab konkursi, mille eesmärk on elavdada teoreetilist ja praktilist tähendust omavate õigusküsimuste uurimist, leida ja suunata võimekaid noori Eesti õiguskultuuri avardama.

Võistlustöö võib kirjutada teemal, mis on seotud õigusreformi läbiviimisega ning uue õigussüsteemi loomisega Eesti Vabariigis, seega kõigil õigusaladel ja teemadel, mis puudutavad meie eilset, tänast ja homset õigusteooriat ja -praktikat.

Võistlustööna esitatava uurimuse vorm ei ole piiratud (monograafia või selle osa, essee, teaduslik artikkel, populaarteaduslik raamat või brošüür, seaduseprojekt koos seletuskirjaga, arengukontseptsioon, kursuse- või diplomitöö jne.).

Osa võivad võtta kõik **kuni 30-aastased noored.**

Tööd kuuluvad hindamisele kahes grupis:
päevased üliõpilased ja
kõik ülejäänud noored.

Võistlustöö tuleb esitada **15. septembriks** EAÕS-i juhatuse aadressil:

EAÕS (võistlustöö)
Tartu Ülikool, õigusteaduskond
Ülikooli 18
EE2400 Tartu.

Töö esitada märgusõna all, millele on lisatud kinnine ümbrik andmetega autori kohta (CV, mis sisaldab nii koduse kui ka tööalase kontaktaadressi). Töö esitada eesti või inglise keeles, ühes eksemplaris, arvuti- või masinakirjas lehe ühel küljel 2-intervallise vahega. Vormistamiseks võib eeskujuna kasutada «Õigusteaduskonna üliõpilastööde vormistamise ning viitamis- ja tsiteerimistehnika põhireegleid», Tartu 1990.

Võistlustöid hindab EAÕS-i juhatuse poolt vabariigi teadlastest ja praktikutest moodustatud komisjon, mida juhib EAÕS-i esimees prof. Heino Siigur. Tulemused tehakse teatavaks EAÕS-i aastakoosolekul 1994. aasta oktoobris.

Parima võistlustöö esitajale kummaski grupis on ette nähtud rahaline auhind **1000 krooni,** teise koha saanule **750 krooni,** kolmanda auhinna suuruseks on **500 krooni.** Komisjon võib välja anda ergutusauhindu lisaauhinnafondi piires, mille panevad välja EAÕS ja sponsorid. Sponsorite nimed avaldatakse ajakirjanduses.

Parimad võistlustööd avaldatakse.

Konkursi tulemused avalikustatakse Eesti ja rahvusvahelises ajakirjanduses. EAÕS aitab oma võimaluste piirides võitjaid võimetele vastava töökoha leidmisel, välismaal stažeerimisel ja uurimistöö jätkamisel valitud või uuel teemal.

EAÕS-i juhatus

LÕUA-POOLIK

* * *

«Üksinda on ikka raske elada. Tuled töölt koju — tühjus. Kellelegi pole head sõna öelda.»

«Võta naine. Juba ammu oleks aeg.»

«Olen juba kolm korda proovinud. Ei aita.»

* * *

«Isa, kas ma võin täna kinno minna?»

«Ei või. Üleeile süstiti sind rõugete vastu, eile tõmmati hammas välja, aga täna soovid sa juba kinno minna. Kas ei saa liiga palju lõbustusi ühe nädala kohta?»

* * *

Kaks jahimeest kiidavad oma koerte taibukust:

«Mina pean oma Pontut alati nööri otsas hoidma, kui postiljon meie majast mööda läheb,» ütleb esimene, «sest selle nimi on Kass.»

«Mina olen aga meie tänaval patrullinud politseiinspektorit kolm korda pükse keemiliselt puhastada lasknud,» kaebab teine, «sest tema nimi on Post.»

* * *

Võõras peatas kirikukülas auto ja küsis mööda jooksvalt poisilt:

«Kus siin lähim tualett asub?»

«Ei mina tea. Küsige postkontorist, võib-olla nemad teavad.»

«Kus postkontor on?»

«Näe, kohe seal peldiku kõrval.»

* * *

Juristipaar oli hommikul sügavas pohmeluses. Seinakell hakkas kaksteist lööma, aga kumbki ei jaksanud veel tõusta.

«Kui ma selle kella puruks löön, kas mind süüdistatakse siis aja tapmises?» küsis naine.

«Ega vist süüdistata, sest ma võin tunnistada, et kell löi esimesena.»

* * *

«Kas sa endale õekest või vennakest tahad?» küsis ema väikeselt Jukult.

Juku lubas asja üle järele mõelda. Järgmisel õhtul teatas ta emale:

«Tead, me meestega arutasime seda asja. Parem oleks ikka abort teha.»

* * *

Holmes ja Watson urineerivad kõrvuti.

«Holmes, millest see tuleb, et minu juga pladiseb, aga sina lased vaikselt?»

«Kallis Watson, see on ju elementaarne. Ma nimelt kusen sulle taskusse.»

VALDO JAHILO naljakogust

info ● info ● info ● info

VÄITEKIRJADE KAITSMISI

26. jaanuaril kell 15 toimub TÜ nõukogu saalis närvikliiniku doktorandi **Katrin GROSSi** väitekirja *«Sclerosis multiplex'i* esinemissagedus Lõuna-Eestis. Mõningaid epidemioloogilisi, kliinilisi ja kompuutertomograafilisi tunnuseid» kaitsmine meditsiinidoktori kraadi taotlemiseks.

Väitekirjaga saab tutvuda TÜ raamatukogus.

KAKS STIPENDIUMI INGLISMAALE

LANGUAGE LEARNING SERVICE Ltd kuulutab välja kahe üliõpilase konkursi stipendiumi saamiseks (õppemaks + majutamine) kolmenädalastele inglise keele intensiivkursustele suvel Suurbritannias Walesi Ülikoolis.

Tingimused: konkursil osalemiseks tuleb esitada kirjalik avaldus koos foto ja enesetutvustuse ning õppimissoovi põhjendusega aadressil:

LLS Ltd
Lai t. 27, ruum 311
EE 0001
Tallinn.
Info tel. 609 537.

Avalduste esitamise tähtaeg on **8. veebruar.**

LP. MAGISTRANDID!

Magistrieksamit **inglise keelest** on võimalik sooritada 4. veebruaril kell 10 keeltemaja ruumis 214.

Erialaraamatud palume tuua 1. veebruariks keeltemajja, ruumi 313.

Eksamiks registreerida samas 1. veebruariks.

Keelekeskus

LP. ÜLIÕPILASED!

Alustab tööd **itaalia keele fakultatiivkursus.**

Osavõtuks registreerida keelekeskuses, keeltemajas ruumis 313.

Informatsiooni saab keelekeskusest.

Keelekeskus

HETKEKS TÄHELEPANU!

Toimetusel oleks heameel, kui meiega võtaks ühendust **OLIVER PREDESEN** või sellise varjunime taga peituv üliõpilane. Asume peahoones ruum 241 (tel. 35 180)

ÜLIKOOLI KLUBI

KORRALDAB JAANUARIS

teisipäeviti 4., 11., 18. ja 25.;

reedeti 7., 14., 21. ja 28.;

laupäeviti 8., 15., 22. ja 29. jaanuaril kella 21-st

SESSILÕDVESTUSPEOD.

* * *

Kolmapäeviti 5., 12., 19. ja 26. jaanuaril kl. 21

NARVA mnt. 27 kohvikus

DISKOÕHTUD.

EAAS
EESTI AKADEEMILINE AJAKIRJANDUSE SELTS
TARTU ÜLIKOOL

Riiklik meediapoliitika

Eesti Akadeemiline Ajakirjanduse Selts korraldab **pühapäeval, 9. jaanuaril** kell 12—16 Eesti TV ruumides (uus telemaja, Faehlmanni 12, saal 6. korrusel) arutluskoosoleku teemal

RIIKLIK MEEDIAPOLIITIKA.

* Missugust informeeritust vajab Eesti ühiskond? Kuidas seda saavutada?

* Mis on meediapoliitika objekt? Kes on meediapoliitika subjekt?

* Kuidas riiklik meediapoliitika fikseeritakse?

* Riikliku meediapoliitika elluviimise mehhanismid?

Oodatud kõik huvilised!

EAAS-i esimees
JUHAN PEEGEL

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180.
O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19, I «UT» ilmub reedeti.
Tellim. nr. 26. Tiraaž 1500.

35 180

NR. 2 (1738)
REEDE,
21. JAANUAR
1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

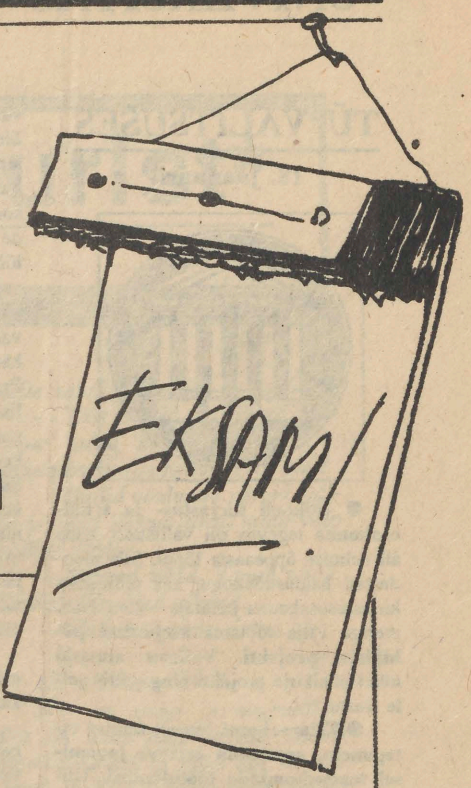

SESSIVESKI JAHVATAB,

kord aeglaselt, kord kiirelt. See on esmajoones õppija ja õpetava «vahekordade klaarimine», aga mitte ainult. Üks keskpunkte on raamatukogu.

Raamatukogu algab ja lõpeb tulija jaoks riidehoiuga. Ikka seisame, mantel näpus, saaks kähku ära anda või oma asjad kätte saada. Vaatame korraks ka sinna leti taha.

● Kuidas näeb meid omakorda riidehoidja MARI REIMAA?

Üliõpilased on toredad noored inimesed. Paljusid õppejõude tunnen nägupidi, tean, missugused on nende diplomaadid, kotid.

● Kas oskate öelda, mitu mantlit oma vahetuse ajal edasi-tagasi tõstate?

See on väga huvitav küsimus, ise ka tahaksime teada, aga ei oska öelda, mismoodi seda loendada saaks. Arvan, et see arv kaldub praegu tuhandetesse, mitte sadadesse.

● Mis muret teeb?

Rasked kotid. Siin on neli numbrite rida. Ühelt poolt saab panna riided kahte ritta ja teiselt poolt ka. Kui on suur raske mantel ja kott ka, on raske tõsta. Segi võib ka minna, kui ruumi jääb väheks.

Siin peab hea mälu olema. Mul on numbrid peas, tühja ei jookse, tean täpselt, kuhu lähen. Samuti annan lahkuja mantli numbri kohe uuele.

Välismaalased tunneb kohe ära. Olen ära õppinud mõned viisakusfraasid ka inglise keeles, see isegi üllatab neid.

\+ + +

● VILLU PÄÄRT, ajakirjanduse IV kursus, mitu eksamit on sel sessil?

Kolm, kaks kirjalikku ja üks suuline.

● On see pingeline sess aastas kaks korda või on ka mingi vaheetapp?

Eksamid on kaks korda, vahepeal on pingevaba aeg. Kui paar nädalat eemal olla, ei juhtuks midagi.

● Kas selline ligi kuuajaline suur pinge on normaalne või tahaks mõne asja vahepeal ära õlendada?

See sõltub palju üliõpilastest, mõned loengukursused lõpevad varem ära ja võiks ju teha, aga millegipärast kõik kuhjavad ikka ühele ajale.

● Tehniliselt oleks see vist võimalik kui õppejõududega kokku leppida?

Jah, vähemalt mulle tundub nii.

● Maskotti noormehed vist eksamile kaasa ei võta, aga kuidas tahad ise eksamile minna?

Maskotti jah vaevalt. Aga paremini läheb eksamil siis, kui on lips ees ja pintsak seljas.

● Kuidas õppejõudu tahaksid eksamil näha?

On väga erinevaid kogemusi. Mõned ei tee eksamist suurt väljagi, käivad ettevalmistuse ajal ise kuskil teises ruumis.

● Aga kui õppejõu paha tuju välja paistab?

See häirib, halb meeleolu ei tohiks välja paista. Eriti halb on see, kui ta näitab oma paha tuju juba enne eksami algust ja kui sellest ka eksami tulemus sõltub...

\+ + +

● Raamatukogu kohviku töötaja IVI VOLMER, kas eksamite ajal juuakse rohkem kohvi?

Rohkem ikka, aga tegelikult juuakse siin kogu aeg väga palju kohvi.

● Kas olete siin kaua töötanud?

12 aastat, varem olin «Valli» kohvikus. Siin on hea rahulik rahvas, linna omaga ei saa võrrelda.

● Mida tudeng rohkem ostab?

Šalateid, need saavad rutem otsa. Üldiselt ostetakse kõik ära. Nüüd, kui üliõpilased õpivad, ostavad nad rohkem magusat, just šokolaadi.

HEAD PÕRUMIST
JA NATUKE PUHKAMIST KA
soovib UT!

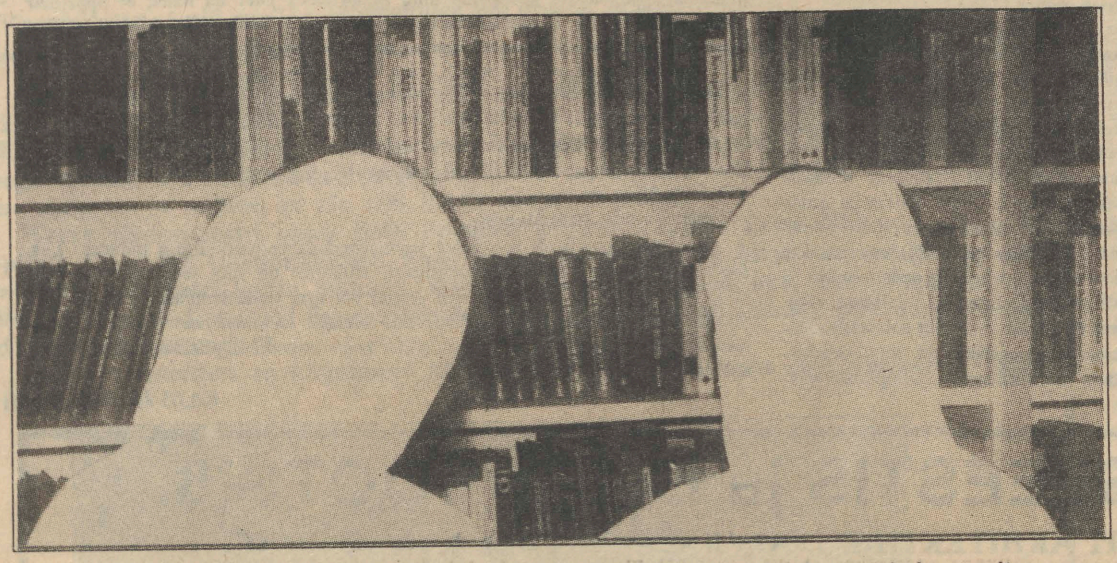

Eksami lisaküsimus: kes on vasakul ja kes paremal? Kõrgema hinde saamiseks soovitav näidata oma joonistamisoskust.

1994. aastaks saatsid Tartu Ülikoolile parimaid tervitusi

Eesti Vabariigist
Eesti Põllumajandusülikool
Tallinna Pedagoogikaülikool
Tallinna Kunstiülikool
Tallinna Tehnikaülikool
Eesti Muusikaakadeemia
Astrofüüsika ja Atmosfäärifüüsika Instituut
Geoloogia Instituut
Füüsika Instituut
Keemia Instituut
Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituut
Küberneetika Instituut
Maaelu Arengu Instituut
Tartu Kunstikool
Narva Kõrgkool
Viljandi Kultuurikolledž
Tallinna Kõrgem Tehnikakool
Tartu Lennukolledž
Tartu Õpetajate Seminar
Haridustöötajate Koolituskeskus
Eesti Rahvusraamatukogu
Korporatsioon «Ugala»
EV president — L. Meri
Riigikohus
Riigikogu — E. Savisaar
Riigikogu liige — I. Raig
EV kultuuri- ja haridusminister — P.-E. Rummo
Teaduse ja kõrghariduse osakond
EV majandusminister — T. Sildmäe
EV minister — L. Hänni
EV sotsiaalminister — M. Lauristin
Eesti Televisioon — kultuuritoimetus — Tartu stuudio
Eesti Teadusfond — H. Martinson
Eesti TA president — A. Köörna
Migratsiooniamet — A. Kollist
Eesti Pank — U. Mereste
Eesti Vabariigi Suursaatkond Pariisis
ESK — Tiit Nuudi, Toomas Tõnise, Tõnu Lume
Nycomed SEFA
Tartu Linnavalitsus
Tartu Linnavolikogu
Tartu Linnavalitsuse Munitsipaalettevõte «SAB»
«Õpetajate Leht» ja «Haridus»
AS AVISION Ltd — Enn Räpp
«Kultuur ja Elu» ja «Eesti Elu»
ESTONIAN AIR
AS VISIIT
AS RAIDOR
Eesti Loto
Põlva Haigla
Koeru Autoremonditehas
Tartu Kultuurikapital
Maarjamõisa Haigla
Tartu Valvekeskus
Regio
Tartu Näitused
Tartu Kunstimuuseum
Eesti Rahva Muuseum
Tartu Linna Keskraamatukogu
Hotell «TARU»
ERA — Pank
Tartu Teaduspargi Arendusfirma
«Liivimaa Kuller»
Eesti Entsüklopeedia
Mammaste OÜ
TARKON
GREIF
Välismaalt
Ungari Vabariigi suursaadik
Greifswaldi Ernst-Moritz-Arndti ülikool
Turu ülikool
USA, Pomona Polütehniline ülikool — dr. George Eisen
Helsingi ülikool
Saksa Saatkond Tallinnas
Jyväskylä ülikool
Gdanski ülikool — Z. Grdonka
Poola Suursaatkond — J. Kostrzak
Uppsala ülikool
Kuopio ülikool
Nijmegeni Katolik Ülikool
Tübingen — Eberhard-Karlsi ülikool — Adolf Theis
Kopenhaageni ülikool
Lübecki Meditsiini Ülikool
Tšehhi Suursaatkond Helsingis
Helsingi Tehnikaülikool
CRE — Euroopa Rektorite Konverents — A. Barblan
Peterburi ülikool
Bentley Kolledž
Tšeljabinski Riiklik Ülikool
Esfahani ülikool — Iraan
ICL — Soome esindus

HERZLICHE WEIHNACHTSGRÜSSE
UND ALLE GUTEN WÜNSCHE
FÜR EIN FRIEDVOLLES, GESUNDES
UND ERFOLGREICHES NEUES JAHR

Das Rektorat
der Medizinischen Universität zu Lübeck

TÜ VALITSUSES

18. jaanuaril

● **Ülikooli kirjastus- ja trükiosakonna** tegevus oli valitsuses kõne all eelmise õppeaasta lõpul. Siis moodustati haldusnõukogu, kes pidi koos kirjastusosakonna juhataja Valter Haameriga välja töötama **kirjastuse põhikirja projekti.** Valitsus arutaski nüüd põhikirja projekti ning võttis selle vastu.

● **Eelarvekomisjon on teinud ettepaneku arvestada eelarve jagamisel teaduskondade töötulemusi.** Ülikooli osa riigieelarve seaduses ja eelarvekomisjoni ettepanekuid tutvustas prorektor prof. Jaak Aaviksoo. Riigieelarve seaduses on TÜ hariduskuludeks määratud 78 318 000 krooni. Kogu eelarve kasvas 42%, palgafond 55%. Täiendavalt saadakse raha juurde seega ligi 7 miljonit krooni. Teadusfondi eelarves on TÜ osakaal sel aastal ligi 14,7% (1992 — 10, 5%, 1993 — 13,6%).

Valitsus nõustus eelarvekomisjoni ettepanekutega arvestada eelarve jagamisel publikatsioone refereeritavates väljaannetes (1 p.), kaitstud magistritöid (2 p.) ja doktoriväitekirju (4 p.) ning õppevahendeid vähemalt ühe autoripoogna mahus (1 p.). Selleks eraldatakse kogu eelarvest 10%.

● **Töösisekorra eeskirjad** võttis valitsus vastu eelmisel aastal. Need on töölepingu koostisosaks. Seni pole töösisekorra eeskirjade täitmist ülikoolis õieti kontrollitud, kuid kuna töödistsipliini osas on olnud rahulolematust, hakatakse seda ka kontrollima. Professor J. Aaviksoo tuletas veel kord meelde, et kõik struktuuriüksused peavad töötama kella 8—17-ni, telefonid peavad vastama ning et kõige selle eest vastutab üksuse juhataja. Samuti peavad õppejõud ja teadurid tööpäevadel kättesaadavad olema kella 9—14-ni. Probleeme on välismaal käimisega. Välismaale mineku puhul on kaks võimalust: töötaja saadab välismaale ülikool või kui seda ei toimu, tuleb välismaale mineku puhul taotleda puhkust. Vastasel juhul on see tööluus ning töötajat on õigus vallandada. Samuti vajab jälgimist tunniplaanis kirjas olev õppetöö. Lubamatu on vastata, et ei teata, millal õppejõud või töötaja tuleb.

● **Arutati tasulise enesetäiendamise projekti** (rektor, prorektorid, dekaanid). Seda arutab ka TÜ nõukogu.

● **Rektor Peeter Tulviste ja prorektor Jaak Aaviksoo informeerisid valitsust viimasest Eesti Teadusfondi nõukogu istungist.**

Nõukogu uude koosseisu kuuluvad ülikoolist rektor, prorektor J. Aaviksoo ja kliinikumide juhataja Raul Talvik. Nõukogu esimeheks on peaminister Mart Laar, aseesimees meie ülikooli rektor.

● **Arutusel olid ülikooli 1995. aasta põhiõppe vastuvõtt ja nii 1994/95. kui ka 1995/96. õppeaasta magistriõppe ja doktorantuuri planeeritav vastuvõtt.** Leiti, et põhiõppesse võiks vastu võtta 1250 inimest, mis on mõnevõrra suurem viimaste aastate omast. Tartu Ülikoolis antav kõrgharidus on viimasel ajal vähenemas, võrreldes välisriikidega antakse meil rohkem tehnilist, pedagoogilist ja põllumajanduslikku kõrgharidust, väiksem on olnud vastuvõtt sotsiaalteadustesse, matemaatika- ja loodusteadustesse, arstiteadusesse. Üliõpilaste vastuvõtt on vähenenud ka kaugõppe likvideerimise tõttu. Eesti kõrghariduspoliitika vajab sügavamat analüüsi ning Tartu Ülikooli erialade osakaal taastamist.

● **Valitsus võttis vastu otsuse ülikooli tarkvarapoliitika kohta.**

Peetakse vajalikuks

1) piirata seni veel laialt levinud arvutiprogrammide piraatkopeerimist,

2) võtta suund ainult ametlikult registreeritud litsentsiga või piiranguteta levitatava tarkvara kasutamisele ülikoolis.

Nende eesmärkide täitmiseks tuleb:

1) eelarvekomisjonil ette näha eelarveliste vahendite eraldamine spetsiaalselt tarkvara hankimiseks, seda nii allasutuste eelarvetes kui ka tsentraliseeritult ostetavate programmide jaoks;

2) arvutuskeskusel koos arvutiteaduse instituudiga välja töötada vastav tegevuskava.

● **Ülikooli automatiseeritud palgasüsteemiga** tutvunud komisjon leidis oma aruandes, et süsteem on sobiv ja vajab lõpuleviimist.

● **Oktoobris moodustati rektori käskkirja põhjal ülikooli ruumikomisjon.** Seoses ruumide jaotamisega otsustas valitsus, et kõikide struktuuride allüksuste ruumide jaotamine ning ümberjaotamine käib läbi ruumikomisjoni. Õpperuumide jaotus teaduskondade vahel vaadatakse läbi igal aastal hiljemalt 15. maiks.

Aula kasutamise puhul otsustas valitsus, et selle kasutamise korda ei muudeta ja et seda ei üürita parteide, poliitiliste erakondade ja usuorganisatsioonide ürituste korraldamiseks.

ÕPPETÖÖ KOORMUSE ARVESTAMISEKS

välja pakutud projektiga (ilmus eelmises UT-s) on vist õppejõud nõus, sest selle arutamisele nõukogu saali tuli üsna vähe inimesi (koos õppetöö korraldamise komisjoniga 16 osalejat). Arutelu läks kiiresti ning põhimõttelisi vaidlusi ei tekkinud. Auditoorse ja iseseisva töö vahekorda puudutava küsimuse kohta ütles prorektor prof. Teet Seene, et meil püütakse neid vastandada. Iseseisev töö nagu polekski töö. Mujal maailmas see niiviisi ei olevat.

Siit edasi mõeldes tekib aga huvitav nähtus. Kui üliõpilased hakkavad paljundama õppejõudude konspekte ning mõne aasta järel on näha, et õppejõud loeb ikka sama teksti parandamata ja täiendamata. Mida võiks siis üliõpilane õppejõu iseseisva (õieti enesetäiendamise) töö kohta arvata?

Mis ruumipuudusesse puutub, siis arvas prorektor, et praegu on puudus suurtest auditooriumidest ja spetsiaalsetest ruumidest. Sageli võivat näha aga osa ruume tühjana.

Õppetöö koormuse arvestamise projekti edasine käik on selline, et **komisjon esitab selle peatselt ülikooli valitsusele** ning asub praegu uue probleemi kallale. Selleks on

õppekavade ühtlustamine.

Esialgse projekti on koostanud teaduskondade kavasid silmas pidades Lea Michelson rektori kantselei õppegrupist. Ülikoolis on vaja jõuda nii kaugele, et 1. septembriks peaks olema igal erialal või igas teaduskonnas/osakonnas tervikuna trükist ilmunud õppekavad, mis oleksid kättesaadavad vähemalt oma teaduskonna üliõpilastele. Seejärel võiks kogu ülikooli õppekava ühiste kaante vahele jõuda.

KAJA HARGLA

KROONIKA

REIN LEPIK,

teaduskorralduse peaspetsialist

Ülikoolis on sisse seatud uus ametikoht. Sellele asus tööle ülikoolis matemaatikuhariduse saanud ja põhiliselt ülikoolis töötanud Rein Lepik.

● **Oled Sa omaette peremees või kuulud rektori kantselei koosseisu?**

Praegu olen rektori kantselei juures, võib-olla tulevikus prorektor Aaviksoo haldusalas.

● **Ülikooli kui elava organismi struktuuri ei saa jäigalt aastateks paika panna. Elu teeb ise korrektiive nagu ka nüüd. Ilmselt vajab ülikooli teaduskorraldus siiski suuremat koordineerimist kui viimasel ajal oli?**

Ülikooli teaduskorraldus haarab mitut lõiku. Üks neist on altpoolt, s.t. teaduskondadest informatsiooni saamine ja kogumine ning üldistamine, teine ülevalt poolt info saamine ja allapoole edastamine.

● **See tähendaks aruandlust?**

Mingil määral muidugi. Teaduskondadest tulevad aruanded tuleb ühe mütsi alla panna nii ülikooli enda jaoks kui ka teistele. See on küll bürokraatiamaiguline, aga niisugust andmete kogumist nagu vanasti oli, ei tule. Samuti peaks ühes kohas olema ülevaade teadusprojektide alustamisest ja lõpetamisest, informatsioon graantide taotlejate ja saanute kohta jm.

● **Selle ametikoha sisulisem töö puudutabki nähtavasti graante?**

Tähtsam osa puudutab kindlasti fonde ja graante. Paljudel on nende leidmisega juba kogemusi. Osa inimesi suhtub neisse veel skeptiliselt, ei osata ega söandata ennast tutvustada. Siin on tähtis omada kahepoolset informatsiooni. Esiteks seda, mida meile pakutakse, ning teiseks pakutavat omakorda ülikoolis edasi anda. Peame teadma, millistes allüksustes millega tegeldakse, kus on tõsisem teaduspotentsiaal. Ja mis eriti tähtis, et info ei jääks teaduskonnas, instituudis kellegi laua sahtlisse, vaid et oleks avalik. Projekte, fonde, graante on mitmesuguseid. Püüame neid ka ajalehe kaudu teada anda.

● **Ja kust Sind ennast kätte saab?**

Peahoone kolmandalt korruselt ruumist **304, telefon on 35 255.**

● **Palun tutvusta ennast lõpuks veidi lähemalt.**

Olen põline tartlane, sündisin siin 1952. aastal, ülikooli matemaatikateaduskonna lõpetasin 1976. Olin aspirantuuris ja olen töötanud matemaatilise analüüsi kateedris ning rakendusmatemaatika laboris. Viimati osalesin *East/West Enterprise Exchange*'i projekti töös siinpoolse partnerina, mille raames sain töötada kaks kuud ka Kanadas. Selle projektiga töötamise kogemusi saaksin nüüd uuel ametikohal ehk ära kasutada.

● **Oled ka linnavolikogus.**

Jah, linnavolikogu teises koosseisus. Kuulun seal eelarve-, majandus-, rendi- jt. komisjonidesse.

VARJE SOOTAK

ROOTSI EESTIS ja EESTI ROOTSIS

ROOTSI EESTI ARHITEKTIDE LOOMING ÜLIKOOLI RAAMATUKOGUS

8. jaanuarist peale on raamatukogus teise korruse näitusenurgas stendid Rootsi eesti arhitektide projektide ja ehitiste fotodega. Paarkümmend eesti soost Rootsi arhitekti, kes on koondunud ka Eesti Arhitektide Seltsi Rootsis, saatsid sügisel Tallinna oma tööde näituse. (EAS asutati Stockholmis 1989. aastal. Üldse on Rootsis umbes 80 eesti soost arhitekti ning ligi 50 on astunud EAS-i liimeks.) Näitust pidasid nad ise 1990. aastal Stockholmis toimunud Tallinna 10 arhitekti näituse vastuvisiidiks. Tänu Eesti Arhitektuuri Muuseumile saab seda nüüd vaadata ka Tartus. Prospekti on arhitektid ise kirjutanud, et «autorid on vaid noppinud rida tõid oma arhiividest ja need näidised on vaid kirjeldus meie igapäevasest tööst, millega meie liikmeskond: eesti päritoluga arhitektid Rootsis igapäevaselt tegelnud ligi 50 aasta vältel.»

Seltsi esimees Arvo Nenn ütles avamisel, et seltsi loomise üks mõte seisnes ka selles, et nii oleks saanud Rootsis paremini vastu võtta ja kontakte luua ka Eesti arhitektidega.

ARHITEKTID POLE PROBLEEMIDETA KA HEAOLUÜHISKONNAS

● **Seltsi aseesimees JAAK POOM, kas ja kui palju on märgata ühiseid jooni Eesti ja Rootsi eesti arhitektide töödes?**

Kes pealiskaudselt vaatab, nii suurt vahet ei näe, majad on ikka majad... Stiiliküsimused on muidugi märgatavad. Rootsis on võibolla olnud suurem võimalus hoida teatud nivood, standardit, tihti on tehtud kallimaid töid. Nüüd on aga Rootsi vaesemaks jäänud ja probleem läheb teistsuguseks. Kui raha oli küllalt, hakati igasuguseid eri probleeme uurima. Näiteks invaliidide pärast igale poole liftide tegemine. Lõpuks oli nii, et iga kahekorruseline maja pidi lifti saama. Ainult kahekorruselised ridamajad pääsesid sellest nõudmisest. Minu kommentaar on niisugune, et Rootsi pole ju sõda läbinud ning õnnetuste jm. tagajärjel on rulltoolis võib-olla pool protsenti inimestest. Tehti sotsioloogilisi uurimusi ning küsiti vanurite käest, et kui olete kolmest trepist üles jooksnud, kas hingeldate. Nii tuligi, et 25% inimesi vajab lifti, ka emad lastevankritega, kuigi allkorrusel oli vankrite hoiuruum. Kui sul on raha, siis võid ju nii teha. Aga niipalju ei olnud raha, et arhitektuuri teha, anda majadele kena kehastus, kena miljöö. Keskkonnaküsimused tulid pärast 60-ndaid, 70-ndaid aastaid. Esteetiline küsimus oli siiski kuhugi kadunud. Mis juhtub arhitektuuris nüüd, vaesemaks jäädes, ei tea veel.

● **Eesti arhitektuuri rahvusliku joone kohta Rootsis ei ole vist mõtet küsida.**

Praegused arhitektid on väljaõppe saanud Rootsis ja mujal maailmas ning elavad Rootsis ja jälgivad ka Rootsi liini. Eesti keelt saab alles hoida, kuidas eesti kultuuri, see on teine asi. Seda peame me isegi õppima. Eesti Arhitektuuri Muuseumi juhataja Karin Hallas ja teised on meile huvitavaid loenguid pidanud. Me lihtsalt õpime seda praegu ja seepärast kavatseme teha ka ühe reisi ebatavalistesse kohtadesse, vaadata väikelinnu ja saari.

● **Kas Tartus olete varem käinud?**

Jaa.

● **Mida Tartu väljanägemise kohta ütlete?**

Oleme ringi käinud kesklinnas ja see on kena.

● **Paljudel on seisukoht, et Tartul puudub keskus, linna süda.**

Ma ei oska öelda, mida selles linnasüdames näha tahetakse. Võib-olla jääb puudu mõnest kogunemiskohast või midagi sellist. Keskus on Raekoja plats, ülikool ise on fantastiline koht. Võib-olla mõned ootavad keskusena mõnd suurt turgu. Ehk saab keskusena välja arendada Emajõe kalda. See on nagu tühjavõitu. Aga ma ei tunne Tartut niipalju, et saaksin öelda, et tal puudub keskus võrreldes teiste linnadega.

NEED 20 ARHITEKTI,

kelle loomingut kuu lõpuni vaadata saab, on:

JAAN ALLPERE, ANTS ENDRE, RIINA ESPENBERG, AARE SAKS, HANDO KASK, STURE KOINBERG, IVAR KREPP, HEIKKI NIILEND, LIINA WALLER-HAAMER, REIN LINDEBERG-LINDVET, JAAK LOHK, ARVO NENN, KULDAR PARIK, JAAK POOM, VILJAR PÄSS, ANTS RETS, HANS SPEEK, ERIK ULUOTS, MART UUSMA, OLEV NÕU.

(Järg 4. lk.)

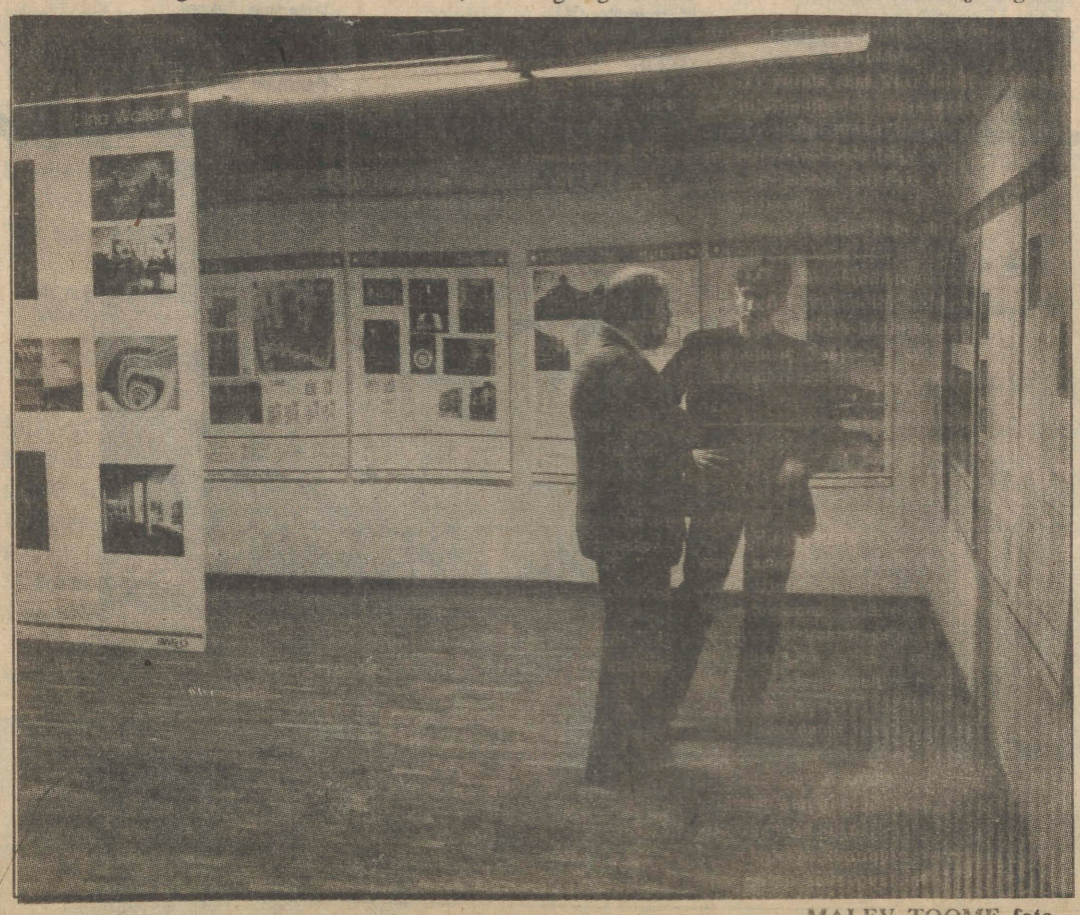

MALEV TOOME foto

Muljeid Eestist ja tema kultuurist*

Shanna Francis

Gustav Ränga raamatus «Vana eesti rahvas ja kultuur» on väga sobiv väide, mis puudutab kultuuri. Ränga kirjelduse järgi tuleneb inimkultuur oma põhiolemuselt «võitlusest, mida inimene on aastatuhandete vältel pidanud oma keskkonnaga. Püüdes oma ümbrusega harjuda ja ennast maksma panna toitu varudes, ilmastiku, metsloomade ja naabrite eest kaitset otsides, samal ajal aga arendades oma intellekti ja üleloomulike jõududega soodsaid suhteid sisse seades, on inimene sotsiaalse olendina aja jooksul loonud terve hulga vahendeid, mis üheskoos moodustavad tema kultuuri».

Kultuur on ühtlasi elav ja elujõuline — naabrite ja loomingu-liste isiksuste ideede juurdevoolu mõjul pidevalt muutuv. Ja ehkki kultuur areneb peamiselt vastusena looduslikule keskkonnale, muutub ta otsekui kangaks, millesse on sisse põimitud sündmused ja tõukorrad, sest nagu Ränk selgitab: «Vaevalt on rahvast, kelle võitlus olemasolu eest on mingi aja vältel toimunud täielikus isolatsioonis, nii-öelda vaakumis». Mind paelub väga ühe maa kirjanduses, kunstis ja elu igapäevastes väljendustes avalduv kultuur ja ajalugu. See annab võimaluse ise vaadata läbi aja akna, sealtkaudu võime pilku heita sellele, kuidas teised inimesed elasid, millisest perspektiivist ja milliselt astmelt nägid nad maailma. Ma arvan, et just seetõttu nautisin eriti meie loenguid kirjandusest. Mulle meeldis lugeda, mida kirjanikud olid kirjutanud, see aitas meil maalida pilti Eesti elust minevikus. Eriti meeldis mulle see vähene, mida meil oli võimalik lugeda Lydia Koidula loomingust. Ka mina tunnen, et olen lähedalt seotud maaga ja koduga, kuhu mu esivanemad elama asusid ja kus nad elasid. Soovin, et saaksin tema loomingut veel rohkem inglise keeles lugeda. Tema elu tundus mulle nii traagiline. Siin Eestis olen õppinud nägema, kui traagilised on olnud nii paljud elud lihtsalt võitluse tõttu igapäevase eksistentsi eest. See äratab aukartust.

Eestisse tulek andis mulle esimest korda võimaluse saada ülevaade võõrast kultuurist. Ma olen teiste rahvaste ja kultuuride kohta lugenud, neist kuulnud ja ühtteist teada saanud, kuid võõra kultuuri tegelik kogemine oli minu jaoks tohutu elamus. Neli lühikest kuud minu elust on jätnud eluaegse jälje sellele viisile, kuidas ma nüüd maailma näen ja kogen.

Ma tahtsin oma töös kultuure võrrelda, kuid leidsin, et see on väga raske ülesanne. Ühendriikides on väga palju erinevaid kultuure ja subkultuure. Veel üks probleem, mis raskendab mu võimalusi kultuure võrrelda, on fakt, et suurt osa Eesti kultuurist ja elust siin on dramaatiliselt mõjutanud hiljutine nõukogude okupatsioon. Palju sellest, mida ma näen ja olen siin näinud, on eelneva nõukogude sunduse tulemus ja mitte otseselt osa Eesti kultuurist.

Et oma muljeid Eestist ja tema kultuurist sõnastada, otsustasin katsutada mõningaid sissekandeid oma päevikust, mida olen siin viibides pidanud. Need annavad ausa pildi sellest, kuidas olen reageerinud kultuuri erinevustele. Alguses võivad mu sissekanded näida väga negatiivsed, aga tagasi vaadates usun, et nad tulenevad loomulikust inimlikust reaktsioonist muutustele. Inimestel on kalduvus pidada seda, kuidas nad midagi teevad või mil kombel elavad, parimaks ja ainuvõimalikuks lahenduseks. See oleks iseenesest huvitav nähtus, mida tasuks uurida. Usun, et enamik inimesi on selle loomuliku kalduvuse tõttu mingil määral etnotsentrilised. Kui võtta inimesed ühest keskkonnast ja panna ilma sujuva üleminekuta teise, siis kogeb enamik tõesti «kultuurišokki».

Aja möödudes näitavad mu sissekanded elulaadi erinevuse järkjärgulist omaksvõttu, seejärel selle elulaadi tunnustamist ja lõpuks sügavat austust selle rahva ja tema kultuuri vastu.

Üks mu esimesi päevikusissekandeid on tehtud 28. augustil 1993:

Istun siin sellises hotellitoas, mida teil on raske ette kujutada! Kindlasti pole see Hilton... aga ma olen tänulik, sest siin on — SOE VESI. Olen Sankt Peterburgis Venemaal. Meie hotell on odav urgas. Ei käterätte ega tualettpaberit. Kuid peatugem tähtsamatel asjadel — UNI. Ma pole eriti palju magada saanud sellest pühapäevaõhtust saadik, kui ma pakkisin asjad ja lahkusin hunnitust paigast, mida nimetatakse Ameerikaks. Ma armastan Ameerikat. Tunnen Ameerikast puudust. Imekaunis Ameerika!

Lapsed nautisid lennureisi. Me lendasime Salt Lake Cityst Utahis J. F. K. lennuväljale New Yorgis. Sealt edasi Soome ja lõpuks Tallinna. Tartu Ülikooli buss tuli meile vastu ja tõi meid Tartusse kohale. Sealt alates saimegi kultuurišoki. Pärast meeldivat lõunasööki viis meid vastuvõttev perekond minu ja poisid linnast välja meie korterisse. See oli kole! Perekond oli meeldiv, aga nad jätsid meid sellesse mahajäetud ja õudsesse majutuspaika ja ütlesid «head õhtut!». Pole sooja vett ega kütet. Keetsime lastega vett ja hõõrusime end käsnaga puhtaks. Meil oli kaks purki Campbelli suppi kodust kaasas. Umbes kesköö paiku sõime seda lõunasöögiks. Ma nutsin ja nutsin ja püüdsin mõttes plaane teha, kuidas sellest koledast linnast pääseda. Tundsin, et olukord on lootusetu. Tundsin umbes nii — «millise supi sisse ma küll lastega olen sattunud!»

1. september 1993.

Täna tõusime jälle hilja üles. Meil on raske vara tõusta. Mul on tunne, et mu kopsud on külma saanud. Ilm on siin väga külm ja niiske. Eesti lastel algas eile kool. Kui me bussiga linna sõitsime, nägime, et koolilastel olid käes eredavärvilised lilled — õpetajatele. Kui ilus komme!

Sestsaadik, kui olen siin Ida-Euroopas viibinud, on mul tunne, nagu oleks mind kuuekümnendate algusesse tagasi saadetud. Riietus, kodud, hooned, telefonid jne. näivad väga vanamoodsad.

Ma pole kunagi varem tundnud end nii kaitsetuna kui siis, kui meid vastuvõtvad perekonnad jätsid meid maha meile ettenähtud korteritesse. Ma ei tahtnud, et need võõrad inimesed lahkuvad! Korter näis kole — pime, külm ja hirmuäratav. Ma arvasin, et meid toodi väga vaesesse linnaossa, kuid nüüd olen teada saanud, et see on üsna keskmine «korter». Telefoni ei ole. Kui ma tõepoolest abi vajan, pole mingit võimalust seda kohale kutsuda. Pole kütet ega sooja vett. Asi tundub nüüd juba veidi parem, me hakkame kohanema. Üks tüdruk Tennesseest läheb tagasi koju. Ameerikaga võrreldes on elamistingimused siin viletsad. Ilmselt on nad siiski paranenud alates ajast, kui saadi Venemaast sõltumatuks. Siin on väga roheline. Mulle meeldivad need pargid ja puud. Mu kõrvad hakkavad väsima üksnes eesti keele kuulmisest.

6. september 1993.

Tahtsin kirjutada oma Tartu muljetest. Selles masendavas ümbruses on kõikjal lilled. Muruniitjaid pole näha, nii et rohi suurte majade vahel on hooldamata ja kasvab kõrgeks. Tsementkorterid näivad seisvat ebaloomulikult üksteise peal ja rida-realt üksteise järel. Väljast paistavad nad hooldamata, igavad, monotoonsed. Nad näevad välja umbes nagu siinne ilm — hall, külm, niiske. Väljas prügimägedel peremehetsevad hulkuvad kassid. On raske uskuda, et nii palju inimesi elab sellistes tingimustes. Eestlased, kellega ma kokku puutun, näivad väga reserveeritud ja lahked. Paljud probleemid, mida ma näen, pole otseselt nendega seotud. Sotsialism on minu jaoks nii ebameeldiv.

Enamikul inimestest siin on näol õnnetu ilme — võib-olla tuleneb see raskest elust, mida nad on elanud. Samuti pole siinsetel inimestel selliseid kultuurseid kombeid, millega ma Ameerikas harjunud olen. Paljud marsivad sinu ees uksest sisse või trügivad järjekorda. Tavaliselt ei järgita siin reeglit «daamid enne härrasid». Samuti pole siinsetes inimestes välja kujunenud austust teise inimese ümber oleva personaalse ruumi vastu. Rääkimisel tulevad ja seisavad nad sulle niivõrd lähedale, et harjumuspärase vahemaa saavutamiseks tuleb pidevalt veidi tahapoole astuda.

18. september 1993.

Täna oli mul kiire päev. Kõigepealt aga — eile juhtus väga erutav asi — tuli soe vesi ja hakati kütma!!! See oli parim, mis kogu siinviibimise jooksul juhtuda sai! Soe vesi, küte — kas suudate uskuda? Olen nii õnnelik! Milline luksus!

5. oktoober 1993.

Täna külastasime õppe-eesmärgil üht Tartu kooli. Minu jaoks oli kõige huvitavam umbes 8-aastaste laste muusikatund. Laste hääled olid imeilusad. Siin Eestis pannakse muusikale suurt rõhku, nagu see ajalooliselt on ikka olnud, eriti laulmise osas. Lapsed laulsid nagu väikesed inglid.

Tahtsin üles lugeda mõned asjad, mis mulle Eestist meelde jäävad.

— Vaipade kloppimine nööril. Seda tehakse ükskõik millise ilmaga ükskõik mis kellaajal. Ma usun, et enamikul inimestest pole tolmuimejat.

— Sammude kaja kõnniteel meie akna taga. Enamik inimesi kõnnib siin jalgsi.

— Vanade naiste kootud mütsid ja sallid.

— Koerad, koerad, koerad. Igaühel näib olevat koer. Eestlaste elus tunduvad lemmikloomad mängivat tähtsat osa. Ma mõtlen, kas see tuleb sellest, et neil on nii vähe lapsi ja lapselapsi, kes neile seltsi pakuksid.

— Täis bussid, mõnikord oled sinna lausa kinni kiilutud. Oh, ühistranspordivahendite rõõmud!

— Hallid võidunud värvid, välja arvatud ilusad lilled, mida võib kõikjal leida.

— Sünged näod. Vanad näod. Eestlaste sinised silmad.

— Naljakad vene autod.

13. oktoober 1993.

Siin on palju pornograafiat. See on üsna halb. Algab televisioonireklaam ja enne kui sa aru saad, jookseb rannal alasti naine või toimub midagi muud sarnast. Pornograafilised ajakirjad ja raamatud on avalikult välja pandud, arvestamata seda, et neid näevad lapsed või inimesed, kes ei soovi sellise maitselageda materjaliga kokku puutuda. Ka alkoholi võib osta ükskõik kust ja millal. Pole ime, et siin on palju alkoholiga seotud probleeme.

20. oktoober 1993.

Siin on üsna palju inimesi, nagu ka teistes Balti riikides, kes seisavad väljas ukse ees ja kerjavad raha. Haletsusväärse välimusega kerjused. Nägin paremast jalast vigast poissi. Eile õhtul, kui ma magama läksin, nutsin sellele mõeldes. Ma mõtlesin poisile ka täna hommikul, samuti sellele, mida võiks ette võtta. Käisin lastekodu vaatamas ja sealne kurbus rõhub mind samuti.

Eredavärvilised õide puhkenud roosid lillemüüjate laudadel on kontrastiks kõledale tänavale. Samal ajal kui kaubitsejad müütavad oma kaupa, istub lähedalasuva kaupluse trepil vaikselt üks kuivetu kuju. Rõõmsad ostjad jätavad oma kroonid kaubitsejate töntsidesse pihkudesse, samas lebab külmal kõnniteel räpane ülespööratud müts, nagu kerjustel kombeks. Mütsi sees on laiali pillatult mõned sendid, niisama elutud nagu habetunud mütsiomaniku pilk. Kiirustavad sammud lähevad resoluutselt mööda, oma teed.

14. november 1993.

Istun kodus, oodates, et supp valmis saaks. Me sööme siin tihti suppi: kartulid, porgandid, sibul, kapsas ja peedid. Lapsed on uue toiduga kohanemisel olnud üldiselt väga tublid. Tavaliselt tuleb käia poes toidukaupade järel iga päev. Jaksan korraga kanda ainult kahte toidukotti, pealegi on mu külmkapp liiga väike, et rohkem toitu mahutada. Toidukaupade jaoks mõeldud riiulid ja lahtrid on imeväikesed, nad näevad välja nagu nukumööbel. Mul on olnud raskusi valmistada mitmekesist toitu sellest piiratud hulgast toidukaupadest, mis kauplustes müügil on. Kunagi ei tea, millised toidukaubad millistes kauplustes saadaval on. Paljude asjade puhul, mida müüakse, ei tea ma, kuidas neid kasutada.

Nüüd on meil jäänud Eestis viibida vähem kui kuu. Kuigi ootan pikisilmi kojupöördumist, on mul kurb siit lahkuda. Ma loodan, et mulle jäävad kauaks meelde need paljud üksikasjad, mis teevad Eestist selle, mis ta on — naljakad väikesed autod, ilus laulev keel, väga tugev rahvas, kes elab oma elu hoolimata nii paljudest kannatustest minevikus ja väljastpoolt pealesurutud rõhumisest kogu oma ajaloo vältel. Milline tunnistus inimvaimu tugevusest!

(Järg 4. lk.)

Tartu on avatud linn. Nüüd, kus valvsad rahutuvid enam õhtuti linna kohal ei müri-sta, võime nõnda öelda. Oleme avatud maailmale. Kui seda ka muust märgata ei ole, siis sellest küll, et järjest rohkem õpib ülikoolis välistudengeid. Lühemat või pikemat aega elavad nad meie keskel, tingimustes, mis meie jaoks tavapärased. Millised paistame meie ise ja milline on elu siin Eestis mujalt tulnule?

Terve sügissemestri õppis Balti õpingute projekti raames Tartu Ülikoolis rühm üli-õpilasi Ameerika Ühendriikidest. Enne lahkumist panid nad kirja oma muljed ja mõtted, mis neil Eesti kohta tekkisid. Oleme ikka uhked olnud oma vaimuilma, kultuuri üle. Kirjapandud esseesid lugedes saame teada, mida märkab külalise pilk. Kas pole seegi osa meie kultuurist?

Esimese esseedest on kirjutanud Shanna Francis, kolme lapse ema Ameerika Ühendriikidest.

Eestlane ja ta kodu. VARJE SOOTAKI foto

* Autorilt on eelnevalt saadud nõusolek teksti avaldamiseks «UT»-s.

Tekst on tõlgitud sõna-sõnalt ja kärbeteta, et mitte omavoliliselt moonutada autori mõtteid.

AULALOENG

PROFESSOR
VELLO SALO
AULALOENG
«MAAKEELSE PIIBLI KOLM KUUBE»
(tõlketehniline võrdlus)
on kolmapäeval,
26. jaanuaril kl. 15.15.

Muljeid Eestist ja ...

(Algus 3. lk.)

Tunnen üha uuesti ja uuesti aukartust nende inimeste võime ees jätkata väärikalt oma elu, tegeldes igapäevaste asjadega tihtipeale kõige karmimates tingimustes — nii minevikus kui olevikus. Arvan, et ise oleksin ammu alla andnud või ära surnud!

Akna taga roostetavasse prügikasti kogunenud jäätmehunnikus sorib kass süüa otsides. Neid jäätmeid sünnitavad nimetud näod, kes elavad kõrgel üksteise kohal kerkivate korterite külmas rägastikus. Elutud ehitised, mis on huupi asetatud äärelinna hooldamata väljadele. Katkised kõnniteed ja jalgrajad looklevad ebakorrapäraste hoonete vahel. Saabastele koguneb tolmukord. Siin on kerge ära eksida.

Praegu on talv. Möödujad on mähitud pingul talvepalitutesse, villastesse mütsidesse, kinnastesse ja sallidesse — tüüpiline eesti mood. Nende ilmed on niisama pingul kui nende pealisrõivad.

Maa näib olevat elust ja nooruslikust energiast paljaks riisutud. Kolm-neli vanemapoolset moonutatud kogu kõnnivad jalgu lohistades, üks neist, kepiga, eriti aeglaselt. Siis möödub neist kärmel sammul noorem, aga ikka sünge ilmega naine. Aeg-ajalt paistab mõni jalutaja, rihm käes — talutab oma truud sõpra. Mõned tõrksamad neljajalgsed hulguvad takistamatult läbi hooldamata õuede.

Mahakoorunud ja luitunud värv, katkised aknad, rõdudel lõdvalt rippuv käsitsi pestud pesu, äraviimata praht ja sigaretikonid — see on tavaline pilt. Hooletult maha sülitatud sülg lõputu joana jalgteedel. Stseenid turult, määrdunud kollased bussid, trügivad ja tõuklevad inimesed. Meenutused kirbetest lõhnadest — kõrval istuv joobnud, räpane mees. Vanad inimesed, kortsus ja aukus, kuivatatud õunte sarnaste põskedega naeratamas oma hambutuid grimasse. Puntraks mähitud beebid ja puntraks mähitud vanad naised. Jälle ümmargused hallid mütsid, kootud mütsid, villased mütsid, karvamütsid. Piki tänavat või bussis kantakse oma kaupa kasutatud plastikaatkottides, vanades ämbrites või mähituna tarbepaberisse ja pruuni nööriga kinniseotult. Päevast päeva ikka üks ja sama rada.

Olen tänulik, et sain Eestisse tulla. Olen tänulik, et mul on olnud võimalik kogeda kõike, mida kogesin. Põhjus, miks ma tahtsin mitte ainult siin külas olla, vaid siia õppima tulla, oli selles, et tahtsin süveneda ühe maa kultuuri, olla ja elada nii, nagu selle maa rahvas.

Ma jään Eestit alati armastama. Loodan, et see rahvas ei anna alla ega unusta oma ajalugu ja juuri nüüd, kus teda lääne ideede ja kultuuri poolt pommitatakse. Ma palvetan, et Eesti rahvas saaks jääda iseseisvaks ja säilitada oma kultuuri.

Tõlkinud Ilona Kolberg

ROOTSI EESTI ARHITEKTIDE ...

(Algus 2. lk.)

Arhitektuurialase hariduse on nad saanud valdavalt Rootsi tehnikakõrgkoolides. Tegeldud on elamute, kirikute (n. Hans Speegilt Martin Lutheri kirik Halmstadis), raamatukogude, ülikoolihoonete (Hans Uusmalt Göteborgi ülikooli raamatukogu ja humanitaarteaduskonna hooneid, Jaan Allperelt Göteborgi tehnikaülikooli ja ülikooli hooneid), büroohoonete projekteerimisega, linnaplaneeringutega. Näiteks maastikuarhitekt Sture Koinberg on olnud üks Vaasamuuseumi (kus küllap paljud Rootsi külalised käinud) maastikuprojekti läbiviijaid.

Vastavalt kaasaegsetele vajadustele ja stiilile on tehtud vanade hoonete ümberkujundamisprojekte. Et sajandialguse maja võib ühtlasi nii kaasaegne, aga ka vanahõnguline olla, selles olen ise paar aastat tagasi veenduda saanud tõustes arhitekt Olev Nõu elamu- ja büroohoone torni Pipersgatanil. Tema stendil vasakpoolne värviline vanalinna foto kujutabki võtet tornist, mis samuti stendil näha.

Näituse avamisel käis ja stende uudistas
VARJE SOOTAK

OLÜMPIAJUUBELI AASTAL OLÜMPIASSE!

Rahvusvahelise Olümpiaakadeemia noortesessioon Kreekas on 18. juulist 3. augustini. Möödunud aastal oli kahel Eesti noorel, Kadri Kivistikul ja Toomas Remmelkoorel õnnelik võimalus veeta kaks nädalat olümpiatraditsiooni sünnipaigas ning suhelda 80 maa noortega.

Sel aastal on see võimalus Sinulgi! Eesti Olümpiaakadeemia korraldab oma esindajate valimiseks esseede ja lühiuurimuste konkursi; valida saab järgmiste teemade vahel:

1) olümpism ja Rahvusvaheline Olümpiakomitee: ideaalid ja tegelikkus (selleaastase sessiooni eriteema);
2) antiiksed traditsioonid ja väärtused kaasaja kehakultuuris ja spordis;
3) olümpialiikumine Eestis, Eesti olümpialiikumises.

Oodatud on kõigi 20—35-aastaste huviliste kirjutised (4—5 lehekülge koos 1-leheküljelise inglis- või prantsuskeelse kokkuvõttega). Tööd koos oma andmete ja aadressiga tuua/saata hiljemalt 5. märtsiks aadressil:

Eesti Olümpiaakadeemia,
A. Viru
Ülikooli 18,
Tartu Ülikool
EE2400 Tartu

Informatsiooni konkursi ja EOA tegevusplaanide kohta saab kehakultuuriteaduskonna telefonil 35 104 (Toomas Remmelkoor). Ootame hoogsat osavõttu ja edasist koostööd!

VARGALE

Panin 22. detsembri õhtul kella kuue paiku ülikooli raamatukogu rõivistusse leti alla jõulupaki, mille pidin samal õhtul ühele Soome sõitvale tuttavale kaasa andma. Ja läksin raamatukokku. Kui tund hiljem alla tagasi tulin, pakki enam polnud. Küll aga oli samas letialuses sahtlis kilekott pruunide naistesaabastega.

Arvasin esiti, et pakid on eksikombel vahetusse läinud ja käisin mitmel päeval pakki otsimas. Pakki polnud ega polnud ja pruunid saapad seisid seal endiselt. 29. detsembril tuli üks noormees ja viis saapad ära. Riidehoidjad nägid seda.

Minu pakis oli pooleliitrine purk moosi, villased sokid ja kindad. Varas, Sa said ainsa käeliigutusega hea noosi. Aga Sa oled haritud inimene ja tead, et varastatud asju ei tohi kanda, need toovad õnnetust, ja ilmselt kinkisid need edasi.

Pahaaimamatud inimesed, kellele kingiti jõuludeks beežid villased sokid ja/või pruuni-rohelisekirjud labakud, teadke, et need on varastatud. Teile tehti alatu heategu.

Helve Anton, vilistlane

TÜ AMETIÜHING ANNAB TEADA!

Algasid läbirääkimised

Algasid läbirääkimised **kollektiivlepingu sõlmimiseks** TÜ administratsiooni esinduse ja TÜAÜ komitee vahel.

Administratsiooni esindus:
prorektor prof.
Jaak Aaviksoo (esimees),
dekaan **Peep Pruks**
(aseesimees),
osakonnajuhataja
Asta Liivak.

Ametiühingu esindus:
prof. **Maido Rahula**
(esimees),
TÜAÜ esimees **Aleksander Jakobson** (aseesimees),
teadur **Viljar Pihl.**

* * *

Tasuta juriidiline abi

Möödunud aastal andsime oma liikmetele tasuta juriidilist nõu ja konsultatsiooni. Teeme seda ka tänavu.

Teisipäeviti kell 14—15 võtab komitee ruumes a/ü liikmeid vastu jurist **Aivar Kello**, kelle käest saab nõu küsida kõigis juriidilistes küsimustes.

Seni on ülikooli töötajad kõige enam nõu küsinud tööõiguse ja õigusvastaselt võõrandatud vara kompenseerimise küsimustes.

info • info • info • info • info

JÄRGMINE UT ILMUB 4. VEEBRUARIL

Kas Su aadress on õige?

Uuest tulumaksuseadusest tulenevalt palume kõigil ülikooli töötajatel kiiresti-kiiresti kontrollida oma aadressi (passi järgi) õigsust kaadriosakonnas.

Piisab helistamisest tel. 35 237.

Maal elavad isikud fikseerigu oma aadress valla nimetusega.

Kaadriosakond

LP. MAGISTRANDID!

Magistrieksamit **inglise keelest** on võimalik sooritada 4. veebruaril kell 10 keeltemaja ruumis 214.

Erialaraamatud palume tuua 1. veebruariks keeltemajja, ruumi 313.

Eksamiks registreerida samas 1. veebruariks.

Keelekeskus

* * *

Magistritööde kaitsmisi

27. jaanuaril kl. 15 kaitseb magistrant **Toomas Anepalo** oma magistritööd teemal «Eesti Vabariigi kohtunikekorpus (1918—1940)» ph. aud. 307.

Magistritööga saab tutvuda TÜ raamatukogus.

* * *

VENIA LEGENDI

Rakendusmatemaatika instituudi vanemteaduri **Peep Uba** *venia legendi* teemal «Kuupsplainide kasutamisest nõrga iseärasusega integraalvõrrandite lahendamisel» toimub 7. veebruaril kl. 16.15 Liivi 2 aud. 104.

Valikkursus

Valikkursus teemal «Diagnoosimise meetodid perearsti praktikas» (prof. **Heidi-Ingrid Maaroos**) toimub 24., 25., 26. jaanuaril kell 16 Tartu Linna Polikliiniku saalis Munga tn. 5, III korrus.

* * *

Doktoriväitekirjade kaitsmisi

2. veebruaril kl. 15 kaitseb TÜ nõukogu saalis doktoriväitekirja **Erko Jalviste** «Mõnede joas jahutatud orgaaniliste molekulide laserspektroskoopiast» filosoofiadoktori kraadi saamiseks füüsikas.

Kaitsmise algus kell 15. Dissertatsiooniga saab tutvuda TÜ raamatukogus.

* * *

Statistilise andmeanalüüsi loengud

Statistilise andmeanalüüsi loengud magistrantidele ja doktorantidele algavad teisipäeval, 8. veebruaril Vanemuise 46 ringauditooriumis kell 16.15. Lektor on prof. **Ene-Margit Tiit.**

Loengutega kaasnevad praktikumid arvutiklassides ja soovi korral individuaalkonsultatsioonid. Loengukursuse kestus on 15 nädalat, 2 tundi loenguid (teisipäeviti kell 16.15—18) + 2 tundi praktikumi. Kevadel on võimalik sooritada eksam (4 ainepunkti ulatuses) või arvestus. Loenguteks palume registreerida eelnevalt kas kirjalikult aadressil:

Matemaatilise Statistika Instituut,
Liivi 2—412,
Tartu, EE2400
või tel. 35 391.

Registreerimisel võib esitada ka oma erisoove kasutatavate programmipakettide osas.

Tartu Ülikooli kollektiivi liikmetele ja magistrantidele on loengud tasuta.

FRIEDRICH PUKSOO PÄEV

on esmaspäeval, 24. jaanuaril kl. 11
raamatukogu konverentsisaalis

* Fr. Puksoo laureaatide teatavakstegemine — V. Raun.
* In memoriam. Haldi Teder — R. Michelson,
Elsa Kudu — M. Kümnik.
* Eesti raamatuteadus: seisund ja tulevikuväljavaated — M. Lott.
* TÜ raamatukogu ajaloolise raamatufondi tähtsusest ja selle uurimisest — H. Tankler.
* Tallinna 18. sajandi trükised Eesti TA raamatukogus — T. Reimo.
* Uued käsikirjade kataloogid TÜ raamatukogus — T. Šahhovskaja.

Uurimustöö teemal «Balti riikide ja Soome majandussuhted»

Estonian Air Cargo AS paneb kevadsemestril välja 10 000 Eesti krooni suuruse stipendiumi üliõpilasele, kes kirjutab hiljemalt 1. maiks 1994 valmis uurimustöö teemal «Balti riikide ja Soome majandussuhted».

Töö peab aitama hinnata teatud transpordiprojekti tasuvust ja perspektiivi. Töö peab keskenduma nelja üleltoodud riigi vahel liikuvate kaubavoogude väljaselgitamisele ja analüüsile.

Ilmtingimata peavad olema põhjalikult käsitletud järgmised punktid:

1. Balti riikide ja Soome tänane ja lähituleviku (kuni 5 aastat) majanduslik olukord;
2. Omavaheline väliskaubanduse maht, kaal, struktuur ja arenguperspektiivid;
3. Olukord seadusandluses, eksisteerivad protektsionistlikud barjäärid, transiidi maksustamine jne.;
4. Nelja riigi enam ekspordile suunatud tööstusharud;
5. Tööstusettevõtete paiknemine ja kontsentratsioon;
6. Peamised eksportöörid ja importöörid;
7. Olukord transporditeenuste turul. Enam- ja vähemarenenud suunad;
8. Konkurents transpordiettevõtete vahel;
9. Kaubavoogude kaalud erinevate transpordiliikide lõikes. Transpordile kulutatud raha kaalud erinevate transpordiliikide lõikes;
10. Eesti potentsiaalsed eksportijad Leedu, Läti ja Soome turule. Võimalikud mahud ja regulaarsus.

Osalemiseks palume võtta ühendust **kohe-kohe** tel. 211 940/Karli Lambot.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180.
O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19, I «UT» ilmub reedeti.
Tellim. nr. 122. Tiraaž 1500.

35 180

NR. 3 (1739)
REEDE,
4. VEEBRUAR
1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

NB!
UT
ILMUB
JÄLLE
IGAL
REEDEL

Edustusel on uus eesistuja

15. detsembril valis TÜÜ Edustus uue eesistuja ja tegi muudatusi TÜÜ Valitsuse koosseisus. **Edustuse eesistujaks valiti sotsiaalteaduskonna teise aasta üliõpilane Urmas Paet.** Uueks **pressisekretäriks** kinnitati endine edustuse eesistuja **Marti Aavik.**

TÜÜ pressiteenistus

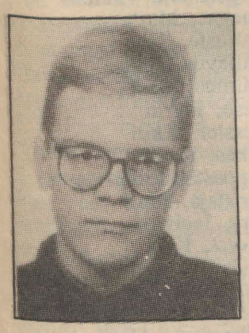

URMAS PAET

ütleb enda kohta, et ta on sündinud 20. aprillil 1974. aastal Tallinnas ning õppinud 13. ja 42. keskkoolis teatriõpetuse ja saksa keele süvaõppega klassides.

«1992. aastast olen sotsiaalteaduskonna üliõpilane, praegu II kursusel.»

* * *

● **Kõige tavalisem küsimus uude ametisse asumisel: mida arvate ära teha suutvat?**

Eesistuja amet ei eelda võib-olla niipalju sisulist tööd nagu üliõpilaskonna valitsuse esimehe koht, see on mingil määral siiski esindusfunktsioon. Põhiülesanne on rohkem tehnilist laadi: koosolekute läbiviimine ja nendeks valmistumine, et need oleksid nii korras kui vähegi võimalik.

● **Kas esimesed koosolekukogemused on juba saadud?**

Esimesele, mis toimus jaanuarikuu teisel kolmapäeval, ei tulnud kvoorumit kokku, nii et saime ainult infoasju rääkida.

● **Sessiaeg ju!**

Mis puutub programmi, siis ma ei leia, et mul peaks olema mingi eraldi programm, sest edustus kui selline ei vii ju midagi ellu, see on ikkagi valitsuse rida.

● **Teie kandideerisite edustusse sotsiaalteaduskonna üliõpilaste nimekirjas. Pääsesite ainukesena nimekirjast sisse. Et Te niipalju hääli saite, sõltus arvatavasti sellest, et olete «raadiohäälena» tuntud.**

Ei, see on valimissüsteemi omapära. See ei tähenda, et minule oleks rohkem hääli tulnud. Valimissüsteemi järgi tuleb pingerida. Aga kuna meie nimekiri sai niivõrd vähe hääli, siis pääses sisse ainult esimeseks asetatu.

● **Septembrist sai edustuse eesistujaks Marti Aavik, kes nüüd on pressisekretär. Tema arvas oma kavatsustest kõneldes, et muutmist vajaks edustuse nimi. Mida teie sellest arvate?**

Otseselt pole see kõne all olnud. On küll öeldud, et soome laen ning et võiks ju muuta, aga samas on see sõna kuidagi keelepäraseks kujunenud.

● **Me oleme sellega juba harjunud.**

Jah, just. Nii et, kas sellel on üldse enam mõtet.

● **Millega praegune edustus ja valitsus ennast siiski ilmutavad üliõpilaskonnale?**

Kõigepealt **edustuse kodukorra eelnõu**. See ei ole muidugi tudengkonnale, vaid meie endi töö kordaseadmiseks. Eelnõu tuleb kolmandale lugemisele ja see tuleks nüüd vastu võtta. Uue eelnõu järgi on ehk edustus rohkem töövõimelisem kui seni.

Üliõpilaste jaoks on käima läinud **korteribörs**. Üliõpilasvalitsuse ruumidest saavad korterit üürida soovivad tudengid pakkumisi teada. See erakakartoteek on ühine Põllumajandusülikooli volikoguga. Samuti üritame **tööbörssi** teha.

● **Kas see on praegu õppivatele üliõpilastele töökohtade leidmine, mitte lõpetajatele?**

Tartu ja ümbruskonna asutused teevad konkreetseid pakkumisi.

● **Aga millega tegelevad üliõpilasjuhid siin ülikooli sees?**

Päevakorral on **klubiprobleem**. Klubi on otsustanud nüüd lõplikult laiali minna. Ringidele on uusi ruume vaja ja mingit haldamist. On vaja otsustada, kas tudengid vajavad mingeid puhkeõhtuid. Kas seda peab tegema kindlasti ülikooli juures või on see puhtäriline ettevõtmine ja kas ülikool saaks neid doteerida? Üks võimalus on teha kahe kõrgkooliga ühine klubi. Klubiprobleem on kõige aktuaalsem, sellele tuleb kiiresti lahendus leida. Ministrile läheb teele kiri, milles tegime ettepaneku meie ringe doteerida sihtsuunitlusega.

● **Eelmise nädala «Liivimaa Kroonikas» on tõstatatud söökla ja klubi probleem.**

Jaanuarikuu edustuse koosolekul tahtsimegi seda arutada. On mõte luua riiklik aktsiaselts koos haldusnõukoguga.

● **Arvan, et Teil ei ole enam tarviski ülikooliprobleemidesse erilist süvenemist, olete nendega ilmselt rohkem kursis kui teised üliõpilased. Eesti Raadios olete teinud palju saatelõike ülikoolist.**

Siiani olen ülikooli n.-ö. kõrvalt vaadanud, püüdnud teha seda objektiivselt, ise ei ole nendes sündmustes sees olnud.

● **Ja lõpuks veidi iseendast ka. Olete sotsiaalteaduskonna teise aasta tudeng. Mis Teid huvitab, millele spetsialiseerute?**

Siiani olid meil üldkursused. Nüüd tulevad valikkursused ja saab spetsialiseeruda. Meil saab seda teha 4—5 valdkonna vahel: politoloogia, majandusteadus, sotsioloogia, antropoloogia, haldusteadus. Mina eelistaksin politoloogiat.

Küsis VARJE SOOTAK

Anname teada,

et rektori inauguratsioon ja Eesti Vabariigi 76. aastapäeva tähistamine on teisipäeval, 22. veebruaril aulas.

Täpsem teave järgmises lehes.

Taju et talvel on käskida õigus su südant
vaikuse peeker on siin joo kuni janu saab täis
ole ja rõõmusta valge on lumi su okstel
unusta hingede hing avasta ringide ring

REIN RAUD
kogust «Lumme mattunud»

TÜ NÕUKOGUS

28. jaanuaril

● VALITI KORRALISI, ERAKORRALISI JA EMERIIT PROFESSOREID
● KINNITATI 1994. AASTA VASTUVÕTU EESKIRJAD
● TASULISEST ERIALASEST ENESETÄIENDAMISEST
● VELLO PEEDIMAA TÖÖTAS ÜLIKOOLIS PROREKTORINA 10 AASTAT

\+ + +

VALIMISED

● **Uued korralised professorid:**

+ majanduspoliitika korraline professor **JÜRI SEPP**, majandusteaduskonna riigimajanduse ja majanduspoliitika instituudi dotsent, majanduskandidaat;

+ eesti keele korraline professor **MATI ERELT**, KKI grammatikasektori juhataja, k.a. Helsingi Ülikooli soome-ugri keelte abiprofessor, filoloogiakandidaat.

● **Erakorralised professorid:**

+ algebra alal matemaatikateaduskonna puhta matemaatika instituudi dotsent, füüsika-matemaatikakandidaat **KALLE KAARLI**;

+ idamaade ajaloo alal filosoofiateaduskonna ajaloo-osakonna üldajaloo õppetooli dotsent, ajaloodoktor **OLAF-MIHKEL KLAASSEN**;

+ neuropsühhofarmakoloogia alal arstiteaduskonna füsioloogia instituudi vanemteadur, meditsiinidoktor **JAANUS HARRO**.

● **Korraliste professorite üleviimine erakorraliseks seoses ametikohtade vahetumisega:**

Riigikohtu liikmeks valimise tõttu viidi erakorralise professori poolele kohale **ERIK KERGANDBERG** (protsessiõigus), **JÜRI PÕLD** (riigi ja haldusõigus) ning **HERBERT LINDMÄE** (kriminalistika).

Eesti Ravimikeskuse peadirektori ametikohale asumise tõttu viidi farmakoloogia erakorraliseks professoriks (poole kohaga) üle **LEMBIT RÄGO**.

● **Emeriitprofessoriteks valiti: JUHAN TULDAVA, MIHHAIL ŠELJAKIN, LEO PÄI, ROBERT LOOGA ja JÜRI SAARMA.**

TÜ nõukogu 5. novembri koosolekul jäi viis eespool nimetatut valimata. Lähemalt on sellest kirjutatud mitmes Eesti ajakirjandusväljaandes ning UT-s nr. 33, 1993 ja nr. 1, 1994. Rektor prof. Peeter Tulviste ütles, et nagu viimasel TÜ nõukogu koosolekul otsustati, võisid teaduskonnad esitada need kandidaadid uuesti ning soovi korral võivad kandidaadid ka ise nõukogu koosolekust osa võtta ning vastata küsimustele. Haigestumise tõttu ei saanud kohale tulla professorid Juhan Tuldava ja Mihhail Šeljakin, teised kolm viibisid nõukogu koosolekul.

Üliõpilaskond oli ette valmistanud pöördumise nõukogu liikmete poole, milles leiti, et peale eriliste teenete teadus- ja õppetöös ei peaks arvestamata jääma ka eetilised normid. Kõigepealt tutvustasid emeriitprofessorite kandidaate dekaanid, seejärel esitati neile küsimusi.

Rektor prof. Peeter Tulviste luges ette mitmeid kirju, milles avaldati tunnustust prof. Jüri Saarma tööle. Prof. J. Saarma vastas mitmetele üliõpilaskonna valitsuse esimehe Jüri Seilenthali küsimustele. Ta ütles sealhulgas, et põhjendatud süüdistusi oleks saanud alati esitada kohtu kaudu, kuid seda ei ole tema puhul tehtud. Samuti tutvustas rektor prof. Juhan Tuldava kirja, milles too on öelnud, et ta ei ole kunagi teinud kahju teistele inimestele, oma rahvale ja rahvusele.

(Järg 2. lk.)

ICONS

ICONS — see on Marylandi ülikooli poolt juhitav simulatsiooniprojekt, milles osalevad paljud ülikoolid USA-st, Kanadast, Argentiinast, Taanist, Soomest, Jaapanist jm. Sellel kevadel on rühmal meie ülikooli tudengitel võimalik projektis osaleda. Sidet gruppide vahel peetakse arvutite ja *Internet*'i vahendusel, kasutades keskarvutit ja spetsiaalset tarkvara Marylandi ülikoolis. Simulatsioonis mängitakse läbi tänapäeva aktuaalsed probleemid: Euroopa Ühenduse laiendamine, relvastuskontroll, inimõigused, keskkonnakaitse jne.

Iga meeskond esindab ühte riiki. Üldse mängitakse sel semestril umbes 20 riigina. Tartu Ülikooli meeskonnal tuleb esindada Eestit (eelnevates simulatsioonides on Eestit mänginud soomlased).

Rahvusvaheline simulatsioonimäng ei ole tundmatu õppemeetod ka meie ülikoolis. Eelmisel õppeaastal osalesime kaks korda Alabama ülikooli juhitud simulatsioonis IDEALS, kus mängiti küll väljamõeldud riike. Sellele kogemusele tuginedes võime väita, et meeskonda kuuluja peab oskama enam-vähem mõistlikul tasemel inglise keelt ja et tal peab olema head tahet kaasa lüüa. Elementaarne arvutioskus oleks samuti soovitav. Arvutiside käsitlemine ja muud vajalikud oskused on omandatavad töö käigus. Peab olema valmis ka selleks, et mõned elektronkonverentsid toimuvad võib-olla meile õppetööks harjumatutel aegadel.

Kuna osa IDEALS-is osalenud tudengeid on avaldanud soovi ka ICONS-is meeskonda kuuluda, on meil simulatsioonispetsialistid omast käest võtta.

Simulatsioonimeeskonna liikmed saavad kirja kaks punkti oma matriklisse inglise keele õppetooli dots. Enn Veldi ja arvutiteaduse instituudi lektori Anne Villemsi allkirjadega.

Kõiki asjast huvitatud üliõpilasi ootame **kolmapäeval, 9. veebruaril kell 18.15 Liivi tn. 2** aud. 104, et kokku leppida kõigile sobiv kooskäimise aeg ja koht. Loodetavasti on selleks ajaks USA-st tagasi ka sotsiaalteaduskonna üliõpilane Rene Tõnnisson koos sületäie ICONS-i õppematerjalidega.

Anne Villems

TÜ NÕUKOGUS

(Algus 1. lk.)

Kõik viis emeriitprofessori kandidaati **Jüri Saarma, Leo Päi, Robert Rooga, Juhan Tuldava ja Mihhail Seljakin** jäid sel korral nimekirja ning hääletamisel osutusid nad valituks emeriitprofessoriks.

1994. AASTA ÜLIÕPILASTE VASTUVÕTT

Vastuvõtu eeskirju tutvustas Lea Michelson rektori kantselei õppegrupist. Põhiõppesse võetakse vastu 1110 inimest. Dokumente võetakse vastu 13. juunist 1. juulini. Pikemalt saab sisseastumise kohta lugeda sisseastujatele mõeldud UT erinumbrist märtsis. Vastuvõtu kohta ütles prorekor prof. Jaak Aaviksoo, et järgmise aasta vastuvõtu peaksime planeerima suurema — 1250 üliõpilast. Meil enam kaugõppesse vastu ei võeta, kuid selle arvel ei pea üldarv vähenema. Teaduskondadel tuleks läbi arutada, kas ja kuidas on see võimalik. Tartu Ülikoolis on kolmel viimasel aastal kaitstud 86,7% Eesti teaduskraadidest. Selle aasta TÜ vastuvõtt on 60% kraadiõppe vastuvõtust. Prorektor ütles, et me peame taastama oma koha sellisena nagu see siiamaani on olnud.

TASULISEST ENESETÄIENDAMISEST

Kaadriosakonna juhataja Asta Liivak tutvustas tasulise erialase enesetäiendamise projekti. Ülikooli valitsus tegi ettepaneku, et rektor, prorektorid ja dekaanid võivad ametiaja lõppedes saada erialaseks enesetäiendamiseks koos endise ameti põhipalga säilimisega tööst vaba aega järgmiselt: rektor ja prorektorid 10 kuud (2 semestrit); dekaanid ühe valimisperioodi eest 6 kuud, kahe (või enam) perioodi eest 10 kuud (2 semestrit); prodekaanidele rakendada teaduskonna nõukogu ettepanekul ja rektori kinnitusel samad tingimused mis dekaani puhul. Kui eespool nimetatud isikud lõpetavad oma tegevuse neil ametikohtadel enne määratud tähtaega, antakse neile erialaseks täiendamiseks töövaba aega 1 kuu iga töötatud aasta eest. Sellist tasulist erialast täiendamist võib saada vaid tingimusel, kui jätkatakse töötamist ülikoolis õppejõu, teaduri või mõnel muul nende eriala nõudval ametikohal.

TÜ nõukogu liikmed olid taolise projekti poolt ning see sätestatakse ka ülikooli uues põhikirjas.

ARSTITEADUSKONNA PREKLIINILISE ÕPPEHOONE PROJEKTEERIMISE JA EHITAMISE

laenu taotlemiseks Maailmapangalt on tarvis ette valmistada palju materjale, analüüsida jm. Selleks taotleb ülikool EV Valitsuse reservfondist 96 500 krooni, mis on kooskõlastatud nii sotsiaal- kui haridusministeeriumiga. Nõukogu oli prorektor Vello Peedimaa esitatud ettepanekuga nõus.

PROREKTOR VELLO PEEDIMAA LAHKUB AMETIST

Koosoleku lõpul ütles rektor Peeter Tulviste, et Vello Peedimaa on esitanud avalduse, milles palub end prorektori kohalt vabastada 1. jaanuarist. Tal paluti edasi töötada 1. veebruarini. Peeter Tulviste: «Ta on olnud üks neid inimesi, kes on ülikooli heaks teinud tunduvalt rohkem kui keegi tohiks küsida või nõuda ja sellepärast ei jõua mina niisuurt «aitäh» ütelda, nagu tema teened väärt on. Aga ise on ta seda tahtnud. Ülikool ei seisa mitte ainult oma kuue samba peal, vaid ka niisuguste meeste peal ja ma tahan üle anda kingituse, mis sinusuguseid mehi sümboliseeriks.» Rektor andis V. Peedimaale kena skulptuuri — ühe valge samba.

Vello Peedimaa, kes töötas haldusprorektorina 1983. aastast, ütles, et Peeter Tulviste on tema ajal kolmas rektor ning et ta on kirjutanud kolm lahkumisavaldust ja alles nüüd see rahuldati. Ta tänas kõiki nõukogu liikmeid koostöö eest.

Anarhistidele-bakuuninlastele!

Olles lugenud EE eelviimasest, 21. jaanuari numbrist Viljar Peebu, Urmas Reinsalu ja Ken-Marti Vaheri kirjutist korporatiivsuse restauratsioonist, tekkis vastupandamatu soov vastata. Seda eelkõige otsese laimu ja solvavate väljenduste, ent ka muudel põhjustel. Kõigepealt lubatagu tänada kaudse komplimendi eest Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna aadressil. Mul on hea meel, et me oleme ülejäänud üliõpilaskondade taustal niivõrd silma paistnud!

On avalik saladus, et nii selle kui teiste sarnaste kirjutiste taga on end valjuhäälselt reklaamiv parempoolne noorteühendus **«Res Publica»**. Tulevase ajaleheruumi raiskamise vältimiseks soovitan austatud oponentidel korrakski tõsta oma nina parempoolse filosoofia tähtteostest ja vaadata reaalset elu meie ümber. Tõe kriteerium on teatavasti praktika.

Teie organisatsiooni liikmed on enamikus kõrgkoolide tudengid. Sellise IQ taseme puhul tundub küll, et tegu on pigem pahatahtlikkuse kui naiivsusega. Loodan, et see nii siiski pole. Sellisele kurvale järeldusele jõudsin järgneva põhjal:

1. Suhtumine sõjaväeteenistusse. Oma paari nädala taguses EE artiklis soovitasid kaks 21. jaanuari artikli autorit loobuda üldisest sõjaväekohustusest. Jutu mõjukuse tõstmiseks olid sees viited EV Põhiseadusele. Kui antud soovitus nt. Riigikogus piisavalt toetajaid leiab, siis soovitan küll noortel parempoolsetel lisada Hayeki ja Friedmanni lugemisele nende teoste päheõppimine, sest vaevalt Vene sõjaväe või vangilaagrite raamatukogudes antud teoseid leidub. Sellised on kahjuks tänase päeva realiteedid ning rääkida «eesliini»-riikides isikuvabadusest samas mõttes ja samal määral kui turvalises Lääne-Euroopas või Lõuna-Kalifornias on kahjuks absurd.

2. Segased süüdistused korporatiivsuses on mõttetud seni, kuni ei analüüsita sellise süsteemi tekke aluseid. Aga mis siis, kui tegemist on olnud siiski meritokraatliku süsteemiga ja praegune, väliste tunnuste põhjal korporatiivne seltskond on «tippu» jõudnud siiski tänu isiklikele võimetele (silmapaistvad vaimsed anded, tahtejõud etc) mida ülejäänutel, sh haledalt virisejatel pole või on tunduvalt vähem?

3. Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna (TÜÜ) võrdlemine leninliku komsomoliga. Tänan sellise pärli eest noori libertaarlasi. Kuivõrd olen ka ise olnud ELKNÜ liige (oletan, et teiegi olite), siis absurdsemat võrdlust annab poliitilises filosoofias (näiliselt?) nii hästi orienteeruvatelt «noortelt parempoolsetelt intellektuaalidelt» ikka oodata! Võrdlus omaaegse AÜ-ga oleks olnud tunduvalt sobivam, kuid samuti ebaadekvaatne. Taas kord on voluntaristlikult sisse toodud tsitaat EV Põhiseadusest, millel on ülejäänud argumentatsiooni ja kogu parempoolse diskursusega kahjuks väga vähe tegemist.

Probleemiga mitte kursis olevale lugejale:

juba teist aastat jätkub «Res Publica» tegelaste poolt variisikute kaudu algatatud

kohtuprotsess

TÜ Üliõpilaskonna registreerimise ebaseaduslikuks tunnistamise kohta. Kostjaks on Tartu Linnavalitsus, kes registreeris hagejate arvates põhilisi kodanikuõigusi rikkuva organisatsiooni. Kuivõrd kogu see protsess läheneb oma absurdsele lõpule, on ajakirjanduses aeg-ajalt avaldatavad artiklid tõlgendatavad avalikkuse ja kohtu mõjutamisena, et aidata neil langetada «õiget» otsust. Praegu on asi edasi antud halduskohtusse.

Eelkõige sundiski mind vastama kohtumenetluses oleva asja pidev esitoomine ajakirjanduses. Kui sellisel moel käitub hageja, ja seda korduvalt, ning kostja, kolmas isik või erapooletu ajakirjandus ei ütle sõna sekka, võib loodav avalik arvamus mõjutada ka kohut.

Kogu argumentatsiooni loogika põhineb jägneval: kuivõrd linnavalitsus registreeris TÜÜ kodanike ühendusena (tollases seadusetuse virvarris ja hageja tõlgenduses) ja kodanike ühendustesse kuulumine on vabatahtlik, siis järelikult on tegemist ebaseadusliku organisatsiooniga. Kahjuks pole üliõpilaskonnad nt. mesinike seltsid. Toona, nagu ka täna, vastav seadus ehk normatiivne alus puudus.

TÜÜ on Tartu Ülikooli (TÜ) põhikirja järgselt TÜ struktuuriüksus. Iga «Res Publica» TÜ-s õppiv liige on kirjutanud avalduse TÜ-sse astumiseks. Selle avalduse kaudu on ta paratamatult tunnustanud TÜ põhikirja. TÜ-s õppimine on küll vabatahtlik, kuid paraku kaasneb sellega automaatselt TÜÜ liikmeks olek. Täpselt nii, nagu EV-sse sündimisega Eesti kodanikuks olek koos kõigi sellest tulenevate õiguste ja kohustustega. Seda peaksid vähemasti juristiharidust taotlevad «Res Publica» liikmed taipama. Kes ei soovi, võib TÜ-st eksmatrikuleeruda või algatada TÜ põhikirja muutmise.

Enamik «Res Publica» liikmetest on ise oma tegudega üliõpilaskonda tunnustanud: hääletanud ning isegi kandideerinud TÜÜ Edustuse valimistel, kasutanud 1/2 hinnaga piletit vabariigisiseses transpordis (mis praegu veel alles tänu Eesti üliõpilaskondade resoluutsele tegutsemisele 1992. aasta sügisel), võtnud õppelaenu, omandanud rahvusvahelise üliõpilaspileti etc. Väga suure tõenäosusega võib väita, et kõike seda poleks olemas, kui poleks olemas üliõpilaskondi. Nende seas eriti TÜ Üliõpilaskonda, nagu väidavad V. Peep ja teised. Enamiku soodustuste väljakauplemisel on oluline argument olnud see, et üliõpilaskonnad esindavad kõiki üliõpilasi, mitte aga nt 50 parempoolset üliõpilast. Vähenegi arusaamine survegrupina tegutsevast organisatsioonist (vrdl AÜ) ja selle tegutsemistaktikast näitab, et üks ja rohkearvuline organisatsioon saavutab tunduvalt enam kui killustunud huvigrupid, keda on oponentidel äärmiselt lihtne üksteise vastu välja mängida.

Täiesti võimalik, et «Res Publica» esindajad tegutsevad põhimõttel: «pärast meid tulgu või veeuputus». See on ka mõistetav, sest üks korralik parempoolne ei seedi eriti hästi «liigluksuslikke soodustusi, dotatsioone ja hüvesid». Parem, kui neid tulevikus poleks ja mis sest, kui neid siiski omal ajal tarbitud sai? Tõe huvides tuleb mainida, et mõned «Res Publica» liikmed on vähemasti TÜ Üliõpilaskonnalt üritanud saada ka selliseid soodustusi, milleks neil vähimatki õigust pole. Nt Paavo Turkin üritas õppelaenu võtta ka pärast seda, kui oli siirdunud kaugõppesse. Viimane on ilmne kelmus (seaduserikkumine): nii panga kui üliõpilaskonna nahaalne pettusekatse. Kodaniku ja inimõiguste piiramisest rääkiva grupi liikme poolt kummaline tegu?

Lõpetuseks paar küsimust.

Kui pole vaja nt sõjaväge, üliõpilaskondi ja muid taolisi põhiseadusevastaseid institutsioone, siis mis jääb järele? Või järsku pole tarvis ka Eesti riiki?

Rahvatarkus ütleb, et kes midagi saada tahab, peab ka midagi andma. Seda paradoksi pole noored «Res Publica» liikmed kahjuks lahendada suutnud. Lahendus on primitiivne: see, kes midagi annab, saab ka midagi vastu. See on just nagu füüsika: meenutage energia jäävuse seadust. Kes midagi ei anna, ei saa ka midagi (seda mõistagi ideaaljuhul). Loogiline, kas pole?

Kui seadustada riigi tasemel vabadus (mille positiivse või negatiivse mõtesamise üle targutamine on minu arvates antud juhul suhteliselt mõttetu) on ka tulemus (inimloomuse algeliseima omaduse, laiskuse, tõttu) ümmargune null. Tekkiv anarhia põhjustab aga täieliku vaakumi. See omakorda täitub varem või hiljem mingi muu, tõenäoliselt palju ebameeldivama substantsiga.

Jüri Seilenthal,
TÜÜ Valitsuse esimees

Loome ise infosüsteemi

Ühe kaasaegse ühiskonna privilegeeritud klassi moodustavad kaasaegse arvutiside kasutajad, keda on maailmas juba umbes 20 miljonit ja kelle arv praegu kasvab kiirusega umbes 1 miljon kuus. Nende kasutuses on kümned ja kümned gigabaidid infot ja väga inimsõbralikud vahendid sellest infomerest vajaliku leidmiseks. Eestiski loetakse *Internet*'is olevaid arvuteid juba enam kui 400, neist umbes pooled Tartus, millest omakorda on enamik ülikoolis. Nende arvutite kaudu saab sirvida sadade raamatukogude kataloge, lugeda sadu teaduslikke ajakirju, tuhandeid raamatuid, dissertatsioone, ülikoolide kursuste kirjeldusi jpm. Kogu see info asub laiali mööda *Internet*'ti maailma paljudes ülikoolides ja teistes asutustes. Kui aga vaadata kaugelt läbi *Internet*'i Eesti poole, leiame siit informatsioonilise infrastruktuuri mõttes eest peaaegu vaakumi.

Kui päris aus olla, siis midagi hakkab juba idanema ka Tartus. Selle tõestuseks võib käivitada WWW arvutis aadressiga *utlib. ee* või *GOPHER*'i arvutis aadressiga *vask. ut. ee.* Kust aga võtta spetsialiste, kes ülikoolis kasuliku info arvutivõrku paneksid meile endile ja kõigile teistele kasutamiseks? Üliõpilased, püüame seda ise teha uue kursuse **«Ülikoolilinnaku infosüsteem»** raames.

Kursuse käigus õpetatakse, kuidas kasutada inimsõbraliku arvutiside vahendeid WWW, GOPHER jt., kuidas neid kohaliku infoga täita, süsteemi siduda jne. Umbes pärast ühekuiseid õpinguid peaks iga üliõpilane otsima oma osakonnast ja teaduskonnast üles hulga infot ja arvestuse saamiseks selle *Internet*'is kättesaadavaks tegema. Sellise tegevuse tulemusena ilmub ka Tartu arvutivõrku hulk kasulikku informatsiooni, mida juba ametimehed ise peaksid hakkama kasvatama ja korrastama. Ühtlasi tekib terve õppegrupitäis erinevate erialade inimesi, kes seda teha oskavad. Loodetavasti saame tehnilise töö tegemiseks kasutada skannerit — pole vaja hakata olemasolevaid tekste tähthaaval sisse tippima.

Kutsume kõige erinevamate erialade üliõpilasi, magistrante, sõltumata sellest, mitu aastat nad ülikoolis õppinud on, sellel kursusel osalema. Eeldame head tahet koos töötada ja elementaarset arvutikasutamise oskust. Kogu kursuse raames on erilises rollis matemaatikateaduskonna üliõpilased, kelle ülesandeks jääb *Internet*'i teenussüsteemide (nii serverite kui klientide) ülespanek paljudesse arvutitesse ja teiste üliõpilaste toetamine arvutivõrgu kasutamisel.

Kõigile, kes oma osaga hakkama saavad — kaks punkti.

Kohtume kogu rühmaga esimest korda teisipäeval, 15. veebruaril kell 16.15 Liivi tn. 2 auditooriumis 104, matemaatikutega aga juba 8. veebruaril samas kohas.

Anne Villems, arvutiteaduse instituudi lektor

= SPORDIKESKUS TEATAB =

Alates 7. veebruarist kehtib kõikides TÜ spordibaasides kevadsemestri tunniplaan. Peamiselt on muutunud ennelõunased ajad.

Soovijatele leidub vaba aega nädalavahetusel ja nädala sees ennelõunati.

= UUED RÜHMAD =

Sügissemestril oli tung tennisekursustele. Praegu pääsevad sinna vaid üksikud. Seevastu SULGPALLIKURSUSTELE võetakse vastu uus rühm. Oktoobrist tegutseb sisehoki rühm. Nüüd alustab täiendavalt tegevust SISEHOKI kursus, keda aprilli algul peaks tulema juhendama õpetaja Soomest.

KORVPALLIS üritame käima panna HARRASTAJATE rühma naisüliõpilastele ja segavõistkondadele. VÕRKPALLIS kasutati HARRASTAJATE rühma väljakuid vähe — ootame mehi, naisi ja segavõistkondi.

Päris uus on BATUUDIHÜPETE ja AKROBAATIKA kursus meestele. Naistele (üliõpilastele ja töötajatele) peaks huvi pakkuma kursus nimega «KAUNIS RÜHT IGAPÄEVASESSE ELLU» ja AEROOBIKATANTSU rühm.

Töötajatele pakume omaette rühma ENESEKAITSE ja IDAMAA VÕITLUSVIISIDE tundmaõppimiseks. Kuivõrd kavas on ka teoreetiline osa ja mõttevahetused, siis võib kujuneda klubitaoline töövorm.

Infovoldikud on saadaval spordikeskuses ja spordibaasides.

= ALGAB KORVPALLITURNIIR =

Ülikooli korvpallimeistrivõistlused korraldatakse kahes rühmas. Meistriliigas mängivad teaduskondade või osakondade koondised, KKT kursused ja õppejõudude esindus. Harrastajate liigas saavad osaleda osakondade, kursuste (ka teaduskondade), instituutide, laborite ja teiste allüksuste võistkonnad (litsentsita mängijad). Võistlema oodatakse nii nais- kui meeskondi.

Võistkondade kaptenid kogunevad LOOSIMISELE **esmaspäeval, 14. veebruaril kell 17 Ujula 4, aud. 204.** Kaasa võtta võistkonna nimekiri.

= UJUMINE =

Vanemuise tänava ujulas algavad tunnid 15. veebruarist vähemalt kolmel õhtul nädalas. 5. keskkoolis ujutakse ainult kolmapäeviti. Registreerimine ja tundide eest tasumine on avatud. Kiirustage!

Estimpex'i abi saajad (üliõpilased ja magistrandid)

Kätte saab Riia 18 (II korrus, sotsiaalamet)

Adams, Urve
Alavere, Helen
Alekand, Helin
Ammon, Ivi
Auksmann, Mirje
Aun, Kätlin
Baum, Mari-Liis
Buddell, Reet
Bärenson, Doris
Eelmets, Piret
Eist, Kadri
Gorgiseli, Pille
Hansson, Kaie
Hermet, Ingrid
Hiiop, Mai
Hovi, Külli
Hünerson, Reet
Iljina, Veronika
Jakovleva, Tuuli
Jokst, Tiina
Juhanson, Helju
Jõgi, Liile
Jõgi, Ruti
Jürgenstein, Külli
Jürgenstein, Toomas
Kaegas, Merle
Kaljuste, Tiiu
Kallavus, Heli
Kalmus, Kadri
Kase, Ingrid
Kessler, Kairi
Kikas, Kadri
Kippasto, Lilian
Kiristaja, Piret
Kirs, Janika
Kivest, Kaie
Kivistik, Ingrid
Koppel, Kaida
Kreegimäe, Katrin
Kuusemaa, Aina
Kuusk, Age
Känd, Tiina
Kärdi, Maris
Laak, Maris
Laanesoo, Ivika
Ladva, Ruth
Laesson, Tuulikki
Lauk, Tuuli
Lember, Maarika
Lepasson, Ivi
Liiv, Inga
Lilleväli, Kersti
Lõhmus, Aira
Lüll, Mai
Maasikas, Triinu
Marjak, Britta
Marjak, Reija-Liia
Mihkelsoo, Margit
Mikk, Krista
Mitrofanova, Svetlana
Murd, Aire
Muuli, Lea
Mägi, Anneli
Mõtus, Evelin
Narusberg, Piia
Neeme, Jana
Noorkõiv, Heli
Noormets, Lea
Nurk, Anu
Oja, Anu
Oja, Kalmit
Oja, Merje
Olvet, Triin
Ott, Jane
Padari, Helgi
Pae, Ester
Pandis, Meelike
Pihlakas, Rainer
Popova, Darja
Praakle, Marta
Punab, Mari
Püssa, Kersti
Pant, Ülle
Pärnsalu, Riina
Raudsepp, Kadri
Rebane, Silja
Rekand, Elen
Remmelg, Epp
Riisenberg, Aulika
Rodi, Tiia
Roosaar, Margit
Rossmann, Jana
Ruubas, Sigrid
Ruus, Tuuli
Räisa, Anneli
Rämson, Anne-Liis
Rästas, Ülle
Saar, Kadriann
Saar, Merle
Salm, Merje
Sander, Ülle
Seremeta, Galina
Sirel, Küllike
Slivinskaja, Lilia
Sonn, Ivi
Soomets, Imbi
Suur, Janika
Tali, Jana
Tammik, Karin
Tarasoviene, Ina
Tasa, Tiina
Tigane, Jali
Tina, Annika
Tohvri, Epi
Toomet, Kersti
Treier, Piia
Tsimmer, Kadi
Vaino, Tiia
Valk, Kristel
Vapper, Toomas

TÜÜ Valitsuse sotsiaalsekretär Andrias Kuld

EUROOPA NOORGEOGRAAFIDE KONGRESS 1994. AASTAL EESTIS!

1988. aastal loodi Utrechti, Barcelona ja Varssavi geograafiaüliõpilaste eestvõttel üle-euroopaline noorgeograafide organisatsioon, ametliku nimega *EUROPEAN GEOGRAPHY ASSOCIATION for Students and Young Geographers Foundation* (lühendatult *EGEA*).

Samaaegselt EGEA asutamisega loodi Eestis Tartu Ülikooli **Noorgeograafide Klubi** ehk ingliskeelse nimetusega **EGEA-Estonia**. EGEA peamised eesmärgid on akadeemilise ja teadusliku koostöö arendamine, tudengivahetuse organiseerimine ja igakülgse geograafiat puudutava informatsiooni vahetamine Euroopa ülikoolide vahel. Kõik EGEA vahendusel loodud tutvused on olnud väga tulemusrikkad ja mine tea, kellest veel lähitulevikus üks Euroopa juhtivamaid geograafe võib kujuneda!

EGEA peakorter asub Utrechtis, regionaalsed keskused on Barcelonas (Lõuna-Euroopa), Varssavis (Ida-Euroopa), Utrechtis (Lääne-Euroopa) ja Stockholmis (Põhja-Euroopa). Nagu arvata võib, kuulub Eesti koos Soome, Rootsi, Norra, Taani, Islandi, Läti ja Leeduga Põhjaregiooni. EGEA liikmeks on praegu 102 ülikooli. EGEA annab välja oma infolehte *Newsletter* ja teaduslikku ajakirja *The European Geographer Review* — seega on meil, geograafiatudengitel suurepärane võimalus tutvustada oma ideid rahvusvahelises ajakirjas.

EGEA kõige olulisem sündmus on kord aastas toimuv **kongress**, kus osalejate arv ulatub üle saja. Viiest kongressist on Tartu Ülikool olnud esindatud kolmel korral: Prahas 1990, Budapestis 1991 ja Barcelonas 1993. Esindamata jäid 1989. Varssavi ja 1992. aastal Amsterdami kongressid. Barcelonas esitas Eesti oma kandidatuuri järgmise kongressi korraldamiseks ning Bratislava ja Utrechtiga konkureerides saavutasime võidu suure häälteenamusega. Seega toimubki järgmine, **EGEA VI kongress** Eestis!

Kongressi korraldustoimkonna eesotsas on geograafia instituudi juhataja prof. **Ülo Mander** ja Tartu ülikooli noorgeograafide klubi esimees **Tiit Tammaru.** Kongress toimub **Võsul (Lahemaa Rahvuspark) 9.—14. oktoobrini 1994.** Osalejaid on oodata ligikaudu 200. Kongressil toimub kuus teaduslikku *workshop*'i järgmistel teemadel:

* rahvusvaheline migratsioon ning immigrantide ja põgenikega seotud probleemid,
* regionaalplaneerimine ja kohalik areng,
* geograafilised informatsioonisüsteemid (GIS) ja arvutikartograafia,
* kliima muutused,
* rannikualade keskkonnamuutused,
* geograafia meeltes ja maastikutunnetus.

Üks päev kulub traditsiooniliselt ekskursioonidele.

Millega noorgeograafid veel Tartus tegelevad? Aja jooksul on klubil välja kujunenud kindlad tegevusvaldkonnad: organiseeritakse sügis- ja kevadkoole; kord aastas viiakse läbi geograafia päev; korraldatakse seminare, loenguid, väljasõite, tudengivahetusi; aktiivselt osaletakse EGEA töös. Töid ja ettevõtmisi kergendab geograafia instituudi soosiv suhtumine.

Millest üldse tekkis julgus võtta enda kanda niivõrd suur ja vastutusrikas ülesanne? Kongressi korraldamine on hea võimalus end proovile panna ja näidata, milleks ühed tudengid võimelised on! *Experimentia est optima rerum magistra* või kuidas?

Ene Kalle,
geograafia instituudi magistrant

NEENETSITE MAAL

14. jaanuaril möödus 175 aastat Tartu Ülikooli silmapaistva kasvandiku ja professori **Constantin Grewingki** (1819—1887) sünnist. Ta on teinud soliidse panuse geoloogia, arheoloogia, meteoriitika ja muinastaideteaduse arengusse. Järgnevalt aga tuleb temast juttu kui neenetsite olme tundjast ja nende kultusobjektide registreerijast.

1848. aastal viibis noor C. Grewingk, kes töötas tollal Peterburi TA mineraloogiakogude hoidjana, TÜ kasvandiku akadeemik **Gregor Helmerseni** (1803—1885) ettepanekul viis kuud kestnud geognostilisel uurimisreisil Aunuse ja Arhangelski kubermangus. Sellel reisil avastas ta Äänisjärve idakaldal kaljuraiendid (vt. UT 19. XI 1993). Teekonna lõppsihiks oli aga ligi veerandi Eesti suurune **Kanini** poolsaar, mis eraldab Valget merd Barentsi merest. Seal on nii XIX sajandi algupoolel kui ka tänapäeval loendatud vähemalt 400 neenetsit, meie kauget keelesugulast.

Noor uurija andis Äänisjärvest ida pool asuvatest aladest sedavõrd täpse geoloogilise kirjelduse, et veel neli aastakümmet hiljem pidas akadeemik **Aleksander Karpinski** (1847—1936) vajalikuks osaliselt tõlkida ja avaldada C. Grewingki reisipäeviku. Viimane on tänini leidmata.

A. Karpinski 1891. aastal avaldatud teost on C. Grewingki teekonna kirjeldamisel kasutanud ulatuslikult Leningradi Arktika ja Antarktika Instituudi teadussekretär **Vassili Passetski** oma raamatus «Eestist pärit Arktika-uurijad» (Tallinn, 1970). Neenetsiteema käsitlemine jäi tal kõrvaliseks.

* * *

23. juunil 1848. aastal vkj. saabus C. Grewingk Valge mere Mezeni lahe äärsesse Sjomža küla. 27. juuni õhtul alustati sealt sõitu piki Kanini läänerannikut ühemastilisel kipakal karbasel. 30-tunnise reisi järel maabuti Suur-Bugranitsa jõe suudmes. Suunduti neenetsi tšummi, kus rändureid võeti ülihästi vastu.

1. juulil alustati 64 poro ja 12 nartaga sõitu põhjapoole. Järgmisel päeval leidis C. Grewingk Korõtina sopka vasakul nõlval poolpehkinud puuiidoleid, mida ümbritsesid ohverdatud põhjapõtrade säilmed; sealsamas lebas ka üks karukolju. Jõuti Mezgina jõe suudmesse, kus täheldati neenetsite elamute jäänuseid.

Järgmisel päeval leiti umbes pooleteist meetri kõrgune hallist kvartsiidist kivirahn, mille ümber oli näha paarsada rohmakat puuiidolit. Teivastele oli riputatud rohkesti porokoljusid, ketiks kokku seotud vasknööpe, punaseid riidetükke ja katkine šamaanitrumm.

5. juulil jõuti Kanini poolsaare tippu Kandenossile (Kanin Nos), kus uurija jäädvustas ühele kiltplaadile rändurite poolt püstitatud kivipüramiidil oma nime ja reisiaasta.

Krinka jõe lätetel kohtuti neenetsi vanema **Einjoga** (vene keeles Stepan), kelle valduses oli 30 nartat, paat ja oma 800 porot. C. Grewingk ostis seal 3 rubla eest neenetsi rõivais nuku, kelgu ja rakmed.

Jõuti Krinka suudmesse. C. Grewingk oli külastanud seni kolme ohvripaika: Korõtina sopkat, Oksentja lätteid, Nemehuda mäge. Esimene neist pidi olema tollal «peaaegu ainuke» kasutatav ohverdamispaik. Nemehuda mägi paiknes uurija sõnutsi Krinka suudmest 10 versta kaugusel. Peale mainitute oskas C. Grewingk nimetada veel viit ohvripaika. Ta lisas, et nii neenetsite kui ka venelaste seas on levinud uskumus nn. piksenooltest ehk pilvedest langenud kividest.

17. juuli õhtuks jõuti Kambalnitsa suudmesse. Selle lätete lähedal asetses C. Grewingki teatel ohvrikohana tuntud Norinskaja sopka, mille nimetus põlvnevat neenetsi sõnast *nori* 'põõsad'.

Kambalnitsa suudmest jätkati teereisi vanal, neenetsite taglastatud karbasel. Barentsi merel leiti 12 hülgekorjust, mis oli neenetsitele hinnaliseks saagiks. 1. augustiks saabuti Tšoša ja Tšiža pidi purjetades Mezenisse.

* * *

Tosina aasta eest oli Kanini poolsaare lõunaosas viibinud TÜ kasvandik ja hilisem õppejõud **Alexander Schrenk** (1816—1876). Kas on Kanini tundras vahepeal veel mõni TÜ kasvandik rännanud, tasuks uurida.

Enn Ernits

In memoriam

Dr. jur. Ilmar Arens

29.11.1912—9.01.1994

Kurb uudis on tulnud Stockholmist. Meie hulgast on lahkunud Tartu Ülikooli kasvandik, dr. jur. Ilmar Arens. Temaga kadus viimane vahetu side maailmasõjaeelse Jüri Uluotsa poolt kasvatatud õigusajaloolaste põlvkonnaga. I. Arens lõpetas Tartu Ülikooli 1941. aastal, korrates diplomieksamit ka aasta hiljem. Aastast 1943 oli ta J. Uluotsa juures teaduslikuks edasiõppijaks ning stipendiaadiks. Ta arvati ka ülikooli uurimisekspeditsiooni koosseisu, mis uuris Peipsi-taguseid eesti asundusi. Selle töö tulemusena valmis ligi kolmesajalehekülјeline Eestist väljarännu ajalugu ja Eesti asunduste tekke ajalugu aastatest 1861—1941 (1943). Põgenenud 1944. aastal Saksamaale õppis ta Heidelbergi ülikoolis õigusajalugu, kus ka promoveerus. 1948. aastast elas ta Rootsis.

I. Arensi elu kujunes võitluseks vaimsete ja rahvuslike ideaalide säilimise eest. Ta jäi aktiivseks kuni elu lõpuni. Lisaks oma ajaloolistele uurimustele, aitas ta kaasa aastail 1953—1957 Eesti Teadusliku Instituudi õigusteaduskonna tegevusele; tema nimi kuulub kindlasti meie ajakirjanduse ajalukku: tema koostatud «Folia bibliographica. Bibliography of Works Published by Estonian Scholars in Exil» (1977) on hädavajalik abivahend meie bibliograafidele ja teadusloolastele. Ilmar Arensi teeneks on ka meie õigusfilosoofi Ilmar Tammelo eluloo talletamine ja palju muudki.

I. Arens oli viimastel aastatel teel koju. Saatus kujunes aga nii, nagu ta õpetajal J. Uluotsal, kelle mõlema puhkepaik on Rootsimaa mullas. Kui palju sümboolset, aga oluline on see, et oma tegemistega on nad mõlemad ikka meie kaldal.

Peeter Järvelaid,
eesti õiguse ajaloo korraline professor

ÜLIKOOLILE TEATRISTUUDIO!

Üliõpilased on alati olnud aktiivsed kujundama Tartu kultuurilist nägu. Alati on olnud neid, kes välja paistavad ja veel rohkem neid, kes seda tahaksid, aga ei oska, ei julge või pole lihtsalt olnud võimalust. Huvi teatri vastu võib ennast ilmutada mitmeti. Näiteks teatriasutuse külastamises, ekspressiivses käitumises või tuntud muusateenrite tagarääkimises. Enamik meist on seda mingil viisil ise kogenud, paljud on kordki elus unistanud saada näitlejaks, kuid vähesed on kujutlenud näitleja tegelikku tööd ning vaid üksikud on esitanud küsimuse: miks? Mis eesmärk on teatril, näitlejal endal? Missugune see teater peab olema, et ta ELAKS, KUTSUKS?

Neile küsimustele vastuste otsijaid, aga ka neid, kes lihtsalt tunnevad vajadust sammuke teatrile lähemale astuda, ootamegi vastavatavasse ülikooli teatristuudiosse. Algaval semestril püüame selgitada, millised on meie võimed ja tahtmised. Ees ootavad lavalised kokkupuuted nii teatrikunsti traditsiooniliste põhitõdedega kui ka eksperimentaalsete ideede realiseerimisega.

Kuidas teatristuudio alustab, kas ja kui tihe tuleb konkurss, see oleneb soovijate rohkusest.

Esimesele kohtumisele tulles ootame huvilistelt enesetutvustuseks väikest etteastet, mis peaks kindlasti sisaldama:

1 luuletuse, 1 laulu,

1 proosapala (monoloog, epistel, traktaat vms.).

Oodatud on ka kõik muud võimalikud eneseväljendusvormid (tants, pantomiim, pillimäng jne.).

Kõik huvilised on oodatud teisipäeval, 15. veebruaril kell 19 korporatsioon Rotalia /TÜ klubi/ saalis (Tähe 3).

Teatristuudio juhendaja Aare Laak,
TÜÜ Valitsuse kultuurisekretär Timo Kikas

Uusi trükiseid kirjastus- ja trükiosakonnast

Eesti Vabariigi kodanikukaitse I. Tartu 1993, 500 eks., 40 lk.

J. W. Jannsen. Näidendid. Tartu 1993, 250 eks., 120 lk.

Olaf Prinits. Eesti koolimatemaatika ajalugu. Neljas osa. Tartu 1993, 750 eks., 104 lk.

Ado Truupõld. Üldpatoloogilised protsessid. Tartu 1993, 400 eks., 160 lk.

Kersti Meiesaar, Aarne Tihemets. Rahvamajanduse arvepidamine. Tartu 1993, 2000 eks., 88 lk.

Vambola Raudsepp. Korporatsioonide rahandus ja investeeringud. (Põhimõisted ja -valemid ning nende rakendamine). Tartu 1993, 300 eks., 124 lk.

Helle Leesik. Äge pneumoonia. Tartu 1993, 1000 eks., 40 lk.

TÜ toimetised. Vihik 965. 1895—1995 — The Century of X-Rays. Tartu 1993, 250 eks., 76 lk.

Tartu Ülikooli toimetiste sisuregistrid 1893—1944. Tartu 1993, 300 eks., 272 lk.

Tartu Ülikool läbi kolme okupatsiooni II. Tartu Ülikooli ajaloo küsimusi XXVII. (TÜ ajaloo muuseumi materjalid.) Tartu 1993, 250 eks., 228 lk.

Tartu Ülikool läbi kolme okupatsiooni II. Tartu Ülikooli ajaloo küsimusi XXVIII. (TÜ ajaloo muuseumi materjalid.) Tartu 1993, 250 eks., 84 lk.

Selma Teesalu, Tiiu Vihalemm. Seedimine. Toitumine. Dieedid. Tartu 1993, 1500 eks., 212 lk.

Kergejõustikualade õpetamine. Koostanud Rein Aule. Tartu 1993, 400 eks., 204 lk.

Tsiviilõiguslikke normatiivakte III. Elamuõiguslikke akte. Koostanud H. Sepp, I. Kull. Tartu 1993, 300 eks., 48 lk.

info • info • info • info • info • info • info

ÕPPIMA PÕHJAMAADESSE!

Põhjamaade Ministrite Nõukogu pakub võimalust õppida või tegelda uurimistööga ühes enda poolt valitud õppe- või teadusasutuses kas Soomes, Rootsis, Norras, Taanis või Islandis.

Stipendium kestab 1—6 kuud. Kandideerida võivad üliõpilased, teadurid, õppejõud, samuti haridus- ja teadusasutused. Programm haarab kõiki erialasid. Eelistatud on kandidaadid, kellel on kooskõlastus või koostöö vastava ülikooli/teadusasutusega, kuhu minna soovitakse. 1993. aastast käivitus ka riigiteenistujatepraktika projekt, mille raames saab stažeerida oma valiku järgi vähemalt kahel Põhjamaal.

Edukas kandidaat saab igakuise stipendiumi, samuti kaetakse sõidukulud. On võimalus taotleda ka lisatoetust (nt. keeleõppeks, erialakirjanduse ostmiseks jne.).

Sooviavaldused 1994/95 õ.-a. **sügissemestriks** tuleb esitada **hiljemalt 1. märtsiks ja kevadsemestriks 1. oktoobriks k.a.**

Täpsemad tingimused ja sooviavalduse blanketid on saada üliõpilaskonna ruumes Ülikooli 20—305 ja TÜ välissuhete osakonnas ph. 304. Info saamiseks võib pöörduda ka Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo poole:

Tartus Raekoja pl. 8 tel. 33944, Tallinnas Tolli 3 tel. 601238

Filosoofia valikkursused

● **Loodusteaduse filosoofilised alused, prof. R. Vihalemm,** alates 16. veebruarist kolmapäeviti kl. 14—16 üt. 212, neljapäeviti kl. 14—16 üt. 212.

● **Sissejuhatus filosoofia ajalukku, ass. A. Tool,** esmaspäeviti (alates 14. veebruarist) kl. 16—18 üt. 212, teisipäeviti üle nädala (alates 8. veebruarist) kl. 14—16, üt. 212.

● **Sissejuhatus sotsiaal- ja poliitikafilosoofiasse, prof. E. Loone,** teisipäeviti üle nädala (alates 15. veebruarist) kl. 14—16 üt. 214, neljapäeviti kl. 10—12 üt. 214.

● **Ühiskond ja loodus, dots. T. Sutt,** teisipäeviti üle nädala (alates 15. veebruarist) kl. 16—18 üt. 214, neljapäeviti kl. 14—16 üt. 214.

* * *

Valikkursus «Sanskriti keel ja kultuur»

Teisipäeviti kl. 16—18, kolmapäeviti kl. 16—18.Tiigi 78 aud. 322.
Kursuse raames toimub üks kord nädalas (teisipäeviti)

sanskriti kirjanduse ja kultuuriloo loeng (õppejõud LINNART MÄLL)

ja üks kord nädalas (kolmapäeviti)

sanskriti keel (õppejõud MÄRT LÄÄNEMETS).

Iga üliõpilane võib kuulata täiskursust või omal valikul ainult kursuse üht osa (kas loengut või keelt). Täiskursus annab kokku 3 õppenädalat, kumbki osa eraldi 1 õppenädala.

Kursus algab teisipäeval, 8. veebruaril.

KEELETUNDE KEELTEKESKUSELT

Sellel semestril pakub keeltekeskus järgmisi kursusi:

MAGISTRANDIDELE:

● **Inglise keel edasijõudnuile:**

N. Aasmäe N 10—12 Tähe 4—207,
R 12—14 Tähe 4—155,
H. Koop E 16—18 km 214
R 14—16 km 214,
L. Soobik T 12—14 Tähe 4—155,
N 12—14 Tähe 4—155,
E. Tammelo E 10—12 Tähe 4—207,
K 12—14 Tähe 4—207.

Registreerimine 7.—11. veebruarini keeltemaja ruumis 313.
Töö algab 14. veebruarist.

● **Inglise keel algajaile:** (grupp on juba täis)

E. Kaldjärv E 12—14 Tähe 4—207,
K 12—14 Tähe 4—155.

● **Saksa keel algajaile:** (grupp on juba täis)

M. Rebane T 8—10 Tähe 4—155,
N 8—10 Tähe 4—155.

Mõlemad algajate grupid alustavad tööd 7. veebruaril.

● **Saksa keel edasijõudnuile:**

K.Reppo K. 14—16 keeltemaja 214,
teine aeg lepitakse kokku esimeses tunnis.

Registreerimine 7.—11. veebruarini keeltemaja ruumis 313.
Töö algab 9. veebruarist.

* * *

ARSTITEADUSKONNA ÜLIÕPILASTELE:

● **Inglise keel edasijõudnuile:**

T. Sepp 1. grupp E 16—18 Tähe 4—207,
K. 16—18 Tähe 4—155,
2. grupp T 17—19 Tähe 4—155,
N 17—19 Tähe 4—155.

Registreerida 7.—11. veebruarini keeltemaja ruumis 313. Töö algab 14. veebruaril.

* * *

● **Itaalia keel algajaile:** (grupp on juba täis)

N. Aasmäe K 14—16 Tähe 4—207,
R 10—12 Tähe 4—353.

Töö algab 9. veebruaril.

Kelle kindad?

Peahoone kantseleis (ruum 207) ootab omanikku üks paar meestekindaid ja üks naistekinnas.

Uus aadress

Bioloogia-geograafiateaduskonna dekanaadi uus aadress on:
Vanemuise 46 ruum 226,
tel. 3 09 83.

MAGISTRITÖÖDE KAITSMISI

Neljapäeval, 10. veebruaril kell 14.15 toimub matemaatikateaduskonnas (Liivi t. 2, aud. 104) **Varmo Vene** magistritöö «Näidiste laisk sobitamine ja programmide teisendamine Hope kompilaatoris» kaitsmine.

Retsensendid on dots. J. Põial ja van. t. M. Meriste.

* * *

Oslo Ülikooli suvekool 25. juuni—5. august 1994

Taotluste esitamise tähtaeg on **10. veebruar.** Täpsem info välissuhete osakonnast.

* * *

SEMIOOTIKA LOENGUD

Filosoofiateaduskonna semiootika osakond kuulutab kevadsemestriks välja järgmised laiemale kuulajaskonnale mõeldud kursused:

1. Sissejuhatus semiootikasse, prof. Igor Cernov, neljapäeviti 16—18, ph. 244,
2. Sissejuhatus vene mentaalsuse ajaloosse, lektor Mihhail Lotman, neljapäeviti 14—16, ph. 102.

* * *

FILOSOOFIA KUI ERIALA

Filosoofiat peaainena või alamastmes kõrvalainena õppivate **üliõpilaste koosolek** toimub neljapäeval, 17. veebruaril kell 16.15 üt. 212.

Õpetatud Eesti Selts-i

ettekandekoosolek on neljapäeval, 10. veebruaril kell 16.15 ülikooli peahoones aud. 102. Kavas **Heino Mardiste** ja **Jüri Jagomäe** loeng «Eesti kartograafia areng ning praegune seis».

* * *

Tartu Norra Seltsi

järgmine üritus toimub esmaspäeval, 7. veebruaril kl. 17 ph. aud. 102.

Kõneldakse (slaidid ka) Norras käikudest ja tutvustatakse reisivõimalusi.

* * *

Vajatakse ajakirjanikku

Eesti Põllumajandusülikooli ajalehe toimetus vajab korrespondenti. Tel. 74 913.

* * *

ÜLIÕPILASPERED!

Kui teie sissetulek on minimaalsest elatusrahast (väiksem kui 280 krooni pere liikme kohta), siis pöörduge sotsiaalabiametisse Riia 18, tuba 203. Võtke kaasa tõend, et te ei saa stipendiumi, lapse sünnitunnistus ja pass.

Andrias Kuld,
TÜÜ Valitsuse sotsiaalsekretär

* * *

Autokursus üliõpilastele!

algab teisipäeval, 8. veebruaril kl. 17 Riia 22, II korrus. Info kohapeal.

A. Pilt

LOENGUD ROOTSI KIRJANDUSAJALOOST

Neljapäeviti kl. 16—18 räägib ph. aud. 139 rootsi keele lektor dotsent **Halliki Mälk** Rootsi vanemast kirjandusest. Esimene loeng on eesti keeles, teised kuus rootsi keeles.

17. veebr. Sissejuhatuseks: Eddad, saagad ja luulemeistrid — klassikaline islandi kirjandus.
24. veebr. Ruunid. Keskaja kirjandus Rootsis.
10. märts 16. sajand. Renessanss ja reformatsioon.
14. märts 17. sajand. Suurvõimuaeg. Rootsi Kirjanduse isa Stiernhielm on tartlane!
7. aprill 18. sajand. Valgustusajajärk. Klassitsism ja romantika.
21. aprill 19. sajand. Almqvist, Blanche, Rydberg ja soome-rootslane Runeberg.
5. mai Strindberg!

ARVUTIKURSUSED JÄTKUVAD...

Esimene ring arvutiõpetuse põhikursusest ülikooli töötajatele on nüüd ümber saanud. Aga et arvutid ootavad kasutamist, jätkame uute kursustega. Kõige enam ollakse huvitatud tekstiredaktorite kasutamisest. Seetõttu on tulekul kursused kahe tekstiredaktori tutvustamiseks. Mõlemale kursusele komplekteeritakse kaks gruppi ja kursuste ajad on järgmised:

WordPerfect 6.0 (lektor T. Kriis)

I rühm: 21. veebr. kl. 12—14
22. veebr. kl. 9—11
23. veebr. kl. 14—16
II rühm: 24. veebr. kl. 8—10
25. veebr. kl. 8—10
28. veebr. kl. 12—14.

Kursused toimuvad Liivi 2—207.

Word 2.0 for Windows (lektor M. Meriste)

I rühm: 2. märts kl. 10—12
3. märts kl. 10—12
7. märts kl. 10—12
II rühm: 9. märts kl. 10—12
10. märts kl. 10—12
14. märts kl. 10—12.

Kursused toimuvad Vanemuise 46—106.

Registreerida tel. 35 368 või aadressil Liivi 2—302. Samast saab ka konsultatsiooni üldtarkvara kohta.

Lohutuseks neile, kes algkursusele ei jõudnud või enam ei mahtunud: mõne aja pärast kordame seda kursust uuesti. Kõigi kordavate ja uute kursuste kohta anname teada UT-s.

Maret Meriste,PC üldtarkvara konsultant

Füüsilise antropoloogia huviline bioloogia- ja arstiteaduskonna tudeng!

TÜ Füüsilise Antropoloogia Keskus palub endast teatada neil üliõpilastel, kes sooviksid osa võtta prof. Ene Tiidu magistrantidele ja doktorantidele mõeldud **andmetöötluse kursusest ja praktilisest arvutiõppest.**

Kursused on tasuta. Need toimuvad alates 8. veebruarist üks kord nädalas teisipäeviti kell 16.15—18 Vanemuise ringaudi tooriumis. Loenguid on kokku 15. Praktikumirühmad moodus tatakse esimesel loengul, praktikumid toimuvad arvutiklassis sa muti üks kord nädalas. Kursusi saab lõpetada arvestuse või ek samiga (4 punkti).

Palume teatada endast aadressil:
Arstiteaduskonna dekanaat.
Füüsilise Antropoloogia Keskus.
Täiendav info tel. 3 06 15 (Gudrun Veldre).
Kiirustage, kohtade arv on piiratud.

EAAS
EESTI AKADEEMILINE AJAKIRJANDUSE SELTS
TARTU ÜLIKOOL

VEEL RIIKLIKUST MEEDIAPOLIITIKAST

Eesti Akadeemiline Ajakirjanduse Selts ja Eesti Televisioon jätkavad arutelu riiklikust meediapoliitikast

p ü h a p ä e v a l , 6 . v e e b r u a r i l kell 12—16

Eesti Televisiooni ruumides Faehlmanni 12 6. korruse saalis.

Sissejuhatavad sõnavõtud:

● Mis on riikliku meediapoliitika objekt?
● Mis on meediapoliitika funktsioonid?
Marju Lauristin
Hagi Šein
● Ringhäälingu seaduse eelnõu
Märt Rask

K õ i k h u v i l i s e d o n o o d a t u d !

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180.
O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19, I «UT» ilmub reedeti.
Tellim. nr. 254 Tiraaž 1500.

35 180

NR. 4 (1740)
REEDE,
11. VEEBRUAR
1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

NB!

- Õpetajate ettevalmistusest – 2. lk.
- Sidemed Münsteri ülikooliga – 2. lk.
- Eesti ameeriklase pilgu läbi – 3. lk.

Mõeldes homsele – 12.veebruarile ja Lillehammerile . . .

REKTORI INAUGURATSIOON JA VABARIIGI AASTAPÄEV

teisipäeval,
22. veebruaril kell 12 aulas

- Avasõna prof. Jaak Aaviksoolt
- Prof. Helmut Piirimäe akadeemiline ettekanne «Eesti Vabadus sõda ja rahvusülikooli rajamine»
- President Lennart Meri kõne
- Rektorile ametiraha üleandmine
- Tervitused
- Rektor prof. Peeter Tulviste kõne
- Kl. 14 ülikooli rajaja Gustav II Adolfi austamine Kuningaplatsil.

* * *

Aulasse on palutud külalised ja kõik TÜ nõukogu laiendatud koosseisu liikmed, kes 28. mail 1993 rektorit valisid. Loodetavasti jääb rõdul ruumi kõigile huvilistele.

Kuningaplatsil kõnelevad linna volikogu ja vilistlaskonna esindajad.

Kl. 14.30 algavale rektori vastuvõtule ajaloomuuseumis on rektor palunud dekaanid, kõik korralised, emeriit- ja külalisprofessorid ning inauguratsioonile kutsutud külalised.

MATEMAATIKATEADUSKONNA DEKAANI KANDIDAADID TEADA

Matemaatikateaduskonna dekaani kandidaatideks esitati dotsendid Ivar-Igor Saarniit ja Tõnu Kollo (kahel korral) ning professorid Jaan Lellep (kahel korral), Mati Kilp ja Toivo Leiger. Kandideerimisest loobusid M. Kilp, I.-I. Saarniit ja T. Kollo. Seega jäid kandideerima füüsika-matemaatikadoktor teoreetilise mehaanika korraline professor **Jaan Lellep** ja füüsika-matemaatikakandidaat matemaatilise analüüsi korraline professor **Toivo Leiger**. Dekaan valitakse 18. veebruaril.

TAAGO TAGASOO

ODD BRA'LE

VANAMEES JA LUMI

Valgeis lainetes,
kesk lumeebemete piisku
soov on püüda
ja siis kinni hoida saaki.
Võiduaimus,
võiduuim
ei ole võõrad Sulle.
Raja ääres ergutajad,
saagi ootel soojendajad.
Vaheajad —
keda püüda, keda jätta.
Nemad näevad vaatemängu —
julmad mehed vastamisi,
mees ja lumi vastamisi.
Suuskadel ja jalgeis
oma rütm on.
Oma minek, oma tunne,
lume karge ahvatlus ja suurus.
Ning see segab,
ära võtab viha,
kuivatab ka pettumuste nired.
Kuusteist aastat
saagi järel ühtejärge sõitu.
Võitu!
Nüüd Sa tuled,
ehkki lootusetult hilja,
vana mees.
Lööb saatus Sinu suusad
lõpujoonel risti
ja kukkudes Sind lumi hellalt
oma pojaks võtab.
Su naerus tõdemus ja võiduröõm
on koos.

(Calgary om' 1988).

KAS RAAMID TAKISTAVAD VÕI TOETAVAD?

Õpetaja ja haridusreform. Õpetajate ettevalmistus ja täienduskoolitus. Pedagoogiline haridus ja ülikool... Need ja teised sõnapaarid on vastavasisulistes kirjutistes ja nõupidamistel ühed levinumad. Nimetatud probleemide üks areaal on ka Tartu Ülikool ning seda nii hariduse põhimõttelistes kui ka üksikküsimustes.

Veebruarikuu alguses jätkus arutelu õpetajate ettevalmistuse põhiküsimustes. Läinud sügisel riigi kooliameti poolt alustatud diskussioon õpetajatele esitatavate nõuete osas on muutunud pidevalt konkreetsemaks ja on jõutud nn. raamnõudeid sisaldava projektini. Viimane arutelu toimus kõigi pedagoogilise ettevalmistusega tegelevate struktuuriüksuste esindajate osavõtul ülikoolis. Need raamnõuded on meile, kes me õpetajate ettevalmistusega tegeleme, olulised vähemalt kahest aspektist: pedagoogilise hariduse sisu ja ulatuse standardina vabariigi jaoks ning rea allüksuste vahelise integratsioonina ülikoolisiseselt.

* * *

Teatud üldisemate, kogu vabariigis kehtivate nõuete kehtestamine õpetaja kutsealaseks ettevalmistamiseks ei ole päris uus probleem. Haridusseadusandluse arenguga on kasvanud vajadus määratleda või piiritleda ka õpetaja koolitusega seonduv. Nagu igasuguste raamnõuetega (seadustega), on ka siin paratamatu teatud takistatuse ja ahistatuse kaasnemine, seda eriti autonomiseeruva kõrgkooli tingimustes. Viimane on muide peamisi põhjusi, miks tuleb üha enam ja enam informatsiooni vahetada asjakohaste projektide koostamiseks ning enam asjaosalisi läbirääkimiste laua taha saada. Autonoomiat ei saa käsitleda enesesse sulgumisena, seda eriti pedagoogilist haridust ja haridusteaduste arengut silmas pidades.

Kokkusaamistel on juba toimunud tuliseid vaidlusi, kus kõige muu hulgas on kogemata või sihilikult üksteisest ka mööda räägitud, eriti siis, kui asja sisu on puudutanud kelle tahes *status quo*'d.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses (15.09.1993) on fikseeritud Eesti Vabariigi üldhariduskooli jaoks **kolm õpetajat**: klassiõpetaja (1.—6. kl, mõni aine 7.—9. kl), tsükliõpetaja (7.—9. kl, lisaspetsiaalsusena veel mõnda ainet põhikoolis) ja aineõpetaja (7.—12. kl). Esmapilgul loogiline ja vajalikuna näiv klassifikatsioon tekitab süvenemisel ometi küsimusi. Senistes diskussioonides ja läbikirjutatud tekstides ollakse enamvähem ühel nõul, et gümnaasiumiõpetaja (10.—12. kl) ettevalmistus toimub ülikoolides, kus nad saavad erialase ülikoolihariduse (bakalaureuse tase), millele järgneb (või mille sees) pedagoogikutsega seonduv. Tartu Ülikoolis toimub praeguse kogemusena põhiettevalmistus 160 ainepunkti ulatuses, millele lisandub 40 ainepunkti või toimub õpetajaks ettevalmistus 200 ainepunkti hulgas eraldi «õpetaja-aastat» välja toomata. Praegu toimub bioloogia, füüsika, geograafia, keemia ja eesti filoloogia ning eesti keel võõrkeelena erialadel ettevalmistus põhistuudiumi järel.

Ülikoolis õpetajakutse saanud võivad tööle asuda nii gümnaasiumides kui ka põhikoolis. Kõrgemale kooliastmele orienteeritud ettevalmistus ja vastav kutsetunnistus ei raskenda kellelgi tööle asumist aste madalamal, kuigi ma ei arva, et ülikooli diplomiga erialaasjatundja tingimata võiks tööle asuda klassijuhatajana algkoolis.

Tavaliselt õpetab aineõpetaja ka mõnda lisaainet, milles ettevalmistuse peab edaspidi sätestama samuti vastav kõrgkool, kes väljastab kutsetunnistuse. Üsna loomulik on lisaainealane ettevalmistus omavahel seotud ainetes, aga välistada ei saa ka teisi võimalusi, mille realiseerimiseks töötab tingimused välja konkreetne osakond, instituut, keskus kõrgkoolis lähtudes tunnustatud nõuetest.

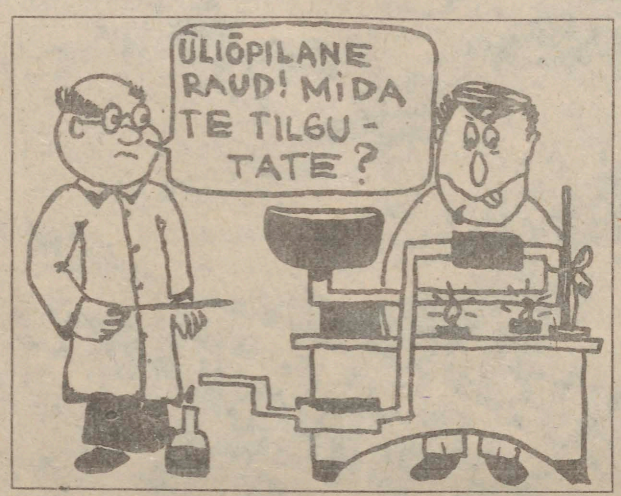

* * *

Meile võib tunduda mõneti uudsena rääkida põhikooli õpetajate (7.—9. kl) ettevalmistamisest Tartu Ülikoolis. Sellele kooliastmele orienteeritud õpetaja ettevalmistus on ikka toimunud pedagoogilistes instituutides või pedagoogilistes koolides. Eestis on teadupoolest instituudist saanud ülikool ja vastavatest keskeriõppeasutustest rakenduskõrgkoolid.

Põhikooli vanema astme (või ülaastme) õpetaja ettevalmistuse õppekava koostamine eeldab tihedat koostööd kõrgkoolide vahel, kuna selles kavas on ette näha üsna suur klassiõpetaja kavaga kasvatusteaduste osas. Seniste arutelude objekt on olnud orientatsioon kolme aine õpetaja koolitusele. Siin tekib omakorda probleem iga komponendi ettevalmistuse mahus. Arvamused teatud mahtude fikseerimiseks raamdokumendis on üsna lahku läinud. Argumentatsioonid teatud minimaalnõuete kehtestamiseks on ikka leidnud vastuargumente ja see küsimus on veel üsna «tuline». Ülikoolis enam kui aasta eest valminud põhikooli loodusainete õpetaja ettevalmistamise õppekavas orienteeruti iga komponendi (antud juhul bioloogia, füüsika, keemia) osas 30 ainepunktile.

* * *

Ülikoolis keegi vaevalt ettevalmistuse ulatuse osas järeleandmisi teha kavatseb ja õppekava sisemine integreeritus mitme aine vahel suurendab iga komponendi osakaalu.

Teadupoolest on põhikooli õpetajaks koolitamine Tartu Ülikoolis juba alanud bioloogia osakonnas ja loodetavasti jätkub vastuvõtuga ka käesoleval aastal. Eesti kool ootab pikisilmi pedagoogilise kaadri lisa mitme aine õpetaja näol juba aastaid. Põhikooli ülaastmele orienteeritud õpetaja ettevalmistus võiks laieneda lisaks loodusteaduste tsüklile ka sotsiaal- ja humanitaartsüklile, aga see problemaatika vajab veel aega ja arutamist. Ülikooli erialana tuleks ka põhikooli õpetaja erialal ette näha võimalus gümnaasiumiõpetaja kutse saamiseks ühes aines näiteks 40-punktilise lisaõppega. Ka kraadihariduse saamiseks peaks parimatel võimalus jääma. Õppekava avatus looks enam eeldusi õpetajakutse valikuks andekate noorte poolt.

Klassiõpetaja ettevalmistus jääb rakenduskõrgkoolidele ning see temaatika ei ole olnud seni toimunud ülikoolisiseste nõupidamiste päevakorras. Ei tahaks aga õelda, et see meid üldse ei huvita, sest pedagoogiline haridus on üldteemana terviklik nii raamnõuetest lähtudes kui Eesti kooli ja haridust laiemalt silmas pidades.

Debattidele Tallinnas ja Tartus peaks järgnema Kultuuri- ja Haridusministeeriumi asjakohane otsus. Meie kõigi jaoks on oluline selle otsuse, mille kujundamises me osaleme, vastuvõtmise mehhanism; et osaluse kaudu tagada soodne pinnas pedagoogilise hariduse edendamisel kõigis vastavates kõrgkoolides. Kuna arvamusi õpetaja rollist on väga erinevaid, on puhtadministratiivsel teel otsuse langetamine selles osas enam kui kaheldav ning enamat, väärt need, mille kõostamisele kaasatud isikute ring võimalikult lai.

Mati Salundi

ÜLIÕPILANE EI PEAKS JU MAKSMA ÜÜRI KAHES KOHAS?!

Kultuuri- ja Haridusministeerium annab teada, et seoses uue elamuseaduse rakendamisega on üliõpilastel tekkinud probleeme kommunaalteenuste eest tasumisel (õppimise ajal tuleb maksta kahekordselt, s.t. et nii alalisos elukohas, kus arvestatakse tasu sissekirjutatud inimeste arvu järgi kui ka õppimiskohas).

Ministeerium pöördus Riigi Elamuameti poole, kust saadi järgmine vastus.

!!! Üliõpilasel on võimalus tasuda isikute arvu järgi arvestatavate kommunaalteenuste eest vaid selles elukohas, kus ta neid teenuseid ka tegelikult kasutab. Kõigil õppeasutustel soovitatakse anda neile, kes ei ela alaliselt sissekirjutatud õppeasutuse asupaigas, tõend selles õppeasutuses õppimise kohta (peab olema märgitud õppimise ajaline kestus, pitsat olgu ka).

Samuti soovitatakse vastavalt passimäärustikule ennast ajutises viibimiskohas kolme päeva jooksul sisse registreerida. Sisseregistreerimisteate kolmas eksemplar jääb üliõpilase kätte ning see tuleks tal esitada alalises elukohas üürileandjale.

Ainult et ei Kultuuri- ja Haridusministeerium ega Riigi Elamuamet saa kohustada kohaliku omavalitsuse elamuorganeid ja üürileandjaid neid soovitusi rakendama. Mitmed üürileandjad on seda siiski aktsepteerinud.

KAASAAITAMIS-ÜHENDUS «BALTIKUM»

Westfälisch-Wilhelms ülikool Münsteris on tuntud oma Baltikumi sõbralikkuse poolest. Enne Balti riikide taasiseseisvumist hoiti tihedaid kontakte valdavalt välislätlastega. Nimelt asub Münsteris üks välislätlaste keskusi oma gümnaasiumiga. Ülikooli üks struktuuriüksusi on Balti-Slaavi Instituut. Selle instituudi raamaturiiulitel leidub koht ka paljudele eestikeelsetele raamatutele. Mina nägin enamikku neist küll esmakordselt, sest peamiselt on tegu pagulaseestlaste loominguga, mis on kirjastatud läänеriikides. Kuid raamatute hulgast võib leida ka ENE.

Alates prof. dr. Maria Wasna valimisest Münsteri ülikooli rektoriks toimub kvalitatiivne nihe selle Saksamaa suuruselt neljanda ülikooli (50 000 üliõpilast) ja Balti riikide kõrgkoolide vahel. Rektor on isiklikult külastanud kõiki Baltikumis asuvaid ülikoole. Tartu Ülikoolis viibis pr. Wasna 1993. aasta juunikuus.

Saksamaa Liitvabariigi presidendi Richard von Weizeckäri möödunudaastase visiidi ajal Leedu ja Läti vabariiki kuulus presidenti saatvate isikute hulka ka Münsteri Ülikooli rektor. Teatavasti valitakse ametlike visiitide delegatsioonide liikmeid väga hoolikalt ja eesmärgipäraselt.

1993. aasta veebruaris asutati Münsteri Ülikooli juures **Balti Uuringute Interdistsiplinaarne Instituut.** Instituudi direktor on prof. dr. Scholz. Prof. Scholziga võib diskuteerida ka eesti keeles. Instituudi juures saavad igal aastal leedu, läti või eesti keelt õppida 24 saksa tudengit (vt. lähemalt «UT», 22. okt. 1993). Sellel õppeaastal tunti suurimat huvi just eesti keele vastu. Samuti kutsub instituut igal aastal Balti riikidest Saksamaale neli külalisõppejõudu. Kuna instituut on alles väga noor, siis on siiani jõudnud Münsteris käia ja töötada üks keemik Riiast, dr. Peep Pruks õigusteaduskonnast ja artikli autor. 1994. aasta talvesemestriks on kutsutud veel tartlasi.

Instituudi kohast ja tähtsusest Münsteri Ülikoolis annab selget tunnistust asjaolu, et selle eestseisusesse kuuluvad teiste hulgas prof. dr. W. Schlüter (ülikooli endine rektor), prof. dr. G. Dieckheuer (tõenäoliselt ülikooli tulevane rektor, kelle kandidatuuri senat juba heaks on kiitnud), prof. dr. P. Funke (prorektor), hr. RD-C. Dapper (ülikooli valitsuse väliskülalisosakonna juhataja).

Olgu lisatud, et dr. P. Pruksil ja minul oli võimalik osaleda instituudi neljandat järjekorranumbrit kandval koosolekul 2. novembril, kus tutvustasime Tartu Ülikoolis asutatud interdistsiplinaarset euroteaduskonda ja kaalusime koostöövorme.

15. detsembril avaldas Münsteri Ülikooli ajaleht «Universitätszeitung» prof. dr. Maria Wasna avalduse: «Ülikoolid kannavad erilist vastutust kultuurilise, majandusliku ja ökoloogilise arengu ees. Õpetuse, uurimise, teadmiste edastamise ja hariduse abil annavad nad oma panuse investeeringuteks tuleviku heaks.

Meie kontaktid Balti ülikoolidega peavad aitama tugevdada isiklikku vastutust ja initsiatiivi ning võimaldama kasvada demokraatlikel struktuuridel. Materiaalset puudust nähes aga ei õnnestu vaatamata kättevõidetud vabadusele vajalik evolutsioon. Niikaua, kuni ettenähtud hüvitustest teadlastele normaalseks eluks ei piisa, pole võimalik tagasikäiku pidurdada. Siin on partneritega vajalikud vastavad projektid ning kaasaaitamisprogrammid.

Mõjusalt saab kaasa aidata tudengite viibimine Saksamaal, nende praktika, kõigi teadustöötajate enesetäiendamine, olukorra parandamine sisseseade osas kuni arvutiteni välja. Liitvabariigi president soovib eriti meie ülikooli poolset soosingut Baltikumile. Tagasilennul ametlikult külaskäigult Balti riikidesse ütles ta ühes pöördumises meie poole: «Realiseerige minu selle külaskäigu soove oma töös edasi. Ülikool ei tohi oma panuse andmisel maha jääda.» Pidades silmas ülikooli sõpru linnas ja regioonis ei olnud raske lubada Baltikumi arengu edasist soodustamist.

Veebruaris asutatud Balti Uuringute Interdistsiplinaarne Instituut on vahetusprogrammide, projektide ja kontaktide «börsiks» ja «ümberlaadimisplatsiks». Volksbank Münster suurel toetusel asutati neil päevil kaasaaitamisühendus «Baltikum». Kui Teil on võimalik, siis astuge selle liikmeks, või toetage seda rahaliselt.»

* * *

Tartu Ülikool on Münsterist juba materiaalset abi saanud. Nimelt sai EÜ vahenditest ja TEMPUS-programmi raames tegutseva euroteaduskonna Tartu filiaal septembris arvutite (keeleõppeklass) omanikuks. Detsembris oli mul võimalik näha siinse prof. Griesshaberi käes juba selle keeleõppeklassi uusi programme. Münsteri kolleegid soovivad kutsuda eurofakulteediga seotud Tartu keeleõppejõude ka 1994. aasta suvel Münsterisse kuuajalisele täiendusele.

Kaasaaitamisühingust «Baltikum» ja selle pangaarvest andsid teavet ka kohalikud päevalehed. Pikema artikliga Balti riikide ülikoolide toetuseks esines siinses ülikoolilehes Münsteri Ülikooli arvutuskeskuse juhataja dr. W. Held.

Üks on kindel, kui sakslased midagi ette võtavad, siis ei jää nad poolele teele peatuma. Näiteks on Münsteris juba mõnda aega asutatud toetamisühing «Rjazan». See vene linn on üks Münsteri 13 partnerlinnast. Möödunud aastal laekus ainuüksi rahalisi vahendeid Rjazani heaks üle 113 000 DM. Detsembri lõpul nimetas aga parlamentaarne riigisekretär Liitvabariigi rahandusministri juures hr. Echernach summa suuruse, mille liitvabariigi kodanikud on aasta jooksul annetanud heategeval eesmärgil — üle 4 miljardi DM!

Tempora mutantur ja tahaks loota, et paremuse poole.

Raul Narits,
TÜ õigusteaduskonna professor

Eestlase uhkusest

Arno Lippassaar

Täna avaldame eesti päritolu ameerika üliõpilase mõtteid eestlase uhkusest ja rahvusliku pärandi säilitamisest. Me ise siin Maarjamaal oleme juba jõudnud paljudes omariikluse viljades pettuda ja meie uhkus eestlaseks olemise üle kipub kahanema. Kaugelseisjale paistab aga nii mõnigi asi teisiti.

Kogu oma ajaloo vältel on olud olnud Eesti vastu. Näib, et sellel on kaks peamist põhjust.

Esiteks on Eestil kauplemise ja laevatamise seisukohalt ideaalne asukoht. See on üks üsna külgetõmbav iseärasus, mis on pannud paljusid maid üritama Eestit endale allutada.

Teine põhjus on Eesti pindala ja rahvaarvu suhteline väiksus. See asjaolu teeb Eesti vallutamise lihtsaks ja ahvatlevaks (võrreldes suuremate, rahvarohkemate maadega). See on juba vana lugu — tugevam türanniseerib nõrgemat («the big bully»). Kuigi Eesti saab enamasti enda kaitsmisega üsna mõjusalt hakkama, poleks ta kunagi suutnud tõrjuda korraga nii Venemaad kui Saksamaad. See oli nii väikese maa jaoks liiga raske võitlus.

Vene okupatsiooni perioodil toimus intensiivne venestamine. Venemaa püüdis kasutada «sulatuskatla» meetodit, et oma impeeriumit ühtlustades oleks kergem seda valitseda. Tulemuseks oli aga mitte sulatuskatel, vaid pigem õli ja vee segu (või vahel ka tikud ja bensiin). Minu arvates oleks venestamise sobivaks definitsiooniks: «Jõuga sulatuskatlasse!». Kuigi eestlased võitlesid venestamise vastu, oli see äärmiselt raske, lausa võitlus elu ja surma peale.

Eesti partisaniüksused (s.t. metsavennad — tõlk.) tegutsesid kuni 1950-ndate keskpaigani, kuid Eesti põllumajanduse pealesunnitud kollektiviseerimine tegi sellele peagi lõpu. Pärast seda, kui 60 000 kuni 90 000 eestlast küüditati Siberisse, lõppes ka kollektiviseerimisele vastupanu osutamine. II Maailmasõda andis Eesti rahvaarvule tugeva hoobi. Ligikaudu 10% rahvastikust suri, üle 10% küüditati ja 10% emigreerus teistesse riikidesse. Koos venelaste immigratsiooniga Eestisse, muutis see eestlased omal maal peaaegu et vähemusrahvuseks.

Kuigi läänemaailm teadis, mis toimub, tehti vähe, kui üldse midagi, et seda peatada. Ehkki mõned riigid keeldusid seda jõuga vallutamist tunnustamast, siis teised ei teinud isegi mitte niipalju. On huvitav märkida, et (demokraatlikud) Balti vabariigid olid ainsad Rahvasteliidu varasemad liikmed, kes kaotasid iseseisvuse.

Paljud inimesed põgenesid türannia eest Rootsi. Õnnetuseks oli Rootsi üks neist riikidest, kes tunnustas Eesti vägivaldset liitmist Nõukogude Liiduga. Kui eestlasi ähvardas sundväljasaatmine Rootsist, põgenes kaheksakümmend neli inimest sealt kolmel paadil, jõudes pärast pikka rasket merereisi lõpuks Ameerikasse. Kasutades oma õigust hädaolukorra puhul nii toimida andis president Truman neile ajutist varjupaika. Lõpptulemusena lubati kõigil jääda alaliselt Ühendriikidesse, mis päästis need inimesed surmast, jälitamisest või ka vangistusest, mis oleks neid oodanud juhul, kui nad Eestisse tagasi oleks saadetud.

Inimesed võrdlesid seda rännakut inglise palverändurite retkega 1620. aastal, kui nood põgenesid kuningas James'i türannia eest Ameerikasse. Eestlaste «kuningas James'i» nimi oli Stalin. Ainus vahe oli selles, et palveränduritel oli ookeanilaev pikkusega 90 jalga, eestlastel aga lõbusõidupaadid pikkusega 38 jalga, mis polnud pikkadeks meresõitudeks mõeldud. Eestlaste merereis, nende saabumine ja hoiak räägivad kõnekalt eestlaste uhkusest. Nad ei püüdnud illegaalselt Ühendriikides maabuda, vaid teatasid, kes nad on ja palusid selleks luba. Nad ei palunud armuandi, vaid üksnes luba töötada ja endale ülalpidamist teenida. Lõpuks nad saidki loa. Kogu see sündmus on eestlaste meelekindluse tüüpiliseks näiteks.

Ehkki paljud riigid olid Eesti põgenike immigreerumist lubades väga abivalmid, kahjuks sellega asi ka piirdus. Ükski riik ei tahtnud puudutada põhiküsimust: Eestimaa ebaseaduslikku okupeerimist võõrvägede poolt. See küsimus oleks ilmselt peagi üldse unustatud, kui väliseestlased poleks keeldunud laskmast seda unustusse vajuda. Nad ei unustanud oma kodumaad mitte kunagi.

Näib, et kogu ajaloo vältel on muu maailm Baltikumi probleeme lihtsalt ignoreerinud. Olles eesti päritolu, olen ise kogenud Balti rahvaid puudutavate teadmiste ja Baltikumile tähelepanu pööramise puudulikkust. Näiteks, kui ma olin esimeses klassis, küsis õpetaja meilt meie etnilist päritolu. Loomulikult nimetati itaalia, saksa, inglise jm. päritolu. Kui teatasin, et olen eestlane, ütles õpetaja, et sellist maad pole olemas ja et ma valetan. Alles järgmisel päeval lasi ta mul kaardil näidata, kus Eesti asub. Ta ei vabandanud selle pärast minu ees mitte kunagi.

Järgmine näide pärineb üsna hiljutisest ajast. Ülikoolis, kus ma õpin, taheti kontrollida minu eesti keele oskust, aga kuna seal polnud selleks sobivat inimest, saadeti mind ühte suuremasse ülikooli. Kateeder, kuhu mind saadeti, kandis nime «tundmatute (*strange* — võõras, tundmatu, veider vrdl. *foreign languages* — võõrkeeled — tõlk.) keelte kateeder», mis minu arvates halvustab kõiki keeli, mida selliselt nimetatakse. Kui olin teada saanud kateedri nime, öeldi mulle tagatipuks, et nad ei teadnudki, et Eestis on oma keel. Pole vist mõtet lisada, et nad ei saanud mu keeleoskust kontrollida.

Kogu okupatsiooniperioodi vältel ei lasknud eestlased end assimileerida. Nad ei andnud kunagi täiesti alla selles, mis puudutab nende keelt, traditsioone, laule või ajalugu, isegi juhul kui mõnda sellest tuli harrastada salaja. Sellised asjad nagu kirjandus, teater ja laulmine muuutusid nende elu väga oluliseks osaks. See andis rahvale jõudu. Inimestel oli siis rohkem aega nautida Eesti kultuuri. Inimestele määrati töö, nad käisid tööl ja tulid siis koju. Pärast seda käisid nad teatris, kontsertidel või lugesid lihtsalt raamatut.

Kahjuks tõi iseseisvus kaasa uued probleemid. Inimesed leidsid end nüüd olukorras, kus nad pidid endale ise tööd otsima; aga isegi siis, kui neil töö olemas, ei jätkunud palgast söögi ja esmatarbekaupade ostmiseks, kusjuures hinnad pidevalt tõusid, palgad aga mitte. Selline on olukord ka täna. Inimesed peavad ka praegu vajalikuks teha kõik, et saada tööd ja raha. Palgad on nii madalad, et paljud otsivad võimalust ebaseaduslikult raha teha, selle asemel et kaksteist kuni viisteist tundi päevas töötada. Seepärast jääb väga vähe aega Eesti kultuurielu nautimiseks. Veel üks võimalik põhjus, miks inimesed kunstiga vähe tegelevad, on selles, et okupatsiooniajal ei tahtnud rahvas oma kultuuri kaotada, ehkki venestamine seda hävitada püüdis. Nüüd ei püüa keegi seda hävitada, nõnda, et eestlased võivad olulise osa Eesti elust silmist kaotada. Tundub kummaline, et inimesed võivad unustada midagi sellist, mis ainult kolm kuni viis aastat varem oli neile nii oluline. Praegu aga on kõige tähtsam asi siiski raha. Ilma rahata jäävad inimesed nälga ja kaotavad peavarju. (— — —)

Kuigi Eesti kultuur on muutumas, ei tähenda see tingimata, et kõik muutused on halvad. Ühiskond on pidevas muutumises, sõltuvalt perioodi mõjudest. Üks asi, millele Eesti peaks mõtlema, on see, mis suunas tema kultuur liigub. Nii suure hulga mitte-eestlaste olemasolu korral tuleks olla iga vastuvõetud otsuse puhul väga ettevaatlik.

Üks eestlaste suurimaid probleeme on seotud keelega. Kuigi eesti keel on riigikeel, siis sellise arvuka venekeelse elanikkonna olemasolu teeb heitluse pikaks ja karmiks. Mind on siin mitmel korral vene keeles kõnetatud, millele ma olen eesti keeles vastanud: «Ma ei oska vene keelt.» Sellele vastuseks olen saanud hämmeldunud pilgu osaliseks kuni selleni välja, et mõni on tahtnud kaklust alustada. Nad ei suuda uskuda, et ma ei oska vene keelt. Minu arvates on Eesti teinud väga õige otsuse määrates ainsaks riigikeeleks eesti keele. Ma tunnen inimesi, kes on eesti keelt õppinud vaid kolm kuud ja oskavad seda paremini kui venelased, kes on siin elanud viiskümmend aastat. Siin pole mingit õigustust. Eesti keel on osa Eesti kultuurist. Kui inimene tahab Eestis elada, siis tuleks õppida eesti keelt. See on üks paljudest takistustest, mis Eestil tuleb ületada. See on ka põhjus, miks eestlased on nii rõõmsad, kui keegi üritab eesti keelt õppida. Püüe eestlasega rääkides esimesena kasutada eesti keelt avaldab igatahes muljet.

Minu jaoks on kultuur midagi rohkemat kui ainult kultuuripärand, kunst, teater või muusika. Kultuur puudutab elu tervikuna, sisaldab uhkustunnet selle üle, kes sa oled, uhkust oma rahva ja keele üle. See tähendab huvitumist ühiskonna oluliste osade kaitsmisest.

Kindlasti on Eesti näidanud oma uhkuse ja julguse astet. Näiteks, kui 1990. aasta mais tehti riigipöördekatse, siis teatas Eesti Raadio, et äsja valitud valitsus vajab vastsaavutatud vabaduse kaitsmisel kõigi kodanike abi. Tuhanded inimesed läksid mitmetesse eri paikadesse oma maad kaitsma. Mehed, naised ja lapsed tulid välja sellise ühisjõuna, et õnneks kukkus riigipöördekatse täielikult läbi. Kui mitte muud, siis näitas see Eestimaa rahvale, missugune jõud on ühtehoidmises. Sellisel arvul välja tulnud tavalistele inimestele näitas see, kui tugevasti nad usuvad oma kultuuripärandi hoidmisse.

Kui inimestel pole aega ega tahtmist oma kultuurielu nautida, või ei tunne nad selle üle uhkust, mis kasu siis sellisest kultuurist on? Loodetavasti ei unusta Eesti oma arenguteel seda, millist võitlust ta pidas selle eest, et sünniks ja säiliks Eesti kultuur.

Tõlkinud Ilona Kolberg

«MEKA» on uus poliitikaklubi

Meil on heameel teile teatada, et 24. jaanuaril loodi Tartus poliitikaklubi «MEKA», mille liikmete huvikeskmes on poliitikaga seotud probleemid.

Klubi on parteiväline organisatsioon ja ühendab poliitikahuvilisi üliõpilasi ning magistrande Tartu kõrgkoolidest. Tulevikus näeme klubi liikmeina ka tegevpoliitikuid ja politolooge.

Meie nimi tuleb tõdemusest, et igal aktiivsel inimesel on oma MEKA, kuhu pürgida. Meie MEKA on defineeritav nelja sõnaga: TEADMINE, OSKUS, KOGEMUS, MÕISTMINE. Ja seda mitte ainult poliitika valdkonnas.

Klubi juhindub oma tegevuses neutraalsusest erinevate poliitiliste ideoloogiate suhtes (vasak-, parempoolsus, rahvuslus jne.) ega aktsenteeri mõnda poliitikavaldkonda (agraar-, sotsiaal-, majanduspoliitika jne.). Klubi püüab olla avatud kõigile, jättes võimaluse kõigile ja olla koostöövalmis kõigiga.

Meie tegevuse eesmärgid on:

+ poliitikaga seotud teabe kogumine,

+ aidata oma liikmeil omandada teadmisi poliitikast, riigiõigusest, politoloogiast jne., et kujundada oma arvamust, olla võimeline määratlema ennast poliitilisel skaalal ja aktiivselt sekkuma poliitikasse,

+ anda eneseteostus-, enesetõestus- ja eneseväljendusvõimalus neile klubi liikmeile, kes pole seda piisavalt leidnud teistes institutsioonides,

+ tutvustada poliitikaga seotud probleeme ka klubisse mittekuulujaile,

+ vaba aja sisustamine ja meelelahutus.

Oma eesmärkide saavutamiseks on klubil plaanis:

+ korraldada kohtumisi poliitikutega, politoloogidega, kommentaatoritega,

+ organiseerida õpiprogramme,

+ külastada Riigikogu ja valitsusasutusi,

+ korraldada kõnekoosolekuid, vaidlusõhtuid ja ajurünnakuid jne.,

+ kohtuda ja pidada kirjavahetust analoogsete klubidega nii kodu- kui välismaal,

+ avaldada oma arvamust ajakirjanduse vahendusel,

+ korraldada seltskondlikku ajaveetmist koos intellektuaalse meelelahutusega.

Klubi soovib koostööd kõigi organisatsioonide ja isikutega, kellel on või kes vajavad poliitikaga seotud teavet.

Kõigist koostööettepanekutest palume teatada klubi kontaktaadressil: **Riia 12, ruum 231; tel. 33 095 (Peeter Suislepp).**

Austusega poliitikaklubi «MEKA» juhatus

TAAGO TAGASOO

SINU HETK

Sa oled tõuganud end lahti
maast. Sa kerkid õhus.
Ja nii ei ole enam mahti
sul mõelda. Pall on pihus.
On aastaid vaetud võimaluste piiri
ja kaheldud on pürgimuste kullas.
Nüüd näed prožektorite kiiri —
ees küütleb hüvituste kallas.
Ei mahti mõelda. Pall on pihus.
Viiv. Käsi randmekohast tuksab.
Ja OMA rahva summas — emaihus —
järsk valuhoog siis läbi raksab.
Veel oled õhus. Juba langed
ja maa see läheneb kui saatus.
On pöiad pingutusest kanged,
siis vappuvad. Sai läbi maatus.
Ning justkui ajamõõtja keset aju,
sul mõte käivitada lasti.
Pall, unelmad ja ajatuse taju
on õhus veel. Ja rahvas tõuseb püsti.

= SPORDIKESKUS TEATAB =

= KORVPALLITURNIIR =

TÜ korvpallivõistluste võistkondade loosimine on **esmaspäeval, 14. veebruaril kell 17 Ujula 4, aud. 204.** Mängitakse kahes rühmas: võistlejad ja harrastajad. Nimekirjad kaasa!

= PEREPÄEV VOOREMÄEL =

Spordikeskuse õppejõud Tiia Teppan korraldab olümpiamängude avapäeval Vooremäel PEREPÄEVA. Kavas kelgutamine ja suusamängud, perede teatevõistlus. Tasuta suusabuss väljub Tartust kell 11, tagasisõit 14.30. Peatused: Sõpruse kauplus, Raatuse tänava mööblikauplus, kaubamaja vastas, Aardla ristmiku juures.

Kuum tee, auhinnad fotoärist.

= LIGI 70 RÜHMA =

Alanud semestril tegutseb spordikeskuse juures ligi 70 üliõpilasrühma: esindus- ja harrastusrühmad, kursused ja algajate õpetus, isetegevuslikud pallimängutunnid teaduskondadele ja osakondadele. Iga soovija peaks leidma sobiva ala ja kellaaja.

Huvilistele on vabu tunde hommikupoolikuti ja nädalavahetustel. Selleks komplekteerige rühm ja pöörduge spordikeskusse.

Jälgige infovoldikut või külastage spordikeskust.

= TÖÖTAJAD SPORTI HARRASTAMA! =

TÜ töötajad võivad osaleda kõikides üliõpilasrühmades. Lisaks tegutseb töötajatele mitukümmend iseseisvat rühma. On võimalik uute rühmade asutamine. Pöörduge spordikeskusesse! Töötajatele on valminud eraldi infoleht.

= UJUMINE =

Spordikeskus vähendas alanud semestril ujumistundide arvu, sest sügissemester lõppes puudujäägiga. Seepärast kiirustage registreerimisega, et saada meelepärane aeg!

= KERGEJÕUSTIKLASED FRANKFURDIS =

Saksamaa üliõpilaste sisevõistlustelt jõudsid tagasi TÜ esindajad. Autasustamispjedestaalile jõudis ainult **Ramon Kaju**, kes tulemusega 2.05 oli kõrgushüppes teine. Vastuvõtt oli suurepärane, eriti Frankfurdi linnapea külastamine. Ilmselt külastavad Saksa üliõpilaskergejõustiklased septembris uuesti Tartut.

PÕMM KLIRR

Kõvasti vintis kauboi astub salooni. Ta heidab kõigile metsiku pilgu ja möirgab nii, et klaasid kirisevad:

«Inimesed, ma tahan teile midagi tähtsat teatada: kas te teate, kes te olete? Need, kes on minust vasakul, on täielikud idioodid. Minust paremal on täielikud tolad!»

Pärast hetkelist vaikust tõuseb üks suur mehemürakas püsti, lükkab kaabu silmile ja lausub: «Kuule sina, ma ei arva sugugi, et ma tola olen.»

«Olgu, minugi poolest,» lööb purjus kauboi käega. «Mine teisele poole.»

* * *

Neiu: «Kas tead, mida sa mulle sünnipäevaks kinkida võid?»

«Ei.»

«Naaritsa.»

«Hästi, kuid puuri hakkad ise puhastama.»

* * *

Kaubaagent: «Kas sooviksite üht odavat magamiskotti?»

Majaproua: «Ei, tänan, olen ühega abielus.»

* * *

«Mary, sa oled abielus arheoloogiga. Kas see ei ole igav?»

«Vastupidi. Mida vanemaks ma saan, seda rohkem ta minu vastu huvi tunneb.»

* * *

«Kas su mehe saledusdieet on ka tulemusi andnud?»

«Oo jaa! Esimesel nädalal võttis ta 5 kilo maha, järgmisel 8 kilo ja eilsest saadik on ta kadunud.»

* * *

«Miks sa veensid oma naist klaveri asemel flööti mängima?»

«Flööti mängides ei saa ta kaasa laulda.»

Valdo Jahilo naljakogust

info • info • info • info • info • info • info

Kongress demokraatia seisundist Euroopas

7.—10. aprillini toimub Saksamaal Bonnis kongress demokraatia teemadel. Osaleda soovijad saavad infot ja samuti sooviavalduse blankette üliõpilaskonna ruumest Ülikooli 20—305. Avalduse esitamise viimane tähtaeg on **15. märts.**

* * *

ÜRO! ÜRO! ÜRO!

Soome ÜRO üliõpilasassotsiatsiooni liikmed organiseerivad 18. veebruaril kell 10 ph. aud. 102 kohtumise, kus selgitavad miks ÜRO assotsiatsioonid on vajalikud, millega nad tegelevad, miks ühinetakse ja miks töö ÜRO eesmärkide nimel on tähtis.

Loeng toimub eesti keeles. Kõik huvilised on oodatud!

* * *

Tiibeti keel

EESTI AKADEEMILINE ORIENTAALSELTS korraldab *tiibeti keele kursused algajatele* neljapäeviti kell 16—18 Tiigi 78 aud. 322. Õpetab M. Kark.

* * *

ANTIIKKULTUURI

lektooriumis on kolmapäeval, 16. veebruaril kell 18.15 peahoones nõukogu saalis prof. **Anne Lille** loeng «Kreeka müüdid sõnas ja pildis».

KULTUURIKESKUSE UUED VALIKKURSUSED KEVADSEMESTRIL

Eesti filmi ajalugu (assist. Lauri Kärk) esmaspäeviti kell 16—18 ph. 104.

Kultuurisotsioloogia (dots. Aasa Must) neljapäeviti kell 16—18 ph. 104.

Kultuuriuuringute meetodid (dots. Aasa Must) teisipäeviti kell 16—18 kultuurikeskuses Ülikooli 21

Rahvausund ja tavand (folklorist Marju Kõivupuu) teisipäevaiti kell 18—20 ph. 102

NÄITUS «TARTU ÜLIKOOLI JOONISTUSKOOL 1803—1891»

avati eile ajaloomuuseumi valges saalis.

* * *

Sissejuhatus teaduse metodoloogiasse

Prof. **Rein Vihalemma** valikkursuse (E 16—18 üt. 214, alates 14.02) mahuks on 1 ap., tegemist on standardsega võrreldes lühendatud kursusega.

* * *

INIMENE, KUI SUL ON

vaba aega, ideid, kirjaoskust ja rahapuudust, anna endast märku aadressil:

Postimaja,
pk. 279.

Me otsime reporterit ja kaastöölist.

«Linnaleht»

ÜLIKOOLI KLUBI

tegutseb edasi Narva mnt. 27 kohvikus!

Reedel, 11. veebruaril kl. 21 korraldavad Tartu «Beatles Club» ja ülikooli klubi

Boddy Holly show.

Esinevad «Speculative Rock'n Roll bänd» ja «Claymakers».

Laupäeval, 12. veebruaril kl. 22 disko.

Edaspidi toimuvad peod teisipäeviti, kolmapäeviti, reedeti ja laupäeviti.

Jälgi reklaami!

TUDENGIKELDRI DISKOTEEGIS TÄHE 3

SEMESTRI AVAPAUK

Reedel, 11. veebruaril Erlend Aav.

Laupäeval, 12. veebruaril Cool D disko.

Algus kl. 21 ja lõpp 00.30.

+ Baar ka!

NB! Üliõpilaspiletiga sissepääs 8 krooni.

FESTIVAL! FESTIVAL!

ISFiT-94

6.—15. oktoobrini toimub Norramaal Trondheimis juba traditsiooniliseks muutunud rahvusvaheline üliõpilasfestival ISFiT-94. Eelmisel festivalil 1992. aastal oli osalejaid 75 riigist, sh ka Eestist. Seega võib üritust pidada küllaltki populaarseks.

Seekordse festivali teemaks on inimõigused. Osalejad (tavaliselt ~500 inimest) jagatakse 15 *workshop*'i vahel nende endi valikul. Õhtud on sisustatud teatri, tantsuetenduste, kontsertide ja muu meelelahutusega. Toit ja majutus on tasuta, kaasa tuleb võtta magamiskott. Kohale saab sõita spetsiaalse ISFiT-bussiga Stockholmist või ISFiT-rongiga Kopenhaagenist.

Trondheimi festival — see on 10 päeva kordumatuid elamusi ja huvitavaid diskussioone, palju uusi sõpru ja meeldivaid impulsse edasiseks eluks. Maailma seisukohalt on festival ehk tähtsusetu aga Sinu jaoks on ta kindlasti pisike revolutsioon!

Informatsioon ja täpsemad osalemise tingimused, samuti sooviavalduse blanketid ootavad Sind üliõpilaskonna ruumes Ülikooli 20—305. Avaldus tuleb Norrasse saata hiljemalt **21. märtsiks. Kiirustage!**

Maiu Fischer, TÜÜ Valitsus

ÜLIKOOLI AJALEHTE SAAB KA TELLIDA!

Kes on huvitatud sellest, mis toimub rahvusülikooli seinte vahel ja väljaspoolgi, võib sellest teada saada «Universitas Tartuensisest». Tellimishind aastaks **posti teel 25 krooni** (s.t. tellimise hetkest järgmise aasta sama ajani), **posti vahenduseta** (näit. ülikooli kantseleisse või peahoone valvelauda) **20 krooni.**

Tellimiseks tuleb astuda sisse ülikooli majandusmajja Jakobi 4 tuppa 103 kviitungi saamiseks ning seejärel II korruse kassasse (avatud kl. 12—16) raha maksma. Pärast seda palume aga kindlasti tellimisest **toimetusse teada anda** ja siia oma aadress jätta. Posti teel ei soovita raha saata, kättesaamine on liiga keeruline.

Kes seda protseduuri liiga keeruliseks peab, võib tellimisraha ka otse toimetusse tuua ja tellimise toimetuse hooleks jätta.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180.
O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19, I «UT» ilmub reedeti.
Tellim. nr. 349 Tiraaž 1500.

35 180

NR. 5 – 6
(1741 – 1742)
REEDE,
18. VEEBRUAR
1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 70 SENTI

Universitas Tartuensis

NB!

Tuleval reedel, 25. veebruaril UT ei ilmu. Järgmine, samuti 8-lk. UT tuleb trükist reedel, 4. märtsil.

UUDISTE VEERUD

VABADE KUNSTIDE UUS PROFESSOR ON MADIS KÕIV

Vabade kunstide eelmise professori **Hando Runneli** ja uue professori **Madis Kõivu** mõtisklused teemal

VABADE KUNSTIDE KOHUSTUSED

on esmaspäeval, 21. veebruaril kl. 16.15 peahoone aud. 104.

VÄLISTUDENGID JÄLLE TARTUS

Kevadsemestril asus meil õppima 13 uut välistudengit, kellest suurem osa on Soomest. Peale soomlaste on veel õppureid Hollandist, Leedust ja USA-st. Õpitakse eesti keelt ja ajalugu, aga ka näiteks majandusteaduskonna aineid.

JURISTIDE TÄIENDUSKESKUS

Justiitsminister Kaido Kama, ülikooli rektor prof. Peeter Tulviste, Avatud Eesti Fondi juhatuse esimees Jaak Oja, Riigikohtu esimehe ajutine kohusetäitja Jüri Ilvest ning õigusteaduskonna dekaan Peep Pruks kirjutasid esmaspäeval TÜ nõukogu saalis alla juristide täienduskeskuse asutamislepingule.

Riigi õigussüsteem on tervik ning see ei saa toimida ilma kvalifitseeritud juristide kaadrita. Koos uue õiguse loomisega peab kujunema ka seda rakendav haritud jurist. Kord omandatud teadmised vajavad lisa, mistõttu seniste üksikute kursuste ja praeguseks juba praktiliselt likvideeritud kaugõppe asemele peab tulema tänapäevane terviklik täiendõppesüsteem.

Uuelt täiendõppelt loodetakse palju. Arvatavasti näitab juba lähitulevik, kuidas uus süsteem tööle hakkab.

Jaan Sootak

Arvuteid geograafidele

Eelmisel nädalal rikastus ülikool jälle arvutite võrra. Nimelt kinkisid USA firma «Integraph» ja AS «Regio» geograafiainstituudile kuus võimsat arvutit ja tarkvara. Need arvutid võimaldavad teha igasuguseid kartograafiatöid ning üks suur töö, mida tegema hakatakse, ongi Eesti rahvusliku atlase koostamine. Kingitus maksab umbes kaks kuni viis miljonit krooni.

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

Edustus alustas semestrit koosolekuga

Edustuse koosolekult 9. veebruaril.

● **Leitnant Paul-Indrek Volmer kõneles Kaitseliidu juures alustatud reservohvitseride kursustest.** Edustus otsustas toetada vabatahtlike ohvitseride kursuste korraldamist, mis peaksid asendama kaitseväeteenistuse kohustust.

● **Üliõpilaskonna sotsiaalsekretär Andrias Kuld teatas, et «erakabörsile» on saabunud üle saja korteripakkumise.** Kõigil üliõpilastel on võimalik leida endale sobiv elupaik meie andmepanga abil.

● **Kahjuks on paljud tudengid olnud oma üliõpilaspileti hoidmisel hooletud.** Kadunud piletite arv on kasvanud juba hirmuäratavalt suureks. Seni anti dublikaate tasuta. Edaspidi kehtib alljärgnev kord.

1. Esimese dublikaadi eest tuleb tasuda 20 krooni trahvi.
2. Teise dublikaadi eest tuleb tasuda 40 krooni trahvi.
3. Kolmandat või rohkemat korda dublikaati taotlev üliõpilane saab selle edustuse otsuse alusel.
4. Kui on olemas politsei tõend, et üliõpilaspilet varastati, saab dublikaadi tasuta.

Edustus otsustas, et kõik Tartu Ülikooli doktorandid on ühtlasi ka TÜÜ liikmed. Nüüdsest saavad ka nemad kasutada üliõpilaspiletiga tagatud soodustusi.

● **Edustus kinnitas uueks välissekretäriks Maiu Fischeri.**

TÜÜ pressiteenistus

REKTORI INAUGURATSIOON JA VABARIIGI AASTAPÄEV

teisipäeval, 22. veebruaril kell 12 aulas

- Avasõna prof. Jaak Aaviksoolt
- Prof. Helmut Piirimäe akadeemiline ettekanne «Eesti Vabadussõda ja rahvusülikooli rajamine»
- President Lennart Meri kõne
- Rektorile ametiraha üleandmine
- Tervitused
- Rektor prof. Peeter Tulviste kõne
- Kl. 14 ülikooli rajaja Gustav II Adolfi austamine Kuningaplatsil.

* * *

Aulasse on palutud külalised ja kõik TÜ nõukogu laiendatud koosseisu liikmed, kes 28. mail 1993 rektorit valisid. Loodetavasti jääb rõdul ruumi kõigile huvilistele.

Kuningaplatsil kõnelevad linna volikogu ja vilistlaskonna esindajad.

Kl. 14.30 algavale rektori vastuvõtule ajaloomuuseumis on rektor palunud dekaanid, kõik korralised, emeriit- ja külalisprofessorid ning inauguratsioonile kutsutud külalised.

Kaks suurt ristsõna

Teine sõjajärgne inauguratsioon leiab aset teisipäeval. Miks mitte siis neil päevil ülikooli peale natuke rohkem mõelda... ja ka pead murda. Selleks need kaks suurt ristsõna ongi.

* * *

● **I SUURE RISTSÕNA (lk. 4—5) on koostanud MART BRETT.**

Selle tumedalt ääristatud ülemisel ja alumisel horisontaalreal peab õige lahenduse korral tekkima kummaski üks küsimus, millele tuleb ka eraldi vastata.

● **II SUURE RISTSÕNA (lk. 3—6, keera tänase ajalehe sisemine külg teistpidi) koostaja on PEEP SILLASTE.**

Tumedates ridades peaks seguma ülikooli nelja rektori nimi.

* * *

LAHENDUSED PALUME TUUA TOIMETUSSE (peahoone 241) kõige hiljemalt teisipäeva hommikul kella 10-ka. Auhinna saajad tehakse teatavaks Q-Raadio vahendusel kl. 14.30.

AUHINDADEKS ON ÜLIKOOLI SUVENIIRID: mapid, kruusid ja palju muudki huvitavat.

AJUD RAGISEMA!

Enne inauguratsiooni

● Intervjuu rektor professor PEETER TULVISTEGA ●

● Teisipäeval seisab ees pidulik sündmus — Teie ametisse seadmine. Tol päeval töistest asjadest eriti ei räägita. Seepärast tahaks täna küsida Teie arvamust mitte niivõrd üldise haridus- ja kõrgkoolipoliitika kohta, kuivõrd meie ülikooli siseasju, mis loomulikult ei ole ainult meie siseasi. Pealegi ringleb vahel kuulujutte, kus keegi täpselt midagi ei tea, nagu näiteks praegu veel täitmata halduisprorektori koha puhul.

P. TULVISTE: Alustamegi siis sellest. Vello Peedimaa soovis 1. jaanuarist ametist lahkuda, aga kuna mul ei olnud ühtegi kandidaati nii kiiresti võimalik leida, siis palusin tal jääda 1. veebruarini. Nii et 1. kuupäevast ta ongi vaba (V. Peedimaa lahkumisest teatati ka TÜ viimasel nõukogul, kus teda tänati kümne aasta jooksul tehtud töö eest — toim.). Praegu on mul üks minu meelest väga hea kandidaat, kes annab oma vastuse neljapäeval, 17. veebruaril.

● Milline on praegu meie ülikooli juhtstruktuur? Kas võib nii öelda, et prof. Teet Seene on nüüd õppeprorektor jne? Vähemalt nii kasutatakse ülikooli kõnepruugis.

P. TULVISTE: Meil oli kunagi tõesti niisugune jaotus: õppe-, teadus- ja halduisprorektor, kaugõppeprorektor ka.

(Järg 2. lk.)

7. mail 1993. Rektor ei ole veel valitud. Pildil kuuest kandidaadist kolm – Jaak Aaviksoo,Peeter Tulviste ja Lembit Rägo küsimuste risttules ajaloomuuseumis.

UUDIS!

Kaante vahel on «TARTU ÜLIKOOLI LOENGUD JA PRAKTILISED TÖÖD 1993/94»

Rektori kantselei õppeblokk on koostanud väga vajaliku teatmeteose — «Tartu Ülikooli loengud ja praktilised tööd 1993/94». See on mõeldud eelkõige üliõpilastele ja edasiõppijatele abimaterjalina oma õpingute planeerimisel, kuid samas ka kõigile asjasthuvitatuile nii ülikooli sees kui väljas. Annab ju see väljaanne mingil määral võimaluse kõrvutada ka oma teaduskonda teistega, väljuda «seniteadaolevast» ainult oma teaduskonna piiridest, süüvida kriitiliselt nii «omasse» kui «võõrasse» õppe- ja õpetamisvaldkonda.

Teatmematerjali kirjastamise vajaduse tingis üleminek ainesüsteemsele õppekorraldusele. Infopuudus ülikoolis pakutava hariduse eripalgelisuse kohta ei võimaldanud tudengitel kasutada maksimaalselt kogu ülikoolis olemasolevaid võimalusi.

Nüüd on see info ülikooli 1704 õppekursuse kohta (väga kontsentreeritult ja 366. leheküljel) kaante vahel. Õppekursuste andmebaas on arvutis küll mõnevõrra laiem ning järgnevatele väljaannetele on seega olemas arenguvõimalus. Esmatrükise väljaandmisel piirdusime õppekursuste võimalikult vähemahukate ja inforohkete parameetrite valikuga.

Kahtlemata on esmaväljaande koostamine kõige raskem, seega ka aeganõudvam. Andmebaasi kogumine algas teaduskondades möödunud aasta aprillikuus, siis tuli vahele suur suvi. Sügissemestril käis arvutiväljatrükk teaduskondade dekaanide kontrolli alt läbi kahel korral. Kui nüüd on veel esitatu sisu, vajaka- või väljajäämiste osas kellelgi pretensioone, siis esimene pöördumine peaks minema vastava teaduskonna **dekanaati**, aga kindlasti ka **rektori kantseleisse.** Oodatud on igaühe märkused, parandused ja täiendused kas kirjalikult või telefonitsi (rekvisiidid on impressumis), võimalusel ilma emotsioonideta!

Meil on kavas samasugune teatmeteos välja anda igal õppeaastal. Esimene samm on tehtud. Iga järgnev tuleb parem ja täiuslikum vaid siis, kui kõik (esmajärjekorras teaduskonnad) sellele täie tõsiduse ja vastutustundega kaasa aitavad.

Tööalaseks kasutamiseks, sealhulgas üliõpilastele tutvustamise eesmärgil, said väljaanded kõik dekanaadid ja õppetöö korraldusega seotud struktuuriüksused, loomulikult ka raamatukogu.

Piiratud koguses läks osa tiraažist üksikmüüki hinnaga á 12.— krooni. Osta saab dekanaatidest, üliõpilaskonna edustusest (Ülikooli 20 III korrus) ja rektori kantseleist peahoone r. 216.

Rutakem küsima!

Sirje Mark,
rektori kantselei juhataja

SOTSIAALTEADUSTE ASENDIST TARTU ÜLIKOOLIS

Mis on sotsiaalteadused?

Rahvusvaheliselt omaksvõetud jaotuse kohaselt, mis on aluseks ka Eesti Teadusfondi toetusrahade jagamisel, kuuluvad sotsiaalteaduste hulka majandusteadus, õigusteadus, sotsioloogia, kasvatusteadus, psühholoogia, politoloogia, sotsiaalantropoloogia, demograafia ja inimgeograafia. Sotsiaalteadustega tegeldakse Tartu Ülikoolis vähemalt viies teaduskonnas: majandus-, õigus-, filosoofia-, sotsiaal- ja bioloogia-geograafiateaduskonnas. Viimasel ajal on sotsiaalteaduste alal eriti aktiivseks muutunud Tallinn, kus ühiskonda uurivaid teadusi õpetatakse lisaks Pedagoogika- ja Tehnikaülikoolile ka vähemalt neljas uhke nimega erakõrgkoolis (Concordia, Est-Am, THSBC, EBS), samuti Humanitaarinstituudis ja Rahvusvahelises Bakalaureusekoolis. Olgu mainitud, et kõigi nende kõrgkoolide õppejõud saavad nagu riigiülikoolidki palka Eesti riigikassast. Juba see õppeasutuste loetelu näitab, et käimas on üsna karm võitlus nii nappide rahade kui ka noorte inimeste ajude pärast. Küsimus on selles, kas TÜ on niisuguseks võidujooksuks valmis?

Sotsiaalteaduskonna loomise idee

California Ülikooli professor Rein Taagepera lõhkus oma Tartusse tulekuga seda osaliselt sunnitud ja osaliselt vabatahtlikku isolatsiooni, millesse suur osa Eesti sotsiaalteadustest oli sattunud. Viimase 16 aasta jooksul on Taagepera suutnud iga aastaga saada oma töödele stabiilselt umbes 10 viidet aastas, millega on ta eeskujuks enamikule siinolijatest. Tema idee luua eraldi sotsiaalteaduskond oli suurepärane. Kahjuks pole aga selle idee realiseerimise viis olnud kõige õnnestunum. Sotsiaalteaduskonna loomisel lähtuti eeldusest, et kogu impeeriumiajal tehtud sotsiaalteadus on mülgas (kui kasutada ühe asjaosalise meelisväljendit) ja siinsetel inimestel pole vähematki ettekujutust sellest, kuidas tehakse teadust mujal maailmas ja mida tuleks üliõpilastele õpetada. See kontseptsioon sündis sel ajal, kui ülikooli juhiti rektori abi käte ja puudulike teadmistega ning oli kasulik vähemalt kahele huvirühmale. Esimest neist võiks nimetada «Suureks Teaduseks», kes on huvitatud sellest, et väiksemal vennal sotsiaalteadusel poleks rahade jagamisel liialt tugevaid trumpe ette näidata. Sama motiiv paistis läbi ka Eesti teaduse rahvusvahelise ekspertiisi korraldamise plaanil, mille tulemused osutusid paljudele suureks pettumuseks: Rootsi evaluatsiooni kohaselt ei osutunud Eesti sotsiaalteadused liigselt punaseks ega lootusetult kehvaks. Teise huvirühma moodustavad «õigluse jaluleseadjad». See huvirühm on kirju ja sinna kuuluvad nii aatemehed kui ka karjeristid. Ühine on aga soov lähtuda mitte erialasest kompetentsusest, vaid väljapaistvast isamaalisusest. Selle loogika kohaselt olid kõik kohalikud, kes just laagris kinni ei istunud või katlaid ei kütnud, suuremal või vähemal määral kollaboratsionistid ja nende usaldatavus on väike võrreldes laitmatu emigratsiooni sinimust-valge minevikuga.

Sotsiaalteaduskonna loomise viis

Ma arvan, et see viis, kuidas sotsiaalteaduskond loodi, tõi Eesti sotsiaalteadustele ja iseäranis TÜ-le pigem kahju kui kasu.

(Järg 8. lk.)

Enne inauguratsiooni

(Algus 1. lk.)

Kui rektor professor Jüri Kärner kutsus minu ja professor Jaak Aaviksoo prorektoriks, siis oli juttu sellest, et niisugune õppe- ja teadusasjade lahkuviimine ei ole õige. Prof. Kärneri ajal olid need rollid jagatud niimoodi, et prof. Aaviksoo pidi hoolitsema ülikooli muutumise eest ja mina selle eest, et mis hästi ja õigesti, et see niimoodi ka alles jääks. Oli selline dialektiline jaotus, püsimise ja muutumise vahe. Kuigivõrd me seda ka pidasime. Päris niimoodi see tööjaotus välja ei kujunenud ja on ju loomulik, et täppisteadlastel oli lihtsam minna prof. Aaviksoo juurde ja humanitaaridel tulla minu juurde. Ja kuna mina olin ülikoolis õppejõuna kauem olnud (sel sügisel saab 20 aastat), siis tuldi ka õppeasjadega pigem minu juurde. Mis puudutas ülikooli sidemeid Teaduste Akadeemiaga jne., siis nende küsimuste puhul mindi jälle tema juurde. Kui meie rollid möödunud kevadel muutusid, siis jäi midagi püsima ka sellest eelnevast jaotusest, seda enam, et prof. Teet Seene lisandus suhteliselt hiljuti.

Tema tuleku ajaks oli ka selge, et kõige vähem oli senine ülikooli reform puudutanud õppetööd, ja selles on asju, mille peale mõeldes juuksed püsti tõusevad. Mõtlen siin õppetöö ärajäämist, et on õppejõude, keda üliõpilased üles ei leia jne. Seepärast juhtuski nii, et prof. Seene alustas õppetöö poole kordategemist ja minu meelest on esimesed tulemused väga head. Nii et n.-ö lõplikku tööjaotust ei ole välja kujunenud tänase päevani. Kardan, et on asju, mis ei mahu otseselt kellegi alla. Kui meil oleks enam-vähem stabiilne riik ja stabiilne ülikool, siis oleks päris normaalne, et kolme prorektoriga ajaks need asjad ära.

● **Teadusprobleemidega tegeleb vist siiski rohkem prof. Aaviksoo?**

P. TULVISTE: jah, aga ei saa sugugi öelda, et nendega ei tegeleks ka prof. Seene ja mina. Niisugust selget jaotust ei ole. Pealegi on olud muutunud. Mäletan, et üks osa prorektori tööst oli vanasti teatud üliõpilasasjade ajamine, millega meil keegi praegu ei tegele. Aeg on edasi läinud, neid probleeme enam ei olegi, nii tegeldakse nendega teaduskondades. Teisest küljest on juurde tulnud mustmiljon asja, mida varem polnud, nagu see ilus raamat, kus on esimest korda pärast sõda loengud ja seminarid kirjas. Seda ei olnud nõukogude ajal ja ei olnudki vaja, sest üliõpilane aineid valida ei saanud. Ühesõnaga, päris vana rollijaotust ei saa olla ka seepärast, et rollid on ise muutunud.

● **Kas lähemal ajal mingeid struktuurimuudatusi rektoraadi tasandil on ette näha?**

P. TULVISTE: ei, konkreetset plaani ei ole. Rektori kantselei on iseenesest suhteliselt uus asutus ja nähtavasti ei ole selle vormi võimalused veel ära proovitud. Kui selgub, et see struktuur hakkab kuidagi segama või takistama, siis võib muutusi teha.

* * *

● **Meie tänase ajalehe 2. leheküljel on prof. Jüri Alliku artikkel praegusest sotsiaalteaduskonnast ning mõttest asutada filosoofiateaduskonna mitme lähedase aine baasil uus teaduskond. Mida sellest arvate?**

P. TULVISTE: taust on niisugune: paar aastat tagasi palus rektoraat professor Rein Taageperal luua sotsiaalteaduskond ning andis talle selleks täielikud volitused. Ülikooli nõukogu aktsepteeris seda ja teaduskond on ka edukalt tegutsenud. Kokkulepe oli niisugune, et inimesed, kes on samu või lähedasi aineid õpetanud, pääsevad sinna ainult läbi magistriõppe, kuid nüüd piisab ka sellest, kui rahvusvahelises ajakirjas on ilmunud mõni korralik artikkel. Tollast kokkulepet prof. Taageperaga aktsepteerime ka praegu.

Olukord on vahepeal muidugi muutunud. Kui prof. Taagepera asus sotsiaalteaduskonda looma, oli see nii-öelda väljaspool konkurentsi ja mingis mõttes on praegugi, kuid nende teaduste valdkonnas on ühteist ette võetud ka Tallinnas. Sellepärast on kõne all olnud ka see, kui kiiresti peaks toimuma sotsiaalteaduskonna täismahu väljaarendamine. Nagu ma ütlesin, on kuigivõrd muudetud tingimusi, millega ollakse sotsiaalteaduskonda nõus vastu võtma kas üksikisikute või ka tervete allasututuste kaupa.

Mis puutub filosoofiateaduskonda, siis see sai kokku pandud ajaloo- ja filoloogiateaduskonnast. Üks eesmärk muu hulgas oli luua ka selle tervikteaduskonna eneseteadvus. Seda on kuigivõrd tekkinud, aga selle sees on tulnud nüüd omakorda lõhenemine teist joont pidi. Tinglikult on see humanitaar- ja sotsiaalpoole vahel.

Mõned inimesed on leidnud, et filosoofiateaduskond tuleks jagada kaheks. Mina väljendan siin praegu rektoraadi seisukohta: sotsiaalteaduskond on meil olemas, kokku on lepitud tema laienemise tingimused. Asja on mitu korda arutatud ja tingimusi on ka muudetud. Üldiselt on ülikooli teaduskondade struktuur küllalt konservatiivne asi ja kui ülikooli nõukogu on juba kord otsustanud, et luuakse sotsiaalteaduskond teatud kindlatel tingimustel, siis mingi üleminekuvormina luua veel midagi vahepealset ei ole mõtet.

Mõistlik oleks hoolitseda selle eest, et kasutataks ära filosoofiateaduskonna enda sisemised struktuurimuudatuste võimalused, mida minu meelest pole piisavalt ära kasutatud..

Kui olen artikli lehest läbi lugenud, võib-olla vajab siis mõni asi veel vastamist. Praegu vastasin Teie küsimusele.

Mina näen siin peale kõige muu seoses sotsiaalteaduskonnaga veel õppejõudude valimisprobleemi. Üks minu valimisloosungeid oli, et ülikoolis olgu parimad õppejõud. Viimase poole aasta jooksul on küllalt paksu verd tekitanud see, et olen mõnel juhul keeldunud töölepingut sõlmimast inimestega, kelle teaduskonna nõukogu on valinud näiteks dotsendikohale. Olen näinud siin ühte vahendit, mis ei ole küll veel täpselt eeskirjades sees, aga peaks olema, et nõrgemad peavad välja astuma. Näen ka üksikisikute ja olemasolevate allüksuste üleviimisel sotsiaalteaduskonda «ei»-ütlemise võimalust nõrkadele. Nende seas, kes praegu on avaldanud soovi üle minna või uut teaduskonda luua, on katastroofiliselt nõrku inimesi ja terveid üksusi.

(Järg 7. lk.)

❐ *Rektor on valitud! 28. mail 1993.*

UT 3. ja 6. lk. II SUUR RISTSÕNA

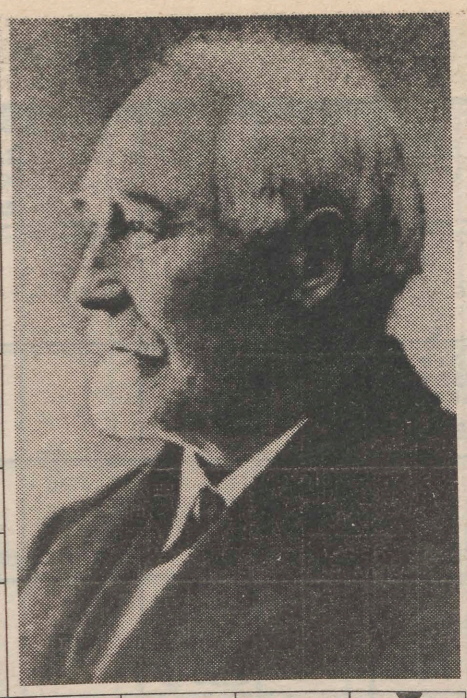

TUDENGI KÕRTS
EESTI KEELE-MEES
RAHVA RINNE
MAAILMA-KUULUS TÜ KAS-VANDIK
KAGU
TUNTUD FÜÜSIK IN. +NIMI
KULD
... ONO
VANGI-PÕLV
TOBUKE
ADER AANDES
VALE
KAKSIK KONS.
KAKSIK VOKAAL
JOOK
ILMA-KAAR
REKTORI KANDIDAAT
ENDINE REKTOR
SAAR
V. NABO-KOVI TEOS
SELTSIMEES
RAADIO-JAAM
EESTI EKSPRESS
PLUURAL
RIIK EUROOPAS
KORP
KEELEMEES NIMI+IN.
1
RAHVALUULE KOGUJA
RIIK EUROOPAS
NAISE NIMI
HAPNIK
... OSA-ÜHING
... KELTS
TÄNAV
RING TÜ-s
MAITSE-AINE
NOOT
EITUS
PIONEER
IRIIDIUM
KOHVIK TARTUS
KIRRE
TEE SOOMEK.
TEATUD GAAS
JAAPANI OTOKAS
IDA
KUULUS BOTAANIK
TEISMEIGA INGL. K.
HELILOOJA +KROON
KUULUS PANKUR
AEDVILI
IMESTUS-HÜÜE
LIND
KOHT JÄRVA-MAAL
LÕUNA
LENNUKI MARK
TROO-PILINE TAIM
FLUOR
VÄGA AUST.-D
GIGA+ LIITER
MÕNUS KOHT
HÜÜD
SANTA
KORP
JÄRJEST. TÄHED
TARTU MEES KOOR
URAAN
NUMBER
EPMÜ TUDENG
RAHA-AHNE KAUNITAR
ILU...
TÜ KÜLALIS LEKTOR EESN.-GA
500
SEAL-HULGAS
KOKK KÄÄNDES
RAADIO KANAL
NSV...
TEABE ...
TUDENGI-LINN
KAUPLUS TARTUS
LIIM
LUTEET-SIUM
RIIK EUR.-S
TÜ MATE-MAATIK NIMI+IN.
ÜHENDAJA
AJAKIRI
SEE INGL. K
NUGA KÄÄNDES +EINE
EUROOPA LIIT
ÕPINGU-RAAMAT
TÜ AU-DOKTOR
LIMITED
DŽAUL
NII LD. K. +USA MUUSIK
JÄRJEST TÄHED
VANA MEES
KUULUS KEELE-TEAD-LANE
RING TÜ-S
KARKSI ...
KOHT PEAH.-S
TUDENGI-MÜTS
2+ POLIITIK
KOHT P.-EESTIS
PÄÄSE+ GALI
VIITSE
TULEMUS MÄNGUDES
MAGIS-TER
KREEKA TÄHT
NUMBER
... VILI
AJALEHT
TARTU KUNST-NIK
PUHK-PILL
... LÕNGA
3 ROOTSI KEELES
AMETIRÜÜ
MAGIS-ÕPPETÖÖ VORM

ÕPPEAINE
JAAPANI KEISER
ELU-OLU

NOOR TUDENG
M. NIMI

AMPER
VÄÄRTUS-ÕPETUS
PIIRKOND
INDIAS

MI b
PESEMIS-VAHEND
KLEEBING

2x VOK.
MEESKOOR
TARTUS
HELITEOS

PURI-LAUDUR
TN. TARTUS
NIMETAV

VÄLJASUR-NUD LIND
SEEN

VANUS ...MARAN
KINKI-MINE

LÄBI-KOMPANII
TEAT.
MÖÖK

TÄNAV
PR. K.
ISLAMI
VAIMULIK

LAETUD
AATOM
ARMASTUS-JUMAL
GEOM.
KUJUND

ONEEGA
SAAR
VARANDUS
ID EST

N. NIMI
LÄMMAS

KATSE
KEEM. EL.
USA KOSMO-SEORG.

INIMESEMINE
...
HÜÜD-SÕNA

PALUMA
TEHAS
TARTUS

REBREANU
.. TEOS
KÜSIMUS
LAUAMÄNG

LÄTE
SAARMAS
METSMEES
VN. K.

ASI
KUULUS
POKSIJA
AASTA

ONU
(HELLIT.)
AIA ALT
HOIDLA

RIIK. EUR.
PULMAD
LÜHEND
KIRJAL

NAKATIS
TEAT.
MAADLUS

SP. VAHEND
TESLA
JOOK

KÖRRELI-SE VILI
KODU-POOLIS

KOHUSE-TÄITJA
EBATA-VALINE

KIUDAINE
M. NIMI
LURR

KAHVATU
TONN
AMET

SIIN
VN. K.
TRIG.
FUNKTS

HELIAPA-RAAT
SPETSIA-LITEET
LT. RIIGIM.

NÄRILINE
IME

INDIA
EEPOS
SP. ORG.
PUHKUS

KINDRAL
VENE AD-MIRAL
N. + IN.

LAULJA
N. + IN.
LAADI

RUMEENIA
LINN
SUUR-VÕISTLUS

TN. TARTUS
LASKE-SUUSATAJA

MALETAJA
VALUS
SOOME
SUUSATAJA

KALA
LAULJA

RIIGI-PÖÖRAJA

HUMORIST
ISIKU-TUNNUS
TEAT. ÕU

ASESÕNA
VIIKING-GID

M. NIMI
KULTURIST

KAFTA-KEEMIA
INST.
PEKSMA

END. KUULUS ARST
M. NIMI
...-FI

SISE ÕU
M. NIMI

KEELEMEES
EESN.
KÜSIMUS
KRAAM

EHITUSE-OSA
KALLEIM
VARA

SUUR SÕEL
SEEN
ASESÕNA

EROOTIKA
SM. K.
ÕKVA
RAADIUS
N. NIMI

PIKKUS-LÜHIK
ISLAMI
VAIMULIK

MOTO-SPORTL.
NOOT

VENE MA-LETAJA
VÄRVUS

SUUR-VÕISTLUS
KUULUS
LAEV

SOOLA-KÄIM
ESE SE-PIKOJAS
LENNUK

NIIDETUD
HEIN
IGAVIK

UIMASTI
M. NIMI

MALETAJA
KR. TÄHT

KARP
RAHA-LÜHK

N. NIMI
MOE-AJAKIRI
N. NIMI

...KOOP
LENNUK

EITUS
VANA-KREEKA
LAULIK
AAR

M. NIMI
PÕHI

TARTU
OSA
...
KAANE

SMUULI
NÄIDEND
SAAR

TEAT.
PALVE

SUUR RISTSÕNA

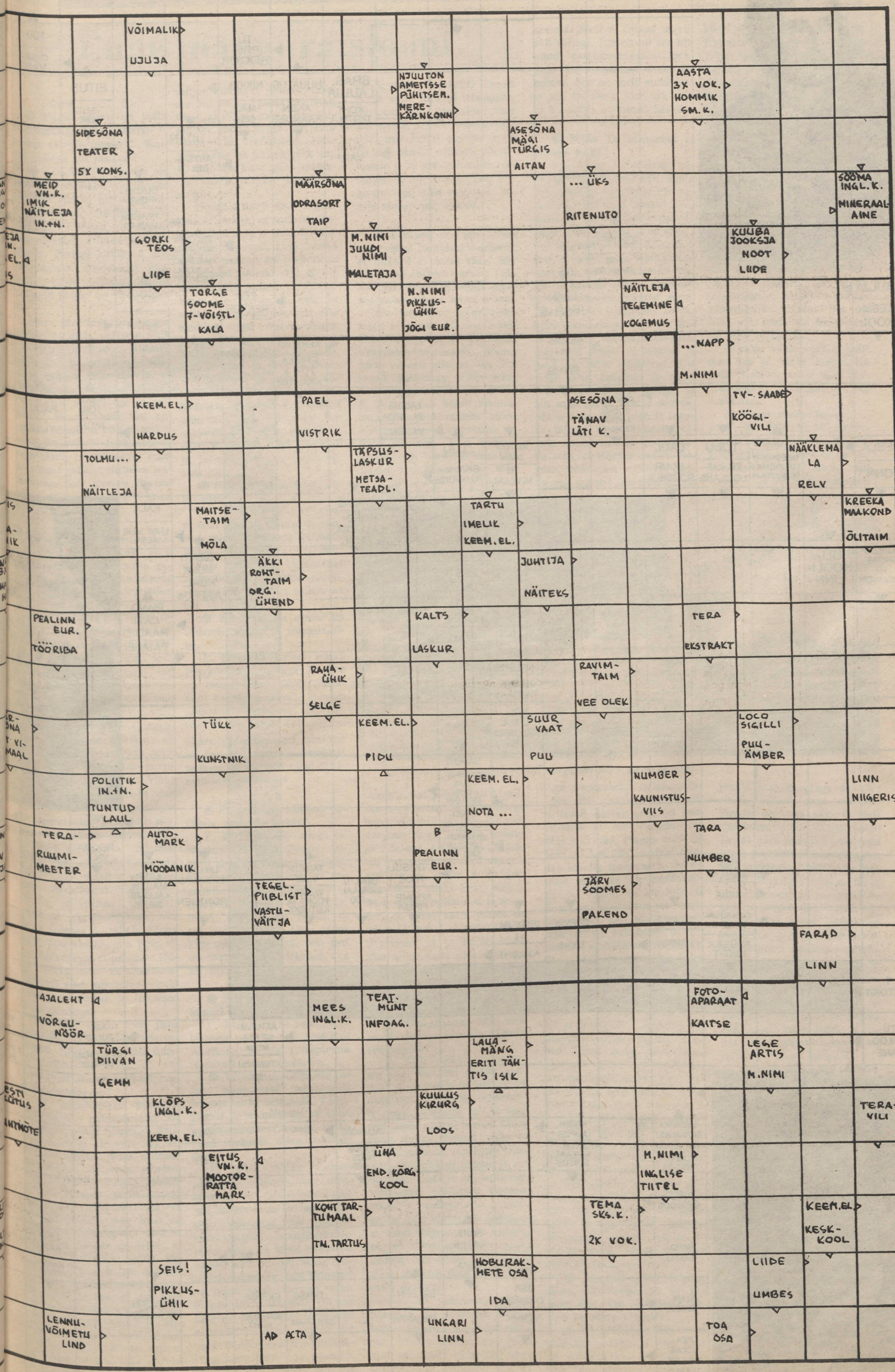

LAULJA
KESK-KOOL
LINN HISP.-S
IGANES
LOS ANGELES
BRAS. LAULJA
KOHT TARTM.-L
HÜÜATUS
AKEN KÄÄNDES
TÜ PRO-REKTOR
NIKKEL
NÄO OSA
EITUS
VEDE-LIK
100
OIGA-MINE
KURI VAIM
... JUAN
AKTSIA-SELTS
ÜLIKOOLI LINN
PEALINN AASIAS
KUNSTIDE BACALAU-REUS
LASER-PLAAT
ERL. JUHT NIMI+EESN
HARVARDI ÜLIKOOLI ASUKOHT
TTÜ REKTOR
50
BOOR
LOOM
MUGUL-VILI
EITUS
KEHAOSA
ERIALA TÜ-s + KAALIUM
ENDINE REKTOR
SOOME LAULJA EESN.-GA
USA LAULJA IN.+NIMI
VANEM
NJUU-TON
NII JA ...
... PAULU
TUND
TESLA
TONN
.... LOOG
MEESKOOR "GAUDEAMU-SE"ASUTAJA
TOBU
TÜ AJA-LOOLANE
LAUL
SUUR SOOME K.
METEO-JAAM
3x VOKAAL
...LUU
GRAMM+ TÜ HOONE
REKTOR NIMI+IN.
KUULUS SEMI-OOTIK
VÄETIS
GEO-LOOGIA PROF.
KALA
ENNE MEIE AEGA
KUULUS KIRURG, TÜ KASVANDIK
ÜLI-KOOLI-LINN
FOSFOR
EESTI POLIITIK
TIIBETI MUNK
PEAL. AAFR.-s
PIANO
LÄTI RAADIO
PATAREI
TÜ HOONE
VANG
JOOD
KORP. + IDA
SEE TÄHEN-DAB
KOHT. P.-EESTIS
KOHUSE-TÄITJA+5
KAUA-MÄNGIV
USA BAND +RAADIUS
KOL-LOIDI VÄIKSEIM OSA
SAMUTI
KASAHS-TANI UUS PEALINN
PANK+ SUGULANE
SILMAKIR-JATSEJA SKS. K.
NIIT ...
ROOMA VN.K.
SINA
BRUTO (LÜH.)
RIIK AAFR.-S
MINA
N. GOGOLI TEOS
SOOME FIRMA
ORG.-N IIRIMAAL +100
TARKUS VN.K.
VALMIS TÖÖKS JA KAITSEKS
LIIKLUS-EESKIRJAD
RÖNTGEN
LÄM-MASTIK +ALUMII-NIUM
VANAADIUM +SAMUTI
FÜÜSIKA INST.-T
LAV
HAPNIK
OLEVIK
500+6
IRIIDIUM +1
AJALEHT
4 REKTORIT
TÜ AJALOO-LANE
AKTUAAL-NE KAA-MERA
TERAVILI
AJA PULSS
RESTORAN TARTUS
VESINIK+ LOOMINGU RMT.KOGU
LINN IISR.-S
KAGU+ AMPER
ANTIK-VARIAAT TARTUS
VALUHÜÜE
SOOME PRES. KAND.
KALA
EESLI...
KORPO-RATSIOON
RAUD+ VÄÄVEL
RAID-KUJU
TEMA
LINN JAAP.-S
KAKSIK KONS.
ALMA-MATER
USA OSARIIK
VESINIK
SELEEN
LÄMMASTIK
...TRASS
VOLFRAM
EKSAMI...
MAGAMIS-KOHT
SUPILINN SLÄNGIS
PEA-HOONE PROJEK-TEERIJA

Enne inauguratsiooni

(Algus 1. ja 2. lk)

● **Päris ammu oli juttu matemaatika-loodusteadus - konna moodustamisest. Kuidas sellega on jäänud?**

P. TULVISTE: see ei ole päevakorrast maha võetud, aga viimasel ajal ei ole see oluliselt edenenud. Üks tegur, mis teaduskondi liidab, on üliõpilaste ühishuvi, kuid sellest jääb väheks. Praegu kuulavad ühe teaduskonna üliõpilased juba palju teiste teaduskondade loenguid ja see on üks hiilgav asi.

Meie struktuur on praegu selline, et mida väiksem ühik saavutab esindatuse ülikooli valitsuses ja nõukogus, seda enam tundub talle endale, et tema huvid on hästi esindatud. Praegustes oludes see mingil määral ka niimoodi vist on, aga sel juhul on põhjus selles, et teaduskond ei funktsioneeri korralikult, et dekaan ei esinda mõnel juhul valitsuses teaduskonna kui terviku huvisid niimoodi, nagu ta seda tegema peaks.

* * *

● **Ühel TÜ valitsuse jaanuarikuu koosolekul võeti vastu ülikooli kirjastuse põhikiri. Millised muudatused toimuvad seoses kirjastusega?**

P. TULVISTE: valitsus otsustas senise kirjastus- ja trükiosakonna reorganiseerida ülikooli kirjastuseks. Enne seda tutvus kirjastusega prof. Jüri Alliku juhatusel töötanud komisjon. Moodustati ka samuti J. Alliku juhatusel kirjastuse nõukogu, kes tegi oma ettepanekud kirjastuse põhikirja asjus. Personaalia muutub aprilli alguses, kui kirjastus- ja trükiosakonna juhataja Valter Haamer, kes on ülikoolis väga kaua töötanud, läheb pensionile, samuti läheb pensionile peatoimetaja Marta Raisma. Kirjastuse direktoriks tulemise kohta on andnud nõusoleku Mart Orav ajakirja «Akadeemia» toimetusest. Tahan veel ütelda, et kirjastus- ja trükiosakond on funktsioneerinud hästi, temaga on rahule jäänud kõik komisjonid, siin pole tegemist sellega, et praeguse tööga võiks olla rahulolematu. Lihtsalt ajad muutuvad, struktuurid muutuvad ja inimesed ühes nendega.

● **Paar korda olete juba puudutanud õppejõudude valimist. Millised on siis ikkagi valimiskriteeriumid? On nad meil üldse lõplikult reglementeeritavad?**

P. TULVISTE: korduval arutamisel reformikomisjonis ja mujal oleme jõudnud järeldusele, et ei ole võimalik sõnastada ülikooli jaoks, millised on näiteks dotsendi nõuded, mis kehtiksid seinast seinani kõigis kümnes teaduskonnas ühel viisil. Selle taha ongi see pidama jäänud. Aga meil on olemas habilitatsiooni eeskiri, kus muu hulgas öeldakse, et professoriks võib valida inimest, kellel on kolme doktoritöö jagu publikatsioone. Seal on kirjas ka see, et osa publikatsioone peab olema ilmunud eelretsenseerimisega ajakirjades ja et dotsendi puhul võib neid olla vähem. Aga et neid üldse ei ole, seda ei luba ka praegused eeskirjad. Siin on miljon inimlikku põhjust, miks see nii on — mõni koormati üle õppetööga, mõni administratiivse tööga ja nad ei jõudnudki teha teadustööd. Kuid viis aastat on küllalt pikk aeg ja selle aja sisse peab mahtuma vähemalt paar korralikku artiklit.

Nõudeid tuleb siiski täpsustada, võimalik, et lausa teaduskondade kaupa, sest teaduskonnad on erinevad, kuid mõned nõuded peavad ka professoritel ühised olema. Asi ei ole mitte ainult selles, et teaduskonnad on erinevad, vaid ka selles, et nõukogude ajal olid teadused väga erinevas seisus. Mõned tohtisid või said välismaal avaldada, teised mitte. Aga tõsi on ka see, et erinevad inimesed ja erinevad alluksused on viimaste aastate vabadusele reageerinud äärmiselt erineval viisil. On neid, kes oskavad neid võimalusi kasutada, ja on teisi, kes seisavad ja laulavad, et las jääda nii, kuis oli...

● **Kui kaugel on kõrgkooliseadus?**

P. TULVISTE: eelmisel nädalal kohtus eelnõu koostanud rühm Riigikogu kultuurikomisjoniga. See oli esimene arutelu, teine on kavandatud selle kuu lõpus Tartus. Eelmisel nädalal anti see eelnõu ka üle Valitsusele.

● **Kõne all on olnud ka ülikooli põhikirja uuendamine.**

P. TULVISTE: see seisab kõrgkooliseaduse taga. Kui see on vastu võetud, saame vastavalt hakata muutma ülikooli põhikirja. Põnev on, kui kiiresti kõik muutub. Tol ajal, kui ülikooli põhikiri tehti, tehti see nii hea kui võimalik. Selle aja jooksul on mitmed asjad tundmatuseni muutunud.

* * *

● **Mida ütlete ülikoolitöötajate palkade kohta?**

P. TULVISTE: sellega on tegelnud eelarvekomisjon, kes võib täpsemalt vastata. Palgad tõusevad. Otsustasime, et ennekõike tõstame oluliselt professorite palku, et teistelgi oleks, mille poole püüda, et see oleks stiimul. Uusi palku kiita oleks mõttetu, sest nad on naeruväärselt väikesed, aga asi liigub.

* * *

● **Kired on lõõmama hakanud ülikooli klubi ümber.**

P. TULVISTE: selle probleemiga on tegelnud prorektor Aaviksoo ja ma aktsepteerin täielikult tema seisukohta.

● **Täienduskoolitusele tuleb tänapäeval nähtavasti hoopis teisiti läheneda. Tänagi (s.o. esmaspäeval) oli koos justiitsministeeriumiga arutlusel juristide täienduskoolitus.**

P. TULVISTE: kiiresti muutuvas dünaamilises ühiskonnas on täienduskoolituse roll hoopis teine kui teistsuguses ühiskonnas. Me panime kinni kaugõppe ja algusest peale oli selge, et kinni panna on lihtne, kuid et see tuleb millegagi asendada, sest inimesel on õigus saada haridus, sealhulgas ülikooliharidus, või siis kasutada hariduse saamiseks ülikooli võimalusi. Seni ei ole meil õnnestunud täienduskoolitust korralikult tööle panna ja see ongi üks nendest suurtest ülesannetest, mis tuleb lähema poole aasta jooksul lahendada. Süsteem peab funktsioneerima kui tervik, et see vastaks sellele, mis Eestil praegu tarvis on, aga samuti ülikooli võimalustele ja et see ülikoolile võimalusi juurde tooks. Ennekõike on vaja leida inimesed, kes asja sinnapoole viiksid.

* * *

● **Ülikooli ehituste kohta olen vahel kuulnud öeldavat, et ülikool ei anna raha ühe või teise ehituse tarvis. Umbes nii, nagu ülikoolil oleks see raha omast käest võtta.**

On masendav, et meie ehitused seisavad. Märtsis saame ehk valmis pool korrust humanitaarteaduste majas, rohkemaks praegu raha ei ole. Seisavad keeltemaja Lille mäel, Rostovtsevi eraülikooli hoone jt. Ainukesena liigub arstiteaduskonna prekliiniliste ainete õppehoone projekteerimise ettevalmistamine. Täna hommikul tuli siia Maailmapanga delegatsioon. Nendepoolne ettevalmistus on hiilgav. Hea on vaadata, kui põhjalikult Maailmapanga inimesed selle asjaga tegelevad. Millegi muu üle rõõmustada ei ole. Oleme muidugi mõelnud, mida teha. On tehtud ettepanekuid need hooned ära jagada, maha müüa jne. Me oleme siiski Eesti majanduse suhtes optimistid ja arvame, et mõne aasta pärast on võimalik edasi ehitada. Samuti arvame, et ka Tartus läheb maa mõne aasta pärast kalliks, ja sellepärast ei loobu me praegu millestki, vaid säilitame oma kinnisvarad.

* * *

● **Üliõpilased. Mis teid nende juures praegu näiteks rõõmustab?**

P. TULVISTE: rõõmustasin väga siis, kui rektori valimise aegu teatas üliõpilaskond oma soovist rohkem valijakohti saada. Tookord me ei saanud enam midagi muuta. Minu käest on ka küsitud, miks ei ole üliõpilastel suuremat esindatust ülikooli nõukogus ja valitsuses. Seda ei ole taotletud. Võtaksime niisuguse taotluse otsekohe vaatluse alla. Nõukogu on siin varasema kogemuse võrra targem ja me tahame ka, et üliõpilased siis kohal käiksid. See ei ole mitte ainult meie ülikooli probleem, vaid palju üldisem.

Kui ma neli aastat tagasi pääsesin Ameerikasse üliõpilastele lugema, siis mind rabas see, kuidas tudeng käe püsti ajas või küsis ilma kätt tõstmatagi, kui millestki aru ei saanud. Meil ei tehtud tavaliselt väljagi. Ilmselt oli see tingitud nõukogudeaegsest loengute kohustuslikust ärakuulamisest. See on meil muutunud ja see on tõesti tore asi, kuigi ka sellel on omad hädad.

* * *

● **Mida Te rektorina ei tahaks näha?**

Ma ei taha, kui tullakse niisuguste probleemidega, mille lahendamise õige koht on teaduskond või isegi instituut või osakond. Sellepärast, et selleks ongi need õigused ja kohustused teaduskondadele delegeeritud, et probleemid lahendataks seal, kus nad on paremini teada — näiteks kumba õppetooli tuleb kärpida, kumba mitte. Seda ei või rektoraat teada, seda saab ikkagi otsustada selle instituudi või osakonna sees. Kui neid õigusi on nõutud ja neid on kätte võideldud, siis tuleb neid kasutada ja mitte tulla siia niisuguse näoga, et siit saab jõuga vahele segada. Ma ei taha jõuga vahele segada, tahan, et see vaieldaks selgeks osakonna või teaduskonna sees, et tehtaks endale selgeks, missugust poliitikat Eestis oma teadusharus teaduskond ajab. Mitte nii, et käiakse siin kemplemas ja soovitakse, et rektor avaldaks jõuga survet. Samuti ei taha ma, et tullakse siis, kui ollakse oma argumentidega avalikkuses juba läbi kukutud, olgu see siis teaduskonnas või kusagil komisjonis või mujal. Kui ükski inimese kolmest argumendist ei pea paika, siis võiks välja mõelda uusi ja paremaid, mitte tulla aga siia selleks, et mina avaldaksin jõuga survet mõne seisukoha läbiviimiseks. Olud on muutunud. Ühiskond on niisugune, et millegi saavutamiseks peab oskama seda argumenteerida ja põhjendada. Ja kui sellega alla jäädakse, ei vii ka solvumine või üleskutse jõu rakendamiseks kuhugi. See on teine asi, mida ma heameelega näha ei tahaks.

Ja raha. Võtke sealt ja sealt raha ära ja andke mulle. Ka seda peab arutama oma teaduskonnas, instituudis või osakonnas.

● **Nagu ruumidegagi.**

P. TULVISTE: kui muidugi mõni olulisematest, põhimõttelisematest asjadest ei ole lahendatav teaduskonnas, siis teeme seda ülikooli valitsuses.

❐ *Lille mäe keeltemajale pandi nurgakivi 1991. aasta kevadel.*

Aga õnnetuseks tullakse siia väga tihti probleemidega, mis näitavad lihtsalt seda, et oma all-lülis ei ole eneseteadvus veel tekkinud. Praegu eeldame seda, et kui üks instituut esindab näiteks teadusharu, siis on tema mure ka see teadusharu Eestis. Varem oli see rohkem Teaduste Akadeemia instituutide mureks, aga sealsete teadlaste arv on kahanenud ja instituutide osatähtsus vähenenud. Meil peab endal olema nüüd niipalju eneseteadvust ja enesekindlust ning muret oma asja pärast, et öelda: see on minu teadus, ta peaks olema meil nii ja niisugune. Tahaksin, et inimestel oleks oma teadusharust Eestis selge ettekujutus. Selliseid tulevikukavasid toetan ma heameelega. Aga lihtsalt nii, et võta midagi temalt ära ja anna mulle — ei!

● **Ilmselt ei suuda eri pooled ka alati enne Teie juurde tulekut omavahel kokku leppida. Ühist probleemi isegi ei arutata vist koos.**

See on jälle niisugune nõukogudeaegne relikt, mis on jäänud vene kultuurist, kus niisugune kindrali juures käimine oli täiesti omaette nähtus — kumb jõudis ennem kindrali juurde kaebama minna.

● **Tänane päev (esmaspäev, 14. veebruar) on Teil üsna tihe. On niisugune rektori tavaline tööpäev?**

P. TULVISTE: täna on pidulikke ja tähtsaid asju natuke rohkem kui tavalisel päeval. Päev algas sellega, et siia jõudis Maailmapanga delegatsioon, millest enne rääkisin. Projekt on väga suur ja hästi ette valmistatud. Rühm töötab Tartus mitu päeva. Pärast seda avati juristide täienduskeskus, kus muuhulgas rääkisime minister Kamaga, kuidas oleks ülikoolil võimalik edaspidi rohkem juuraüliõpilasi vastu võtta. See on täiesti kummaline probleem, sest tavaliselt vastuvõtuarvudest rääkides ministeerium ei luba rohkem vastu võtta. Siin on tegemist vastupidisega. Ja on muud mured. Raske on juurde saada noori juriste õppejõududeks olukorras, kus heade advokaatide päevatasu on tunduvalt suurem kui meie professori kuupalk.

● **Mida ma nüüd küsimata jätsin, millest oleksite aga tahtnud tingimata rääkida?**

P. TULVISTE: üks probleem, mis vajab veel kiiresti lahendamist, on **õpetajate ettevalmistamine.** Siin põrkavad kokku ka teaduskondade huvid, nii et kerge see ei ole. Õpetajaskond vananeb, ülikooli üks suuremaid sotsiaalseid tellimusi aga ongi just õpetajad.

Väljatöötamist vajab ka ülikooli üldine arengukava. L oomulikult on meil olemas nägemus, aga ametlikku nõukogus vastuvõetud dokumenti meil ei ole.

Ilusat inauguratsioonipäeva ja jõudu!

Intervjuu tegi VARJE SOOTAK

SOTSIAALTEADUSTE ASENDIST. . .

(Algus 2. lk.)

Uue teaduskonna loomine ei toimunud piisavalt avalikult ja administratiivsete otsuste langetajad ei suvatsenud küsida, mida asjast arvavad kohalikud sotsiaalteadlased, kellest enamik on koondunud filosoofiateaduskonda. Näiteks on raske kokku lugeda seda moraalset kahju, mida on ülikoolile tekitanud Rein Taageperale erivolituste andmine, mis lubas sotsiaalteaduskonnas kehtestada erikorda, mille mitmed reeglid on selges vastuolus ülikooli üldiste akadeemiliste põhimõtetega. Lõpuks, mis ehk kõige olulisem, uue teaduskonna loomine ei viinud sotsiaalteaduste osas ülikooli struktuuri selginemisele. Tegelikult otse vastupidi: tilluke sotsiaalteaduskond suurendab ainete tarbetut dubleerimist ülikoolis (olukord on absurdne, kui sotsioloogiat õpetab teaduskond, kus kuni viimase ajani polnud ühtegi selle ala õppejõudu ja filosoofiateaduskonnas on suur osakond, millel pole oma üliõpilasi). Sellise olukorra kujunemises pole aga midagi üllatavat, sest Rein Taagepera pole teinud kunagi isegi katset varjata seda, et teda huvitab eelkõige oma isikliku nägemuse realiseerimine kui sotsiaalteaduste parem esindatus ülikoolis ja Eestis tervikuna.

Sotsiaalteaduste asendist ülikoolis

Pole mingit kahtlust, et ülikooli praegune struktuur on sotsiaalteaduste osas tasakaalustamata. Viiest inimesest koosneval sotsiaalteaduskonnal on ülikooli valitsuses ja nõukogus suurem hääleõigus kui umbes 150-l sotsiaalteadlasel, kes kuuluvad osana filosoofiateaduskonda. Olgu siinkohal lisatud, et viimase viie aasta jooksul on Eestis töötavad teadlased avaldanud *Social Sciences Citation Index*'is indekseeritud ajakirjades 107 kirjutist, millest natuke vähem kui poolte autorid on seotud TÜ-ga. Neist omakorda töötab enamik aga filosoofia- mitte aga sotsiaalteaduskonnas, mis oma nime ja teoga pretendeerib kogu Eesti sotsiaalteaduste esindamisele. Ülikooli struktuuri tasakaalustamatus ja dubleerimine sotsiaalteaduste osas on paha vähemalt kahel põhjusel: kannatab õpetamine ja ülikooli konkurentsivõime võitluses raha ja ajude pärast. Ma pole näiteks sugugi kindel, kas sotsiaalteaduskonna praegusest potentsiaalist ja selle tegevdekaani Sulev Kannikese renomeest piisab, selleks et meelitada haldusteaduste õpetamisele antavad rahad Tallinna Tehnika- ja/või Pedagoogikaülikooli asemel Tartusse.

Millised oleksid muutmise variandid?

Rohkem kui pool aastat tagasi tegi rida sotsiaalteadustega tegelevaid osakondi hästi argumenteeritud ettepaneku sellise sotsiaalteaduskonna loomiseks, mis ühendaks endas filosoofiateaduskonda kuuluvad psühholoogia, sotsioloogia, filosoofia, žurnalistika ja kasvatusteadustega tegelevad osakonnad ja praeguse sotsiaalteaduskonna. Sellele ettepanekule pole esitatud ühtegi sisulist vastulauset. Miks pole selline arukas ettepanek leidnud teostamist? Ainus põhjus on Rein Taagepera jäik vastuseis ja praeguse ülikooli juhtkonna väidetav seotus ülikooli nimel Rein Taageperale antud varasemate volitustega. Rein Taagepera vastuseisu põhjused sellele ettepanekule on isiklikku laadi. Ta kardab, et sotsiaalteaduskonna järsk laienemine võib kaotada tema võimu selle teaduskonna üle. Kui ülikooli struktuuri kujunemine jääb sõltuma ühe inimese kapriisidest, siis millised oleksid muud variandid? Praegune filosoofiateaduskond, mis moodustab umbes 1/4 kogu ülikoolist, on liialt suur, sisemiselt ebaühtlane ja juhtimises kohmakas. Tunduks olevat loogiline teha sellest hiiust kaks normaalse suurusega teaduskonda eraldi humanitaar- ja sotsiaalteaduste alade jaoks. Pole kahtlust, et teaduskond, millesse oleks koondunud filosoofia, psühholoogia, sotsioloogia, kasvatusteadused, žurnalistika, ja võimalik, et ka semiootika, oleks palju enam võimeline vastu seisma väljakutsele, mille esitavad sotsiaalteadustele 8 Tallinnas valitsusele ja parlamendile lähemal seisvat kõrgkooli. Sama tundub olevat õige võimaliku humanitaarteaduskonna seisukohalt vaadatuna.

Jüri Allik

= SPORDIKESKUS TEATAB =

= ÜLIÕPILASTE KERGEJÕUSTIK =

Ujula tänava spordihoones peeti üle-eestilised üliõpilaste sisevõistlused kergejõustikus. Osavõtjate rohkusega ei saanud just kiidelda, aga esindajaid oli Eesti Akadeemilise Spordiliidu 7 liikmeskoolist. Esikohad langesid tuntud suurkoolide saagiks: naiste 7 alast 5 esikohta Tartu Ülikoolile ja 2 Eesti Põllumajandusülikoolile. Meeste osas oli TÜ samuti edukas — 7 esikohta, 2 Tallinna Tehnikaülikoolile ja 1 EPMÜ-le. Konkurentsi suutsid pakkuda ka Tartu Õpetajate Seminar, Eesti Merehariduskeskus jt. Organiseerimine lasus spordikeskusel ja kergejõustiku lektoraadil.

= INFO TÖÖTAJATELE =

Spordikeskus on tudengitele mõeldud infovoldiku kõrval valmis saanud infolehe ka töötajaskonnale. Kõikidesse allüksustesse saadetavas infolehes antakse teavet kõikide töötajate harrastusrühmade tegevuspaigad ja -ajad. Infolehte saate küsida ka spordikeskusest. Loomulikult võivad töötajad osaleda kõikides üliõpilasrühmades.

= SUUSKADE LAENUTUS =

Emajõe spordibaasist saab laenutada suuski koos saabastega, muidugi mitte uusi ja moodsaid. Suusabaas on lahti tööpäeviti kell 10—17, laupäeviti kell 10—15. Kaasa võtta üliõpilaspilet ja väike tasu. Üsna vähe on ka uisupaare laenutamiseks.

= KAS TEEME TÜ SUUSAMATKA? =

Spordikeskuses on tekkinud mõte, et nädal pärast Tartu maratoni võiks korraldada laupäeval, 26. veebruaril Puka-Kääriku suusasõidu (ca 20 km) maratoni rajal. Suusatamine päikesele vastu võiks olla üsnagi meeldiv. Takistusi võib olla kaks: esiteks külm ja teiseks osavõtjate vähesus. Asjahuvilised võiksid helistada spordikeskusse (34 790) ja öelda oma arvamus. 150 osaleja ja sobiva ilma puhul võiks sõit teoks saada.

= UJUMISEKS MÄRTSIKUUL =

tulla vormistama veebruari viimasel nädalal (alates 21. veebr.)

= KORVPALLITURNIIR ALGAB =

Ülikoolisisestest korvpallivõistlustest võtab osa 5 naiskonda ja 14 meeskonda. Mängud algavad eeloleval nädalal. Mängude kava Ujula tänava spordihoone teadetetahvlil.

ÜLIKOOLI TÖÖTAJAD SAAVAD ELT-KAARDI SOODUSTINGIMUSTEL

Ajakirjanduses on korduvalt reklaamitud ELT-kaarti. Järgnev artikkel püüab seda lähemalt tutvustada ka ülikooli töötajatele.

ELT-kaart

on uusimal tehnoloogial põhinev pangakaart, mille sisse on ehitatud imeväike arvuti. Seda tüüpi kaardid töötas välja Prantsuse firma «Innovation Ingeniere» ning tavalisest magnetkaardist on nad oluliselt töökindlamad. ELT-kaart on universaalne maksevahend. **Selle eelised on järgmised:**

1) ELT-kaarti võib võrrelda hoiuraamatuga. Jooksev arve kannab 5% ja garantiideposiit on 15% intressi aastas;

2) ELT-kaart võimaldab kasutada dünaamiliselt krediiti. Krediidi intress on 17% aastas ehk ~0,05% päevas;

3) ELT-kaarti on mugav ja lihtne käsitleda. Langeb ära vajadus kaasas kanda suuremat sularaha summat;

4) ELT-kaart on turvaline tänu isiklikule salakoodile. Kaardi kaotamise korral ei ole vööral võimalik seda kasutada ja omanik raha ei kaota.

Lisaks võimaldatakse kaardi kasutajale aeg-ajalt soodusmüüki. 10% odavamad hinnad ELT-kaardiga maksmisel kehtivad ka praegu **kuni 30. aprillini.**

ELT-kaarti saab kasutada kõikjal, kus on paigaldatud ELT-terminalid. **Tartus on seni niisugused terminalid kauplustes «Brio», «Räni», «Sport-TEX», «Kauburi» kaubamajas, Tartu Kaubamajas, selvehallis «Sõprus», Panga kohvikus, ESP Tartu filiaalis, «Postimehe» kuulutuste osakonnas, postkontori Anne filiaalis ning maaliinide bussijaamas.**

Lähipäevil paigaldatakse terminalid Uus Hansa Keskusesse, kauplusse «Devi» ning tulevikus mujalegi.

Kaardil olevat raha saab välja võtta Sotsiaalpanga kassast ning Tartu Kaubamaja ja Kaubahalli valuuta vahetuspunktidest.

TAVAKLIENDIL

on võimalik valida **kahe pangakaardi liigi** vahel.

DEEBET-kaardi omanik saab

Eesti Sotsiaalpanga Tartu filiaal
Tartu Munga 18 tel 33 578

kasutada seda raha, mille ta on üks kord kandnud kaardiga seotud arvele.

Tunduvalt populaarsem on **DEEBET-KREDIITKAART.** Selle kaardi omanikul avaneb võimalus kulutada rohkem raha, kui on tema kaardiga seotud arvel. Võimalus kulutada üle oma jooksva arve peab olema tagatud garantiideposiidiga, mille miinimumpiir on 1000 krooni. Jooksva arve ülekulu saab olla kuni 50% avatud garantiihoiusest. **Mõlemad kaardid maksavad 90 krooni, üliõpilastele 30 krooni.**

ESP Tartu filiaal ja Tartu Ülikool on sõlminud

KOOSTÖÖLEPINGU,

mille raames võimaldatakse ülikooli töötajatele ELT-kaardi avamisel **soodustingimusi.** (Ülikooli töötajatele antakse 10%-ne hinnasoodustus kaardi avamisel — 90 krooni asemel 81 krooni). Samuti loobub pank kliendi soovil garantiideposiidi avamise nõudest deebet-krediitkaardi puhul. Sellisel juhul võib ELT-kaardi arvele laekuda kuus kuni 1/2 töötajale väljamakstavast töötasust.

Nii makstakse töötajale töötasu sularahas üks kord kuus. Ülejäänud summa kantakse automaatselt ELT-kaardi arvele. Krediiti saab kasutada kuni 1/2 igakuisest ELT-arvele laekumisest tähtajaga kuni üks kuu.

Toome selle kohta ühe

NÄITE.

Oletame, et ülikooli töötaj palk on 1000 krooni. Sularaha saab ta kätte üks kord kuus pa gapäeval 500 krooni. Ülejäänu 500 krooni kantakse ELT-arvel (meenutagem, et ka selle võib soovi korral eespool nimetatu punktides sularahas välja võtta ELT-kaardiga saab ta osta kuu 750 krooni ulatuses (500 kroon pluss 250 krooni krediiti). Seega rohkem, kui tal sinna kantud o Juhul kui töötaja kasutab kuu ELT-kaardiga rohkem kui 50 krooni, siis kustutatakse kasutatu laen automaatselt järgmise ku palgast. Palgapäeval saab siis s laraha vähem kui 500 krooni.

Kokkuvõttes: töötaja, kell ei ole ELT-kaarti, saab 1000-kroo nise kuupalga juures kulutada kuu 1000 krooni (eeldusel, et ei o säästusid). ELT-kaardi avamise saab töötaja kulutada sama kuu palga juures kuni 1250 krooni Sealjuures peab ta arvestama, järgmisel kuul saab ta kulutad vähem, et tagastada laen.

Ülikooli töötaja saab sõlmi da ELT-kaardi lepingu pang müügiagendi vahendusel. Palga päeval antakse ülikooli palgavo linikule lisainformatsiooni aja j koha suhtes, kus ELT-kaartid lepinguid sõlmida saab.

Täiendavat infot saab A Eesti Sotsiaalpanga Tartu filiaa li infoosakonnast tel. 33 578.

info • info • info • info

LP. MAGISTRANDID!

Veel on vabu kohti **inglise keele** edasijõudnute rühmades:

NIINA AASMÄE
N 10—12 Tähe 4—207
R 12—14 Tähe 4—155
HILJA KOOP
E 16—18 keeltemaja 214
R 14—16 keeltemaja 214

Palume registreerida tunni ajal õppejõu juures.

Keelekeskus

* * *

ROOTSI KIRJANDUSAJALOO LOENGUAEGADESSE

on eelmises lehes sattunud paar viga. **Teine loeng** (Ruunid. Keskaja kirjandus Rootsist) on **3. märtsil,** mitte 24. veebruaril ning neljas loeng (17. sajand) on **24. märtsil.**

* * *

TUDENGIKLUBIS Tähe 3

Igal reedel ja laupäeval alumises saalis kl. 21—03 tantsudiskod.

Sel reedel Ervin Hurt ja Marko Kiljak,

laupäeval Erlend Aav.

Üliõpilaspileti ettenäitamisel maksab pääse 8 krooni.

* * *

ÜS Liivika külalisõhtu on 1. märtsil kl. 19

* * *

TÜ KLUBI KORRALDAB NARVA mnt. 27 KOHVIKUS DISKONÄDALA

teisipäevast 15. veebruarist reede, 18. veebruarini kl. 22—01.

NB! Üliõpilaspilet kaasa!

* * *

Uppsala Ülikooli suvekursus üliõpilastele «DEMOKRAATIA JA TURUMAJANDUS»

30. juulist 19. augustini

Kandideerimiseks esitada välissuhete osakonda **4. märtsiks** avaldus dekaani nõusolekuga ja inglise keele test. Keeletesti on võimalik sooritada keelekeskuses (Ülikooli 18a, ruum nr. 313, esmasp. kl. 12.30 ja kolmap. kl. 14.15).

BALTI PÕHJA-AMEERIKA UURINGUTE KESKUSE

konverents «American Vision The Baltic Context» on 21.—23 apr. Tartus. Osalemisest teatada **28. veebruariks** tel. 35 218. Majutus- ja toitlustuskulud kaetab kes kus.

* * *

BALTI ÜLIKOOLI kursus

«Peoples of the Baltic» jätkub 23. veebr., 9., 23. märtsil ja 8. apr. Tähe 4. Info geograafia instituudist tel. 30 605.

* * *

BALTIC LINK '94

on Lundis 16.—23. apr. Info TÜÜ valitsusest Ülikooli 20—305. Avalduste tähtaeg 14. märts.

EESTI SIHTASUTUSE

stipendiumide (1994) taotlemine lõpeb 1. märtsil kl. 15. Info «Akadeemia» toimetusest või Tallinnast tel. 449 270.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180.
O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19, I «UT» ilmub reedeti.
Tellim. nr. 407 Tiraaž 1500.

35 180

NB!
KORP! INDLAL
ON SÜNNIPÄEV!
Loe 4. – 6. lk.

Universitas Tartuensis

NR. 7 – 8
(1743 – 1744)
REEDE,
4. MÄRTS
1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 70 SENTI

INAUGURATIO RECTORIS UNIVERSITATIS TARTUENSIS DIE XXII MENSIS FEBRUARII ANNO MCMXCIV

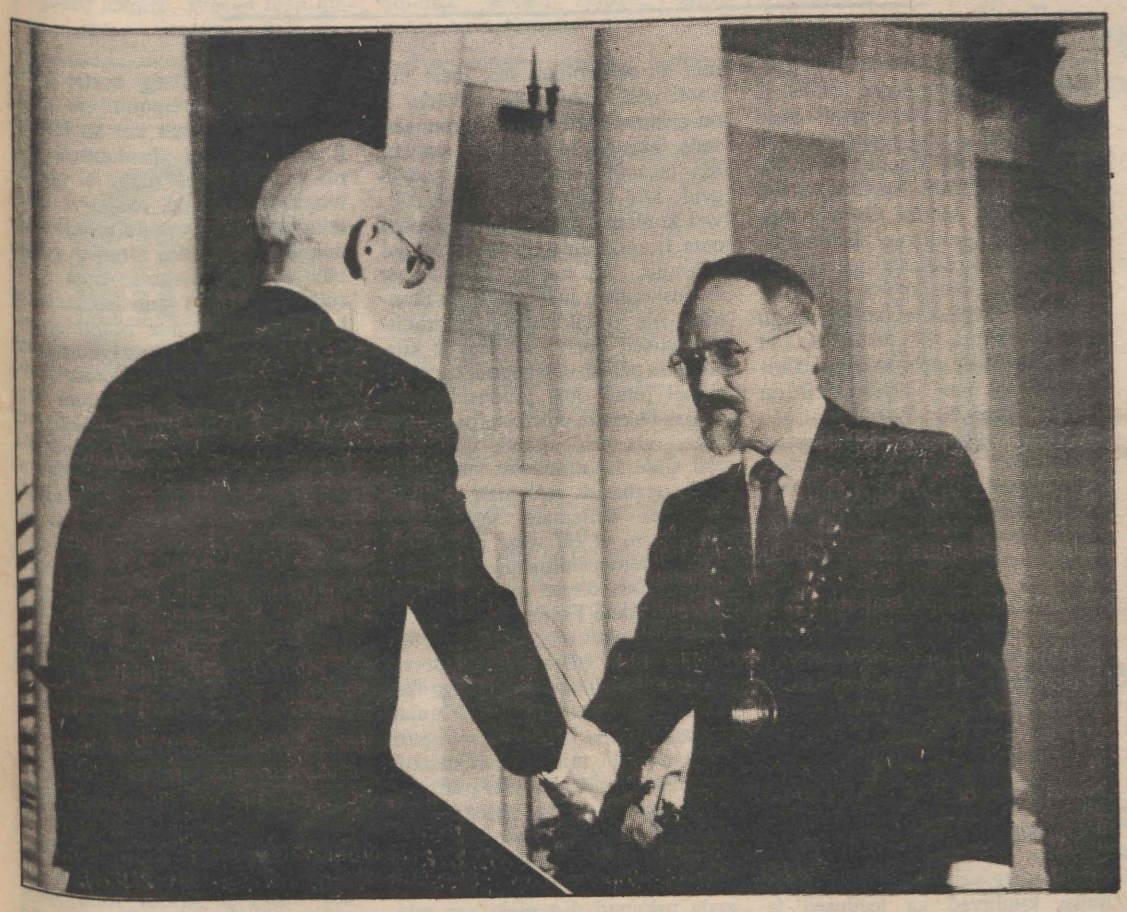

Vabariigi presidendi kõne rektor Peeter Tulviste

inauguratsioonil 22. veebruaril Tartus

Lugupeetav Tartu Ülikooli rektor Peeter Tulviste!
Ekstsellentsid!

Lugupeetavad rektorid, audoktorid, professorid ja akadeemiline pere, mu daamid ja härrad!

Täna avaldab Eesti riik ja rahvas oma lugupidamist professor Peeter Tulvistele, kes astub Düderoffi vabahärra Jakob Skytte jälgedesse ja inaugureerub Tartu Ülikooli rektoriks. *Alma mater*'i rektorid on astunud oma rahva ajalukku ja jäävad rahva ajalukku kui oma ajastu sümbolid ja kontinuiteedi kandjad, sõltumata nende mõjust kultuuriprotsessile või ametiaja pikkusest. Meie riik on noor, väheke üle kolmveerand sajandi. Meie ülikool on vana, vähemasti siin Põhjalas, kõvasti üle kolme ja poole sajandi. Kontinuitiivsus kultuuris on midagi muud kui kontinuitiivsus riigiõiguses.

Ja see öeldud, tahan iseendale vastu vaielda. Kultuur elab ruumis ja ajas, kuid ennekõike inimeses. Niisamuti elab mistahes demokraatlik riik, kus kõrgeima riigivõimu kandja on rahvas. Niisiis sublimeerub kultuur ja poliitika inimeses. Sõltuvalt headest või kurjadest aegadest võivad nad teineteist toetada või teineteisele vastanduda. Kui möödunud sajandi algul nimetati Tartu Ülikooli ühes dokumendis «õpetatud vabariigiks», tunnistas ja tunnustas selle dokumendi autor ülikooli vastandumist keisririigi absolutismile, vaba vaimu vastasseisu võimule.

Võimu ja vaimu vastasseis on Euroopa ajaloo ja Euroopa tuleviku sisu, ja samas on ta igaühele meist tuntud ka Tartu vaimu nime all. Okupatsiooniaastate kurjadel aegadel sulgus Tartu Ülikool ringkaitsesse väljasuremisele määratud eesti rahva identiteedi säilitamiseks.

(Järg 2. lk.)

Rektoriks saada ei olegi nii lihtne. Üks asi on kandideerimisprogramm, pisut teine selle elluviimine. Kuid rektoriametiga kaasneb ka palju avalikke ülesastumisi. Nagu inauguratsioonilgi, et lõpuks päris rektoriks saada. Teisipäeval, 22. veebruaril see aulas teoks saigi. Jälle üks pidulikum päev meie tavaelus.

Prorektor professor JAAK AAVIKSOO ütles inauguratsiooni avasõnades, et arengupsühholoogia professor Peeter Tulviste valiti viiekümne neljandaks rektoriks eelmise aasta 28. mail. Ta tuletas meelde, et kahe päeva pärast saab Eesti riik 76-aastaseks. «Peaaegu sünnist saati on Eesti riik käinud kõrvuti Tartu Ülikooliga, rahvusülikooliga, mille 75. juubelit tänavu sügisel tähistame. Ülikool on olnud sel teel hindamatuks toeks Eesti riigile ja rahvale ning Eesti riik ja rahvas samamoodi toeks Tartu Ülikoolile.»

Et tegemist oli ka Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamisega, kandis **ajalooprofessor HELMUT PIIRIMÄE akadeemiline ettekanne pealkirja «Eesti Vabadussõda ja rahvusülikooli rajamine».**

Professor Helmut Piirimäe ütles oma ettekande alguses, et Eesti iseseisvaks kuulutamine oli üks lüli maailma rahvaste enesemääramise protsessis. Emakeelse rahvusülikooli rajamine oli väikerahvale paratamatu vajadus oma rahvuskultuuri arendamiseks ja rahvusteaduste loomiseks. Rahvusülikooli sünd oli ajaliselt ja ideeliselt seotud Eesti Vabadussõjaga (1918—1920). 1918. aasta novembris Tallinnas peetud Eesti üliõpilasorganisatsioonide koosolekul avaldati soovi, et ülikool avataks uuesti juba 1919. aasta jaanuaris. Ettevalmistused ülikooli avamiseks käisid paralleelselt lahingutega. Ka avamise ajal 1. detsembril polnud olukord sugugi rahulik, aga leiti, et ei tohi hetkekski kahelda. Ja kuigi öeldakse, et muusad vaikivad, kui relvad kõnelevad, on nad ka mõlemad teineteisele toeks olnud. Prof. Piirimäe ütles, et rahvusülikooli avamine sai suuresti teoks tänu seetõttu, et selle kindlustasid juba meie vaarisad, vanaisad ja isad vastu pidades ränkades lahingutes.

* * *

Seejärel saabus aulasse ja astus kõnepulti president LENNART MERI.

EDUARD SAKI fotod

TÄNAN ÕNNITLEJAID JA KÕIKI, KES INAUGURATSIOONIPÄEVA KORDAMINEKULE KAASA AITASID.

REKTOR PROF. PEETER TULVISTE

INAUGURATIO RECTORIS . . .

(Algus 1. lk.)

Pärast esinemist oligi presidendil tähtis hetk käes. Lennart Meri pani Peeter Tulvistele kaela rektori ametiraha.

«Gaudeamuse» järel tervitasid rektorit professor Toivo Maimets, üliõpilane Jüri Seilenthal, TTÜ rektor professor Olav Aarna, TA president Arno Köörna ja linnapea Väino Kull.

Seejärel oli sõna rektoril.

Härra president, ekstsellentsid, magnifitsentsid!
Head külalised ja austatud ülikoolipere!

Kõigepealt suur tänu heade sõnade ja soovide eest. Arvan, et heade soovidega ei ole sillutatud mitte ainult põrgutee vaid ka teed, mis viivad sinna, kuhu meie oma ülikooliga lähematel aastatel soovime jõuda. Tartu ülikooli hiilgeaeg oli 19. sajand, mil Euroopa oli võrdlemisi ühtne ja meie olime Saksamaa ülikoolide kaudu Euroopa ühtse ülikoolisüsteemi loomulik osa. See oli aeg, mil meie üliõpilasi õppis ja meie vilistlasi õpetas ja tegi uurimistööd Euroopa ja Venemaa ülikoolides; mil Saksamaalt tuldi siia aastaks või kaheks kuulama ühte või teist professorit; mil Tartu Ülikool oli — näiteks — ainukene, kes taipas tollal noorele saksa psühhiaatrile Emil Kraepelinile pakkuda professuuri. Kraepelin tuli ja tõi siia kaks uut teadusharu, mida sellest alates oleme viljelenud. Meid lõigati Euroopast ära 1890-ndatel aastatel. Esimeses maailmasõjas läks kaotsi Euroopa enda ühtsus. Tänu Vabadussõjale, millest professor Piirimäe siin rääkis, murdsime end Euroopasse tagasi, aga Euroopa ise ei olnud 20-ndatel, 30-ndatel aastatel kuigi ühtne, ja ühtset ülikoolisüsteemi seal enam ei olnud.

On juhtunud nii, et pärast poolesajandilist isolatsioonisolekut oleme oma riigiga ja ülikooliga jõudnud Euroopasse ajal, mil Euroopa ühineb taas; mil ka Euroopa ülikoolid on taas ühinemas ühtseks kogu Euroopat hõlmavaks süsteemiks. Kui meie Euroopasse jõudsime, olid ühinemistunnid küll juba alanud, aga me ei jäänud hiljaks lootusetult. Ühinemise koolipäev alles kestab. Pole kahtlust, et ühinevas Euroopas kujuneb välja oma tööjaotus. Näiteks on teada, et Euroopa Ühenduse kõige nooremad ja agaramad ametnikud annab Hispaania. Me peame mõtlema oma kohale selles Euroopa tööjaotuses: mis on meie roll, mis on meie identiteet ja meie töö. Teades seda, kui ebaproportsionaalselt palju — meie rahvaarvu silmas pidades — on Eesti teadlased, Eesti kõrgkoolide õppejõud saanud uurimisrahasid küll Euroopa Ühenduselt, küll teistelt rahvusvahelistelt organisatsioonidelt ja fondidelt, kui palju on siia tulnud sihtrahasid viimasel paaril aastal; teades ka seda, et meie rahval on mõnevõrra kummaline ja oludest suhteliselt sõltumatu hariduspüüd; olles näinud meie tudengeid (kelle hariduse kohta kodus on öeldud ka halbu sõnu) välismaa ülikoolides, meie noori teadureid välismaa ülikoolides ja uurimisasutustes; olles kuulnud meie üliõpilaste edust mitmel pool mujal,— julgen arvata, et meie töö hulka ühinevas Euroopas võib kuuluda ka tavalisest enam teadust ja kõrgharidust, silmapaistvalt head uurimistööd ja silmapaistvalt head ülikooliharidust. Loodan, et tuleb aeg, mil siis, kui Euroopas tuleb juttu, kus ja kuidas üht või teist teaduslikku probleemi lahendada, öeldakse: las eestlased teevad, või eestlastel on see juba läbi uuritud. Või kui räägitakse sellest, kuhu õppima minna, siis öeldakse, et mine Tartusse, selle asja õpetamine on seal heal järjel. Meil on praegu umbes 80 välistudengit, see on suur uudis pärast 50-aastast isolatsiooni. Me tahame, et mõne aasta pärast oleks neid tudengeid umbes 600, s.t. umbes 10% praegusest tudengite arvust.

Ma arvan, et edasijõudmist teaduses ja kõrghariduses on nagu igas muuski asjas võimalik taotleda ja saavutada. Selleks on oluline ülikooli vaimsuse mitmekesisus, ülikooli uurimistöö ja õppimise interdistsiplinaarsus. Need eeldavad erinevate teadusharudeja valdkondade interaktsiooni. Kui tohin siin viidata meie hulgast mõni kuu tagasi lahkunud professor Lotmanile, siis tema järgi kõik uus, iga uus mõte, sünnib erisuguste märgisüsteemide — mille hulka kuuluvad ka teadused ja kunstid — interaktsioonis. See on ka põhjus, miks oleme päris viimasel ajal astunud mõned arglikud sammud selles suunas, et taas hakata viljelema kauneid kunste, mis on seni olnud üks meie ülikooli nõrk koht. Julgen öelda, et on esimesi häid märke liikumisest selle interdistsiplinaarsuse suunas. Ma ei mõtle mitte ainult tudengeid, kes praegu massiliselt käivad kuulamas loenguid väljaspool oma teaduskonda, igal pool mujal ülikoolis. On märke sellestki, et teaduskonnad, instituudid, osakonnad, mis aastakümneid on traditsiooniliselt omavahel heas ja kurjas raha pärast võistelnud, on nüüd mõnel juhul oma jõudusid ühendamas ühisteks uurimisprogrammideks, mis peale kõige muu toovad sisse ka tunduvalt suuremaid uurimisrahasid mõlemale teaduskonnale, mõlemale instituudile. Ma arvan, et on väga oluline, et selles interdistsiplinaarses uurimisja õppetöös oleme avatud teistele kõrgkoolidele Eestis, sellest rääkis praegu *rector magnificus* professor Aarna. Sellest koostööst on näiteid nii Tehnikaülikooliga kui ka Kunstiülikooliga. Kust mujalt peaksime seda koostööd arendama hakkama kui mitte omalt maalt?

Lõpuks lubage mulle paar isiklikku märkust: kui keegi oleks mulle 7 aastat tagasi öelnud, et tuleb aeg, mil mind valitakse Tartu Ülikooli rektoriks, ei oleks ma seda uskunud. Ka oleks see tekitanud minus äärmiselt segaseid tundeid. Ühelt poolt on siin ees 53 rektorit läbi kolme ja poole sajandi, ja on eriskummaline tunda ennast ühena selles reas. Teisest küljest: veel seitsegi aastat tagas valitses üheparteipoliitiline mäng nii ülikooli ümber kui ka ülikoo li sees, mis oli absoluutselt vas tuvõetamatu. See mäng ei ole tä naseksi kadunud, retsidiive tekib ikka, aga ta on väga oluliselt taan dunud. Ja nendes oludes püüan olla vääriline järglane oma 53-le eelkäijale selles ametis, toetudes nagu nemadki oma prorektoritele ja dekaanidele, kellest igaüks kan nab meil praegu vastutust terve teadusvaldkonna või koguni tea dustevaldkonna eest. Lõpuks: mul on kahju, et siin ei ole minu isa, kes mind 39 aastat tagasi Tallin na koolipoisina tõi esimest korda Tartusse, et näidata ülikooli nii väljast- kui ka seestpoolt. Ja mul on hea meel, et siin on mu ema, mu perekond, et nad on minu juu res täna ja nendel viiel aastal, mil lal rektori ametiraha on minu kan da. Ootan neil aastatel koostööd teilt kõigilt. Tänan.

+ + +

Aktusel laulsid TÜ Akadeemiline Naiskoor ja Tartu Akadeemiline Meeskoor dots. Vaike Uibopuu ja prof. Alo Ritsingu juhatusel.

Üritus jätkus Kuningaplatsil, kus rektor ja Rootsi Kuningriigi suursaadik Lars Grundberg panid lilled Gustav II Adolfi ausamba jalamile. Tartlaste poolt esines kõnega linnavolikogu esimees Ants Veetõusme.

Vabariigi presidendi kõne rektor Peeter Tulviste inauguratsioonil 22. veebruaril Tartus

(Algus 1. lk.)

Rahvuslik identiteet avaldub headel aegadel kõigis sotsiaalkultuurilistes ilmingutes. Kurjadel aegadel oli ta tõrjutud lingvistikasse, folkloristikasse ja neist hargnevatesse abiteadustesse. Ometi suutis Tartu Ülikool ka neil aastakümnetel anda märku, et maailma suurima diktatuurirežiimi poolt okupeeritud Euroopa väiksemaid rahvaid on ikka veel elus; et ta ei ole oma saatusega alandlikult leppinud; et ta järelikult on oma saatust kujundamas kultuurivahenditega, mis käepärast, ja poliitiliste vahenditega, niipea kui need muutuvad käepärasteks. Rahvusteadused ja nende najale toetuv kultuur oli meie viimane padrun.

Ma räägin minevikus, otsekui oleks kõik see minevik. Paraku olen sunnitud rektorit ja professorkonda kurvastama. See on minevik üksnes oma primitiivses, lihtsameelses, äratuntavas vormis. Reaalsus on keerulisem. Kui lubate tsiteerida Poola «Solidaarsuse» teoreetiku Adam Michniku sõnu: «Ida-Euroopas ei võitnud demokraatia: Ida-Euroopas kaotas totalitarism.»

Siit tuleneb ülikooli rektori ja akadeemilise pere tegevusprogramm lähitulevikus. Eesti ühiskond lahendab praegu iseenese ümberkorraldamise probleeme, mille keerukust oskavad vähesed Lääne-Euroopa teadlased mõista. Üleminek vabaturumajandusele on nagu hüpe üle kuristiku: jalg ei toetu enam tuttavale kaljuservale ega ole veel maandunud kindlale vastaskaldale. See toetuspunktita viiv, see hirmuäratav ebakindlus on kaasa toonud kaootilisi nähtusi, kollast ebateadust teoorias ja praktikas, moraallangust ja kuritegevuse kasvu, mis omakorda on avanud Pandora ohulaeka: nägemuse kindlakäelisest riigist.

Eestis avaldub see laulva revolutsiooni nostalgilises tagasi igatsemises. Siis olime kõik vennalikult koos Balti ketis, demokraatia huulil ja õigusriik ro mantilise ihalusena silmade ees.

Fichte ja Hegeli romantiline nägemus ongi o nud meie intellektuaalse ja poliitilise ärkamisaja ve ru. Lääne-Euroopas etendas ta positiivset osa ku vastukaal valgustusajastu «steriilsele internatsionalis mile». Vene, Austria-Ungari või Ottomani laguneva te impeeriumite poliitilises kogemuses puudus tõel ne Lääne-Euroopa liberaalne traditsioon. Rõhuasetu sed on olnud ja on meil seetõttu enam rahvusel ku indiviidil. Nüüd, kus kommunism on lakanud eksis teerimast, peame oma inimkeskse riigi kujundamise toetuma Locke'i ja Jeffersoni traditsioonile. Et se traditsioon meil puudub, tuleb ta luua, tuleb ta sii Tartu vaimu kantsis ellu äratada ja eesti kultuur koostisosaks kasvatada. Me kõneleme Euroopast ku ühisest kodust. Mida vähem me Euroopat tunneme seda lihtsam on Euroopast kõnelda ja kirjutada. Ta hame olla euroopalikult demokraatlik riik. Kuid ühis te traditsioonideta, ühiste käitumisnormideta, ühis moraalsete väärtuste ja kohustusteta ei hakka ha kuma ega tegutsema meie seadused, meie valitsus ega isegi mitte meie turumajandus.

Kõrgesti lugupeetav rektor, nii näen ma Tar Ülikooli ja Teie isiklikku rolli. Ma ei kadesta Tei nii nagu Teie ei kadesta mind. Peame kokkuhoidli kult teostama seda postkommunistlikku programm ja kokkuhoidu dikteerib meile mitte niivõrd tänan rahapuudus kuivõrd eesti rahva väiksus. Peame hin dama ja kaasa kutsuma igatühte, sest meil ei o ülearuseid inimesi ja kõige vähem on neid haritlas konnas. Jõukust saab meil olema, kuid intellektuaal set rikkust jääb meil alati puudu — ja see ongi üli kooli tegevuse motivatsioon, mis, ma loodan, lähen dab kunagi ka võimu ja vaimu neid omavahel, m loodan, eales lepitamata.

RAHA PANEB RATTAD KÄIMA

1. ETF-i grantidest

Praegu on käimas lepingute sõlmimine Eesti Teadusfondi ja sellest allikast grandisaajate vahel ning seepärast on aeg tuua selgust, kuidas jagunesid Tartu Ülikooli teadlastele eraldatud uuringutoetused.

Esitatud arvudest ei saa teha liialt kaugeleulatuvaid järeldusi, täpsema statistika teadusvaldkondade kaupa ja sellest tulenevad järeldused esitame järgmises artiklis.

2. Välisgrantidest

Viimastel aastatel on Eesti teadlastel avanenud hulgaliselt võimalusi taotleda grante paljudelt välismaistelt fondidelt ja organisatsioonidelt. See tegevus on olnud edukas, sest näiteks Rahvusvahelisest Teadusfondist (ISF) on Eesti loodusteadlased saanud rohkem grante kui Läti ja Leedu kokku või kui vaadelda Balti riike koos SRÜga (mis moodustab ISF-i jaoks ühe areaali), siis arvestades elanike arvu oli Eesti ca 4,5 korda edukam keskmisest tulemusest.

Teaduskond, allüksus	Esitatud taotlusi	Eraldatud grante	Eraldatud raha (tuh. kr.)
Usut.	2	1	6,5
Arstit.	112	72	2963,0
Biol.-geograafiat.	73	46	1526,2
Filosoofiat.	48	40	1325,1
Füüs.-keemiat.	43	32	1388,0
Kehakultuurit.	11	8	243,5
Majandust.	11	5	178,5
Matemaatikat.	23	22	778,5
Sotsiaalt.	3	3	98,0
Õigust.	2	2	249,3
Raamatukogu	1	0	0
Kokku	329	231	8756,6

Sama pilt tekib ka vaadates Euroopa Ühenduse grantide jaotumist, kus kogu Ida-Euroopa piirkonnas on Eesti ca 6 korda keskmisest edukam, arvestades jälle elanike arvu.

Samal ajal hakkab teistega võrreldes silma ka teatud erialade suur osatähtsus. Kindel juhtroll on siin bioloogia-geograafiateaduste käes, sagedamini on edukad olnud ka füüsika-keemia- ja arstiteaduskonna teadlased. Edukuse põhjuseks võib pidada nimetatud teadusalade suhteliselt tugevamat taset Tartu Ülikoolis, aga ka asjaolu, et just nende teadusalade esindajatel oli varasemaid kogemusi ja sidemeid lävimisel teaduse finantseerimisallikatega lääneriikides.

Kuna grantide väljaandja on sageli määranud ka tema jaoks prioriteetsed teadussuunad, mida ta soovib finantseerida, siis nii mitmelgi alal vähendab väljavalitute hulka mittesattumine grantide saamise võimalusi märgatavalt.

Kindlasti sõltub grantide saamine suuresti ka teadlaste endi aktiivsusest. Euroopa Ühenduse uutes projektides avanevad avaramad võimalused, sest laieneb prioriteetsete teadussuundade ring. Kuna ühe projekti maht võib olla kuni ca 7,5 miljonit krooni, siis tasub pingutada, et oma teadustöö eelarvet väga märgatavalt suurendada.

3. Euroopa Ühenduse programmid COPERNICUS ja PECO-5

On saabunud **COPERNICUS'e** programmi materjalid, kus prioriteetsete uurimisvaldkondadena on välja pakutud:

— *Information technology,*
— *Communication Technologies, Telematics and Language Engineering,*
— *Manufacturing, Production, Processing and Materials,*
— *Measurments and Testing,*
— *Agro- and Food Industries,*
— *Biotechnology.*

Konkreetsemate uurimisteemadega ja finantseerimistaotluste esitamise tingimustega saab tutvuda **rektori kantselei teadusgrupis peahoone ruumis 304.**

Materjalid PECO-5 kohta peaksid saabuma lähinädalatel, millest samuti teatame ajalehe vahendusel.

4. Best Europe

Ühe uue ideena tahaksin välja pakkuda meie ülikooli teadlaste kohta käivate andmete lülitamist andmebaasi *Best Europe*, mis sisaldab juba praegu andmeid ligi 100 Euroopa ülikooli teadlaste kohta. Olles lülitatud andmebaasi ja ka ise seda kasutades oleks Euroopa Ühenduse projektides osalemise soovi korral hõlpsam leida nõutavaid Ida- ja Lääne-Euroopa partnereid.

Lisaks eelnimetatule võib andmebaasi lülitumine pakkuda võimalusi lepinguliseks uurimistööks või konsulteerimistööks, sest andmebaasi *Best Europe* kasutajate hulgas on ka palju kommertsfirmasid, aga samas on see ka hea võimalus tutvustada oma instituudi teaduspotentsiaali ja uurimissuundi.

Ankeedivorm ei ole ülemäära mahukas. Kavatseme andmete kogumise käivitada lähema kuu jooksul. Kui oleme andmebaasi üle andnud vähemalt 75 teadlase andmed, kaasneb sellega meie ülikoolile andmebaasi *Best Europe* tasuta kasutamise õigus, mis peaks huvitama paljusid teadlasi.

Rein Lepik,
teaduskorralduse peaspetsialist

KROONIKA

TOIVO LEIGER,

MATEMAATIKATEADUSKONNA DEKAAN

● **Mida peate vajalikuks endast teada anda?**

Olen pärit Hiiumaalt. Pärast Kärdla Keskkooli lõpetamist 1964. aastal tulin ülikooli matemaatikat õppima. Vahepealse sõjaväeteenistuse tõttu lõpetasin õpingud alles 1973. aastal. Sestsaadik olen töötanud ülikoolis ja läbinud kõik õppejõu karjääri tavalised astmed. Praegu olen matemaatilise analüüsi korraline professor. Olen abielus, peres on kaks poega.

* * *

Küsimusele, mida ma dekaanina kavatsen teisiti teha, kui seni on tehtud, vastaksin, et kindlasti ei tähenda dekaanivahetus kursi muutust. Kuid need ümberkorraldused, mis pooleli on, tuleb lõpule viia. Seejuures on käsilolevate muudatuste juures vaja säilitada järjepidavust, et nad teaduskonda kui süsteemi tasakaalust välja ei viiks. Meie mured on seotud kraadiõppe ümberkorralduse ja matemaatikaõpetajate koolitusega.

Kõige teravam probleem uue dekaani jaoks, mis iga aastaga muutub üha aktuaalsemaks, on õppejõudude järelkasvu küsimus. See puudutab eriti teoreetilisema kallakuga puhta matemaatika ja rakendusmatemaatika instituuti. Ühelt poolt satub ohtu meie baashariduse kvaliteet, kuid teisalt on see matemaatikateadlaste järelkasvu probleem, sest neis instituutides kirjutatakse oluline osa Eesti matemaatikaalaseid uurimistöid. Kuid see on asi, millega teaduskond ise peab toime tulema, teistelt ootame vaid mõistvat suhtumist.

EESTI TEADUS «CURRENT CONTENTS»-i VÄLJAANNETES

Raamatukogu infoosakonnas kogutakse «Current Contents on Diskettes» väljaannete «Clinical Medicine», «Life Sciences», «Agriculture, Biology & Enviromental Sciences», «Engineering, Technology & Applied Sciences», «Physical, Chemical & Earth Sciences», «Social & Behavioral Sciences» Eesti aadressiga ja ilmumisajaga alates 1993. aastast esinevad bibliokirjed andmebaasi «Eesti teaduspublikatsioonid «Current Contents»-is».

Andmeid saavad kasutada grantide taotlejad oma uusimate teadustööde loetelu täpsustamiseks, teaduskonnad ja instituudid ülevaate saamiseks oma töötajate teaduslikust produktiivsusest jms. statistikast, aga ka ülikooli ja üldse Eesti teaduse uurimiseks. Andmete saamiseks tuleks pöörduda allakirjutanu poole raamatukogu **infoosakonnas (tel. 32467 või tel. 35417).**

Alla Saari

DOTSENT *HELENE LIIDEMAA* 95

Lugupeetud kolleegi ja õpetajat, Eesti vanimat meteoroloogi õnnitlevad tänu ja parimate soovidega ülikooli füüsikud ja geograafid.

TÜ VALITSUSES

25. veebruaril

● **AKADEEMILINE *CURRICULUM VITAE* (elukäigukirjeldus) VORM.**

Valitsus arutas ja kinnitas akadeemilise CV vormi. Vorm täidetakse akadeemilisele ametikohale kandideerimise puhul.

● **TÜ PALGAEESKIRI.** Valitsus kinnitas TÜ palgaeeskirja. Eeskirja aluseks on EV Valitsuse 28. detsembri 1993. aasta määrus, kultuuri- ja haridusministeeriumi määrus ning TÜ administratsiooni ja ametiühingu kollektiivleping. Palgaeeskiri on aluseks kõigi ülikooli töötajate töö tasustamisel. Kuupalgaliste töötajate (v.a. täppisteaduste kool) töötajate töö tasustamise aluseks on palgaastmestik. Ehitusjaoskonna tükitööliste töötasu arvestamisel juhindutakse rektori vastavast käskkirjast. Kõik palgamäärad, muudatused, lisatasud, ühekordsed tasud, preemiad ja väljamaksed tunnitasu ja töövõtulepingu alusel kehtestatakse rektori käskkirjaga.

Valitsus otsustas kehtestada uued palgamäärad kõigile TÜ töötajatele alates 1. märtsist.

● **Rektori kantselei grupijuht Anne Ligi tutvustas kirjaplankidele esitatavaid nõudeid ja kasutamise korda.** Ülikoolis on kindlaks määratud institutsioonid ja asutused, kellel on õigus kasutada oma kirjaplanke, samuti on kehtestatud vastav kirjaplangi vormistus. TÜ sümboolika peab olema kooskõlas sümboolika statuudiga. Iga struktuuriüksuse kavand tuleb registreerida rektori kantselei postiteenistuses. Edaspidi sellest lähemalt.

● **Valitsus kinnitas EESKIRJA ÜLDKULUDE ARVESTAMISEKS EELARVEVÄLISTELT ASUTUSTELT.** Eelarvevälistelt laekumistelt üldkulude katteks arvestamise kord sätestab ülikooli (allasutuste ja -üksuste, s.h. ÜMPI ja MRI) riigieelarvevälistelt laekumistelt eraldiste tegemise ülikooli üldkulude katteks (*overhead*). Need eraldised on määratud ülikooli kui terviku tegevuse täiendavaks finantseerimiseks. Üldkuludest võib finantseerida ülikooli (ja teaduskondade arendusprojekte) ning teha eraldisi Tartu Ülikooli Fondi finantseerimiseks. Vastavalt TÜ Valitsuse otsusele 1993. aasta 23. märtsist loetakse üldkulude eraldise piirmääraks 20%.

● **ARUTATI JA KINNITATI TÜ FONDI (uue nimega TÜ SIHTASUTUSE) UUS PÕHIKIRI.** TÜ Sihtasutus on TÜ juures tegutsev kasumit mittetaotlev heategevuslik organisatsioon, mis koondab ja jaotab rahalisi ja muid vahendeid ülikooli põhitegevuse edendamiseks ning üliõpilaste ja töötajate toetamiseks.

● **Arutati TÜ AASTAARUANDEGA seonduvaid probleeme.** Alates järgmisest valitsuse koosolekust hakatakse ära kuulama teaduskondade teadustöö aastaaruandeid.

● **Arutati TÜ nõukogu 4. märtsi koosoleku päevakorrapunkte finantsmajanduslikust tegevusest ja 1994. aasta eelarvest. Sellest lähemalt järgmises ajalehes.**

● **Rektor tutvustas valitsuse liikmetele filosoofiateaduskonna nõukogu otsuseid.** Ühes taotletakse filosoofiateaduskonna esindatuse muutmist ülikooli valitsuses ja nõukogus proportsionaalselt teaduskonna suurusega. Rektor oli sellele vastanud, et praeguse TÜ põhikirja töökorralduse juures pole see võimalik. Seega taotleb filosoofiateaduskonna nõukogu vastavate muudatuste tegemist nii TÜ põhikirjas kui töökorralduses.

Oma 21. veebruari nõukogu otsuses pöördub filosoofiateaduskond TÜ nõukogu poole ettepanekuga kiirendada sotsiaalteaduste integreerumist. Samuti otsustas FT nõukogu 21. veebruaril avalikult tähelepanu juhtida sellele, et EV valitsuse jaoks koostatud kõrgkooliseaduse projekt on ülikoolide tegevust üksikasjadeni ettekirjutava ning sellega nende autonoomiapõhimõtet ignoreeriva ja neis rektorivõimu kehtestava suunitlusega dokument, mis seadusena jõustudes tasalülitaks ka Tartu Ülikooli tsentraalselt juhitavaks reamassiõppeasutuseks.

TÜ Üliõpilaskonna 1993/94. aasta stipendiumikonkursi statuut

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

1. TÜÜ stipendiumikonkursi auhinnafond on 1993/94. aastal 2500 krooni, mis jagatakse kõige enam kolme auhinnasaaja vahel.
2. Stipendiumikonkursil võivad osaleda kõik TÜ päevase osakonna üliõpilased ja magistrandid v.a. TÜÜ Valitsuse liikmed ja TÜÜ Edustuse eesistuja.
3. Stipendiumikonkursi žürii moodustab TÜÜ Edustus.
4. Žürii hindab stipendiaadi valikul võrdsetel alustel õppeedukust, saavutusi teadustöös, ühiskondlikku aktiivsust ja sotsiaalseid põhjusi.
5. Kandideerija peab esitama kirjelduse ja materjalid kõigi eespool loetletud omaduste kohta ning need peavad olema tagantjärele kontrollitavad.
6. Avalduste esitamise viimane tähtaeg on **4. aprill 1994** (*incl*) TÜÜ Valitsusse (Ülikooli 20—305) kinnises ümbrikus.
7. Žürii jätab endale õiguse mitte välja maksta stipendiumisummat, kui ei leidu väärilisi kandidaate või kui selgub, et mõni stipendiaat pole tasunud 1993/94. aasta TÜÜ liikmemaksu.
8. Konkursi tulemused tehakse teatavaks hiljemalt 11. aprilliks. Žürii otsus on lõplik ega kuulu edasikaebamisele. Stipendiaatide nimed ning lühike tutvustus avaldatakse ajalehes UT.

Keemikute kiri HEIKI TIMOTHEUSILE juubeli puhul

Oh Timoteus! hoia sinu hooleks antud vara ja pööra ära ülemeelseist tühjest juttudest ja vastuoksa õpetustest, mida valesti tarkuseks nimetatakse, mis mõningad on kiitnud enestel olevat ja on usust ära eksinud. Arm olgu sinuga! Aamen.

Ap. Pauluse 1. kiri Timoteusile.

Lugupeetud ametivend!

Kuuskümmend aastat on paras aeg, et maailmaasjadest veidi juba üle olla — taibata, kus iva, kus sõklad. Aru saada, kus uuendused, mis kasu toovad ja kus lihtsalt küündimatuse ja rumaluse alusel segaduse loomine ja vara ja tarkuse tuulde loopimine. Kus rahaahnus, kus võimujanu.

Ajal, kui paljud meie seast oma näo pööramisega idast läände on oma kaelakondi kõveraks keeranud ja sealt SUURT TARKUST kui ilmutist o o t a v a d , oled Sa rahulikult oma tööd Issanda viinamäel edasi toimetanud.

Et noorest inimesest isamaale ja talle endale midagi kasulikku välja tuleks, peab teda kõigepealt õpetama. Seda oled Sa juba aastakümneid teinud ja leiad senini, et see on ülikoolis peamine. Ja oled kindlalt seisukohal, et meil on endil kogemusi piisavalt, et «välismaal on nii ja välismaal on naa» kriitiliselt hinnata, ja võtta sealt, mis võtmist väärt.

Ajal, kui paljud meie seast hõljuvad komputterkeemia kõrgetes sfäärides ja maist mateeriat ja selles toimuvat miskikski ei pea, oled Sina raudselt sellel seisukohal, et keemia alus on korrektne eksperiment ja oskus molekule kokku monteerida ja seejärel analüüsida, mis välja tuli. SÜNTEES JA ANALÜÜS ON KEEMIA ALUS! See on kõige fundamentaalsem. Siit edasi võib juba teoretiseerida, programmeerida, granteerida, väliskomandeerida jne. Vastasel korral on see üks suur mullipuhumine.

Ajal, kui paljud meie seast leiavad, et Eestimaa huvides eluliste keemiaprobleemide lahendamine pole *alma mater*'i vääriline, sest töö tulemusi ei saa avaldada maailma juhtivais ajakirjades — seetõttu pole nad ka teaduslikud uurimused — oled Sa veendunud, et see on meie keemia üks olulisemaid lõike teoreetilise keemia ja insenerkeemia vahepeal.

Jätkuvat jõudu õpetajana, sünteetikuna, Eestimaa pakiliste keemiaprobleemide lahendamisele kaasalöömisel

soovib kõigi Serapioni vendade ja õdede nimel Tullio Ilomets.

3. märtsil 1994

AS «Postimees» toetab ülikooli rahvusvahelist mõõtu teadusüritusi

Läinud aasta lõpul otsustas AS «Postimehe» juhatus eraldada 1994. aastaks rahvusvaheliste teadusürituste korraldamiseks Tartu Ülikoolis 75 000 krooni. Nüüd valiti TÜ teadusüritustest välja kuus, millest igaühe korraldamiseks antakse 12 500 krooni. Need on: sümpoosion «Ema ja laps perearsti praktikas», konverentsid «Paradigmaatilised muutused hariduses», «Majanduse õpetamise korraldamise probleeme Eestis turumajandusele ülemineku tingimustes», «Venemaa soome-ugri keeled ja rahvad» ja V mitmemõõtmelise statistika konverents ning Balti-Skandinaavia arengupsühholoogia suvekool.

KORP! INDLA

Korp! Indla

asut. 1924 Tartus

* * *

Päev pidulik taas toonud kokku me ühise pere.
Rõõm sellest on kiiremalt tuksuma pannud me vere.
On kadumas kaugusse argipäev tõsine, pime,
sest minevik elavneb, taas ärkab tudengiea ime.

Ja meile näib, kui olnuks see vaid eile,
mil tulevik ja maailm kuulus meile,
mil värav avat paistis õnneteile,
mil tulvil tahet, usku enesesse
jõu noore rakendasid teadusesse
ning hinge panid oma sihtidesse.

On muutunud paljugi sellest, mis olnud meil varem;
nii mõnda meist tabanud saatus, mis pole just parem.
Nii mõnigi nendest, kes kandnud me värve, on ära.
Kas rõõmustab kunagi neid veel siin kodumaal päikesesära?

Ja meiegi kaotanud oleme mõnegi ilusa õnne,
ei ole me muretud enam nii, nagu olime enne.
Liig palju tallanud jalgu sellel, mis oli meil püha,
aeg toores ja kuri, see meidki on kainestand üha...

Kuid siiski päev tänane kokku tõi siia me pere
ja — midagi kiiremalt tuksuma pannud me vere,
sest kuigi me väliselt enam ei ühist eluteed astu,
on, mis meid kõvasti seob. Kes vaidleb küll sellele vastu?

Koos olnud meil püüdmist ja lootust,
koos olnud meil hüüdmist ja ootust,
koos olnud meil tõttamist, ruttu,
koos olnud ka naeru ja nuttu,
ning jälgides ühist kord sihti
ka pettuda koos tuli tihti.

Nii kõik see on teinud meist ühise pere,
kel noorusetuli ka raskustes ere,
kel lauluviis huultel ja südames lõõm,
kel teineteist nähes on silmades rõõm.

Ja täna, mil Indla vaim jälle meid kokku on toonud,
me tulime kõik, kes me kunagi võlust sest joonud.
Me tulime, kes me neid värve kord uhkuses kandnud,
kõik, kellele Indla kord koduse nurgakese andnud.

Te noored olete meile vanule tõsine aare.
Te tahe on tugev ja kindel te töökate käte haare,
et teed, millel peatati meid, nüüd jätkata reipal sammul.
Teid saadab me armastus, soov, et lõppu ei tuleks te rammul.
Teil tuleb säravpuhtaks mõsta, taas kõrgele üles tõsta
värvid, mis ajaloo vaenu poolt tallatud.
Olge seks ausad, töökad ja — vallatud.

vil! Selma Hallop

25. märtsil 1989
Korp! Indla taasasutamise puhul Tartus.

Algus

1923. aastaks oli Tartu Ülikoolis kolm naisorganisatsiooni — kaks seltsi ja üks korporatsioon. Viimane küll juba tegeles vaimu kasvatamisega, mis oli vastandiks valitsevale salongitsemisele ja kergele toonile. Siiski leidsid kümme naisüliõpilast vajaliku olevat luua uus organisatsioon. Nende tõekspidamised seisnesid lühidalt töökuses, kohusetundes, aususes, tõsirahvuslikkuses ja täiskarskuses. Viimatimainitu oligi peamine erinevus teistest naisorganisatsioonidest. Kui siia lisada veel kodukultuuri tähtsustamine, kõlblus ning austus iseenda ja teiste vastu, saamegi põhimõtted, mis seati eesmärgiks ja mida peeti vajalikuks haritud naisele.

Pärast intensiivseid eeltöid sobiva vormi leidmisel, põhikirja ja kodukorra väljatöötamisel ning põhimõtete seadmisel jõuti lõpuks nii kaugele, et **1924. aasta 7. märtsil** kinnitas TÜ valitsus naiskorporatsiooni «Indla» põhikirja, millele asutajaliikmetena oli alla kirjutanud kümme kaasvõitlejat.

Miks korporatsioon? See organisatsioonitüüp kui intiimsem, kinnisem tundus sobivaim organisatsioonile, mille liikmeid sidus tihe sõprus ja vastastikune toetus. Leiti, et kitsamas ringis on lihtsam seatud sihte saavutada. Põhimõtete peegeldajaiks said korporatsiooni nimi ja välismärgid — värvitekkel ja -lint. Nime valikul jäädi pidama J. Aaviku sõnal **ind** (gen. innu), mis tähendab hoolsust, agarust, virkust, ning sellest tuletati **INDLA** — koht, kus hoitakse au sees eespool nimetatud omadusi. Tõsirahulik **kirsipruun-valge-roheline** värvikombinatsioon sümboliseerib sõprust, kainust ja noorust. Lipukirjaks sai: «Sõnasse kindlust, teosse ausust, kodule armastust».

Ehkki algul jätsid oma pitseri majanduslikud mured, muutus korp! Indla sisetegevus peagi mitmekülgseks — referaat- ja ettekandekoosolekud, vaidlus- ja kõneõhtud, laul ja muusika, kevad- ja suvepäevad, raamatukogu ja lugemislaud, külaskäigud ja külaliste vastuvõtud. Pärast paari korterivahetust sai indlaensistele püsivaks koduks Lossi tänav 9 üürimaja.

Esimestel aastatel kasvas liikmete arv aeglaselt (1940. aastal oli indlaensiseid siiski juba 250 ringis). Paljudest külalisõhtutel käinutest astusid liikmeteks vähesed, sest kui selgusid täpsemalt korp! Indla põhimõtted, leiti, et seal valitsev vaim pole küllalt ajakohane. Ent korp! Indlagi tegi rebaskandidaatide hulgas hoolika valiku, et juurdetulijad kasvaksid kokku «Indla» perega ja võiksid hiljem aateid edasi kanda. 1920. aastate lõpuks oli välja kujunenud tugevate traditsioonidega sõpruskond ning aktiivse sisetegevuse kõrval tõusis nüüd tähtsale kohale ka töö kogu üliõpilaskonna heaks ja sidemete loomine teiste üliõpilasorganisatsioonidega.

* * *

Esimesed vastastikused külaskäigud tehti juba 1924. aastal korporatsioonide «Filiae Patriae» ja «Ugalaga». Viimaselt oli saadud abi ja juhatust asutamispäevilgi. Kartell-leping korp! Filiae Patriaega 1929. aastal pidi ühendama kahe naiskorporatsiooni tegevuse, ent leping katkestati aasta pärast, kui selgus, et välistegevuses olid väga suured lahkuminekud. 1930. aastal võttis korp! Indla esmakordselt osa üliõpilaskonna edustuse tööst ning sestsaadik on meie esindajaid töötanud edustuse juhatuse liikmetena, välistoimkonna juhatajatena ja «Üliõpilaslehe» peatoimetajana (Erika Viirsalu). 1934. aastal ilmus «Üliõpilaslehe» korp! Indla erinumber. Lisaks osalemisele mitmete akadeemiliste erialaseltside töös oldi abiks üliõpilaskonna ühisüritustel, kus esines ka korp! Indla naiskoor.

Akadeemilise Hõimuklubi liikmete isiklikest kontaktidest sai alguse lähem tutvus **Helsingi Üli-kooli Savo osakonnaga.** Ajapikku mõeldi ka ametlike sõprussuhete loomisele kahe organisatsiooni vahel. Nii sõlmitigi 1930. aastal sõprusleping, mis tihendas kahe organisatsiooni liikmetevahelisi sidemeid veelgi. Ootuspärase ja loomuliku jätkuna sõlmiti 1938. aastal stipendiaatide vahetamise leping.

Spordiga tegelesid indlaensised enamasti tervisespordi tasemel, kuid vahelduva eduga seisid korp! Indla korv-, käsi- ja võrkpallinaiskonnad ülikooli võistlustel kõrgematelgi kohtadel.

Mis annab korporatsioonidele nende näo? Kindlasti rebased. Nemad toovad jõudu ja uusi ideid, neile antakse edasi traditsioonid ja kogemused. Kindel kreedo oli, et rebasele pole miski võimatu... «... Tema vaim on alati valmis ja meel elevil (...)»

1940. aastal

lõpetas okupatsioon korp! Indla tegevuse Eesti Vabariigis.

Nagu teistelgi üliõpilasorganisatsioonidel algas pärast sõda ka korp! Indla tegevus paguluses. Umbes sada emigreerunud indlaensist oli laiali mitmes riigis.

❐ *Kevadkommerss 1993*

Esimesena koguneti taas 1945. aastal Rootsis, järgnesid USA, Austraalia ja Kanada ning 1960. aastate alguses korp! Indla Lääne Koondis (USA läänerannikul, Los Angeleses). Eesmärk oli üks: hoida alal oma keel ja kultuur, kanda edasi rahvuslikku elujõudu. Seda kõike korp! Indla põhimõtete kaudu. Nii algasid omavahelised kooskäimised, mis pikkade vahemaade tõttu olid küll harvad, kuid see-eest andsid võimaluse puhata igapäevasest kiirest elust ja tunda end rohkem oma rahvuse liikmena. Taas toimusid kommersid ja ühised õhtud, tõsteti ausse vana tudengilaul. Kirjavahetus koondiste vahel aitas koordineerida tegevust ja hoidis kursis korp! Indla liikmete eluga teistes maades. Lisaks sidemetele teiste üliõpilasorganisatsioonidega oldi toeks muudelegi Välis-Eesti ühiskonna ettevõtmistele. Iga-aastased naisorganisatsioonide kooseviibimised Torontos, Rootsi koondise rahaline toetus ühele eestlasest naisüliõpilasele Saksamaal (1954), USA koondise abi H. Hooveri muuseumi täiendamisel Baltikumi puudutavate materjalidega (1967—1968) ja hilisem toetus K. Pätsi 100. sünniaastapäeva puhul ingliskeelse raamatu väljaandmisel — kõik see on vaid üks osa korp! Indla koondiste välistegevusest.

(Järg 6. lk.)

Sõnasse kindlust, teosse ausust, kodule armastust!

1924 – 1994

MÄLESTUSKILDE KORP! INDLA AEGADEST

Valisin «Indla» tema põhimõtete ja puhta sümpaatiatunde alusel paari-kolme külastuse järel. Mulle meeldis see sõbralikkus, loomulikkus ja lihtsus, millega külalisõhtutel koheldi noori uudistajaid, kes olid olemasolevate naisüliõpilasorganisatsioonide vahel valikut tegemas. Vastsete tuttavate hulgast leidsin kaks nõutavat soovitajat ja mu avaldus otsustati positiivselt.

* * *

Päeval, mil läksime oma liikmeksastumise avaldustele vastust saama, ei tulnud meil pähegi, et võiksime ka eitava vastuse saada. Asi muutus aga siis, kui kohtasime teel ühte tuttavat tudengit, kes mööda tänavat astudes ahastavalt nuttis. Selgus, et tema oli just saanud selle kardetud eitava vastuse. Saime nagu torke südamesse ja aeglustasime sammu, et kardetavat otsust edasi lükata, sest me ei võinud kuidagi aru saada, mis võis olla eespool nimetatud isikule äraütlemise põhjus. Kui meie siiski konventi jõudsime ja meile teatati, et oleme mõlemad võetud korp! Indla rebasteks, oli rõõm nii suur, et ei teadnud, kas naerda või nutta. Õnneks tuli mõistus koju ja me ei teinud kumbagi.

* * *

Rebaste kasvatamise töö algas esimesest päevast. Kuna enamik noori moodustas tol ajal esimese põlvkonna haritlasi ja pärines lihtsatest kodudest, pandi suurt rõhku käitumiskultuurile. Ei meenu, et oleks eriti räägitud patriotismist, patriootilised tunded olid meile juba loomuomased. Ei tegeldud ka poliitikaga. Muidugi ei piirdunud kasvatustöö ainult «rebastundidega». Selles osalesid kõik igapäevases suhtlemises.

* * *

Rebane pidi olema universaalsete võimetega inimene, kellele miski ei ole võimatu ning kelle leksikonis ei tohtinud eksisteerida väljendeid nagu «ei oska», «ei taha» või «ei suuda». Igasugune korraldus või käsk, olgu kui absurdne tahes, tuli vastuvaidlemata täita. Ülesannete täitmist jälgiti ja kontrolliti hoolega, sest selle põhjal hinnati rebaste mõtlemisvõimet ja leidlikkust.

* * *

Pärast referaadi kuulamist järgnesid tudengilaulud (cantused) ja neile vahelduseks rebastele kõige kardetum osa õhtust — vaimukuse, leidlikkuse, osavuse ja reageerimiskiiruse treening, mil tegevliikmete ridadest sadas kõikvõimalikke käsklusi ja ülesandeid rebastele, mis tuli täita ja lahendada küll üksi, küll kaksi, küll terve rühmaga ja etteantud aja jooksul. Enamasti kujunesid niisugused etteasted väga naerutavateks ja lõbusateks, aga juhtus, et mõni noorliige ka pisarais oma kõne maha pidas.

❐ *Stipendiumilepingu allakirjutamine Savo osakonnaga 1938. a.*

* * *

Rebastoa seinad kaeti süsimusta paberiga, millele ksv! Silvia Leitu visandas siis igas suunas hüppavad suured, saledad hõbedavärvilised rebased — graatsilised loomad. Tuba üllatas igaüht, kes esmakordselt sisse astus.

* * *

Tihti kujunes aga tütarlastele soovitust suuremaks koormus igasugiseste tantsukursuste hooajal. Tantsukursused korraldati peaaegu igas meesorganisatsioonis, partnerid aga paluti vajalikus arvus mõnelt naisorganisatsioonilt. Kuna aga meesorganisatsioone oli palju enam, oli tantsupartnerite vajadus nii suur, et paratamatult tuli mõnelgi neiul käia tantsutunnis rohkem kui ühes meesüliõpilasorganisatsioonis. Lahkele kutsele ära öelda keelas aga elementaarne viisakus.

(Järg 6. lk.)

Jana Hirjel

TÜTARLAPS NORRAST

Kui Emajõgi jääst on vaba
ja pontoonsild jälle korras,
helistamas siis Postimajas
näen sind sõbrannale Norrast.

Ma tean küll seda tüdrukut Norrast —
ta koos meiega «Ekspressis» käis.
Sa muudkui rääkisid ja korraks
ma justnagu üksinda jäin.

Ta naeris lustakat naeru,
kui sa purssisid vigast keelt.
Sellest norratarist ka praegu
ei suuda sa ikka lahkuda veel.

Ta pärit on su eilsest ajast
ja tänasesse tahaksid sa tuua teda korraks.
Helistamas seepärast Postimajas
näen sind sõbrannale Norrast.

* * *

Sammaste vahelt pugedes läbi,
istudes loengul vaikselt kui kala,
unest virgudes tundmata häbi,
kõrvust lastes õppejõu hala.
Pääle kooli laekudes rampsi,
«kohvri» letile poetades paarsada senti.
Silmates laudade taga tuttavaid lapsi,
süües ja sirvides uudist täis lehti.
Ühika poole silgates, peatudes,
justkui kunagi vihm sääl Toomemäe pääl...
Avastades, et Tartus on seaduseks:
tudeng olla on uhke ja hää!

* * *

On sügis. Neljapäev. Sajab.
Kaubahallis on jälle koristuspäev.
Üles Toomemäe nõgisest nõlvast end ajan.
Kriimud sukad. Porised käed.

Pargipingile istun ja mõtlen.
Tuul kuivatab niisket pääd.
Soe suvi ja armastus lõppend.
On sügisel sünnipäev.

TULIN OLEMA. NATUKESEKS!

Sarnaseid või veidi keerulisemaid avaldusi leiab konvendi päevaraamatu lehekülgedelt päris tihti. Teoreetiliselt peaks iga konventi tulija jätma päevaraamatusse vähemalt signatuuri, ometi leidub meil laiemategi kirjanduslike huvidega inimesi (ja mitte vaid filoloogide seas), kes on võimelised hakkama saama pikemate kirjutistega nii eesti kui võõrkeeltes.

Nagu näiteks: «...ja üleüldse, kui te veel elate, tehke seda aastal 1994!» või «Nohu is over. Plekinaelutamine ex est.» Leidub ka aja- ja asjakohaseid tervitusi nagu «Kevad, kevad, halleluuja!» või «Minu kaastunne kõigile, kes õpivad.»

* * *

Päevaraamat oma valdavas lakoonilisuses püüab jätta muljet, justkui konvendis vaid «tullakse, ollakse, minnakse, õpitakse, köetakse, koristatakse», vahel ka «lauldakse, peetakse salanõu või koosolekut, kuulatakse muusikat, kastetakse lilli, juuakse teed või kohvi, paljundatakse, püütakse hiiri ja peetakse ämblikke».

Tegelikkuses on ka päevaraamatu kirjalik pärand tunduvalt mitmekesisem, arvukaim on ehk parafraaside hulk Juhan Liivile, näiteks: «Tulin ramsist, lumesadu, eest ei leidnud kedagi.» või «Tulin õuest, varbad märjad, läbi-läbi näljanè.»

Majapidamiseski on leitud üht-teist paberit väärivat: «Päästsin ühe tassi pesemisest — see kukkus puruks. Elekter läks ära, meie kah. Aile läks ämbriga elektrit tooma. Tuulile aitäh seebi eest. Kui seda mõõdukalt tarvitada, saame aastani 2000 läbi.» Tihti on linnalastele uudseks ja huvitavaks asjaks ahi: «Näen esimest korda elus, et puud ajavad verist vahtu välja! Umbluu ei karju veel. — Panin ka ahju kütte, sest vaatamata tulekahjule naabermajas on siin üpris jahe. — Mina küll ei saa aru, millest need tulekahjud tekivad, kui on ometi niiii raskestisüttiv materjal nagu puit.»

Loodusearmastusest annavad märku kellakäovaatlused: «Ronisime tooli peale, et teda paremini näha, aga tema tõmbas luugi kinni. Siis ronisime ükshaaval toolile ja tirisime ta luugi lahti ja vaatasime teda. Nii pisike, hale ja ainult pea! Kus on kere? — Kuulge, neil kellameistritel pole üldse aimu, milline kägu välja näeb. Või on see uus liik 'kellakägu'?»

Ja lõppeks ei saa salata ka seda, kui tublid remondimehed korp! Indlas on: «Panime ennastsalgavalt esikusse tapeeti, olles ise üleni liimised ja kokkukleepuvad. Otsustasime ka liuvälja rajada, õieti ta juba ongi seal — ilus libe ja liimine.»

* * *

Meie konvendikorteris kummitab. Tõsijutt. Nii ei saa ka päevaraamat mööda meie Richardist ja pole võimatu seegi, et ta neid ridu siin omaette lugema hakkab: «Aga Richard on ka kohal ja kui nii jätkub, siis ei julgegi ma enam ära minna. Või ei suuda.» Ent majaemale on ta küll vaid rist ja viletsus: «Richard on kole mugavaks läinud, muudkui käib verandal diivanil laisklemas, teised siis koristagu tema järelt.»

Fantaasiarikkamate pisivormide hulka võiks arvata ka mitmesugused pöördumised ja näpunäited: «Austet kirjatoimetaja! Lubage tutvustada postkasti võtit!», «Kõigile neile, kes kulgevad konventi Kroonuaia tänavat mööda! Kui sa ei soovi jäädvustada oma jalasäärde mitte eriti hurmava peni mitte kõige võluvamaid hambajälgi, kulge parem mõnel muul tänaval. Peni poolt puretud Heasoovija!», «Sa tule nagu päikene koos mu konspektiga, sa tule nagu päikene ja ilm löö särama.» «Hoia puhtust, seltsimees, jalad porist puhtaks tee!» — see viimane kuulub juba küll rahvaluule hulka. Teise sarnase rubriigi võiks nimetada «Juhtumisi» ja sealt leiame järgmist: «Seletuskiri: Teadaolevatel andmetel ja Supilinna kõlakate põhjal on tänane sündmustik järgmine: Suur segadus — kõik võtmed sees ja uks kinni olnud. Inimesed väljas jällegi. — All naabrite juures toimub mürgel. Miskid asjad lendavad. Raimot kutsutakse korrale. Kirves kästakse ära panna, nuga ei lubata võtta. — On toomapäev, mul pintsel käes ja värvin uksepiita. On kriimud käed ja puuderiita ma tegin enne uksepiita.»

Olgu siis viimanegi tsitaat päevaraamatust, ilmestamaks konvendikodu vastupandamatust: «Jälle jõudsin siia. Mis teha, kui maakera nii ümmargune ja Tartu linn nii väike on.»

Tähelepanelik Raamatupidaja

Sõnasse kindlust, teosse ausust, kodule armastust!

KORP! INDLA 1924 – 1994

Algus

(Algus 4. lk.)

1974. aastal pidas oma elujõudu välismaal tõestanud korp! Indla pere 50. juubelit, mille puhul anti välja album «Korp! Indla 1924—1974» Usus, et tuleviku Eesti vajab ka neid inimesi, kes on paguluses kasvanud, võeti «Indlasse» vastu noori, juba välismaal hariduse saanud eestlasi (v.a. Rootsi koondis, kus arvestati asutajaliikme E. Veltmann-Rangi soovi uusi liikmeid mitte vastu võtta). Nii kujunes järjepidevus, millel põhineb korp! Indla väliskoondiste tegevus tänagi, mil «Indla» liikmete arv välismaal on kahesaja ümber.

* * *

Kuid see salatung, mis noori omal ajal Tartusse tõi, oli tulena tuha all edasi hõõgunud ka neis indlaensistes, kes Eestisse jäid. Hoolimata sellest, et ametlikult tegutseda polnud võimalik, käidi siiski koos — pühapäeviti kohvilauas ja kevaditi toomingapäeva pidamas. Tänaseni. Kui vabamad tuuled Eestimaa ja Tartu kohal puhuma hakkasid, leidus korraga kümme (taas!) naisüliõpilast, kellele «Indla» põhimõtted ajakohased tundusid. Taastamise idee tuli 1988. aasta sügisel tookordsetelt bioloogia eriala viimase kursuse neidudelt. Kursuse meespool tegeleski juba korp! Ugala taastamisega. Neilt saadi esimesi soovitusi. 16. detsembril kohtuti Tartus korp! Indla vilistlastega, kes taastamismõttega päri olid, ning otsustati alustada vajalike eeltöödega. Naiskorporatsioon «Indla» õigusjärglane registreeriti Tartu Ülikooli juures 3. märtsil ja **taasasutati pidulikult 31. märtsil 1989** tänu- ja palvejumalateenistusega Tartu Pauluse kirikus. Avakoosolekul astusid tegevliikme seisusse kümme ja noorliikmeks seitse üliõpilast. Värvid anti ka Austraalias ESTO päevadel rebaseks saanud Anu Kaalule, kes arvati korp! Indla auvilistlaseks.

Millega tegeldakse korp! Indlas täna?

Tartu vaimu otsimisega, sest see peaks meie meelest olema parim vaim maailmas (milline ta ka iganes oleks). Püüdleme akadeemilisuse poole, tahame olla iseseisvalt mõtlevad inimesed. Sisuliselt erineb see, millega tegelesime taastamisaastal, tublisti sellest, mida teeme praegu. Alguses oli vajalik mitmesuguste struktuuride loomine ja mõtteviisi muutmine. Taotleme mõtte iseseisvust, tegutsemistahet ja -vabadust ning -oskust.

Välistegevust, see tähendab teiste organisatsioonidega läbikäimist, on mõnede arvates vähe. Enamasti piirdubki see vastastikuste külaskäikude ja üksikute ühiste ettevõtmistega. Meenutada võiks meeldivaid õhtuid ENÜS-i ja korp! Filiae Patriaega, ühiselt korraldatud tantsuõhtut korp! Rotaliaga, meeleolukat nooleviskevõistlust EÜS-i liikmetega (kus indlaensistel õnnestus saada auhinnaline koht) ja mitut muudki üritust. Sagedamini seovad organisatsioonide liikmeid aga isiklikud tutvused. Peamine on sõbralikkus ja ühtekuuluvus Tartu üliõpilaskonnas, mille aluseks on tihe tutvusring ja üksteise tingimusteta tunnustamine.

* * *

Sellega ei taha me muidugi öelda, et üks organisatsioon vaid teiste pärast peaks olemas olema. Et midagi jagada, peab endal küll ja rohkem olema. «Indla» siseelu on üldjoontes arvatavasti sarnane teiste omataolistega. Ikkagi koosolekud, rebaskolleegiumid, laulutunnid, referaatõhtud ja päevakohased üritused. Ei, sukka me seal koos ei koo ega asuta padjaklubi, ehkki käsitööd me ei pelga ja oleme koguni paaril jõulumüügil osalenud. Kohvitame küll, aga eks kõigil organisatsioonidel ole omad iseärasused. Algusest peale on päevakorral olnud kombeõpetus, etikett. Pole ju tähtsusetu, kuidas lävime ümbrusega. Kuigi etikett on põhiolemuselt mäng, peab siiski teadma reegleid, et sellest võidukana välja tulla. On läbi viidud tantsukursusi, et me end tantsupõrandalgi hästi tunneksime. Uuritud on mitmete rahvaste kultuurilugusid, Eestitki pole tähelepanuta jäetud. Huvitavaid käike oleme teinud muuseumidesse ja näitustele, kohtunud põnevate inimestega. Kevad- ja suvepäevade lahutamatuks osaks on paiga loodust ja kodulugu tutvustavad retked. Talvepäevadel on rohkem kaalu sportlikust küljest.

Tähtsal kohal on «Indlas» laul ja näitemäng (tavaliselt nimetatud «rebasteatriks» ehkki ka tegevliikmed agaralt sekka löövad). Lauljaid indlaensiste hulgas jätkub, vähemalt niipalju, et ansambleid moodustada ja esinemas käia — esimene tõsisem naisansambel on teinud ringreise Lõuna-Eesti kirikutes (Halliste, Karksi, Tarvastu, Võru, Rõuge jt.), teine, pisut kergekaalulisem (nimigi «Lorindla») võitis aga 1993. aasta kevadel Tallinnas korp! Lembela korraldatud lembe- ja unelaulude võistluse. Isekeskis seavad häält ka mõned briti laulude austajad. Rebasteater on lisaks omaloomingule kätt proovinud ka tuntud autorite teoste kallal (A. Christie näiteks), pelgamata mitmevaatuselisigi tükke. Lavastaja- ja näitlejaverd on avastatud üsna mitmetes «Indla» tüdrukutes.

Kontaktid väliskoondistega tekkisid juba taastamispäevil — ka neilt taotleti toetust ja kinnitust Tartu noortele. Vastastikuste kirjade ja külaskäikudega vahendame üksteise tegemisi ja mõtteid.

Üsna varsti pärast korp! Indla tegevuse jätkamist taastati sidemed ka Helsingi Ülikooli Savo osakonnaga. Esimestest ettevaatlikest tutvumiskatsetest on ajapikku saanud elavad ja püsivad suhted nii isiklikul kui ka organisatsioonide tasandil. Viimase puhul on eriti oluline sõpruslepingu taastamine 1991. aasta oktoobris. Nüüdseks on välja kujunenud traditsioonilised vastastikused külaskäigud aastapäevadel ja suvepäevadel. Omalt poolt oleme pakkunud kultuuriseminari savolaste Eesti Klubile. Enim väärib märkimist aga Savo osakonna ja selle vilistlaste loodud Tartu-Savo Fond, mille toetusel on Soomes õppimas käinud meie esimesed stipendiaadid ning korraldatud kaks majanduskursust korp! Indla ja korp! Fraternitas Estica liikmetele.

Eduka sisetegevuse ja kestuse tagatiseks on oma konvendikorter. Alles siis tekib õige õhkkond. Siia tullakse, tuuakse kaasa sõpru, vesteldakse ja arutatakse maailmaasju. «Indla» teab, mida see tähendab, kuid teab ka seda, mis tunne on kord nädalas õhtuti tühjaksjäänud peahoones koosoleku pidamine. Ehk seepärast oskamegi hinnata väliskoondiste toetusel saadud ja omaenda kätega remonditud konvendiruume, nende hubasust ja kodusust ning mitte hoolida pisukesest kitsikusest, kui kõik indlaensised konvendis koos on.

* * *

Oleme üks osa üliõpilaskonnast ja Eesti Vabariigist ning loodetavasti mitte tähtsusetu. Milliseks kujuneb tulevik, näitab aeg. Sedagi, kas mõnevõrra vanamoeline organisatsioonitüüp suudab veel ajaga kaasas käies ja teisenedes säilitada sidemed selle alusega, millelt ta on võrsunud ja arenenud.

vil! vil! Tuuli Keerberg
ja Ülle Sillasoo

Mälestuskilde KORP! INDLA aegadest

(Algus 5. lk.)

Rebaslend kujutas endast kogu *coetus*'e peitumist 3—5 päevaks, mis veedeti koos sajaprotsendiliselt nõnda, et peidupaik jääks tegevliikmete poolt avastamata. Märgiks, et rebased on lendu läinud, jäeti saali eestseisuse lauale klaas vett. Rebaslend läks korda, kui enne lubatud aja lõppu õnnestus ühel noorliikmel mingil moel pääseda konvendi ruumidesse enne, kui keegi tegevliikmetest jõudis teda peatada hüüdega: «Rebane, seisa!». Konvendis oli muidugi võimas ööpäevane valve tegevliikmetest ja sinna sissepääs üliraske kui mitte võimatu. Tegevliikmed rakendasid ka oma detektiivivõimeid, et välja peilida rebaste koordinaadid ja nende tabamisega lend lõpetada.

* * *

Tuli tutvuda isegi diplomaatilise etiketiga, kui ühel heal päeval tuli korp! Indla «presidendile» prantsuskeelne kutse Poola saadikult abikaasaga osavõtuks Tartu «seltskonnale» korraldatavast vastuvõtust «Grand Hotelli» saalis.

* * *

Unustamatuks on jäänud sõit Helsingisse Savo osakonna aastapäevapidustustele. Vastuvõtt Soome sõprade poolt oli lausa tuline. Nädal aega kostitati meid kõige mõeldavaga — nii vaimu- kui ihutoiduga. Suurejooneline aastapäevadinee paljude tundide pikkuse lauasistumisega ja lõputute kõnedega, siis hommikuni kestnud tants. Hotellitoas öökapil ootasid viinamarjad ja banaanid ning karastusjook — nii igal õhtul. Ülirikkalikud 7—8 käigulised lõunad sama hotelli saalis röövisid iga päev paar tundi väärtuslikku aega. Ülejäänud ajal näidati meile kõike — parlamendihoonest ja Messuhallist soome kodudeni, teatrietendustest ja muuseuminäitustest kohvikute, restoranide ja saunadeni. Sellest nädalast sai alguse mõnigi sõprus ja aastaid kestnud kirjavahetus.

* * *

Tagantjärele võin kinnitada, et kui ülikool andis mulle majandusteadlase kutse, siis korp! Indla kinnistas eetilised tõekspidamised ja moraali, arendas käitumiskultuuri, esinemisvabadust ja suhtlemisvilumist, ka vaimsust. Aga samavõrd tähtis on, et ta oli üliõpilasaastatel mulle kui üüritubade asukale tõeliselt teine kodu ja et ta andis mulle palju eluaegseid häid sõpru. Küllap seda meile kõigile.

vil! Leida Mägi
vil! Miralda Tooma

JUUBELIKOMMERSI ÜRITUSED

toimuvad **4.—6. märtsini Tartus.** Reedel on ettekandekoosolek ja vaikne õhtu, laupäeval jumalateenistus Pauluse kirikus, aktus ülikooli ajaloomuuseumis ja pidulik perekonnaõhtu.

Pühapäev on pühendatud koosoleku ja õestuse päralt ja juubel lõpeb piduliku lõunaga.

Ülle Sillasoo

* * *

Kuula, sõber,
ma tahan sulle
laulda laulu.
See on nii:
Kõik teed viivad sinna,
kuhu pudeneb aeg.
Ära nopi pärleid mere põhjast
kui sa ei jaksa neid pinnale tõsta.
Minnes hoidu tagasi vaatamast
— võid nägemise kaotada.
Aga pea meeles kõik viisid,
mis on peidetud suurte
nukrate kivide alla.

Kasulikke näpunäiteid volbriöö hommikuks:
RAMMUPIIM

Hulk mehi on tervise pidusse jätnud, nad põevad ja kiratsevad nüüd. Üks rohi on ometi olemas — hüütakse teda rammupiimaks. Rammupiim on kõige mõnusamaks toiduks ja arstirohuks väsimust põdejatele ja kurnatutele. Rammupiim avaldab igal pool suurt mõju, kus nõrgaks jäänud organismuse jaoks tarvis toitmist edendada. Rammupiim on üleüldiseks ihu ülespidamiseks väga tulus toit, iseäranis kasulik on ta pärast väsitavaid seltskondlisi ettevõtmisi, mis keha ära kurnavad.

Mõni isik on enne rammupiima tarvitamist kogunisti nõrk ja jõuetu olnud, pärast aga nii tugevaks ja paksuks muutunud, et vaevalt enam ära võib tunda. Peale rammupiima joomist hakkab ta peagi rõõmsamat olekut üles näitama ja ta huvitus inimeste kohta kasvab.

Mis teeb rammupiima toime nõnda vägevaks? Läbikatsumise järele leiduvad temas järgmised jaod: 0,53—1,4 osa piirituseollust 100 osa vedeliku kohta ja muudki veel. Söehape kipub pudelist välja ja tahab rammupiimagi kaasa võtta — rammupiim tahab ära põgeneda. Üks juhtum teab kõnelda sellestki, et pudelid lõhkesivad niisuguse jõuga, et tükid paari sülla pääle kargasivad.

Niisiis on ta piim, mille sees pisielukaid ehk batsillusi on kasvatatud. Rammupiima batsillused ei too inimesele surma, vaid need võidelda just vaenlase sugu batsilluste vastu ja võita neilt väga palju ära. Neid võib meie soolikate korstnapühkijateks nimetada.

***Mille peale rammupiim hästi mõjub?** Tema kasu on ära seletatud nõndaviisi.*

** See hapukas jook kustutab janu.*

** Kahvatanud jumi kaob ja kehavormid muutuvad ümmargusemateks, keharaskus kasvab ruttu ja suurel mõõdul.*

** Magamine muutub rahulisemaks ja kosutavamaks.*

** Mõjub ka närvihaiguste ja läkaköha vastu.*

** Ka annab rammupiim mahti pikemat iga elada.*

Kuidas rammupiima pruukida?

Tahetakse rammupiimast abi saada, tuleb teda rohkel mõõdul tarvitada. Niikaua võib teda julgesti juua, kui ta joojale maitseb. Ometi peab selle peale rõhku panema, et inimesi rammupiimaga arstides nende seedimise seisukorda silmas tuleb pidada.

Rüüpa suutäis ära.
Käi siis natuke.
Selle pääle rüüpa uuesti ja liiguta ennast jälle.
Nii tee edasi, kuni klaasitäis ära joodud.

Hoiatus: ainult liigrammusad isikud ei tohi teda juua, muidu läheksivad nemad veelgi rasvasemaks. Kõige soovitavam aeg rammupiima joomiseks ja valmistamiseks on kevadel ja suvel.

Rammupiim on võidukäigu läbi Euroopa korda saatnud, on ülemate ja alamate seas lahket vastuvõttu leidnud. Ta võivat inimese elu pikendada ja palju haigusi parandada — niisiis suurt imet teha. Rammupiim on seega üks kõige mõjuvam ja õigem abinõu kehajõu tagasisaamiseks ja alalhoidmiseks. Teda soovitatakse neile, kes kurnavaid pidustusi on üle elanud — selle järel kosutab rammupiim tervist ruttu ja rohkesti.

Kel kosumist ja terviseparandamist vaja — ärgu jätku rammupiima tähele panemata!

M. J. Eiseni järgi ksv!ksv! Tuuli Keerberg ja Kadri Vider

❒ *Reb! Kristiina tungib vil! valdustesse*

Korp! Indla leheküljed koostas KADRI VIDER.

KÕLBELISEST KRIISIST

Dotsent Kaupo Elbergi kõne K. E. v. Baeri mälestussamba juures Tartus 28. veebruaril 1994

Lugupeetud kokkutulnud, lugupeetud Karl Ernst von Baeri talendi austajad. Oleme tulnud siia Toomemäele Tartu kuulsaima loodusteadlase ausamba juurde, sest täna möödub 202 aastat Baeri sünnist. Ühe sünnipäeva jaoks on see soliidne hulk möödaläinud aega. Sellesse mahub keskeltläbi 8 inimpõlve. Niipalju aastaid tagasi sündisid meie vanavanavanavanemate vanavanavanemad. Selline on põlvkondades väljendatud ajaline suhe ka tänapäeva loodusteadlaste ja Baeri vahel. Kuid Baeri loodud ja arendatud teadussuunad elavad ikka edasi.

Kaks aastat tagasi kogunes siia mälestussamba juurde tänasest arvukam seltskond, sest Tartus toimus Baeri suurele kahesajandale juubelile pühendatud rahvusvaheline teaduskonverents. Täna oleme siin enam-vähem omavahel. Täna ei arutata ka tähtsaid teadusprobleeme. Kuid enne, kui asetame lilled Baeri ausamba jalamile, võrdleme veidi Baeri ja meid endid, mõtleme, mida Baerilt üle võtta, mida temalt õppida. Baerile enesele ei ole seda päeva, lilli ja kõnesid enam vaja. Seda on vaja tema järglastele teaduses.

* * *

Meie, eestlased, oleme nüüd jõudnud uude iseseisvusaega, õigemini alles selle algusesse. Oleme vabanenud nõukogude süngest ikkest, vene okupatsioonist. Me peaksime olema vabad ka vaimu ja võimu ebakõlast. Kuid me oleme sunnitud kõnelema kõlbelisest kriisist, sest see on meil olemas, ja see on olemas ka Eesti teadusega seotus ning teaduses eneses. Vaimu ja võimu pahatihti ebanormaalsed suhted eksisteerisid ka Baeri ajal — seda loeme Baeri kohta kirjutatust, seda võime leida Baeri enda avaldustest, kuigi enamasti vaid ridade vahelt. Et praegu on teaduse juhtideks ennast upitanud mitteteadlased, seda kuni Riigikogu vastavate funktsionäärideni välja, siis võime rääkida juba vaimu ja võimu ebakõlast vaimu enda sees. Ükski inimene ei tohiks juhtida ja õpetada seda, mida ta pole ise õppinud.

Teiseks on meil jälle probleeme popteadusega. Teaduses tehakse ühepäeva pop-programme, mis viivad mõtted tagasi lõssenkismile, mitšuurinlikule bioloogiale, kartulite ruutpesiti mahapanekule, maisikasvatusele laiuskraadist ja kliimast hoolimata jne. See oli meil aastakümneid tagasi nõukogude ajal. Ärgem haarakem teaduses popist, kui raske meil ka materiaalselt praegu ei ole. Teaduse «peenraha» haihtub kiiresti, kuigi võib momendil kenasti ja kutsuvalt kõliseda. Loogem seda teaduses, mis jääb püsima, olgu see siis suur või väike, peaasi, et jääks püsima nagu Baeri poolt tehtu. Tehkem teadust täiesti ausalt. Lubage mul pöörduda kõige noorema teaduspõlvkonna esindajate poole, keda siin näha ei ole, ja keskealiste poole, kes tunnevad ennast noortena: tehkem teadust nii, et kauged tulevased põlved võiksid tulla kummarduma uute «Baeride» mälestussammaste ees, muidugi uute perekonnanimedega «Baeride» ees.

Sügav austus Baerile.

RISTSÕNADE LAHENDUSED

Eelmises ajalehes avaldatud teabetalituse organiseeritud ristsõnade õigesti lahendanute vahel on juba auhinnad loositud. See toimus rektori inauguratsioonipäeval «Q-Raadio» otseülekande vahendusel.

Õigesti lahendanuid oli viis: **Veronika Teder** (sotsioloogia III k.), vilistlane **Joel Uus**, dots. **Alar Läänelaid, Sven-Erik Soosaar** (kl. fil. III) ja raamatukogu osakonnajuhataja **Maare Kümnik**, keda abistasid Liina ja Vello Kümnik.

Rektori abikaasa dotsent Tiia Tulviste tõmbas pärast Kuningaplatsi tseremooniat viie ümbriku seast välja kolm.

Ülikooli mapi võitis ALAR LÄÄNELAID, ülikooli sümboolikaga kruusi omanikuks said MAARE KÜMNIK ja SVEN-ERIK SOOSAAR. Auhinnad on ülikoolilehe toimetuses ja neile palutakse järele tulla.

* * *

Õiged lahendused olid järgmised:

I SUURE RISTSÕNA õige lahenduse korral pidi tekkima ülemises tumedalt ääristatud reas küsimus: mis ainet õpetab Peeter Tulviste. Vastus sai olla muidugi arengupsühholoogiat või siis ka ainult psühholoogiat.

II reas tekkis küsimus: kes oli Johann Karl Simon Morgenstern? Esmajoones pidasime õigeks vastuseid, mis puudutasid nii raamatukogu kui klassikalise muinasteaduse muuseumi rajamist ja juhatamist.

II SUURE RISTSÕNA õige lahendamise korral tekkisid tumedates ruutudes järgmiste rektorite nimed: Alfred Koort, Feodor Klement, Arnold Koop, Jüri Kärner.

Aitäh lahendajaile, aga samas vabandame ühtlasi ka mõningate ebatäpsuste pärast, millele mõni lahendaja tähelepanu juhtis.

Pähklipuremist kavatseme pakkuda lehes edaspidigi.

O TEMPORA, O FUCHS!

+ *Tee tööd ja näe vaeva, siis tuleb ka armastus!*
+ *Kui käituda ei oska, siis ära käitu!*
+ *Olla või mitte olla? Rebane alati!*
+ *Hoiatus: narri rebast üks kord, ta narrib sind üheksa korda vastu!*
+ *Meil rebastoas värve ei kanta.*
+ *Austa tegevliiget, sest tema on vanem kui meie keegi!*
+ *Kui sa usud veerandigi sellest, mis tegevliikmed räägivad, saad poole ikka petta.*
+ *Tegevliige pole kunagi nii loominguline, kui rebaseid kritiseerides.*
+ *Mis sest, et rebane, aga ikkagi indlaensis.*
+ *Läbi raskuste värvide poole!*
+ *Laena teklit tegevliige,*
miski põues pakitseb,
ihkan ilu ilmutada,
cantust kaunilt kuulutada!

"Indla" rebasrahvatarkusi

IGAVIKU KONTAKT

VEEL KORD BATURINIST

17. jaanuari «Postimehes» ilmus Toomas Raudami artikkel Nikolai Baturini «Kartlik Nikas, lõvilakkade kammija» kohta. T. Raudami artikli pealkiri oli «Tsirkus U'gala) (vt. «Nikasest» lk. 55!). Erinevalt T. Raudami artiklist ei ole selle artikli eesmärk kirjutada nimede muutmisest ega teisest tasapinnast. Eesmärk on asetada N. Baturin («Nikas» ka, sest teos ja autor on üks) erinevalt T. Raudamist ühte teise valgusesse — v a l g e s s e .

ON ILMSELGE, ET

kirjanik (N. Baturin) avaldab «Nikasega» erinevatele inimestele erinevat mõju. See ei tähenda mitte seda, et inimesed mõistaksid «Nikast» ühte moodi. See on loomulik. Mõnele inimesele võib Baturin silma torgata huvitava keelekasutusega, mõnele mõnusate mõtete ja nn. õpetuse poolest. Artikli autor arvab, et N. Baturin on kirjanik, kelles huvitav keelekasutus, head mõtted ja nn. õpetus (ma mõtlen selle nn. õpetuse all seda, mis avaldab inimeses tee sisemisele koolitusele, millele ka Baturin vihjab lk. 468. Ta ütleb: *«Kes elab usu kõrvalt ja kes usub elu kõrvalt, kes teenib enese kaudu Jumalat ja kes teenib Jumala kaudu ennast?»* Tähelepaneliku lugeja jaoks peaks siin peituma midagi, näit. mingi «iva» on üheks tervikuks kokku sulanud. Lugeja võib selles ise veenduda, kui meisterlik Baturin on.)

Kahju, et T. Raudam on oma artiklis «Nikase» õpetuslikest ja usuasistest lausetest (võib-olla kogemata?) üle libisenud, ilma et nende olemasolule oleks vähemalt vihjatudki. Ilmselt on Baturin aga silmas pidanud (miks muidu «Nikases» leiduv alatoon on usuasine) siiski neid lugejaid, keda (T. Raudami viisi) selline näpuga näitamine ei häiri, sest Baturin teab, et tegelikuks näitajaks on inimese enda Sisemine Sõrm. Järelikult ei saa T. Raudamiga nõustuda, nagu keegi (N. Baturin?!) püüaks talle oma usku pähe määrida. N. Baturin ei ole selle artikli autori arvates kunagi olnud ega ka ole kellelegi millegi, kõige vähem usu pähemäärijaks. Et see tõesti nii on, siis tuleb Baturinilt ära tuua paar mõtet, mis pärit tema raamatust «Kuningaonni kuningas» — *«Ära tapa kõiki kanu enne, kui sa ei ole proovinud, kuidas munemisega hakkama saad. Kui sa midagi avastada tahad, alusta varjatud küljest».*

T. Raudamiga tuleb nõustuda selles, kui ta ütleb, et «kui nii võtta, siis on ükspuha milline meie pillatud lause pärit just sealt Piiblist.» Nii see on, sest Tema on enne meid rääkinud meile, et meie saaks rääkida Temast! Vastupidiselt T. Raudamile soovitab selle artikli autor «Nikases» esinevad Piibli tsitaadid lausete lõppudes mitte vahele jätta, vaid näha selliste lausete taga Baturini väljendusviisi olemusühtsust ja harmooniat. Seega on nüüd ilmselge, et Baturin ei ole Piibli tsitaate selleks lisanud, et oma usku kellelegi (isegi mitte T. Raudamile!) pähe määrida, vaid nagu ta ise ütleb lk. 467 — *«Mitte midagi väita; mitte midagi tõestada, mitte kedagi veenda — arutleda. See on jumalik!* (Midagi väita, midagi tõestada, kedagi veenda — arutleda. See on kuratlik!)» Kas ei selgu mitte siit, miks N. Baturin just nii kirjutab (näit. lisab Piiblist võetud tsitaate oma lausetele), mitte naa.

T. RAUDAMI PISUT «NÄRVILINE» SUHTUMINE PIIBLISSE

paneb kulme kergitama ja küsima — milleks selline vabandav ja mittemidagiütlev seisukoht? T. Raudam ütleb, et Piiblist pole tal abi olnud (kas maja ehitamisel?!). Samas lisab ta, et Piiblit pole ta tõtt öelda lugenudki ja veel, et Piibel ei aita teda, sest kõik olla seal liiga kerge. Käesoleva artikli autori arvates ei ole Piibel kedagi mitte kunagi kohustanud teda lugema. Veel arvab ta, et vaba valiku printsiibi kohaselt kuulub Piibel vaid vabatahtlikele (sõna sügavamas tähenduses mõistetuna).

Millest selline «närvilisus» on tingitud? Sellele küsimusele annab vastuse Baturin ise «Nikase» viimasel leheküljel — *«Inimene lapsena... Kas pole ta alles liiga väike, et Mõõtmatu Jumal tema sisse mahuks. Ja suurena, kas pole ta juba liiga suur, et Jumalat enda sees veel üles leida?»* Meenub ka üks ütlus teoloogiaprofessor Vello Salolt K. Barthi kohta, kes olla Piibli kohta öelnud kunagi nii: «Need, kes tahavad Piiblist leida ajalugu, siis seda nad sealt leiavad, need, kes tahavad Piiblist leida midagi muud, siis leiavad nad seda ja kes ei taha Piiblist midagi leida, siis seda ta ka ei leia.» Lihtne.

Need inimesed, kes arvavad, et «Nikases» esinevaid Piibli tsitaate tuleks vahele jätta (milleks üldse raamatuid kirjutada?!) või paistavad nad mingil moel tülikad olevat, võiksid lugeda N. Baturini teisi teoseid (näit. **«Karu süda», «Leiud kajast», «Kuningaonni kuningas», «Tirelilood», «Oaas», «Mõrv majakal», «Noor jää» või luuletusi mulgi murdes).**

Kuid tasub tähele panna, et ka nendes raamatutes ei puudu Baturinil juhuse ja jumalikkuse alatoon. «Nikases» on see alatoon vaid väga hästi esile toodud, ka tänu Piibli tsitaatidele.

Selle artikli autori jaoks on ja jääb N. Baturin kirjanikuks, kes teab, et Igaviku kontakt on see asi, mis peaks teda ja tema raamatute austajaid siduma.

Ühinen T. Raudami ideega, et heast raamatust on peaaegu võimatu hästi rääkida, ja arvan, et heast raamatust polegi vaja rääkida, sest hea raamat räägib ise enda eest. N. Baturinile aga jõudu ka edaspidiseks!

SVEN SALMISTO

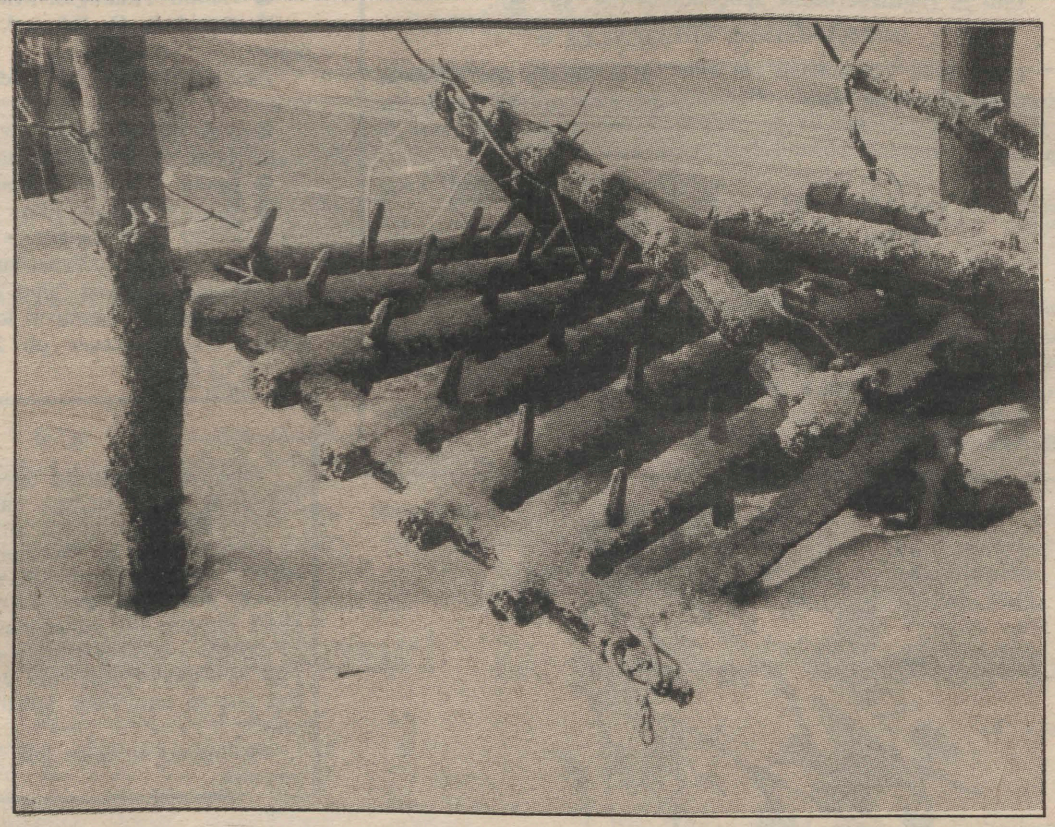

* * *

See tuleb — niipea kui päike sulatab lume
ja inimene leiab end suure ärkamise keskelt ja
on tegelikult juba küps Ainult tema mõtted on
veel segased sest ta ei tea veel
kõike Ta pole nimetanud kõike
õige nimega Tema endagi õige
kuju on ununenud kuju
Niipea kui päike sulatab lume — see läheb

REIN RAUA kogust «Lumme mattunud»

SPORT • SPORT

ÜLIKOOLI PERESPORDIPÄEVAST

Laupäeval, 26. veebruaril saime teisel katsel (12. veebruaril jäi külma ilma tõttu toimumata) korraldada ülikooli rahvale suusapäeva Vooremäel. Seekord oli ilmataat meile meeldiva päikesepaistelise päeva kinkinud ning mõni päev tagasi sadas radadele ka uus lumekiht. Bussi tellimine oli õigustatud, sest kokku kogunes 50—60 huvilist.

Lastele toimus kaks pingelist võistlust mäesuusanõlval — kelguslaalom ning suusaslaalom. Nende kokkuvõttes olid edukamad Vahur Teppan (KKT), Tõnis Rosenberg (ajalooteaduskond), Liis Ahonen (mat.), Ivar Kaljo (KKT). Kolme pere vahel toimus ka pereteatesuusatamine, mille võitis perekond Rosenberg (ajal.) perekond Kasepalu (bio-geo) ja perekond Teppani (KKT) ees. Enamik rahvast aga leidis tegevust Vooremäe suusaradadel, ka nendele oli ülesanne: vallutada Vooremäe kõrgeim tipp ning tuua sealt korraldajatele oma nimega kaardike. Nende põhjal toimus loosiauhindade jagamine. Päeva lõpetas meenete jagamine tublimatele. Sponsoriks oli «Tauruse» fotoäri.

Täname kõiki osavõtjaid!

Tiia Teppan, spordikeskus

* * *

= SPORDIKESKUS TEATAB =

= PÕRANDAPALLI KURSUS =

Põhjamaade üliõpilaste hulgas on peaaegu kõige populaarsem pallimäng *sählypallo (floorball)*, mida meil on kutsutud ka **sisebändiks.** Viimast aga viljeldakse Soomes ja Rootsis võistlusspordina (riigi meistrivõistlused, vastavad liidud), kusjuures kasutatakse väravavahti ja suuremaid väravaid. Soome tudengkond mängib oma *sähly*-üritustel (mõnel turniiril sadakond võistkonda) väravavahita. Et võtta vastu soomlaste kutseid, hakkame meiegi harrastama põrandapalli, mis siis peamiselt väravavahi tõttu erineb saalibändist.

Huvilisi oodatakse E, K ja R kell 16 Ujula tänava spordihoonesse, nii noormehi kui ka tütarlapsi.

Pärast esimesi harjutusi tulevad asjatundlikumat nõu andma Soome Üliõpilaste Spordiliidu esindajad.

= KÄÄRIKU MÄNGUD =

11.—13. märtsini on Käärikul Eesti üliõpilaste lahtised suusameistrivõistlused, ühtlasi ka Kääriku Cupi üks etappidest. Seega võib loota Eesti suusaparemiku osavõttu. Seevastu üliõpilasvõistlustele ei kogune tõenäoliselt eriti arvukat osalejaskonda. Kutsed on saadetud kümnesse välisriiki, seni on osavõtust teatanud vaid leedulased.

= TÖÖTAJAD KÄÄRIKULE =

Kääriku mängude ajal peetakse seal ka Eesti kõrgkoolide töötajate suusavõistlused. Esmakordselt võisteldakse neljas vanuserühmas: kuni 30-aastased, — 40-sed, — 50-sed ja üle 50-aastased. Esimesel päeval on klassikaline sõiduviis, teisel päeval vabatehnika, distantsid jõukohased.

Võistkondlikku arvestust ei peeta, pole ka teatesõite.

Spordiklubi tagab majutamise ja toitlustamise igas vanuserühmas kuni 4 töötajale (soovitavalt 2 meest, 2 naist).

Info ja registreerimine spordiklubis (tel. 347 90).

= MÄNGIME SULGPALLI =

Laupäeval, 12. märtsil peetakse Ujula tänava spordihoones Eesti üliõpilaste ja kõrgkoolide töötajate sulgpallivõistlused. Kavas on nii üksik- kui ka paarismängud, seejuures mängitakse koguni kahes rühmas: võistlejad ja harrastajad.

Registreerimise tähtaeg on 9. märts. Infot saab Helmut Valgmaalt või spordikeskusest (Jakobi 5, tel. 347 90).

= RANNAVÕRKPALL SAALIS =

Pühapäeval, 13. märtsil on Ujula tänava spordihoones esmakordne üle-eestiline üliõpilaste ja kõrgkoolide töötajate rannavõrkpalli turniir kaheliikmelistele võistkondadele. Võistlevad nii mehed kui naised. Kaasa saab teha kas võistlejate või harrastajate rühmas. Mängitakse aja peale — 2 geimi á 10 min.

Registreerimine 9. märtsini. Info Tarmo Kajandilt või spordikeskusest (Jakobi 5, tel. 347 90).

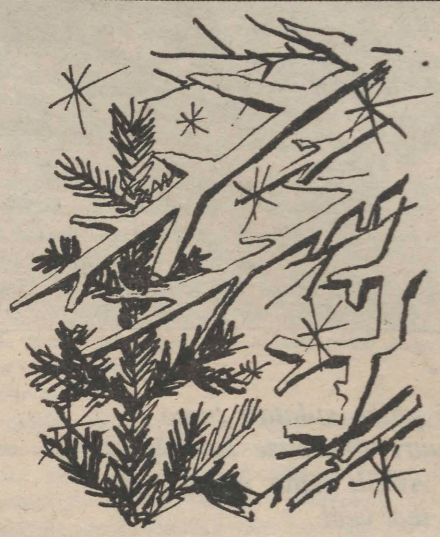

info • info • info •

Teateid saab tuua teisipäeva õhtuni

Poliitikafilosoofia vaba seminar

Kas võimuiha ja saamahimu kõrval on riigi ja rahvuse toeks ka tõsised põhimõtted? Teeme asjalike ja sügavamate vastuste leidmiseks teaduskondlikkusest vaba seminari moodsast poliitikafilosoofiast, milles osalemine on avatud kõikidele meie ülikooli üliõpilastele, magistri- ja doktoriõppijatele, õppejõududele ja teaduritele! Kavatseme tutvuda riigi ja poliitika alusideedega, kutsuda külalisi, kuulata, arutada ja ka ise teha ettekandeid. Esimene koosviibimine toimub

neljapäeval, 10. märtsil kell 16.15 üt. 215.

Alustuseks on rääkima palutud

prof. Eero Loone

oma möödunud sügisel Cambridge'is peetud neoanalüütilise poliitikafilosoofia loengutest pärineval teemal:

«Poliitilise õigustamise valdkond».

Korraldav toimkond

■ ■ ■

Tartu Ülikool kuulutab välja KONKURSI

— õppima asumiseks **Turu Ülikooli** 1994/95. õ.-a. kolmeks kuuks kuni aastaks. Avaldus rektori nimele dekaani nõusolekuga, väljavõte õpinguraamatust ja juhendaja soovitus esitada välissuhete osakonda **15. märtsiks.** Soome keele eksam korraldatakse pärast dokumentide laekumist.

* * *

— õppima asumiseks **Soome ülikoolidesse 1994. aasta sügissemestril** vastavalt ülikoolidevahelistele koostöölepingutele. Valida on Helsingi, Tampere, Joensuu, Oulu ja Jyväskylä ülikoolide vahel. Dokumendid esitada välissuhete osakonda **31. märtsiks.** Soome keele eksam korraldatakse pärast dokumentide laekumist.

* * *

— õppima asumiseks **Ameerika Ühendriikidesse 1994/95. õ.-a.** *American Collegiate Consortium*'i vahetusprogrammi raames. Vajalik hea inglise keele oskus, vastav test korraldatakse Tartus aprilli lõpus. Avalduste blankette saab välissuhete osakonnast. Dokumendid (avaldus essee vormis ja hinneteleht) esitada **15. märtsiks** välissuhete osakonda.

* * *

Välissuhete osakonnas võib tutvuda

— **teatmikuga «Study Abroad 1994»**, mis sisaldab infot rohkem kui 1300 programmi kohta erinevates ülikoolides kogu maailmas;

— **infolehega** ingliskeelsete kursuste kohta Rootsi ülikoolides.

■ ■ ■

Õiguskirjandust

AS «Juridica» ja «Fontes Iurise» väljaandel on kirjastatud järgmisi raamatuid, mis sobivad nii õppekirjanduseks kui ka lugemisvaraks huvilistele:

● **Soome õigusajaloo põhijooned.** Koost. P.-Letto-Vanamo (hind 25 kr.)

● **Heikki Ylikangas. Miks õigus muutub?** (hind 25 kr.)

● **David A. O. Edward, Robert C. Lane. Euroopa ühenduse õigus.**

Paralleeltekst inglise ja eesti keeles (hind 45 kr., üliõpilastele 30 kr.)

● **Kalle Merusk. Kehtiv õigus ja õigusakti teooria põhiküsimusi.** (hind 20 kr., üliõpilastele 10 kr.)

● **Ilmar Tammelo. Varased tööd (1939—1943)** (hind 25 kr.)

● **John P. Grant, Liina Soobik. Inglise-eesti juriidiline sõnastik** (hind 20 kr., üliõpilastele 10 kr.)

● **Jaan Sootak. Veretasust kriminaalteraapiani. Peatükke kriminaalõiguse ajaloost** (hind 25 kr., üliõpilastele 10 kr.)

Raamatud on saadaval kriminaalõiguse õppetoolis (ph. 226) ja ajalehe UT toimetuses (ph. 241).

RAHVAKAPITALI OBLIGATSIOONI ARVESTUSKAARDID

Ülikooli kaadriosakond palub kaadriosakonnast välja võtta oma rahvakapitali obligatsiooni arvestuskaardid, ja samuti HAIGEKASSA KAARDID.

VALIKKURSUS «OKSÜDATIIVNE STRESS JA ANTIOKSÜDANDID»

toimub 8.—29. märtsini keemiah. ruumis 430 teisipäeviti kl. 16—18. Loeb Tiiu Vihalemm.

* * *

TÜ KLUBI TEGUTSEB

NARVA mnt. 27 KOHVIKUS JÄRGMISEL NÄDALAL:

Teisipäeval, 8. märtsil kl. 22 BÄNDIPIDU

* kohal vana tudengipunt «JASKAR»

Kolmapäeval, reedel ja laupäeval

DISKOÕHTUD.

Algus kell 22.

ÜLIÕPILASPILET kaasa!

* * *

EESTI KIRJANDUSE SELTSIS

Olete oodatud kolmapäeval 9. märtsil kl. 18 **Karl Ristikivi muuseumisse** (Hermann 18) noorte kirjandusuurijate esinemissarja järjekordsele üritusele. **Toomas Muru** räägib Juhan Liivist ja Georg Traklist.

IGALE KIRJUTAJALE!

Jälle on aeg meelde tuletada, et tahame kirjatükid ikka õigel ajal kätte saada, vastasel juhul nad lihtsalt ei jõua reedesesse numbrisse.

Mis see õige aeg siis on? Suuremad artiklid igal juhul juba **eelmisel nädalal,** sest siis planeerime ka järgmise numbri. Mõistame küll, et mitmed lood sünnivad alles siis, kui värske number loetud ja soov milleski vastu vaielda, midagi kaasa öelda, ja et reedene lehenumber jõuab paljudeni alles esmaspäeval. Muidugi paneme soovi korral «koha kinni» ja ootame ka viimase minutini, kuid vahel tundub siiski liig mis liig «mängida» nii toimetuse kui trükikoja närvidel.

Niisiis — suuremad lood juba nädal varem toimetusse, esmaspäeval veel vaid aktuaalsed asjad. Teisipäeval veel vaid uudised, info! Ja igal juhul palume pikematest asjadest ette teatada. Ka **fotod** peavad toimetuses kohal olema kõige hiljemalt **esmaspäeval.** Kasutada saame ainult mustvalgeid pilte.

Kolmapäeviti loeme juba küljendatud lugude korrektuuri ja siis enam loomulikult midagi lisada pole võimalik.

info • info • info • info

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180.
O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19, I «UT» ilmub reedeti.
Tellim. nr. 489. Tiraaž 1500.

35 180

NR. 9 (1745)
REEDE,
11. MÄRTS
1993
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

NB!
ÜLEJÄRGMINE,
s.o. 25. MÄRTSI
«UT»
ON SISSEASTUJATE
ERINUMBER!

? KLUBI! KLUBI!

TÄHE 3
või
NARVA mnt. 27?

Viimasel ajal on sellega päris segadust. Üks klubi oleks nagu ikka endises ülikooli klubi majas Tähe 3 (praegu korp! Rotalia hoone) ja teine Narva mnt. 27 ühika all. Tänases lehes (3. lk.) on sõna seni tudengiklubi direktorina tuntud HEINO VARIKUL, järgmises lehes on jutuajamine korp! Rotalia esindajaga.

TÜ NÕUKOGUS

4. märtsil

❑ 4. märtsi koosoleku algul õnnitles rektor prof. Peeter Tulviste matemaatikateaduskonna uut dekaani, TÜ nõukogu liiget prof. **Toivo Leigerit.**

❑ Seejärel esitas rektor **ülikooli 1993. aasta aruande,** mille nõukogu kinnitas. Nõukogu kinnitas ka 1993. aasta **finantsmajandustegevuse aruande ja 1994. aasta eelarve,** mida tutvustas prorektor prof. Jaak Aaviksoo. Kõigist kolmest teemast lähemalt järgmises ajalehes.

❑ **Kinnitati ka TÜ nõukogu selle poolaasta tööplaan.** Märtsis tuleb arutusele kraadiõpe, aprillis TÜ arengukava, mais valitakse TÜ audoktorid, juunis esitab rektor aruande oma tööst ja ülikooli olukorrast.

❑ Täiendati detsembris vastu võetud «TÜ nõukogu kodukorda». Punkt 18 oli sätestatud: Salajane hääletamine toimub bülletäänidega. Häälte lugemiseks moodustatakse häältelugemise komisjon(id). Tulemuste kohta vormistatakse protokoll(id), mille kinnitab nõukogu avaliku hääletamisega.

Uues redaktsioonis on see järgmine:

Salajane hääletamine toimub bülletäänidega. Häälte lugemiseks moodustatakse häältelugemise komisjon(id). Tulemuste kohta vormistatakse protokoll(id). Otsus võetakse vastu, kui selle poolt on hääletanud rohkem kui 50% koosolekust osavõtvate nõukogu liikmete arvust. Protokolli kinnitab nõukogu avaliku hääletamisega.

❑ Arutati ja kinnitati **Tartu Ülikooli Sihtasutuse põhikiri** (varasema nimetusega TÜ Fond).

«FINLAND AND THE BALTIC STATES»

Teisipäeval, 15. märtsil esineb aulas kl. 18—18.30-ni Soome Vabariigi peaminister ESKO AHO loenguga teemal «Finland and the Baltic States» (inglise keeles). Aulasse on oodatud kõik huvilised!

Riigi kultuuristipendiumidest

Riigi kultuuristipendiume määratakse loovisikute loometegevuse toetamiseks arhitektuuri, filmi, kirjanduse, kunsti, muusika, teatri, tantsu, folkloori ja kultuuriloo valdkonnas.

Igal aastal määratakse kakskümmend 12 tuhande krooni suurust aastastipendiumi ja nelikümmend 6 tuhande suurust poole aasta stipendiumi.

1994. aasta kultuuristipendiumide taotlusi võetakse **Kultuuri- ja Haridusministeeriumis** vastu **25. märtsini.**

Riigi kultuuristipendiumide põhimäärus ja EV Valitsuse määrus kultuuristipendiumide kohta asub dekanaatides ja rektori kantseleis (ph. 304).

Riigi kultuuri- ja teaduspreemiatest

Riigi kultuuripreemiad määratakse väljapaistvate loomingulise saavutuste eest arhitektuuri, disaini, filmi, kirjanduse, kunsti, muusika, teatri, rahvakultuuri või/ning kultuuriloo valdkonnas.

Igal aastal määratakse üks kultuuripreemia kogu loomingu kui terviku või loomingulise tegevuse eest pikema ajavahemiku vältel. Riigi kultuuripreemia suuruseks on 25 tuhat krooni.

Eelmise aasta parimate saavutuste esiletõstmiseks arhitektuuri, disaini, filmi, kirjanduse, kunsti, muusika, teatri ja rahvakultuuri valdkonnas antakse igal nimetatud alal välja kaks aastapreemiat. Iga valdkonna aastapreemiate kogusumma on 10 tuhat krooni.

Ettepanekud riigi kultuuripreemia ning aastapreemiate määramiseks võivad vabas vormis esitada füüsilised ja juriidilised isikud kuni **25. märtsini. Ettepanekud esitatakse Kultuuri- ja Haridusministeeriumile.**

❑❑❑

Riigi teaduspreemiad määratakse silmapaistvate tulemuste eest täppisteaduste, keemia ja molekulaarbioloogia, tehnika-, arsti-, geo- ja bioteaduste ning põllumajandusteaduste, sotsiaal- ja humanitaarteaduste alal.

Igal aastal määratakse üks riigi teaduspreemia 25 tuhat krooni pikaajalise teadustöö tulemuste eest teadlasele või teadlaste kollektiivile.

Eelmise aasta parimate tulemuste esiletõstmiseks määratakse aastapreemiaid igas järgnevalt loetletud teadusvaldkonnas:

— täppisteadused, keemia ja molekulaarbioloogia;
— tehnikateadused;
— arstiteadus;
— geo- ja bioteadused ning põllumajandus;
— sotsiaal- ja humanitaarteadused.

Iga teadusvaldkonna aastapreemia kogusumma on 10 tuhat krooni.

Ettepanekud riigi teaduspreemia ning aastapreemiate määramiseks võivad vabas vormis esitada üksikteadlased ja teaduskollektiivid kuni **25. märtsini. Ettepanekud esitatakse Teaduste Akadeemiale.**

Riigi kultuuri- ja teaduspreemiate põhimäärus ja EV Valitsuse määrus kultuuri- ja teaduspreemiatest asub dekanaatides ja rektori kantseleis (ph. 304).

Kes on praegu kõige popim majandusharitlane?

Ametlikku statistikat selles osas pole. Et küsimus puudutab otseselt nii majandushariduse juhtide, üliõpilaste kui ka tööandjate elulisi huvisid, siis on loomulik, et teatud ringkondades taoline teave siiski tekib. Seda on võimalik mõningate mitteametlike järelduste tegemisel ka kasutada. Käesolevas artiklis esitatud seisukohad lähtuvad suures osas praeguste ja tulevaste tööandjate poolt töötaotlejatele esitatud nõudmistest ning vastavatest sagedustest. Samuti on arvestatud üliõpilaste eelistusi peaainete, valikainete ning kursuse- ja diplomitööde teemade osas. Järgnevat tuleks siiski võtta rohkem allakirjutanu isiklike seisukohtadena kui korrektsele statistilisele käsitlusele pretendeerivate järeldustena.

❑❑❑

Praegu esitab igast kolmest tööandjast üks majandusspetsialistile nõude, et ta peaks olema tingimata meessoost. Seevastu igast kuuest tööandjast soovib üks just naissoost majandusspetsialisti, kuid seab sealjuures üles tingimused, et ta peaks olema esindusliku välimusega, oskama suhelda, valdama keeli ja oskama arvutit vähemalt kirjutusmasinana kasutada. Ülejäänud ei pea majandusharitlase soolist kuuluvust eriti oluliseks. Tähelepanu väärib ka asjaolu, et kui mõni aasta tagasi olid tööandjate kõrgendatud nõudmised keelteoskuse osas üsna sagedased, siis praegu pole see enam märkimisväärne.

Loomulikult huvitavad tööandjat ka töötaotleja teadmised, oskused ja võimed. Ainuke võimalus sellest mingi ülevaade saada on tutvuda õppeplaani järgi sooritatud eksamite ja arvestuste loetelu ning kaitstud kursuse- ja diplomitöö teemadega. Mida tööandja siiski eelistab?

Turumajandusriigi veduriteks on alati õigustatult peetud hästi toimivat rahasüsteemi ja pangandust, ettevõtlust soosivat rahandus- ja investitsioonipoliitikat ning täpset arvepidamist. Loetletud suundadega seonduvad teadmised on praegu ühed eelistatavamad ka tööandja seisukohalt vaadatuna. Asjade selline seis ei tohiks loomulikult muutuda ka edaspidi. Ometi ei saa siinkohal märkimata jätta uue olulise tendentsi tekkimist. Nimelt ületab traditsioonilise ettevalmistusega majandusspetsialistide pakkumine kohati nõudluse. See on eelkõige märgatav just populaarsete erialade puhul. Kui tööandjad on senini ilma lisatingimusteta vastu võtnud peaaegu kõik TÜ majandusteaduskonna pakutud spetsialistid, siis nüüd on olukord muutunud. Tööandja tunnetab, et tal on võimalus valida kasuliku või vähemkasuliku vahel ning et ta võib esitada oma huvidest lähtuvaid lisatingimusi.

Alates 1993. aasta sügisest ongi tööandjate eelistustes selgelt tunda mitmed traditsioonilisele majandusteadlasele esitatavad lisatingimused. Toome nad siinkohal **esinemissagedu**ste järgi:

— majandusinfosüsteemide loomine ja kasutamine;

— majandusandmete töötlemine arvutil;

— andmeanalüüs ja prognoosimine;

— majandusprotsesside modelleerimine makro- ja mikrotasandil;

— arvutivõrkude kasutamine.

Niisiis, tänane tööandja eeldab, et iga majanduserialaga spetsialist peaks olema piisavalt haritud ka majandusinformaatika ja -modelleerimise küsimustes. Turumajanduse seisukohast vaadatuna tähendab see, et tööandjal on õigus töötaja mitmekülgsetele teadmistele ja oskustele toetudes saada rohkem tulu ning selle nimel loobuda oskamatu ja kitsa silmaringiga töötaja kasutamisest. Seda õigust ta ilmtingimata ka kasutab. Seda kinnitab ajakirjanduses pakutavate töökohtade ning tööotsijate reklaam.

Siinkohal tuleb tõdeda, et TÜ majandusteaduskond on õppetöö korraldamisel ja kavandamisel taolise situatsiooni tekkimise ette aimanud ning vajalikud meetmed võtnud. Teise aasta üliõpilased saavad nimelt käesoleva aasta kevadel kolmandaks ja neljandaks õppeaastaks traditsioonilise majanduseriala kõrvale valida teise peaainena ka majandusinformaatika või majandusmodelleerimise ainekompleksid. Täiendavalt võib võtta valikaineid loomulikult ka kolmandatest ainekompleksidest.

Praegu on kõige popim majandusharitlane niisiis see, kes on tugev mõne eespool nimetatud eelistatava majanduseriala osas ning kellel on samal ajal ka süvendatud teadmisi majandusinformaatikas või majandusprotsesside modelleerimises.

VILLEM TAMM,
majandusteaduskonna
statistikaprofessor

AIESEC Tudengid korraldavad kontaktmessi

Sel kevadel toimub 29. märtsil Tartu «Vanemuises» ja 30. märtsil Tallinnas Sakala keskuses tudengite kontaktmess «Võti tulevikku». Ürituse eesmärgiks on aidata noortel spetsialistidel — tudengitel tööd leida ja hõlbustada firmadel neile kõige paremini sobiva tööjõu värbamist.

Taolisi üritusi on Eestis korraldatud juba kolm aastat. Seekord on kaks seni eraldi tegutsenud üliõpilasorganisatsiooni — **AIESEC-Estonia** ja **BEST-Estonia** — oma jõud ürituse läbiviimiseks ühendanud.

AIESEC on rahvusvaheline majandus- ja juhtimistudengite assotsiatsioon, ühendades 78 riigi tudengeid rohkem kui 750 ülikoolist. BEST on Euroopa tehnikaüliõpilaste organisatsioon. Nii AIESEC kui BEST on mittepoliitilised ja kasumit mittetaotlevad organisatsioonid.

Arenev tööjõuturg nõuab paremat infovahetust tööjõu ja firmade vahel. Seepärast kasutage endale parima töökoha leidmiseks AIESEC-i ja BEST-i poolt pakutavat võimalust. Ankeete üliõpilasandmebaasi lülitumiseks saab AIESEC-i kontorist Narva mnt. 27—422 või majandusteaduskonna dekanaadist. 29. märtsil on «Vanemuisesse» oodatud aga kõik tudengid!

MONICA MAISTE

Kirjaplankidest ülikoolis

Ülikoolis on üksjagu segadust kasutusel olevate kirjaplankidega. 4. märtsil kinnitas rektor käskkirja, milles on kindlaks määratud struktuuriüksuste kirjaplankidele esitatavad nõuded ja nende kasutamise kord. Tutvustame seda veidi lähemalt.

1. Tartu Ülikoolis on peale TÜ kirjaplangi oma kirjaplangi kasutamise õigus: rektoril, prorektoritel, TÜ nõukogul, TÜ valitsusel, teaduskondadel, instituutidel (osakondadel ja kliinikutel), raamatukogul, botaanikaaial, zooloogiamuuseumil, ajaloomuuseumil, klassikalise muinasteaduse muuseumil, täppisteaduste koolil, kirjastus- ja trükiosakonnal, pedagoogika-, kultuuri-, arvutus- ja täienduskeskusel, kaadriosakonnal, teabetalitusel, välissuhete osakonnal, ehitusjaoskonnal ning TÜ nõukogus kinnitatud põhikirjade alusel tegutsevatel institutsioonidel (akadeemilistel organisatsioonidel, interdistsiplinaarsetel allüksustel jt.).

Käskkirja 2. punktis on ära toodud kirjaplankidele esitatavad nõuded. Ülikooli sümboolika kasutamine peab olema kooskõlas sümboolika statuudiga. Ülikooli ja struktuuriüksuste plangil kasutatakse ülikooli märgi lihtsat varianti (ilma loorberipärjata). Struktuuriüksuse sümboolika (ametlikult kinnitatud embleem või kaubamärk) peab olema kooskõlastatud sümboolikakomisjoniga ning struktuuriüksuse kirjaplangi kavand tuleb enne trükkimist registreerida rektori kantselei postiteenistuses.

TÜ kirjaplangi kasutamise korrast niipalju, et TÜ kirjaplangi allkirjaõigus on rektoril ja prorektoritel. Struktuuriüksuse plangile vormistatud ametikirja allkirjaõigus on struktuuriüksuse juhatajal või kohusetäitjal oma kompetentsi piires ja küsimustes. Struktuuriüksuse soovil vormistatakse kirjad ülikooli plangile, kui need on eelnevalt projektina esitatud rektori kantselei kaudu rektorile või prorektorile ning nende poolt viseeritud. Finants- või varalisi küsimusi puudutavad kirjad vormistatakse TÜ plangil ja peavad kandma pearaamatupidaja allkirja.

❑❑❑

Rektori kantselei postitalituse grupijuht Anne Ligi ütles oma kommentaaris, et kõik praegu käibel olevad kirjaplangid tuleb registreerida rektori kantselei postiteenistuses ning standardile mittevastavad hävitada.

«Tahaks kõigile, kes vormistavad ametikirju, südamele panna, et peetaks kinni kehtivast kirjastandardist ning et ülikoolist saadetav kiri näeks igati korrektne välja. Infot vormistuslike nõuete kohta saab alati postiteenistusest **(ph. 207).**

TARTU ÜLIKOOLI PALGAEESKIRI

I. ÜLDOSA

§ 1. Palgaeeskirja aluseks on palgaseadus, EV Valitsus 28. detsembri 1993. a. määrus nr. 414, KHM 31. jaanuar 1994. a. määrus nr. 2 ja kollektiivleping TÜ administratsioon ja TÜ ametiühingu vahel 14. veebruarist 1994. a.

§ 2. Käesolev palgaeeskiri on aluseks kõigi ülikooli töötajate töö tasustamisel.

§ 3. Ülikooli kuupalgaliste (v.a. täppisteaduste kooli töötajate töö tasustamise aluseks on ametikohtadele kehtestatud palgaastmestik vastavalt lisale 1. Täppisteaduste kooli töötajate palga määrade osas tuleb juhinduda KHM nimetatud määruse lisadest 6 ja 7.

§ 4. Ülikooli ehitusjaoskonna tükitööliste töötasu arvestamisel juhindutakse rektori käskkirjast nr. 21, 25.01.94. a.

§ 5. Töötajate palgamäärad määratakse kindlaks töölepingu sõlmimisel poolte kokkuleppel. Palgamäärasid muudetakse:

— poolte kokkuleppel,

— palgamäärade muutmise korral EV Valitsuse ning kultuuri- ja haridusministeeriumi poolt või kollektiivlepinguga.

§ 6. Preemiate maksmise aluseks on ülikooli premeerimismäärus.

§ 7. Kõik palgamäärad, vastavad muudatused, lisatasud, ühekordsed tasud, preemiad ja väljamaksed tunnitasu ja tööettevõtulepingu alusel kehtestatakse rektori käskkirjaga.

§ 8. Töölepingus fikseeritud palgatingimuste muutmise on tööandja kohustatud töötajale ette teatama vähemalt üks kuu, vastasel juhul on töötajal õigus nõuda endise palga säilitamist üheks kuuks.

§ 9. Palka korraldavate seaduste, valitsuse ning kultuuri- ja haridusministeeriumi määruste, kollektiivlepingu või töölepingu muutmisel muudetakse töötajate palgatingimusi hiljemalt ühe kuu möödumisel, kohaldades neid õigusakti kehtima hakkamise päevast.

II. PALGAMÄÄRADE ALUSED

§ 10. Töötaja põhipalk saadakse tema ametikohal vastavast astmepalgamäärast. Õppejõudude ja teadurite puhul rakendatakse astmepalgamäärade maatriksit lähtudes töö tulemuslikkusest ja teaduslik-pedagoogilisest staažist. Rakendatavad astmepalgamäärad on toodud lisas 1, neile vastavad ametikohtade loetelu lisas 2.

§ 11. Konkreetsele ametikohale vastava palgaastme määramisel arvestatakse töötaja kvalifikatsiooni (s.h. teaduskraadi olemasolu), töö keerukust ja vastutuse määra ning olemasolevat palgafondi.

§ 12. Ülikooli akadeemiliste struktuuriüksuste juhtide (dekaanid, prodekaanid, osakonna-, keskuse- ja instituudijuhatajad) lisatasu on 5—15% oma õppejõu (teaduri) ametikohale vastavast palgamäärast. Nende kohustuslikku õppekoormust võib rektor vähendada kuni 50%.

§ 13. Teaduskonnaväliste struktuuriüksuste juhtide (peaspetsialistide) asetäitjate palgamäärad on 5—15% madalamad vastava juhi palgamäärast, kusjuures 15% võetakse esimesest ja 5% viimasest palgaastmest.

§ 14. Arstiteaduskonna õppejõudude töö ühitamisel ravitööga kliinikutes (haiglates) võidakse neile dekaani esildisel määrata ravitasu kuni 50% ulatuses vastava kategooria arsti palgamäärast teaduskonna hariduseelarve palgafondi piires.

§ 15. Õppejõudude töönädala üldpikkuseks on 40 tundi ja nende töö koosneb õppe-, metoodilisest ning teaduslikust tööst:

— õppejõudude auditoorse õppetöö koormusnormiks on vähemalt 6 tundi keskmiselt iga semestrinädala kohta;

— auditoorse koormuse arvestamisel lähtutakse aastatest, mis on korralistel professoritel 120, erakorralistel professoritel 160, dotsentidel 220, lektoritel ja vanemassistentidel 280, assistentidel 320, teadustöö kohustuseta lektoritel 400 ning teadureil ja vanemteadureil 55 tundi.

— õppejõudude auditoorse õppetöö koormuse vähendamisel enam kui 10% ulatuses kuulub ta üleviimisele osalise tööajaga tööle (0,75; 0,5 või 0,25 ametikohta) vastavale kehtivale tööseadusandlusele. Minimaalnormi ületamine kuni 10% ulatuses ei anna õigust töötasule töömahu suurenemise eest;

— ajutiselt puuduva õppejõu asendamise eest makstakse töötasu tunnitasu alusel, mis saadakse õppejõu ametipalga jagamisel 50,8-ga.

§ 16. Tunnitasumäärad mittekoosseisulistele töötajatele on seotud vastavate astmepalkadega vastavalt lisale 1. Õppetasustamisel lähtutakse lisadest 3 ja 4.

§ 17. Koosseisulise töötaja ametikohustustest väljapoole jääva töö eest võidakse ta vabastada selle töö tegemise ajaks oma põhitööst, säilitades talle palga. Põhitööst vabastamata töötajale tasutakse tunnitasu käskkirja või tööettevõtulepingu alusel vastavalt lisades 1, 3 ja 4 toodud määradele.

§ 18. Rektoril on õigus üksikutele ametikohtadele kehtestada lisatasusid, mis määratakse protsendina vastava astmetasust. Lisatasu on summa, mida tööandja maksab töötajale täiendavate tööülesannete täitmise eest.

III. PALKADE KEHTESTAMISE KORD

§ 19. Prorektorite, dekaanide, üleülikooliliste struktuuriüksuste ja allasutuste juhtide ja peaspetsialistide palgamäära lisatasud määrab rektor.

§ 20. Teaduskonnaväliste struktuuriüksuste (v.a. raamatukogu) töötajate palgad määrab rektor selle juhi esildisel.

§ 21. Korraliste professorite palgad määrab rektor dekaani esildisel.

➥ (Järg 4. lk.)

Klubi Narva mnt. 27 majas

TÜ klubi minevik on ka tuhandete tudengite noorusaeg. 1970-ndate aastate lõpus tegutsenud klubi näiteringis alustas oma lavakarjääri tollane ajakirjandustudeng Jaan Rekkor (keskel), kes praegu töötab Pärnu teatris.

Intervjuu TÜ klubi juhataja Heino Varikuga

❑ **Mis on saanud Tähe 3 asunud(vast) TÜ klubist?**

Jaanuarikuu kolmandal nädalal oli ülikooli klubi sunnitud Tähe tänav 3 hoones oma avaliku tegevuse lõpetama ja alustama väljakolimist. Klubi on selles majas tegutsenud 33 aastat.

❑ **Miks sunnitud?**

Klubi ette seati lausa absurdsed nõudmised korp! Rotalia poolt. Sügisel hakkasime omavahel kokkulepet sõlmima. Tundus, et asi isegi liikus edasi, aga lõpuks tuli välja, et nemad soovivad ka ise midagi tegema hakata enam-vähem samadel päevadel ja kellaaegadel nagu klubigi. Ütleme nii, et meie huvid olid suunatud kogu aeg ühtedele ja samadele ruumidele. See pole ka saladus, et «Rotalia» kavatses oma tööd sügisel alustada diskoga ning kokkulepped, et keegi teine hakkab seal diskosid korraldama, olid juba varem paika pandud. See ilmnes pärastpoole. Klubile sai ilmselt saatuslikuks see, et sügisel baarindusega alustanud «Rotalia» poolt ellukutsutud aktsiaselts otsustas jaanuarist oma tiibu sirutada ning üritusi korraldama hakata.

Ja kuna meil seisti lausa risti ukse ees, olimegi sunnitud jaanuari kolmandast nädalast klubis oma avalikud üritused lõpetama.

❑ **Nagu ma mäletan, kevadel klubi ja «Rotalia» omavahel mingit edaspidise kooseksisteerimise kokkulepet ei suutnud sõlmida.**

Ei, see jäi tegemata. Aga me saime kasutada sügispäevade ajal veel kahte saali. Vabastasime «Rotaliale» täielikult teise korruse ja läksime sinna ruumi, kus «Rotalia» varem oli, mis teatud määral juba ahistas klubi tegevust. Lõpuks seati meile väga absurdseid nõudmisi ja oli näha, et järgmisel nädalal ei ole enam võimalik klubi üritusi seal majas korraldada.

❑ **Aga teil töötasid ju ka ringid? Mis neist sai või saab?**

Korporatsiooni esindus pani välja kuulutuse, et nädala aja jooksul palutakse kõigil klubis tegutsevatel ringidel end ümber registreerida. Hr. Oja, kes on praegu maja peremees, käis ka ringe veenmas neid seda tegema. Need, kes tahtsid majas harjutamiseks aega saada, pidid vastavasisulised avaldused adresseerima edustuse nimele. Saadud kuuele avaldusele lisati TÜÜ valitsuse poolne kiri, kus oli öeldud umbes nii, et klubi on oma tegevuse lõpetanud, ringid asuvad tööle edustuse juures ning seetõttu oleks «Rotalia» majale tarvilik säilitada ekspluateerimiskulude kate ning klubi inventar sinnasamasse jätta. Mulle tundub, et «Rotalia» ja TÜÜ valitsusel on Tähe 3 hoone osas ühiseid äriplaane või kasutab «Rotalia» valitsust lihtsalt oma eesmärkide saavutamiseks ära.

❑ **Eks seda näitab aeg. Kas olete lõplikult ära kolinud?**

Osaliselt. Üritustega katkestust sisse ei tulnud, alustasime kohe Narva mnt. 27. Sel variandil suurt viga ei ole, võib-olla on see siiski ajutine variant. Ringidele (17) oleme peavarju leidnud.

Esimene üritus oli väga rahvarohke. Kui ennast korralikult sisse seame ja edaspidi paremini üritusi teha suudame, loodame, et juba vastu kevadet saab siit tore paik. Samuti hakkame väga rangelt üliõpilaspiletit kontrollima, et igasuguseid linnakodanikke sealt eemal hoida. Suuremad plaanid jäävad sügise peale, sest see ärakolimine tuli väga äkki.

❑ **Mis veel?**

Kogu protsess on läinud kusagilt seljatagant. Novembris lugesin juhuslikult ülikooli ajalehest, et eelmisel edustuse koosolekul arutati klubiga seonduvat. Läksin ise järgmisele edustuse koosolekule heas usus, et võib-olla probleemi arutamine jätkub. Ainult Urmas Paet, kellest ma muide väga lugu pean, küsis, et miks on siis viimasel ajal edustuse ja valitsuse poolt nii palju sajatusi klubile kaela langenud. Vastasin, et ilmselt on põhjuseks see, et TÜÜ valitsus on võtnud pähe üle võtta klubi funktsioonid endale teadvustamata, mida see üldse tähendab, millised probleemid sellega kaasnevad. Nimelt jätsin vastamata teisele küsimusele, et tegelikult on kahe partneri — valitsuse ja «Rotalia» puhul veel teinegi eesmärk, sest selleks ajaks oli ülikooli juhtkonnale esitatud juba kiri taotlusega anda klubi varad üle neile.

❑ **Kas kevadpäevad tulevad?**

Tahame need kindlasti läbi viia.

❑ ❑ ❑

Klubi või siis nüüd kahe klubi tegevus käib, kuigi nende suhted on keerulisevõitu. Järgmises lehes saab sõna Tähe 3 maja poolt Indrek Oja. Toimetus püüab klubi teemat jätkata.

ESTER LAAS

Kaks korda aastas peeti klubis suurt taidluskonkurssi. Juurarebaste taidlus aastal 1982.

KRAPP

TAAGO TAGASOO

Sa kingid mulle
enneaegse päiksetõusu
varalahkuva kuu
ja mittemidagiütlevad tähed
kingid ja ootad et oleksin taevas
aga mina olen vaid üks
ühest pilvest sündinud
ühe tähe kasvatatud
vihmapiisk valguskiirel
teel maapinnale
võta kõik
ning ära küsi kus on taevas

✔

SILMADE GENEETIKA

Silmade värvus on autosoomne dominantne tunnus: pruun värv domineerib sinise üle.

Näojooni uuriv mõtterändur
Ilmemaastike sinisilmne nautleja
Kõiketeadjakogenuna lõpuks jõuan sinna
Su silmade pruunid rabajärved
Kustutan esimese janu
Puhkan jalgu
Hüvastijätuks hooletusinine pilguheit
Su silmade pruunidesse rabajärvedesse
Kaob pind
mõte
tundmus
Oma kogemusekoorma uppumissurma
Ma vaatan ja vaatan ja vaatan
Su silmade pruunidesse rabajärvedesse
Kaotanud kõik muu
Leidnud iseenda sinetava saarena
Su silmade pruunil ulgumerel

✔

Sina minu mina sinu sina minu
Minu sõrmed ja sinu
Kehalik hääletu klaviatuur
õrnsillerdav seegi öökord
Mina sinu sina minu mina sinu
Nii suur
Ja jõuline on see akord
Meil kahel
Mis tuleb kord võluväel
Sinu valgete klahvide hambaglasuur
Öö mustade varjude vahel
Võluväel
Mäng kahel südamel neljal käel

«KRAPP» on UT omaloomingu rubriik. Tule ja paku midagi Sinagi!

TARTU ÜLIKOOLI PALGAEESKIRI

(Algus lk. 2)

§ 22. Teaduskondade töötajate palgad määrab dekaan instituudi (osakonna) juhi esildisel ja kinnitab rektor.

§ 23. Raamatukogu töötajate palgad määrab raamatukogu direktor ja kinnitab rektor.

§ 24. Uurimistoetuse (lepingute, sihtfinantseeringu jms.) arvelt tasustatavate töötajate palgad määrab summade käsutaja, kooskõlastades selle oma struktuuriüksuse juhiga ning kinnitab rektor. Kui nende summade arvelt tasustatakse teiste struktuuriüksuste töötajaid, on vajalik ka vastavate struktuuriüksuste juhtide kooskõlastatus.

§ 25. Lisatasude, ühekordsete tasude ja preemiate maksmisel kehtib samuti § 16—21 sätestatud kord.

IV. TÖÖTAJA ÕIGUSED PALGAKORRALDUSEGA SEOSES

§ 26. Töötajal on õigus taotleda töölepingu sõlmimisel oma ametikohale vastavat kõrgemat palgamäära ning saada selgitusi määratud palgamäära kohta.

§ 27. Töötajal on õigus taotleda oma palgamäära tõstmist, põhjendades oma taotlust.

§ 28. Töötajal on õigus saada koos igakuise palgaga õiend palgaarvestuse kohta.

§ 29. Töötajal on õigus nõuda lisatasu (vastavalt täidetava töö iseloomule) töö eest väljaspool oma ametikohustusi. Tasu mittemaksmisel on tal õigus keelduda nõutud töö tegemisest.

V. AMETIISIKUTE KOHUSTUSED PALGAKORRALDUSEGA SEOSES

§ 30. Struktuuriüksustele eraldatud eelarvelise palgafondi kasutamise õiguse ja ülekulude eest vastutab selle juht.

§ 31. Teaduskonna eelarvelise palgafondi kasutamist kontrollib ja eelarve täitmise eest vastutab dekaan.

§ 32. Struktuuriüksuste eelarve täitmist jälgib plaanifinantsosakonna juhataja, vastutades selle eest, et palga-, lisatasu-, preemia jne. määrad vastaksid käesolevas eeskirjas ning kehtivas seadusandluses sätestatule.

§ 33. Palgakorraldusega seotud küsimuste juriidiliselt korrektse lahendamise tagab õigusosakonna juhataja.

VI. TÖÖTASUSTAMINE ERITINGIMUSTES

§ 34. Töötaja töötamist üle kokkulepitud tööajanormi loetakse ületunnitööks, mida lubatakse vaid erandjuhtudel:

1) loodusõnnetuse või (tootmis)avarii ärahoidmiseks või nende tagajärgede kiireks kõrvaldamiseks;

2) õnnetusjuhtumi, ülikooli vara hävimise või riknemise ärahoidmiseks;

3) tööprotsessi, katse, vaatluse, operatsiooni (lõikuse) lõpuleviimiseks;

4) tööprotsessi jätkamiseks, kui vahetustöötaja ei ilmu tööle ja töös ei või tekkida vaheaega.

§ 35. Töötaja on kohustatud nendest juhtudest teatama struktuuriüksuse juhile, kes peab ületunnitöö arvestust iga töötaja ja ületunnitöö juhu kohta eraldi.

§ 36. Õhtusel ja ööajal, samuti puhkepäevadel ja pühadel töötamine on reeglina lubatud vahetusgraafiku alusel töötavaile töötajaile. Õhtuseks ajaks loetakse aega kella 18.00—22.00, ööajaks aega kella 22.00 õhtul kuni kella 6.00 hommikul.

§ 37. Ületunni- ja öötöö, töö puhkepäevadel ja pühadel on keelatud:
— rasedal;
— alaealisel;
— töötajal, kellel on arsti sellekohane otsus;
— naisel, kes kasvatab lapsinvaliidi või alla 14-aastast last, või isikul, kes hooldab I grupi invaliidi.

§ 38. Ületunnitöö hüvitatakse töötajale vaba ajaga või lisatasu maksmisega poolteisekordselt tema tunnipalgamäärast. Töö eest õhtusel ajal või öösel makstakse töötajale lisatasu iga töötunni eest õhtusel ajal 10% ja öösel 20% tema tunnipalgamäärast.

§ 39. Puhkepäeval graafikuväliselt ja pühal tehtud töö hüvitatakse töötajale vaba aja andmisega tööl oldud aja ulatuses või lisatasu maksmisega poolteisekordselt tema palgamäärast puhkepäeval tööl oldud aja eest ja kahekordselt pühal tööl oldud aja eest.

§ 40. Lisatasu makstakse vastava struktuuriüksuse eelarve summadest. Töötajale lisatasu väljamaksmise aluseks on õiend, mille koostab struktuuriüksuse juht ja kinnitab dekaan (administratiiv-majanduslike struktuuriüksuste puhul — halduisprorektor). Õiendi töötajale eelmise kuu eest lisatasu väljamaksmiseks esitab struktuuriüksusejuht raamatupidamisosakonnale hiljemalt järgmise kuu 3. tööpäevaks.

❑❑❑

Vastu võetud TÜ valitsuse istungil 25. veebruaril 1994.

Palgaeeskiri on kooskõlastatud TÜ ametiühingukomiteega, selle on kinnitanud rektor.

KÕIGILE! KÕIGILE! KÕIGILE!

Need, kes on huvitatud heast elust ja meelelahutusest, on oodatud juulikuus Hollandisse sportlikku nädalavahetust veetma. SMIT, AEGEE, AIESEC & IASTE RC korraldavad «International Sports Weekend '94». Osavõtjaid on oodata üle terve Euroopa ja osavõtumaks on ~50 NLG (Hollandi kulden). Kiirusta, sest osavõtjate arv on piiratud.

Täpsem info Üliõpilaskonna valitsusest (Ülikooli 20—305, tel. 32 806).

TIMO KIKAS,
TÜÜ Valitsuse kultuurisekretär

UT

ERINUMBER SISSEASJUJATELE ilmub 25. märtsil (info püüame sellesse numbrisse ära mahutada).

1. aprillil on Suur Reede. Kui me kõik, s.t. kõik kaasautorid väga kiirustame, jõuame ehk ühe sisseastujatest järgmise lehenumbriga enne pühi hakkama saada. Seepärast palume kõik materjalid väga varakult kohale tuua!

LUULEKEVAD '94

* * *

Ootame aasta suurimale luulevõistlusele osavõtutöid 1. juunini aadressil:

EE0004 Tallinn Salme tn. 12 «Luulekevad '94». Soovitav saata 5—6 luuletust. Kellel on midagi sahtlipõhjas varuks, võiks sealt salgukese posti panna kohe, sest tahame paremaid saabuvaist võistlustöödest ka võistluse kestel ajakirjanduses tutvustada. (Kui saadate mitmel korral, märkige ära, et olete ka varem saatnud.) Lisaks **nimele** ja **aadressile** palume teatada ka kursuse, täiskasvanuil vanuse ja elukutse. Soovi korral oleme valmis avaldama Teie luuletusi varjunime all, kuid meile palume teatada ka oma kodanikunimi; puudulikult vormistatud võistlustööd arvesse ei lähe. Žürii loodab oma tööga toime tulla jaanipäevaks. Võitjaid autasustame suvises luulelaagris Kauksi rannas, millest osavõtt on laureaatidele tasuta. Võistluse paremiku avaldame trükis: tahame Eesti luulehuvilisi üllatada väikese luuleraamatuga, milles on palju häid luuletusi senitundmatutelt luuletajatelt. Saame selle mõtte teoks teha vaid Teie abiga, kallid luulesõbrad!

Temaatilisi ja vanuselisi piiranguid võistlusel pole. Saata võib ka lüürilist lühiproosat. II vooru jõudnuid kutsume osalema Eesti Luuleliidu töös.

✓ INFO

TEATEID SAAB TUUA TEISIPÄEVA ÕHTUNI

✓ VENIA LEGENDI

Vene ja slaavi filoloogia osakonna lektori Jelizaveta KOSTANDI *venia legendi* loeng teemal «Lauseliikmete funktsioonid keelefakti modelleerimise vahendina» toimub esmaspäeval, 14. märtsil kl. 14.15 ph. aud. 128.

✓ LOENG KOGNITIIVSEST LINGVISTIKAST

Teisipäeval, 15. märtsil kl. 10.15 ph. 102 peab külalisloengu teemal

«WHAT GOODS ARE LOCATIONALS, ANYWAY?»

***Eugene H. Casad* (Tuscon, Arizona) Rahvusvahelise Kognitiivse Lingvistika Assotsiatsiooni USA koordinaator.**

ÜLDKEELETEADUSE ÕPPETOOL

✓ ARSTI- JA BIOEETIKA PÕHIPROBLEEMID

Teisipäeviti kl. 16.15 Ülikooli 16—212 alates 22. märtsist (dots. Valdar Parve).

✓ TÜRGI KEEL!

Orientalistika kabinet korraldab kevadsemestril TÜRGI KEELE KURSUSED (õpetaja Hagani Gajõblõ).

Esimene tund neljapäeval, 17. märtsil kell 16 ph. aud. 238 (žurnalistika kateedri juures).

Õppetöö hakkab toimuma 2 korda nädalas.

Kursused on tasulised.

✓ EESTI KEELE LEKTORIKS INDIANA ÜLIKOOLI

Indiana Ülikool otsib eesti keele lektorit tulevaks akadeemiliseks aastaks. Asjasthuvitatutel esitada inglise keeles sooviavaldus koos elulooga (2—3 lehekülge, kus peaks olema kirjas, miks kandidaat soovib Indianasse tulla ja mida ta kavatseb seal õppida), kolm soovituskirja õppejõududelt või kolleegidelt ja koopia ülikooli hinnetetunnistusest.

Tasu on 11 000 dollarit ja vabastatakse kolme või nelja kursuse õppemaksust. Lennupilet tuleb endal sellest rahast maksta. Õpetada tuleb kolm kursust (1., 2. ja 3. aasta eesti keel). Ülalmainitud materjalid tuleks märtsikuu jooksul saata faksil (812) 855 7500 prof. Toivo Rauna nimele. Intervjuud kandidaatidega toimuvad aprilli keskel Tartus.

✓ SEMINAR «STATISTIKA ELUTEADUSTES»

Eesti Statistikaseltsi ja Eesti Looduseuurijate Seltsis ühiskorraldusel toimub 24. märtsil seminar «Statistika eluteadustes». Käsitlemisele tulevad probleemid, mis on seotud statistika rakendamisega bioloogias, arstiteaduses, põllumajanduses, metsanduses jm. Huvi pakuvad nii hästi teoreetilised ja metodoloogilised küsimused (katsete planeerimine, mudelite koostamine ja kasutamine, mitmesugused spetsiaalsed statistilised meetodid) kui ka konkreetsed rakendused antropoloogias, epidemioloogias, geobotaanikas, keskkonnakaitses jm.

Seminar toimub 24. märtsil 1994. a. Tartu Ülikooli füüsikahoones Tähe tn. 4 ruumis 160 algusega kell 11.00. Ettekanded publitseeritakse. Ettekandesoovist palume teatada kuni 15. märtsini ESS aadressil (Tartu, Liivi 2, Eesti Statistika Selts) või ELUSi aadressil (Tartu, Struve 2, Eesti Looduseuurijate Selts). Infot saab Tartu kontakttelefonidel 35 391, 30 641 või 77 183.

✓ ARVUTIKURSUSED ÜLIKOOLI TÖÖTAJATELE

TÜ informaatika nõukogu otsusega kasutatakse edaspidi ülikoolisiseses ametlikus asjaajamises järgmist tarkvara:
a) tekstitöötlus — *WordPerfect* 6.0,
b) tabelarvutus — *Quattro Pro* 5.0,
c) andmebaaside töös — *DBASE* IV 2.0,
d) graafika töös — *CorelDraw* 3.0.

See otsus puudutab eelkõige dekanaatide töötajaid. Kevadsemestri jooksul tulevad lühikursused *Quattro Pro* ja *DBASE* IV kohta.

WordPerfect 6.0 kursused toimuvad:
I rühm — 21., 22., 23. märtsil kl. 10—12;
II rühm — 28., 29., 30. märtsil kl. 10—12.

Kursused toimuvad Vanemuise 46 ruumis 106. Osalemiseks palume eelnevalt registreerida tel. 35 368.

TIINA KRIIS
PC üldtarkvara grupist

✓ ÜLIKOOLI KLUBI KORRALDAB

NARVA MNT. 27 KOHVIKUS

Märtsikuu igal teisipäeval, kolmapäeval, reedel ja laupäeval kl. 22—01-ni

PEOÕHTU SULLE!

Palun võta üliõpilaspilet kaasa!

✓ INFO

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK

Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 588. Tiraaž 1500.

☎ 35 180

NR. 10 (1746)
REEDE,
18. MÄRTS
1993
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

NB!
JÄRGMINE,
s.o. 25. MÄRTSI
«UT»
ON SISSEASTUJATE
ERINUMBER!

Soome peaminister Esko Aho külastas ka ülikooli

Eestis ametlikul visiidil viibinud Soome peaminister Esko Aho viibis teisipäeval koos abikaasa ja teiste väliskülaliste ning meie valitsuse liikmetega ka Tartu Ülikoolis. Tartusse jõuti õhtupoolikul. Koos Eesti peaministri Mart Laariga kohtuti Tartu linna juhtidega.

Pool kuus läbi saabusid külalised peahoonesse. Kell kuus õhtul oli kõigil huvilistel võimalus ülikooli aulas kuulata Soome peaministri loengut teemal «Soome ja Balti riigid». Külalisi tervitas rektor prof. Peeter Tulviste, kes ütles, et Soome ja Tartu Ülikooli vahel on kauaaegsed sidemed. Kui Tartu Ülikoolis hakkasid taas välisüliõpilased õppima, oli esimene neist soomlane. Peaminister Esko Aho peatus oma ingliskeelses loengus samuti kahe maa ja ülikooli vahelistel suhetel (juba 17. sajandil käisid soomlased Tartus õppimas), Turu Ülikool on vaid 8 aastat vanem Tartu Ülikoolist). Soome peaminister rõhutas oma aulaloengus ka kõigi Balti riikide stabiilsuse vajalikkust Põhjamaadele. Koostöö võiks Soome ja Eesti vahel olla tihedam. Samuti peatus ta Soome viimase aja välispoliitikal Balti riikide suhtes. Lõpuks vastas peaminister küsimustele.

Külalised tutvusid ka ülikooli ajaloo muuseumi, Pauluse kiriku ja korporatsioonide hoonetega.

Aulaloeng

Kolmapäeval, 23. märtsil kl. 14 peab ülikooli aulas loengu vene religioossest mõtlejast Georgi Fedotovist Pariisi kirjastuse «Ymca-press» direktor, ajakirja «Messager» peatoimetaja, Solženitsõni Fondi korraldaja kirjandusprofessor NIKITA STRUVE.

TÜ VALITSUSES

15. märtsil

❑ **Koosoleku algul informeeris rektor prof. Peeter Tulviste valitsust Eesti Teadusnõukogu istungist.**

❑ **Järgnevalt arutas valitsus TÜ nõukogu 25. märtsi koosoleku päevakorrapunkti magistri- ja doktoriõppe tulemuslikkusest (prorektor prof. Teet Seene).**

❑ **Õppetöö koormuse arvestamist tutvustas samuti prof. T. Seene. Ülevaade on valminud õppekomisjoni poolt, mille projekt ilmus 7. jaanuari UT-s.** Täpsuse mõttes esitavad teaduskonnad veel kord oma koormuse arvestused.

❑ Teadussekretär Veera Ant tutvustas seoses TÜ järjekordsete **audoktorite** valimisega maikuus valimise statuuti. Kandidaate võivad esitada nii teaduskonna kui teiste allüksuste nõukogud ja TÜ nõukogu liimed.

Seoses eelseisvate valimistega TÜ nõukogus ütles teadussekretär Veera Ant, et mõned teaduskonnad peavad vastutustundlikumalt suhtuma dokumentide vormistamisse.

Eesti Teaduste Akadeemia

teatab, et ta jätkab üliõpilaste teadustööde toetamist vastava sihtfondi kaudu. Selle eesmärgiks on aidata kaasa teadustöö väärtustamisele üliõpilaskonnas, stimuleerida võimekaid üliõpilasi iseseisvate uurimisülesannete lahendamisel ning avaldada väärilist tunnustust uurimise edukalt lõpule viinud üliõpilastele.

1994. aastal antakse välja kuni 15 300—500-kroonist uurimisstipendiumi ja kuni 10700—1000-kroonist uurimispreemiat. Stipendiumidele ja preemiatele võivad pretendeerida Eesti ülikoolide üliõpilased ja magistrandid oma individuaalsete uurimistöödega ükskõik millises teadusvaldkonnas.

Uurimisstipendiumile konkureerimiseks tuleb üliõpilasel (magistrandil) esitada kirjalik taotlus, kus on näidatud kavandatava uurimistöö teema, antud lühikirjeldus töö eesmärkidest ning näidatud, millisel metoodilisel alusel töö läbi viiakse (vaatlused, eksperiment, töö andmebaasiga, töö kirjandusega jt.).

Taotlusele peavad olema lisatud uurimistööd juhendava õppejõu soovitus ning stipendiumit taotleva üliõpilase isikuandmed (nimi, aadress, õppeasutus, eriala, kursus, telefoninumbrid).

Uurimisstipendiumide taotlusi võetakse vastu kuni **20. aprillini.** Sihtfondi komisjon vaatab taotlused läbi kahe nädala jooksul ja teeb oma otsuse üliõpilastele kirjalikult teatavaks 10. maiks.

Uurimispreemiale võivad üliõpilased (magistrandid) pretendeerida nende poolt 1994. aastal lõpetatud ja kirjalikult vormistatud uurimistöödega. Preemiale konkureerimiseks tuleb esitada sellekohane kirjalik taotlus koos köidetud uurimistööga, millele on lisatud töö juhendaja kirjalik arvamus ja autori isikuandmed (vt. eespool). Varem saadud uurimisstipendium ei välista töö esitamist preemiakonkursile. Üliõpilase enda asemel võib töö konkursile esitada ka juhendaja.

Üliõpilastöid uurimispreemia taotlemiseks võetakse vastu **1. septembrist kuni 31. oktoobrini.** Sihtfondi komisjon vaatab laekunud tööd läbi kolme nädala jooksul ja teeb oma otsuse üliõpilastele kirjalikult teatavaks 1. detsembriks.

Uurimispreemiad antakse kätte detsembris Teaduste Akadeemia presiidiumi või täiskogu istungil.

Nii taotlused uurimisstipendiumi saamiseks kui ka tööd uurimispreemiale konkureerimiseks tuleb esitada aadressil:

**EESTI TEADUSTE AKADEEMIA PRESIIDIUM,
ÜLIÕPILASTE TEADUSTÖÖ SIHTFOND,**
Kohtu 6, EE 0001, Tallinn.

Hea üliõpilane, jälle on lähenemas TÜÜ Edustuse valimised!

Tõepoolest, edustuse III koosseisu aeg on ümber saamas ning tuleb valida uued ja teotahtelised üliõpilasesindajad.

12.—14. aprillini sel aastal toimuvad raamatukogu fuajees TÜÜ Edustuse IV koosseisu valimised. Sellega seoses teatab valimistoimkond järgmist:

— valimistel võivad kandideerida kõik TÜ päevase osakonna üliõpilased ja magistrandid;

— valimisnimekirju saab esitada TÜÜ Valitsuse ruumis (Ülikooli tn. 20—305) **30. märtsist kuni 1. aprillini.** Viimaseks tärminiks on 1. aprill kell 15.

Täpsemat infot annab valimistoimkond TÜÜ Valitsuse ruumes:
22. märtsil kell 13—15
24. märtsil kell 13—15
29. märtsil kell 13—15.

Siis saab informatsiooni ka valimistoimkonna poolt korraldatavate ürituste kohta. Olge head ja huvituge!

SINU VALIMISTOIMKOND

✌ Hei, kõik kandideerida soovijad! Teie tutvustuste päralt on 8. aprilli UT. Selleks peavad aga materjalid toimetuses olema kõige hiljemalt esmaspäevaks, 4. aprilliks!

TÜ Üliõpilaskonna esseekonkursi statuut

1. Vastavalt TÜÜ Edustuse 9. märtsi koosoleku otsusele kuulutatakse välja TÜÜ esseekonkurss.

2. Konkursil võivad osaleda kõik TÜÜ liikmed (päevase osakonna üliõpilased, magistrandid ja doktorandid).

3. Tänavusel konkursil pakume kolme võimalikku teemat:
A. «Üliõpilane järgmisel aastatuhandel»
B. «Eetiline kriis Eestis ja ülikoolis»
C. «Üliõpilane aastal 2094»

4. Esseekonkursi auhinnafond on 1993/94. akadeemilisel aastal 2000 krooni, mille jagunemise otsustab žürii.

5. Tööde esitamise viimane tähtaeg on 17. aprill.

6. Tööd esitatakse TÜÜ kontorisse (Ülikooli 20—305) kahes kinnises ümbrikus: 1) märgusõnaga varustatud esseega ümbrik, 2) märgusõnaga ümbrik, milles on töö esitaja nimi ja täpsed koordinaadid.

7. Žürii koosseisus Ly Leedy, Eero Mikenberg, Erkki Leego, Herkki Helves, Juhani Seilenthal, Kaupo Karelson, Jüri Seilenthal langetab oma otsuse hiljemalt 24. aprilliks ja avalikustab auhinnavõitja volbriöö ürituste käigus.

8. Žürii võib keelduda auhinna väljaandmisest, juhul kui mõni esseekonkursi võitjatest pole tasunud TÜÜ 1993/94. aasta liikmemaksu.

9. Žürii otsus on lõplik ja ei kuulu edasikaebamisele. TÜÜ Valitsus jätab endale õiguse avaldada auhinnatud töid nii ülikooli ajalehes (UT) kui ka teistes väljaannetes.

TÜÜ PRESSITEENISTUS

Ülikool muutub. Ka ajakiri «Ülikool» tahab muutuda...

1988. aastal alustati kvartalikirja «ÜLIKOOL. Acta Publica Universitatis Tartuensis» väljaandmist. Siinkohal kutsume kõiki ülikoolipere liikmeid ajakirja ümberkujundamisel kaasa aitama. Nii dekanaatides, teabetalituses kui ka ülikooli peahoone valvelauas on ankeedid, mille küsimustele palume Teid lahkelt vastata.

Tänaseks on ilmunud kokku kaksteist numbrit ajakirja, milles on eelkõige tutvustatud ülikooli elu tähtsündmusi, avaldatud ülikoolis peetud kõnesid, välislepinguid, kirjutatud ülikooli ajaloost ja üliõpilasorganisatsioonidest. Ajakiri on ilmunud nii eestikeelsena kui ka ingliskeelsete resümeedega, trükitud on erinumbrid rootsi ja saksa keeles.

Ajakiri «Ülikool» loodi eelkõige tutvustamaks ülikooli elu üldsusele. Seni on ajakiri olnud eelkõige suunatud väliskülalisele, olnud üldtutvustav. Tänasele, muutuvale ülikoolile oleks aga vajalik ka sissepoole suunatud, probleeme tõstatav ja lahendusi otsiv oma ajakiri. Seetõttu soovime ajakirja kujundada lugejale, akadeemilisele kodanikule, huvitavaks, tõeliseks ülikooli häälekandjaks.

Täidetud ankeedid palume tuua teabetalitusse (ph. 209) või postitada valvelauas asuvasse kasti.

Ette tänades
TEABETALITUS

ÜLIKOOL
Acta Publica Universitatis Tartuensis

Ainepunktisüsteemi mõttekusest või mõttetusest TÜ-s

Tartu Ülikool on astunud selge ja põhimõttelise sammu kursuste süsteemilt ainepunkti (ap) süsteemile siirdumiseks. Kuigi mõlema süsteemi kasuks ja kahjuks võib öelda nii mõndagi, on selge, et punktisüsteemi pakutav valikuvabadus on igati tervitatav nii õppejõudude töö kvaliteedi täpsemal hindamisel kui ka tudengite isikliku initsiatiivi ja vastutustunde tõstmisel.

Antud artikli teema on kitsam: selgitada selle süsteemi baaspõhimõtteid ning punktide kaalu kujunemise printsiipe selleks, et kõik kursused omaksid punktidele vastavat kaalu. Täiesti mõistetav on ka see, et ap-süsteemile siirdudes tekkisid mõningad hälbed nii ühes kui teises suunas. Kõige drastilisemal kujul avaldub see kahe teaduskonna vahelises võrdluses.

1. X teaduskonna Z osakonna tudengid kurtsid massiliselt, et nad pole võimelised vastavatele kursustele omistatud punkte arvestades semestris üle 10 ap omandama. Seega olid antud kursused ap-dega selgelt alahinnatud.

2. A teaduskonna tudengid, kes on läbinud õppekava normaalselt ja on ülikoolis kolmandat aastat, avastavad, et vastavalt tagantjärele kursustele antud punktidele võiksid nad juba sel kevadel punktide poolest lõpetada. Selles teaduskonnas olid vastavad kursused punktidega selgelt üle hinnatud.

Niipalju kui TÜÜ Valitsus seda asja rektoraadiga on arutanud, on selgeks loogiliseks aluseks olnud järgnev mõttekäik, mida ilmselt tasub veel kord ka asjaosalistele (üliõpilased ja õppejõud) üle seletada.

Eesti Vabariigis on töönädala seaduslikuks pikkuseks 1,0 koormusega 40 tundi. Kellelgi pole alust arvata ja nõuda, et üliõpilased õpiksid nt 1,5 koormusega. Seega on ülikoolidel (riigil) õigus nõuda just sellises mahus tööd ja just 20 nädala jooksul semestris.

Sellest lähtuvalt ei tohiks õppekoormus (loengud, seminarid, iseseisev töö, õppimine eksamiteks etc) nädalas ületada 40 tundi. Vähemalt pole kellelgi õigus seda nõuda. Nö «keskmine üliõpilane» peaks suutma oma õppekava sellises mahus normaalse tempoga läbida, st ca pooled tudengid peaksid oma õpingud suutma läbida nominaalse õppeaja piires (160 punkti 4 aastaga).

Oletades, et tudengite võimed jagunevad normaaljaotuse järgi, on loogiline, et mõned suudavad kohustusliku programmi läbida kiiremini, mõned aeglasemalt. Võimekamad võivad sellisel juhul ka muid kursusi lisaks võtta, vähem edukamad peavad aga õppimisega vaeva nägema kas tunduvalt üle 40 tunni nädalas, tegema seda suvel või pikeneb nende õppeaeg. Kui tudengid ise soovivad rohkem õppida, et saa seda neil mõistagi keelata, kuid enamat nõuda pole samuti mingit alust. Sellest lähtuvalt peabki olema konstrueeritud vastava kursuse töökoormus. Lihtsa teoreetilise näitena: 3 punkti väärse kursuse koormus võiks olla järgnev:

12 loengut = 24 tundi; 4 seminari = 8 tundi; kirjanduse lugemine 50 tundi (1500 lk ehk 5 300 lk-st raamatut (kohustusliku kirjanduse lugemistempo sõltub muidugi loetavast materjalist (erinevus filoloogide kohustusliku ilukirjanduse ja täppisteaduslike õpikute vahel), kuid tunniga võiks lugeda sõltuvalt erialast 10—60 lk)); seminari kirjalikud tööd 20 tundi (kogumahus nt 10 lk) (mujal nt 1 ap = 4 lk seminaritööd); õppimine eksamiks 18 tundi.

Kokkuvõttes teebki tudeng 120 tundi tööd, mida peaks hindama 3 ap-ga. Reaalset töö tegemist kinnitab kõige paremini muidugi eksam, mille positiivse tulemuse korral saab tudeng oma 3 ap-d kätte.

Küllap tasub veel kord üle korrata, mis on sellise esmapilgul liigformaalse süsteemi mõte?

Lihtne: et tudengitel oleks nn vabade ap-de (ca 30% stuudiumi üldmahust) arvel võimalik õppida ükskõik millise teaduskonna kursusi (isegi kui nt dekanaadi bürokraadid selliseid valikuid absurdseks või mõttetuks peavad) ja tehtud töö vääriliselt ja võrdsetel alustel hinnatud saaks.

Kuidas sellist süsteemi rakendada või õigemini olemasolevat optimeerida?

Ülekoormusele peaksid tähelepanu juhtima mõistagi tudengid ise, kasutades punkti kaalu hindamisel eespool toodud aritmeetikat (1 ap = ca 40 tunni tööga). Et aga vältida kursuste ap-dega ülehindamist, on juba juurutamisel ainepasside süsteem, mis on selge samm edasi. Oodata ülehindamisele reageerimist ainult tudengitelt oleks natuke naiivne, seetõttu tuleks see valdkond jätta administratsiooni järelevalve alla.

Lisaks võiks algatada kursuste programmide (mis sisaldaksid auditoorset tööd, kohustusliku kirjanduse nimistut, eksamiprogrammi etc) sisulise arutelu teaduskondade tasandil, ülikooli juhtkonna ülesanne oleks aga jälgida, et teaduskondade vahel oleks ainepunktiga nõutav koormus võrdselt täidetud. Minu praeguse mulje kohaselt on olukord siiski segaseks aetud just teaduskondade sees (enamuses on nii üle- kui ka alahinnatud kursusi).

Muidugi võib prognoosida nt kirjanduse mahu hindamisel ka tulevikuks tüliküsimusi, ent kuna ap-dele siirdumine on üleülikooliliselt otsustatud, siis tuleb seda ka kõigis teaduskondades ja osakondades (ilma eranditeta!) rakendama hakata. Ja ilma pikema vastupuiklemise ja vabanduste otsimiseta!

JÜRI SEILENTHAL,
TÜÜ Valitsuse esimees

Eduard Kägi 95

Eduard Kägi jumalateenistus Sydney's 1985. aastal.

23. märtsil, rahvusvahelisel meteoroloogide päeval saab 95-aastaseks Eesti vanimaid meteorolooge, Göteborgis elav Eduard Kägi. Ta on ainult 20 päeva noorem kui ülikooli hiljutine meteoroloogiadotsent Helene Liidemaa.

Ed. Kägi on pärit Viru-Nigula kihelkonnast Mahu külast. Aastail 1918—1920 õppis ta Peterburi Mereväekoolis ning 1927. aastal lõpetas Tartu Ülikooli matemaatika-loodusteaduskonna. Hamburgi Ülikoolis valminud ja 1939. aastal kaitstud doktoritöös uuris ta tuulte ja õhurõhu mõju veeseisule Eesti rannikul.

Suurt tööd on juubilar teinud Tallinna Merekoolis — alates 1924. aastast õppejõuna ning 1940—1944 direktorina. Sel perioodil koostas ta ühtlasi meteoroloogia, okeanograafia ja astronoomia õpperaamatud merekoolidele.

Emigrandina Rootsis alustas ta enese ülestöötamist tagasihoidlikult arhiiviametniku kohalt, kuid 1946. aastal oli juba Göteborgi aeroloogiajaama ülem. Rootsi keele omandamine lubas täiendavalt töötada gümnaasiumis, seejärel reaalainete õpetajana Karlskrona mereväeohvitseride koolis ja Göteborgi merekoolis. Et majaehituseks raha teenida, tuli suvepuhkuste asemel käiku anda kaugsõidukapteni paberid ning juhtida laevu Austraaliasse ja Ladina-Ameerikasse.

Juba üle kuuekümnesena leidis tema rahutu hing oma kutsumuse ja hingerahu jumalasõnas. Ta õppis palju, sooritas eksamid, stažeeris Stockholmis ja 1970. aastal andis peapiiskop õnnistuse iseseisvalt kirikuõpetajana töötada. Kogudused Rootsis ja Saksamaal, jumalateenistused Inglismaal, Ameerikas ja Austraalias.

«Iga töö on teatud määral raske,» nendib ta oma «Eluraamatus», «pead omandama enesele sobiva õppimise tehnika, aga peab olema ka tahtejõudu ja majanduslikke võimalusi, ei tohi olla küllust.»

Kahe aasta eest osales Ed. Kägi Tartu Ülikooli kutsel aktiivselt geofüüsikaprofessor Kaarel Kirde 100. sünniaastapäeva tähistamisel. Läinud jõulude ajal pidasid Elmire ja Eduard Kägi kuldset pulmapäeva. Pidulaud oli tellitud Göteborgi sadamassa, avara merevaatega restorani.

Õnnitleme juubilari, soovime kangele kaasmaalasele ja tema sümpaatsele abikaasale uusi sisukaid lehekülgi «Eluraamatusse».

Õpilaste, kolleegide ja sõprade nimel
HEINRICH ARUKSAAR ja HANNO OHVRIL

Kõrghariduse desovetiseerimine — Eesti Vabariigi taastamise oluline tegur

Toimetus avaldab prof. Elmut Laane alljärgneva artikli redigeerimata kujul. Kahjuks puuduvad selles konkreetsed faktid ja täpsustused, mille puhul võib tekkida teaduskondades mitmeid küsimusi (eriti just viimaste aastate ümberkorralduste suhtes). Toimetus tahaks kõigile kirjutajaile sünjuures südamele panna, et kirjutataks siiski konkreetsemalt, faktidele toetudes.

Sõltumatult individuaalsest hinnangust, poliitiliste voolude või isegi valitsuse suhtumisest, jääb haridus ja haritus inimkonna akumuleeritud väärtuste aluseks. Ühtki edusammu tehnikas, majanduses ja humanitaarteaduste vallas ei saa eraldada haridusest.

Haridust on defineeritud kui õpetamise ja kasvatamise kaudu eesmärgistatult omandatud teadmiste, oskuste ja vilumuste kogumit, inimeste eluks ja ühiskondlikuks tegevuseks valmisoleku peegeldust. Argumenteerimatagi on selge, et üldises haridustasemes on eriline koht kõrgharidusel. Kõrgharidus tugineb keskharidusele ja on hariduse kõrgem aste, ühtlasi ka kujundab teaduslikku ja kultuurilist maailmapilti. Viimane aga määrab teadmiste ja oskuste kasutamise suuna, rakenduse uurimis-, loome- või juhtimistöös. Kas see teenib ainult isikliku karjerismi või teenib eeskätt oma rahvuse, riigi ja kogu inimkonna huvisid?

Viimasel ajal räägitakse üha rohkem Tartu Ülikooli osast, mis sellel kõrgkoolil oli rahvusliku kultuuri säilitamisel okupatsioonide ajal. Teiselt poolt on teada ka ajakirjanduses ja kirjanduses kajastatud tõsiasjad Tartu Ülikooli mitmete okupatsiooniaegsete teadlaste, õppejõudude, funktsionäride osa, mida nad etendasid vabatahtlikult rahvuslikku iseteadvust negatiivselt mõjustades ja rahvusele vaenulikke anastajaid, okupante teenides. Kuivõrd ka käesoleval ajal pole nende mõju kõrgharidusele kadunud, tahaksime peatuda just viimastel.

Nõukogude okupatsiooni ajal oli igasugune kasvatus ja õpetamine Moskva poolt suunatud punase terrorirežiimi põlistamisele. Selle katteks kasutati nn. internatsionalismi silti. Tegelikult, aga teostati kõige brutaalsemat venestamispoliitikat. Teaduskonverentside kokkuvõtted-teesid tohtisid olla venekeelsed, väitekirjade keeleks oli vene keel. Ka need kuulusid enne trükis avaldamist tsenseerimisele. Sellega iga teaduslik avastus või uus originaalne lähenemine, suund muutus sisuliselt venelaste omandiks. Sageli esines juhtumeid, kus eestlasest leidur pidi autoritunnistuse saamiseks kunstlikult looma autorite kollektiivi sovettidest, kellel leiutisega polnud midagi ühist.

Isegi kultuurilt nõuti sotsialistlikku sisu, lubatud olid ainult vormi mõningad rahvuslikud jooned (peidetud kujul). See viis paratamatult rahvuskultuuri otsesesse hävingu ohtu. Ei saa samas ka alahinnata okupatsiooni ajal töötanud Tartu Ülikooli õppejõude, kes oskasid ja julgesid säilitada TÜ-s põhilise õppekeelena eesti keele. Olgugi, et Moskva esitas Tartu Riikliku Ülikooli üleliiduliseks kõrgkooliks muutmise nõude, hääletas selle vastu siiski enamus TRÜ NLKP liikmeid. Samas teame, et Nõukogudemaal juhtis riigi kõiki eluavaldusi NLKP. Tsentraliseeritult, Moskva käsul ja Moskva emissaride kuulekate karjeristide abil toimus üldine venestamine.

Nn. töörahva diktatuuri säilitamiseks ja kindlustamiseks oli massiliselt vorbitud kogu NL poolt okupeeritud territooriumil NLKP algorganisatsioone. Seejuures nendes algorganisatsioonides domineerisid tsiviilkolonistid, sõjaväelased, nende perekonnaliikmed.

Olla TRÜ õppejõuks tähendas sageli ka NLKP liikmeks olemist ja sellega selle kuritegudes osalemist. NLKP liikmeks astumise eelduseks oli okupantide ülemuslikkuse tunnustamine, NLKP põhikirja ja programmile ustavuse vanne, loobumine oma emakeelest ja rahvusest.

Kommunistlik Partei seisis miljonite süütute inimelusid nõudnud repressiivorganite tegevuse eesliinil. Teatavasti tänu «targale» Kommunistlikule Parteile on endise NL territooriumil kadunud üle neljakümne rahvuse koos keele ja kultuuriga. Usutavasti on kõik põhimõtteliselt nõus, et NLKP on vaja kuulutada kuritegelikuks organisatsiooniks.

➥ (järg 4. lk.)

? KLUBI! KLUBI!

Tähe 3 on korp! Rotalia maja

Kui eelmises lehes sai küsitud, kus majas on missugune klubi, siis nüüd võib pärast jutuajamist Tähe 3 praeguse direktori INDREK OJAGA öelda, et selles endises klubimajas ei ole klubi kui niisugust, toimuvad vaid tudengiüritused.

Indrek Oja kummutas õhus hõljuva kartuse, et maja üleandmine õigusjärgsele omanikule korp! Rotaliale toob kaasa uste sulgemise ja kultuuri väljasuremise. Ülikooli klubi rahvas on küll kolinud Narva mnt. 27 majja ja jätkab seal oma tegevust (vt. ka eelmist lehte).

Indrek Oja: «Klubilist tegevust teevad ringid ise, meie anname neile lihtsalt ruumid. Siin käivad «Lakstigali» tantsijad, töötab ülikooli töötajate võimlemisrühm, hooga läks käima näitering... Üritame hinge sisse puhuda tantsuklubile. Oleme rõõmsad, kui keegi tuleb huvitava ideega midagi ära teha. Anname neile ruumi(d), aga ülikooli klubi me ei ole. Oleme reklaaminud ennast tudengikeldrina (kuulutustel on siiski sõna «tudengiklubi» — toim.). Mitu korda nädalas toimuvad peoõhtud, piletijärjekorrad on pikad. Tudengitele on sissepääs soodushinnaga.»

Indrek Oja ütles veel, et nad tahavad olla avatud kõigile tudengeile ja ülikooli töötajaile, olla ülikoolikeskne.

❑ ❑ ❑

Võib-olla lootis mõni lugeja teisest klubiteemalisest artiklist veel mingit arveteklaarimist. Ilmselt jääb klubiteema palavaks mõnda aega, kuni kokkupõrkunute tegevus oma suundades normaalselt laabuma hakkab. Küllap vajaks mõnigi asi selgeksrääkimist ja kahju, kui levima jääb ainult ebaeetiline pool, faktidest möödavaatamine. Tahaks loota, et on olemas paigad, kus midagi toimuda saaks ja et on ka inimesed, kes midagi ära teha üritavad ja suudavad.

«Tudengilaulul» tuleb sünnipäev

Üks ilus üritus saab ülikoolis kahekümneaastaseks. See on «Tudengilaul», millega on kogu aeg tegelnud TÜ klubi ja täpsemalt ANNE-LIIS MOSS.

❑ **Mis edasi saab, kas «Tudengilaul» jätkub?**

Loomulikult tahaks jätkata. Vanad «Tudengilaulu» hinged, kes möödunud aastalgi žüriis olid (Reet Valgma, Eve Lukk, Peep Puis, Jaan Malin), arvasid siis küll, et teeme ikka ära, kasvõi metsas põõsa all. Põõsa all loomulikult teha ei saa, kohta on vaja.

❑ **Kunagi, kui klubi remondis oli, korraldati konkurss vist isegi aulas?**

Jaa, ülikooli aulas oleme ka teinud, EPA aulaski. Ülikooli aulas teeks heameelega, aga sinna enam ei lubata.

❑ **Kuidas «Tudengilaul» algas?**

1975. aastal toimus see «Mi-Fa» nime all. Aja jooksul on nii nime kui sisu mitmel korral muudetud, kuid alati on see olnud üliõpilaste endi üritus. Ise on tuldud oma laulude ja muusikapaladega, küll üksi, küll hulgakesi. Algul polnud isegi kuulajaid peale esinejate endi, ajapikku muutus üritus päris populaarseks.

❑ **Ka epakad on sellest konkursist vist osa võtnud?**

Nad on isegi esikohti võitnud.

❑ **Küllap ei ütle praegustele tudengitele endiste võitjate ja osavõtjate nimed enam midagi. Valdo Randperet, Õnne Pärli ja Peep Puisi ehk veel teatakse.**

Osalejaid on tõesti nende aastate jooksul palju olnud. Mõned nimed veel: Tiit Aunaste, Anatoli Jõgi, Henno Ligi, Eero Vainikko, ansamblid «Kolm on kohtu seadus», «Masajas Volli», «Placebo»...

❑ **Kahju kui selline üritus oma järjepidevuse kaotaks. Kas üritate praegustes tingimustes seda veel ette võtta?**

Kindlasti. Lauljaid on ülikoolis alati jätkunud. Küsimus on praegu ainult sobivates ruumides.

❑ **Aga ehk üritate korp! Rotalia maja kasutada?**

Oo ei! See ei tule enam pärast 10. märtsi vägivaldset väljatõstmist kõne alla.

Kasutan veel juhust ja teatan lauljatele, et hakake ette valmistama. Uued ja head laulud on eriti teretulnud. «Tudengilaul» toimub aprilli lõpul.

AVE SAAR

Hei, pillimängijad!

Ülikooli kultuurikeskus tahab saada ülevaadet keel- või puhkpillimänguga tegelenud-tegelevatest tudengitest ja õppejõududest ning kutsub teid endast teadust andma muusikakabinetti (peahoone õuel) või tel. 35 214 Elvi Oolole. Eesmärgiks on veel mõni aasta tagasi tegutsenud TÜ kammerorkestri taastamine. Sellisel kollektiivil oleks praegusaegses ülikooli välissuhtluses samuti omad ülesanded. Meie prestiiži jaoks on küllaltki oluline, et suudaksime vastu võtta välisriikide kõrgkoolide sümfoonia- ja kammerorkestrite koostööpakkumised. Sõjajärgses nõukogudeajastu TRÜ-s tegutsesid ju nii sümfooniettorkester kui õppejõudude keelpillikvartett! Kas uus omariikluse aeg peab jääma ainuüksi koorilaulu viljelemise perioodiks?

KALLE LOONA

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

TÜ ÜLIÕPILASKONNA EDUSTUSE VALIMISEESKIRI

I. Üldosa

§ 1

Edustus on TÜ Üliõpilaskonna esindusorgan, mis kaitseb tema huve ning otsustab TÜ põhikirja ja TÜ Üliõpilaskonna põhikirja alusel üliõpilaskonda puudutavaid küsimusi.

Edustuse volituste tähtajaks on üks aasta algusega 1. septembrist. Edustuse liikmete arv on 25.

§ 2

Korralised edustuse valimised toimuvad iga aasta aprillikuus. Valimiste päevad, koha ja kellaajad määrab kindlaks edustus ja teeb need üliõpilaskonnale teatavaks vähemalt kolm nädalat enne valimiste algust.

§ 3

Edustuse tegevuse ennetähtaegsel lõppemisel varem kui 3 kuud enne korralisi valimisi toimuvad erakorralised valimised. Erakorralised valimised kuulutab välja TÜ Üliõpilaskonna Valitsus hiljemalt 7 ööpäeva jooksul peale edustuse tegevuse lõppu, ühtlasi teatades valimiste päevad, koha ja kellaajad kolm nädalat enne valimiste algust.

Erakorraliselt valitud edustuse volitused kestavad kuni järgmise korraliselt valitud edustuse esimese koosolekuni.

§ 4

Õigus valida ja valimistel kandideerida on kõigil TÜ üliõpilaskonna liikmeil. Valijate nimekirjast välja jäänud üliõpilaskonna liikmed võetakse nimekirja ka valimiste kestel üliõpilaspileti alusel.

§ 5

Igal valijal on üks hääl. Valijad osalevad valimistel võrdsetel alustel. Valimised on otsesed. Hääletamine on salajane. Kontroll valijate tahteavalduse üle ei ole lubatud.

§ 6

Valimised korraldab edustuse kinnitatud 5-liikmeline valimistoimkond, mille liikmed ei kandideeri valimistel.

Valimistoimkonna ülesanded:

1) valijate nimekirja koostamine ja kontrollimine;

2) valimiste korra tutvustamine;

3) kandidaatide nimekirjade vastuvõtmine ja kehtivuse tunnistamine vastavalt valimiseeskirja nõuetele;

4) valimissedelite valmistamine ja valijatele väljaandmine;

5) hääletamise korraldamine ja korra tagamine hääletusruumis;

6) valimiskäigu protokollimine, valimistulemuste kindlakstegemine ja avaldamine.

§ 7

Edustuse valimistel kasutatakse nimekirjalise proportsionaalse esindatuse valimissüsteemi.

II. Valimisnimekirjade esitamine

§ 8

Kandidaatide nimekirjad esitatakse valimistoimkonnale kolme päeva jooksul hiljemalt 9x24 tundi enne valimiste algust. Nimekirjad võivad endale nime võtta.

Kandidaatide nimekirjal peab olema vähemalt 15 valija allkiri.

§ 9

Kandidaatide arv nimekirjas ei ole piiratud. Kandidaat võib esineda ainult ühes nimekirjas.

§ 10

Nimekirja märgitakse kandidaadi ees- ja perekonnanimi ning lisatakse tema elukoht ja üliõpilaspileti number ning kirjalik nõusolek kandideerida selles nimekirjas.

Kandidaatide nimekirjad on tagasivõtmatud.

§ 11

Kandidaatide nimekirju esitades teatavad esitajad kirjalikult, kes allakirjutanutest on nende nimekirja esindaja, viimast vastava volitusega varustades. Kui seda ei ole tehtud, arvatakse nimekirja esindajaks esimene allakirjutanu.

Nimekirjade esindajal on õigus osaleda vaatlejana valimistoimkonna töös.

§ 12

Iga valija võib alla kirjutada ainult ühele nimekirjale, vastasel korral kehtib see allkiri, mis on järjekorras esimesena esitatud nimekirjal. Ühes nimekirjas ei või sama valija esineda kandidaadina ja nimekirjale allakirjutajana.

§ 13

Kui esitatud nimekiri ei vasta valimiseeskirja nõuetele, on valimistoimkond kohustatud sellest hiljemalt 8x24 tundi enne valimiste algust teatama nimekirja esindajale, andes võimaluse teha vastavaid parandusi, mis tuleb esitada vähemalt 5x24 tundi enne valimiste algust.

§ 14

Kõik kehtivaks tunnistatud nimekirjad nummerdatakse nende esitamise järjekorras ja pannakse välja valimisjaoskonda nähtavale kohale hiljemalt 4x24 tundi enne valimiste algust.

III. Valimiste läbiviimine

§ 15

Valimissedelid on ühesuguse välimusega ja tembeldatud TÜ Üliõpilaskonna pitsatiga.

§ 16

Valijale annab valimissedeli allkirja vastu valimisjaoskonna töötaja valijate nimekirja alusel isikut tõendava dokumendi esitamisel.

§ 17

Iga valija kirjutab valimissedelile selle nimekirja numbri, millele ta soovib oma hääle anda.

§ 18

Valija hääletab valimissedeli valimiskasti laskmisega.

§ 19

Hääletamise ajal on valimisruumis vähemalt üks valimistoimkonna liige.

§ 20

Agitatsioon valimiste päevadel ei ole lubatud, välja arvatud varem üles pandud trükised väljaspool valimisruumi.

§ 21

Enne hääletamise algust kontrollib valimiskasti valimistoimkonna esimees kõigi komisjoni liikmete juuresolekul.

Hääletamise vaheaegadel plommib või pitseerib valimiskasti valimistoimkonna esimees kõigi komisjoni liikmete juuresolekul.

§ 22

Valimistoimkond avab valimiskasti pärast hääletamise aja lõppemist. Valimiskasti avamine enne hääletamise aja lõppemist on keelatud. Enne valimiskasti avamist peab valimistoimkond üle lugema ja kustutama kõik valijatele välja andmata jäänud sedelid.

§ 23

Valimiseeskirja nõuetele mittevastavate valimissedelite kehtetuks tunnistamise otsustab valimistoimkond lihthäälteenamusega. Kehtetuks tunnistatud sedelid nummerdatakse ja põhjused kontrollitakse.

§ 24

Pärast kehtivate sedelite üldarvu kindlakstegemist loetakse ja protokollitakse nimekirjadele antud häälte arvud. Häälte lugemine on avalik.

§ 25

Nimekirja poolt antud hääled transformeeritakse kohtadeks nn. jagajate meetodiga, kasutades modifitseeritud Sain-te-Laguë reeglit. Võrdsete keskmiste puhul saab koha nimekiri, mille poolt on antud rohkem hääli.

§ 26 Kui kohtade jaotamisel langeb mõnele nimekirjale rohkem kohti, kui selles nimekirjas on kandidaate, jaotatakse need kohad § 25 ettenähtud korras teiste nimekirjade vahel.

§ 27

Kandidaadid loetakse valituks nimekirjades märgitud järjestuses.

§ 28

Valimisprotokolli kirjutab alla valimistoimkond.

Protokollile lisatakse valimistoimkonna liikmete eriarvamused ning valimistoimkonnale esitatud avaldused ja kaebused hääletamisel esinenud võimalike korrarikkumiste kohta.

Valimiste tulemused avaldab valimistoimkond hiljemalt kolmandal päeval pärast valimiste lõppu. Kogu valimiste kohta käiva materjali esitab valimistoimkond edustusele ning see säilitatakse järgmiste valimiste lõpuni.

§ 29

Edustuse valimiste tulemused kinnitab eelmine edustus. Erakorraliste valimiste tulemused kinnitab rektor.

§ 30

Valitud edustuse esimene koosolek toimub hiljemalt kahe nädala jooksul pärast sügissemestri algust. Selle kutsub kokku eelmine edustus või erakorraliste valimiste puhul TÜÜ Valitsus. Valitud edustuse esimest koosolekut juhatab uue eesistuja valimiseni eelmine edustuse eesistuja (asetäitja).

§ 31

Edustusest lahkunud liikme asemele astub järgmine kandidaat lahkunud liikme nimekirjast.

Kui mõnes nimekirjas ei ole enam kandidaate vabanenud kohtade täitmiseks, alustatakse kohtade jaotamist § 25 ettenähtud korras teiste nimekirjade vahel.

Vastu võetud TÜÜ Edustuse koosolekul 16. jaanuaril 1992

TÜ ÜLIÕPILASKONNA EDUSTUSE VALIMISEESKIRI

Kõrghariduse...

➡ (Algus 2. lk.)

Seega on paratamatu, et erilist tähelepanu tuleb pühendada punapartei mõjudest vabanemisel.

Eriti on see oluline kõrghariduse rahvuskeskseks muutmisel, desovetiseerimisel.

Kõrghariduse desovetiseerimine vabastab iga NLKP-sse kuulunud õppejõu santaažihirmust ja bolševistlikust vastastikusest ringkäenduse sündroomist. Viimane tuleneb ühisest parteilisest tegevusest pärinevast endist NLKP liiget diskrediteerivate faktide avalikuks tulemise ohust. Sellest lähtubki või sünnib kaasajal süvenev prokommunistlik ühtekuuluvus. See polegi juhuslik nähtus. Karta võib, et see on isegi väljastpoolt dirigeeritav, Eesti Vabariigi teadlaste ühtsust lõhkuv ettevõtmine. Vastastikuse käenduse tulemusel on suur osa ülikoolis hariduse ja õppetöö ümberkorraldamiseks suunatud reforme muutunud käendusringi isiklike ambitsioonide realiseerimise teeks — kõik selleks, et võita uusi või säilitada endisi positsioone (parteilisele käendusringile). Käendusringi elemendid ulatuvad isegi teadustööks ettenähtud grantide jaotamisse. Täpsemat uurimist vajaks 1993. a. teadusfondi grantide jaotamine TÜ arsteteaduskonnas.

Maskeeringuks juurutatakse meie majanduslikele võimalustele mittevastavaid või juba aegunud või aeguvaid õppeprogramme. Sisuliselt on jäänud täiesti varju eestikeelse ja -meelse haritlaskonna kasvatamise üllas eesmärk. Seni reas TÜ teaduskondades on teadlikult loobutud lahendamast küsimust:

kas ülikool valmistab ette spetsialiste või loob ülikool tingimused spetsialistiks saamiseks? Esimeses variandis on säilitatud kõik nõukogude kõrgkoolile omased tunnused, kaasa arvatud pimeda käsutäitmise kasvatamine. Teine variant võimaldab kasvatada isiksust, kuid see nõuab õigust valida õppejõude, kelle juures üliõpilane tahab omandada praktilisi kogemusi, kelle loenguid ta peab vajalikuks oma elukutse omandamiseks või üldharidusliku taseme tõstmiseks. Üliõpilane ise hakkab tundma täit vastust erialalise ettevalmistuse taseme ja selleks vajalike kulutuste osas. Võib arvata, et kommunistliku eliidi positsioonide säilimise tõttu ei ole meil tekkimas eestimeelset intelligentsi. Selle asemel on ikka veel üliõpilaskonnas levinud nn. «tuima massi» fenomen. Nõukogude okupatsiooni ajal oli see «tuimus» kaitsereaktsiooniks, kuid eestlaste iseseisvas vabariigis on see mõistmatu. Kommunistliku meelsuse tõttu ei ole noortes meestes patriotismitunnet ega valmisolekut Eesti kaitsmiseks. Negatiivselt mõjub ka see, et kateedrite, instituutide ja kliinikute juhatajad ning nõukogude liikmed on endised kommunistid ja professoriteks on valitud kandidaadikraadiga kommuniste.

Siinkohal tahame rõhutada, et desovetiseerimine kõrghariduses on sisuliselt ainult rahvusliku kõrghariduse kaadri ettevalmistamise eelduseks, mitte aga nagu teatavates ringkondades väidetakse — minevikuga arvete õiendamise teeks, nõiajahiks.

Kõik NLKP-sse astunud õppejõud ei olnud primaarselt eestivaenulikud. Püüti ka kitsastes okupatsiooniraamides kaitsta meie rahvust ja rahvast. Samas oli aga piisavalt neid, kes oma isikliku karjääri nimel eelistasid abielluda venelasega, saatsid oma lapsed vene kooli ja Moskvasse aspirantuuri. Need ettevõtmised olid enamasti isiklikku laadi. Seevastu oli repressiivorganitele osutatud vabatahtlik abi kindlasti eesti rahvusele vaenulik. Kuidas mõista neid komisjone, kes juba enne sisseastumiseksameid otsisid üliõpilaskandidaatides nn. «rahvavaenulikke» elemente? KGB koostöögruppide tegevuse tulemuseks oli see, et väiksematel rahvusliku iseteadvuse tunnuste ilmnemisel (näiteks aastavahetusel küünla viimine J. Kuperjanovi hauale) järgnes käsk üliõpilane eksmatrikuleerida «nõukogude üliõpilasele ebavääriika käitumise eest». Ka neist õppejõududest polnud puudus, kes tõsiteaduslikku õppeainet rikkusid punast katku kiitvate loosungitega. Ilma marksismi klassikuteta ei saanud isegi patoloogilist füsioloogiat õpetada, rääkimata ajaloolistest distsipliinidest.

TRÜ väliskomandeeringute eelduseks ja aluseks oli välismaal elavate eestlaste desinformeerimine, sisuliselt isegi nõukogude luureteenistuses otsene osalemine. Viimasele lisandus väliskomandeeringu aruande tendentslik koostamine, et mustata välismaal elavate vabade inimeste moraalset palet. On loomulik, et see pealesurutud nõukogude luureorganite abistamise ajalooline fakt võib ajutiselt veel tugevdada endiste NLKP liikmete vastastikust käendust ja sellest võivad sugeneda juba tõelised kaasaegsed kuriteod. Rõhutame veelkord, et meie eesmärgiks pole nõiajahi korraldamine, vaid kõrghariduse desovetiseerimine.

Oleme veendunud, et kõik probleemid oleksid lahendatavad, kui kõrghariduses alatiselt töötavad õppejõud, alates juba vanemõpetaja staatusest, annaksid süümevande, milles nad teatavad, et pole vabatahtlikult osalenud endise Nõukogude Liidu repressiivorganite tegevuses ega neid teadlikult abistanud inimvaenulikes kuritegudes. Süümevande juurde kuulub ka moraalset väärikust tõestav lause, et valevande eest kohtu poolt määratava kriminaalkaristuse nõue vastab süümevande andja eetilistele tõekspidamistele.

Kui kõrgkooli praeguse õppejõu minevikus on kahtlasi momente, siis keegi ei sunni teda kandideerima õppejõu ega muule juhtivale ametikohale. Ei tohi unustada, et kõige lihtsam ja ohutum südametunnistuse piinadest jagusaamise teeks on oma kuritegude puhtsüdamlik avalikustamine. Viimane vabastab ühtlasi nii santaažiohust kui vastastikusest prokommunistlikust ringkäendusest.

Oleme veendunud, et neid kõrgkoolide õppejõude, kes on okupatsioonide ajal sooritanud aegumatuid inimsusevastaseid kuritegusid, pole palju, nende küsimused jäävad kohtude kompetentsi.

Positiivse programmiga kõrghariduse desovetiseerimine on praeguse eetikakriisi kõrgperioodi ajalooliseks käsuks. Öeldakse, et kala hakkab riknema peast, seega eriline tähelepanu rahvuskaadri haritusele.

Selleks et kõrghariduse desovetiseerimise programm oleks eesti rahvusteadust ja eesti rahvast toetav ja kasvatav ning ei ohustaks Eesti haridustemplite autoriteeti, peame hädavajalikuks, et hariduse desovetiseerimise küsimuste lahendamiseks organiseeritaks kõrghariduse desovetiseerimise algatusrühm-komitee.

Kõrghariduse desovetiseerimise algatusrühma loomise koosolekule kutsume kõiki Tartu Ülikoolis ja teistes kõrgkoolides töötavaid ja töötanud isikuid, kes pole kunagi kuulunud NLKP ridadesse ega pole andnud avaldust NLKP (EKP) astumiseks.

Loodame, et sellest kõrghariduse desovetiseerimise algatusrühma loomise koosolekust võtab osa ka laialdane üliõpilasesindus.

ELMUT LAANE

Spordikeskus teatab

RANNAVOLLE SAALIS

Nädalavahetusel peeti TÜ spordihoones esimesed paarisvõrkpallivõistlused (tuntud rannavolle nime all) üliõpilastele. 28 võistkonda proovis jõudu võistlejate ja harrastajate rühmas.

Võistlejate klassis oli ülekaal TPÜ poolel — nad tulid võitjaks nii meeste- kui naisteklassis. Meestest läks ka teine koht Tallinna — Tehnikaülikoolile. Kolmandaks tuli TÜ ja EPMÜ ühispaar. Naisteturniiril lõpetas kolm võistkonda võrdselt 6 punktiga. Järjestus:

1. TPÜ I, 2. TÜ I, 3. TPÜ II.

Harrastajate liigas lõpetas täiseduga kehakultuuriteaduskonna II kursuse kergejõustiklastest naiskond, kellele järgnes kaks EPMÜ naiskonda. Meeskondadest tuli võitjaks **Eesti Merehariduskeskus,** järgnesid **TÜ-EPMÜ** ühismeeskond ja **Tallinna Kunstiülikool.**

Kõrgkoolide töötajatest tulid mängima vaid Narva Kõrgkooli meesõppejõud.

Osalejad olid sedameelt, et niisuguseid turniire tuleks üliõpilaskonnale edaspidigi teha.

SULGPALL

Osales 5 kõrgkooli, 15 nais- ja 18 meessulgpallurit. Meistriliigas võitsid esimese EASL-i meistri au **Liia Dubkovskaja** (KKT) ja **Kaupo Raid** (maj.) üksikmängus. Meespaaris meistrid **Jaanus Ots-Tanel Kaart** (maj.) ja segapaaris **Jaanus Ots-Liia Dubkovskaja,** seega kõik meistrid Tartu Ülikoolist.

Harrastusmängijate parimad: üksikmängus **Tuuli Tiivel** (pedagoogikaülikool) ja **Tarmo Tamm** (TÜ), naispaar **Eva Lehepuu-Maris Nõges** (TÜ), meespaar **Daniel Harder-Tarmo Tamm** (TÜ) ja segapaar **Heino Aunin-Tiina Heinlaid** (töötajad, pedagoogikaülikool ja Tartu Õpetajate Seminar).

Kääriku mängud

Möödunud pühapäeval Käärikult Tartusse jõudes tundus uskumatuna, et viiskümmend kilomeetrit eemal on lund veel üle põlve!

Pärast mitmeaastast lumevaest talve toimusid jälle Kääriku mängude suusavõistlused, mis on mõeldud just üliõpilastele. Kõige kaugemalt olid kohale sõitnud Kaunase Ülikooli suusatajad, kuid Eesti kõrgkoolid ei suutnud vist uskuda suusalume olemasolu ning nende osavõtt jäi väheseks. Reede hommikul startisid üliõpilased koos olümpial käinutega, kellele veel konkurentsi ei jõutud pakkuda, 10 km klassikadistantsile.

Tudengite paremusjärjestus oli:

1.	Andres Säre	TÜ	32.41
2.	Rein Kullamaa	TTÜ	33.27
3.	Robertas Adamonis	Kaunase KKI	34.20

Naised suusatasid 5 km

1.	Julia Senina	Kaunase KKI	19.42
2.	Margit Limak	TÜ	20.35
3.	Epp Käpa	TÜ	20.47

Õhtupoolikul olid kavas ka **kõrgkoolitöötajatele** suusadistantsid, kus võistlesid peamiselt TÜ esindajad:

Naised —30-a.

3 km	1. Tiia Teppan	TÜ	12.38

Naised —20-a. 3 km

1.	Merike Kull	TÜ	18.43

Mehed —20-a. 6 km

1.	Tarvo Jõeste	TPÜ	22.41

Mehed —40-a. 6 km

1.	Kalle Kiiranen	TÜ	22.28
2.	Rein Lepik	TÜ	22.44
3.	Oleg Andla	TÜ	26.16

Mehed —50-a.

1.	Valeri Zelentsov	Merekool	23.56
2.	Algis Šeperlenis	Kaunase KKI	24.04

Laupäeval suusatati vabatehnikas ning pikemaid distantse.

Naiste 10 km

1.	Julia Senina	Kaunase KKI	34.56
2.	Margit Limak	TÜ	35.59
3.	Anu Veerpalu	TPÜ	36.34

Meeste 15 km

1.	Andres Säre	TÜ	46.16
2.	Indrek Kelk	TÜ	46.35
3.	Malcius Kestutis	Kaunase KKI	47.06

Ka **töötajatel** tuli õhtupoole läbida distantsid **vabatehnikas.**

Naiste —20-a. 3 km

1.	Anu Eclich	TÜ	16.37
2.	Margit Kaljo	TÜ	17.45

Naiste —30-a. 3 km

1.	Tiia Teppan	TÜ	12.31

Meeste —30-a. 9 km

1.	Jaak Arold	TÜ	33.24

Meeste —40-a. 9 km

1.	Kalle Kiiranen	TÜ	32.30
2.	Rein Lepik	TÜ	34.43
3.	Mati Salundi	TÜ	42.00

Pühapäeval oli **teatesuusatamiste** päev, kus osales tudengite võistluste raames kogu Eesti paremik, sest võistlused olid n.-ö. «lahtised». Võitsid loomulikult profid, aga üliõpilaste paremus oli järgmine: naiste 3x5 km I TÜ (Margit Limak, Annika Kurvits, Epp Käpa) — 69.32;

meeste 3x10 km I Kaunase KKI 106.50

II TÜ II (Rein Kullamaa, Paavel Nael, Kuuno Rooba) 107.11

III TÜ I (Andres Säre, Indrek Kelk, Alar Krautman) 110.21

Lisaks raskele kolmepäevasele võistlemisele said ülikooli kehakultuuriteaduskonna üliõpilased läbi teha korraliku kohtunikupraktika.

Talvised suusavõistlused hakkavad selleks hooajaks läbi saama, kuid ülikoolirahvale soovitaks veel kevadvaheaega suuskadel veeta. Käärikul jätkub lund küllaga.

TIIA TEPPAN,
spordikeskus

✔ INFO

TEATEID SAAB TUUA TEISIPÄEVA ÕHTUNI

LAHTISTE USTE PÄEVAD

Teisipäeval, 29. märtsil kl. 11—11.30 avatakse aulas ülikooli selle aasta lahtiste uste päevad. Kohal on rektor, kõik dekaanid, üliõpilaskonna esindajad. Seejärel toimuvad kahel päeval kohtumised teaduskondades.

Teisipäeval, 29. märtsil

kl. 11.30—12.30	filosoofiat.	Ülikooli 18 (peahoone) aulas
kl. 12.30—13.30	filosoofiat. erialad	osakondade ruumides
kl. 14—16	usut.	ph. aulas

Kolmapäeval, 30. märtsil

kl. 11—12	raamatukogu	
kl. 12—13	õigust.	aulas
kl. 12—13	keha-kultuurit.	Ujula 4
kl. 12.15—13.45	sotsiaalt.	Tähe 4—156
kl. 13—14	biol.. -geograafiat.	aulas
kl. 13—15	füüs. -keemiat.	Tähe 4—160
kl. 14—15	matemaati-kat.	aula
kl. 15—16	arstit.	aulas
kl. 15.30—16.30	majandust.	Nooruse 9 aulas

REKTORI KANTSELEI

vajab kõrgharidusega, arvutioskusega analüüsivõimelist ja töösse loominguliselt lähenevat

spetsialisti ÕPPETÖÖ alal.

Info. tel. 3 51 35 ph. ruumis 215.

MAGISTRAND, kes Sa lõpetad sel aastal ülikooli. Võib-olla sobib see töö ka Sulle?

ÕPETATUD EESTI SELTSI

koosolek on kolmapäeval, 23. märtsil kell 16.15 ülikooli peahoones nõukogu saalis. **I. Rüütli, M. Hiiemäe, H. Valgu ja U. Kolgi** ettekannetes meenutatakse rahvaluuleprofessori **Herbert Tampere** elukäiku.

ANTIIKKULTUURI

lektooriumis on kolmapäeval, 23. märtsil kell 18.15 ülikooli peahoones nõukogu saalis dots. **Märt Tänava** loeng «Kartaago häving».

«TERVE ELULAAD»

24. märtsil algab professor A. Viru vabakursus «Terve elulaad» (1,0 ainepunkti). Kursuses käsitletakse tervise olemust ning tingimusi, mis tagavad tervise tugevnemise või nõrgenemise. Loengud ja seminarid toimuvad neljapäeviti algusega kell 15.15 Jakobi tn. 5, aud. 302. Kursus lõpeb 28. aprillil.

TARTU NORRA SELTS

kutsub huvilisi reedel, 18. märtsil kl. 17 raamatukogu konverentsisaali. Teemaks Lillehammeri OM muljed (dr. T. Savi). Ennustusvõistluse tulemused.

TÄHELEPANU!

Kõik, kes on saatnud **sisseastumisavaldused Ameerika ülikoolidesse** sooviga alustada õpinguid alates 3. kursusest (transfer students) või kes soovivad astuda magistrantuuri, doktorantuuri, palun võtke KIRESTI ühendust Marvi Pulveriga (Põhja-Ameerika üli-koolide teabekeskus, ülikooli raamatukogu, Struve 1—318, tel. 34 756).

On võimalik kandideerida stipendiumidele järgmistes ainetes: *public administration, public policy, political science, urban planning, architecture, education, teaching English as a foreign language, journalism/communications, social sciences, economics, business, law, banking, energy, small business development, marketing, computer science, mathematics and environmental studies.*

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK

Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 657. Tiraaž 1500.

☎ 35 180

NR. 11 (1756)
REEDE,
27. MAI
1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

482

inimest on saanud Tartu Ülikoolis ajakirjandusliku kõrghariduse. Tegelikult on neid veelgi rohkem, sest mõnigi on mitu aastat õppinud, kuid mingil põhjusel lõpetamata jätnud. On isegi teisele erialale siirdujaid olnud, kes hiljem oma eriala oskuslikult žurnalistikaga sidunud. Ja kas ongi siin prof. Juhan Peegli 75. ja ajakirjandushariduse andmise 40. sünnipäeval tehtud piltidel olevaid õpetajaid-õpilasi nimetada tarvis? Ajakirjanikud on vähem või rohkem samuti avaliku elu tegelased.

JÜRI LAANE ja MEELIS LOKI fotod

40

75

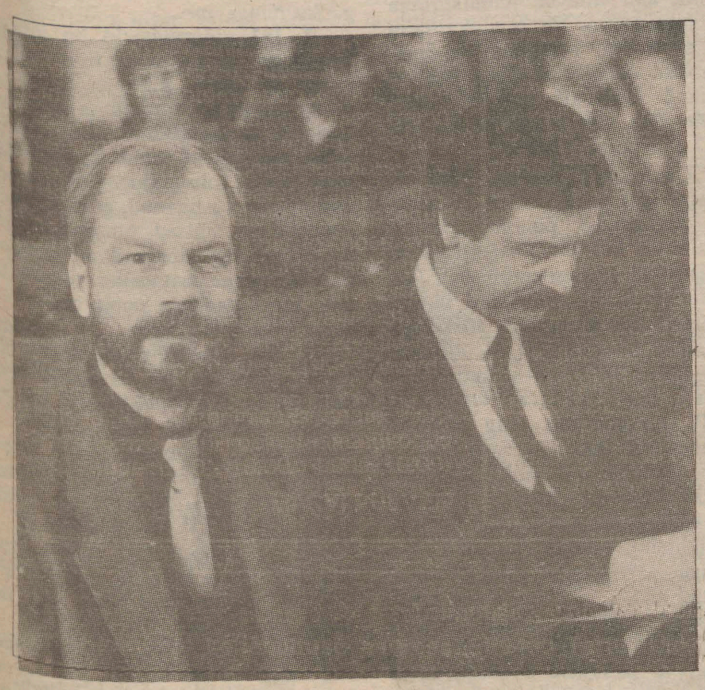

Uuendused Saksamaa ülikoolides

Hans Joachim Meyer

(Vt. UT nr. 18 ja 19)

Samavõrd tähtis ja vastuoluline teema on ülikoolide organisatsioon ja haldus. Ükski haridussüsteem ei käivitu ülikoolis tugeva juhtkonnata. Teovõimelisse akadeemilisse juhtkonda suhtutakse aga tihtipeale umbusklikult, seda nii õppejõudude kui üliõpilaste poolt, kes tahavad säilitada oma traditsioonilised privileegid või kaitsta vähemuste või üksikisikute huve. 1960-ndate aastate lõpu ja 1970-ndate algus reformiliikumine nõudis demokraatlikke protseduure, mille kohaselt oli uuendusteks vaja ülikoolide kõikide allüksuste nõusolekut. Selline kontseptsioon pärines rohkem klassivõitluse ideoloogiast kui õppe- ja teadustöö põhimõtetest.

Katsed radikaalseteks uuendusteks nurjas föderaalse konstitutsiooninõukogu määrus 1973. aastal hierarhia kasuks. Selle väljendiks sai ülikooli föderaalne koordineerimise seadus vastavate seadustega kohalikes omavalitsustes ning see on tihti suurendanud valitsusbürokraatia mõju. Selle tulemusel on ülikoolides otseste tegemiste protsess tihti pikaajaline, ebaefektiivne ning ei õhuta tavalisi ülikoolis õppijaid-töötajaid tegelema ülikooli probleemidega. Siiski oleks tõsine viga pöörduda tagasi vana Saksa *ordinarien-universität*'i juurde, mis ei kujutanud endast enamat kui iseseisvate professorite konföderatsiooni koos rektori ja dekaanidega, keda pidi valima igal aastal uuesti.

KOOSKÕLASTAMINE

Arvestades eespooltoodut on selge, et on vaja efektiivset ülikoolivalitsust, mis oleks demokraatlikult koostatud ning tegutseks sujuvalt ja energiliselt. Valimisprotseduurid ja valitavate organite struktuur peavad olema kujundatud nii, et võetaks arvesse õpetajaskonna ja tudengite vajadusi ning ettepanekuid. Seetõttu on hädavajalik koordineerida teaduskondade ja ülikooli tasemel tehtud otsuseid. Rektor, prorektorid ja dekaanid peaks valitama mitte vähem kui kolmeks aastaks. Kantsler, kes on ülikooli administratsiooni eesotsas ja vastutab ainult eelarve eest, peaks kinnitatama ametisse palju pikemaks ajaks.

Teaduskonnad, eeldusel, et nad ühendavad omavahel seotud ja külgnevaid distsipliine, peavad olema ülikooli tugisambad. Dekaanid peaksid olema ülikooli teovõimsas juhtkonnas võtmepositsioonidel. Selleks vajavad nad tuge prodekaanidelt, tudengite dekaanidelt (*studiendekane*) ja administratiivtöötajatelt, ning neil peavad olema nii distsiplinaarsed kui finantsõigused (mis on praegusel ajal ennekuulmatu privileeg).

Lõpuks pole mitte tähtsusetu asjaolu, et tehtaks selge vahe akadeemiliste küsimuste ja finantsprobleemidega tegelevate isikute vahel, vähendamaks ohtu, et väheseid vahendeid jagab mitmesuguste erialade huvide esindajatest koosnev lai koalitsioon.

Seega, akadeemilised küsimused lahendab ülikooli senat ehk õpetatud nõukogu ning kõik tähtsamad finantsprobleemid ülikooli valitsus ehk juhtkond, mida nõustavad sõltumatud isikud.

Kõige tähtsam uuendus, ilma milleta teised reformid oleksid peaaegu mõttetud, puudutab üliõpilaste vastuvõtmist ülikooli keskkooli lõputunnistuse alusel. Sellise korralduse tagajärjed on hukatuslikud, kuid leiavad sellest hoolimata palju poolehoidu mitut sorti ideoloogide ja lobistide seas. Nad väidavad, et senise vastuvõtukorraldusega on võimalik saavutada võrdõigusliikkust ühiskonnas, või siis kasutavad seda kilbina kaitsmaks traditsioonilise Saksa gümnaasiumi mainet.

Selle lahendamiseks on kaks võimalust. **Esimene:** maakonnad lepivad kokku *Abitur*'i kohustuslike ainete osas (näiteks emakeel, matemaatika, võõrkeel, üks reaal- ja üks humanitaaraine) ning ühiselt tunnustatavate standardite osas. **Teiseks:** tuleb teha muudatused föderaalses ülikoolide koordineerimise seadustes nii, et iga *Land* määratleb iseseisvalt *Abitur*'i lõpueksamid, mille alusel saab jätkata õpinguid ülikoolis teatud kindlatel erialadel. Lähtudes Saksa konstitutsioonilistest põhimõtetest kultuurföderalismi osas, tundub teine võimalus realistlikum. Samuti võib see lahendus vallandada ülikoolidevahelise konkurentsi, meelitamaks ligi paremaid üliõpilasi ning tekitada võistlusi ka *Länd*'ide vahel, arendamaks kõrge tasemega ülikoolikeskusi. Viimane omakorda võib muuta maksumaksja heatahtlikumaks ülikoolide poolt nõutavate lisarahade suhtes.

1993. aasta juulis võttis Saksi parlament vastu kõrgharidusseaduse, mis sisaldas praktiliselt kõiki neid uuendusettepanekuid, et korraldada efektiivselt kraadiõppe ülesehitust ja tugevdada ülikooliõpetust. Uus seadus taastas akadeemilise autonoomia, seda demokraatlikul alusel, ning samal ajal rajas uue juhtimismudeli, mis peaks kindlustama tegusa akadeemilise juhtimisviisi. Uues seaduses on isegi punkt, mis lubab ülikoolidel ja kolledžitel mõjutada gümnaasiumiõpilasi, valimaks *Abitur*'i eksamiteks teatud ained, lähtudes neid huvitavast erialast ülikoolis. Siiski on uuendused limiteeritud föderaalseadusega ja *Länd*'ide-vahelistе lepingutega ülikoolidesse vastuvõtu eeskirjade kohta. Ülikoolipoliitikas on tõeline vajadus rahvusliku konsensuse järele. Ülikoolipoliitika on ja peaks olema ka tulevikus *Länder*'ite pärusmaa, järgides erinevaid hariduskontseptsioone. Konsensuse eesmärk ei ole mitte ühtlustamine, vaid mitmekesisus. Viimasel on mõtet vaid siis, kui see tekitab konkurentsi. Ning konkurents on just see, mida me vajame akadeemilises õppe- ja teadustöös ning haridуspoliitikas.

Tõlkinud ILMAR PART

H. J. Meyer on Saksi kõrgharidus- ja teadustöö minister.

TÜ nõukogus

reedel, 27. mail

+ valitakse korralisi, erakorralisi ja emeriitprofessoreid;

+ valitakse TÜ audoktoreid (kandidaate vt. eelmisest UT-st);

+ arutatakse TÜ arengukava;

+ tutvutakse filosoofiateaduskonna nõukogu pöördumisega TÜ nõukogu poole (vt. ülevaateid TÜ valitsuse koosolekutest UT-s).

«Üliõpilaskond täna ja homme»

Konverents teisipäeval toimus. Juba «Postimehes» mainiti, et rahvast oli vähe, alla poolesaja inimese. Vähe oli neid tõesti, eriti tudengeid, kellele üritus eelkõige suunatud oli. Aga au korraldajaile, et tulised teemad sellegi avalikkuse ette said toodud, järgmise ajalehe kaudu võivad neist lugeda teisedki. Kohal oli juhtkond — rektor ja kõik prorektorid, rektoraadi töötajaid, kaks dekaani ja muidugi üliõpilaskonna esindajad ise. Kahel viimasel aastal on sellist kevadist konverentsi peetud koos teiste kõrgkoolide üliõpilasjuhtidega väljaspool Tartut, seekord oli eesmärk siin, oma üliõpilaste keskel ühistest teemadest kõnelda.

Millest siis kõneldi? **Rektor prof. Peeter Tulviste** kõneles viimastel aastatel tähelepandud muudatustest nii üliõpilaste kui õppejõudude poolel, **prorektor prof. Teet Seene** õppetöö ümberkorraldustest ning **üliõpilaskonna haridussekretär Andres Salu** samal teemal üliõpilaste arvamusi silmas pidades.

Üliõpilaste sotsiaalsest olukorrast ja TÜÜ majanduslikust tegevusest kõnelesid vastavalt **prorektor Riho Illak** ja **TÜÜ majandussekretär Erkki Leego.** TÜÜ Valitsuse järgmise aasta koosseisu ettevalmistav **Kaupo Karelson** püüdis anda ülevaate tuleva aasta suundadest, mis mõneti erinevad praeguse valitsuse tegevusest.

Üliõpilaskonna suhetest riigi- ja linnavõimuga kõnelesid **linna volikogu esimees Ants Veetõusme** ja **TÜÜ Valitsuse esimees Jüri Seilenthal. Juhani Seilenthal** ja **Priit Kama** peatusid ikka veel teraval teemal — üliõpilaskonna õiguslikul staatusel. **Riigikogu kultuuri- ja haridussekretär Sulev Alajõe** käsitles valmivat kõrgkooliseadust ja üliõpilaskondade osa.

Kõigest sellest saab lähemalt lugeda tuleva nädala UT-st.

VARJE SOOTAK

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

ISI andmebaaside

Juba 19. sajandi lõpul tabas inimühiskonda hullumeelne komme kõike mõõta, kaaluda, võrrelda ja lõpuks arvude keelde panna. Seda aega nimetati loodusteaduste revolutsiooniks. 20. sajandi lõpul jõudis inimühiskond infoajastusse ja selle üks väljendus on, et kaalumise, mõõtmise ja arvutamise objektiks on langenud ka kogu teadusloome ise.

TEADUSLIKU INFORMATSIOONI INSTITUUT

Maailma stsienstsiomeetria (s.t. teaduse mõõtmise) üldtunnustatud liider on **Eugene Garfieldi** juhitav **Teadusliku Informatsiooni Instituut** *(Institute for Scientific Information — ISI)* Philadelphias. ISI on töötanud juba 34 aastat.

Teadlase edukuse mõõdupuuks on võetud tsiteering teadusajakirjas — teadlase hinnang oma kolleegide tööle. Praeguseks on ISI arvutitesse sisestatud andmebaas aukartustäratav. See sisaldab enam kui 14 miljoni artikli kirjet tuhandetest teadusajakirjadest 1945. aastast peale ning rohkem kui 200 miljonit viite kirjet. Aastas sisestatakse informatsioon enam kui 7000 teaduslikus ajakirjas ilmunud artikli kohta.

❐ **Teadusinfo kataloogikastidest...**

Arvutustehnika kasutamine teeb kogu selle info väga operatiivselt kättesaadavaks — laserketastel levitatav *Science Citation Index (SCI)* sisaldab andmeid rohkem kui 600 000 artikli kohta 3300 teadusajakirjast aastas. Andmebaasi uuendatakse kord kvartalis. Kord kvartalis antakse välja ka *Social Sciences Citation Indexit (SSCI)*, mis võimaldab juurdepääsu 1400 ajakirjale. Kord nädalas ilmub seitse seeriat *Current Contentsit*, mis avab ligi 7000 ajakirja.

Selline esinduslik andmemassiiv võimaldab prognoosida teadussuundumusi erinevate maade, institutsioonide ja teadusharude kaupa. Maailmapraktikas kasutavad mitmesugused teadust toetavad fondid finantseerimisotsuste langetamisel kontrollmaterjalidena just nimetatud andmebaase.

KAS SEDA KÕIKE SAAB ÜLDSE USALDADA?

Tahaksin ennetada veel ühte igati seaduspärast küsimust. Nimelt, kas seda kõike saab üldse usaldada? Kas kvantitatiivsete meetodite kasutamisega üldse saab «teadlase kaalu» tõeselt määrata. Jätame siinkohal kõrvale reaal- ja humanitaarteaduste täiesti erineva iseloomu.

Garfieldi oponendid väidavad, et eriti agaralt võidakse viidata mõnd skandaalselt negatiivse maine pälvinud teadustööd.Garfield on selle peale vastanud, et tõelised teadlased vaevalt vaevuksid raiskama oma aega väärtusetute tööde mahategemisele. Praktika näitab, et suure hulga negatiivseid vastukajasid saanud töödel on alati mingi väärtus, millega nad teiste teadlaste, olgugi negatiivse tähelepanu pälvivad. Samas on Garfield mitmel puhul rõhutanud, et tsiteerimisanalüüs ei ole määratud artikli tähtsuse hindamiseks. Nii ei pruugi autori enim tsiteeritud töö olla sugugi autori parim. Arvud, mis iseloomustavad tsiteeringute näitajaid, ei mõõda töö kvaliteeti iseenesest. Nad on vaid indikaatorid, mis näitavad, et mingil tööl on suur tõenäosus saada märkimisväärseks.

UURIMISTÖÖ UURIMISTÖÖST

Garfieldi Instituudi üks ülesanne on ka nn. *research on research* (uurimistöö uurimistööst). Sellega tegeleb teadusliku uurimistöö osakond.

Oma töös kasutavad nad kolme andmebaasi:

* **Teadusnäitajate Andmebaasi** *(Science Indicators Database — SID)*,

* **Kuumade Artiklite Andmebaasi** *(Hot Article Database — HAD)* ning

* **Uurimistöö Eesliini Andmebaasi** *(Research Front Database — RFD)*.

1. Teadusnäitajate Andmebaas on neist kõige mitmekülgsem ning tema kasutajate arv on kõige suurem. See sisaldab kompilatsiooni 11 aasta ISI publikatsioonide ja tsiteeringute andmetest *(Current Contents, Science Citation Index, Social Science Citation Index, Art & Humanities Citation Index)*. Tänu sellele andmebaasile saab teha erinevaid statistilisi analüüse, kokkuvõtteid, määrata tsiteerimis-impakti (keskmiselt tsitaate artikli kohta), tsiteeritud ja tsiteerimata artiklite protsenti jne. Seda andmebaasi on kasutatud institutsioonide teadussaavutuste võrdleval analüüsil, erinevate uurimistööalade institutsioonide panuse määramisel, teadlaste produktiivsuse hindamisel, organisatsioonide enim tsiteeritud autorite järjestamisel, ühe maa teadustoodangu ja impakti võrdlemisel teise maa samade näitajatega, ajakirja enim tsiteeritud artiklite kindlakstegemisel jne.

2. Kuumade Artiklite Andmebaas sisaldab andmeid 1000 enim tsiteeritud artikli kohta. Andmebaasi uuendatakse iga kahe kuu tagant. Otsinguid saab teostada võtmesõna, ajakirja, autori, institutsiooni, eriala jne. järgi. Kümmet tipmist artiklit tutvustatakse infolehes *«Science Watch»*.

3. Uurmistöö Eesliini moodustavad kõrgelt viidatud nn. tuumikartiklid ning jooksva aasta artiklid, mis viitavad tuumikgruppi kuuluvaid töid. Nn. tuumikartiklid valitakse ISI 4-miljonilisest andmebaasi nendest töödest, mis on saanud vähemalt 15—17 viidet. Selle läve ületab vähem kui 1% SCI publikatsioonidest.

Uurimistöö Eesliini genereeritakse igal aastal SCI ja SSCI abst. Andmebaas põhineb klasteranalüüsil, kus tuumikajakirjad on ühendatud koostsiteerimisega (s.t. mitu korda on artiklipaari ühiselt tsiteeritud jooksva aasta artiklites). Aastane rühmitamine identifitseerib umbes 8000 eriala uurimimisfronti, mis sisaldavad umbes 60 000 tuumikartiklit ning esitavad umbes 300 000 tsiteerivat artiklit. Iga uurimisfrondi jaoks valmistatakse viitavate artiklite nimekiri (reastatud seoste arvu järgi tuumikartiklitele), autorite nimekiri, kes kõige sagedamini publitseerivad antud alal ning kõige enam kasutatavad pealkirja sõnad. Samuti valmistatakse kaardid, mis illustreerivad sidemeid tuumikartiklite vahel. Seda kasutatakse näiteks antud teema uurimissuundade uurimisel jne.

ISI ANDMEBAASIDE POSITIIVSED KÜLJED

1. ISI andmebaasid on multidistsiplinaarsed.

Nad katavad tegelikult kõiki distsipliine. Näiteks Nobeli preemia laureaat *Harol C. Urey* publitseeris 1962. aastal «Sciencis» oma artikli «Lifelike forms in meteorites» (elusarnased vormid meteoriitides), kus ta kirjeldas keemilisi ühendeid, mida meteoriidid sisaldavad ning mis võiksid olla elu alusepanijad. Seda artiklit indekseeriti mitmes kitsa eriala andmebaasis. Kuid viited sellele tööle on ilmunud väga erinevates erialaajakirjades alates astrofüüsikast, bioloogiast, kosmoloogiast, keemiast, maateadustest ja lõpetades geokeemiaga jne.

2. ISI aineregistrid on laia haardega ja katavad täielikult kõiki trükitud allikate tüüpe, mitte ainult uurimuslikke artikleid, ülevaateartikleid ning tehnilisi märkmeid, vaid ka kirju, parandusi, toimetaja kirju jne. Uuringud on näidanud, et ka need sõnumid on tähtsad, omavad olulist mõju ning kindlustavad kasuliku ühenduse teaduslike väljaannete ning teadlaste poolt peetava elava poleemika vahel.

3. ISI aineregistrid võimaldavad teostada nii perspektiivseid kui ka retrospektiivseid kirjanduse otsinguid. Nagu teisedki andmebaasid võimaldavad ka ISI andmebaasid liikuda ajas tagasi, et kindlaks määrata eelnevalt trükitud artiklid. ISI andmebaasid lubavad ka liikuda ajas edasi, et kindlaks teha, kes on järgnevalt viidanud varajasemat tööd. Alustades ühe artikli või raamatuga võite leida lisaallikaid, mis on antud tööle viidanud.

4. ISI andmebaasid hõlmavad ka autorite endi poolt pandud märksõnu.

Diplomand-92 kevadel 94

Muutuva ühiskonna muutuvat ülikooli peaks huvitama, kuidas kulgeb lõpetanute töö- ja elukäik, eriti selle algusjärgus, vahetult peale *alma mater*'i seljataha jätmist. **Sotsioloogia osakonna haridussotsioloogia uurimisrühm korraldab** osana Eesti noorsoo põhirühmade sotsiaalprobleemide monitooringualasest uurimisprojektist **1992. aasta Eesti ülikoolilõpetajate uurimise**. Seda tööd toetab Eesti Teadusfondi grant. Sihiks on seatud teabe saamine noorte haritlaste töö- ja elutingimustest ning sellest, kuidas nad hindavad nüüd oma kõrgkooli õppetööga seonduvat. Tahame hõlmata küsitlusega iga teise 1992. aasta diplomandi. See on finantsvõimaluste praegune piir, ent lubab samas eritleda olukordi ja hinnanguid kõrgkoolide, teaduskondade ja ka tüüpiliste töökarjääride kaupa.

Tuvastamaks tunamulluste lõpetanute suhteid tööga, lasksime küsitletavail anda andmeid asjade seisust esimesel töökohal pärast lõpetamist **15. novembril 1992 ja 15. veebruaril 1994**. Viimasest kuupäevast on kolm kuud möödas. Seni laekunud andmed lubavad esitada esialgse kirjelduse selle lõpetanute põlvkonna asendist ja hinnanguist. Järgnevalt toome mõned iseloomulikud tulemused esmaanalüüsist. Detailid võivad siin täpsustuda, kuivõrd andmebaas on veel kujunemas. Et aga oleme taas lõpuaktuste ootel, võiks see olla huvipakkuv just praegu.

* * *

● Alustame mõnest **arvamusest ülikoolihariduse kohta**. Kuivõrd ollakse rahul oma kõrgkoolis saadud haridusega tervikuna? Sellele vastab 707 noorvilistlast.

Suhteliselt kõige suurem on rahulolu oma haridusega Kunstiülikooli lõpetanute seas, kellest rohkem või vähem positiivse hinnangu annab enam kui kolm neljandikku. Meie lõpetanute puhul on vastav suhtarv veidi alla kolmveerandi. Põllumajandusülikooli lõpetanuist on nüüd oma haridusega rahul kaks kolmandikku, Tehnikaülikooli omadest üle 60 protsendi. Pedagoogikaülikooli ja Muusikaakadeemia lõpetanute hinnanguist on positiivseid veidi enam kui pool. Tartu Ülikooli noorvilistlaste hinnangud oma teaduskonnas kogetule on esmapilgul oluliselt mõjutatud suhteliselt kõrgest hinnangust erialaõpetuse ja -õpetajate tasemele: positiivseid hinnanguid on siin 80% ümber.

● Mida arvatakse nüüd **oma eriala õppeplaanist?** Kommenteerimata loetleme nende osakaalu, kes leidsid, et üht või teist oli kas liiga vähe või liiga palju: loenguid liiga vähe 3% ja liiga palju 22%, seminare vastavalt 49% ja 2%, praktilisi töid 49% ja 3%, kohustuslikku kirjandusega töötamist 37% ja 7%, kohustuslikke aineid 1% ja 55%, valikaineid 82% ja 0,4%, aega iseseisvaks tööks 23% ja 5%, üldharivaid aineid 49% ja 8%, ühiskonnateaduslikke aineid 9% ja 49%, erialaaineid 28% ja 3%, võõrkeeletunde 79% ja 1% ning arvutiõpet liiga vähe 84% ja liiga palju ei ühegi oma arvamuse öelnud meie ülikooli lõpetanu arvates. Neid arvamusi tänaste uuenduste konteksti viies tuleb loomulikult arvestada kaht asjaolu: hinnangud peegeldavad seda õppekava, millega jõuti ühele poole kaks kevadet tagasi, ning teaduskondade ja erialade kaupa on hinnangud üksjagu erinevad. Mõnda olulist tohiks siin ometi näha, eriti kui veel arvesse võtta, et oma **õppekoormust stuudiumi jooksul tervikuna** hindas liiga väikeseks iga viies 1992. aasta lõpetanu, liiga suureks aga iga kahekümnes.

● **Kujutame nüüd ette 1992. aasta lõpetanute põlvkonda oma põhitegevuses 15. veebruaril 1994.** Meie lõpetanutest töötas osalise või täieliku koormusega kolm kuud tagasi 71 protsenti ning magistri- või doktoriõpe oli põhitegevus igal seitsmendal küsitletul. Enam kui kümnendik 1992. aasta lõpetanuist on lapsepuhkusega seotud noored naised. Otse töötuks vormistatuid on lõpetanute seas sõna otseses mõttes üksikuid. Ka muud andmed näivad kinnitavat, et n.-ö. ametlikult töötuid on ülikooliharidusega noorte seas vähe; küll aga leiaksime nende hulgas soovitavast väiksema koormusega töötajaid.

Kaks aastat pärast lõpetamist tehtavat tööd iseloomustab meile olulisest vaatekohast selle **seotus ülikoolis omandatud haridusega**. Täielikult erialale vastavaks loeb oma praegust põhitegevust iga teine 1992. aasta TÜ lõpetaja ja enam-vähem vastavaks iga viies. Kui kaks väiksemat kunstikallakuga kõrgkooli siinkohal kõrvale jätta, on just meie lõpetanute seas erialaga seotud töö või edasiõppimisvõimaluse leidnute osakaal suurim. Üpris oluliseks tulemuseks peaks olema seegi, et neist meie 1992. aasta lõpetanutest, kes on seotud mingi töökohaga, töötab riiklikus või munitsipaalettevõttes kuus kümnendikku, n.-ö. firmas aga iga kuues. Riigitööl olijate osakaal on meil märksa suurem kui teiste suuremate kõrgkoolide lõpetanutel; see võiks kõnelda koos ülalpool öelduga töö ja eriala vastavuse kohta mõndagi positiivset ülikooliõpetuse tulemuslikkuse kohta.

● **Kas on tulemuslik ka uuritud ülikoolilõpetanute põlvkonna eraelu?** Abielus olevaks loeb end natuke üle poole kaks kevadet tagasi TÜ lõpetanutest — paraku vähem, kui see nende ea- ja hariduskaaslastele tüüpiline on. Ainult kolmandikul meie kaks aastat tagasi lõpetanutest on lapsed. Neidki on vähem kui seni laekunud andmete alusel ühegi teise Eesti kõrgkooli selle aastakäigu lõpetanuil. Oma ainelisi võimalusi iseloomustavad noored kaks aastat pärast lõpetamist nii, et kui praegused rahalised sissetulekud ei loo probleeme normaalselt toituda kahele kolmandikule ja rõivaste-jalatsite muretsemiseks, on võimalused olemas veerandil, siis kulukamat tarbevara ei saa endale praegu lubada kolmveerand neist, kes 1992. aasta kevadel meilt diplomiga lahkusid.

Ülaltoodu oli ei enam kui ühemõõtmeline põgus sissevaade andmestikku, mis saab nüüd vajajatele ning huvilistele kättesaadavaks. Tahaks loota, et lõpetanute uurimise tulemuste detailsem analüüs aitab täpsustada meie tänast seisu ning kaitsta kavandatavaid uuendusideid.

PAUL KENKMANN

75 aastat rahvusülikooli

Käesoleva aasta 1. detsembril möödub 75 aastat Tartu Ülikooli kui rahvusülikooli — eestikeelse ülikooli — pidulikust avamisest.

Vabadussõja võitmise ja Tartu rahu kõrval on rahvusülikooli loomine suurte teadustraditsioonidega ja rahvusvahelise kuulsusega *alma mater Tartuensise* tugevale alusele — oma tähtsuselt järgmine sündmus meie rahva elus. Tänu sellele oleme kultuurirahvana suutnud püsida tänapäevani, vaatamata vahepealseile ajalootuultele ja -tormidele.

Ülikool on olnud see paik, kus juba sajandeid tagasi on ees oldud kõiksuguse tänapäevasega. Siit on alguse saanud Eestimaa haridus, kultuur ja teadus. Rahvusülikooli rajajad suutsid väärikalt hinnata eelmiste põlvkondade vaimupärandit. Nad suutsid säilitada *universitas*'e akadeemilise vaimsuse edasikestvuse tänu oma missioonitundele teaduse, kultuuri ja Eestimaa ees. Akadeemiline vaimsus ja missioonitunne polnud *alma mater*'ist päriselt kadunud ka eelmistel aastakümnetel. EV Tartu Ülikooli mõju oli liiga tugev, et ideoloogiluuaga platsi täiesti puhtaks pühkida.

Tartu Riikliku Ülikooli osatähtsust rahvusülikoolina, teadus- ja õppeasutusena ENSV perioodil on vähese ajalise distantsi tõttu ning päevapoliitilise müra foonil objektiivselt veel raske hinnata. Seda enam tuleb põhjalikult läbi töötada 1919.—1941. aastate vahemaa ülikooli ajaloos. Sel perioodil oli ülikooli osa vabariigi ülesehitamises väga suur, võiks öelda, et määrava tähtsusega.

Rahvusülikooli avamise 75. aastapäev on meie vabariigi selle aasta teine tähtsündmus laulupidude alguse juubeli kõrval.

TULLIO ILOMETS

kasutamine teadustöös

ISI ANDMEBAASIDEGA TÖÖTAMIST RASKENDAVAD TEGURID

Põhiraskused on seotud autori nimega:

1. ISI tsiteerimisindeks loendab ainult viiteid, kus see isik on esimeseks autoriks. Seetõttu on täieliku informatsiooni saamiseks vaja kontrollida esimese autori järgi kõiki publikatsioone, kus meid huvitav isik on kaasautoriks. Töömahukuse tõttu piirdutakse bibliomeetrilises analüüsis üsna sageli tsiteeringutega töödele, kus meid huvitav isik on autorite reas esimene.

2. Autori nime valesti kirjutamine. Vene keelest transliteereerimisel on see tavaline. Seetõttu tuleb mõnelgi juhul läbi vaadata kolm-neli varianti (näiteks: *BACHMANN-T* ja *BAKHMAN-TK: REINTAM-L* ja *REYNTAM-L* jne.), eriti keeruliseks läheb nende autorite puhul, kelle nimes on täppidega tähed. Siin on vaja väga suurt kujutlusvõimet ja ka õnne, et kõik variandid üles leida.

3. Probleem tekib ka samanimeliste autoritega (näiteks otsides viiteid Talis Bachmanni töödele, sattusin kõigepealt füüsikaalastele töödele).

Lihtsam on valed variandid kõrvale jätta siis, kui tegu on erinevate erialade inimestega, keerulisem on aga vastupidisel juhul.

4. Raskusi on ka sidekriipsuga ühendatud perekonnanimede puhul, samuti teadlastega, kes on oma nime muutnud.

Nii universaalse andmebaasi puhul on paratamatud ka väikesed viperused. Me ei tohi ju unustada, et siiani on veel kõigi arvutiandmebaaside taga inimesed. Nii näiteks esindab härra Mickyavichius Kaunase Tehnikaülikoolist juba teist aastat Eesti teadust (geograafilises plaanis on see ju iseenesest üsna tühine viga — eriti Ameerikast vaadatuna).

CURRENT CONTENTS — JOOKSVAD SISUKORRAD

Tänu Torontos asuvale **Tartu Ülikooli Fondile** on ülikooli raamatukogus 1992. aastast kõik seeriad Current Contentseid.

Ajakiri, mis on kajastatud Current Contentsi andmebaasis, on sinna valitud sellepärast, et ta on oma ala prestiižikaim. Selle kindlaksmääramiseks kasutatakse väga erinevaid meetodeid toimetuskollegiumite retsensioone, ajakirja sisule ja vormile antud ekspertide hinnanguid, publitseeritud materjalide impakti(1) ja kasutatavuse statistilist analüüsi jne.). Selline hoolikas valik kindlustab selle, et CC tellijatel on juurdepääs oma eriala juhtivatele ajakirjadele. Kord nädalas antakse välja seitse seeriat nn. jooksvaid sisukordi (Current Contents).

Kuus seeriat saabub meile diskettidel.

Kliiniline meditsiin *(Clinical Medicine)*, hõlmab 890 ajakirja.

Loodusteadused *(Life Sciences)*, 1230.

Põllumajandus, bioloogia ning keskkonnateadused *(Agriculture, Biology & Environmental Sciences)*, 930.

Inseneri-, tehnika- ning teadused Maast *(Engineering, Technology &Earth Sciences)*, 800.

Füüsika, keemia ning teadused Maast *(Physical, Chemical & Earth Sciences)*, 820.

Sotsiaal- ja käitumisteadused *(Social & Behavioral Sciences)*, 1340.

Kunst ning humanitaar *(Art & Humanities)* seeria on kättesaadav trükisena, 1400.

CC andmebaase kasutav teadlane võib kindel olla, et peamine informatsioon kogu maailmas tema uurimisteemal toimuvast on tal käes.

Ülikooli raamatukogus *(ruum 320, tel 35 417)*, on kohe kättesaadavad 1993. ja 1994. aasta *Current Contents*i andmebaasid. Lisaks sellele on trükitud väljaandena ajakirjade saalis *«Current Contents» «Physical, Chemical & Earth Sciences»* ning *«Art & Humanities»*.

Neile teadlastele, kellel on juurdepääs Internetti, soovitaksin teha telnetti aadressil **«consultant.micro. umn. edu»/library services/reference work/current contents.** Seal on saadaval 1993. aasta andmed (k.a. Art & Humanities).

MILLISED AJAKIRJAD ON CURRENT CONTENTSIS?

Viimasel ajal on meie poole tihti pöördutud küsimusega, kuidas teada saada, millised ajakirjad on Current Contentsis. Võiksin soovitada järgmisi võimalusi:

1) Tutvuge ISI **bukletiga** *«Current Contents on Diskette. Current Contents on Diskette with Abstracts. Journal Coverage»*. Raamatukogu andmebaaside ruumis on olemas 1992. aasta aprilli väljaanne, lähemal ajal loodame saada värskema bukleti omanikuks. Bukletis on loetletud kõik antud ajahetkel *Current Contentsi* andmebaasis kajastatud ajakirjad. Lisaks ajakirja täispealkirjale on antud ka lühendid, mida kasutatakse elektroonilistes väljaannetes. Kõik pealkirjad on nimestikku kantud alfabeetilises järjekorras. Väike märk _ annab viite sellele CC seeriale, kus see ajakiri on kajastatud. Bukletti kasutades saate juba eelnevalt välja selgitada, millises CC väljaandes on esindatud teile huvipakkuv ajakiri, samuti on see kasulik eelinformatsioon juhuks, kui soovite mingit CC väljaannet tellida.

2) Need, kelle huviala kuulub *Current Contentsi «Physical, Chemical...»* ning *«Art & Humanities»* seeriate alla, võiksid vaadata nende väljaannete pabervariantide 1994. aasta esimest numbrit. Seal on ära toodud kõik antud eriala ajakirjad/jätkväljaanded 1993. aastast.

3) Täielik ajakirjade alfabeetiline nimekiri on saadaval ka eelpool soovitatud elektroonilisel aadressil *(Journal Information* all).

4) Kuna CC andmebaas pidevalt muutub, siis päris operatiivset informatsiooni trükitud kujul ei ole võimalik saada. Selleks on vaja pöörduda juba andmebaasi poole. Igale CC väljaandele on lisatud ka andmed, mis näitavad muutusi ajakirjade valikus jms (*»Issue Information»*). Samuti on võimalik otsida informatsiooni, «lehitsedes» vajalikke ajakirju. See kõik töötab efektiivselt, kui soovite mõnda ajakirja. Kui aga soovite saada täisnimekirja CC-s kajastatud ajakirjadest mingil laiemal erialal, on mõistlikum piirduda trükivariandiga. (Arvestades sellega, et tippajakirjade pingerea vahetus ei toimu siiski sellise tempoga kui rekordite püstitamine mingil spordialal). Kui te aga soovite informatsiooni oma eriala ajakirjadest siiski koguda, siis tuleb teil läbi «lehitseda» kõik need CC väljaanded, kust informatsiooni leida soovite. Kõik CC seeriad ilmuvad kord nädalas.

Jõudu tööle!

ÜLLE MUST,
raamatukogu infoosakond

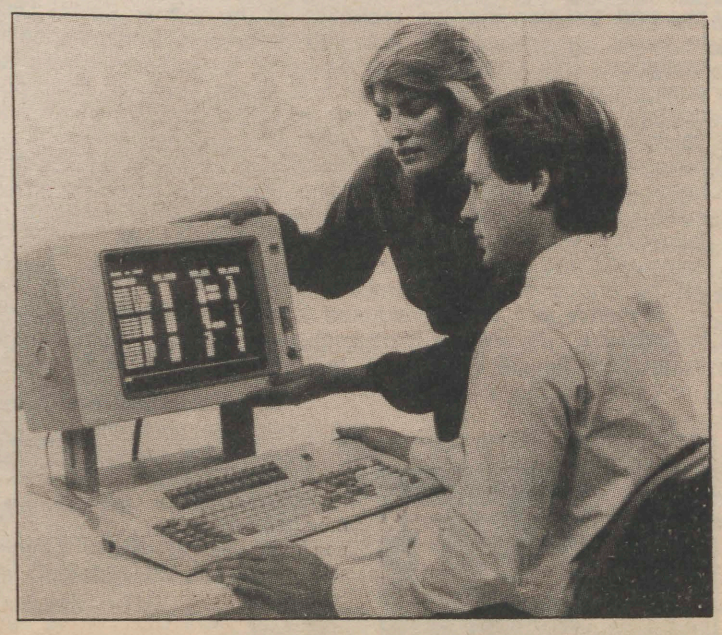

❒ **... arvutite andmebaasideni.**

Tartu juubelilaulupidu on 18. ja 19. juunil

REEDEL, 17. juunil

kl. 18 — Raekoja platsil linnade ja maakondade laulupeotule vastuvõtmine.
Kl. 21 — endiste laulupeotegelaste mälestamine Raadi kalmistul.

LAUPÄEVAL, 18. juunil

Kl. 8 — puhkpilliorkestrite äratusmäng Raekoja platsil.
Kl. 11 — pressikonverents laululava ruumes.
Kl. 12 — külaliskollektiivide kontserdid linna erinevates paikades.
Kl. 14 — Jakob Hurda monumendi avamine Vanemuise pargis.
Kl. 16 — jumalateenistus Peetri kirikus.
Kl. 17 — laulupeokivi avamine, peotule süütamine Narva mäel, rongkäik Narva mäelt lauluväljakule.
Kl. 19 — kontsert laululaval.

PÜHAPÄEVAL, 19. juunil

Kl. 12 — külaliskollektiivide kontserdid linna erinevates paikades.
Kl. 15 — kontsert laululaval.
Kl. 19 — pressikonverents laululava ruumes.

* * *

Piletid: mõlema päeva piletid eraldi täiskasvanutele 20, lastele (kuni 12-a. k.a.) 10 ja pensionäridele 10 krooni.

Eelmüük 16. maist 19. juunini Tartus reisibüroos «E-Tour» — Gildi 5 ja Kalevi 59, Kesklinna kaubahallis, kaubamajas, kaupluses «Muusik» Riia 4 ja «Postimehe» leheärides. Pileteid müüakse ka 18. ja 19. juunil kaks tundi enne kontsertide algust.

LÕUA-POOLIK

Tudengid ja professorid eksamil

«Mida te teete, kui teil on vaja, et haige hakkaks korralikult higistama? küsib professor.

«Annan talle higistama panevaid jooke...»

«Näiteks?»

«Tulist vaarikateed, pärnaõieteed...»

«Aga kui nendest ei aita?»

«Siis võtan appi eeterlikud õlid...»

«Aga kui ikka ei aita?»

«Siis annan veel aspiriini...» pudrutas tudeng ja pühkis laubalt higi.

«Ja kui ikka ei hakka higistama?» pinnis professor.

«Siis saadan haige teie juurde eksamile!» kostis tudeng kindlalt.

& & &

Professor: «Tunnistage lõpuks ausalt, kas te teate selle küsimuse vastust või ei?»

Üliõpilane: «Kui ausalt, siis ei tea.»

Professor: «Heakene küll, ausa ülestunnistuse eest saate «viie», aga selle eest, et püüdsite seda varjata, võtan kolm hinnet maha. Kas te saite minust aru, noormees?»

Üliõpilane: «Jah, ma sain teist aru. Ja enne teisele küsimusele vastama asumist tunnistan täiesti ilma vähimagi varjamiseta, et ma vastust ei tea.»

& & &

Eksamil läbikukkumist kartev üliõpilane otsustas hajameelse eksamineerija ette saata oma sõbra, kellel oli eksam juba sooritatud. Pettuse varjamiseks vahetasid sõbrad oma kuued. Eksamineerija, kes pettust siiski märkas, küsis: «Kas teil on kahepeale ainult üks kuub?»

Üliõpilane: «Ei, kuubi on kaks, kuid päid on tõepoolest üks.»

Ülo Kardi naljakogust

INFO! INFO! INFO! INFO!

«Euroopa Liidu ja Eesti Vabariigi agraarpoliitika»

Teisipäeval, 7. juunil kell **10.30** on kavandatud **Tartu Riia 12** EPMÜ aulas teaduslik-praktiline seminar teemal:
«EUROOPA LIIDU JA EESTI VABARIIGI AGRAARPOLIITIKA».

Seminari korraldavad Eesti Põllumajandusülikool ja Eesti Agraarökonomistide Assotsiatsioon. Osa võtma kutsutakse Riigikogu, ministeeriumide, kõrgkoolide, teadusasutuste, organisatsioonide jm. esindajad ning kõiki teemast huvitatuid.

Seminaril sõnavõtusoovist tuleks teatada **1. juuniks** EPMÜ aadressil ja esitada 1—3 leheküljel lühikokkuvõte ja ettepanekud, mida saaks kasutada otsuse koostamiseks ja hilisemaks avaldamiseks.

Prof. Mait Klaassen,
EPMÜ rektor

Filosoofia õppijaile ja harrastajaile!

Nimekas filosoofiaajaloolane auväärne paater *dr. phil.* **Edward Booth, O. P.** Osnabrückist peab Eesti Akadeemilise Filosoofia Seltsi ja Tartu Ülikooli filosoofia ajaloo õppetooli korraldamisel kaks ingliskeelset ettekannet saksakeelsete selgitustega:

2. juunil kell 17.15 ülikooli raamatukogu aud. 202 — *The Genesis of Kant's «Kritik der reiner Vernunft» (Kanti «Puhta mõistuse kriitika» genees)* ja

3. juunil kell 17.15 ülikooli raamatukogu aud. 202 — *Schelling's Philosophy: Unity of Conception under Different Figures (Schellingi filosoofia: eri kujude kontseptuaalne ühtsus).*

Tähelepanu filosoofia-, sotsiaal- ja õigusteaduskond!

Palun pöörake tähelepanu järgnevale kuulutusele:

The Social Science Research Council (SSRC) — MacArthur Foundation Committee on International Peace and Security invites applications for the 1994 Visiting Scholar Fellowship Competition. These three to six-month fellowships allow junior scholars, journalists, public servants, lawyers and others to pursue innovative research on peace and security issues. It is designed to bring researchers from Africa, Eastern and Central Europe, and the non-Russian republics of the former Soviet Union to major universities and research centers in English-speaking countries. This competition is designed for junior scholars and postdoctoral researchers in the first seven years of their postdoctoral careers as well as other eligible applicants at an equivalent stage. The competition gives strong priority to those who have not previously had the opportunity to study outside their home region. Fellowships will cover round-trip economy airfare, institutional fees and a modest stipend. The total value of the fellowship will not exceed $ 10,000. Applications should be completed and returned to the Council by July 15,1994. Awards will be announced in November 1994.

Täpsema info ning avaldused kandideerimiseks saate Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskusest ülikooli raamatukogus (ruum 318, tel. 34 756, teisip. reedeni 10—13.00,14.00—16.00)

MARVI PULVER

Doktoriväitekirjade kaitsmisi

14. juunil kell 11 kaitseb TÜ nõukogu saalis doktoriväitekirja «Eesti keele klassifikatoorne morfoloogia» Eesti Keele Instituudi juhtteadur **Ülle Viks**. Oponendid on filosoofiadoktorid Paul Alvre ja Tiit-Rein Viitso.

14. juunil kell 14 kaitseb doktoriväitekirja «Deverbaalne nominaaltuletus eesti murretes» Eesti Keele Instituudi juhtteadur **Helmi Neetar**. Oponendid on filoloogiadoktorid Paul Alvre ja Arvo Laanest.

Väitekirjadega saab tutvuda TÜ raamatukogus.

* * *

21. juunil kell 10 kaitseb TÜ nõukogu saalis väitekirja majandusdoktori kraadi saamiseks USA Seton Halli Ülikooli professor **Robert W. McCee** teemal «Riigi rahanduse teooria ja praktika: mõningaid USA kogemuste õppetunde soovitustega endistele sotsialistlikele maadele.»

Dissertatsiooniga saab tutvuda TÜ raamatukogus.

ÕIGUSTEADUSKONNA LÕPETAJA!

EESTI TÕENÄOLISELT PARIM KALANDUSFIRMA

O/Ü «VIRU RAND»

PAKUB PERSPEKTIIVIKAT JA HUVITAVAT TÖÖD

VÕIMEKALE JURISTILE

(elamispinna võimalus).

HUVITATUTEL PALUME HELISTADA TEL. 233 / 95 832 (küsida Margus Ilmjärve või Rein Ilvest)
EHK TULLA AADRESSIL: PÜHAORU 4 TOILA IDA-VIRUMAA

Magistritööde kaitsmisi

Kolmapäeval, 1. juunil toimub matemaatikateaduskonnas, Vanemuise tn. 46, aud. 108 magistritööde kaitsmine.

— Kell 9.15

Kristel Luha «Elementide topoloogiline pööratavus ja topoloogiline kvaasipööratavus ning topoloogiline radikaal topoloogilistes algebrates».

Retsensendid prof. E. Oja, dots. M. Abel.

— Kell 10.15

Jüri Lember «Tõenäosusjaotuse lähendamine ruutkaofunktsiooni põhjal».

Retsensendid prof. K. Pärna, dots. T. Kollo.

— Kell 11.15

Urmas Mõttus «Projektijuhtimine. Projektijuhtimispakett «Project Leader»».

Retsensendid dots. T. Roosmaa, P. Parmakson.

* * *

21. juunil kell 14 kaitseb TÜ pedagoogikakeskuses haridusteooria õppetooli magistrand **Saima Kaarna** magitritööd «Uldhariduskooli õppekava koostamise põhimõtted keskkonnahariduse alal».

Oponendid on pedagoogikakandidaat Tiia Pedastsaar ja geograafiakandidaat Heino Mardiste.

Kristi Kõiv «Downi tõvega väikelaste kommunikatsiooni keskkonna parandamine» (Elva lastekodu).

Oponendid on pedagoogikaprofessor Jaan Mikk, pedagoogikakandidaat Jaan Kõrgesaar.

22. juunil kell 14 kaitseb **Airi Liimets** «Reflektsioon õpitegevuse stiilist kasvatusteadusliku kategooriana».

Oponendid on filosoofiadoktor Peeter Kreitzberg ja Tallinna Pedagoogikaülikooli kandidaat Jüri Orn.

Puhkama!

Kes pole veel jõudnud esitada taotlust puhkuse veetmiseks Pärnus, võib seda teha kuni **3. juunini**. Veel on vabu kohti järgmistel aegadel: 04. juuli — 13. juuli, 24. juuli — 02. aug.

TÜAÜ komitee

UT

ilmub tavapäraselt järgmisel reedel, s.o. 3. juunil. Ületuleval **reedel, 10. juunil UT ei ilmu.** Selle semestri viimased numbrid jõuavad lugejani lõpuaktuste aegu.

Toimetus

SPORT SPORT

Spordikeskus teatab

Tennisekursused TÜ üliõpilastele ja töötajatele algavad 1. juunil spordihoones Ujula tn. 4 õpetaja Tiina Sirge juhendamisel.

Registreerimine TÜ spordikeskuses Jakobi 5—112.

Üliõpilaste tennisemeistrid

Nädalavahetusel peeti üliõpilaste tennisemeistrivõistlused, mis vihmasaju tõttu tuli Toomeorust üle viia Ujula tänava spordihoonesse.

Naiste üksikmängu finaal oli tasavägine. TÜ esindaja **Reet Reedik** võitis **Berta Leesmenti** (TÜ) 6:4, 7:6. Kolmandaks jäi **Katre Eljas** TTÜ-st.

Meeste finaalis oli mullu universiaadil käinud **Edward Laane** (TÜ) kindlalt üle Liivo Leismannist (TTÜ) 6:2, 6:1. Kolmas koht kuulus **Andres Laanele (TÜ).**

Segapaarismängudest osavõtjad loositi paaridesse. Ringsüsteemil peetud miniturniiri võitsid **R. Reedik** (TÜ) ja **L. Leismann** (TTÜ).

Töötajate võistlused jäid ootama paremat ilma ja ehk jõuavad lõpule algaval nädalavahetusel.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 1268. Tiraaž 1500.

35 180

NR. 12 (1748)
NELJAPÄEV,
31. MÄRTS
1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

NB!
JÄRGMISES «UT»-s TUTVUSTAVAD END EDUSTUSSE KANDIDEERIJAD!!!

EDUSTUST VALIMA!

Hea üliõpilane, jälle on lähenemas TÜÜ Edustuse valimised!

Tõepoolest, edustuse III koosseisu aeg on ümber saamas ning tuleb valida uued ja teotahtelised üliõpilasesindajad.

12.—14. aprillini sel aastal toimuvad raamatukogu fuajees TÜÜ Edustuse IV koosseisu valimised. Sellega seoses teatab valimistoimkond järgmist:

— valimistel võivad kandideerida kõik TÜ päevase osakonna üliõpilased ja magistrandid;

— valimisnimekirju saab esitada TÜÜ Valitsuse ruumis (Ülikooli tn. 20—305) **30. märtsist kuni 1. aprillini.** Viimaseks tärminiks on 1. aprill kell 15.

Täpsemat infot annab valimistoimkond TÜÜ Valitsuse ruumes.

Siit saab informatsiooni ka valimistoimkonna poolt korraldatavate ürituste kohta. Olge head ja huvituge!

SINU VALIMISTOIMKOND

Edustust valima!

Lugupeetud kandideerijad! Oma nimekirjad, platvormid ja üleüldse kõik, mis te endast valijatele teada tahate anda, ka mustvalged fotod või joonistused tooge UT toimetusse kõige hiljemalt esmaspäeva, s.o. 4. aprilli hommikupoolikul, sest teie päralt on 8. aprilli «Universitas Tartuensis».

TÜ NÕUKOGUS

25. märtsil

✔ **KORRALISEKS PROFESSORIKS valiti:**

üldpolitoloogia — sotsiaalteaduskonna dekaani kt., Californ nia Ülikooli ühiskonnateaduste ja politoloogia prof., rahvusvaheliste suhete magister, PhD (füüsik) — **REIN TAAGEPERA;**

eesti ajalugu — filosoofiateaduskonna ajaloo osakonna eesti ajaloo kor. prof. kt., ajalookandidaat **TIIT ROSENBERG;**

etnograafia — ETA Ajaloo Instituudi vanemteadur, filosoofiateaduskonna ajaloo osakonna etnograafia lektor (0,5), ajalookandidaat **ELLE VUNDER** (23 poolt-, 12 vastuhäält). Kandideeris ka Eesti Rahva Muuseumi teadur, ajaloodoktor **Aleksei Peterson,** kes sai 2 poolt- ja 33 vastuhäält;

kunstiajalugu — Tallinna Kunstiülikooli rektor, ajalookandidaat prof. **JAAK KANGILASKI;**

arvutusmeetodid — matemaatikateaduskonna rakendusmatemaatika instituudi dots., füüsika-matemaatikakandidaat **ENN TAMME;**

tõenäosusteooria — matemaatikateaduskonna matemaatilise statistika instituudi dots., füüsika-matemaatikakandidaat **KALEV PÄRNA.**

✔ **ERAKORRALISEKS PROFESSORIKS** valiti **psühhofüüsikas** (0,25) Keeleinstituudi asedirektor, psühholoogiadoktor **JAAN ROSS;**

✔ **EMERIITPROFESSORIKS** valiti **JOOSEP REINARU** arstiteaduskonnast ja **LEONID STOLOVITŠ** filosoofiateaduskonnast.

✔ **Järgmise päevakorrapunktina käsitles prorektor prof. Teet Seene MAGISTRI- JA DOKTORIÕPET. Sellest lehes edaspidi.**

TÜ VALITSUSES

24. märtsil

✔ **Valitsus kuulas ära bioloogia-geograafiateaduskonna dekaani prof. Toivo Maimetsa teaduskonna aastaaruande.** Teaduskonnas on 5 instituuti: botaanika ja ökoloogia, geograafia, geoloogia, molekulaar- ja rakubioloogia ning zooloogia ja hüdrobioloogia instituut. Eraldi üksuseks on botaanikaaed. Zooloogia ja hüdrobioloogia instituudi koosseisus on ka zooloogiamuuseum ning geoloogia instituudi koosseisus geoloogia muuseum. Üliõpilasi oli eelmise aasta lõpul kolmes osakonnas kokku 451, magistrante 113 ja doktorande 45. Õppejõudude kohti oli 56,75, kuhu lisandub veel 5 ETA maksstavat ühisprofessori kohta. Ühisprofessuuride loomine oli teaduskonnas väga vajalik samm, praegu on aga tekkinud probleeme palga maksmisega.

Dekaan ütles, et kahjuks on pidevalt vähendatud vastuvõttu bioloogia erialale ning olevat oht, et bioloogia õpetamine koondub rohkem Tallinna Pedagoogikaülikooli, kus seda ainet juba õpetatakse. Kõige suuremaks valukohaks ongi õpetajate ettevalmistamine. Eestis ei ole pooltel bioloogiaõpetajatel bioloogi haridust, seega on oluline täiendõppe probleem, samuti puuduvad loodusteaduste õpetamise õppekavad.

Aasta jooksul loeti teaduskonnas 245 erinevat õppekursust, neist esmakordselt 56. Kaitsti 30 magistri- ja 12 doktoritööd (neist 3 teaduskonna töötajatelt). Aruandele olid lisatud teaduskonna töötajate artiklite andmed. Tuntud refereeritavates seeriaväljaannetes «Current Contents» ja «Science Citation Index» on ilmunud 44 artiklit. Avaldati ka peatükke refereeritavates üksikväljaannetes (9) ja üks monograafia.

✔ **Üliõpilaskonna valitsuse esimees Jüri Seilenthal kommenteeris valitsusele esitatud ettepanekut, milles pöörduti rektori poole sooviga suurendada üliõpilaste esindatust TÜ nõukogus ja valitsuses.** Ettepanek võeti teadmiseks, see sõltub uuest kõrgkooliseadusest ja ka kohtuotsusest.

✔ **Valitsus kinnitas *Curriculum Vitae* vormi, mille täitmine on kohustuslik kõigile, kes kandideerivad TÜ-s vakantsetele ametikohtadele.**

✔ **Veel kord oli kõne all TÜ ruumide kasutamine.** TÜ valitsuse otsus on järgmine: Tartu Ülikool ei võimalda oma ruumide kasutamist ürituste korraldamiseks erakondadele ega usuorganisatsioonidele.

Kohus üliõpilaskonna üle

Kas iga Tartu Ülikooli üliõpilane on Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna liige või mitte, selle üle on vaieldud mitu aastat. Üliõpilaskond taastati 1991. aastal. Kes tahab kõike algusest peale jälgida, peaks tolleaegsed ülikooli lehed üles otsima. Igatahes üliõpilaskond asutati, edustuse valimised hakkasid igal aastal toimuma, Tartu Ülikooli põhikirjagi järgi oli iga üliõpilane automaatselt üliõpilaskonna liige. Võib vaielda edustuses ja valitsuses tehtu üle, aga fakt on see, et mingit teist üleülikoolilist üliõpilasorganisatsiooni, kes tudengiprobleemidega tegelnud oleks, lihtsalt pole. Rühm tudengeid on tükk aega kohut käinud ning püüdnud tõestada, et üliõpilaskonna põhikiri on ebaseaduslikult registreeritud.

Kohtuotsus, mis on ilmunud ka 25. märtsi «Päevalehes», on järgmine:

Juhindudes HKS § 19 lg. 1; § 20 lg. 1, p. 1 ja p. 2, kohtunik otsustas (tekst muutmata):

Tunnistada seadusevastaseks Tartu Linnavalitsuse Linnapea korraldus No 541 24.10.1991. a. Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna Põhikirja registreerimise ja kohustada Tartu Linnavalitsusel asi uuesti läbi vaadata ja teha uus otsus.

✔✔✔

Kuidas kommenteerib olukorda TÜÜ Valitsuse esimees JÜRI SEILENTHAL?

«Põhikirja muudatused tulevad arutusele esimest korda edustuse 6. aprilli koosolekul. Et põhikirja muutmine vajab kahte lugemist, siis jõuame asjaga ühele poole 29. aprillil ülikooli nõukogus. Kui nõukogu kinnitab muudatused, peaks vähemalt praegu «Res Publica» tekitatud probleem olema lahendatud. Siiski ootame pingeliselt kõrgkooliseadust, mis lõpetaks väitluse. Muuseas, olukord sarnaneb näiteks Soomega, kus aeg-ajalt tekib protestiliikumine kohustuslikkuse vastu. Seal aga leitakse, et ülikoolil on õigus panna tudengitele kohustusi, see tähendab, et vabatahtlikkus lõpeb sellistes küsimustes ülikooli astumisega.

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

Kuidas lahendatakse tekkida võivad praktilised probleemid, on muidugi iseasi. Näiteks, kes hakkab välja andma laenutõendeid neile, kes pole TÜÜ liikmed? TÜÜ-l pole mingit põhjust anda tõendit inimestele, kes pole TÜÜ liikmed. Siiani said tõendi kõik, ka need, kes pole liikmemaksu tasunud.

Seega lühidalt: TÜÜ jätkab tegevust nagu seni, v.a., et kohtuotsuse tõttu oleme sunnitud tegema kuuluvuse TÜÜ-sse vabatahtlikuks.»

Tänu

*Rektor avaldas oma käskkirjas tänu kirjastus- ja trükiosakonna juhatajale **VALTER HAAMERILE** ja peatoimetajale **MARTA RAISMALE** kauaaegse kohusetruu ja eduka töö eest ülikoolis ning määras neile preemia.*

Dotsent UNO PODAR

tähistas 17. märtsil oma 70. sünnipäeva. Auväärsele juubilarile soovivad tervist ja õnne paljudeks, paljudeks aastateks töökaaslased patoloogilise anatoomia instituudist.

Sotsiaalteaduslike tööde konkurss

Eesti Teaduste Akadeemia humanitaar- ja sotsiaalteaduste osakond ning Tartu Ülikooli psühholoogiaosakond kuulutavad Avatud Eesti Fondi toetusel välja

INGLISKEELSETE SOTSIAALTEADUSLIKE TÖÖDE KONKURSI.

Konkursi eesmärk on premeerida Eestis elavaid sotsiaalteadlasi, kelle uurimused on leidnud arenenud lääneriikides tunnustust, ning aidata kaasa sotsiaalteadusliku uurimistöö ja hariduse edendamiseks Eestis.

Välja jagatakse **neli preemiat.** Ühe preemia suuruseks on 5000 krooni. Konkursikomisjonil on õigus eraldatud summa piires välja anda suurem arv väiksemaid preemiaid.

Konkursile võib esitada 1991. aastal või hiljem väljaspool Eestit **inglise keeles** avaldatud töid.

Esitatavaks tööks võib olla: a) artikkel; b) artiklite seeria; c) raamat (monograafia, artiklite kogumik, õpik, etc.). Artiklite seeria võib olla pühendatud ka rohkem kui ühele probleemile, kui neid on käsitlenud sama autor (autorid).

Esitada võib töid järgmistel erialadel: majandusteadus, õigusteadus, sotsioloogia, demograafia, pedagoogika, psühholoogia, politoloogia, inimgeograafia, sotsiaalantropoloogia.

Oma töid võivad esitada ainult üksikautorid ja autorite kollektiivid ise. Kollektiivsete tööde puhul võivad kaasautorid elada väljaspool Eestit. Premeeritakse ainult neid autoreid, kes elavad alaliselt Eestis.

Konkursile võib esitada töid, mis osalevad (osalesid) teistel konkurssidel.

Esitada tuleb üks eksemplar (originaal või koopia) vastavast tööst koos kaaskirjaga, milles leiduvad andmed autori (autorite) kohta: töökoht, aadress, telefon. Mitme autori puhul kirjutab kaaskirjale alla autorite kollektiivi juht.

Üldjuhul töid autoritele pärast konkurssi ei tagastata.

Tööd tuleb esitada hiljemalt 6. maiks 1994 aadressil:

Ingliskeelsete sotsiaalteaduslike tööde konkurss, Humanitaar- ja Sotsiaalteaduste Osakond, Eesti Teaduste Akadeemia, Estonia pst. 7, EE0100 Tallinn.

Informatsioon tel. 449370 kell 10—12 ja 14—16 tööpäeviti.

Harald Luningi nimelise stipendiumi statuut

I. Stipendiumi mõiste.

1. Harald Luningi nimeline stipendium on Tartu Ülikooli arstiteaduskonna edukate üliõpilaste materiaalne toetus õppe- ja teadustöös.

II. Stipendiumi väljakuulutamise, taotlemise ja määramise kord.

1. Stipendium kuulutatakse välja kaks kuud enne väljaandmist.

2. Taotluste esitamise tähtaeg on 30. aprill.

3. Stipendium antakse välja iga aasta 1. juunil üheks õppeaastaks.

III. Taotlemise kord.

1. Taotleda võivad kõik arstiteaduskonna üliõpilased.

2. Igal üliõpilasel on võimalus taotleda stipendiumi ka korduvalt.

3. Stipendiumi taotlemiseks on vaja esitada:

3.1. *Curriculum Vitae* koos põhjendusega stipendiumi taotlemiseks (mitte üle lehekülje);

3.2. Teaduskonna kinnitatud hinneteleht ning keskmine hinne;

3.3. Publikatsioonide loetelu.

IV. Stipendiumi määramine.

1. Stipendiumi määramiseks moodustatakse kohalik 6-liikmeline nõukogu, kes valib tähtajaks laekunud taotluste põhjal konsensuse alusel sobivad kandidaadid.

2. Stipendiaatide lõpliku valiku teeb stipendiumi asutanud haldusnõukogu.

3. Stipendiumi suurus ja hulk sõltub elatustasemest ning algkapitalilt laekunud kasumist.

Taotlused esitada dots. T. Asserile (Närvikliinik, L. Puusepa 2, tel. 28 579).

FRATERNITAS TARTUENSIS 65

Meie lipukiri on TÖÖ, TÕDE, ELURÕÕM!

27. märtsil tähistas korp! Fraternitas Tartuensis oma 65. aastapäeva

*Fraternitas Tartuensise vapi põhiseks ja meie paleuste ning vaimu võrdkujuks on iidne tamm. Nii põline ja ürgne nagu see tamm on ka meie rahvas, üks haru vanast soome-ugrist ja sama tugev ning visa tahab olla meie vennaskonda kuuluv confrater. Oma igapäevases elus peame meeles lipukirja **töö, tõde, elurõõm** — mis paikneb tammise kirjana meie vapi allservas. **Töö** — tubli töö karastab inimest ja värskendab vaimu! Sõna töö iseloomustab kujukalt meie püüdlusi ja eesmärke. Töö esiletõstmisega soovime näidata oma visadust eesmärkide saavutamisel.*

✧

Tõde *— iga meie tegevliige on asetanud käe haljale terasele ning tõotanud elada ja käituda aususe ning õigluse põhimõtete järgi, tunnustades tõe nende põhimõtete aluseks. See on meie kasvatuse olulisim alus.*

✧

Elurõõm *— väljendab optimistlikku ja rõõmsat ellusuhtumist. Selle sõnaga me määratleme samuti noorusrõõmu ja elujulgust. Selleks et saavutada oma eesmärke tuleb, töö ja tõearmastus ühendada rõõmsa ellusuhtumisega.*

Ajaloost...

1854. a. rajati Tartu Veterinaarkooli juurde korp! Fraternitas Dorpatensis. Peale seda kui 1919. a. Tartu (Jurjevi) Veterinaarinstituut evakueeriti Venemaale ja selle asemele rajati Tartu Ülikooli juurde loomaarstiteaduskond, avas korp! Fraternitas Dorpatensis uksed selle teaduskonna üliõpilastele, registreerudes ülikooli valitsuse juures 1922. a. sügisel.

Nii oli see kuni korp! Fraternitas Tartuensise asutamiseni 1929. a. ainsaks organisatsiooniks veterinaariateaduskonna juures. Korp! Fraternitas Dorpatensis oli baltisaksa-meelne, mis tekitas meelehärmi eestlastest korporantide seas ja tekitas teatavaid sisemisi pingeid. Kuni 1926. aastani protokolliti ka koosolekuid saksa keeles.

1929. a. poolaasta algul võeti ühe üldkoosoleku päevakorda korporatsiooni nime muutmine Fraternitas Tartuensiseks. Nimetatud koosolek kestis mitu tundi, kuid lõppes novaatorite kaotusega. Sellele järgnevalt esitas lahkumispalve 5 edumeelset tegevliiget. Rebased lahkusid in corpore.

Eraldunud tegevliikmete mõtteisse kerkis uue korporatsiooni rajamise idee. 8-ndal paastukuu päeval toimuski ad hoc korp! Fraternitas Tartuensise asutamiskoosolek. Asutamiskoosolekul pandi paika tegevuspõhimõtted, nimi ja lipuvärvid. Nimi oli ette teada, sest selle pärast oli juba enne lahinguid löödud. Värvideks valiti roheline, valge, violett. Selles küsimuses jäljendati teadlikult Frat. Dorpatensist, vaid kuldne asendati violetse värviga. Põhikiri kinnitati Tartu Ülikooli juures 27. märtsil 1929. aastal, mida loetakse korporatsiooni sünnipäevaks.

Konvendi korterit vahetati mitu korda, kuni lõplikult loodi C! Q! Kompanii tänavale Barclay de Tolly majja, kuhu jäädi tegevuse vägivaldse katkestamiseni 1940. aastal. Nimetatud periood kujunes ka kõige edukamaks. Tol perioodil viimistlus konvendi sisemine kord ja tavastik, kujunes välja korporatsiooni omapära. Konvendi loomine oli end õigustanud!

Korp! Fraternitas Tartuensis taasasutati 3. aprillil 1989, mil põhikiri registreeriti EPA nõukogu juures. Pidulik lipu sisseõnnistamine toimus 29. aprillil 1989. a. Pauluse kirikus. Esimene sõjajärgne kommerss peeti maha 1989. a. sügisel.

Tänapäev...

Nüüd, kus oleme peale taasasutamist tegutsenud juba ligi 5 aastat, võime oma tegevust püsavalt teokaks ja edukaks pidada. Võrreldes endiste aegadega on kasvanud Tartu Ülikooli tudengite osa meie korporatsiooni peres, selle läbi on korporatiivne maailmavaade ja eri õppeharude läbikäimine vaid tugevnenud.

Meie konvendikorter Jakobi tänavas on koht, kus konfraterid armastavad sageli oma vaba aega veeta, nii õppides kui lihtsalt lõõgastudes. Kodusele konvendielule pakuvad vaheldust sõprussidemed Lätis asuva korp! Fraternitas Lettica ning Soomes asuva Kymenlaakso osakonnaga.

Oleme kindlad, et edasised aastad akadeemilise noorsoo korporatiivsel kasvatamisel kujunevad veelgi huvitavamateks ja edukamateks!

PIDEVAS TÖÖS TÕE VALGUSES ELURÕÕMSALT TULEVIKKU!

KORP! FRATERNITAS TARTUENSISE JUHATUS

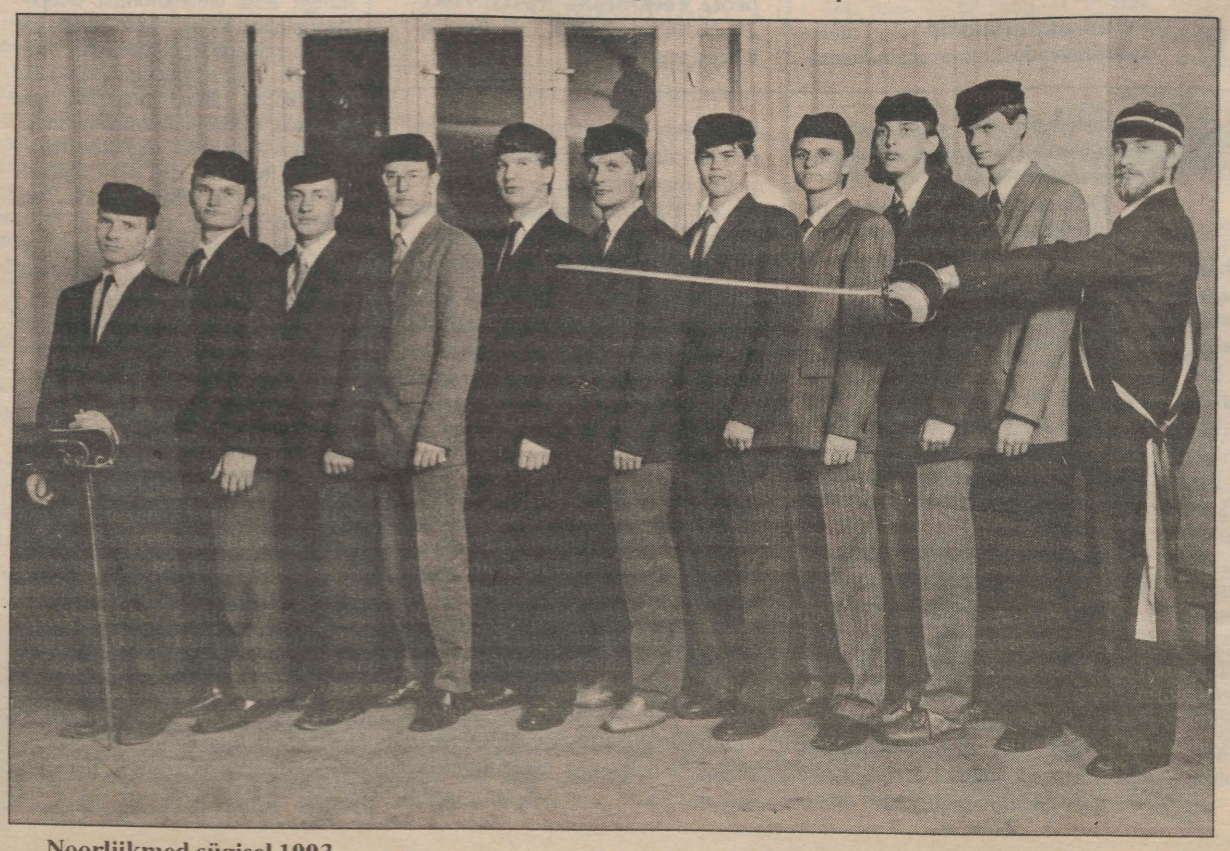

Noorliikmed sügisel 1993.

Vt. UT nr. 5—6, 18. veebruar 1994 — Jüri Allik «Sotsiaalteaduste asendist Tartu ülikoolis»

Sotsiaalteaduskonna sihid

TÜ sotsiaalteaduskond (STK) on ligi kaks aastat vana ja hakkab ilmet võtma. Sihiks on maailmatasemeline interdistsiplinaarne õpe ning uurimistöö politoloogia, sotsioloogia, kuluuriantropoloogia, halduse ja nendega seotud majandusküsimuste alal. Interdistsiplinaarsust on vaja, kuna need alad on omavahel seotud ja väike maa vajab eriti mitmekülgseid erialateadlasi. Ühiskonnateadusi võib defineerida palju laiemaltki, ent STK piirdub eelloetletuga ega taole ka seal monopoli.

✔ ✔ ✔

Ülikooli esmakohus on **õpetada.** Kuidas see STK-l on õnnestunud, seda tuleb küsida eeskätt tudengeilt — ja STK küsibki.

Küsitluste alusel oli tudengite keskmine hinnang sügisel 1993 õppejõududele 4,0 ja kursustele 4,1 (seda 0—5 astmikul). Oli paar lektorit, kes said 4,8 ja mõned, kes olid allpool kolme. Niisiis teame vähemalt, kus on tudengite arvates STK tugevused ja nõrkused.

Politoloogias on STK-l paras kaader juba olemas. Muudel aladel oleneme veel mitu aastat ulatuslikult välisõppejõududest. Ja muidugi kasutame teiste teaduskondade abi ning oleme selle eest tänulikud. Praegu saame kursusi õppejõududelt filosoofia-, bioloogia-geograafia-, majandus- ja matemaatikateaduskondadest. Samal ajal annavad STK õppejõud politoloogiakursusi teistes teaduskondades. STK on osa terve ülikooli õppetööst.

✔ ✔ ✔

STK **õppestiili** iseloomustavad kirjalikud eksamid ja kontrolltööd, mis hajutavad õppimist rohkem terve semestri peale ja kahandavad sessipalavikku. Need õppejõud, kes soovivad, tarvitavad edasi suulisi eksameid. Paistab ka, et STK tõmbab tudengeid suhteliselt palju kaasa arutlusse loengu ajal; igatahes on see sihiks. Tänavu õnnestus STK-l saata 10% oma teise aasta tudengeist vähemalt üheks semestriks õppima Taani, Hollandisse või Rootsi ja mindi ka omal jõul USA-sse. Teaduskond annab kuni aasta ulatuses ainepunkte mujal sooritatud õpingute eest, TÜ üldreeglite raames. Omaenda magistrandide kõrval on STK lähetanud semestriks Läände õppima ka kaks filosoofiateaduskonna sotsioloogiamagistrandi.

✔ ✔ ✔

Teine ülikooli peamine ülesanne on mitte ainult «teha», vaid ka **avaldada uurimistööd,** ja seda rahvusvaheliselt tunnustatud ajakirjades vms. Näen STK sihina keskmiselt ühte taolist publikatsiooni õppejõu kohta aastas. Teaduskonna esimese täie kalendriaasta jooksul (1933) avaldas 5-liikmeline täisajaline koosseis 2 raamatut ja 2 artiklit tunnustatud kirjastustes-ajakirjades. Kui tagasihoidlikult lugeda raamatut kahe artikli eest, siis on tulemus 1,2 artiklit õppejõu kohta, mis ületab sihi. See on liiga hea, et kesta, ja tuleneb osalt väikestele arvudele omasest juhuslikust hälbest. Teiste teaduskondade ja osakondade publikatsiooni määra avaldamine jäägu nende hooleks ja kindlasti on ka paljud neist tegemas praegu suuri edusamme. Igatahes on STK publikatsioonide osas, niipalju kui seda mõõta annab, pigem esirinnas.

✔ ✔ ✔

Loomulikult ei suutnud STK oma esimesel tegevusaastal rahuldada kõiki TÜ reegleid, sest need on mõeldud juba toimivaile teaduskondadele. Nüüd aga rahuldame neid.

STK-l on **teaduskonna nõukogu,** kus koostöö huvides on ka filosoofia-, majandus- ning õigusteaduskonna õppejõude. Kogusummas on STK osutunud vägagi elujõuliseks kui elujõudu mõõta tudengite moraali, õppetöö taseme, kaadri arendamise ning publikatsioonide määra järgi. Aga see on alles töö algus, sest teostada on veel 3. ja 4. aasta õppekava ning täiendada magistriprogramm koos uurimistöö struktuursete ja rahaliste alustega.

Käitumis- ja ühiskonnateadustega seotud tööd tehakse TÜ-s ka mujal, ja see on hea. Iseäranis tugev on psühholoogiaosakond. Mujal on nii tugevusi kui ka nõrkusi. See toob meid raske küsimuse juurde: kuidas arendada ühiskonnateadust TÜ-s? — kas ekstensiivselt või intensiivselt? Kas minna välja suure ja keskpärase peale või asetada panus väikestele kõrgtaseme keskustele nagu STK ja psühholoogiaosakond? Mõeldav on ka segastrateegia, kus TÜ võimaldab nii ühte kui ka teist.

Minu nägemuses on STK kõrgtaseme keskus, mis aegamööda tõmbab juurde neid soovijaid, kes seda taset ei langeta. Vanemate teadurite puhul eeldab see paari publikatsiooni olemasolu soliidseis erialalistes ajakirjades vms. STK huvides on omalt poolt aidata teadureil seda taset saavutada.

Aga aidata saab vaid neid, kes end ise aitavad, võttes täienduskursusi ja kirjutades võimalike publikatsioonide mustandeid. Pikas perspektiivis on see ka tõhusaim viis saada uurimisrahasid. Valdav osa uurimisraha maailmas läheb ju mitte haldusüksustele nagu teaduskonnad, vaid paarile üksikuurijale, kes esitavad pädeva projekti ja kes ei tarvitse üldsegi kuuluda samasse teaduskonda.

✔ ✔ ✔

Isiklikult pakub STK rajamise halduslik külg mulle vähe mõnu. Oma 24 aasta jooksul *University of California*'s olin korralikult täitnud halduskohti, kui muud pääsu polnud, ent muidu olen neid vältinud, tegemaks uurimistööd. Kui rektor Kärner mulle Tartus dekaani kohta pakkus, kõhklesin, teades ülesande raskust, kaasa arvatud see, et kvaliteedi nõudmine paratamatult osa inimesi rahutuks ja kurjaks teeb. Palju mugavam olnuks mul tulla Tartusse lihtsalt õpetama, vastutades ainult omaenda kursuste eest. Aga rektorile «ei» ütlemine olnuks alt ära hüppamine. Praegu pole mul enesetunde poolest vaja edasi dekaaniks jääda, küll aga tahaksin juba alustatud hoone katuse alla viia. TÜ reeglite kohaselt läheksin erru hiljemalt 4 aasta pärast, 65-aastaseks saades.

On võimalik, et STK loomise protseduur enne minu kohale saabumist oli liiga vähe avalikustatud. Küllap tegin minagi mõned ebaoptimaalsed otsused. Üldiselt on aga STK areng olnud libedam kui julgenuksin loota. Kõige suuremat ja tõhusamat tööd on teinud STK täisning osaajalised õppejõud.

Veel kaks aastat ja me oleme omadega mäel, siis, kui me esimesed tudengid lõpetavad. Nemad on STK pärissangarid, kes julgesid asuda uude tundmatusse teaduskonda, ja seesama julgus aitab neil leida rakendust Eesti ühiskonnas ja majanduses.

✔ ✔ ✔

Kuidas näen STK tulevikku? Üliõpilaste arv kasvab. Teaduskonna uudsusest põhjustatud pinged kahanevad. Püsikaadri kasvatab STK endale omaenda magistrandide ja mõnede kohalejäävate välislektorite abil; samuti tuleb jätkuvalt jõude juurde teistest teaduskondadest — neid, kes soovivad osaleda STK tegevusaladel ja kel on ette näidata paar tõsist publikatsiooni. STK õppejõudude keskmine selliste tööde arv on ehk 0,5 aastas; üldarv tõuseb, samuti rahaline toetus uurimistööle. Õppetöö tase tõuseb, ent tudengite hinnangud sellele langevad mõnevõrra, sest rajamisaastate elevus ei saa kesta.

Aasta-paari pärast on STK küllalt tugev, võtmaks vastu tugevaid osakondi tervikus, kui nad seda soovivad. Hiljemalt nelja aasta pärast on STK-l uus dekaan. Eesti ühiskonnateaduste tippu jõudmine on kõrvalküsimus. Tähtis on jõuda Euroopa tippu.

REIN TAAGEPERA,
sotsiaalteaduskonna dekaani kt.

Filosoofia asendist

Lugupeetud professor Jüri Allik!

Viimase aasta jooksul on minuni jõudnud ainult üksikud ülikoolilehed. Äsja sattus minu käte 18. veebruari leht. Lugesin sellest suure huviga intervjuud rektoriga ja Teie kirjutist «Sotsiaalteaduste asendist Tartu Ülikoolis». Te kirjutate, et rohkem kui pool aastat tagasi tehti ettepanek sotsiaalteaduskonna loomiseks, mis ühendaks endas psühholoogia, sotsioloogia, filosoofia, žurnalistika, kasvatusteadused ja praeguse sotsiaalteaduskonna. Te väidate, et sellele ettepanekule pole esitatud ühtegi sisulist vastulauset.

Ka mina pooldan laiendatud sotsiaalteaduskonna loomist ning seepärast ei esita ma sellele vastulauset. Järgnevas püüan aga näidata, et filosoofia õpetamise koht ei saa olla sotsiaalteaduskonnas. Sama võiks väita ka žurnalistika kohta.

Te teate väga hästi, et filosoofia õpetus Tartu Ülikoolis ei vasta tänapäeva nõuetele. Olite Te ju kolme aasta eest üks analüütilise filosoofia seminari algataja. See seminar on praegu kindlasti tähtsaim analüütilise filosoofia hariduse saamise vorm ülikoolis.

Läänemaailmas on olemas väga lihtne kriteerium filosoofiaõpetuse kaasaegsuse hindamiseks: kas loogikat uurivad ja õpetavad filosoofid või matemaatikud. Kaasaegne filosoofia on väga tihedalt loogikaga läbi põimunud. Mitte ainult analüütiline traditsioon, vaid ka Brentano koolist lähtuvad Husserli või Meinongi tööd on seotud loogikaga. Tartu Ülikoolis õpetavad loogikat matemaatikud.

Miks siis ikkagi filosoofiaõpe ei peaks olema sotsiaalteaduste juures? **Esiteks** seepärast, et filosoofia ei ole sotsiaalteadus ega üldse teadus. Ta on kas teaduste kohal või all, aga mitte kõrval. Kui filosoofia oleks ainult marksism-leninism, mis püüab maailma muuta, siis oleks tema koht tõesti sotsiaalteaduskonnas. Kui filosoofia asemel uuritaks või õpetataks mõnd sotsiaalfilosoofiat, ka siis oleks tema koht seal. Loomulikult ei saa kellelgi olla midagi selle vastu, kui sotsiaalteaduskond peaks vajalikuks avada oma koosseisus sotsiaalfilosoofia õppetooli. Võimalik oleks ju ka näiteks psühholoogia filosoofia õppetool. Aga Te peaksite mäletama Wittgensteini propositsiooni «Loogilis-filosoofilisest käsitlusest», mille järgi psühholoogia filosoofia saab olla

&

ainult tunnetusteooria (4.1121). Kuid tunnetusteooria ei ole ainuomaselt psühholoogiale kuuluv.

Teiseks. Filosoofia koht on ja peab olema teaduskonnas, millele ta nime annab. Seega filosoofiateaduskonnas traditsiooniliselt koos ajaloo, kirjandus- ja keeleteadusega. Paljudes ülikoolides kuulub sotsiaalteaduskonda spordiosakond. Ka Tartus võiks sellist kombinatsiooni kaaluda ja arutada.

Keegi võib nüüd vastu vaielda ja väita, et kui kaasaegne filosoofia on väga tihedalt läbi põimunud matemaatika ja loogikaga, siis ta ei sobi praegusesse filosoofiateaduskonda. Kuid ka kaasaegsed ajaloo- ja kirjandusteadused kasutavad väga palju matemaatilisi meetodeid, lingvistikat on aga vahel loogikast raske eristada.

Võimalik on ka luua jälle ilma filosoofia osakonnata ajaloo-keeleteaduskond. Kuid ülikool, kus puudub filosoofiateaduskond, saab vaevalt veel kuuluda vanade traditsioonidega auväärsete ülikoolide ritta.

Lugupidamisega Teie
URMAS SUTROP
Konstanzis, 18. märtsil 1994

Postkaart Olli Ojalale

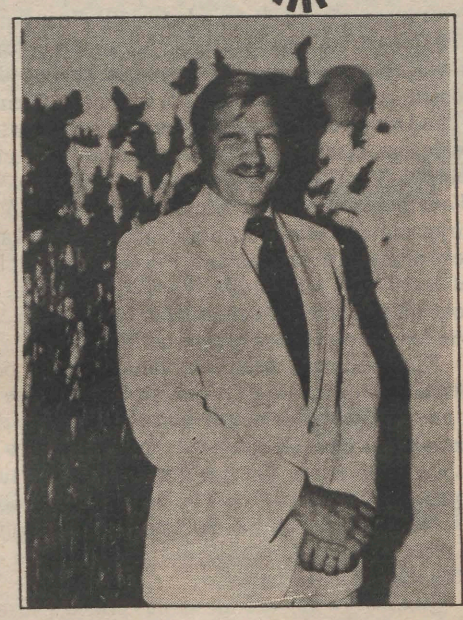

Armas Olli, kirjutan mõned read, mille üldine arv mahub Sinu enda kõrkjaveeres tehtud portree taha. Sellise rõõmsameelne ja tõtlikku tehatahtmist täis oled Sa olnud kõik need veerandsajandi taha ulatuvad aastad, mil on kestnud sõprustöö Eesti loodusehoidjatega. Pisema hõimurahva keel on tulnud laitmatult suhu ja pilgu viskamine Wiedemanni aina lisab nüansse. Sinu keeltetaidega on üldse nii, et oled väheseid mehi, kes ettevalmistamatult ülemaailmseil foorumeil paigamikrofoni poole sirutub ning väitleb nagu selle maa keele sünnipärane tundja.

Sinu Viro-huvi jäljed on jäädavad Su paljudes koordineeritud projektides, mis tähistavad siinkaldal eelkõige korralike puhastusseadmete arvu kasvu ja korstende tossu selginemist — Paljassaarelt, Irust, Türilt energiakivi põletajateni välja. See on tähendanud selle maa ja tema inimeste äärest ääreni tundmist. Vahendiks puhkuse ajal ka «ylijohtajale» muidu nii tavapäratu jalgratas. Tuhanded on näinud Sind peakõnelejana Türi lauluväljakul ja hardaid sõnu lausumas J. V. Jannsenile tema vastse monumendi ees Vändras. Pole siis juhuslikud Sinule antud Eesti Looduskaitse Seltsi teenelise välisliikme ja hilisema auliikme diplomid. Nõnda siis on juhtunud nii, et Aleksis Kivi sõnad Eero kohta: «Ta teadis, kus asub see maa, see armas nurgake maailmas, kus elab, töötab ja võitleb soome rahvas ning mille põues puhkavad meie esiisade luud,» ei käi Sinu puhul ainult kaljuvalla rahva kohta. Eerole omistatud tahe ja püüe «oma maa viimisel õnne ja hüvangu poole,» kehtib Sinu kaudu ka pae- ja liivakivide maa kohta.

Kulla eerovaimsuse kandja, kaugkorras käepigistus Sulle Sinu 60. sünnipäeval. «Ole tugev,» lisanuks Sinu kunagine kaasauliige Panso.

JAAN EILART

Ülikooli töötajad saavad ELT-kaardi soodustingimustel

ESP Tartu filiaal ja Tartu Ülikool on sõlminud koostöölepingu, mille raames võimaldatakse ülikooli töötajatele ELT-kaardi avamisel soodustingimusi. Ülikooli töötajatele antakse 10%-ne hinnasoodustus kaardi avamisel — 90 krooni asemel 81 krooni. Samuti loobub pank kliendi soovil deebet-krediitkaardi puhul garantiideposiidi (see on Tartus min. 1000 krooni) avamise nõudest. Sellisel juhul kantakse igakuiselt kuni pool töötajale väljamakstavast töötasust ELT-kaardi arvele. Laenu saab kaardi valdaja soovi korral kuni 1/2 ülekantavast summast. Lähemalt saab ELT-kaardist lugeda ajalehe «Universitas Tartuensise» 18. veebruari numbrist (nr. 5—6).

ELT-kaarti saab kasutada kõikjal, kuhu on paigaldatud ELT-terminaalid. Tartus on praegu terminaalid kauplustes «Brio», «Räni», «Sport-TEX», «Devi», «Uus Hansa Keskus», «Kauburi» kaubamajas, Tartu Kaubamajas, selvehallis «Sõprus», Panga kohvikus, ESP Tartu filiaalis, «Postimehe» kuulutuste osakonnas, postkontori Anne filiaalis ning maaliinide bussijaamas. Sularaha saab ELT-kaardiga välja võtta Sotsiaalpanga kassast ning Tartu Kaubamaja ja Kaubahalli valuutavahetuspunktidest. Kaupluste nimekiri täieneb pidevalt.

Ülikooli töötaja saab ELT-kaardi lepingu sõlmida panga müügiagendi vahendusel. Vajalik on töötaja palgatõend viimase kuu kohta. Lepingu sõlmimise aja suhtes saab kokku leppida, samuti antakse informatsiooni AS Eesti Sotsiaalpanga Tartu filiaali infoosakonnast tel. 33578.

Arvutikursustest ja õppematerjalidest

Tänase päeva seisuga oleme läbi viinud mitu arvutikursust. Huvi on olnud suur ja kahjuks pole me aja ja võimaluste piiratuse tõttu suutnud korraldada kursusi nii palju, kui oleks osaleda soovijaid. Oleme läbi viinud arvuti algkursuse (+*Windows*'i põhikursus) 36 osalejaga. Lisaks on toimunud kahe tuntuma tekstiredaktori *WordPerfect* 6.0 (kokku üle 50 osavõtja) ja *Word* 2.0 *for Windows* (30 osalejat) kursused. Viimati kirjutasime arvutisüsteemidest, mis on võetud ametlikeks ülikoolisisese asjaajamise vahenditeks. Eelnimetatutest kuulus nende hulka *WordPerfect*, tutvustamist ootavad aga tabelarvutussüsteem *QuattroPro* 5.0 *for Windows* ja andmebaasisüsteem *dBase* IV 2.0.

Kursused ongi nüüd ette valmistatud ja ootame huvitatuid registreerima. Siiski palume arvesse võtta, et nende süsteemidega tutvumine eeldab arvutikasutuse algteadmisi. Neil kursustel pole meil aega selgitada põhitõdesid. *QuattroPro* kursustele tulijailt ootame ka üldoskusi *Windows*'i keskkonnas töötamisel. Need aga, kel puuduvad vajalikud eelteadmised, peavad seekord kõrvale jääma ja alustama arvutiga tutvumist ikka algkursusest.

QuattroPro kursuse ülesehitus erineb senisest tavapärasest praktikast. Nimelt alustame kahetunnise loenguga, seejärel toimub kummalgi grupil neli arvutitundi. Toimumise ajad on järgmised:

I grupp	11. aprill kl. 10—12	J. Liivi 2—208
	12. aprill kl. 10—12	Vanemuise 46—106
	13. aprill kl. 10—12	Vanemuise 46—106
II grupp	11. aprill kl. 10—12	J. Liivi 2—208
	14. aprill kl. 10—12	Vanemuise 46—106
	18. aprill kl. 10—12	Vanemuise 46—106

dBase IV kursused toimuvad traditsioonilises vormis järgmiselt:

I grupp	25.—27. aprill kl. 10—12	Vaemuise 46—106
II grupp	2.—4. mai kl. 10—12	Vanemuise 46—106

Registreerida tel. 35 368.

Oodatud on eelkõige dekanaatide töötajad, kuid võimaluse korral ka kõik teised huvitatud.

Paar sõna tahaks rääkida ka õppematerjalidest. Nimelt on paljud kursustel osalejad huvi tundnud õppematerjalide vastu, kuid kahjuks pole me ise jõudnud neid kursuste ettevalmistamise kõrvalt valmistada. A/s Inf käis meile omavalmistatud õppevahendeid pakkumas ja lubas, et ka teised huvitatud saavad neid osta. Toon alljärgnevalt nende loetelu:

Arvuti algkursus
***MS Word'i* algkursus**
***MS Works'i* algkursus**
***QuattroPro* algkursus**
***Excel'i* algkursus**

Nagu pealkirjadest järeldada võib, on kõik loetletud materjalid algajatele. Hinnad on 50—70 krooni, mis ei tohiks ühele allüksusele küll suur raha olla, iseasi, kas nende juhendite sisu on sellist raha väärt. Neid juhendeid võite näha ja nende ostmise üle nõu pidada arvutuskeskuses Liivi 2—302 (tel. 35 368). Osta aga saab neid teenindusmaja VI korruselt A/s Inf büroost.

MARET MERISTE,
PC üldtarkvara konsultant

Arved-Aleksander Tammik

5. aprill 1934—24. märts 1994

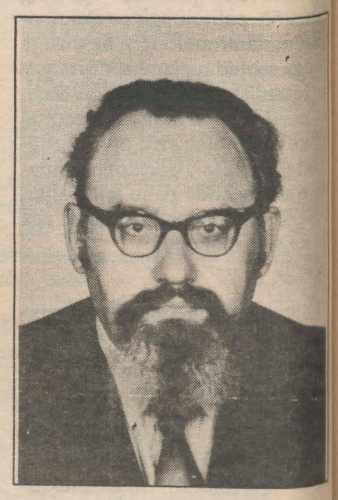

24. märtsil lahkus meie hulgast alatiseks üks elektroluminestsentsi ja pooljuhtide labori asutajatest ning selle kauaaegne juhataja. Arved-Aleksander Tammik sündis Sangaste vallas talupidaja perekonnas. Keskhariduse omandas ta Valga I Keskkoolis, mille lõpetas 1952. aastal. Samal aastal hakkas ta õppima füüsikat TRÜ matemaatika-loodusteaduskonnas. Füüsiku, füüsikaõpetaja diplomi sai ta 1957. aastal. Tema töömehetee füüsikuna algas ülikooli füüsika kateedris aga juba 1956. aastal. 1958. aastal asus ta tööle vastmoodustatud eksperimentaalfüüsika kateedrisse ning kui 1960. aastal loodi kateedri juurde elektroluminestsentsi ja pooljuhtide laboratoorium, kuulus A.-A. Tammik labori koosseisu selle moodustamise päevast alates.

Ta oli labori sisuline liider ja alates 1969. aastast ka selle juhataja. Tema eestvedamisel hakati ülikoolis 1960-ndatel aastatel ehitama füüsikaeksperimentideks vajalikku aparatuuri, eelkõige vaakumseadmeid. See töösuund on viljakalt jätkunud ning arenenud praeguseni. Kui ruumid ülikooli peahoone keldris kitsaks jäid, oli A.-A. Tammik see, kelle eestvedamisel ja organiseerimisel alustati 1968. aastal uue hoone ehitamist Narva maantee äärde. Kulus 17 aastat, kuni hoone korrus-korruse ja korpus-korpuse haaval oma praeguse kuju sai. Suurele koormusele vaatamata ei jäänud A.-A. Tammik kõrvale ka tulevaste füüsikute koolitamisest ning uurimistööst elektroluminestsentsi alal. Peale põhiliselt omaehitatud seadmetega sisustatud laborihoone jättis ta järeltulevatele põlvedele poolsada publikatsiooni ja 22 leiutist. Suur, vahel liigagi suur tööpinge jättis aga oma jäljed. 1987. aastal viis raske haigus visa töömehe pikaks ajaks tõvevoodisse. Siiski leidis A.-A. Tammik jõudu, et veel kord oma elutöö juurde tagasi pöörduda. Nüüd aga, kaks nädalat enne oma kuuekümnendat juubelit tuli tal lõplikult lahkuda.

Mälestus temast kui ikka teotahtelisest eestvedajast ja heast kolleegist jääb meie südamesse.

TÜ FÜÜSIKAOSAKOND

SPORT SPORT SPORT

Ülikooli korvpallimeistrid

Ülikooli korvpallimeistrivõistlustel osales 19 võistkonda. Edu saatis **arsiteaduskonda** — nad võitsid mõlemad meistritiitlid.

Naiskondi oli 5. Meisternaiskonnal (Pertelson, Malva, Hermanson, Sokk, Kihulane, Ussenko, Eelmäe, Puks) oli kõige tasavägisem mäng (29:22) töötajate esindusega, kus tooni annavad kliinikute inimesed eesotsas Riina Saarmaga. Töötajate naiskonnale järgnesid kehakultuuriteaduskonna III kursus, õigus- ja majandusteaduskond.

Võistlejate rühma 8 **meeskonda** mängisid algul kahes alagrupis. Põnevaks läks teises alagrupis, kus arstiteaduskonna esindus võitis kõik kohtumised, neist matemaatikaüliõpilaste vastu vaid ühe punktiga (52:51). Ülejäänud kolm meeskonda kogusid võrdselt ühe võidu ja kaks kaotust. Omavaheliste mängude parem korvide vahe, vastavalt +1,0 ja —1, andis järjestuseks:

2. KKT IV kursus, 3. KKT III kursus, 4. matemaatikateaduskond.

Finaalturniiril jätkus tulevaste arstide edu. Järgnesid KKT IV kursus, geograafiaüliõpilased ja majandusteaduskond. 5.—6. kohta jagasid KKT III ja KKT I kursus, 7.—8. kohta usuteaduskond ja matemaatikateaduskond. Meistermeeskonnas mängisid Kukk, Hirv, Beljajev, Aamissepp, Tomberg, Saluste, Berlovas. Mängijad avaldavad tänu oma sponsorfirmale «Magnum Medical».

Harrastajate liigas oli kuus meeskonda. Siin olid edukamad **juuratudengid.** Esikoht II kursusele, teine koht I kursusele. Järgnesid raviosakonna III kursus, majandusüliõpilased, tulevased matemaatikud ja eesti filoloogia osakond.

✔✔✔

Pärast paariaastast vaheaega on jõudude vahekord muutunud. Kehakultuuriüliõpilased on hakanud ülevõimu kaotama. Juurde tulid harrastajate liiga, töötajate naiskond, usuteaduskond. Kahjuks puudus alaline esikohapretendent — töötajate meeskond.

16. aprillil on Ujula tänava spordihoones Eesti üliõpilaste esmakordsed võistlused tänavakorvpallis. Loodame TÜ esindajate arvukat osavõttu.

Spordikeskus teatab

Suurvõistlustele

On saabunud kutsed ja ajakavad **1995. aasta taliuniversiaadi** kohta **Jacas (Hispaania) ja suveuniversiaadiks Fukuokas (Jaapan).** Kui tuletame meelde põllumajandusüliõpilase Indrek Kaseoru kümnevõistluse hõbemedalit Buffalo universiaadilt või korvpallimeeskonna 10. kohta, siis tasuks ju üritada.

Käesoleval aastal aga on üliõpilastel võimalik osaleda maailmameistrivõistlustel kogunisti 15 alal. Kahjuks tuleb võistlema minna oma rahakotiga, vanemate või sponsorite abiga.

Siiski üritatakse mõnel alal välja minna ja peamiselt tänu Tartu Üli-kooli õppejõudude ja aktivistide eestvõttel. Juba 2. aprillil on üliõpilaste MM-võistlused Limerickis Iirimaal. Eesti esinduse viib välja Harri Lamberg. Oma osavõtusoovist oleme teatanud sulgpallis (algab 29. aprillil Prahas), sõudmises (algus 16. juunil Groningenis), orienteerumises (algus 5. septembril Šveitsis). Eelläbirääkimisi peetakse judos. Mulluste tulemuste põhjal võiks osaleda ka triatlonis (25. septembril Naatesis).

Spordilaagrid harrastajatele

Spordikeskusse on saabunud info järgmiste üliõpilaste harrastussportlaste laagrite ja matkade kohta:

KREEKA: suvine spordilaager juunis,

SAKSAMAA: suvine spordilaager septembris,

SOOME: süstamatk 28.08.—4.09. Põhja-Soomes,
suusalaager 10.—17.04. Pyhätuturis.

AUSTRIA: sulgpallilaager 10.07.—20.08. Pressbaumis austraallastest õpetajate juhendamisel.

EESTI: jalgrattamatk Saaremaal (juuli). Osavõtjaid on registreeritud Saksamaalt ja Soomest.

INFO! INFO! INFO!

DOKTORIVÄITEKIRJA KAITSMINE

21. aprillil kl. 14 kaitseb peahoones TÜ nõukogu saalis (204) doktoriväitekirja «Gaasifaasiliste happelis-aluseliste tasakaalude teoreetiline uurimine» PEETER BURK. Oponendid: prof. E. Lippmaa ja prof. J.-F. Gal (Nice).

MAGISTRITÖÖ KAITSMINE

Eesti Rahva Muuseumi teaduri **Heno Sarve** magistritöö «Soome-ugri rahvad Venemaal: etnogeograafiline ja etnodemograafiline uurimus» kaitsmine toimub teisipäeval, 12. aprillil kell 15.15 geograafia instituudis Vanemuise 46 aud. 327. Retsensendid: prof. S. Lallukka ja dots. O. Kurs. Tööga saab tutvuda TÜ raamatukogus.

INFO! INFO! INFO!

MAGISTRITÖÖ KAITSMINE

Neljapäeval, 7. aprillil kl. 14 kaitseb Jakobi 5, aud. 302 magistritööd «Liigutusvilumuste kinemaatilise struktuuri iseärasused ja seosed kehaliste võimetega 8-aastastel lastel» sporditeaduste alal **Lennart Raudsepp.** Oponendid: prof. A. Viru ja dots. J. Loko.

VALIKKURSUS

«Füsioloogiliste süsteemide modelleerimisest»

Avaloeng on esmaspäeval, 4. aprillil kl. 16 Puusepa 8 II korrusel. Loeb ÜMPI vanemteadur **Jüri Vedru.**

Kursus on mõeldud biomeditsiiniliste erialade üliõpilastele, aga samuti teistelegi huvilistele (3 tundi korraga kuni 5. maini).

Info tel. 28 207.

AVATUD EESTI FONDI (AEF)

TEABEPÄEV

15. aprillil kell 12—14 aulas

Igakülgne teave:
- ✔ AEF-i struktuurist, tegevuse põhiprintsiipidest, prioriteetidest,
- ✔ toetuse taotlemise tingimustest,
- ✔ toetuse jagamise kriteeriumidest;

AEF-i pakutavatest
- ✔ stipendiumidest ja
- ✔ praktikumidest;

AEF-i algatatud
- ✔ projektidest ja
- ✔ rahvusvahelistest programmidest.

Teavet jagavad Avatud Eesti Fondi juhatuse liikmed Jaak Oja, Igor Cernov, Jüri Hain, Toomas Käbin, Jaak Lippmaa, Toivo Maimets, Ivi Proos, Nils Taube, tegevdirektor Mall Hellam ning AEF-i projektijuhid.

ÜLEVAADE EESTI LUULEST

Kolmapäeval, 6. aprillil kl. 18 toimub Karl Ristikivi muuseumis EKS-i ettekannete sarja järjekordne üritus. **Kajar Pruul** annab ülevaate möödunud aastal ilmunud eesti luulest.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 810. Tiraaž 1500.

35 180

EduStus

"universitas Tartuensise" eriväljaanne

NIMEKIRI NR. 1

«Vaikiv Enamus»

ERET VÕSA

KEN-MARTI VAHER

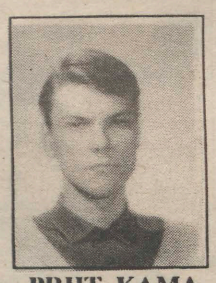
PRIIT KAMA

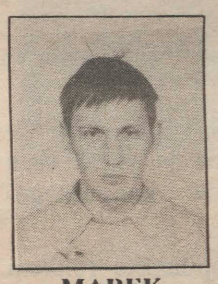
MAREK ÜHTEGI

AARNE KIRNA

VILJAR PEEP

RIINA HÄIDKIN

HENRIK KARMO

HENRI PULLISAAR

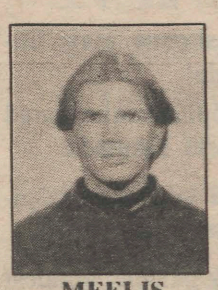
MEELIS KITSING

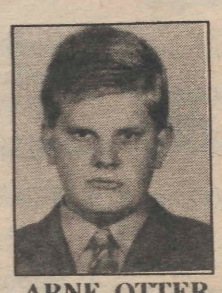
ARNE OTTER

VEIKO SPOLITIS

ERKKI BAHOVSKI

URMAS REINSALU

KALLE LIEBERT

MADIS REPLIK

PIRET SILLAPERE

ARNO VAIK

HENRIK PRAKS

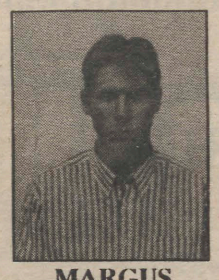
MARGUS ARVISTO

KARIN RANNU

1. KEN-MARTI VAHER — juura
2. MEELIS KITSING — ajalugu
3. ARNE OTTER — ajalugu
4. PIRET SILLAPERE — arstiteadus
5. URMAS REINSALU — juura
6. MAREK ÜHTEGI — ajalugu
7. HENRIK KARMO — majandus
8. REET PARTS — saksa fil.
9. MADIS REPLIK — ajalugu
10. ERKKI BAHOVSKI — ajalugu
11. INDREK RAUDNE — ajalugu
12. AARNE KIRNA — ajalugu
13. KALLE LIEBERT — ajalugu
14. HENRIK PRAKS — juura
15. HENRI PULLISAAR — majandus
16. ERET VÕSA — matem.
17. VEIKO SPOLITIS — sotsiaaltead.
18. KARIN RANNU — ajalugu
19. TIIA TAMME — juura
20. IMRE DERJABIN — ajalugu
21. VILJAR PEEP — ajalugu
22. PRIIT PIKAMÄE — juura
23. RIINA HÄIDKIN — psühhol.
24. ARNO VAIK — juura
25. PRIIT KAMA — juura
26. JOEL AASMÄE — juura
27. KADRI KUUSK — majandus
28. MARGUS ARVISTO — juura
29. VILLE ANNUS — bioloogia

ÜLIÕPILASKONDA KUULUMINE OLGU TUDENGITE VABADUS, MITTE KOHUSTUS

(Järg 2. lk.)

NR. 13 (1749)
REEDE,
8. APRILL
1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

HEI!
EDUSTUSE
VALIMISED ON
12.—14. APRILLINI
RAAMATU-
KOGUS!!!

NIMEKIRI NR. 1

(Algus 1. lk.)

* * *

Armas tudeng, kujuta ette, et:

— kitsas grupp tegelasi asutab TÜ Dotsentkonna. Sellesse kuulumine ja liikmemaksu tasumine tehakse kohustuslikuks, kuigi nende valimistel osavõtt kõigub ainult 10% ringis;

— sama malli järgi asutatakse TÜ Professorkond, TÜ Koristajaskond jne.

Täpselt sellise sundorganisatsioonina asutati TÜ Üliõpilaskond, mille edustust praegu valitakse.

* * *

Samas ei tea avalikkus, et edustus on tähtsusetu naljanumber. TÜ Üliõpilaskonna struktuuris puudub võimude lahusus. Kõiki asju otsustab, kogu raha käsutab palgaline valitsus, mis on praktiliselt tagandamatu. Edustus annab selle otsustele vaid heakskiidu *post factum*.

Edustus isegi ei tea, millises rahas TÜ Üliõpilaskonna valitsus supleb (üliõpilaspiletite müük, sponsorlus, välisabi jne.). Normaalset raamatupidamist pole, revisjonikomisjon ei toimi, põhikirjajärgset üliõpilaskohut pole loodud.

* * *

Riiklikke soodustusi tagavate üliõpilaspiletite väljastamine oli varem dekanaatide ülesanne. Mahhinatiivsel teel võttis TÜ Üliõpilaskonna Valitsus selle üle ja muutis tasuliseks.

Üliõpilaspiletite väljaandmine peab taas saama dekanaatide ülesandeks ning maksuvabaks!

Nii üliõpilaspiletite kui õppelaenudokumentide andmine selleks õigustatud isikutele on ülikooli funktsioon. Vahendusfirmasid ei lähe siin vaja!

* * *

Üliõpilaste huvide eest seisavad üliõpilasesindajad teaduskondade ja osakondade nõukogudes ning vabatahtlikud üliõpilasorganisatsioonid.

* * *

TÜ Üliõpilaskonna nimelist sundorganisatsiooni ei ole vaja.

Tartu Halduskohus on tunnistanud TÜ Üliõpilaskonna põhikirja ebaseaduslikuks. Kohtuotsus tuleb ellu viia!

* * *

* EI SUNDÜLIÕPILASKONNALE!

* TÜÜ Üliõpilaskonna Valitsuse laadsed kontrollimatud struktuurid on korruptsiooni legaliseeritud vormiks.

EDUSTUS ÜLIÕPILASKONNA JAOKS, MITTE VASTUPIDI!

1. **JAAK TARIEN — juura**
2. **MARTIN HALLIK — ajalugu**
3. **KAUPO KARELSON — füüsika**
4. **LY LEEDU — eesti fil.**
5. **MARVI VÕSU — majandus**
6. **TIMO KIKAS — keemia**
7. **MARGIT MARKUS — juura**
8. **MARTI AAVIK — ajalugu**
9. **LAILE KAASIK — keemia**
10. **JAANUS KAHU — ravi**
11. **KRISTJAN AUN — matem.**
12. **KRISTJAN OTT — juura**

* * *

+ Üliõpilaskonnale kultuurkapital!

  — Luua üksus, mis kogub raha ja jagab seda üliõpilaste kultuuritegevuseks.

  — Üliõpilastele rohkem vaba aja veetmise üritusi.

+ Üliõpilaskonna maja üliõpilastele!

  — Üliõpilaskonna varad üliõpilaste kasutada.

+ Ülikooli sööklad üliõpilaste kontrolli alla!

+ Infopank stipendiumidest ja fondidest!

+ Ühikad turvaliseks!

+ Tööbörs!

  — Jooksev info lühiajalistest töödest.

  — Jooksev info püsitöökohtade kohta.

  — Mess.

+ UT tõeliseks infokanaliks üliõpilaste jaoks!

+ Üliõpilastele suurem esindatus TÜ nõukogus!

+ Edustus töövõimeliseks!

+ Rohkem trükitud konspekte mõistliku hinnaga!

+ Laenusumma sõltuvusse inflatsioonist!

+ Akadeemilist vabadust!

  — Üliõpilastele sõnaõigus õppejõudude sobivuse kohta.

NIMEKIRI NR. 2

«IN CORPORE»

Taas on lubaduste ja eesmärkide aeg

«Tuleb aru saada, mida räägitakse — iga üksiku sõnani, ja mis toimub — iga üksiku püüdluseni, ning viimase puhul kohe vaadata, millise eesmärgiga see on suhestatud...» Nii kirjutas Rooma keiser Marcus Aurelius oma filosoofilises teoses «Iseendale», kuid arvestatav peaks see mõte olema ka 1994. aasta kevadises Tartus.

On järjekordsed edustuse valimised. On kaugeleulatuvad lubadused, eesmärgidki. Ei puudu võimalus vigu teha... Seda enam, et valimisplatvormide-nimekirjadega tutvumiseks jääv aeg on liialt lühike, saamaks põhjalikumat ülevaadet kandidaatidest. Loomulikult võib hääletamisest loobuda, kuid siinkohal jätan selle mõtte kõrvale.

Samas tekib aga küsimus: «Millest lähtudes siis otsustada?» Kas loota heale vaistule, hetkemeeleolule või usaldada sõbra nõuannet või... Mõnes nimekirjas leidub kindlasti ka usaldusväärsete tuttavate nimesid, aga ei tohi unustada, et antud poolthääl läheb kõigepealt eespool seisjate punktisummasse. Kes on need inimesed, pole aga alati selge.

Edustusse pääsemiseks on kõige soodsamad tingimused esimesel-teisel kandidaadil. Niisiis taandub kõik siiski üksikisikutele. Naiivne oleks ju loota, et mõnel nimekirjal õnnestuks täita kõik edustuse kohad ja hakata seejärel täielikus üksmeeles täide viima lubatut. Nimede järjekord peaks väärima seega erilist valijatepoolset tähelepanu. Siinkohal ei tahaks kuidagi solvata neid esimestele positsioonidele seatuid, kel tõepoolest tahtmine ise midagi paremuse suunas ära teha, ent samas ei suuda enam ka sinisilmselt uskuda, et uus edustus ei või taas (!?) saada kellegi isiklike huvide rahuldamise paigaks. Selliseid kahtlusi aitas kindlasti süvendada otsene kokkupuude mõnede toetusallkirjade kogujatega. Tilk tõrva rikub kogu mee...

Edustusse peaksid ju kuuluma arenenud mõtlemisvõimega aktiivsed inimesed. Kuidas aga mõista noormeest, kes allkirju «püüdes» rõhutas eufooriliselt, et karjääri tuleb ka teha. Soovides lähemalt süüvida sellise õnnetuhina tagamaadesse läks korda vaid teada saada, et oma nimekirja põhimõtete tutvustamiseks pole tal aega — seda võib lugeda ajalehestki! Tundsin end väga halvasti, sest olen millegipärast veendunud, et vähemalt see üks ebatervete unelmatega looritatud edustusekoht ei jää antud seltskonnal saamata. Ja tahes-tahtmata tungib hinge puuris peksleva linnu ahastus — näed ja kuuled, aga midagi teha ei saa. Kui ainsaks eesmärgiks saab kiire tõus karjääriredelil, kui kaasinimestesse suhtutakse kui abivahendisse edasipürgimisel, jääb algul vari nimekirjale, seejärel... Ka kõige realistlikumad ideed võivad vahel omandada kahetsusväärse alatooni. Inimesi on igasuguseid, samuti edustusi. Valimised toimuvad sõltumata poleemikast, kas sellist üliõpilasesindust üldse vajatakse. On üks mõte õigetest inimestest õigel ajal ja õiges kohas. Miks mitte!?

INGRID ABRAM,
ajalootudeng

NIMEKIRI NR. 5

«Luuserid»

1. **Martin-Hendrik Mutt**
2. **Martin Aadamsoo**
3. **Erika Ellamaa**
4. **Urmet Lee**
5. **Alar Oppar**
6. **Ott Ummelas**
7. **Rain Eensaar**
8. **Ann Randmets**
9. **Margit Sarv**

VABADUS KÕIGEPEALT. (Siis muu)

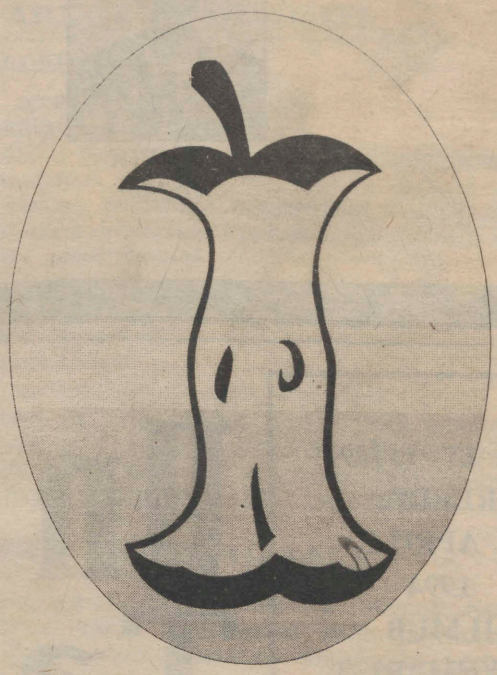

LUUSERID-HAPU AMPS

NIMEKIRI NR. 3

Nimekirja nr. 3 ei ole avaldamiseks toodud.

NIMEKIRI NR. 4

ÜS Liivika

1. Ülo Pae — stud. iur
2. Märt Mõls — stud. math
3. Toomas Mälberg — stud. iur
4. Peeter Kutman — stud. iur
5. Juhani Seilenthal — stud. iur

* * *

ÜS LIIVIKA jätkab kandideerimist n.-ö. avatud kaartidega — organisatsiooni nimekiri oma nime all, nii nagu see kujunes välja üliõpilaskonna algusaegadel kuni 1940. aastani. Me ei taha ajada edustuse valimisi erakonnapoliitika tasemele, küsimus on pelgalt üliõpilastel huvide esindamises ja sellena peaks edustus suhtlema kõrgemal tasemel nagu ühtne erakond. Me ei luba midagi uut, vaid jätkame vana.

«Edumeelsed Realistid»

NIMEKIRI NR. 6

1. ALAR ALUMAA — majandus
2. PRIIT MÄESALU — ajalugu
3. TÕNIS UBA — majandus
4. TARMO PIHLIK — matem.
5. TOOMAS RABA — ajalugu
6. JAAN REINHOLD — ajalugu
7. AARE RISTIKIVI — ajalugu
8. KADRI ORG — bio.-geo.
9. TOOMAS PETERSON — majandus

Oleme kahe jalaga maa peal ja ei luba pudrumägesid ega piimajõgesid. Pakume ainult seda, mida reaalselt teha suudame.

Eduskonnas hakkame taotlema järgmiste põhimõtete elluviimist:

— avalikustada senisest enam üliõpilasedustuse töid ja tegemisi;

— rakendada meesüliõpilasi sõjaväekohustuse kandmisel, lähtudes nende erialast;

— üliõpilaslaen vastavusse toidukorviga;

— tudengite huvide kaitstus seadusandluses;

— kõigile tudengeile teaduskondade funktsionääride valimistel hääleõigus.

KUI SOOVID MIDAGI KINDLAT, VALI MEID!!!

NIMEKIRI NR. 7

«PRO UNIVERSITAS»

Inno Tähismaa
Andrus Fischer
Eero Mikenberg
Terje Seemen
Anna Laide
Tarmo Areda
Maiu Fischer
Mart Kivisild
Ott Toomet
Meelis Rõigas
Mait Müürsepp
Mart Rummo

Kadri Ottis
Paul Ney
Sven Valdek
Vallo Kask
Vlad Kuznetsov
Alo Pikk
Peeter Roosma
Arti Hilpus
Margo Lemetti
Juhani Lemmik
Raul Veede
Jüri Seilenthal

1. Võtame ühiselamute ja üliõpilassööklate majandamise oma kontrolli alla.
2. Võitleme välja õppelaenu, mis võimaldab tervisliku äraelamise.
3. Teeme oma ajalehe.
4. Avame omale ukse ülikooli klubisse...

... meie Sinuga üheskoos.

NIMEKIRI NR. 8

«OMA MEES»

1. OLIVER HELM — «Oma Mehe» oma hääl Tartu oma raadios. Noor ja elutark, unistab oma portfellist.

2. ALLAN SINIMÄE — Liivimaa parim päkapikk — näeb kõike, teab kõike, omab konkreetset seisukohta EPA—klubi baaris. Igavene esimene, loodab jõuda teisele...

3. AHTI RAIDAL — noor ja andekas tuumafüüsik, muidu ka hea inimene. Armastab tihaseid. NB! Ei ole Jaanus Raidali vennapoeg.

4. ANU EHRPAIS — «Oma Mehe» nõunik hariduse ja psühholoogia valdkonnas. Kelm tüdruk!?

5. URMAS USTAV — armastab tudengeid, lilli, liblikaid ja muusikat. Oma Mees, kellel on kõik kuldne — pea, süda, käed ja...

6. JANA SOON — «Oma Mehe» pressisekretär-südametemurdja. Toob ka kõige tundetuma tudengi näole jääva naeratuse.

7. RAINIS NAGEL — «Oma Mehe» ankrumees. Tunneb end koduselt nii köögis kui ka telgitagustes asjades.

«LÄBI TUDENGI EDUSTUSE POOLE»

See on Oma Mehe programm tudengite heaks. Me lähtume isiku tervest mõistusest ja vastutustundest. Oleme valmis igakülgseks koostööks igas Tartu Ülikooli tudengkonda edendavas liinis ja tahame ära hoida igasugust TÜ-le tulutut või kahjulikku jõu ja raha raiskamist.

Seega oleme avatud kõigile ja koostöövalmis kõigiga. Me ei otsi vanu vigu, vaid tekitame uusi probleeme ja lahendame need.

ME TEAME, MIDA ME TEEME, SEST TEEME KOOS TEIEGA!

Nimekirjal on lai kandepind — erinevatest instituutidest ja üliõpilasorganisatsioonidest on siia koondunud noored teotahtelised OMAD MEHED, kellel on vahetu kontakt väga paljude tudengitega, s.t. oleme kursis Teie probleemidega.

Teame, et meie tugevuseks on väga hea meeskonnatöö, samuti iga «Oma Mehe» liikme esiletõus eraldi. Siin on ühendatud eelnev juhtimiskogemus ja värsked, reaalselt teostuvad ideed.

Meie suur eelis on ka hea enesetunnetamine võimukoridorides — see on tasapind, kus meie ideed saavad konkreetse väljundi ja kinnituse.

MEIE IDEEDEKS JA TEGUDEKS ON:

1. **Õppekorralduse** muutmine veelgi dünaamilisemaks. Eeldame, et tudengil on olemas aju, käed ja jalad. Jõudu ja jaksu!
2. **Ühiselamute** tingimused tudengile vastuvõetavamaks! Eeldame reaalset kontrolli Üliõpilasküla tegutsemise üle.
3. **Söögikohad** inimväärseks! Eeldame, et roogade hind määratakse lähtuvalt nende reaalsest väärtusest.
4. Sügisest **sõjaväekohustuse** täitmise võimalus ülikoolis (reservohvitseride kursused)!
5. **Tudengiperele** suurem tähelepanu!
6. Koostöös kõigi üliõpilasklubidega parandada üliõpilaste vaba **aja** veetmise võimalusi.
7. **Õppelaenu** võtmine hõlpsamaks, summa suuremaks.

Keda tudengid ka edustusse ei läheta, soovime, et sinna tuleksid tegusad, rõõmsameelsed, tööd armastavad, TÜ tudengite huve silmas pidades ka kompromissialdid neiud ja noormehed.

Sellel nimekirjal, kui valijad teda toetavad, on reaalne võimalus ja tahtmine teostada eeltoodud ideed, et panna alus tugevale ja tervele üliõpilaskonnale.

KUI TE OLETE TARGAD JA ILUSAD,
SIIS VALITE TE ISEENNAST!

Uusi trükiseid TÜ kirjastus- ja trükiosakonnalt jaanuaris-veebruaris

TÜ toimetised. Vihik 967. Biological and pedagogical problems of physical education and sport IV. Töid kehakultuuri alalt. Tartu 1994, 200 eks., 164 lk.

Ülikool 1993. Tartu 1994, 84 lk., 300 eks.

Tiiu Jaago. Kuldnaine. Tartu 1993, 124 lk., 450 eks.

Heino Räim. Kirjandiõpetuse harjutusi arutluse sõnastusest ja hindamisest. Tartu 1994, 250 eks., 28 lk.

Loengud ja praktilised tööd 1993/94. õppeaastal. Tartu 1994, 1000 eks., 366 lk.

I. Tamm. Kelleks saada? Tartu 1993, 500 eks., 88 lk.

REISIKIRI TARTUST ehk TARTUSSE JA TAGASI

Kella seitsme paiku hommikul võis Balti jaama tähelepanelik kassiir imestusega märgata, et peaaegu iga teise piletinõudleja sooviks oli: «Pool Tartusse» või «Õpilase Tartusse». Mis küll sundis pealinna noori nii varavalgel liikvele? Eks ikka Eesti ainsa tõelise ülikooli lahtiste uste päevad.

Kevadine Tartu kinnitas nende ootusi, kes olid ettenägelikult polaroidsed okulaarid tasku pistnud. Kuigi päris pilvitu taevas ka polnud, sest oma koha päikese all oli hõivanud grupp kiudpilvi.

Saadi teada palju huvitavat. Sedagi, et «vana ülikool on nagu hea vein» ja et «möödukas prassimine» kuulub oskuste hulka, mis aitavad sisse elada ülikooli õhustikku. Põhjaeestlasi julgustati loobuma ka Soome TV-st ja soojast vannist (jälle?). Tuli välja, et need on suisa tühised kui mitte kahjulikud.

Piki universitas'e treppe ja koridore uidates tabas kõrv nii mitmeidki sahinaid. Näiteks, et lähemal ajal läheb 30 TÜ tudengit praktiseerima Jaapanisse ja et «Sophoklese» saiad polegi saiad, vaid hoopis pirukad. Hiljem selgus siiski, et tegu on blufiga.

Ja siis läksid kõik laiali — kes kuhu. Rongiga Tallinnasse sõitjad võisid konstateerida tõsiasja, et kontrollid olid samad kes hommikulgi.

ÜITS TALINA MIIS

SPORDIKESKUS TEATAB

5 RIIGI ÜLIÕPILASED PALLIPLATSIL

30. Aleksander Rünga (sõjajärgne TÜ sportmängude kateedri juhataja ja Eesti võrkpallikoondiste treener) mälestusturniir oli ülikooli spordihoones märtsi viimastel päevadel. Esmakordselt võistlesid segavõistkonnad (3 meest, 3 naist) ja mängiti aja peale (2x12 min.). Võistlema saabus sadakond välistudengit neljast riigist (Hollandist 6, Soomest 4, Saksamaalt 2, Leedust 1 võistkond). Oma lippu hoidsid kõrgel Eesti üliõpilased. Poolfinaalid: PEDA-TÄPP — TÜ I 2:0 ja ŠIAULIAI — PEDA-TIP (kahe Tallinna kooli koondis) 2:0. Finaalivõidu said pikakasvulised ja tugevate pallingute ning ründelöökidega leedulased.

Turniir läks korda, osalejate meeleolu oli ülev. Selleks aitasid kaasa ühised õhtuveetmised Narva maantee kohvikus ja bankett «Kaunases». Võistluste õnnestumisele aitasid kaasa ka sponsorfirmad auhindade ja suveniiridega. Eriline tänu aga spordikeskuse õppejõule Tarmo Kajandile, kelle initsiatiivil ja isiklike tutvuste põhjal õnnestus Tartusse kutsuda esindusliku turniiri jagu üliõpilasvõistkondi.

PÕRANDAPALLIL ON SÕPRU

Päev pärast võrkpalli kogunesid TÜ spordihoonesse põrandapalli (Soomes *sählypallo*) sõbrad, et saada selgitusi Soome Üliõpilaste Spordiliidu esindajatelt. Teise päeva järel oli järgmisel hommikul võistlusvalmis 7 meeskonda ja 2 naiskonda.

Rõõm märkida, et nii naiste kui meeste konkurentsis said esikoha Tartu üliõpilased — Eesti Hambaarsti Üliõpilaste Liidu esindused. Meeste finaal tuletas põnevuselt meelde maailma tippüritusi — pärast viiki sooritati karistusviskeid, mis viiendas voorus tõid võidu üliõpilastele Nõmme sisebändi Klubi üle. 3.—4. kohta jagasid Eesti Sisekaitse Akadeemia ja Mustvee linnameeskond.

Põrandapalli on võimalik harjutada TÜ spordihallis.

Kevadvaheaeg suuskadel

Tänavune talv on olnud tõesti tal[...] ve moodi ning lund on jätkunud ke[...] vadeni välja. Võimalust kevadvahe[...] ajal suusatada ei jätnud kasutamata ka osa kehakultuuriteaduskonna üliõpila[...] si, kes veetsid kolm päeva Kääriku[...] ning tegelesid peamiselt mäesuusata[...] misega. Tavapäraselt korraldatakse suusalaagrites ka võistlusi ning nüüd otsustati jõudu proovida järjestikku kolmel alal: suusahüpped, slaalom ning jooks Seinamäe järsul tõusul «Marjamäe kolmevõistluse» nimetuse all. Võistlema sõideti Käärikult 5 km kaugusel olevale Marjamäele. Suusahüppe meetrid arvestati sekunditeks, sinna liideti veel slaalomiraja läbimise aeg sekundites ning jooksumaale asuti juba viitstardist — kes lõpetas selle esimesena, oli ka kogu võistluse võitja. Võistlussüsteemi väljatöötajad olid Taivo Palloteder ja Tarmo Kilg ning kohtunikurollis olid Priit Rooden, Jaanus Teppan. Sellised üliõpilaste eneste läbiviidud üritused on kehakultuuriteaduskonnas õppijatele hea praktika ning võib loota, et häid ideid ja pealehakkamist on neil oma erialaseks tööl ka tulevikus.

Kolmevõistluse tulemused:

1. Taivo Palloteder I k. hüpped 13 m ja 13 m, slaalom 29,0 sek., jooks 62 sek.
2. Kuno Rooba III k. (10 m, 9,5 m; 29,28 sek.; 55 sek.)
3. Marko Luhamaa I k. (11,5 m, 12 m; 30,83 sek.; 68 sek.)
4. Rein Kullamaa III k. (9 m, 9 m; 34,25 sek.; 56 sek.)
5. Tarmo Kilg I k. (8 m, 8 m; 31,87; 59 sek.)
6. Jaanus Aus I k. (8 m, 8,5 m; 38,23 sek.; 65 sek.)

7.—8. I naine! Kristi Lõhmus (6 m, 7 m; 38,09 sek.; 59 sek.)

7.—8. Kaupo Jõeveer I k. (10 m, 9,5 m; 31,55 sek.; 86 sek.)

9. II naine Enel Kukk I k. (7,5 m, 7 m; 38,71 sek.; 61 sek.)

10. Ivika Koppel III k. (6,5 m, 7,5 m; 33,63 sek.; 79 sek.)

Kalle Kose — katkestas

Tiia Teppan,
spordikeskuse assistent

«AJAHÕLMA KADUNUD OLÜMPIA-ALAD»

12. aprillil kl. 18 toimub TÜ kergejõustikuhallis teaduskondadevaheline võistkondlik võistlus «AJAHÕLMA KADUNUD OLÜMPIA-ALAD»

Kavas:

— paigalt kolmikhüpe,
— paigalt raskusheide (mehed 24 kg, naised 16 kg),
— paigalt kõrgushüpe,
— köievedu (5 meest, 5 naist),
— 6x ühe ringi teatejooks (3 meest + 3 naist).

Võistkonnal on õigus igal alal välja panna 5 naist ja 5 meest. Võistkondlikult võidab teaduskond (KKT esineb kursustega), kes üksikalade kokkuvõtes on edukam.

Teaduskonna esindaja annab võistkonna üles 30 minutit enne võistluste algust.

Võitjale võistkonnale «Suur Auhind». Eriauhind võistlejale, kellel on originaalseim võistlusriietus.

Tulge «olümpiamängudele»!

INFO! INFO! INFO

UPPSALA ÜLIKOOLI STIPENDIUM 1994/95. õ.-a.

Uppsala Ülikool pakub ühele üliõpilasele stipendiumi 10-kuuliseks õppimiseks alates 1. septembrist 1994.

Konkursis osalemise tingimused:
— vähemalt teise aasta üliõpilane,
— väga hea õppeedukus,
— väga hea inglise (rootsi) keele oskus.

15. aprilliks esitada välissuhete osakonda põhjendatud avaldus rektori nimele koos dekaani soovitusega, väljavõte õpinguraamatust, keeleoskuse tõend(id).

Välissuhete osakond

ANTIIKKULTUURI LEKTOORIUMIS

Antiikkultuuri lektooriumis esineb kolmapäeval, 13. aprillil kell 18.15 TÜ nõukogu saalis Sergei Stadnikov ettekandega «Baltisakslaste osast egüptoloogia tekkimisel keiserlikul Venemaal».

ÕPETATUD EESTI SELTSI

koosolek on neljapäeval, 14. aprillil kell 16.15 ülikooli peahoones auditooriumis 102. Prof. Ülo **Mander** teeb ettekande maa seisundist ja ökoloogilisest olukorrast Eestis 20. sajandil.

Lp. MAGISTRANDID!

Magistrieksamit **saksa keelest** on võimalik sooritada 3. mail kl. 16 keeltemaja ruumis 214. Erialaraamatud palume tuua 29. aprilliks keeltemajja, ruumi 313. Eksamiks registreerimine samas kuni 29. aprillini.

* * *

Magistrieksamit **inglise keelest** on võimalik sooritada 7. mail kl. 10 keeltemaja ruumis 214. Erialaraamatud palume tuua 3. maiks keeltemajja, ruumi 313. Eksamiks registreerimine samas 3. maini.

Keelekeskus

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 865. Tiraaž 1500.

35 180

NR. 14 (1750)
REEDE,
15. APRILL
1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

NB!

- ÕPPETÖÖ TOIMUMIST KONTROLLITAKSE — 2. lk.
- VESTLUSRINGIS ON USUTEADUSKONNA TUDENGID — 3. lk.

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

Mida arutati edustuses?

Edustuse järjekordne koosolek leidis aset 6. aprillil TÜ nõukogu saalis. Sellest võttis osa 15 edustuse liiget.

● **Esimesel lugemisel oli TÜÜ põhikirja muutmise eelnõu:**

§ 1: Kõik Tartu Ülikooli üliõpilased moodustavad üliõpilaskonna. Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna kui organisatsiooni liikmeks võib isikliku tahteavalduse alusel astuda iga Tartu Ülikooli päevase osakonna üliõpilane, magistrand või doktorand.

§ 43: Käesolev põhikiri kuulub läbivaatamisele TÜÜ Edustuse poolt 3 kuu jooksul kõrgkooliseaduse vm. vastava seaduse kehtima hakkamisest.

Selle eesmärk on viia põhikiri kooskõlla Tartu linnavalitsuse nõudmistega, mida viimane esitab TÜÜ-le, täites Tartu halduskohtu 16. märtsi otsust («Tunnistada seadusevastaseks Tartu Linnavalitsuse linnapea korraldus No 541 24.10.1991. a. Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna põhikirja registreerimine ja kohustada Tartu Linnavalitsusel asi uuesti läbi vaadata ja teha uus otsus»).

● **TÜ Üliõpilasküla ühisnõukogu uueks liikmeteks valiti Kaupo Karelson ja Andrus Kõiv.**

● **TÜÜ järgmise aasta liikmemaksuks kehtestati 30 krooni.**

● **Edustus otsustas, et järgmise aasta eelarvest eraldatakse 1/3 üliõpilaskonna ametnike preemiateks.** Sellel aastal moodustasid preemiad ja toetused ca 35% eelarvest.

● **Edustuse järgmine koosolek toimub 20. aprillil.**

TÜÜ pressiteenistus

Neljapäeval lõppes edustuse valimine

Ajal, mil see leht trükist ilmub, pole edustuse valimised ilmselt veel lõppenud. Seepärast me viimaseid tulemusi ei tea, kahe esimese päeva seisust saame küll ülevaate teha.

Teisipäeval kell 10 alanud valimistel oli lõunaks osalenud 40 tudengi ringis. Kella kuueks õhtul oli heaks arvanud mingi nimekirja eest oma hääl anda juba 250 üliõpilast. Indrek Ostrat valimistoimkonnast ütles, et kella kuue paiku võikski valimised juba ära lõpetada, vaevalt kella kaheksani enam palju lisandujaid on. Kõige rohkem käidi just lõunast alates. Esimesel päeval doktorante veel valimas käinud polnud, mõned magistrandid küll. Üldse on valimisõiguslikke üliõpilasi 6500.

Edustusse kandideeris 8 nimekirja 101 kandidaadiga. Kohti on edustuses 25. Mõõdunud aastal käis valimas 16,3% (957 üliõpilast), kaks aastat tagasi 12,4%. Selle aasta valimisprotsenti ennustama me ei hakka, peagi on tulemused ise teada.

Kolmapäeva õhtuks oli valimas käinud 454 üliõpilast.

❒ **Edustuse valimiseelne kampaania oli minimaalne või peaaegu olematu. Kas see ei huvita enam kandideerijaid endidki? Igatahes teed ei pakkunud keegi, nagu ühe vana foto järgi on kunagi peahoone ees tehtud.**

Uutest infootsingu võimalustest raamatukogus

Lisaks raamatukogus CD-ROM-idel (laserplaatidel) olemasolevale 27-le andmebaasile, 6-le *Current Contents* seeriale ja võimalusele kasutada *Internet*is teiste riikide vaba juurdepääsuga andmebaase, on TÜ raamatukogu sõlminud lepingu rahvusvahelise infokontserniga *STN INTERNATIONAL (DATABASES IN SCIENCE & TECHNOLOGY).*

Kontsern *STN INTERNATIONAL* pakub sidusotsinguks *(on-line)* umbes 200 andmebaasi, mis on 3 firma — *FACHINFORMATIONSZENTRUM (FIZ) KARLSRUHE, THE AMERICAN CHEMICAL SOCIETY (ACS)* ja *THE JAPAN INFORMATION CENTER OF SCIENCE AND TECHNOLOGY (JIST)* koostöö tulemus.

Andmebaasid on ühendatud oma profiili järgi 39-sse rühma, *(CLUSTER DEFINITION) AGRICULTURE, BIOSCIENCE LITERATURE, SCI-TECH BUSINESS AND NEWS, CAS REGISTRY MUMBERS, CHEM PROPERTIES AND DATA (NUMERIC DATA), CHEMICAL ENGINEERING, CHEMICAL LITERATURE, FULLTEXT CHEMICAL JOURNALS ONLINE, BUILDING AND CONSTRUCTION, CURRENT FILE ENVIRONMENT, ELECTRICAL ENGINEERING AND COMPUTER SCIENCE, ENGINEERING AND TECHNOLOGY, ENVIRONMENT, ENERGY SOURCES, FULLTEXT FILES, EARTH AND GEO-SCIENCES, GOVERNMENTAL REGULATIONS, HEALTH SCIENCES, SOCIAL SCIENCES, MATERIALS DATA (NUMERIC DATA), MATERIALS SCIENCE, MEDICINE AND MEDICAL SCIENCE, SCITECH MEETINGS AND CONFERENCES, METALS DATA, MOBILITY ENGINEERING, PATENTS, PETROLEUM, PHARMACEUTICAL SCIENCE, PHYSICS, PLASTICS DATA, POLIMER SCIENCE, REACTIONS CLUSTER, RESEARCH CLUSTER, OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY, CURRENT FILES WITH L-NUMBERS, STRUCTURE SEARCHING CLUSTER, PRODUCT DIRECTORIES AND SUPPLIERS, TOXICOLOGICAL INFORMATION.*

Otsinguid saab teha kas ühes või mitmes või terves rühmas andmebaasides. Otsingud on tasulised. Igal andmebaasil on oma kasutamistunni ja otsingutulemuste salvestamise hind.

STN INTERNATIONAL pakub 21 andmebaasi meile 60%-lise hinnasoodustusega:

CA (CHEMICAL ABSTRACTS), CAOLD (CHEMICAL ABSTRACTS OLD), CAPREVIEWS (CHEMICAL ABSTRACTS PREVIEWS) jt., ning 21 andmebaasi 80%-lise hinnasoodustusega: *BIBLIODATA, COMPUSCIENCE, CONF, MATH, MATHDI, PHYS* jt.

Eriti suurt huvi peaksid need andmebaasid pakkuma täppisteadlastele, kuna andmebaase CD-ROM-idel neile kas ei koostata (füüsika) või on nad kõrge hinna tõttu raamatukogule kättesaamatud (matemaatika, keemia).

Praktilise infootsingu asjus palume pöörduda raamatukogu infoosakonda, tel. 32467.

ALLA SAARI

Teisipäeval, 26. aprillil

kl. 16 EPMÜ piletilaat ja kevadpäevade üldinfo — EPA klubi õuel.
kl. 18—19 kevadpäevade kõikide ürituste suur piletilaat — TÜ füüsikahoones (Tähe tn. 4).
kl. 22 *Trancemission* (häppening) — EPA klubi õuel.
kl. 22 tudengikohvik fännidele — Narva mnt. 27 kohvikus.
kl. 22.15 soubänd «Eldorado» ja keldrisaalis DEKA & FREE — EPA klubis.

Kolmapäeval, 27. aprillil

kl. 16 spordi*show* — EPMÜ võimlas.
kl. 18 põimik lembelauludest — EPA klubi terrassikohvikus (terrassikohvik avatud kevadpäevade ajal kl. 15—21).
kl. 19.30 õllekrooks — EPA klubi terrassikohvikus.
kl. 20 Henry Laksi kontsert — TÜ Ajaloo Muuseumis.
kl. 20 Tallinna Pedagoogikaülikooli näitejuhtide etendus — «OTTO»-teatris (Tähe tn. 33).
kl. 21.30 armastuslaule klaverile ja flöödile — «OTTO»-teatris.
kl. 22 öö-Beerudisko — EPA klubis.
kl. 22 tudengikohvik fännidele — Narva mnt. 27 kohvikus.

Neljapäeval, 28. aprillil

kl. 14 LÕBUS TUDENGILAAT RAEPLATSIL.
* Rongkäik peahoone eest laadaplatsile * Kevadpäevade ametlik avamine * Laadapalagan, loterii, päevapiltnik * Bändid, pundid ja moosekandid, kerjused ja muidu sandid. Teatejooks kostümeeritud tudengivõistkondadele kl. 15 Raekoja platsil.
kl. 15.30 laulu-, mängu- ja tantsuselts «Lakstigal» — Kaubahalli esisel.
kl. 16 puhkpilliorkester «Popsid» — Emajõe kaldapealsel.
kl. 17 kummipaadiralli Emajõel — «Kaunase» ees.
kl. 20 «Tudengilaul '94» — EPMÜ aulas.
kl. 20 «OTTO»-teatri etendus «Kunst 1993 e. kohtumine kuulsusega» — «OTTO»-teatris.
kl. 22 tudengikohvik fännidele — Narva mnt. 27 kohvikus.
kl. 23 kabaree-ee! Mängib EVEA projekt — EPA klubis.
kl. 24 klubi «Öö-OTTO» — «OTTO»-teatris.

Reedel, 29. aprillil

kl. 20 J. Borgen «Victoria Regia» — «OTTO»-teatris.
kl. 22 tudengikohvik fännidele — Narva mnt. 27 kohvikus.
kl. 22 FÜÜSIKAHOONE *SHOW* ansamblitega «BEERGRASS» ja «UMMAMUUDU».
* Mängupõrgu ja veinikelder * Tuhanded trikid kümnel korrusel ja sajas nurgas. — TÜ füüsikahoones (Tähe tn. 4).
kl. 22 PLATSUPIDU HAPNIKUS — TÜ korvpalliväljakul.
kl. 23 «Tõusva päikese maja» — EPA klubis.
kl. 24 klubi «Öö-OTTO» — «OTTO»-teatris.

Laupäeval, 30. aprillil

kl. 17 TÜ Akadeemilise Naiskoori ja TTÜ Akadeemilise Meeskoori kevadkontsert — TÜ aulas.
kl. 18 «Malevanostalgia». EÜE laulud vabas õhus — EPA klubi terrassikohvikus.
kl. 18 H. Pinter «Endised ajad» (esietendus) — «OTTO»-teatris.
kl. 20 ÕLLEÕHTU LAULU JA TANTSUGA — Tartu turuhoones. Peo panevad püsti Tallinna Tehnikaülikooli Meeskoor ning Eesti Riikliku Piirivalveameti Puhkpilliorkester ja otse loomulikult kohalolevate firmade «Carlsberg» ja «Tartu Õlletehas» kesvamärjuke.
kl. 22 jämmibändid — EPA klubis.
kl. 22 tudengikohvik fännidele — Narva mnt. 27 kohvikus.
kl. 22 KÜÜNLAVALGUSÕHTU — TÜ korvpalliväljakul.

KOHTUMISENI KEVADPÄEVADEL!

TÜ klubi ja ülikooli kultuuriklubi, EPA klubi, «OTTO»-teater.

29. märtsil

● **Kehakultuuriteaduskonna aruande esitas dekaan dots. Mati Pääsuke.**

Uue struktuuri järgi on teaduskonnas kolm instituuti: spordibioloogia, spordipedagoogika ja treeninguõpetuse instituut. Teaduskonna koosseisu kuulub ka spordikeskus (õppe-sporditöö sektor ja kehakultuurisektor ning spordibaasid). Teaduskonnast saab kõrghariduse (diplomi- ehk bakalaureuseõpe) kooli kehalises kasvatuses, treeninguõpetuses, liikumisravi ja puuetega inimeste kehakultuuris, spordijuhtimises ja terviseõpetuses. Toimub teaduslik uurimistöö, kraadiharidus, võimaldatakse täienduskoolitust ning rakendusuuringutele põhinevat teenindust.

Teaduskonna probleeme arutades leidis valitsus, et kuna Tallinna Pedagoogikaülikooli samast teaduskonnast on kujunemas konkurent kaadri ettevalmistamisel eriti Põhja-Eestile, siis tuleb teaduskonda rohkem ajakirjanduses kajastada.

● **Prorektor Teet Seene tutvustas õppekava ja aineprogrammi koostamise eeskirja projekti, mille oli läbi arutanud õppekomisjon, samuti uue eriala avamise (õppekava kehtestamise) korda.** Valitsus kinnitas need.

● **Valitsus arutas ka õppetöö toimumise kontrollimist.** Lähemalt saab lugeda tänase ajalehe samalt leheküljelt.

● **Filosoofiateaduskonna dekaani kt. prof. Ago Künnap informeeris valitsust veel kord oma teaduskonna nõukogu otsusest sotsiaalteaduste integreerimise kiirendamise kohta (vt. UT nr. 7—8).** Sel teemal peetakse läbirääkimisi.

TÜ NÕUKOGUS

Rektori aastaaruandest

(vt. ka UT nr. 9)

Rektor peatus oma aastaaruandes 4. märtsil rohkem ülikooli sise- kui välispoliitikal. Ülikooli tegevuse mõlemad tahud tulevad uuesti vaatluse alla juunikuu nõukogu koosolekul rektori aruandes.

Järgnevalt mõned väljavõtted aastaaruandest.

Üldandmeid: 1993. aastal oli ülikooli töötajate üldarv 3039, kellest õppejõude oli 869 (s.h. korralisi professoreid 138 ja teadureid 300). Doktoreid oli 145 (s.h. PhD 18), kandidaate 488, magistreid 58. Üliõpilasi õppis ülikoolis 7581 (neist päevaõppes 5662), magistrante 556, doktorante 205. Kaitsti 27 doktoritööd ning 101 magistritööd.

1993. aasta 1. veebruarist rakendati ülikooli uus struktuur. Likvideeriti senised kateedrid, laborid, kabinetid, mille baasil loodi instituudid, kliinikud, keskused, mis on administratiivselt liigendamata struktuuriüksused. Instituut ja temaga staatuselt võrdsustatud osakond/kliinik/keskus ühendab mitut, erialaselt seotud õppetooli, grantide või lepingute alusel finantseeritavaid töörühmi või muid spetsiifiliste ülesannetega gruppe.

Aasta lõpus oli kümnes teaduskonnas 48 instituuti/osakonda, 18 kliinikut, 8 keskust ja 12 muud teaduskondade tegevusega seonduvat struktuuriüksust.

Kujunes välja sotsiaalteaduskonna struktuur; seal loodi politoloogia osakond ja üldsotsiaalteaduste osakond.

Filosoofiateaduskonna filosoofia ja poliitikateaduste osakonna baasil loodi filosoofia osakond. Poliitikateaduste õpetamine, v.a. poliitiline filosoofia, viidi üle sotsiaalteaduskonda.

Majandusteaduskonna juurde loodi Euroopa instituut, juh. prof. Janno Reiljan.

Filosoofiateaduskonna juurde loodi Põhja-Ameerika uuringute keskus (president prof. Krista Vogelberg).

Arstiteaduskonna juures on füüsilise antroloogia keskus (juh. prof. Helje Kaarma).

Samuti loodi üleülikooliline tööja kodanikukaitse osakond, juh. lektor Tõnu Paasoja.

Matemaatikateaduskonna alluvusalast viidi üleülikooliliste allüksuste blokki arvutuskeskus.

TÜ nõukogu otsuse järgi likvideeriti Kardiovaskulaarkirurgia Tallinna Teaduskeskus (Eesti Südamekeskus).

1993. aastal valis TÜ nõukogu 22 korralist professorit (s.h. 4 ühisprofessorit). Esimest korda valiti ka 38 emeriitprofessorit.

Sotsiaalteaduskonnas avati 5 professuuri.

Eesti TA akadeemikuks valiti korralised professorid Ülo Lumiste, Ülo Lepik, Ain-Elmar Kaasik, Ilmar Koppel ja Viktor Masing.

ÕPPETÖÖ

Põhiõppes jätkus üleminek kursustesüsteemilt ainesüsteemile. Formaalselt on see toimunud, kuid erialati ebaühtlaselt. Ühtluse saavutamiseks erinevate teaduskondade õppekavades kehtestati ainesüsteemse õppekorralduse normid. Piirangute kehtestamine tekitas teaduskondadevaheliste erinevuste tõttu erinevat mõistmist. Sisuliselt annab selline normatiivide kehtestamine üliõpilastele võimaluse nominaalõppeaega ühe aasta võrra pikendada.

Õppekavades püütakse vältida teaduskondadevahelist parallelismi. Teaduskonniti on õppekavades erinevusi nii struktuurilt kui mahult. Et ainesüsteem saaks aga ülikoolis tervikuna funktsioneerida, tuleb õppekavade struktuur allutada ühistele printsiipidele, vastasel korral pole võimalik üliõpilaste tasandil ülikoolisisest akadeemilist vahetust korraldada.

Kultuuri- ja Haridusministeeriumil on kavas alustada kõrgkoolide õppekavade akrediteerimist väliekspertide osalusel.

Üle pika aja ilmus ülikooli üldist õppekorraldust puudutav kogumik «Tartu Ülikooli teatmik».

Esmakordselt pärast sõda ilmus 1993/1994. akadeemilise aasta õppekursuste loend «Tartu Ülikooli loengud ja praktilised tööd».

Õppetöös suureneb külalisõppejõudude osa. Eelmisel aastal töötas ülikoolis 15 välisülikoolide õppejõudu, 27 lektorit töötas vähemalt ühe semestri ning hulk välisõppejõude oli siin lühemat aega.

TEADUSTÖÖ

Teadustöö toimus 1993. aastal 436 teadusprojekti raames.

Teaduspublikatsioone on teaduskonnad käsitlenud erinevalt. Aruannetes ja diskettidel esitatud andmed ei olnud sageli täielikud ja korrektsed, oma tulemuste hindamisel on kasutatud erinevaid lähtealuseid. Mõisted vajavad edaspidi täpsustamist.

Ülikoolitöötajad esinesid eelmisel aastal 1447 ettekandega teadusüritustel nii Eestis kui mujal.

Kahepoolseid koostöölepinguid oli ülikoolil 1993. aastaks 40 väliskõrgkooliga. Kokku viibis koostöölepingute raames partnerülikoolides 46 õppejõudu ja teadurit, samapalju läkitasid partnerülikoolid ka Tartusse.

Ma pean saama loengut kuulata

Nõukogude ajal käis kurtmine selle üle, et tudengid ei käi loengutel. Vahepeal saadeti koguni prodekaanid ja kursusejuhendajad ühikasse magajaid äratama. Nüüd on kiiresti tekkinud n.-ö. vastupidine mure: üliõpilased kurdavad, et loengud või seminarid jäävad lihtsalt ära, õppejõud on välismaal, ta hilineb, või teatab laborant paarkümmend minutit enne loengu algust, et seda ei toimu.

Et olukorrast selgust saada, kontrollis rektori kantselei õppegrupp märtsi paari viimase nädala jooksul õppetöö toimumist. 29. märtsil tegi tulemustest ülikooli valitsuses ülevaate prorektor prof. Teet Seene. Valitsus leidis, et probleemi tuleb käsitleda ka ülikooli ajaleheS. Järgnevalt esitabki toimetus mõned küsimused rektori kantselei töötajale LEA MICHELSONILE.

❐ **Tudeng peab küll loengut kuulata saama, kuid on ka auditooriume, mis sugugi nii täis ei saa, või mis hoopis tühjaks jäävad seetõttu, et tudengeid ise kohale ei tule.**

● **Kas õppetöö toimumist on õigus kontrollida ja kellel see õigus on?**

Eelmise aasta 22. oktoobril ilmus õppetöö planeerimise ja läbiviimise korra kohta rektori käskkiri. 4. punktis on öeldud, et **muudatused tunniplaanis (aine, toimumise aja või koha või õppejõu nime muutumise kohta) esitatakse hiljemalt 3 päeva enne muudatuse kehtima hakkamist dekaani poolt kinnitatuna rektori kantseleile.**

Punkt 6. **Administratiivne üldvastutus tunniplaanijärgse õppetöö toimumise eest teaduskonnas panna dekaanile ja otsene vastutus instituudi/osakonna/keskuse/kliiniku juhatajale, akadeemiline vastutus vastava ainevaldkonna korralisele professorile.**

Meie kontrolli tulemused näitasid, et teaduskonnasiseselt pole õppetöö toimumist ilmselt kontrollitud. Meiepoolne kontrollimine sai teoks ennekõike üliõpilaste rahulolematuse tõttu, sest õppetööks on nad ju ülikooli tulnud ja üliõpilasel on püha õigus nõuda, et loengud ja seminarid toimuksid.

● **Mis konkreetselt kontrollimisel ilmnes?**

Kõigepealt on suur segadus **tunniplaanidega.** Õppetöö toimumise kohta võivad olla koguni kolmesugused andmed: rektori kantseleile esitatud tunniplaanis, dekanaadi tunniplaanis ja veel osakonna/instituudi tunniplaanis.

● **Näiteks?**

Nii näiteks on vene filoloogias kolmapäeviti kl. 14—16 rektori kantselei andmetel Igor Cernovi loeng, dekanaadi järgi Vassiltšenko, osakonna andmetel Dulitšenko oma (ka tunniplaanides puudusid eesnimetähed).

Matemaatikateaduskonnas peaks olema Vanemuise 46—112 teisipäeviti kl. 12—14 rektori kantseleile esitatud andmete järgi Mati Abeli loeng, dekanaadi ruumide plaanis ei ole sellel ajal sinna õppetööd planeeritud ja üliõpilaste jaoks koridori seinal rippuvas tunniplaanis on sama õppetöö hoopis kl. 14—16.

Tahan lisada, et nende näidete põhjal ei maksa kohe arvata, et õppejõud on need loengud pidamata jätnud. Tegemist on segadustega tunniplaanis.

Samuti ei ole rektori kantseleile esitatud tunniplaanid korrektselt vormistatud:

*** ei ole märgitud, millise õppeaasta ja semestri kohta antud tunniplaan kehtib** (vene ja slaavi filoloogia, psühholoogia, hispaania keele ja saksa keele erialade tunniplaanid);

*** on märgitud ainult õppeaine nimetus, kuid õppejõu nimi ja toimumise koht puuduvad** (neljapäeviti kl. 14—16 politoloogia žurnalistidel);

*** sageli on märkimata õppejõu ametikoha nimetus ja õppejõu initsiaalid** (ülikoolis on palju ühe ja sama perekonnanimega õppejõude, isegi ühesuguse eesnimega; sel juhul saaks ühenimelisi õppejõude eristada nende ametikoha nimetuse järgi);

*** ühe tunniplaani järgi viivad ühes ja samas ruumis ühel ja samal ajal õppetööd läbi erinevad õppejõud erinevate aastate üliõpilastele** (näiteks kolmapäeviti kl. 8—10 keeltemaja aud. 210 Ann Malts I aasta üliõpilastele ning samuti H. Rits II aasta üliõpilastele);

*** õppeaine lõpeb ära enne semestri lõppu, kuid tunniplaanis pole seda märgitud** (stomatoloogia osakonna II aasta üliõpilastele kolmapäeviti kl. 8—10 ph. 131 assistent Indrek Truija. Õppetööd ei toimunud, kuna õppeplaani järgi ettenähtud tundide arv sai täis 1. märtsil. Tunniplaanis see ei kajastu ja ruum on hõivatud ainult paberi peal; samal ajal kannatame ruumipuuduse käes);

*** on kõrvalekaldeid ühtsest üleülikoolilisest akadeemilisest kalendrist** (KKT-s on planeeritud kevadvaheaeg 21.—25. märtsini, kuid samal ajal on seitsmel korral planeeritud õppetöö. Samas ei tule 40 õppenädalat välja);

*** õppejõud vahetavad ühekordselt auditooriume, muudavad ruume suvaliselt — otsitakse soojemat, suuremat, mugavamat, õppejõule lähemat kohta sellest eelnevalt dekanaati teatamata** (majandusteaduskonna lektor Ülo Randaru peab loenguid Lõuna-Eesti Statistikabüroo ruumides Sõpruse pst. 4, kuid sellest pole teadlikud dekanaat, instituut ega rektori kantselei; matemaatikateaduskonna dots. Tõnu Kollo vahetas ruumi, kuna kuulama tuli rohkem üliõpilasi, kui auditoorium mahutas — kontrolliti 17. märtsil kl. 14.30; dekanaadi ruumide plaan ei vastanud tegelikkusele);

*** igas dekanaadis ei olegi tunniplaane ega ruumide plaane** (bioloogia-geograafiateaduskonna dekanaadis ei olnud 23. märtsil ühegi osakonna tunniplaane ega ruumide plaane). Need olevat instituutides ja koridoris seinal.

● **Kes on niisuguses segaduses süüdi?**

Sageli ei ole selles süüdi mitte õppejõud ise, vaid õppetöö korraldamisega tegelev ametiisik, kes oma ülesandeid lohakalt täidab.

● **Kas on ka mõni konkreetne juhtum, kus õppejõud jättis lihtsalt loengu ära?**

Näiteks majandusteaduskonnas jäi 17. märtsil kl. 9—11 ära kaks loengut. Õppejõude on dekaani korraldusel karistatud märkusega (assistendid Andres Arrak ja Jelena Magdik).

● **Tunniplaanid ja ruumid on omavahel tihedas seoses. Mida ütlete auditooriumide kasutamise kohta?**

Juba eespool mainitud rektori käskkirja alusel kinnistati üldõpperuumid teaduskondadele lootuses, et nende kasutamine muutub otstarbekamaks ja mõistlikumaks ning kaovad ära üksnes paberil kinnipandud ruumid. Kontrollimine näitas, et olukord pole paranenud. Näiteks, oli 17. märtsil kl. 14—16 Vanemuise 46 majas vaba 4 bioloogia-geograafiateaduskonnale kuuluvat ruumi (138, 246, 301, 335). Samal ajal kurdavad tunniplaanide koostajad, et ruume ei jätku ning et tunniplaani on äärmiselt raske kokku panna.

Samuti peetakse näiteks täienduskeskuse kasutuses olevas auditooriumis (Ülikooli 16—109) loenguid ainult kord nädalas. Ülejäänud ajal seisab ruum tühi.

● **Mida ütlete lõpetuseks?**

Ülikooli valitsuses arutati olukorda ning otsustati pöörduda dekaanide poole, et esitataks kirjalikud selgitused nende juhtumite kohta, kus õppetööd ei toimunud. Nüüd on selgitused rektori kantseleisse esitatud. Dekaanid peaksid tegema oma järeldused ning informeerima olukorrast instituutide/osakondade/kliinikute juhatajaid ja dekanaatide töötajaid.

Ja veel. Sageli on õppejõud ära pahandatud, kuuldes, et tema loengupidamist kontrolliti. Tihti on tõesti nii olnud, et loeng toimus, kuid hoopis teisel ajal ja teises kohas. Vastavad muudatused on vaja kanda kõikidesse tunniplaanidesse, nagu rektori käskkiri ette näeb. Rektori kantselei loodab, et ka kontrollimisse mõistvalt suhtutakse. Rektoraat ja valitsus on kindlalt otsustanud korra majja lüüa.

MASSI-MEEDIA

19.—21. aprillini

peab Tartus loenguid Euroopa üks tuntumaid meediateoreetikuid

prof. PETER GOLDING Inglismaalt.

Teisipäeval, 19. aprillil kell 16—18 **«Massimeedia areng globaalses perspektiivis».**

Kolmapäeval, 20. aprillil kell 16—18 **«Massimeedia ja demokraatia».**

Neljapäeval, 21. aprillil kell 16—18 **«Massimeedia ja valimised».**

Loengud on inglise keeles ja toimuvad **ülikooli peahoones, aud. 235.**

Flory ja Erik Kalve Fondist ja neist endist

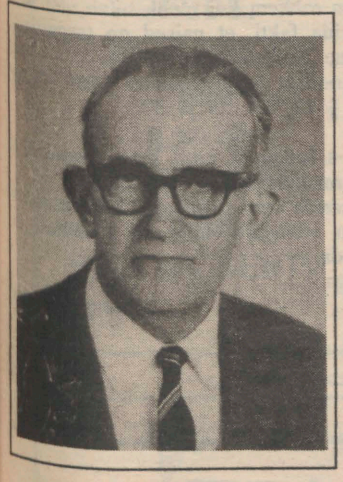

Olles möödunud aasta novembris Stockholmis, pöördus minu poole pr. Flory Kalve ning teatas meeldiva uudise: oma lahkunud abikaasa ja enda soovil tahab ta kaasa aidata majandusteadlaste ettevalmistamisele Eestis. Selleks eraldab ta 400 000 Rootsi krooni Tartu Ülikooli majandusteaduskonna käsutusse. Samas toimusid esimesed vestlused fondi loomiseks, põhikirja vormistamiseks. Selleks osutas lahket abi tuntud rahandusteadlane Rudolf Jalakas. Arutelud jätkusid kirjavahetusega Tartu ja Stockholmi vahel. Käesoleva aasta jaanuariks sai põhikiri valmis ning mainitud summa pandi *Svenska Handelsbanken*'isse protsente kandma.

Flory ja Erik Kalve Fond on avatud fond ja selle protsendid tuleb kulutada noorte majandusteadlaste täienduskulutusteks Põhjamaades enesetäiendamiseks. Toetuse andmise otsustab TÜ majandusteaduskonna valitsus. Taotleda võivad kõik noored Eesti majandusteadlased. Kuna mõlemad annetajad olid ja on seotud üliõpilasseltsiga «Põhjala», siis muude võrdsete asjaolude puhul on eelistatud nimetatud seltsi liikmed. Esimesed toetused määratakse 1995. aastal.

Kes siis on need lahked annetajad? Proua Flory Kalve on väga tagasihoidlik ning seepärast õnnestus temalt teada saada väga vähe. Ta on sündinud 4. aprillil 1908. aastal Järvamaal Amblas. On lõpetanud Ambla Ühisgümnaasiumi ja Tallinna Pedagoogiumi, õppis Tartu Ülikooli filosoofiateaduskonnas. Eestis töötas õpetajana ja Rootsis pangaametnikuna. 1944. aastal läks ta Rootsi nn. viimasel minutil ülekoormatud väikeses mootorpaadis. Seal alustati kõike otsast peale.

Erik Eugen Kalve kohta on andmeid hoopis rohkem tänu Rootsi ajakirjandusele. Erik Kalve sündis 8. aprillil 1904. aastal Kuressaares. Keskhariduse omandas ta Tallinna Poeglaste Kommertsgümnaasiumis ja Tallinna Kolledžis. Nii kolledžis kui ka ühistegevuskoolis õppides töötas ta ETK-s ja kindlustusseltsis «Talu». Innuka ühistegelasena oli ta üks ostu-müügiühingu «Muna» asutajaid.

Erik Kalve astus Tartu Ülikooli majandusteaduskonda 1934. aastal, mille lõpetas normaalajaga 1938 *cum laude*. Üliõpilasena kirjutas ta esimese auhinnaga väärtustatud töö teemal «Eesti paber ja selle tähtsus meie sise- ja väliskaubanduses». Kõrghariduse omandas E. Kalve töö kõrvalt, töötades paralleelselt mitmes riigiasutuses. Pärast ülikooli lõpetamist töötas ta pearaamatupidajana Elektrielementidehases «IKA».

Rootsis töötas E. Kalve algul paar aastat majandusajaloo prof. Torsten Gårdlundi uurimisgrupis, kus ta koos Rudolf Jalakaga kogus mitmes tööstuskeskuses materjali mahukale uurimisteosele «Svensk industrifinansering under genombrottsskedet 1830—1913», mis ilmus 1947. aastal. Seejärel töötas ta kindlustusseltsis «Trygg» ning aastast 1951 kuni penisonile minekuni 1969. aastani *Svenska Handelsbanken*'is. Erik Kalve suri 12. jaanuaril 1987.

Teda meenutades kirjutas Arvo Horm ajalehes «Teataja»: «Erik Kalve koos abikaasa Flory'ga olid ühed esimesed eestlased, kes Stockholmi saarestikus endale ehitasid ilusa suvekoha Uvö (Öökulli) saarel, sinna juurde kuuluva ehtsa eesti sauna, paadisilla ja kõige muuga... Siin õppisin Erikut hästi tundma vilunud kalamehena, rooside ja muude lillede kasvatajana, aga ka mõnusa jutukaaslasena ja sõbrana. Ta tundis hästi Stockholmi ainulaadse saarestiku ajalugu, aga ta oli ka asjatundlik ning mõnus vestleja nii ajaloo kui tema ja ta abikaasa välismaareiside teemadel.»

Reisimine oli perekond Kalve üks hobidest. Ligi 70 välisreisil külastasid nad enamikku Euroopa riike, käisid ka Aafrikas ja USA-s. Suved aga veedeti oma ilusas suvekodus. Sellest kirjutab Flory Kalve: «Kõige õnnelikumatena olemegi tundnud end siin Rootsis selle «Merekodu» ilusas looduses. Seal tundsime, et saime nagu tagasi midagi oma nooruspäevadest Eestis, sest meie mõlemi kasvamisiga on möödunud veekogude läheduses: Erikul mereavaruses ja minul vesiveskite idüllis:

Loodan ja soovin, et nüüd sellest armsast kohast loobumine oleks väikeseks abiks tuleviku majandusteadlastele vabas Eestis.»

Nimelt moodustus fond suvemaja müügist saadud rahast. Suur tänu lahketele annetajatele!

VALNER KRINAL

Läbi tulemise ja olemise usuteaduskonnast

1991. aastast on ülikoolis jälle usuteaduskond. Seega on taasalustanud teaduskonna tudengid jõudnud kolmandale kursusele. Mida me teoloogiatudengitest teame? Vähe. Toimetuse vestlusringis püüdsid oma teaduskonda ja iseendid veidi avada viis teist aastat õppivat usuteaduskonna üliõpilast: TERJE TOMSON, JAAN NUGA, MEELIS FRIEDENTHAL, SVEN SALMISTO ja ILONA MERZIN.

MIKS VALISITE USUTEADUSKONNA?

ILONA: mina sattusin pärast leeri pühapäevakooli õpetajaks, sest mulle tundus, et igasuguste usuga seotud küsimuste õpetamine on väga oluline. Aga avastasin, et mu teadmised on puudulikud ja nii tulingi ülikooli.

MEELIS: esimene aasta oli väga huvitav, teine aasta hakkas vähem huvitavalt pihta.

ILONA: kui võrrelda näiteks möödunud kevadega, siis oli mul palju kõhklusi õpetamisega, et kas saab usulistes küsimustes üldse õpetust anda. Olen ka praegu pühapäevakoolis õpetaja ja püüan seda vahepealset tühja ruumi teadmistega täita.

JAAN: mina olen üsna aktiivne Tallinna Jaani koguduse liige. Sealt tekkiski tahtmine teoloogiat õppida ilmse eesmärgiga pastoriks saada. Valida oli Usuteaduse Instituudi ja ülikooli vahel. Koguduse õpetaja Toomas Paul soovitas ülikooli. Nii ma siia tulingi.

SVEN: erilist eesmärki peale hea hariduse saamise polnud. Puutusin kokku mitmete usuinimestega, kellega oli äärmiselt hea ja huvitav suhelda ja see võib-olla mõjutas ka. Oma suure panuse andsid samuti inglise keele õpetaja ja emakeele õpetaja. Lõpliku punkti siiatulekuks pani siiski keskkooliklassis loetud kirjandus. Mu maailmapilti hakkasid mõjutama Sartre, Camus, Salinger, Hesse, Bulgakov, Masing. Võrus oli ka üks koolivend, kes siia enne mind oli õppima tulnud ja rääkis huvitavalt usuteaduskonna õppejõududest. Dekaani professor Kalle Kasemaa artikleid ja tõlketöid olin samuti lugenud.

MEELIS: huvitav, neil, kes on vahetult keskkooli lõpetanud ja usuteaduskonda tahavad astuda, on tavaliselt tegemist maailmavaluprobleemiga ning nad loodavad siit mingit lahendust leida. Astutakse ja siis nähakse, et siin on siiski midagi muud ja tekib mingi rabelev hoiak, enne kui kindlam asend leitakse. Näiteks Ilona astus juba kindla teadmisega, mida siit saada soovis.

ILONA: ikka on rabelev hoiak olnud. Kusagil möödunud kevadest kuni talveni oli mitu maailmale lähenemise uut viisi ja tekkis igasuguseid probleeme seoses õppimisega, millega tavaelus kokku ei puutu. Kõik jõudis kuidagi kriitilise piirini, kus tuli otsustada, mida edasi teha. Tegelikult mõistsin, et mul oli ju plaan õppima tulla ja et see plaan sobis ka praegu.

MEELIS: jah, Sul oli alguses plaan, aga minul ei olnud. Esimene aasta oli kõik huvitav, aga teisel aastal tundsin, et ained on järsku ebahuvitavamaks läinud, et mõni aine ei rahulda enam ja tekkis selline rabelemise tunne.

SVEN: minul oli absoluutselt teine ettekujutus, aga olen väga rahul.

TERJE: mina olen Sveni klassiõde ja paljud mõtted langevad seega ühte. Puutusin kaks kuud varem kokku karismaatilise liikumisega. See on Tallinnas peakirikut omav «Hosianna» kogudus. Kogudus jättis mulle ebameeldiva tunde ja täieliku segaduse. Tundsin täielikku ummikseisu, et ma ei liigu kuhugi edasi. Otsisin sellest ummikseisust väljapääsu. Meie koolivennalt, kellest Sven rääkis, sain inspiratsiooni siiatulekuks. Nagu Sven mainis, oli meil koolis väga tugev kirjanduseõpetaja ja tema oli ka omamoodi tõukejõud. Esimene aasta olin teaduskonnast väga vaimustatud. Tundsin, et vajasin karismaatilisest liikumisest saadule teaduslikku käsitlust, selgitust. Nüüd on mul piiblitekstidest palju parem ülevaade, olen palju teadmisi juurde saanud. Haridustase on siin väga tugev ja ma leian, et see teaduskond ei piirdu ainult usulise küljega, vaid et hõlmab ka palju muid teadusharusid.

MEELIS: näiteks sotsioloogiat, filosoofiat, psühholoogiat.

TERJE: kui suhtlen kellegi teise teaduskonna inimesega, siis tunnen, et mul on ka neid teadmisi, mida nemad õpivad, aga usuteaduskonna ainetest ei teata eriti midagi.

MEELIS: usuteaduskond annab küll ülikoolis kõige laiapõhjalisema humanitaarhariduse, aga vahel tuleb tahtmine tegelda millegi kindlamaga, näiteks matemaatikaga. Meie ainetes arvab üks autor ühtmoodi, teine teistmoodi, sinu enda arvamus on üks tuhandetest arvamustest, mis kunagi teistega ei pruugi ühtida.

SVEN: mis ei ole kindel, seda ei saagi kindlapiiriliselt määratleda.

MEELIS: aga Platoni akadeemiasse ei pääsenud see sisse, kes matemaatikat ei osanud, ka iga humanitaarteadlane peaks reaalaineid tundma.

JAAN: tasakaal peaks olema.

MEELIS: ei maksa ainult ühele poole kalduda, ajalugugi loetakse humanitaarseks, ja teoloogial on tihe seos filosoofiaga.

TERJE: loomulikult on teoloogial tihe seos filosoofiaga. Näiteks kui palju on kogu teoloogilises materjalis filosoofilist. Mul on veel väga selgelt meeles Karl Barthi sissejuhatus teoloogiasse.

MEELIS: et kogu selles aines orienteeruda, on vaja kindlaid mõttestruktuure, ei saa kaootiliselt liikuda. Oleks ka hea tuttav olla matemaatiliste ainetega, mis on kindlapiirilisemad ja aitaksid mõtlemist korrastada.

ILONA: see on päris filosoofia, aga see, mida me ise filosoofiaks nimetame, ei ole veel see õige, ongi vaja sellist karmi asja...

SVEN: võtke minu meelest kasvõi keeled, nagu näiteks saksa keel.

MEELIS: vaata, üks õppejõud püüab mingeid algeid luua ja joonistab tahvlile ringe.

SVEN: see ei tähenda, et tahab oma süsteemi meile peale suruda. Ta joonistab selleks, et meil kujuneks asjast mingisugunegi süsteem.

TERJE: kas see ei tohi olla ette antud?

MEELIS: et endale süsteemi luua, on vaja mingeid ettekujutusi ka reaalainetest.

JAAN: matemaatika ehk loogikaga annab küll toe selgemaks mõistmiseks, et mitte arvamuste virvarris kaduma minna, kuid päris ratsionalistliku loogikaga teoloogiaga tegeldes läbi ei saa.

Usuteaduskonna üliõpilaste vestlusring jätkub järgmises numbris.

Küsis, kuulas, võttis kokku
VARJE SOOTAK

❐ Siin nad ise on: (vasakult) Terje Tomson, Sven Salmisto, Meelis Friedenthal, Jaan Nuga ja Ilona Merzin.

Parima lõputöö konkurss

Jätkates möödunud aastal alustatud traditsiooni, kuulutab TA Ökoloogia Instituut välja konkursi parimale Tartu Ülikooli üliõpilase lõputööle, mis on iseseisev uurimistöö ja mille temaatika ühtib Ökoloogia Instituudi peamiste uurimissuundadega.

1. Konkursil võivad osaleda lõputööd, mis käsitlevad järgmisi uurimisvaldkondi:

— keskkonnatingimuste, maastike ja ökosüsteemide arengu seaduspärasuste interdistsiplinaarne uurimine;

— biogeokeemilise aineringe uurimine järvedes ja soodes;

— taimede füsioloogilised ja biokeemilised vastureaktsioonid ning tolerantsus keskkonnatingimustes muutumisele;

— tehnogeenne mõju looduskeskkonnale, saasteainete leviku seaduspärasused.

2. Osaleda võivad kõik lõputööd, mis kaitstakse 1994. aastal olenemata üliõpilase erialast.

3. Töö võib konkursi komisjonile esitada lõputöö juhendaja või vastava õppetooli professor koos omapoolse kaaskirjaga hiljemalt 5. juuniks 1994 aadressil Lai 40, Botaanika ja Ökoloogia Instituut.

4. Konkursile esitatud tööd tagastatakse soovijale pärast tulemuste väljakuulutamist.

5. Ühekordse stipendiumi suuruseks on 1000 krooni ja see antakse kätte lõpuaktusel.

6. Töid hindab komisjon koosseisus:

J.-M. Punning, professor, TA Ökoloogia Instituudi direktor;

O. Kull, TA Ökoloogia Instituudi Tartu osakonna juhataja;

M. Zobel, professor, Tartu Ülikooli Botaanika ja Ökoloogia Instituudi juhataja;

Ü. Mander, professor, Tartu Ülikooli Geograafia Instituudi juhataja.

Lisainformatsiooni saab: O. Kull, TA Ökoloogia Instituudi Tartu osakond, Lai 40, EE2400 Tartu.

Kõrghariduse desovetiseerimise algatusrühm

2. märtsil loodi Tartus Lai tn. 2 eramus **Kõrghariduse Desovetiseerimise Algatusrühm (KÕDAR).** KÕDAR otsustas võtta oma esialgsesse tööprogrammi järgmised probleemid:

1. KÕRGHARIDUSE VÄÄRTUSTAMINE.

Üliõpilase vastutustunde arendamine kõrghariduse kvaliteedi eest.

Kõrghariduse majanduslik ja moraalne väärtustamine.

Kõrgharidus eesti rahvuse tugisambana.

2. TARTU ÜLIKOOL RAHVUSÜLIKOOLINA.

Prioriteetsuse kaitsmine Eesti teaduses.

Rahvusteaduste eelisarendamine.

3. ÕPPEJÕUDUDE EETILINE JA TEADUSLIK TASE.

Süümevanne — lõpparve tegemine minevikuga.

Ametikohale valimine peab olema sisuliselt atesteerimiseks, mitte formaalseks valimiseks.

Teadusgrandi retsensioonid peavad jõudma grandi taotlejani.

Õppejõule esitatavad nõuded: kompetentsus, võimekus, ausus, eetilisus, inimsõbralikkus, rahvuslikkus, teaduselembesus, enesekriitilisus.

4. DEMOKRAATLIKE ELUNORMIDE TAASTAMINE NII ÜLIÕPILASTE KUI ÕPPEJÕUDUDE VAHELISTES SUHETES. KOLLEGIAALSUS. ERIARVAMUSTE SALLIVUS KUI KONSENSUSE ALUS.

5. OKUPATSIOONIDE AJAL TOIMUNUD POLIITILISTE REPRESSIOONIDE AVALIKUSTAMINE, OKUPANTIDE KOLONIAALPOLIITIKA OLEMUSE SELGITAMINE RAHVUSVAHELISELE ÜLDSUSELE.

KÕDAR pöördub teadlaste, avalikkuse ja üliõpilaste poole üleskutsega avaldada mainitud probleemide lahenduste leidmiseks oma arvamus. Arvamusele palutakse lisada nii saatja aadress kui andmed tema suhete kohta NLKP-ga märkides endise(d) või praegune töökoht kõrgharidussüsteemis.

Kirjad palume saata aadressil. **«KÕDAR» Puusepa tn. 8 Kardioloogia kliinik, kabinet 224 Tartu EE 2400.**

«TUDENGILAUL '94»

TOIMUB NELJAPÄEVAL, 28. APRILLIL kl. 20 EPMÜ AULAS.

«TUDENGILAUL '94» toimub seekord juba 20. korda! Mängureeglid on endised. Saatepillid võivad olla vaid akustilised. Eelnevalt tuleb registreerida tel. **79 358,** samast saab ka infot. Registreerimise viimane päev on kolmapäeval, 27. aprillil kl. 13—18 ülikooli peahoones ajalehe UT toimetuses (ruum 241). Kokku leppida saab ka mikrofoniproovi ajal.

KOHTUMISENI!

Avalik kiri

Lugupeetud Tartu Ülikooli I kursuse õigusteaduskonna tudeng, kes Sa võtsid sõna ÕT lahtiste uste päeval 30. märtsil (kahjuks tundus mulle Teie nimi tol hetkel nii tähtsusetu, et lasksin selle lihtsalt kõrvust mööda).

Ma olen käinud nüüd kahel korral — 1993. ja 1994. aastal — ÕT lahtiste uste päevadel ning iga kord on seal solvatud naissugu.

Teie ütlesite oma sõnavõtus, et naised peaksid kodus istuma, lapsi kasvatama ja muud sellist tegema. Ning veel, et meil on kursusel 30 poissi ja 60 tüdrukut. Millele see viitab?

Tahaksin Teie tähelepanu pöörata järgmistele asjaoludele:

1. Mitu nendest 30-st meessoost isikust sai sisse tänu sellele, et inglise keele testi punkte alandati?

2. Kui naisi on rohkem kui mehi, tuleb vist isegi Teil konstateerida fakti, et naised on targemad, andekamad jne. jne. kui mehed.

Lähtudes ülaltoodust ja juhindudes Eesti Vabariigi Põhiseaduse § 12, 17, 25 ja 37

palun:

1. Pidada ÕT-s loenguid eesti keele grammatikast, samuti käitumiskultuurist ja -etiketist.

2. Teil korrigeerida oma talupoeglikku suhtumist naistesse või seda vähemalt mitte nii avalikult ja solvavalt väljendada.

Lugupidamisega

Merje Meeri

04.04.1994

Koopia. 1 «Eesti Ekspress»

Spordikeskus teatab

TÜ korvpall keskmiste hulgas

Eesti korvpallimeistrivõistlustel on enamik mänge peetud, vaid vähestel on veel võimalus üritada.

TÜ naiskond võistles esiliigas, tuli teiseks Tartu Korvpallikooli järel (kus tooni annavad ülikooli vilistlased) ja pääses üleminekumängudele koos meistriliiga kahe viimase koha omanikuga. Järgmiseks hooajaks jõudsid meistriliigasse Tartu Korvpallikool ja Pärnu naiskond, meie üliõpilased jätkavad esiliigas.

TÜ meeskond mängis II liigas, kus 33 võistkonna hulgas jõuti 5. kohale, mis aga ei andnud lootusi üleminekumängudele esiliigasse pääsemiseks. Vajaka jäi vaid üksainus võit. Kui aga vaadata TÜ üliõpilaste, magistrandide, teadurite ja viimasel aastal lõpetanute nimekirja, siis selgub, et 13 TÜ esindajat mängib Tartu nelja klubi meeskonnas. Seega tuleb II liigas mänginud TÜ kolmanda-neljanda koosseisu tulemusega rahule jääda.

* * *

Korvpalliharrastajaid oodatakse harjutama! Vabu kohti on nii teaduskondade tundides kui ka kell 16 algavates harrastusrühmades Ujula tänava spordihoones.

* * *

Laupäeval, 16. aprillil on Ujula tänava spordihoones üle-eestiline üliõpilaste kolmeliikmeliste võistkondade turniir. Mängivad mehed ja naised kolmes rühmas: võistlejad, harrastajad ja töötajad. Tundke huvi!

Ülikooli võistkonnad osalesid Hollandis Tilburgis 10 maa tudengite spordifestivalil.

Meie võistkondade parimateks saavutusteks jäid sel aastal teised kohad — meeste käsipallivõistkond kaotas finaalis Tallinna Tehnikaülikoolile 9:10.

Meeste võrkpallivõistkond mängis finaalis Bonni Ülikooliga 1:1 (23:14, 15:26), kuid kogus 2 punkti vähem. 3.—4. koha mängus kaotas TÜ I Twente Ülikoolile 1 punktiga (15:13, 10:13).

Naiste võrkpalliturniiril saavutas TÜ/NMKY Bonni Ülikooli järel 2. koha.

Tenniseklubi tegutseb

Sisehooaja lõpetasid töötajatest tennisistid Ujula tänava spordihoones omavaheliste võistlustega.

Individuaalturniiril tuli võitjaks patoloogilise anatoomia ja kohtuarstiteaduse instituudi dotsent Oleg Sevtšuk, kes finaalis alistas Martin Oja (õpilane) 6:2, 7:5. Kolmandaks tuli rakendusmatemaatika instituudi dotsent Peeter Oja võiduga geograafiainstituudi lektori Jaak Jaaguse üle 7:6, 6:0.

Paarismängus saavutas O. Sevtšuk teise esikoha koos tenniseväljakute meistri Vladimir Zjabkiniga, võitles finaalis Jaak Jaagus-Juho Kirsi (geoloogia instituudi lektor).

Mitmesugustel põhjustel jäi eemale arsti- ja kehakultuuriteaduskond ning samuti naistöötajad.

Nüüd algavad tööd Toomeoru tenniseväljakutel, et mais avada väli hooaeg. Kevadel peetakse Toomeoru Eesti üliõpilaste meistrivõistlused ja samal ajal ka kõrgkoolide töötajate võistlused.

SPORDIKESKUSE KEVADRÜHM!

Ilmad on ilusad ja rannahooaeg pole ka enam mägede taga, KUID see leks oleks tore teha eeltööd.

Üritame ühiselt SÕRKJOOKSUGA SALEDAKS saada!

ESMASPÄEVITI kl. 17 kogunеme Jakobi 5, siis läheme välja.
NELJAPÄEVITI

Noormeestel on samal ajal võimalus mängida Tähtvere pargis JALGPALLI!

Juhendajad: **Tiia Teppan** (neiud) ja **Jaanus Teppan** (noormehed)

INFO! INFO! INFO!

SOOME INSTITUUDIS

Teisipäeval, 19. aprillil kl. 18. esineb Kirjanike Majas, Õpetaja 12 soome kirjanik, tõlkija ja Kierkegaardi uurija **TORSTI LEHTINEN** teemal **«Søren Kierkegaard — kire, surutise ja huumori filosoof».**

MAGISTRITÖÖ KAITSMISI

27. aprillil kl. 16.15 toimub Ülikooli 16—215 **Dmitri Hristovi** magistritöö «DMITRI (DIMITRI) GATŠEVI FILOSOOFILIS-ESTEETILISED VAATED» kaitsmine.

Tööga saab tutvuda TÜ raamatukogus.

* * *

27. aprillil kl. 15 kaitseb majandusteaduskonnas (Nooruse 9—408) **Ain Kiisler** magistritööd «Transport Eesti Vabariigi välismajandussuhetes».

RATSUTAMA!

Ihaste ratsaspordikeskuses algavad tasulised (80 krooni kuu) kursused. Sõiduvõimaluste valik suur. Rühmade komplekteerimine 18.—21. aprillini. Info TÜ spordikeskuses, Jakobi 5-112.

M. Alev

KÜLALISLEKTORI LOENGUD

Professor C. Riddochi (Bristoli Ülikool) loengud on neljapäeval, 28. aprillil kell 15.15 **«Tervisekasud kehalisest harjutusest»** ja

reedel, 29. aprillil kell 14.15 **«Laste tervis ja treenitus».**

Loengud toimuvad Jakobi tn. 5, aud. 302.

Spordifüsioloogia õppetool

LOENGUD MOODSAST FILOSOOFIAST

Bergeni Ülikooli (Norra) filosoofiaõppejõud räägivad eeloleval nädalal nüüdisaegselt tähelepanuväärivatest probleemidest. Loengud toimuvad inglise keeles:

Prof. Nils Gilje *«Hermeetika ja teaduse institutsionaliseerumine hilisrenessansi ajal»* — teisipäeval, 19. aprillil kl. 14—16, ph. 140.

Dr. Harald Grimen *«John Rawls poliitilisest liberalismist ning otsustamise koormast»* — teisipäeval, 19. aprillil kl. 16—18, ph. 140.

Prof. Nils Gilje *«Karismaatiline juhtimine ja demokraatlikud asutused Max Weberi poliitikateoorias»* — kolmapäeval, 20. aprillil kl. 16—18, ph. 227.

Dr. Harald Grimen *«Teksti mudeli piirid: kriitilisi märkusi Foucoeuri ja Taylori tekstualismist»* — neljapäeval, 21. aprillil kl. 16—18, ph. 140.

Lp. MAGISTRANDID!

Magistrieksamit **saksa keelest** on võimalik sooritada 3. mail kl. 16 keeltemaja ruumis 214.

Erialaraamatud palume tuua 29. aprilliks keeltemajja, ruumi 313. Eksamiks registreerimine samas kuni 29. aprillini.

* * *

Magistrieksamit **inglise keelest** on võimalik sooritada 7. mail kl. 10 keeltemaja ruumis 214.

Erialaraamatud palume tuua 3. maiks keeltemajja, ruumi 313. Eksamiks registreerimine samas 3. maini.

Keelekeskus

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK

Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 931. Tiraaž 1500.

☎ 35 180

NR. 15 (1751)
REEDE,
22. APRILL
1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

HEI! HEI!
TEISIPÄEVAL
ALGAVAD
KEVADPÄEVAD!!!

TÜ Üliõpilaskonna edustuse IV koosseisu valimistel osales 659 tudengit, kehtetuks tunnistati 8 sedelit. Osalusprotsent oli 10,02.

Kohtade jagunemine nimekirjade vahel

Jrk.	Nimekiri	Nimekirja nimi	Kand.	Hääli (%)	Kohti (%)
1.	7	Pro Universitas	24	161 (25)	7 (28)
2.	1	Vaikiv enamus	29	159 (24)	6 (24)
3.	2	In Corpore	12	102 (16)	4 (16)
4.	5	Luuserid	9	94 (14)	4 (16)
5.	8	Oma mees	7	51 (8)	2 (8)
6.	4	ÜS «Liivika»	5	34 (5)	1 (4)
7.	3	Kuningriiklased	6	33 (5)	1 (4)
8.	6	Edumeelsed realistid	9	17 (3)	0 (0)

Kohtade jagunemine edustuse liikmete vahel tähestikulises järjekorras

1. Martin Adamsoo	5 (NK.)	13. Paul Ney	7
2. Erika Ellamaa	5	14. Arne Otter	1
3. Andrus Fischer	7	15. Kadri Ottis	7
4. Martin Hallik	2	16. Ülo Pae	4
5. Oliver Helm	8	17. Urmas Reinsalu	1
6. Kaupo Karelson	2	18. Terje Seemen	7
7. Meelis Kitsing	1	19. Piret Sillapere	1
8. Mart Laidmets	3	20. Allan Sinimäe	8
9. Urmet Lee	5	21. Jaak Tarien	2
10. Ly Leedu	2	22. Inno Tähismaa	7
11. Eero Mikenberg	7	23. Ken-Marti Vaher	1
12. Martin-Hendrik Mutt	5	24. Sven Valdek	7
		25. Marek Ühtegi	1

Lähemalt valimistulemustest järgmises lehes.

NB! Nimekirjas nr. 1 esitatud Aarne Kirna (UT nr. 14) asemel olevat hoopis Aare Kirna.

Ajakirjanikel uus raadio ja televisiooni õppestuudio

14. aprillil oli ajakirjandusosakonnal tõeline pidupäev. Kuigi raadio- ja hiljem ja teleajakirjanikke on ülikoolis õpetatud aastakümneid küllaltki entusiastlikult tänu fanaatilistele õpetajatele, vajab kaasaegne koolitamine teistsuguseid tingimusi ja tehnikat. Nüüd on Rahvusvaheliselt Meediafondilt saadud uut tehnikat ligi 50 000 dollari eest: kaks uut lintmagnetofoni, mikserpult, kaks «Super VHS» kaamerat, arvutiga montaažikomplekt jpm.

1993. aastal andis Ameerika Ühendriikide Informatsiooni Agentuur (USIA) Rahvusvahelisele Meediafondile (IMF) stipendiumi Balti riikide ajakirjanduse arendamiseks. IMF abistab peale Tartu Ülikooli ka Läti ja Vilniuse Ülikooli.

Stuudio avamisest võtsid osa ka Ameerika saatkonna kultuuri- ja pressiatašee Sandra Kaiser, rektor professor Peeter Tulviste, paljud endised ja praegused tudengid ning kolleegid. Stuudiost loodame lähemal ajal veidi põhjalikumalt ülikoolilehe lugejat valgustada.

Õiguskirjandust

AS «Juridica» ja «Fontes Iurise» väljaandel on kirjastatud järgmisi raamatuid, mis sobivad nii õppekirjanduseks kui ka lugemisvaraks huvilistele:

● **Soome õigusajaloo põhijooned.** Koost. P.-Letto-Vanamo (hind 25 kr.)

● **Heikki Ylikangas. Miks õigus muutub?** (hind 25 kr.)

● **David A. O. Edward, Robert C. Lane. Euroopa ühenduse õigus.**

Paralleeltekst inglise ja eesti keeles (hind 45 kr., üliõpilastele 30 kr.)

● **Kalle Merusk. Kehtiv õigus ja õigusakti teooria põhiküsimusi.** (hind 20 kr., üliõpilastele 10 kr.)

● **Ilmar Tammelo. Varased tööd (1939—1943)** (hind 25 kr.)

● **John P. Grant, Liina Soobik. Inglise-eesti juriidiline sõnastik** (hind 20 kr., üliõpilastele 10 kr.)

● **Jaan Sootak. Veretasust kriminaalteraapiani. Peatükke kriminaalõiguse ajaloost** (hind 25 kr., üliõpilastele 10 kr.)

Raamatud on saadaval kriminaalõiguse õppetoolis (ph. 226) ja ajalehe UT toimetuses (ph. 241).

Ülikooli raamatupood vajab nime!

Endine ülikooli kirjastuse ja trükiosakonna trükiste müügipunkt Lossi tänaval tahab kasvada ülikooli kirjastuse raamatupoeks. Seepärast peaks tal olema suupärane nimi. Kes tahab saada raamatupoe ristivanemaks, see saatku oma ettepanek **1. maiks** TÜ kirjastuse aadressil **Tiigi 78** või arvutipostiga aadressil **tykpsych. ut. ee** või öelgu see telefonil **30 851.**

Kolme kaunima nime autorid saavad igaüks auhinnaks seitse ülikooli trükist omal valikul.

Tartu Ülikooli kirjastus
Tartu Ülikooli teabetalitus

TÜ VALITSUSES

5. aprillil

● **Majandusteaduskonna aruande esitas dekaan prof. Janno Reiljan.** Ta ütles, et viimastel aastatel on teaduskonda palju kontrollitud ja antud nõu ümberkorraldusteks. Koos Bentley kolledži kolleegidega töötati välja teaduskonna arengukava. Nüüd on struktuur ümber korraldatud, õpetatakse uue arengukava järgi.

Teaduskonnas on 5 instituuti 11 õppetooli ja 6 lektoraadiga: majandusinformaatika ja -modelleerimise, majanduspoliitika ja riigimajanduse, rahanduse ja arvestuse, rahvamajanduse ja ettevõttemajanduse üldteooria ning turunduse ja juhtimise instituut.

Probleemiks on õppejõukohtade täitmine ja koormus. Seoses palgafondi vähendamisega oli majandusteaduskonnal võimalik täita ainult osa eraldatud 66-st kohast. Koondamisi ollakse sunnitud jätkama. Õppejõu koormus ületab praegu kahekordselt ülikoolis keskmisena esitatava koormusnormi. Probleemiks on ka õpperuumid. Majandusteaduskonna hoone ruumid ei sobi õppetööks, kuid peamiseks mureks on suurte auditooriumide puudumine.

● Rektor informeeris ETF-i baasfinantseerimise taotlustest (1,1% «uus teadus»). Teaduskonnad olid esitanud 48 taotlust. Nende läbivaatamiseks moodustati komisjon, kes kasutab ka ekspertide abi (Jaak Aaviksoo, Rein Lepik, Arvo Tikk, Martin Zobel ja Jüri Allik).

Veel kord nuluõliga seonduvast

«Liivimaa Kroonika» (LK) lugejad, ärge võtke kõike puhta kullana, mis selles kõmulehes on kirja pandud. Poolt uskudes olete poole veel petta saanud. Ilmselt raha saamise eesmärgil (rida maksab) võib ajakirjanik suvaliselt fakte moonutada, öeldu pea peale pöörata ja kohati lausa valetada. Nii on igatahes teinud oma nuluõli artiklite seeria kolmes kirjatükis ajakirjandusüliõpilane Inno Tähismaa (I. T.). Tema laimukampaania (teisiti seda kuidagi nimetada ei saa) objektiks on ülikooli õigusosakond. Kuna need artiklid puudutavad Tartu Ülikooli ja AS «Mesocom» vahel sõlmitud arvutite ostu-müügilepinguid ning nendega seonduvast on huvitatud põhiliselt TÜ üliõpilased ja töötajad, peame otstarbekaks anda selgitust käesolevas ajalehes.

27. jaanuaril kirjutab LK-s I. T.: «Õigusosakonna töötajad olid ülikooli juhtkonna peale pahased, sest ühtki varasemat lepingut «Mesocomiga» pole nad näinud... «Praegused lepingud ei kannata kohtusse minekut välja!» oli nende seisukoht.» Õigusosakonna töötajad pole ülikooli juhtkonnale pahased ega teda süüdistanud ebaprofessionaalselt koostatud (I. T. sõnastus) lepingute sõlmimises. Õigusosakonna juhataja E. Zimmermann väitis jutuajamises ajakirjanikuga hoopis vastupidist. Lepingutes on fikseeritud kõik see, mis tagab ühe ja teise poole kohustuse täitmise. Samuti on seal ette nähtud sanktsioon (raha pooleteisekordses suuruses tagastamine), kui «Mesocom» oma kohustust ei täida. Iseasi on, et «Mesocom» ostis ettemaksu korras saadud raha eest nuluõli, millest ülikool sai teada alles siis, kui ei saabunud lepingute järgi partiide kaupa üleantavaid arvuteid. Lepingute alusel polnud «Mesocomil» nuluõli ostuks küll mingit õigust. Ükski õigusosakonna töötaja pole väitnud, et lepingud ei kannata kohtusse minekut. Pankrotiavaldus koos lepingutega saadeti Tartu Linnakohtule 29. juunil 1993.

31. augustil 1993 määras kohus ajutise pankrotihalduri ja arestis «Mesocomi» vara. Järelikult, kohtus lepingud toimisid ja õigusosakonna töötajatel polnud põhjust väita vastupidist. Ülikool on teinud kõik temast oleneva, et seaduslikul teel tagasi saada riigi raha. Selle ühe või teise mooduse käikulaskmise otsustab TÜ töötajatest moodustatud komisjon, mitte juhtkond üksinda. Nii talitati ka Tartu Ülikooli ja AS «Mesocom» vahel 18. jaanuaril 1994 kompromisskokkuleppe sõlmimisel. Kokkulepe näeb ette kogu võla tasumist selle aasta lõpuks. Ülikoolil oli valida: realiseerida nuluõli ise või jätta see «Mesocomi» hooleks. Kuna TÜ-l puuduvad kauba turustamise struktuurid ja kogemused, valis ta viimase variandi. Ainult nuluõli (nüüd juba komponentideks jaotatuna) realiseerimisega on võimalik raha tagasi saada, sest muud märkimisväärset vara «Mesocomil» pole. Pankrotiseaduse alusel aga võlgniku isiklikule varale sissenõuet pöörata ei saa.

3. veebruaril LK-s ilmunud I. T. artikli õigusosakonda puudutavas osas vastab tõele ainult see, et maksumaksja palgal olev Zimmermann (I. T. sõnastus) keeldus ajakirjanikuga rääkimast.

24. märtsil «torpeteeris» LK õigusosakonna täielikult. Tsiteerime I. T. artikli lõpulauseid: «Kuigi ülikooli ja «Mesocomi» vahelised lepingud 1991. a. lõpust on toonud ülikoolile miljoni krooni eest kahju, polnud kohtusaalis märgata ühtegi ülikooli esindajat. Eks see väljenda üsna ühemõtteliselt ülikooli suhtumist oma varasse.» Et see oli järjekordne lausvale, näitab 31. märtsil LK-s ilmunud vabandus ülikooli esindajana kohtus viibinud õigusosakonna töötaja Reet Kalliveri ees. Ka vabanduses oli ebatäpsus. Selgitame: Aivar Leismann pole ülikooli poolt palgatud advokaat, vaid kohtu poolt määratud pankrotihaldur. Tsiteeritud lausetes ja üldse oma nuluõli artiklites püüab I. T. LK lugejaid veenda, et ei ülikool ega tema õigusosakond hooli, kuidas «Mesocomilt» kätte saada üle miljoni krooni ulatuvat võlga. Osaja lausvaledega kujundatakse TÜ üliõpilastes ja töötajates väär arvamus ülikooli juhtkonna ning Eesti elanikes Tartu Ülikooli suhtes. Väärarvamuse kujundajaks on TÜ III k. üliõpilane. Ju siis ülikool õpetab ja kasvatab taolisi ajakirjanikke, kelle peamine eesmärk on sensatsioon ja kõmu. Kuivõrd see kõmu tegelikkusele vastab, pole nende meelest oluline. Loodame, et eelöeldu pakub mõtlemisainet ka TÜ ajakirjandusõppejõududele.

Tartus, 19. aprillil 1994. a.

Õigusosakond

ÜLIÕPILASSELTS LIIVIKA 85

«Kohusetunne kasvagu, et sundus võiks kaduda»

RIIAS

Sajandivahetuseks oli eestlastest üliõpilaste arv arvestatavalt suurenenud. Tartu Ülikooli kõrval oli eesti üliõpilasi arvukalt ka Riias, Peterburis ja Moskvas. Riia Polütehnilises Instituudis õppivad üliõpilased leidsid õpingutevälist tegevust Riia Eesti Seltsis «Imanta» ja Riia Eesti Karskuse Seltsis. Tekkisid huvi- ja sõprusgrupid, kus peatselt tunnetati vajadust puhtüliõpilasorganisatsiooni loomise järele. Juba 1904. aastal otsustas grupp edumeelseid üliõpilasi luua Riia Eesti Üliõpilaste Seltsi «Laene». Ametliku registreerimiseni ei jõutud, sest 1905. aasta revolutsiooniliste sündmuste tagajärjel osutus see võimatuks. Tuli tegutseda illegaalselt. Alles 28. novembril 1907 registreeriti see polütehnikumi juures.

Revolutsiooniliste sündmuste järel liitus «Laene» liikmetega rühm korp! Vironiast välja astunud mehi, et ühiselt luua edumeelne organisatsioon. 8. aprillil 1909 (vkj.) registreeriti Riia Polütehnilise Instituudi õppenõukogus Riia Eesti Üliõpilaste Selts (REÜS). Siitpeale arvestab üliõpilasselts Liivika oma ajalugu.

REÜS-i tegevus arenes edukalt. Suuremat tähelepanu hakati pöörama seltsi siseelu ja kasvatustöö korraldamisele. Alkoholi kasutamist seltsi ruumides ei lubatud. Endiselt löödi kaasa Riia eesti seltside tegevuses. Osaleti üldrahvalikes üritustes «Estonia» teatrimaja ehitamise ja Eesti Rahva Muuseumi toetamiseks.

1913. aastal võeti osa «Üliõpilaste Lehe» organiseerimistööst ja selle Asemikkude Kogu tööst, mida võib pidada esimeseks kogu eestlastest üliõpilasi ühendavaks organiks.

Tookordse seltsi ideoloogi Jaan Naarise sõnastuse kohaselt fikseeriti seltsi tegevuse põhisuunad järgmiselt: «Selts ei kogu mitte üksi enese jaoks liikmeid, vaid ka töö jaoks, mis meid Eestis ootab.»

MOSKVAS

Alanud maailmasõda seiskas paljud kavatsused. 1915. aastal evakueeriti enne sügissemestri algust Riia Polütehniline Instituut Moskvasse. Sinna siirdus ka REÜS. Moskvas oli tegutsemine ja kohanemine raske. Kooskäimise ruumid üüriti Moskva Eesti Seltsilt. Arendati oma väljakujunenud tegevust. 1917. aasta märtsis võeti osa Tartus korraldatud I ülevenemaalisest eesti üliõpilaste kongressist.

Oktoobrirevolutsioon lõpetas õppimisvõimalused Moskvas. Seltsi vara natsionaliseeriti, päästa suudeti vaid osa arhiivi.

TALLINNAS

Kodumaale saabunud REÜS-i liikmed koondusid enamikus Tallinna. Saksa okupatsiooni ajal tegutseti põranda all. Riias avatud Balti Polütehnikumi ei astutud.

Jäädes truuks Riias omaksvõetud põhimõtetele asuti kogu jõuga osalema Eesti omariikluse ülesehitustöös ning Omakaitse organiseerimises. Viimase organiseerimisel olid juba saksa okupatsiooni ajal admiral Johan Pitka abilisteks Arnold Jürgens, Jaan Naaris ja Harald Nermak. Juhan Kukk, kes oli Maapäeva vanematekogu juhatuse liikmena Eesti Iseseisvuse Manifesti teksti tegelik autor, määrati Ajutise Valitsuse rahandusministriks, oli hiljem ka riigivanem ja meie ühistegevuse juht. Paul Õpik organiseeris riigikassat. Theodor Pool oli põllutööministrina maareformi elluviija jne.

Hulk mehi võitles Vabadussõjas. Esimesi ohvreid oli Arnold Jürgens, kes hukati 13. aprillil 1918 Soomes Jüri Vilmsi kaaslasena. Jaan Naaris langes soomusronglasena.

TARTUS

Alles pärast Vabadussõja lõppu saadi Tartu Ülikoolis õpinguid jätkata. Sellega seoses kerkis üles ka seltsi nime probleem. Lõpuks jäädi peatuma Jaan Metsa ettepanekul, kes oli konsulteerinud Johannes Voldemar Veskiga, «Liivika» juurde, et näidata seost Liivimaaga. Eesti Üliõpilaste Selts Liivika registreeriti ülikooli juures 21. veebruaril 1921. REÜS oli muutunud EÜS Liivikaks. Hiljem võeti kasutusele nimi üliõpilasselts Liivika.

Vilistlaskogu asutas ülikooli juures tegutseva Bergmanni Abiraha juurde vabadusvõitluses langenud seltsi liikmete Arnold Jürgensi ja Jaan Naarise kapitalid.

* * *

(Järgneb)

❐ 20. juunil 1991 ülikooli sammaste ees taaselustuv «Liivika».
OTTO LÄTI foto

Mõtteid vanamehelt

Iga inimühendus, mis tahab kauemaks püsima jääda, peab paratamatult tähelepanu pöörama uute liikmete vastuvõtule ja nendega tegelemisele. Eriti «kiiresti vananevad, kuid samas on ka igavesti noored» üliõpilasorganisatsioonid. Selleks puhuks on paljudes tudengiorganisatsioonides valitud koguni oma ametimees — noortevanem, *olderman*, liivikas-vanamees.

Enamikul organisatsioonidel on mõtteline, aga teinekord koguni kindlaksmääratud piir, millest suurema liikmeskonna puhul hakkab ühenduse senine töö häiruma ja talitused teisenema. Võrreldes ÜS Liivika ligi sajalist liikmeskonda 1939. aasta lõpus praeguse 24-ga näib, et see kvoot pole veel sugugi täis. Samas on ka selge, et pole suuremat mõtet ahvatleda intiimorganisatsioonidesse inimesi, kellele seltsielu kui selline lihtsalt ei sobi või kelle pidepunktid elus on sootuks teised. Suurseltside ja -korporatsioonide kõrval on oma koha leidnud tillemad «õed ja vennad». Elujõuline on ka väike kooslus, kus asjaosalised teavad vahest isegi täpsemalt, kus ja miks nad on. «Liivikasse» on uusi olijaid tulnud isiklikult kutsudes ning pärast paari-kolme külalisõhtut. Siiski on agitatsioon uute liikmete värbamiseks olnud pigem vaoshoitud kui pealetükkiv. Siia sobiks parafraas tuntud ütlusest — iga liige väärib oma organisatsiooni ja vastupidi. ÜS Liivika noorliikmeks on võimalik saada isikliku sooviavalduse põhjal kõigil Tartu Ülikooli ja sealt võrsunud kõrgkoolide meesüliõpilastel. Noorliikmed on vabastatud liikmemaksu tasumise kohustusest, samuti pole kohta kätte näitavad lisakohustused «rebastele» «Liivikale» kui seltsile kunagi iseloomulikud olnud. Seltsi tegevliikmeks, mis annab seltsi sõrmuse kandmise õiguse ning hääleõiguse seltsi koosolekutel, saab pärast ühesemestrilist noorliikmeks olekut erakoosoleku otsusega. Heaks kombeks on kujunenud noorliikme eelnev ülesastumine kõne või referaadiga vabalt valitud teemal.

Paljusid on ilmselt eemale kohutanud «Liivika» kuulutustest läbi jooksnud põhikirjaline põhimõte mitte pruukida seltsi üritustel alkoholi. Siiski pole tegu ärkamisaegses stiilis tõsimeelse karskusaatega, vaid pigem ilusa kokkuleppega hoida seltsi kodu joovastavatest jookidest puhas ning korraldada oma tegevus seltsi piires muude kesete ümber, mis on ka seni suurepäraselt õnnestunud (referaadid, filmiõhtud, sport — korvpall, mängud).

Kõik head asjad lõpevad natuke liiga vara, nii ka ülikooliaastad. Seda meelt on paljud lõpusirgele jõudnud. «Lõpevad, aga ei lõpe ka,» kostaks ehk mõni üliõpilasorganisatsiooni kuulüja. Kuis siis nii? Üks seni võib-olla vähem esiletoodud joon, mis käib kaasas akadeemilise organiseeritusega, on asjaolu, et ka peale lõpetamist säilib teatav side ülikooliga, samade sihtidega sõpruskonnaga ning noorusaegse «endaga». Ja see side on hämmastavalt tugev ning kosutav.

«Liivika» üks tunnusjooni on koondada üliõpilasi väga erinevatest teaduskondadest, praegu on meil liikmeid 11 erialalt. See on erinevuste harmoonia sõbralikus ja tulemuslikus koostegevuses.

Öeldakse, et inimese alateadvus täitub sisuga põhiliselt lapsepõlves, teadvus siis osaliselt ka üliõpilaspõlves. Algusę saavad suunad, mis paljuski hiljem vaid kinnistuvad. Need 4—5 kiiresti mööduvat üliõpilasaastat annavad seda, mis jääb palju kauemaks: akadeemilisi teadmisi, üliõpilaspidusid, kogemusi, võib-olla saatusliku armastuse ja miks siis mitte ka oma seltskonna, oma seltsi.

RAIVO VALK,
ÜS Liivika vanamees

Nalju & märkmeid «logiraamatust»:

2. nov. 1992
Värvisin köögi põrandat. Värvi jagus napilt.

6. dets. 1992
/.../ Õhtu arenedes monteeriti kokku fotosuurendusaparaat, kes valmistas partii minemaviskamise pilte. Sellega loeti õhtu lõppenuks.

14. dets. 1992
/.../
Peale seda, kui kodust kirjutuslaud sai siia toodud ei ole enam rahu. Nähtavasti on magnetofon temaga koos olema harjunud, et nüüd ei saa vait olla ning räägib kirjutuslauaga pidevalt. Et vahemaa on suur, on ta hääl valju. Nüüd on sellel lõpp; nad on koos jälle.

15. dets. 1992
Tulin juba 17.30 siia, sest a) muud polnd teha b) tekkis igatsus seoses puudumisega möödunud korral c) jne. Nautisin natuke oma hingeauru kajastust toaõhus ning siis tekkis idee nautida toasoojuse kajastust oma hinges.

17. dets. 1992
Imre kell 6 siia. Tuli kohe ahju. Jürgen ka.

26.12.1992
SOOVITAN SIIRALT UUT AASTAT!

25.1.1993
/.../ Lahkusime hilja s.t. vara.

28.1.1993
Ma tõin selle pulbri, mida ei olnud, tagasi ja seetõttu olin ta tagasi toonud, kuid teda pole — seda pole.

16.2.1993
Õpetus koroona kohta: Pulk enda poole, siis endast eemale.

9.3.1993
Kohusetunne kasvagu, et jääkülmus võiks kaduda!

16.3.1993
18.57 saabus Juhani. Oli teine lõbus ja asjalik, nagu ühele õigele liiviklasele omane. Hakkas kohe küttepuid desintegreerima.
Purustas need kirve manulusel juuspeeniks pilbasteks, mis mahtunuks nõelasilmastki läbi (haaknõela, muidugi).

18.03.1993
Seltsi palavad õnnitlused Raivole ja Jürgenile, kes on ostnud Seltsi mobiliseerimiseks sõiduki — Selts saab ratastele. Neli mööbliratast tuleks vaid saabastega ühendada.

17.6.1993
Kastke lilli, tehke pulli!

Talipäevad '94
Koroonamängus kaotab ksv! Viik ühe nupuga, proovib veel korra ja lööb viimase auku. Pakub siis vastasele: viik. Seepeale vastus koos käesurumisega: «Valk.»
Vestlesid
ksv! Viik ja ksv! Valk

Ex solo ad solem soli patriae

Juubilar on professor Ene-Margit Tiit

Matemaatilise statistika instituudi juhatajal professor Ene-Margit Tiidul on 22. aprillil sünnipäev. Kes ta on, see energiline ja fantastilise töövõimega kõlavahäälne naine, kelle juhtimisel on ülikoolis kujunenud rahvusvaheliselt tunnustatud matemaatilise statistika koolkond?

Ene Tiit sündis matemaatiku perekonnas — tema isa akadeemik Arnold Humal (Tudeberg) oli laia silmaringiga teadlane. Suurt osa Ene Tiidu kui matemaatiku kujunemisel mängisid ka võimekas matemaatikaõpetaja Nõmme keskkoolis ja professor Gunnar Kangro, kes oli juhendajaks aspirantuuri ajal 1959—1962.

Oma elu on Ene Tiit sidunud sünnilinna Tartuga. Siin on ta pärast ülikooli lõpetamist loonud hubase kodu, kus on üles kasvatanud kolm last ja siin on ta töötanud õppejõuna alates 1957. aastast algul EPA-s, seejärel 1964. aastast ülikoolis vanemõpetajana, dotsendina (1967) ja professorina (1992).

Kõige olulisemaks tulemuseks Ene Tiidu kui teadlase ja organisaatori tegevuses on olnud matemaatilise statistika suuna rajamine Tartu Ülikoolis. See algas arvutuskeskuse statistikarühma juhendamisest. Selle tegevuse olulisteks tähisteks on aga matemaatilise statistika kateedri loomine 1979. aastal ja matemaatilise statistika instituudi rajamine 1993. aastal. Siia kuulub rahvusvaheliste konverentside korraldamine mitmemõõtmelise statistilise analüüsi alal, intensiivne kontaktide loomine paljude riikide teaduskeskustega. Selle tööga kaasnevad meisterlikud loengukursused tõenäosusteooriast, matemaatilisest statistikast ja andmeanalüüsist, mitmete väitekirjade juhendamine, eestikeelsete tõenäosusteooria ja matemaatilise statistika ning andmeanalüüsi õpikute kirjutamine (praeguseks üle 20!). Siia kuulub ka Ene Tiidu juhendamisel ja konsulteerimisel arvutuskeskuses loodud statistika tarkvara, mida on rakendatud ülikooli paljudes teadustöödes meditsiini, sotsioloogia, bioloogia jm. aladel.

Ta on oma teadmistega otsitud ja hinnatud nõuandjaks lugematutele statistikatarbijatele. Ene Tiit on pidevalt hea seisnud ka tänapäevase arvutitehnika kasutamise eest matemaatilise statistika alal.

Erakordselt lai on Ene Tiidu teadusväli, mida tähistavad üle saja artikli statistikast ja teist niisama palju sotsioloogiast, antropomeetriast, demograafiast.

Ene Tiit on Tartu perekonnauurimise rühma looja, mille töödest arenes ülikoolis välja perekonnasotsioloogia suund. Aktiivse teadlasena on Ene Tiit Eesti Statistikaseltsi president, Eesti Teadlaste Liidu juhatuse ning autoriteetse Rahvusvahelise Statistikainstituudi (ISI) valitud liige.

Ene Tiidu eluhoiak on ülimalt aktiivne. Omamoodi foorumiks on kujunenud tema pool kodus toimuvad «kaminaseminarid». Olles tundlik teaduskonna, ülikooli ja ühiskonna valupunktide suhtes, on ta oma publitsistlikes ülesastumistes nendele lahendusi otsinud.

Austatud professor! Kolleegidena imetleme Sinu juures kõige enam seda, et vaatamata Sinu väga suurele töökoormusele ei ole võimalik märgata vähimaidki väsimuse märke. Soovime Sulle, et neid kunagi ei tuleks!

Matemaatilise statistika instituudi pere

Jaan Tõnissoni õpperaha

Jaan Tõnissoni Instituudi aastapäeva puhul kuulutas instituut välja järjekordse õpperaha määramise. Õpperaha määramist ühele edumeelsele isamaa-aatelisele üliõpilasele alustasid Jaan Tõnissoni järglased 1990. aastal. Seni on õpperaha ühe semestri jooksul saanud Tiit Pruuli, Indrek Tarand, Aare Kasemets, Mart Loog, Viljar Peep, Toomas Kukk, Liina Lukas ja Lauris Toomet.

Õpperaha määramise toimkond palub kandidaadid, kes oleksid oma õpingutes ja eluhoiakutes igati Jaan Tõnissoni väärilised, esitada **ülikoolilehe toimetusse (ph. 241) kõige hiljemalt esmaspäevaks, 2. maiks.** Esitada võivad nii üksikisikud kui organisatsioonid. Õpperaha suurus on 2500 krooni.

Läbi tulemise ja olemise usuteaduskonnast

Tänases ajalehes jätkavad oma mõtete avaldamist usuteaduskonna teise aasta üliõpilased TERJE TOMSON, JAAN NUGA, MEELIS FRIEDENTHAL, SVEN SALMISTO JA ILONA MERZIN.

KELLEKS OLI VÕI ON TAHTMINE SAADA?

MEELIS: mina soovisin saada ülikoolist korraliku humanitaarhariduse ja arvan, et edaspidi kavatsen hakata tegelema millegi sarnasega, mis ühendab endas filosoofia, lingvistika ja informaatika, aga see on vaid esialgne plaan.

ILONA: ühelt poolt teeksin ma tööd, mis annaks õpitust tagasisidet, näiteks kirikupedagoogina. Veel tahaksin õppida psühholoogiat, et tegelda näiteks religioonipsühholoogina. Aga selleks peab enne olema täielik teoloogiline haridus põhiharidusena ja alles siis tuleb psühholoogia peale.

MEELIS: meil kõigil saab olema hea humanitaarharidus, aga tekib küsimus, kas meie väike riik vajab nii palju selliseid humanitaarharidusega inimesi. Pärast lõpetamist võib tekkida probleeme töö leidmisega.

ILONA: mina olen küll juba selle vastuoluga leppinud, et see, mis mind tõeliselt huvitab, selle eest ühiskond ei maksa. Tegelikult saab neid kuidagi ühendada: seda, mis su enda jaoks on kuum asi ja seda, mille eest palka saad.

MEELIS: inimene saab midagi luua ainult siis, kui tal on kõht täis ja kui ta on hästi maganud, nagu ütles ka dotsent Tõnu Lehtsaar. Aga kui ta on näljane ja magamata, mõtleb ta ainult sellele, kuidas süüa saada ja magada.

JAAN: mina tulin siia küll kindla kavatsusega pastoriks saada. Aga enne kui ülikooli lõpetamise järel Usuteaduse Instituuti minna, tahaks vahepeal paar aastat ringi vaadata, elu-olu uurida.

SVEN: enne siiatulekut ei olnud mul ideed, mis must saama peaks. Nüüd on tekkinud mõte edasi õppida ning ülikoolis teaduslikule tööle asuda, ent see sõltub, kas pääsen magistrantuuri edasi õppima.

TERJE: kõige viimasena on mul ses suhtes raske midagi lisada, sest mul ei olnud ülikooli tulles samuti mingit kindlat plaani. Nüüd olen hakanud mõtlema, et tahaksin minna kirikutööle pedagoogina või teha midagi diakoniameti lähedasena. Ja samamoodi on minu plaanides psühholoogiat edasi õppida.

KAS USUTEADUSKONDA SISSESAAMINE VÕIB SÕLTUDA SINU USULISTEST VEENDUMUSTEST?

TERJE: meil on kirjand, võõrkeeletest ja vestlus, aga et sissesaamine sõltuks usulistest vaadetest, ei, seda küll ei ole.

ILONA: ei, see ei mõjuta absoluutselt. Meil on teaduskonnas näide, kes just nimelt deklareerib, et tal ei ole kiriku ja Jumalaga mingit pistmist. See on tegelikult sinu isiklik asi.

MEELIS: sinule antakse siin võimalus, aga sinu käest ei nõuta selle igapidist jälgimist. Sa võid kujuneda, aga keegi ei nõua seda sinu käest.

TERJE: kaldutakse arvama, et kui oled usuteaduskonnas, siis oled kindlasti usklik. Ikka küsitakse, et mis usku sa oled. Võetakse sõna «usu», aga jäetakse lõpust ära sõna «teaduskond».

SVEN: see on täiesti loomulik.

MEELIS: see on üldse küsimus usust, mitte ainult kristlusest, vaid kõigest, mis on seotud usuga, ka sotsioloogiliselt ja psühholoogiliselt.

ILONA: Eestis ei olnud ju vahepeal sellist usuõppeasutust ja esimene ettekujutus praegusel ajal ongi paljudel usuteaduskonnast kui konfessioonikeskses. Meie teaduskond on nagu iga teine teaduskond, mis annab haridust. Ta on haridusasutus mitte usuline asutus.

MEELIS: mina võin näiteks öelda, et ei ole kristlane, olen kõhkleva usulise hoiakuga, ei kuulu ühtegi konfessiooni ja arvan, et ei hakka ka edaspidi kuuluma. Kuuluvus on võib-olla piirav.

ILONA: ja mina, kes ma kuulun konfessiooni väga aktiivselt, arvan täpselt samamoodi, aga võin ka öelda, et enesepiiramine on samuti arendav.

ARVAMUSI USUÕPETUSEST KOOLIS

TERJE: see peaks olema täiesti vabatahtlik.

MEELIS: üldine usundilugu peaks olema.

ILONA: päris ametliku ainena ei tohiks usuõpetust olla, arvestades seda, kui väga inimesed seda asja valdavad. Ühes koolis antakse ühtemoodi, teises teistmoodi. Jäägu usuõpetus kiriku juurde, pühapäevakoolidesse.

MEELIS: usunditest peaks ülevaade olema, keskkooliõpilased ikka tunnevad selliste asjade vastu kahtlemata huvi ning seda peaks ka iga inimene kasvõi veidike teadma.

MIDA USUTEADUSKONNAS ÕPITE?

ILONA: esimesel kursusel on üldiselt sissejuhatavad ained, edaspidi tulevad eksegeesid.

MEELIS: esiteks keeled — heebrea, kreeka, saksa; filosoofia ajalugu, sotsioloogia...

ILONA: meil on kuus õppetooli (täpsemalt võib sellest lugeda UT 25. märtsil ilmunud sisseastujate erinumbrist — toim.).

SVEN: sügavuti hakkame minema, kui keeled mingil määral omandatud, siis hakkame uurima ajalugu ja taustu.

TERJE: teistest teaduskondadest me suurt midagi juurde vaadata ei jõua.

MEELIS: mina olen käinud, aga see on siis ka oma loengute arvelt.

TERJE: meil lihtsalt ei ole sellist vaba aega, muidugi aega saab ka võtta.

MEELIS: mina teen paratamatult mõningat selektsiooni, sest kõik loengud ei ole päris võrdse tasemega ja käin ka näiteks filosoofiateaduskonna loengutel. Punktisüsteemi meil ei ole, kõik ained on kohustuslikud.

SVEN: teised käivad samuti meie teaduskonna loengutel, igalt poolt on tuldud, eriti populaarsed on praegu näiteks dotsent Tõnu Lehtsaare loengud.

TERJE: auditooriumi ei mahu enam äragi.

MEELIS: kolmandik teoloogе, kaks kolmandikku võõraid.

ILONA: õppejõudkond on meil väga kirju. Nad on erineva konfessionaalse kuuluvusega, erinevate kirikute esindajad, erinevast keeleruumist. Selline mitmekesisus on rikastav.

MEELIS: oleks soovitav, et õppejõud oleks oma esitatavast materjalist üle, et ta ise orienteeruks selles vabalt. Enamik on heal tasemel, aga ütleme, et arenemisruumi veel on.

ILONA: üks asi on see, mis ainet nad annavad, aga nad on ise niivõrd eredad isiksused, neid ei saa omavahel võrrelda. Ja iseendal on tegelikult kaks-kolm korda rohkem kohustusi, kui füüsiliselt täita jõuad. Kui palju peab keeltes sõnu pähe tuupima ja läbi lugema, kogu aeg tunned, et midagi jääb vahetpidamata tegemata, ei jõua.

VARIA: * kui Teie arvamus läheb näiteks paavsti omast lahku...

MEELIS: paavst on inimene nagu minagi.

TERJE: see, et paavst arvab teistmoodi kui mina, ei muuda minust oluliselt midagi.

MEELIS: ütleme siis nii, et paavst on saanud õnnistuse kätte ja et paavsti sõna on seadus, aga keegi meist ei ole katoliiklane.

ILONA: ühest küljest saame öelda, mida isiklikult arvame, aga teisest küljest on see ikkagi see, et katolik ja evangeelne või siis protestantlik teoloogia on oma detailides väga erinevad, praegu me neid kõiki erinevusi ei teagi.

MEELIS: ometi ma olen teadlik, et paavst on kõike seda õppinud.

VARIA: * ülikooli kirik, kogudus...

ILONA: arvan, et kui taastatakse Jaani kogudus, siis ei peaks see olema mitte ülikooli kogudus, vaid Jaani koguduse ja ülikooli pihtkond. Seda seepärast, et kui vaadata kirikut mujal arenenud maailmas, siis on kirik samamoodi diferentseeritud kui ühiskond, eriti veel protestantlik kirik. See on väga oluline kohal kõrgema haridusega inimestele, kes ei kasuta teistega alati ühiseid termineid, kelle elusituatsioonid on erinevad. Selge on see, et see peaks Jumal ise olema, kes suudaks teha jutluse, nii et kõik võrdselt kuulata saaksid.

MEELIS: ülikooli kogudus saaks olla siis, kui kõik kuuluksid ühte konfessiooni.

ILONA: ei, sinna võiksid kuuluda ka linnainimesed.

JAAN: arvan, et ülikoolis peaks olema vähemalt üks väike kabel, kus saaks natuke aega rahulikult olla ja hinge tõmmata.

TERJE: peaks olema mingi võimalus, kus inimene saaks pihil käia.

ILONA: ennekõike võiks ülikoolil olla oma vaimulik, palgaline kirikutöötaja ülikoolis, kellel oleksid oma kõnetunnid. Kui inimesel on vaja oma usuliste otsingute raames kellegi poole pöörduda, siis praeguse seisuga ei rahulda luteri kiriku seis Tartu linna piires kõrgharidusega inimesi. Me võime seda nimetada haritud inimese isekuseks, aga ka tal on vaja saada vastuseid oma usulistele küsimustele.

Paaritunnise vestlusringi lühikokkuvõtte võiks lõpetada Terje sõnadega: «Mulle meeldib meie kursus just sellepärast, et iga inimene on omaette isiksus, täiesti erinev minust, kuid ometi ei takista see head läbisaamist.»

Küsis, kuulas, võttis kokku
VARJE SOOTAK

❐ **Toimetus vabandab vestlusringlaste ees, kelle foto oli eelmisse ajalehte sattunud valepidi. Siin nad ise on: (vasakult) Terje Tomson, Sven Salmisto, Meelis Friedenthal, Jaan Nuga ja Ilona Merzin.**

Teisipäeval, 26. aprillil

kl. 15 terrassikohviku «Perela» avamine — EPA klubi õuel.
kl. 16 EPMÜ piletilaat ja kevadpäevade üldinfo — EPA klubi õuel.
kl. 18—19 kevadpäevade kõikide ürituste suur piletilaat — TÜ füüsikahoones (Tähe tn. 4).
kl. 22 *an axident* (häppening) — EPA klubi õuel.
kl. 22 tudengikohvik fännidele — Narva mnt. 27 kohvikus. «See muusika mind peibutab, ma tahan tantsida...» Õhtu ja öö ansambliga «TUBERKULOITED».
kl. 22.15 soubänd «Eldorado» ja keldrisaalis DEKA & FREE — EPA klubis.

Kolmapäeval, 27. aprillil

kl. 15.30 tornijooks — EPMÜ tornühiselamus.
kl. 17 spordi*show* — EPMÜ võimlas
kl. 19 põimik lembelauludest — EPMÜ klubi terrassikohvikus (terrassikohvik avatud kevadpäevade ajal kl. 15—21).
kl. 19.30 õllekrooks — EPA klubi terrassikohvikus.
kl. 20 Henry Laksi kontsert — TÜ Ajaloo Muuseumis.
kl. 20 Tallinna Pedagoogikaülikooli näitejuhtide etendus — «OTTO»-teatris (Tähe tn. 33).
kl. 21.30 armastuslaule klaverile ja flöödile — «OTTO»-teatris.
kl. 22 öö-Beerudisko — EPA klubis.
kl. 22 tudengikohvik fännidele — Narva mnt. 27 kohvikus. Neli tundi nauditavat *rhythm & blues*'i kuulamiseks-tantsimiseks paisuvalt tähelt «OCTOBER WINE».

Neljapäeval, 28. aprillil

kl. 14 LÕBUS TUDENGILAAT RAEPLATSIL
* Rongkäik peahoone eest laadaplatsile * Kevadpäevade ametlik avamine * Laadapalagan, loterii, päevapiltnik * Bändid, pundid ja moosekandid, kerjused ja muidu sandid.

Teatejooks kostümeeritud tudengivõistkondadele kl. 15 Raekoja platsil.
kl. 15.30 laulu-, mängu- ja tantsuselts «Lakstigal» — Kaubahalli esisel.
kl. 16 puhkpilliorkester «Popsid» — Emajõe kaldapealsel.
kl. 17 kummipaadiralli Emajõel — «Kaunase» ees.
kl. 20 «Tudengilaul '94» — EPMÜ aulas.
kl. 20 «OTTO»-teatri etendus «Kunst 1993 e. kohtumine kuulsusega» — «OTTO»-teatris.
kl. 22 tudengikohvik fännidele — Narva mnt. 27 kohvikus. Stiiliõhtu «Lillelapsed». Muusikat kuuekümnendatest «CLAYMAKER-SILT». «Make Love, not War!» olemust avavad Sassa ja Alger.
kl. 23 kabaree-ee! Mängib EVEA projekt — EPA klubis.
kl. 24 klubi «Öö-OTTO» — «OTTO»-teatris.

Reedel, 29. aprillil

kl. 20 J. Borgen «Victoria Regia» — «OTTO»-teatris.
kl. 21 «IN BOILER» kontsert — EPA klubis.
kl. 22 tudengikohvik fännidele — Narva mnt. 27 kohvikus.
kl. 22 FÜÜSIKAHOONE *SHOW* ansamblitega «BEERGRASS» ja «UMMAMUUDU».
* Mängupõrgu ja veinikelder * Tuhanded trikid kümnel korrusel ja sajas nurgas. — TÜ füüsikahoones (Tähe tn. 4).
kl. 22 tudengikohvik fännidele — Narva mnt. 27 kohvikus. Lausmöll ansambliga «MTJ».
kl. 22 PLATSUPIDU HAPNIKUS — TÜ korvpalliväljakul.
kl. 23 «Tõusva päikese maja» — EPA klubis.
kl. 24 klubi «Öö-OTTO» — «OTTO»-teatris.

Laupäeval, 30. aprillil

kl. 17 TÜ Akadeemilise Naiskoori ja TTÜ Akadeemilise Meeskoori kevadkontsert — TÜ aulas.
kl. 18 «Malevanostalgia». EÜE laulud vabas õhus — EPA klubi terrassikohvikus.
kl. 18 H. Pinter «Endised ajad» (esietendus) — «OTTO»-teatris.
kl. 19 Urmas Alenderi laulude õhtu — ajaloomuuseumis
kl. 20 ÕLLEÕHTU LAULU JA TANTSUGA — Tartu turuhoones. Peo panevad püsti Tallinna Tehnikaülikooli Meeskoor ning Eesti Riikliku Piirivalveameti Puhkpilliorkester ja otse loomulikult kohalolevate firmade «Carlsberg» ja «Tartu Õlletehas» kesvamärjuke.
kl. 22 jämmibändid — EPA klubis.
kl. 22 tudengikohvik fännidele — Narva mnt. 27 kohvikus. Volbriöö veiderdused «Jaskar» *Club*'is «Sinu süda on kui Emajõgi...»
kl. 22 KÜÜNLAVALGUSÕHTU — TÜ korvpalliväljakul.

KOHTUMISENI KEVADPÄEVADEL!

TÜ klubi ja ülikooli kultuuriklubi, EPA klubi, «OTTO»-teater. Ülikooli kevadpäevi toetab Tartu Õlletehas kesvamärjukesega.

Ikka kevadpäevadest

TEATEJOOKS KOSTÜMEERITUD TUDENGIVÕISTKONDADELE

Neljapäeval, 28. aprillil kl. 15 Raekoja platsil.

1. Klopsi kokku oma võistkond 6-st näost.

2. Vali teatepulgaks oma võistkonda kõige enam iseloomustav asi, olend või muu säärane.

3. Registreeri pool tundi enne algust kohapeal.

KUMMIPAADIRALLI EMAJÕEL «KAUNASE» EES

Neljapäeval, 28. aprillil kl. 17.

Kõikide kummist ujumisvahendite ülevaatus ja võistkondade registreerimine pool tundi enne algust kohapeal.

PÄÄSTEVEST KAASA VÕTTA!

REKTORI KÄSKKIRJA NR. 280494

kohaselt on kõik Tartu tudengid kohustatud ilmuma Rae platsile aprillikuu viimasel neljapäeval kella poole 2-ks peale lõunat.

Seoses TUDENGILAADAGA käsin:

1. Tassida kohale kõik
mõeldav ja mõeldamatu,
pruugitud ja pruukimatu,
uus ja vana,
omatehtud ja varastatud,
söödav ja mittesöödav,
mis kõlbab maha müüa ja vahetada.

2. Äritseda soodushindadega.

3. Sööta, joota ja lõbustada kaastudengeid ja linnarahvast.

4. Käskkirja sisu levitada kõigile
pimedatele muusikutele,
kurtidele lauljatele,
jalututele tantsijatele.

5. Müügikohtade piiratud arvu tõttu soovitan anda end vabatahtlikult üles laada omanikule KEVADPÄEVADE PILETILAADAL.

MITTEILMUMISEL...!

Spordikeskus teatab

Murdmaajooksjad lirimaal

Limerickis peeti IX üliõpilaste maailmameistrivõistlused murdmaajooksus. Eestit esindasid TÜ üliõpilased **Paavo Rõigas** ja **Andris Sprivul,** Henno Haava EPMÜ-st ja Agneta Land Tallinna Kunstiülikoolist. Kohale olid jõudnud rohkem kui 30 riigi üliõpilassportlased, kes vihmasadudest väga poriseks muutunud rajal läbisid 12,2 km (mehed) ja 5,9 km (naised).

Üllatavalt hästi esines H. Haava, kes saavutas 9. koha. A. Land oli 43., P. Rõigas 86. ja A. Sprivul 88. kohal. Võistkondlikult oli nii meestest kui naistest parim Inglismaa. Eesti oli esindatud mittetäieliku võistkonnaga.

Olgu märgitud, et treenerite ja esindajate 3,6 km jooksu võitis **TÜ vilistlane Veljo Lamp.** TÜ teadur Harry Lemberg oli 8. ja Saksa Üliõpilaste Spordiliidu peasekretär, tartlaste hea tuttav ja toetaja Till Lufft 7. kohal.

Paar jooksjat valmistusid Limericki võistlusteks mõne nädala vältel Inglismaal. Londonis peetud 10 km pikkuse pargijooksu võitis Henno Haava, Paavo Rõigas oli üheksas.

Kogu ürituse hingeks, nagu kaks aastat tagasi Prantsusmaal Dijoniski, oli meie teadur Harry Lemberg. Leiti asjahuviline sponsor, kelle abiga sõideti kohale mikrobussiga (!). Ülejäänud raha osati niimoodi kokku koguda, et ülikoolide raha ei kasutatud sentigi. Kulutused olid kokku 40 000 krooni.

Kahe aasta pärast on samasugused võistlused Austraalias.

20 võistkonda tänavakorvpallis

Nädalavahetusel oli Ujula tänava spordihoones esmakordne üle-eestiline kõrgkoolidevaheline turniir korvpallis 3:3 (tänavakorvpall — *streetbasket*).

Võistlejate rühmas osalesid vaid TÜ üliõpilased. Naiskondadest võitis esikoha võistkond nimega «Ja Siin». Meeskondadest aga «Dream Team» (teistes klubides mängivad TÜ üliõpilased) kehakultuuriteaduskonna koondise ja «Lilla-Kolme» (matemaatika-üliõpilaste meeskond) ees.

Rohkearvuline oli osavõtt harrastajate rühmas. Naiskondadest (kus mängiti 7 minutit) lõpetas täiseduga Tallinna Pedagoogikakool. Järgnesid Tallinna Tehnikaülikool, EPMÜ II, Tartu Meditsiinikool, EPMÜ I ja Rakvere Pedagoogikakool.

Harrastajad mehed mängisid kahes neljases alagrupis (võiduks oli vaja 12 punkti). Esimesest alagrupist said finaalturniirile (1.—4. koht) EPMÜ II ja TÜ majandusteaduskonna «West-End», teisest alagrupist EPMÜ meeskond «Sõnnid» ja Eesti Mereharidus-keskus. Võitjaks tulid EPMÜ «Sõnnid» EPMÜ II ees. Järgnesid Mereharidus-keskus, «West-End», Võru Tööstustehnikum, «Agro II» (EPMÜ) jt.

Mängud olid hasartsed ja tasavägised, ilmselt kujunevad sellest turniirist välja Eesti üliõpilaste meistrivõistlused.

* * *

Korvpallimängijad ja sportlased, kes tahaksid osa võtta rahvusvahelisest turniirist Utrechtis 24.—31. maini, peaksid ühendust võtma Tarmo Kajandiga kuni 28. aprillini E, T, N kell 17—19 tel. 30 128 või minna Ujula tänava spordihoonesse.

INFO! INFO! INFO!

«Peoples of the Baltic» eksam tulekul

Sügisest kevadeni, oktoobrist aprillini kestis selleaastane Balti Ülikooli rahvusvaheline kursus «Peoples of the Baltic». Kursus koosnes kuuest satelliittelevisiooni kaudu vahendatud loengust ja kahest seminariülekandest. Kursusega kaasnesid õppematerjalid koduseks läbitöötamiseks. Kursuse koostajaiks ja läbiviijaiks olid peaaegu kõigi Läänemere-äärsete riikide teadlased.

Nüüd on aeg kursus eksamiga lõpetada. Eksam toimub 4. mail kell 14 geograafia instituudi ruumes (info Hannes Palangult tel. 30 605). Veel on saada ka õppematerjale geograafia instituudi raamatukogus ning õppetehnikaosakonnas Tähe tn. 4 on olemas ka kõigi saadete videosalvestused.

VIII orientalistikapäev

Laupäeval, 23. aprillil toimub füüsikahoone (Tähe tn. 4) aud. 170

VIII orientalistikapäev

Kell 11.15 — teaduskonverents.

Kell 13.30 — J. O. Mallanderi filmi **«Lootose maailm»** demonstreerimine (sissepääs 5.- krooni).

Ootame kõiki huvilisi!

Eesti Akadeemiline Orientaalselts

Magistritööde kaitsmisi

Pedagoogika magistrikraadi saamiseks kaitseb 17. mail kl. 15 pedagoogikakeskuses (Ülikooli 16 aud. 102) oma magistritööd Juta Weimer «Eetika fakultatiivkursuse õpiku projekteerimise põhimõtted».

Neljapäeval, 28. aprillil kell 16.15 TÜ peahoone ruumis 126 kaitsevad sotsioloogia magistritöid

Malle Järve «Muutused raamatute lugemises Eestis 1966—1993» (retsensendid: prof. Peeter Vihalemm ja dots. Aasa Must) ning

Silvia Kaugia «Elanikkonna kriminaalse aktiivsuse sotsiaalmajanduslikud tegurid (Kirde-Eesti tööstusregiooni materjalide alusel)» (retsensendid: prof. Klara Hallik ja dots. Jaan Ginter).

Magistritöödega saab tutvuda TÜ raamatukogus ja filosoofiateaduskonna sotsioloogia osakonna raamatukogus.

ÕIGUSTEADUSKONNA LÕPETAJA!
EESTI TÕENÄOLISELT PARIM KALANDUSFIRMA
O/Ü «VIRU RAND»
PAKUB PERSPEKTIIVIKAT JA HUVITAVAT TÖÖD
VÕIMEKALE JURISTILE
(elamispinna võimalus).
HUVITATUTEL PALUME HELISTADA
TEL. 233 / 95 832
(küsida Margus Ilmjärve või Rein Ilvest)
EHK TULLA AADRESSIL:
PÜHAORU 4
TOILA
IDA-VIRUMAA

ÕPETATUD EESTI SELTSI

koosolek on neljapäeval 28. aprillil kell 16.15 ülikooli peahoones klassikalises mõnasteaduste muuseumis.

Aadu Must ja **Priit Pirsko** teevad ettekanded Eesti arhiivinduse praegusest olukorrast ning tulevikuperspektiividest.

UT
Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 1003. Tiraaž 1500.
35 180

NR. 16 (1752)
REEDE,
29. APRILL
1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

❀
Ilusaid kevadpäevi!!!
❀

TARTU ÜLIKOOLI
ÜLIÕPILASKOND

Stipendiumikonkurss

TÜ Üliõpilaskonna stipendiumikonkursi žürii koosseisus Kaupo Karelson, Juhani Seilenthal, Andrias Kuld, Erkki Leego, Jüri Seilenthal, vaadanud läbi seitsme kandidaadi taotlused, leidis, et kõik kandidaadid on esitanud korrektsed materjalid ja vääriksid stipendiumi. Järjestades kandidaate nende teadustöö, õppeedukuse, ühiskondliku aktiivsuse ja sotsiaalsete põhjuste järgi, jõudis žürii järgmise edetabelini:

Peep Mardiste	**127**
Mari Kibur	**127**
Karin Otter	**121**
Alar Aints	**105**
Vallo Volke	**97**
Katrin Sak	**96**
Ly Leedu	**85**

Žürii otsustas jagada stipendiumi järgnevalt: **Mari Kiburile ja Peep Mardistele** á 1000 krooni ja **Karin Otterile** 500 krooni.

Mari Kibur on arstiteaduskonna VI kursuse üliõpilane, hea õppeedukusega (keskmine 4,8). Uurinud üliõpilaste haigestumist aktiivsesse tuberkuloosi (uurimustöö teemal «Tuberkuliinitundlikkus Tartu Ülikooli üliõpilastel»), on TÜ Arstiüliõpilaste Liidu tegevliige ja tema kandidatuuri toetas EAÜL. Ei saa õppestipendiumi stipendiumifondist, perekonnas üks alaealine laps.

Peep Mardiste on bioloogia-geograafiateaduskonna geograafia III kursuse üliõpilane. Õppeedukus on hea, ilmunud on mitmeid artikleid nii eesti- kui ingliskeelses erialaajakirjanduses, samuti ka päevalehtedes ning raamat: «Euroopa Ühenduse keskkonnapoliitikast», Tartu, veebruar 1994; 38 lk. Peep Mardiste on osalenud seitsmel rahvusvahelisel konverentsil ja seminaril ja registreerunud veel kolmele. 1993. aastal oli vabatahtlikult ja palgata Tartu üliõpilaste looduskaitseringi president, Eesti Roheliste Liikumise projektijuht ja A SEED-Europe' nõukogu liige.

Karin Otter on arstiteaduskonna VI kursuse üliõpilane, tema õppeedukus on hea, ilmunud on mitmeid artikleid, millest osa on kodu-uurimusliku iseloomuga, teised aga arstiteaduslikud. Karin Otter on ENÜS-i liige, üliõpilaste teaduskonverentside korraldaja.

Stipendiaadid on tasunud TÜÜ 1993/94. aasta liikmemaksu.

Stipendiumi saab kätte TÜÜ Valitsuse finantssekretärilt.

KAUPO KARELSON,
TÜÜ Edustuse liige,
JUHANI SEILENTHAL,
TÜÜ Edustuse liige,
ANDRIAS KULD,
TÜÜ Valitsuse sotsiaalsekretär,
ERKKI LEEGO,
TÜÜ Valitsuse majandussekretär,
JÜRI SEILENTHAL,
TÜÜ Valitsuse esimees

TÜÜ esseekonkursi žürii otsus

Žürii koosseisus: Ly Leedu, Kaupo Karelson, Andres Salu, Juhani Seilenthal, Erkki Leego, Andrias Kuld, Jüri Seilenthal, vaadanud läbi ühe esitatud töö, otsustas:

Premeerida töö «Tulevikukošmaar» autorit ergutusauhinnaga 200 krooni.

Töö autoriks osutus arstiteaduskonna VI kursuse üliõpilane Karin Otter.

Uuemat teadusprojektidest, fondidest ja grantidest

1. On saabunud **Euroopa Ühenduse** pakutud teadus- ja tehnoloogiaalase koostööprogrammi **PECO** infopaketid. Pakutakse võimalusi ühinemiseks Euroopa Ühenduse riikides käigusolevate uurimisprojektidega, kusjuures finantseerimine toimub projekti Euroopa Ühenduse liikmesriigis töötava partneri vahendusel. Infopaketi nimekiri on mõnevõrra laiem kui eelmisel aastal. See sisaldab lisaks tavapärastele keskkonda, biomeditsiini ja terviseuuringuid, energeetikat, füüsikat ning keemiat käsitlevatele uurimisteemadele ka arvukalt matemaatika, majandusteaduse ja teiste valdkondade projekte.

Taotluste esitamise tähtaeg on **6. juuni,** infopakettidega saab tutvuda **TÜ peahoone ruumis 304.** Lähiaegadel tahame kokku kutsuda infokoosoleku Euroopa Ühenduse teadusprogrammide teemadel.

2. 18.—19. aprillil toimus Lohusalus Eesti Teadusfondi Talituse ja AAAS-i (*The American Association for the Advancement of Science*) poolt korraldatud seminar teemal **«Kuidas kirjutada head granditaotlust?»** Balti riikidest saabunud kuulajatele pidas põhjalikke loenguid dr. Liane Reif-Lehrer, kes jagas oma rikkalikke kogemusi granditaotlejana ja ekspertkomisjoni liikmena. Mitmel samal teemal kirjutatud ning Ameerikas hinnatud raamatu autorina oli ta ka seminari osavõtjate tarbeks ette valmistanud heal tasemel kirjalikud materjalid, mis jäid seminari kuulajate käsutusse.

Vastavalt eelnevatele kokkulepetele on seminarist osavõtjad nõustunud saadud teadmisi jagama ja tutvustama kirjalikke materjale oma kolleegidele. Tartu Ülikoolist osalesid prof. E. Vasar (AR), dots. T. Roosmaa (MT), dots. H. Mändar (FK), dots. J. Pentšuk (FK), prof. E. Seppet (AR), prof. A. Luuk (FL), dots. K. Zobel (BG) ning allakirjutanu.

3. Rektori kantselei teadusgrupi käsutusse on saabunud mitmeid huvipakkuvaid **infomaterjale fondide ja grantide** kohta. Nende hulgas on *National Science Foundation*'i (USA) rahvusvahelisi projekte tutvustav infobülletään, *AAAS*-i, *John D. and Catherine T. MacArthur Foundation*'i, *Agency for International Development (Office of Research)* ning ka Avatud Eesti Fondi infomaterjalid. Soovijad saavad nimetatud trükistega tutvuda RK teadusgrupis peahoone ruumis 304.

REIN LEPIK,
teaduskorralduse peaspetsialist

1632

TÜ VALITSUSES
26. aprillil

● **Õigusteaduskonna aastaaruande esitas dekaan dr. Peep Pruks.**

Teaduskonnas on kaks instituuti: avaliku õiguse ja eraõiguse instituut. Õigusteaduskond on Eestis põhiline juriidilise kõrghariduse andmise koht, kuid kõiki õppida soovijaid ei suuda teaduskond praegu rahuldada. Dekaan ütles, et justiitsministeerium on lubanud teaduskonda õpetamise laiendamise poolelt aidata. Omaette probleemiks on õppejõudude järelkasv. Seda mõjutab töötasu, mis ülikoolis ei paku teiste juristide kõrval erilist konkurentsi.

Eelmisel aastal alustati 23 uue kursuse õpetamist. Õppetöö ümberkorraldamine toimub vastavalt seadusandluse arengule. Suureks probleemiks on olnud õppevahendite puudumine. Olukord õigusloomes hakkab stabiliseeruma ning põhilistes valdkondades saab juba avaldada õppevahendeid ja õpikuid. Koos Avatud Eesti Fondiga kuulutati välja ka õpikute käsikirjade konkurss.

Õppejõudude teadustööde loetellu on võetud ka osalemine seaduste väljatöötamisel.

● **Sotsiaalteaduskonna aastaaruannet tutvustas prodekaan dots. Sulev Kannike.** Selles teaduskonnas on politoloogia ja üldsotsiaalteaduste osakond, viimases on enamik õppetoole praegu veel täitmata. Teaduskond avati 1992. aastal, õppetööd tegid algul ainult välisõppejõud, TÜ õppejõududel tuli läbi teha sotsiaalteaduskonna magistrantuur. Sotsiaalteaduste õpetamise üle ülikoolis on avaldatud erinevaid seisukohti (vt. ka UT nr. 7—8, 11 1994. a.).

● Sotsiaalteaduste õpetamise kohta ülikoolis on filosoofiateaduskonna nõukogu esitanud TÜ nõukogule otsuse, mis oli kõne all valitsuse kahel koosolekul. Valitsus otsustas tutvustada seda TÜ järgmise nõukogu koosolekul ning teha nõukogule ettepanek moodustada antud küsimuse arutamiseks komisjon.

● Valitsus vaatas läbi ja kinnitas Eesti Teadusfondile (1,1%) laekunud taotlused. Valitsus rahuldas ka kaks kiireloomulist *overhead*'i taotlust: stomatoloogiakliinikule ja botaanikaaiale.

● On valminud mitmed TÜ sümboolikaga esemed, mille ostmisvõimalustest antakse peagi täpsemalt teada (T-särk, pastapliiatsid, kohvitassid, tulemas on veel õllekruusid, lipsunõel ja müts).

Silvia Oja 70

Juubilar on sündinud 28. aprillil 70 aastat tagasi Tallinn-Nõmmel. Seal lõpetas ta ka keskkooli. 1948. aastal lõpetas Silvia Oja Tartu Riikliku Ülikooli kehakultuuriteaduskonna. See oli spordispetsialistide esimene sõjajärgne lend, keda kõiki iseloomustas äärmine mitmekülgsus. Murdmaasuusatamine, slaalom, kiirlaskumine, ujumine — need on alad, milles S. Oja on kuulunud Eesti koondisesse.

Silvia Oja töötas ülikooli kehakultuuriteaduskonnas 1947—1993, õppeülesandetäitjana ka käesoleval ajal. Sportimine ja lastetreeneri töö andis tõuke spordipsühholoogiaga tegelemiseks ja selle tunnetamiseks. Huvi psühholoogia vastu realiseerus teadustöös ja 1961. aastal kaitses Silvia Oja Eesti esimese väitekirja spordipsühholoogia valdkonnas. 1964. aastal alustas ta KKT-s spordipsühholoogia loengutega ja 1965. aastal anti talle dotsendikutse.

Tänaseks on S. Oja avaldanud 220 teaduslikku publikatsiooni, 30 õppevahendit, juhendanud 10 kandidaadiväitekirja ja oponeerinud üle 30 dissertatsiooni. Aastate jooksul on juhendanud ka üle 200 üliõpilase auhinna- ja diplomitöö.

Juubilar on olnud 10 aastat KKT kaitsmisnõukogu teaduslik sekretär, 2 aastat ka KKT prodekaan.

Suusatamist ja ujumist peab ta oma kireks ning ta on teinud palju selleks, et need alad ka teiste kireks saaksid. Selleks töötas ta välja erimetoodika nende jaoks, keda tavaliste õpetamismeetoditega ujuma ei suudetud õpetada. Et kirge on võimalik edasi anda, seda tunnistavad püsivad kontaktid oma endiste õpilastega.

Palju õnne ja tervist soovivad juubilarile õpilased ja kolleegid!

Kehakultuuriteaduskond

Professor Elvi Ulst 60

Oma teise juubelini on jõudnud majandusteaduskonna majanduspoliitika ja riigimajanduse instituudi erakorraline professor, majandusdoktor Elvi Ulst, kelle pikk ja viljakas teaduslik-pedagoogiline tegevus on seotud Tartu Ülikooliga. Pärast Leningradi Finantsmajanduse Instituudi lõpetamist rahandusainete õpetaja diplomiga asus Elvi Ulst 1956. aastal tööle TRÜ majandusteaduskonnas vanemlaborandina. Juubilari sihikindlat tööd riigi rahaasjade uurimisel ja õpetamisel on krooninud doktoridissertatsiooni kaitsmine 1989. aastal ja aasta hiljem majandusteaduskonna professoriks valimine.

Elvi Ulsti sulest on ilmunud üle 70 kirjatöö, sealhulgas monograafiaid, õppekirjandust, teaduslikke artikleid. Ta on ka hea sulega publitsist, kelle majandusteemalisi kirjutisi hindavad nii asjatundjad kui laiem üldsus. Prof. E. Ulst on juhendanud paljude majandusteadlaseks pürgivate noorte uurimustöid, seda nii ÜTÜ erialaringis kui ka aspirantuuris ja magistrantuuris. Oma inimliku ja osavõtliku suhtumisega üliõpilaste ja kolleegide probleemidesse on Elvi Ulst võitnud austuse ja lugupidamise.

Soovime professor Elvi Ulstile jätkuvat indu majandushariduse edendamisel ja tugevat tervist! Palju õnne!

Kolleegid majandusteaduskonnast

ÜLIÕPILASSELTS LIIVIKA 85

«Kohusetunne kasvagu, et sundus võiks kaduda»

(Algus eelmises lehes)

Algusaastad olid rasked, alles 1925. aastal saadi sobivamad ruumid ja tegevus intensiivistus. Siis kerkis ootamatult üles alkoholiprobleem. Ometigi jõuti taas seisukohale, et seltsi ruumid olgu alkoholist vabad.

1926. aasta sügisel asus selts avaratesse ruumidesse südalinnas — Suurturg 9 (praegu Raekoja plats). Siitpeale algab seltsi jõuline arvuline ja sisuline kasv. Noorliikmete kohustuslikelt referaatidelt nõuti kõrgemat taset. Korraldati vaidluskoosolekuid kultuuri- ja ühiskondlikel teemadel. Tugevnes sisedistsipliin ja paranes esinduslik tase. Seltsi lõplik kodukord kehtestati 1928. aasta kevadsemestril. Kodukorra motoks on: «Kohusetunne kasvagu, et sundus võiks kaduda.»

Intensiivse sisetegevuse kõrval arendati ka ulatuslikku välistegevust. Suheldi peaaegu kõikide üliõpilasorganisatsioonidega. Aktiivselt osaleti Üliõpilasseltside Liidu loomisel ja selle töös. Ulatuslikult võeti osa paljude akadeemiliste seltside tööst.

Paljud seltsi liikmed laulsid üliõpilaste laulukoorides, sporditi. Võrk- ja korvpallimeeskonnad olid korduvalt üliõpilaskonna meistrid, samuti maletajad. Oli oma Tartus arvestatav džässorkester ja oma meeskoor.

* * *

25. juubeliks oli «Liivika» jõudnud igati tunnustatud ja arvestatavale positsioonile. Juubelit tähistati aktuse ja balliga «Vanemuise» ruumides. Anti välja «Üliõpilaslehe» erinumber.

30-ndate aastate teine pool läks igati tõusurada. Populaarsus ja liikmeskond kasvasid isegi nii, et sügisel piirati vastuvõetavate noorliikmete arvu 25-ga, sest polnud soovi kasvada mingiks gigantorganisatsiooniks.

1935. aasta esimesel semestril fikseeriti vil! Juhan Kuke algatusel seltsi tegevust läbi aegade juhtinud põhimõtted ametlikuks deviisiks — *ex solo ad solem soli patriae* (vabas tõlkes: maapinnalt valguse poole isamaa hüvanguks). *In corpore* astuti Kaitseliitu.

Aktiivselt osaleti Eesti Üliõpilasseltside Vilistlaskogude Liidu töös ja Eesti Üliõpilasseltside Liidu tegevuses. Kuna Tallinnas töötas palju liiviklastest üliõpilasi, oli oluline «Liivika» **Tallinna koondise** ellukutsumine 1936. aastal. Samal ajal moodustati ka ehitusühing «Liivika Kodu». 1936. aasta teisel semestril registreeriti ÜS Liivika Tallinna Tehnika Instituudi juures. Taas alustas tegevust «Liivika Film». 1938. aastal võeti ametlikult tarvitusele juba varem kavandatud sõrmus, mille ringile oli stantsitud seltsi deviis.

* * *

1938. aastal kehtima hakanud uus ülikoolide seadus piiras tunduvalt ülikooli autonoomiat ning tõi olulisi muudatusi ka üliõpilaskonna omavalitsuse ja organisatsioonide tegevusse.

1938. aastal asus «Liivika» pärast maja ümberehitust taas oma endisesse, nüüd juba tervet majakorrust haaravasse moodsasse korterisse Suurturg 9.

30. aastapäeva tähistati taas aktuse ja balliga «Vanemuises». Anti välja sisukas album ja «Akadeemia» aprillikuu number. Selts sai uue lipu ja vilistlaskogu kinkis ka uue mööbli. Liiviklaste pere oli tublisti kasvanud. 1940. aasta kevadel oli seltsi nimekirjas 161 üliõpilast ja 171 vilistlast, nende seas hulgaliselt silmapaistvaid isiksusi teaduses, kultuuris ja spordis.

Et praegu on kummalisel kombel päevakorrale kerkinud

ÜLIÕPILASKONNA

omavalitsuse probleem, siis järgnevalt pisut «Liivika» osalemisest selles.

Üldüliõpilaskondliku organisatsiooni probleem on Tartu Ülikoolis olnud päevakorral läbi aegade, juba *Academia Gustaviana* päevist alates. Ülikooli juhtkond on sellest huvitatud olnud eeskätt distsipliini küsimusis. Tõelise, kõiki üliõpilasi haarava üliõpilaskonna omavalitsusliku korralduseni jõuti alles eesti ülikooli ajal. See rajanes arusaamal, et ülikool ja üliõpilaskond on üks tervik, ilma üheta pole ka teine mõeldav. Koos immatrikulatsiooniga arvati üliõpilane *eo ipso* üliõpilaskonna liikmeks, eksmatrikulatsiooni või ülikooli lõpetamise puhul langeb ta sealt automaatselt välja. Üliõpilaskonna põhialuste väljatöötamisel pääsesid võidule demokraatlikud ja parlamentaarsed printsiibid. Üliõpilaskond teotses ülikooli seaduse (kinnitati Riigikogu poolt 18.06.1925) § 84—90 alusel ja ta moodustas ülikooli autonoomse osa. Edustus moodustati 30-liikmelisena ja valiti demokraatliku üldise, otsese ja proportsionaalse valimissüsteemi alusel. Üliõpilaskonna põhialused töötati mitut puhku ümber ja nad kinnitas lõplikult ülikooli nõukogu 17. veebruaril 1931.

Sel perioodil esindas «Liivikat» üliõpilaskonnas Herman Evert, kellel on suuri teeneid omavalitsuse demokraatlike ja parlamentaarsete aluste kujunemisel. Kümnendivahetusel oli seltsi esindaja edustuses Aleksis Kallits. Oma esindatuse kõrgtaseme saavutas «Liivika» edustuses 1931—1934, mil seltsi esindas Robert Tasso (algul laekur, siis kahel aastal esimees). 1933/34 oli «Liivika» esindaja ka Soome, Eesti, Läti ja Leedu üliõpilaskondade liidu (SELL) president. Järgmisena esindas «Liivikat» Villem Tomingas kehalise kasvatuse toimkonna juhatajana. Hiljem on edustuses seltsi esindanud Arnold Jüris ja Valter Niilus. Peab märkima, et uus ülikoolide seadus tõi üliõpilaskonna omavalitsuslikku korraldusse muudatusi, mille suhtes oli «Liivikal» nagu teistelgi üliõpilasseltsidel oma eriseisukohti.

Eesti Vabariigi aegsele, võiks öelda, et idülllilisele tegevusperioodile tegi järsu lõpu 1940. aasta okupatsioon. Selts suleti ja vara konfiskeeriti. Rängalt tabasid seltsi vangistamised ja massilised repressioonid.

VÄLISMAAL

Teise okupatsiooni eel põgenes 1944. aasta sügisel läände oma elu päästmiseks suur hulk liiviklasi ning pudenes laiali üle maailma. Ka nendes tingimustes suudeti üksteist leida ja peatselt organiseeriti koondised Austraalias, Kanadas, Rootsis ja USA-s. Viimased kolm tegutsevad aktiivselt tänapäevani. Oma siseelu kõrval on osaletud kohaliku eestlaskonna eluavaldustes ja aktiivselt kaasa löödud üle-eestilistes üritustes oma rahva, Eesti Vabariigi ja meie valupunktide tutvustamisel maailma avalikkusele. Suur osa liiviklasi on ka võõrastes oludes silmapaistvate tulemusteni jõudnud. Erilist märkimist väärib Kanada Koondise juures toimuv kirjastustegevus, mille hing on olnud Elmar Järvesoo ja Leo Koobas. Väljа on antud 17 nimetust «Liivika» tegevust käsitlevat teost.

Teadusmaailmas on liiviklastest korüfeeks Ernst Öpik, malemaailmas Paul Keres. Paljud on nii kodumaal kui võõrsil jõudnud oma tööga teadustöö tippu ja rahvusvahelise tunnustuseni.

KODUMAAL

kestsid ka kõige raskemates okupatsiooni tingimustes isiklikud kontaktid ning kasutati iga võimalust arvukamaks kohtumiseks. Alates kuuekümnendaist aastaist on püütud ohule vaatamata organiseerida regulaarseid kokkusaamisi. Tallinnas toimusid need algul Johannes Hindi ja hiljem Herman Everti kodus. Tartus oli keskne isik Harald Keres. Selline «põrandaalune» tegevus kestis kuni Eesti Vabariigi taasiseseisvumiseni.

Üliõpilasselts «Liivika»

REGISTREERITI TAAS

Tallinna Tehnikaülikooli juurde 20. märtsil 1990, vilistlaskogu juriidilise isikuna Tallinna Linnavalitsuses. TÜ nõukogus toimus «Liivika» taasregistreerimine 28. juunil 1991, vilistlaskogu Tartu ühendus Tartu Linnavalitsuse juures juriidilise isikuna 5. juunil 1992. Liiviklaste tegevus on läbi aegade olnud kantud isamaa-armastusest ja kohusetundest oma maa ja rahva suhtes. Selle nimel on taga nõutud haridust ja oldud valmis ka ohvreid kandma. Soovime, et need põhimõtted kanduksid liiviklastel põlvkonnalt põlvkonnale. Kandku neid püüdeid julgustav optimism ja vääramatu usk oma rahva kõigutamatusse tulevikku.

Ulatagem sellelgi tähtpäeval käed ühiseks tööotsuseks — *ex solo ad solem soli patriae.*

ROBERT TASSO
ÜS Liivika vilistlaskogu Tartu ühenduse esimees

TÜÜ Edustuse valimistulemuste lühianalüüs

Kui vaadata edustuse tänavusi valimisi ja võrrelda neid möödunud aastal toimunutega, võib täheldada kaht peamist tendentsi.

1. Nimekirju oli vähem ja nimekirjad saavutasid rohkem kohti kui möödunud aastal. Seega on toimimas kogu ühiskonnaga võrreldav protsess, kuid märgatavalt kiiremini: eelise saavad suuremad nimekirjad, mis peaks muutma edustuse töö efektiivsemaks. Põhjuseks on edustuse valimiseeskiri, mis soodustab suuremaid nimekirju. 1993. aastal oli edustuses ühe esindajaga 4 nimekirja, 1994. aastal vaid kaks.

2. «Res Publica» nimekiri suurendas oma esindatust kahelt kohalt kuuele kohale, sotsiaalteaduskond ühelt neljale (mõlemad varjunimede all — «Vaikiv Enamus» ja «Luuserid»). Mõlemad nimekirjad on TÜÜ Edustuse ajaloos uus nähtus. «Res Publica» kandideeris kolmandat, sotsiaalteaduskond teist korda. Seega on traditsiooniliste akadeemiliste organisatsioonide nimekirjade kõrvale tekkinud tugevad konkurendid.

Otseselt akadeemiliste organisatsioonide baasil moodustatud nimekirjad säilitasid oma positsiooni (1993. aastal saadi 6+5+1+1=13 kohta, 1994. aastal 7+4+1=12 kohta). Ka nende hulgas on populaarsed varjunimed ja vaid ÜS Liivika tuli välja oma nime all. Põhjus on lihtne: nimekirjad «In Corpore» ja «Pro Universitas» ühendasid vastavalt kuut ja kolme organisatsiooni.

Seekordseid valimisi ilmestas lisaks muule ka senistest valimistest madalaim osalusprotsent: 10,2. Lohutuseks vaid niipalju, et TTÜ-s oli sellel aastal osalus 8,9%. See aga ei muuda põhimõtteliselt olukorda: enamikule tudengitest on kama, mis nende ümber ülikoolis sünnib. Vähemalt ei soovita seda kuidagi omalt poolt mõjutada. Kahjuks! Teha ja muuta oleks veel küllaga ning samuti on selge, et meie eest ei tee seda ära mitte keegi teine.

JÜRI SEILENTHAL,
TÜÜ Valitsuse esimees

Perestipp

Kolm aastat tagasi asutas Tartu Lions Klubi üliõpilasperede stipendiumi. Igal kevadel antakse välja kaks stipendiumi — üks TÜ, teine EPMÜ tudengiperele. Sel aastal on toetusraha á 500 krooni. Stipendiumi taotlejate esitamise õigus on Tartu kõrgkoolide õppejõududel, üliõpilastel ja nende ühendustel.

Taotlused palume esitada 10. maiks aadressil:
Tartu Lions Klubi
Veski 2.

Stipendiumid antakse üle 14. mail klubi aastapäevapeol.

LC Tartu

Miks mitte õppida tervishoiumänedžeriks?

Arstide ülesanne on ravida haigeid, haigla juhtkonna ülesandeks on hoolitseda finantskülje eest. Kuid sageli juhtub nii, et arstid ei tea midagi haigla rahalisest olukorrast ning ka haigla juhtkonnas leidub inimesi, kes ei tee vahet kõige elementaarsematel meditsiiniterminite vahel. Aga kas poleks võimalik ühendada arsiteadus ja majandus?

Just sellepärast on tekkinud koostöös Tartu Ülikooli ning Tervishoiu Instituudiga mõte koolitada välja (esialgu) kümmekond noort inimest, kes lisaks arstidiplomile saaksid süvendatult majandusalast haridust. Need noored inimesed sooviksid tulevikus tööd järgmistel aladel: tervishoiu korraldus, (*health care administration*), maakonna tervishoiu korraldus (*country administration*), tervishoiu ökonoomika (*health care economy*) või haiglate direktorid (*hospital administration*).

Koolituse täpne kava on praegu koostamisel, kuid kõik arstiteaduskonna üliõpilased, kes on nimetatud projektist huvitatud ja tahavad süvendatult majandust õppida, saavad täpsemat infot **kolmapäeval, 4. mail, kell 18 raamatukogu kohvikus.**

Lugupidamisega Eero Merilind, ravi V k.

Akrediteerimisest ja pedagoogide ettevalmistamisest

● Intervjuu prorektor professor Teet Seenega ●

● Paar nädalat tagasi olid nõukogu saalis koos dekaanid oma meeskondadega. Päevakorra teemaks oli akrediteerimine ülikoolis. Miks seda vaja on?

Akrediteerimine on kvaliteedi hinnang. Keegi meist ei taha ju osta halba kaupa ja seepärast tuleb ka kvaliteeti kontrollida. Selleni on jõutud maailma erinevates paikades erinevatel aegadel. Akrediteerimine eeldab kõigepealt akadeemilise vabaduse olemasolu. Totalitaarses nõukogude süsteemis polnudki mõtet seda teha, sest anti ette standardid, mille järgi tuli käia. Nüüd on vabadus olemas ja tuleb alustada ka meie taseme hindamisega. Kogu maailmas on kõik institutsioonid huvitatud enda akrediteerimisest ja meiegi ei tohi sellest kõrvale hoiduda. Kui ülikool on akrediteeritud, on võimalik kergemini finantseerimist saada, sest see on ekspertide poolt põhjendatud. Akrediteeritud ülikoolist on ka üliõpilased rohkem huvitatud.

● Kuidas toimub akrediteerimine? Kes ja kuidas seda teevad?

Mujal maailmas on selleks moodustatud vastavad komiteed. Need võivad olla nii riiklikud kui eraalgatuslikud. Kuid need inimesed peavad olema selliseks tööks ette valmistatud. Nad peavad väga täpselt teadma, mida see töö endas kätkeb, nad peavad olema asjatundjad, kompetentsed.

Akrediteeritakse institutsioonilisel tasandil. Võib akrediteerida ülikooli tervikuna, tema üksikuid komponente: teaduskondi, instituute, kliinikuid, õppetoole jne. Akrediteerijad võivad olla väljastpoolt, aga seda võib teha ka ise. Eriti oluline on enesehinnangu andmine, mis on meile veel võõras. Näiteks võib seda teha teaduskond ise, vaadata, kuidas õppekavad toimivad, õppejõudude taset jne. Väljastpoolt akrediteerijatel peab olema alati ka võimalus paberitel esitatut kontrollida: kas kõik ka tegelikkuses eksisteerib, nad peavad saama vestelda õppejõudude ja üliõpilastega, osaleda õppeprotsessis, isegi eksamineerida jne.

● Millal ülikoolis akrediteerimisega algust tehakse?

Meil oli kohustus esitada ministeeriumile magistrantuuri ja doktorantuuri õppekavad juba 6. jaanuariks. Need on ekspertide käes, sellesse töösse on kaasatud ka väliseestlased. Me ei tea veel, kes ülikooli tervikuna akrediteerima hakkab. Ministeeriumi juures on vastav organ, kes koordineerib ja valmistab ette akrediteerimise määrusi. Koosolekul jõudsime koos dekaanidega ühisele otsusele, et sisemine akrediteerimine peaks olema lõpetatud 15. detsembriks, alustame sellega uuest õppeaastast.

Lõpuks tahaksin öelda veel, et akrediteerimine ei ole meile kahjulik, sellele ei maksa vastu seista, sellest on ka põhimõtteliselt aru saadud. Vastu saame seista vaid sellele, kui akrediteerimine on subjektiivne, tendentslik. Akrediteerimine ei tohi toimuda ka äkki, paugupealt, vaid selleks on juhtkonnaga eelnevalt kokku lepitud. Üleüldse peab see olema paindlik selleski suhtes, et kui keegi on haigeks jäänud või mõne isiku suhtes on vastuväiteid, siis saab toimingut edasi lükata või kedagi kellegagi asendada jne.

Mõned on avaldanud akrediteerimise suhtes kahtlust selles mõttes, et puuduvad vastavad hindamise kriteeriumid, standardid. Kahtlemata puudub meil veel väga palju eeskirju, määrusi, seadusi, kuid me ju ometi töötame. Ülikooliharidus on eelkõige kraadiharidus ja meie praeguse töö aluseks on magistrantuuri ja doktorantuuri põhimäärused. Miks ei või neid hindamise aluseks võtta mitte ainult siin, vaid kogu Eestis näiteks? Mingit imet akrediteerimisest ka loota ei maksa.

* * *

● 18. aprillil toimus taas dekaanide nõupidamine, seekord käsitleti õpetajate ettevalmistamist.

Õpetajate koolitamine on niivõrd tähtis probleem Eesti riigi jaoks, et ka ülikool ei saa sellest kõrvale jääda. Õpetaja on olnud maa soolaks ning praegu peab ta olema ette valmistatud teise pinnase jaoks kui seni. Iseküsimus on, kes ja kus sellega tegelema peab. On küll Kooliamet, kuid ka ülikool kui tarkade peade kogum peab sellele kaasa aitama. 1992. aastal võttis TÜ nõukogu vastu otsuse, et õpetajaid valmistatakse ette nii teaduskondades kui pedagoogikakeskuses. Paraku on ülikooli sees olnud selles suhtes lahkarvamusi, vastuolud on küll iseenesest täiesti normaalne nähtus. Kuid kui need eksisteerima jäävad, võib selles süüdistada vaid juhtkonda, miks ei ole asjad selgeks räägitud. Nõupidamisel jõudsime põhimõttelistes küsimustes ühele meelele. Moodustasime vastava komisjoni, kes töötab välja õpetajate ettevalmistamise üldkontseptsiooni ülikoolis: esimees prof. Toomas Tenno, liikmed: lektor Enn Pärtel, dots. Mati Salundi, dots. Jaan Simisker, prof. kt. Kalle Velsker, prof. Ülo Mander, prof. Jaan Kõrgesaar, prof. Toivo Jürimäe, dots. Allan Liim, dots. Tago Sarapuu, lektor Reet Vääri, lektor Ülle Türk ja rektori kantselei grupijuht Lea Michelson. Mai lõpuks töötab komisjon välja konkreetsed ettepanekud.

ÜLIKOOL
Acta Publica Universitatis Tartuensis

Arvati nii... ajakiri «Ülikool»

Eelmise aasta lõpus valmistas ajakirja «Ülikool. Acta Publica Universitatis Tartuensis» toimetus ette 12 küsimusest koosneva ankeedi eesmärgiga välja selgitada Tartu akadeemiliste kodanike arvamuse ajakirja kohta selle praegusel kujul, nende eelistused ajakirja tuleviku suhtes, nii selle sisu kui vormi osas.

5. aprilliks oli küsimustiku täitnud 39 isikut. Nendest 18 olid ankeedile vastamise hetkel üliõpilaskonna liikmed, 16 õppejõud või teadurid, 2 teenistujad ja 3 mingil muul viisil ülikooliga seotud. (Enamikule küsimustest antud vastuste hulk ületab arvu 39, sest sageli märgiti ära mitu sobivat varianti.)

6 vastanut loeb ajakirja regulaarselt, 33 valikuliselt või juhuslikult.

Ajakirja sisu selle praegusel kujul hindas 5 isikut heaks, 20 pidas rahuldavaks ja 11 tunnistas kehvapoolseks. Ülejäänud 3 ei osanud küsimusele vastata.

Meie palvele hinnata ajakirjas seni enam kajastatud teemade vajalikkust 5-pallises skaalas, tekkis järgmine pingerida:

1. Tähtsam informatsioon ülikooli kohta (keskmine hinnang 4,1 palli),
2. Ülikooli tähtpäevad (3,9),
3. Ülikooli ajalugu (3,8),
4. Üliõpilasorganisatsioonide ajalugu ja tänapäev (3,7),
5. Välissidemed, välislepingud (3,4),
6. Üliõpilaskonna probleemid (3,2),
7. Tähtsamad ülikoolis peetud kõned (3,1).

Nagu näha, ei ole keskmiste hinnangute erinevused suured, seega leidub igast nimetatud teemast huvitatuid ning seetõttu tuleks jätkata mingil määral kõigi nende kajastamist ajakirjas edaspidigi.

Ajakirja akadeemilisust arvas 1 vastanu vajalikuks vähendada, 18 on rahul praegusega, 11 pidas ajakirja liialt vähe akadeemiliseks ning ülejäänud ei osanud küsimusele vastata — kas jäi segaseks akadeemilisuse mõiste üldse või ei osatud hinnata selle taset ajakirjas.

Ülikooli mineviku, oleviku ja tuleviku vahekorda ajakirjas hinnates soovitas 1 vastanu pöörata enam tähelepanu minevikule, 7 loodab leida rohkem tulevikuküsimuste käsitlemist, 9 peab oluliseks nii olevikku kui tulevikku ning ülejäänud vaatleksid võrdselt nii minevikku, olevikku kui tulevikku. Seega on üsna selge, et siiani on ajakirjas avaldatud liialt suurt tähelepanu ülikooli minevikule ning enam tuleks orienteeruda tänapäevale.

Erinevate teaduskondade tutvustamist ajakirjas peab 21 vastanut tingimata vajalikuks, 9 peab seda ebatarvilikuks ning teised ei võta kindlat seisukohta. Nagu näha, võiks siiski võtta igas numbris järjekorras ette ühe ülikooli teaduskonna ning tutvustada selle arenguteed ajaloo jooksul, hetkeprobleeme ja tulevikuplaane.

Ajakirja üliõpilaskesksust nõuab 12 vastanut, 21 ei pea seda vajalikuks ning 6 isikut jääb erapooletuks. Nähtavasti tuleb konkreetselt üliõpilasi puudutavate küsimuste käsitlemine jätta ajalehe «Universitas Tartuensis» hooleks.

Ajakiri peaks olema suunatud eelkõige Tartu Ülikooli akadeemilisele kodanikule (30 pooldajat), 4 vastanut soovitab suunitlust Eesti avalikkusele ja 4 ülikoolist huvitatud välismaalastele. 9 vastanut peab vajalikuks suunatust kõigile ülikoolist huvitatuile.

Ajakirja ilmumist ainult eesti keeles pooldab 4 vastanut, 13 soovib sellele lisaks inglis-, saksa- ja rootsikeelseid erinumbreid, 21 peab vajalikuks eestikeelset ajakirja kokkuvõtetega inglise või saksa keeles ning 1 ilmumist paralleelselt eesti ja inglise keeles. 1 vastanu peab õigeks avaldada mõned artiklid ainult võõrkeeles ja 1 loeks meeleldi iga artiklit selle autori emakeeles.

Ajakirja välisilme võiks 4 vastanu meelest olla võimalikult lihtne ja odav, 16 pooldab teksti koos mustvalgete fotodega, 11 muidu mustvalget kujundust värviliste kaantega ja 7 kallist värvipiltidega väljaannet.

Toimetuse poolt palutud lisaarvamusi ja soovitusi saabus ohtralt ja erinevaid. Nimetagem neist tähtsamaid:

— kuukiri *pro* kvartalikiri,
— probleeme käsitlev *pro* kirjeldav,
— «Ülikool» peaks olema ülikooli enesehinnangu peegel,
— tagasihoidlikku vormi ja sügavamat sisu,
— mitte varjata provintslust, kui see on vajalik,
— iga ajakirja number peaks andma pildi, kui kaugel/lähedal oleme arenenud ülikoolidele,
— levi peaks olema paremini korraldatud, reklaami on vähe,
— enam tähelepanu jooksva õppetöö akadeemilistele probleemidele: uute õppeainete põhjendamine/vaidlustamine, võimaluste otsimine ainetevaheliste seoste tõhustamiseks.

Ette heideti ajakirjale senisel kujul peamiselt selge kontseptsiooni puudumist.

Suur tänu kõigile vastanuile! Ajakirja toimetus kohustub teie soove juba kõige lähemal ajal arvesse võtma.

MART RUMMO

Ajaloolastest, piirivalvuritest ja väljasõidust Narva

15. aprilli varahommik oli vihma järel udune ja hall. Bussitäit tulevasi ajaloolasi ei paistnud selline sombune ilm aga sugugi häirivat — koguneti sõiduks Eesti Vabariigi idapiirile. Reisiseltskond koosnes peamiselt küll piirivalvealase valikkursuse kuulajatest, kuid lahkelt võeti kaasa teisigi huvilisi. Ei saa märkimata jätta, et ekskursioon sai teoks tänu piirivalveleitnant LEMBIT VÕIME ja kolmanda aasta ajalootudengi ARNE OTTERI aktiivsele organiseerimistööle.

* * *

Nii see kaua oodatud sõit siis algaski. Sihtpunkti Narva jõuti üsna õnnelikult. Sellest polnud midagi, et buss ähvardas vahepeal mitmeks tükiks laguneda, sest kehv tee oleks sobinud pigem vankriga logistamiseks kui bussiliikluseks.

Esimese pikema peatuse tegi pooluimaseks raputatud seltskond seega Narva piirivalvekordonis. Tutvuti ruumide ning ajateenijate elu-oluga. Tagantjärele näib, et kõige suuremat huvi pakkusid aga lõrisevad teenistuskoerad ehk sõbralikud olendid (nii kutsuti neid kohapeal), mitmesugused relvad ja osavalt võltsitud dokumendid. Agaramad said jutule ka piiripoiste endiga. Selgus, et töökoormus on suur, lisaks veel ümbruskonna vaenulik suhtumine, viimase vastu kaitstaksegi end vajaduse korral relvaga või neljajalgsete sõprade lähedusega. Mis puutub elamistingimustesse, siis leidsid nii mitmedki, et ülikooli ühiselamutes valitsev olukord on tunduvalt kahetsusväärsem kui kasarmu oma. Mõtlemapanev tõsiasi.

Kordonist suunduti edasi jalakäijate sillale. Kuidas ka silla teises otsas piirivalvureid ei veendud — Venemaa territooriumil jäi ülemeelikult häälestunutel seekord siiski käimata. Nii tuligi piirduda kõigest sillal edasi-tagasipatseerimisega ning imekauni loodusvaate nautimisega. Ja kuigi suurele autosillale peeti paremaks meid liiga lähedale mitte lubada, avanes ka kõrvalasuvalt vaateplatvormilt suurepärane vaade piiril toimuvale.

Järgmiseks peatuskohaks oli **Narva-Jõesuu õppekeskus.** Sealse männimetsa kristallpuhas õhk ning kevadpäike muutsid meeleolu veelgi ülevamaks. Asjalike nägudega takseeriti õpperada ja jälgiti hindavalt ringijooksvaid tulevasi piirivalvureid. Kuid oh seda siirast lapselikku rõõmu, mis vallandus, kui avanes võimalus sõita mõned tiirud õppekeskuse jalgratastega! Grupp ratastel kihutavaid ajaloolasi oli tõepoolest unustamatu elamus. Kui manada silme ette veel heatahtlikult muhelevad piirivalvurid, moodustub toimunust lustakas tervik. Kahjuks tuli peagi edasi sõita. Et mitte väga militaarselt mõjuda, tehti väike kõrvalepõige ning külastati **Kuremäe kloostrit.** Siingi soosis õnn — kohale jõuti täpselt reedeõhtuseks jumalateenistuseks. Väärikalt liikuvad nunnad jätsid oma pikkades tumedates rüüdes imposantse mulje.

Õhtupoolikul oldi juba **Vasknarva kordonis.** Silmapilk sattusid huviorbiiti kindlusevaremed ja hundikoerakutsikad. Vaesed loomad olid pärast käest kätte rändamist ning kõikvõimalikes asendites pildistamist kindlasti nii väsinud, et magasid tõenäoliselt mitu päeva järjest, nähes seejuures und oma mõjust tuleviku ajalooteadusele, niivõrd kõike unustamapanevalt avaldus entusiastlike ajalootudengite loomaarmastus.

Viimaseks külastatavaks kohaks jäi **Remniku õppekeskus,** kuhu saabuti koos paraja vihmasagaraga. Vähesed ettenägelikud, kes olid kodust vihmavarju kaasa võtnud, nautisid nüüd kaaslaste soosingut ja heakskiitu. Seda ei jätkunud aga kuigi kauaks, sest pärast õhtusööki sadu lõppes. Veel kaua vesteldi piirivalvest, selle nõrkadest ja tugevatest külgedest. Lõpetuseks küsisid võõrustajad, et kas noormeestele on ajateenistus vajalik või mitte. Millegipärast vastasid jaatavalt vaid vähesed kaasas olnud õrnema soo esindajad, ülejäänud pidasid paremaks vaikida, kuid nägudelt võis lugeda küsimust: «Miks me nad ometi kaasa võtsime?»

Päeva viimane vaatus toimus tegelikult juba õises Päikesemetsa kämpingus, kus piljardimängu ja kohvitassi juures meenutati möödunud päeva eredamaid juhtumisi. Tagasiteel kõlas aga üle bussi võimas meestelaul, mis veidi enne Tartut muutus veel üksmeelsemaks vaikseks nohinaks.

Kokkuvõtteks võib öelda, et kõik laabus suurepäraselt: meile püüti anda võimalikult laiahaardelist ülevaadet piiril toimuvast ning see ka õnnestus, sest infotulv oli tõepoolest aukartustäratav. Võib-olla on aga veelgi olulisem, et üle pika aja toimus taas üks ajaloolaste ühine väljasõit, mis läks igati korda.

INGRID ABRAM,
ajalootudeng

Saksamaa kõrgkoolireformil vähe toetajaid

Tony Paterson

Hamburgis sidus jõuk vihaseid tudengeid kuulsa Saksa 18. sajandi valgustaja ja poeedi Gotthard Ephraim Lessingi monumendile kaela plakati, millelt võis lugeda: «Kuulun hävitamisele, sest ma pole teinud mitte midagi tööstuse hüvanguks.»

See propagandistlik etteaste oma sarkastilise sõnumiga oli osa 1,8 miljoni Saksa tudengi kasvavast protestikoorist seoses valitsuse poolt kavandatava põhjaliku kõrgharidusreformiga, mis peaks käivituma järgmise aasta lõpul.

Teisteski Saksamaa ülikoolilinnades Balti merest Alpideni on tudengid korraldanud massilisi protestiaktsioone munitsipaalujulais, pidanud loenguid metroojaamades ja korraldanud isegi streike, tõmbamaks tähelepanu üliõpilaste probleemidele.

Ülikoolid tunnetavad ohtu. Kuni viimase ajani loeti neid Euroopa paremate ja liberaalsemate kõrgkoolide hulka just õpinguis valitseva vabaduse tõttu. Ent kahe Saksamaa ühinemisele kulunud materiaalsed vahendid ja tööstuse tagasiminek on nüüd riigile kaasa toonud ulatusliku mõõnaperioodi, esimese peale 1945. aastat.

Eelnenust tingituna on tööstusjuhid ja poliitikud hakanud kahtlema senise kõrgharidussüsteemi otstarbekuses, mis on tuntud kui «kõige vanemate tudengitega kõrgharidus maailmas».

(Järg 4. lk.)

Saksamaa...

(Algus 3. lk.)

Saksamaal on praegu tavaline, et lõpetanu asub täiskohaga tööle alles 28-aastaselt, kui on ülikooli lõpetanud. Hamburgis on 7% üliõpilastest õppinud kümme aastat ja üle selle.

Korduvalt on kantsler Kohl üles kutsunud juurutama Saksamaal süsteemi, mis arvestaks, kuidas üliõpilane õpinguis edasi jõuab. Kantslerit on toetanud nii mõjuvõimas jõud, nagu seda on Saksamaa Tööstuse Föderatsioon ning nüüdseks on liidumaade peaministrite ühise pingutusena valminud soliidne reformide pakett, milles soovitatakse enam rõhku panna õppuri tulevase elukutsega seotud ainekursustele, lühendades ühtlasi õppeaega. Ettepanekute kohaselt peaksid humanitaar-, sotsiaal- ja loodusteaduste üliõpilased lõpetama ülikoolikursuse maksimaalselt nelja ja poole, tehnikaüliõpilased viie ning tulevased kooliõpetajad kolme ja poole aastaga. Samuti on kavas korraldada tudengeile perioodiliselt edasijõudmist näitavaid teste, selgitamaks, kas neile materiaalse toetuse andmine on ikka õigustatud.

Üliõpilane, kellel kulub lõpetamiseks rohkem aega, kui ette nähtud, peaks normaalaega ületavate õpingute eest hakkama tasuma. Need, kes aastaga edasijõudmatust tasa teha ei suuda, heidetakse välja.

Uus kord teeb raskeks ainekursuste vahetamise. Õppejõude hakatakse atesteerima. Paljud üliõpilased ja haridustöötajad kardavad, et lõppkokkuvõttes võivad need meetmed viia õppetöö taseme langusele.

Saksamaa Kõrgkoolirektorite Assotsiatsiooni presidendi Hans Uwe Erichseni arvamus on, et ülikoole ei tohiks lasta manduda paljalt kutseharidust andvaiks asutusiks. Nii tema kui ka teisedki reformide vastased ütlevad, et tegelikult on probleemiks hoopis krooniline ruumipuudus. Praegu õpib hoonetes, mis omal ajal planeeriti mahutama 900 000 õppurit, tervelt 1,8 miljonit tudengit. Ning usutavasti on ainsaks väljapääsuks kõrghariduse finantsbaasi parandamine.

Võimalik, et Bonn tõepoolest reformikava kärbib ja hariduse finantseerimist parandab. Mitmeid reformikava aspekte on kritiseerinud ka uus haridusminister Karl-Hans Laermann. «Me ei saa nõuda üliõpilastelt saavutusi, arvestamata nende õppimistingimusi,» arvab see liberaaldemokraadist parlamendisaadik.

Kuid on küllaltki vähe tõenäoline, et Laermann oktoobrikuu üldvalimiste järel veel oma toolil istub ja reformideks hoogu võtab. Vaidlused Saksamaa kõrghariduse teemadel pole kaugeltki lõppenud.

Ajalehest «European» 4.—10. märts 1994
Esta Härm, Mart Raudsaar, Eda Tammelo

SPORT SPORT

Sulgpall

Eelmisel aastal osalesid TIBAD (*Tournoi International Universitaire de BADminton de IUniversité Paris XI Orsay*) võistlustel meie ülikoolist filoloogid Mari Tomingas ja Kairi Viilup. Tore turniiri korraldus ja meie esindajate edukus äratas ka teistes huvi. Mart Siliksaare eestvõttel sõitis võistlustele sellel aastal **14 sulgpallurit.** Nende seiklusi valgustab «Päevalehes» läbi kolme numbri (83—85) ilmunud järjejutt.

Tagasi jõuti pisut väsinult, rõõmsalt ja ninad püsti. Kaasa toodi **üldvõitja** ilus karikas ja häid kohti kõigis neljas erinevas võistlusklassis. Osales Euroopa 30 ülikooli kaheteistkümnest erinevast riigist. Karika võitnud võistkonda kuulusid **Marin Kraft, Triin Mäesalu, Kaia Nurk (arstit.), rootslane Daniel Harder, Heidi Laanemäe, Mari Tomingas (fil.), Liia Dubkovskaja, Terje Lall, Margit Nahk, Einar Veede (KKT), Laivi Reelo (maj.), Jaanus Ots (õigust.), Katre Savi, Heiki Sorge (abit.). Kuhu nüüd?**

Helmut Valgmaa

TÜ spordiklubi naiskond tuli Eesti meistriks

Nädal tagasi lõppesid Eesti meistrivõistlused käsipallis. Finaalis osalesid Tallinna «Reval-Sport» ja TÜ naiskond ning meeskondadest Kehra ja Põlva «Serviti».

Naiskonnad selgitasid meistri kahe kohtumise tulemuse liitmise teel. Esimese kohtumise Tartus võitis Tallinna «Reval-Sport» 23:18. Teine kohtumine Tallinnas algas sisuliselt «Reval-Spordi» 5:0 seisult. TÜ naiskond mängis rünnakul olles rahulikult, distsiplineeritult. Tagaliini mängijad viskasid resultatiivselt, sundides vastase kaitse liikuma. Sellega loodi rohkem võimalusi ka joonelt mängimiseks. Kaitses mängiti aktiivselt. Esimene poolaeg võideti 15:9, mis kahe mängu kokkuvõttes tähendas juba üheväravalist edu. Kui teisest poolajast oli mängitud 10 minutit ning edu püsis (19:12), tekkis mängijail endil samuti usk võidu võimalikkusesse. See innustas kaitses liikuvamalt ja kollektiivsemalt tegutsema. Lõpuks suurendati edu 29:18-le.

Seega tuli Eesti 1994. aasta meistriks TÜ spordiklubi käsipallinaiskond koosseisus: Leelo Hallaste — kapten, TÜ vilistlane, II aasta üliõpilased Katrin Aasmäe, Merle Villako, IV aasta üliõpilased Ilona Pavlova ja Doris Aljaste, TÜ V aasta kaugõppeüliõpilane Eveli Allik, TÜ kaugõppe IV aasta üliõpilane Pille Uiga, EPMÜ vastne lõpetanu Siiri Sigur, TÜ vilistlased Merike Sula, Katrin Hunt, Tiia Püvi, Tiia Allik, Inge Filippov.

Ka TÜ meeskond mängis Eesti meistriliigas ja seda edukalt — saavutati VI koht. Meistriks tuli Kehra meeskond.

Nii meeskond kui naiskond ootavad sügisel uusi harjutajaid ja mängijaid.

M. Visnapuu, treener

TÜ «olümpiamängudel» osales üle 200 võistleja ja 9 «riigi» (võistkonda).

12. aprillil sai teoks spordikeskuse järjekordne ettevõtmine — traditsioonilised võistlused «Ajahõlma Kadunud Olümpiaalad». Ürituse eestvedajaks on kergejõustikuõppejõud. Võistlusalad on aga mõned kergejõustikualad, mis olid olümpiaprogrammis selle sajandi esimesel viiendikul (paigalt kolmik- ja kõrgushüpe, raskusheide, kõievedu, neile lisaks 6x1 halliringi teatejooks segavõistkondadele). Võistlused olid võistkondlikud, kus igal alal liideti kas teaduskonna või kursuse (KKT) 5 mehe ja 5 naise tulemused. Võitjaks osutus võistkond, kelle tulemuste kogusumma oli suurem (teatejooksus muidugi parim aeg). Võistkondlik arvestus toimus nn. elukutseliste (KKT kursused) ja amatööride (teised teaduskonnad) osas eraldi. Esimeses rühmas oli kokkuvõttes võidukas KKT noorim kursus, kellele järgnesid II, IV ja III kursus. I kursus võitis üldvõidu kõrval ka paigalt kolmikhüppe, raskusheite ja kõieveo, paigalt kõrgushüppes võidutsesid diplomandid, teatejooksus olid aga kiiremad III kursuse tudengid.

Auhinnata ei jäänud ka II kursus. Selle neiud pälvisid «originaalseima võistlusdressi» auhinna.

Amatööridest olid edukamad tulevased tohtrid (ravi I k.), kes võitsid nii kõigi alade kokkuvõttes kui ka üksikalad. Järgnesid sotsioloogid ja majandusteaduskonna esmakursuslased.

Toome siinjuures ka mõlema võistlusgrupi üksikalade võitjad.

Paigalt kolmikh.:

M. Raiski	KKT IV	7.59 m
M. Valgma	ravi I	7.32 m
R. Kaju	KKT III	9.14 m
U. Lee	sots. I	8.93 m

Paigalt kõrgushüpe:

M. Raiski	KKT IV	1.20
M. Valgma	ravi I	1.20
R. Kaju	KKT III	1.55
R. Rips	ravi I	1.45

Raskusheide: (M—24 kg, N—16 kg sangpomm

K. Kuur	KKT II	6.24
A. Tammert	KKT I	8.18
R. Lubi	maj. I	6.37

Oli sportlikku pinget, kaasaelamisrõõmu, kehv list koormust. Paljud arvasid, et see oli üks toredamaid halliüritusi. Ehk aitasid selliseks hinnangut kaasa ka spordikeskuse juhataja kaasabil muretsetud auhinnatordid.

KKT tudengite praktika raames tulid peaarbitritena edukalt toime II kursuse üliõpilased P. Saremägi ja P. Kihlevelt.

Lõpuks ajaloolise tõe huvides — ega naised kõeespool toodud olümpiamängudel ja -aladel võistlenud. Aga võiksid võistelda küll!

Alfred Pisuke

Hei! Hei!
Volbriöö algab laupäeva õhtul kell 8 rongkäiguga «Vanemuise» juurest

INFO! INFO! INFO!

PUHKAMISVÕIMALUS PÄRNUS

Võtame vastu avaldusi nendelt, kes soovivad puhata Pärnu hooajalises puhkekodus järgmistel aegadel:

I vahetus 4. juuli—13. juuli;
II vahetus 14. juuli—23. juuli;
III vahetus 24. juuli—3. august.

Avalduste esitamise tähtaeg on **20. mail**

Ametiühinguliikmetele soodustused. Täpsem informatsioon a/ü komiteest (tel. 34875).

Ootame pakkumisi inventari (tekid, padjad) transportimiseks Tartust Pärnu ja tagasi. Kompenseerime bensiinikulu ja garanteerime perele tasuta puhkuse ühe vahetuse vältel.

TÜAÜ komitee

DOKTORIVÄITEKIRJADE KAITSMISI

11. mail kell 15 kaitsevad nõukogu saalis oma väitekirja lastekliiniku doktorand **Oivi Uibo** «Lapseea tsöliaakia Eestis: esinemine, sõeluuringud, dispanseerimine ja kliiniline iseloomustus» ning eksperimentaalse ja kliinilise meditsiini instituudi vanemteadur **Viiu Tuulik** «Närvisüsteemi funktsionaalsete häirete varajane diagnostika tööstustöölistel professionaalse kontakti puhul toksiliste ainetega» meditsiinidoktori kraadi taotlemiseks.

Väitekirjadega saab tutvuda TÜ raamatukogus.

CIMO STIPENDIUM MAGISTRANDIDELE, DOKTORANDIDELE, TEADURITELE

Soome Vabariik pakub CIMO organisatsiooni vahendusel 30-le noorele teadlasele Eestist (magistrandid, doktorandid, teadurid) võimaluse täiendada end Soome kõrgkoolides või teadusasutustes. CIMO on valmis maksma stipendiumi 4200 FIM-i kuus. Stipendiumi võib taotleda kas 4 kuuks 1994. aastal (sept.—dets.) või 5 kuuks 1995. aastal (jaan.—mai). Stipendiumist tuleb tasuda ka majutamiskulud Soomes. Taotlemiseks palume esitada välissuhete osakonda **9. maiks** järgmised dokumendid (inglise keeles):

1. Teadustöö programm (kuni 3 lk.), mis sisaldab uurimisteema nimetuse, juhendaja nime, seni tehtu ja Soomes teha kavatsetava lühikirjelduse ning soovitava Soomes viibimise aja;
2. Stipendiumi taotleja *curriculum vitae*;
3. Juhendaja soovitus;
4. Soomepoolse kõrgkooli või teadusasutuse nõusolek stipendiaat soovitud ajal vastu võtta.

Kuna kohtade arv on limiteeritud palume esitada teaduskondadel taotlused omapoolse kaaskirjaga TÜ rektori nimele, milles reastate taotlused vastavalt nende vajalikkusele.

Välissuhete osakond

GMAT-i test!

Veel on võimalus sooritada GMAT-i testi sel testimishooajal. Test toimub 18. juunil Tallinnas. Registreerida tuleb hiljemalt 6. maiks läbi Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskuse: Tartu, Ülikooli Raamatukogu, Struve 1—318, tel. 34756

FANNY DE SIVERSI LOENGUD

teemal «Kultuuriline jalutuskäik läbi Pariisi» 2., 4., 5. ja 12. mail peahoone aud. 140 ning 9. ja 11. mail peahoone aud. 102. Algus kl. 18.

SUUR RAAMATUMÜÜK!

Raamatukogu korraldab 5.—6. maini kell 10—17 RAAMATUMÜÜGI. Eriti suur valik saksakeelset ilukirjandust. Sobiv raamat — soodsa hinnaga!

Kristlikku kirjandust!

3.—5. maini (teisipäevast neljapäevani) kell 11—15 toimub TÜ raamatukogu fuajees soodushindadega EESTI KRISTLIKE KIRJASTUSTE raamatute müük.

Tartu Evangeelsete Üliõpilaste Ühendus

ÕIGUSTEADUS-KONNA LÕPETAJA!

EESTI TÕENÄOLISELT PARIM KALANDUSFIRMA

O/Ü «VIRU RAND»

PAKUB PERSPEKTIIVIKAT JA HUVITAVAT TÖÖD

VÕIMEKALE JURISTILE

(elamispinna võimalus).

HUVITATUTEL PALUME HELISTADA
TEL. 233 / 95 832
(küsida Margus Ilmjärve või Rein Ilvest)
EHK TULLA AADRESSIL:
PÜHAORU 4
TOILA
IDA-VIRUMAA

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 1084. Tiraaž 1500.

35 180

NR. 17 (1753)
REEDE,
6. MAI
1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

NB!
3. leheküljelt
saad
teada,
KUIDAS
SAKSAMAALE
ÕPPIMA MINNA

EELINFO

POOLA VABARIIGI PRESIDENT LECH WAŁESA kohtub õppejõudude ja üliõpilastega teisipäeval, 10. mail kell 13-13.30 ülikooli aulas.

Konverents kui uus õppevorm

Esmaspäeva hommikul algas ülikoolis rahvusvaheline konverents «Laboratoorsed katseloomad biomeditsiinis». Organiseerimiskomitee liige prorektor prof. TEET SEENE ütles, et taoline konverents laboratoorsete katseloomade teadusest toimub ülikoolis esimest korda, endisel Nõukogude Liidu territooriumil neid ei olnud.

«Minu kui suurelt osalt õppetööga tegeleva prorektori jaoks oli niisugune konverents ülikoolis aga hoopis suurema tähtsusega kui lihtsalt üks rahvusvaheline ja kui laboratoorsete katseloomade teadus. Nimelt algab sellega ülikoolis magistrantide ja doktorantide uus õppetöö vorm. On avaldatud imestust selle üle, kas siis näiteks doktorandid peavad veel õppima. Varem tehti doktorantuuris ja aspirantuuris üksnes teadust. Ülikoolis on nüüd astmeline kraadihariduse ning on loomulik, et doktorantki õpib veel. Ta ei kuula küll hommikust õhtuni loenguid nagu põhiõppe üliõpilane, kuid maailmas on selleks mitu töövormi. Nii näiteks on doktorandil ja magistrandil võimalik käia paljudel konverentsidel, esineda, kuulata, õppida. Meil on seda veel raske rakendada. Teine võimalus on korraldada intensiivne konverentsitaoline õppekursus, kuhu saab kutsuda lektoreid kogu maailmast. Seepärast kestabki meie konverents 11. maini — lektorid vahetuvad selle aja jooksul. Kahel nädalal on 80 tundi loenguid, lisaks seminarid ja praktilised tööd. Kursuse lõpul on eksam, mille sooritamine annab 3 ainepunkti. Osaleb 46 magistranti ja doktoranti, neid on ka Tallinnast ning Lätist ja Leedust. Kui me kaks aastat tagasi alustasime konverentsi ettevalmistamist, pöördusime mitme rahvusvahelise organisatsiooni poole. Meile eraldati raha tingimusel, et kaasame kogu Balti regiooni. Organiseerimiskomitee esimees on Soome Laboratoorsete Katseloomade Keskuse juhataja dr. Timo Nevalainen.Keskus asub Kuopio Ülikooli juures.»

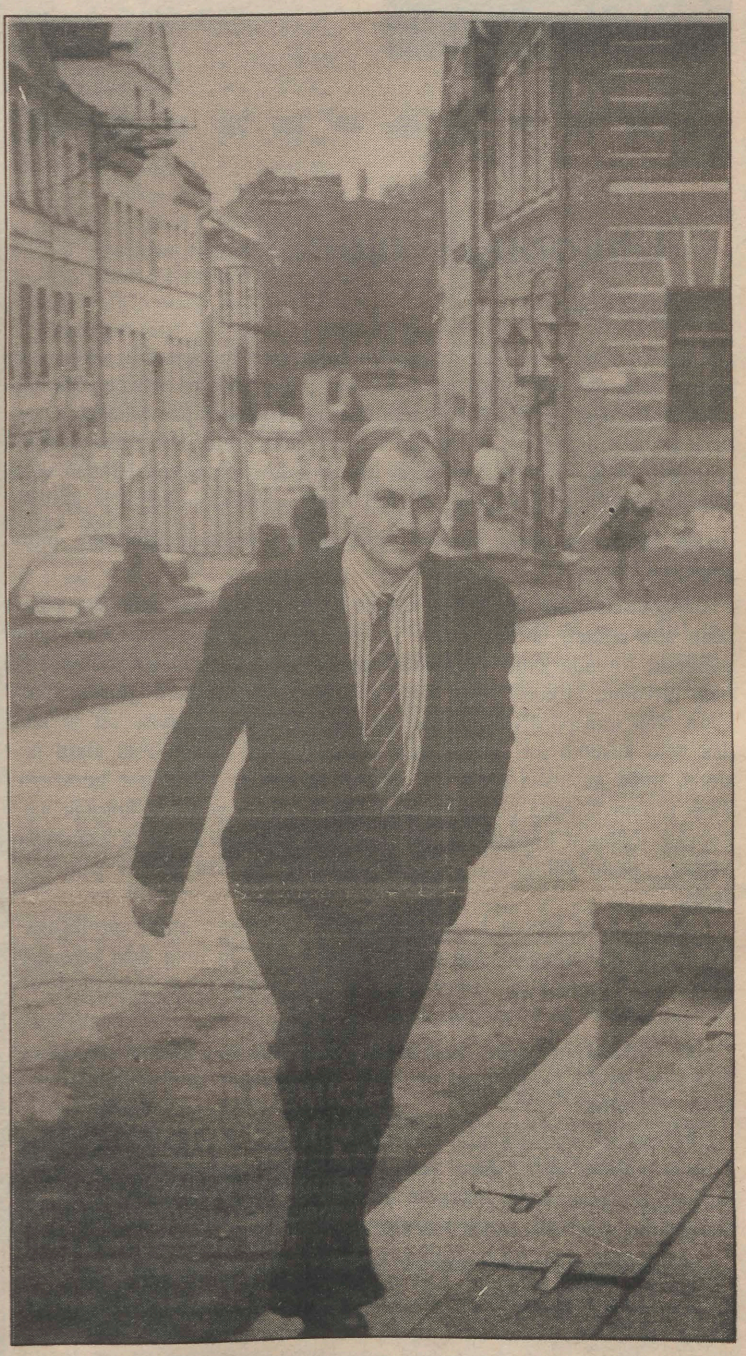

Meelis Loki foto

«Ülikooliga olen tuttav poisikesest peale»

INTERVJUU UUE HALDUSPROREKTORI RIHO ILLAKUGA

● Eesti ajakirjandus on Teid juba veidi tutvustanud. Kuidas Te ennast ülikooli rahvale ise tutvustate?

Sündinud olen 1955. aastal Omski oblastis Tšerlaki külas, kuhu mu vanemad olid 1949. aastal asumisele saadetud. Kodumaale pöördusime 1957. aastal. Tartu 5. Keskkoolis lõpetasin 8. klassi, siis tegin ühe haagi ja lõpetasin Väimela sovhoostehnikumi eksperimentaalkursuse ning diplomi järgi olen põllumajandusliku tootmise elektroonika ja automatiseerimise insener. Haridusteest veel niipalju, et aasta tagasi taastasin end õigusteaduskonna III kursuse üliõpilaseks.

● Kas ma mäletan õigesti, et kunagi tahtsite hoopis ajakirjandusosakonda astuda ja tõite toimetusse isegi kaastööd?

Täpselt nii see oli. Tulin armeest ettevalmistusosakonda, toimetusse saatsin koguni paar luuletust. Kultuurikeskne olen kogu aeg olnud. Lapsena käisin lühikest aega muusikakoolis, ansamblites olen mänginud, olin ansambli «Fix» manedžer, «Justamendile» olen olnud ristiisa jpm. sellist veel. Ansamblites olen mänginud kümme aastat basskitarri ja elektrikitarri, samuti laulnud. Ajakirjandusse ei jõudnud astuda sõjaväes saadud terviserikke tõttu. Hiljem astusin õigusteaduskonda. Siis tuli perekond, oli vaja seda üleval pidada, tööle minna. Kasvatan kolme last, kes praegu on 4-, 12- ja 15-aastased. 1978. aastast olin Tartu Noortemaja «Sõprus» direktor ja täpselt kaheksa aastat hiljem hakkasin linna kultuuriosakonda juhatama. AS «Tartu Laululava» juhatuse esimees olen alates selle aasta 1. jaanuarist.

(Järg 2. lk.)

TEATER

FESTIVAL «DRAAMA '94»

	SUUR MAJA	VÄIKE MAJA
13. mai	kl. 12 «WILLIAMILE» («Vanemuine», lav. Andres Lepik) kl. 20 «KELM» («Endla», lav. Aare Laanemets)	kl. 13 «ALICE IMEDEMAAL» (Nukuteater, lav. Eero Spriit) kl. 20 «FILOSOOFIPÄEV» («Draamateater», lav. Priit Pedajas)
14. mai	kl. 18 ja 21 «NUKKUDE AKADEEMIA» (Noorsooteater, lavakunstikateedri XVI lend, lav. Elmo Nüganen)	kl. 13 «IWONA, BURGUNDIA PRINTSESS» («Vanemuine», lav. Mati Unt) kl. 20 «KES KARDAB VIRGINIA WOOLFI?» (Noorsooteater, lav. Madis Kalmet)
15. mai	kl. 17 «HELISEV MUUSIKA» («Ugala», lav. Kalju Komissarov)	kl. 15 «TUHKATRIINUMÄNG» (Noorsooteater, lavakunstikateedri XVI lend, lav. Ain Mäeots) kl. 20 «TARTUFFE» (Noorsooteater, lav. Roman Baskin)

LASTETEATER

13. mai	kl. 17 «SANNIKOVI MAA» (Toomas Saarepera — Ervin Õunapuu projekt)
14. mai	kl. 19 «LÕPPMÄNG» (Tartu Lasteteater, lav. Kalev Kudu)
15. mai	kl: 12 «MAJASUURUNE KIVI» (Noorsooteater, lav. Madis Kalmet) kl. 19 «TAEVAMINEMISPÜHA» (Tartu Lasteteater, lav. Juhani Püttsepp)

«DIONÜÜSIAT»

sellel kevadel Tartus ei kohta. Aga järgmisel ilmselt küll. Kaks korda toimunud «Dionüüsia»-päevade asemel saab osaleda festivalil «Draama '94», mis võib niisama huvitav tulla.

Võib-olla saavad uut hoogu ka «Vanemuise» ja ülikooli suhted seoses TÜ vilistlase Jaak Villeri teatridirektoriks tagasitulemisega. Teisipäevasel teatrikonverentsil tuletas ta meelde, et veel mõne aasta eest oli teine esietendus reserveeritud kahele Tartu kõrgkoolile. Vanemuislaste meelest võiksid need jätkuda. Kas haarame sellest kinni?

VILMA HANSEN 70

4. mail tähistas oma juubelisünnipäeva farmaatsia instituudi kõige staažikam töötaja, vanemlaborant Vilma Hansen. Täname tehtud töö eest, soovime tervist, rõõmu ja õnne paljudeks aastateks!

Kolleegid farmaatsia instituudist

«Ülikooliga olen...»

(Algus 1. lk.)

Rektor Peeter Tulviste ettepanek tuli täiesti ootamatult, õhtul rääkisime kaks ja pool tundi ja hommikul pidin andma vastuse. Oli magamata öö, sest terve öö otsa mõtlesin ja järgmisel päeval andsin jaatava vastuse. Põhiliselt nõustusin rektori isiku tõttu, kelle juures sümpatiseerib mulle eriti see, et ta on just meeskonnamängur. Hindan väga meeskonnatööd ja praegune ülikooli rektoraat tundub tugev ja jõuline.

● Mida Te olete nende paari päeva jooksul ülikoolis näha jõudnud?

Tegelikult olen siin olnud ainult kolm päeva. Töölepingule kirjutasin alla reedel, laupäeval oli volbriöö, praegu on kolmapäev. Olen püüdnud tutvuda oma osakondadega ja nende juhtidega, põhjalikult olen tutvunud ülikooli selle aasta eelarvega, automajandi juhatajal palusin teha transpordivahenditest ülevaate, mis on olemas, kes ja kuidas neid kasutab jne. Külastasin keemiahoonet, käisin seal algul üksinda, nüüd kavatsen maja üle vaadata vastavate allüksuste juhtidega. Täna tutvun kõikide poolikute ehitustega. Püüan suhelda kõigiga vastutavast töötajast koristajani, kõigi arvamust teada saada ja arvestada. Värske vahetu suhtlemine annab palju rohkem kui paberi peal rida ajada.

Nii et algul tutvun kogu olukorraga, eelarvega, struktuuriüksustega. Püüan läbi vaadata, kui põhjendatud miski on ning teen rektoraadile oma ettepanekud. Haldusalas tundub olevat terve rida dubleerivaid struktuure ja koosseise.

● Ülikool on suur, keeruline, isegi konservatiivne organism. Üks suurimaid probleeme on meil siin praegu pooleliolevate ehituste seismine.

Peame oskama tõestada vabariigi valitsusele ülikooli vajadust kaasaegsete hoonete järele. Isegi seda on vaja tõestada, et mõne meie hoone lagi on kaks korda kõrgem kui TTÜ-s, sest siiamaani käib raha eraldamine meetrite, mitte kubatuuri järgi.

● Mida on tähendanud ja tähendab Teile ülikool?

Meie peres on ülikooli suhtutud alati suure lugupidamisega. Mu ema viidi omal ajal Siberisse piltlikult öeldes ülikooli auditooriumist, ta õppis III kursusel metsandust, mida hiljem enam jätkata ei saanud. Peale selle, et olen siin mõne aja õppinud, olen ülikooli tegemistest vist rohkem kui kümme aastat osa võtnud.

● Kasvõi näiteks levimuusika päevadki?

Jah, need said alguse ülikoolist, rahvaste sõpruse päevadest, ja neist sai aastateks üle-eestiline muusikasuursündmus. Olen nende korraldamise eesotsas olnud. 1982. aastal olin tegev ülikooli juubelistaabis. Aitasin tseremooniat kokku panna, tegelesin monumentidega jne. See kõik oli väga huvitav ja need inimesed, kellega siis kokku puutusin, on seniajani headeks tuttavateks jäänud.

Ülikooliga olen kõik need linna-aastad pidanud aktiivset sidet, kultuuriosakonna juhatajana eriti ülikooli kultuurikeskuse ja Aasa Mustaga. Meie koostööst sündis möödunud aastal sotsioloogiline uurimus «Noored ja vaba aeg».

Ülikooli kohta tahaksin öelda veel niipalju, et olen siin olnud tegelikult poisikesest peale. Mäletan, kui kunagi ülikool põles, see oli 1965. aastal. Minu isa Kaupo Illak oli sel ajal linna remondi- ja ehitusvalitsuse töödejuhataja ning juhtis ülikooli taastamisega seotud ehitustöid. Ta lausa elas tol ajal ülikoolis. Käisin siis sageli tema juures. Kui ülikool põles, oli meie peres sõna otses mõttes nagu lein. Eesti rahvale oli see kurb sündmus.

Mind võlub ka väga tudengkond ning nendega suhtlemine. Kui ma volbriööl koos rektori ja prorektor Aaviksooga käisin läbi kõik üliõpilaskonna üritused, tundsin end üle hulga aja väga hästi, isegi õnnelikuna. Nii et ülikool on mind võlunud, aga ma ei tulnud siia mõnulema, vaid näen, millises majanduslikus seisus ülikool on ning püüan omalt poolt teda aidata. Endine prorektor Vello Peedimaa aitab mul kiiremini kõigega kurssi minna.

Jõudu selle keerulise organismi — praeguse ülikooli — majandusasjade ajamiseks!

Küsis ja kirjutas
VARJE SOOTAK

Üliõpilane aastal

Üliõpilaseks saamine algab ka 2094. a. vastuvõtueksamitest. Juba nende käigus peab iga üliõpilaskandidaat tunnetama, millist tähelepanu temale pööratakse.

Ülikooli vastuvõtukomisjon moodustatakse Euroopa Ülikoolide Koordineerimise Komitee eeskirjade järgi. Sinna peab kuuluma vähemalt üks Oxfordi Ülikooli, üks Uppsala Ülikooli ja üks Pariisi Ülikooli lõpetanu, viiel liikmel üheksast peab olema doktorikraad ning vähemalt kaks komisjoni liiget peavad viimase pooleteist aasta jooksul olema käinud end täiendamas Euroopa Ülikoolide Vastuvõtukomisjonide Liikmete kursustel.

Vastuvõtueksamid ülikoolidesse toimuvad Euroopa Liidu ühtlustatud programmide järgi. Testküsimused saadetakse igal eksamipäeval arvutiliinide kaudu otse Brüsselist ja ilmuvad kokkulepitud ajal eksaminantide ees helendavatele arvutiekraanidele. Vältimaks väärtuslike andmete jõudmist ebasoovitavate isikuteni, on ühtlustatud ka eksamite algusajad, s.t. eksamid algavad üheaegselt, kuid sõltuvalt ajavööndist erinevatel kellaaegadel.

Eksamiküsimused on koostanud Euroopa kogenuimad vastuvõtueksamite küsimuste koostajad. Nad on seejuures arvestanud, et vastustes avalduks üliõpilaskandidaatide kogu teadmistepagas, orienteerumisoskus ja kiire otsustusvõime. Samas on rangelt silmas peetud, et vastuvõtueksamid ei näiks noortele liialt rasketena, ei põhjustaks asjatut stressi. Täpsete reeglite järgi on välja arvutatud, kui palju on vaja aega igale küsimusele vastamiseks, mitme minuti tagant vajab tudengikandidaat väikest puhkepausi ning milline muusikapala maandab selle jooksul kõige paremini eksamipinget.

Eksamitööd kontrollitakse Brüsselis ja tulemused saadetakse kolme päeva jooksul ülikoolidesse laiali, märkides ära, millised neist on piisavad õpingute alustamiseks kõrgkoolis.

Lugenud oma nime arvutiekraanil võib selle omanik tunda end tõesti uhkelt. Tema teadmised ja oskused on leidnud äramärkimist üleeuroopalise komisjoni poolt. Iga ülikooli juurde moodustatud vastuvõtukomisjoni liikmete ülesandeks on ebapiisaval määral punkte kogunud ülikoolipürgijate lohutamine, noortele peab jääma mulje, et nad on ülikooli sisseastumiseksamitele ikka ja jälle teretulnud, kuid mitte varem kui aasta pärast. Kui mõni ülikooli läve taha jäänu leiab, et eksamitel kulutatud energia on korvamatu (seda küllap vaid vastuvõtukomisjoni küündimatuse tõttu anda noortele positiivseid emotsioone), võib ta sellest teatada Euroopa Ülikoolide Koordineerimise Komiteele. Vastavate komisjonide tööd kontrollitakse siis hoolikalt ja tehakse ettekirjutused puudustest ülesaamiseks.

Pöördugem siiski tagasi nende juurde, kes leiavad oma nime üliõpilaste nimekirjas. Neil seisab ees sobiva elu- ja õppimiskoha leidmine. Selleks loodud tingimused on parimad võimalikest. Üliõpilased jaotuvad korpuste vahel vastavalt pikkusele. Nende tubades on just neile sobivaima pikkusega voodi, riiulid seintel arvestavad nende kasvu iseärasusi. Laudadele asetatud arvutiekraanidel on täpsete arvutuste põhjal leitud tingimuste kohaselt paigaldatud toolidel istudes sobivaim kaugus ja kaldenurk üliõpilaste silmadest. Tubade seintele värvi leidmiseks on arvesse võetud kõiki füüsikalisi ja psühholoogilisi aspekte. Üliõpilaste korpuste ümber ei ole linnakodanikel lubatud viibida, kolme kilomeetri ulatuses on keelatud kasutada liiklusvahendeid, kuna liigne müra võib takistada tudengeid õppetöösse süvenemast.

Iga aine omandamiseks on ette nähtud kindel ajavahemik. Sellest lähtuvalt korraldatakse vastuvõttu ja õppetööd. Ülikooli astuvad noored peavad olema juba varem kindlad, milline eriala neid huvitab ja vastavalt sellele valima ülikooli. Näiteks võib Tartu Ülikoolis 2094. a. olla avatud vastuvõtt inglise keele grammatika õpetamise, keskaegse ajaloo, näriliste bioloogia, kardiokirurgia, piibliõpetuse erialal jm. Täpseid arengukavasid järgides vajatakse tuhande kilomeetri raadiuses just nende erialade spetsialiste ajavahemiku järel, mis on planeeritud stuudiumiks. Teisi erialasid on võimalik õppida teistes ülikoolides, kuid lõpetamise järel tuleb arvestada töölesuunamisjuhist. Praktiliselt esimese kahe kuu jooksul saab iga üliõpilane teada, kuhu ta peale lõpetamist tööle läheb ja millised nõudmised talle esitatakse. Kogu järgneva õppeperioodi vältel õpetatakse tudengitele vastavalt keskuses väljatöötatud õppeplaanidele nende eriala, selle seost teiste teadusalade ja distsipliinidega.

Töö toimub esimese kolme aasta jooksul teoreetiliselt. Ettenähtud kellaaegadel ilmuvad üliõpilaste tubades arvutiekraanile vajalikud tekstid-ülesanded-testid. Kõik tudengid suhtuvad oma kohustusse — õppimisse — äärmiselt tõsiselt, sest Euroopa ühiskodu liikmed on paigutanud suure hulga raha nende hariduse omandamisse ja nad peavad andma endast parima. Isegi tugeva hambavalu või mõne isikliku tähtpäeva ajal istutakse arvutite taha. Kui

Kevadpäevad

Kevadpäevad

❒ Laadasuminas said kokku mõne tuttavaga. Laadakaupleja oskas su käest viimsedki sendid välja meelitada... ja ka suurepäraselt pähe määrida sulle mittevajalikku kaupa. Kõik oli täpselt nii nagu ühel tudengilaadal olema peab.
Meelis Loki foto

Laadalugu

Usun, et paljude jaoks, kes kevadpäevadest osa võtsid, oli põnevaks elamuseks Raekoja platsil toimunud laat.

Osavõtjaid oli palju nii müüjate kui ostjate poolel. Omal kohal oli asjalik laadasumin ning seejuures oli väga tähtis, kui kõva häält kaubapakkuja teha suutis, et ostjaid enda juurde ligi meelitada. Üleüldise kära seest oli kuulda igasugust kaubapakkumist. Väga põnev oli näiteks nn. sulpsumäng, kus oli üles pandud suur vett täis klaaspurk. Sinna pidi sisse viskama münte ning kes sai purgipõhja keskele, oligi võitja. Iseenesest mõista peaaegu keegi purgi keskele ei sattunud, sest münt keerles ja pöörles vees mitu korda edasi-tagasi, enne kui põhja jõudis. Müügiks oli palju muudki huvitavat, nagu NLKP raamatuid, eriti hinnalised olid lätikeelsed «Sexerid». Väga isuäratav oli paar kuud (või aastat) vana äranäritud tordijäänus, mis kahjuks küll tühja kõhuga ostjaid ligi ei meelitanud. Müügil oli ka palju lihtsaid asju, nagu näiteks lihtne, kuid ilus puuoks, mida vabalt osta võis.

Äärmiselt ekstravagantne oli laadal pakutav auto, nimelt «maanteemuhk». Selline luksusasi maksis kõigest 2000 krooni. Kui arvestada seda, et auto mootor TÖÖTAS, oli hind tõesti häbiväärselt madal.

Mitmed inimesed käisid nagu mustlased peale, et ostetaks ikka nende saapaid, kasutades seejuures oma kauba aadressil hulganisti hellitus- ja kiitussõnu.

Meelelahutust pakkusid mitmed ansamblid laadaplatsi keskele konstrueeritud laval. Isehakanud staaridel oli tõesti menu. Siinkohal peab kiidusõnadega üle valama hea tasemega puhkpilliorkestri eikellegi juhatusel ning lõbusa laadateatri.

Strateegiliselt tähtis oli kindlasti ka koduvein, mida teatud punktis pakuti. Vaatamata sellele, et veini maitsjatel peale äraproovitu allaneelamist kõvasti hapud ning moonutatud näod peas olid, keegi müüjatele halba sõna ei ütelnud.

Ühe pika linnakodaniku sõnul oli laat väga kihvt ja huvitav.

GEORG PORTER

2094*

õppeülesannetes jääb üht-teist arusaamatuks, peab üliõpilane kindlasti otsima nõu ja abi õppejõududelt. Selleks on lektorite vahel ära jagatud n.-ö. valveajad, mil nad peavad tudengite küsimustele vastamiseks valmis olema. Tegelikult on üliõpilastel võimalik sellisel juhul valida, kas pöörduda abi saamiseks kohalike spetsialistide poole või otse Brüsselisse. Viimase variandi puhul on tagatud, et vastus tugineb teaduse uusimatele saavutustele, seda esitatakse tudengisõbralikus vormis.

Eksameid tuleb teha iga kuu lõpus. Selliste kontrollide käigus selgitatakse välja, millised probleemid on üliõpilastele ebaselgeks jäänud. Nende osas toimub n.-ö. järeleaitamine, kus õhtutundidel võetakse kordamist vajav materjal veel kord läbi.

Iga õppeaasta lõpus toimuvad suuremad testid, mille tulemuste põhjal otsustatakse, kas üliõpilased on küpsed minemaks edasi järgmisele kursusele. Vajakajäämisi «tasandatakse» suvevaheajal, sel ajal kui teised õpingukaaslased (kellega semestri vältel küll väga harva kohtutakse — vaid üldisel koosviibimisel Euroopa Liidu loomise aastapäeval ja mõnel teisel harukordsel juhul) veedavad puhkuse mereäärses kuurordis. Tartu tudengid puhkavad Vahemere ääres, Milaano Ülikooli õpparid kosutavad end Põhjamere kallastel jm. Iga-aastaste puhkuste graafiku ja selle, kuhu keegi sõidab, otsustab Euroopa üliõpilaste puhkuse korraldamise toimkond, mille peakorter on Bonnis.

Vanemate, sugulaste ja tuttavatega kohtumiste korraldamine on iga üliõpilase jaoks individuaalne, nende tihedus arvutatakse välja, kasutades iga inimese psühholoogilist eripära väljendavaid parameetreid, kuid see ei tohi ületada kuut korda õppeaastas.

Kolmele teoreetilise õppuse aastale järgneb praktiline tegevus, mis erialati kestab kuni viis aastat. Selle aja vältel tutvuvad üliõpilased oma tulevaste töökohtadega. Teadlased töötavad välja just neile sobivaimad meetodid ning tudengite ülesandeks on nende perfektne omandamine. Vastavate komisjonide ees peavad üliõpilased oma oskusi näitama kolme kuu tagant. Neile antakse hinne, mida võetakse arvesse tulevikus noore spetsialisti palga määramisel.

Ülikooli lõpetavad noored inimesed parimate oskuste ja sügavaimate teadmistega, mida võimaldab kaasaeg. Nad tunnevad detailides oma tulevast tööd ja väikseimagi probleemi tekkimisel teavad, kust otsida abi — vastaval erialal tööd alustavate noorte problemaatiliste küsimustega tegelevast keskbüroost...

On kevad. Taas lõpetavad sajad tudengid Tartu Ülikooli. Võibolla ehk liigagi leierdatud ütluse kohaselt on meie ees lahti kümned teed. See võib olla küll ärevusttekitav, kuid siiski võimalus teha otsus ise...

Loodetavasti pole eespool kirjeldatuga sarnane meie alma mater *ega tema üliõpilased 2094. ega 2940. aastal. Küllap jääb ajast aega üliõpilastes pulbitsema noorus, tehes nad vahest ehk veidi trotslikeks ja ninakateks, kuid seeeest rõõmsameelseteks ning ettevõtlikeks, nagu see oli 1894. ja on 1994. aastal.*

KARIN OTTER

* **See on üliõpilaskonna korraldatud esseekonkursi ergutusauhinna saanud kirjutis, mille autor on arstiteaduskonna V kursuse üliõpilane Karin Otter.**

Kevadpäevad Kevadpaevad

Meelis Loki foto

Igapäevaselt juubeldav laul

Õnneks ei kujunenud tänavune ja üldjärjestuses 20. tudengilaulu-konkurss sääraseks, nagu kujutlesin aasta tagasi korraldajatega sellest ettevõtmisest kõneldes. Et kokku ajada laulvaid tudengitähti läbi aegade jne. Ehk kõlab see kaunilt, aga teisalt võiks selliselt konkurentsituks orgunnitud üritust mõni tõlgitseda allajäämise ja elavus-elevuse lõpuna. Vaevalt on võimalik tudengilaulu tudengielust lahutada. Seda tõendagu, et vähemalt pärast laulva revolutsiooni suve on kuitahes suur saal «Tudengilaulu» ajal ikka pilgeni täis olnud.

Žürii ja Tartu Õlletehas leidsid, et kõiki tänavu esinenuid võiks peale muu premeerida kristlik-vennalikult võrdse õllekogusega. Erandiks ses punktis on vaid **«Sõnatu Jalg»**, mille elusõnalaste andunud musitseerimist pilav kava lihtsalt nõudis **missioonipreemiat**; kunstlikult kergitatud toonus kipub oma ideaalide levitamist aga pigem segama. Kringel on süütum.

Muusikaliselt lihvituimaks seltskonnaks tunnistati **«Saurus Trio»**, kust leiti ka **parim muusik — Meelis Saueauk.**

Tudenglikemaks tunnistati ülikoolis õppivate soomlaste ühendus **«Lost Kolhoces».**

EPMÜ parimana sai tordi (näkku?) **«Hanybal».**

Eesti sõjaka rahvuslikkuse preemia koos tordiga määrati **«Madisepäeva Veteranidele»** Õpetajate Seminarist.

Themuri Sulamanidze duost **«Krabanee»** sai **parima kevadelaulu** eest kringliga preemia.

Looduslaste preemia vääriliseks arvati ühendus **«Grendel»**. Kringli saatel otsustati õnnitleda hästi välja kukkunud tudengilaulu **«Kynõtraatj»** autorit **Jan Rahmanit «Pulpulaatorist».**

Auhinnad määrasid **Eve Lukk** (TÜ), **Peep Puis** («Vanemuine»), **Peeter Suislepp** (EPMÜ) ning **Jaan Malin** (vabahärra). Nagu ikka, oli põhikorraldajaks **Anneliis Moss** TÜ klubist, kes on siiralt tänulik headele inimestele, tänu kellele tänavuse «Tudengilaulu» toimumispaigaks sai EPMÜ aula. Aga kes kutsus soojendusesinejaks Urmas Alenderi Stockholmist?

TIIT HOLLER

Õppimisvõimalustest Saksamaa Liitvabariigis

«Euroopa ei ole ainult geograafiline, vaid ka kultuuriline mõiste,» rõhutas hiljuti oma ajaleheartiklis Saksamaa välisminister dr. Klaus Kinkel. Samas kinnitas ta, et Saksamaa Liitvabariik toetab igati Eesti üliõpilaste püüdlusi Saksamaale õppima asumisel. Drastilise näitena lisas dr. Kinkel, et 1992. aastal õppis Saksa kõrgkoolides 25 korda enam üliõpilasi Etioopiast kui kolmest Balti riigist kokku.

Saksa ülikoolid ja erialakõrgkoolid pakuvad igale huvitatule võimalusi nii õpinguteks kui teadustööks. Järgnev artikkel annab selle kohta vajaliku informatsiooni.

Õpingute eeldused

Esimesed Saksa ülikoolid on asutatud keskajal, vanim ülikool Saksamaal loodi Heidelbergis 1385. aastal. Tänini kehtiv Saksa ülikoolide korraldus kujunes välja varakult: riigi poolt finantseeritud, õpetuses ja teadustöös autonoomne, avatud kõigile rahvustele. Seega on Eesti Vabariigi kodanikule Saksamaal õpingute võimalus tagatud.

Erialavalik sõltub üliõpilaskandidaadi soovist. Siinkohal tuleb lisada, et Saksamaal on ühtekokku 300 kõrgkooli, nendest 80 ülikoolid.

Õppimisvõimaluse taotlemise eelduseks on **keskkooli lõputunnistus**. Sellel peavad olema hinnatud need õppeained, mis valitud eriala puhul arvestamisele tulevad. Olulist rolli mängib keskmine hinne. Enamikul erialadest sisseastumiseksameid ei toimu. Osadel juhtudel (kunsti, muusika ja spordi erialadel) tuleb sooritada eraldi sisseastumiseksamid. Juhul kui ülikooliõpingud Eestimaal on lõpetatud ja Saksamaal soovitakse valmistuda lõpueksamiks, on kõikides Saksa kõrgkoolides võimalik esitada taotlus, et tunnustataks ja arvestataks seniseid õpingu- ja eksamitulemusi.

Õppesüsteem

Õppeaasta on Saksamaal jagatud **kaheks semestriks: talve-** (oktoober—märts) ja **suvesemester** (aprill—september). Seejuures ei välta loengud kogu semestri, õppetöö toimub enamasti talvesemestril oktoobri keskpaigast veebruari keskpaigani, suvesemestril aprilli keskpaigast juuli keskpaigani. Ülejäänud viiel kuul otsest õppetööd ei toimu, eeldatakse, et sel ajal töötatakse õppematerjal iseseisvalt läbi ja valmistutakse eksamiteks.

Saksa kõrgkoolides ei ole ajaliselt ja erialaliselt piiratud kursuste süsteemi. Enamikul erialadel ei ole kindlalt määratud õppetundide arvu nädalas, seetõttu pole ka üldist loengukohustust. Teisest küljest on osa loenguid ja õppetööülesandeid kohustuslikud. Peale kohustuslike ainete on kursuste valik vaba, seetõttu on põhistuudiumi kõrval võimalik valida oma huvidele vastavat kitsamat lisaeriala.

Kindlatel õppetöövormidel kohustavad osalema eksamid, osalemine õppetöös ning seal saadud teadmised on vajalikud eksami sooritamiseks. Igal semestril sooritatakse kirjalikud ja suulised semestrieksamid. Õpingud on üldreeglina jagatud kaheks: **põhi- ja peastuudium** (*Grund- und Hauptstudium*). Esimene osa lõpeb peaaegu kõigil erialadel vaheeksamiga, sellega tõestab üliõpilane oma piisavaid teadmisi õpingute jätkamiseks.

Õpingute eesmärk ja eksamid

Vastavalt kavandatud stuudiumi eesmärgile võib valida **täis-, osalise või lisastuudiumi** (*Voll-, Teil- oder Aufbaustudium*). Kui õpingute eesmärk on elukutse saamine, tuleb lõpetada täisstuudium, millel on omad kindlad nõudmised. Kui Saksamaal soovitakse õppida vaid aasta, võib valida osalise stuudiumi ilma lõpueksami sooritamiseta. Osalise stuudiumi eelduseks on eelneva kahe õppeaasta lõpetamine koduülikoolis. Lisastuudiumi võib täiendavaks õppeks valida juhul, kui ülikool on juba lõpetatud. Sel viisil saab omandada lisaeriala või valmistuda promotsiooniks.

Stuudium lõpetatakse **lõpueksamiga**. Selleks võib olla **diplomitöö** (sotsiaal-, majandus- ja loodusteadustes), **Magister Artium — magistritöö** (humanitaarteadustes) või **riigieksam**. Diplomi- või magistrieksam koosneb kahest osast: suuline ja/või kirjalik eksam oma erialal ja diplomi- või vastavalt magistritööst, mis on koostatud iseseisvalt teaduslikele meetoditele tuginedes. Riigieksam on võrdsustatud diplomi ja *Magister Artium*'iga ning tuleb sooritada neil erialadel, mille lõpetamise järel asutakse tööle riigi teenistusse või millel teostatakse riigi kontroll. Niisugused erialad on: apteeker, arst, õpetaja, jurist.

Pärast stuudiumi lõpetamist ja edukat eksamite sooritamist on võimalik valmistuda **promotsiooniks**. Selle eelduseks on dissertatsioon ja selle avalik kaitsmine, mis tõestab, et promoveeruja on võimeline iseseisvaks teaduslikuks tööks ja iseseisvateks saavutusteks oma valitud teadusalal.

Keeleoskus

Õpingute alustamiseks Saksamaal on vaja piisavat saksa keele oskust. Selleks tuleb sooritada keeleoskuse eksam *(Prüfung zum Nachweis deutscher Sprachkenntnisse/PNdS)*, mis on kõigile mittesaksakeelsetelt maadelt pärit üliõpilaskandidaatidele kohustuslik ning sooritatakse tavaliselt valitud ülikooli juures.

Valitud eriala omandamiseks tuleb vajalik keeleoskus üldreeglina omandada oma kodumaal, Tartu Ülikoolis saab saksa keelt õppida nii põhi- kui ka kõrvalainena. Keeleoskuse täiendamine on võimalik ka Saksamaal: Goethe või Carl-Duisbergi instituudis või vastavate kõrgkoolide juures, kuhu kavatsetakse õppima asuda.

Õpingute majanduslik kindlustamine

Saksa kõrgkoolid ja välismaalaste ametid nõuavad enne õppima asumist kinnitust selle kohta, millistest vahenditest tasutakse välismaa üliõpilase ülalpidamiskulud. Praeguste arvestuste kohaselt on üliõpilase elamiskulud umbes 1000 DM kuus. Saksa ülikoolides õppemaksu ei ole. Siiski on mitmeid kulutusi, mida tuleb õppimise vältel kanda: semestrimaks üliõpilasameti heaks (50-100 DM semestris), haiguskindlustus (400 DM semester), samuti tuleb tasuda raamatute ja muude õppematerjalide eest.

Nendel tingimustel ei ole Eesti üliõpilasele stuudiumi alustamine võimalik. Samas on mitmeid organisatsioone, kelle kaudu saab stipendiumi taotleda. Saksa saatkonna vahendusel on kahe viimase aasta sügissemestril korraldatud Tartu Ülikooli juures Saksa Akadeemilise Vahetusteenistuse **(DAAD)** stipendiumi konkursse.

DAAD ei ole ainus Saksamaal stipendiume jagav organisatsioon.

○ Konrad-Adenauer-Stiftung
Rathausallee 53757 St. Augustin
tel. 10/49/2241 2460.

○ Friedrich Ebert Stiftung
Godesberger Allee 149 53175 Bonn
tel. 10/49/228 8830.

○ Friedrich Naumann-Stiftung
Königswinterer Straße 409
53639 Königswater
tel. 10/49/2223 7010.

Lisaks nimetatutele on veel mitmeid stipendiumi taotlemise võimalusi: näiteks Eesti sõpruslinnad Saksamaal ja isiklikud toetused. Samuti saab stipendiumi taotleda TEMPUSe programmi kaudu, mille liige on ka Tartu Ülikool. Tartu Ülikool on sõlminud ka partnerluslepingud seitsme Saksa kõrgkooliga. Göttingeni Ülikooli ja Lübecki Meditsiiniülikooliga on olemas üliõpilasvahetus. Üliõpilasorganisatsioon *Copernicus* võimaldab majandus- ja õigusteaduse ning politoloogiaalaseid õpinguid Hamburgi Ülikooli juures.

Täiendav informatsioon õppimisvõimalustest Saksamaal

Informatsioonimaterjali õppimisvõimaluste kohta Saksamaal annavad välja kõik stipendiume jagavad organisatsioonid. DAAD-i tutvustav saksa-, inglis- ja prantsuskeelne brošüür «Õpingud Saksamaal» **(«Studieren in Deutschland»)** on olemas ülikooli välissuhete osakonnas.

Lähemaid andmeid õppimisvõimaluste kohta on võimalik saada ka DAAD-i büroost Saksamaal (Kennedyallee 50, 53115 Bonn, Deutschland, tel. (10 49 228) 8820, fax (10 49 228) 38 24 44), ülalnimetatud fondidest või Saksamaa saatkonnast Tallinnas (Rävala 9, EE0100 Tallinn, tel. (22) 45 56 06 või (22) 45 56 07).

Põhjaliku pildi iga kõrgkooli õppimisvõimalustest annavad vastava ülikooli **välissuhete osakonnad** *(Akademisches Auslandsamt)*, kelle ülesanne on hoolitseda rahvusvaheliste sidemete eest. Nad väljastavad materjale, mis tutvustavad Saksa kõrgkoolisüsteemi, õppimistingimusi, immatrikulatsioonivõimalusi, pakutavaid õppekursusi, erialasid ja erialade kombinatsioone, erinevaid ülikoolide allüksusi, kõrgkooli, välismaalaste ja üüriõigusi, samuti elamistingimusi. Saksa kõrgkoolide aadressraamatud on olemas ülikooli välissuhete osakonnas.

Julget pealehakkamist!

LAMBERT KLINKE
Tõlkinud Katri Raik

LÕUA-POOLIK

TUDENGID JA PROFESSORID

«Matemaatika, mu härrad, on huvitavamaid teadusi. Siin on võimalikud kõige imelikumad kombinatsioonid. Kui võtame näiteks minu sünniaasta ja jagame selle mu telefoninumbriga, arvame maha mu naise vanaduse, siis saame mu krae numbri.»

✣ ✣ ✣

Sotsioloogialoengus küsib üliõpilane professorilt: «Miks kannab maffia nime «Must käsi»?»

Õppejõud on siiralt hämmeldunud ja kehitab õlgu: «Jumalapärast, mitte ei tea — minu teada on nende jalad niisama mustad kui käed...»

✣ ✣ ✣

Professor: «Jaapani keel on ainus keel maailmas, milles puuduvad sõimusõnad. See on kummaline tõde, mida võime imetleda.»

Üliõpilane: «Aga mida jaapanlased siis teevad, kui tahavad talvel oma «Fordiga» sõita?»

✣ ✣ ✣

«Mis sünnib siis, kui puudutan surnud forelli elektrifitseeritud noaga?» küsib professor.

«Vabandage, härra professor, aga kala süüakse ometi kahvliga,» on vastus.

✣ ✣ ✣

«Ärge muretsege, eksam on nagu teater. Teie kehastate näitlejat, mina publikut,» räägib professor.

«Suurepärane,» rõõmustab üliõpilane, «kohe kutsun etteütleja.»

✣ ✣ ✣

Ajalooprofessor: «Missuguses lahingus langes Aleksander Suur?»

Üliõpilane: «Härra, professor, ma..., ma arvan, et viimases.»

✣ ✣ ✣

«Õppejõud esitas eksamil ainult retoorilisi küsimusi,» sõnas tudeng pärast läbipõrumist.

✣ ✣ ✣

Professor lõpuaktusel: «Küllap edaspidi näete, et pool sellest, mida olen teile õpetanud, pole õige. Ainuke hädа on selles, et ma ei tea, kumb pool...»

✣ ✣ ✣

«Härra professor, üks daam helistab ja tahab Teiega tungivalt rääkida.»

«Üks silmapilt, ma tulen kohe. Paluge daamil istet võtta.»

✣ ✣ ✣

Tulevane pedagoog, tudengineiu ei saanud aru, miks meestudengid tal muudkui sabas jooksid, ehkki enamik sõbrannasid temast kenamad olid. Õhtul hakkas ta ühte austajat pinnima:

«Luba, ma oletan. Kas see on sellest, et olen blond?»

«Ei.»

«Kas sellepärast, et mul on peen piht?»

«Ei.»

«Järsku sellest, et riietun maitsekalt?»

«Ei.»

«No siis sellepärast, et teen sporti ja tantsin hästi.»

«Ei.»

«Nüüd annan alla...»

«Õige!»

ÜLO KARDI naljakogust

SPORT SPORT SPORT

Helsingi—Tartu korvpallis

Iga-aastane Helsingi Ülikooli ja Tartu Ülikooli vaheline naiste ja meeste korvpallikohtumine on eeloleval neljapäeval, 12.mail kell 17 Ujula tänava spordihoones.

Mullu Helsingis peetud kohtumistel jäid võitjaks Tartu naiskond ja Helsingi meeskond.

Eesti üliõpilasspordi tegevjuhid on Tartust

Tallinnas oli koos Eesti Akadeemilise Spordiliidu (EASL) esindajate kogu, kus kuulati toimkondade ja revisjonikomisjoni aruannet ja valiti liidu uus juhatus.

Üks võtmepositsioone liidus on **võistlusspordi toimkond.** See korraldab Eesti üliõpilaste meistrivõistlusi: käesoleval õppeaastal võrkpall, korvpall, sisekergejõustik, sulgpall, suusatamine, tulemas on orienteerumine, tennis, staadionikergejõustik. Lisaks organiseeriti elavat osavõttu pälvinud rannavolle ja tänavakorvpalli turniirid, samuti põrandapalli seminar koos turniiriga. Kõik need üritused korraldasid Tartu Ülikooli inimesed. Kiideti heaks TÜ algatusel sisseviidud kahe klassi — võistlejad ja harrastajad — idee, samuti töötajate (õppejõudude) võistluste korraldamine koos üliõpilastega (suusatamine, tennis, rannavolle, tänavakorvpall).

Võistlusspordi toimkond vahendab infot rahvusvaheliste üliõpilaste spordiorganisatsioonidega ja aitab organiseerida osavõttu rahvusvahelistest üliõpilasspordi võistlustest, üliõpilaste MM-võistlustest murdmaajooksus, triatlonis, Saksamaa lahtistest meistrivõistlustest sisekergejõustikus ja sõudmises. Tänavu on käidud MM-võistlustel murdmaajooksus ja Saksamaa sisekergejõustikuvõistlustel. Paljudele võistlustele ei minda seepärast, et EASL-il puudub välisreisideks raha, spordiala aktivistid aga ei suuda leida sponsoreid.

Võistlusspordi toimkonna senine juht ja EASL-i aseesimees, TÜ spordikeskuse juhataja **Valter Lenk** valiti samale kohale ka kaheks järgnevaks aastaks.

Teine oluline lõik on **harrastusspordi toimkonnal**: see korraldab kõrgkoolide kehalise kasvatuse õppejõudude täienduskoolitust ja tegeleb õppeasutuste sisemiste ürituste koordineerimisega. Nüüd lisandub sellele veel üliõpilasaktivistide täienduskoolitus. TÜ spordikeskuse assistent **Tiia Teppan** on toimkonda juhtinud vaid pool aastat (TPÜ esindajad ei suutnud toimkonda käivitada), jaanuaris Käärikul peetud täiendusseminar sai kiitva hinnangu ja ka Tiia Teppan valiti samale kohale tagasi, ühtlasi ka EASL-i teiseks aseesimeheks.

Ka kolmanda toimkonna (**töötajate sporditoimkond**) senine juht, TTÜ õppejõud **Aino Voltri** tegevusega jäädi rahule ja temalgi tuleb ühiskondlikku ametit edasi pidada.

Liidu revisjonikomisjoni juhib edasi TÜ dotsent **Alfred Pisuke.**

Juhatuse liikmeks valiti TÜ kolmanda kursuse üliõpilane **Kairis Leinus.**

Orienteeruma

Pühapäeval, 8.mail on Siimustis Eesti üliõpilaste meistrivõistlused orienteerumises. Kaasa saavad teha ka kõrgkoolide töötajad. Osavõtjad jagatakse kahte klassi: võistlejad ja harrastajad.

Osavõtjad ja kohtunikud saavad Jõgevamaale bussiga, mis väljub Vanemuise alumisest parklast kell 9. Võistluste peakohtunik on Arne Kivistik.

INFO! INFO! INFO!

Teoreetilise bioloogia huviline

13.-15. mail kell 15 toimub Tallinna Pedagoogikaülikooli puhkebaasis Vana-Otepää maalilises looduses XX teoreetilise bioloogia kevadkool. Sel aastal on teemaks eluteaduse metodoloogia filosoofiast kuni molekulaarbioloogiani. Osavõtumaks on vastavalt kohalolekuajale tudengil kuni 40 krooni, ülejäänutel kuni 95 krooni, mille eest saab süüa, magada ja ettekannete kogumiku. Kellel on võimalik (näiteks ELUS-i liikmetel), võtku komandeering. Täpsemat informatsiooni küsida Struve 2, tel. 30935 või 28619.

Kaasa võtta kruus, voodipesu, hea tuju ning igaks juhuks arvutiketas. Võimaluse korral registreerida nimetatud telefonidel.

JAKOB von UEXKÜLLi KESKUS

Külalislektor Joensuust

Joensuu ülikooli kõneõpetuse lektor
PIRJO VALOKORPI
peab ülikoolis 10.-13. maini eksamiga lõppeva valikkursuse

Suulise kommunikatsiooni õpetamisest
(soome keeles)

Loengute ajad:
T 10. mai kl. 14-18 ph. 303
K 11. mai kl. 16-18 ph. 139
N 12. mai kl. 14-18 ph. 303
R 13. mai kl. 10-12 ph. 139
(eksam)

Soome Instituudis

Teisipäeval, 10. mail kell 18 esineb ajaloomuuseumi saalis 15-aastane soome pianist

MARIS GOTHÓNI
Hamburgist.

Kavas Schubert, Chopin ja Šostakovitš.

Tere tulemast!

INGLISE KIRJANIKU LOENG!

11. mail külastab Tartu Ülikooli väljapaistev inglise kirjanik DORIS LESSING, kes esineb kell 16 ajaloomuuseumis loenguga.

ÜLIÕPILASKONNA SÄRGID!

TÜÜ Valitsusest (Ülikooli 20-305) saab osta TÜ üliõpilaskonna embleemiga särke 35 krooni tükk.

KRISTLIK KEVADÕHTU TUDENGITELE

Teisipäeval, 10. mail kell 19 korporatsioon «Rotalia» majas Tähe tn. 3:
— jutlus (pastor M. Remmel),
— mitut sorti muusikat,
— veel muudki.

Tartu Evangeelsete Üliõpilaste Ühendus

«VITA ACADEMICA, VITA FEMINAE»

Sellise pealkirjaga näitus avatakse ajaloomuuseumis reedel, 6. mail kl. 15.

ÕIGUSTEADUSKONNA LÕPETAJA!

EESTI TÕENÄOLISELT PARIM KALANDUSFIRMA
O/Ü «VIRU RAND»
PAKUB PERSPEKTIIVIKAT JA HUVITAVAT TÖÖD
VÕIMEKALE JURISTILE
(elamispinna võimalus).

HUVITATUTEL PALUME HELISTADA
TEL. 233 / 95 832
(küsida Margus Ilmjärve või Rein Ilvest)
EHK TULLA AADRESSIL:
PÜHAORU 4
TOILA
IDA-VIRUMAA

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 1138 . Tiraaž 1500.

35 180

NR. 18 (1754)
REEDE,
13. MAI
1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

NB!
VEEL KORD
KEVAD-
PÄEVADESSE
— lk. 3

«Jah, siin ma olen,»

ütles Poola president Lech Walesa teisipäeval aulas, kui rektor Peeter Tulviste oli teinud lühiülevaate Tartu Ülikooli ja Poola suhetest ning öelnud, et 1980-ndatel aastatel olid Eestiski märksõnadeks «Solidaarsus» ja Lech Walesa ning et kui keegi oleks lausunud, et tuleb aeg, mil ta esineb Tartu Ülikooli aulas, olnuks seda raske uskuda. «Aga siin Te nüüd olete ja tere tulemast!»

Rektor ütles aulakohtumise algul, et Poolal on olnud Tartu hariduselus tähtis roll. Juba 1583. aastal asutati siia jesuiitide kolleegium. Ülikooli avamisest peale, seega 1632. aastast õppis ülikoolis ka poola üliõpilasi. «Kui täna oleksid saanud tulla Poola presidenti tervitama kõik need üliõpilased, kes õppisid siin aastail 1802-1918, siis oleks neid siin viis korda rohkem kui meid aulas praegu.» Juba 1828. aastal asutati Tartus poola üliõpilaste korporatsioon «Polonia». Prof. Peeter Tulviste lisas, et 1930-ndatel aastatel oli Tartu Ülikoolis poola keele lektor ning et meilt oli Varssavi Ülikoolis aastail 1933-1939 Villem Ernits eesti ja soome keele lektor. Viimane poola keele lektor töötas Tartu Ülikoolis aastail 1933-1941. Sõjajärgsetest aastatest meenutas rektor fakti, kus 1949. aastal taheti Villem Ernitsat ülikoolist vallandada selle eest, et ta oli üle hinnanud poola kirjanduse mõju ukraina kirjandusele.

Poola president Lech Walesa alustas oma esinemist õppejõududele ja üliõpilastele küsimusega, kas me oleme oma püstitatud eesmärgid saavutanud. Ta ütles, et ajaloost tuleb eemale jätta halb ja kuri, jätta alles ilus ja positiivne ning ehitada tulevikku. Samas pöördus ta ka kohe eesti noorte poole, kellel palus mitte kaotada aega, vaid ära kasutada iga võimalus. «Elu ei kannata tühjust».

Lech Walesa peatus ka koostöö kontseptsioonil. See puuduvat veel ka ühtse Euroopa asjus. Kui mõni kontseptsioon ongi, siis puuduvad meetodid nende elluviimiseks. Ta lausus lõpuks, et ei saa olla vaba Poolat vabade Baltimaadeta, nagu ei saa olla vaba Euroopat vabade riikideta.

Pikema kõnega esines ka Eesti Vabariigi president Lennart Meri, kes meenutas nii iseenda kui Eesti ja Tartu Ülikooli sidemeid Poolaga.

10. mai oli suviselt kena päev nii tartlastele kui külalistele. Erilennukiga Tartusse saabunud Poola presidenti ja tema kaaskonda uudistati linna tänavatel, küsiti, millest kohtumistel räägiti. Pärast aulast lahkumist mindi Toomele ajaloomuuseumi pidulikule lõunasöögile. Samas majas toimus ka pressikonverents.

MEELIS LOKI foto

Itaalia suursaadik CARLO SIANO

esineb loenguga
«MY COUNTRY AND EUROPE — POLITICAL AND ECONOMIC ISSUES»
reedel, 13. mail kell 13
Tartu Ülikooli aulas

«Mitte ainult lehm, juust ja kellad

ei pea iseloomustama Šveitsi ja tema argipäeva,» ütles teisipäeval raamatukogus näitust avades **Šveitsi suursaadik Eestis hr. Sevn Meili.** Väljapanek «Silmast silma Šveitsiga» koostati 1991. aastal riigi 700. juubeli puhuks ning see pidi murdma teatud klišeesid selle riigi kohta, tutvustama tema minevikku ja olevikku, näitama seda, millega tegeldakse. Suursaadik tõi mõned olulised näited. Nii näiteks on väga oluline osa kohalikel omavalitsustel: nad võivad valida endale õpetajaid ja politseinikke, õpetaja võib valida endale ise sobivaid õpikuid jne.

Raamatukogu direktriss Malle Ermel ütles, et Šveits on ülikoolide maa ning et Tartu Ülikooli nimi on seal tuntud, sest aastaid on toimunud raamatukogudevaheline kirjanduse vahetamine.

Väljapanek jääb avatuks poole juunini. Kes huvitub sellest, mida näitusel siis tegelikult näha saab, võib sellega tutvuda raamatukogus, kus me nagunii peaaegu iga päev käime.

VARJE SOOTAK

TÜ valitsuses

11. mail

Kolmapäevasel TÜ valitsuse koosolekul kuulati filosoofiateaduskonna dekaani 1993. aasta aruannet ning arutati TÜ nõukogu eelseisva koosoleku päevakorda. Lähemalt järgmises lehes.

Edustuses

TÜÜ Edustuse järjekordne koosolek toimus 4. mail.

- Kinnitati edustuse neljanda koosseisu valimiste, stipendiumikonkursi ja esseekonkursi tulemused.
- Kaupo Karelsoni eestvõttel moodustati järgmise TÜÜ Valitsuse tööd ettevalmistav komisjon, mis peab uute projektide käivitamiseks juba nüüd tööd alustama.

Järgmine koosolek toimub 25. mail.

TÜÜ pressiteenistus

Haritlaste tööhõive Tartus

Tartu Haritlaste Liidu I aastapäeva koosolek **«Haritlaste tööhõive probleemid Tartus»** toimub **19. mail kell 17** TÜ peahoone aud. nr. 102.

NB! TÜ ametiühingu liikmed on ühtlasi Tartu Haritlaste Liidu liikmed, kes moodustavad 85 % THL-i liikmeskonnast.

Kõik on teretulnud!

Kavas sõnavõtud ja arutelu järgmistel teemadel:

— tööturu poliitika — riigi (kohaliku omavalitsuse) sotsiaal- või majanduspoliitika osa;

— tööturu analüüs (töötuse määr, pakkumine-nõudmine erialati, tööandjate poolt sagedamini esitatavad kvalifikatsiooninõuded);

— tööalane täienduskoolitus — vajalik eeltingimus töökoha säilitamiseks või uue töö leidmiseks; täienduskoolituse võimalused;

—töötaoleku majanduslikud ja psühholoogilised probleemid; mida teha, et tööd kiiremini leida või vahetada.

THL-i juhatus

Amsterdami Ülikooli

Välissuhete osakond kuulutab välja konkursi õppima minemiseks Amsterdami Ülikooli 1994/95. õppeaastal. Info kuni 20. maini välissuhete osakonnast.

Juubelikonverents «40 aastat akadeemilist ajakirjandusharidust Eestis»

Laupäeval, 21. mail kell 12-17.30
Tartu Ülikooli aulas

Päevakord
Rektor **Peeter Tulviste** avasõna
Juhan Peegel: Ajakirjanik kui kultuurikandja
Epp Lauk: Ajakirjandushariduse arengust maailmas ja Eestis
Sulev Uus: Ajakirjanduse eriharu sünniloost ja algusaastatest
Peeter Vihalemm: Ajakirjandusosakonna tänapäev ja perspektiivid
Marju Lauristin: Ajakirjanduse hiilgus ja viletsus
Jüri Luik: Eesti ajakirjandus ja Eesti poliitika
Tiit Matsulevitš: Eesti ajakirjandus välisvaates
Peeter Olesk: Juhan Peegel ja Eesti rahvuslik kestvus

* * *

Sõnavõtud, tervitused, õnnitlused vilistlastelt
I kursuse tudengid kirjutavad alla *Academia Journalistica* aukoodeksile

50 000 Soome marka kirjanduse jaoks

Eelmisel nädalal külastasid ülikooli Väinö Tanneri Fondi juhatuse liikmed, kes kohtusid rektoraadi, raamatukogu ja žurnalistikaosakonnaga. Fond on toetanud Tartu Ülikooli mitmel aastal. Kui varem toetati mõnd konkreetset projekti, siis tänavu otsustati anda ülikooli raamatukogule 50 000 marka kirjanduse muretsemiseks.

Õppetöö korralduse komisjonis

on mitmel korral arutatud magistri- ja doktoriõppe olukorda ülikoolis. Paar aastat tagasi vastu võetud magistri- ja doktoriõppe põhimäärused on tänaseks mõneti aegunud ning arutelu tulemusena on valminud **teaduskraadide kaitsmise põhimääruse projekt**. Komisjoni sooviks on, et teaduskonnad arutaksid selle läbi ning esitaksid oma ettepanekud **30. maiks**.

Tänasel õppekomisjoni koosolekul arutatakse seda, mis võiks olla kõrghariduse standardiks ning jätkub tutvumine eri teaduskondade õppekavadega.

Uuendused Saksamaa ülikoolides

Hans Joachim Meyer

Saksa seadusega on tagatud õigus ülikooliharidusele ükskõik millisel erialal. Kuid Saksa kõrgharidussüsteem on muutunud lootusetult kohmakaks ja on küps radikaalsemaks reformiks.

Saksa kõrgharidust iseloomustab kaks fundamentaalset vastuolu. **Esiteks,** Saksa ülikoolid on nn. massiasutused. Kui 1960. aastal õppivate üliõpilaste arv oli 390 000, siis 1992. aastal oli see juba 1 823 200. Ainuüksi Heidelbergi ülikoolis õpib 29 400 tudengit, mis on peaaegu niisama palju kui 1886. aastal Saksamaa ülikoolides kokku. Riigi suurimas, Müncheni ülikoolis õpib 63 500 üliõpilast. Tänapäeva suurte ülikoolide vastuvõtu- ja õppekorralduse põhimõtted pärinevad aga juba Wilhelm von Humboldti ajast, kes pidas gümnaasiumi (Saksa keskkool) ja ülikooli ühte süsteemi kuuluvaks. Keskkool pidi andma vajaliku ettevalmistuse ülikooli sisseastumiseks ning gümnaasiumi lõputunnistus *(Abitur)* tagas õiguse alustada õpinguid ülikoolis ükskõik millisel erialal. Niisugune ülikooli pääsemise mehhanism on säilinud tänapäevani. Gümnaasiumi lõputunnistus on tagatis vaimsest küpsusest, mis on vajalik tudengile ka iseseisvateks õpinguteks. On selgeks saamas, et tänapäeva ülekoormatud ja keeruliste õppekavadega ülikoolide jaoks on Humboldti-aegne vastuvõtumehhanism vananenud.

Teiseks. Vastuvõtueeskirjad on kõikides Saksa ülikoolides ühesugused. Samuti on olemas tsentraliseeritud jaotussüsteem eriti soovitud erialadele, mis suure nõudluse tõttu on kuulutatud «kinnisteks» *(numerus clausus)*. Samal ajal ei ole ühtsust kooli lõpueksamite, ainevaliku ja hindamise osas. Saksamaal kuuluvad haridus, kultuur ja teadus maakondade *(Länder)* pädevusse. 1976. aastal kehtestatud föderaalse ülikoolide koordineerimise seaduse kohaselt garanteerib keskkooli lõputunnistus *(Abitur)* koha ülikoolis. Praegu määrab *Abituri* saamiseks sooritatavad lõpueksamid iga maakond eraldi. Haridus-, kultuuri- ja majandusalased lepingud maakondade vahel peaksid aga olema ühtlustatud.

Raskused

Eespooltoodu põhjal on selge, miks ülemaalist kõrgharidusreformi on Saksamaal raske läbi viia. Kuigi Teaduste Nõukogu ja Ülikoolide Rektorite Kogu poolsed hiljutised ettepanekud on leidnud heakskiitu nii föderaal- kui ka kohalikes omavalitsustes, ei ole veel alustatud vastava seaduse formuleerimist. Möödunud aasta detsembris toimunud haridusalane nõupidamine kujunes hoopis halvasti ettevalmistatud päevakorrapunktiks föderaalkantsleri ja maakonnajuhtide omavahelises rutiinses kohtumises, mis ei andnud käegakatsutavaid tulemusi.

Mõned maakonnad **(Länder)** on siiski alustanud ümberkorraldusi. Saksi parlament võttis esimesena vastu uue kõrgkooliseaduse, mis hõlmab kõiki kõne all olnud ettepanekuid; niivõrd kui riiklik seadus seda lubab.

Saksa ajaloos on ülikoolid ja ülikoolireformid olnud korduvalt vaidluste tulipunktis, just rahvuslike kriiside ajal, nagu ka siis, kui Humboldt defineeris kaasaegse ülikooli mõiste. Samuti 1848.-1849. aasta revolutsiooni ajal, kui üritati tulemusteta rajada rahvuslikku ühtsust liberaalsetele ja demokraatlikele alustaladele. Õnnetu Weimari Vabariigi ajal koostati julged haridusreformi projektid, kuid õppejõudude ja tudengite konservatiivne enamik pööras demokraatiale selja ning sillutas teed Hitlerile. Ning viimaks: 1960-ndate lõpus ja 1970-ndate alguses, kui tudengitepoolne vastuseis hakkas kõigutama konservatiivse professorkonna võimu, algas kaugeleulatuv liberaliseerumisprotsess Lääne-Saksa ühiskonnas.

Võiks arvata, et käimasolevad haridusreformi-teemalised vaidlused on üks osa keerukast, endise Ida- ja Lääne-Saksamaa ühendamise protsessist. Kuid pärast esialgset eufooriat on pettekujutlused haihtunud ning ühinemisel tekkinud probleemid veelgi intensiivistanud haridusalast debatti, mis sai alguse Lääne-Saksamaal juba enne 1989. aastat.

Endise Ida-Saksamaa ülikoolid saaksid uuendustele kaasa aidata, tunnistades senisest enam õppe- ja teadustöö praktilist tähtsust ning teaduskondade ja tudengite valmisolekuga anda endast parim, hoolimata keerulisest olukorrast. Minevikus propageeriti sellist suhtumist sihilikult, sotsialismi huvides. Nüüdseks on see poliitiline ja ideoloogiline varjund ammu haihtunud, kui seda üldse kunagi tõsiselt võeti.

❐ **Saksa teadlastel muutuks teaduskirjanduse läbivaatamine üha raskemaks, kui neid ei abistaks andmebaasid.**

Foto ajakirjast «MPG Spiegel»

Ühinemisprotsess elustas Ida-Saksa ülikoolides õppe- ja teadustöö, mille osakaal oli vähenenud seoses viimase kontsentreerumisega teaduslikesse instituutidesse, kuigi vastupidiselt mõnikord väidetavale, pole teadustööst ülikoolides kunagi päriselt loobutud.

Teisalt, Ida-Euroopa ülikoolidest pärineb järgimisväärne põhimõte: et õpetamine ja õppimine ei ole mitte niivõrd õppejõu või tudengi isiklik asi, kuivõrd mõlemapoolne ühine koostöö ning kogu professorkonna vastutus. Ida-Saksamaa on olnud omamoodi katalüsaatoriks konservatiivsele kriisile, mis oli juba tekkinud Lääne-Saksamaal enne 1989.-1990. aasta tormilisi sündmusi. On kerkinud küsimusi, kas pelgalt eneseteostussoovi ja vajadusega saab õigustada indiviidi õiguste pidevat laiendamist, eriti majanduslikust aspektist vaadatuna. Kas on võimalik praegusest kriisist üle saada vaid üksikisiku õiguste ja privileegide korrigeerimisega ühiskonna huvide valguses? Samuti ka struktuursete üksuste ja asutuste ümberhindamisega, lähtudes nende vastavusest üksikisiku ja ühiskonna huvidele?

Tõlkinud ILMAR PART

(Järgneb)

Ühest avalikust kirjast

Toimetusele on saabunud järgmise pealkirjaga anonüümne kiri — «Avalik kiri Tartu Ülikooli valitsusele». Anonüümsetele kirjadele ülikool ei reageeri, kuid et probleem on ju tõesti olemas, refereerime seda.

Artikli autor võtab sõna endiste õppejõudude, praeguste pensionäride nimel, kes ise õppisid ülikoolis 40- ja 50-ndatel aastatel. Nüüd on nad TÜ-st lahkunud «peamiselt kas tervislikel põhjustel või astunud õppetööst kõrvale tehes ruumi noortele õppejõududele» ning sattunud «raskesse materiaalsesse ja seega ka raskesse hingelisse seisundisse». Nende «elatusraha (mitte pension) on 400 krooni ringis ja naeruväärselt väike, et katta minimaalseid materiaalseid ja vaimseid vajadusi. Nad on surutud kerjuse seisundisse.»

«Kas pole elu paradoks, et õppimise ajal oli 40. ja 50. aastatel TÜ-s saadava stipendiumi «ostuvõime» suurem kui praegu saadav elatusraha. (Muuseas, tookord elatus suurem osa üliõpilastest peamiselt stipendiumist)».

Kirja saatja mainib, et nüüd on paranenud küll emeriitprofessorite materiaalne olukord, kuid ülejäänud on jäetud saatuse hooleks.

«Kas tõesti Eesti Vabariigi Valitsus ei leia niipalju raha, et mõnevõrragi kergendada ka ülejäänud õppejõudude-pensionäride materiaalset olukorda, sest riigipiruka juures asub nüüd peamiselt noor generatsioon: 20 - 30-aastased poliitikud, kes hiljuti said kõrghariduse TÜ-s ja neid õpetasid mitte hiljaaegu ka needsamad õppejõud, kes praegu peavad pensionipõlve ja kelle elatusraha on 10 kuni 20 ja veel enam korda väiksem mainitud noorte riigitegelaste palgast, nende muudest soodustustest rääkimata.»

Kirja autor, endine dotsent, teeb ülikooli valitsusele ettepaneku astuda samme ka ülikooli ülejäänud endiste õppejõudude materiaalse olukorra parandamiseks. Ta lõpetab oma kirja nii: «Sellega oleks mõnevõrra väärtustatud nii kõrgharidus kui ka TÜ õppe- ja teaduslik potentsiaal, millesse on oma panuse andnud samuti endised õppejõud-pensionärid, sest praegu rajatav õppe- ja teaduslik potentsiaal ei teki ju tühjale kohale.»

Kulturistide paraad Tartus

Tartu Ülikooli spordiklubi ja aktsiaseltsi «Atlex» toetusel ning korraldusel toimusid «Vanemuise» kontserdisaalis Eesti karikavõistlused kulturismis. Osa võtma oli tulnud 43 sportlast 11 klubist, neist 6 olid naisvõistlejad. Sellel võistlusel selgitati välja sportlased, kes lähevad võistlema Euroopa meistrivõistlustele 6. juunil Tjumenis.

Noorte ja juunioride vanuseklassis tuli absoluutseks võitjaks napilt **Roman Polšin** Kohtla-Järve raskejõustikukoolist. Meeste absoluutarvestuses tuli ülekaalukalt esikohale **Aleksander Aleksejev,** kes samuti õpib Kohtla-Järve raskejõustikukoolis ning naistest **Inna Uit** Tallinna «Reval-Spordist». Tartu Ülikooli spordiklubist oli võistlustules kaks võistlejat. **Jaak Krikmann** saavutas kuni 80 kg kaaluvate meeste hulgas kindlalt esikoha ja esmakordselt võistelnud **Erkki Salmann** noorteklassi raskemas kaalus (+67,5 kg) 8 võistleja hulgast 4. koha. Klubide järjestuses jäi ülikooli spordiklubi 7. kohale. Ülekaalukalt oli parim Kohtla-Järve raskejõustikukool, teiseks tuli Sillamäe «Olimp» ja kolmandaks Tallinna «Reval-Sport».

OLEG ANDLA

❐ **Meeste absoluutvõitja Aleksander Aleksejev.**

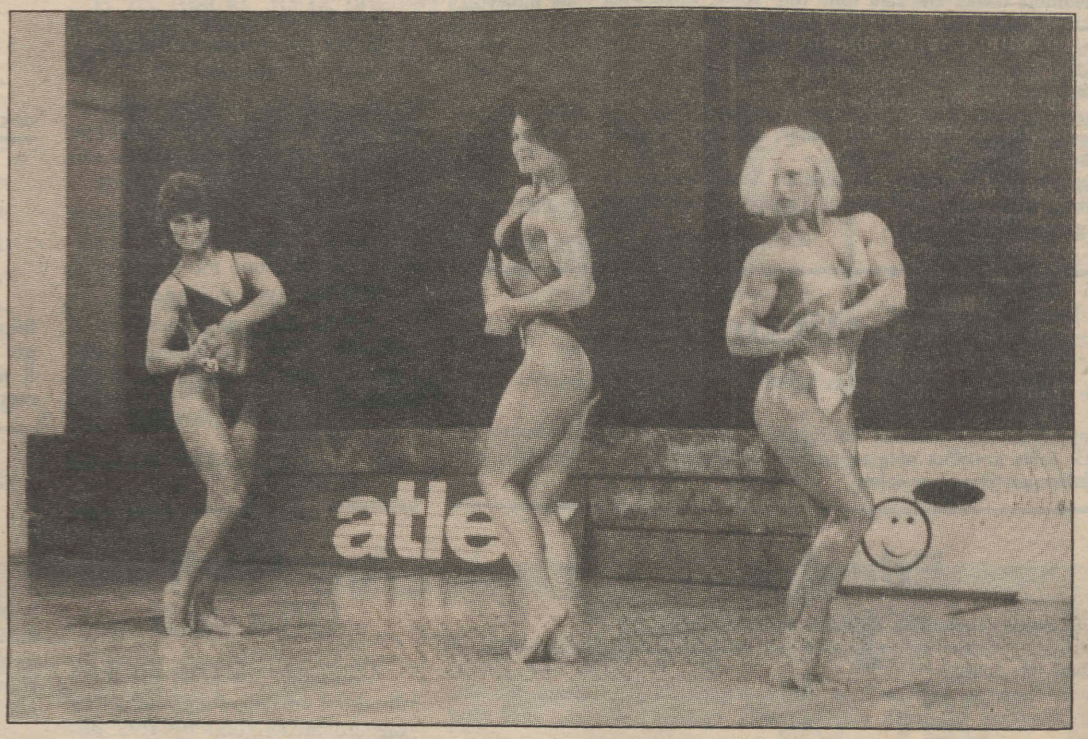

❐ **Vasakult paremale Galina Bondar, Vanda Odolskaja ja Inna Uit.**

Veel kord läbi kevadpäevade

VOLBRIÖÖL kallas vihma ning inimesed, kes olid plaanitsenud terve öö vabas õhus lõkke ääres külitades mööda saata, pidid suunduma kuivemate ja soojemate jahimaade otsinguile.

Kell kümme õhtul pidi **TÜ korvpalliväljakul** algama romantilise nimega üritus **«Küünlavalgusõhtu»**. Kuid korvpalliväljaku väravate taga seisis vaid paar-kolm nukra näoga inimest, kes, küünlad näpus, väljakul lainetavat vett vaatasid.

Samal ajal polnud inimestest puudu **õlleõhtul Tartu turuhoones**. Rahvast oli murdu nii turuhoone ees kui sees, hoone sisemus haises õlle ja kala järele, müüdi õlut koos kõige sinna juurde kuuluvaga, tantsiti ja oksendati. Kõrge turuhoone suisa rõkkas vahvast meestelaulust, esinesid Tallinna Tehnikaülikooli Meeskoor ja Eesti Riikliku Piirivalveameti Puhkpilliorkester. Kui üritus kella üheteistkümne paiku lõppes, täitusid ülikoolilinna tänavad tuikuvate inimestega. Need, keda õlleõhtu päris ära väsitas, läksid end välja puhkama. Teised, erksamad, kas Narva mnt. tudengikohvikusse, EPA klubisse, mõnda konvendihoonesse ja mõned üksikud «Illegaardi» või «Illusiooni» *rave*'ile.

Kes on lugenud laste kirjandusklassikasse kuuluvat teost «Väike nõid», seostab **volbri- ehk Walpurgi ööd** kindlasti millegi ülimüstilisega, nõidade peoga, ekstaatilise tantsuga, suitsu, auru ja haarava muusikaga. Midagi sellist leidiski aset kinoteatris «Illusioon». Mängis kiire *techno*muusika, saal auras, muusikaga ühes rütmis vilkus tuli, mis ühel sekundil jättis saali täiesti valgeks, et järgmisel sekundil kustuda, saali ja inimesi pilkasesse pimedusse matta. Justkui film, kus osa kaadreid vahelt ära on jäetud. *Rave*'id on üldse toredad üritused, seal saab end tunda täieliku hullumeelsena, autsaiderina. Kahju ainult, et Eesti oludes on võimatu kogeda seda tunnet, mida võisid tunda need tõelised reivarid 80-ndate lõpu Ameerikas, kes tuhandete kaupa suundusid maale mahajäetud kaarhallidesse, et tantsida seal narkootikumiuimas oma hullutava muusika ja valguse saatel. Kuid — *c'est la vie* — Eesti on liiga väike, et siin kolm-neli tuhat reivarit võiks olla.

***

Mis siis volbriööl veel juhtus? EPA klubis esinesid jämmibändid ja keldribaaris toimus disko, seega erines klubi õhkkond «Illusiooni» omast täielikult. Jämmijad olid sõbralike nägudega, keerutasid kenasti jalga ja olid üldse igapidi korralikud inimesed.

Jämmijatest veel ontlikumad olid korporandid, kes, ülikonnad üll ja tähtsad näod ees, konvendihoonetes oma salapäraseid riitusi toimetasid. Aga kuna Eesti Raadio 30. aprilli päevauudistest läbi vilksatanud teade, justkui sel volbriööl kõik konvendihooned asjahuvilistele valla oleks, valeks osutus, ei oska allakirjutanu korporantide volbriöiste toimetuste kohta midagi öelda.

***

REEDENE PÄEV oli kuidagi nukker.

Esimene halb uudis - kella üheksaks väljakuulutet **«In Boileri»** kontsert EPA klubis jäi salapärastel asjaoludel ära.

Kell kümme algas TÜ korvpalliväljakul põneva pealkirjaga üritus **«Platsupidu hapnikus»**. Seal oli osavõtjaid niisama palju kui korraldajaid, niisiis kesiselt.

Samal ajal (kell kümme) pidanuks kirjade järgi Narva mnt. kohvikus käima lausmöll **ansambliga «MTJ»**, kuid vilunud silmaga vaatleja võis öelda, et lausmöllust oli asi kaugel.

Lausmöll küll toimus, kuid mitte tudengikohvikus, vaid hoopistükkis **TÜ füüsikahoones**. Kõle füüsikahoone oli reede õhtuks üle elanud kummalise metamorfoosi - siin-seal sildid «Teetuba», «Veinikelder» ja »Mängupõrgu», diskosaalid, esinemas ansamblid «Beergrass» ja ««Ummamuudu». Kuskil vaadati pornofilme. Ausalt öeldes oli see filmide vaatamine küll ääretult masendav. Kamp naisi ja mehi etendas telepurgis erutavaid stseene, samal ajal istus teine meeste-ja naistekamp laudadeltoolidel ning irvitas ja pildus nilbeid kommentaare. Kui siin veel freudistlikke järeldusi tegema hakata...

Klubi «ÖÖ-Otto» Tähe tänaval «Otto» teatris oli reedese päeva parim asi. Vähemalt siis, kui ei lasknud end häirida kiledahäälsetel algajatel muusikutel, kes saamatult «Extreme'i» järele aimasid. Muidu oli «Otto» teatris vahva, sai veini juua ja magada. Magajad müüdi pärast oksjonil maha.

EVE SAAR

Kevadpäevad Kevadpäevad Kevadpäevad

Meelis Loki fotod

Film koos kohviga

või kohv koos filmiga, aga niisugune kohvikkino on Tartus tekkinud. See asub **vahendusfirma «Meediumi» Tartu filmikeskuses Ringtee 4**, kuhu saab sõita bussidega nr. 4 ja 9. Esimesed üritused on toimunud, reklaam on ilmunud «Postimehes», edaspidi saab toimuvast teada ka UT-st.

Direktor Aivar Kottise ütles, et nad katsetavad esialgu filme näidata jaanipäevani ning jätkata augustis. Edaspidi seatakse sisse ka klubikaardid. Kinosaalis on 25 kohta, toole ja laudu saab juurde tuua ning paigutada nii, kuidas vaatajal mugavam. Kõrval on baar, kust saab üht-teist tellida.

«Tahame, et filmihuviline saaks oma õhtu ilusti ära sisustada, kui ta juba välja on tulnud, end mugavalt tunda. Nende filmide piletid, mis linnas pole veel ekraanile tulnud, on 25 krooni, teistele 20. Pileteid saab hakata ka ette tellima.»

Praegu on näidatud filmi «Meie issi — proua Doubtfire» ning **13., 16. ja 17. mail kell 18 saab näha «Elu tõusuvetel»**.

Kas sellest kinosalongist saab filmihuviliste Meka, näitab aeg, aga algus on tehtud. Kahjuks puudunud kinosalongi avamise puhul huvi linna kultuurijuhtidel. Tartus on suletud kolm paika, kus varem filme näidati: raudteeklubi, «Varia» ja Ohvitseride Maja. Tekkis küll «Thalia», mis praegu suletud. Oma tee paistab olevat leidnud «Illusioon», mis ka väärtfilmide näitamise poole pürib. «Ekraaniski» on häid programme olnud, kuhu filmiklubide liikmed soodushinnaga pääsenud. Kahjuks pole kino nime ega mainet suure kultuuriväärtusega «Athena» nime kandval hoonel. Võib-olla kujuneb Ringtee 4 majast hubane filmi vaatamise paik, kus korraldatakse kohtumisi, seminare jne. Selleks olevat uksed valla.

VARJE SOOTAK

LÕUA-POOLIK

Tudengid ja professorid

Eksam ebaõnnestus ja tudeng saatis õele telegrammi:
«Kukkusin eksamil läbi. Valmista isa ette.»
Vastutelegrammis oli:
«Isa on valmis. Valmista ennast ette.»

& & &

Eksamineerija esitab sõjakoolis ohvitserikandidaadile küsimuse:

«Kes on teie arvates Prantsusmaa kolm kõige kuulsamat väejuhti?»

«Napoleon, de Gaulle ja... vabandage, kindral, kuidas on Teie nimi?»

& & &

«Ma pidin ülikooli lõpupeol neli korda kohta vahetama.»
«Kas mõni kutt hakkas külge lööma?»
«Jah, aga alles neljanda korra ajal...»

& & &

«Professor, miks Teil on kolmed prillid?»
«Ühed selleks, et kaugele näha, teised selleks, et ligidale näha. Kolmandad aga selle tarvis, et mõlemaid eelmisi otsida.»

& & &

«Teie pea on tühi nagu kõrb,» ütleb professor üliõpilasele.
«Ega sealsed oaasid iga kaameli jootmiseks olegi mõeldud,» vastab tudeng mõtlikult.

& & &

«Professor, viimasel loengul tegite uue teema käsitlemisel kaks väikest viga.»
«Ah nii. Aga teie teete mulle seda meelde tuletades suure vea.»

& & &

Professor: «Teie viiulimängu kuulates mõtlesin kogu aeg Goethele.»
«Oo, see on mulle suur au.»
«Jah, sest Goethe ei osanud viiulit mängida.»

& & &

«Armastan kirjatööd,» ütles tudeng, kui temalt küsiti, miks ta arstiks tahab õppida.

& & &

«Te ütlesite, et mõnikord on teooria ja praktika üksteisest üsna kaugel. Palun selgitage seda.»
«Vaadake, härra professor, teooria omandasin Kaunases, aga praktika sooritasin Šiauliais.»

& & &

Kaks tudengit omavahel:
«Kui dekaan ei võta oma sõnu tagasi, siis ma lahkun ülikoolist.»
«Ja mis ta sulle ütles?»
«Ta andis mõista, et ma olen eksmatrikuleeritud.»

ÜLO KARDI naljakogust

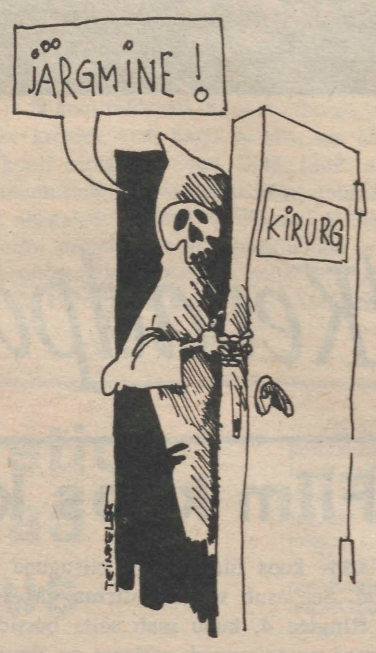

Lõpuaktused

16. juuni	kl. 14	kehakultuurit.
17. juuni	kl. 11	filosoofiat.
20. juuni	kl. 10	arstit.
"	kl. 14	majandust.
21. juuni	kl. 11	õigust.
"	kl. 14	matemaatikat.
22. juuni	kl. 12	füüsika-keemiat.
"	kl. 15	biol.-geograafiat.

SPORT SPORT SPORT

Tennisekursused

Toomeoru tenniseväljakutel algavad kohe esimesed tennisekursused Rein Sanderi juhtimisel. Kursusi tehakse suve jooksul mitu korda. Registreerimine spordikeskuses.

Alates 1. juunist algavad tennisekursused ka Ujula tänava spordihoones Tiina Sirge juhendamisel. Info spordikeskuses (Jakobi 5-112, tel. 34 790).

Pallimängud sügiseks

Pallimängurühmadel on praegu õige aeg esitada spordikeskusesse sügiseste tundide taotlused. Üldreeglina antakse tunde teaduskondadele ja osakondadele. Paremad ajad ja paigad saavad need rühmad, kes oma kaardid korrektselt korda tegid. Lisapunkti teenivad need, kes õppeaasta vältel mõne võistluse või turniiri korraldasid.

Väiksemad lootused on neil, kes asjaajamises ebakorrektsed. Lõppeva semestri «patused» on sotsiaalteaduskond, ajaloo-osakond, eesti filoloogid. Sügissemestri «võlgade» pärast ei ole praegu tunde füüsika-keemiateaduskonna üliõpilastel.

Aktiivsetele tegutsejatele aitame igati kaasa.

Saksamaale noortelaagrisse

Saksamaa Ülikoolide Spordiliit (ADH) on saatnud kutse osalemaks 5. rahvusvahelises suvelaagris — **Euroopa noortenädalal 15.-23. augustini Magdeburgis**. Sportliku programmi kõrval (kanuusõit Elbel, purjelauasõit lähedasel järvel jmt.) on rida diskussiooniteemasid, nende hulgas ka Euroopa integratsiooon ja regionaalne identiteet jt.

Majutus üliõpilaskülas kahelistes tubades. Osavõtumaks on meie üliõpilastele 100 DEM-i, pluss kohalesõit. Osavõtjate arv on piiratud, seetõttu tuleks soovijail võtta organisaatoritega peatselt kontakti.

Info spordikeskuses (Jakobi 5-112, tel. 34 790).

Orienteerumismeistrid

Mitme aasta järel selgitasid kõrgkoolid jälle orienteerumismeistreid. Korraldaja oli meie ülikool, orienteeruti Jõgeva lähedal Siimustis.

Sealne maastik oli kuiv ja teederohke, mistõttu raja läbimise kiirused kujunesid keskmisest paremaks.

Mehed. Võistlejad: 10 km, 20 KP: Arno Ruusalepp TÜ 57.44, Tiit Tali TÜ 60.24, E. Aadli TTÜ 60.59, K. Rooba TÜ 64.03. Harrastajatest võitis E. Mõttus.

Naised. Võistlejad: 6,1 km, 15 KP: Triin Vask TÜ 48.59, Terje Merila TÜ 53.04, Edith Madalik TTÜ 56.07, Kristi Vassil EPMÜ 58.25.

ARNE KIVISTIK

INFO! INFO! INFO!

Külalisloengukursus

16.-20. maini toimub **prof. Jaakko Malmivuo** (Tampere Tehnoloogiaülikool) intensiivkursus (5 tundi ingliskeelseid loenguid päevas, eriti sobiv magistrandidele)

BIOELEKTRO-MAGNETISMIST.

Avamine 16. mail kl. 10.15 füüsikahoone aud. 170, järgmisil päevil hommikuti peahoone aud. 102.

Matemaatilise statistika instituudis

Järgmisel nädalal on matemaatilise statistika instituudi külaliseks **prof. Michael Greenacre Barcelonast**. Maailma üks juhtivaid korrespondentsanalüüsi spetsialiste tutvustab seda meetodit koos rakendustega loengutel ja arvutiklassis. Põhikuulajateks on soovijad matemaatikateaduskonna III kursuselt, aga oodatud on ka teised asjahuvilised, kel olemas algteadmised tõenäosusteooriast ja matemaatilisest statistikast.

Esimene loeng on **esmaspäeval, 16. mail, Vanemuise 46 aud. 136 kl. 10.15**.

Students of Tartu University Arts faculty

In the academic year 1994/95 there are 7 grants for 4 or 5 months for students Dutch, English, history, applied linguistics, semiotics and computer linguistics from Tartu University to study in Groningen (NL), Leuven (B) or Bochum (D) in the frame of the TEMPUS project 'Minor languages and cultures in contact'. First year students can not apply for a grant.

To get one of these grants, send an application letter with your name, date of birth, topic and year of study, where and when you want to study and a detailed plan of what you want to do. Send this application letter before 15 June 1994, preferably by e-mail (rvisser§let.rug.nl) or by fax (+50-635979) or regular mail (Rob Visser, Groningen University, P.O. Box 716, 9700 AS Groningen, Holland). More information also via e-mail available.

Amsterdami koostööleping

Käesolevaks aastaks on võimalik esitada täiendavaid taotlusi koostööks Amsterdami ülikooliga. Soovidest teatada kirjalikult 20. maiks J. Liivi 2, matemaatilise statistika instituut.

Kuraator TÕNU KOLLO

Eesti ja Ameerika Ühendriikide ühiskonverents

16.-17. mail toimub Tartu Ülikooli raamatukogu konverentsisaalis Eesti—Ameerika Ühendriikide akadeemiline ühiskonverents teemal

«RAHANDUSE JA ARVESTUSE TEOORIA NING ÕPETAMINE ÜLEMINEKUMAJANDUSES».

Konverentsi töö toimub kell 10-16. Ettekannetega esinevad George A. Hachey, Joseph A. McHugh jt. USA Bentley College'st, EP president Siim Kallas jt.

Osavõtjate registreerimine 16. mail alates kella 9-st. Ingliskeelsed ettekanded tõlgitakse eesti keelde. Täiendav info tel. 79 572.

Tartu Norra Selts

tähistab Norra rahvuspüha teisipäeval, 17. mail kl. 18 ülikooli vanas kohvikus.

Väitekirjade kaitsmisi

26. mail kell 12 kaitseb TÜ bioloogianõukogus doktoriväitekirja «Hariliku kuuse hüdraulilise arhitektuuri varieeruvus erinevates keskkonnatingimustes kasvanud puudel» Tartu ülikooli botaanika ja ökoloogia instituudi lektor **Arne Sellin**.

Oponendid: H. Moldau (biol. dr., TÜMRI taimefüsioloogia õppetooli dotsent) ja A. Sõber (biol. kand., TA ökoloogia instituudi vanemteadur.

Kaitsmine toimub TÜ nõukogu saalis (ph. 207).

ÜLIKOOLI KOHVIKUS

Narva mnt. 27
kl. 22-st OTSAGA ÖÖSSE

Kolmapäeval, 18. mail — DISKOKLUBI NOORSÕDURITE KEVADMARSS.

Reedel, 20. mail — LEHEKUU TANTSUSIMMAN ANSAMBLIGA «JASKAR».

Tümpsumasinaga segab vahele Urmas Ustav.

TÜ klubi soovib tudengkonnale eelseisval sessil pauguga põrumist ja pakub maandust

KOHVEDISKODEL

kolmapäeviti 25. mail, 1. juunil, 8. juunil ja 15. juunil
IKKA KELLA 22-st.

ÕIGUSTEADUSKONNA LÕPETAJA!

EESTI TÕENÄOLISELT PARIM KALANDUSFIRMA
O/Ü «VIRU RAND»
PAKUB PERSPEKTIIVIKAT JA HUVITAVAT TÖÖD
VÕIMEKALE JURISTILE
(elamispinna võimalus).

HUVITATUTEL PALUME HELISTADA
TEL. 233 / 95 832
(küsida Margus Ilmjärve või Rein Ilvest)
EHK TULLA AADRESSIL:
PÜHAORU 4
TOILA
IDA-VIRUMAA

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 1214. Tiraaž 1500.

35 180

NR. 19 (1755)
REEDE
20. MAI
1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

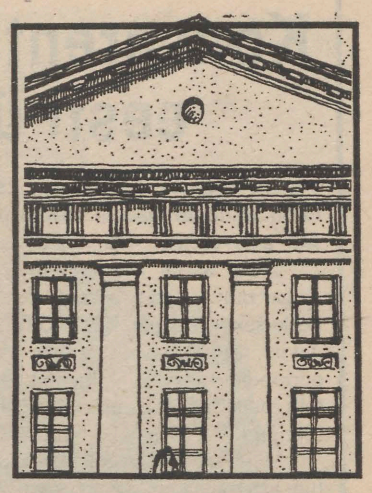

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

«Üliõpilaskond täna ja homme»

Sellist nime kannab teisipäeval, 24. mail aulas kella 13—15-ni toimuv konverents, kus esinevad:

* rektor prof. Peeter Tulviste,
* prorektor prof. Teet Seene,
* prorektor Riho Illak,
* linna volikogu esimees Ants Veetõusme,
* Riigikogu kultuuri- ja hariduskomisjoni esimees Sulev Alajõe,
* TÜ Üliõpilaskonna Valitsuse esimees Jüri Seilenthal, majandussekretär Erki Leego,
* haridussekretär Andres Salu, valitsuse liikmed Juhani Seilenthal,
* ja Kaupo Karelson.

Üritust toetab AS «Korel IN».

Arstiteaduskonna dekaan on Ants Peetsalu

Teisipäeval valis arstiteaduskonna nõukogu uue dekaani. Selleks sai ainsana kandideerima jäänud kirurgiliste haiguste korraline professor, kirurgiakliiniku juhataja meditsiinidoktor Ants Peetsalu. Teised esitatud professorid Ain-Elmar Kaasik, Lembit Allikmets, Aavo-Valdur Mikelsaar, Jaak Maaroos ja Ennu Sepp võtsid oma kandidatuuri tagasi. Uus dekaan astub ametisse esmaspäeval.

Taani haridusminister Ole Vig Jensen

külastas ülikooli esmaspäeval. Ta kohtus skandinavistika lektoraadi ja rektoriga.

Tartu linna ja maakonna juhid ja rektoraat

pidasid ühisnõupidamise esmaspäeval. Ühisprobleemide lahendamiseks moodustati mitu töörühma (ühiselamud, pooleliolevad ehitused, omavalitsustöötajate koolitamine ja täiend- ning ümberõpe, Tartu regioonikeskus).

Professor Eduard Laugaste

85. sünnipäeva tähistamine toimub reedel, 20. mail kell 14 TÜ peahoones TÜ nõukogu saalis.

TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule õppetooli, Õpetatud Eesti Seltsi ja Emakeele Seltsi rahvaluulesektsiooni ühine teaduslik ettekandekoosolek:

KAVAS:

Arvo Krikmann — Vokaalide suhetest eesti alliteratsioonis,

Ingrid Sarv — Jututegelased kõnekäändudes,

Anti Lääts — Eesti kirjandus karikatuuris,

Mall Hiiemäe — Suve vastuvõtu pühade rahvausundilisest taustast meil ja mujal,

Paul Hagu — Pajatused Setus.

* * *

Vabamat seltskondlikku vestlust jätkame koos juubilariga ülikooli vana kohviku kaminasaalis kell 16.

Juubelikonverents «40 aastat akadeemilist ajakirjandusharidust Eestis»

Laupäeval, 21. mail kell 12-17.30
Tartu Ülikooli aulas

Päevakord

Rektor **Peeter Tulviste** avasõna
Juhan Peegel: Ajakirjanik kui kultuurikandja
Epp Lauk: Ajakirjandushariduse arengust maailmas ja Eestis
Sulev Uus: Ajakirjanduse eriharu sünniloost ja algusaastatest
Peeter Vihalemm: Ajakirjandusosakonna tänapäev ja perspektiivid
Marju Lauristin: Ajakirjanduse hiilgus ja viletsus
Jüri Luik: Eesti ajakirjandus ja Eesti poliitika
Tiit Matsulevitš: Eesti ajakirjandus välisvaates
Peeter Olesk: Juhan Peegel ja Eesti rahvuslik kestvus

* * *

Sõnavõtud, tervitused, õnnitlused vilistlastelt
I kursuse tudengid kirjutavad alla *Academia Journalistica* aukoodeksile

Juhan Peegel 75

Püha puuslikku
Sa ei palu
hingeülbust
ümber ei hinda
kiidukõrsi
põllul ei põima...
(B. Alver)

* * *

Armas Juhan!
Aitäh alustamast ja aitäh juhatamast!
Sinu heatahtlikke ning asjalikke nõuandeid ootame tänagi.

Ajakirjandusosakond

1976. aasta kevadel kirjutas Mart Kadastik ülikoolilehes — «Kahjuks ei suuda ma täita portreteeritava teist ettekirjutust — lehemees toogu päevavalgele kogu tõde, poolik tõde mõjub ebausutavana.» Portreteeritav oli muidugi Juhan Peegel, kes on mitut puhku ülikoolilehtegi toimetanud ja aastaid toimetuse parim nõuandja olnud, kirjutamisest rääkimata. Tahaksime ju meie kõik, tema õpilased, täita eespool kirjapandut ja küllap oleks seegi kingitus juubilarile.

Lubame olla paremad...
ja palju õnne!

«Universitas Tartuensis»

Konverents «75 aastat eesti ülikooli»

1994. aasta detsembris korraldavad ajaloo-osakond ja ülikooli ajaloomuuseum rahvusülikooli 75. aastapäevale pühendatud konverentsi «75 aastat eesti ülikooli».

1919. aastal avatud rahvuslik Tartu Ülikool kujunes lühikese ajaga rahvusteaduste ning eestikeelse üldise kultuuri edendamise keskuseks ja suunajaks. Kuigi Tartu Ülikooli struktuur, teadustegevus ning antava hariduse vormid ja sisu on 75 aasta jooksul periooditi tugevasti erinenud, on ülikool olnud alati rahvusliku intelligentsi üks peamisi taimelavasid ja ühiskondliku mõtte genereerijaid.

Meie rahvusülikooli ajalugu on seni vaadeldud rangelt piiritletud ajastutena, mida on sageli vastandatud ja sealjuures rõhutatud eeskätt nende erinevusi. Praeguses kultuuriolukorras on oluline käsitleda ülikooli osa emakeelses kõrghariduses dünaamiliselt, rahvusülikooli kogu tegevust läbivana.

Eriti vajab nüüdisaegset hinnangut rahvusülikooli loomine ja esimene aastakümme, kus suhteliselt lühikese ajaga loodi rahvuslik õppejõudude kaader ja eestikeelne teadusterminoloogia. Uurimist ootab ülikooli tegevus Saksa ja Nõukogude okupatsiooni tingimustes.

Eeltoodust lähtudes on konverentsi telgprobleemideks:

1) rahvusülikooli eel- ja asutamislugu, struktuuri dünaamika aastail 1919-1994, õppe- ja teadustöö vahekord ning arengujooned, õppeplaanide ja õpetamise põhimõtete muutmine, rahvusliku ülikooli tegevuse periodiseering ja iseloomulikud jooned eri aegadel;

2) stalinlik periood ülikoolis: võimumehhanismid, stalinismi kui totalitaarse süsteemi avaldumine ja mõju ülikooli tegevuse kõigis valdkondades;

3) ülikooli tegevus Saksa okupatsiooni ajal;

4) ülikool stalinismijärgsetel aastatel;

5) Tartu Ülikooli osa demokraatliku mõtteviisi säilimisel Brežnevi-aegse surve ja venestamise oludes;

6) Nõukogude okupatsiooniaegse Tartu Ülikooli tegevus tervikuna, ülikooli mõju poliitilise elu, rahvuskultuuri ja majanduse arengule, olukord võrreldes teiste Nõukogude okupatsiooni tingimustes tegutsenud ülikoolidega;

7) rahvusülikooli taastamine.

Palume konverentsist informeerida instituutide, õppetoolide, asutuste ja allasutuste töötajaid, õppejõude, teadusajaloolasi, doktorande, magistrande ja kõiki huvilisi ning teatada **esinejate tiitlid ja nimed, ettekannete teemad koos annotatsiooniga 1. juuliks** ajaloomuuseumile (Tartu, Toomemägi, Tartu Ülikooli Ajaloo Muuseum, II korrus, tel. 35 325).

1993/94. akadeemilise aasta aruanne

* * *

Vaadates kahele ametis oldud semestrile (mind kinnitati 23. septembril 93) TÜÜ Valitsuses, on mõndagi kokku võtta. Küllap on seda õige aeg teha pärast valimisi, sest enne valimisi esitatud aruannet oleks võidud tõlgendada valimispropagandana. Nüüd on vähemasti kõigil valijatel võimalik hinnata või ümber hinnata tehtud valiku õigsust.

Silmapaistvate aktsioonidena meenuvad möödunud aastast eelkõige TÜ 74. aastapäeva ball, emeriitprofessorite skandaal ja ülipopulaarse nn. «Erakabörsi» juurutamine koos EPMÜ üliõpilasvolikoguga.

Ent olulisemaks on saanud igapäevane rutiinne töö, see, mida teeb TÜÜ Valitsus vaikselt ja nähtamatult. Nii, nagu see olema peabki.

Haridussekretäri põhiline töövaldkond on olnud ülikooli reformis osalemine, mis sel aastal tähendab tegelikult tegevust õppetöö komisjonis. Samuti on **Andres Salu** lahendanud mitmeid kitsaskohti (nt. nominaalse õppeaja juurutamisega seonduv).

Sotsiaalsekretär on tegelnud ühiselamutega ja ka vahendatud «Estimpexi» ning Saksa abi võib tema teeneks pidada. **Andrias Kuld** on Tartu Sotsiaalabiametile teadvustanud puudustkannatavate tudengite olukorra. Nii mõnigi tudeng, kes küsida taibanud, on sealt ka abi saanud.

Majandussekretär on hoolitsenud TÜÜ paljunduskeskuse töö eest. Tänu meie sõpradele Stockholmi Ülikoolist on ka sel aastal ostetud uus paljundusmasin. Paljunduskeskus on valmis seatud olukorraks, kus Rootsi-poolne toetus lõpeb ja tuleb muutuda 100%-liselt isemajandavaks. **Erkki Leego** on astunud TÜÜ majandustegevuse optimeerimiseks ka muid vajalikke samme.

Välissekretär (aasta jooksul vahetas **Inga Kuke** välja **Maiu Fischer**) on hoidnud TÜÜ sidemeid teiste riikide üliõpilaskondadega, mis seni on tähendanud meile küll pigem abi ja toetust, ent on üha enam muutumas võrdväärseks vahetuseks. TÜ-sse tulevad konverentside ja seminaride kutsed, mis pole otseselt seotud õppe- ja teadustööga, on üliõpilastele TÜÜ kontoris kättesaadavad.

Kultuurisekretäri asi oli sügisene TÜ aastapäevaballi korraldamine ning pärast seda on **Timo Kikas** tegelnud tudengite teatristuudio ja TÜ klubiga, kes lõpuks kolis välja õigusjärgsele omanikule tagastatud majast. Samuti on sisse seatud kultuuriüritusteks sobivate ruumide andmepank, kust saab informatsiooni nii hindade kui muude tingimuste kohta.

Pressisekretär (Indrek Ostratit asendas **Marti Aavik**) on hoolitsenud selle eest, et TÜÜ tegevus ja üldse Tartu tudengkonda puudutav on terve aasta jooksul püsinud Eesti masssimeedia tähelepanu fookuses.

Finantssekretär Andrus Fischer on korras ja kontrollitavana hoidnud TÜÜ raamatupidamise ja finantsasjad.

Mina valitsuse esimehena olen lisaks eespoolmainitule töö assisteerimisel tegelnud ka kõikvõimalike läbirääkimistega. Eesti Vabariigi Valitsusega olnud heade suhete tulemuseks on nt. üliõpilastele soodus kaitseväeteenistuse seadus, õppelaenu kustutamise kord lepingulisse riigiteenistusse asunutel, paranenud kõrgkooliseaduse eelnõu, mis suveks ka loodetavasti vastu võetakse. Tartu linnavalitsusele ja volikogule on selgitatud üliõpilaste olukorda ja linna kohustusi nende suhtes, TÜ juhtorganitega on samuti heas koostöös tegeldud üliõpilastele pakiliseimate probleemidega, nagu õppetöö, punktisüsteemile siirdumise ja üliõpilaste akadeemiliste huvide kaitsega. Samuti olen täitnud kõikvõimalikke esindusülesandeid, mis käivad paratamatult kaasas tudengite huvide esindamisega.

TÜÜ funktsioon on olnud TÜÜ liikmepiletite väljastamine ja riikliku õppelaenu TÜ-poolse osa administreerimine, mis samuti ei toimu ilma energia ja rahakuluta. TÜ ühiselamuid haldava v/e Üliõpilasküla ühisnõukogu tööd on jätkuvalt vedanud TÜÜ Valitsus, viimati majandus- ja sotsiaalsekretär.

Enesereklaami seisukohalt on olulised ka üliõpilaskonna pastakad ja särgid, mida huvilistel võimalik soetada.

Ka rahvusvaheline üliõpilaspilet on TÜ tudengitele kättesaadav tänu TÜÜ ja Eesti Üliõpilaskondade Liidu vahelisele lepingule.

Seda, kas eespool loetletud tegevust peavad tudengid oluliseks või mitte, näitab aeg ja ka näiteks TÜÜ Edustuse valimiste osavõtu protsent. Kas 20-kroonise liikmemaksu eest on saadud piisavalt teenuseid, peab igaüks ise mõttes hindama. Kahjuks ei meenu just igaühele bussis poole hinnaga sõites, et ka selle soodustuse säilimine on suures osas üliõpilaskonna teene. Pidevat tööd nõuab see tänagi. Siia juurde võib lisada veel nt. rahvusvahelise üliõpilaspileti (*ISIC card*), erakabörsi, pangatõendid etc. Nende teenuste eest võiks ju eraldi korjata näiteks 3 krooni 45 senti või 5.95, ent see vaevalt kedagi õnnelikumaks muudaks, pealegi kujuneks kõigi nende teenuste kasutamine lisaks tüütusele kulukamaks. Just võimaluse eest neid teenuseid saada ongi see liikmemaks. Kadunud pole aga oht, et tuleval aastal võib TÜÜ liikmeks olek olla vabatahtlik. Jääb vaid loota, et nii see siiski ei lähe.

Kas seda tegevust on olnud piisavalt või mitte, peab otsustama TÜÜ Edustus. Küllap on ka laiemal avalikkusel huvitav teada, mida tehtud, et mitte arvata, justkui polekski midagi tehtud.

JÜRI SEILENTHAL,
TÜÜ Valitsuse esimees 1993/94

TÜ Valitsuses

11. mail

● **Filosoofiateaduskonna dekaani kt. prof. Ago Künnap tegi ülevaate oma teaduskonna 1993. aasta aruandest.** Filosoofiateaduskond koosneb 14-st peaaegu iseseisvast struktuuriüksusest: ajaloo-, eesti filoloogia, eripedagoogika, filosoofia, germaani-romaani filoloogia, psühholoogia, sotsioloogia, žurnalistika, vene ja slaavi filoloogia ja semiootika osakond, keele-, kultuuri- ja pedagoogikakeskus. Peamiseks juhtorganiks on olnud teaduskonna juhtidest ja struktuuriüksuste juhatajaist koosnev valitsus. Nemad on lahendanud neid küsimusi, mis pole nõudnud nõukogu seisukohta. Nõukogu on tegelnud ainult mööda pääsmatult tema kompetentsi kuuluvate küsimustega. Teadurite ja õppejõudude valimine toimub struktuuriüksuste nõukogudes, enamikul neist nõukogudest on õigus valida ka dotsente. Aruandeaasta jooksul tekkis sotsiaalteaduste erialadel soov moodustada kaks teaduskonda: sotsiaal- ja humanitaarteaduste oma. Teaduskonna struktuur ei ole veel välja kujunenud, mitmed olulised professuurid on avamata. Kõne all on olnud ka uute eriharude avamine (ungari keel ja kirjandus, üldkeeleteadus jt.). Osakondadest mindi ainesüsteemile üle kõige varem eesti filoloogia osakonnas. Osakonna õppejõud on töötanud Soomes ning nad kasutasid sealseid kogemusi. Kuid vabam õppekorraldus ja ülikoolis kehtestatud õppetöö normid on kaasa toonud probleeme.

Valitsus peatus ka rahvusteaduste probleemil. Leiti, et mõiste vajab ajakirjanduses arutelu, sest seda on raske tõlkida ja välismaalastele selgitada.

Dekaan edastas ka teaduskonnas moodustatud komisjoni arvamuse, kes on seisukohal, et kuna Eesti ja paljudel juhtudel TÜ on vaid ainsad kohad maailmas, kus tegeldakse eesti keele, soome-ugri keelte, eesti kultuuri ja eesti ajaloo süstemaatilise teadusliku uurimisega, tuleks selle töö tulemusena ilmuvaid publikatsioone väärtustada vähemalt võrdseina rahvusvaheliste nn. «Current Contensi» ajakirjades ilmunutega. Seetõttu pidas komisjon otstarbekaks moodustada teadustöö aruandluses eraldi rubriik — n.-ö. eesti rahvusteaduslik «Current Contents», kuhu kuuluksid käsitlused, mis ilmuvad ajakirjades «Akadeemia», «Looming», «Keel ja Kirjandus», «Linguistica Uralica» ja «Kleio». Neis ajakirjades toimub ka avaldatava materjali eelretsenseerimine.

● **Järgnevalt arutas valitsus 27. mail toimuva TÜ nõukogu päevakorda.**

— Maikuu nõukogus valitakse TÜ audoktorid. Esitatud on 12 kandidaati. Valitsus soovitas valida 6 audoktorit.

1. Filoloogiadoktor **Wolfgang Viereck** (sünd. 1937) — Bambergi Ülikooli (Saksamaa) inglise keeleteaduse ja medievistika õppetooli korraline professor.

Esitaja: filosoofiateaduskonna germaani-romaani filoloogia osakonna nõukogu (10. märts 1994).

2. Filoloogiadoktor **Seppo Suhonen** (sünd. 1937) — Helsingi Ülikooli Soome-ugri Instituudi juhataja, läänemere-soome keelte professor.

Esitaja: TÜ nõukogu liige, prof. A. Künnap.

3. Meditsiinidoktor **Johannes Piiper** (sünd. 1924) — Max Plancki Eksperimentaalse Meditsiini Instituudi emeriitprofessor.

Esitaja: arstiteaduskonna füsioloogia instituut, arstiteaduskonna nõukogu otsus 20. apr. 1994.

4. Meditsiinidoktor **Osmo Otto Päiviö Hänninen** (sünd. 1939) — Kuopio Ülikooli füsioloogiakateedri juhataja, spordifüsioloogia professor.

Esitaja: TÜ arstiteaduskonna spordimeditsiini ja taastusravi kliinik, arstiteaduskonna nõukogu otsus 20. apr. 1994.

5. Meditsiinidoktor **Bengt Björksten** (sünd. 1940) Rootsi Linköpingi Ülikooli Lastekliiniku juhataja.

Esitaja: Tartu Ülikooli lastekliinik, arstiteaduskonna nõukogu otsus 20. apr. 1994.

6. Meditsiinidoktor, prof. **Mauri Isokoski** (sünd. 1933) — Tampere Ülikooli Rahvatervishoiu Instituudi juhataja.

Esitaja arstiteaduskonna perearstide ja polikliiniku õppetooli poolt, arstiteaduskonna nõukogu otsus 20. apr. 1994.

7. Prof. **Jaakko Perheentupa** (sünd. 1934) — Helsingi Ülikooli Lastehaigla juhataja.

Esitaja: TÜ lastekliinik, arstiteaduskonna nõukogu otsus 20. apr. 1994.

8. PhD. **Jüri Daniel** (sünd. 1923) Toronto Ülikooli emeriitprofessor.

Esitaja: KKT dekaan M. Pääsuke.

9. **Elmar Salumaa** (sünd. 1908) Eesti Evangeelse Luteriliku Kiriku Usuteaduse Instituudi süstemaatilise teoloogia professor.

Esitaja: usuteaduskonna dekaan prof. K. Kasemaa.

10. Prof. **Paul M. A. Broda** (sünd. 1939) Manchesteri Ülikooli professor.

Esitaja: bioloogia-geograafiateaduskonna nõukogu otsus (2. mai 1994).

11. Prof. **Risto Näätänen** (sünd. 1939) — Helsingi Ülikooli professor.

Esitaja: filosoofiateaduskonna psühholoogiaosakonna nõukogu (3. veebr. 1994).

12. Prof. **Thure von Uexküll** (sünd. 1908) Ulmi Ülikooli semiootika ja psühhosomaatilise meditsiini emeriitprofessor.

Esitaja: TÜ nõukogu liige, semiootika korraline prof. I. Cernov.

humanitaar- ja sotsiaalteadused — 3 kohta.

Vastavalt Eesti TA põhikirjale valitakse akadeemia liikmeiks Eesti Vabariigi kodanikke, kellel on väljapaistvaid teaduslikke saavutusi.

Kandidaatide esitamise õigus on kõikidel Eesti teadus- ja arendusasutustel, teadusseltsidel ja -liitudel ning Eesti TA liikmetel. Kandidaat loetakse esitatuks, kui tema kohta on hiljemalt 1. juuliks 1994 saabunud järgmised dokumendid:

— motiveeritud esildis (otsus) kandidaadi ülesseadmise kohta;

— tähtsamate teaduslike publikatsioonide loetelu;

— lühike elulugu teadusliku, pedagoogilise ja teaduslik-organisatoorse tegevuse kirjeldusega.

Kuna Tartu Ülikooli kandidaate soovitab TÜ nõukogu, siis tuleb nõutav dokumentatsioon (kahes eksemplaris) esitada teadussekretär Veera Andile **hiljemalt 9. juuniks.**

● **Rektor informeeris valitsust Teaduste Akadeemia järjekordsete akadeemikute valimisest.** ETA presiidium kuulutas välja akadeemia liikmete (akadeemikute) valimised vabade kohtade täitmiseks järgmistel erialadel:

täppisteadused — 1 koht;
tehnikateadused — 1 koht;
loodusteadused — 1 koht;
põllumajandusteadused — 1 koht;

● **Rektor Peeter Tulviste ja prorektor Jaak Aaviksoo informeerisid valitsuse liikmeid:**

— probleemidest, mis on tekkinud südamekeskuse likvideerimisel,

— välislaenust seoses freespinkide ostmisega,

— prof. A. Tõldsepa vallandamisest seoses töödistsipliini rikkumisega ja

— täienduskeskuse juhataja I. Sosini töölt vabastamisest usalduse kaotuse tõttu.

J. Aaviksoo märkis, et kiiresti on vaja koostada ametijuhend ja ümber sõlmida töölepingud.

«Ajakirjanikul peab olema hea üldharidus ja professionaalne ettevalmistus»

Mis oli ajendiks ajakirjandusteele? Oli see tagantjärele mõeldes teadlik või alateadlik samm?

Minu ajakirjandustee algas kohe pärast gümnaasiumi lõpetamist 1938. aastal. Tahtsin pisut teenida, et siis pärast kaitseväeteenistust oleks veidi kokkuhoitud kroone õpingute jätkamiseks Tartus. Pärast sõda töötasin taas ajalehes «Postimees» ning ka «Edasi» toimetuses paralleelselt õpingutega ülikoolis, et kuidagi ära elada. Ja kui siis ajakirjandust õpetama hakati, sai see minu pisuke praktika põhjuseks, miks arvati, et ma peaksin selle alaga tegelema.

Mis ei lasknud ajakirjandusest eemale tõmbuda ka siis, kui palju pilvi pea kohale kogunes? Kindlasti on ka rasketest aegadest palju head meelde tuletada...

Uue asjaga alustamine on alati omajagu põnev. Raskustest on üle aidanud kolleegide ja üliõpilaste toetus.

Oled olnud paaril korral ka ülikoolilehe toimetaja. Siis tekkis ka ülikooli endaga ilmselt teistsugune suhe.

Kontaktid õppejõududega ja üliõpilastega olid lehte tehes päris head. Esimese praktika said eriala õppijad just oma lehe juures. Asutasime koos päris huvitavaid rubriike («Verbum habet professor»; lühiintervjuu «Ainult üks küsimus»; ilmusid följetonid; kirjandusarvustused; luuletused; lühiproosa jms). Muidugi oli ka pahandusi — heidetigi vahel ette «kultuuritsemist» ning tegelemist teravamate probleemidega, mis väljusid otsesest ülikooli elust. Aga midagi eriti hullu ei meenu.

Kui palju jõuad praegu ajakirjandusväljaandeid jälgida? Milliseid ja miks?

Minu akadeemilised «tüdrukud ja poisid» on mulle tellinud hulgi lehti — aitäh ka ülikooli lehele! Loen, aga olen tihtipeale tüdinud ja väsinud poliitilistest vaidlustest ja üksteise õpetamisest, mis kuhugi ei vii.

Mis on meie praegusest ajakirjanduspildist puudu, millised väljaanded, teemad, rubriigid?

Vähe on head publitsistikat, uurimuslikkust, mis oleks aluseks teravate probleemide lahendamisel. Küll on meil vähe följetoniste! Ajakirjanduse tõsimeelsest aatelisusest rääkimine oleks praegu vist anakronism.

Mis aitaks ajakirjanduskultuuri edasi viia?

Ajakirjanikul peab olema hea üldharidus ja professionaalne ettevalmistus, vastutus oma lugejate ees, perfektne emakeele valdamine.

Küsis VARJE SOOTAK

Album «Academia Journalistica. 40 aastat akadeemilist ajakirjandusharidust Eestis.»

Albumi koostasid Roosmarii Kurvits, Sulev Uus ja Krista Aru ning see on pühendatud eesti ajakirjanike paljude põlvkondade koolitajale, professor Juhan Peeglile tema 75. sünnipäeval. Raamatus on tagasivaade ajakirjanike õpetamisele, pilk osakonna tänasesse ja homsesse päeva, Tartu Ülikooli lõpetanud ajakirjanike lühielulood jm.

Tänu

Rektori käskkirjas avaldati tänu kauaaegse viljaka töö eest ning õnnitleti juubeli puhul kehakultuuriteaduskonna dotsenti SILVIA OJA, matemaatilise statistika instituudi juhatajat prof. ENE-MARGIT TIITU ning majandusteaduskonna riigimajanduse lektoraadi professorit ELVI ULSTI.

65. sünnipäeva puhul pälvis õnnitluse ja tänu kauaaegse kohusetruu töö eest autojuht EINAR KASE.

Seoses pensionile jäämisega avaldati tänu kauaaegse töö eest raamatukogus restauraator ASTA ROHTMETSALE.

Õnnitlusi

Karin Otter on järjekordne Jaan Tõnissoni õpperaha saaja

Tavaliselt laekub toimkonnale 5—6 kandidaati. Neid võiks rohkem olla, on ju ülikoolis õppureid mitme tuhande ringis ning väärikaid peaks jätkuma. Samuti võiksid iseloomustused olla põhjalikumad.

Seekord oli Eesti Üliõpilaste Selts esitanud Inno Tähismaa (žurnalistika), Sten Veidenbaumi (õigust.) ja Paul Ney (füüsikaos.), Ott Toomet Erki Tamme (õigust.), korporatsioon «Ugala» Aado Altmetsa (ajaloo-os.) ning naistekliiniku juhataja prof. Helbe Sinimäe Karin Otteri (arstit.).

Toimkonna (Sulev Vahtre, Tullio Ilomets, Tõnis Lukas, Tõnn Sarv, Heno Sarv ja Varje Sootak, puudus Enn Tarto) hääletustulemuste järgi saab selle semestri õpperaha arstiteaduskonna VI kursuse üliõpilane Karin Otter.

Esitaja on teda iseloomustanud kui hästi edasijõudvat üliõpilast, kes on pidevalt tegelnud ka uurimistööga. Temalt on ilmunud ligi 20 teaduslikku artiklit mitmelt arstiteaduskonna alalt. Need on puudutanud nii meditsiiniajalugu kui ka näiteks psühhofarmakoloogiaalaseid katseid. Viimastel aastatel on Karin Otter tundnud suuremat huvi günekoloogiaprobleemide vastu. Ta on olnud üks arstiteaduskonna üliõpilaste teaduskonverentside organiseerijaid, aidanud teesikogumikke kokku panna, esinenud ise ettekannetega. Karin Otter on teinud ka nii raadios kui televisioonis tervisesaateid.

1989. aastast kuulub Karin Otter Eesti Naisüliõpilaste Seltsi, olnud seltsi taastajaid, ühe semestri juhataja, kaks semestrit abijuhataja jne. Ta on jäädvustanud nii seltsi ajalugu kui ka uurinud mitmete kultuuri- ja haridustegelaste tegevust.

Karin Otter on tegutsenud ka edustuses.

Ühes viimases ülikoolilehes võis lugeda aga tema esseekonkursile saadetud ergutusauhinna saanud tööd.

Jaan Tõnissoni õpperaha annab välja Jaan Tõnissoni Instituut, selle suurus on 2500 krooni.

VARJE SOOTAK

Uus stipendium Tartu Ülikoolis

Teada-tuntud prof. Paul Saagpaku «Eesti-inglise sõnaraamatu» kirjastamine Eestis on pannud aluse uuele stipendiumile Tartu Ülikoolis.

Prof. P. Saagpaku kirjastusleping aktsiaseltsiga «Koolibri» näeb ette sõnaraamatu honorari osalise laekumise Tartu Ülikoolile, mille pangaprotsendid omakorda võimaldavad igal aastal välja anda 2 stipendiumi — esimest korda 1994/95. õppeaastaks. Stipendiumid antakse üle õppeaasta avaaktusel kahele filosoofiateaduskonna üliõpilasele või magistrandile.

Alljärgnev statuut määratleb tingimused. Täpsustuseks statuudi 3. punkti kohta niipalju, et 20. juuniks tuleb filosoofiateaduskonna dekaanile esitada:

* avaldus, milles kajastub ka stipendiumitaotleja osalus teadustöös (artiklid, teaduskonverentsid, -seminarid) ning õppetöövälisest enesetäiendusest (kursused, koolid vms.);
* väljavõte õpinguraamatust.

Lähemat informatsiooni saab germaani-romaani filoloogia osakonnast (tel. 35 218, Ülle Türk) ja eesti filoloogia osakonnast (tel. 35 177, Jüri Valge).

SIRJE MARK,
rektori kantselei juhataja

Professor Paul Saagpaku stipendium Tartu Ülikoolis

Statuut

1. Stipendium määratakse ühele eesti ja ühele inglise keelt põhiainena õppivale üliõpilasele või vastavalt samade alade magistrandile viimaseks õpinguaastaks eelneva stuudiumi jooksul saavutatud tulemuste eest.
2. Stipendiumi määramisel võetakse aluseks üliõpilase (magistrandi) õppeedukus eesti või vastavalt inglise keeles ning kalduvus rakendada oma teadmisi teaduslikus uurimistöös.
3. Stipendiumi taotlemiseks tuleb õppeedukust ja teadusuuringuid kinnitavad dokumendid esitada filosoofiateaduskonna dekaanile 20. juuniks.
4. Stipendiumi saajad määrab komisjon, kuhu kuuluvad prorektor, eesti ja inglise keele professorid ja üliõpilaskonna esindaja.
5. Stipendiumi hakatakse maksma kirjastuselt «Koolibri» laekunud ja ülikooli poolt panka tähtajatule hoiule pandud fondi protsentidest. Nimetatud protsente kasutatakse ainult selleks otstarbeks.
6. Stipendiumi suuruse määrab igal aastal Tartu Ülikooli filosoofiateaduskonna nõukogu.
7. Tartu Ülikool teatab stipendiumi saajatest kohalikes ajalehtedes ja annab stipendiumi üle õppeaasta avaaktusel.
8. Stipendiumi määramise komisjonil on õigus kokkuleppel professor Paul Saagpakuga muuta stipendiumite arvu ja suurust.

Professor Paul Saagpakk,
stipendiumi asutaja

23. september 1993. a.

Professor Peeter Tulviste,
Tartu Ülikooli rektor

3. november 1993. a.

Uuendused Saksamaa ülikoolides

Hans Joachim Meyer

(Algus eelmises lehes)

Eripärad

Kõrgkoolireformi üle peetavate vaidluste põhiteemaks on arutelu kraadiõppe pikkuse ja struktuuri üle. Üldsuse seisukohast on see küsimus seotud suure hulga väljalangenute ja nn. eluaegsete tudengitega, mis lubab oletada, et ülikoolidel pole piisavalt energiat ega autoriteeti ning et see raiskab maksumaksjate raha. Üks abinõu probleemi lahendamisel on teoreetilisete ning rakenduslike ainete eristamine. On soovitatud rakenduslike erialade kiiremat arendamist, kuna see mõjutab tõhusamalt kutsealast koolitust ja regionaalset arengut. Teine võimalus on piirata kraadiõppe pikkust olenevalt erialast või akadeemilise õppeasutuse tüübist ning teha selge vahe erialaselt orienteeritud esimese astme ehk kraadieelse ja teadussuunitlusega kraadijärgse õppe vahel. Korduvalt on rõhutatud, et nii kraadieelne kui ka -järgne õppetöö peaks olema teaduslik *(bildung durch wissenschaft)* ning et peamiseks erinevuseks peaks olema selle struktureerituse aste. Sellest hoolimata on eespool mainitud ettepanek tekitanud vastuseisu nendes õppejõududes ja tudengites, kes näevad ülikooli kui isiklike huvialade paika pikaks perioodiks, või kes lihtsalt ei suuda harjuda kindlalt ülesehitatud õppekavaga.

Kellelegi pole kindlasti üllatus, et sellist arvamust võib tihtipeale kohata humanitaar- või sotsiaalteaduskondades (ala, mida ma tunnen hästi isiklikest kogemustest). Ilmselt kehtib väide, et nn. avatud ülikoolis võib kindla struktuuriga eriala õpingute ja vähem formaalsete teaduslike uuringute eristamine olla ainuke võimalus, kuidas tudengit ette valmistada tööks ühiskonna või akadeemiliste ringkondade huvides. Need eesmärgid on raskesti saavutatavad, kui ei suudeta läbi murda kaua õilmitsenud traditsioonidest. Näiteks viies sisse täpse õppekava (eksaminõuete kollektsioonide asemel), rakendades õiguslikke või finantsilisi sanktsioone nende tudengite vastu, kes ei soorita oma eksameid õigeaegselt, kitsendades tudengite vabadust stuudiumi jooksul eriala vahetada ning suurendades seega õppejõudude individuaalset ja kollektiivset vastutust oma tudengite edu eest ning sidudes teadustöö finantseerimist professorite aktiivsusega õppe alal.

Iseäranis vastuoluline on küsimus, kas lisaks ülikooli õppejõududele ja professoritele peaks ülikoolis olema ka selline lektorite kontingent, kellel on suurem pedagoogiline kogemus. Ida-Saksa ülikoolide kogemusest näeme, et keskastme kogenud õppejõududel olid märkimisväärsed pedagoogilised saavutused. Sealsetes ülikoolides on praegu seoses eelarve koostamisega Lääne-Saksa eeskujul mainitud lektorite osakaal drastiliselt vähenenud. Lääne-Saksamaal mäletatakse 1960-ndate lõpu raevukaid vaidlusi, defineerimaks õppejõudude pedagoogilise tööga seotud kohustusi, ning kardetakse, et vaidlused tasu ja staatuse osas võivad nüüd korduda.

Kahjuks on reformide sisseviimise vajadus läbi põimunud suuremate eelarvete põhjendatud nõudmistega. 1970-ndate aastate lõpust alates on Lääne-Saksa ülikoolid pidanud töötama õppetöö suure ülekoormusega (mida on ajutiselt leevendatud ja limiteeritud spetsiaalsete fondidega), kuna maakondade *(Länder)* omavalitsused on ebarealistlikult lootnud, et tudengite arv väheneb.

Ida-Saksa ülikoolides näeme pikaajalise hooletusse jätmise ja väärjuhtimise tulemusi. Seal on suur vajadus kaasaegse tehnika järele. Seega on vaja otsustada prioriteetide küsimus, kas suurendada ülikoolide eelarveid nagu nõuavad tudengid ja õppejõud või läbi viia reformid, nagu nõuavad föderaal- ja omavalitsused.

Erinevate valitsusorganite seisukohad on aga erinevad vastavalt sellele, kui suurt poliitilist vastutust nad kannavad. Kohalikud omavalitsused peaksid reformid ellu rakendama ning on võimalik, et seejuures kohtaksid nad vihast vastupanu. Föderaalvalitsuse põhiseaduslik võim on kõrghariduse osas nõrk, kuid uuenduste korral peaks just viimane eraldama poole vajaminevast rahast uute ehitiste ja varustuse tarbeks. Lisaks sellele on kohalik omavalitsuste hariduspoliitika väga erinev ning ei ole üksmeelt, milliseid uuendusi üleüldse ja milliseid esmajärjekorras läbi viia.

Tõlkinud ILMAR PART

(Järgneb)

Väitekirjade kaitsmisi

6. juunil kell 14 kaitseb doktoriväitekirja «Inimtegevuse keskkondlik ja sotsiaalne mõjustatus» Tiigi 78 — 336 **Jüri Kruusvall**. Oponendid on prof. Klaus Helkama (Helsingi Ülikool) ja prof. Peeter Vihalemm (TÜ).

* * *

25. mail kl. 11 kaitseb TÜ nõukogu saalis doktoriväitekirja «Tselluloosi kristalsete faaside struktuuri uurimine, kasutades energeetilisi arvutusi» filosoofiadoktori kraadi saamiseks füüsikas **Alvo Aabloo**.

Dissertatsiooniga saab tutvuda TÜ raamatukogus.

* * *

Botaanika ja ökoloogia instituudi ökofüsioloogia õppetooli magistrandi **Ebe Silla** magistritöö «Ozone impact on clover and tobacco and biological monitoring of ozone using indicator plants» kaitsmine toimub 26. mail kell 9 Lai t. 40 A. Vaga nim. auditooriumis.

Oponendid on bioloogiadoktorid J. Martin ja A. Laisk. Kuni 25. maini saab tööga tutvuda TÜ raamatukogus.

ÜLIKOOLI KOHVIKUS

Narva mnt. 27

Reedel, 20. mail — LEHEKUU TANTSUSIMMAN ANSAMBLIGA «JASKAR».

Tümpsumasinaga segab vahele Urmas Ustav.

TÜ klubi soovib tudengkonnale eelseisval sessil pauguga põrumist ja pakub maandust

KOHVEDISKODEL

kolmapäeviti 25. mail, 1. juunil, 8. juunil ja 15. juunil

IKKA KELLA 22-st.

Venia legendi

Rakendusmatemaatika instituudi lektori **Helle Heina** *venia legendi* teemal «Plastsete lamedate sfääriliste koorikute optimiseerimine» toimub neljapäeval, 26. mail kell 10 Vanemuise 46 aud. 131.

Käsitöönäitus

25., 26., 27. mail kell 12-17 toimub kodunduskabinetis Tiigi 78 (ruum 28) käsitöönäitus. Ootame kõiki huvilisi!

TOIMETUS

tuletab jälle meelde, et kõik jooksva nädala materjalid peaksid kohal olema hiljemalt **esmaspäeval,** kokkuleppeliselt jõuab lehte paigutada ka veel teisipäeva hommikul toodud lugu.

Teateid võib tuua teisipäeva õhtuni.

Fotod palume aga kindlasti ära tuua hiljemalt **esmaspäeval** ja ilmtingimata olgu need mustvalged.

ÕIGUSTEADUSKONNA LÕPETAJA!

EESTI TÕENÄOLISELT PARIM KALANDUSFIRMA

O/Ü «VIRU RAND»

PAKUB PERSPEKTIIVIKAT JA HUVITAVAT TÖÖD

VÕIMEKALE JURISTILE

(elamispinna võimalus).

HUVITATUTEL PALUME HELISTADA TEL. 233 / 95 832 (küsida Margus Ilmjärve või Rein Ilvest) EHK TULLA AADRESSIL: PÜHAORU 4 TOILA IDA-VIRUMAA

INFO! INFO! INFO! INFO!

Lõpuaktused

16. juuni	kl. 14	kehakultuurit.
17. juuni	kl. 11	filosoofiat.
20. juuni	kl. 10	arstit.
"	kl. 14	majandust.
21. juuni	kl. 11	õigust.
"	kl. 14	matemaatikat.
22. juuni	kl. 12	füüsika-keemiat.
"	kl. 15	biol.-geograafiat.

Mitmemõõtmelise statistilise analüüs

TÜ matemaatilise statistika instituudi ja Eesti Statistikaseltsi korraldusel toimub 23.—27. maini rahvusvaheline MITMEMÕÕTMELISE STATISTILISE ANALÜÜSI konverents. Konverents jätkab 70. aastatel alustatud Tartu statistikakonverentside seeriat ja on ühtekokku viies. Konverentsi järel toimub ühepäevane satelliitseminar «Maatriksid statistikas».

Konverentsile on registreerinud üle 100 osavõtja enam kui 20 maalt: Ameerikast, Hiinast, Lõuna-Aafrikast, mitmetest Euroopa riikidest. Kavas on 70 ettekannet matemaatilise statistika teoreetilistes ja rakenduslikes küsimustes, neist 10 Tartu statistikutelt.

Konverentsi töö algab 23. mail kl. 10 avaistungiga ülikooli raamatukogu saalis. Järgnevatel päevadel toimub töö Pühajärvel puhkekodu ruumides algusega kell 9.

LÕUA-POOLIK

Jänes ostab püssi ja läheb metsa jalutama, näeb karu, peidab ennast kännu taha ära. Kui karu ligemale jõuab, hüppab jänes kännu tagant välja, sihib karu ja ütleb: «Käed üles!» Karu ehmub, astub sammu tagasi. Jänes naerdes: «Ma tegin nalja.» Karu võtab jänesel kõrvust kinni, pistab püksi ja ütleb: «Nuusuta nüüd oma nalja.»

* * *

Hunt ja kaelkirjak saavad metsas kokku.

Hunt: «Ma käisin eile joomas, tead sa, kui hea on viina kõrist alla valada.»

Kaelkirjak: «Äh, sul on jama, aga mul — klaasi joon, tunnen, kuidas läheb ja läheb...»

Hunt: «Aga mis siis, kui paha hakkab, siis muudkui tuleb ja tuleb...»

* * *

Mees seisab parfümeeriapoe ukse taga järjekorras. Sinna tuleb härrasmees ja küsib: «Vabandage, kas teie olete viimane?»

«Ei, on hullemaidki veel.»

* * *

Psühiaatriakliinikus räägib üks hull teisele: «Jaa, küll Petka hommikul imestab, kui oma pea voodi alt leiab.»

* * *

Psühhiaatriakliinikus tahab üks hull end basseini ära uputada, aga teine toob ta sealt välja. Õhtul räägib professor hulluga: «Jah, sul on paranemislootusi, et sa ta basseinist ära päästsid, aga kahjuks ei olnud sellest kasu, ta poos end pööningul üles.» Hull imestunult: «Ah tõesti või, ma mõtlesin, et ma ta kuivama panin.»

* * *

Isa õpetab oma viieaastast poega:

«Sa oled juba küllalt suur, Miku, et teada — mingisugust näärivana pole olemas. See olin ju mina.»

«Tean, paps, tean! Kurg, see olid ka sina!»

* * *

«Kuule Martin, miks sa kisud kassi sabast? Palju kenam oleks, kui sa selle asemel teda silitaksid.»

«Aga vanaema, seda ma tahangi teha, kuid enne pean ma ta sabapidi lähemale tõmbama.»

* * *

Uksekell heliseb, perenaine avab ukse ja näeb selle taga väikest poisikest.

«Tädike,» küsib poiss viisakalt, «ega teil tühje veinipudeleid ei ole?»

«Kas ma näen sinu arvates välja, nagu jooksin ma veini.»

Poiss vaatab perenaist tähelepanelikult ja sõnab siis:

«Aga äädikapudeleid peaks teil küll olema.»

ERKI. A. kogumikust

SPORT SPORT

Pallimänguharrastajad

Sügissemestri spordisaalide tunniplaanide koostamiseks on vaja kõikidel rühmadel esitada oma kirjalikud taotlused **maikuu jooksul** spordikeskusesse (Jakobi 5, tuba 112). Tänavu toimunud ürituste ja võistluste loetelu lisab rühmale konkurentsivõimet.

Töötajate võimlemisrühmad

Sügissemestri tunniplaani jaoks on vaja iga harrastusrühma kirjalik taotlus esitada veel kevadel spordikeskusesse (Jakobi 5-112).

Soomlaste juurde väljaõppele

Soome Üliõpilaste Kehakultuuriliit (OLL) tahab sügissemestril kaasa aidata meie üliõpilasspordi aktivistide väljaõpetamisele. Tõenäoline vorm on osavõtt nende aktivistide nädalalõpu seminaridest, kusjuures Soome pool majutab ja toitlustab Eesti üliõpilasi tasuta. Loomulikult on töökeeleks soome keel.

Spordihuvilised, kes tahaksid oma teaduskonnas midagi ära teha ja selleks innustust saada, võiksid võtta ühendust spordikeskusega.

Saksa ja soome filoloogidele

Nädal enne «Rocksummerit» algab Saaremal **rahvusvaheline jalgrattamatk,** millest võtab osa rühm Saksa ja Soome üliõpilasi. Keelepraktika ja suhtlemise huvides võiksid matkast osa võtta ka Tartu Ülikooli asjahuvilised. On vaja: jalgratast, oma moonakotti, magamiskotti ja telki. Infot saab Jaan Kundlalt (tel. 8-22-681609) või spordikeskusest.

Kekkose karikas jäi Tartusse

Järjekordne korvpallikohtumine Helsingi Ülikooli ja Tartu Ülikooli esinduste vahel peeti Ujula tänava spordihoones.

Elevust tekitas põrandapalli demonstreerimine. 10-minutilises mängus olid Tartu korvpallitüdrukud koguni edukamad 2:1. Tartu mehed suutsid 8 minutit vastu pidada, siis aga tegid soomlased 2 väravat.

Korvpallis jätkus põnevust, eriti meeste mängus. Tartu võitis poolaja 56:50, kogu mängu 101:95, kuigi veel viimasel minutil oli soomlastel võimalus viiki üritada.

Soome omaaegse presidendi Urho Kaleva Kekkose poolt 1965. aastal välja pandud rändkarikale tulnuks tänavu mängida 30. korda. Tegelikult mängiti 25. korda, sest neljal korral ei saanud tartlased luba Helsingisse sõita ja ühel korral ei antud viisasid soomlastele. Need olid 70-ndad ja 80-ndad aastad. Tänavune võit oli Tartu Ülikoolile arvult 21.

Naiste mängu võitsid tartlannad 68:50 (36:32). Tartlased said kutse Põhjamaade meistrivõistlustele septembri keskel, mis peetakse Helsingis.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK

Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 1268. Tiraaž 1500.

35 180

NR. 21 (1757)
REEDE,
3. JUUNI
1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

NB!
JÄRGMINE
UT
ILMUB
KAHE
NÄDALA
PÄRAST

Tartu Ülikooli Raamatukogu

Kroonika

Arstiteaduskonna dekaan on prof. ANTS PEETSALU

Ants Peetsalu on sündinud 1942. aastal Pärnumaal. Alates 1947. aastast on ta tartlane. A. Peetsalu lõpetas 1960. aastal Tartu 5. Keskkooli, 1960—1966 õppis Tartu Ülikooli arstiteaduskonnas, mille lõpetas ravi erialal. Pärast ülikooli lõpetamist töötas ta kirurgina Lihula linnahaiglas ja seejärel teenis aasta Nõukogude armees. Pärast sõjaväeteenistust tuli ta tööle Maarjamõisa haiglasse kirurgina. 1969—1972 õppis aspirantuuris, mille lõpetas tähtaegselt kandidaadidissertatsiooni kaitsmisega («Muutused verehüübimissüsteemis gastroduodenaalsete haavandite ja neist põhjustatud verejooksude korral»). Alates 1972. aastast töötas Ants Peetsalu assistendina ja alates 1981. aastast dotsendina arstiteaduskonna üldkirurgia kateedris. 1989—1990 oli ta doktorantuuris Tartu Ülikooli juures, 1992. aastal kaitses doktoridissertatsiooni «Vagotoomia duodenaalhaavandi korral. Maohappesuse, seerumpepsinogeen I, maolimaskesta histoloogilise seisundi ja *Helicobacter pylori*'i uurimine». Alates 1992. aastast on Ants Peetsalu korraline professor, kirurgiliste haiguste õppetooli juhataja, Tartu Ülikooli kirurgiakliiniku juhataja.

Ants Peetsalu on täiendanud ennast 10 kuu jooksul (1975—1976) Helsingi, Turu, Tampere ülikooli kirurgiakliinikutes. Peale selle on ta viibinud täiendusel ja stažeerinud Kiievi, Moskva ja Oslo ülikooli kirurgiakliinikutes. Ants Peetsalu on avaldanud 92 publikatsiooni, neist 20 artiklit, mis on peamiselt mao ja kaksteistsõrmiksoole, sapiteede ja kõhunäärme kirurgilistest haigustest. Ants Peetsalu on osalenud korduvalt ettekannetega rahvusvahelistel konverentsidel ja teda on kutsutud külalislektoriks Põhjamaade gastroenteroloogide kongressile. Ta on osalenud aktiivselt konverentside organiseerimisel Eestis. Praegu juhendab ta kaht doktoranti ja ühte lõpetamisel olevat doktoridissertatsiooni. Osaleb teadusprojektides. Ants Peetsalu on Soome ajakirja «Annales of Chirurgiae et Gynaecologiae» toimetusnõukogu liige, Eesti Entsüklopeedia kaastööline kirurgia erialal, Eesti Kirurgide Assotsiatsiooni juhatuse liige, Tartu Kirurgide Seltsi esimehe asetäitja, Soome-Ungari-Eesti Arstide Seltsi Eesti osakonna esimees.

Ants Peetsalu on abielus. Perekonnas kasvab kaks poega.

Arstiteaduskonna seis ja tulevik

Teaduskonna koosseisus on 9 instituuti, 18 kliinikut (kliinikum), arstide ja proviisorite täienduskeskus ja dekanaat. Teaduskonnal oli 1993. aasta lõpus 230 õppejõu ametikohta, lisaks kümmekond kohakaaslusega õppejõudu haiglates ja 1533 üliõpilast. Seega on arstiteaduskond oma probleemidega suur teaduskond, seda enam, et käimas on reform.

Probleemideks on:

I. Materiaal-tehnilise baasi arendamine:

1) eeskätt prekliiniliste instituutide õppehoonete-biomeedikumi ehitamine ja sisustamine; Maailmapangalt laenu saamiseks on tehtud suur ettevalmistus. Loodan, et see projekt käivitub peagi;

2) mõne kliiniku olukord on allapoole arvestust; hooned on amortiseerunud. Siin peame leidma ümberpaigutusteks optimaalse lahenduse. Olukord laheneb alles uute nõuetele vastavate kliinikute ehitamisel. Samuti vajavad kliinikud pidevat varustamist kaasaegse aparatuuriga;

3) teatud osa kliinikute majanduskuludest on vaja planeerida hariduseelarvesse, mis tuleks Kultuuri- ja Haridusministeeriumilt. Senini on kogu seda raskust kandnud praktiliselt Sotsiaalministeerium.

II. Teine suur probleem biomeedikumi kõrval on ülikooli kliinikute reform. See on haiglates töötavate arstide ja seal töötavate õppejõudude integreerumine ühise eesmärgi nimel koos haigla- ja ülikoolipoolsete materiaalsete ressurssidega. Eesmärk on ülikooli kliinikutes diagnostika ja ravitöö ning koos sellega õpetuse ja teadustöö taseme edasiarendamine vastavalt uutele nõuetele, et integreeruda muu arenenud maailmaga. Selleks on vaja veel täpsemalt kui seni lahti kirjutada ja määrustega fikseerida kliinikumi enda ja tema allüksuste staatus: õigused, kohustused, alluvussuhted, aruandlus jne.

Arstide ja õppejõudude integreerumine peab toimuma läbi konkursi. Selleks tuleb luua mehhanism, mis stimuleerib ülikooli kliinikumi tööle tulema ja ka tõusu ametiredelil. Siinjuures peavad olema ametikohtade nõuded täpselt formuleeritud ja konkursi korras valimisel ei tohi teha allahindlust. Aluseks peavad saama kompetentsus ja teaduslike publikatsioonide tase ning arv. Siiani on mõnikord tehtud kahjuks ametikohale valimisel allahindlust, võib-olla seetõttu, et pole määratletud kindlaid kriteeriume. Siit tulenebki **kolmas probleem.**

III. Kaadriprobleem kliinikumis ja ka arstiteaduskonnas tervikuna. Mitmed professorid, erialade entusiastid, tõelised liidrid on seoses pensionile minekuga lahkunud või läinud emeriitprofessori staatusesse. Nende kohtade täitmine samaväärsetega on raskendatud järelkasvu puudumise tõttu. Kuigi doktorantuuris on praegu 88 doktoranti, on kraadi kaitsmiseni jõudnud üksikud. Need on tõsised probleemid, mis vajavad veel analüüsimist.

IV. Üliõpilaste ja ülikoolijärgne väljaõpe ja selle tase seostub kõige eelnevaga. 1994. aasta sügisest käivitub juba ette valmistatud uus õppeprogramm, kus auditoorset õppetööd on mõnevõrra vähendatud, arvestades arenenud maade kogemusi. See annab üliõpilastele rohkem aega iseseisvaks tööks ja süvenemiseks. Sügisest peaks käivituma suuremas mahus ka diplomijärgse õppe uus vorm, s.o. residentuur. Programmid on ette valmistatud. Need näevad residentide väljaõppesse ka Tallinna haiglate jt. allüksuste integreerumist. Pean seda väga oluliseks.

ANTS PEETSALU

Ülikooli külalisi

Eelmisel nädalal külastas Tartut ja sealhulgas ka ülikooli **Rootsi välisminister Margaretha af Ugglas,** kes pidas aulas loengu teemal «Rootsi ja Eesti». Ta viibis siin teist korda, esimesel korral oli ta Tartus Rootsi kuninga visiidi ajal.

Teisipäeval esines aulas **Avatud Eesti Fondi asutaja George Soros** loenguga «The Theory of Reflexivity and its Implication.» Ta kohtus ka ülikooli juhtkonnaga. Tartu Ülikool on saanud fondilt palju abi.

Kolmapäeval võis aulas kuulata **Soome Vabariigi presidenti Martti Ahtisaarit,** kelle loengu teemaks oli «The Baltic Sea Region within an Integrating Europe».

Eile külastas ülikooli **Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee president Miquel Angel Martinez.**

TÜ Valitsuses

31. MAIL

● **ARSTITEADUSKONNA DEKAANI ARUANDE esitasid dekaan prof. Ants Peetsalu ja prodekaan prof. Jaak Maaroos.** Teaduskonna probleemidest saab lähemalt lugeda kõrval asuvatelt veergudelt. Lisaks niipalju, et viimastel aastatel on üliõpilaste arv mõnevõrra vähenenud, nüüd lõpetab jälle veidi rohkem. Eestis on tarvis arstide vajadust täpsemalt prognoosida. Sellesse võib muudatusi tuua isegi näiteks pensioniea pikenemine.

Eesti Teadusfondi ekspertkomisjon on oma kokkuvõtetes hinnanud arstiteaduskonna teadustööd väga kõrgelt võrreldes pealinna meditsiiniasutustega, kuid samal ajal on teaduskonda finantseeritud hoopis napimalt.

● **Välissuhete osakonna vanemreferent Ellen Aunin tutvustas** järgmise õppeaasta välisüliõpilaste vastuvõttu. Uuel õppeaastal on avaldanud soovi TÜsse õppima tulla 30 üliõpilast ülikoolidevaheliste lepingute ja 20 riikidevaheliste lepingute raames ning 70 omal initsiatiivil. Nende vastuvõtus on mõningaid muudatusi, valitsus võttis uue projekti vastu.

● **Prorektor prof. Teet Seene tutvustas mitmesuguseid õppetöö korraldusega seotud küsimusi** (riigikeele eksami läbiviimine ülikoolis, eesti keele lülitamine magistri- ja pedagoogikatsüklisse, looduspetajate õppekava, kehakultuur jne.).

● **VALITSUS OTSUSTAS, ET UUE ÕPPEAASTA AVAAKTUS PEETAKSE ESMASPÄEVAL, 29. AUGUSTIL.**

❐ Üliõpilaskonna esindajad oma konverentsil «Üliõpilaskond täna ja homme». Loe 3. leheküljelt.

Ain Protsini foto

TÜ nõukogus

27. mail

● **VALIMISED.**

* **KORRALISEKS PROFESSORIKS** histoloogias ja embrüoloogias valiti histoloogia ja embrüoloogia korraline professor, meditsiinidoktor **ÜLO HUSSAR;**

patoloogilises anatoomias patoloogilise anatoomia korraline professor, meditsiinidoktor **ADO TRUUPÕLD.**

* **ERAKORRALISEKS PROFESSORIKS** maavarade geoloogias (0,25) valiti ETA Geoloogia Instituudi teadusdirektor, struktuurigeoloogia ja maavarade geoloogia töögrupi juht, geoloogia-mineraloogia kandidaat **VÄINO PUURA.**

* **EMERIITPROFESSORIKS** valiti professorid LEA BOSTON, LEO NURMAND, LEMBIT TÄHEPÕLD, ENDEL TÜNDER, ARNE LEPP ja HEINARD SILLASTU.

● **TÜ AUDOKTORID.**

TÜ nõukogu liikmetel oli valida 13 kandidaadi vahel. Lisaks üle-eelmises «Universitas Tartuensises» ära toodud 12-le kandidaadile esitas prof. Helmut Piirimäe ajaloolaste ettepanekul Taanis elava väliseestlase dr. phil. Vello Helki (s. 1923). Nõukogu võttis V. Helki täiendavalt kandidaatide nimekirja.

TÜ AUDOKTORIKS VALITI:

1. Filoloogiadoktor **Seppo Suhonen** (sünd. 1937) — Helsingi Ülikooli Soome-Ugri Instituudi juhataja, läänemere-soome keelte professor.

Esitaja: TÜ nõukogu liige, prof. A. Künnap.

2. Meditsiinidoktor **Johannes Piiper** (sünd. 1924) — Max Plancki Eksperimentaalse Meditsiini Instituudi emeriitprofessor.

Esitaja: arstiteaduskonna füsioloogia instituut, arstiteaduskonna nõukogu otsus 20. apr. 1994.

3. PhD. **Jüri Daniel** (sünd. 1923) Toronto Ülikooli emeriitprofessor.

Esitaja: KKT dekaan M. Pääsuke.

4. **Elmar Salumaa** (sünd. 1908) Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Usuteaduse Instituudi süstemaatilise teoloogia professor.

Esitaja: usuteaduskonna dekaan prof. K. Kasemaa.

5. Prof. **Paul M. A. Broda** (sünd. 1939) Manchesteri Ülikooli professor.

Esitaja: bioloogia-geograafiateaduskonna nõukogu otsus (2. mai 1994).

6. Prof. **Thure von Uexküll** (sünd. 1908) Ulmi Ülikooli semiootika ja psühhosomaatilise meditsiini emeriitprofessor.

Esitaja: TÜ nõukogu liige, semiootika korraline prof. I. Cernov.

● **TARTU ÜLIKOOLI ARENGUKAVA.**

Nõukogu liikmed võisid tutvuda ülikooli arengukava esialgse projektiga. 10 päeva jooksul on vaja neil esitada oma parandusettepanekud ning juunikuu nõukogus tuleb arengukava koos rektori aruandega esimesele lugemisele.

● **FILOSOOFIATEADUSKONNA NÕUKOGU PÖÖRDUMISEST TÜ NÕUKOGU** poole on ülikooli valitsuses mitmel korral juttu olnud. See puudutab sotsiaalteaduste õpetamist. Otsustati moodustada komisjon, mida juhib rektor ning mille liikmeteks on filosoofia-, bioloogia-geograafia-, sotsiaal-, õigus- ja majandusteaduskonna dekaanid või nende poolt volitatud isikud. Komisjoni töötulemusi arutatakse TÜ nõukogu oktoobrikuu koosolekul.

* * *

TÜ nõukogus oli kõne all ka prof. Aarne Tõldsepa apellatsioon seoses vallandamisega. Nõukogu pidas vajalikuks, et apellatsiooni arutaks teaduskonna nõukogu, pärast seda kaalub TÜ nõukogu selle arutamise otstarbekust TÜ nõukogus.

Fulbright Tartus!

Ameerika Ühendriikide Infoteenistus (USIS) Tallinnas pakub võimalusi kandideerida 1995.—1996. aasta Fulbrighti stipendiumidele.

Fulbrighti programm käivitus 1946. aastal, kui USA Kongress võttis vastu seaduse, mille järgi USA valitsus toetab haridusvahetust teiste riikidega. Programm on nime saanud selle algataja, senaator J. William Fulbrighti järgi ja on vahetusprogrammide hulgas nn. lipulaev. Algselt finantseeriti programmi rahadest, mis laekusid sõjatagavarade müügist, 1961. aastal tehti seadusesse parandus, mille alusel hakati programmi finantseerima Ameerika valitsuse eelarvest.

Programmi koordineerib Ameerika Ühendriikide Infoagentuur (USIA), mida välismaal esindab USIS. Ameerika poolel administreerib programmi lisaks USIA-le 2 organisatsiooni:

1. *Institute of International Education (IIE)*, mis korraldab üliõpilasvahetust *(graduate students)* ja

2. *Council for International Exchange of Scholars (CIES)*, mis tegeleb lektorite ja teaduritе vahetusega *(researchers, lecturers)*.

Eestis pole veel Fulbrighti komisjoni, sest programmi finantseerib ühepoolselt Ameerika valitsus. Programmi koordineerib Ameerika Saatkonna Infoteenistus eesotsas kultuuri- ja pressiatašeega. **Alates selle aasta maist vastutab Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskus Tartu Ülikooli juures Fulbrighti programmi administreerimise eest Eestis.**

Praegusel ajal antakse USAs igal aastal välja üle 1200 Fulbrighti stipendiumi, vahetusprogrammis osaleb enam kui 120 riiki. Stipendiumid antakse tavaliselt 3—12 kuuni, mõnikord on võimalik neid ka pikendada. **Eeldatavasti eraldatakse Eestile 1995.—1996. akadeemiliseks aastaks 4 stipendiumi.**

Stipendiumid on kahte laadi:

1. Neile, kes on ülikooli lõpetanud ja soovivad õpinguid jätkata magistratuuris ning doktorantuuris *(graduate students)*. Vahemärkusena olgu kohe lisatud, et kõigil kandidaatidel tuleb sooritada test(id). Testide sooritamise peale tuleb mõelda varakult, näiteks TOEFL toimub Eestis 22. oktoobril, kuid registreerida on vaja juba enne 5. augustit.

2. Neile, kes soovivad tegelda uurimistöö või õpetamisega USA kõrgkoolides *(researchers, lecturers)*.

Eelisvaldkonnad on: ***journalism and communication, political science, international relations, the arts, American studies, education, business and public administration.***

Täpsema info, aga samuti sooviavalduste saamiseks palume pöörduda Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskuse poole, tel. 434-756. Lõpptähtajad avalduste esitamiseks on järgmised:

Graduate Students — **September 30, 1994**

Researchers, Lecturers — **September 1, 1994**

* * *

Kõik avaldused palume saata (tuua) järgmisel aadressil:
Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskus (Fulbright)
Tartu Ülikooli Raamatukogu
Struve 1-318
Tartu, EE2400

Teabekeskusest leiate ka vormid täitmiseks, kui soovite kutsuda Ameerika külalislektorit või teadurit. Samast teabekeskusest leiavad infot ka kõik need, kes on üldse huvitatud õppimis- või uurimistööst USA-s (teabekeskuses on rikkalikult teatmematerjali, arvutiandmebaasid, testide õppematerjalid jne.). Teabekeskus vahendab ka infot Avatud Eesti Fondi kohta ja jagab fondi toetusblankette.

MARVI PULVER

Eesti Akadeemilise Õigusteaduse Seltsi võistlustööde konkurss «Alaealiste kuritegevuse põhjused»

EAÕS korraldab üliõpilastööde konkursi eesmärgiga elavdada teaduslikku uurimistööd alaealiste kuritegevuse põhjuste väljaselgitamiseks maakonniti.

Võistlusest võivad osa võtta kõik Tartu Ülikooli üliõpilased ja magistrandid.

Juhiseid ühtse metoodika rakendamiseks ja võistlustöö koostamiseks annab TÜ õigusteaduskonna kriminalistika ja kriminoloogia õppetooli dotsent Jaan Ginter.

Võistlustöö tuleb esitada **1. maiks 1995. aastal** EAÕS-i juhatuse aadressil: EAÕS, Tartu Ülikool, õigusteaduskond Ülikooli 18, EE 2400 Tartu.

Võistlustöö tuleb esitada märgusõna all, millele on lisatud kinnine ümbrik andmetega autori kohta.

Töö tuleb esitada eesti keeles, ühes eksemplaris arvuti- või masinakirjas lehe ühel küljel 2-intervallise vahega. Töö vormistamisel võib kasutada «Õigusteaduskonna üliõpilastööde vormistamise ja tsiteerimistehnika põhireeglid», Tartu 1990.

Võistlustöid hindab EAÕS-i juhatuse moodustatud komisjon eesotsas dots. Heldur Saarsooga. Tulemused tehakse teatavaks hiljemalt 1. juuniks 1995. aastal.

Konkursi kulude katteks ja auhinnafondiks on eraldanud 5000 krooni kooperatiiv «Praktika ja Teadus».

Võistlustööde esitajatele on ette nähtud rahalised auhinnad: **esimene auhind — 1000 krooni, teine auhind — 750 krooni, kolmas auhind — 500 krooni.** Auhindade arv auhinnafondi piires ei ole piiratud. Vastavatasemeliste tööde puudumisel on komisjonil õigus auhinnad ümber jagada.

Parimad võistlustööd avaldatakse.

Konkursi tulemused avalikustatakse ajakirjanduses.

Eesti Akadeemilise Õigusteaduse Seltsi juhatus

Eesti teadusfilosoofia konverents

Kolmapäeval, 15. juunil kell 11 toimub füüsikahoones Tähe 4, aud. 160 konverents «Teadusfilosoofia ja metodoloogia Eestis: olukord ja perspektiivid.»

Konverents on sarjast «Teaduslugu ja nüüdisaeg» ja selle korraldavad Teadusajaloo ja Teadusfilosoofia Eesti Ühendus, Tartu Ülikooli filosoofia osakond ja Tallinna Pedagoogikaülikooli teadusloo ja teadusmetodoloogia õppetool.

Ettekannete laiendatud tekstid on traditsioonikohaselt avaldatud juba ilmunud kogumikus «Teaduslugu ja nüüdisaeg — IX», millega konverentsist osavõtjad saavad eelnevalt põhjalikult tutvuda. Seepärast ettekandeid ei peeta, autoreile antakse vaid vajadusel võimalus lühidalt täiendusteks ja küsimustele vastamiseks. PÕHIAEG KULUB SÕNAVÕTTUDEKS JA DISKUSSIOONIDEKS.

Konverents kestab ühe päeva.

Nagu varasematelgi konverentsidel ootab orgkomitee osalejatelt ettepanekuid ja soovitusi teadusfilosoofia, teadusmetodoloogia ning teadusloogika alase uurimistöö ja koolituse arendamiseks Eestis. Need palume saata kirjalikult orgkomitee mõnele liikmele juba enne konverentsi.

Kogumik «Teaduslugu ja nüüdisaeg — IX» on müügil Tallinnas Eesti TA Raamatukogu fuajees Rävala pst. 10 ja Estonia pst. 7 müügipunktides, Tartu Ülikooli kirjastuse müügipunktis Lossi 24 ning konverentsi ajal ülikooli füüsikamajas.

Kõik huvilised on teretulnud!

ORGKOMITEE

Eesti Vabariigi majanduspoliitika teadlaste pilguga

27.—28. maini sai teoks Tallinna Tehnikaülikooli ja Tartu Ülikooli majanduspoliitika õppetoolide esimene ühisprojekt: teaduskonverents «Majandusteadus ja majanduspoliitika Eesti Vabariigis». Konverentsi eripäraks oli selle osaline kulgemine vee peal. Pärast plenaaristungit Toomel ülikooli muuseumis võeti ette reis Värskasse, kus jätkati sektsioonides.

Töö juhatasid sisse professorid Uno Mereste ja Raimund Hagelberg sisutihedate ja nagu alati uudseid lähenemisnurki sisaldavate ettekannetega Eesti majanduspoliitika põhisuundumustest. Edasi jätkasid kahe ülikooli õppejõud ja külalised arutelu Eesti majanduse reformimise võtmeküsimuste üle. Kõneks olid välismajanduspoliitika, struktuuripoliitika, erastamine, sektoraalsed probleemid jpm.

Konverentsi korraldamist ajendasid eelkõige kaks põhjust. Esmalt 10 aasta möödumine esimesest «laevakonverentsist», mis oli toonase noorte majandusteadlaste põlvkonna üks tippüritusi. Kohal oli ka noorte majandusteadlaste klubi esimene president Ivar Raig.

Teiselt poolt vajas laiemat teadustamist uute struktuuriüksuste ning õppesuundade olemasolu mõlemas ülikoolis. Käesoleval aastal on TÜ majandusteaduskonna üliõpilastel esmakordselt võimalus valida üheks oma spetsialiseerumissuunaks majanduspoliitika ja riigimajandus. Eesti riik vajab kvalifitseeritud valitsusametnikke kõigil tasanditel. Sellele tahab kaasa aidata ka TÜ majandusteaduskond.

JÜRI SEPP,
majanduspoliitika korraline professor

Eesti emakeelel on nüüd kaks ausammast

21. mail avati Kadrina Keskkooli pargis virulaste emakeeleausammas (autorid V. Vernik ja P. Kõllamaa). Hoolimata külmast ja vihmasest ilmast oli rahvast palju. Emakeele austuseks kõneles M. Mikiver, samba õnnistas Virumaa praost P. Kaldur. Lihtsasse graniitrahnu, mis pärit Järvamaalt Albu vallast, on raiutud — SÕNA SEOB. Keelesamba saamisloost on kirjutatud väike raamatuke, mille esikaanel: **SÕNA SEOB. Kadrina emakeeleausammas.**

Esimene Eesti emakeele ausammas asub meist küll väga kaugel **Kanadas** — Toronto lähedal väliseestlaste kuulsas kokkusaamiskohas Kotkajärvel. See sammas rajati augustis 1988 eesti skautliku suurlaagri ajal. Nelinurkse samba alus on laotud noorte endi korjatud kividest, järgneb tõotuste ploki neli paneeli, igaühel 12 tsementtahvlit noorte käejälgede ja nimetähtedega (kokku 48 noore käejäljed). Tipus on tiitelplokk samba nime ja kolme märgiga. Selle samba idee ja projekti autor on Virumaa mees — kooliõpetaja, ajakirjanik, noortejuht Heino Jõe (1913—1990). Samba avamise puhuks kirjutas H. Jõe ka väikese raamatu «Ilus emakeel» (1988), mille tiitellehel seisab: «Tahan alati rääkida ilusat emakeelt ja võidelda eesti keele eest.»

VAIKE HANG

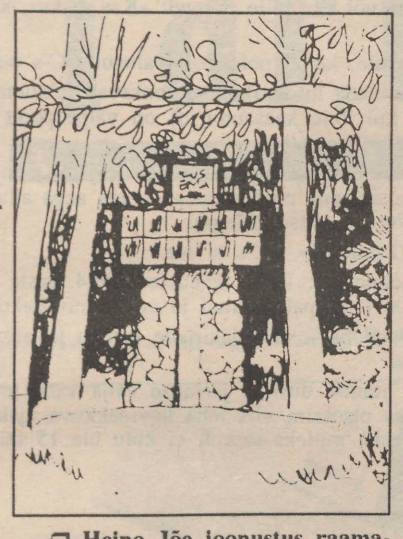

❐ **Heino Jõe joonustus raamatust «Ilus emakeel» (1988).**

Kui nähtav Sa oled, tudeng?

● ÜLIÕPILASKONVERENTSIST ●

Üliõpilaskonna valitsuse pressisekretär Marti Aavik lootis üliõpilaskonverentsi avades, et sellest oleks kasu nii neile, kes seni üliõpilasprobleemidega tegelnud kui ka nende järglastele, kes sügisest ametisse asuvad.

ÜLIÕPILASED JA MUUTUV ÜLIKOOL

● **REKTOR PROF. PEETER TULVISTE** ütles, et üliõpilaste muutumisest hakkasid õppejõud rääkima viis aastat tagasi. Täheldati, et tudeng viibib senisest rohkem raamatukogus. Hiljem ei saanud selle põhjuseks enam ka külm ühikas olla, sest soojal kevadelgi eelistati raamatukogu. Rektori enda tähelepanekute järgi oli veel 1989. aastal suur vahe meie ja Ameerika tudengite vahel. Ameerikas tudeng aina päris ega jätnud enne, kui selgus käes oli. Meie tudeng kuulas aga loengu viisakalt ära. Nüüd on ka meie üliõpilane rohkem pärima ja diskuteerima asunud.

Teise näitena tõi rektor loengutel käimist. Varem arutati üliõpilaste loengust osavõttu kõiksugu koosolekutel. Tänaseks on see probleem kadumas. Nüüd on ka vastupidist olukorda — puudub õppejõud. Ta on kas välismaal või on loengu lihtsalt ära jätnud ning üliõpilased pole sellega rahul.

Muudatusi on üliõpilaste koosseisus. Praegu õpib Tartu Ülikoolis umbes 70 välistudengit. Neljaviie aasta pärast peaks see protsent ulatuma 10-ni arvestades kogu üliõpilaskonna arvu. Üha enam on kavas ka võõrkeelseid loengukursusi. Tartu Ülikool peab saama nii tugevaks, et siia tahetakse ka teistest riikidest õppima tulla, rohkem on vaja õppima kutsuda soome-ugri rahvaid.

Lõpuks peatus rektor üliõpilaste esindatusel. See on olnud kõne all juba pikemat aega. Mõne aasta eest olid igast teaduskonnast valitud üliõpilaste esindajad TÜ nõukokku. Üliõpilasi oli ka teaduskondade nõukogudes. Kahjuks ei käinud tudengid alati kohal, nii et tekkis kvoorumiküsimusi. Nüüd on üliõpilased taas soovinud üliõpilasprobleemides kaasa rääkida. Rektor soovitas selle küsimuse noortel endil hästi läbi mõelda. Ta toonitas ka seda, et üliõpilaskond on saamas poliitikakooliks, kus õpitakse ja harjutatakse suurde poliitikasse minemist. See on ettevalmistus edasiminekuks, nagu see oli 1920-ndail ja 1930-ndail aastail. Küsimus üliõpilaskonda kuulumises (automaatselt või vabatahtlikkuse alusel) olnud ka noil aastail kõne all.

Rektor soovitas kõigil tutvuda ka 1932. aastal ilmunud Juhan Vasara raamatuga üliõpilaskonnast, mida võiks uuesti kirjastada. Samuti leidis ta, et oleks vaja käsitleda viimaste aastakümnete üliõpilasprobleeme kogu maailmas, teada, mis enne tehtud.

● **PROREKTOR PROF. TEET SEENE** tegi ülevaate viimaste aastate õppetööst. Nii on kadunud kohustuslik kehaline kasvatus, meditsiiniõdede ettevalmistamine, sõjaline õpetus, rääkimata nn. punastest ainetest. Samal ajal tekkis kaks uut teaduskonda — usuteaduskond ja sotsiaalteaduskond, jälle hakati õpetama klassikalisi filolooge, avati skandinavistika osakond jne. Samuti hakati üle minema ainesüsteemile ja valikainetele. Eriti oluliseks pidas prorektor «Loengute ja praktiliste tööde» kava trükist ilmumist, taoline väljaanne tuleb igal aastal. Niisamasugused kataloogid peaksid ilmuma ka teaduskondadelt. Seoses õppetööga on tekkinud üliõpilastepoolseid küsimusi. Ka üliõpilane vajab teinekord kaitset õppejõu eest. T. Seene avaldas tunnustust üliõpilaskonna valitsuse haridussekretärile Andres Salule, kes osaleb õppetöö korralduse komisjonis ning tegeleb aktiivselt tudengipoolsete probleemidega.

● **ANDRES SALU kõneles üliõpilaste osast õppetöö korraldamises.**

ÜLIÕPILASTE SOTSIAALNE OLUKORD JA TÜÜ MAJANDUSLIK TEGEVUS

● **PROREKTOR RIHO ILLAK** alustas majutus- ja toitlustusmuredest. Ta ütles, et esimesest tööpäevast peale kujunes tal üliõpilaskonna esindajatega meeldiv kontakt. Üliõpilastel on soov tegelda ise ühiselamute ja ülikooli söögikohtadega, nagu see on tavaks ka teistes riikides. Selleks, et tudengid nendega hakkama saaksid, on vaja teha põhjalik majanduslik analüüs ning esitada korralik äriplaan. Vana kaevu ei tasu enne kinni ajada kui uus valmis. Võib-olla oleks üks lahendus luua koos Tartu teiste kõrgemate õppeasutustega ühine majutus- ja toitlustussüsteem. Hiljuti arutati koostööd linna- ja maakonnajuhtidega, küllap koorub siitki kõigile midagi kasulikku.

Riho Illak esitas ka küsimuse, kui palju on üliõpilane ise valmis töötama oma ühiselamus või söökla nii koristaja kui administraatorina, nõudepesija kui müüjana. See on nii teenimisvõimalus kui iseenda teenindamine.

Ta ütles, et muudatused neis struktuurides on väga vajalikud.

● **TÜÜ VALITSUSE MAJANDUSSEKRETÄR ERKKI LEEGO** tutvustas lühidalt üliõpilaskonna senist majandustegevust: paljundus, T-särgid (NB! TÜÜ särgid on 15 krooni odavamad kui ülikooli omad). Käiku läks nn. erakabõrs, asja ei saanud tööbõrsist, sest töövõtjad soovivad töötajaid, kes jäävad pikemaks ajaks. E. Leego arvas, et üliõpilaskonna majandustegevus võiks olla suhteliselt tagasihoidlik, sellega võiks tegelda mingi TÜÜ allstruktuur. Üliõpilaste eesmärk ei ole ainult rahateenimine, akadeemilisus peaks säilima.

● **KAUPO KARELSON,** kes tegeleb üliõpilaskonna järgmise valitsuse ettevalmistamisega, tuli lagedale uute kavadega. Ta alustas üliõpilaskonda kuulumisest vabatahtlikkuse või mittevabatahtlikkuse alusel. Mõlemal juhul praegu ettevalmistatavad projektid töötavat. Tema isiklik arvamus olevat küll niisugune, et üliõpilaskonda kuulumine peab olema vabatahtlik. TÜÜ soodustusi saavad siis ainult üliõpilaskonda vabatahtlikkuse alusel kuulujad. Riiklikke soodustusi jagub loomulikult kõigile üliõpilastele.

TÜÜ Valitsuse koosseisu peaks vähendama 5 liikmeni, samas aga moodustama rohkem edustuse töökomisjone.

Edustus võiks teha ka poliitilisi avaldusi, seni on tegeldud rohkem sisemiste probleemidega.

Ta mainis ka, et viimasel kolmel aastal on üliõpilasjuhid taotlenud soodustusi riigilt, erakapitali poole pole pöördumisi tehtud.

Eelmisel nädalal oli asutatud TÜÜ Kultuurifond, kes tegeleb nii taotluste kui annetustega ning jagab neid juhatuse otsusel abivajajatele. Kavas olevat ka tudengiloterii.

Ühiselamute ja sööklate majandamise kohta olevat ettepanekud olemas ja need lubati peatselt esitada ülikooli juhtkonnale.

K. Karelson arvas, et parem väljund peaks olema ka meediakanalites, seni on oma probleeme käsitletud põhiliselt UT-s. Tartu lehes (ilmselt siis «Postimehes» — toim.) soovitakse näha tudengilisa. Koostööd soovitakse teha ka «Tudengiraadioga».

Tööbörsiga lubati uuesti alustada sügisel.

Rohkem tähelepanu tahetakse pöörata ka tudengite vaba aja veetmisele. Samuti tahetakse korraldada I Tartu Ülikooli vilistlaste kokkutulek.

ÜLIÕPILASTE SUHTED RIIGI- JA LINNAVÕIMUGA

● **Tartu linnavolikogu esimees ANTS VEETÕUSME** vaatles linna ja ülikooli suhteid. Linn saab areneda vaid toetudes ülikooli arengule, muu areng pole nii tooniandev. Linn saab ülikoolilt soliidse ja püsiva maksubaasi üksikisiku tulumaksu näol. See osa riigi rahast jõuab pärast mitmekordset ümberjaotust Tartusse tagasi. Oma osa tahab teatud teenustest üliõpilanegi kätte saada, aga siiski odavamalt kui teised. Kõik ülikooli suunatud investeeringud tähendavad lõpuks ka linna arengusse suunatud vahendeid.

Ülikooli mitutuhat ametikohta tähendavad linnale ka suurt töökohõivet. Ülikool on omalt poolt ka tõukejõuks, mis sunnib arendama linna infrastruktuuri. Et ülikool saaks arendada välissidemeid, et siin korraldataks rohkem rahvusvahelisi üritusi, et siia tuleks rohkem välismaalastest õppejõude ja üliõpilasi, kes tooksid linna raha, oleks vaja välja arendada linna infrastruktuur, kuid selleks puudub linnal raha. Siin ongi linna ja ülikooli huvide üks kokkupuutepunkte, kus peaks välja arendama ühise strateegia.

A. Veetõusme arvas, et linna ja ülikooli senine koostöö vajab edasiminekuks hinnanguid ka omavalitsusreformi kohta. Eriti oluliseks pidas ta aga küsimust, kas Tartu võib ja tohib saada ning jääda ühe tavalise valla staatusesse või tuleb riigil arvestada sellega, et siin asub Eesti ainuke tõsiselt võetav ülikool.

Ühiselamute kohta lausus volikogu esimees, et neid võiks hallata ja vallata üks ühtne munitsipaalettevõte. Ta ütles ka, et mitmed hooned on tagastatud või tagastatakse korporatsioonidele.

Üliõpilaspäevad võiks volikogu esimehe arvates muuta tõeliselt üleriiklikeks, võib-olla saaks neid liita Ülikooli tänava päevadega. «Kogu asja juures on tähtis ka see, kuidas noored ise ennast nähtavaks teevad».

Linna volikogu ja ülikooli suhete tihendamiseks on olemas väga head võimalused, sest volikogu 49-st liikmest on TÜ vilistlasi 33, üliõpilaste esindajaid volikokku sattunud ei ole.

* * *

TÜÜ Valitsuse esimees JÜRI SEILENTHALI mõtteid võis lugeda eelmisest ülikooli ajalehest.

Juhani Seilenthal ja Priit Kama vahetasid mõtteid üliõpilaskonda kuulumise üle.

VARJE SOOTAK

Ain Protsini foto

TAAGO TAGASOO

* * *

Su sihvakas puu on sügise puu
Täis kevadest küllastund mahla
Kõikjale seada võin januse suu
Või Su lehtedes pahkluuni kahlan

Näib nagu sügis ja kevad on ühes
Puutüves ühendand värvid ja vee
Viimseski tuule käes vankuvas lehes
Tuksub ka veri nii roheline

Su sihvakas puu on sügise puu
Kus mahla sees pakitseb kevad
Kel silmad on antud see imetlegu
Kuis värvid Sul vallatlevad

MÄKKETÕUSJALE

Mööda mõtete rusunõlvu
Väsib ja variseb ilumeel,
Usupudemeist kramplikult haarab.
All higijõe ükskõikne vesi.
Mõtted! Tõttamist oodake veel!
Las imestusoskus,
Las imetluskunst
Hingamisrütm viimaks leidku!
Ei võlgu nad jää.
Tunnetustippudel ainult nii
Sära jätkuma jääb.

TALLE, AJAST JA ARUST

Ta teab, et jõgi on äge
ja kaugel on koolmekoht.
Ta teab, et mägi on vägev
ja siinsamas kukkumisoht.
Ta näeb, et taevane katus
liig kõrgel on küündimaks
ja vaoshoitud kannatamatus
on elu eest andamimaks.
Ta teab, et teistmoodi saab
palju kaotada, võita on vähe.
Ta arvutab, vaagib... ja plahvatab.
Siis vabaneb tõest.
Ja läheb.

* * *

Toimetus mälestab oma autorit TOOMAS REMMELKOORT ja avaldab kaastunnet perekonnale.

Veel kord probleemist «Kas minu artikkel on «Current Contentsis»?»

Lisaks «Current Contentsi» tavapärastele kasutajatele, kes «kammivad» andmebaasi oma märksõnadeloetelu-failiga leidmaks huvipakkuvat uudiskirjandust, on viimasel ajal paljusid huvitama hakanud eelkõige just pealkirjas toodud küsimus või siis selle teisend: «Kas ajakiri, kus ma publitseerin, on üldse «Current Contentsis»?».

Alljärgnev olgu teadmiseks neile, kellel pole veel vahetut CC-s otsinguvõimaluste kogemust.

1. Teie publikatsioon võib puududa infoosakonnas jooksvalt rektoraadi ülesandel koostatavas Eesti aadressiga CC kirjete failis juhul, kui Teie kaasautor(id) on väljastpoolt Eestit, või olete artikli kirjutanud välismaal ja jätnud Eesti aadressi näitamata.

2. Sõltumata aadressidest võtab Teie (kaas)autorlusega kirjete olemasolu kindlakstegemine ja leidmine kogu aasta CC väljaannetes infoosakonna professionaali abiga aega alla 15 minuti (mõnevõrra kauem, kui Teil on mujal kolleege sama nime ja initsiaalidega).

3. «TÜ .....» ja «Eesti TA Toimetisi» CC-s ei ole.

4. CC seerias «Physical, Chemical & Earth Sciences» 1994. aasta skaneeritavate ajakirjade loetelu on koos ajakirjade jaotusega erialade järgi paljundatud ja ootab infoosakonnas instituutide esindajaid.

5. CC andmebaasi «Social & Behavioral» ajakirjade loetelu ja trükitud CC väljaande «Arts & Humanities» ajakirjade loetelu ei kattu.

6. CC-sse võetakse pidevalt juurde uusi ja jäetakse välja vähe levinud ajakirju. Seetõttu on ajakirja skaneeritavuse kindlakstegemiseks otseseim viis teha huvipakkuva ajakirja lühendnimetus(t)ega kui märksõna(de)ga otsing otse andmebaasis, milleks samuti ei kulu üle 15 minuti.

ALLA SAARI,
raamatukogu infoosakond

INFO! INFO! INFO!

Magistritööde kaitsmisi

Neljapäeval, 30. juunil kell 16 kaitseb TÜ peah. aud. 235 magistritööd «Professionaliseerumine Eesti ajakirjanduses» (19. sajandi lõpp — 1940. a.) žurnalistika osakonna teadur **Epp Lauk.**

* * *

22. juunil kl. 12.15 kaitsevad Nooruse t. 9 ruumis 407 magistritöid:

Tarmo Riismaa «Leadership and Transformation of Society» majandusteaduse magistri teadusliku kraadi taotlemiseks. Ametlikud oponendid majandusteaduste kandidaadid Jaak Leiman ja Jaan Alver.

Maaja Vadi «Organisatsioonikäitumise mõisted ja Eesti näited» kaitsmine majandusteaduse magistri teadusliku kraadi taotlemiseks. Ametlikud oponendid majandusteaduste kandidaadid Peeter Kross ja Janno Reiljan.

Doktoriväitekirjade kaitsmisi

8. juunil kell 14 kaitseb TÜ nõukogu saalis doktoriväitekirja «Koronalahenduse initseerimine» filosoofiadoktori kraadi saamiseks füüsikas **Peeter Paris.**

Oponendid on prof. R. S. Sigmond (Trondheim), prof. M. Elango (TÜ) ja füüsika-matemaatikakandidaat A. Treštšalov (TA FI).

8. juunil kell 15.30 kaitseb TÜ nõukogu saalis doktoriväitekirja «Lokaalsed defektseisundid kõrgtemperatuursete ülijuhtide CuO_2 tasandeis», filosoofiadoktori kraadi saamiseks füüsikas **Pavel Rubin.**

Oponendid on prof. I. Abarenkov (St. Peterburg), prof. V. Hižnjakov (TÜ) ja füüsika-matemaatikakandidaat M. Selg (TA FI).

Dissertatsioonidega saab tutvuda TÜ raamatukogus.

Tähelepanu, Ameerika kõrgkoolidesse vastuvõetud!

29. juunil kell 13 toimub Tallinnas Ameerika saatkonnas ***Predeparture Orientation*** kõigile neile, kes on vastu võetud Ameerika kõrgkoolidesse *(undergraduate, graduate students).*

Osavõtuks registreerimiseks palume kindlasti pöörduda **Marvi Pulveri poole** (Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskus, Tartu Ülikooli raamatukogu, Struve 1—318, tel. 434—756).

Woodrow Wilson International Center Fellowships in the Humanities and Social Sciences 1995—1996

The Woodrow Wilson Center awards approximately 35 fellowships annually in an international competition to individuals with outstanding project proposals representing the entire range of scholarship, with a strong emphasis on the **humanities and social sciences.** The Center especially welcomes projects which transcend narrow specialities.

Applications **from any country** are welcome. For academic participants, eligibility is limited to the **postdoctoral** level, and normally it is expected that academic candidates will have demonstrated their scholarly development by publication beyond the Ph. D. dissertation.

The average yearly support is approximately $46,000 including travel expenses for Fellows, their spouses, and dependent children, and health insurance.

The deadline for receipt of applications is **October 1, 1994.** Decisions on appointment will be made by March 1, 1995.

Further information and application forms may be obtained from:
The Fellowships Office
The Woodrow Wilson Center
1000 Jefferson Drive S. W.
SI MRC 022
Washington, D.C. 20560
U.S.A.
Tel.: (202)357—2841 Fax: (202)357—4439

Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskuses (ülikooli raamatukogu, ruum 318, tel. 434 756) on saadaval selle programmi infoleht.

MARVI PULVER

Euroopa Liidu uurimis- ja arendusprogrammid

Tartu Teaduspargi, Eesti TA Füüsika Instituudi ja Tartu Ülikooli ühiskutsel viibib 9.—15. juunini Tartus **Canterbury Ülikooli (Kent, Inglismaa) grantide ja lepingute spetsialist hr. IAN STONE.** Tegu on väga hea lektori ja vastava ala asjatundjaga, kes on nõus pidama loenguid ja praktilisi harjutusi Euroopa Liidu uurimis- ja arendusprogrammidest raha taotlemise asjus. Palume osaleda järgmistel üritustel:

Eesti TA Füüsika Instituudis (Riia 142, aud. 107):

R 10. juunil kl. 10.30: loeng «Introduction to EU Reasearch and Development Programmes».

R 10. juunil kl. 15: seminar (case study) «How to Put together an Application (e.g. COPERNICUS)».

E 13. juunil kl. 10: loeng «Financial Aspects of Contracts and Calculation of Costs».

E 13. juunil kl. 14.30—17: konsultatsioonid soovijatele.

Tartu Ülikooli füüsikahoones (Tähe 4, aud. 355):

T 14. juunil kl. 10.30: loeng «Intellectual Property Rights in the Academic Context».

T 14. juunil kl. 14: seminar (case study) «Cost Statesments — Practical Exercise (kalkulaatorid kaasa).

K 15. juunil kl. 10: loeng «The Principles and Practice of University — Industry Interaction».

K 15. juunil kl. 14.30—17: konsultatsioonid soovijatele.

Kõik huvilised on oodatud.

Inglise keele kursus

Folkuniversitet Tartu korraldab ka uuel õppeaastal TOEFL inglise keele kursusi. Esimene kursus toimub **.12. septembrist 14. oktoobrini.**

Info ja registreerimine: Ülikooli 12, tel. 8-272-414-80.

Kursused

Põhja-Ameerika Uuringute Balti Keskus õpetab 1995/96. õa. sügissemestril järgmisi kursusi: aktuaalsed teemad Põhja-Ameerika meedias (2 AP), kanada kirjandus (2 AP), kultuuridevahelise suhtlemise küsimusi (rõhuasetusega eestlaste ja ameeriklaste vahelistele suhtlemisprobleemidele (2 AP), 20. saj. Põhja-Ameerika paljukultuuriline kirjandus (2 AP), anglo-ameerika õigussüsteem (rõhuasetusega Ameerika Ühendriikide õigussüsteemile) (2 AP).

Kõik kursused on inglise keeles. Informatsioon ja registreerimine kuni 1. juulini inglise keele õpetooli juures (Keeltemaja, tuba 318, tel. 435218).

INFO! INFO!

Uusi trükiseid TÜ kirjastus- ja trükiosakonnalt

TÜ toimetised. Vihik 966. Publications on chemistry XXI. Tartu 1993, 500 eks., 232 lk.

Luule Epner. Draamateooria probleeme II. Tartu 1994, 350 eks., 100 lk.

Organic Reactivity. Vol. XXVIII ISSUE 1(101). November 1993. Tartu 1994, 400 eks., 152 lk.

«Universitas Tartuensis»

jätab nüüd ühe nädala vahele ja ei ilmu teie ette reedel, 10. juunil. See-eest saab lugeda mitut numbrit korraga 16. juuni paiku ja hiljemgi sõltuvalt lõpuaktustest.

Lõpuaktused

16. juuni kl. 14 kehakultuurit.
17. juuni kl. 11 filosoofiat.
20. juuni kl. 10 arstit.
" kl. 14 majandust.
21. juuni kl. 11 õigust.
" kl. 14 matemaatikat.
22. juuni kl. 12 füüsika-keemiat.
" kl. 15 biol.-geograafiat.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 1757. Tiraaž 1500.

35 180

NR. 22—23
(1758—1759)
REEDE,
17. JUUNI
1994
ILMUB
NOVEMBRIST 1948
HIND 70 SENTI

Universitas Tartuensis

KOHTUMISENI
29. AUGUSTIL
UUE
ÕPPEAASTA
AVAAKTUSEL!

HEADTEED!

Lõpuaktused

16. juuni	kl. 14	kehakultuuriteaduskond
17. juuni	kl. 11	filosoofiateaduskond
20. juuni	kl. 10	arstiteaduskond
"	kl. 14	majandusteaduskond
21. juuni	kl. 11	õigusteaduskond
"	kl. 14	matemaatikateaduskond
22. juuni	kl. 12	füüsika-keemiateaduskond
"	kl. 15	biol.-geograafiateaduskond

TÜ Valitsuses

14. juunil

● **MATEMAATIKATEADUSKONNA aruande esitas dekaan prof. Toivo Leiger.** Matemaatikateaduskonnas on praegu neli instituuti. Laiemalt jaguneb teaduskond matemaatika ja informaatika pooleks. Tartu Ülikool on Eestis ainuke matemaatika teadusliku uurimise keskus, teistes kõrgkoolides on vaid üksikud uurimisrühmad. Problemaatilisem on teaduskonnas informaatika osa. Seni on rohkem tegeldud aine õpetamise kui uurimisega. Informaatika õpetamist vajatakse samal ajal aina rohkem ka teistes teaduskondades, kuid takistama hakkab rahapuudus. Eestis vajatakse praegu ka matemaatikaõpetajaid rohkem kui teaduskond ette valmistada suudab. Samuti on tekkinud vajadus statistikute järele.

Dekaan ütles, et matemaatikateaduskond on vist ainuke teaduskond, kes töötab keldriruumides. Ruumikomisjon tegeleb ülikoolis järjekorras kõikide teaduskondade ruumidega ja mõnedki probleemid saavad lahenduse.

● **USUTEADUSKONNA aruannet tutvustas prodekaan Jaan Kivistik.** Teaduskond taasavati 1991. aastal, nii et praegu on teaduskonnas vaid kolm kursust. Teaduskonna magistritööde kaitsmise komisjonis on kaitstud esimene töö. Teaduskonnas on kuus õppetooli, õppetööd on teinud külalislektorid nii Eestist kui välismaalt. On vaja õppejõude läbi oma magistratuuri ja doktoriõppe.

● **Reedel toimuva TÜ NÕUKOGU koosoleku päevakorda tutvustasid teadussekretär Veera Ant ja prorektor prof. Jaak Aaviksoo.** Lähiajaloo korraliseks professoriks kandideerib ajaloodoktor prof. Jüri Ant, erakorraliseks professoriks sisehaiguste alal meditsiinidoktor prof. Kaljo Valgma ja laineoptika alal (0,5) füüsika-matemaatikadoktor Peeter Saari, emeriitprofessoriks ajaloodoktor prof. Olaf-Mihkel Klaassen.

* Seatakse üles TÜ kandidaadid ETA vakantsetele kohtadele.

* TÜ nõukogu kuulab ära rektori aruande oma tööst ja ülikooli olukorrast ning jätkub arutelu TÜ arengukava projekti üle. Teaduskondadelt on laekunud ka esimesed täiendus- ja parandusettepanekud. Valitsus otsustas, et teaduskonnad esitavad oma arengukava projektid ülikooli arengukavasse 30. septembriks ning arutelu jätkub oktoobrikuu TÜ nõukogus.

* * *

● Valitsus arutas ka ettepanekut **orientalistikakeskuse** asutamise kohta. filosoofiateaduskonnas ning leidis, et praegu esitatud kujul oleks keskuse kaader nõrk ning puudub teadustöö. Valitsus soovitab TÜ nõukogul luua mittekoosseisuline interdistsiplinaarne idauuringute keskus filosoofiateaduskonnas. Selleks tuleb välja töötada vastav aregukava.

* **Veel arutati Eesti ülikooli 75. aastapäeva ürituste kava,** sellele oodatakse täiendusi ja ettepanekuid;

* **üliõpilaste ületulekut EPMÜ-st füüsika-keemia- ja bioloogia-geograafiateaduskonda;**

* **kõrgkooli diplomi ja kutsetunnistuse väljaandmist;**

* **õppetöökorralduslküsimusi sotsiaalteaduskonnas.**

* Bioloogia-geograafiateaduskonna nõukogu ettepanekul soovitab valitsus TÜ nõukogul avada **loodusteaduste didaktika instituudi.**

Tartu Ülikooli Fond Kanadas jätkab ülikooli abistamist

Tartu Ülikooli Fond Kanadas loodi 1989. aasta lõpul. Tartut ja ülikooli külastas hiljuti fondi juhatuse liige, Toronto Ülikooli keemiaprofessor OLEV TRASS.

Kuidas fond tekkis?

Tartu Ülikooli abistamise mõttest rääkis mu hea sõber professor Endel Tulving, kui ta 1988. aasta kevadel Eestis käis. Arutasime seda koos Valter Väärsiga ning kolmekesi saigi fond loodud. Rektor Jüri Kärneri külaskäigu ajal Toronto Ülikooli eesti keele õppetooli kutsel avasime pidulikult ka fondi. Kolm aastat oli esimees Valter Väärsi, nüüd on esimeheks Ago Peters.

Kuidas on Tartu Ülikooli toetatud?

Meie abil on saadetud arvuteid, kirjandust või vahendatud näiteks mikrobussi ostmist, ühe ravimi ostmist jne.

Praegu tegutseb fond suhteliselt tagasihoidlikult. Väliseestlaste poolt on abistamise viisid muutunud.

Kuidas siis?

Ühelt poolt aidatakse rohkem sugulasi ja sõpru kui organisatsioone ja asutusi nagu näiteks ülikooligi. Teiselt poolt on kujunenud arvamine, et Eesti on nüüd iseseisev, et tal on oma raha, et valuuta eest ise kõike osta. Abi vajadus on aga endiselt olemas, kuid minu meelest veidi teistsugune. Kui näiteks Eestit kaugelt vaadata, siis on see haruldane imemaa oma eelarve ja muuga. On ette näha kiiret majanduslikku tõusu, on vaba turg, mida maailm armastab. Kuid ma jahmusin, kui vaatasin Tallinnas ühe suure kioski pikka klaasletti, kus ma ei näinud ühtegi Eesti toodet.

On see väga halb?

Jah, see on väga halb. Nii et kui makropilt on kaugelt vaadates hea, siis mikropilt Eestis sees olles on hoopis teistsugune. See kaugelt nähtav briljantselt ilus Eesti on aga nii kirev ja isegi liiga ilus oma paljude automarkidega, mis ei ole paljude eestlaste jaoks üldsegi mitte hea olukord, sest paljud elavad alla elatusmiinimumi. See on kurb ja mul on tunne, et mõndagi võiks teisiti teha. Eesti põllumajandusele ja väiketööstusele oleks vaja turgu leida.

Ka riigiülikoolide akadeemiline töö ja teadus on suhteliselt vaeslapse osas. Ma ei taha sellega öelda, et midagi oleks valesti jaotatud, aga raha on lihtsalt vähe. Siit lähedalt vaadates näeb selgesti, et ülikoolgi vajab veel abi ja tegelikult suuremal määral kui varem, kuigi Tartu Ülikool on totaalsest isoleeritusest juba igati välja saanud. Samuti on ülikoolil praegu mitmeid koostööprogramme ja lepinguid. Tartu Ülikooli Fond Kanadas oli üks esimesi sellealaseid väljundeid. Oleme teinud oma kolleegide seas ka raamatute ja ajakirjade korjandusi ning saatnud siia ja Tehnikaülikooli. Ka mina olen oma vanad ajakirjad ära saatnud. Raamatute saatmisega on tegelnud põhiliselt Tartu Instituut.

Mis on Tartu Instituut?

See on Tartu Kolledži akadeemiline osa, kus on väga energiline sekretär Endel Aruja. Mina ise olen instituudi esimees. Kolledži omanikud on Eesti akadeemilised organisatsioonid, kes selle ehitamiseks rahad kokku panid, siis loodi ka Tartu Instituut. Meil on suur raamatukogu ka Tartu-aineline arhiiv.

Üheks koostöövaldkonnaks on fondil jäänud vist ülikooli raamatukogu.

Jah, abi keskendub rohkem raamatukogu ümber, aitame mõningaid asju ka tellida. Fondi summadest saame aidata ka humanitaarhoone ehituse lõpetamist. Juba aastaid on Toronto ja Tartu ülikoolide vahel olnud koostööleping, mis on seni suhteliselt vaikselt toiminud. Arutasime rektori ja prorektor Aaviksooga, kuidas seda aktiviseerida.

Meil on tekkinud häid kontakte ning loodame abi suurematelt organisatsioonidelt. On loodud väike ärifond ja tuleb vist veel mõni.

Tartu külastamisel oligi kaks eesmärki — fondiga seotu ja isiklikud kontaktid. Praegu töötab Torontos edukalt üks Tartu Ülikooli lõpetanu, kelle juhendaja oli prof. Mati Karelson. Ta töötas minu juures paar aastat assistendina ja tegi magistritöö. Tihedad erialased kontaktid on ka Tehnikaülikooliga.

Eestis käisin esimest korda 1990. aastal, see oli viies sõit. Huvitav on jälgida Eesti arengut, ja kui tihe nädal oli siin ülikoolilgi — nii palju tähtsaid persoone kogu maailmast. Loodan, et ülikool liigub kõigest hoolimata ülesmäge, ja eks meie Kanada fondki püüab selles kaasa aidata.

VARJE SOOTAK

Eesti ülikooli 75. aastapäeva ürituste esialgne kava

okt. — dets. 1994

Ülikoolis

Teaduskondade teaduskonverentsid

* «Läänemere areaali rahvaste kirjakeelte algusajad» 7.—8. okt., eesti keele õppetool, prof. Künnap.
* «Eestikeelsest teoloogiateaduseset» 2. dets., usuteaduskond, prof. Kasemaa.
* «Liikumis- ja sporditeaduste aktuaalsed probleemid» nov., dots. Pääsuke.

Üliõpilaste sügispäevad

Ülikooli päevad maakonnalinnades

Saatesari televisioonis ja raadios

Tallinnas

29. nov.

10 raamatunäituse «Teadus eesti ülikoolis 1919. aastast tänapäevani» avamine.
11 konverents «Eesti teaduse kolmveerand aastasada Tartus» esinevad rektor prof. Tulviste, prof. Piirimäe, prof. Aaviksoo, prof. Trass ja prof. Villems.
14 «Tartu Ülikool, sügis 1994».
14 **ülikooli informatsioonipäev üliõpilaskandidaatidele.**
16 pressikonverents.
19 rektori vastuvõtt rahvusraamatukogus või «Estonia» talveaias, üliõpilaspidu Glehni losssis.

Tartu Ülikoolis

30. nov.

10 näituse «Tartu Ülikool rahvusvahelises pressis 1919. aastast tänapäevani» avamine ülikooli raamatukogus.
12 näituse «Keisririigi ülikoolist rahvusülikooliks» avamine ja ajaloo-osakonna ning ajaloomuuseumi teaduskonverents ülikooli ajaloomuuseumis.
17 üliõpilasrongkäik Vanemuise tänavalt ülikooli peahoone juurde.
18 meeskoori kontsert ülikooli aulas.
19 üritused üliõpilasorganisatsioonides.

1. dets.

12 akadeemiline aktus, **audoktorite** ja doktorite **promoveerimine.**
14 rektori vastuvõtt ülikooli ajaloomuuseumis.
19 kammerkoori kontsert ülikooli ajaloomuuseumis.
üliõpilaskonna ball «Vanemuises».

Prof. Paul Alvre valiti Helsingi Ülikooli audoktoriks

Eesti õigusteadlaste päevad

Eesti Akadeemiline Õigusteaduse Selts ja Eesti Juristide Liit korraldavad 28.—29. juunini 18. Eesti õigusteadlaste päevad, millest on palutud osa võtma nii Eesti kui ka väliseesti juristid. Päevad on planeeritud konverentside vormis 28. juunil Tallinnas Ametiühingute Majas ja 29. juunil Tartu Ülikoolis.

28. juunil avab konverentsi Tallinnas president Lennart Meri. Rait Maruste esitab ettekande kohtusüsteemi probleemidest, Raul Narits Eesti riigiõigushikest probleemidest, Heiki Pisuke intellektuaalse omandi kaitsest Eesti Vabariigis. Väliseestlastest esinevad Jaan Paju Rootsi administratiivsest kohtusüsteemist, Katrin Nyman Metcalf Rootsist välismaalaste seaduse ja põgenike probleemiga seotud juriidilistest küsimustest.

29. juunil toimub konverents ülikooli aulas, kus Peep Pruks räägib õigusteaduskonna arenguprobleemidest, Peeter Järvelaid õigusteadusest ja õiguse õpetamisest Eestis 1944—1994, Heiki Leesment Eesti õigusest väliseestlase pilguga.

Huvitatuile on planeeritud ka linnaekskursioon.

Osavõtjatel on samuti võimalik sõna võtta. Korraldajate ettepanekul on ettekannete pikkuseks 20—25 minutit, sõnavõttudel 5 min.

Viimaseid uudiseid

IISRAELI SUURSAADIK

pr. Tova Herzl, kes resideerib Riias ja on peale Eesti ka Läti ja Leedu suursaadik, esines 7. juunil aulas Iisraeli ja Baltikumi teemalise loenguga.

KÕRGKOOLIDE VÄLISSUHETE TÖÖTAJATE SEMINAR

Tartu Ülikooli ja Centre for International Mobility korraldusel toimus seminar kõrgkoolide välissuhete büroode töötajatele, millel oli osalejaid ligi kolmekümnest kõrgkoolist Eestist ja Soomest.

EESTI TEADLASTE LIIDU ISTUNG

Eesti Teadlaste Liit pühendas oma järjekordse istungi, mis seekord toimus EPMÜ-s, Liidu 5. aastapäevale. Arutleti teemal: «Teaduse arendamine: põhimõtted ja prioriteedid».

«PARADIGMAATILISED MUUTUSED HARIDUSES»

Sellist pealkirja kandis pedagoogikakeskuse korraldatud rahvusvaheline seminar.

AMEERIKA NEUROLOOGIA AKADEEMIA KIRJAVAHETAJA-LIIKMEKS

valiti ülikooli närvikliiniku juhataja neuroloogiaprofessor Ain-Elmar Kaasik.

1110 UUT ÜLIÕPILAST

võetakse vastu uuel õppeaastal. Dokumentide vastuvõtt on alanud, see kestab 1. juulini. Sisseastumiseksamid on 4.—22. juulini. Ajakirjanduse ja maali erialal on loominguline konkurss. Filosoofiateaduskonnas võetakse uuele erialale — sotsiaaltööle vastu 20 üliõpilast.

«KÕRGEMA HARIDUSE INTERNATSIONALISEERIMINE BALTI REGIOONIS»

Niisugust nimetust kandvast seminarist Tartus võttis osa ligi paarkümmend rektorit Baltimaadest, Venemaalt ja Poolast.

Näitusi raamatukogus

Juunikuine väljapanek raamatukogu kohviku fuajees on sedakorda Soome harrastuskunstnikult pr. **Silja Salokaselt.**

Tema suhe Eestisse on väga mitmekülgne ning kindlasti kuulub ta nende hõimuvendade hulka, kellele Eesti ei tähenda pelgalt Tallinnat.

Seekordne näitus viib vaatajа meeleolukate maastikumotiivide keskele, mida kunstniku nägemus suhestab meie tehismaailmaga. Eksamipinges tudengitele on niisugune väljapanek kindlasti ajakohane.

ARSTITEADUSKOND

RAVI 6. AASTA

Heli Aamer
Teet Aamer
Inga Aavik
Kadri Abel
Raul Adlas
Anu Antonov
Kaido Beljajev
Kristel Ehala
Helena Hansen
Kaimo Hirv
Kaia Hommik
Kaia Hüva
Kerli Jaagosild
Küllike Jaama
Sven Janno
Janika Jürgens
Tiina Jürgenson
Alar Kaasik
Ülle Kaasik
Reet Kadakmaa
Aive Kalinina
Heli Kaljula
Mari-Liis Kaljusto
Anneli Kalle
Marko Kalle
Alari Kannus
Margit Karindi
Ants Kask
Mari Kibur
Kaia Kiiroja
Imre Kitt
Kai Kliiman — kiitusega
Kaire Koll
Ulvi-Kaire Kongo
Toomas Kornet
Katrin Kressel
Arved Kristjan
Jürgen Kukk
Piret Künnap
Peeter Kõiva
Karin Kõrgesaar
Ülle Laaring
Katri Laja
Mart Lehepuu
Tiina Leismann
Algi Lepasalu
Viive Liivik
Eda Lopato
Nele-Triin Lott
Marko Lubi
Kadri Luga
Arto Lukk
Sulev Margus
Monika Meimer
Mirjam Merila
Andrus Metsa
Mikk Mirme
Valeri Mizer
Piibe Muda
Tanel Muul
Kristel Napritson
Ilmar Niinemets
Aire Nõmm
Eerik Oja
Kairit Oja
Andrus Okas
Karin Otter
Raido Paasma
Peeter Palusaar
Rein Parelo
Tõnu Peets
Andres Pille
Peeter Ploom
Olev Poolamets
Mari Punab
Reet Pungar
Kristiina Püttsepp
Aili Pärenson
Kreete Põder
Pentti Põder
Tarvo Rajasalu — kiitusega
Maret Ramm — kiitusega
Aet Raukas
Meelis Reidla
Carmen Rekand
Veronika Resetnjak
Pille Riis
Ain Rähni
Piret Sell
Kadri Sikk
Andres Sild
Toomas Sillakivi — kiitusega
Signe Suurorg
Alar Taal
Marika Tammiste
Gert Tartlan
Reet Tooming
Heli Tähepõld
Maia Uusküla
Kaivo Vaas
Ando Vaher
Margit Vahi
Anu Vaiga
Karin Veske
Jaak Viitso
Eva Vikson — kiitusega
Tõnu Vooder
Vootele Võikar
Kaie Mõtte
Aimar Mihkelson
Katrin Peedo
Maritta Loog
Katre Maasalu
Heli Soome

FARMAATSIA 5. AASTA

Piret Ansko — kiitusega
Anna Arju
Maarika Asu
Irina Bezrodnaja
Siiri Bunder
Janne Kersten
Helve Kirm
Kaidi Kohv
Eston Kroon
Ebe Kuus
Madis Laidmäe
Tuuli Lauk
Anu Lauri
Triinu Leetmaa
Krista Lehis
Ivika Leik
Marget Liblik
Kadri Maling
Katrin-Anniki Mürk
Hiie Nurm
Liane Porkon
Reet Post
Kaia Prass
Kadri Päll
Triin Ratas
Mai Reinfeldt
Ülla Renel
Ly Rootslane
Siiri Rosin
Maris Rüüson
Anneli Rähni
Siret Sinimäe
Mare Siska
Liia Vaher
Angelika Veigel
Kaidi Vendla
Anu Vuks
Kai Väljaots
Katrin Võro

STOMATOLOOGIA 5. AASTA

Merike Aava
Ragne Abel
Kärt Allvee
Marju Huuse
Reet Joandi
Anne Kangur — kiitusega
Kert Karu
Kersti Kasemets
Merle Kassmann
Kaja Kiho
Pille Kirotbek
Merike Kirs
Veronika Kivimäe
Annika Kukk
Svetlana Kusnir
Liina Kütt
Anna-Maria Laak — kiitusega
Agnes Linnus
Tarmo Lomp
Kaja Lukk
Ulvi Mahoni
Mart Maidvee
Anu Marrandi
Toomas Männaste
Priit Männi
Merike Nigul
Kaido Noormaa
Jan Orn
Tuuli Orn
Malle Puusepp
Toivo Saks
Ivika Seeblum
Helene Somelar
Kadri Stamberg
Merle Tammik
Kaja Tiit — kiitusega
Ragnar Toom
Kristel Tuhk
Katrin Valter
Kristina Veetamm
Ivo Võlma
Ester Talv

PEDIAATRIA 6. AASTA

Tiina Arumägi
Katri Kallas
Heleri Konik
Ilona Laanpere
Ülle Lomp
Kai Muru
Mari Nikkarinen
Eha Nurk
Merje Oja
Jane Ott
Rika Paas
Kristel Paist
Aire Piirsalu
Illa Põldma
Piret Rooba
Ivi Sonn
Anneli Suigusaar
Maire Tohv
Tiia Voor

SPORDIMEDITSIIN 6. AASTA

Aleta Cebere
Inguna Dievinja
Marija Eines
Rima Girskyte
Saulius-Juliu Janonis
Viktoria Limonova
Jeva Lutsinja
Erika Masiulyte
Pavel Mustafin
Vitali Pantšenko
Dainius Peldzus
Kristi Reimann
Rasa Šiuipyte
Raivo Saarm
Daiga Savitska
Kaspar Staudzs
Arturas Säurys
Ina Tarasoviene
Signe Tomsone
Made Vunk
Dzintars Štoks
Jelena Petratškova

RAVI (VENE) 6. AASTA

Dmitri Andrejev
Sergei Baranov
Andrei Dejev
Georgi Dolišvili
Imbi Dolišvili
Ketevan Dzaparidze
Sergei Grigorjev
Jelena Guseva
Anatoli Kadatski
Zanna Koldre
Dmitri Liepinš
Gajane Movsesjan
Ljudmila Pogosjan
Oksana Poljanskaja
Svetlana Položijenko
Leonid Raidjuk
Svetlana Redko
Grigori Rosenfeldt
Marina Salkauskene
Olga Sindejeva
Natalja Skrebova
Oleg Ten
Anne Toompuu
Eva Tšotloš
Vitali Vassiljev
Edvard Voiko
Jelena Vorobjova
Vjatšeslav Kolomijets
Ingrid Krooni
Irina Nikolajeva
Jevgenia Sobol
Oksana Florinskaja
Margarita Hapunova
Teresa Maskina

SPORDIMEDITSIIN (K) 6. AASTA

Igor Beneditski
Oleg Golubev
Jelena Gretšannikova
Vladimir Hohlov
Natalja Lebedeva
Irina Melnitšenko
Gunnar Männik
Olga Smõsljajeva
Irina Stsibrja
Elma Varzijeva
Vassili Vovtšanski
Tatjana Zjuzina
Tatjana Ivahhina
Tamara Saveljeva
Kesaria Bagališvili
Aleksander Kobzev
Vladimir Kostjutšenkov

VANEMMEDITSIINIÕED 3. AASTA

Ilme Aro
Marika Asberg
Doris Bärenson
Anne Eller
Tiia Esula
Rita Jürgenson
Ulvi Jõgi
Karin Kask
Kaja Liiva
Ülle Pant
Ulla Raid
Sigrid Sarri
Kaja Solom
Eve-Merike Sooväli
Helen Tiirats
Ene Täht
Urve Tõnisson
Reet Urban
Triin Vana — kiitusega
Tiina Viikmann

Olin kaua endaga ma isekeskis õppisin
ära kõne Palju kõnesid on keele sees
Kõik neist ei sobinud Endaga palju ei valeta
endale ütled mis kole Naeratasid teised
Need kes rohkem teadsid
Need kes elu seadsid
Vastasin vaid ridu Ridamisi ridu
tagapõhjad selgusetuks jäid just sel
põhjusel et õpetustest pääsesin
ja omi varjasin

Millal mets mu ümber kasvas
lagedalt ma tulija
Millal silmi kinni hakkas
endataoline
Ei tea Ei mäleta
Ta on mu õde Ta on mu vend
eluraamatutest tulija
Ma temaga nii kokku sain

ENE MIHKELSON
Kogust «Tulek on su saatus»

FILOSOOFIATEADUSKOND

AJALOO 4. AASTA STATSIONAARSELT LÕPETAJAD

Andres Andresen — kiitusega
Kristel Kase
Aare Kirna
Margit Kruglova
Toomas Kroll
Karmen Laus — kiitusega
Art Leete
Lea Mägi — kiitusega
Margus Pillau
Tiiu Päss
Kaie Roose
Kattri Türk

AJALOO 5. AASTA STATSIONAARSELT LÕPETAJAD

Imre Derjagin
Helen Asveit
Inge Eller — kiitusega
Indrek Elling
Helmuth Green
Anu Kender
Tiina-Mall Konts
Neeme Kook
Riho Kosenkranius
Ave Kristov
Mait Kuusik
Ene Kõresaar
Eneken Laugen
Peeter Lätti — kiitusega
Margus Matson
Jaap Ora — kiitusega
Leino Pahtma
Peep Pallasma
Ülla Paras
Kaido Peremees
Peep Reimer
Terje Lüüs
Aarne Siimsen — kiitusega
Hipe Tarvel
Karin Tohvri
Aino Tonka
Peeter Talvar
Toomas Tamm
Tiia Kurik
Maarja Ligi
Age Kristel Kartau
Vahur Made — kiitusega
Urmas Klaas — kiitusega

AJALOO 6. AASTA KAUGÜLIÕPILASED

Toomas Abiline
Paavo Annus
Virge Anso — eksternina
Mart Kand
Risto Kivi
Kuido Merits
Astrid Tiideberg
Marika Vernik

ERIPEDAGOOGIKA ERIALA 5. AASTA STATSIONAARSELT LÕPETAJAD

Anneli Aer
Liivi Hollmann — kiitusega
Made Jaigma — kiitusega
Airi Jürgenstein
Astrid Kauber
Liina Lanno
Ülle Lepisk
Taimi Luhaäär
Aivi Lusti
Kaja Pastarus
Liis Puusepp
Margit Raigla
Marju Rooba
Helle Siimann
Ülvi Sikk — kiitusega
Saima Mandel
Tiina Vanatalo
Maarika Viks
Kaja Ölluk

ERIPEDAGOOGIKA 6. AASTA KAUGÜLIÕPILASED

Kairi Jakobson
Heli Klooster
Kristel Mets
Anne Paurson — eksternina
Jana Pillmann
Riina Räim
Tiina Teidearu
Marju Tilga
Ülle Vahtra

MAALI ERIALA 5. AASTA STATSIONAARSELT LÕPETAJAD

Tiina Kuus
Sven Saag
Silja Salmistu

AJAKIRJANDUSE ERIALA STATSIONAARSELT LÕPETAJAD

Roland Aas
Leo Ariva
Valdo Jahilo
Jaan Kelder
Virkko Lepassalu
Pille Liimal — kiitusega
Piret Mürk
Tarmo Müürsepp
Hannes Rumm
Tarmo Vahter
Jaan Väljaots — eksternina

VENE KEELE JA KIRJANDUSE STATSIONAARSELT LÕPETAJAD

Anna Burlakova
Jelena Doborovitš
Erika-Oksana Haag — kiitusega
Irina Ignatjeva
Valeria Jakobson — kiitusega
Marina Iljina
Ljudmila Krozanovskaja
Filipp Kuhharenok — kiitusega
Anna Malahhova
Svetlana Markina
Aleksandra Vergulis
Oksana Golubeva
Zanna Narõškina
Igor Nešpanov
Jekaterina Poljakova — kiitusega
Natalja Schönfeld — kiitusega
Ilona Siig — kiitusega
Marina Zaitseva
Jevgeni Zukov
Janina Volkova

VENE KEEL RAHVUSKOOLIS STATSIONAARSED LÕPETAJAD

Merli Bambus
Jüri Figlovski
Tiia Kask
Nelli Lauga
Ülle Olesk
Aira Orav
Maaja Pontus
Eve Raeste
Eda Seelmann
Alla Šišajeva
Sergei Stadnik
Ulvi Tüllinen
Estri Vaht
Riina Velmet
Kaarel Õim — kiitusega

VENE KEELE JA KIRJANDUSE KAUGÜLIÕPILASED

Jelena Ivanova
Inga Meier — eksternina
Irina Opletajeva — eksternina
Tatjana Pastor — eksternina
Anu Rjabinin
Svetlana Varunina
Rita Veenpere

INGLISE FILOLOOGIA STATSIONAARSELT LÕPETAJAD

Anneli Andresson — kiitusega
Ester Eomois
Lumme Erilt
Aari Juhanson
Reet Kermas
Kaja Kährik
Tiina Kärner — kiitusega
Margo Laasberg — kiitusega
Liina Loko
Evelin Mikenberg
Erik Tomberg
Marika Toom
Triin Tääker
Tiina Volens — kiitusega
Julika Laulik — eksternina

INGLISE FILOLOOGIA KAUGÜLIÕPILASED

Katrin Enno
Maie Fedin
Tiina Hoel — eksternina
Hele Lahtvee — eksternina
Lea Kroonmann
Ann Kuslap
Signe Povar — eksternina
Külliki Saks
Margit Siim
Anneli Vainumäe — eksternina
Kaja Rello

SAKSA FILOLOOGIA STATSIONAARSELT LÕPETAJAD

Kai Kalm — kiitusega
Liana Keskpalu
Annika Konsap
Karin Piir
Merike Tähe
Liina Valdre
Kaire Puusepp — eksternina

SAKSA FILOLOOGIA KAUGÜLIÕPILASED

Signe Ilmjärv
Inga Wahlberg

PRANTSUSE FILOLOOGIA STATSIONAARSELT LÕPETAJAD

Valdur Parašin — eksternina

PSÜHHOLOOGIA 4. AASTA STATSIONAARSELT LÕPETAJAD

Haide Antson — kiitusega
Maarika Lember — kiitusega
Diana Jõers
Aune Allikas

PSÜHHOLOOGIA 6. AASTA KAUGÜLIÕPILASED

Maire Ender
Mirjam Hakkaja
Ilmo Liiv — eksternina
Malle Luik
Kadri Mäger
Mari Nõmm — kiitusega
Eva Rebas
Urmas Reinson
Andu Rämmer
Allan Voog
Irina Vorobjova

EESTI JA SOOME-UGRI FILOLOOGIA STATSIONAARSELT LÕPETAJAD

Heidi Eskor — kiitusega
Krista Kivisalu
Piret Kõrjus
Hele Laur
Merike Miglai
Annely Mängel
Maarja Möldre
Airike Plink
Koidu Raudvere — kiitusega
Triin Soomets
Katrin Uind
Urve Värk
Katre Õim
Diplom välja antud enne 17. juunit 1994

EESTI KEELE JA KIRJANDUSE KAUGÜLIÕPILASED

Ulvi Aliste
Reili Argus
Marge Green
Tiiu Ilu — eksternina
Ülle Kaart
Irje Karjus
Piret Klesment
Marju Kõiva
Siiri Laidla
Marika Nugis
Heili Orav
Rena Paulus
Indrek Peterson
Epp Tapfer
Maire Tars — eksternina
Kaja Tullus
Toomas Uuskam

EESTI KEEL VÕÕRKEELENA

Marika Vaarik

VENE KEELE JA KIRJANDUSE ERIALAL DIPLOM VÄLJA ANTUD ENNE 17.06.94.

Oksana Feklistova

FILOSOOFIA ERIALA 5. AASTA STATSIONAARSELT LÕPETAJA

Jaan Kangilaski — kiitusega

KUUES SONETT

teab: sõnadesse ei mahu kuigi palju
sellest, mis on olemas.

Nii palju lilli püsib nimetuna
Mu meeles — liiga hägune on aim.
Küll paeluda võib silmi nõtke taim,
Kuid lausumata minust jääb ta puna.

See taevakildki sõnata jääb, kuna

Kõik nimed kõlaksid kui ülbe laim
Ta kohta. Jälle loodusele vaim
Peab relvituna maksma vaikusluna.

Ent sadu lilli piirab sinu rada
Ning süütult uudistad sa nende nime.
Ma vaikin kohmetult kui keelepime.

Su sädelust mis õieks ülistada,
Kui sõnadeks neist paindub liialt vähe?
Mis ma ei tea, neist saagu pärg su pähe.

REIN RAUD
Kogust «Kaks küünalt»

MAJANDUSTEADUSKOND

Välismajanduse eriala

Mari Avarmaa — kiitusega
Triin-Anette Kaasik
Hele Karilaid
Piret Karmo
Katri Kerem
Piret Koobas
Aivo Kurik
Ele-Merike Pärtel
Tairi Rõõm
Agne Sikkut
Jaak Sooäär
Martti Tiidelepp — kiitusega
Jaak Tikko
Katrin Toomel — kiitusega

Kaugõppes:

Alar Lõhmus

Turunduse ja kaubanduse eriala

Anu Adamson
Gina Bauman
Kairi Eier
Kersti Enneveer
Kairit Hirv
Piia Ilves
Marika Jäger
Maarika Järvemägi
Killu Kaleva
Kadi Karusaar
Kaire Kikas
Urve Koit
Taimo Kolsar
Katrin Kreegimäe
Ervin Laaneots
Sille Laev
Anneli Lastik
Aire Leht
Kai Lepik
Aune Lorup
Külli Mathiesen
Silva Merelaid
Riina Murumägi — kiitusega
Evely Otsa — kiitusega
Triin Parmsoo
Ahto Prost
Anneli Põld
Jaana Raig
Kadri Rattasepp
Jaana Raud
Maive Raud
Siret Rätsepp
Krista Rõõmus
Marjan Saar
Kaido Sirel
Katrin Sprengk
Riina Sule
Ülle Sõstra
Sirle Teras
Annika Uibo
Terje Vaik
Anne Valeng
Anu Varvik
Signe Vesso
Katrin Raitar
Diana Alteberg — kiitusega
Susanna Arakeljan
Julia Dmitrijeva — kiitusega
Olga Filippova — kiitusega
Meta Fleischer
Oksana Gorjanskaja
Violetta Guguljan
Sergri Guselnikov
Jelena Malinovskaja
Maksim Nikitin
Svetlana Popova
Irina Sidorenko
Natalja Sokolova
Anželika Vorobjova

Kaugõppes:

Gennadi Jõgi
Krista Kool
Regina Kreek
Merike Lahe
Maret Mäe
Tiiu Polma
Olavi Prei — kiitusega
Peeter Pung
Argo Raid
Kristiina Rapper
Eneli Saar
Evi Saarmets
Siiri Same — kiitusega
Kaja Sirol
Ivika Villers
Eve Tammet
Margit Tralla
Mairi Trumsi
Natalja Jegorova
Tamara Namitova
Inna Saad

Rahanduse ja panganduse eriala

Kalle Aleksius
Ilja Fenenko
Henrik Guthan
Margus Hiir
Karin Järveläinen
Andres Juhkam
Priit Järviste
Marko Karu
Andrus Kimber
Vladimir Klimušev
Kaia Klink
Hillar Kroon
Tanel Kõivupuu
Ilona Lepik
Tanel Liiv
Eneli Oras
Olavi Pajo
Maris Peda
Anneli Porila
Parvel Pruunsild
Urmas Riiel
Toomas Roosalu
Andres Rätsepp
Indrek Saapar
Tiia Schütz — kiitusega
Hillari Soosaar
Ethel Soosalu
Toomas Tsopp
Martin Veermäe
Kairi Viilup
Anu Vink
Margus Vooder
Kersti Õkva

Kaugõppes:

Riina Keldrima
Jaanus Kikas
Haidée Kivimägi
Elve Krusten
Tiina Laur
Lea Leppik
Reet Lipand
Kalev Niit
Aili Puss
Katrin Raudsepp
Kalev Reilik
Kai-Triin Rohtla
Hilja Saagpakk
Kaja Sammel
Marge Šinkarev
Silvia Schmidt
Ülle Tänav
Inna Bartoš
Galina Bogomolova
Alla Demidjonok
Svetlana Frolova
Oktjabrina Golovatjuk
Jelena Kartezi
Ludmilla Kljatskaja
Marika Kodis
Jelena Krassohhina
Larissa Kuzma
Natalja Larjuhhina
Marina Novatskaja
Irina Pazilina
Lidia Pozdejeva
Jelena Põldsam
Olga Skorohod
Elviira Soboleva
Veera Švidko
Jelena Tamm

Majandusküberneetika eriala

Ergo Elmend
Väino Ellamik
Margus Dsiss
Toomas Issak
Margo Külaots
Marko Paatsi
Raigo Pliibar
Sille Preimer
Kaupo Raid
Jaak Tõrs
Kuldar Veere
Kaido Väljaots

Majandusarvestuse ja analüüsi eriala

Taimi Akkel
Marin Alevi
Dmitri Gurevitš
Ave Hussar
Katrin Justus
Piia Kurusk
Kersti Lepik
Ülle Mathiesen
Kaia Mändmets
Anna Nilova
Diana Panasevitš
Aire Parts
Eilike Pruul
Merle Rahumets
Margus Rink
Aire Tampõld
Heleriin Tiisler
Olga Tomasova
Kati Truusalu
Marika Tubli
Viktoria Udojeva
Kairi Vaidalu
Ave Vanakamar
Sergei Vorobjov
Tatjana Vorontsova

Kaugõppes:

Miia Aavik
Irina Burtseva
Heiki Haabma
Deivy Holst
Tatjana Malova
Sille Mändmaa
Ülle Piiriste
Raissa Podgorskaja
Anna Samsonova
Ingrid Schulz
Svetlana Sofronova
Marika Talviste
Anneli Tammist
Marge Toode
Kersti Toomsoo
Kaire Torim
Vaido Uibo

Kaubatundmise ja kaubanduse eriala

Külli Schüts

KEHA-KULTUURI-TEADUSKOND

Statsionaarselt lõpetajad

Ingrid Aavik
Monika Ausmees
Liia Dubkovskaja
Priit Eelmäe
Jaano Junson
Karin Junson
Renaata Jüriso
Eron Järv
Margo Jõgi
Kalle Kaasik
Piibe Kerge
Triinu-Kristi Kinks
Hanno Koll
Sille Kurg
Epp Käpa
Valter Külvet
Kristi Lend
Livian Laaneots
Mati Lilliallik — kiitusega
Aili Lopman
Liivi Lõhmus
Meelis Maalmann
Marge Merisalu
Paavo Nael
Aira Nigul
Priit Paama
Anneli Palk
Neeme Pastik — kiitusega
Andrei Ponedelnikov
Pille Priilinn
Marju Pulver
Argo Raag
Maila Raidma
Marika Raiski — kiitusega
Sigrid Rammi
Ülle Telling
Kairi Tirel
Raivo Toomiste
Kersti Toots
Pavel Toritsõn
Viktoria Salahova
Tarmo Zernant
Aleksei Zukov

Mittestatsionaarselt lõpetajad

Eveli Allik
Marge Grauberg
Eda Hunt
Mare Kresling
Laos Lukas
Kadre Maalma
Merje Meemann
Silja Mägi
Küllike Ohno
Heidi Raudsepp
Raul Reiter
Krista Salf
Mati Seppi
Priit Sternhof
Viljar Suitsev
Priit Tasane

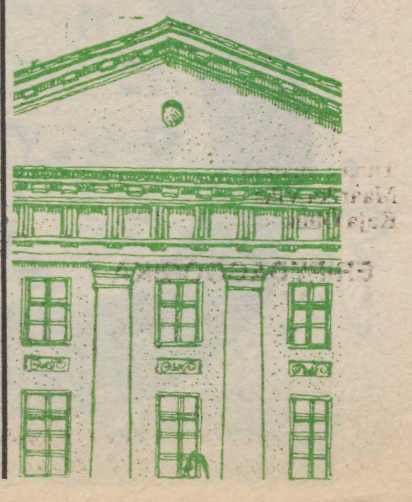

MATEMAATIKATEADUSKOND

Irina Aleksejeva	matemaatika õpetaja
Maili Arusalu	matemaatika õpetaja
Mari-Liis Baum	matemaatik-statistik
Andrei Gorjatšov	matemaatika õpetaja
Jaanus Grauberg	matemaatika õpetaja
Kadri Grauberg	matemaatika õpetaja
Terje Hõim	matemaatik — kiitusega
Marika Järv	matemaatika õpetaja
Erik Jõeveer	matemaatik-programmeerija
Meelis Kasela	matemaatik-statistik
Marika Kohv	matemaatika õpetaja
Mart Koppel	matemaatik-programmeerija
Blanca Kuljus	matemaatika õpetaja
Indrek-Marek Loos	matemaatika õpetaja
Kristel Luha	maatemaatik — kiitusega
Jelena Matina	matemaatik
Marek Mengel	matemaatik-programmeerija
Inna Miklaševskaja	matemaatika õpetaja
Urmas Mõttus	matemaatik-progrrammeerija — kiitusega
Olga Panova	matemaatik-statistik
Jelena Pinajeva	matemaatika õpetaja
Krista Raid	matemaatika õpetaja
Raigo Raid	matemaatika õpetaja
Mari Rell	matemaatik-statistik
Irina Romanets	matemaatika õpetaja
Merle Rosental	matemaatika õpetaja
Vadim Šabarov	matemaatika õpetaja
Katria Saul	matemaatik-statistik
Sirli Tammet	matemaatik-statistik
Ain Tõnisson	matemaatika õpetaja
Terje Vellemaa	matemaatik
Arvo Vennola	matemaatika õpetaja
Kelli Viilma	matemaatika õpetaja
Raili Vilt	matemaatika õpetaja
Maire Vinkmann	matemaatika õpetaja
Anna Vladimirova	matemaatika õpetaja

ÕIGUSTEADUSKOND

4. aasta

Harri Beekmann
Angelika Berg — kiitusega
Rainer Eidemiller
Maidu Kaasik
Kristina Kadak
Priit Kama
Indrek Kasela
Veli Kraavi
Andres Kuusk
Toomas Laanemaa
Lasse Lehis
Alo Lepik
Margus Liigand
Ants Mailend
Sanjay-Jaanus Mody
Merle Muda
Aaro Mõttus — kiitusega
Kadi Mägi
Liis Nael
Maarja Oviir
Helmut Pikmets
Sille Plink
Kristjan Põldmaa
Kaire Ronk
Ene Salekešina
Juhani Seilenthal
Janno Sepp
Ursula Siig
Tõnis Tamme
Gaabriel Tavits — kiitusega
Enrico Tint
Maris Tippo — kiitusega
Livia Toomik
Martin Traat
Kaido Tropp
Anu Uritan — kiitusega
Triin Uusen
Janek Valdma
Einar Vallandi
Teet Veer
Ivo Viires
Allan Viirma
Kenno Vilippus
Janek Voitka

5. aasta

Aarne Akerberg — kiitusega
Katrin Altmets
Inga Anipai
Veiko Bergmann
Jaan Hargi
Reet Hermann
Jaanus Ikla
Christel Ilves
Piia Jaaksoo
Raul Joamets
Piibe Jõgi — kiitusega
Lauri Kaare
Aldo Kaljurand
Ilmar Kalle
Silva Kark
Ants Karu
Karl Kask
Margus Kingisepp
Karen Kirs
Villu Kõve — kiitusega
Piret Lappert — kiitusega
Aivar Leismann
Anu Maala
Meelis Masso
Tõnu Meidra
Küllike Mitt
Lii Müürisepp
Tatjana Nabokova
Heli Paabo
Indrek Paukštys
Riina Pihel
Jüri Ploom
Marge Puusepp
Priidu Pärna
Madis Päts — kiitusega
Tõnu Raidma
Ülle Raig
Heidi Randoja
Ülari Reissaar
Mart Riisenberg
Külli Saar
Erik Salumäe
Koit Semjonov — kiitusega
Marek Sepp
Signe Sepping
Martin Simovart
Hardo Sokk
Raigo Sõlg — kiitusega
Silver Sära — kiitusega
Andu Tali
Villu Tragon
Margus Triisa
Tea Türnpuu
Anneli Urge — kiitusega
Erkki Veismann
Odyn Vosman

Kaugõpe

Velmar Brett
Mari-Ann Etverk
Džonni Giorgadze
Tiiu Greenbaum
Jüri Heinla
Maire Hirmat
Milja Janson
Riina Jääger — eksternina
Helen Kingi
Aivar Koppel
Ulme Kreisberg
Kersti Kull — kiitusega
Merike Kull
Ilona Küüts
Aili Laprik
Hillar-Peeter Luitsalu
Elle-Marie Makarova
Katrin Martinson
Ülle Mesi
Kaido Ojamets
Vitali Oleinik
Hannes Olev
Tiina Parkja
Silva Peebo
Vassili Petrov
Valeri Pukkonen — eksternina
Argo Pärn
Margit Redi
Peeter Reissar
Ene Salimova
Arved Schumann
Hiie Sild
Sirje Siruli
Silvia Stepanova
Tatjana Zotova
Inna Tegova
Kaja Tenisson
Karin Tenisson
Liina Urboja
Vladimir Ussatšov
Henn Vallimäe
Elle-Mai Velling
Aivar Viisma
Marge Voogma
Heli Väinaste

Eksternid:

Mart Tooming — kiitusega
Kersti Berendsen
Ülle Mölder
Toomas Tralla

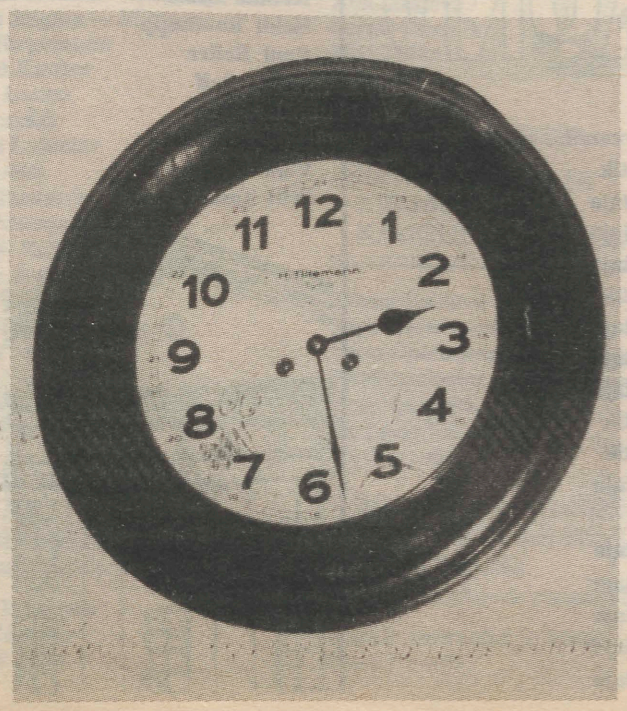

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND

Bioloogid

Annela Anger
Maano Aunapuu — kiitusega
Eve Elken
Külli Hovi
Illu Kaljuvee
Aili Kallastu
Krista Kert
Kristiina Kibe
Leho Kikas
Kadri Kilusk
Piret Kiristaja
Sigrid Lainevee
Ave Lellep
Eda Libe
Jaan Liira
Margit Mahlapuu — kiitusega
Margus Pihlak
Leelo Niibo
Eneli Oitmaa
Piret Ots
Andres Pae
Maire Peters
Andra Reenumägi
Tiina Seeman
Evelin Senkevitš
Tiia Teder
Riho Teras
Ave Tooming
Toomas Trapido
Maarika Uus
Merle Õige

Geograafid

Eike Eller
Lauri Jalonen
Katrin Kaasik
Kaarel Kaisel
Kaidi Kandla
Ülle Kasemetsa
Elle Kohv
Vivian Klimušev
Triin Laur
Kaja Loodla
Marge Mõtte
Krista Mölder
Triin Olvet
Kadri Park
Tiia Prass
Anneli Roosalu
Rain Ruusa
Veiko Sepp — kiitusega
Andro Simberg
Aivo Simmo
Sirli Soomlais
Marge Sumberg
Tiit Tammaru
Kairi Varkel

Geoloogid

Kalmer Jegonjan — kiitusega
Einar Kivisalu
Mall Kivisalu
Tuuli Laas
Marju Markina
Anti Moppel
Ivo Ojamäe
Reet Roosalu — kiitusega
Sten Suuroja
Mirjam Tombak

* * *

Tõeline tunne ei vajagi sõnade tuge,
Poolikust pilgust on küll näitamaks, mis on ta võim.

* * *

Armastus ühtviisi tühjaks teeb rahu ja rähma,
Pimedaks jääb temast hing, näha et rohkem, kui on.

* * *

Veinis on tõde, kuid paraku valega pooleks;
Joobnult sa teada ei või, kumba su peeker on täis.

* * *

Kirgede merre on uppuda küllaltki raske —
Alati leidub üks paat varjatud kõhkluse jaoks.

* * *

Tähendustäpsed on sõnad vaid lahkudes huulilt,
Kujutuks hajub neist tuum seotuna seosetus reas.

REIN RAUD
Kogust «Kaks küünalt»

FÜÜSIKA-KEEMIA TEADUSKOND

Füüsika erialal:

Vambola Kisand — kiitusega
Tanel Käämbre
Janek Laanearu
Argo Luude
Martin-Marek Mileiko
Laur Mägi
Jaan Männik
Dmitri Nevedrov
Maret Nugis — eksternina
Oleg Okulov
Oleg Sirotkin
Natalja Solovjova
Meelis Toomet
Viktor Tsepelin — kiitusega
Sergei Tseburanov
Andrei Tšižik
Marko Vana
Riho Vendt

Keemia erialal:

Evelin Abel
Aili Heinsoo
Koit Herodes — kiitusega
Iiris Kahn
Kaja Kallas
Agu Karindi
Evelin Kazantseva
Timo Kikas
Lilian Kippasto
Priit Kippasto
Hannes Kollist
Ly Kupri
Kai Lauri
Ivo Leito — kiitusega
Jaanus Lember
Anne Moori
Anne Nurme
Ingrid Nurmeots
Dmitri Panov
Viktoria Paroll
Signe Saarlo
Indrek Saks
Andres Salu
Evelin Sooba
Ly Suursild
Terje Teder
Külli Trei

LÕUA-POOLIK

Tudeng ärkab hommikul valutava peaga. Ta vaatab oma rahatagavara ja vannub tulist kurja: «Vaat, kus kuradi vemp. Nüüd olen tõesti purjus peaga tasunud kõik oma võlad.»

& & &

Üliõpilane, pastori poeg, märkas ühel päeval, et tema rahatagavarad on lõpukorral. Ta murdis tükk aega pead, kuidas sellest teatada nii, et see avaldaks head mõju. Viimaks ta kirjutas: «Kallis isa, kas sa oleksid nii lahke ja saadaksid mulle koguduse viimase ajakirja, samuti ka sada krooni.

PS. Ära unusta koguduse ajakirja.»

& & &

Tudengi isale helistab dekaan ja teatab, et tal on poja kohta üks hea ja üks halb uudis.

«Alustage halvast,» ütleb isa.

«Teie poeg on lootusetu pederast,» sõnab dekaan.

«Kui kohutav,» hüüab isa hämmeldunult. «Ja milline on siis hea uudis?»

«Just äsja valiti ta Maikuningannaks!» teatab dekaan.

& & &

«Öelge palun, professor, kuidas saab minu häält kõige paremini rakendada?»

«Teie näiteks... võiksite väga hästi appi karjuda, kui majas peaks tulekahju puhkema!»

& & &

«Kuidas pojal ülikoolis läheb?»

«Tänan, endisest paremini. Viimasele kirjale oli juba ise margi peale hankinud.»

& & &

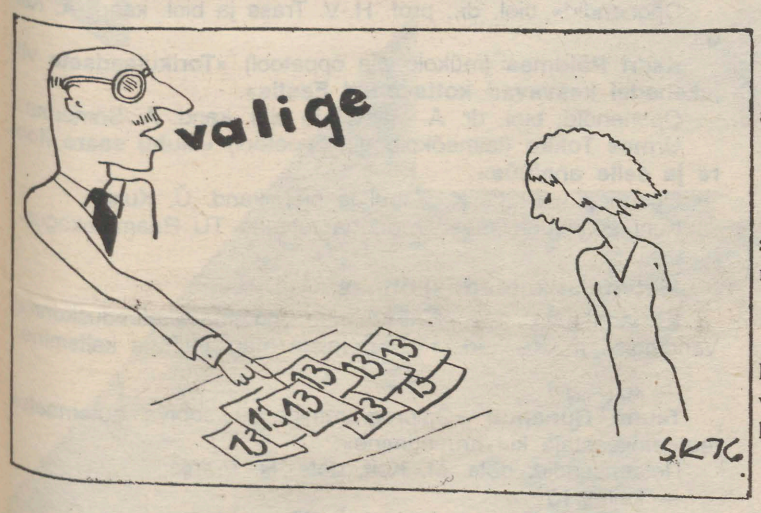

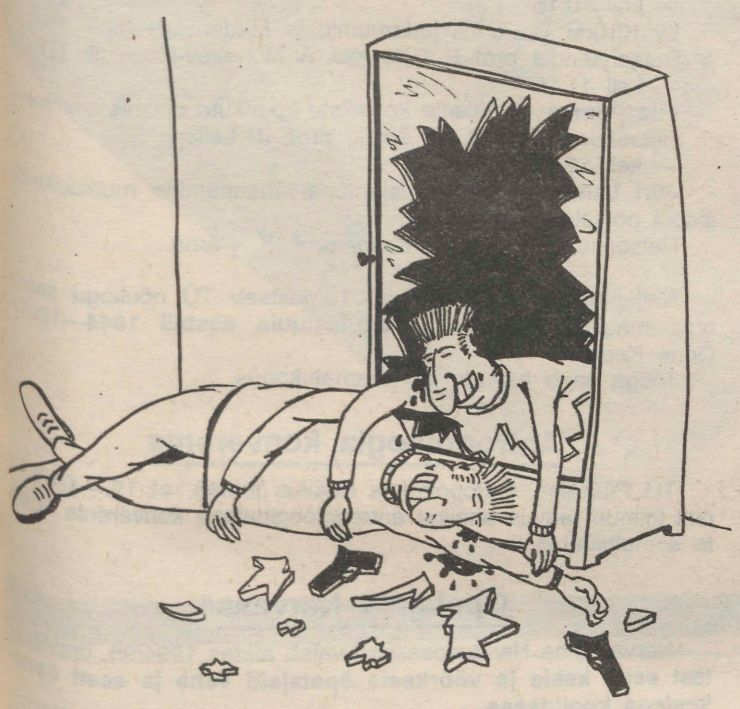

«Kuhu sa ruttad?»

«Näitusele.»

«Näitusele? Kellel on sind huvitav vaadata?»

& & &

«Küsimus mütoloogia loengul:

«Miks Minerval polnud meest?»

Vastus: «Ta oli tarkusejumalanna.»

& & &

«Mõtle vaid! Eile lasti mind tasuta loomaaeda.»

«Mitte midagi üllatavat. Imelik on ainult see, et sind sealt välja lasti.»

& & &

Tudeng professorile: «Kas teate, ma näen pidevalt unes, et minust on saanud professor. Mida ma peaksin tegema, et minu unenäost saaks tõelisus?»

«Peate vähem magama, mu sõber!» sõnas professor.

& & &

Tudeng küsivalt: «Räägitakse, et geniaalsus on haiguse tundemärk?»

Professor vastab rahustavalt: «Ärge muretsege, teie olete küll täiesti terve!»

& & &

Üliõpilased õppejõust: «Hea lektor ei tülita uute mõtetega.»

& & &

Üliõpilane üürib tuba ning soovides perenaisele head muljet jätta, sõnab: «Kui ma vanast korterist lahkusin, jäi mu perenaine nutma.»

«Minuga seda ei juhtu. Hakkate toa eest ette maksma.»

& & &

Õpetussõnu tudengile: «Kui sul on lahtine pea, siis on kõik korras, kuid selle juures tuleb ettevaatlik olla, mida sinna sisse kühveldad.»

& & &

«Mul on kuus tudengist tütart.»

«Kuut last on vist väga raske ülal pidada?»

«Mitte kuut, vaid ühtteist. Minu viis tütart on abielus tudengiga.»

& & &

Sirje: «Kaido kinkis mulle oma südame.»

Kairi: «Pead aga seda ettevaatlikult kohtlema, sest läinud nädalal ütles ta mulle, et olen purustanud ta südame.»

& & &

«Meie professor on hirmus hajameelne. Ta kukkus hiljuti vette ja oleks tingimata uppunud, kui tal viimasel hetkel poleks meelde tulnud, et ujuda oskab.»

& & &

Ilm on kole tuuline ja professor ajab hingetult tänaval kaabut taga. Viimaks ometi on tal kaabu käes, ta klopib selle tolmust puhtaks ja tahab parajasti pähe panna. Korraga tuleb keegi isand, võtab tal kaabu käest, paneb oma pähe ja ütleb:

«Olen teile väga tänulik.»

«Kuidas nii,» imestab professor, «mis eest siis?»

«Oma kübara püüdmise eest!»

«See oli ju minu oma!»

«Kahjuks ei, teie oma ripub teil nööripidi palitunööbi küljes!»

& & &

Info tuntud keemiaprofessori uuest teosest ja isakssaamisest saabus peaaegu üheaegselt. Kui teadusmeest õnnitleti tähtsa sündmuse puhul perekonnas, mõistis viimane selle all loomulikult saavutust, mis nõudis talt rohkem vaeva, ja vastas tagasihoidlikult:

«Palju tänu, kuid ilma oma kahe parima õpilase abita poleks ma sellega kunagi toime tulnud.»

& & &

Professorid omavahel:

«Imelik, kas sa siis ei tundnud, kui varga käsi su taskus oli?»

«Tundsin küll, kuid ma arvasin, et see on mu oma käsi.»

& & &

Professor kirikust välja astudes naisele:

«Noh, kes on siis nüüd hajameelne? Sina oleksid täna oma vihmavarju kirikusse jätnud, kui minul poleks meeles olnud nii oma kui ka sinu vihmavari kaasa võtta.»

Naine: «Kulla mees! Meil polnud ju kummalgi täna kirikusse minnes varju kaasas.»

& & &

Saksa professor Kessler tahtis palgata uue majateenija, kes pidi olema vaimselt arenenud. Ta avaldas sellekohase kuulutuse. Peatselt ilmus esimene kandidaat:

«Teie nimi, preili?»

«Matilda.»

«Nii, preili Matilda, kas võite mulle midagi jutustada Goethest?» küsis professor. Matilda oli solvunud:

«Härra professor, esiteks ei ole ma üldse Goethe juures teeninud. Ja teiseks, ma ei räägi eelmist pererahvast iialgi taga.»

& & &

Professor küsib teenijalt, kes tema kõlistamise peale tuppa tuleb:

«Mis kära seal trepil tehakse?»

Teenija: «Mõelge ometi härra, lapsed on trepist alla kukkunud.»

Professor: «Ütelge neile, et kui nad rahulikumalt kukkuda ei saa, siis jätku see parem tegemata.»

& & &

Professor pöördub juuksuri poole: «Juuksed, palun!»

«Heameelega, kuid enne tuleks siiski kübar ära võtta.»

Professor vaatab ringi: «Vabandust, ma ei märganudki, et siin on daamid...»

& & &

Professor näeb oma maja ukse ees väikest poissi haledasti nutvat. Asjata katsub ta last rahustada ja temalt teada saada nutu põhjust. Ta ei oska midagi muud peale hakata, kui viib poisi koju kaasa.

«Vaata,» ütleb ta naisele, «see poisike on vististi ära eksinud, katsu sina teda kuidagi rahustada ja koju toimetada.»

«Aga, mees,» hüüab proua professor, «see on ju meie oma Ernst!»

& & &

«Kui palju morfiumi te haigele välja kirjutasite?» küsib professor üliõpilaselt eksamil.

«0,1 grammi.»

«Enne või pärast lõunasööki?»

«Pärast.»

«Hästi tehtud, sest nii saab vaeseke veel enne surma kõhu täis süüa.»

& & &

Eksam kirjandusinstituudis. Professor küsib:

«Öelge paar fakti John Miltoni kohta.»

Tudeng: «Kui Milton abiellus, kirjutas ta poeemi «Kaotatud paradiis», kui naine suri, kirjutas mees «Tagasivõidetud paradiis.»

& & &

«Miks te pabistate?» küsis professor üliõpilaselt.

«Kas te tõesti minu küsimusi nii väga kardate?»

«Üldsegi mitte,» vastas üliõpilane, «ma kardan oma vastuseid.»

& & &

Professor: «Missugust kolme sõna tarvitavad üliõpilased kõige sagedamini?»

Üliõpilane: «Ma ei tea.»

Professor: «Päris õige.»

& & &

Professor: «Mida te võite öelda 17. sajandi suurte keemikute kohta?»

Tudeng: «Nad kõik on surnud.»

& & &

«Professor, esitage mulle veel üks küsimus!»

«Kas teil on teada eksami ümbertegemise kord?»

& & &

«Noh, poiss, kuidas eksam läks?»

«Hästi, isa, professor oli nii sõbralik ja vaga.»

«Kuidas nii, vaga?»

«Iga mu vastuse juures ristas ta käed ja sõnas: «Mu Jumal, mu Jumal!»»

Ülo Kardi naljakogust

Tartu juubelilaulupidu on 18. ja 19. juunil

REEDEL, 17. juunil

Kl. 18 — Raekoja platsil linnade ja maakondade laulupeotule vastuvõtmine.
Kl. 21 — endiste laulupeotegelaste mälestamine Raadi kalmistul.

LAUPÄEVAL, 18. juunil

Kl. 8 — puhkpilliorkestrite äratusmäng Raekoja platsil.
Kl. 11 — pressikonverents laululava ruumes.
Kl. 12 — külaliskollektiivide kontserdid linna erinevates paikades.
Kl. 14 — Jakob Hurda monumendi avamine Vanemuise pargis.
Kl. 16 — jumalateenistus Peetri kirikus.
Kl. 17 — laulupeokivi avamine, peotule süütamine Narva mäel, rongkäik Narva mäelt lauluväljakule.
Kl. 19 — kontsert laululaval.

PÜHAPÄEVAL, 19. juunil

Kl. 12 — külaliskollektiivide kontserdid linna erinevates paikades.
Kl. 15 — kontsert laululaval.
Kl. 19 — pressikonverents laululava ruumes.

* * *

Piletid: mõlema päeva piletid eraldi täiskasvanutele 20, lastele (kuni 12-a. k.a.) 10 ja pensionäridele 10 krooni.

Eelmüük 16. maist 19. juunini Tartus reisibüroos «E-Tour» — Gildi 5 ja Kalevi 59, Kesklinna kaubahallis, kaubamajas, kaupluses «Muusik» Riia 4 ja «Postimehe» leheärides. Pileteid müüakse ka 18. ja 19. juunil kaks tundi enne kontsertide algust.

SPORT SPORT

Spordikeskus teatab

Eesti üliõpilaste lõppeva õppeaasta viimased meistrivõistlused peeti maikuu lõpus kergejõustikus. TÜ staadionile kogunesid Eesti Akadeemilise Spordiliidu 8 liikmesõppeasutust.

Esimesel päeval võisteldi nn. massialadel, teisel päeval rohkem tehnilisematel aladel.

TÜ esindajaist tulid võitjateks: naiste 400 m jooksus — **Kristiina Herodes** (1.01,2); kuulitõukes — **Anu Toots** (11.62); 4x100 m teatejooksus — **Merle Kivimets, Maris Eespäev, Mariann Matlep, Kristiina Pomm** (54,4); 800 m jooksus — **Signe Randlane** (2.29,5); kettaheites — **Heli Põder** (36.24); meeste 100 m jooksus — **Andrus Hämelane** (10,7); 400 m jooksus — **Tiit Mauer** (49,1); kaugushüppes — **Eron Järv** (6.61); kuulitõukes — **Raido Mägi** (13.97); 400 m tõkkejooksus — **Tiit Mauer** (56,0); teivashüppes — **Raido Mägi** (4.20); kettaheites — **Aleksander Tammert** (55,44).

Tartu Ülikool korraldas õppeaasta jooksul üle-eestilised üliõpilasvõistlused üheteistkümnel spordialal (korvpall, võrkpall, sisekergejõustik, suusatamine, orienteerumine, sulgpall, tennis, rannavolle, tänavakorvpall, väliskergejõustik, põrandapall).

INFO! INFO! INFO!

Hei! Ära unusta sambat!

Lahedat tantsimist Tartus Anne kanali ääres on oodata reedel, **17. juuni** õhtul. Eksamid ju läbi. Siis saab pärastlõuna kella 4-st teoks esimene suur karneval — Tartu Samba '94. Kostüümid ei ole ju keeruline probleem! Tõsi, vaid parimat kostüümikandjat ootab autasu ja parimad tantsupaarid võivad priskeid auhindu nautida. Ära unusta sambat!

TÕNU KAUBA

TÜ klubi korraldab

ülikooli korvpalliväljakul
reedel, 17. juunil ja laupäeval, 18. juunil
kella 23-st kuni 03-ni
ÖÖJOSKARID ÕLLEGA

Üles astuvad tantsu- ja trallibändid, rocki- ja diskokängid.

Valgus firmalt R.E.M.

KIIRE UUDIS!!!! ÕPPIMISVÕIMALUS SOOMES KUOPIO ÜLIKOOLIS!!!

Magistrandidele ja doktorandidele
STIPENDIUM ***KUOPIO ÜLIKOOLI*** 5—6 KUUKS SÜGISSEMESTRIL 1994—1995

Stipendium sisaldab sõidukulud (Tartu—Kuopio—Tartu), majutuse ja taskuraha.

Kandideerijail esitada välissuhete osakonda **30. juuniks** järgmised dokumendid:

* isiklik avaldus rektori nimele;

* teadustöö programm (kuni 3 lk), mis sisaldab uurimisteema nimetuse, juhendaja nime, seni tehtu ja Soomes teha kavatsetava lühikirjelduse ning soovitava Soomes oleku aja;

* juhendaja soovitus;

* Kuopio ülikooli teaduskonna või osakonna nõusolek stipendiaat soovitud ajal vastu võtta.

* * *

ASTRID ZIALCITA STIPENDIUM

Õppimisvõimalus Filipiinidel Eesti üliõpilastele.

Lähem informatsioon: Ms. Bella M. Villanueva
Chief, Office of Scholarships and Student Services
Rooms 301 to 306, 3rd Floor, Vinzons Hall
University of Philippines
Diliman, Quezon City
Philippines
Telephones (632) 99 72 28; 99 50 71 local 6642, 6922 or 6533

Doktoriväitekirjade kaitsmisi

17. juunil kell 15 toimub TÜ nõukogu saalis Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudi vanemteaduri **Viiu Tuuliku** väitekirja «Kesknärvisüsteemi funktsionaalsete häirete varajane diagnostika tööstustöölistel kontakti puhul keemiliste toksiliste ainetega» kaitsmine meditsiinidoktori kraadi taotlemiseks.

Väitekirjaga saab tutvuda TÜ raamatukogus.

Magistritööde kaitsmisi

Keemiaosakonnas

Ursel Soomets «4,4-dibromobensiilhappe ja tema derivaatide süntees».

Retsensendid: dots., keemiakand. Tõnu Püssa ja prof., keemiakand. Peep Palumaa.

Kaitsmise algus kell 10.

Jüri Ivask «Ion Chromatography of Alcali. Alkaline Earth and Ammonium Ions.»

Retsensendid: lektor, keemiakand. Lilli Paama ja dots., keemiakand. Heino Kokk.

Kaitsmise algus kell 11.30.

Kalju Kahn «Poly-(N-Ethyl-4-Vinylpyridine) Synthesis and Complexes with DNA.»

Retsensendid: Ph.D., lektor Peeter Burk ja prof. keemiakand. Toomas Tenno.

Kaitsmise algus kell 14.

Jüri Ruut «Mikroelementide määramine mõningates toiduainetes inversioonkronopotensiomeetria meetodil.»

Retsensendid: dotsent, keemiakand. Heldur Keis ja dots., keemiakand. Enn Lust.

Kaitsmise algus kell 15.30.

* * *

Teisipäeval, 28. juunil kell 12 toimub Ülikooli 16 aud. 215 **Inta Somsi** magistritöö «Kahest lähenemisviisist keeleanalüütikas seoses Saul A. Kripke nimeteooriaga» kaitsmine. Ametlikud oponendid dots. V. Parve ja prof. M. Kõiv.

Botaanika ja ökoloogia instituudis

kaitstakse 21. juunil kl. 9.15 A. Vaga nim. aud. järgmised magistritööd:

Herdis Villems (taimeökoloogia õppetool) **«Saaremaa liigirikaste madalsoode kaasaegne seisund ja taimekooslused».**

Oponendid» biol. dr., prof. H.-V. Trass ja biol. kand. A. Kalda.

Kadri Põldmaa (mükoloogia õppetool) **«Torikulaadsete viljakehadel kasvavad kottseened Eestis».**

Oponendid: biol. dr. A. Raitviir ja biol. kand. A. Sõmermaa.

Urmas Tokko (taimeökoloogia õppetool) **«Muhu saare floora ja selle analüüs».**

Oponendid: Ph.D. K. Zobel ja biol. kand. Ü. Kukk.

Kuni 20. juunini saab töödega tutvuda TÜ Raamatukogus.

Matemaatikateaduskonnas

Esmaspäeval, 20. juunil toimub matemaatikateaduskonnas Vanemuise tn. 46 aud. 136 järgmiste magistritööde kaitsmine.

— kell 8.15

Tauno Õunapuu «Õpiprogrammidesse sobiva automaatse teoreemitõestaja konstrueerimine».

Retsensendid: dots. M. Koit, dots. R. Prank.

— kell 9.15

Olga Sokratova «Ω-ringid ja polügoonid üle nende».

Retsensendid: prof. P. Normak (TPÜ), dots. U. Kaljulaid.

— kell 10.15

Ly Kirikal «Lorentzi jadaruumid ja M-ideaalid».

Retsensendid: prof. E. Oja, dots. A. Monakov-Rogozkin (TPÜ).

— kell 11.15

Ella Puman «Plastsete kooniliste koorikute optimiseerimine».

Retsensendid: prof. Ü. Lepik, prof. J. Lellep.

— kell 13.15

Jüri Lember «Tõenäosusjaotuse lähendamine ruutkaofunktsiooni põhjal».

Retsensendid: dots. T. Kollo, prof. K. Pärna.

* * *

Neljapäeval, 16. juunil kell 10 kaitseb TÜ nõukogu saalis oma magistritööd **«Eesti pagulasluule aastail 1944—1992»** Õnne Kepp.

Tööga saab tutvuda TÜ raamatukogus.

Antropoloogia konverents

TÜ Füüsilise Antropoloogia Keskus teatab, et 15.—18. juunini toimub rahvusvaheline antropoloogiaalane konverents «Laste somatolüübid II».

Õpetajaid Narvasse

Narva Linna Haridusosakond vajab alates 1994/95. õppeaastast **eesti keele ja võõrkeele õpetajaid vene ja eesti õppekeelega koolidesse.**

Võimaldatakse korter ja koefitsiendiga töötasu.

Inglise keele kursus

Folkuniversitetet Tartu korraldab ka uuel õppeaastal TOFEL inglise keele kursusi. Esimene kursus toimub **12. septembrist 14. oktoobrini.**

Info ja registreerimine: Ülikooli 12, tel. 8-272-414-80.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 1487. Tiraaž 1500.

35 180

HEAD ALGUST

Tere!

Rohkem kui tuhandele noorele inimesele ütleb ülikool «Tere!» esimest korda, paljudele teistele ei tea mitmendat. Sügis toob kokku vanad ja uued. Nii on see olnud sajandeid Tartuski. Alma mater *märgib taas üht oma tähist — suuremate juubelite järel on põhjust meeles pidada rahvusülikooli 75. aastat. See kõik on ees nii esmakursuslastel kui vanematel.*

Kõigest sellest, mis peagi toimumas ja vahepealgi aset leidnud, tahab teada anda «Universitas Tartuensis», aga seda koos lugejate endiga. Leht ilmub reedeti, kaastöid ootame nädala algul.

Kohtumiseni!

Aulaloeng
JAKOB von UEXKÜLL
THE ESTONIAN PATH TO A GREEN FUTURE
(Eesti tee rohelisse tulevikku)
teisipäeval, 6. septembril kl. 14.15.

NR. 24 (1760)
ESMASPÄEV,
29. AUGUST 1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

JÄRGMINE
«UT»
ILMUB
REEDEL,
9. SEPTEMBRIL

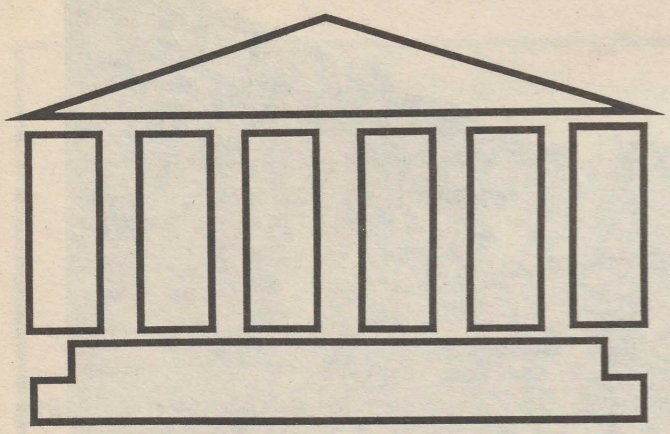

ÜLIÕPILASTE ARVATES ON ÜLIKOOLIST SAADAVA HARIDUSE TASE TÕUSNUD

Sellisele järeldusele jõuti 1993.-1994. aasta kevadtalvel Tartu Ülikooli teabetalituse läbiviidud küsitluse tulemusena. Anketeerimise eesmärk oli teada saada, milline on ettekujutus ülikoolist tartlaste seas. Lisaks üliõpilastele ja ülikooli õppejõududele küsitleti ka neid tartlasi, kes ülikooliga kokku ei puutu, keskkooli lõpuklassi õpilasi ja võrdluseks Tartu elanikega Riigikogu ja valitsuse liikmeid.

Selle küsitluse jaoks koostatud ankeedis paluti hinnata Tartu Ülikooli osa tänapäeva Eesti ühiskonnas, ülikoolist saadava hariduse taset ning iseloomustada praegust TÜ-d ja meenutada sellega seotud inimesi, kohti või sündmusi.

✔ ✔ ✔

Kuigi üldjoontes langesid hinnangud kokku, esines ka erinevusi gruppide vahel sõltuvalt sellest, kui palju nad olid informeeritud ülikooli ees seisnevatest tegelikest probleemidest. 69 % kõigist vastanutest hindas Tartu Ülikooli osa tänapäeva Eesti ühiskonnas märkimisväärseks, mõnes valdkonnas väga oluliseks. Kõige rohkem, 84 % jagas seda arvamust üliõpilaste grupp. Tudengite jaoks on ülikool prestiižikaks ja meeldivaks kohaks, kust saab head haridust. Neile on ta institutsiooniks, mida tasub tõsiselt võtta — ta on mainekas, erinevate aegade jooksul palju häid haritlasi andnud akadeemiline organisatsioon. Kuigi ta on praegu majanduslikes raskustes, on hariduse tase siiski hea ja tõuseb veelgi. 54 % üliõpilaste arvates on Tartu Ülikoolist saadava hariduse tase paranenud. Ülikooliga seostub palju meeldivaid paiku, kus saab õppida ja eakaaslastega suhelda: raamatukogu, kohvikud, ühiselamud, samuti veedetakse aega koos ühiselamu-, õpingu- ja kursusekaaslastega ning võetakse osa tudengipäevadest. Võib öelda, et üliõpilase imidžis on olulised nii õppimine kui ka vaba aja veetmise võimalused. Ülikooli tajutakse teistest gruppidest veidi keerulisema ning traditsioonilisema ja vanamoodsamana.

✔ ✔ ✔

Kuigi 44 % õppejõude on ära märkinud haridustaseme tõusu, mainitakse ülikooliga seonduvatest sündmustest eelkõige mitte teaduspoole, vaid haldus- ja majanduspoolega seonduvat. Vaatamata sellele, et ülikooli nähakse läbi raskuste uuenevana, ollakse soovitust veel küllalt kaugel. Selle põhjust nähakse materiaalsete võimaluste puudumises ja ülikoolisiseses liigselt bürokraatlikus asjaajamises. Ülikooli tajutakse teistest gruppidest jäigema, tõsisema, väiksema, vähetuntuma ja autoritaarsemana. Ainult 17 % õppejõude leidis ülikooli olevat maineka, kuigi see oli üldkogumis enim nimetatud omadussõna. Samuti pole mitte ükski õppejõud ülikooli akadeemiliseks nimetanud. Ülikooliga seostatud kohtadest ja sündmustest mainiti sagedamini ülikooli 350. aasta juubelit, peahoonet, kliinikumi käivitumist, sotsiaal- ja usuteaduskonnaga seonduvat.

Tartlased loevad ülikooli mainekaks. Nende ettekujutuse järgi on ülikool üks Eesti parimaid ja kuulsamaid õppeasutusi, mille osa Eesti ühiskonnas on märkimisväärne. Levinud arvamus on, et ülikool kannatab rahapuuduse käes, kuid vaatamata sellele leitakse, et ta uueneb ja käib ajaga pidevalt kaasas, järjest rohkem käib ülikoolis väliskülalisi ja ka ülikooliinimesi usutakse üha enam välismaal käivat. Lisaks mitmetele ülikooli inimestele, kes osalevad ühiskondlikus elus, kujundavad ülikooli imidžit ka erinevad õppehooned, peahoone, raamatukogu, aga ka rahvarohked üritused nagu näiteks kevad- ja sügispäevad. Tartlased tajuvad ülikooli naiselikuna. See kajastub ka tänavapildis.

Keskkoolilõpetajate jaoks peitub ülikoolis potentsiaal edaspidiseks elukäiguks. Paljud nendest loevad ülikooli siiski kättesaamatuks ja raskeks. Nende jaoks on ülikool eelkõige kohaks, kus saab teiste noortega suhelda. Ülikoolielu tajutakse olevat kiire tempoga, kus juhtub koguaeg midagi põnevat. Teiste gruppidega võrreldes tajutakse ülikooli suurema, erksama, tugevama, lõbusama, kaasaegsema ja internatsionaalsemana. Haridus on võrreldes üliõpilastega rohkem tagaplaanil.

✔ ✔ ✔

Riigikogu ja valitsusliikmete grupi imidž ülikoolist erineb veidi teiste gruppide omast. Ülikooli osa ühiskonnas loetakse vajalikuks. Kuna osa nendest on märkinud elukohaks Tartu, siis võib arvata, et selles kajastub nostalgia Tartu järele. Ülikool on mainekas, ajalooliste traditsioonidega, kuid kaasaja nõuetele pisut jalgu jäänud. Sellele vaatamata nähakse teda maailmale avanevana, edasipürgivana, ajaga kaasa liikuvana, kuigi see tundub mõnikord tarbetu rabelemisena. Kuna praegu on valitsuses ja Riigikogus «laulva revolutsiooni» ajal esile kerkinud poliitikud, siis pole sugugi üllatav, et ülikool seostub fosforiidikoosolekute, aga ka 60-ndate aastate kultuurieluga. Olulist materiaalset vaesust see grupp ülikooli juures ei näe. Ülikooli tajutakse teistest gruppidest soojema ja lihtsamana.

Ülikooliga seostatud nimedest mainiti kõigis gruppides enim praegust rektorit Peeter Tulvistet, seda ka seoses rektori valimistega. Ka Juri Lotmanit, kelle surma ajal toimus küsitlus, nimetati kõigis gruppides. Kolmandana mainitud kauaaegset rektorit Arnold Koopi ja neljandana nimetatud Paul Aristet mainisid kõige rohkem tartlased. Viienda ja kuuendana mainitud Gustav Adolfi ja K. E. von Baeri puhul pole päris selge, kas mõeldi kujusid või ajaloolisi isikuid. Neile järgnesid peale Tulvistet teise ja kolmandana praegu elavad inimesed, kelleks olid Juhan Peegel (seostati tema juubelitega) ja Vello Peedimaa, keda seostati tema majandustegevusega.

✔ ✔ ✔

Kokku küsitleti juhuvaliku abil 221 inimest, kellest 114 olid naissoost ja 106 meessoost. Vastajate vanus ulatus 17-st eluaastast kuni 71 eluaastani, keskmine vanus oli 31,6 aastat. Kõik vastajad olid eesti keele valdajad. Vastajate grupid olid erinevate suurustega: õppejõude 36, Riigikogu ja valitsuse liikmeid 42, ülikooliga mitteseotud tartlasi 69, abituriente 30 ja üliõpilasi 44 inimest.

ANDU RÄMMER,
psühholoogia diplomand
1993/1994 õ.-a.

Naiskooril on huvitav aasta!

Tänavune lauluaasta tõotab tulla eriline Tartu Ülikooli akadeemilisele naiskoorile ja tema publikule.

Tartu Ülikoolile ja eesti koorimuusikale rahvusvahelist tunnustust toonud kooril täitub märtsis poolsada aastat.

Koori rajaja ja esimene dirigent oli eesti koorimuusika *grand old man* Richard Ritsing. Praegune dirigent Vaike Uibopuu on eestlastele teada kui esimene naisdirigent, kes juhatanud üldlaulupeo koori.

Kuni 17. septembrini on ülikooli naiskoor Hispaanias II rahvusvahelisel üliõpilaskooride festivalil.

Algava juubeliaasta kavas on mitmeid eri stiili ja sisuga kontserte. Ettekandele tulevad Johann Michael Haydni missa Sub. Titulo Sti. Leopoldi keelpilliorkestri, kahe metsasarve ja oreliga, eesti koorimuusika tippteoseid V. Tormiselt, E. Mägilt ja koos puhkpilliorkestriga «Popsid» kevadine *show* Emajõel. Juubelikontserdil tulevad ettekandele ka teosed, mis laekuvad uudisloomingu konkursile ülikooli naiskoori auhindadele.

Noor neiu!

Kui Sa pead viisi ja armastad muusikat, tahad laulda Eesti ühe parema dirigendi Vaike Uibopuu käe all, osaleda üliõpilaslaulupidudel, rahvusvahelistel festivalidel ja konkurssidel, pead lugu heast seltskonnast ja stiilsetest üritustest,

TULE ÜLIKOOLI AKADEEMILISSE NAISKOORI just tänavu, mil meie kooril on 50. juubeliaasta.

Ootame sind 20., 22., 27. ja 29. septembril kl. 18.05 peahoone aud. 128.

ENE SEIDLA

Üldine kirjeldus

Vilistlaste kojutulek («homecoming» ingl. k.) on ürituste pakett, mis leiab aset ülikooli juures ning annab vilistlastele võimaluse taas külastada oma ülikooli. Ürituste eesmärk on anda vilistlastele ülevaade ülikooli hetkeseisust, tema tulevikust, arengukavast. Samas on võimalik kohata tudengiaegseid sõpru ja tuttavaid ning muidu meeldivalt aega veeta. Kuna tegemist on suure ettevõtmisega, mis pakub ajaviidet paljudele inimestele, siis ei ole osavõtjate ring piiratud ainult vilistlastega. Kojutulek näitab ülikooli ja tema vilistlasi kogu linnale ja läbi meedia ka vabariigile.

Kojutulek peaks olema suureks abiks vilistlaste ja ülikooli vaheliste kontaktide tugevdamisel, muutes need regulaarseks. Üritused peavad samuti näitama ülikooli ja tema vilistlasi linnale, luues Tartus tõelise ülikoolilinnatunde. Kuigi kojutulek on olemuselt küll ülikoolikeskne, haarab see oma üritustesse kaasa ja pakub meelelahutust ka linnakodanikele.

Sellised kojutulekud toimuvad peaaegu iga ülikooli juures Põhja-Ameerikas ja paljudes Euroopa ülikoolides.

TARTU ÜLIKOOLI I VILISTLASTE KOJUTULEK

30. SEPTEMBRIST 2. OKTOOBRINI

Ürituste kava

Reede, 30. september

17 — teaduskondade, osakondade, instituutide külastamine.

19 — ball «Vanemuises». Kojutuleku avamine. Tartu Ülikooli missi valimine.

19 — kohtumispaigad lõpetamisaastate järgi linna mitmesugustes restoranides, klubides.

Laupäev, 1. oktoober

10 — kõnekoosolek «Tartu Ülikool täna ja homme» TÜ aulas.

13 — jalgpall vilistlaste ja üliõpilaste vahel TÜ staadionil.

16 — rongkäik Vanemuise tänavalt ülikooli ette.

17.30 — suur pidu lauluväljakul. Esinevad koorid, ansamblid, koomikud. Südaööst retrodisko.

Pühapäev, 2. oktoober

11 — piknik Tähtvere pargis.

Reedel ja laupäeval avatud TÜ Ajaloomuuseum ja TÜ Raamatukogu.

Täpsem info ajakirjanduses, raadios ja televisioonis.

Info ja broneerimine telefonil (372) 7 432 806.

Kui tahad ülikoolist rohkem teada, teata ka ise

Mis on uudist teabetalituses? Vastab teabetalituse juhataja URMAS AUNIN.

«Teabetalitus edastab Eesti pressile kirjalikke lühiülevaateid ülikoolis toimunud sündmustest. Toimetused kasutavad neid algmaterjalina, täiendavad või avaldavad neist seda, mida ise vajalikuks peavad. Saadame neid faksiga 16 kohta. Ülevaateid saavad kohalikud tele- ja raadiojaamad, päevalehed, uudisteagentuurid ETA ja BNS jt., aga samuti «Eesti Päevaleht» Stockholmis, kus töötab praegu ka Indrek Mustimets. Meie materjale on avaldanud ka Kanada ajaleht «Vaba Eestlane».

Alates kevadest oleme koostanud ja kirjalikult väljastanud eespoolmainitutele ka eelinfot ülikoolis toimuvate järgneva nädala sündmuste kohta. Kõik pressiteated ja ülevaated säilivad ka ülikooli arvutiinfosüsteemis, mille väljaarendamisega tegeleb Erkki Leego.»

Ülikool on suur, eelinfot on ju üsna raske kokku panna.

Kõigepealt saatsime teaduskondadesse ja allasutustesse ringkirjad, milles palusime, et nad meid oma sündmustest eelnevalt informeeriksid. Kahjuks on info laekunud üsna juhuslikult. Oleme ka ise dekanaatidesse ja mujale helistanud ning uurinud, mis toimub. Eelteadetesse lülitame rektoraadis toimuva, väliskülalised, raamatukogu kultuuriosakonna materjali, konverentside kava jm. Vahel on päris piinlik, kui ajakirjanikud helistavad meile ja tahavad täpsustavat teavet mõne sündmuse kohta, mida meie ei teagi. Allasutused võiksid ka ise sellest huvitatud olla, et neist kirjutatakse. **Lühikeses eelteates piisab sündmuse mainimisest, kohast, kellaajast ning kontaktisiku koordinaatidest. Selle võib tuua meile peahoone ruumi 209 või jätta kantseleisse.** Igal reedel koostame eelinfo kava ja saadame ära.»

Kes selle tööga tegelevad?

«Praegu tegelevad sellega vaheldumisi Maiu Fischer ja Ene Kõresaar, minu peal on rohkem ülevaadete kirjutamine.»

Mis veel on uudiseks?

«Kirjastusse on viidud ülikooli aastaraamat, on valminud ka mõned reklaamtrükised, mida ülikooli müügipunktist osta saab. Lähemal ajal anname täpsemalt teada ka rahvusülikooli 75. juubeli üritustest, sellega tegeleb põhiliselt Katri Raik.»

Küsis **VARJE SOOTAK**

Edustus annab teada

Kevadel kinnitas TÜÜ Edustuse 3. koosseis TÜÜ Edustuse 4. koosseisu tööd ettevalmistava komisjoni. Komisjoni esimeheks valiti Kaupo Karelson. Suvi hakkab lõppema ning 1. septembril asub tööle uus edustus. Mida on suvel tehtud ning mida uut on plaanis?

✔ ✔ ✔

✔ **Alates esmaspäevast, 22. augustist, väljastatakse üliõpilaskonna liikmekaarte** kõigile üliõpilastele, magistrandidele ja doktorandidele. Üliõpilaskonna selle aasta liikmemaksu suurus on 30 krooni. Liikmekaardi saamiseks tuleb kaasa võtta ka pilt. Sel aastal saavad TÜ Üliõpilaskonna liikmed kasutada mitmeid uusi spetsiaalselt neile mõeldud soodustusi.

✔ **Endiselt antakse välja rahvusvahelisi üliõpilaspileteid.** Need kehtivad 1. jaanuarini. Rahvusvaheline üliõpilaspilet maksab 50 krooni. Kaasa tuleb võtta pilt.

✔ **Taas on avatud paljunduskeskus Narva mnt. 27.** Hinnad on üliõpilastele odavamad kui kusagil mujal. Paljunduskeskus on lahti tööpäeviti kl. 9—12 ja 15—17.

✔ **Üliõpilaskonna liikmekaardi omanikud saavad tasuta kasutada korteribörsi teenuseid.** Praegu on valida 30 eraka vahel, hinnad kõiguvad 150—800 kroonini.

✔ **Üliõpilaskonna ruumidest võib osta üliõpilaskonna T-särgi** hinnaga 35 krooni. Valida on kolme eri värvi vahel.

✔ **Sügisest alustab tööd tööbörs.** Juba praegu on saabunud esimesed tööpakkumised.

✔ **Õppelaenu hakkab saama alates 5. septembrist.**

✔ **30. septembrist 2. oktoobrini toimub Tartu Ülikooli I vilistlaste kojutulek.** Kõigist üritustest on oodatud osa võtma ka üliõpilased.

✔ **Kojutuleku raames valitakse 30. septembril esimene Tartu Ülikooli miss.**

✔ ✔ ✔

Edustus asub endiselt aadressil Ülikooli 20—305 ning on sel aastal avatud tööpäeviti kl. 9—16.

Tule ja astu läbi! Kõik Sinu mõtted ja ettepanekud on oodatud.

LY LEEDU,
TÜÜ Edustus

TÜ nõukogus

17. juunil

✔ **Filosoofiateaduskonna ajaloo osakonna lähiajaloo korraliseks professoriks valiti ajaloodoktor JÜRI ANT.**

✔ **Erakorraliseks professoriks valiti:**
sisehaiguste alal meditsiinidoktor **KALJO VALGMA** ja laineoptika alal (0,5) ETA FI laborijuhataja füüsika-matemaatikadoktor **PEETER SAARI.**

✔ **ETA vakantsetele kohtadele esitati kandidaatideks professorid Jaak Aaviksoo, Jüri Allik, Paul Alvre, Jaak Järv, Peeter Tulviste, Voldemar Vaga ja Tiit-Rein Viitso.**

✔ **TÜ nõukogu kuulas ära rektor prof. Peeter Tulviste aruande oma tööst ja ülikooli olukorrast.**

✔ **Arutati ka TÜ arengukava projekti lähtekohti.** Nõukogu otsustas vastavalt TÜ valitsuse soovitusele, et teaduskondadel tuleb esitada oma arengukavade põhiseisukohad 30. septembriks. Edasi järgneb arutelu oktoobrikuu nõukogus.

✔ **Otsustati luua interdistsiplinaarne orientalistikakeskus filosoofiateaduskonnas.**

Heinrich Aruksaar 80

ÓNNITLEME!

7. septembril saab 80-aastaseks Eesti teenekamaid meteorolooge HEINRICH ARUKSAAR. Juubilar on kahel korral (1943 ja 1945) lõpetanud Tartu Ülikooli, õpetanud paljusid üldfüüsika ja geofüüsika aineid, kirjutanud mitmeid õpikuid. Praegu on lugupeetud juubilari töölaual geofüüsika ajaloo artiklite käsikirjad.

Tugevat tervist ja erksat vaimu!

KOLLEEGID JA ÕPILASED

Hea üliõpilane!

Kuidas saab õppelaenu?

1994. aasta sügissemestril saab õppelaenu alates 5. septembrist.

Õppelaenu annab välja Tartu Hoiupank aadressil Raekoja plats 20. Selleks, et saada õppelaenu, on vaja:

1. Leida 2 laenu käendajat
   a) 1 füüsiline isik ja 1 juriidiline isik või
   b) 2 füüsilist isikut.

Füüsiline isik peab võtma töö juurest palgatõendi, kus on näidatud tema viimase 6 kuu palk (vähemalt 12 miinimumpalka). Käendus vormistatakse notari juures (á 10 kr);

2. Võtta Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna Edustusest (Ülikooli 20—305) tõend, et olete üliõpilane (magistrand). Tõend hakkab kehtima 1 päev pärast selle väljaandmist ja kehtib 30 päeva;

3. Vormistada Hoiupangas laenutaotlus.

Laenu saab kätte umbes 3 päeva möödudes alates laenutaotluse esitamisest.

Laenu suurus on üliõpilastel 5 ja magistrandidel 6 miinimumpalka semestris.

NB! 1. septembril võib EV Valitsus suurendada miinimumpalka 300 kroonilt 470 kroonile.

Eelvoor 9. septembril kell 12 Sõbra Majas.
Kaasa trikoo ja kontsaga kingad.
Lõppvoor 30. septembril
Tartu Ülikooli vilistlaste kojutuleku ballil.
Võitja sõidab Miss Hawaiian Tropic '95le.
Oodatud on kõik kenad
Tartu Ülikooli tudengineiud.

Ülikooli peahoone katsejäneseks

Rahvusülikooli 75. juubeli künnisel otsustas ülikooli haldus, et peahoone fassaadi portikuse osa koos välistrepiga vajaks kõrgete külaliste saabumise puhuks kordaseadmist. 1990. aasta suvel valede värvidega ja sobimatu tehnoloogiaga tehtud remondi kvaliteet ilmneb eriti kujukalt peahoone sammastel. Selle fassaadiosa remondi kuludeks hinnati 400 000 krooni.

Töö anti teha ehitusfirmale «Rand ja Tuulberg», kes omakorda kaasas ka restaureerimisfirma AS «Restari». Ülikooli ja ehitusfirma vahel sõlmiti leping, milles muuhulgas nähti ette, et ehitusfirma teeb kõik kooskõlastused, mida Eesti Vabariigis kehtivad seadused ja määrused ette näevad. Jõudis kätte reede, 22. juuli. Hommikul sõitis peahoone ette võimas veekahur, et alustada vana värvi mahavõtmist, ja alustaski. Järgnevaid sündmusi on ajakirjanduses piisavalt valgustatud, (vt. «Postimees» 25. 07. 94, 26. 07. 94, 28. 07. 94. «Liivimaa Kroonika» 28. 07. 94. «Liivimaa Kuller» 28. 07. 94)

Kuna ehitusfirma alustas töid kehtivat muinsuskaitse seadust eirates, peatas remonditööd Muinsuskaitse Ameti Tartu Inspektsioon. Vastavalt seadusele peab kaitse all olevate hoonete puhul tegema vajalikud eeluuringud, koostama vastavad projektid ning kooskõlastama muinsuskaitse ametiga. Muinsuskaitse all olevate hoonete remondi või ehitustööde puhul ei saa otsustada ainuisikuliselt, vaid töö ettevalmistusperioodil on vajalik mitmete erialainimeste ja ekspertide kaasamine. **Niisuguseid töid ei saa teha kiirustades, ülepeakaela.** Muinsuskaitse seadus, mille 9. märtsil 1994. aastal Riigikogu vastu võttis ja mille oma otsusega nr. 289 28. märtsist 1994. aastal vabariigi president välja kuulutas, ongi ju selleks, et tagada kultuurimälestiste säilimine ja mälestiste kaitse korraldamisel tekkivaid suhteid. Kahjuks ei tunne seda seadust paljud kaitse all olevate objektide valdajad ega ka ehitus- ja restaureerimistöid tegevad firmad või ei hooli nad sellest, nagu sageli praegu Eestimaal kombeks.

Käesoleval juhul pole tegemist mitte mingisuguse «arusaamatusega», «näpuveaga», vaidlustega ehitusküsimustes või «proovimisega». **Tegu on kõige puhtama seaduserikkumisega ja tööde valest otsast alustamisega.** Mismoodi nüüd edasi tegutsetakse, pole veel selgunud, sest asjade seis on sama, mis kuu aega tagasi. Kuidas kavatsetakse vana värvikiht maha võtta, milliste materjalidega ja mis kvaliteediga materjalidega (lubi, liiv jne.) seda tehakse, millega peahoonet edaspidi värvida kavatsetakse ja kui palju aega iga tööoperatsioon nõuab jne., selles pole ikka veel selgust. Ehitusfirma ja «Restari» on selles osas praegu niisama targad nagu kuu aega tagasi. Vajalike uuringute tegemiseks pole jõutud isegi tellinguid üles panna. Ilmselt tahetakse jälle kuidagi lihtsamalt toime tulla.

Ülikooli peahoone pole mingi katsejänes restaureerimis- ja remondialasteks katseteks. Ilmselt ei kavatseta seekord selles stiilis tegutseda nagu rahvusülikooli 70. aastapäeva puhul, kus potjomkinluse tegemisel värvipintslid sammaste külge kinni külmusid ja värv esimese sula ajal maha tuli.

TULLIO ILOMETS,
Akadeemilise Muinsuskaitse Seltsi esimees

Raamatukogugi ootab!

Alates käesolevast õppeaastast (1994/95) on raamatukogu õppekirjanduse kojulaenutustähtajad üks kuu või kaks kuud! Endiselt on võimalik õpikut ka lugemissaalist mõneks päevaks koju laenutada.

ESMAKURSUSLASED!

Raamatukogu lugejapileti saamiseks pöörduge registratuuri (W. Struve 1, II korrus).

Kaasa võtke FOTO 3x4.

Lugejapileti maksumus on üks kroon.

Olete oodatud ka raamatukogu tutvustavale õppusele, kus anname teile raamatukogu kasutamiseks vajalikke teadmisi ja teeme majas ka väikese ringkäigu.

ÕPPUSED toimuvad **30. augustist 9. septembrini** iga päev (v.a. laupäev, pühapäev) järgmistel kellaaegadel:

9.15	13.15
10.15	14.15
11.15	15.15
12.15	16.15
	17.15

NB! 16.15 võimalik õppus ka vene keeles.

Kursuste ja rühmade kaupa õppusele tulles oleks soovitav eelnevalt registreerida teatmekirjanduse lugemissaalis või telefonil 435366. Samast saab õppuste kohta ka muud informatsiooni.

Õppusele tulijatel palume koguneda raamatukogu kataloogisaali puhkenurka.

NB! Võlglastelt ei võeta viivist 29. augustist 15. septembrini.

INFO! INFO! INFO! INFO!

KEELEKESKUS TEATAB

TÜ Keelekeskus pakub sügissemestril alljärgnevaid fakultatiivseid kursusi:

itaalia keel (järg)
N. Aasmäe
E 12—14
N 10—12
rootsi keel (järg)
T. Mullamaa
E 12—14
K 8—10
Inglise keel magistrandidele
algajad (järg) E. Kaldjärv
E 12—14
K 14—16
edasijõudnud H. Koop
K 10—12
R 12—14
T. Allik
T 12—14
R 10—12
Saksa keel magistrandidele
algajad (järg)
M. Rebane
T 8—10
N 10—12
edasijõudnud
O. Mertensman
Inglise grammatika kordamiskursus
Pilvi Kapp
T 14—16
N 14—16

Täpsemat infot saab KM 313, tel. 435267

Keelekeskuses KM 313 on saadaval H. Andressoni «Saksa-eesti; eesti-saksa majandussõnaraamat».

MAGISTRITÖÖDE KAITSMISI

Teisipäeval, 30. augustil kl. 10 kaitsevad TÜ nõukogu saalis oma magistritööd **MEELI SEDRIK** («Hiiu murrakute ja Edela-Soome murrete ühissõnavarast») ja **KENE NOORMÄGI** («Küsilause Karjala keeles»).

5. septembril kl. 14 kaitseb keeltemaja ruumis 212 magistritööd «Saksa keele õpetamise tõhustamisest eestlastele» JAAN SOONVALD. Oponendid on pedagoogikakandidaat Reet Selg ja dots. Koidu Uustalu.

KODUNDUSKABINETIS

Tiigi 78—208

toimub tudengite registreerimine õppetööks (rahvusliku kallakuga käsitööõpetaja lisaeriala) 31. augustil, 1. ja 2. septembril kl. 14—16.

TÜ KLUBI KORRALDAB

ülikooli kohvikus
(Narva mnt. 27)

ÕPPEAASTA PIDUSERIAALI AVALÖÖGI

I seeria esmaspäeval, 29. augustil kl. 22
ansambel «The Speculative Rock'n'Roll Band».
II seeria teisipäeval, 30. augustil kl. 22
ansambel «Jaskar».
III seeria kolmapäeval, 31. augustil kl. 22
diskomöll *(side one)*.
IV seeria reedel, 2. septembril kl. 22
diskomöll *(side two)*.
Tantsi või surnuks!
Üliõpilaspilet kaasa!

VALIM FILOSOOFIAT

Filosoofia osakond kuulutab sügissemestriks vabalt valitava ainena välja järgmised loengukursused:

1. Lektor Tõnu Luik: Filosoofia-ajalooline sissejuhatus filosoofiasse. 2,5 ap., AA.

2. Professsor Ülo Matjus: Esteetika. 2 ap., ÜA. Eeldab «Esteetika aluste» sooritust alamastmel. Jätkub kevadel 1995.

3. Professor Eero Loone: Sissejuhatus sotsiaal- ja poliitikafilosoofiasse. 2,5 ap., AA.

4. Assistent Tiiu Hallap: 20. sajandi analüütiline filosoofia. 2 ap., KA.

5. Assistent Veiko Palge: Loogika filosoofia W. v. O. Quine'i järgi. 2 ap., KA.

6. Lektor Jüri Tammaru: Sissejuhatus filosoofiasse (tunnetusteoreetilise kallakuga). 2,5 ap., AA.

7. Assistent Arne Rannikmäe: Filosoofia ajaloo ja tunnetusteooria kursus gümnaasiumis: metoodiline ja sisuline aspekt. 2 ap., KA. Jätkub kevadel 1995.

8. Lektor Jüri Tammaru: Aja filosoofia. 2 ap., KA.

9. Professor Rein Vihalemm: Teadusfilosoofia ja -metodoloogia. 2 ap., KA.

Lähemalt (toimumisajad ja -kohad jm.) filosoofia osakonnas Ülikooli 16—208. Soovitav samas eelnevalt registreeruda.

SAKSA MAJANDUSKEELE TASEMEEKSAM TÜ-S

Käesoleva õppeaasta oktoobrist algab TÜ keelekeskuse **«Prüfung Wirtschaftsdeutsch International» (lüh. PWD) ettevalmistuskursus**, mis toimub seminari vormis 3 korda nädalas á 2 tundi ja lõpeb eksamiga. Eksam koosneb kirjalikust ja suulisest osast, kirjalik on 21. novembril ja suuline detsembri algul.

Eksamit võtavad vastu Goethe Instituudi ja Saksa Tööstus- ja Kaubanduspalati esindajad.

Kandidaatidelt oodatakse head saksa keele oskust ja majandusalase terminoloogia valdamist nii kirjas kui kõnes.

Ettevalmistuskursus on tasuta, eksam aga tasuline.

Soovijail palutakse end registreerida TÜ keelekeskuses **hiljemalt oktoobri alguseks.**

PWD hakkab regulaarselt toimuma igal aastal (november/detsember) TÜ keelekeskuse juures.

Keelekeskusel on plaanis alustada uue ettevalmistuskursusega «Wirtschaftsdeutsch», mis algab kevadsemestril ja lõpeb järgmise õppeaasta sügissemestril.

Kõik asjast huvitatud võivad pöörduda täpsema informatsiooni saamiseks TÜ keelekeskusesse, Ülikooli 18a, tuba 313 Helgi Andressoni või Niina Lepa poole.

KEELEKESKUS

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 1950. Tiraaž 1500.

35 180

NR. 25 (1761)
REEDE,
9. SEPTEMBER 1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

NB!
JÄRGMISES UT-s

- vastuvõtu-eksamitest;
- välis-üliõpilastest jpm. põnevat

Austatud külalised, head kolleegid, kogu akadeemiline pere ja eriti need, kes on siin täna esimest korda – esimese aasta tudengid!

Esimest korda oli Tartus umbes niisugune sündmus nagu täna 362 aastat tagasi. Kõigil neil aastatel, mil ülikoolis on õpetatud, on olnud kordu-vaid asju. Igal sügisel on siia tulnud uued üliõpilased. Igal sügisel tulid ja tulevad puhkuselt tagasi õppejõud ja need, kellel õppimine pooleli. Igal sügisel täituvad auditooriumid. Aga igal sügisel on ka midagi kordumatut. Eriti palju on kordumatut ehk praegu, mil muutub kiiresti niihästi ülikool ise kui ka ühiskond, millesse ülikool kuulub. Nagu Eestis tervikuna, on praegu ka ülikoolis kahesuguseid reaktsioone kiirele muutumisele. Ühed ahastavad selle üle, et ei ole midagi kindlat ega selget, ja teised tunnevad rõõmu sellest, et kuna asjad ei ole ette kindlaks määratud, siis saab neid sättida niiviisi, nagu endale mõistlik ja õige tundub. Nii või teisiti, teatud kindlust ja selgust iga organisatsioon vajab, ülikool sealhulgas.

Ülikool on koos teiste kõrgkoolidega poolteist aastat osalenud ühe komisjoni töös, mille eesmärk oligi luua kindlust ja selgust ülikoolide seaduse abil. Pika töö peale vaatamata pole meil seda seadust tänase päevani ja sellepärast on hulk ülikoolielu asju tänase päevani sättimata. Viimaste nädalatega oleme jõudnud rektoraadis ja valitsuses järeldusele, et ülikooli huve suudame lähitulevikus kaitsta ainult siis, kui taotleme eraldi Tartu Ülikooli seaduse vastuvõtmist Riigikogu poolt. Ainult nii suudame kaitsta ülikooli, tema senist staatust, tema autonoomiat, tema majanduslikku kindlustatust. Töö Tartu Ülikooli seaduse eelnõu ja paralleelselt ka ülikooli uue põhikirja kallal on juba alanud.

Tähtsaim sündmus ülikooli elus eelseisval akadeemilisel aastal on siiski eesti ülikooli 75. aastapäev. Selle tähtpäeva tähistamiseks on nii Tartus, Tallinnas kui ka mõnes maakonnalinnas välja töötatud ulatuslik kava. Kõigis maakondades me seda teha ei jõua. Vahendeid, mis meil aastapäevaks õnnestub muretseda, oleme otsustanud kasutada eelkõige ehitustegevuseks.

(Järg 2. lk.)

Fotodel: Tartu Ülikooli rektor professor Peeter Tulviste ja Eesti Põllumajandusülikooli rektor prof. Mait Klaassen ning avaaktuselised.
EDUARD SAKI *fotod*

Tartu Ülikoolile

Lugupeetud rektor professor Peeter Tulviste!

Lugupeetud akadeemilised kodanikud!

Administratiivsed kohustused ka *alma mater Tartuensis*'e huvides hoiavad mind Tallinnas ja nii täidan ma oma akadeemilisi kohustusi jällegi ainult mõttes. Kuid seda igatsevamalt kutsub seesama mõte mind taas Emajõe Ateenasse. Soovin Tartu Ülikooli perele Teie jaoks täna algaval õppeaastal veenvaid tõestusi akadeemilises edus ja rõõmu tööst!

Sel semestril möödub kolmveerand sajandit ajast, mil Tartu Ülikool muudeti Eestimaal emakeelseks. Vana *universitas*'e üleviimine emakeelse kõrghariduse kantsiks iseseisvust alles loovas riigis oli erakordne pööre ka nende jaoks, kes tänasel päeval on tolle pöörde pärijad. Sai ju loomulikuks ülesanne, mis ei ole mitte igale rahvale kättesaadav, nimelt maailma teaduslik kirjeldamine oma rahva keeles mitte võõraste, vaid oma sõnadega.

Meie ajal, mil Tartu Ülikool on ühtaegu nii rahvuslik kui ka avatud *universitas*, tuleb Eesti riigis kõige ilmsemaks kohustuseks oma *alma mater*'i ees lugeda hoolitsust selle eest, et ülikool kui teaduse kodu oleks välja ehitatud ja korras. See ei ole paraku veel endastmõistetav. Otse vastupidi, ajal, mil idee rajada Tallinnasse veel teinegi *universitas* pole enam pelk jutujätk, tuleb kohustusi olemasoleva *universitas*'e ees Tartus eriti energiliselt selgitada. Sest ei tohiks olla kahtlust: täiendava *universitas*'e loomine nõuab lisaraha kasvõi ainuüksi töö-

(Järg 2. lk.)

Austatud külalised...

(Algus 1. lk.)

Vastav kokkulepe on olemas vabariigi valitsusega. Aga asi ei ole mitte ainult ja isegi mitte niivõrd pidustustes, kuivõrd selles, et on tarvis uuesti läbi mõelda rahvusülikooli rahvuspiiridest, riigipiiridest üleulatuva teadusülikooli vahekord. Nüüd, kus võõras võim on läinud, ja asju saab vaadata rahulikumalt, tuleb see vahekord uuesti määratleda. Peame selgeks tegema, mida võtame 20—30-ndate aastate ülikoolist ja mida 19. sajandi ülikoolist, mil Tartu Ülikool oli Euroopa ülikoolide süsteemi liige. 20—30-ndatel aastatel, mil viimati vabad olime, niisugust ülikoolide süsteemi Euroopas ei olnud. Praegu on see uuesti tekkimas ja tundub, et me ei ole sinna hilinenud, kui piisavalt kiiresti ja efektiivselt tegutseme. Igatahes ei pea kompromiss rahvusülikooli ja rahvusvahelise ülikooli vahel seisnema mitte selles, et lihtsalt eelistame muudele teadustele nn. rahvusteadusi. Muuseas, keegi võiks nendele teadustele välja pakkuda ühe korraliku nime, sest olen korduvalt pidanud kogema, et mõnda teise Euroopa keelde tõlkimisel tekitab termin «rahvusteadused» õudust, eriti sakslastes. Kui mina peaksin pakkuma retsepti rahvuslikkuse ja rahvusvahelise teaduse ühendamiseks, siis ei ole mul paremat nõu, kui et uurida meie keelt, ajalugu, folkloori jne. niisuguste kontseptsioonide ja meetoditega, mis oleksid piisavalt huvitavad selleks, et teised rahvad tahaksid neid pärast kasutada oma keele, ajaloo ja folkloori uurimisel. Seega peaksime mõnedki asjad seoses rahvusülikooli juubeliga selgeks vaidlema. Selge on ka see, et mõne aja pärast tekib taas vajadus neid uuesti selgeks vaielda. Lõpuks lisaksin veel, et ka Läti Ülikool saab täpselt kuu aja pärast 75 aastat vanaks. Enne Lätis teatavasti ülikooli ei olnud ja meil on põhjust küsida, mis on meil teisiti kui Lätis tänu sellele, et meil oli juba hulk aastaid enne rahvusülikooli sündi ülikool olemas. Päris sarnased need kaks naaberülikooli ka ei ole.

Väga selge samm ülikooli internatsionaliseerumise suunas on välistudengid. 50 aastat neid ei olnud. Möödunud õppeaastal oli nende protsent umbes üks ja seegi oli tuntav, sellest sügisest on protsent 2. Ei ole saladus, et me tahaksime jõuda kümne protsendini, see võtab ehk aega neli või viis aastat.

Niisamaviisi on mõjutanud ülikooli õhkkonda väga oluliselt välisõppejõud, kellest mõni on siin õpetanud juba aastaid. Erilise rõõmuga tahaksin nimetada seda, et Rootsi Kunigriik on taastanud professuuri, mis oli meil juba enne sõda olemas ja mida tollal täitis nii silmapaistev Rootsi teadlane nagu professor Per Wieselgren. Sellest sügisest asub meil taas tööle Rootsi professor, kelle erialaks on seekord rootsi vanem kirjandus, Põhjamaade keeled ja massiteabevahendid. See professuur on erandlik kahes mõttes. Esiteks lähtub see traditsioonist ja teiseks peab seda ülal Rootsi riik.

Selle aasta ärevamatest asjadest peab nimetama seda, et kummalisel kombel on just nüüd küsimärgi alla sattunud ülikooli staatus — Tartu Ülikooli staatus Eesti ainukese *universitas*'ena. Õhus on sõnapaar «Tallinna Ülikool». Mul on olnud juba juhust ütelda, et see kõlab mu meelest niisama hästi nagu «tartu kilud», ja vaja on Tallinna Ülikooli minu meelest ka umbes niisama palju. Praegu on sellest veel natuke vara rääkida. Septembri keskpaigaks on oodata, et sõnastatakse nii- või teistsugune Tallinna Ülikooli projekt, ja siis vaatame, missugust paljudest praegu Eesti ees seisvatest probleemidest niisugune plaan lahendada aitaks. Kui jutt on *universitas*'est, siis praegu võime väita vaid seda, et kahe *universitas*'e jaoks ei ole Eestis raha ega vaimseid ressursse. Nii et see on probleem, mis hakkab sel aastal meeli ärevil hoidma.

Kättejõudnud sügis on erakordne ka selle poolest, et hiljuti ülikooli soovijaid ei ole veel olnud nende aastate jooksul, mida siin mäletatakse. See seab ülikooli ette küsimuse, kuidas seda hariduspüüdu rahuldada. Kindlasti on hea, et sisse said parimad. Teie siin olete nende parimate hulgast. Aga me peame küsima ka seda, mis teistest saab. Paar aastat ei olnud meil üldse hariduspoliitikat, aga nüüd on muuhulgas aktsepteeritud teesi, et enne ei maksa üliõpilaste arvu suurendada, kui riigil on piisavalt raha selleks, et neid korralikult harida. Teatud vastuolu on siin nüüd tekkinud ja me peame mõtlema, mis sellega teha.

Kui rahaasjadest rääkida, — aga tänapäeval ei ole vist ühtegi teemat, mille puhul sellest mööda pääseks —, siis on lõppenud esimene õppeaasta, kus üliõpilased elasid täielikult õppelaenust. Teiste sõnadega, juba aasta algusest ei olnud enam seda vana stippide süsteemi. Ma usun, et üks aasta on liiga lühike aeg selleks, et harjuda. Mingit harjumust ja haridust sellest kindlasti tuli, aga mõne päeva eest võis lehtedest lugeda, et vabariigi valitsus on nüüd võtnud suuna õppemaksu sisseviimisele ülikoolides järgmisest õppeaastast. Selle üle on ülikooliski vaieldud juba aastaid. Selge on, et ülikooli käekäigule on see kindlasti hea, ja haridus, mida pakkuda suudame, on siis parem. Aga niisama selge on see, et kuna meid on üksainus miljon, siis ei tohi lasta tekkida olukorral, kus kasvõi üks poiss või tüdruk ütleb, et ülikool ei ole minu jaoks, sest mul ei ole selleks raha. Kui see teine tingimus on rahuldatud, siis võib nähtavasti õppemaksule üle minna, aga selle teise tingimuse tagamine ei ole niisama lihtne ning nõuab pingutusi niihästi riigilt kui ka ülikoolilt ja õppijatelt enestelt.

Rahaasjadest veel ehk niipalju, et see on ülikooli jaoks teadagi valus koht. Nagu näete, on ka meie aula täna n.-ö. ühe silmaga — osa aknaid on kinni kaetud. Meil tuleb valida, kas tahame remontida peahoonet või lõpetada mõnd pooleliolevat ehitust. Viimastel päevadel on tulnud mõni hea uudis. Oleme ehitusteks saanud raha välismaalt. See on kaunis ebaharilik, sest selleks otstarbeks tavaliselt välismaalt rahasid ei anta. Oleme võtnud kindla kursi sellele, et vaatamata oma riigiasutuse staatusele peab ülikoolist saama oma vara omanik. Tahame tagasi saada need majad ja maad, mis on meile kuulunud. Kummalisel kombel on meil vist isegi väljaspool Eestit midagi olemas. Niisugune privileeg, ja privileege on kõikidel vanadel Euroopa ülikoolidel, aitaks meil end majandada.

Üks hea uudis on kindlasti see, et nii häid tööväljavaateid nagu on olnud paari viimase aasta lõpetajatel ja on järgmiste aastate lõpetajatel, ei ole Eestis olnud aastakümneid ega tule siis enam pikka aega. Ei ole neid praegu ka ühelgi teisel maal. Võib-olla olid võimalused niisama head aastat 15 tagasi Hispaanias, kus samuti terved elusfäärid olid töötajate põuas nagu meil praegu on majandus, õigus, ajakirjandus, diplomaatia, sõjavägi... Ajaloolased on riigivalitsemise enam-vähem enda kätte võtnud. Ühesõnaga, on terveid elusfääre, kuhu on vaja niipalju inimesi, kui ülikool vähegi suudab anda. Kui teie, sisseastujad, oleksite tulnud siia kaks aastat tagasi, oleksid teie väljavaated olnud paremad, aga praegu peate vist juba rohkem vaeva nägema, selleks et nelja või viie aasta pärast ettejõudnutega võistlema hakata.

Üks sündmus, mis meil juba kuu aja pärast ees seisab, on vilistlaste kojutulek. Idee on pärit Ameerikast. Idee on hea, kohandame selle meie oludele. Vanasti pidasid vilistlased ülikooliga sidet akadeemiliste organisatsioonide kaudu. Praegu kuulub meil akadeemilistesse organisatsioonidesse suhteliselt vähe tudengeid ja vilistlasi ning see side ei ole piisavalt efektiivne. Sellepärast pean otstarbekaks leida uusi viise vilistlastega suhtlemiseks. Vilistlaste kojutulek on üks niisugune katse. Ülikool otsib vilistlaste kaudu sidet Eesti ühiskonnaga, mis kiiresti struktureerub, kus kujunevad välja huvigrupid. Me tahame teada, mida need erinevad huvigrupid oma kunagiselt ülikoolilt ootavad. Selle kojutuleku korraldamises saate kõik juba kaasa lüüa. Kõigi muutuste peale vaatamata tuleb ütelda: sellise ülikoolini, milles teie väga õppida tahaksite ja meie, õppejõud, väga tahaksime töötada, läheb veel aega. Aga sellega seoses on paar head uudist. Inimesed, kes on näinud Ida- ja Kesk-Euroopa ülikoole muutumas, ütlevad, et Tartu Ülikool on nende hulgas muutunud vaata et kõige kiiremini Euroopa ülikooli sarnaseks.

Teine enne suve pärale jõudnud hea uudis on see, et Eesti teadlased, sealhulgas Tartu Ülikooli teadlased, on olnud rahvusvahelistest fondidest teaduslike uurimistööde rahade taotlemisel tunduvalt edukamad kui mistahes teiste Kesk- ja Ida-Euroopa maade teadlased.

Lõpuks lubage mul meelde tuletada, et see ülikool siin on **Tartu** Ülikool. Ta on algusest peale asunud Tartus, käinud küll siit kord lühikeseks ajaks ära, aga tulnud jälle tagasi. Viimasel poolel aastal on ülikool hakanud end tundma aina enam Tartu Ülikoolina, ja ma julgen öelda, et ka Tartu linn on hakanud end rohkem ülikoolilinnana tundma. Varem oli ülikoolil rohkem sümboli väärtus. Nüüd oleme koos asunud praktilisemate asjade kallale, millest mõned puudutavad väga otseselt teid kõiki. Nimelt vaadatakse üle kõik Tartu linna hariduse ja kultuuriga seotud hooned, samuti teeme linnavõimude ja teiste kõrgkoolidega koostööd ühiselamute asjus. Ka spordirajatised oleme koos käsile võtnud.

Koos kavatseme kaitsta ka Lõuna-Eesti piirkonna regionaalseid huvisid, mis vägisi kipuvad Tallinna-kesksusele alla jääma. Kui te saite tudengiteks, siis saite sellega ka Tartu linna kodanikeks.

Sisseastujate poole pöördudes lubage mul lõpetada sõnadega: «Tere tulemast Tartusse ja tere tulemast Tartu Ülikooli!» Aitäh!

29. augustil

algas tänavune uus õppeaasta. Algas avaaktusega, kus avakõne pidas rektor professor **Peeter Tulviste** (loe 1. ja 2. lk.). Kultuuri- ja haridusministri tervituse luges ette teabetalituse juhataja Urmas Aunin. Seegi on avaldatud meie ajalehe 1. ja 2. leheküljel. Minister **Peeter Olesk** ei saanud sel päeval kahjuks ise Tartus tööülesannete tõttu viibida.

Tartu linnapea **Väino Kull** avaldas oma tervituskõnes lootust, et vabariigi valitsus mõistaks seda, et haridus ja haritus ning ülikool muutuvad tähtsaks ning et see aitab meil kõige kiiremini edasi liikuda. Ta avaldas lootust, et ülikoolil saab olema riigi toetus, aga kindlasti saab tal olema Tartu linna toetus. «Üksteist toetades võime Tartus teha palju enam kui seni. Et ka tudengid peaksid seda meeles, et ülikool ja Tartu linn on ühtsed.»

Eesti Põllumajandusülikooli rektor prof. **Mait Klaassen** ütles: «Meil siin mäe peal tekkis täna mõte rääkida teemal tõde ja õigus, sest need otsingud on iseloomulikud praegu kogu Eesti Vabariigile...

Hariduse ja teaduse taevas peavad olema kõik värvid, see peab moodustama vikerkaare, ilma milleta ei ole meie elu täiuslik.» EPMÜ rektor avaldas lootust, et nemad seal mäe peal leidsid oma tee ja et selleks on haridus läbi teaduse. «See on ainuke tee lahendamaks tõe ja õiguse küsimust.» Ta ütles: «Noortele tuleb anda kõikvõimalike vahenditega parim haridus. Ainult nii on meil võimalus säilitada ja luua olukord, kus Eestit arvestatakse. Ja ainult nii kõik koos — Tartu Ülikool, Tartu linn, Tartu maakond ja Põllumajandusülikool saavad viia Tartu vaimu vajalikult mõjuvõimsaks, et takistada Eesti linnriigi tekkimist.»

Tartu Üliõpilaskonna Valitsuse esimees **Jüri Seilenthal** tervitas vastseid tudengeid üliõpilaskonna poolt. Ta meenutas lähiaja mineviku varje ülikoolis ning ütles, et teie asi on ülikoolis nõuda ja nõuda järelejätmatult. «Nõudke oma õppejõududelt ja nõudke parimat või nõudke nende lahkumist. Ülikool on teile palju lubanud, nüüd on aeg teie lubadused täita. Oma nõudmistega teete tegelikult vaid head nii iseendale kui ka ülikoolile kui Eesti riigile. Minu meelest muutub noorus keskeaks siis, kui ta enam ei taha parimat. Siis algab ka teie vaimne vananemine. Seni, kuni inimene oma ideaalidest ei loobu, on ta noor ja arenemisvõimeline.»

Urmas Aunin luges ette ka kultuuri- ja haridusministeeriumi kõrgharidusosakonna juhataja **Tiit Laasbergi** tervituse, kes soovis ülikoolile samuti edukat ja teguderohket uut õppeaastat.

Aktuse lõpul teatas rektor kahest professor Paul Saagpaku stipendiumist. Need said eesti filoloogia IV aasta üliõpilane Katrin Purde ja inglise filoloogia IV aasta üliõpilane Edda Eesvald.

Seejärel tutvustas rektor esmakursuslastele ülikooli valitsust, kuhu kuuluvad rektor, prorektorid, dekaanid, pearaamatupidaja ja TÜÜ Valitsuse esimees.

Õnnitleme!
Selma Laanes 80

16. augustil sai 80-aastaseks eesti mikrobioloogia *grand old lady* dotsent Selma Laanes. Väga austatud juubilar lõpetas meie ülikooli arstiteaduskonna aastal 1940 *cum laude*. Juba sama aasta 1. novembril asus ta prof. K. Schlossmanni kutsel tööle TÜ mikrobioloogia kateedrisse, kust siirdus pensionile 1. juulil 1991. Nende pikkade-pikkade aastate vältel on tuhanded ja tuhanded Eesti arstid omandanud oma mikrobioloogia-alaseid teadmisi S. Laanese nõudliku käe all. Tema sulest on ilmunud mitu eestikeelset õppevahendit. Teadustöö keskmes on olnud nakkushaiguste mikrobioloogilise diagnoosimise ja mikroorganismide ravimitundlikkuse küsimused. Silmapaistva spetsialistina oli ta aastaid Vabariikliku Kliinilise Haigla mikrobioloogia laboratooriumi juhataja, tunnustatud pedagoogina aga arstiteaduskonna õppemetoodilise komisjoni esimees. Viimasel ajal leiab tema ammendamatu energia rakendamist Eesti Naisüliõpilaste Seltsi tegevuses, oma rikkalikke teadmisi ja kogemusi jagab ta aga heldelt noorematele kolleegidele.

Dotsent Selma Laanes on pälvinud Eesti Vabariigi arstkonna, paljude-paljude õpilaste, kolleegide ja sõprade sügava lugupidamise, austuse ning tänu. Nende nimel südamlike juubeliõnnitlustega

AKIVO LENZNER,
TÜ emeriitprofessor

Tartu Ülikoolile...

(Algus 1. lk.)

kohtadele vastava palga mõttes. Tehtagu endale selgeks, kui palju see maksab oludes, kus isegi emeriitprofessuuri tasu — tervikuna mitte väga suur summa! — pole õnnestunud siduda professoripalga episoodilise tõusuga. Saades väga hästi aru, et haritlaste üleproduktsioonil, see tähendab spetsialistide diplomeerimisel ilma vastavate töökohtade garanteerimiseta, võivad olla väga rasked tagajärjed isegi tervele riigile, olen seda veendunum, et me oleme ühe *universitas*'e rahvas, et jutud täiendavast *universitas*'est Tartu Ülikooli vilistlastegi keskel reedavad ema vastu käe tõstmist.

Eesti Vabariigi valitsuse peaminister Mart Laar on korduvalt tulemas tanud meelde Jakob Hurda unistust selle kohta, et me võime saada suureks oma vaimu poolest. Jah, Eesti tulevik võiks olla enneköike intellektuaalne. Et see nii läheks, selleks on ka Tartu Ülikoolil oma kohustused, ja ma soovin väga, et ta nendega hakkama saaks — niisamuti nagu võimukandjatel tuleb hakkama saada oma kohustustega Tartu Ülikooli ees. Soovin kõikidele head haridust!

PEETER OLESK,
kultuuri- ja haridusminister,
Tartu Ülikooli kasvandik

Tallinnas 29. augustil 1994

Olgem koostööaltid ka ülikoolis endas

✗ INTERVJUU HALDUSPROREKTOR RIHO ILLAKUGA ✗

✗ Olete ülikoolis tööl olnud juba mitu kuud...

«Täpselt neli kuud ja neli päeva». (Intervjuu toimus 2. sept. k.a. — toim.).

✗ ... ja olete ülikooliga põhjalikult tutvunud. Mis tundub ülikooli majanduselus kõige olulisem või on neid probleeme koguni mitu?

«Kui rääkida haldustöö ideoloogiast, siis pean kõige olulisemaks, et veel sel aastal pöörata halduspool näoga täielikult õppe- ja teadustöö poole. See tähendab, et kõik halduse administratiivtöötajad mõistaksid, et nad ei ole mitte asi iseeneses, vaid et kõik ülikooli majandusstruktuurides töötavad inimesed on ülikooli õppe- ja teadustöö teenindamiseks. Mulle näib, et osa haldusstruktuure tunneb ennast justkui maailmanabana, mille ümber kõik tiirleb. Peaks olema vastupidi.»

✗ Kindlasti kuulub siia probleemide ritta ka raha?

«Ühed kõige olulisemad probleemid tulenevadki sellest, kui katastroofilises olukorras on ülikooli hooned. Enamik ülikooli hooneid vajaks kapitaalremonti, tegelikkuses jätkub raha ja ressursse tegelda ainult avariiremondiga. See kõik näitab, kui vähe raha riik on ülikoolile eraldanud viimastel aastatel remonditöödeks. On ju naeruväärne, et ülikooli kapitaalremondiks oli käesoleva aasta eelarves kinnitatud 2,5 miljonit krooni. Aga ülikoolil on ligi 150 hoonet, osa neist on üle Eesti laiali, nagu baasid Käärikul, Voorel, Kõpus jm. Kui kõik kokku võtta, moodustab ülikool väikese Põlva- või Paide-suuruse linna.

Kokkuvõttes võib öelda, et ülikooli juhtkond oli alustanud juba enne minu tulekut praeguste haldusstruktuuride vajalikkuse ja põhjendatuse väljaselgitamist. See töö jätkub ning jõuludeks loodame halduse ja administratsiooni struktuuride ümberkohandamise lõpetada. Muutuvas ajas ja Eesti Vabariigi tingimustes on vaja kindlasti need nõukogudeaegsed mudelid üle vaadata ja leida Tartu Ülikoolile sobiv mudel. Me ei saa pimesilmi lähtuda ükskõik millisest põhjanaabrite, Euroopa või Ameerika mudelitest, mida meile soojalt soovitatakse. Tartu Ülikoolile ei pruugi need otse ülevõetult sobida, sest esiteks napib meil raha ja teiseks tuleme siiski kasarmusotsialismi ühiskonnast. Inimressurss on samuti piiratud.»

✗ Kas haldusreformist saab ka midagi täpsemalt kõnelda?

«Praegu on veel pisut vara, rektoril on kavatsus avaldada ajakirjanduses sellekohane pikem selgitus.»

✗ Ehitustest on kõige aktuaalsem praegu humanitaarteaduste hoone lõpetamine?

«Praegu on veel vara öelda, kas me saame rahvusülikooli 75. juubeliks tähistada esimese etapi pidulikku avamist. Toomemäe nõlvaku poolses tiivas on küll valmis eesti ajaloo õppetooli ruumid ja seal saab õppetööd alustada. Aga tahaksime, et terve Toomepoolne tiib valmiks, samuti trepikoda ja et fassaad saaks krohvitud, et peauksest siseneda. See kõik sõltub millisena kinnitatakse Riigikogus teine lisaeelarve. Kui meile eraldatakse 4,5 miljonit krooni, Saksa ja Soome abist saame 1,5 miljonit ning ülejäänud osa ca ühe miljoni leiaks ülikool ise, saaks esimese etapi lõpetada. Ülikool loodab puuduvad rahad saada sponsoritelt ja sihtannetustest. Mõjukate firmade eesotsas seisab praegusel ajal ka palju vilistlasi, kes on soovi avaldanud oma ülikooli aidata ning see on äärmiselt meeldiv.»

✗ Saab neid ka juba nimetada?

«Praegu valmistame ette lepinguprojekte. Kui asi ilmet võtma hakkab, siis.»

✗ Aga Lille mäe maja?

«Oleks hea, kui ka õppejõud ja tudengid selle kohta oma arvamuse ütleksid. Minu isiklik veendumus lähtub sellest, et 20. sajandi lõpul haldushooneks projekteeritud hoone kohandamine nii spetsiifilise eriala, nagu keeleõpetuse jaoks ei ole eriti otstarbekas. Olen käinud sellel ehitusel korduvalt mitmete erinevate ekspertidega. Antud ehituse tervisliku seisundi tõttu vajaks hoone pärast valmissaamist pidevalt iga-aastast sanitaarremonti. Müüridesse on juba sisse läinud vamm, hallitus, kiviseened jm. Kõik see tuleks kõrgetasemeliste tehnoloogiatega «välja suitsetada», mis on väga kallis. Olen nõus endise haldusprorektori Vello Peedimaaga, kes ütles TÜ nõukogu viimasel koosolekul, et ülikoolil peab olema oma arengukava ka uusehituste osas. Nii et ka keeltemaja tuleks spetsiaalselt projekteerida. Kolmandaks ei meeldi mulle see, et hoone asub väga mürarikkas ja saastunud kohas, siin peaksid juba arstid oma seisukoha ütlema.»

✗ Ülikoolil on veel mitu hoonet pooleli. Mis neist saab?

«Väga oluliseks tuleb pidada Mõisavahe tänava elamut. Sellega laheneks külalislektorite elamisprobleem. Siis on võimalik lahendada ka mõnede ammu ülikoolis töötanud õppejõudude korteriprobleem ning saaks ka Tallinnast õppejõude kutsuda. Haridustöötajate palgad on siiski häbematult väikesed. Ülikoolis töötatakse sageli lausa perekonniti — nii abikaasa kui lapsed, ja kuigi mõned peavad seda «onupoja poliitika» ilminguks, arvan, et nii see ei ole, vaid selles sisaldub hoopis tubli annus patriotismi.

Sel aastal valmib Mõisavahe tänava elamu kolmest trepikojast 5 kahetoalist ja 15 ühetoalist korterit. Kevadeks loodame valmis saada veel kaks trepikoda.»

✗ Teisel pool jõge seisab raskejõustiku ja veespordihoone ehitus.

«Eeldatavasti peaks sinna kolima kehakultuuriteaduskond koos dekanaadiga. Ehituse jätkamiseks on esitatud mitmeid äriplaane, mis kahjuks ei taha meile hästi sobida. Loodame, et tuleval aastal ka sellele objektile siiski raha leitakse.

Süveneb koostöö linnavõimudega. Rektor soovis mind haldusprorektoriks kutsudes, et ma tihendaksin ja parandaksin linna- ja maavalitsusega koostööd. Esimese ühise sammuna on ette võetud ülikooli staadioni raja uuendamine. Linn on lubanud 200 000—300 000 krooni, ülikool vastab omalt poolt umbes niisama suure summaga. Järge ootavad ka teised spordirajatised.»

✗ Aga Rostovtsevi eraülikooli varemed?

«Kunstiõpingud ei ole meil praegu kiita seisus. Eile käisin vaatamas maali eriala tudengite õppetöö korraldust Kunstnike Majas Vanemuise tänavas. Endise Rostovtsevi eraülikooli hoone karp Näituse tn. 20 tuleb sulgeda ja laed peale panna. See sõltub jälle Riigikogust, kas 2,5 miljonit krooni lisaeelarvest kapitaalremondiks jääb kehtima või mitte. Siis saaks järgmisel aastal jätkata ning 1996. aastal võiks seal alustada õppetööd. Nii saaks edaspidi lisanduda maali erialale ka graafika ja skulptuur, mis on Tartu koolkonnale juba Pallasest omane olnud.»

✗ Riia 23?

«See endine sõjalise õppehoone, kus nüüd asub TÜMRI (molekulaar- ja rakubioloogia instituut) on sisuliselt valmis. Oktoobris või novembris võib selle pidulikult avada. Keemiahoonest, Vanemuise 46 ja mujalt on juba mitmed instituudi laborid Riia mäele kolinud. Selle hoone üle võime ka heameelt tunda sellepärast, et ümberehitus on valminud suurelt osalt meie oma ehitusjaoskonna meeste kätega.»

✗ Postimehes on juba ilmunud vastus dots. Tullio Ilometsa artiklile («Ülikooli peahoone katsejäneseks» UT 29. aug. 1994). Mida lisate?

Ülikooli peahoone ei ole mitte ainult ülikooli ega linna, vaid ka kogu Eesti visiitkaart. Pean kurvastusega ütlema, et Tartu vaim näitas ennast seekord küll veidi pahemast küljest. Täpselt sama tulemuseni, milleni jõudis linna arheoloogia- ja muinsuskaitsenõukogu 25. augustil («Lubada ülikooli peahoone fassaadi remonttöid kohe jätkata lähtuvalt 27. 07. 94 nõupidamise protokollist ja EV Muinsuskaitse eksperdi pr. Helve Ilvese 17. 08. 94 kirjast selle juurde. Kasutatava, veepritstehnoloogia üle kooskõlastada järelevalve Helve Ilvesega») oleksime võinud jõuda 25. juulil. Tööd oleksid võinud jätkuda, nii et see oli korvamatu kahju. Ma ei eita, et tegime ka mõningaid vigu, kuid hea tahtmise korral oleks need küsimused linna ja ülikooli patriootide vahel kiiresti lahendatavad olnud. Meie kavatsused olid ikkagi ausad ja tahtsime kõige moodsama tehnikaga juba teab mis ajast mõtlematult võõbatud värvid maha võtta ja nii peahoonet tõsiselt remontida. Kus olid need «võitlejad» siis, kui seda varem paljude aastate vältel ebaõigete värvidega tehti? Mul on heameel, et peale jäi noorema generatsiooni arhitektide ja muinsuskaitsjate selge nägemus asja edasiviimiseks. Tänu Tartumaa Muinsuskaitsjate Inspektsiooni juhataja Enn Veenpere, Enriko Talvistu, Kalle Lange, Mart Siilivase ja Ivar Lõbu mõistvale suhtumisele ning aktiivsele tegutsemisele on võimalik töid jätkata. Mingit kuritegu ei sooritatud, kuid tehtu tagajärjel selgus peahoone kontrollpesus maja tegelik tervislik seisund. Keegi ei osanud ette näha, mis on värvi all. Pilt on väga kurvastav, nii et peahoonega tuleb väga tõsiselt tegeleda. Kahjuks on peahoone tervislik seisund halb, sest nii nagu vajub kesklinn, vajub ka peahoone. Oleme välja otsinud kõik projektid Krause ajast peale ning püüame leida kõige mõistlikuma ja optimaalsema lahenduse peahoone kiireks kindlustamiseks.»

✗ Toimetus püüab nüüd ülikooli majandusprobleemidest tihedamini teada anda, aga mida tahaksite uue õppeaasta alguses ülikooliinimestele veel siiski öelda?

«Nagu ütlesin, seisab ees mõningaid muutusi halduse struktuurides. Ilmselt läheme üle ka mõnedes valdkondades erinevate firmade teenustele. Juba praegu koristab spordihoonet firma «Pesukaru» ning tulemused on head.

«Palgasabadega» seoses soovitan kõigil mõelda ka oma pangaarve avamisele. See on igati iganenud kord, et paar korda kuus seistakse siin oma palga järel. Pealegi on sularahadega arveldamine tänapäeval riskantne. Veel aasta lõpus tahame jõuda selleni, et igal ülikooli töötajal oleks kodu läheduses või tee peal olevas pangas oma arve, kuhu kanname tema palga. Ülikool ei peaks ise tegelema oma töötajatele pangateenuste osutamisega. Loodame, et ka pankade katastroofid Eestis varsti lõpevad. Kes on oma arve pangas avanud, peab sellest raamatupidamisele teatama.

Lõpetuseks tahaksin praegu öelda, et kavatsen kõigilt allüksuste juhtidelt täie rangusega nõuda nende valduses olevate hoonete ja ruumide puhtust ja korda. Minu «inspektsioonivisiidid» on näidanud, et see on äärmiselt erinev. Mõnes instituudis valitseb ideaalne kord, kõik on nagu joonlauaga paika pandud, see teeb headmeelt. Mõnes koridoris aga karga nagu karguga, on ämblikuvõrgud, laes pole kupleid ega pirne. Järgmistes lehtedes hakkan kindlasti süüdlastele näpuga näitama. Ma ei pea korralagedust ainult komandantide süüks, sest esmase nõudena peavad ikkagi ruumide kasutajad korda hoidma. Komandant lahendab juba tervet hoonet puudutavaid probleeme. See on koostöö küsimus ning peab üle olema oma isiklikest huvidest ja motiividest. Kõiki ülikooli töötajaid peab eelkõige koondama mure ja lootus oma *alma mater*'i eest.»

Küsis
VARJE SOOTAK

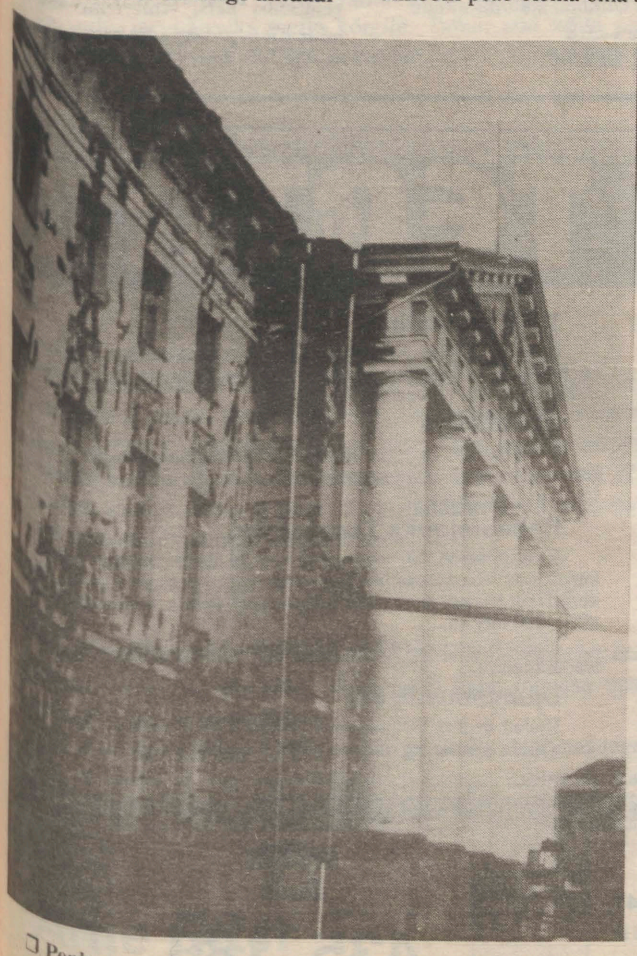

❐ Peahoone värvimine 1990. aastal.

VAIKE HANGU foto

Üliõpilane! Õppejõud!

Kaua aega probleemiks olnud kaasaegse õppekirjanduse nappus ülikooli raamatukogus on leevenemas.

Juuli keskel saabus raamatukokku *Sabre Foundation*'i (USA) vahendusel suurem kogus UUT õppekirjandust, käsiraamatuid ja monograafiaid (kokku ligi 700 nimetust). Eriti võiks saabunud uudiskirjandus huvi pakkuda majandus-, matemaatika-, bio-geo- ja arsteteaduskonna õppejõududele ja üliõpilastele. Rohkesti on raamatuid ka psühholoogia, politoloogia, ajaloo, filosoofia ja kirjandusteaduse alalt.

Ja veel — õppekirjandust saabus 15—50 eksemplaris, nii et neid peaks jätkuma kõigile. Uusi õpikuid leiavad huvilised raamatukogu õppekirjanduse osakonnast, samuti võite neid küsida teaduskondade juures asuvatest erialaraamatukogudest.

Taas arvutite juurde

Väsitav suvi on möödas ja taas võime kergendusohkega seada end oma töötoolile. Suures suverabelemises on ehk mõnel meelestki läinud, mis otstarbeks seda lauanurgal seisvat arvutit kevadel kasutati ja kas teda üldse vaja oligi.

Suvi on meilgi töörikas olnud ja selle tulemusena on nüüd arvutuskeskuses üles seatud uus arvutiklass, mis võib antud hetkel julgelt pretendeerida Tartu Ülikooli parima arvutiklassi nimele ja mis on enneköike mõeldud arvutialaseks (täiendus)koolituseks. See annab meile võimaluse oma tööd märksa sujuvamalt korraldada ning lisaks õpetada neid süsteeme, mille jaoks senistel klassiarvutitel jõudu napiks jäi.

Tahaksin tänada kõiki neid üliõpilasi, kes vaevusid meile tagastama suvised küsitluslehed. Nende põhjal panime kokku selle sügise õppeplaani. Kahjuks polnud võimalik arvestada iga soovi, kuid kõige enam nõutavad kursused toimuvad. Mitmed kursused on eelmise kevade kordused, kuid ettevalmistamisel on ka mõned uued loengud. Et kevadel tuli paljudele soovijatele ära öelda, siis alustamegi kõigepealt vana kordamisega. Need aga, kes juba kevadel kelgu peale said ja ootavad nüüd võimalust suurema hoo andmiseks, peavad esialgu natuke kannatama, sest uute teemade kallale asume veidi hiljem. Kes aga pole rahul pakutavate kursuste valikuga, peavad süüdlase otsimiseks peegli ette astuma, sest arvamust on küsitud kõigi käest, vastuseid aga on nappinud. Sellegipoolest võtame ka edaspidi teie nõu ja soove kuulda ning oleme tänulikud heade nõuannete eest. Ja kui keegi juhtub kadunud asjade seast leidma eespool mainitud küsitluslehe, oleks tore, kui selle meile tagastaksite.

Sügissemestriks oleme planeerinud järgmised kursused:

Algkursus (DOS+Windows) (10 h) 12.—16. september

Algkursus (DOS + Windows) (10 h) 19.—23. september

Word 2.0 for Windows (6 h) 3.—5. oktoober

WordPerfect 6.0 for DOS (6 h) 10.—12. oktoober

QuattroPro 5.0 for Windows (6 h) 17.—19. oktoober

WordPerfect 6.0 for DOS (6 h) 31. okt.—2. november

Word 2.0 for Windows (6 h) 7.—9. november

WordPerfect 6.0 for DOS (edasijõudnuile, 6 h) 21.—23. november

Word 2.0 for Windows (edasijõudnuile, 6 h) 24.—26. november

WordPerfect 6.0 for Windows (6 h) 5.—7. detsember

Word 6.0 for Windows (6 h) 12.—14. detsember

Kõik kursused toimuvad eespool mainitud arvutiklassis J. Liivi 2—207 iga päev kella 10—12ni. Registreerida saab kursustele tel. 435 368. Registreerida võib kohe kõikidele kursustele. Soovijaid on palju olnud ja kursustele mahtumisel kehtib reegel: kes ees, see mees. Kuulmiseni ja kohtumiseni!

MARET MERISTE,
arvutuskeskuse
PC tarkvaragrupi juht

Ürituste kava

Reede, 30. september

17 — teaduskondade, osakondade, instituutide külastamine.

19 — ball «Vanemuises». Kojutuleku avamine. Tartu Ülikooli missi valimine.

19 — kohtumispaigad lõpetamisaastate järgi linna mitmesugustes restoranides, klubides.

Laupäev, 1. oktoober

10 — kõnekoosolek «Tartu Ülikool täna ja homme» TÜ aulas.

13 — jalgpall vilistlaste ja üliõpilaste vahel TÜ staadionil.

16 — rongkäik Vanemuise tänavalt ülikooli ette.

17.30 — suur pidu lauluväljakul. Esinevad koorid, ansamblid, koomikud. Südaööst retrodisko.

Pühapäev, 2. oktoober

11 — piknik Tähtvere pargis.

Reedel ja laupäeval avatud TÜ Ajaloomuuseum ja TÜ Raamatukogu.

Täpsem info ajakirjanduses, raadios ja televisioonis.

Info ja broneerimine telefonil (372) 7 432 806.

* *

TÜ Üliõpilaskonna uus teenus!

Tutvumiskataloog

Andmete sisestamine ja kataloogi kasutamine TÜÜ liikmetele TASUTA.

Kaasa pilt!

* * *

1994/95. õppeaastal Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna liikmekaardiga aastaringselt 2 uut soodustust!

BEAUTY FOR ALL SEASONS

Esmakordsel külastusel värvitest ja *make-up* 25% odavam.

Konsultant Krista-R. Saviauk

Riia 11—4

tel. 44 12 23

* * *

«POLARIS»

Reisikindlustus 10% odavam

Raekoja plats 12

tel. 44 13 30

Emakeelekursus magistrandidele ja tulevastele õpetajatele

Vastavalt ülikooli nõukogu otsusele hakatakse kõigile magistrandidele ja tulevastele aineõpetajatele õpetama eesti õigekeelsuse ja väljendusõpetuse kursust. Sel õppeaastal on kursus fakultatiivne, alates järgmisest õppeaastast kuulub see ametlikku õppeplaani.

Kursuse maht on 2 õppenädalat (ainepunkti) ja see kestab ühe semestri 4 tundi nädalas. Kursuse eesmärk on eelkõige praktilise keelekasutusoskuse ja kirjaliku väljendusoskuse süvendamine. Kursus on mõeldud neile, kellel ülikooli põhiõppe õppeplaanides ei ole olnud eesti keelt ega väljendusoskust.

Eesti keele õppetool korraldab vastava kursuse nii sügis- kui kevadsemestril. Sügissemestri kursus algab oktoobris. Soovijail palutakse end kirja panna **eesti keele õppetooli juures kuni 20. septembrini (ph. 124, tel 435-124).**

Kursuse algusest teatatakse 30. septembri ajalehes.

REET KASIK,
eesti keele prof. kt.

Doktoritööde kaitsmine

19. septembril kell 14 kaitseb nõukogu saalis doktoriväitekirja «Eesti rahvausu kuradi-kujutelm kristliku demonoloogia ja rahvusvahelise folkloori kontekstis: ilmumiskuju» Eesti Keele Instituudi vanemteadur ÜLO VALK. Oponendid on Pille Kippar (Tallinn) ja Martin Puhvel (Montreal).

INFO!

Magistritööde kaitsmine

Neljapäeval, 15. septembril kell 12 kaitseb TÜ nõukogu saalis magistritööd **«Normid ja loov käitumine. Harjutustik tavatu mõtlemise arendamiseks»** semiootika osakonna magistrand **Valdur Mikita.**

Neljapäeval, 15. septembril toimub matemaatikateaduskonnas J. Liivi tn. 2 aud. 208 magistritööde kaitsmine:

— kell 16.15

Hannes Valk. «Kooligeomeetria vahenditega kolmnurkade lahendamise modelleerimine arvutil.»

Retsensendid: dots. R. Prank, dots. J. Afanasjev.

— kell 17.15

Ain Rääbis. «Statistikasüsteem STATKOOL.»

Retsensendid: prof. E. Tiit, prof. K. Velsker.

Teatame, et 30. augustil kaitsesid matemaatikateaduskonna magistrikomisjoni ees väitekirju ja said matemaatikamagistri kraadi

— **Ene Käärik**, magistritöö teemal «Juhusliku vektori jaotusfunktsioonide esitused» ja

— **Kadri Hiob**, magistritöö teemal «Matemaatiline statistika. Algkursus koolidele».

Tööpakkumine

Eesti Akadeemiline Spordiliit pakub tööd **tegevdirektorile,** kes oleks spordihuviline, hea suhtlemisoskusega, valdaks vähemalt inglise (soovitavalt ka soome) keelt, suudaks majanduslikult mõelda, käivitada ja juhtida EASL-i majandusprogramme. Palk kokkuleppel.

Info TÜ spordikeskusest (Jakobi 5, ruum 112, tel, 434790, Valter Lenk).

INFO!

Ida keelte valikkursused

1994/95. õ.-a. sügissemestril

Kaasaegne hiina keel edasijõudnutele

Õppejõud: tead. M. Läänemets

Kolmap. kl. 16—18. Tähe 255; loengute algus **14. sept.**

Eelkõige oodatakse neid, kes alustasid hiina keele õppimist eelmisel õppeaastal, kuid teretulnud on kõik, kes on hiina keelt varem õppinud ja soovivad seda jätkata.

Kursus jätkub kevadsemestril ja lõpeb eksamiga. 4 AP.

Klassikaline hiina keel

Õppejõud: tead. M. Läänemets

Neljap. kl. 16—18 Tähe 255; loengute algus **15. sept.**

Kursus lõpeb detsembris eksamiga. 2 AP.

Korea keel ja kultuur

Õppejõud: **Yoon Bo Hoan** (Korea Vabariik)

Esmasp. kl. 16—18 Tähe 255

Kolmap. kl. 16—18 Tähe 254; loengute algus **19. sept.**

Kursus on **tasuline.** Soovijate eelregistreerimine ja info **orientalistikakeskuses Tiigi 78, ruum 116; tel. 43 08 05.**

Valikkursus

«Skeletilihaste funktsionaalse seisundi biomehaaniline diagnostika»

toimub Tähe 4, aud. 035

igal kolmapäeval 8—10

ja neljapäeval 14—16

31. augustist 20. oktoobrini

Lektor: dr. habil. biol. Arved Vain.

INFO!

Saksa keele vestlusrühm!

On võimalik registreerida **filosoofia teaduskonna saksa keele vestlusrühma**, õpetaja O. Mertelsmann Hamburgist. Grupp alustab 21. septembril.

Keelekeskus

Autojuhtimine selgeks!

B-kategooria autojuhikursused toimuvad teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 18—21 Riia 22. ! kogunemine on 13. septembril kl. 17. Õppemaksu suurus 600 krooni. Kui grupi saab täis üliõpilastest, tehakse hinnaalandus. Info tel. 47 52 16.

Narva mnt. 27 kohvikus

Igal kolmapäeval ja reedel algusega kell 22 ja otsaga öösel

DISKO JA KOKTEIL.

TÄHELEPANU!

On võimalus kandideerida kahele täiendavale *Fulbrichti* grantile (*researchers, lecturers*), mis eraldati Eestile. Grant eraldatakse neljaks kuuks 1995. aasta algul ehk siis teisel semestril. Avalduste esitamise lõpptähtaeg on **23. september.**

Pikendati ka avalduste esitamise tähtaega 1995/96. akadeemiliseks aastaks, see on nüüd **1. detsember.**

Kehtima jääb avalduste esitamise tähtaeg neile, kes soovivad õpinguid jätkata kas magistratuuris või doktorantuuris 1995/96. akadeemilisel aastal, see on 30. september.

Kõik avaldused tuleb esitada/saata järgmisel aadressil:

Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskus
Tartu Ülikooli Raamatukogu
Struve 1–318
Tartu, EE2400

Täpsema info, samuti avalduste saamiseks palume pöörduda samal aadressil või: tel. & fax: 434-756, e-mail: marvi@utlib.ee

Meeldetuletuseks olgu veel lisatud nimekiri valdkondadest, millele eelkõige grante jagatakse:

journalism and communications, political science, international relations, arts, American studies, education, public administration.

MARVI PULVER

SPORDIKESKUS TEATAB

Algaval õppeaastal alustab spordikeskuse juures tegevust rohkem kui 70 õpperühma paarikümnel spordialal.

HARRASTUS- ehk tervisespordirühmad käivad koos kaks korda nädalas, mis on mõeldud kehalise vormi säilitamiseks, pinge maandamiseks.

SPORDI- ehk treeningurühmad on nendele, kes tahavad ennast arendada, proovida jõudu võistlustel, spordis midagi saavutada. Eelmisel õppeaastal võitsid meie tudengid suurema osa esikohtadest Eesti üliõpilasmeistrivõistlustel. Meie üliõpilased võistlesid Prantsusmaal, Hollandis, Saksamaal, Soomes jm. Lääne-Euroopas esinesid ka harrastusrühmade esindajad. Harrastussportlaste üritustel on sport ühendatud turismi ja kultuuriprogrammiga.

Kehakultuur vabaainena

Ülikooli valitsuse kevadise otsuse põhjal võivad harrastus- ja spordirühmade tegevuses regulaarselt osalevad üliõpilased saada semestris **ühe ainepunkti** (AP). Ainepunkti andmise õigusega on umbes pooled rühmadest. Täpsemalt spordikeskuse infobrošüüris, mida levitati aktustel ja keskuses (Jakobi 5, tuba 112).

Ainepunkti taotlejad peaksid juba esimesel õppenädalal end meelepärases rühmas registreerima, sest rühmade arv ja harjutuspaigad on piiratud.

Harjutamisvõimalused

Spordikeskuse juures saab harrastada kehakultuuri ja tervisesporti paarikümnel alal, saada algõpetust populaarsetel aladel ja treenida olümpiaadidel. Infot saate spordikeskusest (Jakobi 5, tuba 112, tööpäevadel 9—17).

Pallimängutunnid

Teaduskondade poolt nõutavad pallimängutunnid Ujula tänava spordihoonesse, Jakobi 5 ja Nooruse 9 võimlasse jagati välja esmaspäeval, 5. septembril Ujula 4, aud. 204. Taotlust võisid esitada teaduskonnad ja osakonnad, arvestatakse eelmise õppeaasta aktiivsust.

Mehed aeroobikasse

Aeroobika ja rütmivõimlemisega tegelevaid rühmi nimetatakse harilikult naisvõimlemiseks. Kuid mullu ilmusid nendesse rühmadesse ka esimesed meesüliõpilased. Võiks tulla julgemini, meelsasti võetakse vastu ka mehi.

Tervisekäimine

Euroopas järjest populaarsust kõitev tervisekäimine kogub sõpru ka Eestis. Spordikeskus organiseerib tervisekäimise juhendamise nii üliõpilastele kui töötajatele.

Töötajatele

Spordikeskus on eraldi töötajate jaoks eraldanud tunnid 15 harrastusrühmale. Pretendeerida võib igasse rühma, ka võib osa võtta üliõpilasrühmade tegevusest.

Rebastejooks Toomemäel

Kolmapäeval, 28. septembril kell 16 algab peahoone eest esmakursuslaste rebasejooks üle Toomemäe tagasi peahoone juurde. Võistkonnas on 5 liiget, neist mitte rohkem kui 3 meest. Vahetuse pikkus on 400—500 meetrit.

Mullu võttis jooksust osa 23 esmakursuslaste võistkonda kümnest teaduskonnast.

Ujumishuvilised!

Ujulad avatud lähipäevadel. Astuge läbi spordikeskusest, valige sobiv rühm ja kellaaeg ning vormistage ujulapääsmed.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 35 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 2054. Tiraaž 1500.

435 180

NR. 26 (1762)
REEDE,
16. SEPTEMBER 1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

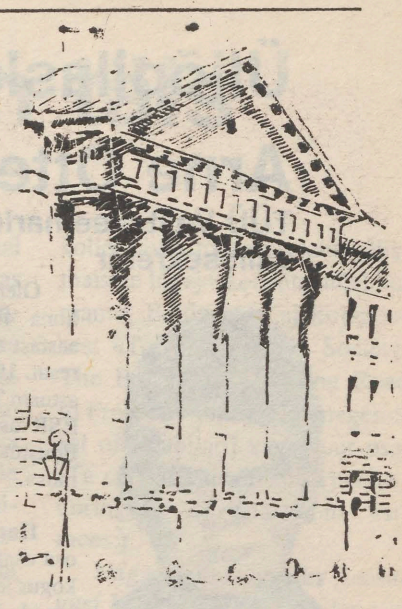

Üliõpilaskonnal on uued juhid

Kaupo Karelson

TÜÜ Valitsuse esimees 94/95

Olen sündinud Tartus 19. märtsil 1974. aastal. 1992. aastal lõpetasin aumärgiga (ühiskondliku töö eest) Tartu 2. Keskkooli ja asusin õppima TÜ-s füüsikat. Kuuulun korp! Fraternitas Liviensisesse, olen teist semestrit selle esimees. Teist aastat kuulun TÜÜ Edustusse. Kandideerisin nimekirjas «In Corpore».

* * *

Armsad tudengid!

Soovin teile kõigepealt head algavat õppeaastat! Tänan teid kõiki usalduse eest ning püüan üliõpilaste jaoks teha sel aastal nii palju kui võimalik ja pisut rohkemgi. Suuri lubadusi ei taha siinkohal anda, kuid juba teostuvatest plaanidest tahaks küll kirjutada.

Oleme härra Mart Kadastikuga jõudnud kokkuleppele, et aastavahetuse paiku hakkab **«Postimehe» vahel ilmuma tudengileht**, millele ootame juba praegu kaastööd. Praegustele **TÜÜ liikmekaardiga saadavatele soodustustele** tuleb kindlasti lisa. Loomisel on **TÜÜ Kultuurifond**, mis peab aitama kõiki andekaid tudengeid ning **tööbörs**, mille abil peaks iga soovija endale väiksema või suurema sissetuleku leidma. Loomulikult jätkub **erakabörsi** töö. Uue teenusena on Edustuses nüüd ka **tutvumiskataloog**, mille abil võid juba esimesel kursusel leida endale rohkelt sõpru kogu ülikooliajaks.

Viimaseks kutsun teid kõik Tartu Ülikooli I Vilistlaste Kojutulekule, et pisut meelt lahutada. Sellel valitakse ka esimene TÜ miss, kes on iluks, auks ja uhkuseks meile kõigile. Tahan teid kõiki hoida kursis meie valitsuse edusammudega ja loodan ka teie abile nende saavutamisel.

Edustuse koosolekult

Reedel, 9. septembril toimus TÜÜ Edustuse 4. koosseisu esimene koosolek. Kohale oli tulnud 18 edustuse liiget.

Senine TÜÜ Valitsuse esimees Jüri Seilenthal ei saanud kahjuks koosolekust osa võtta ning ta oli esitanud oma kokkuvõtte möödunud aastal tehtust kirjalikult.

● **TÜÜ Edustuse eesistujaks valiti Urmas Reinsalu.**

● TÜÜ Edustuse eesistuja asetäitja kohale esitati 3 kandidaati. Eero Mikenberg ja Arne Otter taandasid oma kandidatuuri.

Abieesistujaks valiti Mart Laidmets.

● **TÜÜ Valitsuse moodustajaks esitati 2 kandidaati. Kaupo Karelson sai 14 poolthäält**, Indrek Ostrat ühe hääle, 3 edustuse liiget jäi erapooletuks.

● **Kinnitati TÜÜ uus valitsus. Haridus-, sotsiaal- ja välissekretär on Arne Otter, majandussekretär Oliver Helm ning infosekretär Ly Leedu.**

Jooksvate küsimuste hulgas tutvustas Andres Salu loodavat tööbörsi.

Et TÜÜ Valitsusel on nüüd vähem sekretäre, siis hakkavad rohkem tegelikku tööd tegema loodavad komisjonid: välis-, sotsiaal-, haridus-, kultuuri- ja revisjonikomisjon.

Järgmine edustuse koosolek toimub kolmapäeval, 21. septembril.

TÜÜ Valitsuse infosekretär
LY LEEDU

TARTU ÜLIKOOLI
ÜLIÕPILASKOND

Urmas Reinsalu

TÜÜ Edustuse eesistuja

Olen sündinud 22. juunil 1975. aastal. Lõpetasin 1993. aastal Tallinna 37. Keskkooli, praegu õpin õigusteaduskonna II kursusel. Olen ühenduse «RES PUBLICA» liige, kandideerisin edustuse nimekirjas «Vaikiv Enamus».

* * *

Näen üliõpilaskonda eelkõige kooperatiivse omaabiorganina. Sellesse kuulumine on üliõpilase vabadus, mitte kohustus. Esindusfunktsiooni kandjast peab edustus muutuma ka tegusaks üliõpilaskonna valitsuse töö koordineerijaks ning üliõpilaste põhiliste probleemide lahenduse otsijaks.

Plaanis on kõrgkoolide seaduse eelnõu korrigeerimine omapoolsete ettepanekutega. Soovin, et üliõpilaspiletite väljaandmine jääks teaduskondade funktsiooniks ning üliõpilaskonna rolliks jääks oma liikmepiletite väljastamine. Viimase probleemiga hakkame tegelema juba järgmisel edustuse koosolekul. Edustus — see on mittetulundusühingu «TÜ Üliõpilaskond» tegevuse juht ning liikmete esindus.

Oliver Helm

TÜÜ Valitsuse majandussekretär

Olen sündinud 1969. aastal Tartus. 1987. aastal lõpetasin Tartu 3. Keskkooli, samal aastal asusin õppima EPA-s põllumajanduse mehhaniseerimist. 1991—1993 olin EPMÜ Üliõpilasvolikogu liige. Olen tegutsenud Raadio Tartu «Tudengiraadio» eestvedajana ja koordinaatorina. 1993 lõpetasin EPMÜ mehhaanikainsenerina, samast sügisest olen TÜ majandusteaduskonna magistrand. Edustusse kandideerisin nimekirjas «Oma Mees».

* * *

Käesolevast aastast on majandus- ja finantssekretäri töökohustused ühendatud. See tähendab küllaltki suurt töökoormust, mis enne oli jaotatud kahe inimese vahel. Samas ei tähenda see aga tegematajätmist, ebakorrektsust, asjatundmatust.

Loomulikult jätkuvad kõik eelkäijate poolt alustatud tegemised, kui neil iva sees on ja nad tulu toovad. Usun, et minu ja mu kaasvõitlejate tulekuga valitsusse hakkavad siin puhuma uued värsked tuuled, s.t. häärame härjal sarvist. Suurejoonelisi lubadusi ei ole mul kombeks anda.

Ly Leedu

TÜÜ Valitsuse infosekretär

Olen sündinud 13. aprillil 1972. aastal Tartus. 1990. aastal lõpetasin Tartu 5. Keskkooli hõbemedaliga. Samast sügisest õpin TÜ-s eesti keelt (võõrkeelena). Akadeemiliselt kuulun korp! Amicitiasse. Olen teist aastat valitud edustusse, kandideerisin nimekirjas «In Corpore».

* * *

Infosekretär peab olema kursis kõigi sekretäride tööga. Luban hoolitseda selle eest, et kogu TÜÜ Edustuse ja Valitsuse tegevus oleks üliõpilastele avalik. Meie tegevusest pole ju kasu, kui keegi sellest teada ei saa.

Meie infokanaliks on endiselt «Universitas Tartuensis». Tahame endast rohkem teada anda ka kohalikus raadios ja televisioonis — erisaadetena suurematest üritustest (praegu võiks mainida missivõistlust ja vilistlaste kojutulekut) ning jõuda ka tihedamini päevauudistesse. Praegu on käimas soodustuskampaania, iga nädal võib üliõpilastele lisanduda mõni soodushinnaga teenus. Kavatseme endast rohkem teada anda ka plakatitega, sest tundub, et neid loetakse küllaltki palju.

Sügisel alustab taas tööd «Tudengiraadio», aasta lõpuks on uue infokanalina «Postimehe» vahele loota lisalehte — «Tudengi-Extrat».

Arne Otter

Vt. 2. lk.

Üliõpilaskonnal...

Arne Otter

TÜÜ Valitsuse haridus-, sotsiaal- ja välissekretär

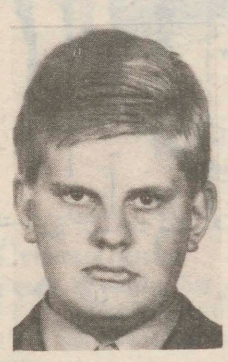

Olen sündinud 23. oktoobril 1973. aastal Tallinna 400 000-ndenda elanikuna. Alates 1977. aastast elan Tartus. Olen kolmekordne ÕTÜ laureaat. 1991. aastal lõpetasin Tartu 2. Keskkooli ja astusin TÜ ajalooteaduskonda. Olen üliõpilasseltsi RSR asepresident ja Eesti ÜRO Ühingu laekur. Edustusse kandideerisin nimekirjas «Vaikiv Enamus».

* * *

Hariduse vallas tuleb suurendada üliõpilaste osa osakonna- ja teaduskonna- ning ülikooli nõukogus ja valitsuses vähemalt 25%-ni, et üliõpilaste huvid oleksid seal reaalselt esindatud. Õppejõudude töös tuleb nõuda paremat kvaliteeti. On lubamatu, et õppetööd viib läbi ebakaines olekus õppejõud.

Tutvun ülikooli hariduskorralduskomisjoni tööga, et võimaluse korral viia sisse parandusi üliõpilaste huvides. Kaitsmaks üliõpilasi subjektiivsete õppejõudude eest loon edustuse ruumi nn. ettepanekute postkasti.

Sotsiaalsfääris hoolitsen ühiselamute ja toitlustamise olukorra parandamise eest. Ühiselamute üür ja toidukorrad toitlustusettevõtetes peavad vastama kvaliteedile. Tuleb piirata lõpmatut hinnatõusu. Erinevate stipendiumide ja toetuste saamiseks tuleb kultuurkapitali põhimõttel käivitada Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna Kultuurifond. Luban taotleda riikliku õppelaenu summa suurendamist, selleks tuleb muuta seadusandlust. Olen resoluutselt vastu 1995/96. õppeaastal Tartu Ülikoolis õppemaksu sisseseadmisele.

Välissuhetes tuleb säilitada ja arendada edasi seniseid välissuhteid. Lisaks suhetele Põhjamaade ja Kesk-Euroopa üliõpilastega luban arendada (taastada) suhted SRÜ ja USA üliõpilastega. Soovin luua tihedama kontakti Tartu Ülikoolis õppivate välisüliõpilastega, et kergendada nende olukorda ja sisseelamist.

TÜ nõukogus

31. augustil

Õppeaasta esimesel TÜ nõukogu koosolekul andsid rektor prof. Peeter Tulviste, prorektor prof. Teet Seene ja haldusprorektor Riho Illak lühiülevaate suvekuude uudistest ning vastasid küsimustele. Kõne all olnud küsimustest oli juttu ka rektori avaaktuse kõnes ning haldusprorektor Riho Illaku intervjuus, mis mõlemad ilmusid eelmises ajalehes.

Seetõttu vaid mõned lisandused. Prorektor Teet Seene avaldas heameelt selle üle, et enne õppeaasta algust sai valmis loengute ja praktiliste tööde kataloog. Seoses vastuvõtuga rõhutas ta, et vaatamata vastuvõtukomisjoni heale tööle esines ka arusaamatusi. Ta ütles, et vastuvõtuga ei tohiks panna tegelema inimesi, kes pole oma põhitööga toime tulnud, ning et see ei pea olema nende karistuseks. Sisseastujatele tuleb anda kompetentseid vastuseid ning inimestevaheline suhtlemine vajab viisakust. Prorektoril oli etteheiteid ka tunniplaanide koostajaile, sest juba esimesel päeval tulid üliõpilased rektoraadist selgitust saama, sest nende tunniplaanist polnud võimalik välja lugeda loengu toimumise aega ega kohta.

Nii ettekandeid kui küsimusi läbis raha teema. Ülikooli juhtkond on pidevalt osalenud pealinnas ülikooli puudutavate küsimuste arutamisel. Nn. *lobby*tööd soovitasid nõukogu liikmed igati suurendada.

Rektori nõunik, endine haldusprorektor Vello Peedimaa soovitas ülikooli ehituste projekteerimisel järjepidevust hoida. Kuigi praegu on mitmed ehitused pooleli, peab silmas pidama ka järgmiste vajalike hoonete ehitamist ning hakata neid projekteerima.

MART LAAR

«Eesti rahvuslik suurlõhe ja Jakob Hurt»

reedel, 16. septembril kl. 12.15

AULALOENG

* * *

Sama päeva hommikupoolikul kohtub peaminister Mart Laar rektoraadiga ja külastab allüksusi. Pärast aulaloengut toimub kohtumine üliõpilaskonna esindajatega ning kl. 15 algab raamatukogu konverentsisaalis pressikonverents.

* * *

Peaminister Mart Laar külastab Tartu Ülikooli 16. septembril. Kell 12.15 peab Mart Laar ülikooli aulas loengu «Eesti rahvuslik suurlõhe ja Jakob Hurt». Peaministri sõnul esineb ta aulaloenguga mitte kui peaminister, vaid kui ülikooli ajaloo-osakonna vilistlane. Peaministrina soovib ta tutvuda ülikooli arenguprogrammiga ja leida optimaalne variant abi suhtes, mida riik saaks anda nende arengukavade teostamiseks. Väga suurt huvi tunneb peaminister ülikooli ehitusprogrammi vastu.

«Ma loen teaduse ja kõrghariduse arengut Eesti jaoks äärmiselt prioriteetseks alaks,» kinnitas peaminister. «Kui me ei suuda kaasata rohkem raha ja jõudu, et teadust ja kõrgharidust ühisel jõul tõesti kvalitatiivselt uuendada, siis võime sattuda väga tõsistesse raskustesse.»

Kindlasti on Tartu visiidi ajal kavas kohtuda üliõpilaskonna esindajatega. Mart Laar arvas, et ta osaleb ka üliõpilaskonna eestvõtmisel 30. septembrist 2. oktoobrini korraldataval ülikooli vilistlaste esimesel kojutulekul.

Küsimusele, on ehk Mart Laaril kavas valida pärast peaministri ametit poliitikutöö asemel akadeemiline karjäär, vastas peaminister: «Miski pole välistatud. Esialgu jätkan poliitikas, kuigi selge on see, et vabanedes peaministri ametist jääb mul tegelemiseks rohkem aega. Esmalt soovin ma teaduskraadi ära kaitsta, esitades oma magistritöö Tartu Ülikoolile. Loodan, et sügisel saan sellega hakkama. Magistritöö on juba põhimõtteliselt valmis, teema on osaliselt sama, mis minu aulaloenguski.»

Mart Laari aulaloeng tugineb tema monograafias ilmunud käsitlusele Jakob Hurdast.

URMAS AUN

Eelinfo

Reedel, 16. septembril toimub ülikooli infopäev maakonnalehtede ja kohalike raadiote ning TV-töötajale:

kl. 10 kohtumine filosoofiateaduskonna prodekaani dots. Ants Reinmaaga,
kl. 11 tutvustab ülikooli sisseastumistingimusi õppegrupi juhataja Lea Michelson,
kl. 13.15 tutvustavad ülikooli muuseumi giidid,
kl. 14.15 tutvustavad giidid raamatukogu,
kl. 15 annavad raamatukogu konverentsisaalis pressikonverentsi peaminister Mart Laar ja ülikooli juhtkond,
kl. 18.30 külastatakse korp! Indla konventi.

* * *

Kolmapäeval, 21. septembril külastavad ülikooli kõik Eesti maavanemad. Kohtumise algus on kell 11.

INFO! INFO!

Loengu peab prominentne politoloog

Teisipäeval, 20. septembril on sotsiaalteaduskonnal külas Briti Teaduste Akadeemia liige, Strathclyde'i Ülikooli Avaliku Poliitika Uuringute Keskuse direktor Richard Rose.

Tegemist on kaasaja ühe prominentsema politoloogiga. Richard Rose on Maailmapanga sotsiaalmajanduslike küsimuste konsultant, Paul Lazarsfeldi Ühingu teaduslik nõuandja, enam kui kahekümne raamatu autor ja enam kui kümne raamatu toimetaja. Tema teoseid on tõlgitud kaheteistkümnesse keelde.

Külaline peab loengu oma projektist «Baltimaad riikliku ja turumajanduse vahel». Uuring tugineb eelmise aasta septembris-oktoobris Eestis, Lätis ja Leedus läbi viidud küsitlusele (6000 respondenti!), milles puudutati majandusliku toimetuleku, poliitiliste hoiakute ja rahvussuhete probleeme. Analoogsed uuringud on läbi viidud ka Venemaal ning kaheksas Ida-Euroopa riigis. Seega on esindaja käsutuses võrdlusandmestik, mis võimaldab teha üldistusi postkommunistlike ühiskondade arengutendentside kohta tervikuna.

Richard Rose'i loeng toimub kell 16.15 Tähe 4, ruumis 156. Huvilised on teretulnud.

RAIVO VETIK,
politoloogia osakonna juhataja

Taas Soomes majanduskoolitust saamas

Juba kolm aastat on Helsingi Ülikooli Savo osakonna seeniorid pidanud vajalikuks korraldada Leppävirral suviseid turumajanduskursusi. Taoline ettevõtmine on aga ikka olnud mõeldud hoopis Eesti üliõpilastele. Sõpruslepingu kohaselt ennekõike korp! Indla ja korp! Fraternitas Estica majandushuvilistele noortele. Sel kordsedki õppepäevad toimusid sealsamas 1.—7. augustini. Osavõtjaid oli tänavu 13. Ürituse Soome-poolsed organiseerijad ja toetajad olid taas Tartu—Savo Fond, Leppävirra vald ja koolitusfirma *Service Industry Consulting Oy*.

Kursustele pääsuks oli vaja eelnevalt läbi töötada vastav õpik ja kirjutada oma nägemus sellest, mis peaks olema üks kaasaja nõudmistele vastav teenindamine. Osavõtjatelt eeldati peale vajaliku motivatsiooni ka head võõrkeeleoskust: põhiline õppetöö toimus soome keeles ja spetsiifilisemate terminite lahtiseletamisel kasutati lisaks inglise keelt. Eesti keeles sai suhelda nn. rühmatöö ajal, kui õppejõu antud ülesandele omavahelise keskustelu tulemusena leida võimalikult soodsam lahendusvariant. Üldse põhines koolitus kasvanuile mõeldud õppemetoodikal — andragoogial, mis kokkuvõttes tähendas igale õppijale eelkõige likku vastutust oma töö tulemuslikkuse eest.

Kursuste ajal külastati ka ümbruskonnas asuvaid ettevõtteid nagu *Master Production, Hackman, Kuigi japukine* ja *Enso Gutzeit*, mis kõik millegi poolest üksteisest erinesid ja hilisemaks analüüsiks küllaga materjali andsid. Rühmade raportitega võiski iga õppepäeva lugeda lõppenuks. Seejärel tuli õhtune meelelahutusprogramm. Käidi näiteks vastvalminud ujulakompleksis, kohalikus diskoklubis, külastati ühe vastuvõtja residentsi ja vahel kasutati aega lihtsalt kas sulgpalli-, *petanque*'i- või noolemänguks. Igal juhul hommikukell seitse äratas akna alt pasundav lauluviis kõik jalule, et pärast kehakinnitust taas koolipinki istuda.

Nõnda see nädal mööduski — kiirelt ja märkamatult. Järge võib kursustele aga oodata juba oktoobris, siis Eestis ja traditsiooniliselt Lohusalus.

KATRIN U
korp! I

ÓNNITLEME E!

Poolsada on täis

Peeter Vihalemm

Ajakirjandusosakonna juhataja professor Peeter Vihalemm on jõudnud oma esimese juubelini.

Sõjasegadikus laialipillutatud peres sündinuna tuli tal noorest peast kogeda elu rasket argipäevast poolt, hakata varakult tööle ja kujundada iseseisvalt oma suhtumisi ja sihte.

Juubilar kuulub filosoofiateaduskonnas nende õppejõudude hulka, kes oma erialal on julgelt avardanud õppe- ja uurimistöö perspektiive. Pärast ülikooli lõpetamist 1968. aastal oli ta nende hulgas, kes esimesena tollases suures riigis hakkasid otsima konkreetset vastust, missugune see nõukogude ajakirjandus ikka tõepoolest on, kuidas lugejad seda vastu võtavad, kes mida loeb (või ei loe), mida ta ootab ja miks see kõik nii on. Ja missugune peaks olema ajakirjanik, kes peaks võitlema oma rahva nimel. Tulemused olid niisugused nagu nad olema pidid... Vanem põlvkond mäletab kindlasti, kuidas ja miks sotsioloogialabor likvideeriti... Peeter Vihalemm oli seal ajakirjandusuuringutes teaduritööl, aga ükski selle laboriga seotud inimene ei saanud nüüd enam ülikoolis tööd. Ta leidis töö EPA filosoofiakateedris, kaitses 1974. aastal Leningradis kandidaadiväitekirja «Hoiakute osa ajaleheinformatsiooni vastuvõtul». 1978. aastal õnnestus tal ülikooli tagasi saada. Ees ootas raske igapäevatöö. Tollal kujundati žurnalistika erialast omaette osakonda, mis sai varsti ka vastava kateedri. Juubilari osa kateedri loomisel, seal tehtava õppe- ja teadustöö kaasaegsetele nõuetele vastavale tasemele viimisel on olnud väga suur. Aastast 1989 on olnud ta osakonna juhataja.

Viiks pikale loetleda professor Vihalemma poolt aastate jooksul õpetatud põhi- ja erikursusi, juhendatud diplomitöid, meenutada aktiivset osalust õpikute ja teaduskäsitluste koostamisel ning konkreetsete ajakirjandussotsioloogiliste uurimuste läbiviimisel (neid on aastate jooksul olnud väga mahukaid). Mitmed suured ettevõtmised on viimasel ajal olnud rahvusvahelised.

Juubilar on oma tööst kõneldes olnud loomupäraselt tagasihoidlik. Tagasihoidlik oma välimuselt on ka näiteks koos Marju Lauristiniga välja antud õpik «Massikommunikatsiooni teooria» (1977, 1980), kuid see oli üks esimesi (arvan küll, et kohe päris esimene) selle ala õpikuid tollases Nõukogude Liidus. Möödunud aastal ilmus suure kollektiivse tööna eeskätt välismaisele lugejaskonnale mõeldud raamat Baltimaade ajakirjandusest «Towards a Civic Society, The Baltic Medias Long Road to Freedom», mille teokstegemisel oli juubilaril väga suur osa. (Ta on Baltimaade ajakirjandusuuringute assotsiatsiooni esimees.)

Nagu öeldud, võiks seesugust loetelu jätkata, lisades siia ka hulga välismaal publitseeritud ettekandeid ning artikleid. Ja muidugi, omaette mahuka lõigu saaks poliitikaelus osalemisest ja sellest valdkonnast, mida kunagi kutsuti ühiskondlikuks tööks, ühe näitena sellest on Avatud Hariduse Liidu juhtimine.

Esimene juubel on vaid hoovõtupeatus, et korraks tagasi vaadata ja võtta vastu kolleegide ja sõprade ning õpilaste tänu ja õnnitlusi. Selleks et uuenevas ülikoolis jätkuva hooga mehetegusid teha.

Tervist ja töörõõmu!
JUHAN PEEGEL

Parimad soovid edaspidiseks ja tänu aastate jooksul abi eest ülikooli ajalehe valmimisel.

UT toimetus

VANEMUINE

««Vanemuise» iga teine esietendus võiks olla ülikoolile,»

ütles hooaja alguse pressikonverentsil teatri direktor Jaak Viller. Nii see varem tõepoolest oli. Ent oli ka teine aeg, teatrikülastusi ju organiseeriti. Tõepoolest, hea kui keegi piletiasjanduse korda ajas ja selle kätte tõi. On see nüüd lähimineviku halb komme või mõtte, aga teatri poolt on pakkumine olemas ning sellega on lubanud tegelda üliõpilaskond. Pealegi saaksid üliõpilased sellisel juhul soodushinnaga pileti. Teatri poolt on uus seegi, et ka kooliõpilastele on pilet 50 protsenti odavam, samuti on iga kuu üks päevane etendus pensionäridele (hind 5 krooni).

«Vanemuise» 125. hooaeg on juba alanud, mängukavad ilmunud, seepärast ei hakkakski siin etendusi lähemalt tutvustama, küll tahame seda aga teha esietenduste eel, sest pressi lubatakse vaatama ka enne esietendusi. Ja iseenesest mõista oleks «Universitas Tartuensis» see, kus tudengid võiksid teatrielamusi väljendada.

Huvipakkuv on kindlasti see, et «Vanemuisesse» hakkab rohkem külalislavastajaid ilmuma, nagu näiteks Priit Pedajas, Merle Karusoo. Viimane lavastab «Vanemuises» esimest korda ja teeb «Pisuhända», õigemini selle modifikatsiooni. Kuigi telelavastusega on latt kõrgeks aetud, peaks M. Karusoo lavastatu kujutama hoopis tänapäevaseid Tartu olusid. Ta ütles, et ootab tartlaste abi «Pisuhänna» tänapäevase tõlgenduse puhul.

UUENDUSTEST veel niipalju, et teater otsib ka muid mängupaiku nii oma linnas, Elvas kui mujal. Suure maja kohvikus tahetakse hakata korraldama kohtumisi teatriinimestega, lasteüritusi jm. Peagi peaksid seintel taas olema teatris töötavate inimeste fotod. Fuajeesse on kavas välja panna kastike, kuhu saab oma arvamuslehti lasta. Ka lilli hakatakse pidevalt müüma, samuti raamatuid ja mõndagi muud teatriga seonduvat. Ning kuna teater algab garderoobist, on kavas sedagi mõnusamaks muuta.

«Teatrirahvast huvitab igati tagasiside, seepärast võiks kaasneda pärast etendust näiteks koos ülikooli teatrivaatajatega arutelu,» arvas Jaak Viller. Kas etendused algavad aga kell 18 või 19, sedagi soovib juhtkond tartlastega kooskõlastada.

VARJE SOOTAK

❒ **Hetk «Vanemuise» pressikonverentsilt. Vasakult peaadministraator Maarja Lääts, direktor Jaak Viller ja draamajuht Jüri Lumiste.**

SPORT

Külli Kaljus – pronksmedal üliõpilaste MM-võistlustelt orienteerumises

Septembri esimestel päevadel peeti Fieschis (Šveits) üliõpilaste maailmameistrivõistlused kolmel orienteerumisalal. Lühirajal tuli kolmandaks Tartu Ülikooli 4. aasta geograafiatudeng Külli Kaljus.

See on esimene üliõpilaste maailmameistrivõistluste medal Tartu Ülikoolile uuel iseseisvusajal.

Tänavu on Küllil üldse hea aasta olnud. Peale selle tulemuse on ta olnud ühel MK-sarja etapil teine ja võitnud 5 kuldmedalit Eesti meistrivõistlustel.

Jõudu ja edu, Külli!

MILVI KIVISTIK,
TÜ spordikeskus

SPORT

Tartu Ülikooli miss '94

Kõik tüdrukud on unistanud saada näitlejaks.

Kõik tüdrukud on unistanud saada printsessiks.

Kõik tüdrukud on unistanud saada missiks.

Vähemalt ühel neiul saab see viimane unistus veel septembri jooksul tõeks. 30. septembril valitakse Tartu Ülikooli vilistlaste kojutuleku ballil esimene ülikooli miss.

9. septembril toimus Sõbra Majas ülikooli missivalimiste eelvoor. Ennast näitama ja teistega võrdlema oli tulnud 11 julget tütarlast. Toimus kaks vooru: esimeses vastasid tüdrukud «Liivimaa Krooni-

ka» ajakirjaniku Kaupo Torimi ja žürii küsimustele, teine oli trikoovoor.

Žüriisse kuulusid Ingrid Nigola, Mare Tommingas, Raivo Kiisler, Kulno Kungla ja 4 üliõpilaskonna esindajat.

Eelvoorust pääses edasi 6 kaunist neidu: **Janika, Ilona, Evelin, Airi, Kristiina** ja **Nadežda** on 17—20-aastased ning nad õpivad arsti-, majandus-, õigus- ja sotsiaalteaduskonnas. Nüüd ootavad neid ees ühised treeningud. Üks neist kroonitakse missiks ja tal on võimalus võtta osa *Miss Hawaiian Tropic '95* valimistest Floridas.

LY LEEDU

Täpsemalt arutame misse järgmises lehes.

INFO!

Mälumänguhuvilistele

Paaril eelmisel aastal on meie ülikooli tudengid osa võtnud Tartu linna mälumänguturniirist ja, püsides ikka turniiri tipus, toonud sellesse meeldivat vaheldust — vanad tegijad asutustest ja ettevõtetest ei saanud ennast enam tunda kuigi kindlana, üliõpilased astusid alatasa kanna peale.

Nüüd on algamas 1994/95. aasta turniir. Asjasthuvitatud üliõpilasvõistkondade esindajaid kutsume kokku **kolmapäeval, 21. septembril kell 17 keemiahoone ringauditooriumi**, et leppida kokku aja, koha ja tingimuste osas.

Korraldav toimkond

TÜ Orientalistikakeskus

Ida keelte kursused
1994/95. õ.-a. sügissemestril

Kaasaegne hiina keel edasijõudnutele

Õppejõud: tead. M. Läänemets
Kolmap. kl. 16—18 Tähe 255; loengute algus **14. sept.**

Eelkõige oodatakse neid, kes alustasid hiina keele õppimist eelmisel õppeaastal, kuid teretulnud on kõik, kes on hiina keelt varem õppinud ja soovivad seda jätkata.

Kursus jätkub kevadsemestril ja lõpeb eksamiga. 4 AP.

Klassikaline hiina keel

Õppejõud: tead. M. Läänemets
Neljap. kl. 16—18 Tähe 255; loengute algus **15. sept.**

Kursus lõpeb detsembris eksamiga. 2 AP.

Sanskriti keel algajatele

Õppejõud: Maret Kark
Teisip. kl. 16—18 Tähe 254; algus **20. sept.**

Tiibeti keel edasijõudnutele

Õppejõud: Maret Kark
Neljap. kl. 16—18 Tähe 254; algus **22. sept.**

Korea keel ja kultuur

Õppejõud: **Yoon Bo Hoan** (Korea Vabariik)
Esmasp. kl. 16—18 Tähe 255
Kolmap. kl. 16—18 Tähe 254; loengute algus **19. sept.**

Kursus on **tasuline**. Soovijate eelregistreerimine ja info **orientalistikakeskuses Tiigi 78, ruum 116; tel. 43 08 05.**

Venia legendi

Füüsika-matemaatikakandidaadi **Ilmo Sildose** *venia legendi* loeng teemal «Nanoskaalas korrastatud/korrastamata kristallide optilistest omadustest» toimub neljapäeval, 22. septembril kell 16.15 Tähe 4 aud. 212.

Ürituste kava

Reede, 30. september

17 — teaduskondade, osakondade, instituutide külastamine.

19 — ball «Vanemuises». Kojutuleku avamine. Tartu Ülikooli Missi valimine.

19 — kohtumispaigad lõpetamisaastate järgi linna mitmesugustes restoranides, klubides.

Laupäev, 1. oktoober

10 — kõnekoosolek «Tartu Ülikool täna ja homme» TÜ aulas.

13 — jalgpall vilistlaste ja üliõpilaste vahel TÜ staadionil.

16 — rongkäik Vanemuise tänavalt ülikooli ette.

17.30 — suur pidu lauluväljakul. Esinevad koorid, ansamblid, koomikud. Südaööst retrodisko.

Pühapäev, 2. oktoober

11 — piknik Tähtvere pargis.

Reedel ja laupäeval avatud TÜ Ajaloomuuseum ja TÜ Raamatukogu.

Täpsem info ajakirjanduses, raadios ja televisoonis.

Info ja broneerimine telefonil (372) 7 432 806.

* *

TÜ Üliõpilaskonna uus teenus!

Tutvumiskataloog

Andmete sisestamine ja kataloogi kasutamine TÜÜ liikmetele TASUTA.

Kaasa pilt!

* * *

1994/95. õppeaastal Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna liikmekaardiga aastaringselt 2 uut soodustust!

BEAUTY FOR ALL SEASONS

Esmakordsel külastusel värvitest ja *make-up* 25% odavam.
Konsultant Krista-R. Saviauk
Riia 11–4
tel.44 12 23

* * *

«POLARIS»

Reisikindlustus 10% odavam
Raekoja plats 12
tel. 44 13 30

TÜ üliõpilased ja töötajad!

Tulgem tervist nõudlema ja tugevdama käimise või jooksu kaudu!

Maailmas ja ka meil Eestis on üha hoogustumas tervisejooks ning viimasel ajal ka tervisekõnd (käimine). Ärgem segagem ära võistluskäimisega. Üritused on jõudnud juba rahvusvaheliste kokkutulekuteni. Aktiivne liikumine on hädavajalik eriti nn. istuva eluviisiga inimestele, seega ka üliõpilastele ja teistele ruumides töötajaile.

Kutsume **kõiki** asjahuvilisi **teisipäeviti** ja **neljapäeviti** kella 17-ks TÜ staadionile ennast tuulutama. Kõnnime või jookseme, tugevdame põhilisi lihasrühmi võimlemisharjutustega kas väljas või staadioni võimlas. Asjasthuvitatuile õpetame kergejõustiku aabitsatõdesid või proovime niisama mõningaid alasid. Mängime palli. Üliõpilastel on võimalik saada vabaaine «Kehakultuur» ainepunkte. On pesemisvõimalus (soe vesi). Pimedal ajal on staadionil isegi võimalik harjutada elektritule valgusel. Teid juhendab meeleldi TÜ spordikeskuse dotsent Alfred Pisuke. Tulge julgesti!

INFO!

Österreichische Literatur der Zwischenkriegszeit

(Montag, 19. September, 18:00, Hörsaal 139 im Hauptgebäude) und

Österreichische Literatur der Gegenwart

(Dienstag, 20. September, 18:00, Hörsaal 139 im Hauptgebäude),

zwei Vorträge des bekannten Wiener Germanisten und Literaturkritikers

Wendelin Schmidt-Dengler

Professor Schmidt-Dengler beschäftigt sich vor allem mit deutschsprachiger Literatur der Gegenwart und ist bekannt durch zahlreiche Veröffentlichungen zur österreichischen Literatur des 20. Jahrhunderts. Er hat dieses Jahr den Österreichischen Staatspreis für Literaturkritik erhalten.

Veranstalter ist die Universität Tartu und die Estnisch-Österreichische Gesellschaft Tartu. Alle an zeitgenössischer Literatur Interessierten sind dazu sehr herzlich eingeladen.

Austatud lapsevanemad!

Seoses lastetoetuse väljamaksmise üleviimisega pensioniameti kaudu palume kõik lapsevanemaid pöörduda dokumentide ümbervormistamiseks ülikooli majandusmajja Jakobi tn. 4, tuba 204 kuni **25. septembrini**.

Toimiku koostamiseks on vaja järgmisi dokumente:

1. Ema avaldus pensioniametile toetuse ülekandmiseks panka või elukohajärgsesse sidejaoskonda,
2. Koopia(d) lapse (laste) sünnitunnistus(t)est,
3. Täidetud blankett laste andmete kohta,
4. Täidetud blankett ema passiandmete kohta (blankette saab ruumist 204),
5. Koolitõend või koopia pikendatud õpilaspiletist laste kohta vanuses 16 aastat või rohkem.

Kaasa võtta pass!

Lastetoetuskomisjon

Lastering alustab tööd

Tööd alustab koolieelikute laulu- ja tantsuring. Ring käib koos kaks korda nädalas. Ametiühinguliikmete lastele osavõtt tasuta.

Soovijatel palume registreeruda TÜ AÜ komitees (Ülikooli 20, tuba 303, tel. 434 875) kuni 26. septembrini.

TÜ AÜ komitee

Toimetuse tänu

kuulub sellele ausale inimesele, kes vabastas meid vanast kohvikannust.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 2105. Tiraaž 1500.

435 180

NR. 27 (1763)
REEDE,
23. SEPTEMBER 1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

NB!
VILISTLASED,
tuleme
koju
20. septembrist
2. oktoobrini!

Peaminister Mart Laari päev Ülikoolis

EDUARD SAKI foto

Põhiosa peaminister Mart Laari Tartu-visiidi päevast möödus ülikoolis. Reede hommikupoolikul tutvus ta ülikooli ehitustega, seejärel pidas aulaloengu teemal «Eesti rahvuslik suurlõhe ja Jakob Hurt». Pärast üliõpilaskonna esindustusega kohtumist andis ta koos ülikooli juhtkonnaga raamatukogu konverentsisaalis pressikonverentsi.

Viimasel ajal paljukõneldud **Tallinna Ülikooli idee** kohta arvas peaminister, et tallinlasena ei pea ta seda ideed ühtigi mõttekaks. «See oleks lihtsalt ressursside raiskamine». Pealegi dubleerivat praegu kõrgkoolid üksteise aineid. Tallinna-keskus on üks suuremaid probleeme ning peaminister näeks heameelega, et Tallinnast riigiasutusi hoopis ära toodaks ning Eestit ühtlasemalt arendataks.

Praeguse **õppelaenu** kohta arvas Mart Laar, et kuna miinimumpalka ei ole tõstetud, pole ka seaduslikku alust õppelaenu suurendada. Tunnitasu alammäära on küll tõstetud, kuid sotsiaaltoetuste ja õppemaksu suurus on miinimumtöötasu suurusest lahti haagitud. Tuleb jõuda selleni, et pangad laenaksid üliõpilastele raha ka riigi garantiita ning et ka õppemaksu asjus teeksid üliõpilaskonnad ise aktiivset koostööd valitsuse ja pankadega.

Usuõpetuse kohta koolides vastas peaminister, et ta toetab seda, kuid kahtleb, kas usuõpetust on vaja õpetada kohustuslikus korras. Eeskätt peab riik tähelepanu pöörama usuõpetuse õpetajate koolitamisele. Ta mainis ka, et tema jaoks on väga meeldiv tendents usuteaduskonna taasavamine ülikoolis, mis on üks uuendustest, mida tema õpimise ajal ei olnud (Mart Laar lõpetas ajalooteaduskonna ülikoolis 1983. aastal, usuteaduskond taasavati 1991. aastal).

Mart Laar ei tahaks kuidagi nõustuda niisuguse küsimuse asetusega, nagu Tartu Ülikool kõduneks. Tutvumine nõukogudeaegse ehituskunsti saavutuse raamatukoguga jättis küll masendava pildi. Ta arvas, et siin pisiremondid ei aita, tuleb teha korralikud uuringud ja korralik remont.

Ülikooli pooleliolevate **ehituste** kohta lausus peaminister, et kõiki kolosse ei pea TÜ lõpuni ehitama, osa tuleks konserveerida ja esmajoones lõpuni ehitada humanitaarteaduskonna hoone. Siinpool on olemas ka valitsuse lubadus arvestades emakeelse ülikooli 75. aastapäeva ehitada juubeliks lõpuni just selle hoone 1. järk.

Tartu Ülikooli oma seaduse kohta avaldas peaminister arvamust, et see on ülimalt loomulik võrreldes rahvusraamatukogu ja rahvusooperi seadusega.

Pressikonverentsi teises osas vastas ajakirjanike küsimustele ülikooli juhtkond. Rektor prof. Peeter Tulviste ütles, et peagi toimuv vilistlaste I kojutulek on üks ettevõtmisi, mis annab parema ettekujutuse ka ülikoolist. Sellele lisandatakse kõiki ülikooli vilistlasi. Kavas on luua ka vilistlaskogu.

TÜÜ Valitsuse esimees Kaupo Karelson andis vilistlaste kojutulekust konkreetsema pildi. (Põhjalikult on sellest kirjutatud viimaste päevade Postimehes.)

Peaminister kohtus üliõpilastega

Reedel, 16. septembril külastas peaminister Mart Laar Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna Valitsust. Räägiti õppelaenust ja õppemaksu kehtestamisest.

Laar väitis, et õppelaen on seotud miinimumpalgaga, mis on 300 krooni kuus. 1. septembrist tõusis miinimumtunnitasu, mitte aga miinimumpalk. Järelikult on õppelaenu suurus endiselt 1500 krooni semestris üliõpilastele ja 1800 semestris magistrandidele. Riik ei suuda hetkel lisaraha eraldada. Lahenduseks oleks saavutada kokkulepe kas Hoiupanga või mõne teise usaldusväärse Eesti pangaga, mis oleks nõus eraldama oma fondidest lisaraha laenusumma suurendamiseks, saades samal ajal kasutada riigi poolt eraldatavaid summasid (soodus väliskrediit).

Räägiti ka õppemaksu kehtestamisest. Mart Laar pooldab õppemaksu kehtestamist juba järgmisest, 1995/96. õppeaastast. Peaministri sõnul ei tohiks aga õppemaksu suurus ühelgi üliõpilasel takistada kõrghariduse omandamist.

Härra Laar rääkis ka nn. riikliku tellimuse süsteemi väljatöötamisest, mis tähendab, et kui noor lõpetaja läheb riigi teenistusse tööle, tagastab riik tema eest õppelaenu.

LY LEEDU,
TÜÜ infosekretär

Juubeliüritused peaaegu käes

● **Kuidas valmistub ülikool oma 75. aastapäevaks, küsisime aastapäeva korraldava toimkonna koordinaatorilt rektori referendilt KATRI RAIGILT.**

● **Juubeliüritused on kavandatud etapiviisiliselt. Kuidas täpsemalt?**

Eesti ülikooli 75. aastapäev on üks oluline tähtpäev kolmest: need on avamise aasta 1632, taasavamine 1802. ja eestikeelse ülikooli asutamine 1919. aastal. Tähistada tahame seda võimalikult eestikeskselt, töiselt ja traditsiooniliselt. Nii on kavas tutvustada ülikooli mitmes maakonnalinnas, nagu näiteks Pärnus, Viljandis, Narvas, aga ka mõnes väiksemas maakohas, koguni mõnes maakoolis Võrumaal. Võib-olla korraldame kohtumisi mujalgi.

● **Üks suuremaid ettevõtmisi on kindlasti Tallinna päev.**

See toimub 29. novembril. Rahvusraamatukogus avame raamatunäituse «Teadus eesti ülikoolis 1919. aastast tänapäevani» ning viime läbi konverentsi «Eesti teaduse kolmveerand aastasada Tartus». Ettekanded on rektor prof. Peeter Tulvistelt, professoritelt Helmut Piirimäelt, Jaak Aaviksoolt, Hans Trassilt ja Richard Villemsilt. Eesmärgiks on tutvustada mitte ainult Tartu Ülikooli minevikku, vaid läbi selle ka hetkeseisu ja perspektiive.

Tallinnas toimub ka informatsioonipäev üliõpilaskandidaatidele, pressikonverents ning rektori vastuvõtt «Estonia» talveaias.

(Järg 2. lk.)

UT MISS

30. septembril valitakse vilistlaste kojutuleku ballil ülikooli miss. 3. leheküljel olevate missikandidaatide seast paluvad üliõpilaskond ja toimetus välja valida ka miss «Universitas Tartuensise».

Lõigake välja alljärgnev tabel ja laske see peahoone lehelaua kastikesse. UT miss tehakse teatavaks ballil. Lehelugejate vahel loositakse välja 3 isikut, kes saavad tassuta UT aastakäigu. Selleks palume märkida oma nimi, vanus, amet ja aadress. Ootame arvamusi neljapäeva kl. 12ni.

UT MISS on . . . . . .

Valija nimi . . . . . .

vanus . . . . . .

amet . . . . . .

aadress . . . . . .

Teabepäev

16. septembril korraldas ülikool teabepäeva maakonnalehtedele ja kohalikele ringhäälingutele.

Lisaks ülikooli teabetalituselt saadud infomaterjalidele said kohale tulnud ajakirjanikud Põlva-, Jõgeva-, Valga- ja Ida-Virumaalt ning Tartust ülevaate erinevate teaduskondade hetkeseisust.

Teavet sisseastumistingimustest jagas õppegrupi juhataja Lea Michelson. Ülikooli üliõpilaskonna tegevust tutvustas TÜ Üliõpilaskonna Valitsuse infosekretär Ly Leedu.

Ajakirjanikke huvitas kõik ülikooli puutuv, sest uuenev *alma mater* on nii sisemiste struktuuride kui ka õppetöö korralduse osas ennast veel vähe tutvustanud.

Lisaks infovahetusele said ajakirjanikud osa peaminister Mart Laari aulaloengust ja pressikonverentsist.

Ülikoolil on kavas edaspidi veelgi tihendada kontakte paikkondlike ajakirjandusväljaannetega.

EEVA KUMBERG

TÜ Valitsuses

20. septembril

● Valitsus arutas 30. septembril toimuva TÜ nõukogu päevakorda. Sellel tuleb arutusele õppetöö korralduskomisjoni ettevalmistatud **Tartu Ülikooli teaduskraadide põhimääruse projekt. TÜ õppekavade projekt** vajab veel koos teaduskondadega täpsustamist ja parandamist ning see on oktoobrikuu nõukogu päevakorras.

● **Valitsus kinnitas üldkuludest *(overhead)* infrastruktuuri arendamisele suunatud projektide aruandevormi ning rahuldas järgmised taotlused:** arstiteaduskond — beeta-loendi võlg 90 000, bioloogia-geograafiateaduskond — argoonlaseri plasmatoru 80 000, filosoofiateaduskonna eesti filoloogia osakonna 1/3 arvutist 15 000, füüsika-keemiateaduskond — TÜ raadiojaam 7000 ja õigusteaduskond — arvutus-, paljundustehnika ning mööbel 86 400 krooni.

● Prorektor prof. Jaak Aaviksoo tegi ettepaneku asendada praegu kasutusel olev väljend professori kt. **õppetooli hoidja** nimetusega. Professori kohusetäitja ei ole professori kohale valitud.

1. Õppetooli hoidja on õppejõu (assistendi, lektori või dotsendi) ajutine ametikoht Tartu Ülikoolis kui vastav korralise professori koht on rohkem kui semestri jooksul konkursi korras täitmata.

2. Õppetooli hoidja ülesanne on õppetooli väljaarendamine instituudi juhataja poolt esitatud tähtajalise arenduskava alusel ning tarviliku õppetöö korraldamine kuni korralise professori valimiseni.

3. Õppetooli hoidja ametikoht täidetakse üheks kuni kolmeks aastaks instituudi juhataja ja dekaani esildisel rektori poolt.

4. Õppetooli hoidjale esitatavad nõuded määrab õppetooli arenduskava.

● **Kehtestati kordusarvestuse ja -eksami ning õppetööga seoses osutatavate teenuste tasumäärad.** Kordusarvestuse või -eksami sooritamisel ulatub tasu 10—70 kroonini. Õpinguraamatu duplikaadi väljaandmine on 100 krooni. Kuna üliõpilaste majanduslik seis on väga erinev, soovitati üliõpilaskonnal seda uurida.

● **Kinnitati TÜ eetikakomisjoni uus koosseis:** professorid Jüri Kärner, Ain-Elmar Kaasik, Jüri Põld, Valner Krinal, emeriitprofessorid Paul Alvre ja Olaf Prinits ning dotsendid Eduard Tamm ja Heino Laidre. Rahuldati prof. Juhan Peegli lahkumisettepanek komisjoni esimehe kohalt.

● **Münsteri Ülikooli rektor on andnud Tartu Ülikoolile üle uurimispreemia,** mis on kantud panka. Uurimispreemia antakse kahel korral I aasta magistrandidele põhiõppes edukalt kaitstud ning magistriõppes edasiarendamisele kuuluva silmapaistvalt hea diplomitöö eest.

● **Valitsuses oli kõne all ka praeguse TÜ nõukogu koosseis,** mis on moodustatud 1992. aastal. Rektor soovitas teaduskondadel oma esindatuse põhjalikult üle vaadata, sest aeg-ajalt tekib põhjusi mõni liige asendada. Leiti, et nõukogu koosseisu tegevust ei peatata enne kõrgkooliseaduse vastuvõtmist, samuti enne ülikooli oma seadust ja uut põhikirja.

● **Oktoobris toimub ühepäevane dekaanide nõupidamine väljaspool Tartut.**

● **Rektor informeeris ka ülikooli haldustalituse ja administratsiooni saneerimisprogrammist,** mis avaldatakse peagi ka UT-s. Muutunud õppe- ja teadustöö uuenenud vormid vajavad teistsugust haldusüksuste struktuuri ja personalitööd ülikoolis. Loomisel on ka uus ametikoht — akadeemiline sekretär.

● Dekaan prof. Jüri Tamm soovis teada «Üliõpilaskülale» dotatsiooniks esitatud 2,6 miljoni kulutamist. Sellekohase küsimuse valmistab järgmiseks valitsuse koosolekuks ette haldusprorektor.

● Haldusprorektor Riho Illak tegi ettepaneku, et dokumentidele allakirjutamisel ei märgitaks mitte näiteks dekaani kt., vaid oma ametinimetus (näit. siis prodekaan dekaani ülesannetes).

Haldusprorektori arvates võiks ülikooli **aulat** kui üht linna huvitavamat vaatamisväärsust näidata ka turistidele ning sõlmida firmadega vastav kokkulepe. Giid peaks olema ülikoolist endast. Teabetalitus esitab vastava projekti valitsuse järgmisele koosolekule.

● **Prorektor prof. Teet Seene tõstatas probleemi selle kohta, et ühte inimest on korraga vastu võetud kahe teaduskonna magistrandiks.** Samuti on magistrand astunud ka viienda aasta pedagoogikatsüklisse, olles samal ajal akadeemilisel puhkusel olev magistrand. Lahendamist vajab ka magistri- ja doktoriõppesse astumise vanusepiir. Prorektor ootab nende küsimuste kohta dekaanide kirjalikke arvamusi.

Õppetöö ja ehitustöö ühes majas samaaegselt

Lossi tänaval kõndides ja ülikooli humanitaarhoone ehitust vaadates ei tule möödujal küll mõttesse, et seal võiksid asuda ajaloo-osakonna uued ruumid. Peasissekäik juhatab huvilise otse keset tolmu ja ehitusprahti ning küllap sellega uudishimu piirdukski, kui mitte ülikooli keemiahoone fuajeesse üles pandud sildid ei ärgitaks otsimist jätkama. Ja vaata imet — püsivuse ja mitmete treppide tulemusena ongi võimalik jõuda uue maja neljanda korruse tiiba, kuhu juba augustikuus kolisid eesti ajaloo, arheoloogia ja etnoloogia õppetoolid.

«Oleme ülikooli humanitaarhoones tegutsenud 16. augustist alates. Meile eraldati siia esialgselt neli auditooriumi (48-kohaline, 42-kohaline ja kaks 30-kohalist) ning kolm tööruumi, kus praegu töötab umbes kakskümmend inimest,» ütles vanemlaborant Aasa Saavaste, kes leiab, et uude kohta kolimisel on nii omad plussid kui miinused.

Ühest küljest on ajaloo-osakonnal nüüd tõepoolest rohkem ruumi ja sellega seoses ka ilusaid plaane sisse seada näiteks raamatukogu ja arvutiruum. On kavandatud, et lisaks neljanda korruse ruumidele saavad kunstiajaloo ja arheoloogia osakonnad endale osa kolmandast korrusest, kuhu muidu kolib euroteaduskond. Kolmas korrus peaks loodetavasti valmima detsembrikuuks; praeguse seisuga käib seal aga veel hoogne ehitamine ja sellest tuleneb mõningaid probleeme. Tahes-tahtmata on omavahel ühendatud neljandal korrusel läbiviidav õppetöö ja korruse võrra altpoolt kostev ehitusmüra.

Peale selle on veninud mitmetest tähtaegadest kinnipidamine. Loengud toimuvad praegu nii-öelda põlve peal, sest veel pole jõutud laudade kokkupanemiseni. Sügishommikute hämaramaks muutudes tuleb võib-olla kasutusele võtta küünladki, sest auditooriumides puudub ka elekter! Aga ega sellepärast loomulikult õppetöö pidamata jää — toimugu see siis kasvõi ehitusega üheaegselt.

Ehk tulekski ajalootudengitel innukalt kinni haarata unikaalsest võimalusest kuulata praktilist valikkursust ehituse valdkonnast!

Uudistamas käis

KRISTEL ZILMER

✦ ✦ ✦

Naiskoor on tagasi Hispaaniast

Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor on tagasi Hispaaniast 2. rahvusvaheliselt ülikoolide kooride festivalilt Valencias. Meenutasime vihmasel ja pimedal sügisõhtul ülikooli naiskoori dirigendi Vaike Uibopuuga nädalatagust kuuma suveüritust Vahemere ääres.

Kuidas ülikooli naiskoor sellele festivalile sattus?

Rahvusvaheline ülikoolide koorifestival on osalt algatatud vastukaaluks Euroopa Cantat-festivalile (ülikooli naiskoor osales viimatimainitud festivalil 1991. aastal, mis toimus samuti Hispaanias). Teisest küljest on see üliõpilaskooride ja üliõpilaste omavahelise mõõduvõtmise, kokkusaamiste ja kogemuste vahetamise võimalus. Korraldajaks on Valencia Ülikool ja linnavalitsus, mis meile tundub eriti üllatav. Esiteks: ülikool on nii jõukas, et suudab korraldada suurejoonelise rahvusvahelise festivali ning teiseks: ülikool ja linnavalitsus teevad omavahel nii tihedat koostööd.

Festivali organiseerimiskomiteesse saatis oma kasseti 150 koori, millest valiti välja 14. Kahe Valencia kooriga kokku oli niisiis 16 osavõtjat.

(Järg 4. lk.)

Juubeliüritused peaaegu käes

(Algus lk. 1)

● **Järgmine päev, s.o. 30. november on nn. Tartu päev.**

Novembri teisel poolel on koguni Tartu nädal, mis on üks ülikooli praegusi töösuundi — tihendada kontakte Tartu linnaga. Ühe üritusena toimub hariduspäev aulas, koolides peetakse akadeemilisi loenguid, korraldatakse joonistusvõistlus, esseekonkurss, viktoriin, akadeemiliste seltside avatud ettekandekoosolekuid, müüakse ülikooli trükiseid, tehakse ekskursioone ülikooli muuseumidesse ja peahoonesse.

● **Ja ülikooli aastapäev 1. detsembril?**

30. novembril ja 1. detsembril toimuvad juba traditsioonilised üritused, mõneti küll uues kuues. Raamatukogus avatakse näitus «Tartu Ülikool rahvusvahelises pressis 1919. aastast tänapäevani» ning ajaloomuuseumis «Keisririigi ülikoolist rahvusülikooliks». Viimasega kaasneb ajalookonverents.

Muidugi toimub üliõpilasrongkäik, ball jpm. Aulas taasavatakse Vabadussõja skulptuur.

1. detsembril on tavakohane akadeemiline aktus ning audoktorite ja doktorite promoveerimine jt. üritused. Aktuse korraldamisse tahame võtta 1919. aasta aktuse elemente.

Trükistest võiks praegu mainida suurima väljaandena Album Academicumi 1918—1944. Toimub ka selle presentatsioon.

● **Ülikoolisiseselt on kavas terve rida teaduskonverentse.**

Teaduskonnad korraldavad erinevatel aegadel juba oktoobrist alates oma teaduskonverentse. Alustab filosafiateaduskond 6.—9. oktoobril konverentsiga «Läänemere areaali rahvaste kirjakeelte algusajad».

Lõplikult ei ole aastapäevaürituste kava veel paigas ning oodatud on kõik huvitavad ideed. Igaüks saab kaasa lüüa. Palume oma ettepanekutest teada anda tel 435 495 või tuua need ruumi 223.

Peagi peaks ka ajakirjanduses ülikooliteema rohkem kajastuma hakkama. Avaürituseks oli siin eelmisel nädalal toimunud teabepäev maakonnalehtedele ja kohalikele raadiotele. Pöördume ka Välis-Eesti väljaannete poole. Igal teisipäeval kl. 12 on TÜ temaatika Q-Raadios. Kokkulepped on veel mitme väljaandega.

Tuletan veel kord meelde, et häid ideid ei tasu enda teada hoida. Kõigi abi ja kaasalöömine on südamest oodatud.

Peagi, 6. oktoobril taastame vana ilusa traditsiooni — mälestuspäeva Raadi kalmistul. Tänavu, aastapäeva eel meenutame 1920.—1930. ndatel aastatel lahkunuid, kellele enne väärilist tähelepanu vähem pööratud. Muidugi ei unusta me ka teisi ülikooli pere liikmeid.

Küsis VARJE SOOTAK

Ühiselamud septembris

Eelmisel teisipäeval tutvusid ülikooli rektor Peeter Tulviste, prorektorid Jaak Aaviksoo ja Riho Illak, üliõpilaskonna ja ajakirjanduse esindajad ülikooli ühiselamute praeguse seisukorraga. Külastati Narva 25 ühiselamut, seal jagasid seletusi ühiselamu juhataja ja väikeettevõtte «Üliõpilasküla» direktor Andres Selli.

Narva 25 ühiselamus on praegu puudu ligi 100 akent, köökides ei tööta pliidid, pesemistingimused on viletsad. Ühiselamut on vaja pidevalt remontida, praegu maksab aga ühe korruse laiendatud sanitaarremont 80 000 krooni. Selge on ka see, et miski ei muutu paremaks enne, kui üliõpilased ise ei hakka hoidma enda käes olevat vara. Tubade plokke on eraldatud koridorist vaheustega, kuid mõned uksed on ees püsinud vaid nädala. Prorektor Aaviksoo arvates võiks lahenduseks olla üliõpilastega sõlmitavad varalise vastutuse lepingud.

Välistudengite korrusel on olukord tunduvalt rõõmsam: seal on fuajee akende ees kardinad, nurgas seisab diivan ning selle kõrval kasvab palm. Ka toad ja koridorid on tunduvalt paremas seisukorras kui tavalistel korrustel. Kavas on lisaks sellele ehitada veel üks «eliitkorrus», seal käib praegu remont. Narva 25 asub ka ülikooli arstipunkt. Varasema 11 töötaja asemel on praeguseks järele jäänud vaid üks arst ja õde. Korruse teises otsas on avatud erahambaarstikabinet.

Andres Selli sõnul pole Narva 25 olukord veel kõige hullem. Palju viletsam on olukord Tiigi ja Pepleri tänava ühiselamutes. Narva 89 on probleemiks WC-d ja pesuruumid — neid on üks terve korruse peale. Parimas seisukorras on Nooruse 7 — see on ka kõige uuem. Oktoobri algul peaks mõningat leevendust pakkuma Mõisavahe 65/66 valmiv maja 5 2-toalist ja 15 1-toalist korterit. Seal peaksid endale kodu leidma välislektorid ja mõned üliõpilaspered.

Väikeettevõtte «Üliõpilasküla» halduses on praegu 9 ühiselamut, töökohti on 93 inimesele, osa kohti on aga komplekteerimata, sest palgad pole kuigi suured. «Üliõpilasküla» aastane käive on 4,5 miljonit krooni, sellest moodustab ülikoolipoolne dotatsioon 2,6 miljonit krooni.

Riho Illaku sõnul on viga eelkõige vales majandamismudelis. Väikeettevõte kui majandamismudel pärineb üleminekuajast ja ei sobi praegu kehtiva seadusandlusega. Lähema kuu aja jooksul on plaanis väikeettevõtte asemel luua aktsiaselts, mis kuuluks 100%-liselt ülikoolile. Siis on loota ka lahendust.

Järgmisena on plaanis minna vaatama teisi ülikooli haldusüksusi: garaaže, ladusid jm.

LY LEEDU
TÜÜ Valitsuse infosekretär

TARTU ÜLIKOOLI MISS '94

30. septembril valime ballil ülikooli missi!

Vali välja ka UT-miss!

MISSIKANDIDAAT NR. 1
AIRI

Vanus: 18.
Mõõdud: 176/98/66/94.
Kaal: 61.
Arstiteaduskond.
Tähtkuju: Kalad.
Huvid: ujumine, korvpall, küpsetamine, muusika, tehnika, käsitöö.

* * *

Naerata, et nägu ei vananeks!
Suudle, et huuled ei kivineks!

Olen energiline inimene. Mulle ei meeldi istuda käed rüpes ja mitte midagi teha. Kui midagi ette võtan, siis teen seda põhjalikult, tähelepanelikult ja lõpuni. Mulle meeldib kiirus, mind kütkestab kaugus, kõrgus ja sügavus. Ma ei kahetse tehtud lollusi, vaid teen uusi ja hullemaid. Topin alalõpmata oma nina sinna, kuhu poleks vaja. Armastan korda ja magusat ning võtan elu huumoriga.

Tulin Tartu Ülikooli missivalimistele tutvuma minu jaoks uue maailma, ilusate ja intelligentsete inimestega. Vaga vesi, sügav põhi!

MISSIKANDIDAAT NR. 2
JANIKA

Vanus: 20.
Mõõdud: 173/87/62/87.
Kaal: 53.
Arstiteaduskond.
Tähtkuju: Kaljukits.
Huvid: muusika, lugemine, küpsetamine, pikamaajooks, õmblemine.

* * *

Olen elurõõmus ja optimistlik. Mulle meeldib tantsida, laulda, autoga kihutada ja öises taevas tähti vaadata. Armastan nii klassikalist kui popmuusikat ja teatrit.

Inimestes hindan enesest ja teistest lugupidamist, headust, usaldust, optimismi ja ausust.

Missivõistlusele tulin sellepärast, et oma argiellu veidi vaheldust tuua.

MISSIKANDIDAAT NR. 3
ILONA

Vanus: 17.
Mõõdud: 169/90/63/86.
Kaal: 55.
Õigusteaduskond.
Tähtkuju: Kaalud.
Huvid: moderntants, psühholoogia.

* * *

Olen põhimõtteliselt eksistentsialist ja A. Camus' austaja. Mulle meeldib inimesi kuulata ja püüan neid ka aidata — arvan, et nimelt sellepärast meeldibki neile mulle oma probleeme kurta.

Iseloomult olen tüüpiline Kaalud, kelle meeleolud vahetuvad iga sekund: olen spontaanne ja tagasihoidlik, lõbusalt kurb, õnnetult särasilmne, loetelu on lõplikult lõpmatu.

Sellele konkursile tulin eksperimendi mõttes, oodates huvitavat elamust, ja ma ei eksinudki.

MISSIKANDIDAAT NR. 4
EVELIN

Vanus: 18.
Mõõdud: 175/91/60/93.
Kaal: 53.
Sotsiaalteaduskond.
Tähtkuju: Skorpion.
Huvid: mood, aeroobika.

* * *

Olen rõõmsameelne, abivalmis ja positiivse ellusuhtumisega. Eelkõige hindan ausust ja avatud suhtlemist. Minu jaoks on kõik inimesed võrdsed vaatamata nende positsioonile. Mulle meeldib reisida ja suhelda erinevate inimestega. Huvitun sotsioloogiast, kuna soovin õppida maailma paremini tundma ja anda ka oma panus selle paremaks muutmisel. Kuldne reegel on, et igaüks selles maailmas tehku iga päev kasvõi ainult üks heategu, siis poleks varsti kurjusest enam jälgegi järel.

Missivõistlusele tulin, et muuta oma elu huvitavamaks ning saada uusi kogemusi.

MISSIKANDIDAAT NR. 5
NADEŽDA

Vanus: 17.
Mõõdud: 180/87/60/92.
Kaal: 59.
Majandusteaduskond.
Tähtkuju: Ambur.
Huvid: male, muusika, tants.

* * *

Mulle meeldib reisida. Armastan merd, olen käinud Balti, Musta ja Aasovi mere ääres.

Ma olen lõbus inimene, seepärast meeldib mulle suhelda emotsionaalsete ja temperamentsete inimestega. Olles veidi kapriisne ja sõltumatu, meeldib mulle kõike omamoodi teha ja ma ei kannata, kui mulle midagi ette kirjutatakse. Mulle meeldib saada kingituseks lilli ja suuri pehmeid mänguasju. Mind huvitavad väga idamaised religioonid, eriti hinduism.

Missivõistlusele soovitasid mul tulla sõbrad. Mulle meeldib väga osa võtta igasugustest konkurssidest.

MISSIKANDIDAAT NR. 6
KRISTIINA

Vanus: 20.
Mõõdud: 174/85/64/90.
Kaal: 55.
Majandusteaduskond.
Tähtkuju: Kalad.
Huvid: laulmine, muusika.

* * *

Mulle meeldib olla mere ääres, see on minu jaoks parim puhkus. Kõige parem on muidugi siis, kui on suur tuul ja kõrged lained. Üldiselt olen optimistlik ja rõõmsameelne, mõnikord võin olla ka äärmiselt kangekaelne. Armastan kuulata igasugust erinevat muusikat ja ka ise laulda. Veel meeldivad mulle suured koerad ja šokolaad.

Missivõistlusele tulin uusi kogemusi otsima.

Naiskoor...

(Algus 2. lk.)

Milline oli ülikooli naiskoori tase võrreldes teiste üliõpilaskooridega?

Kassettide hindamisel sai meie esitus 10 punkti 10-st võimalikust. Seega oli eelinfo meie suhtes juba positiivne. Siiski, meie etteaste nii soe vastuvõtt vist ületas kõik ootused. Koorijuhtide kokkusaamistel kiideti meie ühtlast ansamblilist kõla, vokaalset tööd, tehnikat ja ühtlasi elamuslikkust. Tavaliselt oli esimene küsimus: kui palju on teil professionaalseid muusikuid. Vastasin selle peale, et konservatoorium asub hoopis teises linnas. Küsiti, kui palju proove teete. Kuuldes, et kaks korda nädalas, oldi samuti üllatunud, kuidas on saavutatud koori selline kõla. Festivali ühe parima koori, Florida Põllumajandusülikooli lauljaist olid tõepoolest pooled professionaalsed muusikud ja lauljad. Välismaa ülikoolis on üliõpilasel võimalik võtta eriala kõrval ka muusikatunde. Selline võimalus on kuuldavasti isegi Kemerovo ülikooli juures. Raskemat repertuaari laulsidki Florida koor ja Tenerife ülikool Kanaari saartelt. Vokaalselt huvitav oli Venetsueela koor, kus oli kutselisi muusikuid. Seda enam oli tunnustus meie koorile tõsiseltvõetav ja rõõmustav.

Meile öeldi korduvalt, et meie koor on muusikasündmuse keskpunkt, festivali koor number üks.

Õnnestus ka kava valik. Laulsime festivalikontserdil eesti muusikat: Ernesaksa, Härma ja Tormise laule, mis vaatamata oma raskusastmele on tõesti huvitavad ja värvikad, samuti Põhjamaade heliloojate Rautavaara ja Nystedti loomingut. Klassikat laulsime kirikukontsertidel. Paljude kooride miinuseks oli just see, et kava oli liiga ühetaoline, värvivaene.

Festivali lõpus oli nootide vahetamine. Meie eesti muusika vastu oli huvi eriti suur. Üks Kanaari saarte helilooja pühendas meile oma vastvalminud teose.

Missugused on selle aasta plaanid?

Ülikooli naiskooril on 50. juubeliaasta. See tähendab väga tihedat kontserdiaastat laia repertuaariskaalaga. Suur sündmus on üliõpilaslaulupidu Tartus tuleval suvel. Reisidest on ehk veel vara rääkida.

Ootan koori ka sel aastal uusi lauljaid, neid, kes tõsiselt tahavad muusikaga tegelda ja soovivad end arendada.

Naiskoori proovidesse võib tulla aud. 128, 27. ja 29. sept. kell 18.05.

ENE SEIDLA

INFO! INFO!

Doktoriväitekirjade kaitsmisi

12. oktoobril kl. 15 toimub TÜ nõukogu saalis arstiteaduskonna kardioloogiakliiniku vanemteaduri **Margus Viigimaa** väitekirja «Primaarne hemostaas, antiagregant- ja antikoogulantravi ägeda südamelihase infarkti korral» kaitsmine meditsiinidoktori kraadi taotlemiseks.

Väitekirjaga saab tutvuda TÜ raamatukogus.

Õpetatud Eesti Seltsi

koosolek on neljapäeval, 29. septembril kl. 16.15 peahoones aud. 102.

Kavas: E. Väär — Liivi teaduskonverents Irel; O. Kurs, A. Järvet — A. F. Tammekann 100; J. Linnus — I. Manninen 100.

3 loengut BIOSEMIOOTIKAST

Tartu Ülikooli kui semiootikakeskuse tuntus maailmas kestab ja areneb.

Selle tõendiks on tippsemiootikute huvi tulla Tartusse. Eelseisval nädalal külastab oma Tartu kolleege Kopenhaageni Ülikooli professor Jesper Hoffmeyer, viie raamatu autor, kes möödunud suvel ülemaailmsel semiootikakursusel USA-s Berkleys juhatas biosemiootikale pühendatud sümpoosioni. Samuti saabub Tartusse üks Venemaa biosemiootika konverentside peamisi tugesid dr. Sergei Chebanov Sankt Peterburist.

Prof. Jesper Hoffmeyeri (Kopenhaageni Ülikool) loengud

Teisipäeval, 27. septembril kl. 16.15—18 peahoone aud. 102
«The Global Semiosphere».

Kolmapäeval, 28. septembril kl. 14.15—16 peahoone aud. 102
«The Swarming Body».

Dr. Sergei Chebanovi (St. Peterburg) loeng

Teisipäeval, 4. oktoobril kl. 16.15—18 peahoone aud. 102
«Biohermeneutika».

Välisstipendiumid

Saksa Akadeemilise Vahetusteenistuse (DAAD) stipendiumid 1995/96. õ.-a.

— Aastastipendiumid magistrandidele, doktorandidele, noortele teadlastele.
— Semestristipendiumid germanistidele.
— Kõrgkooli suvekursused.
— Uurimisstipendiumid (1—3 k.) kraadiga teadlastele.
— Üliõpilasgruppide õppereisid.

6. oktoobril kell 16 toimub nõukogu saalis infotund kõikidele huvilistele. Nõuandeid jagavad DAAD-i koordinaator prof. Karl Lepa ja Daad-i lektorid prof. Claus Sommerhage ja mag. Ulrike Schütte.

Matemaatilise Statistika Instituut annab nõu

Matemaatilise Statistika Instituut meenutab oma kolleegidele TÜ teistest teaduskondadest, et meie käest on endiselt võimalik saada konsultatsioone **matemaatilise statistika, tõenäosusteooria, biomeetria ja statistilise andmetöötluse teoreetilistes ja rakenduslikes küsimustes.**

Septembrikuus otsivad meie statistikale orienteeritud üliõpilased materjali oma kursusetööde jaoks. Kui teil on andmeid, mille töötlemisel ja analüüsimisel vajate matemaatiku-statistiku abi, on teil võimalik leida enesele noor koostööpartner meie instituudist (keda loomulikult juhendab vilunud õppejõud).

MSI asub Liivi tänav 2 neljandal korrusel, meie telefon on endiselt 435 391, küsida MSI teaduslikku sekretäri Elvi Ehasalu.

Soome Instituudis

Sel hooajal saab Soome Instituudi vahendusel kuulata mitmeid loenguid Eesti-Soome suhetest. Loengusari tahab pakkuda lisa ja rajada teed veebruaris avatavale Tuglase Seltsi näitusele «Soome sild — Viron Veräjät».

Esimene üritus on **27. septembril, teisipäeva õhtul kell 18** instituudi lugemissaalis Vanemuise 19. Teemaks on Eesti seltsid ja nende tegevus Soomes. Esinevad Tuglase Seltsi juhataja **Heikki Rausmaa** ja Tampere-Tartu Seltsi liige, Pro Estonia toimetaja ning Eesti Seltside Liidu esindaja Tartus **Pasi Suikki.** Mõlemad soomlased peavad oma ettekande eesti keeles.

Kuulama, kaasa mõtlema ja vestlema tulgu kõik, kes huvitatud sellest, mis seni põhjanaabritest estofiilide poolt tehtud ning mida ja kuidas veel saaks ja võiks teha. Eriti oodatud on kogemusi vahetama, ideid andma ja saama kohalike Soome seltside esindajad.

Soome Instituudi Tartu osakond

Koolieelikute laulu- ja tantsuringi

esimene kokkusaamine on **28. septembril kell 17.30 TÜ Raamatukogu fuajees.** Ringi töö hakkab toimuma esmaspäeviti ja kolmapäeviti algusega kell 17.30.

TÜAÜ komitee

Teatrihuvilised!

ÜLIKOOLI TEATRISTUUDIO tuleb kokku teisipäeval, 27. septembril kl. 19 OTTO-teatris (Tähe 33). Võetakse vastu uusi stuudiolasi, kes peaksid olema valmis etteasteks ühe omavalitud tekstiga. Eriti oodatud noored mehed!

Kes soovib saada spordiklubi juhatajaks?

Tartu Ülikooli spordiklubi kuulutab välja konkursi juhataja leidmiseks. Töö sobib ka üliõpilasele. Oma nägemus spordiklubi tööst, tegevusprogramm ja enesetutvustus palume tuua spordiklubisse (Jakobi t. 5, tuba 112) septembrikuu jooksul.

Spordiklubi juhatus

ETOILE

Reisibüroo

100 meetrit peahoonest

Üliõpilastele hinnasoodustus!

LENNUKIPILETID

☞ kuni 25%

London	3600
Frankfurt	3450

☞ Aastane pilet

Washington	8269
Toronto	8621
Chicago	8524

Hinnad Eesti kroonides ilma lennuvälja maksudeta.

LAEVAPILETID

☞ kuni 25%

Helsingi	180
Stockholm	480
Travemünde	880

RONGIPILETID EUROOPAS
HOTELLID
KINDLUSTUSED
GIIDID

☞ Gruppidele hinnasoodustused
Tel. 44 11 63
43 14 67
Gildi 5

SPORDIKESKUS TEATAB

Rebastejooks Toomemäel

Kolmapäeval, 28. septembril kell 16 algab peahoone eest esmakursuslaste rebastejooks üle Toomemäe. Vabalt koostatud võistkonnas on 5 liiget, neist mitte rohkem kui 3 meest. Vahetuse pikkus on 400—500 meetrit.

Peaauhindadeks on TÜ sümboolikaga särgid ja priipääsmed Narva mnt. 25 kohviku diskole. Suur osa auhindadest on loosimiseks. Auhinnad on välja pandud firmadelt «Toidutorn», kauplus «Akord» ja ProSport.

Registreerimine kuni 27. septembrini spordikeskuses (Jakobi 5—112).

Õpetus tervisekäimisest

Ilmus infoleht tervisekäimisest, kus vajalikud tabelid K. Cooperilt harjutamiseks ja enda kontrollimiseks.

Asjahuvilised on oodatud teisipäeval ja neljapäeval kell 17 TÜ staadionile, kus saab esmalt oma võimeid testida, seejärel harjutada maastikul ja ka saalis.

Põhjamaade üliõpilasmeistrivõistlustest

Helsingis peeti Põhjamaade üliõpilaste meistrivõistlused korv- ja võrkpallis. Eesti osales esmakordselt ja sealjuures 5 võistkonnaga, neist 2 Tartu Ülikoolist, üks Eesti Põllumajandusülikoolist ja 2 Tallinna Pedagoogikaülikoolist. Tallinlannadel läkski edukalt: naiste korvpallis jäid nad Helsingi Ülikooli järel teiseks, naiste võrkpallis aga Pieksamäe Kaubanduskooli ja Kuopio Ülikooli järel kolmandaks, Tartu Ülikooli naiskorvpallurid tulid neljandaks. Meesvõrkpallurid jäid alagrupis neljandaks ja lõpuks pidid leppima 7. kohaga. EPMÜ võrkpallimeeskond oli 6. Meistriks tuli Jyväskylä Ülikool, meeste korvpallis Helsingi Ülikool. Rootsi üliõpilaste parim koht oli kolmas meeste korvpallis. Tartu üliõpilased käisid Helsingis oma rahakotiga ja mõnigi vajalik mängija loobus laevapileti ostmisest.

TARTU ÜLIKOOLI I VILISTLASTE KOJUTULEK

TUDENGID! VÕIMALUS RAHA TEENIDA!

Tartu Ülikooli vilistlaste kojutuleku ballile otsime teenindavat personali.

Ülikooli 20—305
TÜÜ Edustuses
E–R 9–16

Kiirusta, sest inimeste arv on piiratud!

Vilistlaste kojutuleku kohtumispaigad

50-ndatel lõpetanud ülikooli vanas kohvikus.
60-ndatel lõpetanud restoranis «Kaseke».
70-ndatel lõpetanud restoranis «Tarvas».
80-ndatel lõpetanud restoranides «Kaunas» ja «Humal».
90-ndatel lõpetanud Narva mnt. 27 kohvikus.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 2165. Tiraaž 1500.

435 180

NR. 28 (1764)
REEDE,
30. SEPTEMBER
1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

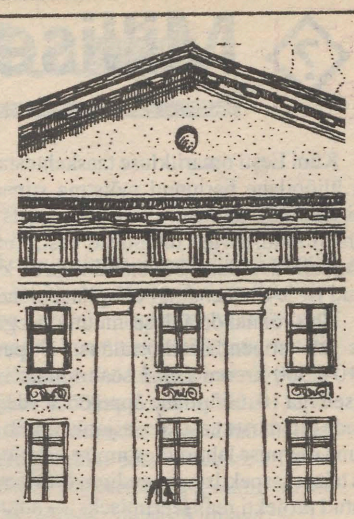

Austatud vilistlane!

Mul on rõõm tervitada Teid Tartu Ülikooli I vilistlaste kojutulekul. Enamgi kui ülikool tunneb üliõpilaskond uhkust oma vilistlaste üle ja püüab olla nende vääriline.

Loodan, et ürituste käigus kohtate Te oma vanu sõpru ja tuttavaid, kellega koos sai veedetud ilusaim noorusaeg. Püüame anda ka ülevaate ülikooli praegusest seisust ja usun, et ülikooli seinte vahel kõndides meenuvad kõige ilusamad noorusunistused.

Meeldivat kojutulekut soovides

KAUPO KARELSON,
vilistlaste kojutuleku peakorraldaja,
TÜ Üliõpilaskonna Valitsuse esimees

VILISTLASTE KOJUTULEKU KOHTUMISPAIGAD

50-ndatel lõpetanud ülikooli vanas kohvikus.
60-ndatel lõpetanud restoranis«Kaseke».
70-ndatel lõpetanud restoranis «Tarvas».
80-ndatel lõpetanud restoranides «Kaunas» ja «Humal».
90-ndatel lõpetanud Narva mnt. 27 kovikus.

ÜRITUSTE KAVA

REEDE, 30. SEPTEMBER
17 — teaduskondade, osakondade, instituutide külastamine.
19 — ball «Vanemuises». Kojutuleku avamine. Tartu Ülikooli missi valimine.
19 — kohtumispaigad lõpetamisaastate järgi linna mitmesugustes restoranides, klubides.

LAUPÄEV, 1. OKTOOBER
10 — kõnekoosolek «Tartu Ülikool täna ja homme» TÜ aulas.
13 — jalgpall vilistlaste ja üliõpilaste vahel TÜ staadionil.
16 — rongkäik Vanemuise tänavalt ülikooli ette.
17.30 — suur pidu lauluväljakul. Esinevad koorid, ansamblid, koomikud. Südaööst retrodisko.

PÜHAPÄEV, 2. OKTOOBER
11 — piknik Tähtvere pargis.
Reedel ja laupäeval avatud TÜ Ajaloomuuseum ja TÜ Raamatukogu.
Täpsem info ajakirjanduses, raadios ja televisoonis.
Info ja broneerimine telefonil (372) 7 432 806.

Mälestuspäev Raadi kalmistul 6. oktoobril

Aastaid püsis ilus traditsioon austada sügiseti ülikoolipere lahkunud liikmeid ühise mälestuspäevaga Raadi kalmistul.

Tänavu püüame seda tava taaselustada. Eesti ülikooli 75. aastapäeva eel meenutame Vabadussõjas langenud üliõpilasi, ülikooli esimest kuraatorit prof. Peeter Põldu, esimest rektorit prof. Heinrich Koppelit, 1920-ndate ja 1930-ndate aastate õppejõude. Muidugi ei unusta me varem ja hiljem lahkunuid.

Ootame Raadi kalmistule kõiki akadeemilise pere liikmeid, avaldamaks austust lahkunutele.

KAVA

Kl. 16 mälestatakse Pauluse kalmistul ülikooli esimest kuraatorit prof. Peeter Põldu ning peatutakse Vabadussõjas langenute mälestussamba juures, meenutamaks sõjas langenud üliõpilasi.

Kl. 17 väljub peahoone eest buss Raadi kalmistule.

Kl. 17.30 kogunetakse Raadi kalmistu keskväljakule.

❖ esineb rektor, meenutades möödunud akadeemilisel aastal lahkunuid,

❖ laulab meeskoor.

Kl. 18 * teaduskonnad/osakonnad suunduvad oma endiste õppejõudude/üliõpilaste haudade juurde,

❖ rektoraat suundub endiste rektorite haudade juurde (prof. Koppel, Koort, Klement, Koop).

Teaduskonnad korraldavad oma akadeemilise pere liikmete haudade külastamise Pauluse ja Uue-Jaani kalmistutel.

Palume, et teaduskonnad korrastavad mälestatavate hauad ja muretsevad lilled.

Mälestusmiitingul Raadil 1985. aastal.

Ülikooli infosüsteem

Kaasaegse ühiskonna tunnus on info kättesaadavus. Info mahud on juba väga suured ja oluliseks on muutunud info selekteerimine ning tema esitamise viis. Tartu Ülikoolis on oma infosüsteem, mis põhineb ülemaailmses arvutivõrgus *Internet* töötaval hüpertekstisüsteemil *World Wide Web*. Selles süsteemis on informatsioon arvutites hüperteksti kujul, kusjuures lihtsalt saab sinna liita ka fotosid ja helindeid. Süsteemi saab kasutada *Interneti* vahendusel ülikoolisiseselt, kuid sellele on juurdepääs miljonitel inimestel üle maailma.

Selleks et seda kasutada, peab olemas olema ühendus arvutivõrku *Internet* (selle teostamisega tegelevad aktiivselt ülikooli võrguspetsialistid) ja vastav programm. Programmide *Mosaic* ja *Lynx* kasutamine on väga lihtne. *Mosaic*i keskkond sarnaneb graafilise keskkonna *Windows*i programmidele. Liiguta hiirt ja vajuta hiirenuppu. *Lynx* töötab *Dos*i all. Hüperteksti eelis on see, et kui tahetakse rohkem informatsiooni mingist asjast, tuleb «lihtsalt vajutada hiire nupule» ja saabki infot konkreetse asja kohta.

Hüperteksti süsteemi *World Wide Web* (tõlkes võiks see umbes kõlada Maailma Kattev Ämblikuvõrk, mis on väga iseloomulik selle süsteemi levikut arvestades) täiustatakse pidevalt ja selle kasutajate hulk kasvab tohutult. Eelmise aasta märtsis oli WWW servereid 30 ringis, selle aasta märtsis 1265. Parem näitaja on informatsiooni liikumine — kasv on aastas 200 000%! Kui vaadata viimaseid kuid, siis on kasv 1% päevas!

Ülikooli infosüsteemist saab operatiivset infot ülikooli allasutuste, siin töötavate inimeste, ürituste jne. kohta. Süsteemis olev info täieneb pidevalt ning ei saa kunagi päris valmis. Kindlasti leiate siit, mida vajate. Halvimal juhul telefoninumbri, kust täpsemalt küsida. Ülikooli infosüsteemi aadress on URL: HTTP://WWW.UT.EE/

ERKKI LEEGO
E-mail: erkki@ut.ee
Tel.: 372-7-435326

Milliseid stipendiume saab üliõpilane?

Kuni Eesti omariikluse taaskehtestamiseni oli üliõpilane harjunud mõistma stipendiumi kui riiklikku abiraha, mida võis saada enamvähem rahuldavate tulemuste eest, kui esitas dekaanile avalduse. Stipendiumiga oli kindlustatud *ca* 3/4 või enamgi üliõpilaskonnast.

Ühiskonnakorralduse muutumisega muutus ka stipendiumikorraldus. Stipendiumi (210—300 krooni kuus) saab ülikoolis keskmiselt iga 10. üliõpilane õppetöö heade ja väga heade tulemuste eest. See asjaolu tingib stipendiumi olemuse lahtimõtestamise vajaduse hoopis teisest aspektist: stipendium on kui sihtraha teatud projekti realiseerimiseks — antud juhul eriala õppekava läbimiseks kõrghariduse omandamisel. Eriti teravalt tõusetub stipendiumi saamise vajadus päevakorda materiaalselt vähekindlustatud noortel, kui Eesti kõrghariduses rakendub õppemaks. Esimesed viited sellele on ajakirjandusest läbi käinud ning informatsiooni kohaselt võib õppemaks käivituda juba lähiaastatel. On küll ka õppelaen, kuid praeguse aja majandusraskustes vaevlevas Eestis on see olukorra leevendamisel minimaalne varuväljapääs. Igale asjale peab aga ennetavalt oskama otsida alternatiive ja leidma võimalikke lahendusi.

Üks võimalus on heategevuse korras mitteriiklike stipendiumide loomine fondide, asutuste-ettevõtete, organisatsioonide, firmade ja eraisikute poolt ning nende taotlemine üliõpilaste poolt vastavalt konkursitingimustele (statuudile). Ülikooli juhtkond on korduvalt rõhutanud, et ükski andekas üliõpilane ei pea rahapuuduse tõttu *alma mater*'i sammaste taha jääma.

Püüdes saada ülevaadet praegu Tartu Ülikoolis väljaantavatest, esmajärjekorras aga *spetsiaalselt* Tartu Ülikooli tudengite toetuseks loodud ja asutamise staadiumis olevatest stipendiumidest (ka preemiafondidest), peab tunnistama, et täielikku teavet on raske kokku saada. On ju stipendiumi asutamine kas ühekordne või regulaarne heategevusavaldus, mis sõltub ka asutaja finantsolukorrast, ning esmajärjekorras asutaja tahtest. Kontaktid on tekkinud erinevatel tasanditel ning lünklik võib olla just see info, mis puudutab teaduskondade algatusel koos sobiva sponsoriga asutatud toetus- või preemiarahade konkursse. Kuid midagi, mis võib juba praegu orientiiriks olla sellel ja järgmisel aastal, siiski on.

✗ ✗ ✗

Niisiis, jäta meelde!

1. **Eesti TA Füüsika Instituudi** stipendium (asutatud 1990) antakse füüsika eriala üliõpilasele eduka õppe- ja teadustöö eest iga aasta oktoobrikuus. Seni on seda antud viiele üliõpilasele.

2. **Põltsamaa linna** stipendiumi (asutatud 1992) annab Põltsamaalt pärit üliõpilastele seitsme miinimumpalga suurusjärgus silmapaistvate saavutuste eest õppe- ja teadustöös iga aasta maikuus Põltsamaa Linna Volikogu.

3. **Eesti Rahvuskultuuri Fondi** stipendiumid (à 7000—20 000 kr. õppeaastaks) filosoofiateaduskonna 8 üliõpilasele, 1 magistrandile ja 1 külalisõppejõule, loodud TÜ ja ERF-i lepingu alusel 1994. aastal.

ERF-i 1994/95. õ.-a. stipendiumi pälvisid:

Karmen Laus ajaloo eriala 5. a. üliõpilane,
Arne Otter ajaloo eriala 4. a. üliõpilane,
Pire Teras eesti filoloogia 4. a. üliõpilane,
Kristi Sak eesti filoloogia 4. a. üliõpilane,
Tea Toomberg eripedagoogika 5. a. üliõpilane,
Peeter Tammeveski psühholoogia 3. a. üliõpilane,
Madis Raus saksa keele ja kirjanduse 4. a. üliõpilane,
Mart Raudsaar žurnalistika 3. a. üliõpilane,
Anu Nurk uurali keelte eriharu 2. a. magistrand,
Peter Pomozi külalislektor Ungarist.

4. **TÜ Üliõpilaskonna** 1993/94. aasta stipendium kuni 3-le TÜ üliõpilasele või magistrandile, võttes arvesse õppe- ja teadustöö tulemusi, ühiskondlikku aktiivsust ja sotsiaalseid põhjusi. Aprillis toimunud konkursil said stipendiumi:

Peep Mardiste geograafia 4. a. üliõpilane,
Mari Kibur raviosakonna 6. a. üliõpilane,
Karin Otter raviosakonna 6. a. üliõpilane.

5. **Jaan Tõnissoni** õpperaha ühele edumeelsele isamaa-aatelisele üliõpilasele (asutatud 1990). Seni on õpperaha omistatud 9 üliõpilasele, neist viimase pälvis k. a. maikuus arstiteaduskonna 6. aasta üliõpilane **Karin Otter**.

6. **Professor Paul Saagpaku** stipendium ühele TÜ inglise filoloogia ja ühele eesti filoloogia üliõpilasele või magistrandile viimaseks õpinguaastaks eelneva stuudiumi jooksul saavutatud tulemuste eest. Asutatud 1993.aastal.

1994/95. õ.-a. stipendiaadid on:

Edda Eesvald inglise filoloogia 4. aasta üliõpilane,
Katrin Purde eesti filoloogia 4. aasta üliõpilane.

7. **Harald Luningi** nimeline stipendium TÜ arstiteaduskonna edukate üliõpilaste toetuseks õppe- ja teadustöös. Asutatud 1993. aastal, taotluste esitamine aprillikuus.

8. **Eugen Püssi** nimeline stipendium andekale arstiteaduskonna üliõpilasele. Asutatud 1993. aastal.

1994. aasta stipendiaat oli vastavalt stipendiumikomisjoni otsusele k. a. märtsikuust raviosakonna 6. aasta üliõpilane **Sulev Kõks**.

9. **Rein Taagepera Fondi** (hooldab Eesti Üliõpilaste Toetusfond USA-s) stipendiumid à 100—1000 USD sotsiaalteaduskonna üliõpilastele ja magistrandidele oluliste akadeemiliste saavutuste ning panuse eest teaduskonna vaimule ja heaolule.

Asutatud 1994. aastal, stipendiumide määramine sügisel.

10. **Heinz Ederma** stipendium ühele orgaanilist sünteesi õppivale keemiaosakonna üliõpilasele. Selle asutas 1994. aastal Tartust pärit USA-s töötanud «The Royal Society of Chemistry» liikme Heinz Ederma lesk TÜ-le üleantud summadest.

11. **Münsteri Ülikooli uurimispreemiad** (5 + à ca 2000.- kr.), mis Münsteri Ülikooli rektori prof. Maria Wasna soovi kohaselt mõeldud 1. aasta magistrandidele põhiõppes edukalt kaitstud ning magistriõppes edasiarendamisele kuuluva silmapaistvalt hea diplomitöö eest.

Asutatud 1994. aastal, taotluste esitamine selle ja järgmise aasta oktoobrikuus.

12. Tänavu septembris asutati ülikoolis Ahti Pae stipendium, mis on mõeldud ühele või enamale ajakirjandust, õigusteadust, majandusteadust või sotsiaalteadusi (politoloogia, sotsioloogia, sotsiaal- või kultuurantropoloogia, avalik haldus) õppivale 3. või 4. aasta üliõpilasele.

Heaks võimaluseks on üliõpilastele ka ühekordselt väljakuulutatavad toetusrahad, stipendiumid, konkursipreemiad. Eelmisel ja sel aastal oli (ja mõnel juhul veel on) võimalus Tartu Ülikooli tudengil taotleda järgmisi ühekordseid preemiaid ja sihtrahasid:

✗ **Tartu Arstide Liidu** juhatuselt üliõpilasteadustöö konkursilt (oktoober 93),

✗ Rootsis a/s **Estinvesti** juures loodud **ESTFOND**ilt arstiteaduskonna doktorantide täiendõppeks Rootsi Kuningriigis (1992),

✗ **Estonian Air Cargo** aktsiaseltsilt Balti riikide ja Soome majandussuhete alaseks uurimistööks,

✗ **Eesti Akadeemilise Õigusteaduse Seltsilt** üliõpilasvõistlustööde konkursilt, mille käsitlusobjektiks õigusreformi läbiviimine, õigussüsteemide loomine ja alaealiste kuritegevuse põhjuste uurimine (september 94, mai 95),

✗ **Eesti TA, TÜ psühholoogia osakonna ja Avatud Eesti Fondi** väljakuulutatud ingliskeelsete sotsiaalteaduslike tööde konkursilt (mai 94),

✗ **TÜ Üliõpilaskonna** esseekonkursilt (aprill 94),

✗ **Eesti TA** uurimisstipendiumide ja uurimispreemiate konkursilt ükskõik millises teadusvaldkonnas. Uurimisstipendiumide taotlemise tähtaeg oli aprillikuus, uurimispreemiate taotlusi on aga võimalik esitada **kuni 31. oktoobrini k. a.** (vt. UT 18. 03. 94),

✗ **Eesti TA Ökoloogia Instituudi** väljakuulutatud parima lõputöö konkursilt keskkonnauuringute valdkonnas (juuni 94).

Nagu eespool mainitud, ei saa teave olla täielik. Seetõttu on allakirjutanu tänulik igasuguse mitteriiklikke stipendiume puudutava lisainformatsiooni eest. Eraldi käsitlemist ja laiemat teadvustamist vajavad need stipendiumid, mida üliõpilastel, magistrandidel ja doktorantidel on võimalik taotleda rahvusvaheliste programmide ja projektide raames välisfondide ja organisatsioonide vahendusel, samuti vahetuse võimalused koostöölepingute alusel välismaa kõrgkoolidega, mis on ka sisuliselt stipendiumid, kuna koolituskulud kantakse vastava kõrgkooli vahenditest. Nendest võimalustest lähemalt juba järgmises lehes. Igal juhul siit soovitus kõigile — jälgige regulaarselt teavet ülikooli ajalehes.

Tähelepanelik lugeja näeb, et ei ole välistatud võimalus saada toetusraha mitmest allikast. Sõltub sellest, kuidas näeb ette stipendiumi (preemia) eraldamise statuut ning kui aktiivne on taotleja ise. Kui sellekohast märget statuudis esitatud pole, ei takista mõne varasema stipendiumi saamine uue taotlemist. On parem, kui statuudis on täpselt formuleeritud sõltuvus varem määratud stipendiumidest (preemiatest).

PROBLEEM!

Heategevuse korras kultuuri, hariduse ja teaduse edendamiseks loodud mitteriiklikud stipendiumid kuuluvad praegu maksustamisele ilma igasuguste maksusoodustusteta. See olukord on ebanormaalne, kui asutaja poolt stipendiumiks mõeldud summadest läheb pool (33% sotsiaal- ja tervishoiumaks ning ülejäänust veel 26% üksikisiku tulumaks) riigimaksudeks.

Vabariigi Valitsusel ja Riigikogul oleks viimane aeg korrigeerida seadusesätteid, mille kohaselt heategevuse korras eraldatavad toetussummad kultuuri, hariduse ja teaduse investeeringuteks saaksid maksuvabaduse. Need toetussummad ei ole nii arvestatavalt suured, et täidaksid oluliselt riigi rahakassat, või teistpidi oleksid suureks toeks materiaalselt vähekindlustatud elanikkonnale, kasvõi sellelesamale üliõpilaskontingendile.

VILISTLANE!

Võib-olla saab sellest ülevaatest inspiratsiooni nii mõnigi fond, firma, organisatsioon, esmajärjekorras aga Tartu Ülikooli **vilistlane**, teadvustades endale, millised võimalused avanevad oma maine tõstmisel läbi Tartu Ülikooli üliõpilastele, magistrandidele ja doktorantidele loodud stipendiumide ja preemiate. Seda eriti praegu — rahvusülikooli 75. aastapäeva künnisel.

SIRJE MARK,
rektori kantselei juhataja

Stipendiumid Ahti Pae mälestusfondist Tartu Ülikooli tudengitele

22. septembril kinnitas rektor prof. Peeter Tulviste Ahti Pae stipendiumi statuudi.

Stipendium määratakse ühele või enamale peaainena ajakirjandust, õigusteadust, majandusteadust või sotsiaalteadusi (politoloogia, sotsioloogia, sotsiaal- või kultuuriantropoloogia, avalik haldus) õppivale 3. või 4. aasta üliõpilasele. Stipendiumi saajad ja suuruse määrab komisjon, kuhu kuuluvad rektor, žurnalistikaosakonna juhataja, politoloogia osakonna juhataja, korp! Fraternitas Estica vilistlaskogu esindaja ja sekretär.

Ahti Pae stipendium moodustub Rootsi Eestlaste Esinduselt Tartu Ülikoolile 26. 06. 1994 üle antud Ahti Pae Mälestusfondi varadest.

26. juunil, kui esmakordselt pärast sõda korp! Fraternitas Estica ülemaailmne vilistlaskogu pidas Tartus koosoleku, andis korporatsiooni vil! Voldemar Kiviaed TÜ rektorile professor Peeter Tulvistele üle 25 000 Rootsi krooni Rootsi Eestlaste Esinduse kauaaegse büroojuhataja Ahti Pae loodud fondist.

1978. aastal asutatud Ahti Pae Mälestusfondi eesmärk on toetada ja innustada eesti rahvuskultuuri ja poliitilise iseteadvuse arengut. Fondi asutasid korp! Fraternitas Estica, Eesti Sõjaveteranide Sõprusühing Rootsis ning Rootsi Eestlaste Esindus. Fondi asutamise akti 5. paragrahvis märgitakse, et «kui Eesti Vabariik võõrast võimuikkest vabaneb ja jälle iseseisvaks saab, lähevad Ahti Pae Mälestusfondi varad ja valitsemine üle Tartu Ülikoolile». Fondi eesmärki ja Ahti Pae huvialasid arvestades kasutatakse raha stipendiumideks ajakirjanduse ja riigiteaduse üliõpilastele Tartu Ülikoolis. Stipendiumid antakse üle veebruaris seoses Eesti Vabariigi aastapäevaga.

Ahti Pae sündis 27. juulil 1919. Ta lõpetas Valga gümnaasiumi ja asus samal suvel teele, et abiks olla Tartu vabastamisel. Liitunud ERNA grupiga, jätkus ta sõjatee Tallinnani. Rootsis asus ta õppima Uppsala ülikooli. Üle kolmekümne aasta oli ta Rootsi eestlaste esinduse büroojuhataja. Ahti Pae mälestusartiklis «Eesti Päevalehes» 1987. aastal kirjutas prof. Hans Kauri, et «Ahti Pae võitles Eesti eest tulirelvaga, sõnarelvaga ning suure tööpanusega».

Münsteri Ülikooli uurimispreemia

STATUUT

1. Münsteri Ülikooli uurimispreemiad moodustuvad Münsteri Ülikooli rektorilt Tartu Ülikoolile üle antud ja panka hoiule pandud rahalistest vahenditest ning nende pangaprotsendist.

2. Uurimispreemiaid omistatakse kahel korral — rahvusülikooli 75. ja 76. aastapäevaga seoses vastavalt 1. detsembril 1994. ja 1. detsembril 1995. aastal. Täiendavate laekumiste korral preemiate maksmine jätkub.

3. Uurimispreemia määratakse 1. aasta magistrandidele põhiõppes edukalt kaitstud ning magistriõppes edasiarendamisele kuuluva silmapaistvalt hea diplomitöö eest.

4. Uurimispreemia taotlused koos põhjenduse ning juhendava õppejõu soovitusega esitatakse dekaanile **oktoobrikuus**.

5. Ettepanekud koos põhjendustega preemia omistamiseks laekuvad teaduskondadelt rektori kantseleisse 1. novembriks.

6. Uurimispreemiaid suurusjärgus ca 2000.- krooni on kokku 5. Otsuse preemiate määramise kohta teeb TÜ valitsus novembrikuus.

7. Uurmispreemia saamisel ei ole takistuseks mõne muu stipendiumi või preemia omamine.

Kinnitatud Tartu Ülikooli valitsuses 20. septembril 1994.

Professor
PEETER TULVISTE

Üks kahest professor Paul Saagpaku stipendiumi saajast — Edda Eesvald, kes sai selle kätte avaaktusel. EDUARD SAKI foto

Ülikooli haldus- ja administratsioonistruktuurid muutumas

smaspäeva hommikul us rektor prof. Peeter Tul- e ülikooli administrat- oni töötajad nõukogu saa- et tutvustada ülikooli hal- - ja administratsiooni- ktuuride reformikava.

arasemad ülikooli struktuurire- id on seni põhiliselt olnud suu- d teaduskondade õppe- ja tea- töö ümberkorraldamisele. Muu- d olukorras vajavad ka haldus- ja administratiivallüksused reformimist. Rektor mainis, et ülikoolis on viimastel aastatel korduvalt arutletud selle üle, milliseid haldusüksusi vajab ülikool oma koosseisus, milliseid mitte. Kas ülikoolil tuleb näiteks odavam tellida autotransporti firmadelt või jätkata oma automajandiga? Seoses välistudengite arvu kasvuga on arutletud eraldi välistudengitega tegeleva üksuse loomise tarvilikkuse üle jpm.

Analoogilised protsessid toimuvad pidevalt maailma teistes kõrgkoolides, nagu kinnitati hiljuti Ateenas toimunud Euroopa ülikoolijuhtide haldusalasel nõupidamisel. Et ülikoolid oleksid turumajanduse tingimustes konkurentsivõimelised teiste institutsioonidega, peaks iga asi ülikoolis olema äärmiselt otstarbekas. Ülikooli peaks olema võimalik juhtida nagu iga teistki asutust. Ka arenenud riikides jäävad kõrgkoolitöötajate palgad maha erasektori palkadest. Küll aga laieneb ülikoolide töötajatele rida soodustusi, mis motiveerib kõrgkoolis töötamist. Näiteks on kõrgkoolitöötajate lapsed vabastatud õppemaksust, ülikooli töötajatele on ravi ülikooli kliinikutes tasuta või odavam jne. Seetõttu on ülikoolid personalivalikus konkurentsivõimelised.

Tartu Ülikool on võtnud ette haldus- ja administratsioonistruktuuride saneerimise ehk tervendamise ja sõlminud vastava lepingu personalivalikufirmaga «Fontes». Firma «Fontes» kasutab rahvusvaheliselt levinud saneerimisskeemi «HAY». Nimetatud skeemi on Eestis kasutatud kahes ministeeriumis ja mitmes pangas, Soomes aga ka Helsingi Kaubanduskõrgkoolis jm. «HAY» skeemis hinnatakse, millised ametid ja millised funktsioonid peaksid olema ühel või teisel struktuuriüksusel, samuti koostatakse töötajate ametikohtade ja töö kirjeldused ning uuritakse töötajate kutsesobivust. Optimaalne lahendus võimaldab töötajatele paremat palka maksta, kinnitas rektor. Saneerimisprogramm on kavas realiseerida aasta lõpuks.

URMAS AUNIN

Magistrandid ja üliõpilased!

igi Kooliametil ja Tartu Ülikoolil on meeldiv kohustus kor- ada Tartus 9.—13. novembrini järjekordne rahvusvaheline emaatikaülesannete lahendamise võistlus «Balti Tee» kooli- rtele. Ettevõtmine sai alguse 1990. aastal Leedumaalt ja oli pireeritud kolme Balti riiki ühendanud Balti ketist. Mõne aga on see üritus kujunenud Balti merd ümbritsevate maade me, Rootsi, Taani, Islandi, Norra, Poola, Saksamaa, Vene- , Läti, Leedu ja Eesti koolinoorte esinduste rahvusvaheliselt ustatud võistluseks.

«Balti Tee» on võistkondlik jõukatsumine, mis vältab ühel päeval tundi. Selle aja jooksul tuleb iga maa viieliikmelisel võistkonnal elt lahendada 20 erinevatesse valdkondadesse kuuluvat mate- tikaülesannet, mis eeldavad kooliprogrammide-väliste teadmis- olemasolu.

Urituse kultuuriprogramm näeb ette kohtumisi Tartu linna koo- pilastega, tutvumist Tartu Ülikooli oleviku ja minevikuga ning stimaa elu-oluga.

Et meie külalised tunneksid end kogu võistluste ajal hästi, saadab võistkonda kõigil üritustel giid, kellelt eeldatakse kohalike olude mist, inglise keele kui võistluste ametliku keele oskust ja soovi uta oma hoolealuste vanemate klasside õpilaste elu huvitavaks. ii oodatud on aga noored hakkajad inimesed, kes on suutelised olema võistkonnaga nende emakeeles.

Korraldav komisjon pöördubki palvega kõigi nende üliõpilaste ja gistrandide poole, kes sooviksid olla mingi võistkonna saatjaks –13. novembrini, registreerida end Tartu Ülikooli matemaatika daktika õppetoolis (Vanemuise tn. 46—229 tel. 430626) **hiljemalt oktoobriks.**

Kõigest täpsemalt aga esimesel tööalasel kohtumisel, mis toimub **oktoobril kell 16.30 Vanemuise tn. 46 aud. 107.** Ootame kõiki huvilisi.

ELTS ABEL,
korraldava komisjoni liige

Õigusriiki jõuame ainult kooskõlalisi seadusi järgides

Ammu on möödas aeg, kus 75—80 protsenti üliõpilastest sai stipendiumi. Nüüd on kunagisest ligikaudu kaks korda madalama ostujõuga stipendiumi saamise võimalus ainult 5—10 protsendil. Lausstipendiumi asendumist saavutusstipendiumiga võib igati tervitada. Aga vähem kui kümne protsendi eliitüliõpilaste toetamist tuleb pidada keskmise eesti pere finantsseisu arvestades ka alumiseks piiriks. Eesti tulevikku silmas pidades on vaja vähemalt kõige andekamaid ja töökamaid üliõpilasi stimuleerida täielikult õpingutele pühenduma.Töö kõrvalt omandatud hariduse lüngad ja haprus pole sellest väiksemad, et neid otseselt silmaga näha ja käega katsuda ei saa.

Sellistes tingimustes tekib Eestis valitud arengutee suhtes sügav kahtlus, kui (parimaid) üliõpilasi tahetakse sellestki väikesest toetusest ilma jätta. Siiski pole mul soovi üliõpilaste huvide kaitsmisega loorbereid lõigata. Selleks pole mind keegi volitanudki. Ka pole sugugi imelik, kui saavutusstipendium suurema osa üliõpilastest külmaks jätab ning paremaidki tudengeid need paar-kolmsada krooni suhteliselt vähe huvitavad.

Minus tekitab eelkõige protesti seadusetus. EV kultuuri- ja haridusministri käskkirjaga nr. 2 27. jaanuarist 1993 on ette nähtud, et ülikoolide stipifond arvutatakse üliõpilaste arvust lähtuvalt (27 EEK üliõpilase kohta, 45 EEK magistrandi kohta, 600 EEK doktorandi kohta). TÜ rektori käskkiri nr. 41 19. veebruarist 1993 näeb sama korra ette teaduskondade stipifondide kujundamiseks. Nagu Eestimaal üldse, ei maksa ka selles valdkonnas seadused midagi. Valitsuse üks käsi ei tea ega tahagi teada, mida teine käsi teeb. EV Rahandusministeeriumi ei huvita loomulikult EV Kultuuri- ja Haridusministeeriumi tööd ja tegemised ning ta eraldas stippideks raha paarkümmend protsenti vähem.

Kui kahe ministeeriumi käskkirjad lähevad omavahel vastuollu, siis peaks tavaloogika järgi neist ühe kehtetuks tunnistama või reaalsusega vastavusse viima. Seaduskuulekuse puudumise üle ei maksa imestust avaldada riigis, kus korraga kehtivad otseselt vastuolus olevad seadused. Ametnikke EV valitsuses ega TÜ rektoraadis see vastuolu millegipärast ei häiri. Tegutseda tulevat reaalsest rahahulgast lähtuvalt. Kuna raha ei jätku, siis ei saavat EV kultuurija haridusministri määrust ja TÜ rektori käskkirja täita. Turumajanduse olemus on aga juba selline, et raha on kõige napim hüve. Kui seaduste täitmise vajalikkus sõltuks raha hulgast, siis võis RAHA PUUDUMISEGA õigustada ka selliseid seadusevastaseid tegusid nagu vargus ja röövimine.

Kuni üliõpilasi nende seaduslike õiguste ahistamine ei huvita, võiks ju ka mina dekaanina kogu asjale vilistada. Lõpuks kehtib ju Eestis praegu kümneid nii inimmõistuse ja loogikaga kui ka omavahel vastuolus olevaid seadusi, määrusi ja käskkirju. Asja konks seisneb nimelt selles, et ametnikud tahavad seaduserikkujaks teha just nimelt mind ja oma käed kenasti puhtaks pesta. Minu poolt ministri määrusest ja rektori käskkirjast lähtuvalt esitatud stipendiumide määramise käskkirja keeldutakse rektoraadis kinnitamast ja nõutakse (paraku suuliselt, mitte rektori käskkirjaga kirjalikult) «reaalsest raha hulgast» lähtuvat käskkirja. Niipea kui ma sellise «reaalse käskkirja» esitan, olen ma ainus seaduserikkuja — ametnikud ei pea loomulikult seadusega ettenähtud raha pakkuma, kui teaduskond sellest vähem küsib.

Minu suuline ja kirjalik pöördumine rektoraati pole tulemust andnud. Nii pöördungi ma nüüd akadeemilise avalikkuse poole, et paluda abi: esiteks võiksid tudengid, õppejõud ja rektoraat (s.t. Tartu Ülikool) nõuda Eesti valitsuselt, et üliõpilased saaksid täies ulatuses kätte neile seadusega ette nähtud vägagi tagasihoidliku stipifondi.

Kui see nõudmine toetust ei leia, siis palun toetada seaduslikkuse järgimise nõuet — stipifondi vähendamine vormistatagu vastava ministri määrusega ja rektori käskkirjaga.

Kui ka seaduslikkus kedagi ei huvita, siis palun ma stipile määratud majandusteaduskonna üliõpilastel pöörduda stipendiumi viibimise, stipendiumi vähendamise või stipendiumilt mahaarvamise korral TÜ rektoraadi ja EV Kultuuri- ja Haridusministeeriumi poole, sest seadustest lähtuv stipikäskkiri esitati majandusteaduskonnast rektoraati õigeaegselt ja mingile teistsugusele esildisele ei kavatse ma alla kirjutada.

Prof. **JANNO REILJAN,**
majandusteaduskonna dekaan

Arvutuslingvistika ja keeletehnoloogia

Üldkeeleteaduse õppetooli poolt korraldatuna peeti 8. septembril nn. II tekstikorpuse päev (esimene oli möödunud septembril). Selleaastase ürituse teema arvutuslingvistika ja keeletehnoloogia. Möödunudaastane seminar oli aruanne üldkeeleteaduse õppetooli juures tegutseva arvutuslingvistika uurimisrühma eesti keele arvutikorpuse loomisel. Selle aasta teema oli valitud laiem. Ka esinejate ring oli laiem: osa ettekandeid Eesti Keele Instituudi teaduritelt Tallinnast.

Arvutuslingvistikat Tartu Ülikoolis ega teistes Eesti kõrgkoolides ei õpetata. Kiiresti arenev teadus, tehnika ja majanduse integratsioon teeb selle aga üsna pea aktuaalseks. Mare Koidu ja Haldur Õimu ettekandes valgustatigi seda pidades arvutuslingvistika ajalugu ja suundumisi.

Üks arvutuslingvistika tänasisu tugevasti mõjutanud faktor — seda eriti Euroopas — paljurahvuselise ja -keelse Euroopa Liidu nn. keeletehnoloogia programm. Sellesse kaasatakse nüüd ka Kesk- ja Ida-Euroopa maid. Programm haarab kompleksselt automaatse keeletöötluse erinevaid alasid. Ka tekstikorpuste, arvutisõnastike jm. «keeleressursside» loomine ja töötlemine kuulub ühe ülesandena sellesse.

TÜ arvutuslingvistika töörühm - selles osaleb oma palgaliste töötajate kõrval ka inimesi teistest allüksustest, nt. arvutiteaduse instituudi dotsendid Mare Koit ja Tiit Roosmaa, samuti mitmed magistrandid — on faktiliselt juba sellesse programmi haaratud. Jaanuaris käis Haldur Õim Euroopa Komisjoni poolt korraldatud seminaril Luxembourgis, juulis käis Heiki-Jaan Kaalep Pariisis ulatuslikul keeletehnoloogia konverentsil, mille üheks organiseerijaks oli samuti Euroopa Komisjoni XIII peadirektoraat. Järgmisest aastast käivituvad mõned Copernicus-projektid, milles osaleb ka arvutuslingvistika töörühm.

Edasi rääkis Margit Langemets (EKI) arvutileksikograafiast äsja Amsterdamis toimunud EURALEX-i kongressi muljete põhjal.

Ülle Viks ja Indrek Hein (mõlemad EKI) kirjeldasid Eesti Keele Instituudis käsil olevaid arvutuslingvistilisi töid, konkreetselt morfoloogilise analüüsi süsteemi loomisel, ning sõnastiku ja tekstikorpuse kasutamist selleks.

Heiki-Jaan Kaalep TÜ arvutuslingvistika töörühmast esitas statistilisi andmeid eesti keele morfoloogiliste vormide kohta, saadud enda poolt väljatöötatud morfoloogilise analüsaatori abil eesti keele tekstikorpuse analüüsimisel (liitsõnade jm liitmoodustiste esinemus erinevates tekstides, käändelõppude esinemissagedus jm).

Tiit Hennoste tutvustas keelestatistika standardülesandeid ning mõningaid esmaseid tulemusi, taas saadud eesti keele tekstikorpuse najal. Konkreetselt analüüsiti üksikute ajalehtede keelt lähiminevikku erinevatel perioodidel ning vaadeldi (nt. keskmiste sõna- ja lausepikkuste põhjal), missuguseid üldisemaid muutusi ajalehtede keelekasutuses võib täheldada.

HALDUR ÕIM

KRAMBAMBULI PÄEV TOOMEMÄEL
Vanad joogid ülikooli ajaloo muuseumis

Vanad joogid ülikooli ajaloo muuseumis

Seoses vilistlaspäevadega tuuakse esmakordselt ajaloo salakambrite hämarusest esile ka ajaloolised üliõpilasjoogid.

Pakutava sedel on mitmekesine: üheks rikkalikumalt maitsestatumaks ning ilmselt ka maitselt omapärasemaks võib pidada 16. sajandist pärinevat jooki **«Klarett»** (mitte segi ajada tänapäeva «Klaretiga»!), milles leidub retsepti järgi kokku seitset sorti maitseaineid nagu safran, muskaatõied ja kalgan. Lihtsamatest renessanss-jookidest on väljas vein ja õlu, maitsestatud ingveriga. Jooki kasutati saksa tsunftides ja korporatsioonides eriti pidulikel juhtudel. Paraku pole kuigi palju teada rootsiaegse Tartu üliõpilase joogisedeli mitmekesisuse kohta. Põhiliseks joogiks oli õlu, mida koguseliselt tarbiti palju — üliõpilase päevanormiks oli 2,62 liitrit! Võib arvata, et tegu oli lahja joogiga.

19. sajandi alguse Tartu üliõpilasjookidest on olemas segu nimega «Piiskop», mille valmistamisel kasutati erilist ekstrakti apelsinikoortest, kaneelist, nelgist, muskaadist ja ingverist.

Ja muidugi — «Krambambuli» oma täies hiilguses!

Jooke saab nautida Tartu Ülikooli ajaloo muuseumi kohvikus alates 30. septembrist kell 14. Kõigi eelduste kohaselt jäävad joogid kohviku menüüsse ka edaspidi.

TÜ ajaloo muuseum

30. septembril kl. 14 ja 1. oktoobril kl. 11—16
toimub ülikooli ajaloo muuseumi ees Toomemäel
KRAMBAMBULI PÄEV.
Serveeritakse üliõpilasjooke läbi aegade (alates 16. saj.):
krambambuli, piiskop, klarett, õlu.
Krambambuli keetmine kohapeal.
Tule, maitse, meenuta!

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

TÜÜ Edustuse koosolekult

TÜÜ Edustuse 4. koosseisu teine korraline koosolek toimus 21. septembril. Kohal viibis 15 edustuse liiget.

● Moodustati 4 alalist toimkonda.

Majandus- ja sotsiaalkomisjon hakkab läbi viima sotsioloogilist uurimust, milline on keskmine üliõpilane, tema majanduslik olukord. Komisjoni kuuluvad Henrik Karmo, Piret Sillapere, Terje Seemen.

Kultuuri- ja haridustoimkonna ülesandeks on üliõpilaste vaba aja veetmine, selleks ürituste organiseerimine. Komisjon hakkab tegelema ka õppeplaani ja õppejõudude komplekteerimisega seotud probleemidega, samuti püütakse suurendada üliõpilase osa igasugustes nõukogudes ja komisjonides. Toimkonda kuuluvad Allan Sinimäe, Timo Kikas, Urmet Lee.

Revisjonikomisjon kontrollib TÜÜ Valitsuse majandustegevust. Sinna kuuluvad Martin Hendrik Mutt, Ken-Marti Vaher ja Eero Mikenberg.

Väliskomisjon koordineerib üliõpilaste välissuhtlust. Väliskomisjoni kuuluvad Meelis Kitsing, Kadri Ottis, Reet Parts.

● Valitsuse esimees Kaupo Karelson rääkis kohtumistest peaminister Mart Laariga, kus arutati õppelaenu ja õppemaksu probleemi. Maakonnad on väga huvitatud planeeritavast üliõpilaskonna tööbörsist, et saada endale õpetatud kaadrit.

● Väikeettevõtte «Üliõpilasküla» halduskogusse valiti Erkki Leego, Henrik Karmo, Martin Hendrik Mutt ja Alar Oppar.

● Aru andis edustuse neljanda koosseisu töid ettevalmistav komisjon. Praegu saavad üliõpilased soodustusi firmadest «Polaris» ja «Beauty For All Seasons», uue soodustusena on «Kaunase» diskopilet 50% odavam. Anti ülevaade kojutuleku organiseerimisest. Aastavahetuse paiku hakkab «Postimehe» lisana ilmuma Tudengileht.

● Anti ülevaade eelmisel aastal Eesti Üliõpilaskondade Liidus tehtust. TÜÜ-l kui suurimal üliõpilaskonnal on seal 7 kohta. Uuteks esindajateks valiti Meelis Kitsing, Margit Markus, Urmet Lee, Mart Laidmets, Arne Otter, Urmas Reinsalu ja Kaupo Karelson.

● Arutati ka TÜÜ põhikirja ning edustuse kodukorra muutmist, samuti üliõpilaspiletite väljaandmise üleandmist ülikooli struktuuriüksustele.

LY LEEDU
TÜÜ Valitsuse infosekretär

ETOUR

Reisibüroo

100 meetrit peahoonest

Üliõpilastele hinnasoodustus!

LENNUKIPILETID

☞ kuni 25%

London	3600
Frankfurt	3450

☞ Aastane pilet

Washington	8269
Toronto	8621
Chicago	8524

Hinnad Eesti kroonides ilma lennuvälja maksudeta.

LAEVAPILETID

☞ kuni 25%

Helsingi	180
Stockholm	480
Travemünde	880

RONGIPILETID EUROOPAS
HOTELLID
KINDLUSTUSED
GIIDID

☞ Gruppidele hinnasoodustused
Tel. 44 11 63
43 14 67
Gildi 5

Seminaril *«Science & Technology Network»* saab teha tasuta otsinguid maailma tasulistes andmebaasides

Raamatukogu ja Leedu-Saksa firma *«Baltijos Konsultacija»* korraldavad 3.—5. oktoobrini *STN INTERNATIONAL*-i seminari. STN hõlmab umbes 2000 andmebaasi, sealhulgas matemaatika-, keemia-, bioloogia-, füüsika-, arvuti- ja patendialaseid.

Seminar algab loenguga, kus tutvustatakse STN-i andmebaase ja otsingute põhimõtteid, seejärel saab teha seminari korraldajate abiga *on-line*-otsinguid.

Eriti teretulnud on need teadlased, keda ei rahulda *«Current Contents*-i» ajakirjade loetelu, kuna STN-i andmebaasid sisaldavad ka palju teisi allikaid (muuhulgas ka «Eesti Teaduste Akadeemia Toimetised»).

Seminar toimub raamatukogus:

3. oktoobril kl. 10—12 — loeng, ruum 202, kl. 12—16 — otsingute tegemine, ruum 320;

4. oktoobril kl. 9—16 — otsingute tegemine, ruum 320,

5. oktoobril kl. 9—16 — otsingute tegemine. ruum 320.

Keemikute seminar toimub keemiahoones. Töökeeleks on osavõtjate valikul vene või inglise keel.

Seminarile tuleks tulla konkreetsete otsingusoovidega kasutamaks maksimaalselt meile ainult seminari päevil avanevat võimalust TASUTA sisseneda *STN INTERNATIONAL*-i andmebaasidesse.

ALLA SAARI,
raamatukogu infoosakond

INFO!

Kehakultuuriteaduskonna vabaaine «Graviidsete kehakultuur ja ettevalmistus aktiivseks sünnituseks» (1,5 AP). Dots. Reet Linkberg.

Algus neljapäeval, 6. okt. kl. 17 Jakobi 5, ruumis 302.

Edasised õppetöö ajad määratakse esimeses loengus.

KÕIGILE HUVILISTELE!

Filosoofiateaduskonnas peab loenguid etnoloog professor **Aleksandr Kazanov** Petroskoist.

Üldteema: **Karjalaste ja vepslaste ajalugu ja kultuur.**

Hõlmatav periood: I at. m.a.j. — kaasaeg.

Alateemadeks on etnokultuur, etnopoliitika jne.

Loengud toimuvad:

R. 30.9. 12—14 ph. 102
E. 3.10. 12—14 ph. 102
T. 4.10. 10—12 ph. 102
K. 5.10. 10—12 ph. 102
N. 6.10. 12—14 ph. 102
R. 7.10. 12—14 ph. 126

Ainepunkte saab kokkuleppel oma osakonnaga.

Dekaan prof. **AGO KÜNNAP**

«VIIES RATAS»

Teie peotuju nii hommikul kui õhtul aitab mitmekesistada

RAT «VANEMUISE» meeskvartett

«VIIES RATAS»

Meeleolukad laulud omaloomingust

nii paroodiani kui klassikani

Võtke ühendust:

Peep Puis (kodus) 487 169 (teatris) 433 885

P.S. Peep Puis ka üksikesinejana, õhtujuhina.

P.S.[2] Ka tantsuorkester «RAE».

P.S.[3] Või konsultatsioon.

NB! Tasu kokkuleppel.

PÕHJA-AMEERIKA ÜLIKOOLIDE TEABEKESKUSE

(Struve 1—318) uus telefoninumber on 441243.

VALIKKURSUS «Filosoofia gümnaasiumi õppekavas»

jätkub esimese korralise loenguga teisipäeval, 4. oktoobril Ülikooli 16, aud. 214 kl. 14—16.

Ass. Arne Rannikmäe loengus ei pakuta lahendusi filosoofia 2000-aastastele probleemidele, vaid arutletakse selle üle, millised küsimused huvitavad noort inimest gümnaasiumis ja kuidas saaks tulevane õpetaja neile vastata. Loengukursus lõpeb eksamiga pärast 40-tunnist auditoorset tööd ja annab üliõpilasele 2 ainepunkti. Kursuse programm on tutvumiseks filosoofia osakonnas.

«Teaduse ja religiooni dialoog»

Tartu Ülikool, ajakiri «Akadeemia» ja Johannes Esto Ühing korraldavad 29.—30. septembrini raamatukogu konverentsisaalis rahvusvahelise teaduskonverentsi **«Teaduse ja religiooni dialoog»**.

Konverentsil esinevad:

antropoloogiateaduste doktor, filosoofiaprofessor **Edouard Boné Luxembourgist** ettekannetega

«Bioeetika väljakutse»,

«Inimese päritolu ja evolutsioon»,

«Teadus ja usk»,

teoloogiadoktor, moraaliteooria professor **Philipp Schmitz Frankfurdist Maini äärest** ettekannetega

«Tehnika (eetilistel) piiridel»,

«Kristlik panus pluralistlikus ühiskonnas»,

teoloogialitsentsiaat **Benedikt Lautenbacher Innsbruckist** ettekannetega

«Dialoog religioonide vahel»,

«Müstika — vaimsus igapäevaelus».

Erinevaid teemasid läbib üks ühine mõiste — eetika.

Konverentsi töö on mõeldud korraldada järgmiselt:

pärast üht põhiettekannet on alati vähemalt üks lühem kaasettekanne samal teemal esinejalt Eestist. Kaasettekanne võiks käivitada järgneva diskussiooni.

Kaasettekannetega esinevad vastavalt:

Kalevi Kull, Tartu Ülikooli ökofüsioloogia õppetooli prof.,

Vaidar Parve, Tartu Ülikooli filosoofia osakonna dots.,

Richard Villems, Tartu Ülikooli molekulaarbioloogia õppetooli prof.,

Ülo Matjus, Tartu Ülikooli filosoofia ajaloo õppetooli prof.,

Raivo Tamkivi, Tartu Teaduspargi juhataja,

Linnar Priimägi, Tallinna Pedagoogikaülikooli eksperimentaalesteetika labori juhataja,

Linnart Mäll, Tartu Ülikooli Orientalistikakeskuse (ERO) peasekretäri asetäitja, ERO Tartu Koordineerimiskeskuse direktor,

Arne Merilai, eesti kirjanduse õppetooli doktorant.

Sissepääs kõigile vaba.

Kohtumiseni konverentsil!

Tartu Ülikool
Ajakiri «Akadeemia»
Johannes Esto Ühing

REBASTEJOOKS

peahoone eest toimub 3. oktoobril kl. 16, sest see jäi ära seoses 28. septembri leinapäevaga. Võistkondi registreeritakse juurde.

UUT TARKVARA

Suvel külastas Tartut Ameerika Ühendriikides elav pensionipõlve pidav elektriinsener Uno Raudkivi, kes möödunud aastal kinkis ülikoolile programmipaketi *Mathcad 4.0 for Windows*. Seekord oli tal kaasas uus kingitus — matemaatilise analüüsi pakett *MARPLE V for Windows*. Tänan veel kord hr. Raudkivi ning palun kõiki, kes soovivad mainitud programmidega tutvuda, minuga ühendust võtta telefonil 434747.

MATTI FISCHER

EMAKEELEKURSUS MAGISTRANDIDELE JA TULEVASTELE ÕPETAJATELE

Eesti keele õppetool alustab oktoobrikuust eesti õigekeelsuse ja väljendusõpetuse kursust.

I rühm (humanitaaralade magistrandid — filosoofia- ja õigusteaduskond): õpetaja **Lea Raudsepp**, T 16—18 Tiigi 312, N 16—18 Tiigi 119, algus 4. oktoobril.

II rühm (reaalalade magistrandid — F-K, Mat, B-G, Maj, KKT):

õpetaja **Annika Hussar**, T 16—18 Tiigi 126, N 16—18 Tähe 210a

III rühm (pedagoogid): õpetaja **Kersti Lepajõe**, E 18—20 Tähe 054, N 16—18 Tähe 054, algus 3. oktoobril.

Teadmiseks neile, kellele ajad ei sobi või on muid takistusi: samad kursused korraldatakse ka kevadsemestril.

REET KASIK
eesti keele prof. kt.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 2235. Tiraaž 1500.

435 180

NR. 29 (1764)
REEDE,
7. OKTOOBER 1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

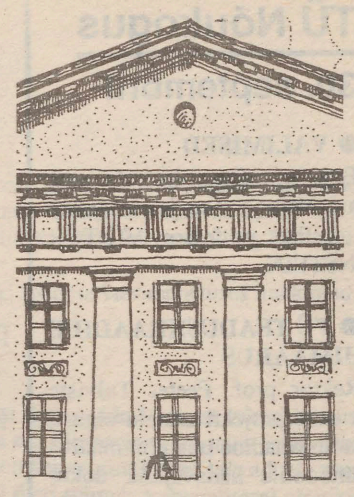

Eile 75 aastat tagasi algas Eesti Vabariigi Tartu Ülikoolis õppetöö

1919. aasta akadeemilise elu kroonikat

16. mai — Peetakse Tartu Ülikooli uuesti avamise eeltööde komisjoni esimene koosolek ja määratakse kindlaks rahvusülikooli tegevuse põhisuunad.

14. juuli — Haridusministeerium kinnitab ametisse teaduskondade ajutised dekaanid, kes eesotsas kuraator Peeter Põlluga moodustavad ülikooli ajutise nõukogu.

Suvi — Tartu Ülikooli juures toimuvad keskkoolilõpetajate suvekursused rahvuslikes õppeainetes. Kursused lõpevad eksamitega.

August-september — TÜ ajutine nõukogu valib 46 professorit, dotsenti ja lektorit, kelle ametisse kinnitamine kõrgemalt poolt aga viibib. Professoritele enamiku moodustavad baltisakslased ja välismaalased, kuna teaduslike kraadideta eestlasi saab esialgu valida vaid professori kt. kohale.

5. sept. — Haridusministeerium teatab, et võõrale maale mindagu kõrgemat haridust omandama vaid nendesse osakondadesse, mis loodavas eesti ülikoolis puuduvad. Inglismaal saab õppida tehnilistel aladel Edingburghi ja Glasgow' ülikoolides, kaubanduse alal Birminghami ülikooolis. Prantsusmaal soovitatakse Nancy ja Poitier' ja Grenoble'i ülikoole, pealinna Pariisi elu olevat eestlastele väga kallis.

11. sept. — Ajakirjandus teatab, et ülikoolis õppima hakkamiseks on avaldanud soovi 1036 isikut. Neist mehi on 778 ja naisi 258. Kõige rohkem on soovijaid arstiteaduse fakulteeti (473), matemaatika-loodusteaduskonda(223), õigusteaduskonda (111), ajaloo-mõtteteaduse teaduskonda (90). Põllumajandust tahab studeerida 72, veterinaariat 22 ja teoloogiat 15 inimest. Üle poole soovi avaldanutest on sõjaväes, mistõttu neil ei ole võimalik ülikooli kohe tulla.

17. sept. — Antakse teada, et rahvusülikooli pidulik avamine on määratud 1. detsembrile, kuigi õpetus juba 6. oktoobril peale hakkab. 1. detsember valitakse seepärast, et aasta tagasi võeti ülikool sakslastelt üle just sel kuupäeval. Nii jääb ka hilise tähtaja puhul aega kutseid saata välismaa ülikoolidele ja üldse asja korraldada.

28. sept. — Riias avatakse sealse Polütehnilise instituudi baasil Läti Ülikool. TÜ valitsus saadab õnnitlustelegrammi, milles on öeldud: «Mõõk ühes, müürimise keli teises käes rajavad praegu Latvija ja Eesti oma iseseisva riikluse alusmüüri. /.../ Ilma oma kõrgema koolita ei ole vaimselt omile jalgile tuginemine mitte teostatav.»

Soomes tehakse ettevalmistusi kahe paralleelse — soome- ja rootsikeelse — ülikooli käikulaskmiseks Turu linnas.

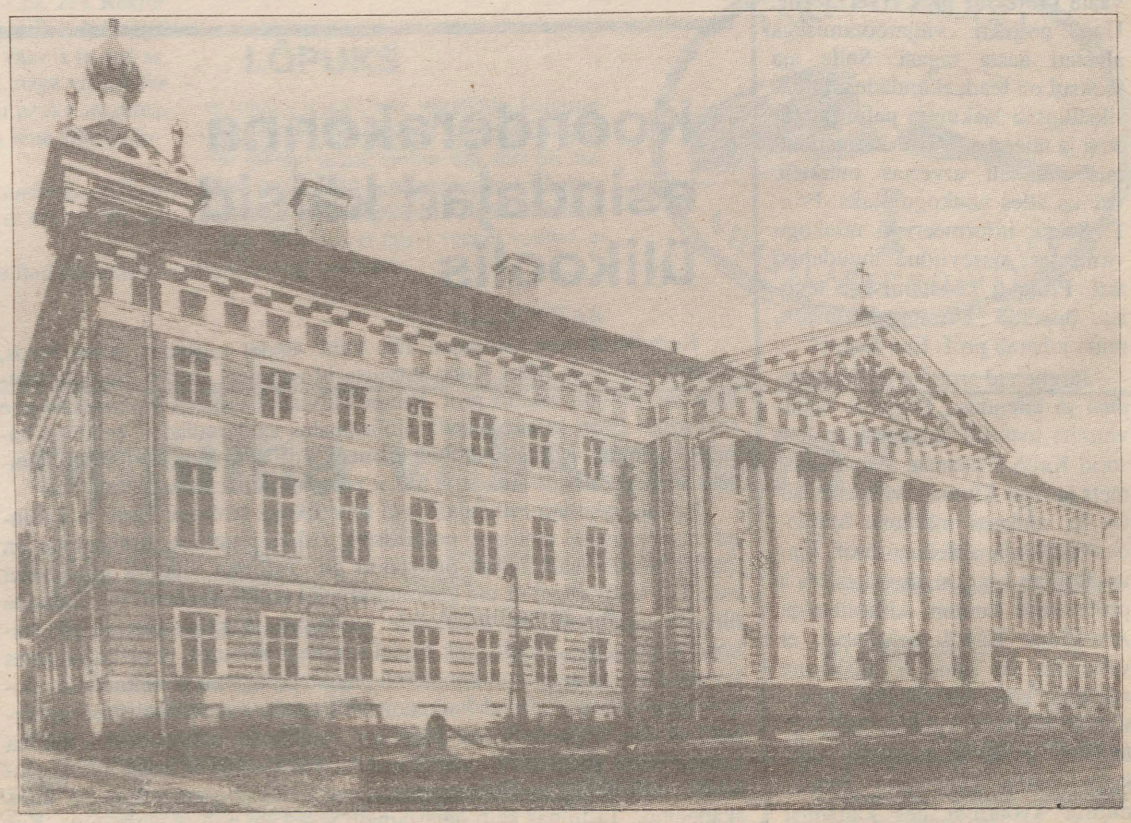

❐ Peahoone sajandivahetusel.

29. sept. — Tartus algab uute üliõpilaste ametlik registreerimine. Vastu võetakse kõik isikud, kes vähemalt 17 aastat vanad ja lõpetanud mõne õigustega keskõppeasutuse. Immatrikuleerimise eest tuleb tasuda 50 marka, poole aasta õppemaks on 250 marka, välismaalastele kaks korda rohkem.

4. okt. — Hommikul kell 10 algab aulas pidulik koosolek, kus rektori kohuseid täitev Peeter Põld immatrikuleerib esimesed 69 (teistel andmetel 109) uut üliõpilast. Oma pidukõnes mainib kuraator, et ülikoolis tuleb noorusel teha tublisti tööd ja otsida tõde. Siis leiab noorus selles töös niipalju kõrget rõõmu, et võib ka ilma alkoholita laulda: «Gaudeamus igitur, iuvenes dum sumus...»

6. okt. — **Esmaspäev, uue nädala ja uue õppeaasta algus.** Algavad esimesed eestikeelsed ettelugemised Tartu ülikoolis. Ajaloo-filosoofiateaduskonnas teeb algust prof. kt. Jaan Jõgever, kes võtab läbi eesti keele kursuse. *Cand.* Villem Ernitsa ettelugemise teema on «Eesti elemendist vene keeles». Teatatakse, et teisipäeval alustab prof. Lauri Kettunen loenguga vepsa ja kolmapäeval soome keele kohta. Veel peab teisipäeval ettelugemise *cand.* A. Sildnik «Pärisorjusest Eestis 19. aastasajal», kesknädalal M. I. Eisen Kalevipojast ja neljapäeval J. Sepp Rootsi ajast Eestis.

Nii algas kolmveerand sajandit tagasi eestikeelne õppetöö Eesti Vabariigi Tartu Ülikoolis.

Kroonika pani kokku
HILLAR PALAMETS

MEELIS LOKI foto

SUBJEKTIIVSELT KOJUTULEMISEST

KODU

Kodu on kodu, kas peame seda alati koduks, kus parajasti elame või mitte, on iseasi. Võib-olla on mõnigi ajutine elupaik olnund rohkem kodu kui arvata võinuksime. Tartu-aastail oli ja on kodusid tudengitel tavaliselt ühtejärge mitu. Allakirjutanulgi jagus neid alates Kukulinna pioneerilaagrist, kuhu majutati Vana-Tiigi keldrisse mittemahtunuid, fillide Pälsonini. Vahepeale jäid Leningradi 89 esmane asustamine, Tiigi 14, Tiigi 78, Elva erakas. Mõistagi oli see kõik kunagi ammu ning Tartust, sellestsamast õppimise paigast on saanud paljudele päriskodu, mistõttu ei omandagi kursuse kokkutulek ja vilistlaste kojutulek neile sellist tähendust nagu väljaspool Tartut elavatele. Aga kodus olles tahad ju ikka külalisele parimat pakkuda ja minu meelest püüdsid seda igati ka idee väljapakkujad.

IDEE,

mida kevadel tudengikonverentsil üliõpilaskonna esindajad esmakordselt välja hõikasid, igatahes vaimustas. Mis siis, et ahhetati — kuhu see mass kõik mahub, milleks? Kuidas seda korraldada suudetakse? Aga näe, suudeti. Midagi ju oli! Kuigi saatuse tahtel jäi kummitama lein ja septembrist oktoobrisse minek oma turrimat olekut näitas, oli tulijaid, osalejaid.

Nasta Pino, kes lõpetas ajakirjanduse eriharu II lennus 1958. aastal, avaldas organiseerijaile igati tunnustust ning kahetses, et enne kõnekoosoleku algust oma lennust pole kedagi näinud. Kaks nooruslikku vanahärrat olid oma kursusega lubanud kokku saada kella all.

Idee on küll pärit Ameerikast, ent mis siis. Miks ei võiks meilgi ülikool end vilistlastele peale kursuste kokkusaamisi avatumaks, mõistetavamaks teha ning ehk suhtuksid ka vilistlased siis oma *alma mater*'isse toekamalt. Sotsiaalteaduskonna dekaani kt. prof. Rein Taagepera arvates (Toronto Ülikooli vilistlane) on niisugune üritus just üks moodus, kuidas vilistlastel säilib paremini side oma endise ülikooliga ning tekib võimalus ülikooli aidata. Teadmatus abi küsimises ja abi pakkumises võib valitseda mõlemal pool.

Järg 3. lk.

TÜ Nõukogus

30. septembril

● **VALIMISED**

Emeriitprofessoriks valiti majandusdoktor, majandusajaloo erakorraline professor VIKTOR FAINŠTEIN.

● **TÜ TEADUSKRAADIDE PÕHIMÄÄRUS**

Rektor prof. Peeter Tulviste ütles enne projekti arutelu algust, et teaduskraadide uus põhimäärus on ülikoolile hädavajalik dokument, mis aitab meie kraadisüsteemi vastavusse viia ka rahvusvahelise süsteemiga.

Projekti saamisloost andis ülevaate prorektor prof. Teet Seene. Uue projekti väljatöötamisega alustati aasta tagasi. Selle aja jooksul on teaduskondadest ja üksikisikutelt laekunud palju parandusi ja täiendusi. Viimane variant, mis oluliselt arvestas märkusi, valmis alles nõukogu ajaks. Prof. T. Seene informeeriski nõukogu viimastest sisseviidud muudatustest. Projekti koostamisega tegeles õppetöö korralduskomisjon, mida juhatab prof. Enn Seppet.

Järgnenud arutelul tehti parandusi ja täiendusi. Projekti vastuvõtmist toetasid dekaanid professorid Kalle Kasemaa, Toivo Maimets ja Ago Künnap, viimane esitas ka rohkesti märkusi. Majandusteaduskonna dekaan prof. Janno Reiljan ning arstiteaduskonna professorid Lembit Allikmets ja Ain-Elmar Kaasik selgitasid, et väitekirja on suure teaduskonna nõukogu koosolekul kaitsta praktiliselt võimatu. Toetust leidis ettepanek, et iga teaduskonna nõukogu peaks langetama otsuse, millise kvoorumi ees kaitsmisi korraldada, kas anda see teaduskonna-, osakonna- või mõne suure instituudi nõukogule, moodustada spetsiaalne kaitsmisnõukogu või minna üle nn. *ad hoc* komisjonide moodustamisele. Vastava kogu kinnitab TÜ nõukogu.

Veel arutati kraadide nimetusi, publikatsioonide nõuet, eksternina kaitsmise võimalust. Eraldi rõhutati TÜ toimetiste osatähtsuse suurendamise vajalikkust. Probleemaatiline oli 15. punkt, milles olid loetletud juhtivad rahvusvahelised ajakirjad, kus avaldamine doktorikraadi kaitsmise eelduseks toetust ei leidnud. Soostuti võimalusega, et iga eriala kinnitab ise väljaanded, milles avaldatu läheb doktoritöö kaitsmisel arvesse.

TÜ nõukogu võttis projekti vastu. Nõukogus tehtud parandused viib sisse projekti koostanud komisjon. Komisjoni töös peeti vajalikuks ka juristi osalemist.

* * *

Prorektor Riho Illak andis ülevaate viimasel ajal tehtud peahoone uuringutest, kuhu on kaasatud mitmed Eesti ja Soome firmad, samuti TTÜ ja ülikooli oma spetsialistid. Suvine fassaadi pesemine näitas, et vead on esialgu arvatust märksa suuremad. Hiljutine šurfide avamine keskosas näitas, et peahoone olukord on kriitiline. Uuringud jätkuvad ning tulemustest informeeritakse ka vabariigi valitsust.

* * *

Teise, juba hea uudisena teatas prorektor, et vabariigi valitsuse teisest lisaeelarvest on ülikoolile eraldatud 10 419 000 krooni. Seda kasutatakse palgatõusuks, humanitaarteaduste hoone ehituse lõpetamiseks ja kõige hädavajalikemaks kapitaalremonditöödeks.

Professor Juhan Auli esimene sünnipäev (15. okt.) ilma maestro endata

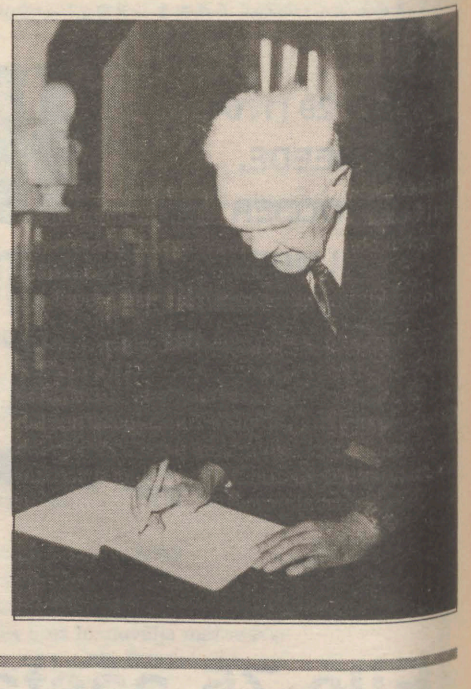

Füüsilise Antropoloogia Keskus teatab, et prof. Juhan Auli 97. aastapäeva pühitseme 20. oktoobril piduliku teaduskoosolekuga.

Esinevad bioloogiakandidaat Leiu Heapost, bioloogiamagister Toomas Kivisild, Maie Thetloff ja Gudrun Veldre.

Ootame huvilisi kell 17.15 Vanemuise 46 zooloogia auditooriumis.

Prof. Helje Kaarma

Koonderakonna esindajad käisid ülikoolis

Koonderakonna esindajad Tiit Vähi, Endel Lippmaa, Mati Meos, Andrus Öövel ja Märt Kubo tutvustasid eelmisel reedel ülikooli juhtkonnale ülikooli rektori prof. Peeter Tulviste kabinetis Koonderakonna seisukohti Eesti hetkeolukorra olulisemates valdkondades, eelkõige hariduspoliitikas. Koonderakonna esimees Tiit Vähi kirjeldas sissejuhatuseks kokkuvõtlikult erakonna üldisi programmilisi vaateid.

Koonderakonna esindajaid tegi murelikuks süvenev Tartu ja Tallinna vastandamise tendents poliitilistes diskussioonides. Erakonnale on ajakirjanduses väidetavalt omistatud nn. Tallinna ülikooli initsiaatori roll. Tiit Vähi sõnul ei ole erakond kunagi eraldi arutanud nn. Tallinna ülikooli küsimust, sest ülikoolide asutamine ja kaotamine ei ole erakondlik küsimus. Akadeemik Endel Lippmaa kinnitas, et ajakirjanduses levitatud ja võimendatud koonderakonnale omistatud seisukohad on kohati olnud kompileeritud katkenditest sootuks teiseteemalistest intervjuudest. Siiski peab Endel Lippmaa vajalikuks integreerida Tallinna akadeemiline potentsiaal, eriti süveneva rahvusvahelise konkurentsi olukorras. «Eesti parim eksportartikkel on andekas noor inimene,» ütles akadeemik. Tallinnas käib halastamatu andekate noorte värbamine. Kui noored ei leia vajalikul tasemel rakendust kodumaal, siirduvad nad eriti pärast paari kõrgkooliaastat välismaale. Tartuga võrreldes on Endel Lippmaa kinnitusel Tallinnas märksa rohkem teenimisvõimalusi. Seepärast on ka tudengkonna toimetulemistingimused pealinnas tunduvalt paremad. Tartu tudengkond vajaks suuremat toetust, näiteks stipendiumide poolest. Igal juhul tuleb aga vältida Tartu ja Tallinna konfrontatsiooni, mida mõned poliitikud vastutustundetult õhutavad.

Rektor prof. Peeter Tulviste ütles, et nn. Tallinna ülikooli üle saab sisulise diskussiooni algatada siis, kui on avalikkusele esitatud vastav konkreetne projekt, mida autorid on lubanud sügiseks koostada. Rektor avaldas kahtlust, kas uut ülikooli on võimalik rajada ilma täiendavate kulutusteta, nagu on väitnud projekti autorid. Kui avatakse diskussioon, küllap siis saab ka täpsemalt selgeks, milliseid seisukohti keegi kaitseb.

URMAS AUNIN

Uued kordusarvestuse ja -eksami tasumäärad!

Rektori käskkiri

Kehtestan kordusarvestustele ja -eksamitele ning õppetööga seoses osutatavatele teenustele alljärgnevad tasumäärad:

1. * kordusarvestuse eest	1. korral	10.- kr.
	2. korral	30.- kr.
aasta möödumisel	3. korral	50.- kr.
* korduseksami eest	1. korral	20.- kr.
	2. korral	50.- kr.
aasta möödumisel	3. korral	70.- kr.
* eksami või arvestuse individuaalprotokolli kaotamisel protokolli teistkordne väljastamine		10.- kr.

Tasuline kordusarvestuse ja -eksami sooritamine ei anna võimalust tõsta positiivset hinnet.

Diplomitöö korduskaitsmine ja korduslõpueksam sooritatakse eksternina kahekordse korduseksami kõrgeima tariifi järgi. Kassa sissetulekuorder säilitatakse dekanaadis. Laekunud tulust kanda 20% ülikooli üldkuludesse ja 80% teaduskondade arvele.

2. * õpinguraamatu duplikaat	100.- kr.
* ülikooli lõpetaja toimikust suvalise dokumendi valguskoopia	5.- kr.

Laekunud tulust kanda 20% üldkuludesse ja 80% teaduskondade arvele.

Tunnistan kehtetuks käskkirjad nr. 180, 23. 10. 92 ja nr. 177, 31. 05. 94.

Rektor prof.
PEETER TULVISTE

Majandusseminar Pühajärvel

7.—9. oktoobrini toimub Pühajärvel üliõpilasorganisatsiooni AIESEC alanud hooaja esimene suurüritus — Rahvuslik Juhtimis- ja Treeninguseminar '94. Korraldajaks on AIESEC Tartu lokaalkomitee.

Seminari esimese päeva sisustab sümpoosion, mille käigus antakse ülevaade erastamise hetkeseisust Eestis, samuti olukorrast kindlustuse vallas, Eesti väärtpaberiturul ja panganduses. Esinema on kutsutud Agne Sikkut Eesti Erastamisagentuurist, Aivo Reinar Eesti Börsiühingust, Marko Ett Hansapangast ning Ülo Kuldmäe kindlustusfirmast «Seesam».

Järgmised kaks päeva on pühendatud eelkõige uutele AIESEC-i huvilistele. Toimuvad loengud-töögrupid tutvustamaks inimestele AIESEC-i olemust, filosoofiat, tähtsamaid tegevusvaldkondi ja programme ning sel aastal kavas olevaid projekte.

AIESEC on rahvusvaheline üliõpilasprogramm, mis ühendab majandusest ja juhtimisest huvitatud tudengeid enam kui kaheksakümnes riigis. Eestis tegutseb AIESEC kuuendat aastat.

Korraldustoimkond

Elektroonilise infosüsteemi täiendamine

Tartu Ülikooli elektrooniline informatsioonisüsteem ootab pidevalt täiendust. Kaasaegse ühiskonna tunnus on info kättesaadavus. Info mahud on juba väga suured ja oluliseks on muutunud info selekteerimine ja tema esitamise viis. Selleks et huvilised nii Eestist, ülikoolist kui ka üle maailma saaksid teada, mis toimub Tartu Ülikoolis ja konkreetselt mõnes allüksuses, on vaja teha end nähtavaks. Igaüks peab ise olema huvitatud, et informatsion jõuaks operatiivselt informatsioonisüsteemi. Samuti on võimalik igaühel kujundada oma allüksuse nägu, edastades sobilikku ja vajalikku infot oma allüksuse kohta.

See elektrooniline informatsioonisüsteem põhineb ülemaailmses arvutivõrgus *Internet* töötaval hüpertekstisüsteemil *World Wide Web*. Selles süsteemis on informatsioon arvutites hüperteksti kujul, kusjuures lihtsalt saab sinna liita ka fotosid ja helindeid. Süsteemi saab kasutada *Interneti* vahendusel nii ülikoolisiseselt, kuid sellele omavad juurdepääsu ka miljonid inimesed üle maailma. Samas süsteemis on kättesaadavad enamik ülikoole kogu maailmast! Olemas peab olema ühendus arvutivõrku *Internet* ja vastav programm, mida on võimalik samuti *Interneti* vahendusel tasuta saada.

Sellega seoses on palve tuua teie allasutusi puudutav informatsioon elektroonilisel kujul (disketil) teabetalitusse. Selle informatsiooni hulka peaksid kuuluma iseloomustavad ja juhatavad tekstid (nii eesti kui ka inglise keeles), pildid, õppeplaanid (õppekavad), tunniplaanid, info inimeste kohta (nt. ka elulood ja pildid), toimuvad suurüritused ja konverentsid, igasugune huvipakkuv materjal nii Tartu Ülikooli inimestele kui ka kõigile üle maailma. Samuti võiksid tuua infot akadeemilised organisatsioonid, vabatahtlikud ühendused, klubid jt., mis ei ole ülikooli allasutused, aga kahtlemata kuuluvad *alma mater*'i juurde.

Ülikooli eletroonilise infosüsteemi aadress on **HTTP://WWW.UT.EE/.**

Kui pole võimalik edastada informatsiooni elektroonilisel kujul, siis on ikka parem, kui see jõuab siia, ka paberi peal.

Olen valmis vastama kõigile küsimustele, kas telefonil 435 326 või eletronkirjaga aadressil erkki@ut.ee või isiklikult teabetalituses. Varsti on tulemas ka demonstratsioonid huvitatutele. Täpsemad ajad ja toimumispaigad avaldatakse *UT*-s.

ERKKI LEEGO
E-mail:erkki@ut.ee
Tel.: 435326

Subjektiivselt...

Algus 1. lk.

Oma kummaline hõng oli kojutulekul küll, silmates näiteks ühel kümnendil kokkutulnuid. «Ah, Sina ka siin? Millal lõpetasid? Mina olin siis juba läinud.» jne. Nn. üllatushingi oli laupäevaõhtul seitsmekümnendatel lõpetanutel «Tarvases» endalgi.

NÄHTAVAKS

on Tartu Ülikool teinud end viimasel ajal ehk rohkem kui varem — tänu teabetalituse vilkale pressitegevusele ning mõnegi väljaande ajakirjanikule, kes ka ise meie vilistlane ning just ülikooliteemale on pühendunud. Ülikoolist väljuv info näib üsna pidev olevat, iseasi on selle ringlemisega ülikooli sees. Kogemused on näidanud, et mõnigi teave jääb allüksuse juhataja sahtlisse, teinekord koguni tahtlikult. Teabetalitus püüab nüüd ka kogu ülikooli eelinfoga varustada, mis siis, et üleskutsele — informeerida toimuvast — kõik ei reageeri. Reedeti püütakse kokku viia nii toimetusse kui teabetalitusse laekunut.

KÕNEKOOSOLEKUL

meenutas viimaste aegade uuendusi ja suundumusi, millest kõigest on ka «Universitas Tartuensises» juba juttu olnud, rektor prof. Peeter Tulviste (vt. ka avaaktuse kõnet UT-s nr. 25). Rektor rõhutas, et praegust reformi ei tehta reformi pärast, samuti ei ole seda võimalik teha teiste eeskujul. Algul võis meil olla ettekujutus, et teiste riikide ülikoolides on kõik valmis ja korras. Paraku käib ka neis reformimine ning rektori arvates peame seda ise tegema nii, nagu vajalikuks peame. Vilistlastelt lootis rektor rohkem teavet. Erinevate huvigruppide kaudu peaks selguma, keda ülikool koolitama peaks, keda Eesti ühiskond vajab. Ja millal on õige aeg luua vilistlaskogusid?

Üliõpilaskonda, kelle valitsus ja edustus sõjajärgsetele vilistlastele on tundmatu nähtus, tutvustas TÜÜ valitsuse vastne esimees Kaupo Karelson. Küllap tal oli õigus, et selle üritusega Tartu Ülikooli Üliõpilaskond end nähtavaks tegi.

Kultuuri- ja haridusminister Peeter Olesk keskendus laiemalt rahvastiku- ja haridusprobleemidele. Meie odav haritud tööjõud peaks kallimaks muutuma.

Linna ja ülikooli suhetest kõneles linna volikogu esimees Ants Veetõusme.

Huvipakkuvalt liigitas ülikoole prof. Rein Taagepera. Esimene neist, universitas, oleks üldisem ja uuriks üldisemaid distsipliine. Provintsitas annaks korraliku üldhariduse, sest siin tegelevad õppejõud rohkem õpetamisega. Provintsitas võib üle kasvada universitaseks. Etnoversitas — rahvusülikool tegeleb põhiliselt rahvusteadustega.

Kõnekoosoleku lõpul palus rektor mälestada kõiki Estonia laevaõnnetuses hukkunud endisi ja praegusi ülikoolipere liikmeid.

SÜGISTORMI

trotsisid vist paljud tartlasedki, miks muidu rongkäiku igast teaduskonnast vahest kursuse jagu rahvast oli tulnud. Aga need, kes Vanemuise 46 maja ees üle poole tunni jalalt jalale tammusid ja end kuidagi soojendada püüdsid ning hiljem Toomemäel vapralt külma talusid, ei saanud vist hetkekski lahti ettekujutusest, mis seal laevaõnnetusel õieti toimus. Leinatalitusel ohvrikivi juures pöörles tuul puudes, kallutades neid siia ja sinna, vaevu suutsid iseennastki paigal hoida. Külm oli, isegi väga, aga neil seal öises vees...

LÕPUKS

ei tahaks mingit silti vilistlaste kojutulekule külge kleepida, et see kukkus läbi või midagi muud taolist. Oli, mis oli, traditsioonigi veel pole. Aga olid ka ball ja krambambuli joogid, üks suur kokkusaamine. Mis siis, et missi veel ei valitud, ei jää temagi valimata.

VARJE SOOTAK

Kuidas pääseda õppima välismaale?

Selleks on peamiselt 3 viisi, kuidas Eesti üliõpilased saavad välismaa erinevatesse kõrgkoolidesse õppima minna või õpinguid jätkata:

1) rahvusvaheliste organisatsioonide, valitsuste, fondide, ülikoolide stipendiaadina,

2) üliõpilasvahetuse korras,

3) eraviisiliselt.

Üliõpilasvahetus põhineb tavaliselt rahvusvahelistel üliõpilasvahetusprogrammidel või vahetusprogrammidel konkreetse ülikooli ja Tartu Ülikooli vahel.

Eraviisiliselt õppima asumine nõuab kõige rohkem teadmisi, oskusi ja läbilöögivõimet. Informatsiooni erinevate kõrgkoolide kohta leiad välissuhete osakonnast, õppimisvõimalustest Ameerika kõrgkoolides saad kõige parema ülevaate Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskusest, mis asub raamatukogus.

Rahvusvaheliste organisatsioonide, valitsuste ja fondide stipendiumiprogrammid on regulaarsed, eelistus antakse magistrandidele ja doktorantidele.

PÕHJAMAAD

1. Põhjamaade Ministrite Nõukogu stipendiumid õpinguteks ja teadustööks Soomes, Rootsis, Norras, Taanis, Islandil — 1 kuni 6 kuud.

Avalduste esitamise tähtaeg: 1. oktoober ja 1. märts.

2. Rootsi Instituudi stipendiumid õpinguteks ja teadustööks Rootsis on 9 kuud.

Taotluste esitamise tähtaeg: 1. september—1. detsember.

3. Uppsala Ülikooli suvekursused majandus-, õigus- ja sotsiaalteaduskonna üliõpilastele ning esimese aasta magistrandidele.

*Avalduste esitamise tähtaeg: 1. märts.

4. Umeå Ülikooli suvekursused majandus-, õigus- ja sotsiaalteaduskonna üliõpilastele.

*Avalduste esitamise tähtaeg: 1. märts.

5. Norra Välisministeeriumi ja Norra Teadusnõukogu stipendiumid õpinguteks (magistrandidele, doktorantidele, noortele teadlastele — 9 kuud, uurimistööks, ühisprojektide jätkamiseks — 6 kuud, ühisprojektide planeerimiseks — 4 nädalat, külalislektorite finantseerimiseks — 2 nädalat.

Avalduste esitamise tähtaeg: 20. august.

6. Euroopa Nõukogu stipendiumid magistrandidele ja doktorantidele õpinguteks Norras — 9 kuud.

Avalduste esitamise tähtaeg: 1. märts.

7. Oslo Ülikooli suvekursused majandus-, õigus- ja sotsiaalteaduskonna üliõpilastele.

Avalduste esitamise tähtaeg: 1. veebruar.

INGLISMAA

8. Briti Nõukogu stipendiumid magistriõpinguteks ja teadustööks — 6 kuud, inglise keele õpetamise, majanduse, politoloogia, rahvusvahelise õiguse, keskkonnakaitse alal.

Avalduste esitamise tähtaeg: 1. veebruar.

ŠVEITS

9. Šveitsi Valitsuse stipendiumid magistri- ja doktoriõppeks — 9 kuud, uurimistööks noortele teadlastele — 3 kuni 12 kuud.

Avalduste esitamise tähtaeg: 1. oktoober.

SAKSAMAA

10. Saksa Akadeemilise Vahetusteenistuse (DAAD) stipendiumid:

— aastastipendiumid magistrandidele, doktorantidele, noortele teadlastele,

— semestristipendiumid germanistika üliõpilastele,

— kõrgkooli suvekursused,

— uurmisstipendiumid (1—3 kuud) kraadiga teadlastele,

— üliõpilasgruppide õppereisid.

*Avalduste esitamise tähtaeg: 1. november.

11. Copernicuse stipendium 3. või 4. aasta üliõpilastele majanduse, õiguse ja politoloogia erialal Hamburgi Ülikoolis talve- või suvesemestril.

*Avalduste esitamise tähtaeg: talvesemestriks — 1. aprill, suvesemestriks — 1. detsember.

12. Saksa Teaduste Akadeemia stipendiumid noortele teadlastele — 6 kuud.

Taotluste esitamise tähtajad: mai ja november.

* * *

Välissuhete osakond kuulutab välja

KONKURSI

— õppima asumiseks Soome ülikoolidesse 1995. aasta kevadsemestril vastavalt ülikoolidevahelistele koostöölepingutele.

Vastuvõttev ülikool kindlustab majutuse ja stipendiumi.

Valida on Helsingi, Kuopio, Tampere, Joensuu, Oulu ja Jyväskylä ülikoolide vahel.

Avaldus esitada rektori nimele dekaani nõusolekuga, hinneteleht ja juhendaja soovitus välissuhete osakonda 1. novembriks 1994.

Vajalik hea soome keele oskus, keeletesti organiseerib välissuhete osakond.

Programmi koordinaator
SIRJE ÜPRUS

Järgneb

---

* avalduste esitamine välissuhete osakonna kaudu

Tartu Ülikooli kirjastamissoovid

Kevadel kujundati endine ülikooli kirjastus- ja trükiosakond ümber *Tartu Ülikooli Kirjastuseks* (TÜK). Aprillis asus TÜK direktori kohale **Mart Orav**, kes enne seda töötas ajakirja «Akadeemia» toimetuses. Uus peatoimetaja on **Tiina Helekivi**, kes töötas varem samas toimetajana. Kirjastamisega seotud probleemide lahendamiseks moodustati rektori käskkirjaga kirjastusnõukogu, millesse kuuluvad professorid **Jüri Allik** (esimees), **Jüri Engelbrecht, Mati Kilp, Kalevi Kull, Igor Cernov** ja **Aleksander Žharkovski**. Kirjastusnõukogu ja kirjastuse direktori üks esimesi ülesandeid on ajakohase kirjastuspoliitika ja arengukava väljatöötamine. Sel eesmärgil viisid ülikooli kirjastusnõukogu ja TÜK kevadel läbi küsitluse uurimaks, millised on ülikooli kirjastamissoovid ja -vajadused. Lähteideeks oli arusaamine sellest, et publitseerimine on teadusliku tegevuse üks olulisemaid avaldusi ja see, milleks kujuneb TÜK, peaks olema kogu akadeemilise seltskonna mureks.

Küsitlusleht saadeti kõigile ülikooli allüksustele, kes potentsiaalselt võiksid olla huvitatud kirjastamisest (õppetoolid, instituudid, osakonnad, raamatukogu jne.). Kokku saadeti umbes 80 küsitluslehte, millele saabus 25 vastust. Arvestades ülikoolis ringlevat paberivoogu pole 30% vastuseid kuigi paha tulemus. Nii vastused kui vastamata jätmised annavad mingi pildi sellest, milline on ülikoolis valitsev suhtumine kirjastamisse.

* * *

Küsitlus keskendus nelja suurema teema ümber: **monograafiad, toimetatud kogumikud, ajakirjad ja õppekirjandus.**

● **Monograafiad.** Monograafia väljaandmise soovi lähema 3 aasta jooksul ilmutasid eesti kirjanduse (1), üldajaloo (6), treenimisõpetuse (2), füüsikalise keemia (1), spordipedagoogika (1), füüsilise antropoloogia (1), puhta matemaatika (3), spordifüsioloogia (1), tervishoiu (1), botaanika ja ökoloogia (1), eripedagoogika (1), Eesti ajaloo (2), üld- ja molekulaarpatoloogia (2), matemaatilise statistika (2), zooloogia ja hüdroloogia (2) osakonnad või instituudid või õppetoolid. Seega on kokku lubadusi 27 monograafia kirjutamiseks. Enamikku neist nähakse eestikeelsetena ja ainult 5 inglis- ja 2 saksakeelsena. Eeldatava lugejaskonnana domineerib Eesti, seejärel Põhjamaad ja endise NL territooriumile jäävad riigid. Eeldatav trükiarv kõikus sajast kuni kahe tuhandeni (keskmine umbes 500 eksemplari piires). Monograafia keskmiseks hinnaks pakuti 35 krooni.

● **Toimetatud kogumikud.** Toimetatud kogumike väljaandmiseks oli 19 soovi, mis nii või teisiti jätkasid ülikooli toimetiste väljaandmise traditsiooni. Pakutud kogumike teemad olid kirjandusteadus, Läänemeremaade ja Eesti ajalugu, treeninguõpetus, kehaline kasvatus, füüsikaline keemia, funktsionaalanalüüs, koolimatemaatika, geomeetria, spordifüsioloogia, närvihaigused, raamatute restaureerimine, defektoloogia, psühholoogia, füüsika didaktika, molekulaarfarmakoloogia, statistilised mudelid, zooloogia ja hüdroloogia. Huvi võiks pakkuda potentsiaalsete autorite jaotus:

Ülikoolist	56,2%
Teistest Eesti teadusasutustest	18,4%
Põhjamaadest	9,9%
Arenenud lääneriikidest	7,7%
Arengumaadest ja Ida-Euroopa riikidest	5,7%
Venemaalt ja SRÜ riikidest	2,0%
Kokku:	100,0%

Seega oleksid toimetatud kogumikud 75% ulatuses Eesti autorite avaldamise kohaks. Kogumike artiklitest plaanitakse 50,6% inglise, 35,5% eesti, 8,4% vene, 4,7% saksa ja 0,8% mingi muu keelsetena. Keskmiseks trükiarvuks pakutakse 300—500 eksemplari hinnaga siseturul umbes 16 krooni tükist ja välismaal $10 ringis.

Vastanute arvates jaguneks Tartu Ülikoolis väljaantud kogumike lugejaskond umbes selliselt:

Eesti	55,0%
Põhjamaad	16,5%
Arenenud lääneriigid	11,5%
Arengumaad ja Ida-Euroopa riigid	10,1%
Venemaa ja teised SRÜ riigid	6,9%
Kokku:	100,0%

Seega langeb vastanute arvates potentsiaalne lugejaskond üldjoontes kokku võimalike autoritega: see, kes kirjutab, see ka seda loeb. Üle poole autoritest ja lugejatest on Eestist.

● **Ajakirjad.** Kindla toimetaja ja eelretsenseerimisega teadusajakirja väljaandmise osas oli enamik vastajaid pigem skeptilised kui optimistlikud. Ainult keemikud, analüüsiga tegelevad matemaatikud, farmakoloogid, ajaloolased, sporditeadlased ja filoloogid arvasid, et võiksid 500—1000 trükiarvu ja keskmiselt 2 korda aastas ilmuvat ajakirja välja anda. Nende ajakirjade autoreid nähti peamiselt Eestist nagu ka nende võimalikku lugejaskonda.

● **Õppekirjandus.** Õppekirjanduse väljaandmisest oli huvitatud 22 osakonda või instituuti. Ettekujutuse soovitud arvust, mahust ja trükiarvust annab järgmine tabel:

	Arv	Maht	Tiraaž
Täispikad õpikud	12	225	575
Loengud, konspektid ja üksikkursused jms.	68	92	232
Töövihikud, praktikumi juhendid jms.	66	67	301

Järelikult arvab umbes iga teine osakond või instituut suutvat kirjutada 200-leheküljelise õpiku, iga osakond või instituut keskeltläbi 3 sajalehekäljelist loengukonspekti ja umbes 3 seitsmekümnelehekäljelist töövihikut või praktikumi juhendit.

● **Arvamusi kirjastuse töö parandamiseks.** Lisaks trükiste kvaliteedi parandamisele ja väljaandmise kiiruse kasvule sooviti viia autorite ja kirjastuse suhted kindlale lepingulisele alusele, mis aitaks ära hoida lahkarvamusi. Parema vastastikuse mõistmise huvides peaks TÜK välja andma raamatu «Abiks autorile», milles oleks kirjas kõik see, mida on akadeemilisel seltskonnal oma kirjastusega suheldes vaja teada. Ülikooli trükiste senist müügivõrku ja informatsiooni ilmunud trükiste kohta peeti ebarahuldavaks. Arvamustest paistis läbi ka see, et paljudel pole lõpuni selge see, kes maksab trükise väljaandmise eest — olgu selleks siis ühe mehe kirjutatud raamat või instituudi tellitud õppevahend.

Kokkuvõtteks

Kuigi vastanud ei esinda kogu ülikooli arvamust, võib nende põhjal teha mõned esialgsed järeldused.

(1) Akadeemilise seltskonna kirjastamise soovid on palju suuremad praeguse hetke produktsioonist. Osaliselt võib see olla oma võimaluste ülehindamine, aga ka vastamise võõrandatus tegelikust vajadusest lugeda osakonna või instituudi käsutuses olevat raha. On aga ütlemata selge, et ülikool võiks ja peaks senisest palju rohkem publitseerima.

(2) Vastanute seas oli praktiliste (pedagoogika) ja paigaliste (ajalugu) teaduste suhteliselt suur ülekaal, mis on valdavalt orienteerunud Eesti siseturule. Seevastu teoreetilisemad teadused (näiteks füüsika) näivad olevat üldse loobunud kohalikest publikatsioonidest: uurimusi avaldatakse ainult rahvusvahelistes ajakirjades ja õpetamiseks kasutatakse muukeelseid õpikuid.

(3) Oma erialal regulaarselt ilmuva eelretsenseerimisega ajakirja väljaandmise võimaluste suhtes ollakse reserveeritud kui mitte ütelda realistlikud. Kui ajakirja avaldamist peetakse jõukohaseks, siis nähakse seda eelkõige kohalike vajaduste rahuldajana nii autorite kui ka lugejate mõttes.

JÜRI ALLIK

INFO!

Arstiteaduskonna päevad 13. ja 14. oktoobril

13. oktoober
kell 9—18
Teaduskonverents
Maarjamõisa Polikliiniku konverentsisaalis
(L. Puusepa 1 A).
Proviisorite teaduskonverents
TÜ Raamatukogu konverentsisaalis
(Struve 1).
kell 14—15
Oswald Schmiedebergi loeng
F. Sjöquist (Rootsi)
«Farmakogeneetika uued suunad ja nende tähtsus psühhotroopsete ravimite puhul».
Maarjamõisa Polikliiniku konverentsisaalis
(L. Puusepa 1 A)
14. oktoober
kell 11
Arstiteaduskonna nõukogu ja Eesti Arstiteaduse Nõukogu ühisistung
TÜ nõukogu saalis
kell 15
Aktus TÜ aulas.
Akadeemiline loeng:
prof. R. Talvik
«Äge mitmeelundipuudulikkus».
Arstiteaduskonna medalite kätteandmine ja teaduskonverentsi parimate autasustamine
kell 20
Ball «Vanemuise» kontserdisaalis
Pääsmed **(á 25 kr)** müügil arstiteaduskonna dekanaadis

Vene kultuur XX sajandil: diasporaa ja metropol

7.—9. oktoobrini toimub rahvusvaheline seminar teemal

«Vene kultuur XX sajandil: diasporaa ja metropol».

Seminariga tähistame Tartu Ülikooli vene kirjanduse kateedri kauaaegse ja lugupeetud kirjandusteadlase, armastatud kolleegi **Valeri Bezzubovi** (1919—1991) 65. sünniaastapäeva.

Vene kirjanduse professuur

Magistritööde kaitsmisi

Neljapäeval, 13. oktoobril kell 16.15 kaitseb matemaatikateaduskonnas J. Liivi tn. 2 aud. 208 matemaatikamagistri kraadi saamiseks oma magistritööd **Maie Thetloff** teemal «Metoodika laste antropomeetrilise arengu statistiliseks analüüsiks».

Retsensendid on prof. E.-M. Tiit ja dots. T. Möls.

Korterid järelmaksuga

«EraVara», Tartu, Riia 4 E—R 9—16. Tel. 434 455.

SRÜ kirjandust

Raamatukogu komplekteerimisosakonna ruumis 252 saab kuni 15. oktoobrini tutvuda SRÜ 1995. aasta perioodiliste väljaannete kahe kataloogiga. Oodatakse teie arvamusi ja ettepanekuid.

Läänemere areaali rahvaste algusajad

Rahvusvaheline konverents «Läänemere areaali rahvaste kirjakeelte algusajad» toimub 7. ja 8. oktoobril. Sellega tähistatakse kirjakeele ajaloo päevade traditsiooni ja eestikeelse Tartu Ülikooli 75. aastapäeva.

Narva mnt. 24 kohvikus

Igal kolmapäeval ja reedel kl. 22 Tantsudiskod otsaga öösse.

Tule ja ole 7., 12., 14., 19., 21., 26. ja 29. oktoobril. Üliõpilaspilet kaasa!

TÜ klubi kultuuriklubi

Tulemas on traditsioonilised sügis- ja kevadpäevad. Ootame kõiki vanu kultuuriklubi liikmeid. Teretulnud on samuti kõik teised teotahtelised tudengid. Saame kokku 11. oktoobril kl. 20 Narva mnt. 27 kohvikus.

Sügispäevad on tulekul!

TÜ klubi

TÜ arstiteaduskonna valikkursuste kava 1994/95. õ.-a.

Nimetus	maht	inst./kliinik	lektor	aeg
1. Eritus- ja suguelundite morfoloogia, embrüonaalne areng, võrdlev anatoomia, arengu variandid, anomaaliad	10	anatoomia	H. Tapfer	kevadsem.
2. Inimese skeleti arenemisest, ehitusprintsiipidest. Kuju ja liikuvuse variatsioonidest, anomaaliatest	8	"	K. Ulp	sügissem.
3. Inimese ealised ja soolised erinevused (vene keeles)	10	"	E. Rajavee	"
4. Suuõõne ja hammaste biomorfoloogia	12	histoloogia	U. Hussar P. Roosaar	"
5. Histotehnika valikkursus	12	"	P. Roosaar U. Hussar A. Arend	"
6. Neurohistoloogia	20	"	U. Hussar A. Arend P. Roosaar	"
7. Kliinilised aspektid topograafilises anatoomias	10	kirurg. anat.	E. Sepp A. Mõttus	aprill
8. Inimorganismi metabolismi ja bioenergeetika regulatsioon	8	biokeemia	L. Tähepõld	märts
9. Nüüdisaegne elustiil ja antioksüdantprogrammid	8	"	T. Vihalem	aprill
10. Vasoaktiivsed peptiidid, mehhanismid ja raviotstarbeline kasutamine	8	"	E. Karelson	mai
11. Biomolekulide struktuur ja reaktsioonivõime seoseid	8	"	U. Soonets	veebruar
12. Ravimite kliiniliste uuringute metodoloogia	10	farmakol.	R. A. Kiivet L. Rägo	okt.—nov.
13. Tundeelamuste ja aju jõudude farmakoloogiline mõjustamine	10	"	J. Harro	november
14. Neuropeptiidide farmakoloogia	10	"	J. Harro	märts
15. Ravimtaimede kasutamine meditsiinis	10	"	M. Otter L. Nurmand	29. sept. 27. okt.
16. Arengu ja ealine farmakoloogia	10	"	M. Otter	veeb.—märts
17. Farmakoloogia ajalugu	10	"	M. Otter	12.—23. sept.
18. Põlentikuvastaste ainete farmakoloogia (vene keeles)	10	farmakol.	T. Žarkovskaja	märts—aprill
19. Retseptori konseptsioon farmakoloogias	10	"	A. Žarkovski	mai
20. Erinevate ravimvormide keemiline analüüsimine	12	farmaatsia	T. Hinrikus	september
21. Pindaktiivsete ainete kasutamine ravimite tehnoloogias	12	"	I. Kruse	oktoober
22. Uurimismeetodid tervishoius	10	"	R. Janno	oktoober
23. Statistikameetodid farmakopoades	12	"	A. Meos	november
24. Ravimite keemiline ja füsikokeemiline analüüs	10	"	E. Arak	november
25. Ravimvormide klassifikatsiooni biofarmatseutiline tõlgendus	12	"	P. Veski	detsember
26. Mõningaid küsimusi eetikast	10	"	M. Paavo	veebruar
27. Desinfektsioonivahendite kasutamine meditsiinis	12	"	A. Jürgenson	veebruar
28. Fütoteraapia farmakognostilistest aspektidest	10	A. Raal		veebruar
29. Kvaternaarsete ammooniumiühendite kasutamine meditsiinis	10	"	R. Kask	märts
30. Ravimtaimed kosmeetikas	10	"	U. Paaver	märts
31. Ravimtaimedes sisalduvate toimeainegruppide analüüs	10	"	D. Volmer	märts
32. Mesinduse produkte sisaldavad ravimid ja nende valmistamise tehnoloogia	12	"	J. Pärna	aprill
33. Mürktaimed kohtukeemias	10	"	K. Annuk	aprill
34. Isikutaju, inimesetundmine, firma juhtimine ning psühhokliima uuring	10	"	T. M. Tammaru	aprill
35. Emotsioonide neurofüsioloogilised ja -keemilised alused	12	füsioloogia	E. Vasar	nov. dets.
36. Toitumine, dieedid	10	"	S. Teesalu	sept. okt.
37. Biorütmid	10	"	S. Teesalu	märts aprill
38. Hingamise funktsionaalsed uuringud	10	"	P. H. Kingisepp	märts aprill
39. Difuusne neuroendrokriinne süsteem	12	füsioloogia	I. O. Vaasa	märts aprill
40. Homoostaas	10	"	A. Soosaar	veebr.—märts
41. Looduslikud rütmid (interdistsiplinaarne)	16	"	V. Reeben	okt.-nov.
42. Haiglasisesed infektsioonid	12	mikrobiol.	M. Mikelsaar S. Kõljalg	28.11—17.12
43. Stomatoloogiliste haiguste mikrobioloogia	6	"	E. Türi	03.04—22.04
44. Hormoonide mõju vaginaalsele mikrofloorale	6	"	T. Briline	06.03—25.03
45. Günekoloogiliste infektsioonide mikrobioloogia	6	"	R. Mändar	06.03—25.03
46. Tänased ja homsed probiootikumid	6	"	A. Lenzner	03.04—15.04
47. Mikrobioloogia ajalugu	6	"	A. Lenzner	20.03—01.04
48. Valitud küsimusi südame ja veresoonte patomorfoloogiast (vene keeles)	10	patol. anat.	T. Truupõld	sept.
49. Patohistoloogiliste preparaatide valmistamise teooria ja praktika	18	"	A. Truupõld T. Truupõld I. Mesila	okt.—nov.
50. Patoanatoomilise lahangu teooria ja praktika	14	"	O. Sevtsuk L. Pokk	märts—aprill
51. Kohtuarstiteadusliku lahangu teooria ja praktika	18	kohtumed.	J. Kasmel	veeb. märts
52. Kohtuarstiteaduslik ekspertiis elavisikute kehavigastuste puhul	18	"	J. Kasmel	aprill—mai
53. Vesi ja tervis	12	tervish.	A. Saava	14.—16. õppenäd.
54. Keskkond ja tervis	12	"	"	37.—38. õppenäd.
55. Stress ja stressogeensed kahjustused	12	"	T. Kaasik	33.—34. õppenäd.
56. Moodne epidemioloogia (edasijõudnutele)	10	"	M. Rahu	36. õppen.
57. Tervishoiukorraldus (õeteaduse magistrantidele)	40	"	L. Karu	30.—35. õppenäd.
58. Uut Eesti tervishoiukorralduses	12	"	L. Karu	30.—35. õppenäd.
59. Surmapõhjused läbi sajandite I	12	"	A. Sepp	8. õppen.
60. Surmapõhjus läbi sajandite II	12	"	A. Sepp	33. õppen.
61. Perifeerse vereringe patoloogia	10	patol. füsiol.	K. Paju	veeb.
62. Stress. Adaptsioon. Stress-reaktsiooni kohustumuslikud ja kahjustavad efektid	10	"	E. Orlova	märts
63. Sidekoe mittepõletikuline patoloogia	10	patol. füsiol.	T. Juhansoo	märtsi lõpp
64. Kliiniline immunoloogia	12	immunoloogia	R. Uibo K. Kisand	alates 11.04.
65. Immunohistokeemia	6	"	T. Vorobjova	alates 23. nov.
66. Organismi reaktsioon haigusele ja infektsioonile	30	anest. ja intensiivravi	R. Talvik J. Samarütel	sügissem.
67. Südamelihase haigused	10	kardioloogia	K. Valgma	nov.
68. Teaduse elemendid	10	"	E. Laane	nov.—dets.
69. Saun ja tervis	10	"	E. Laane	veeb.—märts
70. Sissejuhatus EKG diagnostikasse	10	"	M. Lintsi	okt.—nov.
71. Kliinilise ehhokardiograafia alused	20	"	E. Maiste	veeb.
72. Geriaatriline kardioloogia	10	"	K. Saks	märts
73. Ateroskleroosi diagnostika, profülaktika, ravi. Isheemiatõve epidemioloogia	10	"	M. Zemtsovski	märts
74. Diagnostilistest vigadest südamehaigetel	10	"	M. Lind	aprill
75. Äge koronaarpuudulikkus; ebastabiilne stenokardia, müokardi infarkt	10	"	M. Uusküla	aprill
76. Kaasaegse kopsukirurgia probleemid (vene keeles)	16	"	L. Roostar B. Malikov V. Laisaar	nov.
77. Laskevigastuste diagnostika ja ravi iseärasused (vene ja eesti keeles)	24	"	L. Roostar	märts
78. Kopsuhaiguste röntgendiagnostika	16	kopsukliinik	H. Leesik	3.10—17.10
79. Bronhopulmonaalsete haiguste diferentsiaaldiagnostika küsimusi	10	"	H. Leesik L. Praks	7.11—21.11
80. Kopsude kunstliku ventilatsiooni võimalused	8	kõrvakliinik	V. Nurm	jaanuar
81. Ronhopaatia	10	"	M. Veldi	veeb.
82. Konduktiivsed kuulmiskahjustused	8	"	R. Ani	märts
83. Kliiniline rinoloogia	8	"	V. Ristioja	aprill
84. Kliiniline larüngoloogia	8	"	P. Tasane	mai
85. Allergiline laps	8	"	T. Soo	oktoober
86. Puudega laps ja tema probleemid	10	"	T. Talvik	kevadsem.
87. Nahal avalduvad kõrvaltoimed	10	nahahaig.	S. Kaur	14.—17.nov.
88. Allergodermatooside diagnoos ja ravi	10	"	H. Silm	7.—11. nov.
89. Imikuea nahahaigused	10	"	H. Silm	märts
90. Meditsiiniline kosmetoloogia	10	nahahaig.	E.Elberg	okt. nov.
91. Meditsiiniline antropoloogia	10	naistehaig.	H. Kaarma	nov.
92. Perekonna planeerimine ja kontratseptsioon	10	"	K. Matt	veeb.
93. Neuroloogiline intensiivravi	10	närvikliinik	U. Rink M. Kuklane	sügissem.
94. Infusioon-transfusioonravi	8	"	U. Rink	sügissem.
95. Helicobacter pylori	10	polikliinik	H. I. Maaroos	jaan.—veeb.
96. Perearstiteaduse eriküsimusi	10	"	M. Lember	märts—aprill
97. Unehäirete diagnostika ja ravi	10	psühhiaatria	V. Vasar	13.03—17.03
98. Depressiivsed seisundid	10	"	M. Saarma	21.11—25.11
99. Alkoholism ja narkomaania	10	"	M. Saarma	13.02—17.02
100. Neurootilised häired	10	"	L. Mehilane	31.10.—4.11.
101. Depressioonid	10	"	L. Mehilane	3.04.—7.04.
102. Intellektihäired lastel	10	"	J. Liivamägi	20.02.—24.02.
103. Kehaehitus, temperament ja psühhopatoloogia	10	"	J. Liivamägi	27.03.—31.03.
104. Vaimuhaiguste etioloogia ja patogenees	10	"	L. Toomaspoeg O. Toomla	kevadsem.
105. Günekoloogilise sfääri pahaloomulised kasvajad	12	radiol.-onkol.	K. Kull	nov.
106. Ultrahelidiagnostika põhimõtted	12	"	V. Järv	dets.
107. Silma reaktsioon	10	silmakliinik	L. Schotter	okt.
108. Silmavigastused	10	"	A. Panov	nov.
109. Laste oftalmoloogia	10	"	P. Jüri	nov.
110. Silma läätse haigused	10	"	R. Pulges	dets.
111. Valikküsimusi reumatoloogiast	10	sisekliinik	R. Kallikorm	dets.
112. Valikküsimusi laboratoorses diagnostikas	10	"	A. Tamm	nov.
113. Vereloome muutused sisehaiguste korral	10	"	H. Everaus	aprill
114. Tegelusteraapia taastusravis	20	spordimed.	A. Tamm	
115. EKG diagnostika	20	"	A. Landõr	
116. Süda ja sport	20	"	A. Landõr	
117. Somaatiliste haiguste psühholoogiline rehabilitatsioon	20	"	H. Rimm	
118. Alalõualiigese haigused ja funktsionaalsed häired	10	stomatoloogia	E. Leibur O. Salum	okt.—nov.
119. Implantaadid stomatoloogias	12	"	E. Leibur U. Pintson	nov.
120. Täidismaterjalid	10	stomatoloogia	M. Saag	nov.
121. Erinevate proteeside mõju parodondikudedele	10	"	E. M. Metsa	nov.
122. Plastilised operatsioonid näo-lõualuude omandatud ja kaasasündinud defektide puhul	10	"	M. Kalnin	märts
123. Endodontia	10	"	T. Seedre	märts
124. Suulimaskesta haigused	10	"	S. Russak	aprill
125. Tsefalomeetria stomatoloogias	10	"	R. Nõmmela	aprill
126. Traumatoloogia valikküsimusi	10	traumatoloogia	A. Lenzner A. Eller	kevadsem.
127. Suurte liigeste ortopeediline uurimine	10	"	J. Seeder	sügissem.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241, tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 2235. Tiraaž 1500.

435 180

NR. 30 (1765)
REEDE,
14. OKTOOBER
1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

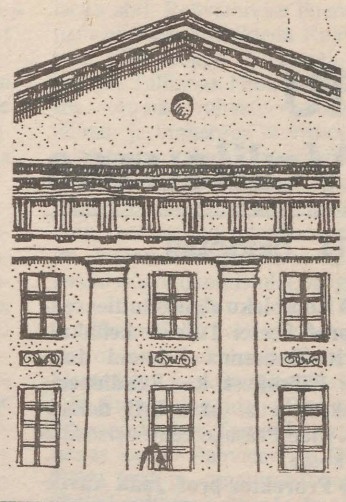

Eile algasid arstiteaduskonna päevad

Intervjuu arstiteaduskonna dekaani prof. ANTS PEETSALUGA

Arstiteaduskonna seisust ja tulevikust kirjutasite juuni algul ülikooli lehes. Mida võiksite lisada nüüd, 4 kuud hiljem?

Teaduskonna koosseis on endine: 9 instituuti, 18 kliinikut (kliinikum), Arstide ja Proviisorite Täienduskeskus ning dekanaat. Teatud muutused on toimunud dekanaadi koosseisus. Prodekaani ametist loobusid prof. Jaak Maaroos, prof. Helgi Silm ja prof. Edvitar Leibur. Uued prodekaanid on teadus- ja õppemetoodilisel ala patofüsioloogia õppetooli juhataja, korraline prof. **Enn Seppet**, õppeprodekaanid on 1—3 kursuse osas farmakoloogia instituudi erakorraline professor **Jaanus**

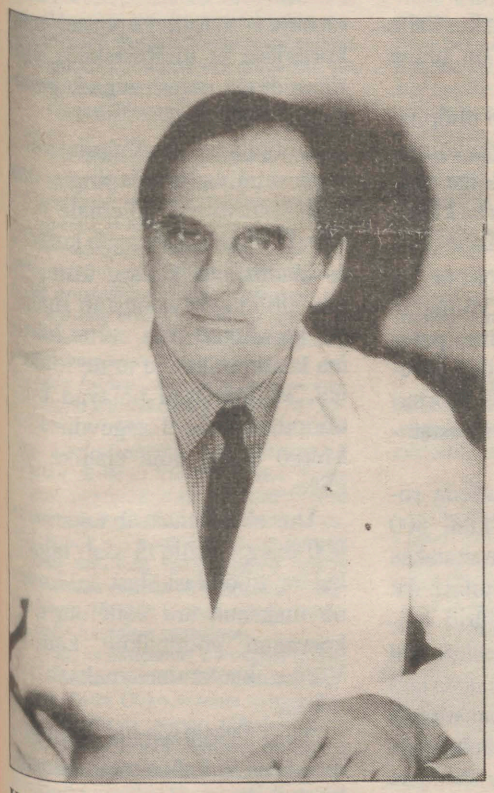

Harro ja 4—6 kursuse osas kardioloogiakliiniku dotsent **Kai Saks**. Endisest koosseisust jätkab majandusprodekaanina dots. **Larissa Uusküla**. Arstide ja Proviisorite Täienduskeskuse juhataja kohalt loobus kliinikumi juhatuse esimees prof. Raul Talvik. Seda kohta täidab nüüd kardioloogiakliiniku dots. **Maido Uusküla**. On loodud õeteaduse osakond, mille juhataja on kardioloogiakliiniku dots. **Mare Lind**.

Väikesed muudatused toimusid ka arstiteaduskonna nõukogu koosseisus. Endise 41 liikme asemel on nüüd 38 liiget. Nõukogu uus sekretär on sisehaiguste kliiniku dots. **Riina Salupere** (prof. L. Roostari asemel). Võin kinnitada, et eranditult kõik dekanaadis oma ametipostilt loobunud kolleegid andsid suure panuse arstiteaduskonna arendamisele ja nad jätkavad tööd oma põhikohal õppetoolide juures.

Õppejõude on 237 koos kohakaaslusega õppejõududega haiglatest.

Üliõpilasi on 1239. Kui 1993. aastal sai lõpueksamile 248, neist mitterahuldava tulemuse said 21 (8,5%), siis 1994. aastal olid arvud vastavalt 263 ja 9 (3,4%). Andmed näitavad tulemuste teatud paranemist. Seejuures kasutati 1994. aasta kompleksel lõpueksamil esmakordselt kirjaliku eksami varianti.

Sel aastal võeti esimesele kursusele vastu 207 üliõpilast: (raviosakond 100, stomatoloogia 35, farmaatsia 25 ja õeteaduse erialale 24 ning peale selle 23 välisriikide kodanikku. Konkurss oli ühele kohale 2,3. Võib tekkida küsimus, kas eeskätt ravi osakonda võeti ehk ikka veel liiga palju üliõpilasi? Arvutused ja prognoos näitavad siiski, et praegusest tasemest ei saa raviosakonda vastuvõttu vähendada. Vastasel korral langeb sajandi lõpuks arstide arv Eestis kriitiliseks. Siin on vaja veel täpsemaid erialaseltside uuringuid üldarstide, perearstide ja teiste spetsialistide omavaheliste suhete osas pikema aja jaoks Eestis. Teatud küsimuseks jääb ka soovijate selektsioon arstiteaduskonda vastuvõtul. Austrias, Belgias ja Šveitsis pole vastuvõtueksameid. Belgias selekteeritakse välja 50% esimese aasta jooksul ja seega jääb edaspidiseks sobiv arv. Eesti tingimustes on vastuvõtueksamite kaudu selekteerimine otstarbekas ja ka odavam. Praktika näitab, et keskkooli lõputunnistuse hinnete arvestamine on vastuvõtul kahtlane, kuna koolide tase on väga erinev. Inglismaal tehtud uuringud näitavad, et arstiteaduskonna õppimise tulemuslikkus on korrelatsioonis keskkooli lõputunnistuse matemaatika hindega. Keskkooli lõputunnistuse hindeid, vastuvõtu eksamite tulemusi ja arstiteaduskonnas õppimise tulemuslikkust tuleks edaspidi uurida ka meil, et jõuda optimaalse selektsioonimeetodini.

Milline on teaduskonna materiaal-tehniline seis?

Esikohal on ikka prekliiniliste instituutide õppehoone-biomeedikumi ehitamine.

Põhjendus biomeedikumi ehitamiseks on kõigile arusaadav ja on arstiteaduskonna ning arstiteaduse arengu võtmeküsimus Eestis: enamik prekliinilistest instituutidest asub täielikult amortiseerunud vanades hoonetes; instituudid on Tartu linnas laiali ja ei võimalda omavahel hästi koopereeruda igapäevases õppe-teadustöös; ehitatava biomeedikumi asukoht kliinikute lähedal võimaldab kliinikutega senisest enamat õppe-teadustöö integratsiooni; biomeedikumi käivitamine võimaldab TÜ arstiteaduskonnal integreeruda arstide ettevalmistamisel võrdväärsena Euroopa ülikoolide arstiteaduskondadega. Nüüd on Maailmapangalt laenu saamine ja selle kasutamine jõudnud konkreetse konkursiprojektini ja ehitaja väljaselgitamiseni.

Endiselt jääb probleemiks nakkushaiguste kliiniku, nahahaiguste kliiniku ning samuti sisehaiguste kliiniku endokrinoloogia osakonna (haigla) asumine kõlbmatutes või kliinikutele ebasobivates hoonetes. Seetõttu on uue haiglakorpuse ehitamine järgmine oluline ülesanne (projekt veel puudub). Samuti vajab rekonstrueerimist Maarjamõisa Haigla operatsiooniblokk (projekt on olemas).

Positiivse muudatusena oli septembris teatud ruumipuuduse lahendamine farmaatsia osakonnal, biokeemia instituudil, farmakoloogia instituudil ja patofüsioloogia õppetoolil TÜ ruumikomisjonis.

Suureks muudatuseks on uue polikliiniku avamine Puusepa 1A, mis parandab oluliselt kogu polikliinilist teenindust kõigil erialadel ja ka arstide ettevalmistust.

Kuidas edeneb kliinikumi reform?

Kliinikumi põhikiri kinnitati 16. juunil 1993 kahe ministri — Paul-Eerik Rummo ja Marju Lauristini allkirjadega Sotsiaalministeeriumi alluvusse. 1993. aasta oktoobris kinnitati ülikooli kliinikumi struktuur ja reform pidi käivituma selle aasta algul. Põhikirja järgi täideti peaarstide ja ülemõe ametikohad 5 aastaks, arstide ametikohtade täitmine konkursi korras ei käivitunud. Edasi loodi kliinikumi reformikomisjon, mis esitas oma seisukohad septembris. Oluline on, et kliinikum muutuks rohkem ülikoolikeskseks, et ta moodustaks ühtse majandustsooni ja et kliinikumis töötavatel inimestel oleks üks tööandja. Loodan, et uues Tartu Ülikooli seaduses leiab kliinikum vastava kajastuse, mis annab ka stabiilsuse riiklikuks lisafinantseerimiseks. Loodan, et reform jätkub, kuigi see ei ole kergelt teostatav.

Kliinikumis Puusepa tn. 8 avati hiljuti Medinfo keskus Avatud Eesti Fondi (Sorose fond) olulisel toetusel. See on ainuke kogu Eestis. Seal on *Medline*'i andmepank 3200 teadusajakirja kohta 1966. aastast kuni 1994. aasta septembrini. Teades probleemi märksõnu, on võimalik ise saada informatsiooni kompuutrist väljatrükituna abstrakti näol või saada see ka tellimustööna. Saadaval on jooksva aasta 70 meditsiiniajakirja nimetust. Kõik uuemad arstiteaduse raamatud deponeeritakse 1 kuuks kohe keskusse ja hiljem suunatakse ülikooli raamatukokku.

Loen selle keskuse avamist eriti oluliseks, kusjuures seda saavad kasutada kõik informatsioonist huvitatud: nii üliõpilased, internid, residendid kui ka praktiseerivad arstid, õppejõud ja teadlased.

Jätkub infovõrgu väljaarendamine kliinikute vahel, osakondade vahel.

Sotsiaalministeeriumi ja haigekassade toetusel on saadud 1994. aastal finantsabi kaasaegse diagnostilise ja raviotstarbelise aparatuuri ostmiseks, mis parandab suuresti diagnostika ja ravi võimalusi kliinikumis. Nii et kliinikum areneb siiski.

Kaadriprobleem?

1993/1994. aastal said emeriitprofessori staatuse 21 kolleegi, kusjuures 7 neist seoses pensioniea kättejõudmisega nüüd septembris.

Doktoriõpe on käivitunud, praegu on arstiteaduskonnas 110 doktoranti. Doktoriõppe arendamist takistab kindlasti doktorandi madal stipendium. Seetõttu on doktorandid sunnitud sageli otsima lisateenistust, mis nõuab aega ja halvendab kindlasti tulemuslikkust.

Andmed näitavad, et 14-st viimase aasta doktorandist jõuab õigeaegselt kaitsmiseni tõenäoliselt 4.

(Järg lk. 3)

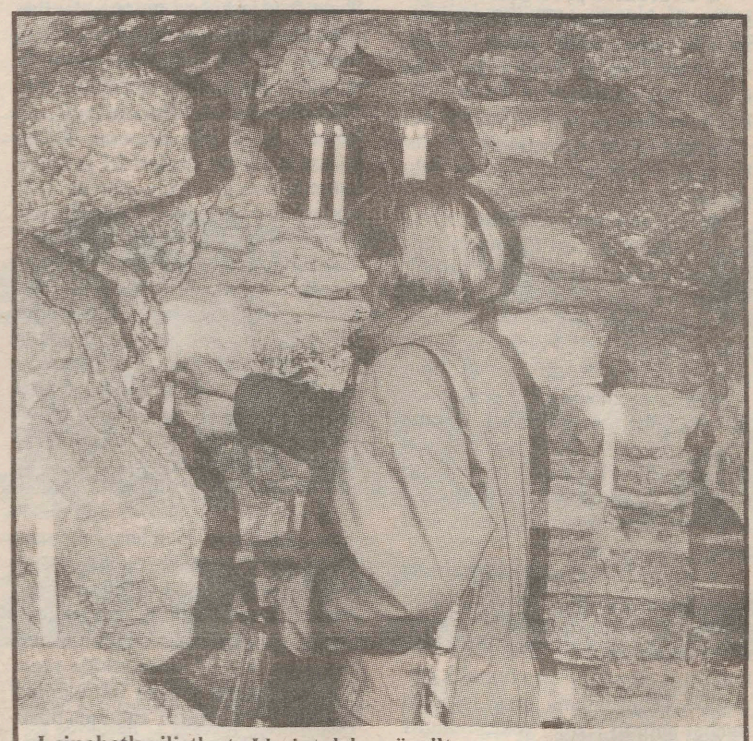

Leinahetk vilistlaste I kojutuleku päevilt. MEELIS LOKI foto

Nad on ikka ülikoolis

Eelmisel neljapäeval mälestas ülikool taas Tartu kalmistutel ühiselt oma endisi õppejõude.

Pauluse kalmistul asetas rektor prof. Peeter Tulviste küünla ülikooli esimese kuraatori Peeter Põllu hauale. Tema oli üks eestikeelse ülikooli rajajaid. Vabadussõja mälestusmärgi jalamile asetasid rektor ja EÜS-i esindajad lilled ja küünlad.

Raadi kalmistul mälestati ka Estonia laeval hukkunud ülikooli vilistlasi ja praegu õppinuid. Hukkunute või teadmata kadunute hulgas on keemiamagistrand Aili Heinsoo ja majandusüliõpilane Pille Põkk. Samuti meenutati kõiki möödunud akadeemilisel aastal lahkunuid. Tavakohaselt mälestatakse ka endisi rektoreid, rektoraadi esindajad viisid lilled Heinrich Koppeli, Hans Kruusi, Alfred Koorti, Fjodor Klementi ja Arnold Koobi hauale. Teaduskonniti ja osakonniti süüdati küünlad oma endiste kolleegide kalmudel.

Kas pole neil kalmistuil kõndides tunne, nagu oleks siin teine või õieti sama ülikool. Ükskõik kuhu vaatad, siin ja seal on oma viimse peatuspaiga leidnud tuttavad inimesed lähiminevikust ja tuttavad on ju ka nimed aastakümnete ja -sadade tagant. Kui palju peaks meil olema lilli ja küünlaid, et igaühele omamoodi tere öelda!?

KAJA HARGLA

Estonia laevakatastroofis hukkunud või teadmata kadunuks jäänud Tartu Ülikooli akadeemilise pere liikmed siseministeeriumi esialgse nimekirja (10. 10. 1994) põhjal*

VIKTOR BOGDANOV, ülikooli vil! 1983, arstit., tööt. 1983—1984.
AILI HEINSOO, füüsika-keemiat. magistrand, lõp. 1994.
MERIKE KALA, ülikooli vil! 1986, arstit.
VELLO KORNELL, ülikooli vil! 1957, matemaatika-loodust.
ANDRES KUUSTE, ülikooli vil! 1982, ajaloot.
MATTI LABI, ülikooli vil! 1983, õigust.
REIN LAUR, ülikooli vil! 1984, ajaloot.
ANDRUS LAURAND, ülikooli vil! 1977, matemaatikat.
PRIIT LIGI, ülikooli vil! 1981, ajaloot.
UNO MALM, ülikooli vil! 1972, majandust.
MART NIINELT, ülikooli vil! 1976, majandust.
TAIVO NOORMETS, ülikooli vil! 1974, majandust.
REET OJAMÄGI, ülikooli vil! 1980, õigust.
HELVE OTT, ülikooli vil! 1975, kehakultuurit.
JAAK OTT, ülikooli vil! 1978, kehakultuurit.
PILLE PÕKK, majandust. üliõpilane
PEETER PUNGAR, ülikooli vil! 1966, füüs.-matem.
MATI PUUSEPP, ülikooli vil! 1988, majandust.
JÜRI REINSON, ülikooli vil! 1980, majandust.
PEETER RONK, ülikooli vil! 1987, ajaloot.
PEEP SADRAK, ülikooli vil! 1989, matemaatikat.
ANDRES ULP, Ülikooli vil! 1978, majandust.
REET VÄLJAOTS, ülikooli vil! 1981, arstit.
Ülikool mälestab neid ning avaldab kaastunnet lahkunute omastele.

---

* Nimekiri ei pruugi veel lõplikult täpne olla.

TÄNU

Avaldan tänu ülikooli mälestuspäeval 6. oktoobril kaasaaidanuile:
prof. **Lembit Allikmets** (arstiteaduskond),
Urmas Aunin (teabetalitus),
dots. **Aleksander Elango**,
dots. **Tullio Ilomets** (füüsika-keemiateaduskond),
dots. **Allan Liim** (filosoofiateaduskond),
dots. **Jaan Loko** (kehakultuuriteaduskond),
Sirje Mark (rektori kantselei),
dots. **Riho Mällo** (bioloogia-geograafiateaduskond),
Elvi Oolo (kultuurikeskus),
dots. **Aivo Parring** (matemaatikateaduskond),
prof. **Helmut Piirimäe** (filosoofiateaduskond),
dots. **Rein Pullerits** (füüsika-keemiateaduskond),
Maie Ruus (õigusteaduskond),
dots. **Jüri Sepp** (majandusteaduskond),
arstiteaduskonna kliinikute ja instituutide juhatajad,
pedagoogikakeskus,
ülikooli majandusosakond,
meeskoor «Gaudeamus» ja dirigent Lauri Breede.

Rektor **PEETER TULVISTE**

TÜ Valitsuses

11. oktoobril

● **Koosoleku algul õnnitles rektor prof. Peeter Tulviste kehakultuuriteaduskonna dekaani dots. Mati Pääsukest, kes kandideeris ainukesena 6. oktoobril dekaaniks.** Mati Pääsuke valiti dekaaniks teist korda.

● **Prorektor prof. Jaak Aaviksoo andis valitsuse liikmeile arutamiseks komisjoni poolt (Jaak Aaviksoo, Peep Pruks ja Inge Orgo) ettevalmistatud Tartu Ülikooli seaduse projekti.** Tuleval nädalal toimub Pühajärvel ülikooli dekaanide nõupidamine, kus arutelu jätkub.

● **Järgmisena avaldati arvamust töödistsipliini täiendava tagamise käskkirja projekti kohta.** Teiste riikide ülikoolides suhtutakse väljaspool ülikooli töötamisse palju rangemalt kui meil. Põhikohaga töötajate tööaeg ülikoolis on 40 tundi nädalas ning töösisekorra eeskirjade ja töölepinguga määratud tööajal võiks teiste tööandjate juures töötada vaid oma struktuuriüksuse juhataja loal. Lepiti kokku, et parandusi ja täiendusi saab projekti teha veel selle nädala reedeni.

● **Arutati ka üliõpilaste (sh. siis ka magistrandide ja doktorantide töötamist.** Kuna ülikoolis on põhitööks õppimine, siis täiskohaga töötamine ei ole sisuliselt võimalik õppetööd kahjustamata ning takistab magistrantuuri või doktorantuuri õigeaegset lõpetamist. Praegu veel piiranguid ei kehtestatud.

● **Pearaamatupidaja Epp Vengerfeldt informeeris põhi- ja väikevahendite arvestamise ja mahakandmise korrast.** Mitmes teaduskonnas on osa struktuuriüksusi likvideeritud, kuid varad on üle andmata. Samuti on probleeme varade mahakandmisel ning arvelevõtmisel. Mahakndmisel peab komisjonile mahakantav ese ette näidata olema.

● **Eelmisel valitsuse koosolekul tehti teabetalituse juhatajale Urmas Auninile ülesandeks ette valmistada aula kasutamise uue korra projekt.** Praegu kehtiva käskkirja järgi aulasse ekskursioone ja üksikkülastajaid ei lubata. Arvestades seda, et aula on Tartus üks olulisemaid vaatamisväärsusi, tullakse turismigruppide palvetele vastu ning kehtestatakse kord, et turismifirmad sõlmivad ülikooliga vastava lepingu. Saadav tasu peaks kompenseerima aula täiendavad hoolduskulud. Turismifirmad on kohustatud ülikoolilt tellima lisatasu eest giidi. Turismigruppidega hakkab tegelema klassikalise muinasteaduse muuseum. Üksikkülastajaid ja registreerimata gruppe aulasse ei lubata. Rektoraadi külalistele näitab aulat ülikoolipoolne ametlik esindaja. TÜ valitsuse liikmed võivad ise oma külalistele aulat näidata. Hinnad kinnitatakse järgmisel valitsuse koosolekul.

● **Eelmisel valitsuse koosolekul tõstatati küsimus Üliõpilasküla dotatsiooni (2,6 miljonit) kasutamise kohta.** Ülevaate sellest andis Üliõpilasküla direktor Andres Selli. Tegelikud kulud on suuremad, nii et osa kulusid katavad üliõpilased oma üüriga, mis on kallinenud vastavalt muude tingimuste kallinemisele. Keskmine üür on 50 krooni kuus, see kõigub 50-st 280 kroonini. Kõige väiksem üür on Pepleri 23 ja kõige suurem Nooruse 7 ühiselamus. Üliõpilaskohti on praegu 2200, kevade poole jääb rohkem kohti üle. Üliõpilased on isegi üles kutsunud üüri mitte maksma. Kui üürilepingud on sõlmitud kõigi üliõpilastega, tuleb ka üüri maksta, praegu on lepinguid sõlmitud vähestel. Ühiselamutes töötab 93 inimest, nende palgad on väikesed.

Kokkuvõtteks ütles halduseprorektor Riho Illak, et praegu eksisteerib Üliõpilasküla väikeettevõttena, kuid EV seaduste järgi ei tohi niisugune haldamise vorm enam olemasolla. Nii tuleb paika panna Üliõpilasküla ja ülikooli vahekord, reguleerimata on ka suhted teiste ühiselamutes asuvate asutustega (kohvikud jne.). Kuni Üliõpilasküla reorganiseerimiseni jäävad ühiselamud ülikooli haldusalasse. Et saada ühiselamute olukorrast ja rahalisest seisust täpsem ülevaade, otsustas valitsus moodustada komisjoni.

✔ ✔ ✔

● **Viimasel TÜ nõukogu koosolekul võeti vastu TÜ uus teaduskraadide põhimäärus.** Rektor selgitas, et see hakkab kehtima 1. jaanuarist 1995 ning et kaitsmine toimub praegu kehtiva põhimääruse järgi.

● **Rektor informeeris valitsuse liikmeid ka 30. septembri käskkirjast, milles on täpsustatud prorektorite vastutusalasid.** Ta ütles, et prorektoreil on oma haldusalal endal õigus käskkirju välja anda.

● **Prorektor Riho Illak informeeris loodetavasti 1. detsembriks Tallinnas avatavast nn. Tartu Ülikooli esindusest, kes propageerib ja tutvustab meie ülikooli ning aitab vastu võtta ja ära saata külalisi.**

Samuti teatas R. Illak, et esmaspäeval kl. 13 nõukogu saalis toimub peahoone kohta tehtud uurimiste kokkuvõtmine koos vastavate spetsialistidega.

● **Prorektor prof. Jaak Aaviksoo informeeris EV Valitsuse ja Eesti Teadusfondi ühisistungist 29. septembril.** Sellest ja prof. Janno Reiljani artikliga («Õigusriiki jõuame ainult kooskõlalisi seadusi järgides» UT 7. okt. k.a.) seondunud arutelust ning teistest arutusel olnud küsimustest järgmises lehes.

IGOR LISSENKO

Õnnitleme 80. sünnipäeva puhul!

ZOOLOOGIDE PERE

Kogemusi Turu üliõpilaskülalt

3.—5. oktoobrini viibisid Turu Üliõpilaskülafondi külalistena Turus Tartu Ülikooli esindajad.

Kontaktid Turu Üliõpilaskülaga on olnud püsivad alates Tartu Üliõpilasküla loomisest 1991. aastal. Kolme aasta jooksul on aga ettevõtluse mänguruum Eestis majanduslikult ja juriidiliselt tundmatuseni muutunud. Seekord Turus käinuid huvitaski eelkõige Turu Üliõpilasküla organisatsioonivorm, juhtimine ja struktuur.

Turu Üliõpilasküla on fond, iseseisev organisatsioon, Soome seaduste järgi maksuvaba. Fondil on juhatus, mille liikmed on linnavalitsuse ja Turu kõrgkoolide üliõpilaskondade määrata.

Fondi juhib tegevdirektor, tema otsesed alluvad on majandusosakonna, kinnisvaraosakonna ja elanike osakonna juhatajad.

Kõik üliõpilasküla 187 ehitist on üliõpilasküla omand. Esimesed majad on saadud kingituseks Turu Ülikooli Üliõpilaskonnalt (koos võlgadega), linnalt on kingituseks saadud maa. Enamiku korteritest on üliõpilasküla ehitanud ise. Ehituslaenud, mida Soome riik on andnud soodustingimustel (24 aastaks kuni 10%-ga), garanteeritakse oma kinnisvaraga.

Täna on üliõpilaskülas 6756 elukohta, mis on täidetud 92,5% ulatuses. Järjekordi tekib vaid sügisel.

Korter üliõpilaskülas tähendab üliõpilasele mugavust ja privaatsust. Viimased kahelised toad kadusid üliõpilaskülast juba 10 aasta eest. Nüüd ehitatakse ümber neidki kortereid, kus kahe või kolme toa peale on ühine köök ja vannituba.

Üliõpilasküla pakub üliõpilasele ka väga avarat valikuvõimalust ja hinnaskaalat. Kõige odavam on korter (750 marka kuus), kus on oma WC, kuid kahekümnekesi tuleb jagada kööki ja duširuumi. Kõige kallim võimalus on ühe- või mitmetoaline perekorter (1500 marka kuus). Perekortereid on tervelt 35%. Korteri hind sõltub ka korteri sisustatusest.

Üliõpilane võib taotleda riigilt eluaseme toetust kuni 600 marka kuus. Niisiis toetatakse üliõpilast, mitte üliõpilasküla. Üliõpilaste makstud üürid võimaldavad üliõpilaskülafondil hooldada kinnisvara, maksta laenude protsendid ning maksta palka üliõpilasküla töötajatele, keda on vaid 39. Nii vähese töötajate arvu võimaldab koristamis- ja hooldamistööde tellimine vastavatelt firmadelt ning asjaolu, et üliõpilaskülas ei vajata valvureid. Igal üliõpilasküla elanikul on oma võti, millega pääseb oma korterisse ja üliõpilasküla üldruumidesse nagu saunad, pesutoad, puhketoad.

Üliõpilane ja üliõpilaskülafond sõlmivad üürilepingu, mis seab kohustused mõlemale poolele. Üliõpilasküla tagab korterite elamiskõlblikkuse, kütte ja vee, üliõpilane kohustub maksma korralikult üüri, mitte häirima kaaselanikke ja mitte lõhkuma. «Üliõpilased hoiavad oma üliõpilasküla,» oli tegevdirektor Mikko Sedig oma elanike üle uhke.

Uus elanik maksab tagatiseks 800 marka, mille ta saab tagasi, kui ta üliõpilaskülast lahkudes on maksnud ära kõik üürid ja korvanud võimalikud kahjud. Võtme kaotamine maksab 80 marka.

Turu Üliõpilasküla juhtkond on edaspidigi nõus meid konsulteerima.

Turus käisid Oleg Andla, Erkki Leego, Ave Popko ja Ene Seidla.

ENE SEIDLA

Kanada saatkond Eestis

on valmis kaasa aitama pagulaseestlaskonna uuringute keskuse rajamisele Tartu Ülikoolis, arvas Kanada saatkonna diplomaatiline asjur Nicholas H. R. Etheridge kohtumisel ülikooli rektori prof. Peeter Tulviste ja prorektori prof. Jaak Aaviksooga.

Kanada diplomaatiline asjur hr. Etheridge, kes resideerub Riias, ja Eesti suursaadik Lätis Toomas Tiivel külastasid eelmisel neljapäeval ülikooli, et nõu pidada võimalike koostööprogrammide üle. Kanada valitsus on eraldanud kolme Balti riigi abistamiseks ca 4 miljonit USD aastas. Lätis ja Leedus on Kanada abiprogrammid keskendunud peamiselt põllumajanduse toetamisele, Eestis realiseeritakse põhiliselt tervishoiualaseid projekte ja koolitusprogramme. Näitena kõneles asjur Kirde-Eestis käivitunud toetusprojektist muulastele eesti keele õpetamiseks. Kavas on toetada tõlkekeskuse rajamist Tallinnas riiklike dokumentide tõlkimiseks jpm. Esialgu asuvad tõlkekeskuses tööle ka Kanada väliseestlased.

Et Kanada valitsus toetab Eesti tervishoiu arengut, oli asjur huvitatud edaspidiste kontaktide sõlmimisest arstiteaduskonnaga.

Rektor prof. Tulviste tegi asjurile koostööettepaneku kavandatava pagulaseestlaskonna uuringute keskuse rajamiseks ülikoolis. Uurimiskeskus hakkaks tegelema pagulaseestlaskonna problemaatikaga ja arhiveerima poole sajandi vältel loodud pärandit.

URMAS AUNIN

Rahvastikukirjandust

Kultuuri- ja haridusminister Peeter Olesk andis ülikooli vilistlaste kojutuleku ajal raamatukogu direktori kabinetis kingitusena üle rahvastikuprobleeme käsitleva kirjanduse, mille tõi kaasa hiljutiselt Kairo rahvastikualaselt konverentsilt. Kirjanduse hulgas on Kairo konverentsi jaoks koostatud rahvuslikud raportid. Kõik konverentsil osalenud riigid ei ole veel jõudnud oma aruandeid esitada, raportite kogu täieneb nende valmides. Ka Eesti aruanne on hetkel viimistlemisjärgus. Aruannete kogumikele lisaks andis Peeter Olesk raamatukogule üle teatmeteoseid, leksikone ja ülevaatekogumikke. «Olen alati rõhutanud, et uuem teatmekirjandus on ülikooli raamatukogus hädatarvilik,» ütles minister.

Kingituse vastu võtnud ülikooli rektor prof. Peeter Tulviste ja raamatukogu direktor Malle Ermel avaldasid tänu ning ütlesid, et ministri panus aitab leevendada teatmeteoste põuda raamatukogus.

URMAS AUNIN

Kanada külalisprofessori loengud

26. oktoobrist 15. detsembrini toimuvad Carletoni Ülikooli (Ottawa, Kanada) külalisprofessori Peeter Kruusi loengud.

Käsitletakse integraalset lähenemismeetodit reaal- ja humanitaarteaduste valdkonnas. Olulisel kohal on inimese ja tema loodud tehnoloogiate muutumine ajas ja sellega seotud vastasmõjud.

Uus aspekt, mis peaks huvi pakkuma eelkõige majandus- ja juuratudengitele, on riski analüüs ja riskifaktori majanduslik ning õiguslik hinnang.

Loengutele on oodatud ka keemia-, füüsika- ja bioloogia- ning sotsiaalteaduste tudengid ja magistrandid.

Diskussioon baseerub suures osas Põhja-Ameerika kogemustel, kuid lektor on kursis ka arengumaade probleemidega.

Loengud on illustreeritud videomaterjalidega ning need toimuvad inglise keeles. Valikkursuse punktide saamiseks on vajalik kaitsta seminaris konkreetne grupiprojekt, mis on kirjutatud inglise keeles.

On võimalik saada ka ülevaade tehnoloogia muutmise probleemidest Eestis.

Osavõtuks saab registreerida tel. 435 301 või ruumis kh. 327 20. oktoobrini. Kohtade arv on piiratud, seniregistreerinutel palun kinnitada oma osalemist **20. oktoobrini**, vastasel korral antakse nende kohad vabaks.

Esimene loeng toimub 26. oktoobril kell 18 kh. 320.

Dots. **JAAN PENTŠUK**

Eile algasid...

(Algus 1. lk.)

Möödunud aastal kaitses doktoritööd Tartu Ülikoolis ja ka mujal (Uppsala, Helsinki, Kieli ülikoolides) kokku 7 kolleegi. Vaatamata sellele on teatud erialadel professorite, kliinikute või õppetoolide juhatajate kohtade täitmine samaväärsete, tõeliste oma ala liidritega probleemiks. Arstiteaduskond toetab kindlasti bioloogia-geograafiateaduskonna, TÜ MR-i ja Eesti Biokeskuse algatust integreeruda kindlate teadusprobleemide lahendamisel, mis lahendaks teatud osas ka vajaliku kaadri ettevalmistamise küsimused. Koostööprogrammide ettevalmistus käib. Magistrikraadi kaitses möödunud aastal 8 inimest.

Peale selle on plaanis aktiviseerida, kohati taaselustada üliõpilaste teaduslikku ühingu tegevus. Loodan sellest suurt abi arstiteaduskonna kaadripoliitikas. Mitmed praegused kliinikute, instituutide ja õppetoolide juhatajad on alustanud oma teaduslikku tegevust just ÜTÜ-s.

Üliõpilased ja ülikoolijärgne väljaõpe?

Käivitunud on uus õppeprogramm, kus on arvestatud õppeainete omavahelist proportsiooni ja vähendatud auditoorset õppetööd analoogselt arenenud maadega. Selle programmi tulemuslikkuse ja tegeliku rakendamise kontrolliks on loodud teaduskonna juhtkonna ja üliõpilaste vahel regulaarne informatsiooni vahetus kogu õppeprotsessi kohta.

Tõsine probleem on diplomijärgne õpetus, s.o. internatuur (üldarsti erialal 2 aastat, ülejäänud erialadel 1 aasta) ja residentuur. Probleemiks on siin õppijate finantseerimine. Internatuuri (ligi 400 interni) osas on see garanteeritud tänase päeva seisuga ainult selle aasta lõpuni. Ilmselt on vaja organiseerida olukorra lahendamiseks (ja võib-olla ka veel kord lahtirääkimiseks — miks on vaja internatuuri ja residentuuri, kelle alla need peaksid kuuluma ja kust finantseeritama) kiiremas korras nõupidamine sotsiaalministeeriumi, kultuuri- ja haridusministeeriumi, rahandusministeeriumi ning ülikooli ja arstiteaduskonna esindajate vahel.

Mõnevõrra paistab lahenduvat residentuuri küsimus. Praegu õpib residentuuris 56 noort kolleegi. Siin on initsiatiivi näidanud ka mõned haiglad, kes ise finantseerivad 3. a. residentuuri. Sel juhul nõuab residendi leping haiglaga peale residentuuri lõppemist vähemalt 5-aastast töötamist samas haiglas.

Residentuuri programmid on olemas. Arstiteaduskond on nende programmide teostamiseks integreerinud omavahel Tartu kliinikud ja Tallinna suuremad haiglad.

Pidev täiendõpe (lühiajalised kursused kõikidel erialadel) toimub aktiivselt. Kui 1993. aastal oli Tartu Ülikooli Arstide ja Proviisorite Täienduskeskuses 207 tsüklit 3629 kursandiga, siis 1994. aasta kolme kvartali jooksul on arvud vastavalt 204 ja 3857.

Kui eespool toodud arvud iseloomustavad täiendõpet põhiliselt kliinilistel erialadel, siis rahvatervise alal on täiendõppe organiseerimine ja reform alles ees. Rahvatervise õpetamisele pööratakse eriti suurt tähelepanu Eesti tervishoiu arengu projektis, mida planeeritakse finantseerida Maailmapanga laenu abil. Rahvatervise täiendõpet planeeritakse korraldada Rahvatervise Täiendõppe Keskuses, mis luuakse Tallinnas. Nimetatud keskuses toimuks rahvatervishoiualane täiend- ja ümberõpe tervishoiu administraatoritele (valla-, maakonna- ja linnaarstid, raviasutuste peaarstid ja direktorid, tervisekaitse, töötervishoiu, tervise edendamise arstidel jm., ka interdistsiplinaarne väljaõpe tervishoiu ökonomistidel, haigekassa spetsialistidel).

Kuna Eesti vabariik on väike, siis on otstarbekohane allutada nii olemasolev ja aktiivselt töötav Arstide, Stomatoloogide ja Proviisorite Täienduskeskus Tartus kui ka Tallinnas loodav Rahvatervise Täiendõppe keskus organisatsiooniliselt ühele koolitusnõukogule, kes integreeriks kogu täiend- ja ümberõpet kahe keskuse vahel kogu Eesti Vabariigi tarvis.

Päevakajaliselt ülikooli kliinikumi asutamisloost I

Clinicum Universitatis Tartuensis 190

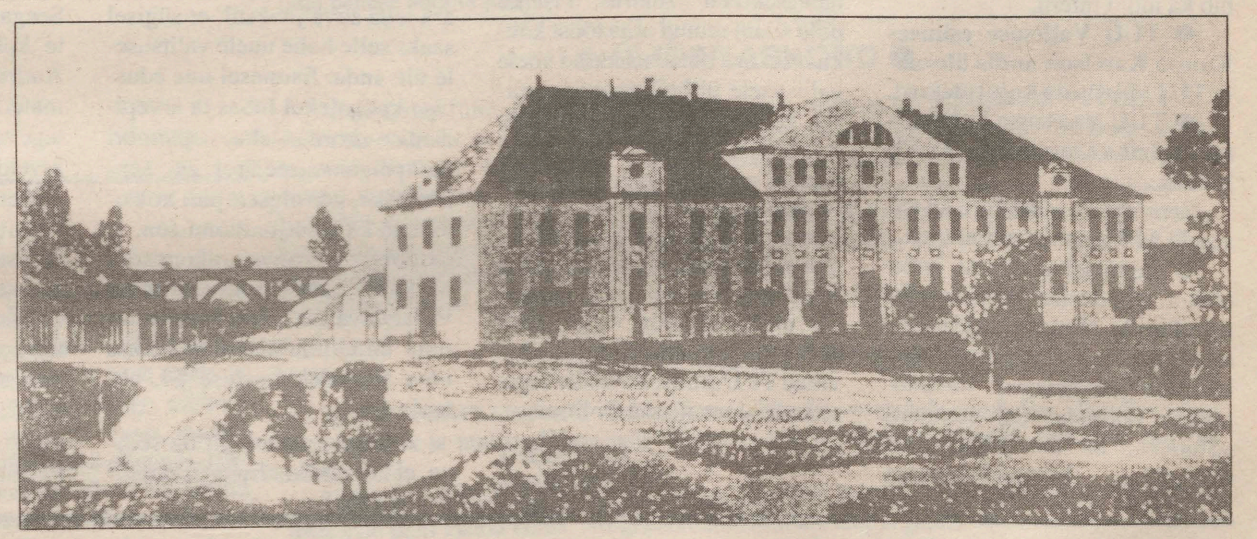

Eesti ja Tartu meditsiini ilmestavad nüüd üleminekuaja segased ja mitte just kerged olud. Tänavustel **arstiteaduskonna päevadel** on rohkem kui üks põhjus meenutada ülikooli kliinikumi (asutatud 190 aastat tagasi, avatud 1. mail 1804) üsnagi õpetlikku ajalugu.

Arstiteadust uuriti ja õpetati siin teatavasti juba *Academia Gustaviana* päevil 1632—1656, kuni linna vallutasid ja purustasid vene väeosad. Sellepärast ei saadud Tartus 1660. aastal avada kliinikumi, nagu see oli kavas ja *Academia Gustavo-Carolina* evakueeriti Pärnu. Tsaar-puusepa Peeter I siin raiutud aken Euroopasse välistas ligi terveks sajandiks väljavaated ülikooli taasavamiseks, arstiteaduse õpetamiseks ja tegelikuks arstiabiks vähegi tolleaegsel tasemel.

Üsna mõtlemapanevalt ja aktuaalselt kõlab:

«... Mõni riik kaotab palju inimelusid mitte niivõrd sõdade ja laastavate epideemiate läbi kui tervishoiupolitsei puudumise ja halbade arstide tõttu. Nende surmainglite ohvriks langeb iga päev sadu inimesi. Isegi paljusid keskpäraselt halle arste võib võrrelda katkuga — parem kui neid ei oleks...» Nende sõnadega pöördub 1795. a., st. 80 aastat pärast Tartu langemist Vene impeeriumi tolleaegne Jekavpilsi kreisi ja Baldone kuurordi arst ***Daniel Georg Balk*** *(1784 Königsberg — 1826 Tuula) Liivi- ja Kuramaa kindralkuberner v. Pahleni poole avaliku, Miitavis trükitud kirjaga. Selles nõutab Königsbergi ja Berliini ülikoolide kasvandik D. G. Balk 200 aastat praegusest tagasi «...* ***neilt, kes haiget inimest arstida tahavad, tuleb kõvasti nõuda tõeliselt korralikku meditsiinilist kõrgharidust. Järelikult peab riik korraldama selle hariduse saamise».***

Valgustussajandil Euroopast tulnud D. G. Balkist sai oma 38. eluaastal taasavatud Tartu Ülikooli teine (pärast Frederic Parrot'd) rektor (1803—1804). Tartu Ülikooli, selle arstiteaduskonna ja kliinikumi ajaloos oli üsna oluline valgustatud monarhi, 18. sajandi II poolel Vene troonil olnud sakslanna Katariina II mõju ja järelmõju, mis otseselt ulatus ju Tartu Kivisilla ehitamiseni, kuid mitte ainult selleni. Noore ülikooli teisigi vajadusi unustamata asutas patoloogia ja teraapia professor, ühtlasi rektor D. G. Balk algul endale korteriks üüritud suures majas 1804. aasta kevadel ülikooli kliinikumi. Maja kuulus bürger Dahlströmile ja asus Riiamäel, praeguse Riia 10 ja Tähe 1 vahelisel krundil, korp. Rotalia hoone tagusel alal.

Ravila avati **1. mail 1804, mida tuleb ki lugeda Tartu Ülikooli kliinikumi asutamisajaks.** Ülikooli kliiniku tegevus on eri hooneteks, kliinikuteks, haiglateks ja polikliinikuteks hargnenult ja erinevate nimetuste all järjekestvalt ulatunud siiamaani ja jätkub arvatavasti veel sajandeid. CLINICUM UNIVERSITATIS DORPATENSISE juures hakati andma ka kodust ning ambulatoorset, vaestele ja puudustkannatavaile tasuta arstiabi (Dörptsche Zeitung, 1. mai 1804). Kliinik aga ei olnud siiski heategev hooldusasutus, nagu neid leidus ka Vene impeeriumi teistes linnades, sh. Tallinnas ja Tartus. See omamoodi improviseeritud ning peamiselt Göttingeni ja Halle ülikoolide vaimsusele ja eeskujudele tuginev õppebaas-haigla kujunes tüübi, põhimõtete ja töökorralduse poolest ilmselt esimeseks Ida-Euroopas. Riiamäel eramajas asutatud ülikoolikliiniku võimalused ei rahuldanud algusest peale asutajate nõudeid ja ravila viidi 27. juulil 1808 Toomele, selleks ajaks kasarmuhoonest ümberehitatud suurde kivimajja. See sisehaiguste kliinikuks kujunenud ravila paiknes seal läbi paljude aegade ja peremeeste kuni 1993. aastani. Nüüd asub selles igati kaunilt disainitud majas EV Riigikohus.

Selle päevakajakirjutise raamid võimaldavad ainult põgusaid pilguheite oma asutamisel ainulaadse kliinikumi asutamisloosse. Siinjuures nendest mõned.

* * *

Õuenõuniku ja rektori D. G. Balki avatud 10 voodikohaga ülikoolikliiniku ülalpidamiseks oli 1804. aastal ette nähtud 3000 pangarubla. Esimesel, 1804. aastal oli ravil 90 haiget, kellest 81 lahkus ravilt tervenenuna, 3 mitteparanenuna ja 6 suri haiglas (Struve, 1827). 1806. aastal oli 10 voodikohal ravil juba 177 haiget. Nüüdsete mõistete järgi oli ühe ravil viibimise kestus alla 20 päeva — see oleks ka praegu rahuldav aeg.

* * *

Asutamisaastal oli kliinikumis ravil haigeid niisuguste diagnoosidega nagu *febris rheumatica, febris catarrhalis, febris neurosa* (nähtavasti väljaselgitamata põhjusega «närvipalavik»), abstsess, gangreen, süljenäärme põletik, neeluangiin, säärehaavand, roospõletik (erüsiipel), sügelised, solkmetõbi, laiusstõbi, leetrid,epilepsia, hüsteeria, debiilsus jt.

Kõik koolnud lahati, erandi võis lubada ainult kliiniku direktor.

* * *

Prof. D. G. Balki täpses inventuuriaktis (10. 12. 1804) on märgitud ruumide sisustus, haigete voodi- ja ihupesu (ka magamismütsid), tuhvlid, sööginõud, suurem kui 140-köiteline raamatukogu, põetusvahendid, operatsiooniriistu ja ... kaks lüpsilehma.

* * *

Kliinikumis kehtestati algusest peale ranged «Gesetze für das medizinische Klinikum» — **eeskirjad ja kodukord haigete ja üliõpilaste jaoks**. Kui tudeng hilines tööle või valvesse üle veerandtunni, pidi ta «vastust andma oma teadmistesse tekkinud lünga eest». Tudengid jagunesid kahte kategooriasse: *auskultant* (kuulaja) pidi tutvuma haige seisundiga, uurimismeetodite, diagnoosimisega, haiguskuluga. Alles teise-kolmanda aasta *praktikant* võis asuda haige ravimise, kureerimise juurde. Kaks korda päevas kandis auskultant või praktikant erižurnaali andmed õhurõhu, -soojuse, -niiskuse, tuule tugevuse, - suuna ja muude ilmastikuolude kohta. Neid andmeid seostati muutustega haige seisundis. Auskultant-praktikant pidi üksikasjalikult jälgima puhtust ja korda palatites, haigete põetamist, pesemist, vannitamist ja operatsioone. Kliinikumiõppe lõpul esitasid direktor ja assistent rektorile ja ülikooli kuraatorile üliõpilase kohta atestaadi.

* * *

Kliinikumi koosseisus olid siis peale direktori (D. G. Balk) assistent, kaks põetajat-õde, kolm kalefaktorit (kütjat-koristajat-majahoidjat). Tudengid töötasid kliinikus väljaspool koosseisu.

* * *

Tartus oli tollal sõjaväelastega kokku umbes 9000 elanikku, neist eestlasi umbes 3500, sakslasi umbes 3000 ja teisi, peamiselt venelasi (sh. sõjaväelased) umbes 2500 (Struve, 1827).

* * *

Seoses Napoleoni 1812. aasta sõjakäiguga Vene impeeriumi raviti Tartu haiglates haavatuid ja teisi kahjustatuid, rohkem küll Riia suuremates sõjaväehospidalides. Sellest tegevusest võtsid otseselt osa CLINICUMI arstid ja üliõpilased.

Tartu fundamentaalse ja kliinilise meditsiini panus Eurooopa ja maailma arstiteadusse 19. sajandil osutus vägagi tähelepanuväärseks (Ilo Käbin, 1986, 1994). Kui siinjuures ehk sobib piirduda ainult n.-ö. punktiiriga, siis märkigem pisut suvaliselt ja läbisegi maailmanimesid, nagu näiteks anatoomiast, embrüoloogiast ja histoloogiast **Baer, Burdach, Reissner, Kupffer, Rauber** jt., seede- ja verefüsioloogiast **Bidder, Alexander ja Carl Schmidt** jt., farmakoloogiast **Buchheim, Schmiedeberg** jt., kirurgiast **Pirogov, Bergmann, Zoege v. Manteuffel** jt., psühhiaatriast **Kraepelin** jt. Teoreetilise ja kliinilise meditsiini kiire areng Tartu arstiteaduskonnas jätkus 20. sajandil. Selle sajandi teisel poolel mõjustas arengut nii positiivselt kui negatiivselt, nii võimaluste ja rahade kui ka materiaalse baasi mahajäämuse, aga ka **repressiiv- ja kaadripoliitika tagajärgede** poolest **sovetivõim.**

D. G. Balk asutas omal ajal ainulaadse kliinikumi, olles ise rektor. *Alma Mater Tartuensis*'e ajaloos on rektorid taolisi, oma eriala positiivselt mõjutavaid samme astunud korduvalt, praegu ja loodetavasti edaspidigi.

(Järgneb)

HEINO NOOR

Dörpt- sche

Zei- tung.

Mit Erlaubniß Einer Hohen Obrigkeit.

No. 35. Sonntag, den 1sten May 1804.

Da nunmehr mit dem 1sten May dieses Jahres das medicinische Clinicum, oder Krankenhaus der Kaiserl. Universität zu Dorpat eröffnet worden ist; so wird dies von dem Director desselben, Doctor und Professor Balk, demittelst zu dem Ende bekannt gemacht, daß alle armen Kranken sich bey demselben melden können, und mit Zuversicht hoffen dürfen, daß Jeder von ihnen, wenn anders seine gegenwärtige Krankheit sich zur Aufnahme in das Clinicum eignet, oder die bestimmte Zahl der Betten noch nicht besetzt ist, entweder ins Krankenhaus selbst aufgenommen, oder in seiner Wohnung besucht werden, und nicht allein ärztliche Hülfe und Arzeneyen, sondern im Krankenhause selbst, auch sogar die Verpflegung umsonst erhalten soll.

Dr. Balk,
Director des Clinischen Instituts.

Dr. D. G. Balk teatab Clinicumi avamisest. Dörptsche Zeitung 1. mai 1804.

Kuidas pääseda õppima välismaale?

Üliõpilasvahetus

Tartu Ülikooli ja teiste maade ülikoolide vahel toimub regulaarselt igal aastal semestri või aasta ulatuses. Soome ülikoolidesse üheks semestriks stipendiumi saanuil on õigus kandideerida ka järgmiseks semestriks.

Dokumentide esitamise tähtajad: 1. november ja 15. märts.

* * *

Stipendiumid, mille taotlemist koordineerib välissuhete osakonna vanemreferent Sirje Üprus.

SOOME

*1. Helsingi, Turu, Tampere, Joensuu, Jyväskyla ja Oulu ülikoolid. Kuopio Ülikool pakub 1995. aastal stipendiumi kevadsemestriks.

ROOTSI

*1. Uppsala Ülikooli stipendium aastaks.

HOLLAND

*1. Amsterdami Ülikooli stipendium 1—4 kuud.

LEEDU

*1. Vilniuse Ülikooli stipendium semestriks või aastaks.

SAKSAMAA

*1. Kieli Ülikooli stipendium.

* * *

Stipendiumid, mille taotlemist koordineerivad ülikoolidevaheliste lepingute kuraatorid.

SAKSAMAA

1. Göttingeni Ülikooli stipendiumid. Koordineerib prof. L. Allikmets.
2. Münsteri Ülikooli stipendiumid (prof. R. Narits).
3. Hamburgi Ülikooli stipendiumid (lektor M.-A. Palm).

RAHVUSVAHELISED ÜLIÕPILASVAHETUSE PROGRAMMID:

Koordineerib välissuhete osakonna vanemreferent Sirje Üprus.

ISEP — International Student Exchange Program

Valida võib 200 erineva ülikooli vahel ja õppeaja pikkus on semester või aasta.

*Dokumentide esitamise tähtaeg 1. detsember.

AMERICAN COLLEGIATE CONSORTIUM

Valida võib 30 kolledži või ülikooli vahel (eelistatakse esimeste kursuste üliõpilasi), õppeaeg 1 aasta.

*Dokumentide esitamise tähtaeg veebruaris-märtsis.

Ameerika ülikoolidesse võivad individuaalselt kandideerida kõik inglise keelt hästi oskavad üliõpilased eeldusel, et nad on enne sooritanud TOEFEL-testi. Avalduse esitamisel on soovitav märkida, et vastav vastuvõttev ülikool saab taotleda USIA granti kuni 1. aprillini.

RIINA LAIDVEE, välissuhete osakonna juhataja

SIRJE ÜPRUS, välissuhete osakonna vanemreferent

Edustuse koosolekult

● **5. oktoobri koosolekul oli pikk ja põhjalik diskussioon üliõpilaspiletite väljastamise üleandmisest ülikooli struktuuriüksustele.** Tõdeti, et kõigepealt on vaja muuta siiski üliõpilaskonna põhikirja ning alles siis saab oma töö ümber korraldada. Diskussioon jätkub.

● Pikalt arutati ka seda, kas **arstiteaduskonna internid** kuuluvad üliõpilaskonna hulka või mitte. Arutelu otsustati jätkata järgmisel korral, kui kohal viibib ka mõni intern.

● **TÜÜ Valitsuse esimees Kaupo Karelson andis ülevaate TÜ I vilistlaste kojutulekust.**

● **TÜÜ Valitsuse kultuurisekretäriks kinnitati Erika Ellamaa.**

Senitehtust andsid aru ka teised TÜÜ Valitsuse sekretärid.

● Eelmisel edustuse koosolekul moodustati **mitu alalist toimkonda.** Nüüd esitasid nende esimehed oma nägemused toimkondade ülesannetest. Väliskomisjon valmistab ette seminari «Students of the Baltic Sea Countries», kultuurikomisjon

TARTU ÜLIKOOLI
ÜLIÕPILASKOND

teeb ettevalmistusi 1. detsembri balliks.

● Päevakorras oli ka eelmise TÜÜ Valitsuse finantsaruanne. Seda ei esitatud, sest eelmine finantssekretär Andrus Fischer pole siiani teinud oma tööst kokkuvõtet ega ole üle andnud uuele valitsusele üliõpilaskonna varasid. Edustus otsustas kohustada 7. oktoobril kella 15-ks Erkki Leegot avalikustama kogu üliõpilaskonna arvutis olev informatsioon ja Andrus Fischerit tegema kokkuvõte eelmise aasta finantstegevusest ning andma üle üliõpilaskonna varad uuele TÜÜ Valitsusele. Vastasel juhul võtab TÜÜ Edustus endale õiguse anda asi majanduspolitseisse.

LY LEEDU,
TÜÜ infosekretär

Üliõpilaskonna rahaasjad on segased

Ehkki üliõpilaskonna uus edustus ja valitsus on ametis olnud juba üle kuu, ei ole neile veel siiani üle antud üliõpilaskonna varasid. Revisjonikomisjon on koos käinud mitu korda, kuid kordagi pole kohal olnud eelmise valitsuse finantssekretäri Andrus Fischerit.

Eelmise üliõpilaskonna valitsuse viimane koosolek toimus suve hakul, siis olevat Andrus Fischer lubanud finantsülevaate ära teha suve jooksul, et sügisel saaks selle kohe uuele valitsusele üle anda. Esimesel uue edustuse koosolekul lubas ta arvepidamise korda teha septembri keskpaigaks, seejärel 24. septembriks, mil algselt pidi kokku tulema ka revisjonikomisjon. 1. oktoobril, kui revisjonikomisjon oli kohal, saatis Andrus Fischer vabandava faxi, kus taas teatas oma mitteilmumisest ja lükkas oma aruandekohustuse 14. oktoobrile.

Edustuse seisukoht on selline, et kui endisel finantssekretäril pole midagi varjata ning kõik paberid on korras, siis oleks pidanud arvepidamine juba ammu üle antud olema.

Andrus Fischer ise väidab, et suve jooksul pidi ta üle võtma ainult jooksvalt sissetuleva raha. Suvel on üliõpilaskonna ruumides olnud valves inimesi, kes on laekunud raha eest teinud üliõpilaskonna heaks mitmeid kulutusi, mille kohta pole aga tehtud aruandeid ega võetud tšekke. Seega puuduvad nende kulutuste kohta ka kontosissekanded. Andrus Fischer, kes vastutab materiaalselt eelmise valitsuse tegevuse eest, ei kavatse ise neid arveid (s.o. puudujääki) kinni maksta, vaid ootab suvistelt valvesolijatelt ülevaadet raha kulutamise kohta ja on alles seejärel nõus esinema aruandega.

Kuni suveni oli finantssekretäri kogu raamatupidamine üliõpilaskonna ruumides, siis aga kadus siit algul finantssekretäri mapp, septembri algul võttis Fischer arvutist välja ka kogu majandusküsimusi puudutava info. Fischeri enda sõnul olid tema paberid kõigile kättesaadavad ülikooli teabetalituses, arvutis polevat aga olnud majandusinfo, vaid ainult teated maksuametile ja muu tähtsusetu info. Võiks muidugi küsida, kuidas peab revisjonikomisjon tulema ideele minna finantssekretäri pabereid teabetalitusest küsima.

Kuigi kõik Andrus Fischeri toodud põhjendused on ilusad ja usutavad, pole üliõpilaskonna uus edustus rahul Andrus Fischeri tööga, sest üliõpilaskonna varasid pole siiani uuele valitsusele üle antud ja seega ei saa üliõpilaskond arendada oma majandustegevust. Edustus kohustab A. Fischerit tegema ülevaate oma eelmise aasta tööst ning andma üle üliõpilaskonna varad 7. oktoobril kella 15-ks, vastasel juhul võtab edustus endale õiguse anda asi majanduspolitseisse.

TÜÜ PRESSITEENISTUS

Lithuania '94

Septembri viimasel nädalal toimus Vilniuses seminar «Leedu 1994». Kutsutute hulgas oli tudengiorganisatsioonide ja üliõpilaskondade esindajaid Saksamaalt, Slovakkiast, Soomest, Rootsist, Taanist, Poolast, Hollandist, Ungarist, Rumeeniast, Bulgaariast, Kanadast ja Portugalist. Kahjuks said väliskülalistest tulla vaid Vene, Läti, Eesti ja Norra delegatsioonid, Kaunases õppivad USA vahetustudengid ning külalislektor Saksamaalt. Küllap on oma osa selles, et ülikoolides on õppetöö juba käimas ja lääne tudengid ei soovinud selleks nädala töist osa loovutada. Sellegipoolest ulatus osavõtjate arv ligemale sajani.

Eestit esindasid meie ülikooli tudengid Kristiina Tõnisson (sotsiol. 1. aasta), Madis Replik (ajal. 4. a.), Margus Pillau (ajal. 5. a.) ning allakirjutanu (ajal. osakonna lõpetanu).

Loengute ja diskussioonide töökeeleks oli kuulutatud inglise keel, kuid kuna leedu keelt mittemõistvate osavõtjate arv oli 13, siis kippus esimesel päeval domineerima võõrustajate oma.

Seminar jagunes töögruppidesse järgmiselt:

1) Leedu ajalugu ja kultuur; 2) Majanduslikud muutused ja perspektiivid; 3) Leedu sise- ja välispoliitika põhisuunad ja poliitiliste sündmuste areng; 4) Omavalitsus ja demokraatia Leedu noorsoo-organisatsioonides ja ülikoolides.

Igas sektsioonis oli omaette loengukava ning lektorite seas võis kohata peamiselt oma ala spetsialiste (ajalooprofessor, välisministeeriumi esindaja, Seimi liikmed jne.).

Vilniuses oldud seitsme päeva jooksul jäi mulje, et leedulastel on, millega meile eeskujuks olla. Külalised majutati ühiselamusse, mille puhtus, kord ja igapäevases elus tarvilike asjade (seep, tualettpaber, soe vesi, lõhna järgi leidmatu WC) olemasolu mõjusid Tartu ühiselamute olukorraga kursis olevale inimesele tõelise paradiisina. Samas üle õue asuvas õppehoones toimusid ka loengud, peod ja oli toitlustamine.

Kuna ürituse eesmärk oli tutvustada Leedu Vabariiki, siis mõjusid värskendavate vahepaladena ekskursioonid Trakai lossi, Vilniuse vanalinna, teletorni ja Kaunasesse. Eriti suurejooneline oli köögipool: tagasihoidliku poissmeheeinega harjunuid toideti terve nädal nagu pulmalauas.

Seminari peaorganiseerijatelt Vilniuse Ülikooli üliõpilasesindusest saime mõningaid finantsilisi täpsustusi peo eelarve kohta: Sorose fondist ja USA saatkonnast saadi kokku 54 000 litti ehk u. 162 000 krooni.

Kahjuks ei jätnud julm reaalsus ka meie gruppi puutumata. Seminari ajal toimus «Estonia» katastroof, tuli lahkuda, vastu murele ja teadmatusele.

MAARJA LIGI

NOORTEADLASTE KONVERENTS

Kehakultuuriteaduskonna korraldusel toimub 20.—21. oktoobrini rahvusvaheline noorteadlaste spordialane teaduslik konverents.

Konverents algab 20. oktoobril kell 9 ülikooli aulas. Avaplenaaristungil esinevad ülevaateloengutega mitmed maailmakuulsad sporditeadlased (D. BRODIE, G. ATKINSON Liverpoolist, LI HONGZI Pekingist). Õhtupoolne istung algab kell 15 TÜ ajaloomuuseumi saalis. Ka 21. oktoobri hommikupoolne istung algusega kell 9 on planeeritud ajaloomuuseumi saali. Osavõtjaid on oodata paljudest välisriikidest.

Prof. **TOIVO JÜRIMÄE,**
spordipedagoogika instituudi juhataja

DAAD-I (Deutscher Akademischer Austauschdienst) stipendiumi taotlejad

saksa keele eksam toimub:
18. ja 19. oktoobril 14—16 raamatukogus 312/14
25. ja 26. oktoobril 14—16 raamatukogus 312/14

ÕPPEJÕUD ULRIKE SCHÜTTE

Eksamile on vaja kaasa võtta essee (á 1 lk), milles põhjendatakse Saksamaale õppimamineku soovi.

UNIVERSITAS'44—'94 PER AEVUM,

mille toimetas Rainer Kivi vilistlaste kojutulekuks ülikoolilehes ilmunud materjalide põhjal, on müügil ka UT toimetuses (hind 2.50).

Spordikeskus teatab

Algab TÜ võrkpalliturniir

Nädala pärast algavad Ujula tänava spordihoones TÜ meistrivõistlused võrkpallis.

Osaleda saavad teaduskondade, osakondade, kursuste, instituutide või muude allüksuste, ka töötajate klubide võistkonnad ehk kõik ülikooli õppurid ja töötegijad. KKT üliõpilased esinevad ainult kursuste kaupa.

Mängud algavad esmaspäeval, 24. oktoobril kell 17. Eelmise aasta eeskujul tahetakse esimesel päeval pidada alagrupimängud korraga mitmel väljakul. **Teisipäeval, 25. oktoobril samuti kell 17 oleks järg finaalgrupi mängudel.**

Eriti suure arvu võistkondade puhul kulub eelmängudele kaks päeva ja kohamängud jäävad järgmisse nädalasse.

Võistkondade registreerimine neljapäevani, 20. oktoobrini spordikeskuses (Jakobi 5, tuba 112, tel. 434 790) kirjalikult, suuliselt või telefonitsi. Järgmine päev saab samast mängude ajakava.

Tilburgi turniir ootab

Ülikooli võrkpalluritel on head sidemed Hollandi Ülikooliga. Järjekordne kutse on 28. novembriks Tilburgi turniirile. Osaleda võivad ka harrastusmängijad. **Kontaktisik on spordikeskuse õppejõud Tarmo Kajandi, E, T, ja N õhtustes harjutustundides Ujula tänava spordihoones.**

Rebastejooksul palju sõpru

Spordikeskuse õppejõu Tiia Teppani mullu alustatud rebastejooks Toomemäel on leidnud hea vastuvõtu. Sada esmakursuslast jooksis, paarsada tudengit elas kaasa. Auhinnalaud oli rikkalik: video- ja audiokassetid («Akord»), tasuta lõunasöök («Toidutorn»), rida meeneid TÜ sümbolitega (rektoraat), Lillehammeri olümpiamängude maskotid, spordisokid («ProSport»), diskopääsmed (TÜ klubi), ploomi- ja õunakotid (Teppanite aiast).

Auhinnad andis kätte omaaegne üliõpilaste maailmameister suusatamises, nüüdne spordikeskuse õppejõud Jaanus Teppan. Spordikeskus tänab osalejaid, kohtunikke ja sponsoreid. Tulemustest väärib märkimist, et kardetud «profivõistkondadest» jäeti KKT esindused vaid teisele-kolmandale kohale. See näitab, et erinevatesse teaduskondadesse on astunud spordiga sinasõprust pidavaid noori.

1. Majandus I	5.06	11. Õigus I	5.47
2. KKT IV	5.07	12. Sotsioloogia II	5.51
3. KKT I	5.21	13. Arsti II	5.53
4. Matemaatika	5.29	14. Õigus III	5.53
5. KKT II	5.31	15. Sotsioloogia I	5.57
6. KKT III	5.33	16. Bioloogia osak.	6.01
7. Filosoofia	5.37	17. Geograafia osak.	6.02
8. Arsti I	5.38	18. Filosoofia II	6.24
9. Õigus II	5.39	19. Ajaloo-osak.	8.31
10. KKT V	5.39	20. Majandus II	12.29
		21. Sotsiaalteadusk. III	Ei startinud

Võrkpallurid Delftis

Delftis (Holland) peeti tudengite 19. võrkpalliturniir. Segavõistkondadest (7) tulid esikohale TÜ ja EMPÜ vilistlased. Meeskondadest (10) oli 1. Opole (Poola), 2. TÜ. Naiskondadest (6): 1. Opole, 2. Hiiumaa (võistles erandkorras).

Ühe kaotusega vaid 9. koht

Võrkpallurite järgmine turniir oli Århusis (Taani). 26 segavõistkonna hulgas kaotas TÜ esindus alagrupis viimase mängu napilt ja kuigi edaspidi jällegi ainult võideti, tuli leppida 9. kohaga. Harrastusmängijatest koostatud TÜ II võistkond jäi 25. kohale. Koormus oli suur — mõlemal päeval kuni 5 mängu.

UJULAD ON TÜHJAD

Spordikeskus on üürinud koolide ujulaid kokku viiel päeval nädalas. Soodsaim võimalus on 6. Keskkoolis (Uus 54, buss nr. 3, Kanali peatus), kus saab ujuda teisipäeval ja kolmapäeval neljas erinevas rühmas, ja reedel, kuhu kutsutakse eeskätt lastega peresid kahes rühmas. E ja N saab ujuda Vanemuise 35 basseinis. Esimese registreerimisnädala järel on rühmades keskmiselt ainult 3—4 inimest. Kas tõesti on TÜ-s vaid 47 ujumishuvilist?

Info ja registreerimine spordikeskuses (Jakobi 5, tuba 112, tel. 434 790). **SPORDIKESKUS**

ETIUIR

Reisibüroo 100 meetrit peahoonest

Üliõpilastele hinnasoodustus!

LENNUKIPILETID
● kuni 25%
Helsinki 810
Stockholm 1943
Kopenhaagen 3225
Pariis 3609
Frankfurt 3450
Zürich 4331
Bangkok v. Singapore 12895
New York 7495
● Aastane pilet
New York 8663
Los Angeles 11223
LAEVAPILETID
● Tallinn—Helsinki—Talinn 240
● Tallinn—Helsinki—Stockholm (kajutiga) 456
RONGIPILETID EUROOPAS
HOTELLID
KINDLUSTUSED
GIIDID
● Grupidele hinnasoodustused
Tel. 44 11 63
43 14 67
Gildi 5

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241, tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 2387. Tiraaž 1500.

435 180

NR. 31 (1766)
REEDE,
21. OKTOOBER 1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

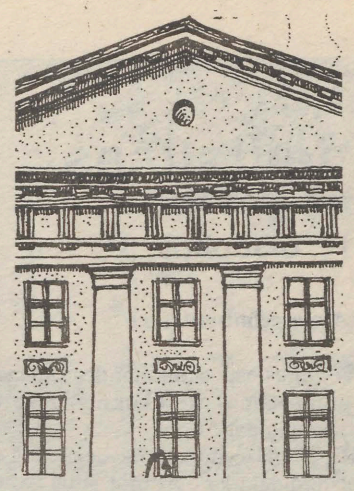

Välistudengina Tartu Ülikoolis

● MA ELAN HÄSTI ●

Niisuguse vastuse annavad vestluskursuse tunnis kõik need erinevaid maid esindavad noored, kes septembris Tartu Ülikoolis eesti keele õppimisega alustasid. Nemad moodustavad ühe osa kirevast välisüliõpilasperest, mille koguarv on sel õppeaastal 132 tudengit. Lisaks neile välistudengitele, kes on Tartusse õppima tulnud just eeskätt eesti keelt ja kultuuri, on palju neidki, kes soovivad ka mõnel teisel erialal õpetust saada. Kõige rohkem on õppijaid filosoofia- (84) ja arstiteaduskonnas (32); peale selle õpitakse õigus-, majandus-, sotsiaal-, matemaatika-, usu-, bioloogia-geograafia- ja kehakultuuriteaduskonnas. Üliõpilasi on Tartusse saabunud 18 riigist, kõige rohkem on nende seas soomlasi. Ülejäänud on pärit Marist, Udmurtiast, Rootsist, Saksamaalt, Baškiiriast, Jaapanist, Hiinast, Inglismaalt, Kanadast, USA-st, Lätist, Leedust, Bulgaariast, Hollandist, Taanist, Venemaalt ja Mordvast.

Kõiki neid ühendab ja iseloomustab huvi Eesti vastu. Õpinguid Tartus on alustatud positiivsete ootustega saada uusi kogemusi ning õppida tundma siinset kultuuri. Tihenevate kontaktide tulemusena on välistudengite arv Tartus aasta-aastalt suurenenud. Selline areng on loomulikult teretulnud, kuid toob endaga kaasa nii mõnedki

● PROBLEEMID ●

Eluasemeprobleemid, küsimused õppemaksu kohta — kõik see ei pole võõras ka eesti tudengitele. Samuti ei ole meilegi märkamata jäänud üks pealtnäha tähtsusetu fakt, mis tegelikult õppetööle olulist mõju avaldab — nimelt ülikooli kriiditahvlite lubamatult halb seisukord. Nüüd on välistudengid suunanud sellele ülikooli juhtkonna tähelepanu, andes oma avalduses nõu, mis ei vaja suuri kulutusi: kasutada müügilolevat kriiditahvlivärvi.

Suurimaks probleemiks on välistudengitele tegelikult hoopis eraldatus üldisest ülikoolielust. Nad kõik tahavad end tunda osana üliõpilasperest, ent seda takistab vähene informatsiooni levik.

Ellen Aunin (ülikooli välissuhete osakonna vanemreferent): «Siiani on välistudengiteni jõudnud teave vaid otseselt õppetööd puudutavates küsimustes — nad teavad, mis loengud neil on, kus need toimuvad ja nii edasi. Olles jagunenud paljude erinevate teaduskondade vahel, ei ole nad aga ometi integreerunud üliõpilasellu, sest lihtsalt ei teata, mida huvitavat aset leiab. On selge, et selleks ei piisa välissuhete osakonna teadetetahvlist, tarvis on mingit üldist informatsiooni levimise süsteemi.»

Selleks, et ka välistudengid saaksid osa kõigest ülikoolis toimuvast, peaks loomulikult oma panuse andma just

● ÜLIÕPILASKOND ●

Arne Otter (üliõpilaskonna valitsuse haridus-, sotsiaal- ja välissekretär): «Tuleb tõdeda, et uus valitsus on ametis olnud veel nii lühikest aega, et välistudengite küsimuses ei ole tegevus siiani tõepoolest kõige tihedam olnud. Mõningaid kontakte on olnud ida poolt tulnud üliõpilastega. Üliõpilaskonna valitsuse ruumides on saadaval ka välistudengitele mõeldud infomaterjalid ülikooli kohta. Edaspidi on väliskomisjonil plaanis midagi suuremat ära teha. Loodetavasti aitab siin kaasa avatav ettepanekute ja murede postkast ning peahoonesse ülespandav uus üliõpilaskonna stend.»

Tuleb loota, et kontaktid ikkagi arenevad, sest igatahes vastastikune

● HUVI ON OLEMAS ●

KIRSI KORPI (Soome): «Tahan Tartu Ülikoolis omandada arstikutse. Olen huvitatud eesti ajaloost ja mul on Eestis palju sõpru — see oli üheks põhjuseks, miks siia õppima tulin.»

HIROMI KOMORI (Jaapan): «Olen Tartusse tulnud selleks, et uurida ja koguda materjale eesti ajaloo kohta. Kõigepealt alustasin keeleõppega.»

RICKARD SKUTNÄS (Rootsi): «Olen väga huvitatud Eestist, siinsetest inimestest, kultuurist ja ajaloost. Tulin Tartusse, sest siin õpib mu *girlfriend*. Mulle meeldib siin väga ja kui võimalik, hakkan edaspidi õppima ajalugu.»

DAVID COUSINS (Suurbritannia): «Kuna mu *girlfriend* on eestlane, otsustasin õppida eesti keelt. Parimaks võimaluseks oli Tartu Ülikool, siia kavatsen jääda üheks või kaheks aastaks.»

PETRA SILTON (USA): «Minu abikaasa peab loenguid Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas ja me jääme siia juunikuuni. Selle aja kasutan ära eesti keele õppimiseks.»

AILI OKADA (Jaapan): «Mu ema on eestlane ja mul on Eestis palju sugulasi. Tahan õppida eesti keeles rääkima.»

MARTIN LITORELL (Rootsi): «Soovin eesti keelt õppida sel põhjusel, et mu ema on Eestist pärit. Tartusse tulin oma *girlfriend*'i juurde ja jään siia esialgu üheks semestriks.»

XIN WANG (Hiina): «Olen tulnud aastaks Tartu Ülikooli, sest tunnen suurt huvi eesti keele vastu.»

PIET BOEREFIJN (Holland): «1993. aastal olin Tartus viis kuud, kirjutades majanduse- ja geograafiaalast uurimistööd. See oli väga huvitav kogemus ning nüüd tulin tagasi sooviga siin ühe aasta jooksul keelt õppida ja töötada.»

* * *

Lõpetada võiks mõttega, et maailmas ei olegi järelikult nii vähe neid, kes on huvitunud väikesest Eestist — selle tõestuseks olid ehk ka need mõned arvamused neilt, kes praegu välistudengitena Tartu Ülikoolis õpivad.

KRISTEL ZILMER

Erika Ellamaa – TÜÜ Valitsuse kultuurisekretär

TARTU ÜLIKOOLI
ÜLIÕPILASKOND

Olen põline tallinlanna — sündisin seal ning olen seal elanud peaaegu kogu oma elu. Õppisin Tallinna 1. Keskkoolis, mis minu lõpetamise ajaks oli jõudnud ümber kehastuda Gustav Adolfi Gümnaasiumiks. Praegu õpin sotsiaalteaduskonna II kursusel. Olen ka ühe aasta viibinud Inglismaal Oxfordis, kus võtsin kohalikus kolledžis keeletunde ja töötasin enda elatamiseks tütarlastekoolis.

* * *

Kultuurisekretärina tahaksin kaasa aidata edustuse rolli suuremale teadvustamisele üliõpilaskonna hulgas.

Igal huvilisel peaks üsna varsti olema võimalus saada täielikku infot ülikoolis tegutsevate ringide ja klubide tegevuse (kooskäimise koht, aeg, eesmärgid jmt.) kohta. Samuti on plaanis luua kooskäimise koht välisüliõpilastele, kes soovivad rohkem suhtlusvõimalusi omavahel ja ka eestlastest üliõpilastega. Selle poolaasta suursündmuseks kohalikus kultuurielus kujuneb kahtlemata Tartu Ülikooli juubeliaastapäeva ball 1. detsembril, kus loodan kohata ka Sind.

Uus arvutiklass avatud

Teisipäeval toimus kauaoodatud sündmus nii ajakirjandus- kui ka kunstiüliõpilaste jaoks. Nimelt avati sel päeval pidulikult Avatud Eesti Fondi ja Rahvusvahelise Meediafondi toetusel valminud arvutiklass.

Klassis on 7 IBM 486 tüüpi arvutit + server. Nagu väitis avamisel ajakirjandusosakonna õppejõud Meelis Somelar, on arvutiklassi tase pisut kõrgem maailma keskmisest. See on ka hädavajalik, kuna arvutimaailmas toimuvad muutused väga kiiresti. Ta tutvustas klassi võimalusi ja teatas, et lähitulevikus lülitatakse arvutid Interneti võrku, mis võimaldab arvutikasutajatel juurdepääsu rahvusvahelistele andmepankadele.

Professor Peeter Vihalemm tänas nii Avatud Eesti Fondi kui ka Rahvusvahelist Meediafondi abi eest ning rõhutas sellise arvutiklassi tähtsust kaasaegse multimeediaalase koolituse läbiviimisel. Samuti tänas ta neid inimesi, kelle vahetul kaasabil antud projekt ellu viidi.

SANDER SILM

TÜ Valitsuses

11. oktoobril

(Algus eelmises UT-s)

● Õigusteaduskond taotles omandi-, agraar- ja ökoloogiaõppetooli ümbernimetamist **keskkonnaõiguse õppetooliks** ning selle avamist. Taotlus rahuldati.

Bioloogia-geograafiateaduskonna taotluse avada bioloogia ja maateaduste didaktika õppetool jättis valitsus rahuldamata. Kevadel lükkas TÜ nõukogu taolise taotluse tagasi. Selle võiks avada siis, kui õppetooli juhataja kohale oleks rahvusvahelise mainega kandidaat.

● Haldusprorektor Riho Illak informeeris valitsust, et Soomest on kingitud ülikoolile 56-kohalise auditooriumi sisustus.

● **Ruumide inventuurist** jagasid teavet prorektor Jaak Aaviksoo ja Lea Michelson kantselei õppegrupist. Märgiti, et teaduskondadel on ruumide osas suured disproportsioonid. Teaduskonnad said inventuurigrupi materjalid. Ruumide andmebaasi korrigeerimine jätkub.

● **Prorektor Jaak Aaviksoo informeeris EV Valitsuse ja Eesti Teadusnõukogu ühisistungist 29. septembril, kus käsitleti ka Eesti kõrghariduse ja teaduspoliitika kujundamist.** ETN liikme prof. J. Aaviksoo ettekande seisukohti istungil toetati ning istung tegi ETN-le ettepaneku esitada valitsusele 1. jaanuariks konkreetsed ettepanekud erialade dubleerimise lõpetamise kohta erinevates kõrgkoolides ning Teaduste Akadeemia reorganiseerimise, sealhulgas tema instituutide kõrgkoolidesse integreerimise kohta.

● Valitsus arutas ka **stipendiumiprobleemi**, mille oli tõstatanud UT-s nr. 28 majandusteaduskonna dekaan prof. Janno Reiljan. EV kultuuri- ja haridusministri käskkirjaga on ette nähtud, et ülikoolide stipifond arvutatakse lähtuvalt üliõpilaste arvust. Rektori käskkirjaga kehtestati sama kord ka teaduskondade stipifondi kujundamiseks. Rahandusministeerium on jaganud raha aga paarkümmend protsenti vähem. Prof. J. Aaviksoo tegi ülevaate ülikooli poolt taotletud ja tegelikult saadud stipendiumifondi kohta. Avaldame siinkohal ülikooli plaani-finantsosakonna juhataja Oleg Andla vastava kokkuvõtte.

1994. aasta eelarveprojektis taotles ülikool stipendiumideks raha 4 335 900 krooni lähtudes eeldatavast õppurite arvust. Haridusministeerium eraldas meile ainult 3 279 000 krooni väites, et rohkem pole võimalik anda. Ka teistele kõrgkoolidele anti stipendiumifondi ettenähtust vähem. Tegelik vajadus oleks normide järgi olnud 4 001 600 krooni ehk 22% enam kui meile eraldati. Sama protsendi võrra said stipendiumifondi vähem ka teaduskonnad. Teades stipendiumide määramisel valitsevat rasket olukorda jagas ülikooli juhtkond välisüliõpilastele reserveeritud stipirahast (välisüliõpilasi tuli ülikooli planeeritust vähem) 263 400 krooni teaduskondadele lisaks.

Ülikooli juhtkonna korduvatele pöördumistele nii Haridus- kui ka Rahandusministeeriumi poole stipifondi juurdesaamiseks on vastatud eitavalt. Ka II lisaeelarve taotlemisel tehti meile selgeks, et stippideks pole seal raha ette nähtud. Bioloogia-geograafia- ja majandusteaduskonnad on protesteerinud stipendiumifondi puudujäägi suhtes. Bioloogia-geograafiateaduskonnal jääb vajaka 26,2% ja majandusteaduskonnal 12,5% normijärgsest stipendiumifondist, mis jääb enam-vähem ülikooli keskmise puudujäägi (22%) piiridesse. Erinev protsent on tingitud õppurite struktuuri muutumisest aasta jooksul, eelkõige doktorantide osakaalu muutumisest. Ülikoolil pole õigust kasutada stipendiumide väljamaksmiseks teiste kuluartiklite raha.

Valitsus loodab, et ka tudengkond ise astub vajalikke samme. Otsustati, et rektoraat lahendab probleemi teaduskondade taotluste alusel.

● **Vastuvõtueksamite kulutused** otsustati kanda teisest lisaeelarvest ja arvestada need kulutused maha enne teise lisaeelarve teaduskondadele jagamist.

Õnnitleme!

Professor
TOIVO
HINRIKUS
50

19. oktoobril tähistas oma esimest juubelit TÜ Farmaatsia Instituudi juhataja professor Toivo Hinrikus.

Austatud juubilarile soovib teguderohkeid aastaid, tervist, jõudu ja õnne

Farmaatsia Instituudi pere.

Üliõpilaskonna 1993/94. aasta rahaasjad on selged

14. oktoobri UT-s avaldatud TÜÜ pressiteenistuse artikkel heidab varju TÜÜ 1993/94. aasta valitsuse, eelkõige finantssekretäri tegevusele.

Ainus paikapidav süüdistus on väide revisjoni venimise kohta. Esimene reaalne võimalus revisjoni teha oli peale 1994/95. aasta valitsuse kinnitamist. Ent juba järgmisel päeval oli ukselukk vahetatud. Pealekauba oli uus valitsus üpriski hõivatud vilistlaste kojutuleku korraldamisega...

Tõe huvides tuleb märkida, et pole päris selge, kas edustuse uus koosseis saab vana valitsust millekski kohustada. Kahjuks ei suudetud A. Fischerile näidata ka laialt reklaamitud edustuse koosoleku (05. 10. 94) protokolli ning edustuse koosolekust osavõtnute nimekirja (kvoorum?).

Ilmselt pole kellelegi saladus, et Kaupo Karelsoni juhitud uus koosseis alustas juba suvel (nn. uue valitsuse tööd ettevalmistav komisjon) — paraku ei pidanud uue koosseisu liikmed kinni valvete kohta aruandmise korrast. Suvel toimunu hägusus oligi põhiliseks takistuseks 1993/94. aasta valitsusele joone allatõmbamisel.

Ent 15. oktoobriks oli selgus revisjoniks käes. Loodame, et UT leiab võimaluse revisjonitoimkonna akti avaldamiseks.

Lisaks on 1993/94. aasta valitsusel heameel märkida, et me ei loe oma kohustuseks juhtida tähelepanu TÜÜ Valitsuse (1994/95) tegevuse puudujääkidele või ähvardada kedagi majanduspolitseiga. Meieaegne revisjon on meie tegevusele hinnangu andnud. Mida arvab 1994/95. aasta edustuse revisjonitoimkond praeguse valitsuse esimeste kuude tegevusest (vilistlaste kojutulek, 1994/95 üliõpilaspiletite väljaandmine ja rahade kasutamine), on hoopis põnevam teema, mida TÜÜ pressiteenistus võiks kommenteerida.

JÜRI SEILENTHAL
1993/94. aasta
TÜÜ valitsuse esimees
ANDRUS FISCHER
1993/94. aasta
TÜÜ valitsuse finantssekretär

Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna 1993/94. aasta revisjonitoimkonna aruanne

TÜÜ revisjonitoimkond koosseisus:

Hannes Tarn, revisjonitoimkonna esimees,

Juhani Seilenthal, revisjonitoimkonna liige.

Kohal viibisid samuti

Andrus Fischer, TÜÜ Valitsuse 1993/94. aasta finantssekretär,

Oliver Helm, TÜÜ Valitsuse 1994/95. aasta finantssekretär,

Eero Mikenberg, TÜÜ 1994/95. aasta revisjonitoimkonna liige,

Jüri Seilenthal, TÜÜ Valitsuse 1993/94. aasta esimees,

viis revisjonitoimkonna 7. veebruari 1994. aasta aruande alusel täna, 15. oktoobril 1994 läbi revisjoni ja leidis alljärgnevat:

1. Vastavalt 1. oktoobri protokollile ja edustuse otsusele on finantsdokumentatsioon korrastatud Andrus Fischeri poolt, ulatuses millega tema tegeles 1994. aasta suvel. Sellel ajavahemikul 1993/94. aasta valitsus enam reaalselt ei tegutsenud ning ei viinud läbi majandustegevust, välja arvatud punktis 3 märgitud laenulepingute sõlmimine. Majandustegevuse läbiviijaks oli edustuse 4. koosseisu tööd ettevalmistav komisjon.

2. Vastavalt revisjonitoimkonnale esitatud dokumentatsioonile lugeda 15. oktoobri seisuga TÜÜ valitsuse kassaseisuks 51,60 krooni. TÜÜ 1994/95. aasta valitsus on paigutanud osa kassaseisu sularahana pangašeifi (dokumentatsiooni kohaselt on rahvusvaheliste üliõpilaspiletite müügist laekunud 17 950 krooni, eeldatav jääk 7890 krooni). Selletõttu ei saanud revisjonitoimkond ülevaadet kassa tegelikust seisust. Revisjonitoimkond vaatles rahvusvaheliste üliõpilaspiletite müügi seisu — 706 piletit 31. mai 1994 seisuga. EÜL-i piletite müügist on laekunud 115 720 krooni (5786-lt liikmelt, kaasa arvestades trahve pärast nende kehtestamist).

Revisjonitoimkond tõdeb, et kassa üle ei toimunud kontrolli alates 1994. aasta juunikuust.

Arve jääk Tartu ERA-pangas on 17 332,19 krooni ning Põhja-Eesti Panga Tartu filiaalis 101,40 krooni. Pangaoperatsioonid alates pangajääkidest 7. veebruari 1994. aasta seisuga on kontrollitud ning heaks kiidetud. Dokumentatsioon on korrastatud ning kajastab tegelikku olukorda.

3. Revisjonitoimkond vaatas läbi finantssekretäri poolt sõlmitud laenulepingud ning tõdes alljärgnevat:

a) lepingud on sõlmitud TÜÜ majandustegevusele kasulikul viisil, laenud on tagastatud tähtaegselt,

b) käesoleval hetkel on väljas kaks laenu suurustes 8000 krooni ning 50 000 krooni,

c) revisjonitoimkond leidis, et laenuleping AS Hankeriga (sõlmitud 31. 07) tuleks võtta läbivaatamisele, kuivõrd sisuliselt on tegemist eelnenud laenulepingu pikendamisega ilma intresse tasumata, samuti on tagatiseks olev sõiduauto identifitseerimata, korrektse pandiga vormistamata, ei ole tõendatud ka mainitud sõiduauto olemine laenaja bilansis,

d) revisjonitoimkond soovitab edustusel konkretiseerida laenude andmise korda tulevikuks,

e) 1994. aasta kevadest on kultuurisekretäril Timo Kikasel täitmata kohustus tagastada 1000 krooni, mis ta oli saanud smokingi ostmiseks.

4. Tulenevalt Draamastuudiole 31. mail 1994 antud rahalise toetuse puudulikust dokumentaarsest fikseerimisest sõovitab toimkond, et

— sularaha väljamaksmiseks peab olema dokumentaarne alus (avaldus või kompetentse organi otsus),

— tulenevalt TÜÜ finantsalustest peaks nõudma rahaliste kulutuste aruandeid.

5. Revisjonitoimkond konstateerib, et 7. veebruari aruandes toodud ettepanekut nummerdada ballikutseid ei võetud arvesse TÜ vilistlaste kojutuleku balli korraldamisel. Antud asjaolu võib raskendada balli tulemuste kokkuvõtmist.

6. Revisjonitoimkonnal ei olnud võimalik tutvuda TÜÜ paljunduskeskuse majandustegevusega.

7. TÜÜ 1993/94. aasta revisjonitoimkond loeb oma volitused käesolevaga lõppenuks ning kõik oma võimuses oleva tehtuks. Majandustegevuse kajastamata osadega (ballid, paljunduskeskus, 1994. aasta suve majandustegevus) tegelemine on uue revisjonitoimkonna ülesanne.

HANNES TARN
JUHANI SEILENTHAL
ANDRUS FISCHER
OLIVER HELM
EERO MIKENBERG
JÜRI SEILENTHAL

«Kuldse Kaselehe» luulevõistlus

Ootame luuletusi ja lüürilist lühiproosat mistahes teemadel aadressil:

«Kuldne Kaseleht»
Eesti Luuleliit
Salme tn. 12
Tallinn EE0004.

Soovitav saata neli-viis luuletust. Ärasaatmise viimane tähtaeg on **1. november,** kel aga sahtlisse värsse kogunenud, pangu kohe posti!

Õpilastel palume lisaks **nimele** ja **aadressile** märkida ka **kool** ja **klass** või **kursus,** täiskasvanuil elukutse ja vanus. Trükis avaldamise korral oleme nõus Teid esitlema varjunime all, kui Te seda soovite, kuid meile palume teatada enda kohta täisandmed; puudulikult vormistatud tööd jäävad konkursist kõrvale.

Parimad luuletused avaldame koos «Luulekevad '94» paremikuga väikese luulekoguna, samuti ootavad võitjaid diplomid ja auhinnad.

«Kuldse Kaselehe» luulevõistluse toimkond

Tellingud peahoone eest

võetakse lähematel päevadel maha, kui nad lehe ilmumise ajaks juba kadunud pole. Kõike ei ole nii täpselt võimalik ette teada ega öelda, nagu ilmnes 1809. aastal valminud peahoone endagi puhul.

Esmaspäeval pidasid peahoone renoveerimise ja vundamentide tugevdamise üle nõu ülikooli esindajad, restaureerijad ja mitmed teised spetsialistid, samuti muinsuskaitsjad. Lõpuks anti nõukogu saalis pressikonverents.

Eksperthinnangus, millele on alla kirjutanud TTÜ ehitiste projekteerimise instituudi geotehnika õppetooli juhataja, aseprofessor Valdo Jaaniso ning sama õppetooli dotsent Enno Soonurm, öeldakse, et peahoone vundamentide seisukorda hakati pragude tõttu uurima juba kolmkümmend aastat tagasi. Selgitati geoloogilised tingimused ja pinnasevee taseme muutused, uuriti puitvaiade ja rostvärgi seisukord, mõõdeti seinte vajumeid, fikseeriti seintes avanenud praod ja mõõdeti nende arenemist. Uurimistulemused võeti kokku 1971. aasta aruandes. Tulemustest selgus, et kohvikupoolse tiiva vundamentide puitvaiade ülemine osa ja puitrostvärgid olid tugevasti kahjustatud. Hoone keskosa ja vasakpoolse tiiva all olulisi puidukahjustusi ja pragusid seintes ei olnud. «Kommunaalprojekti» projekti alusel tugevdas ülikooli ehitusjaoskond parempoolse tiiva vundamenti 1970-ndate aastate lõpul.

Hoone vajumismõõtmisi on tehtud pidevalt.

Viimaste mõõtmistulemuste analüüs näitab, et hoone keskosa seintes on tekkinud praod. Pragude asend viitab hoone keskosa suuremale vajumisele võrreldes tiibadega. Endistes katlaruumides avatud kolmes šurfis on ruumi seespoolsed vaiad ja rostvärk tugevasti kahjustatud ja kohati täielikult hävinud. Kuigi väljastpoolt seinu šurfe ei avatud, võib seespoolsetes šurfides nähtu põhjal oletada, et välimised vaiaread on paremini säilinud.

Hoone parempoolne tiib vajus enne vundamentide tugevdamist kuni 15 mm aastas. Pärast tugevdamist on vajumine praktiliselt lõppenud. Keskosa ja vasakpoolse tiiva esisein vajus aastatel 1981—1991 ühtlaselt kiirusega 3 mm aastas. Viimase kolme aasta jooksul on vajumise kiirus suurenenud, ulatudes 5 millimeetrini aastas. Peahoone uste kohal vajumise mõõtmistulemused praegu puuduvad. Pragude iseloomu järgi otsustades võib seal vajumiskiirus olla suurem. (Tartu Jaani kiriku vajumise kiirus on viimase kolmekümne aasta jooksul 2 mm aastas).

Järeldustes

öeldakse muu hulgas, et:

1) puitvaiade ja -rostvärgi eelmisest uurimisest mõõdunud 25 aasta jooksul on puidukahjustus levinud hoone osadesse, kus see varem puudus;

2) puidu kahjustuse ulatuse ja vajumise intensiivistumise tõttu on hoone vundamentide tugevdamine vajalik;

3) hoone seisund ei ole lähema aja jooksul avariiohtlik, kuid tugevdustööde kestust arvestades tuleb eeltöödega alustada kohe. Esmajärjekorras tuleb tugevdada hoone keskosa vundamendid.

* * *

Halduprorektor Riho Illaku sõnul pole keegi, kelle poole on peahoone seisundi uurimisel abi saamiseks pöördutud, sellest ära öelnud ega küsinud: «Mis ma selle eest saan?». Kuna praegu osa vundamendist ei toeta peahoonet, vaid ripub õhus, lõpetatakse esialgu fassaaditööd ning asutakse põhjalikult vundamendiga tegelema. Esialgsete hinnangute järgi võib selle kindlustamine maksta 5 miljonit. Peatöövõtjaks saab Riigi Muinsuskaitseamet.

Pressikonverents lõppes peahoone all keldris, kus ajakirjanikud said oma silmaga näha pragusid laes, kukkumisohus kive, šurfe ja koguni luid. Asus ju enne peahoonet samal kohal Maarja kiriku surnuaed. Enne ehitama hakkamist viidi luud Rahvaste Monumendi alla. Olukord ei ole peahoones asuvaile inimestele ohtlik, ohtudesse võivad aga sattuda vundamendi kindlustajad.

VARJE SOOTAK

Saksamaa loob sidemeid

Tartu Ülikoolis võib tihti näha kuulutusi, kus pakutakse välismaal õppimise võimalusi, praktika sooritamist või tudengite vahetamist. Nii oli kevadel majandusteaduskonna teadetetahvlil kiri, kus Schleswig-Holsteini Kristlik-Demokraatlike Üliõpilaste Ühendus Põhja-Saksamaalt teatas, et korraldab suvel grupile Baltikumi üliõpilastele Kielis kahenädalase Saksamaad tutvustava seminari, mille järel võivad osavõtjad jääda ka paariks nädalaks praktikale. Konkurss seminarile pääsemiseks oli üsnagi tihe ning saksa pool valis sooviavalduste ja elulugude põhjal Eestist välja 8 üliõpilast. Koos Läti ja Leedu tudengitega oli osavõtjaid kokku 21.

* * *

Üks tähtis kaasaaitaja oli Saksa armee, kes tutvustas seminari esimestel päevadel oma tegevusvaldkondi, näitas varustust ning objekte. Väga huvitav oli näha sealset töökorraldust, distsipliini ja väljaõppe tingimusi. Armee on muuhulgas tihedalt seotud ka keskkonnakaitse ja keskkonnaseisundi järelevalvega: helikopteritelt jälgitakse laevu ja uuritakse nende põhjustatud reostust ning ühe lõhkekehade katsepolügooni ümber oli tehtud koguni looduskaitseala.

Programm sisaldas palju loenguid, mis käsitlesid Saksamaa majandust, ajakirjandust, poliitikat, haridussüsteemi ja ajalugu. Lektoriteks olid mitmed kohalikud poliitika- ja majandustegelased, omavalitsuse liikmed ja õppejõud, teiste hulgas ka prof. Hain Rebas Kieli Ülikoolist ja dr. Sven Oksaar Eesti saatkonnast Austrias. Peale loengute külastati mitmeid asutusi nagu näiteks kohaliku ajalehe «Kieler Nachrichteni» toimetust, Hoiupanka ja Kieli Ülikooli, kes korraldasid vastuvõtu ning tutvustasid oma tööd. Rohkesti jagati materjale kaasavõtmiseks.

Sugugi mitte vähem meeldejäävad ei olnud väljasõidud lähematesse linnadesse nagu Lübeckisse, Schleswigisse ja Rostocki, mis kõik olid omanäolised ja sisaldasid endas tükikest Põhja-Saksa ilmest ja ajaloost.

Seminari võib pidada igati kordaläinuks. Organiseerijad olid selle väga põhjalikult ette valmistanud, kõik jooksis plaanipäraselt. Baltikumi üliõpilased said näha ja kuulda palju kasulikku ning sõlmida uusi kontakte. Majandustudengitele on see üsna tähtis, kuna Saksamaast kui Euroopa ühest võimsamast riigist ei pääse niikuinii üle ega ümber. Teisest küljest näitab sellise seminari organiseerimine sakslaste huvi meie vastu, mis on igati teretulnud. Nemad on meid harinud juba minevikus ja on tore, et nad teevad seda veidi teises vormis ka praegu.

LAURI ORGSE,
majandusüliõpilane

Kultuuripärandi kaitse

Keemik-restauraatorite ettevalmistusest Tartu Ülikoolis

Eestis on palju ajaloo- ja kultuurimälestisi, kinnismuistendeid. Siin on arvukalt muuseume, suuri raamatukogusid ja mitu mahukat arhiivi, milles säilitatavad kultuurimälestised pole mitte ainult lokaalse tähendusega, vaid kuuluvad Euroopa kultuuripärandisse. Eestis leiduvate kultuurimälestiste säilitamine ja heaperemehelik hooldamine on meiepoolne kohustus Ohtumaa kultuuri kestmise ja arenemise heaks.

Ajaloo ja kultuuripärandi säilitamine ja sellega seonduvad probleemid on muutunud väga aktuaalseteks kogu maailmas, eriti aga Eestis, siinses ühiskonnas toimuvate suurte murrangute taustal. Paljudes Euroopa riikides ohustab Teise maailmasõja hävitustegevusest ja laastamisest säilinud kultuurivääartusi hävimisoht. Elukeskkonna üha suurenev saastumine, majandusliku kasusaamise mentaliteedi ähvardav laienemine, harimatus, vandalism, kultuuritaseme ja eetika langus või nende madalseis on siin olulisteks põhjusteks. Eestis on need faktorid suuremal või vähemal määral eriti teravalt tunnetatavad, majanduslikest raskustest kultuurivallas rääkimata.

Kultuuripärandi kaitseks on UNESCO algatusel loodud mitmeid rahvusvahelisi organisatsioone, vastu võetud rahvusvahelisi otsuseid ja soovitusi. On käivitatud sellealaseid suuri projekte. Paljudes riikides on vastu võetud riiklikke, kultuuripärandit kaitsvaid seadusi. Riigikogu võttis 9. veebruaril 1994 vastu muinsuskaitse seaduse, mille president oma otsusega nr. 289 28. märtsil välja kuulutas. Muinsuskaitse seadus kehtestab kindla korra kultuuripärandi valdamise, säilitamise ja hooldamise kohta.

Kultuuripärandi säilitamine ja hooldamine, konserveerimine ja restaureerimine nõuab väga paljude erialainimeste tihedat koostööd. Nende hulgas on kindel koht keemikutel, keemik-restauraatoritel.

Paljudes arenenud maades nii Euroopas kui ka mujal pööratakse suurt tähelepanu nii keskeri- kui ka kõrgharidusega restauraatorite ettevalmistamisele. Kui keskeriharidusega restauraator on teatud valdkonnas väljaõppinud käsitööline, siis kõrgharidusega restauraator peab suutma lahendada ka üleskerkivaid teaduslikke probleeme.

* * *

Kultuuripärandi konserveerimisel ja restaureerimisel tekkivatest probleemidest on väga suur osa otseselt seotud keemiaga. Seetõttu on keemik-restauraatori osalemine selles tegevuses tänapäeval vältimatu. Seoses ülaltooduga on 1960. aastaist alates Tartu Ülikooli keemikute poole pöördutud abi saamiseks probleemide osas, mis puudutavad ajaloo- ja kultuurimälestiste konserveerimist ja restaureerimist. Keemiaosakond, eriti just praegune orgaanilise keemia instituut (varem orgaanilise keemia kateeder), on omalt poolt püüdnud vastu tulla ning nõu ja jõuga abistanud nii konkreetsete küsimuste lahendamisel kui ka vastava kallakuga keemikute ning keemik-restauraatorite ettevalmistamisel.

Alates 1960. aastaist on paljud Tartu Ülikooli keemiaosakonna lõpetajatest läinud tööle restauraatoreina muuseumidesse, arhiividesse, raamatukogudesse. Saanud keemiaosakonnas korraliku keemiaalase ettevalmistuse, on nad suutnud pärast vajalikku eneseharimist edukalt restauraatoritena tegutseda. Kuni 1990. aastani keemiaosakonnas spetsiaalset eriõpetust läbi ei viidud. Enamasti oli teada, millisesse asutusse keemiaosakonna lõpetaja tööle läheb ning kooskõlas töölevõtjaga valiti diplomitöö teema. Diplomitöö käsitles mingi konkreetse probleemi keemilist uurimist. Harilikult oli nii, et diplomitööle eelnes samateemaline kursusetöö ja diplomieelne praktika. See võimaldas üliõpilasel juba varakult hakata valitud probleemiringi sisse elama nii kirjanduse läbitöötamisel, teoreetilisse külge süvenemisel kui ka eksperimentaalse osa vajalikule taemele viimiseks. Õppetöö kestus oli sel ajal viis aastat. Valitud teemaga sai tegelda kuba kolmandast kursusest alates.

Individuaalprogrammide alusel hakati keemik-restauraatori kvalifikatsiooniga keemikuid ette valmistama alates 1980. aastate lõpust ning see on kestnud praeguses orgaanilise keemia instituudis käesoleva ajani. Individuaal- ehk eriprogramm tähendab seda, et kõigile keemiaosakonna üliõpilastele õppeplaanis ettenähtud kohustuslike ainete kõrval tuli spetsiaalsuse saamiseks õppeplaanis ettenähtud tundide ulatuses sooritada teaduskonna kinnitatud plaani ja programmide ulatuses vajalikud eksamid ja arvestused ning kaitsta diplomitöö. Igale üliõpilasele oli kinnitatud individuaalne õppeplaan. Need erinesid kitsama valdkonna uurimisobjekti (puit, paber, nahk jt.) poolest. Kõigile keemik-restauraatoreile ettenähtud eriainete kõrval tuli sooritada ka diplomitöö valdkonda puudutav eksam. Programmid koostati vastavalt sellele, millise profiiliga asutus endale keemik-restauraatorit tööle soovis. Arhiividele ja raamatukogudele valmistati ette paberi-, muuseumidele kas paberi-, puidu-, naha- jm. restauraatoreid. **Meie poolt ettevalmistatud keemik-restauraator on saanud vajaliku üldkeemia-alase hariduse ja ta on võimeline töötama ka muudel keemia aladel.** On loomulik, et asudes tööle keemik-restauraatorina, peavad ülikooli lõpetanud end väga mitmel alal, olenevalt töökohast, tublisti täiendama ja harima, eriti praktilise restaureerimise probleemide osas. *Konserveerimine ja restaureerimine on interdistsiplinaarsed tegevusalad, mis on rajatud paljude erinevate spetsialistide koostööle, teoreetiliste ja praktiliste probleemide lahendamisele.* Seepärast peab keemik-restauraatoril olema ka kokkupuuteteadustest teatud ülevaade.

* * *

Keemik-restauraatorite koolitamisel on lähtutud põhimõttest, et konserveerimise ja restaureerimise põhialuseks on **antud objekti materjalide ja valmistamise tehnoloogia** korralik tundmine, nende keemiliste protsesside tundmine, mis on ühe või teise materjali valmistamise või saamise aluseks. Peab teadma, milline oli teatud ajastul tehnoloogia tase ja iseloom, missuguseid materjale mingil ajal kasutati. Kõik keemik-restauraatorid on seetõttu õiendanud eksami ka **keemia ajaloos**, mis annab ajaloolise tagapõhja materjalide ja tehnoloogiate tundmisele. Eriaineid, mis on kohustuslikud kõikidele keemik-restauraatoritele, on esitatud loengukursusena. Kitsama eriala kohta käiva õppematerjali omandab üliõpilane vastava kirjanduse iseseisval läbitöötamisel. Teadmiste kontroll enne eksamit toimub vahekollokviumide või kontrolltöödena.

Teine suur õppeainete valdkond, mida keemik-restauraator peab tundma, on **analüüsimeetodid**, nii keemilised, füüsikalis-keemilised kui ka füüsikalised. Tal peab olema ülevaade neist analüüsimeetodeist, mida tänapäeval restaureerimispraktikas kasutatakse. Analüüsi põhialused loengute ja praktikumidena on kohustuslikud kõigile keemiaüliõpilastele. Keemik-restauraatoreile on kohustuslik anfalüüsi erimeetodite kursus koos vastava praktikumiga. Diplomitööga seonduva objekti analüüsimeetodid leiavad süvendatud käsitlust vastava eriaine eksamiprogrammi raames.

* * *

Alljärgnevalt vaatleme lühidalt keemik-restauraatoreile spetsialiseerumiseks ettenähtud **õppeaineid**. Oluliseks üldhariduslikuks aineks on **restaureerimismeetodite kursus**, milles antakse ülevaade kultuuriväärtuste kahjustuste põhjustest erinevatel materjalidel, nagu puit, paber, nahk, tekstiil, metall, kivi, klaas, keraamika jm. Tutvustatakse enam levinud konserveerimise ja restaureerimise põhimõtteid ja metoodikaid ning selleks kasutatavaid vahendeid. Selle õppeaine raames on läbi viidud mitmeid praktikume nii Tartu kui Tallinna restaureerimislaboreis.

Erianalüüsi meetodite kursuses, mille loenguline osa on väike ja valdav on praktiline osa, käsitletakse põhjalikumalt kromatograafiliste meetodite kasutamist restaureerimisel huvipakkuvate materjalide analüüsis. Tutvustatakse spektraalmeetodeid, eriti infrapunase spektrograafia kasutamist mitmesuguste ainete, eriti polümeeride identifitseerimiseks jm.

Tullio Ilomets

Järgneb

Irene Maaroos

16. 11. 1910 — 16. 10. 1994

Manalateele on asunud Tartu Ülikooli kauaaegne teadussekretär Irene Maaroos.

Irene Maaroos sündis esimesena kuuelapselises perekonnas. Tartu IX algkooli lõpetas ta viie aastaga ja 1925. aastal astus ta Tartu Tehnikagümnaasiumi, mille lõpetas 1930. aastal kiitusega. Irene Maaroos jätkas õpinguid Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas 1934. aastal, mille lõpetas juristi diplomiga 1942. aastal. Ülikoolistuudiumi ajal töötas ta Tartu Kinnistusjaoskonnas, et õpinguteks raha teenida. Pärast sõda, 1946. aastal lõpetas Irene Maaroos TRÜ õigusteaduskonna teistkordselt, uute õppekavade alusel.

Irene Maaroos on ülikooli teenistuses olnud alates 1944. aastast, alguses informatsioonibüroo juhatajana, siis rektori referendina ja alates 1945. aastast teadussekretärina. Selles ametis töötas ta 42 aastat, kuni pensionileminekuni 1987. aastal.

Irene Maaroosi mäletatakse kui väga korralikku, sügavalt kohusetundlikku ja nõudlikku inimest, seda nii enese kui teiste suhtes. Lugupidamise ja tänutundega meenutavad teda kõik teaduskraadide taotlejad, kes said temalt alati asjatundlikku nõu ja abi.

Irene Maaroos oli Eesti Naisüliõpilaste Seltsi liige, Tartu Ülikooli Akadeemilise Naiskoori asutajaliige ja esimene esinaine ning koos Richard Ritsinguga üks üliõpilaslaulupidude «Gaudeamus» algatajaid.

Oma heatahtliku ja sooja suhtlemisviisiga oli Irene Maaroos möödunud rasketel aastakümnetel toeks nii oma lähedastele, sõpradele kui töökaaslastele.

Sügava austuse ja tänutundega Irene Maaroosi mälestades

Tartu Ülikool
Eesti Naisüliõpilaste Selts
Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor

Hüvastijätt lahkunuga oli neljapäeval, 20. oktoobril kell 12 Pauluse kirikus, muldasängitamine kell 13 Raadi kalmistul.

Spordikeskus teatab

TÜ võrkpallivõistlused

Eeloleval esmaspäeval ja teisipäeval (24.—25. okt.) on Ujula tänava spordihoones ülikooli võrkpallivõistlused. Mängude algus mõlemal päeval kell 17.

Üle-eestilistest võistlustest

Eesti karikavõistlustel käsipallis osales 15 meeskonda ja 4 naiskonda. TÜ meeskond alistas alagrupis kaks vastast (Vinni—Tallinna Lihakombinaadi ja Jõgeva) ning sai poolfinaali. Põlva Serviti meeskond aga pani võiduga 32:25 TÜ esinduse finaali kinni. TÜ naiskond võitis poolfinaalis Jõhvi SMK—Laura esinduse 30:17, karikafinaali aga kaotas Reval—Spordile 17:23.

Eesti meistrivõistlused käsipallis algavad meeskondadele (10) juba homme, 22. oktoobril. TÜ meeskond oli mullu 6. kohal. Naiste turniir läheb käima novembris.

Eesti karikavõistlustel korvpallis sai TÜ naiskond mulluselt meistrilt ELK/Kristiine kaks kindlat kaotust ja ootab nüüd esiliiga mängude algust.

Ujuma

Spordikeskus kutsub üliõpilasi ja töötajaid ujuma. Kui Vanemuise tänava ujulas maksab ühekordne pääse linnakodanikule 15 kr., siis TÜ tunnis tuleb tasuda 7 kr., 6. keskkooli ujulas vaid 5 kr. korraga.

Võtmed ja töötõendid!

Tartu Ülikooli rektori käskkiri «Õppetöö planeerimise ja läbiviimise ning õpperuumide kasutamise korrast» 22. nov. 1993, nr. 265 näeb ette

«auditooriumide võtmete väljastamist töötõendi alusel, kui õppejõudu valvelauas ei tunta (töötõendeid vormistab kaadriosakond, foto 2x3). Võtme väljastamine registreeritakse valvuri juures olevas raamatus, kusjuures allkirja järele tuleb kirjutada loetavalt perekonnanimi».

Vaatamata sellele on ülikoolis palju arusaamatusi võtmete kasutamisel (võtmed kaovad, ei tooda õigel ajal tagasi, pole töötõendeid jne.).

Valvureid on järjekordselt instrueeritud kehtestatud korrast. ÕPPEJÕUD, kes pole veel jõudnud kaadriosakonnast välja võtta oma töötõendit — kiirustage, teil on aega kuni 1. novembrini k.a.

Majandusosakond

Selgituseks

eelmises UT-s ilmunud Estonia laevakatastroofi hukkunud või teadmata kadunuks jäänud Tartu Ülikooli akadeemilise pere liikmete esialgse nimekirja juurde.

Kolleegid teatasid toimetusele, et ülikooli 1966. aastal lõpetanud Peeter Pungar (füüs.-matem.) ei viibinud laeval ning on elus. Hukkunud Peeter Pungar on tema nimekaim.

INFO! INFO! INFO!

Õpetatud Eesti Seltsi

1096. koosolek on neljapäeval, 27. oktoobril kell 16.15 Klassikalise Muinasteaduse Muuseumis. Kavas prof. kt. **Tiiu Jaago** ettekanne «Isikulooline perekonnapärimus».

«Meditsiiniline antropoloogia»

Sügissemestri fakultatiivne õppekursus «Meditsiiniline antropoloogia» toimub 31. oktoobrist 4. novembrini Naistekliiniku auditooriumis. Loengute algus iga päev kl. 17.

Külalislektori loeng

Austatud õppejõud, üliõpilased ja arstid!

26. oktoobril kell 12 toimub Maarjamõisa polikliiniku konverentsisaalis (L. Puusepa 1A) loeng:

«Südame- ja maksarakkude bioenergeetika aktuaalsed probleemid»

Lektor Valdur Saks, Ph.D., D.Sci. Eesti Teaduste Akadeemia akadeemik, Grenoble' ülikooli professor.

Bioeetika

arstidoktorandide seminar algab 9., s.o. oktoobrikuu viimasel nädalal.

Osavõtukohuslased ei pea eelregistreeruma.

Aeg ning koht: vt. arstidekanaadi vitriinist.

Muile on osavõtt küll vaba, ent seminarirühma kasvades üle kolmekümne peab noorema kursuse rahvas eemale jääma. Usuteaduse vanemalt kursuselt olete siiski oodatud. Kirja panna teisipäeval kell 14—15 Ülikooli 16—208. Dots. Valdar Parve.

Paekivi-ehiskivi

TÜ ajaloo muuseumis on avatud kaunis paenäitus PAEKIVI-EHISKIVI.

Näituse autorid on geoloog HELLE PERENS, tarbekunstnikud IVI LAAS ja RAILI VINN (metallehistöö).

Hea võimalus osta huvitavaid originaalehteid.

Muuseum on avatud kolmapäevast pühapäevani kl. 11—17. Näitus suletakse detsembri lõpus.

Õiendus

Kogumiku «Tartu Ülikooli loengud ja praktilised tööd 1994/95» tehnilisel toimetamisel on Pedagoogikakeskuse osade õppeainete juures ekslikult trükitud «ei toimu». Kõik kogumikus loetletud Pedagoogikakeskuse õppeained kehtivad ja on käesoleva õppeaasta plaanis.

MATI SALUNDI,
Pedagoogikakeskuse juhataja

Näituse avamine

24. oktoobril kl. 15 avatakse raamatukogu uudiskirjanduse saalis kirjastuse SPRINGER teaduskirjanduse näitus.

Käesoleva aasta mais saatis kirjastus Springer raamatukogule 1992—1994. aastal väljaantud teaduskirjanduse kataloogid. Koostöös teaduskondadega valis raamatukogu välja ligi 600 nimetust teaduskirjandust, mida raamatukogu kirjastuselt ostab. Esindatud on meditsiin, loodus-, täppis- ja humanitaarteadused. Näituse avab kirjastuse Springer tegevdirektor hr. Peter Helferich.

TIINA MATSULEVITS

Prof. Juri Lotman (1922–1993)

Semiootika osakonna teadus-biograafiline aastaseminar

Aasta Juri Lotmanita, kuid siiski temaga

toimub 28. oktoobril ph. aud. 128 kl. 12.

Meie sügav kaastunne Ellenile, UT küljendajale «Greifis», ning Raulile ja Priidule kalli abikaasa ja isa

EUGEN AINLA

kaotuse puhul.

Universitas Tartuensise toimetus

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 2387. Tiraaž 1500.

435 180

NR. 32 (1767)
REEDE,
28. OKTOOBER
1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

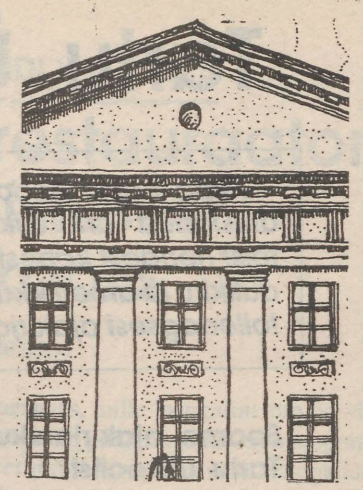

Ülikooli päev Narvas

Ülikooli 75. aastapäeva esimene nn. linna- või maakonnapäev oli esmaspäeval Narvas. Ülikooli delegatsiooni kuulusid eesotsas rektoriga prorektor prof. Teet Seene, vene keele ja kirjanduse osseastumise ainekomisjoni liige Ljudmilla Vedina, pedagoogikakeskuse esindaja dots. Larissa Vassitšenko, füüsika-keemiateaduskonna dekaan prof. Jüri Tamm, magistrand Viljar Peep, dots. Nadežda Ivanova, dots. Linda Eringson, õppeosakonna juhataja Lea Michelson ja rektori referent Katri Raik.

Peale linnavalitsuse ja ülikooli juhtkonna kohtumist peeti mitu akadeemilist loengut. Narva Eesti Gümnaasiumis oli Viljar Peebult ettekanne Eesti ajaloost aastail 1938—1940. Dots. Nadežda Ivanova pidas Narva Humanitaargümnaasiumis loengu tänapäeva Eesti majandusest. Pähklimäe Gümnaasiumis rääkis dots. Linda Eringson ülikooli ajaloost ja tema maailmakuulsatest teadlastest. Kohtuti Narva Eesti Gümnaasiumi ja Narva Kõrgkooli õpetajate ning õpilastega, samuti linna haridusjuhtidega.

Rektori referent Katri Raik ütles, et Narva päeva muljed on igati positiivsed, Tartu Ülikooli vastu oli suur huvi. Näiteks sotsioloogiliste uurimuste põhjal tahab 65% narvalastest anda oma lastele haridust, 90% soovib seda teha Eestis. Narvas ollaksegi huvitatud sellest, et sealtkandi lõpetajad saaksid astuda meie ülikooli soodustingimustel. Linnavalitsus soovib neid noori toetada. Eksamid tuleb sooritada muidugi positiivsetele hinnetele. Tänavu võeti niiviisi vastu üks juuratudeng.

Ülikooli poolt on lubadus arendada õpetajate täiendamist, anda linnamuuseumile üle Narvat puudutavad üliõpilastööd ning korraldada Eesti kultuuri ja ajaloo nädal. Esmajoones ootab ülikool muidugi narvalaste ettepanekuid. Võib-olla on edaspidi võimalik ka TÜ filiaal Narvas.

◆ ◆ ◆

Järgmine ülikooli päev toimub 3. ja 4. novembril Saaremaal. Üldteemad on täienduskoolitus ja uurimusprogrammid ning koostöövõimalused. Peale mitmesuguste kohtumiste toimub töö sektsioonides (meditsiin, haridus, loodusteadused ja keskkonnakaitse, majandus, juura, ajalugu, keeled). Ülikooli delegatsiooni kuuluvad esialgu professorid Teet Seene, Martin Zobel, Villem Tamm, Heino Siigur, Tiit Rosenberg, Eduard Vääri, dots. Mati Salundi, bioloogiakandidaat Elle Roosaluste, Lea Michelson jt.

6. novembril on ülikooli päev Pärnus.

VARJE SOOTAK

Tartus loodi Alexander von Humboldti Fondi Eesti stipendiaatide klubi

Maailma üks silmapaistvamaid teadlaste toetajaid — Alexander von Humboldti Fond Bonnis — korraldas 13.—15. oktoobrini Tartu Ülikooli ajaloo muuseumis Baltikumist pärit stipendiaatide kollokviumi. Fondile nime andnud Alexander von Humboldt (1769—1859) oli Tartu Ülikooli audoktor, kes omal ajal külastas ka Tartut.

Kollokviumil esinesid tervitussõnega fondi president prof. dr. **Reimar Lüst** ja Saksa Liitvabariigi suursaadik Eestis **Henning von Wistinghausen**. Võõrustajate poolt tervitas kohaletulnuid TÜ prorektor prof. Jaak Aaviksoo, kes ka ise on nimetatud fondi stipendiaat. Avapäeva õhtul korraldas suursaadik vastuvõtu Saksa Kultuuri Instituudis.

Alexander von Humboldti Fond on ainulaadne riiklik sihtasutus Saksamaal ja maailmas üldse, mis toetab peamiselt noori (kuni 40- aastasi) teadlasi pärast doktoritöö lõpetamist, pakkudes neile praktilisi täiendusvõimalusi Saksamaal. Fond paneb samuti välja auhindu maailma väljapaistvatele teadlastele. Eestist on selle auhinna pälvinud professorid **Karl Rebane, Juri Lotman, Jüri Engelbrecht ja Endel Lippmaa.**

Prof. Jaak Aaviksoo sõnul ei hoolitse fond mitte ainult teaduse edendamise eest. Saksamaale õppima tulnud teadlastele tutvustatakse maa kultuuri ja ajalugu, loomulikult toimub ka täiendav keeleõpe. Üle poolte stipendiaatidest on saanud võimaluse Saksamaale kaasa võtta ka oma pere.

Eestis on Alexander von Humboldti Fondi stipendiaate 14, Leedus 23 ja Lätis 9. Humboldti fond hoiab pidevalt sidet kõigi endiste stipendiaatidega, toetades nende teadustööd ka pärast täiendusperioodi.

Kollokviumile saabus 20 stipendiaati kõikidest Balti riikidest. Et veelgi tugevdada stipendiaatide omavahelist sidet ja koostööd fondiga, loodi Alexander von Humboldti Fondi stipendiaatide klubid nii Eestis, Lätis kui Leedus. Taolisi riiklikke klubisid on loodud üle maailma ligemale sajas riigis. Kollokviumil pandi alus kolme Balti riigi klubide assotsiatsioonile. Assotsiatsiooni keskus on Tartus.

EEVA KUMBERG

◆ ◆ ◆

Kuulsaima Saksa loodusteadlase krahv Alexander von Humboldti (1769—1859) teadusstipendium ja preemia asutati 1860. aastal Berliinis toetamaks saksa maadeuurijaid ja loodusteadlasi. 1925. aastast alates võimaldati sellest fondist õpirahasid enesetäiendusreisideks ja töötamiseks Saksamaa teaduskeskustes ka välismaa noortele teadlastele. Uuendatud põhikirjaga alustas fond tegevust 10. detsembril 1953. Sellest ajast saadik jagatakse igal aastal välja 760 teadustoetust ja paarsada teaduspreemiat. Preemiaid on tõesti antud senini teaduse tippudele. Baltimaadelt on kasutanud Humboldti fondi võimalusi 22 teadlast, s.h. 8 Eestist.

13.—15. oktoobrini toimus Alexander von Humboldti fondi kollokvium Baltimaadest pärit nn. humboldtlastele. Ülikoolipoolselt korraldas konverentsi päevi ja oli ühtlasi vastuvõtjaks prorektor prof. Jaak Aaviksoo. Prof. Aaviksoolt oli kaks ettekannet. Tartu päevadele saabus Humboldti Fondi esindus: prof. dr. Reimar Lüst, president, dr. Heinrich Pfeiffer, peasekretär, dr. Manfred Osten, peasekretär (ilmselt 1995. aastast), välismaa osakonna juhataja Baldur van Herck jt.

Kollokviumi teaduslikud ettekanded hõlmasid teemaringi lingvistikast (ülikooli ja Euroopa suhe, teadusintegratsioon jne.) molekulaarspektroskoopiani.

Hamburgi Ülikooli prof. Els Oksaare käsitlus saksa keelest kui teaduskeelest ja selle perspektiividest kujunes mõttevahetusrikkaks, pealegi on see teemavaldkond ka meile väga lähedane. Saksa keelel baseerub suuresti meie teaduskeel. Prof. Els Oksaar on sündinud Eestis, 1947. aastal alustas õpinguid Stockholmi Ülikoolis ja jätkas neid Saksamaal. Töötanud külalisprofessorina Austraalias ja Jaapanis. Tema sulest on ilmunud üle 300 teaduspublikatsiooni keelekontaktide ja võrdleva keeleteaduse vallast ligi 10 keeles. Prof. Ülo Matjus käsitles kollokviumil teemat «Euroopa ja ülikool».

Humboldti fondi esindusele kujunes pisikeseks üllatuseks ajaloo muuseumi käsinäitus Eestis ja Tartus säilitatavatest Humboldtiga seotud allikmaterjalidest (EAA fondidest kirjavahetus Tartu loodusteadlastega, 1827. a. Tartu Ülikooli audoktori diplom jt., Baeri majamuuseumist peaasjalikult Baeri—Humboldti materjalid) ning XIX sajandi I poolest pärinevatest füüsikariistadest. Tagasivaates: 1829. aasta 29. aprillil väisas Alexander von Humboldt Tartut olles siin läbisõidul uurimisreisile Uraalidesse. Juba varem oli ta Saksamaal tutvunud meie Parrotitega.

Tartus tutvus Humboldt oma tulevaste reisikaaslaste Gregor Helmerseni ja Ernst Hoffmaniga. Uraali—Altai reisile võeti kaasa Friedrich Parroti (jun.) konstrueeritud baromeeter (ühtedel andmetel oli reisil kaasas koguni 3 baromeetrit). Seda originaalset mõõteriista teiste rariteetide hulgas demonstreeris ajaloo muuseum.

Akadeemiline Tartu, XIX sajandi hõnguline ajaloo muuseum, kuldne sügis ning kollokviumi ladus korraldus (pr. Sirje Üprus) jätsid humboldtlastele äärmiselt meeldiva mulje. On loota Humboldti fondiga teaduskontaktide süvendamist. Kollokvium jätkus Riias ja Vilniuses.

SIRJE TAMUL,
ajaloo muuseumi teadur

Norra suursaadik Eestis külastas Tartut ja ülikooli

Norra suursaadik Eestis pr. Brit Løvseth külastas eelmisel kolmapäeval Tartut. Hommikul kohtus suursaadik Tartu Linnavolikogu esimehe Ants Veetõusmega. Pr. Løvsethi huvitas, kuidas on edenenud Tartu linnavõimude ja Norra firma «Statoil» suhted. Mäletatavasti põhjustas hiljuti elava diskussiooni kavandatava «Statoili» tankla asukoht. Ants Veetõusme kinnitas, et võimalikud probleemid leiavad seadusandliku lahenduse. Veel tundis Norra saadik huvi Tartu majanduse vastu, kõne all oli Norra—Eesti ühisettevõtmise loomine elamuehituseks Tartus.

Keskpäeval pidas suursaadik ülikooli aulas loengu Norra majanduse ja poliitika aspektidest, tõmmates paralleele Norra ja Eesti ajaloolise arengu vahel. Loengus keskendus pr. Løvseth Norra võimalikule ühinemisele Euroopa Liiduga. Norras viiakse vastav referendum läbi 28. novembril. Ilmselt mõjutavad referendumi resultaati ka Soome ja Rootsi rahvahääletuste tulemused.

Ülikoolis võtsid suursaadiku vastu prorektor prof. Teet Seene ja arstiteaduskonna dekaan prof. Ants Peetsalu.

Kell 15 avas suursaadik galeriis «Illegaard» Norra arhitekti ja kirjaniku Bodvar Schjelderupi näituse «Kivide laul», mis esitleb «...Egiptuses asuvat Suurt Püramiidi kui sõnumite erikullerit läbi aastatuhandete.»

URMAS AUNIN

ÜLIÕPILASLEHELE NIMI!

Peagi hakkab Tartus ilmuma lisaks «Universitas Tartuensisele» uus üliõpilasleht. Ettevalmistav toimkond kutsub juba praegu sellele nime mõtlema (tuua UT toimetusse, ph. 241). Peagi sellest lehes lähemalt.

Tartu Ülikool, oktoober 1919

Mida tegi ja kuidas elas 6. oktoobril õppetööga alustanud Tartu Ülikool 1919. aasta sügisel? Ühteist nendest kahest kuust enne rahvusülikooli pidulikku ja ametlikku avamist 1. detsembril leiame tolleaegsest ajakirjandusest.

Soome ajakirjanikud Tartu ülikoolist

Septembrikuu lõpul Tartus viibinud Soome ajakirjanikud on oma ajalehtedes avaldanud muljeid vana ülikoolilinna külastamisest ja 14. oktoobri Postimees refereerib Helsinkin Sanomates ilmunut.

Hommikul läksime Tartu jaamast, kus olime vagunites maganud, ühte söögimajasse, kus meid ootasid peale muude ülikooli kuraator P. Põld ja ajakirjanduse nestorid A. Jürgenstein ja M. J. Eisen.

Tüki aja pärast mindi hr. Põlluga ülikooli ehitisi vaatama. Neist äratas raamatukogu meie kõige suuremat tähelepanu. Raamatukogus oli veel 1916. a. olnud 420 000 köidet, aga nüüd oli vaid 30 000 järel. Kõik muud olid venelased 1835 kastis mitmesse Vene linna ära vedanud, kus need väärtuslikud teosed nüüd keldrites rottide roana vedelevad. Kui Eesti hakkab rahu sobitama, tuleb ta üheks nõudmiseks ka kuuluma raamatuvaranduse tagasisaamine.

Raamatukogu ülemisel korrusel on väga suur hulk kirjandust, mis Eesti valitsuse hoolel hävinemise eest hoidmiseks parunite mõisatest oli ülikooli raamatukogu müüride vahele toodud. Samas näidati meile sandarmi arhiivi, mis veel kastidessse oli pakitud. Arhiivi määratu suurus tunnistas, et need sandarmid ei ole sugugi laisad olnud, vaid oma leiba pale higis teeninud.

Mida saab sõduritest üliõpilastest?

Mitmes tolleaegses päevalehes ilmus 6. polgu ajalookirjutaja Ed. Kotilõime kurtmine, mis oli kirja pandud sõjaväljal 14. oktoobril 1919.

«Raske on omale kurvemat inimest ette kujutada, kui nii mõnigi meie üliõpilastest pärast sõda saab olema. Neil tuleb armutult maha suruda õppimise himu ülikoolis jätkata, sest neil puudub raha ja ilma selleta alma mater oma lapsi vastu ei võta.»

Autor toonitab, et seltskond ja riik peavad sõjast tulnud üliõpilasi toetama. Kulusid ei maksa karta, sest peagi tuleb aeg, mil nad oma teadmistega riigile ja rahvale saadu küllaga tasuvad.

«Sest kui meie tahame püsima jääda, siis peame nõudmise üles seadma: meie, eestlaste päid **ei pea mitte loetama, vaid kaalutama.** Kui aga pead tühjaks jäävad, nii et kaaluda midagi ei olegi, mis siis? Kui teie seda kõike õigeks tunnistate, siis jätate ennem kas või laevad ja raudteed ehitamata, aga annate haridusele kõik, mis võite.»

Olgu etteruttavalt mainitud, et Eesti Vabariik tegi sõjast tulnud tudengitele arvukalt soodustusi, millest oli vahest kõige olulisem ja massilisem nende vabastamine kogu stuudiumi ajaks õppemaksust.

Koondatagu ülikoolis õppida soovivad sõjamehed Tartusse

Oktoobrikuu alguses taotles haridusministersõjaministrilt, et äsja tööd alustanud ülikoolis õppida soovivad ohvitserid ja lihtsõdurid saaksid üle viidud Tartus olevasse tagavara ehk õpilaste pataljoni (asus Hetzeli tänava suures ühiselamumajas s.t. praegu Liivi tänav 4 arhiivihoones). Niipea kui sõjaolud seda lubavad, saaksid nad sealt hakata ülikoolis ettelugemistel käima.

Sõjaminister tõrjus selle ettepaneku tagasi — sõjaolud ei luba veel sellist sammu astuda.

Annetustest Tartu ülikoolile

kirjutas Tallinnas ilmunud Päevaleht 7. ja 27. oktoobril.

7. oktoobril teatati, et «Pohjan poikade» juhataja oberst Hans Kalm on eesti keele õppetooli heaks annetanud 1000 marka.

20 päeva hiljem avaldati K. W-k. kirjatükk, milles kurdeti, et üleskutsete järele on Tartu ülikoolile tulnud ka annetusi, kuid peamiselt kehvemate käest kokku mõnituhat marka. «Isegi sõdurid on oma piskust ohverdanud. Aga meie miljonärid? Need asutavad pankasid kümnete miljoniliste põhikapitaalidega, valavad «kuldvasikat», keda kummardada. Nende jaoks ülikooli olemas ei ole, kes oma sihti ainult kupongides ja dividendides näevad.»

Eesti keele lektori kohta asutada

on ülikooli ajutine nõukogu otsuseks teinud, teadis Postimees 20. oktoobril te

«Silmas pidades seda asjao suurem osa üliõpilasi õige dulikult eesti keelt tunne hakse ühtlasi kõikidele üliõ tele, kes Eesti Vabariigi al kohuseks enne lõpueksami **eesti keele tundmise** koh teha, mille üle lõpueksamil semiseks tunnistus peab ett datama.»

Ettelugemistele ülesandmise tähta

on määratud kuni 10 vembrini. Selle aja jooksu vad kõik üliõpilased ja kuu endid isiklikult neile üli õpetajatele üles andma, juures nad tahavad ettelug kuulata ja harjutusi teha. andmiseks saavad üliõpi ülikooli kantseleist selleko «õpilehe» (vastab ettelug raamatule).

Õppemaks ühes harju maksuga tuleb ülikoolis 10 vembriks ära tasuda, nagu kooli uksele väljapandud ku tuses teada antud.»

Postimees, 25. oktoober
Valinud ja refereer
HILLAR PALAM

Avaliku kirja

rektorile on saatnud arstiteaduskonna dotsent Tõnu Kauba, kes on ka Tartu Üürnike Ühingu esimees. Ta kirjutab:

«12. oktoobril edastas kohalik ajaleht Tartu Postimees infot TÜ ühiselamute kohta. Lugejateni toodi andmeid kehtestatud üüride kohta. Samal perioodil pöördusid ka mitmed arstiteaduskonna tudengid minu poole palvega kaasa aidata neile osaks saanud ebaõigluse avalikustamisel ja tekkinud olukorra lahendamisel... Ülikooli ühiselamutes kasseeritakse tudengitelt raha sisse sellises hulgas ja viisil, mis ei ole loogilises kooskõlas akadeemilise allasutuse staatusega...»

Toimetus lisab selgituseks, et 11. oktoobril arutas ühiselamutega seotud probleeme TÜ valitsus. Praegu eksisteerib veel väikeettevõte Üliõpilasküla, mis EV seaduste järgi enam ei saakski tegutseda. Üliõpilasküla reorganiseeritakse lähemal ajal. Valitsus otsustas ühiselamute olukorrast ja rahalisest seisust ülevaate saamiseks moodustada vastava komisjoni (vt. UT 14. okt. k.a.).

TÜ Valitsuses

25. oktoobril

● **Valitsus arutas sotsiaalteaduste integreerimise ja sellealase õppe- ning teadustöö korraldamise projekti Tartu Ülikoolis.** Selle valmistas ette TÜ maikuu koosoleku otsusega loodud komisjon. Projektis nähakse sotsiaalteaduskonna koosseisus ajakirjanduse, sotsioloogia ja psühholoogia osakonda. Komisjon ja valitsus pooldas ka semiootika osakonna ületoomist filosoofiateaduskonnast sotsiaalteaduskonda. Eripedagoogika osakonna ületoomist valitsus ei pooldanud. Sotsiaalteaduste integreerimise ja sellealase õppe- ning teadustöö korraldus on kavas tänasel TÜ nõukogu koosolekul.

● Valitsus arutas ka teisest lisaeelarvest saadud rahade jagamist. Teaduskuludeks sai ülikool 663 000 ja hariduskuludeks 1 780 000 krooni.

● Valitsus tutvus ka Tartu Ülikooli kultuuridevahelise kommunikatsioonikeskuse loomise põhikirjaga. See saaks teoks germaani-romaani filoloogia osakonna ja Hamburgi Ülikooli prof. E. Oksaare eestvõtmisel. Keskuse loomise otsustab TÜ nõukogu.

Edustuse koosolekult

Edustuse järjekordne koosolek toimus kolmapäeval, 19. septembril.

● Iga koosoleku protokolliga on võimalik tutvuda 2 nädala jooksul peale koosolekut üliõpilaskonna ruumides. Selle aja jooksul saab protokolli teha ka täiendusi ja parandusi.

● TÜÜ Valitsuse sekretärid andsid aru oma tööst ning neile esitati palju küsimusi.

Kaupo Karelsoni sõnul aitavad plaanitsetava tudengilehe esimesi numbreid loodetavasti teha «European Yournalism Network» esindajad. Kultuurifondi põhikirja muudatused on nüüdseks kooskõlastatud.

Arne Otter kiitis väliskomisjoni tööd. Ta rääkis ka üliõpilaskonna pöördumisest Riigikogu liikmete poole sõidusoodustuste säilitamise ja õppemaksu mitterakendamise suhtes.

Oliver Helm andis ülevaate rahade ja varade üleandmisest ning revisjonikomisjoni tööst. Imelik on see, et ehkki uus TÜÜ Valitsus asus ametisse 9. septembril, andis eelmine finantssekretär Andrus Fischer veel 10. septembril välja 50 000 EEK suuruse laenu.

● Edustus otsustas toetada sotsiaalteaduskonna üliõpilaste avaldust ja sotsiaalteaduskonna saatuse otsustamise edasilükkamist.

● Arstiteaduskonna üliõpilased pöördusid edustuse poole palvega eraldada neile 3000 krooni rebaste peo läbiviimiseks. Seda raha neile ei eraldatud.

● Aru andis TÜÜ põhikirja muudatuste komisjon. Kuna parandatud kodukorra projektid jagati edustuse liikmetele alles kohapeal, toimub esimene lugemine kodus.

● Edustus otsustas ka kohustada kõiki TÜÜ Valitsuse liikmeid osalema edustuse istungitel.

LY LEEDU,
TÜÜ infosekretär

Hea üliõpilane!

Sel nädalal saabusid **uued rahvusvahelised üliõpilaspiletid** —

ISIC CARD 1995

Hind on 50 krooni, kaasa tuleb võtta pilt.

Edustuse ruumest saab osta ka uue **ISIC-cardi käsiraama-**

TARTU ÜLIKOOLI
ÜLIÕPILASKOND

tu, mis maksab 10 krooni. Se sisaldab palju kasulikku info transpordi, ürituste, kommete ja muu kohta.

Edustuse ruum Ülikooli 20– 305 on avatud iga tööpäev k 9—16.

Üliõpilane! Magistrand!

Seoses vabariigi valitsus määrusega makstakse alates **novembrist õppelaenu** lähu des 450-kroonisest minimaal palgast. Seega saavad **üliõpilas sed 2250** ja **magistrandid 270 krooni** semestris. Neile, kes võ sid õppelaenu välja septembr või oktoobris, kompenseeritak puudujääv 750 (900) kroon järgmisel semestril. Käendaja palk peab olema viimase 6 kuu jooksul vähemalt 900 krooni kuus.

Tähelepanu!

Üliõpilane! Kui Sa laenust ära ei ela, siis on viimane aeg tööle asuda. Nüüdsest on üliõpilaskonna juures avatud

TÖÖBÖRS

E—N 10—14.
Tule ja registreeri ennastki meie andmebaasis!
Erialase töösoovi puhul võta kaasa väljavõte õpinguraamatust.
Võib-olla just SINA pakud huvi TÖÖANDJATELE.
Asume EDUSTUSE ruumes.
Info tel. 27/432 806

Pilk rahvaluule õppetooli töömaale

Tagasivaade

Rahvaluule õppetool loodi Tartu Ülikooli juurde 1919. aasta detsembris seoses emakeelse ülikooli rajamisega. Õppejõududeks kutsuti **Walter Anderson** ja **Matthias Johann Eisen**, kahekümnendate aastate lõpus lisandus õppetooli oma kasvandik **Oskar Loorits**.

Nende tööna selginesid eesti folkloristika põhimõtted, kusjuures tugineti juba 19. sajandil alguse saanud rahvaluule käsitlemise ja käsitamistraditsioonile. 1944. aastal loodi uutele oludele vastavalt rahvaluulekateeder, luuleõppejõud ja üliõpilased. Arutati õppetooli käekäiku. Olulisemateks probleemideks jäid:

1) õppejõudude valiku põhimõtted ja nende pädevus (see teema tõusis esile suuresti üliõpilaste initsiatiivil). Leiti, et õppetoolil ei ole juhti ja et see on lünk, millest tulenevad kõik ülejäänud hädad;

2) õppetooli ainus ruum (peahoone 242) on töö korraldamiseks liiga väike, liiati jagatakse seda üliõpilasorganisatsiooni Tartu—NEFA-ga;

3) rahvaluule õpetamise ulatuvus. Tõdeti, et rahvaluuleteadus on kõrvuti keele- ja kirjandusteadusega eesti filoloogia alustalaks, mistõttu ei ole õigustatud rahvaluule üldkursuse kõrvalejätmine kogu osakonnale kohustuslike ainete hulgast.

Need probleemid vajavad muidugi lahendamist, seda peaasjalikult organisatoorselt. Hoopis keerulisem ja kaugeleulatuvam, samas rahvaluule kui uurimisala seisukohalt tuumsem on küsimus **rahvaluuleteaduse kohast humanitaarteaduste seas**. Seda puudutati riivamisi, kuid üksikutest arvamustest kokkuvõtteni ei jõutud.

Pühendaksingi edaspidise jutu sellele teemale. Sama küsimus tõstatus ka paar aastat tagasi, s.o. enne rahvaluule õppetooli iseseisvumist (artikkel «Rahvaluuleprobleemidest Tartu Ülikoolis» ilmus ajalehes «Universitas Tartuensis» 13. nov. 1992). Toona oli arutluse raskuskese väitepaaris, mille järgi on rahvaluule ühelt poolt iseseisev teadus, mitte teiste teaduste osa nagu ajalugu või kirjandusteadus. Selle tingib meie teadusajaloost tulenev traditsioon ja ka rahvaluulealase materjali tohutu rikkus. Teiselt poolt aga ei saa rahvaluuleteadus olla eraldatud naaberaladest jäigalt. Neid seisukohti on kahe aasta jooksul järgitud ja on astutud ka paar sammu edasi.

Esimene samm oli organisatoorne: 1992. aasta lõpust on rahvaluule õppetool iseseisev ja rahvaluule õpetamine ülikoolis ametlikult vastavusse seatud eesti folkloristika traditsioonidega. S.t. seda, et meil loetakse kirjandusele kõige lähemal olevatele rahvaluuleliikidele (rahvalaul, -jutt, lühivormid) samaväärsena lisaks rahvamuusikat, usundit ja kombestikku. Et rahvaluule on nii mitmekesine ala (poeetika, rahvapärased teadmised, kombekultuur, kogemustele rajanev maailmavaade) nõuab see erinevate spetsialistide tööd. On mõeldamatu, et tänapäevases ülikoolis loeks üks ja sama inimene rahvamuusikast usundini kõiki alasid võrdse pädevusega. Siit tekibki õppejõudude valiku ja asjatundlikkuse küsimus. Meile võidakse ju soovitada oma õppetöö jaoks kuulata analoogilisi loenguid teistes teaduskondades. Näit. soome-ugri ja eesti usundi kursus usuteaduskonnas (Heiki Valk, Ado Lintrop), lähedane on juristide õigusetnograafiakursus. Nimetatud kursused on kindlasti kasulikud meie tudengitele, kuid pelgalt üksi nende kuulamine on folkloristide ettevalmistuses poolik lahendus. Küsimus on rahvaluule kui terviku tunnetamises. Mujal teaduskondades loetav ei lähtu rahvaluulest, vaid oma ainealast, mistõttu taust on teine kui folkloristide töös.

Rahvaluule õppetoolile peab jääma võimalus tegelda kõigi folkloorialadega ja leida vastavad õppejõud. See tagaks rahvaluule kõigi liikide uurimist folkloristlikust seisukohast ja rahvaluulelises tervikus.

➦ (Järg 4. lk.)

Vanavaravedaja koostamisega seotud folkloristid ja etnoloogid 6. aprillil 1994 rahvaluule õppetooli ruumis. Vasakult esimeses reas: üliõpilane Liina Saarlo, vanemlaborant Tiia Köss, VVV üks kujundajaid Mari-Ann Remmel kirjandusmuuseumi rahvaluule osakonnast, prof. kt. Tiiu Jaago. Tagareas vasakult prof. Arvo Krikmann, üliõpilane Kalle Voolaid, klassikalise muinasteaduse muuseumi juhataja Jüri Linnus, üliõpilane Ergo Västrik ja EAA teadur Kalev Jaago.

mille tööd juhtis **Eduard Laugaste**. Mõne aasta pärast liideti see kirjanduskateedriga. Ometi proovi ti hoida tasakaalus senine folkloristika traditsioon uuega. Viimane ahendas rahvaluule mõiste sedavõrd, et rahvaluule oleks uuritav kirjandusteaduslike meetoditega. Meil ei jäetud päris kõrvale ajaloolale viidud rahvausundit ja kombestikku. 1992. aasta sügisest tegutseb taas iseseisev rahvaluule õppetool, mille ametlik nimetus **eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool** rõhutab asjaolu, et eesti rahvaluulet käsitletakse teiste rahvaste folkloori ja folkloristikat arvestades.

Hetkeseis

1991/92. õppeaastast loetakse rahvaluulet uue õppeplaani alusel alam-, kesk- ja ülemastmetele, kokku 54 õppenädalat nagu teisigi eesti filoloogia erialasid. Õppejõukohti on kolm, mida jagavad omavahel õppetööga seotud üheksa inimest: **Paul Hagu, Arvo Krikmann, Aino Laagus, Tiia Köss, Udo Kolk, Alo Malt, Ülo Valk, Mall Hiiemäe ja Tiiu Jaago.**

75-aastasele tegevusele ja hetkehinnangutele tuginedes said 27. septembril kokku rahva-

KULTUURIPÄRANDI KAITSEKS

Keemik-restauraatorite ettevalmistusest Tartu Ülikoolis

➦ (Algus eelmises lehes)

Erianalüüsi meetodite kursuses, mille loenguline osa on väike ja valdav on praktiline osa, käsitletakse põhjalikumalt kromatograafiliste meetodite kasutamist restaureerimisel huvipakkuvate materjalide analüüsis. Tutvustatakse spektraalmeetodeid, eriti infrapunase spektrograafia kasutamist mitmesuguste ainete, eriti polümeeride identifitseerimiseks jm.

Üks oluline õppeaine, mille põhiteadmiste tundmiseta tänapäeval ükski keemik-restauraator toime ei tule, on **värvide ja pigmentide keemia**. See õppeaine haarab nii looduslikke kui sünteetilisi anorgaanilisi ja orgaanilisi pigmente ja värvaineid, nende saamist, omadusi ja kasutusalasid. Toimub ka sellealane praktikum.

Kohustuslikuks õppeaineks on ka **polümeeride keemia** teatud peatükkide süvendatum käsitlus. Polümeeride keemia põhialused tehakse selgeks keemikuile loetava polümeeride keemia üldkursuses. Keemik-restauraatoreile on ette nähtud looduslike kõrgmolekulaarsete ühendite laiendatud käsitlus, samuti konserveerimisel ja restaureerimisel kasutatavate sünteetiliste polümeeride omaduste ja kasutusalade üksikasjalikum tutvustamine.

Üldpealkirja all **valitud peatükke keemilisest tehnoloogiast** on loetud mitmesuguseid keemilise tehnoloogia valdkonda kuuluvaid eridistsipliine. Märkigem neist nahakeemiat, tekstiilikeemiat, materjalide keemiat. Viimane neist haarab küllalt laia ainetevaldkonda, nagu liimained, pindaktiivsed ained, ehitusmaterjalid, klaas, keraamika jm. Mainitud õppeaine kuulamine on võimaldatud kõigile asjast huvitatud keemikuile — ta on üks valikaine teistele keemia erialadele, keemik-restauraatoreile aga kohustuslik.

Diplomitööde temaatikaga seoses on iseseisvaks läbitöötamiseks olnud väga mitmesuguseid ainevaldkondi. Märkigem neist mõningaid: 1) paberi keemia ja tehnoloogia, 2) puidu keemia ja puidu analüüs, 3) naha analüüsimeetodid, 4) fotograafilise protsessi keemilised alused, 5) looduslikud vaigud ja palsamid, 6) katioonide kromatograafiline määramine jms.

Igal keemik-restauraatori erialale pürgival üliõpilasel — olenevalt kitsamast erialast — tuleb teha vastavasisuline kursusetöö ja seejärel diplomitöö. Harilikult on kursusetöö diplomitöö eelastmeks, kus selgitatakse sobivaid metoodikaid, omandatakse analüüside tehnika ja täpsus. Diplomitöö on juba mingi objekti restaureerimise või sellega seoses esile kerkinud probleemi uurimine. Ülikool annab tulevasele keemik-restauraatorile hädavajalikud keemiaalased teadmised ja oskused ning keemiku mõtlemisviisi, millest lähtuvalt saab ta vajalikus suunas edasi areneda. Meie poolt koolitatud keemik-restauraatoreist on mitmed käinud end täiendamas välismaal (Inglismaal, Saksamaal, Austrias, Rootsis, Soomes).

Mis puutub õppeaja pikkusesse, siis on see olnud erinev. Varasema viieaastase stuudiumi jooksul oli võimalik põhjalikum ettevalmistus kui praegu kehtiva nelja-aastase õppetöö korral. Minimaalne aeg, mida üliõpilane vajab keemik-restauraatori eriala omandamiseks, peaks olema vähemalt kaks aastat. Eelnevalt on vaja omandada keemikule vajalikud põhiained, mille arv on küllalt suur. Senini on keemik-restauraatorite õppeprogrammides puudunud humanitaarse kallakuga ained, nagu kunstiajalugu, kultuurilugu jt. Üldhariduslikus mõttes oleksid need restauraatorile/keemikule siiski vajalikud. Nimetatud loengukursused võiksid olla juba stuudiumi esimestel kursustel. Peale diplomitöö kaitsmist on võimalik jätkata kaheaastases magistrantuuris.

Vajadus keemik-restauraatorite järele pole Eestis — käesolevat olukorda reaalselt hinnates — varasema ajaga võrreldes mitte vähenenud, vaid hoopiski suurenenud. Iseasi, kas neid puhtmajanduslikel põhjustel tegelikult rakendada suudetakse. Tulevikuperspektiive silmas pidades ei saa nende ettevalmistust Tartu Ülikoolis mitte mingil juhul vähendada ega lõpetada, vaid hoopiski intensiivistada, kaasajastada, mitmekesistada. Meie ülikool on oma *universitas*'e tõttu selleks just kõige sobivamaid kohti Eestimaal.

TULLIO ILOMETS

Pedagoogikaprojektide konkurss

Kultuuri- ja Haridusministeerium ning Eesti Akadeemiline Pedagoogika Selts kuulutavad välja pedagoogiliste projektide konkursi. Konkursi eesmärk on leida originaalseid lahendusi kasvatuse ja õpetuse erinevates valdkondades.

Konkurss on mõeldud Eesti kõikide ülikoolide ja rakenduskõrgkoolide üliõpilastele ja magistrandidele ning kuni 35-aastastele õpetajatele.

Konkursitöödel võib olla ka mitu (kuid ühest kategooriast) autorit. Üliõpilaste, magistrandide ja noorte õpetajate töid hinnatakse eraldi.

Käesoleval aastal on projektide teemaks: **kuidas kasutavad lapsed ja noorukid vaba aega?** Miks otsustati just selle probleemi kasuks? Eesti iseseisvumine ja üleminek turumajandusele on kõige hea kõrval kaasa toonud mõnede varem suhteliselt normaalselt funktsioneerinud tegevussuundade ja põhimõtete lammutamise(laagrid, ringide tegevus jms.). Sageli sõltuvad vaba aja sisustamise võimalused vanemate rahakotist.

Niisiis, kuidas parandada olukorda selles valdkonnas? Milles näete valla-, maakonna-, linnavalitsuse, haridusorganite jt. osalust laste ja noorte vaba aja korraldamise toetamisel? Kuidas võiks kogu huvitegevust või mõnd selle valdkonda muuta elavamaks ja sisukamaks?

Projekt võiks koosneda järgmistest osadest: töö pealkiri, tausta kirjeldus (miks situatsioon on kujunenud just selliseks?), olukorra muutmise eesmärk, probleemi olemus (milline põhivastuolu valitseb soovitava ja tegelikkuse vahel?), lahendusettepanekud, miks võib eeldada, et pakutud lahendused on efektiivsed, kes millises organisatsioonis peaks koostama projekti viimistletud variandi ja selle ellu viima, projekti rahaline eelarve ja muud vajalikud vahendid, projekti koostamise ja elluviimise kontroll (kes milliste meetoditega hakkab kontrollima projekti täitmist).

Projekti pikkus ei tohiks ületada 25 masinakirjalehekülge.

Tööde täitmise tähtaeg on **20. detsember 1994.**

Auhinnafond:

— üliõpilased: üks esimene koht — 1000 krooni, kaks teist kohta — á 750 krooni, kaks kolmandat kohta á 500 krooni;

— magistrandid: üks esimene koht — 1400 krooni, üks teine koht — 1000 krooni, üks kolmas koht — 750 krooni;

— õpetajad: üks esimene koht — 1800 krooni, kaks teist kohta — á 1400 krooni, kaks kolmandat kohta — á 1000 krooni.

Töid oodatakse aadressil: **EE0010 Tallinn, Pronksi t. 3, Pedagoogika Arhiivmuuseum.** Ümbrikule lisada märge **«Pedagoogiliste ideede konkurss»**.

Et tagada tööde hindamisel anonüümsus, tuleb need varustada märgusõnaga ning märkega autori(te) kategooria kohta (üliõpilane, magistrand või õpetaja). Täpsem info autori(te) kohta (ees- ja perekonnanimi, töökoht või õppeasutus, omandatud või õpitav eriala, aadress, sünniaasta) lisatakse kinnises ümbrikus, mis on samuti varustatud märgusõnaga. Ümbrikud avab žürii pärast otsuse tegemist.

Ootame rohket osavõttu ja hulgaliselt huvitavaid iseid!

TIIA PEDASTSAAR,
Eesti Akadeemiline Pedagoogika Selts

Saksa Akadeemilise Vahetustalituse 1995. aasta stipendiumid Eesti üliõpilastele ja teadlastele

Saksa Akadeemiline Vahetustalitus (Deutscher Akademischer Austauschdienst, lüh. DAAD) pakub Eesti üliõpilastele ja teadlastele ka 1995. aastal enesetäiendamisvõimalusi Saksamaal.

Siinkohal tuleks esile tõsta **aastastipendiume** (kõik erialad; nõutav lõpetatud kõrgharidus ja hea saksa keele oskus; kestus 1 aasta); **semestristipendiume** (germanistika; kestus 1 semester); **kõrgkoolide suvekursused** (germanistika ja muud humanitaarained; kestus 2—3 kuud); **õppelähetused teadlastele** (kõik erialad; nõutav konkreetne uurimisplaan koos saksa kolleegidega; kestus 3 kuud); **õppereisid** (kõigi erialade üliõpilasrühmad).

Kõik stipendiumid määratakse avaliku konkursi korras DAAD-i valikukomisjoni poolt. Vajalikud dokumendid tuleb esitada Saksa Saatkonna kaudu. Taotluste esitamise tähtaeg on üldreeglina **19. november 1994**. Täiendavat informatsiooni (taotlusankeedid, tähtajad, stipendiumi laad) annavad Eesti **riiklike ülikoolide välissidemete osakonnad**, samuti ka Saksa Saatkond Tallinnas.

Mööndunud aastal anti Eesti taotlejatele **25** stipendiumi koguväärtusega üle 1,5 miljoni krooni.

SPORDIKESKUS TEATAB

TÜ esivõistlused võrkpallis

Nädala algul peeti Ujula tänava spordihoones teaduskondadevahelised võrkpallivõistlused.

Esimene päev oli meeste päralt. 6 meeskonda mängisid kahes alagrupis, hiljem 4 edukamat finaalturniiril. Iga mäng koosnes kahest geimist, osa kohtumisi lõppes viigiga 1:1.

Parim oli õppejõudude meeskond kolme võidu ja ühe viigiga. Teise koha saavutasid majandusüliõpilased, kes võitsid finaalmängudes KKT III 2:0 ning mängisid viiki 1:1 õppejõudude ja KKT I kursuse meeskonnaga. Kolmas oli KKT I ja neljas KKT III. 5.—6. kohta jäid jagama tulevased matemaatikud ja geograafid-geoloogid.

Teisipäevasel naisteturniiril jagunesid kohad järgmiselt: 1. geograafiaüliõpilased, 2. KKT III kursus, 3. TÜ töötajad, 4. tervishoiu instituut. 5.—6. kohta jagasid majandusüliõpilased ja õigusteaduskonna naiskond, 7.—8. kohta KKT I kursus ja TÜ korvpallinaiskond. Kasutati üha enam populaarsust võitmas mängu aja peale.

Helsingi—Tartu

Nädalavahetusel olid Tartu Ülikooli hambaarstiüliõpilastel külas tulevased ametikaaslased Helsingi Ülikoolist. Juba kolmandat aastat toimuvatel kohtumistel on suur osa sportlikel üritustel, eeskätt põrandapallil. Tänavune meeskondadevaheline mäng Ujula tänava spordihoones lõppes viigiga 3:3.

Pilk rahvaluule õppetooli ...

➡ (Algus 3. lk.)

Selle paari viimase aastaga ei ole õppetool suutnud kokku viia need 54 õppenädalat, olemasolevad õppejõukohad ja õppejõuks sobivad inimesed ning vajalikud rahad.

Teine küsimus on iseseisva rahvaluuleteaduse suhted naaberaladega. Lähedaste aladega tuleb otsida koostöövõimalusi, see avardab folkloristi pilku. Siit on astutud edasi 1992. aastaga võrreldes teine samm. Nimelt loetakse eelmisest õppeaastast alates rahvaluule ülemastmes kursust «Rahvaluule suhted teiste aladega». Möödunud aastal kutsuti külalislektoreid (Peeter Järvelaid ja rahvaluule õigusajaloo uurimisainena; Jüri Linnus — rahvaluule ja etnograafia ühisosast; Heiki Valk — muistendid ja arheoloogia;

Kalev Jaago — rahvapärimus ja genealoogia). Kuuldu kujundati tervikuks rahvaluulekesksete loengutega (Tiiu Jaago). Sellel aastal on suurema kaaluga üliõpilaste iseseisev töö ja seminarid. Otsides teiste õppejõududega sobivamaid koostöövorme (olen rääkinud Peeter Järvelaiu ja Aadu Mustaga), näib parem lahendus peituvat eri alade ühisseminarides. Üliõpilased kuulaksid loenguid oma erialalt, valikuliselt miks mitte ka teistelt aladelt ja teistest teaduskondadest, kuid sellele lisanduksid seminarid, mis seovad kuuldu tervikuks. Selleks valmistutakse erinevate alade allikmaterjali läbitöötamisega ning seminari viiksid läbi mitme ala õppejõud koos.

Vaid nii oleks õigustatud meie tudengite osavõtt rahvaluule erikursuste raames teiste teaduskondade loengutest, kui seda kommenteeritakse meie õppetooli juures tulenevalt folkloristlikust kontekstist. Lihtsalt lähedaste loenguteemade kuulamine siit ja sealt rahvaluule erikursuse nimel killustab rahvaluuleteadust jälle mitme teise eriala osaks laiali.

Kokkuvõtteks

On vaja säilitada rahvaluule kõikide liikide õpetamine folkloristlikust vaatepunktist. Seda on võimalik saavutada õppetooli vastavasuunalise kujundamise kaudu (leida rahad, ruumid, folkloristist õppejõud vajalike kursuste läbiviijaiks).

Selle kõrval on vaja leida teid, mis arendaksid folkloristide, sh. üliõpilaste silmaringi. Viimane on mõeldav ka nii nagu eelpool kirjeldatud, laiendades uurimistausta koostöös naaberalade esindajatega. Aga see ei ole ainus võimalus rahvaluuleõpingute mitmekesistamiseks.

Koosolekul räägitust jäi siinkirjutajale mulje, et parimat lahendust oodatakse külalislektorite kutsumisest, seda eriti välismaa ülikoolidest. Suhtun sellesse pisut ettevaatlikult. Esmalt seetõttu, et külalislektorite kutsumine peab rajanema mingile terviku tunnetamisele. Muidu jääb see vaid hetkeks, millel ei ole pikemaajalist kõlapinda. Teiseks vajab külalislektorite kutsumine teatavat traditsiooni, mis meil on välja kujunemata. Nii ei või kunagi kindel olla, et pingutused, mis sellega kaasnevad, tühja ei jookseks. Näit. ajendatuna üliõpilaste soovist kuulata külalislektoreid õnnestus vastavad kokkulepped saada 1991. aastal Ruth Miroviga (rahvaluule ja kirjanduse suhted), 1992. aastal Leea Virtasega (tänapäeva folkloor ja maagia), 1993. aastal Seppo Knuuttilaga (rahvahuumor). Hämmastas see, et kõige suuremaid soovijaid loengutes ei olnud. 27. septembri koosolekul olijad, kes taas kurtsid külalislektorite vähesuse üle, põhjendasid kasinat osavõttu eelnimetatud loengutest sellega, et NEED teemad ei olnud huvitavad. Siin on vildak suhtumine päevselge. Meenutan vastuväiteks oma üliõpilaskogemust. Vene kirjanduse eksamil pidi noor daam rääkima vendade Strugatskite loomingust. Teema ei kuulunud meie lemmikute hulka. Üliõpilane söandas alustada vastamist eksamipunktile lausega: «Põhimõtteliselt ma ulmet ei loe.» Kaugemale ta ei jõudnudki, sest õppejõu vastus oli hinnet kirjutades: «Siis põhimõtteliselt ei saa Te olla filoloog.»

Ehk teisisõnu — tööala on märksa laiem kui huviala.

TIIU JAAGO

INFO! INFO! INFO!

VABAAINED

«Ealine füsioloogia» — 1 AP, prof. Atko Viru.

Algab kolmapäeval, 2. novembril kell 15 Jakobi 5, ruum 302.

«Vetelpääste (koos elustamistehnikaga)» — 0,5 AP, dots. Heino Laidre.

Algab neljapäeval, 3. novembril kell 14 Jakobi 5, ruum 206.

EUROTEADUSKOND TEATAB

Euroteaduskonna keelelabor (Nooruse tn. 9, ruum 301) on jälle ülikoolirahvale avatud.

Pakume üliõpilastele ja õppejõududele:

1. Saksa keele programmi algajatele Berlitz'i meetodi järgi,
2. Ingliskeelseid programme *Storyboard, Matchmaster* ja *Testmaster.*

Keelelabor on avatud esmaspäevast reedeni 13—18.

Õppetöö toimub iseseisvalt lahtiolekuaegadel.

VAJAME PRESSISEKRETÄRI

Töö mitmekesine ja perspektiivikas, võib alustada senise töö või õpingute kõrvalt — sobib vanema kursuse üliõpilasele; lähemas tulevikus võimalik töötada täiskohaga. Sobivuse korral näeksime meeleldi lisaülesannetena kirjastamis- ja reklaamialase tegevuse arendamist.

Info tööpäeviti tel. 434 875 ja Ülikooli 20, III korrus, tuba 303.

Ametiühingukomitee

UNIVERSITAS'44—'94 PER AEVUM,

mille toimetas Rainer Kivi vilistlaste kojutulekuks ülikoolilehes ilmunud materjalide põhjal, on müügil ka UT toimetuses (hind 2.50).

TARTU NORRA SELTS

Tartu Norra Selts alustab sügishooaega kolmapäeval, 2. novembril kl. 18 aud. 102.

Kavas:

- Kristel Zilmeri Norra õpinguaasta muljed;
- juhatuse aruanne ja uue juhatuse valimine.

Oodatud on kõik huvilised!

VÄLISÜLIÕPILASTELE!

Neljapäeval, 3. novembril kl. 17 esineb välistudengitele Soome Instituudis luuleteater.

KALEV KUDU

INFO! INFO! INFO!

ÕPETATUD EESTI SELTSI

1097. koosolek on neljapäeval, 3. novembril kell 16.15 TÜ raamatukogus aud. 202. Kavas direktor **Malle Ermeli** ettekanne «Ülikooli raamatukogu rahvusteaduste teenistuses».

KAJ BØRGE HANSEN Uppsala Ülikoolist

esineb loengutega

«The Implication Paradoxes and the Foundations of Logic»

3. novembril kell 14—16 keemiahoone ringauditooriumis 226,

«The EPR Argument and Bell's Theorem»

4. novembril kell 12—14 peahoone auditooriumis 102,

«A Inverse of Bell's Theorem»

7. novembril kell 12—14 peahoone auditooriumis 102.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 2387. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 33 (1768)
REEDE,
4. NOVEMBER 1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 70 SENTI

Universitas Tartuensis

Täna
8 lehekülge!
NB!
TUDENGI-
FOLKLOOR!

Tartu Ülikooli Raamatukogu

Eesti ülikooli 75. aastapäeva ürituste kava

Ülikooli päevad maakondades

3.—4. november — Saaremaa
8. november — Pärnu
12. november — Viljandi
17.—18. november — Jõgeva

Ülikooli nädal Tartus

Novembris üritused Tartu koolides (akadeemilised loengud, joonistus võistlus, viktoriin, esseekonkurss).
3.—4. dets. linnarahvale ülikooli muuseumid tasuta.

Tallinn, 29. november, rahvusraamatukogu

10 raamatunäituse «Teadus eesti ülikoolis 1919. aastast tänapäevani» avamine
11 konverents «Eesti teaduse kolmveerand aastasada Tartus» esinevad rektor prof. Peeter Tulviste, prof. Helmut Piirimäe, prof. Jaak Aaviksoo, prof. Hans Trass ja prof. Toivo Maimets
14 kõnekoosolek «Tartu Ülikool, sügis 1994»
14 ülikooli informatsioonipäev üliõpilaskandidaatidele
16 pressikonverents
18 ülikooli Tallinna esinduse avamine

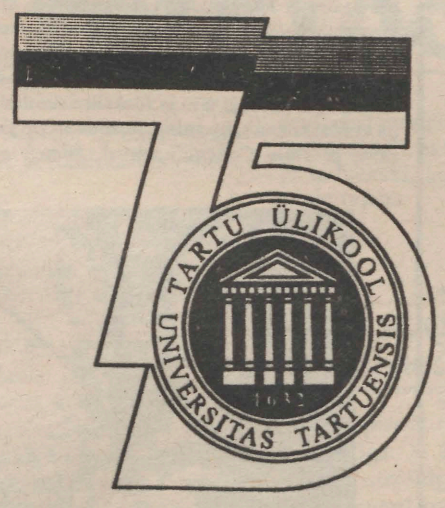

Tartu, 30. november

10 näituse «Tartu Ülikool rahvusvahelises pressis 1919. aastast tänapäevani» avamine raamatukogus
11 näituse «Keisririigi ülikoolist rahvusülikooliks» avamine ja ajaloo-osakonna ning ajaloomuuseumi teaduskonverents ajaloomuuseumis
16 Riia mnt. 23 õppehoone avamine
17 üliõpilasrongkäik Vanemuise tänavalt ülikooli peahoone juurde
18 meeskoori ja naiskoori kontsert aulas, Vabadussõja skulptuuri taasavamine aulas

Tartu, 1. detsember

10 «Album Academicum 1918—1944» presentatsioon
12 akadeemiline aktus, audoktorite ja doktorite promoveerimine
15 rektori vastuvõtt ajaloomuuseumis
18 kammerkoori kontsert aulas
19 üliõpilaskonna ball «Vanemuises»

Rektor kõrgkooliprobleemide arutusel Itaalias

Kultuuri- ja haridusminister Peeter Olesk ning meie ülikooli rektor prof. Peeter Tulviste osalevad Itaalias Villa Vigonis seminaril «Kõrghariduse reformi perspektiivid Ida-Euroopas». Seminari korraldavad Saksa Kõrgkoolide Rektorite Konverents ja Maailmapank.

Seminar keskendub Baltimaade ning Euroopas asuvate SRÜ riikide kõrghariduse küsimustele. Arutatakse kõrghariduse finantseerimist, ülikoolide ja riigivõimu suhteid, haridus- ja teaduspoliitikat.

Seminar kestab 2.—5. novembrini.

Baltimaade kõrgkoolide rektorite konverents

24.—25. oktoobrini leidis Riias aset Baltimaade kõrgkoolide rektorite konverents. Konverentsil osalesid kolme Balti riigi kõrgkoolide ja ministeeriumide juhid ning Euroopa Nõukogu hariduseksperdid. Konverentsi läbiviijaks oli Riia Tehnikaülikool. Eestit esindasid Kultuuri- ja Haridusministeeriumi kantsler Veiko Jürisson, TÜ prorektor prof. Teet Seene, TTÜ rektor prof. Olav Aarna ja prorektor prof. Rein Küttner, EPMÜ prorektor prof. Kuno Jürjenson ja osakonnajuhataja Toomas Tael ning TPÜ kantsler Jaanus Kiili. Konverentsi eesmärk oli tutvustada Baltimaade kõrgharidussüsteeme ning viimaste aastate arengutendentse. Eesti, Läti ja Leedu kõrghariduses on tehtud ulatuslikke ümberstruktureerimisi ja ülikooli prorektori prof. Teet Seene sõnul on valitud kolmes Balti riigis ümberkorralduste läbiviimiseks küllaltki erinevad teed. Ümberkorraldustega kaasnevad probleemid on riigiti siiski väga sarnased, sest lähtealus ümberkorralduseks on olnud sama. See oligi konverentsi kokkukutsumise ajendiks.

Arutelud keskendusid kahe probleemi ümber. Esiteks: kuidas on korraldatud **magistri- ja doktoriõpe.** Näiteks Lätis on sisse viidud kaheastmelised teadusdoktori kraadid, mille lõppastmeks on nn. habliteerunud doktor. Leedus on piirdutud ühe doktorikraadiga, mida nimetatakse PhD-kraadiks. Ka Eesti on valinud üheastmelise doktorikraadide süsteemi. Samuti on doktorikraadini jõudmise protsess ja kraadikaitsjale esitatavad nõuded riigiti üsna erinevad. Teine probleemiring oli seotud kõrghariduse kvaliteedi hindamisega. Prof. Teet Seene sõnul on maailmas sellega tegeldud juba üle 70 aasta, Eestis tehti algust poolteist aastat tagasi doktori- ja magistriõppekavade hindamise tasandil. Konverentsil leiti, et igas riigis on tarvilik moodustada eraldi komisjonid, kes hakkaksid tegelema kõrghariduse kvaliteedi hindamise ja akrediteerimisega. Samuti otsustati koopereeruda hindamis- ja akrediteerimispoliitika väljatöötamisel. Akrediteerimine on küllaltki kulukas protsess, seetõttu on selle teostamiseks mõistlik leida ühistöö vorme.

Konverentsi lõpul allkirjastasid ministeeriumide esindajad konverentsi lõppdeklaratsiooni, mis määratleb Balti riikide edaspidise koostöö suunad kõrghariduses.

URMAS AUNIN

Leping IBM-iga pikeneb

Reedel, 4. novembril kirjutavad ülikooli ning arvutifirma IBM esindajad alla lepingule, mis pikendab kaks aastat tagasi «IBM-i akadeemilise initsiatiivi» raames ülikooli ja arvutifirma vahel sõlmitud kokkulepet. Vastavalt lepingule andis arvutifirma tookord ülikooli arvutuskeskuse kasutusse IBM-tüüpi suurarvuti. Reedel kell 15 kirjutatakse ülikooli nõukogu saalis alla kokkuleppe pikendamisele, seejärel külastatakse arvutuskeskust, kus on kavas demonstreerida arvuti tööd.

Raamatukogu

on taas lahti. Ülikoolile on viimasel ajal see juba teine suurem löök peale peahoonet. Viimases küll otsest varisemisohtu pole. Raamatukogu ekspertiisitulemuste järgi on varisemisohtlikud fuajee ja konverentsisaal. Kõige ohtlikuma paigana mainis haldusprorektor Riho Illak reedesel TÜ nõukogu koosolekul just garderoobis riiete äraandmise kohta. Ekspertiis on kestnud juba poolteist kuud. Fuajee ja konverentsisaali lae monoliitbetoonist kandetalas on praod, taladele toetuvad kandekonstruktsioonid ongi varisemisohtlikud.

Nüüd on raamatukokku sisenemine avatud maja teiselt poolt Akadeemia tänavalt ning riidehoiuks korraldati ümber endine pommivarjend. Muidugi pole see riidehoiutöötajaile ega külastajailegi kõige sobivam paik. Varisemisohtlikud kohad on suletud. Seepärast jäävad ära ka kõik konverentsisaali planeeritud üritused.

Tartu Projektil peaks lähemal ajal valmima ekspertiis, milles on soovitused ohtude likvideerimiseks. Kõigest lähemalt mõnes järgmises lehenumbris.

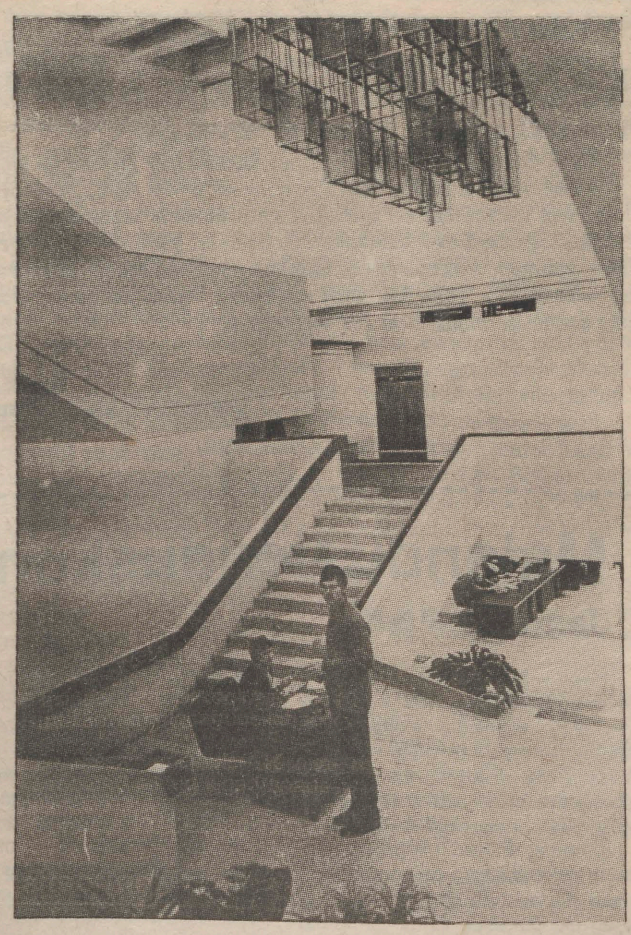

❐ See tee on nüüd suletud.

TÜ nõukogus

28. oktoobril

● **TÜ nõukogu otsustas sotsiaalteaduskonnaga liita filosoofiateaduskonna sotsioloogia, ajakirjanduse, psühholoogia ja semiootika osakonna.** Üleviimise lõpptähtaeg on 1. juuni 1995. 1995. aasta jaanuaris kuulutatakse välja dekaani konkurss.

● **Nõukogu kinnitas Tartu Ülikooli Kultuuridevahelise Kommunikatsiooni Keskuse põhimääruse.**

● **Õigusteaduskonna ettepanekul nimetati omandi-, agraar- ja ökoloogia õppetool keskkonnaõiguse õppetooliks.** Õppetool avatakse.

● **Patendiamet registreeris sõnapaari «Tartu Ülikool» ja peahoone fassaadi kujutisega logo kui ametliku kaubamärgi.**

Lähemalt nõukogus arutatud teemadest järgmises lehes.

Teaduskorralduse uudiseid

1. Euroopa Ühenduse projektist «COST».

Ülikooli teadusgruppi (ph. ruum 304) on saabunud projekti «COST» (*European cooperation in the field of scientific and technical research*) esmased tutvustavad materjalid. Nimetatud projekt on loodud soodustamaks koostöö arengut erinevate riikide teadlaste vahel. Finantseeritakse eelkõige reisi- ja ühendusepidamise kulusid. Praegu on projektiga liitunud 25 riiki ja kõik need võivad taotleda uute finantseeritavate teemade avamist. Eesti teadlastel on võimalik liituda praegu avatud teemadega. Meie aktiivsusest sõltub aga, kas meid üsna varsti ka täisliikmeks arvatakse. Siis on meie võimalused märksa laiemad. Praegu oleks avatud uurimisteemaga liitunud teadlastel võimalik üsna operatiivselt koostöö arendamiseks vajalikke reisikulusid katta.

Meie käsutuses on kataloog, mis sisaldab «COST-is» avatud ainevaldkondade ja nende all olevate uurimisteemade nimetusi, samuti andmeid teemade koordinaatorite kohta. Ainevaldkondadena on esindatud:

—*Informatics,*
—*Telecommunications,*
—*Transport,*
—*Oceanography,*
—*Materials,*
—*Environment,*
—*Meteorology,*
—*Agriculture and Biotechnology,*
—*Food Technology,*
—*Social Sciences,*
—*Medical Research,*
—*Civil Engineering,*
—*Chemistry,*
—*Forests and Forestry Products,*
—*Fluid Dynamics.*

Teemade all täidetavate konkreetsete uurimisprojektide kohta saame tellida lisaandmeid siis, kui keegi on selle teema suhtes huvi tundnud. Seetõttu ootame materjalidega tutvuma kõiki huvilisi ning täiendavate andmete tellimiseks oma soove teada andma. Enne **18. novembrit** laekunud taotlused edastame paketina «COST-i» sekretariaati ja nendele järelepärimistele loodame esmajärjekorras vastuseid saada.

2. «The Grants Register 1995—1997»

Ülikoolile on saabunud ülaltoodud pealkirjaga mahukas teatmeteos, mis sisaldab andmeid grante ja muid rahalisi toetusi pakkuvate organisatsioonide kohta. Sellega on võimalik tutvuda teadusgrupis peahoone ruumis 304.

3. Eesti Teaduste Akadeemia infokirjad

Pakume võimaluse tutvuda ETA poolt saadetud materjalidega, mis sisaldavad informatsiooni järgmiste rahvusvaheliste programmide kohta:

—*Lectureships and Sustainable Development,*
—*Professorships in Science and Sustainable Development,*
—*Short-Term Fellowship Programme in the Basic Sciences.*

Samas on toodud ka nimekiri välismaistest teadusorganisatsioonidest, kellega on Eesti Teaduste Akadeemial sõlmitud teadlaste ekvivalentse vahetuse kokkulepped. Kokkulepetes määratud aastakvoote saavad kasutada ka Tartu Ülikooli teadlased. Välisvahetusega seotud taotluste esitamise tähtaeg on **30. november.**

REIN LEPIK,
teaduskorralduse peaspetsialist

Lehola Vanem teeb ülikoolile «Estika» talu Kanadas

Ja-jaa, see on tõsi! Seda kinnitab Lembit Kõva (alias Lehola Vanem, Kivioja peremees) kiri Kanadast. Juba mõõdunud aastal tulid selle kohta sõnumid küll kirja teel, küll Kanada eestlaste jututeemana. Seda talu ca 200 km kaugusel Torontost Ottawa—Montreali teljel Kaswakamaki järve kaldal on ta ette valmistanud Tartu Ülikoolile kinkimiseks juba mitmeid aastaid. Läinud suvel võttis ta ette juurdepääsutee ehitamise (vist 35—50 km, esialgse lepingu järgi 35.000$), nagu ta kirjutab. Järve vesi peaks 1 km ulatuses uhtuma «Estika» talu lõunapiiri ja pidavat olema imeilus. Viimases muidugi pole põhjust kahelda, teades Lehola Vanema suurt loodusearmastust ning oskust otsida ja oma kätega luua looduse ilu.

Kes peitub nende romantiliste nimede taga? Kanada eestlaste vanemale põlvkonnale on ta nimi ja kujugi hästi tuttav oma eht eestimeheliku ettevõtlikkuse ja villemernitsaliku olemisega küll isiklike kontaktide kui ka eestlaste ajalehtede kaudu. Sündinud on ta suure pere lapsena Viljandimaal, koolis käinud Võru Gümnaasiumis, aga külastanud ka loenguid Tartu Ülikoolis. Praegu sammub oma elutee 88. aastat ja loeb ennast võrulaseks või võrukeseks, nagu armastab öelda. Tema majas Kiviojal asub ka Võrulaste Koondise Suure Munamäe makett, mis suurtel võrulaste kokkusaamistel kaunistab kokkutuleku paika ja meenutab kodumaad. Kivioja talu ja Jõekääru sümboliseerivad Kanada eestlaskonna tähtsamaid institutsioone Eesti Maja, Seedrioru ja Tartu College'i kõrval. Nimelt asub seal Ühing «Eesti Suvekodud Jõekäärul» ja Jõekääru Laste Suvekodu, mille asutamisel on Lembit Kõval erilisi teeneid. Tema oli see mees, kes otsis Kanada looduse rüpest eesti lastele suvepuhkuse veetmise ja eesti keele ja kultuuri säilitamise ning edasiandmise kohta ning leidis selle kaunil Kivioja kaldal. Esmalt rajati vanasse veskihoonesse laste suvelaager ja siis talu Kiviojale. Selle järel ostis ta 365 aakrit metsistunud maad, puhastas selle risust, tegi metsast parkmetsa, kruntis ja hakkas sinna kutsuma tuttavaid suvekodusid rajama. Vaatamata tema abikaasa sõnadele: «Siia põrgusse ei tule iialgi inimese jalg!», on seal, ca 100 km kaugusel Torontost, suvel üks väike Eestimaa meile armsa loodusega. Sealkandis kannab seedri nime meil ilupuuna kasvav elupuu, ainult et need kasvavad sama võimsaks kui meie männid. Tema elutööd on jätkunud metsa korrashoiust paisjärve rajamiseni. Muide, jalutades Jõekääru suvemajade tänavatel, leiad sel tänavanimedena küll Põlva promenaadi, küll Narva uulitsa jne. jne. kogu Eestimaa kohanimesid. Tema oli ka koos Lembit Joseliniga üks esimese suusatalu rajajatest Kanadas aastakümnete eest. Elukutselt on ta olnud Eesti Vabariigis sõjaväelane, mistõttu on tal saatuse tuultes tulnud üsna pikka aega olla ka metsavend nii Eestis kui Taanimaal. Muide, Taanimaa on tal kahel korral jalgrattaga läbi sõidetud, see oli järjeks sinasõprusele loodusega. Pärast kõiki laagrivintsutusi ja vaevu saigi tema kolmeliikmelise pere koduks 1951. aastast Kanada.

❐ Lembit Kõva Paisjärvel suvemaja õuea 1990. aasta novembris.

Allakirjutanul puuduvad lähemad andmed, mis on härra Kõva heade kavade ajendiks ja millised on tema kokkupuuted olnud Tartu Ülikooliga lisaks eelpoolmärgitule, aga et ta Tartu Ülikooli kõrgelt hindab, see on kindel. Muide, ta on rääkinud, et tema perega oli põgenike laagris koos ka 13 Tartu Ülikooli haridusega inimest. Laagrit külastas endine ülikooli rektor Edgar Kant, kellega Lembit Kõva on olnud pikka aega kirjavahetuses. Ilmselt peaksid need kirjad omama ülikooli ajaloo muuseumi jaoks suurt väärtust.

Kanada ajaleht «Vaba Eestlane» kirjutas L. Kõva 85. sünnipäeva puhul pikema ülevaate tema elutööst ja avaldas foto, kus Kivioja peremees sai just oma juubelipäeval hääletada Eesti Vabariigi presidendi ja Riigikogu valimistel Jõekäärul. Mitte ainult tema ennastsalgav töö Jõekääru looduse kujundamisel ja korrashoiul, vaid ka kogu elu jooksul sellele kulutatud energia ja isiklikud ressursid ning isiklikest mugavustest loobuv spartalik elustiil teevad temast legendaarse Lehola Vanema Kanada ürgmetsades. Nagu ta oma kirjas märgib, on ta oma tegevuse nüüd üle kandnud Estika tallu Kaswakamaki järve ääres. Ilmselt tahab ta, et seal oleks tulevikus samuti kaunis metsapark kõige sinna juurdekuuluvaga, et professorid ja akadeemikud seal end kosutada võiksid. Seda aga ei ole allakirjutanul õnnestunud kuulda ega lugeda, kas see talu on ka ülikoolile juba kingitud või sellest ülikooli informeeritud. Saladust sellest Kanadas tehtud ei ole. Looduselembeline vanahärra on oma kirjaridu alustanud enda loodud värsiridadega: «Võrust Tartu Tallinna/ tee peal hõikab Estika:/ tule tarre puhkama/ eesti meeles uhkama.» Jätkugu tal energiat ja aastaid seda kena plaani ellu viia! Vahest saavad ülikooli inimesed kunagi ka nii rikkaks, et võivad sõita indiaani suve imetlema Kaswakamaki järve äärde ja tuhendedollariline taks ei ole siis kamingi probleem ülikoolile!

MILVI HIRVLAANE

Majandusteaduskonna õppejõud 1994

Janno Reiljan

1985.—1987. aastal viisin majandusteaduskonnas läbi lõpetajate küsitlused, et saada teada nende hinnangut oma õppejõududele. Siis oli see Tartu Ülikoolis uus asi, mis vähemalt esimesel aastal tekitas õppejõudude hulgas vägagi vastuolulisi arvamusi. Paljud kartsid üliõpilastelt «kättemaksu» halbade hinnete eest, teised olid lihtsalt harjunud ainult ise hindaja rollis esinema, kolmandad pidid aga oma tegematajätmistele õigusega ootama üliõpilaste objektiivset hinnangut.

Üliõpilased valmistasid tookord oma hinnangute vastutustundlikkuse ja objektiivsusega enamikule õppejõududest väga meeldiva üllatuse. «Suurte arvude seadus» elimineeris üksikud subjektiivsed hälbed ja tõi esile seaduspärasused. Halvasti õpetavad, kuid häid hindeid jagavad «head onud ja tädid» ei saanud tudengeilt sugugi kõige kõrgemaid hindeid. Mõnigi hästi töötav, kuid teistest rangemini hindepalle jagav õppejõud võis rahuldusega tunda, et tema sõnum oli kohale jõudnud ja vastu võetud. Kokkuvõttes oli aga näha, et üliõpilaste võimalus õppejõude hinnata tõstis viimaste vastutustunnet oma töö suhtes ja stimuleeris loomingulist töössesuhtumist.

Vahepealsetel rasketel reformiaastatel jäi see ettevõtmine unarusse. Töö ankeetide ettevalmistamise, küsitluse läbiviimise ja tulemuste töötlemisega oli ühele inimesele liiga suur, eriti kui seda tuleb teha hobi korras. Uue sisuga majandusõppele ja teadustööle üleminek nõudis kogu tähelepanu.

Vähemalt viis-kuus viimast aastat tegi enamik majandusteaduskonna õppejõude rasket tööd enda ümberkvalifitseerimisel — uute õppekursuste ettevalmistamisel ja muutunud majanduslikule olukorrale vastavate teadusliku töö suundade leidmisel. Nüüd on peamised sisulised raskused enamikul õppejõududest seljataga ja on saabunud aeg teha kokkuvõtteid ning üldistusi. Üks olulisemaid orientiire õppetöö tulemuste parandamisel on õppejõule kahtlemata üliõpilase hinnang. Nii sai uuesti kinni haaratud ideest taastada üliõpilaste anketeerimine õppejõudude töö hindamiseks. Käesoleva aasta algul saigi majandusteaduskonnas kontsipeeritud uurimistöö **«TÜ majandusteaduskonna õppejõud 1994»**, mille eesmärk on üliõpilaste arvamuste alusel õppetöö parandamise suundade ja abinõude kavandamine.

* * *

Seekord polnud uurimistöös tarvis piirduda ainult iseenese tarkuse ja tööga. Kõigepealt oli võimalik moodustada uurimisgrupp. Psühholoogi haridusega ja dekanaaditöös majandusüliõpilasi lähemalt tundma õppinud **Ene Kivisik** hoolitses küsitluse ettevalmistamise ja läbiviimise korrektsuse eest. Informaatikaõppejõud **Alar Pandis** valmistas ette uurimuse teostamiseks vajaliku tarkvara. Samuti oli võimalik rakendada tehnilist abipersonali.

Seekord sai toetuda ka rahvusvahelistele kogemustele. Mitmes Saksamaa ülikoolis olin huvi tundnud ka üliõpilaste arvamuste uuringute vastu ja toonud küsimustike näidiseid. Neist sünteesiti meie olukorda ja varasemaid kogemusi arvestades järgmiste küsimustega ankeet:

1. Loengu esituse selgus, loogilisus, jälgitavus;
2. Auditooriumi reaktsioonide arvestamine, oskus saavutada hea kontakt;
3. Oskus suunata üliõpilasi iseseisvale tööle, täiendava materjali läbitöötamisele;
4. Valmidus aruteluks üliõpilastega;
5. Heasoovlikkus ja taktitundelisus suhtumises üliõpilastesse;
6. Oskus panna üliõpilasi pingega tööle, nõuda võimete maksimaalset rakendamist;
7. Erapooletus ja objektiivsus;
8. Asjatundlikkus ja ettevalmistuse tase.

Võrreldes varasemaga on küsimustik kaks korda mahukam, sest tulemuste töötlemisel on käsitsitöö lauaarvutil asendunud andmete organiseerimisega andmebaasina ja statistilise töötlusega kiiretel personaalarvutitel. Võib aga kohe öelda, et edaspidi laiendame küsimuste ringi veelgi. Seekord ei mahtunud ankeeti küsimus õppejõudude töödistsipliini ja täpsuse kohta, kuid edaspidi võtame kindlasti ka selle vaatluse alla.

Üliõpilastelt paluti õppejõudude töö ülalnimetatud kaheksale aspektile hinnangut 7-pallises skaalas:

«1» — väga halb,
«2» — halb,
«3» — alla keskmise,
«4» — neutraalne (keskmine),
«5» — hea,
«6» — pigem väga hea kui hea,
«7» — väga hea.

Käesoleva aasta mais-juunis viidi läbi anonüümne küsitlus, mille käigus täitis küsitluslehe 310 üliõpilast: 124 esimeselt, 49 teiselt, 51 kolmandalt ja 86 neljandalt kursuselt (õppeaastalt). Igal üliõpilasel paluti hinnata omal valikul maksimaalselt 20 õppejõudu. Kokku said 133 õppejõudu 38 329 hinnet.

* * *

Järgnevalt esitame ankeetide töötluse mõningad üldisemad tulemused. Peamine eesmärk on seejuures hoiatada statistiliste ja sotsioloogiliste uuringutega vähe kokkupuutunud inimesi ennatlike järelduste tegemise eest. Juhiksin tähelepanu mõningatele asjaoludele, mis loodetavasti hoiavad ära andmetega manipuleerimise ja tulemuste ületähtsustamise:

1) paarikümnel laias diapasoonis varieeruval hindel baseeruvate keskmiste erinevus peab olema küllalt suur, et statistiliselt usaldatavalt õppejõudude taseme erinevust konstateerida;

2) erinevaid õppejõude hindas enamasti (rahvuselt, õppeaastalt, spetsialiseerumise suunalt) erinev üliõpilaste kontingent, millest võivad hinnangutes tekkida kvalitatiivsed erinevused;

3) väikeste rühmadega töötavatel õppejõududel on võrreldes suurte voorude ees seisvate kolleegidega

Järg 7. lk.

SUUR TUDENGIFOLKLOORI KOGUMISE VÕISTLUS

NB! Tartu Ülikooli üliõpilased, õppejõud, vilistlased!

Just nüüd, novembri esimestest päevadest algab üle-eestiline tudengifolkloori kogumine. On olemas ametlik pärimus täpsete faktide ja daatumitega ja mitteametlik pärimus, mis räägib vahel selgematki keelt ajastust ja inimestest, kes ühel või teisel ajal elasid, missuguseid jutte nad rääkisid, kuidas käitusid, mida uskusid ja mõtlesid.

Kutsume teid kõiki jäädvustama iseenda ja oma *alma mater*'i pärimust!

Seal, kus on tudeng, toimub alati midagi vaimukat ja naljakat ning juhtumused oma elu parimatest aastatest jäävad kustumatult meelde. Ainevaldkondi võib siit leida piiramatult: tudeng eksamil, loengus, praktikumis, koolipraktikal, suhted teiste kursuste, teaduskondade ja kõrgkoolidega; õppejõud, professorid, rektor; kombed, tavad, tähtpäevad; killud, paroolid, keelenaljad; jutud, anekdoodid; tudengilaulud, mängud; elu korporatsioonides, malevas, kunagised kolhoosinädalad jpm. Selleks, et omalt poolt veidi vastaja sulejooksu suunata, trükime allpool ära ka folkloristide ja folkloriüliõpilaste koostatud küsimustikud.

Samas ei tohi loomulikult unustada ka tudengifolklooori vastaspoolt — õppejõu repertuaari. Eri teaduskondades levivad õppejõudude seas tudengitest terved anekdootide seeriad. Seepärast ootame aktiivset osavõttu ka teilt, lugupeetud õppejõud ja professorid! Loodame, et panete kirja nii oma õpinguaegade tudengifolkloori kui õppejõudude ringkondade pärimust.

Kutsume osa võtma ka kõiki akadeemilisi ühendusi, korporatsioone, kelle liikmeskond paremini oma (või ka teise) korporatsiooni pärimust, traditsioone, laule jm. edasi annab.

Kirjutada võid igal pakutud ja Sulle sobival teema(de)l. Tore oleks, kui ühele küsitluskavale vastaksid põhjalikumalt, kuid mingeid piiranguid siin ei ole. Kui Sa ei soovi nimetada oma nime, siis lisa oma töö juurde, kas oled poiss või tüdruk ning kus õpid. Kirjutada võib ilma tsensuurita, sest avaldamisele need ei kuulu. Vastata võib ka mitmekesi, sel juhul tuleks juurde märkida kõigi osaliste nimed. Kogu materjal säilitatakse rahvaluule arhiivis, sellest koostatakse eraldi tudengipärimuse kogu.

VORMISTAMISEST

Kirjuta vihikusse, kirjapaberile või arvutikettale. Palun jäta vabaks lehe siseserv (ca 3 cm). Töö ette kirjuta oma nimi, vanus, teaduskond ja kursus, kus õpid või õppisid.

Vastused võiksid olla esitatud mõtteliste tervikutena ja olla nummerdatud, järjekord pole oluline. Uut lugu alusta võimaluse korral uuelt realt. Lisa igale tekstile — nii palju kui võimalik - selgitavaid märkusi: päritolu kohta (kellelt kuulsid; millises seltskonnas kasutatakse või kasutati, kas kasutatakse ka praegu või on ta käibelt kadunud, kui sageli ja millises situatsioonis kasutati, kas mõnel neist lugudest oli kindel jutustaja, kuidas nad levisid). Kui jutustamisel kasutati erilist intonatsiooni või mõnikord žeste ja miimikat, siis tuleks seegi kirja panna.

Ootame ka fotosid. Materjali võib ka helisalvestada ja filmida. Kui esitad lindistatud või videokassetile jäädvustatud materjali, siis võid soovi korral saada vastu tühja kasseti. Lindistamiseks ja filmimiseks saab abi ka meilt. Kui Sul on üliõpilaspäevilt alles kursuse vm kroonikaid, laulikuid ja muud huvitavat materjali, millest Sa ei raatsi loobuda, siis saada meile valguskoopia või lepi kokku selle kopeerimise suhtes.

Oma kaastöö toimeta aadressil:

Eesti Rahvaluule Arhiiv, Kirjandusmuuseum, Vanemuise 42, Tartu EE2400. Märgusõna: **Tudengifokloor** (tel. 430077, 430053, 430045) või too TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule õppetooli (ph. 242), tel. 435494.

JÕUDU TÖÖLE!
Tudengifolkloori toimkond

AUHINNAD

Parimaid vastajaid premeeritakse. Eraldi auhinnad on iga teema, iga kõrgkooli parimale vastajale. **Peaauhinnad on 1000-kroonised**; on ka hulganisti väiksemaid rahalisi preemiaid. Auhindadeks on veel: rohkesti õlut, T-särgid, kohv, raamatud ja palju muud huvitavat.

Võistlus lõpeb suure õllejämmiga.

Võistluskogumine kestab 1. novembrist 1994 kuni 31. märtsini 1995.

SÕBER, PANE TÄHELE!

Folklooriliikumine Eestis on viimastel aastatel järjest hoogu võtnud ning varsti ta arvatavasti võtab kätte ja hüppab. On toimunud "Viru särud", "Järva jõrred", "Pärnu pralled" jpt. giga- ja galasündmused.

Nüüd kutsuvad Kirjandusmuuseumi rahvaluule osakond, Eesti Keele Instituudi folkloristika osakond ning TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool Tartu üliõpilasi osalema folklooriürituses **"KILLUKILVAD-94"**.

Killukilvad on üks osa suuremast kogumisvõistlusest "Tudengifolkloor". Nad toimuvad s.a. novembris. TÜ ja TPMÜ rektoraatidelt on saadud põhimõtteline luba leida neist kõrgkoolidest *n* heasüdamlikku õppejõudu, kes loovutaksid oma loenguajast *m* minutit, mille jooksul kuulajail palutakse kirja panna nii palju tudengislängi, kilde, paroole (jm. lühifolkloori), kui nad suudavad meenutada omast peast ja/või põgusa saatematerjali abil.

Kilbade tulemusel laekuv killustik jm. materjal säilitatakse Kirjandusmuuseumi rahvaluulefondis. Parimaid killukorjajaid premeeritakse. Preemiafond on järgmine:

1 peapreemia – 1000 kr.;
2 teist preemiat – à 500 kr.;
3 kolmandat preemiat – à 333 kr.

Olenevalt eri tasemega tööde hulgast võib preemiakomisjon väljaantavate preemiate hulka ja suurusjaotust muuta.

Killuerudiidid, kes seda ainest tahaksid ka pärast kilbasid ulatuslikumalt talletada (või ongi sellega juba algust teinud), võivad osaleda "Tudengifolkloori" põhivoorus, mille kohta käiv info (tehnilised reeglid, küsitluskavad jne.) edastatakse eraldi. Suures voorus osalemine on kindlasti lisaeelduseks killukilva-preemiatele pretendeerimisel. Niisiis,

SÕBER, ÄRA IMESTA,

kui oled ühel niigi lohutul sügishommikul otsustanud maksimasohhisti mängida ja karistada end veel ka loengusse mineku läbi ja lähedki ja arvad umbkaudu teadvat, mis ootab Sind ees, aga õppejõud ei jätkagi oma vana tuntud headuses jahu elektrolüütidest, zoofüütidest, jõerüütidest, trombotsüütidest, troglodüütidest, sküütidest ega muudest müütidest, vaid jagab laiali ühes hoopis teised paberid ja teeb ettepaneku paberisse paneku asjus, kusjuures panna tuleks sinna nimelt kilde. Ta räägib lahti ka tausta: kuna teatavasti on kerge, väga kerge olla ebanormaalne, siis on lähiminevikus tekkinud järjekordne uus liik hulle, kes maniakaalselt püüavad korjata kilde, ja ravi seisneb selles, et neile tulebki anda kilde, kuid sugugi mitte igasuguseid, vaid neid, mida varem kutsuti paroolideks — see on neile parim.

Sõber, kui nii juhtub, siis ära pööra ära ja ära lase pilti eest ära minna ega juhet kokku joosta, vaid pane karp kinni tagasi ja mõtle sellele, et nende hullude jaoks võib asjas olla üsna suur uba ja võib selguda koguni, et asi tervenisti on tegelikult Eesti Asi. Pole ka mingit muret, et võiksid siin kuidagi ämbrisse astuda, sest esiteks pole ämbritki ja teiseks Sa suudad seda küll, kui vaid viitsid, sest pole mingi saladus, et Su pea on kildudest pungil ja neid pudeneb sealt kõikjale Su ümber lausa iga kümne sekundi takka nii spontaanselt, et Sa ise ei märkagi. Ma saan aru, sõber, et mingi tühise šokolaadi nimel seda ju ei teekski, aga Sa püüa kujutleda, mida hullud võivad ette võtta, kui neile tänulikkus peale tuleb.

(Jutt jätkub juba sündmuskohal)

FOLKLOORIKOGUMISE AJALOOST: üliõpilased vaimuvara jäädvustamas.

Üliõpilaste rahvaluulekogumise algaegadest saab mõistagi juttu olla vaid seoses Tartu Ülikooliga. Ja kui tagasi vaadata sellele üle saja aasta tagasi alguse saanud vaimutöö lõigule, siis selgub, et üliõpilast kutsuti oma õblukest õlga alla panema siis, kui kogumistööga mingil konkreetsel põhjusel kiireks läks. Kuigi Jakob Hurdal oli sadu vabatahtlikke kaastöölisi kogu maal, osutus vajalikuks regivärsiliste rahvalaulude kogumiseks välja saata ka üliõpilasi. Hurda aruannetes sai see töö kõvasti kiita. Asjalikumaid osalejaid oli filoloogiaüliõpilane Oskar Kallas koos meditsiini õppiva Mihkel Ostroviga. Sada aastat tagasi jõudis O. Kallas oma kogumismatkadel juba ka asundustesse väljaspool Eestit ning algatas peagi rahvaviiside kogumise aktsiooni.

Kui Eesti Üliõpilaste Selts ei oleks 1904—1916 Oskar Kalda algatusel rahvaviiside jäädvustamist ette võtnud, ei oleks kiiresti hääbuvast rahvaluulest mõnekümne aasta pärast enam kuigi paljut üles kirjutada olnud. Kujunes omapärane tööjaotus. Tartu üliõpilased panid kirja laulude, sealhulgas mängu- ja tantsulaulude sõnad, Peterburi konservatooriumis õppivad tulevased muusikategelased kirjutasid noodi. Sestap võib Eesti Üliõpilaste Seltsi nime kandva rahvaluulekogu (EÜS) lehekülgedel leida Miina Hermanni (Härma), Juhan Aaviku, Peeter Süda, Juhan Simmi, Mart Saare, Cyrillus Kreegi jt. nimesid. Väga heaks tekstide kogujaks osutus Kuusalust pärit Gustav Vilberg, hiljem botaanikuna ning rahvapäraste taimenimetuste kogujana eesti teaduse ajalukku läinud Gustav Vilbaste. EÜS-i kogu pärineb 36-lt viisikirjutajalt, sõnade kirjutajaid oli 38; viise koguti üle 13 000, tekste ligi 20 000. Muidugi püüti üliõpilaste kogumiskäike kuigivõrd kompenseerida, paluti annetusi seltsidelt, isegi eraisikutelt, korraldati heategevusõhtuid. Tasu oli pigem sümboolne. Oskar Kallas tunnistas hiljem: "Tõsi, kesteab missugusest koguja töö tasumisest pole juttugi. Nad said vaid 10 rubla nädalas, mis kulus sõidurahaks ja laulikutele tasu maksmiseks."

Järgmine suurem üliõpilaste osalusega folkloorikogumise aktsioon seostub Eesti Vabariigi loomisega ning tollase rahvaluuleprofessori M. J. Eiseni nimega. Eiseni käsutusse antud rahasumma ajendas teda andma laekuvale rahvaluulekogule signatuuri EVR. "Seletuseks olgu öeldud, et EVR tähendab Eesti Vaba Riik — neid laule, mis riigi kulul korjatud," kirjutas ta Soome kolleegile Kaarle Krohnile saadetud laulukoopiate kaaskirjas. Kust võis ta aimata, et saabuvad ajad, mil Eesti Vabariigi nime kõnes ega kirjas ei või nimetada. Alates 1949. aastast sai aastatel 1921—1927 laekunud 8333 lk. suurune rahvaluulekogu EVR asemel uue tähistuse. Nüüdsest nimetati see Eiseni stipendiaatide koguks (E,StK).

Seltskond, kes tollal rahvaluulet kogumas käis, oli üsna kirev. See ettevõtmine polnud mingi filoloogide eelisharrastus. Stipendiaatide kogu esimese mapi moodustavad tulevase meediku kirjapanekud Audrust ja Tõstamaalt. Pärnumaal kogusid ka mõned õigusteaduskonna üliõpilased. Mitmed osalised kogusid paralleelselt ajaloolist traditsiooni ning arheoloogiasse puutuvaid andmeid või keeleainestikku. Koguti peamiselt suvevaheajal nii oma kodukandis kui nendesse piirkondadesse saadetuna, kust seni oli vähe kogutud. Kogumisaktsioonist võttis osa kokku 35 isikut, sealhulgas ka ülikooli vabakuulajaid ning inimesi väljastpoolt.

Algul ei tahtnud töö käima minna. Eisen nurises kirjas Kaarle Krohnile (1921): "Paari koguja töö oli suvel null. Ma ei usu ometi, et materjali ei leidunud, vaid et korjajad ei osanud tööd teha ega lihtsalt viitsinud. Need ei olnud pealegi mu õpilased ega sellekohasel instruktsioonikursusel käinud." Kuigi Eisen on oma kurtmises maininud juhendamist, polnud see küllap kuigi põhjalik või puutus tõesti üksikutesse stipendiaatidesse. Mitmed on kogunud peaasjalikult laule, sest teisi žanre ei osatud folklooriks pidada, mitmed on peljanud variante (mõistatusi ei kogutud kartuses, et nad olla juba kõik üles kirjutatud). Puudusid küsitluskavad, milleta hilisemate aegade kogujad ei oskaks oma tööd ette kujutadagi. Mis juhendamises vajaka jäi, seda kompenseeris tollase tudengi intuitsioon ja ergas taip. Omaalgatuslik on olnud kogumistöö muljete ning rahvaluuleteadjate elukäigu kirjapanek. Hiljem sai välitöödepäeviku kirjutamine traditsiooniks ka elukutselistel folkloristidel.

Kui 1927. aasta sügisel loodi Eesti Rahvaluule Arhiiv (ERA), andis M. J. Eisen oma rahvaluulekogud üle Tartu Ülikoolile ning 31. oktoobril 1927 deponeeriti need Eesti Rahvaluule Arhiivi. Kogud nimetustega EÜS ja E, StK asuvad tänini kõrvu riiulitel samas fondiruumis, asukohaga Tartus, Vanemuise 42. Juba ERA kollektiivi liikmena jätkasid kogumistööd varem Eisenile kogunud Paul Berg (Ariste) ja Richard Viidebaum (Viidalepp), peagi liitusid üliõpilane Herbert Tampere, Rudolf Põldmäe jt. — kõik ülikooli kasvandikud ning tulevased teadlased.

ERA päevil algatati ning viidi tulemusrikkalt lõpule mitmeid suurkogumisi (lastemängud, kohamuistendid), pärast Teist maailmasõda andis tuhandeid lehekülgi uuemate rahvalaulude kogumise aktsioon. 1992. aastal viidi läbi tänapäeva koolipärimuse suurkogumine üldhariduskoolides.

Nüüd on järg suurkoolide käes, sest ei Hurda, EÜS-i, Eiseni, ERA ega ühegi muu kogumisaktsiooni aegu ei ole üliõpilased süstemaatiliselt kogunud folkloori iseendilt.

Mall Hiiemäe,
Kirjandusmuuseumi rahvaluule osakonna vanemteadur

(Järg 4. lk.)

(Algus 3. lk.)

KÜSITLUSKAVAD

Üliõpilasaastatest jääb meelde värvikaid ütlusi, anekdootlikke juhtumisi või lihtsalt huvitavaid, millegi taustaks olevaid mälestusi. Nendes võivad tegutseda oma kursuse- ja toakaaslased, teiste osakondade ja kursuste õppurid või siis ammu kõrgkoolist lahkunud, kuid tudengipärimuses kinnistunud legendaarsed persoonid, hilisemad tunnustatud õppejõud ja teadlased, kelle tudengiaegsetest seiklustest ikka ja jälle isekeskis mõnusaid lugusid jutustatakse. Tuleta meelde ja pane kirja need jutud, anekdoodid, aga ka hüüdnimed, lühendite seletused jpm., mida on Sinu sõpruskonnas levitatud ja kasutatud. Mälu värskendamiseks pakume välja mõned pikemad ning lühemad teemad.

Loengud ja loengul juhtunu — õppejõudude harjumusi loengupidamisel, nende suhtumine puudujatesse ja hilinejatesse, pärleid õppejõusõnavarast jne. Kõrvaltegevused (anonüümkirjad jm).

Praktikumid, ekspeditsioonid, koolipraktika, kolhoosinädalad.

Iga eriala praktikumide, ekspeditsioonide, koolipraktika jms. kohta levib arvukalt põlvest põlve igihaljaid lugusid ja juhtumusi (tudeng anatoomikumis, neiud bioloogiapraktikumides, esimesed iseseisvad tunnid koolis jne.).

"Punased ained" ja sõjaline algõpetus.

Suhted teiste kursuste, teaduskondade ja kõrgkoolidega.

Kuidas nimetatakse ja iseloomustatakse teiste osakondade ja kõrgkoolide tudengeid ("metsamehed", "loll nagu juurakas"; TPI — rauakool, EPA — Elu Parimad Aastad, TRÜ üliõpilased — sinimütsikesed või tindiplekid, mudapumbad — EPA maaparanduseriala tudengid).

Õppejõud, professorid, rektor.

Skandaalsemad ja legendaarsemad õppejõud, professorid ning kateedrid. Õppejõudude harjumused, suhted üliõpilastega, tutvusringkond, isiklik elu, noorus, hüüdnimed (millest alguse saanud?). Suhted ja läbikäimine välislektoritega, nende harjumused ja keelekasutus. Millise õppejõuga suheldi kui pedagoogiga, kellega kui inimesega? Milles see avaldus? Werneri kohvik.

Kombed ja tavad.

Tudengilaadad, trepi- või õllejooksud, kursusepulmad, konspektide põletamised vm. Ühikates vee pildumine. Graffiti rõivastel, plankudel, ühikates jm. Peod. Labrakad. Suhted alkoholiga. Erinevate alkoholimarkide rahvapärased nimetused.

Tähtpäevad.

Kas ja kus tähistati/kse ühiselt (oma toa, sõpruskonna, kursusega) kalendritähtpäevi? (Nt. mardi-, kadri-, vastlapäev, lihavõtted, meeste- ja naistepäev, 1. aprill, volbripäev, jaanipäev, valentinipäev, hingedepäev, advent, vabariigi aastapäev, talvine pööripäev, kevade algus) Kirjeldage jõule (mida söödi ja joodi erinevalt teistest päevadest?).

Kas pühitseti ametipäevi (ajakirjanikud ajakirjanduspäeva vms). Kas ja kuidas võeti vastu kevadet, suve, sügist, talve? Kas ja millal viidi kalmistule küünlaid. Hinnang oma ja teiste teaduskondade või eriala tudengite harrastustele. Kas, kus ja kuidas ja kellega koos peeti kursuseõhtuid (vanemad-nooremad koos, eri teaduskonnad või kõrgkoolid koos; juhendajate-õppejõududega või ilma). Kas ja kuidas peeti poolediplomipidu (ekvaatorit), viimase-loengu-pidu; kuidas tähistati eksameid ja sessi lõppu? Milliseid pidusid veel peeti ja kuidas? Mida veel tähistati? Mida räägiti teiste teaduskondade üliõpilaste kohta (arvamused, suhtumised).

Mängud

Millised on üliõpilaspõlves mängitavad mängud? Kas jätkatakse lapse- ja koolipõlves mängitud (seltskondlikke jm.) mänge või hakatakse nüüd mängima hoopis muid (ainult tudengite seas tuntavaid mänge?

Kas mängitakse meelsamini heade tuttavate ringis (ühikakaaslased, sõpruskonnad, kursusekaaslased) või hoopis võõraste hulgas. Tutvumise hõlbustamiseks leiate alljärgnevalt viited mõnedele mängurühmadele ja mängudele. Muidugi mõista loodavad koostajad, et vastajad seda omalt poolt rikkalikult täiendaksid.

Paberimängud

Pange kirja mängukirjeldus, lisage, kus, millistes situatsioonides, kelle vahel neid tavaliselt mängitakse?

Mõningaid paberimänge: "Laevade pommitamine", "Trips-traps-trull", "Korstnapühkija", "Kartulikuhi", "Poiss ja tüdruk", "Lind, loom...", "Rebane", "Ühisjoonistamine", "Kinnisilmi joonistamine", "Täpimäng", "Ülespoomine", "Piiramine", "Ühisluuletamine", "Pastapliiatsiralli" jpt. Joonisülesanded "Joonista ühe joonega" jm.

Seltskondlikud mängud

"Pikk nina", "Silmapilgutamine", "Telefon", "Eseme mõistatamine", "Lind lendab", "Laeva täitmine", "Tuvide söötmine", "Pudel", "Tikumäng", "Üks tool vähem", "Luuamäng", "Aja lehel tantsimine", "Haigus ja arstim", "Numbrimäng" jne. Mängijate teadmatusel põhinevad mängud ("Kosmonaudi eksam"; "Kes suudles" jt. pimedamängud); mängud, mis sobivad omavahel võõraste inimeste tutvustamiseks ja nimede kiiremaks meeldejätmiseks; naerutamismängud ("Vanaisa vanad püksid", "Must, valge, ei, ja" jms.).

Kaardimängud ("Kuus lehte", "Bismarck", "Eesel"), **tikumängud** ("Muuda loom kahe tiku ümbertõstmisega rõõmsaks", "Pane loom kahe ümbertõstega tagasi vaatama" jm.).

Laulu- ja ringmängud. "Me lähme rukist lõikama", "Kes aias?", "Üks peremees võtab naise", "Tore tädi", "Üks ühte", "Aadamal oli seitse poega", "Laurentius", "Üksinda kõnnin ma", "Need kosjad tulid saarest" jpt. Millises seltskonnas neid mängitakse?

Kas tudeng mängib ka **liikumismänge** (palli-, jooksu-, jõu ja osavusmänge)? Kirjeldage neid!

Milliseid uusi mänge olete õppinud oma tuttavatelt välismaa ülikoolidest? Milliseid olete nendest oma sõpradele ja tuttavatele edasi õpetanud?

Tudengilaulud

Mis laule Teie ülikooliajal lauldi? Ennekõike huvitavad meid küll endatehtud sõnade, viisi või nende mõlemaga laulud. Et aga kogu repertuaarist pilti saada, märkige ka raadio või mõne muu sellise "ametliku" kanali kaudu levinud, kuid üliõpilaste seas kasutusel olnud laulud.

Viimaste puhul piisab paljast mainimisest juhul, kui esitusviis tudengite hulgas ei erinenud tõepoolest kommunikatsioonivahendi kaudu kuuldust (mõeldud on just sisu sihiteadlikku muutmist). Kui aga midagi olulist, laulu tähendust muutvat siiski on, siis märkida täpsemalt.

Vahel võidi laulu esitada ka (väliselt) muutmatuna, esitamisviis ja selles avalduv suhtumine olid aga hoopis teised. Sellistel juhtudel andke seletav kommentaar. Kui võimalik, märkida allikas, kust laul tudengirepertuaari võeti.

Meenutamiseks mõned üldisemad laululiigid ja -teemad:

* õlle- ja viinalaulud,
* vanad tudengilaulud,
* rahvalaulud ja rahvalikud laulud,
* paroodiad tuntud lauludele,
* sõja(väe)laulud,
* poliitilised laulud,
* võõrkeelsed laulud,
* malevalaulud,
* luuletajate sõnadele loodud laulud,
* oma teaduskonna või kursuse laulud,
* estraadi- jm. laulud.

Märkige selle kohta teksti järele veel mitmesuguseid tarvilikke lisaandmeid:

*** kas ja kui levinud laul oli (omaloominguliste või tudengiansamblite vahendusel levinud laulude puhul on oluline osutada, kas seda laulis ainult autor või lauldi seda ka teiste poolt);**

*** võimalik(ud) esitamissituatsioon(id);**

*** päritolu, kellelt kuulsite või õppisite;**

*** kunas laul levis, millal seda kuulsite;**

*** kas laulu esitati kindlatel asjaoludel - teatud seltskonnas, teatud tegevusega seoses vms.;**

* paljud tekstid pole kindlasti üheselt mõistetavad, vaid nõuavad kajastuva ajastu ja keskkonna tundmist - andke olulisemad viited neile. Näiteks seletage lahti moonutatud nimede ja hüüdnimede kasutamine. Tutvustus oleks vajalik ka isikute puhul, keda kõrvalvaataja ei pruugi tunda;

* märkige ka, kuidas seda esitati — kooris (eesütlejaga või ilma), pilli saatel vms. Kui pilli saatel, siis millise? Kas laulusõnad olid peas või lauldi trükitud teksti järgi? Millise järgi?

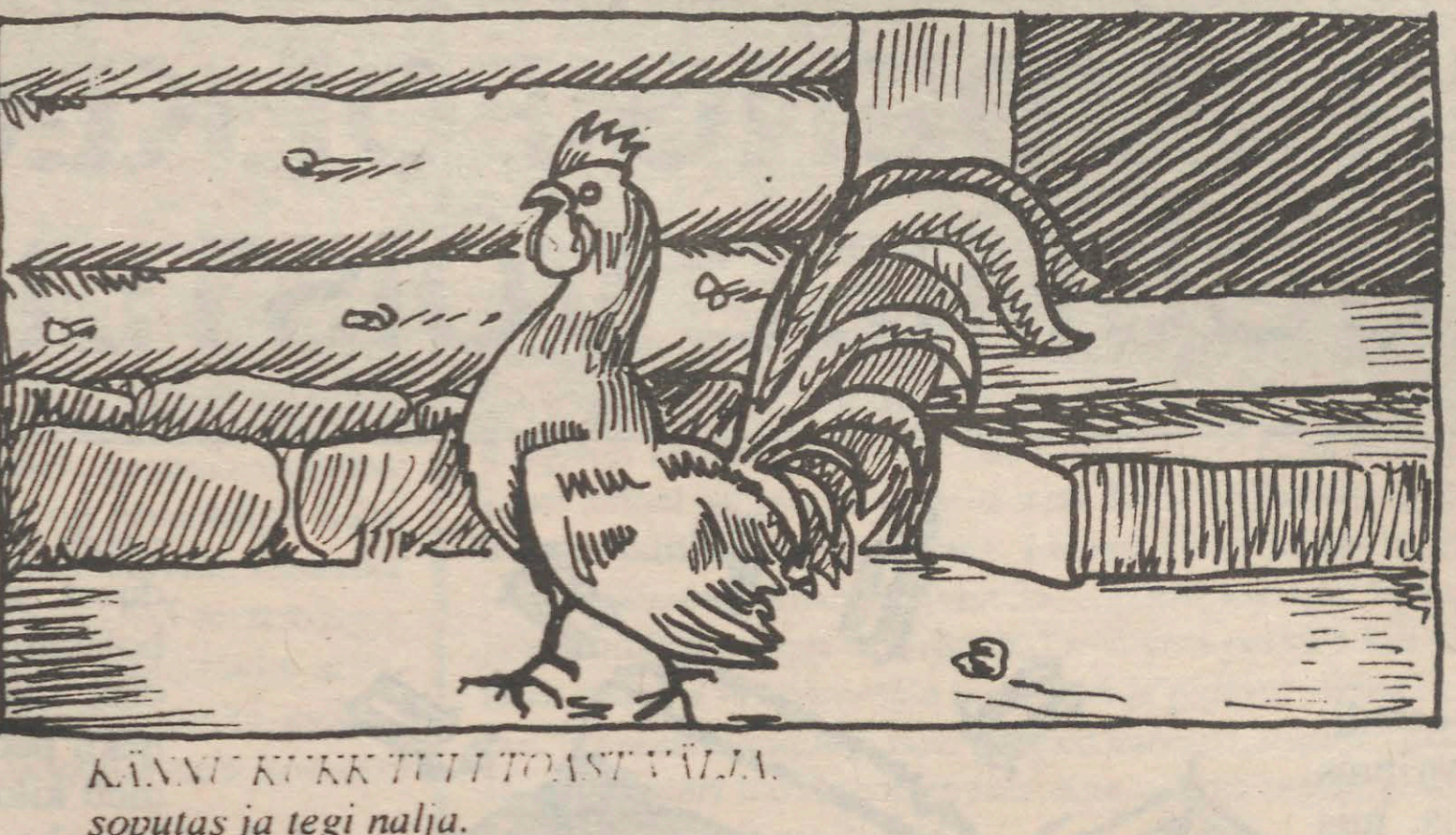

KÄNNU KUKK TULI TOAST VÄLJA,
soputas ja tegi nalja.

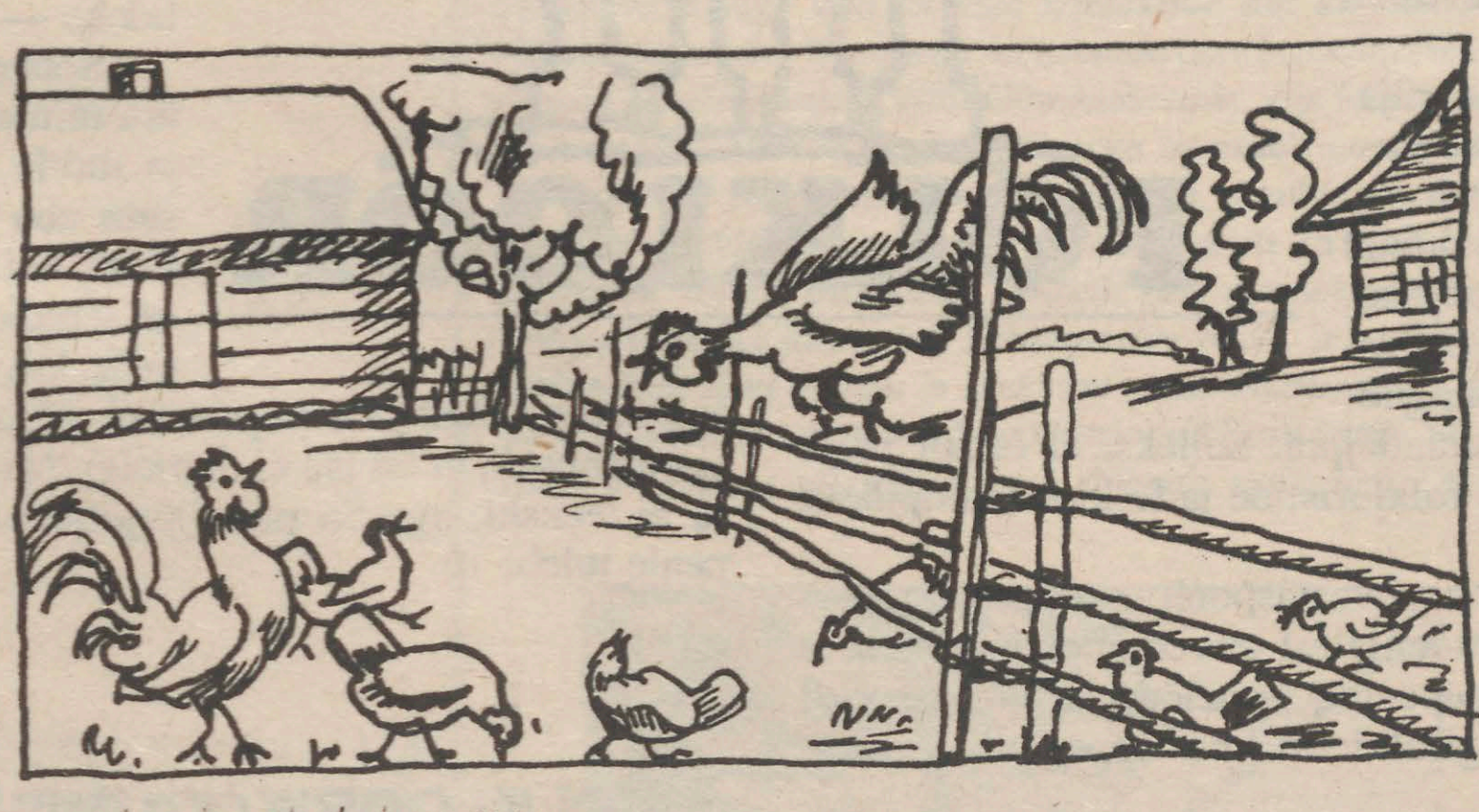

Lendas yle Tohvri aia,
tahtis Tohvri kanu kaia.

Tohvri kukk kuid kodus oli,
sellepärast tôusis tüli.

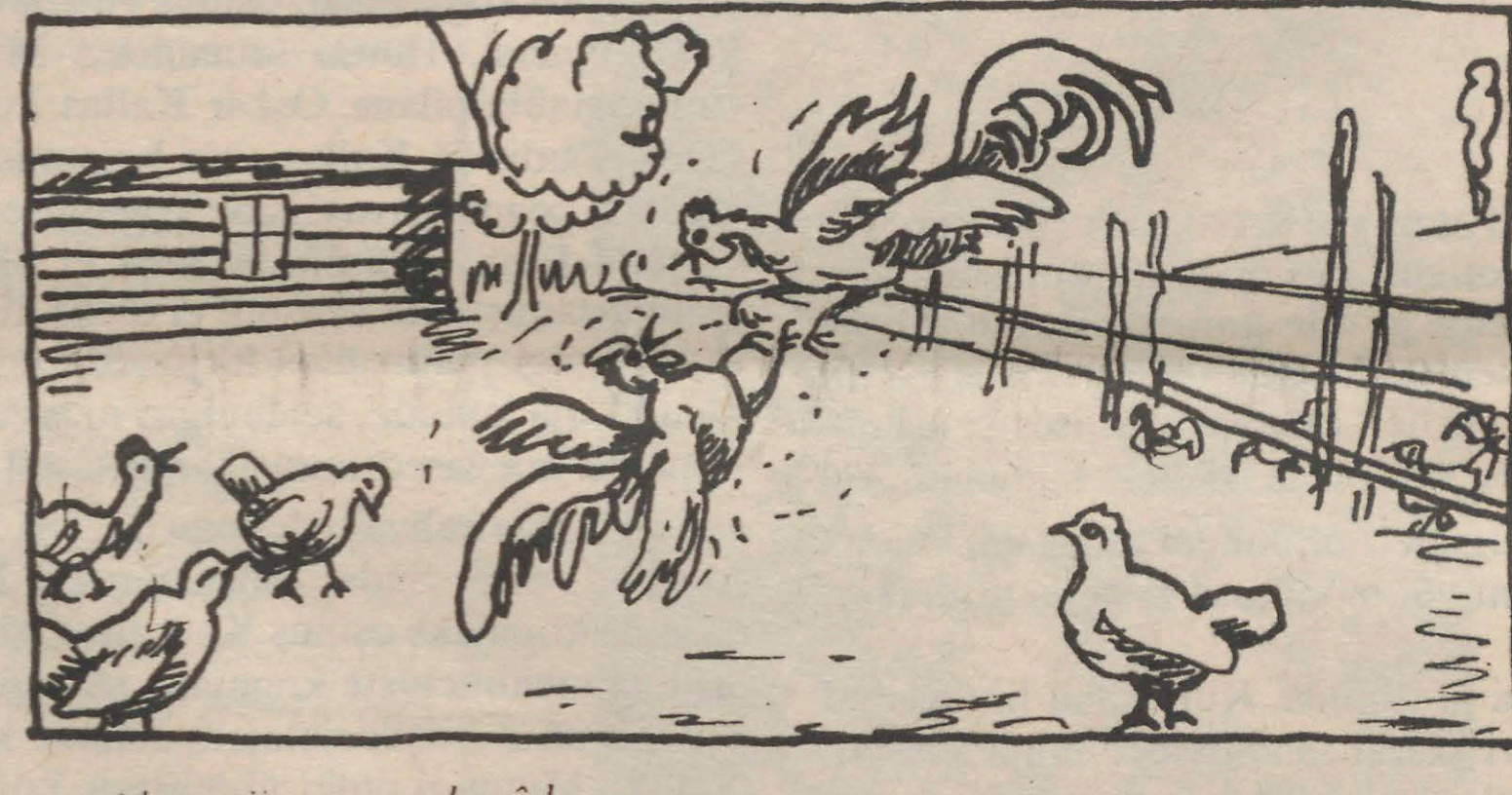

Algas siis suur nokasôda,
kanad kurvalt vaatsid seda.

Tohvri Toomas ja ta vend,
nende vahel vettind känd.

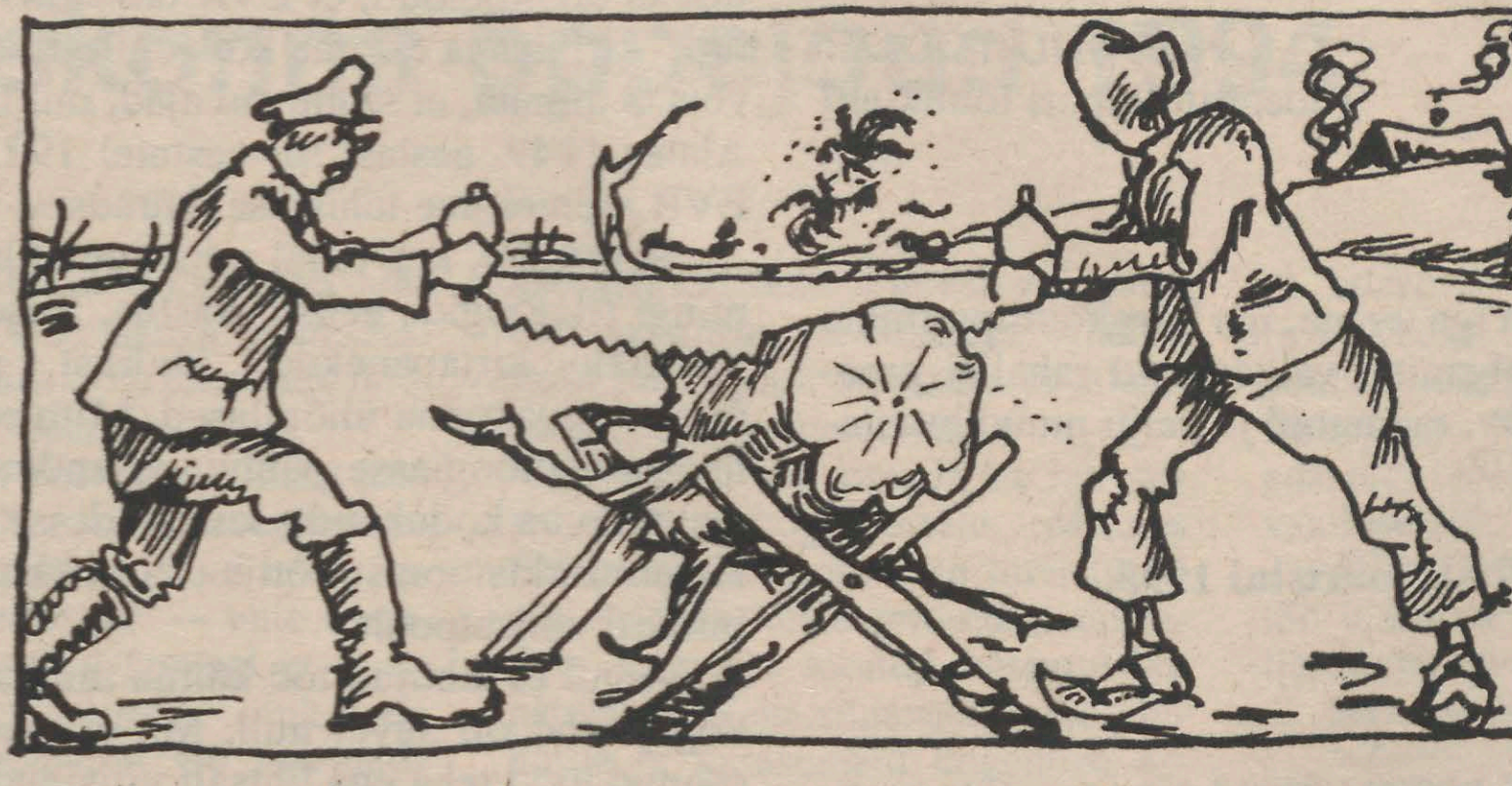

Seda nemad saagisid
ja kukke tyli vaatlesid.

Kui Tohvri Toomas seda nägi,
et Kännu kukel suurem vägi,

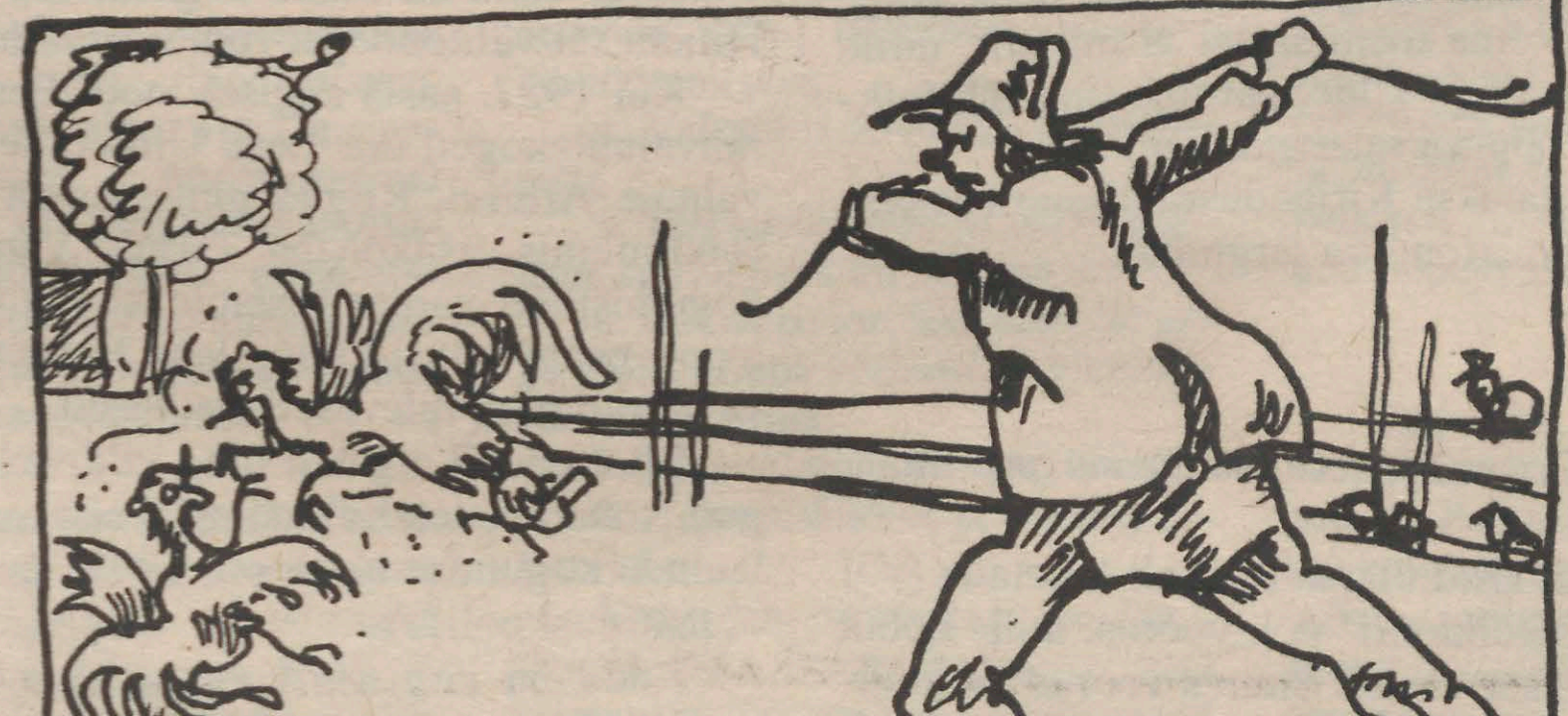

siis ta vottis pika vaadi,
tômbas kukel yle kuudi.

Nii et Kännu kukk jäi maha
Tohvri Tooma aia taha.

Kui Tohvri Toomas kukke lôi,
siis Kännu Mihkel kodus sôi.

Kuis ta nägi, keegi ei tää,
kuid ta varsti oli sääl.

Killud, paroolid

Palun pane kirja **KILDE** e. **PAROOLE** e. kuidas Sa ka nimetaksid neid ütlusi, mida kasutad ise või oled kuulnud kasutatavat.

Mõned näited:

Nii ühte kui teist ja leiba pole vajagi!

- päritneb raamatust ja multifilmist "Karupoeg Puhh",
- kasutusel Varesepalu Gümnaasiumi 9[a] klassis ja terves koolis,
- olnud kasutusel juba mitu aastat, ka praegu üsna sageli,
- vastuseks küsimustele: Mida teile pakkuda? Kas seda või teist?

Lihtsalt suurepärane kisell!

- päritolu ei mäleta,
- aktiivses kasutuses Varesepalu Gümnaasiumi vanemates klassides aastatel 1992/93,
- söögivahetunni parool,
- rõhutatakse sõna suurepärane.

Aga minu isa kasvatab lapsi!

- reklaamist: Aga minu isa kasvatab rapsi!,
- kasutusel Varesepalu Gümnaasiumi 8[b] klassis,
- umbes aasta eest kasutati rohkem, viimasel ajal harva.
- kasutatakse suvalistes olukordades ilma erilise tähenduseta.
- matkitakse reklaami intonatsiooni

jne. jne. jne.

Lisa igale tekstile - nii palju kui võimalik - järgmisi selgitavaid märkusi:

1. Kust pärineb? S.t. otsesed (täpsed) või moonutatud tsitaadid:

- filmidest,
- reklaamidest,
- naljasaadetest,
- teatrietendustest,
- raadiost,
- lauludest,
- raamatutest,
- tuntud isikutelt,
- kaasõpilastelt,
- anekdootidest,
- vanasõnadest, kõnekäändudest,
- või mujalt.

2. Millises seltskonnas kasutatakse või kasutati?

- õpilased (nooremad või vanemad klassid, üks klass v. terve kool jne.),
- üliõpilased (teaduskond, nooremad või vanemad kursused, üldiselt levinud jne.),
- töökollektiiv,
- matkagrupp

jne. jne.

3. Kas kasutatakse praegu (u. mis ajast alates käibel olnud) **või kasutati varem** (millal?) **ja on nüüdseks käibelt kadunud?**

4. Kas kasutatakse sageli või harva?

5. Kas kasutatakse mingis kindlas situatsioonis ja tähenduses (näit. *tšumadan ukradina* - kui koolikott on kadunud) **või erinevates olukordades ja erineva tähendusega või hoopis tähenduseta** (*see on Vant, ta läheb okastaime kastma*)?

6. Kas öeldakse mingi erilise intonatsiooniga (näit irooniliselt vm.), **hääletooni või -tugevusega, mõnda sõna rõhutatakse eriti?**

7. Kas lisanduvad mingid žestid, miimika vms? Kas kasutatakse mingeid esemeid?

Ära unusta kirja panna ka

- võõrkeelseid,
- murdekeelseid,
- moonutatud keelega ütlusi,
- pärisnimede abil moodustatud pilkelauseid,
- korduvalt kasutatavaid liigutusi, žeste vm., millega sõnu ei kaasnegi,
- ning muud, mida siin pole taibatud küsida.

Paber kannatab antud juhul palju! Kirjuta üles ka sündsusetud või riivatud killud, muidu pole pilt objektiivne.

Ja veel:

1. Kas Sina ise kasutad palju paroole? Teised Su tuttavad?
2. Kas kasutad paroole ainult teistega suheldes või ka üksi — näiteks mõteldes?
3. Sinu arvamus: miks neid üldse kasutatakse?

(Järg 5. lk.)

(Algus 3. lk.)

Malev

See küsimustik eeldab, et oled viibinud EÜE-s (EÕM-s), aga sellest pole katki midagi, kui Sulle pole antud õnne seal viibida. Sa võid lihtsalt kava alusel kirja panna kõik kõlakad, legendid, anekdoodid, kõnekäänud ja muu sellise kraami, mis EÜE-st Sinuni erinevaid teid ja radasid pidi on jõudnud. Sellisel juhul tahaksime muidugi teada, mis teed ja rajad need olid ning mis asjaoludel ja tegevuse jooksul see juhtus (näiteks ühikapidude suitsupausi ajal mõnelt vanalt olijalt kuuldud jms.). Allikate ja info levimise keskkonna täpne teadmine aitab meid tublisti folkloori levimise uurimisel.

Need õnnelikud aga, kes olnud malevas ja keda laiskus ei sega, võiksid allpool olevate märksõnade varal kirja panna oma isiklikud elamused, tähelepanekud, mälestused jne. jne. Lisaks oma rühma elu valgustamisele võiks järeltulevatele põlvedele jäädvustada ka teavet teiste rühmade, regioonide, staapide jms. kohta.

Eriti hinnatud on nn. kogupaketid, mis eeldavad rühmatööd. See oleks ülevaade ühest rühmast läbi aegade. Sama materjal võiks olla esitatud läbi mitme tegelase prisma (lihtmalevlased, komandör, komissar, partisan). Materjali on soovitav grupeerida aastate kaupa. Loomulikult laienevad eelmistes lõikudes loetletud soovid ka siia valda. Kirja tuleks panna ka (ja eriti) eelmistest aastatest edasikandunud pärimus. Mustad rühmad ehk *black*'id käivad ka sellesse kaalukategooriasse.

Teemad ja märksõnad. Palume kirja panna KÕIK, mis antud teema kohta meelde tuleb: tõsielulised faktid, üksikasjalised (situatsioonide, tegevuste, tegelaste, nende välimuse jms.) kirjeldused, legendid, kuulujutud, anekdoodid, kõnekäänud, traditsioonid jne. Juttude, pajatuste jms. juures teatada, kust jutt pärit millal kuuldud.

Rühma asutamine. Millal asutati, kelle poolt, kus? Asutamisega kaasnenud seigad.

Komplekteerimine. Kes ja mismoodi komplekteeris? Ristimine-rebasekslöömine — kuidas toimus, kes ristis, kas oli vanne, kui oli, siis missugune? Kas oli privileege ja spetsameteid ja -ülesandeid? Kui oli, siis kellel ja millised? Liikmete hüüdnimed. Partisanid.

Keel. Rühma släng, ainuomased kõnekäänud, loosungid. Parimad killumeistrid. Rühma sümboolika ja selle lahtiseletused.

Igapäevane elu. Millal ärgati, millal saadi tööle, sellega kaasnenud rituaalid jms. Tööga ja tööandjatega seotud sekeldused. Riiud, skandaalid tööandjatega. Viimastele antud hüüdnimed. Haltuuraotsad. Tasustamine. Suhted staapidega.

Puhkus, lõbustused. Tavalisemad ajaviiteviisid. Teistele rühmade külaskäigud, vastukülaskäigud. Raksuskäimised. Suhted kohalikega. Malevapulmad, mismoodi toimusid jms., male vaabielud, nende kestus.

Kokkutulekud. Nendeks valmistumine (kas ajurünnaku või diktatuuriga), imidži loomine. Rühma atribuutika, sõjaplaanid, kokkutuleku kavad. Tegevus kokkutulekutel. Võistlused, taidlus, kuluaarid. Teiste kokkutulekul osalenud rühmade ja proominentide tegevus. Skandaalid. KGB. Rühma kokkutulekud (talvised, suvised, erakorralised) — kes neid algatas, mis vormis?

Laulud, muusika. Kes mängis, millist pilli? Millistest ülikoolidest oli rohkem pillimehi? Kes tegi laule? Rühmalaulud, malevalaulud, paroodiad, muud malevas populaarsed laulud. (Siinkohal paluksime lisada ka laulutekstid ja viisid, võimaluse korral kassetil. Kui Sul on olemas käsikirjalisi malevalaulikuid, kuid Sa ei taha neist loobuda, siis, palun, tee sellest arhiivile valguskoopia või lase see meil teha). Lisa juurde: kui tuntud olid nimetatud laulud, kust ja kelle poolt kasutusele võetud? Kui palju oli käsikirjalisi laulikuid, kellel?

Varia. Muud seigad, juhtumised, mis seotud rühmaga, regiooniga jms. Ideoloogiad. Oma rühma või selle liikmete kohta liikunud kõlakad. Kui Sul on säilinud omaaegseid lindistusi või fotosid, siis teata sellest tingimata! Võib-olla on Sul midagi, mis aitab paremini säilitada ettekujutust malevast ja millest peaks arhiivis säilima ümbervõte. Kui materjalide hulgas on sellist kraami, mida Sa hea meelega ei avalikustaks, siis arhiiv tagab selle paigutamise kinnisesse fondi.

Vivat corporationes!

Taas õilistavad akadeemiliste noorte elu korporatsioonid. Teklite ja värvilintide säras tõttavad otsusekindlad ja rühikad noored mehed läbi linna ning kaovad ühe või teise majesteetliku maja salapäraste uste taha...

Korp! EÜS! Korp! Revalia! Korp! Livonia! Korp!Veljesto! Korp! Filiae Patria! ja kõik teised siin nimetamata, kuid samaväärselt lugupeetavad korporatsioonid!

Lülituge ka Teie üliõpilaspärimuse kogumisse! Just Teie valduses on kõige tudenglikum osa sellest ainevallast. Nimelt Teile on avatud juurdepääs sellele suurepärasele ja unikaalsele grupipärimusele. Seegi on omapärane organisatsiooni kroonika, kuid mitte kroonika tuimades daatumites või protokollides, vaid kroonika vaimukates anekdootides, pajatustes, memoraatides, miks mitte ka perfektsetes rituaali- ja kombekirjeldustes. Rahvaluulearhiiv tagab Teie soovi korral nende materjalide paigutamise kinnisesse fondi.

Mõningaid teemakatkeid, juhtimaks Teie mõtteid kõnealusele problemaatikale:

1. *Der Fuchs hat keine Meinung*... Rebaselood. Rebane ja korporant, rebane ja burš. Nõuded, kohustused, katsed rebasele.

2. Värvide andmine. Tseremoonia toimumise aeg, koht, läbiviijad. Sümboolika, selle tähendus. Akadeemiline isa (ema), akadeemiline poeg (tütar), akadeemiline vend (õde), nende õigused, kohustused, omavahelised suhted.

3. Korporantide hierarhia: (noorliige, lihtliige, tegevliige) nende tudengipärased nimetused. Kas nüüdki võiks tegemist olla noorrebase, rebase, vanarebase, noormaja, vanamaja, igivanamaja, sammalpea, kulupea, igikulupea, kuldrebase vm. sedasorti tegelinskitega või on need tänapäeval kvalifitseeritavad üksnes *lapsus memoriae*'na? Milliseid uusi nimetusi on tekkinud? Lisage ka nende tähendus. Muu spetsiifiline korporatsioonisisene sõnavara.

4. Lõbustused korporatsioonides (peod, õhtusöögid, väljasõidud, vilistlaste kokkutulekud jm.).

5. *In vino veritas* või *õlu on elu*? Korporant ja alkohol. Homo academicus. Bakhant ja politsei vm.

6. *Silentium! Cantus!* Korporatsiooni repertuaar (rituaalsed laulud, seltskonnalaulud, joomalaulud jt.). Sellega seotud kombed.

7. Markantseid korporante, burše, vilistlasi, professoreid, rektoreid jt. ning nendega seotud igihaljaid lugusid.

8. Oma (võõra) korporatsiooni kreedo, sümboolika (tekkel, värvilint, lipp, muud regaalid), selle tähendus. Eestseisus, funktsionäärid, nende ülesanded, kohustused. Rituaalid koosolekutel, komitaadil, konvendil jm. Au- ja kombekohus (märkus, laitus, ruki) jm. Tänapäeval lisandunud rituaalid, kombetalitused, nõuded.

9. Suhted teiste korporatsioonidega (eelistused, välditavused, nende põhjused, ajalooline, kultuuriline jm. taust. Ühisüritused (kohtumised, väljasõidud, aktsioonid, ballid jm.); vastastikused aasimised (pilkenimed jm.), vembud, riukad, "sõjad".

10. Erinevus ennesõjaaegses korras, kombestikus jm. Vanade ja noorte nägemus korporatsioonist.

Kindlasti meenub Teile veel palju muid huvitavaid aspekte, olulisi tahke käsitletavast ainevallast. Võib-olla turgatab pähe kimp selles seltskonnas kasutatavaid galambuure, ütlusi, paroole või lihtsalt mõnusaid lugusid. Pange see kõik kirja! Arhiivivaikuses säilivad need nii Teie kui ka Teie tulevaste kaasvõitlejate jaoks.

Valete!

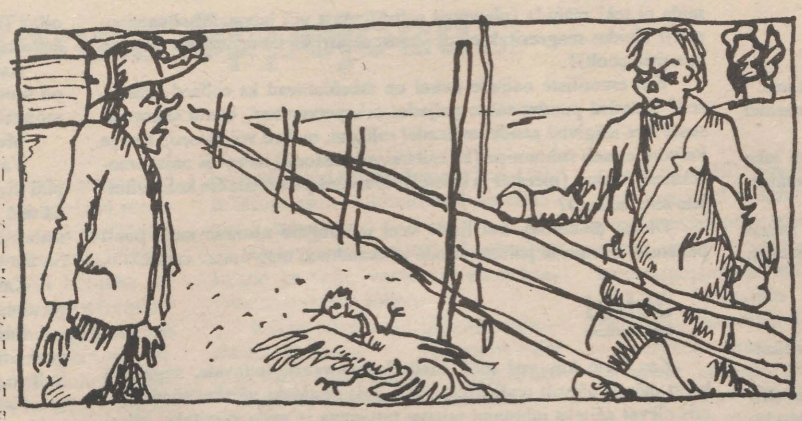

"Ära sina kukke maha löö: see ei ole mehetöö!

Toomas seda kuuldes kohkus: Mihkel kaebas sillakohtu.

Vallavanem, volikogu arutasid kuke lugu.

"Mihkel, sul on õigus kyll, too aga vallast protokoll."

Viimaks selle tyhja lõri lõpetas va Tõnsu Jüri:

"Toomas ostab toobi viina, muidu teeb tal kohus piina."

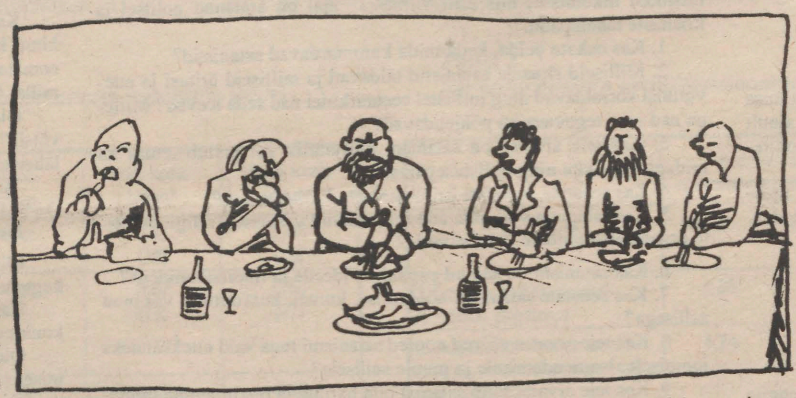

Kohtumehed viina joid ja Kännu kukke pääle sõid:

"Ära sina kukke maha löö, see ei ole mehetöö!

Kanad on kyll vaiksed loomad, aga palju kasu toovad.

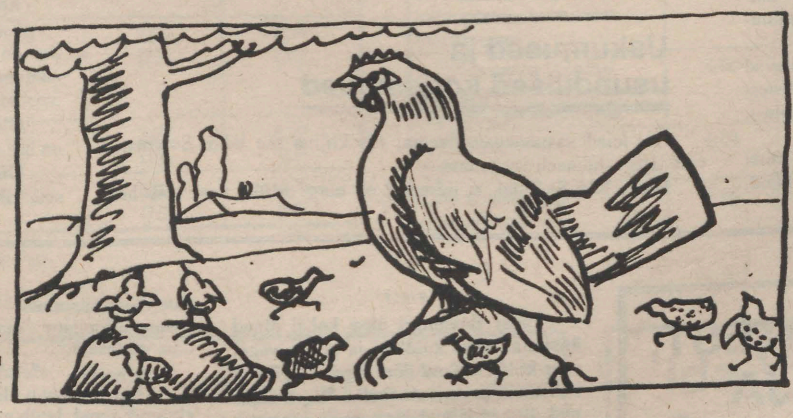

Kevadel, kui ilmad soojad, toovad kanad kirjud pojad.

Sygisel kui saksad linnas, siis on kanamunad hinnas.

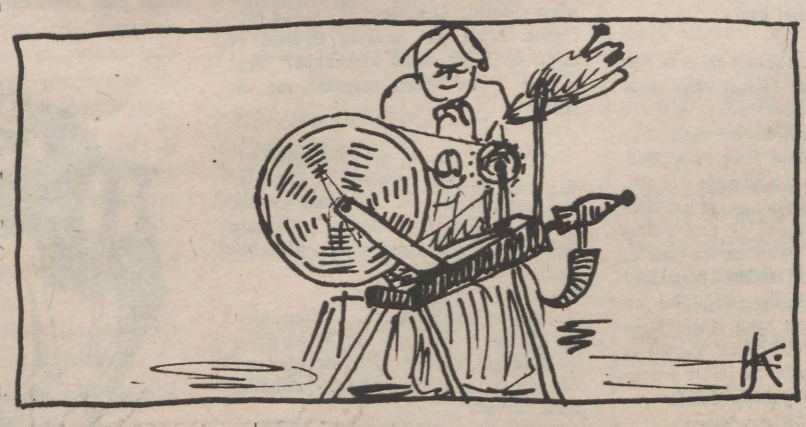

Aga kõige suurem kasu: nendest tuleb vokirasu.

Sellepärast, Toomas! Ära sina kukke maha löö, see ei ole mehetöö!"

Rebaseks löömine

Kas teid löödi rebaseks või võeti omaks mingil muul moel (tutvumisõhtu, organisatsiooni koosolek vm.)?

Järgnevalt sellest esimesest õhtust rebaseks löömise näitel.

Kus ja millal kirjeldatav toiming oli? Millise korporatsiooni, seltsi vm. löömist kirjeldatakse? Kes olid korraldajad ja kuidas olid rollid jaotatud? Milline oli ürituse käik algusest lõpuni? Milliseid katsumusi pidid rebasekandidaadid läbi tegema?

Kuidas kontrolliti nende valmisolekut uude seisusse astumiseks (küsimused, vastused, ülesanded)? Kuidas ja millega toimus rebaseks löömine ise ja millised olid atribuudid (näit. rõpiirmõõgad ajaloolastel)? Milline oli rebasevanne? Kui on kättesaadav, tuleks lisada vande tekst.

Kuidas oli iseloomustatud esmakursuslasi rebasekandidaate (armetu, karvuajav, tilluke vms.)?

Kas tõotati või vannuti?

Mille nimel (õppejõu habe, kõrgendatud stipp, seltsi või korporatsiooni vm. hea maine vms.)?

Milleks ja kelle suhtes kohustuti (igal hommikul pesta burši jalgu, ei lase riistal rooste minna vms.)?

Mis sünnib, kui lubatu täitmata jääb (tabagu mind Taara needus vms.)?

Samuti oleksid huvitavad järgmist laadi andmed:

Kas õhtul oli ka õppejõude, vilistlasi jt. asjasse otseselt mittepuutuvaid inimesi? Olid nad kutsutud või oli nende kohalolek enesestmõistetav — nii on kombeks? Kes sisustasid õhtu — kas lööja(d) omaette või koos löödavatega? Kas ruume oli kaunistatud, päevakajastatud (plakatid jne.)? Kuidas?

Tudeng ja eksam

Eksamil on üliõpilaselus oma koht. Eksamitega on seotud oma folkloor, arusaamad, tõekspidamised, kõnekäänud. Üliõpilaste seas liiguvad pajatused, nalja- ja hirmulood õppejõududest, loengumaterjalidest, kellegi kolmanda kogemustest, kuidas käituda ja mida teha konkreetse aine eksami või konkreetse õppejõu puhul jne. Vastata tuleks koolivihikusse, sisserva köitmise jagu tühjaks jättes. Märkida koguja nimi, kogumiskoht, aeg, ka küsitletava(te) nimi ja vanus või sünniaasta. Vastused võiksid olla mõtteliste tervikutena ja nummerdatud, järjekord pole oluline.

* Kas eksamite eel või ajal on söödud erilisi toite? Missuguseid? Või on paastutud?

* Kas eksamiperioodil oli mingi tegevus keelatud? Miks? Mis võis juhtuda, kui keelust üle astuti?

* Missugused uskumused, käsud, keelud on seotud eksamieelse päevaga? Endelised viperused, unenäod, vastutulija hea või halva endena, ennustamisviisid.

*Missuguseid maagilisi toiminguid ette võeti, et eksam läheks hästi? Kas oli naljasoovitusi, mida tegelikult ei mõeldudki järgida?

* Missugused on olnud uskumused ja viisid õpitava paremaks omandamiseks (nii humoristlikud kui tõsiselt võetavad)?

* Mida sooviti üksteisele enne eksamile minekut? Miks just nii? Mida tuli vastata?

* Kas liigub värsse, ütlusi tudengite, õppejõu, loengumaterjalide kohta nimelt seoses eksamiperioodiga?

Kas eksamite aegu kerkis esile kindla funktsiooniga isikuid? Milline oli nende roll?

* Eksamil olija abimaterjal, selle kasutamise traditsioonilised võtted. Käitumismallid. Võtted eksamineerija mõjutamiseks.

* Kuidas ja millal on nimetatud eksami nurjumist teisisõnu? Mida sel puhul tehti?

* Kuidas on tähistatud eksami edukat sooritamist? Kas kursuste, eriala järgi on erinevaid traditsioone?

* Kas mittestatside eksamite sooritamisest on räägitud anekdoote? Õppejõu ülekavaldamisest eksamil? Pange eraldi kirja ka pajatusi arvatavalt või teadaolevalt konkreetsetest värvikatest eksamijuhtumustest. Kui on midagi teada nende lugude tõepõhja, vanuse, populaarsuse, jutustamissituatsioonide jne. kohta, lisage jututekstile omapoolseid selgitusi. Püüdke jutud üles kirjutada nii, nagu neid on räägitud.

Ühikafolkloor

Need küsimused on Sulle, kes Sa ühikaelu viletsusi ja rõõme taluma oled pidanud. Igal ühikal on traditsioonid, mis talle oma näo annavad. Igal ühikal on omad prominentsed tegelased, kellest pikkadel õhtutundidel ja ühikapidude suitsupausidel rohkesti legende pajatatakse(ti). Ühikaelu on praeguseks minetamas seda hiilgust, mis tal oli eelmistel kümnenditel. Sellepärast oleme Sulle lõpmatult tänulikud Sinu poolt osutatud abi eest mälestuste talletamisel.

Allpool on rida teemasid ja märksõnu. Olgu nad Sulle niiöelda verstapostideks inforägastiku läbimisel. Kirjuta kõik, mida sa tead või/ja oled kuulnud nende märksõnade taga olevate asjade kohta, kuulujutte, pajatusi, kõnekäände, parafraase, lorilaule, meenutusi, kirjeldusi jne. jne.

Pane kindlasti kirja ka see, millises ühikas Sa elasid ja millal. See on meile vajalik erinevate põlvkondade ühikatraditsiooni jälgimiseks.

*Ühikasse saamine. Komandant, tema suhted ühikarahvaga ja tegevus. Tubadesse paigutamine, selle põhimõtted. Toanaabrite esimesed tutvumised, omavaheliste suhete kujunemi-

(Järg 6. lk.)

(Algus 3. lk.)

ne. Ühikapartisanid, juhtumised nendega, suhted komandandiga jms.

* Erinevate teaduskondade paigutus ühikates, sellest tulenenud kombed ja juhtumised.

* Toa remont. Tubade sisustuse stiil (näiteks bioloogidel oli tuba "koobas", "punker" jms.), selle elanike eripärad, stiili kujunemine, areng ja lõpp.

* Ühiselamuprominendid ja ametimehed, populaarsemad isikud (nii mees- kui naissoost). Nende välimus, kõne- ja käitumismaneer, juhtumised nendega.

* Suhted rebaste ja vanade olijate vahel.

* Hüüdnimede panek, sellega seonduvad asjaolud.

* Tubade, sektorite, korruste ja kogu ühika traditsioonid ja rituaalid.

* Ühikale eripärased kultuuriloolised jms vaatamisväärsused (lift Pälsonis, lennuklubi füüsikute-keemikute ja kehakultuurlaste ühiselamus jms.).

* Ühikasläng. Väljendite tähendus ja nende kasutamise näited (näit. ühikat forsseerima, nurmekunda tegema jms.).

* Enam või vähem traditsioonilised kultuurisündmused (kadrigalid, ühikadiskod, veesõjad, sünnipäevad, munakilbid jms.), nende toimimise asjaolud ja tagajärjed.

Anekdoodid

Millest kõigest anekdoote ei räägita! Jukust, tšuktšidest, elevandist, Gorbatšovist ja teab millest veel. Mõned neist püsivad aastakümneid ja mõjuvad ikka värsketena, teisi räägitakse vaid paar kuud ning unustatakse. Ka on igal sõpruskonnal, igal vanuserühmal oma meelisjutud, mis teistele ei pruugigi naljakad tunduda.

Missuguseid anekdoote räägitakse Sinu perekonnas, töökaaslaste hulgas, tuttavate seas, Sinu kursusel?

Püüa iga jutu juurde märkida, millal ja kust seda kuulsid, mis ajal oli anekdoot eriti populaarne. Alustada võiksid näiteks anekdoodist, mis Sulle praegu kõige enam meeldib.

Teemasid meeldetuletuseks:

* igasugused loomad (papagoi, jänes, karu);
* tuntud isikud (näitlejad, poliitikud);
* muinasjutu-, filmi- ja raamatukangelased (Karlsson, Holmes ja Watson);
* Juku (õpetaja ja õpilased, lapsed ja vanemad);
* hullud (ka kokutaja, düstroofik, sadist, pime jt.);
* Tšapajev ja Petka;
* rahvused (kolm rahvust vangis, tšuktš);
* mehed ja naised (erootika);
* ametimehed (arst, miilits, üliõpilane);
* igapäevaelu situatsioonid;
* absurdianekdoodid;
* TV reklaamiparoodiad;
* lõputa jutud;
* võõrkeele imitatsioonid (hiina keel).

Armastad sa rääkida/kuulata anekdoote? Missuguses seltskonnas ja kus neid tavaliselt räägitakse? Kas anekdoot peaks olema ainult naljakas või on veel mingeid teisi nõudeid? Missugune anekdoditegelane meeldib Sulle kõige enam, miks?

Oled Sa kuulnud anekdoote välismaal käies, on Sul mõni meeles? Tuleta ka meelde, mida räägiti lapsepõlves Sinu klassis, kodus, mängukaaslaste hulgas. Kes olid siis anekdoditegelasteks?

Erootilise sisuga naljad tudengifolklooris

Käesoleva küsitluse eesmärgiks on uurida tänapäeval tudengite seas levivaid erootilise sisuga nalju — nende teemasid, sisu, vormi, spetsiifikat, samuti ka nende esitamist, konteksti. Sellepärast palume vastajal kirjutada selliste naljade tekstid, nagu neid on kuuldud, samuti pikemad pikantsed jutustused, anekdoodid, släng, lühemad ütlused (vihjed, paroolid, killud, jms).

Kirjeldage situatsiooni ja tingimusi, millal ja kuidas neid lugusid räägitakse, kuivõrd mõjutab rääkimist alkoholi tarbimine? Tooge näiteid selle kohta, millal neid lugusid rääkima hakatakse (suvaliselt jutujätkuks, mingi vihje või pöördepunkti ajal jutuajamises).

Kuivõrd trafaretse või improvisatsioonilise sisuga on räägitavad naljad? Kui palju kasutatakse mingist allikast pärit nalju, millistest (filmid, raamatud jne.)? Kuivõrd teadlikud on kuulajad nalja päritolust, kui palju sõltub vastuvõtt allika (ära)tundmisest?

Kuivõrd erinevad meeste ja naiste poolt esitatud naljad? Mida räägivad mehed naistest ja naised meestest? Millised on piirangud, mida ei tohi rääkida (olenevalt seltskonnast või jutustamissituatsioonist)? Kuidas reageeritakse nn. sündsusepiiri ületanud naljale (meeste ja naiste poolt)?

Kas erootiliste naljade puhul on täheldatavad ka ealised eelistused? Kuivõrd puudutatakse naljades seksperverssusi, otsest seksuaalsust? Kes räägivad nendel teemadel rohkem, mehed või naised? Kas ja kuivõrd erineb suhtumine (ka esitamissituatsioon) mees- ja naishomoseksuaalsusesse (meestel ja naistel)? Kuivõrd puudutatakse kohalviibijate seksuaalsust?

Oleme tänulikud, kui lisate veel mõningaid nüansse meie poolt pakutule. Vastusele palume lisada isikuandmed ning õpitav eriala.

Jutud

Kas olete kuulnud tööl, matkal, restoranis, tuttavate, sugulaste käest mõnda näivalt realistlikku juttu, mis sisaldaks värsket sündmust, mis olevat näiteks juhtunud tuttava tuttavaga ja mida räägitakse edasi kui tõest. Selles võib juttu olla vahel ka üsna ebaharilikuna näivast sündmusest, mis võib olla kole, seletamatu, aga mõnikord ka irooniliskoomiline anekdoot. Need võivad olla ka šokijutud.

Mõned näited. Kas oled kuulnud jutte...

* ebaharilikest juhtumitest eesti poistega Afganistani sõjas,
* ebaharilikust soengust või välimusest, mis põhjustab palju pahandusi,
* surnud kass tordikarbis vahetatakse tordi vms. vastu,
* surnut ollakse sunnitud transportima ebaharilikul viisil,
* söögiisujutte: toidust leitakse närilisi, eksikombel süüakse ära oma lemmikloom, kassikonservi vms.,
* auto müüakse odavamalt, sest seal on laibalehk,
* keegi jääb mingil põhjusel paljana teele, seltskonda vm.,
* sadistlikke jutte,
* rase naine läheb arsti juurde,
* ebaharilikust AIDS-i levikust,
* ebaharilikust korterivargusest, kauplusevargusest vms.,
* peigmees karistab ebaharilikul viisil oma truudusetut pruuti,
* valgel emal sünnib must laps,
* pärastsõjaaegsetest vorstivabrikutest,
* teisest kultuuriümbrusest pärit inimese kummalistest käitumistavadest meil (venelased, mustlased, soomlased jt.),
* kohatakse isikut, kes juba mõnda aega surnud peaks olema.

Arvatavasti tead veel sellist, mida nendes näidetes pole osatud pakkuda? Lisage ühtlasi ka nii palju lisaandmeid kui võimalik (kes rääkis, millal, missuguses olukorras jne).

Satanism

Käesolev küsimustik püüab saada ülevaadet teadmistest, mis on inimestel satanismist. Samuti inimeste suhtumisest satanismi ning satanistlikku liikumisse, mis eriti viimasel ajal on äratanud politsei ja kristlaste tähelepanu.

1. Kas oskate öelda, keda/mida kummardavad satanistid?
2. Milliseid rituaale satanistid täidavad ja milliseid üritusi ja ettevõtmisi korraldavad ning millistel eesmärkidel nad seda teevad? Millega nad oma tegevusviisi põhjendavad?
3. Kas teie arvates on satanism kuritahtlik või peitub temas ka midagi õpetlikku ning mõistusepärast?
4. Kas seostate sataniste kriminaalsete kuritegudega?
5. Kas satanism võib olla teie arust teatud vastasseis religioossetele organisatsioonidele ja kristlusele?
6. Kas satanism on seotud paganlike ideede ja traditsioonidega?
7. Kas seostate satanismi nõidumise, kuradi, kummituste või muu sellisega?
8. Kas teie arvates võivad noored satanismi tuua vaid ettekäändeks joomisele, laamendamisele ja muule sellisele?
9. Kas teie arvates võib satanist olla haritud ja intelligentne inimene?
10. On teil isiklikke kokkupuuteid satanismi või satanistidega? Millist laadi need kokkupuuted on?
11. Missuguseid jutte liigub rahvasuus satanistidest? Palume need eraldi kirja panna!
12. Mida peetakse satanistide sümboolikaks? Märgid, žestid, ehted, pitsatid, rõivad, välimus.

Uskumused ja usundilised kogemused

Kui leiad vastuvõetava teema, siis kirjuta see lahti. Sobimatud võib jätta rahumeeli vastamata.

Hing. Kas Sa usud, et inimesel on hing? Millel veel võib hing olla? Taimedel, kividel, mingitel esemetel? Kas Sul endal on kogemusi selle kõige kohta? Kirjelda mõnda sellist kogemust.

Kas Sul on mingi kujutlus, milline võiks hing välja näha? Kas ta on seotud inimese materiaalse kehaga või on ta iseseisev? Kas hing mõjutab inimese tegevust tema eluajal?

Mis saab hingega siis, kui inimene sureb?

Varjunimed. Kas pöördud lähedas(t)e inimes(t)e poole eesnimepidi või on teil välja kujunenud hüüdnimed? Palun too konkreetseid näiteid, kuidas Sa kutsud lapsi, armsamat, kaaslasi, isa, ema jne? Kui stabiilsed on need nimed, kui lai on inimeste ring, kelle juuresolekul Sa üht või teist nime kasutad?

Kas on ka muid asju või nähtusi, mida Sulle ei meeldi õige nimega nimetada?

Pühad. On Sul mingeid isiklikke tähtpäevi, kas sellega liitub mingeid rituaale? Kas on inimesi, kes sellest teavad, kui lähedased need Sulle on?

Kas on mingeid riiklikke või rahvalikke pühi, mida Sa tähistad kuidagi eriliselt, millel on Sinu jaoks eriline tähendus? Kirjelda neid pühi lähemalt?

Milliseid pühi Sa üldse veel tähistad? Miks ja kuidas Sa neid pead?

Kas Sul on oma püha paik, puu vm? Missugune see on?

On Sul oma nimepuu või mõni muu puu või objekt, mida Sa seostad kuidagi lähemalt oma isikuga? Mis on Sinu jaoks püha?

Igapäevakombed

Kas on märke või endeid, mille järgi Sa tead, et läheb hästi või halvasti (must kass läheb üle tee, halb unenägu, riided on tagurpidi seljas jm.)? Mida Sa nende täidemineku vastu ette võtad? On midagi juhtunud, kui Sa pole neist välja teinud?

Kas on veel seletamatuid pisiasju, käske ja keelde, mida Sa arvestad ning mille täitmata jätmist Sa tajud ebameeldivana, rikkumisena (leib laual selili, mahaunustatud asjale järeleminek jm.) ?

Kas ja mida Sa praeguses vanuses kardad? On see varasemaga võrreldes muutunud (pimedus, tondid, voodialune, pätid)? Mida Sa võtad ette hirmu vastu?

Väikeste lastega seotud uskumused.

Kiriklikud kombed

Millised on Sinu suhted kirikuga? Kas Sa kuulud ametlikult mõnda kogudusse? Või tunned end mõne kirikuga seotud olevat.

Täidad Sa kiriklikke rituaale (n. lased lapsed ristida, laulatamine, arvad, et matmine peab olema kiriklik)? Miks Sa seda teed või miks Sa seda ei tee? Kas Sa ise oled ristitud?

Kas Sinu ettekujutus jumalast langeb ühte kiriklikuga või on Sul mingi eri suhe jumalasse? Kas Sul on mingeid isiklikke jumalaga suhtlemise mooduseid või rituaale?

Sündmuste, inimeste mõjutamine sõnade ja tegudega

Kas Sul on teada mooduseid, sõnu või tegevusi, millega saab mõne sündmuse tulekut peatada või kiirendada; inimesi mõjutada temaga otseselt suhtlemata? Oled Sa ise sattunud sellise mõjutamise alla?

Kasutad sa nn. loitse, mille nimetamine Sulle kasu toob (n. silmad kinni kolm korda mõttes öelda: "Palun, mine täide!"), tõrjub midagi eemale või kaitseb millegi eest? Kuidas Sa nad enda jaoks avastasid, millal ja kuidas Sa neid kasutanud oled?

Oled Sa kunagi mingil põhjusel ohverdanud? Miks Sa selle ette võtsid? Kuhu, mida ja kuidas Sa ohverdasid? Kas see toimus koos lähedaste inimestega või üksinda?

Tunned Sa, et miski/keegi Sind ohustab või vastupidi — hoiab? On Sul võimalik seda lähemalt selgitada? Mis see võiks olla?

Usk imedesse, sündmuste ettenägemine

Missuguseid imesid Sa usud või arvad uskuvat? Milliseid Sa oled kogenud?

Kas Sul on märke, mille järgi ennustad ette tulevikku? Kirjelda konkreetseid juhtumusi.

Oled Sa kokku puutunud tuleviku- või minevikusündmuste tajumisega, selgeltnägemisega? Kus, millal see juhtus?

Kas Sa usud unenägude täitumisse, millistest realisatsioonidest Sa oled kuulnud?

Nõiavitsa, pendliga vm. halbade paikade, haiguste jm. määramine.Kirjelda oma kokkupuutumisi imearstide, ennustajatega? Oled Sa kuulnud, kogenud imeparast tervenemist, tajunud ette õnnetusi või ebameeldivusi, võtnud vastu teate või signaali lähedaselt, hädasolijalt, surijalt?.

Ebatavalised kogemused

Kas Sa usud vaimudesse, kodukäijatesse vm vaimolenditesse? Kas Sul on olnud vahetuid auditiivseid või visuaalseid kogemusi? Sinu suhtumine neisse? Kummituspaigad, -majad, kummitused — mida Sa neist tead, on Sul kokkupuuteid nendega?

Oled Sa unes saanud inspiratsiooni luuletuseks, lauluks vm. Või on see toimunud mõnel muul moel?

Ufod ja lood nendega kohtumistest. Ebatavalised atmosfäärinähtused, juhtumid anomaalsetes paikades, kultusekohtades.

ANEKDOOTE TUDENGITEST, ÕPPEJÕUDUDEST JA PROFESSORITEST

Mõisnik saadab leitud pääluu professorile, pealkirjaga:"Lapsepea". Professor saadab tagasi, kirjaga: "Lambapea".

* * *

Prof. Sommer armastanud tihti naljatada: mis vahe on meesüliõpilase ja naisüliõpilase vahel? - Meesüliõpilane enne mõtleb ja siis ütleb, aga naisüliõpilane enne ütleb ja siis mõtleb.

* * *

Üliõpilane õpetab pargis koerakest üle kepi hüppama, mööduv ohvitser lausub: "Õpi, õpi, koerake, saad üliõpilaseks!" Üliõpilane pereerib: "Kui ei õpi, jääd ohvitseriks." (Leo Soonpäält)

* * *

Kui kord intelligentsi ja vana tehnilist bürokraatiat rangelt tuulati ja karistati, siis oli käibel järgmine anekdoot: "Mul ja minu naisel on kolm poega. Üks on insener. Teine on bakterioloogia professor. Kolmas on kah Siberis."

* * *

On aasta 1953 ja Stalini pilt võetakse ülikoolis maha ja see rändab pööningule kolikambrisse. Seal on juba ees Nikolai II, Gustav Adolf (II) ja Päts. Üldine rõõmukisa: "Oo, ongi juba see preferanss ära tüüdanud, nüüd saab ometi bridži mängida (neljal käel)!"

* * *

Tartu Ülikooli tudengil sai raha otsa ja mõtleb, et kuidas hädast välja tulla. Võimalused väga väikesed ja kirjutab viimaks koju. - Kallid vanemad! Elan üldiselt hästi, eksamid kõik õiendatud, käin tihti raamatukogus ja õpin usinasti. Ainult et juhtus selline lugu, et jalutasin avalikust majast mööda ja tuul puhus paha haiguse peale. Palun saatke raha, et rohtude eest ja arstile tasuda. - Varsti tuleb kodust kiri. - Kallis poeg. See on tore, et sul õppimine hästi läheb, ja et kulutad oma aega mõistlikult. Ainult et raha me sulle ei saada. Sa jaluta parem allatuult ka apteegist mööda.

* * *

Kord üliõpilased tulnud öösel piki tänavat. üks näind, et laternaposti küljes on miski kiri. Alt pole näinud lugeda. Tudeng roninud otsa. Kui üles saanud, lugenud:"Värskelt värvit." (Paul Aristelt)

* * *

Pagar Boeningri ukse kohal olnud ärisildina kaks kuldlõvi ja nende vahel suur kringel. Kord öösi õige energiliselt helistatud pagari uksekella. Pagar ärganud üles ja läinud hirmununa vaatama, mis lahti on. Väljas olnud kaks üliõpilast. Mida neil vaja, et helistavad? - "Me kartsime, et lõvid söövad selle suure kringli ära ja tahtsime sest teatada." (Richard Viidebaumilt (Viidalepp))

* * *

Tudeng professorile: "Kas teate, ma näen pidevalt, et minust on saanud professor. Mida ma peaksin tegema, et minu unenäost saaks tegelikkus?" Professor: "Peate vähem magama, mu sõber!"

* * *

"Niisiis," vaatas professor üliõpilasele tähelepanelikult otsa "te kinnitate veel kord, et see on Teie enda kirjutatud?" - "Muidugi, professor!" - "Helde taevas! Missugune õnn näha enese ees elusat Tolstoid!"

* * *

"Professor, kuidas Te suhtute kosmeetikasse?" - "Pooldavalt. Need minu naistudengid, kes kosmeetikast lugu peavad, ei vala iialgi ühtki pisarat, kui halva hinde saavad."

* * *

Eksamineerija: "Võtke pilet, palun!" Üliõpilane."Vabandage, aga mul on kuupilet."

* * *

"Mis Te pabistate?" küsib professor üliõpilaselt. "Kas Te tõesti nii väga kardate minu küsimusi?" - "Üldsegi mitte," vastab üliõpilane "ma kardan nii väga oma vastuseid."

* * *

Tšapajev tahab ülikooli astuda. Seal eksamikirjand. Istub nukralt laua taga, ei oska millestki kirjutada. Soovitatakse igapäevasest elust. "Noh, aga kuidas ma kirjutan, et iga päev Petkaga joome ja naistes käime?" "Siis kasutage peitenimesid, näiteks loen raamatuid." Tšapajev hakkab hooga kirjutama. "Hommikul, nii kui silmad lahti tegime, lugesime hooga paar klassikut läbi. Sammusime raamatukaupluse poole, aga teel tuleb vastu lektor. Temal portfellis mitmed brošüürid ja teatmeteosed. Lugesime ka need läbi. Et lugemise ajal igavus piinama ei hakkaks, rääkisime vahele oma kalastustest. Lektor käis niikaua uusi raamatuid toomas. Peale lõunat oligi aeg kalale minna. Särje ja ahvenapoegi me ei püüa, ühes hauakohas elavad aga toredad havid. Püüdsime ja püüdsime, aga kui kätte saime, olime jumala läbi. Turgutasime end mõne romantikuga ning uinusimegi kalastuskohas, teos veel peos."

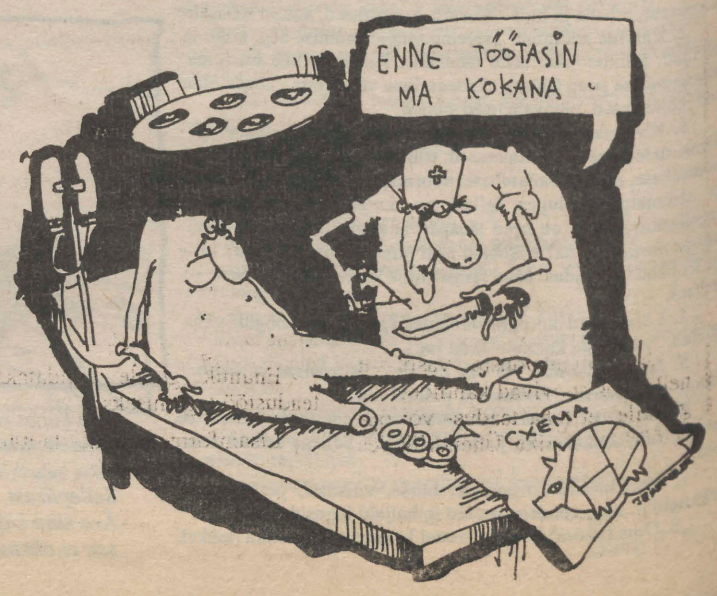

Majandusteaduskonna õppejõud...

Algus 2. lk.

eelised auditooriumiga suhtlemisel, kuid neile antud hinnangud on samal ajal rohkem sõltuvad ka mingi grupi subjektiivsest (negatiivsest või positiivsest) suhtumisest;

4) populaarse aine õpetajasse võidakse suhtuda leebemalt kui ebameeldivat (aga kohustuslikku) ainet andvasse kolleegi;

5) erinevates ainetes on erinevad võimalused selle huvitavaks ja paeluvaks kujundamisel, mida hinnangute andmisel võidakse mitte arvestada;

6) väiksema koormusega ja ühe ainega töötavatel õppejõududel on suuremad võimalused kõrge kvaliteedi saavutamiseks, kui tööga ülekoormatud ja laias diapasoonis tegutsevatel kolleegidel, kuid viimastel on omakorda võimalus laiema silmaringiga silma paista jne.

7) majandusteaduskonna tudengkond pole küsitluses esindatud ühtlaselt.Esimese kursuse üliõpilastest oli haaratud umbes kaks kolmandikku ja nad moodustasid vaatlusalusest kontingendist umbes 40%. Paraku on aga just neil kõige väiksem elukogemus ja piiratum võrdluste ulatus. Kui lõpetajad olid hõlmatud umbes 50-protsendiliselt, siis teise ja kolmanda kursuse üliõpilastest täitis ankeedi vähem kui kolmandik. Seega ei esinda tulemused veel piisava adekvaatsusega teaduskonna üliõpilaste «üldist» või «keskmist» arvamust.

Hinnanguid absolutiseerimast hoidku seegi, et sageli puudub üliõpilastel veel vajalik elukogemus ja antud valdkonna tundmine. Lõpetajad on väitnud, et nende hinnangud õppejõududele on aja jooksul oluliselt muutunud. Alles aastaid töötades saab mõnikord aru, mis ülikoolitööst elus kasuks või kahjuks tuleb. Hea oraator ja meeldiv inimene ei ole mitte alati ja ilmtingimata hea spetsialist. Samuti tuleb kõigile küsitluse personaalsete tulemustega tutvujatele meelde tuletada, et õppetöö moodustab ainult poole õppejõudude töökohustusest. Ülikooli õppejõud peab olema ka teadlane. Paraku pole kõik teadlased head lektorid, kuid nii mõnigi kõrgelt hinnatav lektor pole suutnud teadustöös midagi saavutada või on selle unarusse jätnud.

Küsitluse tulemused vihjavad eelkõige tendentsidele, võimalikele positiivsetele või negatiivsetele aspektidele. Kõige enam tasub tähelepanu pöörata iga õppejõu erinevate omaduste omavahelisele võrdlusele. Eelkõige on see materjal teejuhiks enesetäiendamisest ja -arendamisest lugupidavale õppejõule — nad saavad teada oma nõrgemad kohad ja see annab kindlasti impulsi tööks enese kallal.

Järgnev lühikokkuvõte hõlmab ainult vähemalt kümne üliõpilase tähelepanu pälvinud õppejõude. Selliseid oli kokku 105. Neile pandi kokku keskeltläbi 4800 hinnet, seega hindas igat õppejõudu keskmiselt umbes 45 üliõpilast. Varieeruvus oli siin väga suur: 53 õppejõudu said hindeid 10—30-lt üliõpilaselt; 27 õppejõudu said hindeid 31—60-lt üliõpilaselt; 14 õppejõudu said hindeid 61—100-lt üliõpilaselt; 11 õppejõudu said hindeid enam kui 100-lt üliõpilaselt. Üldandmed on esitatud 1. tabelis.

Õppejõule antud keskmine hinne ja selle varieeruvus erinevate aspektide lõikes

Kõige kõrgemalt hinnati majandusteaduskonna õppejõududel (meeldiva üllatusena?!) **asjatundlikkust ja ettevalmistuse taset** — 4784 hinde keskmiseks kujunes 5,50 palli. Madalaima tasemega õppejõud kogus keskmiselt 3,23 palli ning kõige kõrgemalt hinnatu taset mõõdeti 7 palliga. Heaks (4,99 palli) hindavad üliõpilased õppejõudude **valmidust aruteludeks** (min. tase 2,97 ja maks. tase 6,63 palli). Seega on üliõpilased õppejõudude erialasest ettevalmistusest suhteliselt heal arvamisel.

Üle 5 palli teenisid õppejõud veel **heasoovlikkuse ja taktitundelisuse** (keskmiselt 5,18 palli — min. tase 3,54 ja maks. tase 6,52 palli) ning **erapooletuse ja objektiivsuse** eest (keskmiselt 5,11 palli — min. tase 3,62 ja maks. tase 6.32 palli). See tähendab, et üliõpilased on suhteliselt kõrgel arvamisel õppejõududega suhtlemise inimlikust aspektist.

Suhteliselt madalamalt hindasid üliõpilased õppejõudude pedagoogilist ettevalmistust: **loengu esituse selguse, loogilisuse, jälgitavuse** eest said õppejõud keskmiselt 4,91 palli (min. tase 2,47 ja maks. tase 6,58 palli) ja **auditooriumi reaktsioonide arvestamise ja oskuse eest saavutada hea kontakt** anti 4,81 palli (min. tase 2,67 ja maks. tase 6,52 palli). Seega ei suuda paljud õppejõud tudengite arvates õppeprotsessis oma teadmisi täielikult edasi anda (realiseerida). Midagi imestamapanevat selles ei ole, sest ülikooli õppejõuks saadakse ilma pedagoogilise ettevalmistuseta.

Ilmselt annab just **inimliku headuse** süntees pedagoogilise ja andragoogilise ettevalmistuse puudulikkusega tulemuseks selle, et üliõpilased hindavad õppejõudude juures kõige madalamaks **oskust suunata üliõpilasi iseseisvale tööle, täiendava materjali läbitöötamisele** (keskmiselt 4,48 palli — min. tase 2,87 ja maks. tase 6,19 palli) ning **oskust panna üliõpilasi pingega tööle, nõuda võimete maksimaalset rakendamist** (keskmiselt 4,56 palli — min. tase 2,86 ja maks. tase 6,11 palli). Igal juhul on meeldivaks üllatuseks, et üliõpilased juhivad tähelepanu õppejõudude ebapiisavale nõudlikkusele.

Tähelepanu tuleb pöörata ka hinnete varieeruvusele. Standardhälbe erinevused iseloomustavad muuhulgas ka hindajate arvamuste vastuolulisust. Võib öelda, et siin pole erinevused väga suured: 1,42—1,23=0,19 palli. Äärmusteks on siin suuremate lahkarvamuste poolelt **loengu esituse selgus, loogilisus, jälgitavus** (stand. hälve 1,42 palli) ja **valmidus aruteluks üliõpilastega** (stand. hälve 1,41 palli) ning suhtelise üksmeele poolelt **oskus suunata üliõpilasi iseseisvale tööle, täiendava materjali läbitöötamisele** (stand. hälve 1,23 palli) ja **erapooletus ja objektiivsus** (stand. hälve 1,24 palli). Hinded alla 3 näitavad seejuures, et üliõpilased pole hinnates liberaalitsenud.

Järgnevalt võrreldi erineva kvalifikatsiooniga õppejõududele antud hinnanguid (vt. tabel 2). Siin tuleb arvestada seda, et kõrgema (teadusliku) kvalifikatsiooniga õppejõududel tuleb üldjuhul lugeda komplitseeritumaid kursusi. Põhjused lektorite ja assistentide kõrgemale keskmisele hindele professorite ja dotsentide suhtes vajab aga edaspidi sisulist uurimist — ei tahaks uskuda teadusliku kvalifikatsiooni ja lektoriomaduste pöördseost.

Igale õppejõule koostatakse selle küsitluse alusel individuaalne «lektori peegelpilt», kus tema õppetöö erinevatele aspektidele antud hinnanguid võrreldakse teaduskonnas kujunenud keskmise hindega. Sellega asetatakse iga õppejõu isiklike omaduste suhteline võrdlus üldisesse mõõtkavasse. Kuivõrd peegel pole veel kuigi hästi lihvitud, siis ei tohi peegelpilt igale pisimoonutusele erilist tähelepanu osutada. Mõtiskusteks ja eneseanalüüsiks annab see esimene peegelduski aega kõigile õppejõududele piisavalt.

Järgmistel aastatel lisanduvad andmed muudavad selle pildi aga üha teravamaks ja tõepärasemaks. Suurem andmete hulk võimaldab analüüsi ka oluliselt detailiseerida ja süvendada. See võimaldab töö parandamise abinõusid ja suundi konkretiseerida.

JANNO REILJAN,
majandusteaduskonna dekaan

Tabel 1
Õppejõule antud keskmine hinne ja selle varieeruvus erinevate aspektide lõikes

Küsimus	Hindeid	Keskmine	Stand. hälve	Min. kesk. hinne*	Maks. kesk. hinne*
1. Loengu esituse selgus, loogilisus, jälgitavus	4789	4,91	1,42	2,47 (78)	6,58 (19)
2. Auditooriumi reaktsioonide arvestamine, oskus saavutada hea kontakt	4800	4,81	1,38	2,67 (78)	6,52 (27)
3. Oskus suunata üliõpilasi iseseisvale tööle, täiendava materjali läbitöötamisele	4789	4,48	1,23	2,87 (78)	6,19 (27)
4. Valmidus aruteluks üliõpilastega	4792	4,99	1,41	2,97 (78)	6,63 (27)
5. Heasoovlikkus ja taktitundelisus suhtumises üliõpilastesse	4801	5,18	1,36	3,54 (26)	6,52 (31)
6. Oskus panna üliõpilasi pingega tööle, nõuda võimete maksimaalset rakendamist	4794	4,56	1,26	2,86 (29)	6,11 (27)
7. Erapooletus ja objektiivsus	4780	5,11	1,24	3,62 (13)	6,32 (31)
8. Asjatundlikkus ja ettevalmistuse tase	4784	5,50	1,31	3,31 (78)	7,00 (11)

* — sulgudes on toodud antud õppejõudu hinnanud üliõpilaste arv.

Tabel 2
Hinnang erineva kvalifikatsiooniga õppejõududele

	Korralised ja erakorralised professorid		Dotsendid		Lektorid ja assistendid	
Küsimused	keskm.	standard-hälve	keskm.	standard-hälve	keskm.	standard-hälve
1. Loengu esituse selgus, loogilisus, jälgitavus	4,88	1,35	4,95	1,48	5.03	1,36
2. Auditooriumi reaktsioonide arvestamine, oskus saavutada hea kontakt	4,74	1,29	4,80	1,41	4.93	1,40
3. Oskus suunata üliõpilasi iseseisvale tööle, täiendava materjali läbitöötamisele	4,49	1,21	4,46	1,19	4.59	1,23
4. Valmidus aruteluks üliõpilastega	4,98	1,36	4,97	1,45	5.10	1,40
5. Heasoovlikkus ja taktitundelisus suhtumises üliõpilastesse	5,13	1,28	5.20	1,40	5.21	1,40
6. Oskus panna üliõpilasi pingega tööle, nõuda võimete maksimaalset rakendamist	4,66	1,22	4,48	1,23	4.67	1,28
7. Erapooletus ja objektiivsus	5,04	1,21	5,10	1,27	5.19	1.24
8. Asjatundlikkus ja ettevalmistuse tase	5,64	1,26	5.41	1,41	5.58	1,22

Tähelepanu!

Veel on võimalus kandideerida *Fulbrighti* grantile!

Fulbrighti programm on Ameerika haridusalaste vahetusprogrammide seas n.-ö. lipulaev. Programmm sai alguse juba 1946. aastal ning see võimaldab rohkem kui 2000 välismaisel teadlasel ning õppejõul igal aastal töötada Ameerika Ühendriikides mingi kindla perioodi.

Alates 1992. aastast on ka Eestil võimalik osaleda *Fulbrighti* programmis. Programmi viivad Eestis läbi Ameerika Saatkonna Infoteenistus (USIS) ning Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskus Tartus.

Jätkub avalduste vastuvõtt neile, kes soovivad kandideerida grantile, et teha teadus- või õppetööd Ameerika Ühendriikides 1995/96. akadeemilisel aastal.

Kandideerimise tingimused on:

* *Citizenship or permanent resident status in the country in which the application is made.*

* *Doctoral degree or equivalent professional training or experience.*

* *Proficiency in English appropriate to the proposed lecturing or research project to be carried out in the United States.*

* *A detailed statement of proposed activity for research or lecturing at an American institution.*

* *Certification of good health.*

* *Adequate financial support while in the United States.*

Enamik grante eraldatakse teadustöö tegemiseks.

Lisainformatsiooni, taotlusavaldusi, aga ka abimaterjali, kuidas avaldusi täita, saab nii USIS-st Tallinnas kui Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskusest Tartus:

USIS
Ameerika Ühendriikide
Suursaatkond
Kentmanni 20
Tallinn EE0001
Tel. + 2.6312-210

Põhja-Am. Ülikoolide
Teabekeskus
Tartu Ülikooli Raamatukogu
Struve 1—318
Tartu, EE2400
Tel. + 27-441243

AVALDUSTE ESITAMISE TÄHTAEG ON 1. DETSEMBER 1994.

Avaldused palume tagastada kas USIS-esse Tallinnas või teabekeskusesse Tartus.

Ida-Virumaa Säästva Arengu Komisjon

kuulutab välja

konkursi parimatele kõrgkooli lõputöödele,

mis käsitlevad Ida-Virumaa keskkonnaprobleeme, majandust ja sotsiaalset arengut või kultuuri. Osaleda võivad kõikide Eesti kõrgkoolide lõpetajad. Konkursile esitatavatele lõputöödele peab olema lisatud vastava õppetooli või instituudi kaaskiri ning retsensioon.

Parimatele lõputöödele antakse välja **üks preemia 2000 krooni** igas valdkonnas. Komisjonil on õigus välja anda eripreemiaid või vastava tasemega tööde puudumisel summat muuta.

Tööd saata hiljemalt **1. juuniks Ida-Virumaa Säästva Arengu Komisjoni teadussekretäri nimele aadressil:**

Arvi Toomik,
Ökoloogia Instituut,
Pargi 15, EE2045 Jõhvi.
Täiendavat teavet saab tel. 233 60 615.

Teatrisse!

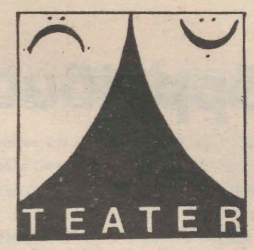

Sombused sügisilmad ja kõrged piletihinnad võivad mõnelt muidu teatrihuviliselt üliõpilaselt viimsegi teatrisse mineku soovi võtta. Nüüd on vähemalt ühele neist probleemidest lahendus saabumas. Koostöös «Vanemuise» ja TÜ Üliõpilaskonna vahel saab nüüd ülikooli rahvas näha teatud etendusi odavama hinnaga. Esialgu on kavas koos vaadata iga etenduse teist esietendust, hiljem võib soovi korral näha ka vanemaid etendusi. Piletite müük hakkab toimuma edustuse ruumist 10 päeva enne iga etendust. Seoses sellega tahaksime välja kujundada oma piletilevitajate võrgu. Ootame, et üliõpilased (ja miks mitte ka õppejõud), kes tahaksid saada oma kursuse või teaduskonna piletilevitajaks, võtaksid ühendust **TÜÜ Valitsuse kultuurisekretäri Erika Ellamaaga** või jätaksid oma kontaktandmed edustuse aadressil **Ülikooli 20—305.** Piletilevitajad saavad oma töö eest ka väikest tasu.

Esimeseks soodushinnaga etenduseks on **teisipäeval, 29. novembril «Kuningas Lear»**. Seda on oodatud vaatama nii üliõpilased, õppejõud kui teised ülikooliga seotud inimesed. Täpsem info piletite kohta järgmistes lehtedes.

LY LEEDU,
TÜÜ infosekretär

Tähelepanu! Üliõpilasleht!

Detsembrikuust hakkab Tartu Ülikooli üliõpilaste ja *European Journalism Network*'i jõul ja nõul ilmuma üliõpilasleht, mille eesmärk on pakkuda kõigile tudengitele võimalust informeerida ja olla informeeritud.

Nagu tavaliselt uute asjade puhul ikka, põrkusid noored usinad lehetegijad seekord nime taha. Niisiis, kui Sa mõistad loodava väljaande vajalikkust ja saad aru tegijate ette kerkinud probleemist, saada oma nimevariant juba täna UT toimetusse (Ülikooli 18, II korrus, ruum 241).

Kõik nimevariantide pakkujad saavad uue lehe esimese ajaloolise autogrammistet numbri omanikeks päris tasuta.

Kui Sa aga oled ise huvitatud lehe tegemises osalemisest järgnevates valdkondades: toimetaja, arst, reporter, keemik, tõlk, raamatupidaja, levijuht jne., siis tule **neljapäeval, 10. novembril kl. 16** ülikooli peahoone aud. 235. Seal räägime juba pikemalt.

INNO TÄHISMAA

Poliitikahuvilised noored!

Saksamaa Liidupäev korraldab sealse poliitilise elu ja valitsemissüsteemiga tutvumiseks 1. septembrist 1995 kuni 31. jaanuarini 1996 **viiekuulised kursused**.

Sobivate kandidaatide selgitamiseks viib Riigikogu Kantselei koostöös Saksamaa Liitvabariigi suursaatkonnaga läbi **konkursi** kõrgharidusega Eesti noortele. Osalemise tingimused:

— Eesti kodakondsus;
— edukalt lõpetatud kõrgkool;
— **väga hea** saksa keele oskus;
— kohustus naasta pärast programmi lõppu kodumaale;
— eesmärk rakendada saadud teadmisi riigiteenistuses ja avalikus elus.

Konkursile esitada **nii eesti kui ka saksa keeles** järgmised dokumendid:

— põhjalik sooviavaldus, milles sisalduks peale elulooliste andmete ka oma **õppimissoovi põhjendus;**
— elulookirjeldus, milles on ära näidatud ka kõik õpitud erialad ja lisaerialad;
— ametlikult kinnitatud ärakirjad kõrgkoolidiplomitest;
— soovituskirjad kahelt kõrgkooli õppejõult;
— essee oma teadmiste rakendamise võimalustest Eestis;
— kirjalik kodumaale naasmise kohustus;
— tervisetõend (kindel vorm);
— neli passipilti.

NB! Konkursi dokumentide esitamise viimane tähtaeg on 10. jaanuar 1995.

Dokumendid saata või tuua aadressil:
EE0100 Tallinn, Lossi plats 1A,
Eesti Riigikogu, välissuhete osakond,
märgusõna: KONKURSS.

Täiendav info telefonil: (26) 316 396

Loeng

«Kultuuriväärtuste säilitamine, konserveerimine ja restaureerimine» toimub esmaspäeviti ja neljapäeviti keemiahoones aud. 320 kl. 16—18.
Alustame esmaspäeval, 7. novembril.
Osavõtt vaba kõigile asjasthuvitatuile.

TULLIO ILOMETS

Meeldetuletuseks!

Veel on võimalik *Fulbrighti* programmi raames kutsuda külalisõppejõudu USA-st 1996/97. õppeaastaks. Vastavaid vorme saab Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskusest.
Avalduste esitamise tähtaeg on 20. november 1994.
Samuti ootame ettepanekuid, millist informatsiooni pakkuda Tartu Ülikooli kohta, siin pakutavate programmide ja võimaluste kohta. Ka need ettepanekud palume esitada Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskusse.
Ettepanekute esitamise tähtaeg on samuti 20. november 1994.
Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskus
Tartu Ülikooli Raamatukogu
Struve 1—318
Tel. & fax: 441243

Arvutikursus ülikooli töötajatele

Graafikapaketi Corel-Draw 3.0 8-tunnine kursus ülikooli töötajatele toimub

28. novembril kl. 12—14
29. " kl. 10—12
30. " kl. 10—12
2. detsembril kl. 10—12

Kursus toimub arvutuskeskuses Liivi 2—207. Õpetab Tauno Õunapuu. Soovijatel registreerida tel. 435 368.

Novembris Soome Instituudis

Esmaspäeval, 7. novembril kell 20.30 kohtumisõhtu lavastaja *Leena Saloneniga* Vanemuise teatri kohvikus. Kuuleme tema tööst ja 10. novembril Vanemuises esietenduva Rossini ooperi «Itaallanna Alžiiris» lavastamisest. Katkendeid ooperist. Sissepääs tasuline.

Teisipäeval, 8. novembril kl. 18 film «Loviisa — Niskamäe noorperenaine» Vanemuise 19.

Laupäeval, 12. novembril sõidavad Tartus õppivad soome üliõpilased tutvuma Põlva linnaga ja kohtuma sealse noorteklubiga. Ööbimisvõimalus.

Novembri keskpaigas on Tartu Soome kodanike järjekordne kokkusaamine.

Reedel, 18. novembril kell 20, tudengite sügispäevade ajal esineb Tartu Ülikooli Ajaloomuuseumis ansambel «I'd rather» Sibeliuse Akadeemiast (Soome) omaloodud kaasaegse muusikaga.

Pühapäeval, 20. novembril kell 16 Tartu Ülikooli Ajaloo muuseumis hardushetk. Laulab Jõgeva kammerkoor. Kirikuõpetajad Johanna Hallia Turust ja Margit Nirgi Laiuselt räägivad naiskirikuõpetajatest Soomes ja Eestis. «Kirkkokahvit».

Teisipäeval, 22. novembril kell 18.15 esineb Tartu Ülikooli peahoone aud. 102 Kirjandusmuuseumi juhataja **Rutt Hinrikus** loenguga kirjanik *Helvi Hämaläinenist.*

Laupäeval, 26. novembril on instituudi ruumes Vanemuise 19 avatud kell **12—15 Soome Jõuluvana postkast**, kuhu jäetud kirjad saadetakse Jõuluvana töökotta Korvatunturile Lapimaale.

Soome Instituudi Tartu osakond, Vanemuise 19, EE2400 TARTU
tel. (8-27)-44 13 19, faks (8-27)-43 12 37

Tähelepanu!

Üliõpilane! Kui Sa laenust ära ei ela, siis on viimane aeg tööle asuda.
Nüüdsest on üliõpilaskonna juures avatud

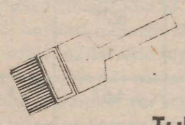

TÖÖBÖRS

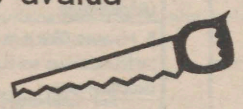

E—N 10—14.
Tule ja registreeri ennastki meie andmebaasis!
Erialase töösoovi puhul võta kaasa väljavõte õpinguraamatust.
Võib-olla just SINA pakud huvi
TÖÖANDJATELE.
Asume EDUSTUSE ruumes.
Info tel. 27/432 806

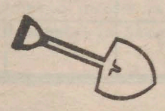

Göttingeni Ülikooli stipendiumid

Arstiteaduskond kuulutab välja Göttingeni Ülikooli stipendiumide konkursi. Stipendium on mõeldud ravi ja spordimeditsiini osakonna IV, V, ja VI kursuse üliõpilastele ühekuuliseks õppimiseks Göttingeni Ülikoolis kliinilisel erialal 1995. aasta veebruarikuus. Stipendium katab Saksamaal elamise kulud. Kandideerimiseks on vajalik hea saksa keele oskus.

Arstiteaduskonna dekanaati on vaja esitada kuni 18. novembrini avaldus, kus on märgitud eelistatav aine ja viimase sessiooni hinded ning saksa keele taset tõendav dokument (Kersti Reppo, TÜ keelekeskuse saksa keele sektsiooni juhataja).

Konkurss Ameerika ülikoolidesse

American Collegiate Consortium võtab vastu avaldusi õppima asumiseks USA kolledžitesse ja ülikoolidesse 1995/96. õppeaastaks. Eelistatakse teise või kolmanda kursuse humanitaaralade üliõpilasi. Vajalik väga hea inglise keele oskus, TOEFEL-testi korraldab ACC St. Peterburi kohalik büroo detsembris Tartu Ülikooli juures.

Informatsiooni ja avalduste vorme saab välissuhete osakonnast (ph. 304) Sirje Upruse käest.

Vajalikud dokumendid peale avalduse vormi:
* avaldus rektori nimele koos dekaani nõusolekuga,
* akadeemiline õiend (inglise keeles),
* õpinguprogrammi kirjeldus ühel leheküljel *(Statement of Purpose)* inglise keeles,
* soovitus (inglise keeles).

Dokumentide esitamise tähtaeg Tartu Ülikoolis on
7. november 1994.

Tartu üliõpilaste looduskaitsering

kutsub avamatkale Taevaskotta
laupäeval, 12. novembril
kell 10.55 Tartu—Orava rongiga.
Väljumine Taevaskoja peatuses.
Kavas: jalutuskäik, arutelu, slaidi*show*, kontsert, kõned ja saun Valgemetsas.
Slaidi*show* — Meenutusi Indoneesiast — Rein Ahas;
Eesti oma tee eile, täna, homme — Tõnu Oja;
Keskkonnavideo — Ahto Oja.
Tagasi vastavalt soovile:
laupäeva õhtul või pühapäeval.
NB! Kaasa: magamiskott, kruus, võileib ja sõber.

Üliõpilaspäevade aegu

18. novembril kell 18 ja 20 Tartu Lasteteatris Eesti Muusikaakadeemia lavakunstikateedri XVII lennu etendus «Eesti pastoraal».
Lavastaja Tiit Palu
Mängivad Karin Tammaru ja Taavi Eelmaa.
Piletid kohapealt, ettetellimine tel. 434487.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241, tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 2613. Tiraaž 1500.

435 180

NR. 34 (1769)
REEDE,
11. NOVEMBER 1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 70 SENTI

Tartu Ülikooli Raamatukogu

Universitas Tartuensis

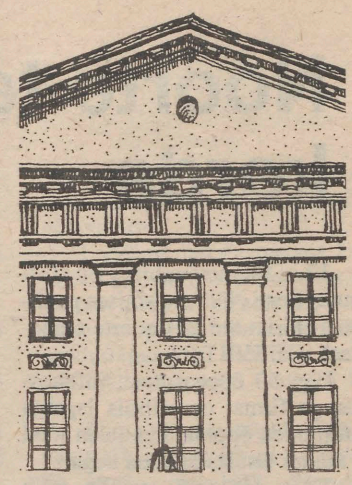

«TARTU ÜLIKOOL» kui kaubamärk

Eesti Patendiamet on otsustanud registreerida kaubamärgi «TARTU ÜLIKOOL» ja kaubamärgi TÜ peahoone frontooni ja sammastega.

Akadeemiliste asutuste traditsioonilistele tegutsemisaladele on tänapäeval lisandunud innovaatiline tahk: intellektuaalomandi kaitse ja tehnosiire.

Ülikoolides tõusis tehnosiire (litsenseerimine, oskusteabe müük) uuele tasemele suhteliselt hiljuti, 10—15 aastat tagasi, ja liikus Põhja-Ameerikast edasi Euroopa kõrgkoolidesse. Ülikoolide kaubamärkide kaitsmine ja litsenseerimine on käinud sama teed: USA ülikoolide kaubamärkide litsentsiprogrammide põhimõtteid on rakendanud nii põhjamaade kui ka idanaabrite akadeemilised asutused.

Nagu mujalgi maailmas, on Eestis ülikoolidel oma intellektuaalomandiõiguste kaitsmise vajaduse põhjustanud uuenenud turusuhetega ühiskond. Nüüdseks on meil olemas ka intellektuaalomandi kaitse alased põhilised seadused ja rahvusvahelised lepingud.

Vastavalt Eesti kaubamärgiseadusele kaitseb riik õiguskaitse saanud kaubamärgi valdaja **ainuõigust** oma kaubamärgile.

Seega tohib Tartu Ülikooli nime ja sümboolikat **kaubamärgi funktsioonis kasutada ainult Tartu Ülikool.**

Eesti kaubamärgiseadus loeb kaubaja teenusmärgi kasutamiseks:

— kauba või pakendi tähistamist kaubamärgiga,

— kaubamärgiga viidatud teenuste pakkumist ja osutamist;

— kaubamärgi kandmist majandus- ja äridokumentidele, reklaammaterjalidele ja kauba kasutusõpetusele,

— kaubamärgiga tähistatud kaupade välja- ja sissevedu;

— kaubamärgiga tähistatud kaupade pakkumist müügiks, nende turustamist ja ladustamist.

TÜ kaubamärkide ja nendega äravahetamiseni sarnaste tähiste kasutamine näiteks trükistel, teadusaparatuuril, kantseleitarvetel ja suveniiridel ning teistelgi toodetel on lubatud ainult Tartu Ülikooli kirjalikul nõusolekul. Sama kehtib ka tellitud teadus-, arendustööde jt. teenuste, täiendkoolituse, kirjastamise, meelelahutus-, spordi- ja kultuuriürituste jm. kohta. Vastav litsentsileping kuulub registreerimisele Eesti Patendiametis.

Eesti kaubamärgiseaduse kohaselt võib Tartu Ülikool üldtuntud kaubamärgi omanikuna keelata märgi kasutamise ka teistel toodetel ja teenustel, juhul kui kaubamärgi kasutamisega kaasneb Tartu Ülikooli maine põhjendamatu ärakasutamine või kahjustamine. Vastavalt tööstusomandi kaitse Pariisi konventsioonile, millega Eesti taasühines k.a. 24. augustil, on kaitse all ka üldtuntud kaubamärkide **tõlked**. Eeltoodud nõuded laienevad seega sõnamärgi TARTU ÜLIKOOL tõlgetele.

Tartu Ülikool soovib oma kaubamärkide kaitsmisega vältida kahju saamist märkide kontrollimatust kasutamisest, tulevikus on võimalik nende litsenseerimine. Seega ei ole eesmärgiks kaubamärkide kasutamise monopoliseerimine, vaid märkide kasutamine Tartu Ülikooli poolt lubatud viisil.

Ülikoolisisene kaubamärkide kasutamise kord on praegu väljatöötamisel.

Info saamiseks kaubamärkide kasutamisega seonduvates küsimustes palume pöörduda patendigruppi, tel. 435 294.

SIRJE KAHU

Pärnus

Ülikool käib mööda Eestimaad ringi. Oktoobris toimus ülikooli päev Narvas, 3.—4. novembril Saaremaal, 6. novembril Pärnus. Sel laupäeval tutvustatakse Tartu Ülikooli Viljandis ning 17.—18. novembril Jõgeval. 29. novembril on Tallinna päev ja üritusi toimub Tartuski.

Pärnu päev algas hotellis Strand (kus kõik üritused aset leidsidki) näituse «Universitas Pernaviensis» avamisega. Rektor prof. Peeter Tulviste ütles seda avades, et 1699. aastal jäime Pärnussse üheteistkümneks aastaks (just nii kaua tegutses seal Pärnusse üle viidud Tartu Ülikool). Nüüd tullakse Pärnust Tartusse õppima, kuid tulijaid võiks olla rohkem ja need võiksid teaduskondade vahel ühtlasemalt jaotuda. Näiteks rohkem on pärnakatest üliõpilasi humanitaaraladel ja arstiteaduskonnas.

Väljapaneku oli koostanud ja seda tutvustas etnograafiamagistrant Ene Kõresaar teabetalitusest, kellele on Pärnu kodulinn.

Rektor tänas hotelli Strand direktorit Mart Raiki, kes võimaldas seal ülikooli päeva läbi viia. Näitus jäägi hotelli fuajeesse. Mart Raik on TÜ vilistlane, ta lõpetas majandusteaduskonna 1978. aastal.

Seejärel andis rektor konverentsisaalis pärnulastele ülevaate ülikooli tänastest probleemidest ning võis vaadata õppetehnika osakonna töötaja Paul Vesiku kokkupandud filmiprogrammi. Selles oli ülikool aastal 1952, 1982, 1988 (autor Tiit Matsulevitš) ja 1989. Vaadatu tuletas veel kord meelde, kui kiiresti kõik siin muutub ja et jälle oleks vaja ülikoolist uuemat filmi.

Akadeemiliste loengutega esinesid prof. Vambola Raudsepp («Eesti majanduse momendiprobleemid»), dots. Villu Tamul («Mis sai Universitas Pernaviensisest hiljem») ja õigusteaduskonna magistrant Andres Vutt («Eesti tsiviilseadusest»).

Ülikooli päevale oli tulnud rohkesti abituriente, kellele tutvustas sissesaamistingimusi kolmes voorus rektori kantselei õppegrupi juhataja Lea Michelson ning teaduskondade esindajad. Jagati rohkesti infomaterjale ja müüdi ülikooli trükiseid (Peep Reimer ja Marge Mardisalu). Huvi oli suur, paljundati enesele isegi loengukavasid.

Prorektor prof. Teet Seene ja pedagoogikakeskuse juhataja dots. Mati Salundi viisid läbi teabepäeva koolijuhtidele ja õpetajatele.

* * *

Viljandis on ülikooli päev Ugala teatrimajas. Toimub samuti rektori ülikoolitutvustus, filmiprogramm. Akadeemilised loengud on dr. Peep Pruksilt («Õigusteadus Eestis: hetkeseis ja perspektiivid») ja prof. Atko Virult («Tervise loomine»). Kavas on ka informatsiooni jagamine üliõpilaskandidaatidele (dekaanid prof. Toivo Maimets, dots. Mati Pääsuke jt.) ning teabepäev koolijuhtidele ja õpetajatele (prof. Teet Seene, dots. Mati Salundi jt.). Viljandis esineb ka ülikooli ansambel «Camerata Tartuensis».

VARJE SOOTAK

«Tudengisügis '94»

15.—19. november

Teisipäeval, 15. novembril

kl. 6—8	TUDENGISÜGIS '94 AVATUUT	— EPMÜ peahoone — Pepleri ühikad — Tiigi ühikas — TÜ peahoone — Narva mnt. ühikad — Bettoni ühikad — EPA torn.
kl. 18—19	PILETITURG. Müügil pääsmed kõikidele sügispäevade üritustele	— TÜ füüsikahoone (Tähe tn. 4)
kl. 19	IIRI MUUSIKA ÕHTU. Esineb ans. «O'LALLA» koosseisus Priit Moppel, Toivo Sõmer & Roland Suits. (Pääsmed kohapealt)	— TÜ ajaloomuuseum
kl. 20	*ROCK*KLUBI *SPECIAL*. Stiil — *rock'n'roll* keldris T. TRAX — Axx — *Action!*	— EPMÜ klubis
kl. 21	«SWINGIB JAZZ-KVARTETT»	— Ööklubi — «Big Friendly Giant» — (Tuglase tn. 7)
kl. 21	BEATLES CLUB. Ans. «CLAYMAKERS» & stiilidisko	— TÜ kohvik (Narva mnt. 27)

Kolmapäeval, 16. novembril

kl. 17	EPMÜ contra TÜ SÜGISDUELL	— Pepleri võimlas
kl. 19	«ÜliõpiLasteSügiseneVabaOttoLava»	— «Otto» teater (Tähe tn. 33)
kl. 21	ROCK'N'ROLL CLUB. Ans. «THE SPECULATIVE ROCK'N'ROLL BAND» & stiilidisko.	— TÜ kohvik (Narva mnt. 27)
kl. 21	«RÜTMIB HENDRIK LÄTI»	— Ööklubi — «Big Friendly Giant» — (Tuglase tn. 7)
kl. 22	ÖÖ-DISCO-TOUR (Eesti—Skandinaavia—Inglismaa—USA—Eesti)	— EPMÜ klubi

Neljapäeval, 17. novembril

kl. 17	SLAIDIPROGRAMMIDE KONKURSS	— Veski tn. 35
kl. 20	TUDENGIBÄNDIDE KONKURSS & TANTSULKA	— «Sõbra maja» (Kalevi tn. 24)
kl. 20	ETENDUS «KUNST 1993»	— «Otto» teater (Tähe tn. 33)
kl. 21	FOLKCLUB. Ans. «UMMAMUUDU» & stiilidisko	— TÜ kohvik (Narva mnt. 27)
kl. 21	«STIILIB BÄND SÕÕT & SÕBRAD»	— Ööklubi — «Big Friendly Giant» — (Tuglase tn. 7)
kl. 22	KABAREE keldris intiimdisko — ARGO KASELA	— EPMÜ klubi

Reedel, 18. novembril

kl. 18 ja 20	LAVAKUNSTIKATEEDRI XVII LENNU ETENDUS «Eesti pastoraal»	— Tartu Lasteteater (Jaama tn. 14)
kl. 19	OSKARI JA ÜLLE RÖÖMUKLUBI	— «Otto» teater (Tähe tn. 33)
kl. 19	HELSINGI SIBELIUSE AKADEEMIA. Ans. «I'D RAPHER» kontsert	— TÜ ajaloomuuseum
kl. 21	FANCLUB. Ans. «IN BOILER» & stiilidisko	— TÜ kohvik (Narva mnt. 27)
kl. 21	«ÖÖKLOPPER» — STIILITU DISKO Kloppimine vingem kui «Vaibaparadiisis»	— «Sõbra maja» (Kalevi tn. 24)
kl. 21	«LÕBUJÄMMING»	— Ööklubi — «Big Friendly Giant» — (Tuglase tn. 7)
kl. 22	«SAMBA»-KARNEVAL. Pealinna näitlejate bänd «L'DORADO» keldris Za-Zabakakk!	— EPMÜ klubi

Laupäeval, 19. novembril

kl. 20	ETENDUS «KUNST 1993»	— «Otto» teater (Tähe tn. 33)
kl. 21	COUNTRYCLUB. Ans. «JUSTAMENT» & SILVI WRAIT ning stiilidisko	— TÜ kohvik (Narva mnt. 27)
kl. 22	«SÜGIS SÜDAMES» & Tallinna moetudengite sou «Ebatavaline ja tavaline» & Bastioni neiud & K. U. M. M.-algatus & Helisev muusika, kähisev kõne & Üllatused ja ... TANTS /korraldab E. K. S./	— EPMÜ klubis (Veski tn. 6)

KOHTUMISENI SÜGISPÄEVADEL!

TÜ KLUBI JA ÜLIKOOLI KULTUURIKLUBI, EPMÜ KLUBI, «OTTO» TEATER, E.K.S., ÖÖKLUBI «BIG FRIENDLY GIANT»

Noorte teabemess esimest korda

17.—19. novembrini on Tallinnas Eesti Näituste sinises paviljonis (Pirita tee 28) noorte teabemess «TEEVIIT 94».

Ligi 50 õppeasutust, infokeskust ja firmat on valmis jagama infot, mida õppida, kus leida tööd ja kuidas sisustada vaba aega.

Tartu Ülikooli stendis võib leida teavet kõigist siin õpitavatest erialadest, õppekavadest, ülikooli struktuurist ja sisseastumistingimustest. Lähemalt tutvustavad end mõned teaduskonnad, arvutivõrk, raamatukogu, kirjastus, muuseumid, klubi ja spordibaasid.

TÜ väljapanekus on arvatavasti ajaloo hõngu ja vihjeid akadeemilistele traditsioonidele. Loomulikult on rõhutatud, et eesti ülikooli loomisest Tartus on möödunud 75 aastat. Sisult püüab aga ekspositsioon vaadata tulevikku, sest need, kes tuleval aastal ülikooli astuvad, alustavad õpitud teadmiste kasutamist oma töös juba 21. sajandil.

Meie ülikool osaleb messil, et olla oma kohal Eesti kõrgkoolide reas, pakkuda valikuvõimalust ja teadvustada noortele, et Tartu Ülikoolis saab omandada maailmas aktsepteertaval tasemel kõrghariduse.

Infot TÜ osalemise kohta messil saab veel kuni 15. novembrini patendigrupist, tel 435 294.

Mess on kõigile soovijatele avatud neljapäeval, 17. novembril kell 12—18. Reedel, 18. novembril on mess avatud kell 10—18 ja sellel päeval saab kuulata Riigi Tööturuameti esindajate ettekandeid.

Laupäeval, 19. novembril saab messi külastada kella 10—16-ni.

LEENI UBA,
patendigrupp

Peep Veski farmaatsiadoktoriks

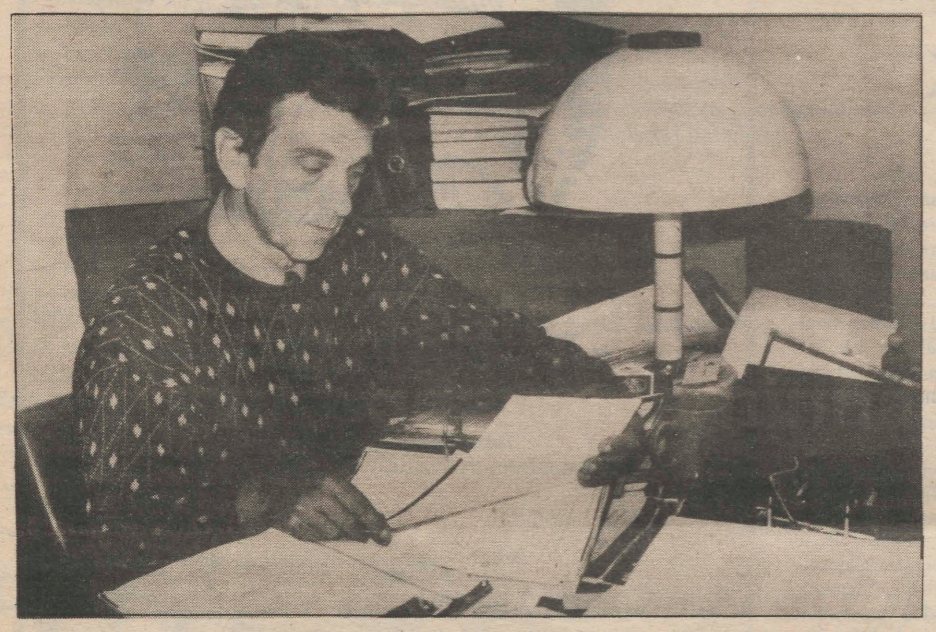

28. oktoobril anti Helsingi Ülikoolis kätte diplomid käesoleval aastal teaduskraade kaitsnutele. Diplomisaajate hulgas oli ka Farmaatsia Instituudi dots. Peep Veski.

Peep Veski on töötanud Tartu Ülikoolis alates 1980. aastast pärast Budapesti Semmelweisi nim. Ülikooli lõpetamist ja kandidaadikraadi kaitsmist Ungari Teaduste Akadeemias. 10. juunil kaitses ta Helsingi Ülikoolis farmaatsiadoktori kraadi teemal «Use of hard gelatin capsules and sodium alginates in peroral prolonged-release formulations». Töös käsitleti pruunvetikatest saadavate naatriumalginaatide kasutamise võimalusi peroraalsete ravimvormide toimet prolongeeriva polümeerina. Ravimvormidest uuriti põhjalikult kõvasid želatiinkapsleid ja Helsingi Ülikooli biofarmaatsia ja farmakokineetika osakonna poolt patenteeritud uudse tehnoloogiaga valmistatavaid pressitud kattega tablette (press-coated tablets). Kaitstud töö kuulub farmaatsia uue suuna — biofarmaatsia valdkonda — ja seega on Peep Veski esimene eesti farmaatsiadoktor sel alal. Tartu Ülikooli ja Helsingi Ülikooli farmaatsialase koostöö algus ulatub möödunud sajandi lõpu ja käesoleva sajandi esimestesse aastakümnetesse. Kraadihariduse osas promoveerus Soome apteeker J. Lehtovaara Tartus tehtud uurimistöö põhjal 1939. aastal farmaatsiadoktoriks. Seejärel sellelaadsed suhted katkesid. Nüüd — 55 aastat hiljem tänu Helsingi Ülikooli farmaatsia kateedrile sai Tartu Ülikool üle aastakümnete uue farmaatsiadoktori.

Uue suuna väljaarendamiseks ja edendamiseks jõudu ja jaksu!

TOIVO HINRIKUS

Raamatukogu renoveerimine vajaks sihtkapitali loomist

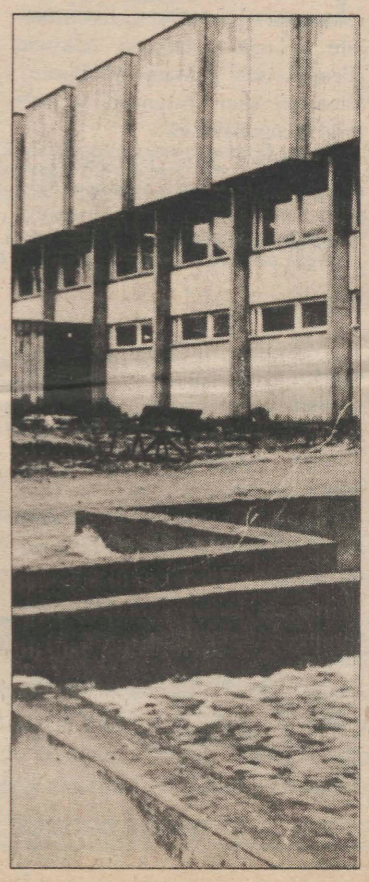

Ülikooli rektori kabinetti kogunes teisipäeva hommikul töögrupp, et arutada edasist tegevuskava raamatukogus tekkinud avariiolukorras. Nõupidamisel osalesid rektor prof. Peeter Tulviste, haldusprorektor Riho Illak, projekteerijate ja ehitajate esindajad. Raamatukogu direktor Malle Ermel ja majandusdirektor Heiki Epner informeerisid abinõudest, mida on juba rakendatud raamatukogus seoses varisemisohuga. Teatavasti suleti 27. oktoobril raamatukogu peasissekäik, konverentsisaal ja sellega külgnevad ruumid, sest AS Tartu Projekti ja Tallinna Tehnikaülikooli ekspertidest moodustatud uurimisgrupp tunnistas 1980. aasta lõpul valminud hoone konverentsisaali lae ja seinte monoliitsest raudbetoonist kandekonstruktsioonid varisemissohtlikuks.

Raamatukogu jätkab praegu võimaluste piires lugejate teenindamist, majja pääseb Akadeemia t. poolsest sissekäigust. Juhuks, kui raamatukogu olukord peaks järsult halvenema, on Malle Ermeli sõnul välja töötatud tegutsemisjuhend «mustemast mustema» stsenaariumi korral. Juba on planeeritud ka manööverpind teatud osa kogude ümberpaigutamiseks. Avariiolukorra likvideerimiseks on tellitud AS Tartu Projektilt varisemisohtlike konstruktsioonide toestamise ja tugevdamise projekt. Katuse remonti loodetakse jätkata seni, kuni ilmastik seda vähegi võimaldab. Kavandatakse sissepääsude, esmajärjekorras Akadeemia tänava poolse ümberehitamist. Samuti on raamatukogus hädavajalik välja vahetada veetorustik ning reguleerida ventilatsioonisüsteem.

Ühiselt leiti, et lisaks riigieelarvelisele finantseerimisele oleks otstarbekas luua Tartu Ülikooli raamatukogu hoone renoveerimise sihtkapital.

MAGISTRANTI

peab Emakeele Seltsi keeletoimkond sobivamaks.

Juba paar aastat on vaieldud selle üle, kas eesti keelde sobib paremini sõna *magistrand* või *magistrant* (vt. näit. Universitas Tartuensist 30. aprillil, 14. mail ja 18. juunil 1993). Emakeele Seltsi keeletoimkond arutas asja 4. novembril ja põhjendab oma soovitust lühidalt järgmiselt (soovituse terviktekst ilmub Keeles ja Kirjanduses).

Viimases (1976) õigekeelsussõnaraamatus on *nd*-lõpulisi võõrnimisõnu kokku 27 (arvestamata liitsõnu ja täielikke homonüüme). Kolmesilbilise algvormiga on neist kuus, viimastest *diplomand* ja *promovend* on kasutusel peamiselt kõrghariduse vallas. Kõik nad käänduvad vältevaheldusliku. *nd*-lõpulise sõna vältevaheldusliku ongi võimalik ainult võõrsõnades, kui mitte arvestada omasõnadeks sõnu *kiriksand* ja *noorsand*, mis on tekkinud sõna *isand* lühenemise tagajärjel ja pandud kirjakeeles käänduma võõrsõnamalli järgi. Kõik *nd*-lõpulised omasõnad käänduvad kas laadivaheldusliku (*rand : ranna, suund : suuna*) või astmevaheldusetult (*loend, pakend, usund*). Niisuguseid on ÕS-is 183 (ilma *kond*-sõnadeta).

nt-lõpulise algvormiga võõrnimisõnu on ÕS-is tublisti üle kahesaja, ligi 60% neist kolmesilbilised. Haritud inimesi märgivad *nt*-lõpulistest *abiturient, aspirant, assistent, disputant, dissertant, doktorant, dotsent, intelligent, konsultant, korporant, laborant, oponent, praktikant, retsensent*. Kõik nad käänduvad nagu *nt*-lõpulised omasõnad (*hunt, kont, sant, vänt*).

Ühtluse ja kergema õpitavuse pärast ei ole otstarbekas lisada sõnu väikesearvulistesse erandliku ja võõrapärase muutmisviisiga sõnarühmadesse, nagu praegusel juhul on *nd*-sõnad. Meie emakeele normimise algusaegadest peale on mõistlikuks peetud võõrlaenude sobitamist eesti keele ehitusse. Rahvusvaheline sõnavara on meile tulnud tihti mitme keele kaudu mitmesuguste mõjutustega. See, kust need mõjutused pärinevad, ei ole tänapäeval enam eriti oluline ja tõestatavgi. Enamikul juhtudel ei õnnestuks meil rakendada ka ladina keelest lähtuvat *nt*- ja *nd*-sõnade tähenduserinevust.

Neid kaalutlusi arvestades soovitab Emakeele Seltsi keeletoimkond sõnakuju *magistrant* ja selle käänamist omasõnade malli järgi nagu näiteks *kant, rant, sant*. Veaks ei tule lugeda ka sõnade *eksaminant, diplomant* ja *promovent* niisugust kasutamist.

JAAK PEEBO,
ES-i keeletoimkonna vanem

TÜ nõukogus

28. oktoobril

● **Sotsiaalteaduste integreerimisest ja sellealase õppe- ning teadustöö korraldamisest.**

Rektor prof. Peeter Tulviste ütles arutelu alustades, et ülikoolielu üks kõige alalhoidlikumaid aspekte on teaduskondade struktuur. Viimastel aastatel on tehtud kolm olulist muudatust: taastati usuteaduskond, loodi sotsiaalteaduskond ning filosoofiateaduskond. Viimane ühendati tema ajaloolise osa ajaloo- ja filoloogiateaduskonnaga. Nüüd on filosoofiateaduskond kärisema hakanud ja sotsiaalteadused sotsiaalteaduskonnaga ühinema.

27. mail otsustas TÜ nõukogu moodustada sotsiaalteaduste ümberkorraldamisega tegeleva komisjoni (sotsiaalteaduskonna dekaani kt. prof. Rein Taagepera, prof. Jüri Allik, prof. Janno Reiljan, prof. Toivo Maimets, dots. Jüri Ginter ja rektor prof. Peeter Tulviste). Valmis kaks projekti. Teemat on käsitletud ajakirjanduses, arutatud ülikooli valitsuses. Valitsuse ja komisjoni seisukohad olid mõneti erinevad, kuid pärast valitsuse koosolekut aktsepteeris komisjon enamikku valitsuse seisukohti. Erinev on prof. R. Taagepera seisukoht. Ta soovib, et sotsiaalteaduskond säilitaks oma õhkkonna ega laieneks nii järsku. Prof. R. Taagepera osales nii komisjoni töös kui projekti väljatöötamisel kuni hääletamiseni. Ka sotsiaalteaduskonna üliõpilastega on jõutud enam-vähem ühistele seisukohtadele. Erinevad arvamused jäid eripedagoogika osakonna kohta. TÜ valitsuse arvates peaksid nii eripedagoogika kui pedagoogika kuuluma ühte teaduskonda, komisjonis on pooldatud eripedagoogika üleviimist sotsiaalteaduskonda. TÜ nõukogule oli esitatud ka väljavõte filosoofiateaduskonna nõukogu koosolekust, milles «peeti täiesti põhjendamatuks eripedagoogika osakonna jätmist filosoofiateaduskonda pelgalt pedagoogikakeskuse samasse teaduskonda jätmise nimel».

Prorektor prof. Teet Seene lisas, et ülikoolis on kavas välja arendada struktuur, mis tegeleb kasvatusteadustega. Ainult siia või sinna ümbernimetamisega ei parane ka veel asja sisu, õpetajate ettevalmistamine on ülikoolis alati omanud suurt kaalu.

Nõukogu otsustas laiendada sotsiaalteaduskonda nii, et see hõlmaks järgmisi praegu ülikoolis eksisteerivaid allüksusi: **politoloogia (SO), üldsotsiaalteaduse (SO), sotsioloogia (FL), žurnalistika (FL), psühholoogia (FL) ja semiootika osakond (FL).**

Hääletati ka eripedagoogika osakonna üleviimise poolt (poolt oli 12 ja vastu 12 liiget, 7 erapooletut; filosoofiateaduskonnast sotsiaalteaduskonda viimise poolt oleks vaja olnud 16 häält).

Korraldustoimkonda kuuluvad Jüri Allik, Henn Käärik, Marju Lauristin, Henn Mikkin, Rein Taagepera, Raivo Vetik ja Peeter Vihalemm. Toimkonna ülesanne on sotsiaalteaduskonna uue struktuuri, arengukava, ruumilahenduse ja 1995. aasta eelarve projekti väljatöötamine. Filosoofiateaduskonna vastavate osakondade töötajad viiakse üle sotsiaalteaduskonnas kujundatavate või säilitatavate struktuuriüksuste vajadustele. Üleviimise tähtaeg on 1. juuni 1995. Dekaani konkurss kuulutatakse välja jaanuaris.

● **Nõukogu kinnitas ka Tartu Ülikooli Kultuuridevahelise Kommunikatsiooni Keskuse põhimääruse.**

See on filosoofiateaduskonna juures tegutsev akadeemiline mittestruktuuriline üksus, mille ülesanne on koondada kultuuridevahelisest kommunikatsioonist huvitatud teadlasi nii ülikoolist kui väljastpoolt. Eesmärk on keelekasutuse uurimine ema- ning võõrkeelsete kultuuride kõigis aspektides, interdistsiplinaarsete teadusuuringute arendamine ja üliõpilaste ettevalmistamine teaduslikeks ja poliitilisteks kontaktideks erinevatesse kultuuripiirkondadesse kuuluvate inimestega.

TÜÜ Valitsus

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKOND

Tänaseks on uus TÜÜ Valitsus ametis olnud juba kaks kuud. Igal sekretäril on oma kindlad vastuvõtuajad, mil nad alati viibivad TÜÜ Edustuse ruumes Ülikooli 20—305.

Kaupo Karelson, valitsuse esimees
E 9—11 K 11—13

Arne Otter, välis-, haridus- ja sotsiaalsekretär
K 12—14 N 18—21 R 10—12

Oliver Helm, majandussekretär
T 14—15 K 16—17

Erika Ellamaa, kultuurisekretär
E 16—18 K 14—16 N 15—17

Ly Leedu, infosekretär
E 14—16 T 14—16 N 14—16

Tööpäeviti kell 9—16 aitab teie probleeme lahendada tehniline sekretär Katrin. **Meie telefonid on 432-806, 435-331.**

❖ ❖ ❖

Teatripiletid odavama hinnaga!

TÜÜ uus soodustus!

21. novembril kell 18 «Vanemuise» väikeses majas etendus **«Iwona, Burgundia printsess»**. Sel etendusel hinnaalandus 18 kroonilt 11 kroonile. Pileteid saab osta TÜÜ Edustusest või oma teaduskondade levitajate käest.

❖ ❖ ❖

Edustuse koosolekult

Edustuse järjekordne korraline koosolek toimus kolmapäeval, 2. novembril.

● **Toimus uue TÜÜ põhikirja lugemine.** Selle järgi on TÜÜ mittetulunduslik ühing, mille liikmete hulka võivad kuuluda kõik üliõpilased, magistrandid, doktorandid, internid ja eksternid. Täidesaatva organi — TÜÜ Valitsuse liikmete arv on piiratud 7-ga. Uue põhikirja järgi on TÜÜ-sse kuulumine vabatahlik. Kui nüüd keegi ei soovi enam üliõpilaskonna liige olla, siis võib ta oma liikmekaardi kas tagastada või minema visata. Raha talle selle eest tagasi ei maksta, sest juba üle kahe kuu on üliõpilaskonna liikmekaardiga kaasnevaid soodustusi kasutatud. Põhikirja poolt oli 10 edustuse liiget, vastu 3 ja erapooletuid 6. Sellega loeti põhikiri vastuvõetuks.

● **Nüüdsest on edustuses hääletamisel häälte pooleks jagunemisel otsustavaks eesistuja hääl.**

● AEGEE esitas edustusele taotluse 5000 kroonile oma tegevuse alustamiseks. AEGEE esitas ka raha kulutamise eelarve projekti. Suurem osa edustuse liikmeid jäi raha eraldamise suhtes erapooletuks. Järgmiseks edustuse koosolekuks peab TÜÜ Valitsus esitama projekti, kui palju võiks neile raha eraldada.

● **Külalisena viibis edustuse koosolekul Riigikogu liige Kalle Kulbok.** Ta rääkis pühapäeval, 6. novembril toimuvast Gustav Adolfi päevast ning kutsus sealt osa võtma ka üliõpilaskonna ja üliõpilasorganisatsioonide esindajaid.

● **Oma tööst andsid aru ka TÜÜ Valitsuse sekretärid.**

● Eelarve kinnitamiseni sel korral ei jõutud. Eelarveväliselt eraldati kohe tööbörsile 20 000 krooni.

Järgmine edustuse koosolek peetakse juba 9. novembril.

LY LEEDU,
TÜÜ infosekretär

Uus soodustus!

TARTU LASTETEATER

TARTU LASTETEATER EI OLE MÕELDUD AINULT LASTELE!

Tartu Lasteteater on loodud 1989. aastal Jaan Toominga «Vanemuise stuudio» baasil. Praeguseks on 13 näitlejaga teater kujunenud teiseks järjepidevalt töötavaks teatriks Tartus. Tartu Lasteteatril on oma maja, aadressiga Jaama 14, asudes Roosi ja Jaama tänava nurgal, seega Narva maantee ühiselamute taga.

Rahva hulgas on ta tuntud kui valdavalt lastele mõeldud teater. Tegelikkuses ei ole see sugugi nii — Tartu Lasteteatri saalis, õigemini *black box*is, lavastatakse mitmesuguseid omanäolisi etendusi just nimelt täiskasvanud inimestele.

On võimalus vaadata M. Underi luulekogude põhjal lavastatud «Laulupihtimust» või E. Enno luuletustest lauluetendust «Nii, nii ei lõpe see kõik». Huvilistel on just Lasteteatris võimalik näha Becketti «Lõppmängu» ja peagi Strindbergi «Surmatantsu». Lasteteatri näitlejate kõrval on käesoleval hooajal laval ka teatrikateedri diplomandid Viljandi Kultuurikolledžist, neid saab näha Talvo Pabuti etenduses «Sisyphos».

Loodame hakata tegema koostööd TÜÜ-ga, mis võimaldaks saada nii pileteid etendustele (miks mitte ka peredel lasteetendustele) soodushinnaga (5 EEK) kui ka lihtsalt informatsiooni Lasteteatri kohta.

Esimesed etendused, mille pileteid üliõpilaskonnast on võimalik saada, oleksidki «Sisyphos» 14. novembril kell 18 ja «Lõppmäng» 21. novembril kell 18.

Tere tulemast kõigile!

SIGRID LAINEVEE,
Tartu Lasteteatri administraator

Mis on üliõpilaste tööbörs?

Kindlasti on paljud üliõpilased näinud viimase kahe nädala jooksul helesiniseid ja roosasid plakateid ahvatleva kirjaga: «Tööbörs! Registreeruda saab Edustuses!» Mis peitub selle üliõpilaste poolt kauaoodatud sõna taga aga tegelikkuses, sellest räägivad tänases intervjuus tööbörsi projektijuhid **Martin Hallik** ja **Andres Salu**.

● **Mis on TÜÜ tööbörs? Missugused on selle eesmärgid?**

Martin — Tööbörs on üliõpilaskonna struktuuriüksus, mis vahendab üliõpilasi-tööotsijaid tööandjatega.

Andres — Meie esimeseks eesmärgiks on leida üliõpilastele tööd. Teiseks tahame populariseerida kõrghariduse väärtust. Kui võimalik, tahaksime olla üliõpilasele abiks suhtlemisel tööandjaga, muidugi juhul, kui üliõpilane seda vajab.

● **Kust tuli idee ning millal alustasite tööd?**

Martin — Idee luua tööbörs tekkis kevadel Edustuse valimiskampaania ajal ning see oli kirjas ka nimekirja «In Corpore» platvormis.

Andres — Ka EPA Volikogu juures on varasematel aegadel olnud tööbörs, kuid meie töötame teistel alustel. Reaalset tööd hakkasime tegema septembris ning üliõpilasi registreerime alates 25. oktoobrist.

● **Kuidas töötab tööbörs?**

Martin — Tööpõhimõte seisneb selles, et üliõpilastest luuakse andmebaas. Andmebaasi kantav tudeng peab täitma ankeedi, sooritama võimete ja isiksuse testi. Samuti on vaja täies ulatuses väljavõtet õpinguraamatust, välja arvatud esimesel kursusel. Väljavõtet on kindlasti vaja juhul, kui soovitakse tööd oma erialal. *Andmebaasi kandmine on tudengitele tasuta.*

● **Missuguseid teste te kasutate ja kes neid kontrollib?**

Martin — Testid tulevad ülikooli psühholoogiaosakonnast ja seal neid ka kontrollitakse.

● **Kui ruttu saab üliõpilane teada oma testi tulemused ning kas neid võib ka mujal kasutada?**

Andres — Testide kontrollimine võtab aega umbes nädala. Kõigile soovijatele võime näidata testi tulemusi kohapeal. Mujal neid kahjuks kasutada ei saa.

● **Kas testi on võimalik ka ümber teha?**

Andres — Testi ei ole võimalik ümber teha. Testi tulemusi ei maksa võtta südamesse ega 100%-lise tõena.

● **Kui palju on registreerunuid?**

Andres — Kahe nädala jooksul on meie andmebaasi kantud 53 üliõpilast. Iga päev lisandub veel 5—6 üliõpilast.

● **Missugused erialad on esindatud?**

Andres — Esindatud on juura, majandus, ajaloolased, filoloogid, arstid ja matemaatikud. Ka mõned EPMÜ tudengid on end registreerinud.

● **Kuidas ja millal saab end registreerida?**

Andres — Oleme avatud esmaspäevast neljapäevani kell 10—14 Edustuse ruumes. Üliõpilane, kes tahab end meil registreerida, peaks varuma ligikaudu tund aega. Sellest võtab võimete test umbes 20 minutit. Isiksuse testi tegemise aeg pole piiratud, selleks läheb umbes 40 minutit. Võimete testis on 50 eri raskusastmega ülesannet, isiksuse testis on 197 küsimust.

● **Millal võib teil registreerunu tööd leida? Kuidas te talle sellest teatate?**

Andres — Kui tööandja on välja valinud konkreetse inimese, keda ta endale tööle soovib, siis me võtame temaga ühendust. Kõigi muude pakkumiste puhul soovitame ise järjekindlalt vaatamas käia. Sellega soovitame siiski veel kaks nädalat oodata, sest asja käivitamine ja meie endi tutvustamine võtab veel aega.

Meie eesmärk on vahendada eelkõige püsitöökohti, aga ka ajutisi. Juba praegu on pakkuda mõned töökohad haljastustöödest maksuametnikuni. Palgad sõltuvad tehtud tööst, praegu võib täiskohaga väga hea spetsialist teenida 3000 krooni kuus. See aga, kes ei põlga ära füüsilist tööd, võib haljastustöödel teenida 5—10 krooni tunnis.

● **Kus te end reklaamite?**

Martin — Üliõpilaste jaoks reklaamime end plakatitega. Reklaam tööandjatele algab peatselt ajalehtedes ning raadios. Praegu koostame veel infopanka tööotsijatest. Infopanka saab end registreerida pidevalt, ka peale reklaamikampaania algust.

● **Kes teid finantseerib?**

Andres — Meie tööd hakkavad finantseerima need tööandjad, kes endale töötajad leiavad. Esialgu on kogu projekt käivitatud üliõpilaskonna rahadega.

Küsis LY LEEDU

Rahvusvaheline tudengiseminar

3.—6. novembrini toimus TÜÜ Edustuse ja EPMÜ Volikogu korraldatud rahvusvaheline seminar «Läänemeremaade üliõpilaste koostöö». Idee sellelaadse seminari korraldamiseks tuli kevadel Lundis «Baltic linki» konverentsil käinud üliõpilastelt, kus arutati esmakordselt konkreetsemalt Läänemeremaade üliõpilaste tihedamaid koostöövõimalusi.

Seminarile olid kutsutud esindajad 17-st erinevast kõrgkoolist, välja jäid seekord tudengid Saksamaalt ja Poolast. Esindatud olid Eesti, Läti, Leedu, Venemaa, Soome, Rootsi ja Taani ülikoolid. Osalejate arv oli oodatust suurem ning tõusis seminari alguseks 53-ni. See tõendab, et huvi tihedamaks läbikäimiseks ülikoolide vahel on tõesti olemas ning õige aeg selle heaks midagi ära teha.

Kolme päeva programm oli tihe ning mahutas endasse ühelt poolt üliõpilaskondade üheste probleemide lahtirääkimise üldisemas plaanis, teisalt ka konkreetsemaid plaane, mida tulevikus ette võtta. Otsiti teid, kuidas Balti riikide ning Venemaa ülikoole Rootsi ja Taani ülikoolide erinevatesse projektidesse kaasata. Esindajad viimastest ülikoolidest teevad koju jõudes seminarist ettekanded ning alustavad tööd, et räägitud ideed ka reaalselt teostuksid. Samas võtsid mitmete ülikoolide esindajad endale kohustuse luua andmebaas, mis sisaldaks kogu infot erinevate ülikoolide üliõpilaskondade tööst, konkreetsetest sündmustest, samuti probleemidest, millega tegelda tuleb. Andmebaas peaks kättesaadav olema kõikidele osalenud ülikoolidele ning seda infot täiendatakse pidevalt.

Ülikoolidevahelise koostöövõrgu elushoidmiseks lubati selliseid seminare tulevikus hakata korraldama vähemalt kaks korda aastas, et vahepeal tekkinud ideid ja probleeme n.-ö. silmast silma arutada saaks. Praeguse seisuga peaks järgmine seminar aset leidma juba 1995. aasta jaanuaris Kaunases. Et konverents just Eestis ja Tartu Ülikoolis toimus, on tähtis ka meile endile. Meistki teatakse nüüd enam.

KADRI OTTIS,
TTÜ Edustuse väliskomisjoni esimees

Ajaloo muuseum ning botaanika ja ökoloogia instituut kutsuvad teadusajaloohuvilisi 17. novembril kell 15 ajaloo muuseumisse **teadusajaloo päevale**, mis on pühendatud tunnustatud botaaniku

NIKOLAI KUZNETSOVI 130. sünniaastapäevale.

Nikolai Kuznetsov (1864—1932) saabus Tartusse 1895. aastal äsja pensionile läinud botaanikaprofessori E. Russovi ametikohale. Juba väljakujunenud teadlasena, energilise, suure töövõimega, häid teaduslikke ideid omava, veetleva iseloomu ja käitumisega isiksusena koondas N. Kuznetsov enda ümber oma erialasse kiindunud spetsialiste ja andekaid üliõpilasi. Tema energilist tööd pandi tähele ning seetõttu saavutas prof. N. Kuznetsov botaanika kateedrile eraldatavate finantssummade kahekordse suurenemise, mis võimaldas kateedri kaasaegsemaks muutmise, s.h. uute aparaatide ja instrumentide muretsemise õppe- ja teadustöö jaoks, samuti kasvuhoonete remondi ning uute osakondade moodustamist botaanikaaias. Tulemused ei lasknud ennast kaua oodata, juba 1913. aastal kasvatati aias 10 130 taimeliiki. See oli üks kõrgpunkte botaanikaaia ajaloos.

Esimese maailmasõja keerises lahkus N. Kuznetsov Tartust ja asus tööle Nikita botaanikaaia direktorina Krimmis. Ta oli ka Tauria (Krimmi) ülikooli organiseerija ja aastatel 1918—1921 rektor. 1921. aastast töötas N. Kuznetsov Petrogradi Peabotaanikaaias geobotaanikaosakonna juhatajana.

N. Kuznetsovi kõige viljakamad elu- ja tegevusaastad möödusid Tartus (1895—1915). Suurenisti tänu temale oli Tartu 20. sajandi alguseks kujunenud Venemaa üheks botaanikakeskuseks.

Teadusajaloo päeva põhiettekanne on prof. Viktor Masingult, kes käsitleb N. Kuznetsovi elu ja tegevust. Dots. Alar Läänelaid tutvustab N. Kuznetsovi kui Kaukaasia floora uurijat, dots. Erich Kukk esitab ülevaate N. Kuznetsovi aegsetest üliõpilasekskursioonidest Tartu ümbrusesse ning L. Kongo ettekande teema on: «N. Kuznetsovi organisatsioonilisest tegevusest».

Esmakordselt esinevad ajaloo muuseumi traditsioonilisel teadusajaloo päeval botaanika ja ökoloogia instituudi doktorandid (M. Moora, M. Leht, M. Pärtel, A. Saag) ja magistrant (A. Aan) uusimate botaanikaalaste uurimistulemustega.

Kõik huvilised on oodatud!

MARJE RAUDSEPP

Dotsent Ants Raik

4. 06. 1931—5. 11. 1994

Eeloleval kevadel oleks Ants Raik tähistanud ülikooli geograafiaosakonna kiitusega lõpetamise 40. aastapäeva. Möödunud aastaid ja tähtpäevi hakkavad nüüd meenutama omaksed ja endised kolleegid. Selle aja sisse jääb geograafide-klimatoloogide õpetamine, uute uurimissuundade otsimine ja neis oma koha leidmine, aktiivne kaasalöömine paljudes eluvaldkondades ning teiste juhendamine ja juhtimine. Aastail 1966—69 ja 1972—75 oli ta bioloogia-geograafiateaduskonna dekaan ning 1975—80 füüsilise geograafia kateedri juhataja.

Teadusvallas oli Ants Raiki eriala klimatoloogia ja Eesti kliima. Sellel alal sai ta 1964. aastal geograafiakandidaadi kraadi. Samas oskas ta tabada uusi uurimisalasid ja nende rakendamisvajadusi ning teisi sellesse kaasa haarata. Nimetamist väärivad tema juhendamisel ja osalusel tehtud loodusuuringud territoriaalplaneerimise tarbeks, mille ilmunud köited kahjuks nummerdati poolsalastatud väljaannetena väheste kasutajate jaoks. Juba 1970. aastail tõstatas ta nüüdisajal laialt kasutatavate geoinfosüsteemide loomise vajaduse ja oli NSVL-s esimese geoinformaatika-alase konverentsi (Kääriku 1983) ning selle järel meie ülikoolis vastava uurimisrühma loomise algataja. Samaaegselt tegeles ta veel rekreatsioonigeograafiaga ja vahepeal kõrvaltööna Kamtšatka geisrite uurimisega. Ta oli inimene, kes tundis suurt muret loodusgeograafia klassikaliste suundade olukorra pärast ülikoolis.

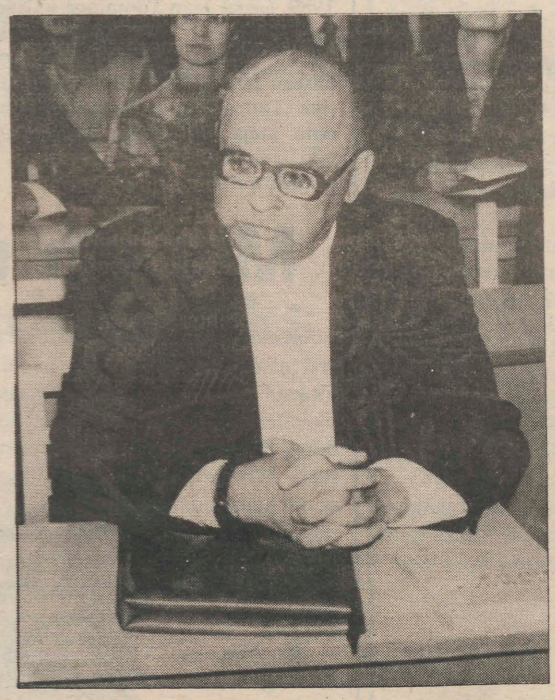

Ants Raik oskas üliõpilasi uurimistööle kaasa haarata ja neile mittetraditsioonilisi teemasid pakkuda. Tema juhendamisel valmis 58 diplomi- ja viis kandidaaditööd.

Kõige selle kõrval leidis Ants Raik end kohustatud olevat kaasa aitama geograafia süvendatud õpetamisele koolis. Kaua aega oli ta õpilaste geograafiaolümpiaadide peakorraldaja. Olles ise sporti teinud, aitas ta kaasa geograafialähedaste spordialade — matkamise ja orienteerumise arendamisele Eestis.

Geograafia Instituut jääb leinama Ants Raiki — andekat ja head inimest.

INFO! INFO! INFO!

Doktoriväitekirjade kaitsmisi

23. novembril kaitseb TÜ nõukogu saalis kl. 12 doktoriväitekirja «Eesti muinasusundi vanima kihistuse väe-, jumala- ja hingekujutluste teoloogia» **TARMO KULMAR**. Juhendajad: teoloogiadoktor prof. Alfred Rupp Saarbrückeni Ülikoolist ja filoloogiadoktor prof. Jaan Puhvel Kalifornia Ülikoolist. Oponendid: teoloogiamagister Toomas Paul, filoloogiadoktor prof. Tiit-Rein Viitso ja filosoofiadoktor Ülo Valk.

Kl. 15 kaitseb samas doktoriväitekirja «Eesti piiblitõlke ajalugu I osa (XVI—XIX sajand)» **TOOMAS PAUL**. Juhendaja filosoofiadoktor Juhan Kahk. Oponendid filoloogiadoktorid prof. Huno Rätsep ja prof. Juhan Peegel.

Töödega saab tutvuda TÜ raamatukogus.

Külalislektorite loengud

Lüneburgi Ida-Akadeemia direktori prof. dr. Bernhard SCHALHORNI loengud teemal: «Deutschland und Europa im 20. Jahrhundert» on humanitaarteaduste õppehoones (Lossi 5/7, sissepääs keemiahoonest):

22. nov. kl. 14.15 ruum 405

23. nov. kl. 14.15 ruum 405

24. nov. kl. 14.15 ruum 403

25. nov. kl. 14.15 ruum 403

28. nov. kl. 14.15 ruum 405

29. nov. kl. 14.15 ruum 405

30. nov. kl. 14.15 ruum 405

Loengukursus lõpeb arvestusega (1 AP).

* * *

Göttingeni Max Plancki Eksperimentaalse Meditsiini Instituudi prof. Johannes Piiperi loengutsükkel «Valitud peatükke hingamise füsioloogiast» algab 17. novembril kl. 15 Tartu Ülikooli Füsioloogia Instituudi ruumes Näituse 2.

Oodatud on kõik huvilised — üliõpilased, doktorandid ja arstid! Järgnevate loengute ajad täpsustatakse esimesel loengul.

Venia legendi

Füüsika-matemaatikakandidaat **Enn Realo** *venia legendi* loeng teemal «Kiirgusdoosi kujunemine ja mõõtmine keskkonnas» toimub esmaspäeval, 14. novembril kl. 12.15 Tähe 4 aud. 170.

Väinö Tanneri Fond

jagab toetusrahasid noortele teadlastele jätkukoolituseks ja uurimistööks **filosoofia, õigusteaduse, sotsiaalteaduste, ajaloo, majanduse ja ajakirjanduse alal**. Toetuse saamise taotlused ja lähem info välissuhete osakonnas. Taotluste esitamise viimane tähtaeg **25. november 1994.**

Magistrantidele!

Magistrantide inglise keele eksam toimub 8. detsembril kl. 10 keeltemaja ruumis 214.

Magistrantide saksa keele eksam toimub 11. jaanuaril kl. 10 keeltemaja samas ruumis (214).

Keelekeskus

Kadrijooks, kadrivedu, kadrihüppamine!

Kolmapäeval, 23. novembril kl. 18 Ujula 4 Spordihoones

KAVAS:

1) KADRIJOOKS 10x150 m (1 ring), 5 naist, 5 meest, järjekord vaba. Parim aeg annab võitja.

2) KADRIHÜPPAMINE 10x1 paigalt kaugushüpe — järgmise varbad eelmise hüppaja kannajäljest edasi. 5 naist, 5 meest, järjekord vaba. Võitja hüppab kõige kaugemale.

3) KADRIVEDU: Kõievedu, igas võistkonnas 5 naist, 5 meest. Paarid loositakse. Kõige tugevamad on võitjad.

OSALEJAD:

Teaduskondade, osakondade, kursuste, üliõpilaste, organisatsioonide jne. võistkonnad. Kehakultuurituden-gid oma profiklassis!

AUHINNAD:

— võitjatele magusad

— 30 pääset diskole ülikooli klubisse

— eriauhinnad

— hinnatakse parimaid kadrikostüüme

Soojenduseks aeroobika kõigile.

NB! Registreerimine Spordikeskuses (Jakobi 5—112) või 30 minutit enne algust.

Spordikeskus

UJUMINE

Asjahuvilistele tuletame meelde, et TÜ tundides on ujumine tunduvalt odavam kui teistel aegadel linnakodanikele (Vanemuise tänava julas maksab linnakodanik 15 kr., TÜ üliõpilased ja töötajad oma tundides 7 kr., 6. Keskkoolis koguni 5 kr).

Ujuda saab 6. KK (Uus 54) T ja K 18, 18.30, 19, 19.30, R (perepäev) 17, 17.30 Vanemuise 35 — E 19.45, 20.15, 20.45 (neljapäevast loobusime osavõtjate vähesuse tõttu.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241, tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. «UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 2695. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 35–36
(1770–1771)
REEDE,
18. NOVEMBER 1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 70 SENTI

Universitas Tartuensis

NB!
Tänases
UT-s
TÜ välisüliõpilaste
eriväljaanne!

Tartu Ülikooli
Raamatukogu

Peaminister Andres Tarand,

es on ülikoolis sage külaline lnud, viibis kolmapäeval siin simest korda peaministrina. Ta ohtus ülikooli juhtkonnaga ing tutvus mitme meie hoonega. Õhtupoolsel pressikonventsil ütles rektor prof. Peeter ulviste kõnelustest ja näidatust okkuvõtvalt, et kõneldi Eesti õrghariduse tulevikuväljavaatest ja Tartu Ülikooli osast elles, Tartus asuvate Teaduste kadeemia instituutide integratsioonist ülikooliga, ühiselamute isundist jm. Rektor avaldas otust, et kunagi oleks peamistrile võimalik näidata seda, uidas peahoones häid loenguid etakse ja kuulatakse, mitte da, kuidas ta vajub, ning raamatukogus asuvaid raamatuid, mitte seda, kuidas raaamatukoguhoidla mureneb. Peale peahoone ja raamatukogu näidati peaministrile ka natuke rõõmsama vaatepildiga veel poolelioleva humanitaarteaduste õppehoonet ja hoopis kehvema väljanägemisega Rostovtsevi eraülikooli maja. Käidi ka Lille mäel, kus praegu poolelioleb ehitus oli kavandatud keelemajaks, kuid mille seis on veel lahtine.

Peaministri pressiesindajal Ain Saarnal tuli tõdeda, et Eestimaal on veel kohti, kuhu ei lubata isegi peaministrit. See koht oli raamatukogu ohtlikus seisundis konverentsisaal.

Peaminister Andres Tarand ütles omapoolset kokkuvõtet tehes, et ülikooli suhtes mingeid eri arusaamisi juhtkonnaga ei ole ning et ülikooli hoonete lagunemise peatamiseks on vaja kahtlemata summad leida. Ülikooli peahoone ja raamatukogu on Eesti rahvale ka sümboolse tähendusega. Kuigi Eesti kultuuriobjektidele raha eraldamise järjekord on veel paika panemata, tulevad peahoone ja raamatukogu korrastada esmajärjekorras. Konkreetseid summasid ta veel ei nimetanud, kuid esmalt on selleks valitsuse reservfond. «Ja riigi rahakott on nagu perekonnagi rahakott, et kui ühele lapsele on juba antud, siis teisele nii palju ei jätku.»

Andres Tarand, kes ise on kolmanda põlve tallinlane, kuid kellele on Tartu Ülikool vanemate kaudu juba enne 1958. aastal geograafiat õppima tulekut suure tähendusega olnud, ei toeta Tallinna Ülikooli nimetust, kuid ei eita Tallinna ülikoolide vahelise koostöö vajalikkust. (Olgu lisatud, et nii Andres Tarand kui tema abikaasa ajakirjanik Mari Tarand on TÜ vilistlased. Samuti on ülikooliga oluliselt seotud nende pojad. Indrek Tarand on lõpetanud ajaloo osakonna ning oli üks väljapaistvaid üliõpilasjuhte, Kaarel Tarand oli TÜÜ Valitsuse esimees, praegu sotsiaalteaduskonna üliõpilane.)

Küsimusele üliõpilaste bussisoodustuste kohta arvas peaminister, et üliõpilased võiksid isegi vähem sõita ja tõi meenutuseks oma ülikooliaja, kus nii tihti Tartu ja Talllinna vahet ei sõidetud. Üliõpilastele sõidusoodustuste andmist ta pooldas, kuid kõik sõltuvat ikkagi veel tegemata rahalistest kalkulatsioonidest.

VARJE SOOTAK

Viljandis

Enne eilset ja tänast Jõgeva päeva tutvustas end ülikool eelmisel laupäeval Viljandis. See toimus Ugala teatrimajas. Direktor Jaak Allik (TÜ ajaloo-osakonna vilistlane) tervitas rahvusülikooli esindajaid Viljandis ja meenutas Tartu Ülikoolis oldud aega kui kõige ilusamat ajajärku elus. Ta soovis Viljandimaa abiturientidele, et ka nemad saaksid selle ilusa ja huvitava aja läbi elada. Jaak Allik avaldas lootust, et kui ülikool saab õiguse ise oma asju ajada, on õppimisaeg Tartus veelgi ilusam kui 25 aastat tagasi kuldsetel kuuekümnendatel.

Seejärel tervitas viljandlasi rektor ning tutvustas tänast ülikooli. Filmiprogrammis näidati Tartu Ülikooli aastal 1932. See oli Theodor Lutsu film (Ilmar Tõnissoni stsenaarium), millles näidati ülikooli 300. aastapäeva tähistamist (kus osales Rootsi kroonprints) tolleaegseid hooneid, ülikooli juhtkonna koosolekuid, üliõpilaselu, Peeter Põllu matust, loenguid jpm. huvitavat.

Akadeemiliste loengutega esinesid õigusteaduskonna dekaan dr. Peep Pruks («Õigusteadus Eestis: hetkeseis ja perspektiivid») ning endine viljandlane prof. Atko Viru («Tervise loomine»).

Üliõpilaskandidaatidele tutvustasid oma teaduskonda ja sissesaamist dekaanid prof. Toivo Maimets, dots. Mati Pääsuke (samuti endine viljandlane), õigusteaduskonna dekaan dr. Peep Pruks, prorektor prof. Teet Seene ja õppegrupi juhataja Lea Michelson. Teabepäeval õpetajatele ja koolijuhtidele esinesid prorektor Teet Seene ja pedagoogikakeskuse juhataja dots. Mati Salundi.

Lõpuks andis kontserdi ansambel «Camerata Universitatis».

VARJE SOOTAK

Verbum Habet Sakala

Üliõpilaskorporatsiooni Sakala 85. juubel tõi peale korporatsioonisiseste pidustuste kaasa ka laiemale akadeemilisele avalikkusele mõeldud väljaande — **koguteose «Verbum Habet Sakala 1994» (VHS)** ilmumise. Kõvas köites, 253-leheküljelise, rikalt kaanekujunduse ja rohke fotodega raamatu esitlus toimus Sakalale pühendatud näituse avamisel ülikooli raamatukogus 14. novembril.

VHS-i nime kandvad kogumikud on sõjajärgselt ilmunud paguluses Sakala väliskoondiste poolt. VHS-94 on esimene, mille kodumaal taastunud ja jõudu kogunud Sakala välja andis. Autoriteks on sakalaanused.

Seoses juubeliga on avaldatud materjalide hulgas küllaltki suur osakaaal Sakala ajalool. Lauri Lindström käsitleb Sakala asutamist ja sajandi alguse olusid ülikoolis, Tartus ja Eestis. Pr. Helena Sepp vaatleb Sakalat varajase «Soome silla» ehitajana. Avaldatud on ka valik arhiividokumentide koopiaid.

Nii Sakala ajalugu kui Eesti üliõpilaselu ajalugu ja tänapäeva üldse, aga ka Eesti poliitilist ajalugu vaadeldakse veel paljudes mälestustes, artiklites ja kroonikates (I. Priks, B. Hindov, E. Kirs, I. Kurvits, E. Künnapuu, E. Frisch-Raidna, A. Pinsel, P. Miidla, I. Jõesaar, E. Mätas, R. Kalamäe, A. Vallas, M. Sarapuu).

VHS on ka omalaadseks teaduslike tööde kogumikuks väga mitmelt alalt: sõjaajalugu ja kaasaegne sõjandus (R. Helme, M. Krönström, H. Lindmäe, M. Kraav, J. Toomepuu); kultuurilugu (T. Kulmar, E. Sanden); ajakirjanduslugu (P. Tali); sporditeadus (E. Mõtlik); arstiteadus (M. Kelk).

Enne müügi korraldamist raamatukauplustes on VHS-i ostusooviga võimalik pöörduda Sakala vilistlaskogu kirjatoimetaja **Ivar Jõesaare poole tel. 441491.**

VILLU TAMUL

TÜ valitsuses

15. novembril

Koosoleku algul teatas rektor prof. Peeter Tulviste, et seoses muudatustega administratsioonis kaob senine teadussekretäri ametikoht ning ta tänas senist teadussekretäri **Veera Anti** tehtud töö eest. Veera Ant tänas dekaane meeldiva koostöö eest ning soovis, et ülikoolil hästi edasi läheks.

Rektor tutvustas dots. **Ivar-Igor Saarniitu,** kes asub akadeemilise sekretäri kohale (põhiülesandeks on TÜ nõukogu koosolekute ettevalmistamine ja läbiviimine; TÜ valitsuse koosolekutega tegeleb rektori abi Ene Seidla).

● **Valitsus arutas vastuvõtueeskirju ja kinnitas need.** Lõplikult kinnitab vastuvõtueeskirjad TÜ nõukogu. Prorektor prof. Teet Seene kommenteeris mitmeid muudatusi. Sisseastujatel tuleb sooritada kolm eksamit (teaduskonna poolt valitud eksam ühest või mitmest ainevaldkonnast profileeriva eksamina annab maksimaalseks hindeks 20 palli, kirjandit ja võõrkeele eksamit hinnatakse 10 palli süsteemis). Kahele erialale kandideerimisel võib eksameid üle kanda. Erandina on enne eksameid ajakirjanduse erialal loominguline konkurss, maalikunsti erialal mandaatkomisjon, kehakultuuri ja sporditeaduste erialal kehaliste võimete testid ning vene õppekeelega keskõppeasutuse lõpetanutele, kes astuvad eesti keeles õpetatavale erialale, eesti keele test. Enam ei arvestata keskkooli lõputunnistuse hindeid.

● **Väga põhjalikult arutati õppekavasid.** Prorektor Teet Seene ütles, et õppekorralduskomisjon arvestas varem valitsuses tehtud ettepanekuid ja parandusi, kuid kahjuks reageerisid ettepanekute tegemisele vähe teaduskonnad. Õppekavades on (bakalaureuseõpe, magistriõpe, doktoriõpe) kirjas õppekava nimetus, antava kraadi nimetus (eriala) ja selle lühend, samuti kutsekraade andvad õppekavad.

Õppekavade nomenklatuuri kinnitab TÜ nõukogu.

● **Rektori abi Ene Seidla tutvustas dekanaadi juhataja ametikirjeldust.** Teaduskondadel tuleb esitada 15. detsembriks dekanaadi juhataja kandidatuur.

● **Rektor ja ülikooli kantselei juhataja Sirje Mark tutvustasid Münsteri Ülikooli (Westfaleni Wilhelmi Ülikool Münsteris) uurimispreemiate saanuid.** Need on I aasta magistrandid Aili Kallastu, Ivo Leito, Aune Allikas, Peeter Lätti ja Priit Eelmäe. Preemiad antakse kätte ülikooli juubeliürituste ajal.

● **Valitsus otsustas, et kolmapäeval, 30. novembril lõpeb seoses emakeelse ülikooli 75. aastapäevaga ülikoolis tööpäev kl. 16 ning neljapäeval, 1. detsembril kl. 12, korralist õppetööd sel päeval ei toimu.**

● **Rektor tutvustas raamatukogu direktori valimise korra eelnõud.** Direktori valib TÜ nõukogu viieks aastaks vastavalt professori valimise korrale.

● **Valitsus tutvus ka prorektor prof. Jaak Aaviksoo ettepanekutega ülikooli administratsiooni kuuluvate mitteakadeemiliste töötajate ametipalkade tõstmiseks.**

Korp! Amicitia 1924—1994

C! A! Ajalugu

1923. aastal Tallinna Linna I Tütarlaste Gümnaasiumi lõpetanud neidudest asus üle poole sama aasta sügisel õppima Tartu Ülikooli. Läbikäimist jätkati omavahel ka Tartus ning üha tugevnev sõprusside viis mõttele luua naiskorporatsioon, kus valitseks sõprus ja üksmeel ning kus kõiki ühendaks isamaa-armastus, vaimuvabadus ja eneseharimise soov.

Mõte sai teoks! 1924. aasta alguses algas tõhus organiseerimistöö. Paari kuu jooksul peeti 56 koosolekut, tutvuti teiste korporatsioonide *comment*'idega, hangiti põhikirja ja kodukorra skeemid. Kuna korporatsiooni asutamise üks eesmärk oli Tallinnas õppivate üliõpilaste organiseerimine, sooviti algul luua konvent asukohaga Tallinnas. See oli aga teostamatu, sest Tartu Ülikool ei lubanud registreerida üliõpilasorganisatsioone väljaspool Tartut.

11. oktoobril 1924. aastal saadi Tartus korporatsiooni asutamiseks luba. Üks esimesi vaidlusaluseid küsimusi oli korporatsiooni nime valik. Praegune Amicitia jäi kehtima pärast pikki vaidlusi väikese häälteenamusega alles teisel koosolekul.

Samas tekkis ka küsimus, millised värvid korporatsiooni sümboliks valida. Tingimuseks seati, et värvikombinatsioon oleks ilus, elegantne ja naiselik. Emilie Ruubel koostas 92 erinevat värvikombinatsiooni, millest valiti välja **sirelililla-tumeroheline-kuldne** variant. Need värvid pidid sümboliseerima julgust, lootust ja ausust.

21. novembril 1924 kinnitas TÜ Valitsus Amicitia põhikirja. Asutajaliikmeid oli 12: Linda Konrad, Anna Poska, Erika Zeich, Hildegard Brett, Gerda Kenapea, Leontine Koppel, Agnes Müür, Alexandra Puurmann, Maria Puurmann, Emilie Ruubel, Hilda Sagris ja Ida Verret.

Avapidu peeti **13. detsembril 1924. aastal** Tallinnas Linda Konradi kodus, kus kell 12 öösel pandi esimest korda pähe värviteklid. Pidu kestis hommikuni. Esimene avalik värvides esinemine toimus 1925. aastal vabariigi aastapäeval.

Oma tegevuse algul oldi seotud suurte raskustega, sest tolleaegne avalikkus oli korporatsioonide, eriti naiskorporatsioonide suhtes vaenulik. Võitluseta aga ei saavutata võite, mis ühendavad ja teevad tugevamaks, luues ühtse terviku. Sellest tingituna valiti motoks *per aspera ad astra* — läbi raskuste tähtede poole.

10. jaanuarist 1925 algas

konvendi elu Tartus.

Esimeseks suureks mureks oli korteri leidmine. Ajutiselt tuldi kokku Linda Konradi üürikorteris Aia tänaval. Peagi leiti sobiv korter Lodja tn. 19—6. Seal võeti esimest korda vastu ka vanem õde — korp! Filiae Patriae. Sügisel vahetati korterit. Uueks asupaigaks sai Lai tn. 17—2, kus olid avaramad ruumid. 1930-ndast aastast toimus tegevus aadressil Aia 8, mis jäi konvendi asupaigaks kuni 1940. aastani.

Juba algaastail algas aktiivne suhtlemine ka teiste akadeemiliste organisatsioonidega. Lühikese Tallinnaperioodi jooksul saadi esimene kutse kohviõhtule korp! Tehnolalt. Toimus ka mitteametlik külalisõhtu vene korporatsiooni Bojeteja kutsel.

Tartus kutsus esimesena amicad külla korp! Vironia. Vastuvõtt oli suurepärane. Oli kaetud rikkalik kohvilaud. Külla sõideti «zweispanneritega». Kuna arvati, et ega koosviibimine kauem kesta kui kella 24-ni, paluti voorimehi veerand üks vastu tulla. Südaöö saabudes hakatigi lahkumisest juttu tegema. Võõrustajad ei tahtnud seda aga kõne allagi võtta. Vironustel oli ette nähtud rapiiriskandaali demonstratsioon. See oli ainulaadne juhus, kuna tavaliselt seda naisüliõpilaste juuresolekul ei tehtud. Pidu lõppes umbes kella kahe paiku öösel. Selle üritusega avati ka Tartus koos akadeemiliste kaaslastega suhtlemine seltskondlikul tasandil. Amicasid oli tol korral vaid 18.

Tartu üldsusele tutvustas uut organisatsiooni advokaat Oskar Rüütli — sakalanus. Ühel päeval tuli kohvikus Linda Konradi juurde üks vanem soliidne härra ja ulatas talle kimbu roose. See oli advokaat Rüütli, kes kutsus korp! Amicitia oma koju kellaviieteele. Sinna oli kutsutud ka korp! Sakala vilistlasi ja kaasvõitlejaid, seltskonnategelasi, vilistlasi ENÜS-st ja palju teisi. Varsti suheldi aktiivselt peaaegu kõikide akadeemiliste üliõpilasorganisatsioonidega.

Aktiivne oli ka korporatsiooni siseelu. Oli välja töötatud referaatide kava, loodi inglise, saksa ja vene keele õppegrupid, moodustati võrkpallinaiskond, toimusid ühised võimlemistunnid, tegutses isegi oma orkester. Toimusid ka traditsioonilised üritused: mardiõhtud, talipäevad, vastlasõit, suvepäevad, kellaviieteed jt.

Sisetegevuse kõrval oli korp! Amicitia algpäevist alates üles näidanud küllaltki suurt aktiivsust organisatsioonivälises tegevuses. Võeti osa kõigist üliõpilaskonna üritustest. Näiteks pidid kõik kaasvõitlejad osalema Edustuse valimistel ning igaüks kaasa tooma ühe metsiku üliõpilase valimistele. Kui seda ei tehtud, saadi karistuseks 2 kuud rukki. *In corpore* kuuluti Naiskodukaitse II jaoskonda, võeti osa Akadeemilise Hõimuklubi, Akadeemilise Majanduse Seltsi, Akadeemilise Naiste Ühingu, Anglo-Eesti Ühingu ja Akadeemilise Maleklubi tööst.

1937. aastal moodustati pealinna asunud vilistlaste ja kaasvõitlejate ühenduseks korp! Amicitia Tallinna koondis.

Korp! Amicitia auvilistlasteks said Xenia Poska, Anna Tõrvand-Tellmann, Helene Wachmann, Maria Laidoner.

Välismaal

Umbes 80-l amical õnnestus sõjakeerises punase võimu eest põgeneda. 1952. aastal algas korp! Amicitia Toronto koondise ajalugu. Esimene koosolek toimus 27. veebruaril 1952. aastal. Tänaseks on korp! Amicitia Toronto koondises 150 liiget.

4. märtsil 1955. aastal kutsuti kokku koosolek New Yorgis, et jätkata kodumaal loodud korporatsiooni tegevust Ameerika Ühendriikides. Organiseerimistöö algas 17 liikmega, 1990. aastal oli New Yorgi koondises 41 liiget.

18. juulil 1976. aastal asutati ametlikult korp! Amicitia koondis Seattle'is, Washingtonis, mis tegutseb USA koondise raames.

Et San Franciscos California osariigis tegutsesid mitmed Tartu-aegsed korporatsioonid, tutvuti nende akadeemiliste organisatsioonide eluga ja jõuti ideeni luua korp! Amicitia San Francisco koondis, ühinemaks akadeemilise tegevusega. Koondise asutamise ajaks kujunes 6. detsember 1984. Teadaolevalt ela(s)b amicasid veel Bermuudal, Austraalias, Rootsis, Saksamaal ja Prantsusmaal.

Nii kujunes korp! Amicitia välistegevus. Kuid elu jätkus ka Eestis. Kuigi ametlikult korp! Amicitia ei tegutsenud, käidi siiski koos tähistamas korporatsiooni aastapäeva ning loomulikult kaasvõitlejate tähtpäevi.

Taasloomine

Aastatel 1988—1989 toimus akadeemiliste üliõpilasorganisatsioonide varjusurmast äratamine Eestis. Korp! Amicitia idee hakkas küpsema 1989. aasta veebruaris. Arhiivi kaudu said kokku kaks korp! Amicitiat taastavat gruppi, kellele teise olemasolu oli parajaks üllatuseks. Suureks rõõmuks kogeti, et arusaamad korporatsiooni edasisest tegevusest olid üsna sarnased ning et üheksa tütarlast on ka inimestena üksteisele vastuvõetavad. Seega olid tugeva sõprussideme loomiseks olemas kõik eeldused.

29. märtsil toimus esimene kokkusaamine korp! Amicitia Tartu vilistlastega. Taasasutajad võeti vastu sõbralikult ja neile anti moraalne õigus asjaga tegeleda.

Esimene enda esitlemine vanematele «õdedele-vendadele» toimus korp! Indla lipu pühitsemise pidustustel. See oli kõigile suureks üllatuseks.

Eestseisuse valimised viidi läbi juba 11. aprillil, mil oldi veel korporatsiooni taastava kogu staatuses. Vilistlaste üksmeelsel otsusel ja taasasutajate toetusel sai korp! Amicitia esinaiseks Terje Tari, abiesinaiseks Lea Morgen, kirjatoimetajaks Piret Lemming.

Pärast väikseid sekeldusi kinnitati Amicitia põhikiri 28. aprillil 1989. aastal TÜ nõukogus. Samal päeval aset leidnud pidulikul koosviibimisel valmistasid vilistlased taasasutajatele meeldiva üllatuse — nad said õnnelikeks rebasteklite omanikeks.

Taasasutajate tähtsam avalik tutvustamine sai teoks volbriööl 30. aprillil korporatsioonide rongkäigul ning sellele järgneval peoõhtul koos korp! Fraternitas Liviensisega, kes meid kui kodutuid lahkelt oma majas võõrustas.

1989. aasta suvel tekkisid sidemed korp! Amicitia Toronto koondisega.

12. september 1989 oli korp! Amicitia taasasutajatele erakordne päev — kõik üheksa taasasutajat said värvid. Kohe toimus ka esimene värvide demonstratsioon, mis leidis aset korp! Rotalia lipu pühitsemise pidustustel.

Nüüd võis juba järelkasvule mõtlema hakata. Kolme külalisõhtuga saadi endalegi üllatuseks palju rebasning vilistlaskandidaate. Sõelale jäi 9 rebast ning 4 lihtvilistlast.

16. novembril 1989 aastal koondus korp! Amicitia pere ülikoolilinna tähistama oma 65. aastapäeva. Värvikandjatele anti pidulikult kätte kommerssilindid ning rebastele ja lihtvilistlastele mustad teklid.

17. novembril 1989 õnnistati Peetri kirikus korp! Amicitia lipp. Jumalateenistusele järgnes juubeliaktus TÜ aulas. Õhtul toimus perekonnaõhtu. Järgmisel päeval sai jälle üle pika aja teoks esimene õestuspidu.

27. aprillil 1991. aastal taastati Tartus 1939. aastal sõlmitud sõprusleping Läti korp! Imeriaga ja 28. aprillil sõlmiti sõprusleping Helsingi Ülikooli juures asuva Wiipurilaineni osakonnaga.

Loomulikult suheldakse aktiivselt ka Eesti akadeemiliste organisatsioonidega. Traditsiooniks on kujunenud jõulupidu korp! Tehnolaga, talilaager korp! Ugalaga ning kord semestris korp! Amicitia rebaste ja EÜS-i noorliikmete lõbus tutvumisõhtu. Toimunud on ka kohviõhtu korp! Vironiaga ning tantsukursused korp! Rotalia, korp! Ugala, korp! Sakala, korp! Revelia ja korp! Fraternitas Tartuensisega. 1991. aasta aprillis toimus amicade eestvedamisel korp! Amicitia, korp! Lembela, korp! Vironia ja korp! Fraternitas Liviensise ühine stiilipidu. Kahel sügisel korraldasime akadeemilisele üliõpilaskonnale romantilise tantsuõhtu. 1993. aastal toimus aga amicade ja ugalensiste ühisel eestvõtmisel 1. aprilli maskiball.

Aktiivselt võetakse osa ka akadeemilise tudengkonna ühisüritustest, milleks on TÜ aastapäev ja EV aastapäev ning volbriöö, mis amicadel on siiani lõppenud järgmisel hommikul laevasõiduga Emajõel.

Täna, mil korp! Amicitia asutamisest on möödunud 70 aastat, on rõõm tõdeda, et kõik, mis vahepeal näis purustatuna, on jälle terviklikkuse saavutanud. Meie liikmete arv on kasvanud maailmas 250-ni, Eestis on neist 80. Püüdleme jällegi läbi raskuste tähtede poole, olles samal ajal julged, lootusrikkad ja ausad.

Vivat, crescat, floreat Amicitia in aeternum.

Traditsioonidest korporatsioon Amicitias

Aastad, mil ma olen kuulunud korp! Amicitiasse, on olnud täis mitmesuguseid põnevaid ettevõtmisi. Olen tähele pannud, et mõningad sündmused korduvad ikka ja jälle, kui on kätte jõudnud selleks sobiv aeg.

Sügissemestri mitteametlikuks alguseks võib pidada augustikuu keskpaika, mil on tavaks saanud korraldada korp! Amicitia suvepäevi. Sõprade ringis on tore pajatada möödunud suve seiklustest ning sügiseks kokku seada uusi suuri plaane.

Suvelaagreid on korraldatud Eestimaa erinevais paigus.

Mõni aasta tagasi toimusid korp! Amicitia suvepäevad Põhja-Eesti rannikul Lohusalus, seejärel Tammsaaremail Järvamaal Simisalus ning Setumaal Värskas. Selle aasta augustikuus saime kokku imekaunil Hiiumaal.

Tänu korraldava toimkonna ettenägelikkusele või ilmataadi heasoovlikkusele oleme suvelaagrites saanud alati nautida suurepäraseid suveilmu.

Kui on jõudnud sügise, kogunevad amicad taas Tartusse. Valmis peab olema algavaks õppetööks, kuid mitte väheolulisel kohal pole ka aktiivne seltsielu.

Ees on ootamas mitmesugused koosviibimised ning selleks, et amicad tantsupõrandal hätta ei jääks, püüame rebastele igal semestril korraldada tantsukursusi. Ühiselt on tantsusamme õpitud ja neid üle lihvitud korp! Ugala, Revelia, Rotalia, Fraternitas Tartuensise ja Sakala rebastega. Edusammud on märgatavad, kurjad keeled räägivad, et isegi mõned karud olevat lõpuks tantsima pandud. Tantsukursustest jäävad alati meeldivad mälestused, sest valusad varbad ja kulunud kingapaarid ununevad kiiresti. Kui vaid värskeltõpitud tantsusammud sama kiiresti ei ununeks!

Rebased püüavad alati ka oma elu ise huvitavamaks muuta, moodustades nii korporatsiooni liikmete aktiivsema osa.

Kui meie veel rebased olime...! Sellest said alguse korp! Amicitia rebaste ja EÜS-i noorliikmete vastastikused külaskäigud. On tore, et ka praegustel rebastel on EÜS-i noorliikmetega head suhted säilinud. Tavaks on saanud, et rebased ei jutusta neist pidudest värvikandjatele eriti põhjalikult. On asju, kuhu värvikandjatel ei maksa oma nina toppida ja nii ei jäägi meil muud üle, kui ohata — oh, oleks ma taas rebane!

Toredaks traditsiooniks on saanud koos korp! Tehnolaga eeljõulude pidamine Tallinnas. Korp! Tehnola on alati tublisti vaeva näinud selle nimel, et korraldada meile meeldejääv õhtu. Koos oleme külastanud erinevaid teatrietendusi, kunstinäitusi ning sellele on järgnenud meeldiv piduõhtu. Jõulupeolt ei puudu kunagi jõuluvana ja lustakad päkapikud, kes jagavad väga omapäraseid ja huvitavaid kingitusi. Ka meie oleme püüdnud omapoolsete üllatuste ja kingitustega jõulumeeleolu luua.

Talvel on kenaks tavaks kujunenud see, et kui maad katab ilus kohev lumi, minnakse koos ugalensistega loodusesse. Soovi korral võetakse kaasa suusad, kelgud jms. tarvilik ning nii jäädakse mõneks päevaks eemale Tartust ja kogu akadeemilisest elust. Miks minnakse — kas tähistama sessi lõppu või hoopiski õhust esimesi kevade tundemärke otsima? Kes seda nii täpselt teabki ning see polegi vist tegelikult tähtis. Olulisem on see, et kõikidel on talvelaagris hea ja mõnus ning Tartusse jõudes ollakse taas täis uut tegutsemistahet.

Nii veerebki aeg tasapisi kevadesse ja kätte on jõudmas volbriöö. Igal aastal on volbriööl meil külas Tallinnast korp! Tehnola, oodatud on külalised ka meie sõprusorganisatsioonidest. Loomulikult on uksed avatud kogu Tartu akadeemilisele perele. Omalt poolt oleme püüdnud külalistele pakkuda öö jooksul mitmesuguseid üllatusi.

Kui volbriöö on möödas, on selleks aastaks vaibumas ka korp! Amicitia tegevus. Jäänud on vaid looduses ühispiltide tegemine ning siis ongi aeg mõelda õppimisele. Aasta jooksul on tehtud palju huvitavat, mida suvel taas meenutada.

ksv! ANNE VALENG

PER ASPERA AD ASTRA

No. 35–36
(1770–1771)
FRIDAY,
NOVEMBER 18
1994

Universitas Tartuensis

Welcome to the University of Tartu!

This Year

For centuries Alma Mater Tartuensis has been a peculiar transition university on the border of two cultural regions — Western and Eastern Europe. Although the international contacts were interrupted 50 years ago during the last occupation and Tartu was changed into a «closed town» due to a big military airfield, the University has been an «international» university most of the time of its existence.

❐❐❐

The first step towards higher education in Estonia was the foundation of a gymnasium (secondary school) by Jesuits in Tartu under Polish rule in 1583. In 1630, after the conquest of Livonia, Governor-General Johan Skytte founded an academic gymnasium in its stead. The next year Skytte applied to the King with a plea for changing the gymnasium into a university. Accordingly, on June 30th, **1632**, Gustavus II Adolphus signed the charter of foundation of the University of Tartu, and on the 15th of October (the 25th of the October according to the Gregorian calendar), 1632, the festive ceremony of its inauguration took place. The language of tuition and research at the University was Latin, the teaching staff as well as the students formed an international community at first the bulk of the students were Swedes and Finns, later Germans. The students who wanted to get jobs here after graduation were expected to acquire a good command of the Estonian language. Also many of the professors were able to speak Estonian.

○ The University Main Building.

○ Raekoja Square.

In 1656, when the Russian army captured Tartu during the Russian—Swedish War, the University took refuge in Tallinn and afterwards in Pärnu. Its activities there came to an end in 1710 when the town capitulated to the Russian army.

❐❐❐

The University was reopened on April 21st, **1802** as a Russian imperial university. The language of tuition at the University was German (partly also Latin), the professorate consisted mainly of scholars who had studied, acquired their scientific degrees and been employed at the universities in Germany. From the 1870s also the number of students of Estonian origin began to grow, reaching nearly 200 in the 1890s.

Great changes were brought about a university reform in 1889—1895, carried out by the government in pursuit of its unitarian Russification policies. Besides renaming the University as Yuryev University, Russian was to be adopted as the language of tuition. In consequence, a large number of the German professors left the University.

The overthrow of Tsarism in 1917 also put an end to the Russification policies in the outlying of the Empire. The establishment of an independent Estonian Republic created more favorable conditions for the development of schools and the educational system.

❐❐❐

The University was reorganized into an Estonian University, the inauguration ceremony was held on the 1st of December, **1919**. The language of tuition was now Estonian. To train specialists for the needs of the national republic also foreign professors were employed. Particularly important was the contribution made by the Finns.

After the occupation of the Estonian Republic and the establishment of Soviet power here in 1940 the whole educational system was rearranged. The curricula and syllabi were coordinated with those used all over the Soviet Union. The instruction at the University was also rearranged along the lines followed by other Soviet institutions of higher learning. The former subject-based system was now replaced by a course-based one. Great attention was paid to the teaching of the theory of Marxism-Leninism. Numerous former members of the teaching staff were dismissed. The University was deprived of its right to confer on scholars scientific degrees and titles.

In recent years the organization of our higher education has been undergoing constant changes.

Three years ago the immediate tasks were to liberate the University from the elements of the Soviet educational system. First of all it was necessary to eliminate obligatory «red disciplines». Secondly, the restoration of reasonable, normal curriculum was started. The third task was the re-establishment of international contacts which had been interrupted 50 years ago.

❐❐❐

This year Tartu University welcomed a record amount of foreign students. The university currently has 139 foreign students, from 18 different countries.

There are students from Finland, Sweden, Denmark, Holland, England, Canada, USA, China, Japan, Latvia, Lithuania, Germany, Mari-el, Bulgaria, Russia, Mordva, Udmurtia and Bashkiria.

○ The Town Hall.

The majority of students are studying in the Faculty of Philosophy and in the Faculty of Medicine. There are also some individual students studing law, social sciences, sports and arts.

❐❐❐

The University of Tartu will celebrate its 75th Anniversary of Estonian language Education. The ceremony will take place from the 30th of November to the 1th of December in Tartu. The provisional program consists of concerts, exhibitions, meetings and conferences.

On the last day the final ceremony will be the Student Union Ball which will be held at the Vanemuise Theatre.

Student pages

Why am I studying at Tartu University?

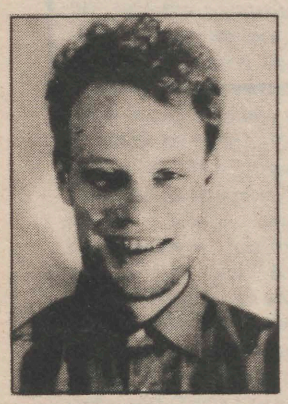

Nils Malmros, Denmark

After finishing high school I decided to take a year off. I wanted to travel and experience the life in another country, but the place had to be very special, and during the summer holiday in Tartu last year I found out that Estonia was just the right place for me. Estonia is very close and in some ways quite different from my own country. The following month I tired to organize my plans of studying the Estonian language and on August 28, 1993 I was able to again put my foot on Estonian ground. Apart from some holidays at home, I have been here ever since.

I started to study Estonian, in the beginning it was very difficult. Everything was totally different from my own language and I almost gave up. Then, a cold February morning, I woke up and the structure of the language seemed clearer to me. It became much easier to study, and by the end of the spring semester I felt that I managed so well in Estonian (apart from some grammatical failures of course) that I wanted to continue my studies in Estonia. The year had given me so much energy that I wanted to try something difficult, the Faculty of Medicine! I just have one little wish, it would be nice if there would be a couple of other Danes to keep me company.

Malle Kivikas, Sweden

Since I'm originally from Estonia but have lived all my life in Sweden, the decision to study here at Tartu University was a natural step for me to take. Here I'm, for the first time practising and speaking in my mother tongue, Estonian. At the same time I'm learning the more about culture and country, which is a bit different compared to what I'm used to.

It's a very good opportunity to compare the country's development after the Russian occupation with other countries westwards. There is so much happening here in Estonia now, that I just don't want to miss. This experience I think is useful also when studying journalism, as I'm doing, and I hope to have use of it later in my working career.

○ The Old Vanemuise Theatre.

Juha Hämäläinen, Finland

Inspired by the advice from a family friend, **Juha Hämäläinen**, a first year law student from Finland, came to study at Tartu University.

So far Juha seems quite satisfied with his decision to study in Tartu. «Estonia is developing fast and reestablishing its relations with Central Europe. It's very interesting to see and experience this change as it's happening.» Juha's only obstacle so far has been his limited knowledge of Estonian language. Studying abroad and in a new language can be quite demanding. The lack of up-to-date books can also pose a problem. Knowing that adapting to a new culture takes some time, Juha adds: «Fortunately everyone has been very understanding. I really appreciate all of the patience and help I have recieved.»

Juha's plans for the future are to study in Tartu for at least 4 years and after that to persue a career in the field of law.

Jamila Miller, U.S.A.

In the beginning of the Autumn semester, a young exchange student from Indianapolis, U.S.A., by the name of **Jamila Miller**, came to study at Tartu University.

Jamila has always had an interest in foreign countries. She was especially intriqued by the Baltics and Russia. In fact, Jamilas real longing was to study in Russia, but in light of the unstable conditions there, she found the opportunity to study in Tartu equally satisfying.

Currently Jamila is busy studying Russian and Estonian language at the University. She adds: «Although I don't speak Estonian yet, can understand a good portion of it and can make it through everyday situations.»

Jamila enjoys spending her free time with her new Estonian friends. She finds warmness and honesty in the Estonian people. In comparison to Americans, Estonians seem to be much more reserved. This is definately not a bad quality.

Towards the end of May Jamila will be returning back home to Indianapolis where she will continue her studies.

In the future, Jamila hopes to begin a career in one or all of these fields combined, international relations, communications, or Human Resources. These fields all have one thing in common and that is, helping people.

Guo Jiang, China

I came to Estonia at the end of September last year. Home in China I really didn't know much about Estonia. I only knew that it was a part of former Soviet Union, so I decided to come here and see what Estonia was like.

In the beginning, the study of the Estonian language was quite difficult because I didn't know English very well, so I dropped out after a month and started to learn English. During the spring term I started Estonian courses again, and I am also studying this year. Now I know so much Estonian that I can manage in my everyday life here.

During my stay many people have asked me: «Why did you come?», and «What do you do here?» It has been difficult to answer these questions. I can't give any particular reason why have I come. I don't have relatives here or other connections to Estonia, but I want to travel around and see the world. Apart from studying Estonian and getting my driver's license, I am very interested in creating better trade connections between Estonia and China. I think that my studies here will be a help to realise those wishes and goals.

What so special about Tartu

Don't go! — What do you want there? What is Estonia? — A shop in Paris?

Are you familiar with these questions. If not, you will be when you tell your family and friends that you would like to study at Tartu University, and once you get there you will find it VERY interesting! When you are home again you will be able to answer all these questions.

After the first couple of weeks after you have been living off of Uncle Ben's and pasta, you would probably like to try something else. I recommend going to the meatmarket or to the söökla (cafeteria), try the potato-salad and see what you can find, the local products are not dangerous to eat.

If you talk with someone who lives in Estonia, he will surely tell you that you can buy everything here. But it is not so! Here you can choose between 10 brands of toilet paper (and you are used to 12), but what is the difference? If you are eager to feel the last breathe of the Soviet Union — you should hurry up! Just after a few months you will feel the changes yourself.

Go by cab (usually you are not cheated, especially if you keep in mind that the price is 3 kroons/km), and strike up a conversation with the driver. Some know Finnish, English, German or Russian. From the driver you can get an inside story. Go places during the day, where you wouldn't normaly go at night only to find that in fact there was no need to worry. Unless you are of a very provoking nature, Estonians are always accepting or giving an excuse and troubles end up in a nice chat.

Sometimes Estonians can be quite reserved and difficult to understand, but don't give up. Close friendships are usually not established at the first meeting, meet your new friend again and you can talk about almost anything, but remember that Estonians are very proud of their nationality and there for it is not recommendable to criticize their country or ask about their previous life in the Soviet Union (standard answers are: «We are very poor», or, «life before was very bad, now it is much better»). If you wait they will sooner or later tell it themselves. The most important thing you can have in your hand is neither teargas nor dollars, (which you can easily get from every bank) but your student card: it gives you the same social and medical case as an Estonian student, and coverage it is the I. D. you need in your everyday life, in banks (if they refuse you insist) in hospitals, student clubs, travel agencies, police offices etc.

You should note that summers can be warmer than 25 °C (75 °F), winters below —25 °C (10 °F), and springs and falls usually rainy.

By the way, there are 3 things it can be difficult to get in Tartu: raincoats, a good pair of boots and a good back pack! So make up your mind, bring your smile, and join us in Tartu.

NILS MALMROS,
denmark

Student pages

Fraternitas Fennica

Times are a changing in the Tartu University. In the welcoming speech for the foreign students at the beginning of this academic year principle Tulviste stated that the University is, in the forthcoming years, going to have one tenth of its students from abroad.

Now the student total is little over 7000. 700 foreign students! Is the University prepared for them or is the true aim to only raise money and collect high fees? How is the University going to deal with the language problem? Most of the lectures are in Estonian and the number of Estonian-speaking people abroad is very low. Learning Estonian is very difficult for people outside the Fenno-Ugric language group. The first, years of studying may not be very profitable.

It is obvious that the major part of the future foreign students come from Finland. The language similarities and the short distance — Tartu is closer to Helsinki than many of the Finnish universities — as well as the close contacts and cultural ties make it easier for us Finns to come to Tartu.

The University's responsibility of the foreign students, especially Finns is great. It has to take care of the tutoring and arrange accommodations for beginning students. Apart from these accommodations students have common needs, ones that the University board cannot take care of with a decision. Starting studies and adapting to the foreign culture may prove difficult. Foreigners tend to stay isolated as long as they do not know the language. Homesickness and easy access to alcohol may also cause a problem.

The number of Finnish students is now over 70. Next year the number may doubled. We already make up quite a large group, and have felt a need for our own student society.

The existing corporations and student societies here in Tartu are based on the old German traditions and are selective with foreign members. Searching through the historical archive files we found that there used to be a Finnish student society named Fraternitas Fennica in Tartu in the 1920's. We made a decision to reestablish the society and a meeting was held in November.

Fraternitas Fennica is the only existing Finnish student society abroad and thus an important link between Estonia and Finland. We hope that the relations between, Fraternitas Fennica, other student organisations and the University prove to be warm and fruitful acting as credit to the culture. We also hope that our effort in internationalizing the University will be recognized.

ANNTI LARMOLA,
Finland

Eurofaculty

The University of Tartu is taking part of the Eurofaculty program coordinated by European Council. Other branches of the Faculty are in the University of Latvia and in the University of Vilnius. In Tartu research in Eurofaculty is focused on Law and Economics.

Baltic Studies Program

The Baltic Studies Program which is taught in English is an interdiciplinary program, acquianting foreign students with the distinctive features of Estonian history, culture and society. The program offers courses of Estonian and Russian languages; Estonian culture, society, legal system, history, ecology and Baltic area studies.

Journal: October 12, 1994

(Although the following focuses on Estonia, I feel much sympathy for Sweden, whose people suffered an even greater loss of life.)

I have never before experienced such collective sadness as I have seen here during the past two weeks. The news of the tragic sinking of «The Estonia» reached me in mid-afternoon, about 14 hours after the ship went down. Not being able to watch the news or read a daily paper, I usually hear of major events when someone mentions them in passing. Thus, I walked into the English department unprepared for the crowded but silent roomful of people gathered there. Gone was the usually abundant disscussion and laughter, replaced by glassy stares, red-rimmed eyes, and — most of all — silence. It was then that I learned.

Nearly all bars and restaurants closed that night as Estonia entered a national period of mourning. But this wasn't only a thoughtful tribute to the lives lost and families deprived. This was something completely new to me — an entire society grieving in such a way that any thought of «fun» became absurd. (Maybe it was like this in the States when Kennedy died?) Each conversation led inevitably to the same topic, voices hushed and heads nodding in disbelief. Life in Tartu shifted into slow motion while I struggled, as an outsider, to understand. News stories proclaiming «400 (Estonians) Dead!», as true and terrible as this is, just don't tell the whole sad story.

During the next few days, I learned more about the reaction I was seeing everywhere. The reasons — some obvious, some not so obvious — were explained to me (the typically confused foreigner) by my closest colleagues and friends. What I learned was that, most importantly, in a small country of less than 1 1/2 million people, 400 souls lost is a relatively large portion of this society. (A similar percentage in the U.S. would produce a loss of about 70,000 people.) This figure, coupled with the small geographic area and lack of mobility, meant that most people knew, however distantly, one or more of the victims. The lists of survivors and presumed dead were repeated non-stop on televisions and radios, with people hanging on each update. During a visit to a local department store, I watched as a crowd gathered in front of the televisions being sold. No one said a word as hundreds of names slowly rolled up the screen. The group's quiet intensity reminded me of their past, which has prepared them all too well for such tragedies.

On another level, this disaster affected many people in a way I would never have anticipated. They felt a mixture of guilt, shame, and embarrassment after the initial shock and grief eased a bit. «Estonia, often acknowledged by the outside world as the first success story from the former Soviet Union, shows its true color — FAILURE». Such a headline is what some here have expected, their recent national pride of progress suddenly shattered. Decades of oppression will not be forgotten quickly in this part of the world. Estonia is again in the news, but this time there are no pats on the back. This news hurts badly.

My own reaction? A renewed appreciation of everything I respect and admire about the Estonian people. And much shared sadness.

* (**Jeffrey Hanson**, normally an ESL instructor at UCSB, has been conducting teacher-training under a government grant at University of Tartu for the past year. Tartu is Estonia's second-largest city and academic center.)

Persons wishing to make donations to families of the victims may do so through the following account. Given the monthly average income in Estonia of about $100, even small donations would be greatly appreciated. All funds will go directly to the families, with no administrative costs deducted.

Embassy of Estonia
Suite 1000
1030 15tg Street NW
Washington, D.C. 20005
Note:
«Estonian Ferry Disaster Relief»

Student pages

University of Tartu

Postal Address:
University of Tartu
Ülikooli 18
Tartu
EE2400
Estonia
Rector's Office:
+(372 7) 441 315, 435 135
Information and PR Office:
+(372 7) 435 421, 431 968
International Relations Office:
+(372 7) 435 155, 434 871
Fax:
+(372 7) 435 440, 441 102
INTERNET:
proffice@ pro.ut.ee

NB!

ALL APPLICATIONS AND REQUESTS FOR ADDITIONAL INFORMATION SHOULD BE DIRECTED TO:

UNIVERSITY OF TARTU
INTERNATIONAL
RELATIONS OFFICE
ÜLIKOOLI 18
EE2400 TARTU
ESTONIA
TEL: +372 7 435155
435440
FAX: +01434 35440
INTERNET:
eaunin@iro.ut.ee

Faculties

FACULTY OF THEOLOGY

Dean: Prof. Kalle Kasemaa
Phone: +(372 7) 435 345

FACULTY OF LAW

Dean: Dr. Peep Pruks
Phone: +(372 7) 432 571, 435 187 (Dean);
Fax: +(372 7) 431 119
INSTITUTES: Public Law, Private Law

FACULTY OF MEDICINE

Dean: Prof. Ants Peetsalu
Phone: +(372 7) 432 668, 435 486
PRE-CLINICAL DEPARTMENTS: Anatomy; Pharmacy; Pharmacology; Physiology; Biochemistry; Microbiology; Pathological Anatomy and Forensic Medicine; Public Health; General and Molecular Pathology.
CLINICAL DEPARTMENTS: Anesthesiology and Intensive Care; Cardiology; Surgery; Pulmonology; Oto-Rhino-Laryngology; Pediatrics; Dermatology; Obstetrics and Gynecology; Infectious Diseases; Neurology; Polyclinic; Psychiatry; Radiology and Oncology; Ophthalmology; Medicine; Sports Medicine and Rehabilitation; Stomatology; Traumatology and Orthopaedics; Center of Post-Graduate Medical Training.

FACULTY OF PHILOSOPHY

Acting Dean: Prof. Ago Künnap
Phone: +(372 7) 435 118
DEPARTMENTS: Journalism; History; Estonian; Education of Children with Special Needs; Philosophy; Germanic and Romance Languages and Literatures; Psychology; Sociology; Russian and Slavonic Languages and Literatures; Semiotics.
CENTERS: Language Center; Center of Education; Center for Arts; Center for North American Studies.

FACULTY OF BIOLOGY AND GEOGRAPHY

Dean: Prof. Toivo Maimets
Phone: +(372 7) 430 983
INSTITUTES: Botany and Ecology; Geography; Geology; Molecular and Cell Biology; Zoology and Hydrobiology.
BOTANICAL GARDEN

FACULTY OF ECONOMICS

Dean: Prof. Janno Reiljan
Phone: +(372 7) 479 246
INSTITUTES: Business Informatics and Economic Modelling; Finance and Accounting; Economics and Business Theory; Marketing and Management; Economic Policy and Public Economy; European Studies.

FACULTY OF MATHEMATICS

Dean: Prof. Toivo Leiger
Phone: +(372 7) 430 623, 430 543
INSTITUTES: Pure Mathematics; Applied Mathematics; Mathematical Statistics; Computer Science.

FACULTY OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORT SCIENCE

Dean: Docent Mati Pääsuke
Phone: +(372 7) 435 497, 435 413, 434 128
INSTITUTES: Exercise Biology; Sport Pedagogy; Coaching Education; Sport Center.

FACULTY OF PHYSICS AND CHEMISTRY

Dean: Prof. Jüri Tamm
Phone: +(372 7) 473 794
Division of Physics
INSTITUTES: Experimental Physics and Technology; Environmental Physics; Physics Didactics; Theoretical Physics.
Division of Chemistry
INSTITUTES: Physical Chemistry; Chemical Physics; Organic Chemistry.

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

Dean: Prof. Rein Taagepera
Phone: +(372 7)435 110
DEPARTMENTS: Political Science; General Social Sciences.

THE UNIVERSITY LIBRARY

Struve 1, EE2400 Tartu, Estonia.
Phone: +(372 7) 432 577; Fax: +(372 7) 434 756.
Opening hours: Monday—Friday 8 a.m. — 9 p.m.
Saturday 10 a.m. — 8 p.m. Sunday 10 a.m. — 6 p.m.

THE UNIVERSITY HISTORY MUSEUM

Toome Hill, EE2400 Tartu, Estonia.
Phone:+(372 7) 432 635, 435 335
Opening hours: Wednesday—Sunday 11 a.m. — 5 p.m.

THE UNIVERSITY PRESS

Tiigi 78, EE2400 Tartu, Estonia.
Phone: +(372 7) 430 061

Application and University Procedures

Undergraduate Students: International undergraduate applicants are required to have completed their secondary education and must possess university eligibility in their own country. Students who plan to complete their entire undergraduate education and receive a Bachelor's degreee at Tartu must pass the estonian language test given by the University (July 5 — July 23, 1995), and admission will be based on the results of the passed test. For transfer students the admission decision will be made by the Dean of the appropriate Faculty.

Graduate Students: International graduate applicants are required to have completed a Bachelor's degree or equivalent. Students who plan to obtain their graduate degree from the University of Tartu should contact the professor whom they would like to supervise of their studies. Some departments may require entrance examinations. The admission decision will be made by the Dean of the appropriate Faculty.

Visiting Students: International students who plan to study at the University of Tartu for up to one year are not required to take entrance examinations. The admission decision will be made by the Dean of the appropriate Faculty.

Fees and Grants: The tuition fee for international students is 1000 U.S. Dollars per term (1500 U.S.D. for students in the Faculty of Medicine). Exchange students are exempt from tuition fees and are entitled to a small grant equaling one and one half times the minimum wage in Estonia (at the time of publication the grant amount was 450 Estonian Kroons). Students of Estonian heritage are exempted from tuition fees. During the 1995—1996 academic year a small number of «Estonian Studies» tuition grants (10—15) will be available for international students studying Estonian history, culture or language.

Enrollment Procedure: International students should submit the following documents to the University of Tartu International Relations Office by **June** 1, 1995.

- one official copy of his/her most recent transcript records or diploma
- a completed application form
- two photos (5 cm x 4 cm)
- two letters of recommendation
- a certificate of nationality (for applicants of Estonian Heritage desiring a tuition/fee exemption)

Prospective exchange students should contact the appropriate international program office at their home campus before sending application materials.

All decisions regarding the acceptance of international students and recipients of the «Estonian Studies» grants will be made by June 15, 1995.

Students who have been accepted to the University of Tartu should notify the International Relations Office by July 15 of their intent to live in the University Halls of Residence, otherwise the University cannot guarantee placement there. Incoming students should also notify the International Relations Office of their intended date of arrival in Tartu. Upon arrival students should check in with the International Relations Office to register themselves at the University.

Orientation Course for International Students: At the beginning of spring term and autumn term the International Relations Office offers an orientation course (February 2, 1995 — February 8, 1995; August 29, 1995 — September 6, 1995) for all international students.

The course includes:

- a meeting with representatives of the University and International Relations Office
- course registration — students will draw up individual schedules with representatives of the various University Faculties
- a tour of the University, the University library, and town center
- a chance to meet other international students

The length of the course is approximately 40 hours and counts for one credit at the University.

Course Registration: For visiting international students (students studying at Tartu for one year or less) course registration will take place during the international student orientation. (N.B. Pre-registration may be required for courses listed in the *Instruction in English and Unterrichtssprache Deutsch* handbook that require a minimum number of students).

Students enrolled in a degree program are responsible for their own plans of study which must be submitted to and approved by their Faculty or Department. For students in degree program, course registration occurs upon completion of the final examination, thereby completing the requirements of the course as specified by the instructor. A grade will then be assigned and will appear on the student's transcript along with the credit points awarded for the course. Students should check with their Department and instructors for specifics regarding limits to class size, attendance, etc.

Academic Year:

Spring Term: February 6, 1995 — June 30, 1995

Autumn Term: September 4, 1995 — January 31, 1996

(Winter Holiday: December 23, 1995 — January 1, 1996)

Credits and Grading: A credit (*ainepunkt* or AP in Estonian), by University definition, is earned through 40 hours of work during a semester. Thus, a 3-credit course represents 120 hours of acceptable work. The time may be spent in combinations of classroom, laboratory, library, off-campus and homework.

University academic achievement is graded under two systems: 5-4-3-2 and P-F. Regular examinations (*eksam* in Estonian) use a scale ranging from 5 (highest) to 2 (fail). The scale is defined as follows: 5 — Excellent, 4 — Good, 3 — Satisfactory, 2 — Fail. Pass-Fail examinations (*arvestus* in Estonian) award the student the grade of either pass or fail.

Oral and written examinations are held at the end of each term during the 4-week examination session. If failed, students are allowed two chances to retake examinations.

Languages of Instruction: The principle language of instruction is Estonian. Some courses are available in English, German and Russian. Refer to the individual Faculty summaries for more specific information or request a copy of the University of Tartu *Instruction in English and Unterrichtssprache Deutsch* handbook from the International Relations Office.

«UNIVERSITAS TARTUENSIS FOREIGN STUDENTS' HERALDER»
EDITORIAL OFFICE, 18 ÜLIKOOLI ST, ROOM 241, TARTU, EE2400, ESTONIA TEL: 435180.
Compiled by foreign students at Tarty University: NILS MALMROS, HEIDI MARENDI, ELLA KANNINEN, RIIKKA MIETTINEN, JAMILIA MILLER, ANN PAABUS. ELLEN AUNIN (International Officer).

Korp! Amicitia JULGUS — LOOTUS — AUSUS

Kuidas saada Amicitia rebaseks

Loodetavasti ei ole kõiki ärksamaid üliõpilasneide suutnud ära ehmatada lugu «Rebaste argipäevast» ning nii mõneski peas on tekkinud peale selle lehe lugemist mõte — kuidas võiksin minagi Amicitia rebaseks saada. Ehk on tänasest lehest olnud lugeda, et naiskorporatsioonidesse ei kuulu ainult feministid, meheleihkajad ja sokikudujad, vaid et see on sõpruskond, keda hoiavad koos ühised huvid ja eesmärgid, akadeemiline elu ning oma konvent.

Uudishimulike meeskorporantide küsimustele, kuidas võetakse vastu Amicitia liikmeid, vastatakse tihtipeale, et meie vastuvõtt toimub kolmes voorus: esimene on trikoovoor, teises tuuakse näha oma õpinguraamat ning kolmandas tšekk, kui palju on oma vanemate töökohast või isiklikult hoiuarvelt meile üle kantud. Päris nii see siiski ei ole. Tõele vastab küll see, et igal semestril, kui otsustatakse vastu võtta uusi rebaseid, korraldatakse neile kolm külalisõhtut. Esimesel tutvustatakse rebaskandidaatidele meie korporatsiooni, teisel ja kolmandal korral aga on aeg neil endil näidata, kes nad on. Osa tuleb võtta vähemalt kahest külalisõhtust. Seejärel tuleb kokku aulik värvikandjate koosolek ning otsustab, kellel on au saada mustade rebasteklite omanikeks. Ja siis ta hakkabki — see rebase argipäev — küllatki tihe ja töine, mõnikord karm ja asjalik, ent samas loodetavasti ka nii uudne ja huvitav, et mõnedki raskused selle varju jäävad. Igatahes tasub proovida!

Rebasvanem LY LEEDU

○ Eestseisus sügisel 1989.

Rebaste argipäevast

Oh, kuidas sooviks oma kasukast aeg-ajalt välja pugeda!

Juhud, kui rebasteatri prooviks kogunetakse Annelinna kell seitse hommikul, mil auväärsemate kodanike soenguproovi ajal toimub esimene (oleks, et ka viimane) läbimängimine, tunduvad vahest ka tavainimesele veidi kummalised. Kuid milleks rebasele kosutav uni või kaunis frisuur, kui on võimalik must tekkel kõrvuni tõmmata ja kaamet palet noka alla peites teisi lõbustada ning sedaviisi endast ontlik mulje jätta. Kultuurilainelt ümberlülitumist nõuavad pesemist ootavad pokaalid, purused küpsisetaldrikud ning loomulikult ei tohi ära unustada kallite külaliste pisemaidki soove. Eks ole aga tegelikult siingi omad võlud — mõni armastusväärne akadeemiline meeskodanik sillerdava märjukesega tihti välisuksest kaugemale ei jõuagi, pidades rohelisi rebasneide nende isadestemadest hõrgutavamaks ning oma naiivsuses ka kergemini vallutatavamaks. Rebased on aga teadupärast kavalad loomad.

Häbelikult tantsiskledes liiguvad nad vaagnatega seinaääri mööda, et oma kasinaid tantsuoskusi kogenenumatele mitte liiga häbematult paljastada. Ent juhtub ka, et rebastundides rõhutatud keeld tantsupõranda risti-põiki ületamise kohta (oh häda, kui ühele rebasele sel moel liialt tähelepanu peaks langema) ununeb ning tantsukursustelt ammutatud oskusedki märksa paremaks osutuvad. Nii mõnigi hüpe pürgib kõrgemaks, kontsaklõbin võimsamaks, keerutus hoogsamaks või naeratus avalamaks kui soovitav. Kohtuotsus avalikustatakse järgmisel koosolekul.

Aga mis rebastel siis viga hullata, kui emmed-issid silmapiirilt kadunud. Oh seda kisa ja mürglit — oma tõelist olemust ei saa ju alati varjata. Šampusepaugud pärast õnnestunud teatrietendust korvavad nii mõnegi pisara, mis valus ja solvumises poetatud. Neil hetkil tekib taas väike lootus musta argipäeva muundumisest kolmevärviliseks õnneajaks. Kuid kiiret vabanemist rebasekasukast, mis mõnel alles kaunilt läikiv, teisel aga tublisti kitsaks jäänud ja pulstunud, ei või oodata mitte igaüks.

reb! MAIKE URBALA
reb! LIISI SANG

○ Maskiball. Amicitia neiud Permi maffia haardes.

Väljavõtteid remondiraamatust

Kolm nädalat tagasi kolisime viimaks sisse oma uude konvendikorterisse Kalevi 47—6. Enne seda on aga möödunud pool aastat remonti tehes: krohvides, pahteldades, lihvides, tapetseerides ja värvides. Naelale oskame kõik pihta lüüa ning mitmedki meist võiksid ehk asutada omanimelise remondifirma. Allpool on ära toodud mõned katkendid meie remondiraamatust.

* * *

Aprillikuisel laupäeva hommikul saabusid alati rõõmsad reb! Margit ja reb! Liisi koos kahe vahetevahel rõõmsa oleva kalli korporandiga sõbralikust organisatsioonist Ugala, peaaegu et otse EÜS-i aastapäeva perekonnaõhtut. Sellest viimasest andis eriti märki ühe päevakangelase pidulikond, mis — nagu peagi selgus — seinalõhkumisekski ideaalselt sobis. Töövõtteid, mis (heade riistadega) õpinud töömeestel üsnagi vaatemängulised olid, ei hakkax siinjuures pikemalt kirjeldama, kallist paberipinda raiskama (lähemax informatsioonix pöörduda Tähe 18—8).

* * *

Ikka rõemus on Madismäe Kalle...

* * *

Arutasime rampsis remondiküsimust. Ei edenenud. Sellepärast otsustasime ise kohale tulla. Probleemiks on põrand — kas liist ulatub sisse või ei ulatu? Vastus: natukene.

* * *

Jõudu tööle — mõõgad vööle!

* * *

Ei kujutanud ette, et asi nii hullu pöörde on võtnud. Sestap pole vastavat kostüümi ega jalanõusid kaasas, millega oma nõtra ihu sodi ja tolmu ning kukkuda võivate asjade eest kaitsta. Ilmselt ma siin täna midagi epohhiloovat ära ei tee.

* * *

Ja loomulikult saadab meid Päikeseraadio.

* * *

Olen siin juba kolmandat päeva ja täiesti remondi nägu. Momendil on mul heameel teatada, et rebaste brigaad on läinud Tallinna rongile ning asendunud värvikandjatega. Praegu värvime neljakesi toapõrandat. Ainuke viga on, et lammas pudeneb, s.t. odav valge karvane värvirullikarv.

* * *

Värv sai otsa, laul läks metsa!

* * *

Dagmar ei suuda valida, kas südamele on lähedasem värvimine või pahteldamine — jajah, südameasjad pole kerged.

* * *

Kolmnurk Mody pood—konvent—kodu on juba päris jalapärasex saanud. Tõin veel pahtlit juurde ning veidi märjukest vedeldaja näol kah.

* * *

Sündis uus lühend tnrkm! (töönarkomaan).

* * *

Sõbra majas müüaxe Prantsusmaalt toodud vähekasutatud riideid — meie konvendil on tõeliselt hea asukoht.

* * *

Taiplikkust, ainult taiplikkust — ja õnnestub absurdse konstruktsiooniga laudki kokku panna. Meie Annega otsustasime igatahes nädalalõppudel haltuurat tegema hakata.

Korp! Amicitia liikmete nimekiri *pro* 1994 sügissemestril

Tgl! tgl!		
Aire Allikas	stud. rer. nat.	c. 92 I
Aveli Aurik	stud. def.	c. 90 II
Ingrid Eomois	stud. phil.	c. 92 II
Merle Ilm	dipl. agr.	c. 91 II
Dagmar Järviste	stud. med.	c. 91 I
Margit Kiisler	stud. phil.	c. 91 II
Urve Koit	dipl. rer. oec.	c. 92 II
Karmen Käblik	stud. med.	c. 91 II
Ly Leedu	stud. phil.	c. 90 II
Maarja Ligi	dipl. hist.	c. 92 II
Reen Liivat	stud. phil.	c. 91 I
Margit Markus	stud. jur.	c. 93 II
Anu Ots	stud. phil.	c. 93 II
Elina Saks	stud. phil.	c. 93 I
Liisi Sang	stud. phil.	c. 93 II
Rutt Tambet	stud. def.	c. 91 II
Marika Toom	dipl. phil.	c. 91 II
Urve Truup	stud. hist.	c. 93 II
Inkari Traagel	stud. phil.	c. 92 II
Anne Valeng	stud. rer. oec.	c. 91 II
Kersti Valeng	dipl. math.	c. 93 I
Ül!vil! ül!vil!		
Anu Arro	stud. rer. oec.	c. 91 II
Veronika Elmet	stud. med.	c. 89 II
Raine Kaljulaid	stud. jur.	c. 93 I
Kaja Laul	stud. psych.	c. 90 II
Tiina Metso	stud. phil.	c. 92 I
Heidi Mölder	stud. def.	c. 92 II
Pille Pärlin	stud. phil.	c. 93 II
Lea Tammik	stud. med.	c. 89 I
Kaili Terras	stud. def.	c. 90 I
Eva Raud	stud. hist.	c. 89 I
Maire Suurkivi	stud. med.	c. 89 I
Anu Sikut	stud. rer. nat.	c. 91 II
reb! reb!		
Tiia Bakler	stud. med.	c. 93 II
Piret Eller	stud. def.	c. 94 I
Teele Kaarma	stud. med.	c. 94 I
Kristel Kask	stud. hist.	c. 94 I
Jaana Koplimäe	stud. def.	c. 93 I
Katre Pärlin	stud. def.	c. 94 I
Monika Schmidt	stud. psych.	c. 93 II
Külli Silm	stud. med.	c. 94 I
Kristiina Tagel	stud. ped.	c. 94 I
Jane Tillison	stud. phil.	c. 94 I
Maike Urbala	stud. phil.	c. 93 II

Korp! Amicitia 70. juubelit tähistatakse Tartus 18.—20. novembrini.

18. novembril kl. 16 toimub aktus TÜ ajaloomuuseumis, peale seda vaikne õhtu.

19. novembril kl. 11 tänu- ja palvejumalateenistus Peetri kirikus.

Õhtul ball.

20. novembril õestumine.

* * *

Kõik, kes huvituvad korp! Amicitia tegemistest lähemalt, saavad meie juubelialbumit osta ja tellida Amicitia konvendist Kalevi 47—6, Tartu.

* * *

Täname oma sponsoreid:
E/E Rabatt ja Mare Kivirähk,
A/S Perelcib,
Tartu Lihakombinaat,
Tartu Õlletehas.

Amicitia leheküljed koostas LY LEEDU

Kuidas piltlikustada loengut ja ettekannet

Lähiajal on ülikooli jõudmas spetsiaalne presentatsiooni-tarkvara, mis aitab teil oma loengute ning ettekannete taset ja efektiivsust veelgi tõsta.

Kindlasti tuleb teil varem või hiljem esineda ettekandega mõnel rahvusvahelisel seminaril. Ettekande ideed on paberile saanud, küsimus on vaid selles, kuidas see kõik kuulajatele kergemini arusaadavaks teha. Siin on teile abiks nn. presentatsiooni-tarkvara, mille abil saate lihtsalt ja kiirelt teha grafoprojektori kilesid või tabeleid seinale riputamiseks või loengumaterjale igale kuulajale jagamiseks.

Et teid selles töös abistada, korraldame ettekande- ja loengumaterjalide tegemise lühikursuse.

Teema: «Kuidas piltlikustada oma loengut ja ettekannet»

Aeg: 29. nov. kell 16.15—18.15, 6. dets. kell 16.15—18.15 (vajadusel võib praktikakordade arvu suurendada).

Koht: Lai tn. 36 alumine auditoorium.

Õppejõud: Anne Villems ja Jaanus Pöial TÜ Arvutiteaduse Instituudist õpetavad tarkvara käsitsemist; Roosmarii Kurvits TÜ ajakirjanduse osakonnast õpetab kirjakasutuse ja kujundamise põhialuseid.

Tarkvara: «*MS Office*» paketti kuuluv tarkvarasüsteem «*Power Point 4.0*».

Registreerimine: TÜ täienduskeskuse tel. 470 502 (Tähe 4, D-356) E—N 10—12.

«Kaasavara»: et aega võimalikult ratsionaalselt kasutada, tulge kursusele oma järgmise loengu või ettekande materjaliga.

ANNE VILLEMS ja ROOSMARII KURVITS

Õppelaen!!!

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 1. novembri 1994. a. määrusele nr. 405 «Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 1993. a. määruse nr. 13 osaline muutmine» on kinnitatud õppelaenu arvestuslikuks aluseks kuni 31. oktoobrini 1994. a. 300 krooni ja alates 1. novembrist 1994. a. **450 krooni**, Vabariigi Valitsuse 26. oktoobri 1994. a. määruse nr. 396 «Vabariigi Valitsuse 15. juuli 1994. a. määruse nr. 260 osaline muutmine» kohaselt on alates 1. septembrist 1994. a. kuupalga alammäära (miinimumkuupalk, ka miinimumpalk) 450 krooni.

Eelpooltoodust tulenevalt on õppelaenu saajatel peale määruste kehtima hakkamist õigus saada laenu arvestusega **450 krooni õppekuu kohta.**

Praegu kehtiva Rahandusministeeriumi, Kultuuri- ja Haridusministeeriumi ja Hoiupanga poolt sõlmitud lepingu kohaselt annab pank laenu üks kord semestris maksimaalselt 5 miinimumpalga ulatuses üliõpilastele ja kutseõppeasutustes keskhariduse baasil õppijatele ning 6 miinimumpalga ulatuses magistrantidele. Ministeerium on alustanud läbirääkimisi kokkuleppe muutmiseks, võimaldamaks saada puuduoleva summa kätte ka nendel laenusaajatel, kes võtsid laenu enne 1. novembrit 1994. a. käesoleva semestri jooksul. Enne läbirääkimiste lõppemist vahesummat laenu võtnutele panga poolt välja ei maksta.

Kultuuri- ja haridusministeeriumi kantsler
VEIKO JÜRISSON

INFO! INFO! INFO!

Õpetatud Eesti Seltsis

Eesti ajaloo õppetool ja Õpetatud Eesti Selts korraldavad neljapäeval, 24. novembril kl. 15.15 ph. aud. 102 kollokviumi «**Eestlaste väljarände uurimise probleeme**».

Kavas: Tiit Rosenberg — «Eestlaste väljaränne 19. saj.—20. saj. algul ajaloolaste uurimisteemana», **Aadu Must** — «Lähi- ja kaugrände seosest, eriti passiraamatute põhjal», **Tõnu Parming** — «Põhja-Ameerika eestlaskonna esimene sajand», **Ott Kurs** — «Väljarännanud eestlaste uurimine geograafide poolt 1970. aastail», **Jüri Viikberg** — «Eesti keelesaared Siberis», **Lembit Vaba** — «Siberi eestlaste keelekontaktidest», **Hill Kulu** — «Venemaa eestlaste tagasiränne Eestisse».

Läbirääkimised.

Magistritöö kaitsmine

Neljapäeval, 24. novembril kl. 14.15 toimub ruumis 302 (Jakobi 5) kehakultuuriteaduskonna magistrandi **Leila Oja** magistritöö «Tartu linna lasteaialaste kehalised võimed» kaitsmine. Ametlikud oponendid: dots. Mati Pääsuke ja dots. Jaan Loko.

Külalislektori loeng

Teisipäeval, 22. novembril esineb kl. 10—12 aud. 244 MIELS HENRIKSEN loenguga «Rahvuslik leppimine Taani ja Saksamaa piirialadel alates Esimesest maailmasõjast».

Järgmine UT ilmub 29. või 30. novembril.

TÜÜ 1994/95. õppeaasta eelarve

TULUD

1. Liikmemaks	172 000
2. Jääk pankades	17 000
3. Laekunud laen	57 000
4. Laekuv laen	9 920
5. Rahvusvaheliste üliõpilaspiletite tulu	8 000
Kokku:	263 920

KULUD:

1. Liikmekaardid	16 250
2. EÜLi liikmemaks	3 250
3. TÜÜ stipendiumid	10 000
4. Esseekonkursi auhinnafond	3 000
5. Komandeeringud	8 000
6. Side	9 000
7. Lepingulised tööd	3 000
8. Kantseleitarbed	6 000
9. Preemiate ja toetuste fond	87 920
10. Palgad	12 000
11. Valimised	1 500
12. Laserprinteri soetamine	11 000
13. Edustuse reserv	10 000
14. Valitsuse reserv	15 000
15. Tööbörs	20 000
16. Ruumide remont ja sisustamine	5 000
17. Rahvusvaheliste piletite võlg eelmisest aastast	33 000
18. Kultuurifond	5 000
19. Tudengiraadio	5 000
Kokku:	263 920

Edustuse koosolekult

Viimane edustuse koosolek toimus 9. novembril.

● **Kõige pikemalt kestis arutelu eelarve ümber.** Suureks peeti summasid, mis kuluvad kantseleitarvetele ja sidele. Võrreldes eelmise aastaga kulutatakse vähem raha püsikaupadele — plaanis on osta 11 000 krooni maksev laserprinter. Pikalt diskuteeriti, kas mitte osta poole odavam tindiprits-printer, mille hooldus oleks aga tunduvalt kallim. Neljapäeviti kell 21 Tartu Raadio eetris olevat «Tudengiraadiot» toetatakse 5000 krooniga. 20 000 krooni eraldatakse Tööbörsile. Selle arvel võib iga tudeng end sinna kirja panna ning lasta end testida. Tunduvalt on suurenenud üliõpilaskonna esseekonkursi auhinnafond ning TÜÜ stipendiumid. Kevadel võib nendele kandideerida iga üliõpilaskonna liige — seega on varasemast rohkem mõeldud tagasisidele, sellele, mida üliõpilane enda raha eest saab. 5000 krooni eraldati Kultuurifondi tarbeks, see on nn. liigutatav raha, näiteks ostetakse selle eest välja «Vanemuise» teatripiletid, mida ülikooli rahvale soodushinnaga müüakse. Suurim osa eelarvest, 87 920 krooni, kuulub preemiate ja toetuste fondi. Sellest aastast ei maksta palka ainult TÜÜ Valitsuse sekretäridele, vaid ka Edustuse komisjonidele reaalselt tehtud töö eest. Lõpuks võeti eelarve vastu.

● **TÜÜ Valitsuse esimees Kaupo Karelson rääkis programmist «Noored valima!».** Ta tänas ka TÜÜ Valitsuse nimel seminari «Cooperation between Baltic Sea Countries» korraldajaid.

● **Moodustati võistkond sportlikuks kohtumiseks EPMÜ Volikoguga.**

● Paljunduse hinda on tõstetud 1 lehe eest 30 sendilt 35 sendile. See on põhjustatud paberi hinna tõusust.

● **Arne Otter rääkis *lobby*-tööst Riigikogu Kultuuri- ja hariduskomisjonis.**

● **Väliskomisjoni esimees Kadri Ottis tutvustas seminari «Cooperation...» ja selle tulemusi.**

TÜÜ infosekretär LY LEEDU

Majandusteaduskonna juubelikonverents

Majandusteaduskond korraldab neljapäeval, 24. novembril kl. 10 TÜ ajaloomuuseumis rahvusülikooli 75. aastapäevale pühendatud konverentsi «MAJANDUSTEADUS JA MAJANDUSHARIDUS EESTI VABARIIGIS».

Ettekanded:

RAIMUND HAGELBERG — «Majandusteaduse õpetamine läbi aegade», SIIM KALLAS — «Majandusõpetus ja pangandus», MEELIS MILDER — «Eesti tööstuse arengutendentsid», ANTS VEETÕUSME — «Kohalikud omavalitsused ja majandusõpetus», JÜRI SEPP — «Akadeemiline majandusharidus Tartu Ülikoolis», MART SÕRG, VAMBOLA RAUDSEPP — «Rahandus- ja arvestusteadus ning -õpetus Tartu Ülikoolis», HEIKI MÜÜR — «Rahvamajandus kui õppesuund Tartu Ülikoolis», VILLEM TAMM — «Mudelkäsitlusest majandusõpetuses», AINO SIIMON — «Kaubandusuuringud ja kaubandusõpetus», URMAS VARBLANE — «Välismajandusõpetus Tartu Ülikoolis».

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241,
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 2768. Tiraaž 2500.

☎ 435 180

NR. 37–38
(1772–1773)
ESMASPÄEV,
28. NOVEMBER 1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 70 SENTI

Universitas Tartuensis

NB!
JÄRGMINE
UT
ILMUB REEDEL,
9. DETSEMBRIL

Eesti ülikooli 75. aastapäeva pidustused 29. novembrist 1. detsembrini Tallinnas ja Tartus

Aastapäevaüritusi alustati ülikooli pere lahkunud liikmete ning «Estonia» katastroofis hukkunute mälestuspäevaga Raadi kalmistul 6. oktoobril.

Ühte sünnipäeva oma tähtpäevade reas tähistab ülikool tõiselt, tutvustamaks *alma mater*'it üliõpilaskandidaatidele ja ülikooli vilistlastele, kõigile ülikooli sõpradele: korraldati maakonnapäevad Narvas (24. okt.), Saaremaal (3.—4. nov.), Pärnus hotellis «Strand» (6. nov.), Viljandis teatris «Ugala» (12. nov.), Jõgeval (17.—18. nov.).

Teisipäeval, 29. novembril Eesti Rahvusraamatukogus

kell 10 — näituse **«Teadus eesti ülikoolis 1919. aastast tänapäevani»** avamine.

Trükistenäitus tutvustab Tartu Ülikooli inimeste teadusväljaandeid esimestest eestikeelsetest teadustrükistest kuni tänase eesti võõrkeelse teaduseni. Näituse juures eksponeeritakse võrdlevalt fotosid ja esemeid viimasest kolmveerandsajandist.

Näituse koostas Tiina Matsulevitš ülikooli raamatukogust, näituse ülespanekul aitas rahvusraamatukogu näituste osakonna juhataja Kersti Tiigi juhtimisel.

Näitus jääb avatuks 1995. aasta jaanuari lõpuni.

10.30 — ülikooli elektroonilise infosüsteemi demonstratsioon (teatmeinfokeskuses 6. korrusel).

Ülikooli infovõrgu loomisega alustati 1994. aasta suvel. Elektroonilisel teel on võimalik tutvuda ülikooli struktuuri, õppekava ning muu ülikooli tutvustava informatsiooniga. Infosüsteemi tutvustab ülikooli teabetalituse töötaja Erkki Leego.

11 — konverents «Eesti teaduse kolmveerand aastasada Tartus» (saalis).

Teaduskonverentsi avab ülikooli rektor akadeemik **Peeter Tulviste**. Keisririigi ülikooli kujunemist rahvusülikooliks tutvustab prof. **Helmut Piirimäe**. Prorektor akadeemik **Jaak Aaviksoo** esineb teemal «Reaalteadused 20. sajandi lõpul ja Tartu Ülikool». Eesti loodusteaduste minevikku, olevikku ja perspektiive tutvustavad prof. *emeritus*, akadeemik **Hans Trass** ja bioloogia-geograafiateaduskonna dekaan prof. **Toivo Maimets**.

13 — ülikooli aastapäevatrükiste esitlus (fuajees).

Aastapäevatrükiste esitluse juhatab sisse ülikooli naiskoor. Tallinnas tutvustatakse Eesti tänini suurimat biograafilist teatmeteost **«Album Academicum 1918—1944»**, mis on valminud Tartu Ülikooli ja Eesti Ajalooarhiivi koostööna Avatud Eesti Fondi finantseerimisel.

Eesti ülikooli 75. aastapäevaks valmis prof. Helmut Piirimäe dokumendivalimik **«Eesti ülikooli algus»**.

Aastapäevaks ilmus **«Tartu Ülikooli Aastaraamat 1993»** — esimene kolmesaja kuuekümne ühe aasta jooksul, mis tutvustab ülikooli möödunud aasta sündmusi, struktuuri, õppe- ja teadustööd, avaldatud on ülikooli eelmise aasta teaduspublikatsioonide nimekiri.

14 — ülikooli informatsioonipäev üliõpilaskandidaatidele (saalis).

Peaaegu neljandik Tartu Ülikooli üliõpilastest on lõpetanud keskkooli või gümnaasiumi Tallinnas. Kõige rohkem õpib tallinlasi filosoofia-, kõige vähem kehakultuuriteaduskonnas. Möödunud aastal oli Tallinnast Tartu Ülikooli pürgijaid 620 ehk 14% kandideerinute üldarvust.

Ülikooli informatsioonipäeva juhatab õppeprorektor prof. Teet Seene, kes tutvustab ülikooli struktuuri ja õppesüsteemi, sisseastumistingimustest räägib õppeosakonna juhataja Lea Michelson. Ülikooli kümmet teaduskonda tutvustavad dekaanid ja teaduskondade esindajad.

Üliõpilaskandidaatidele jagatakse ülikooli ja erialasid tutvustavat infomaterjali.

14.15 — kõnekoosolek «Tartu Ülikool, sügis 1994».

Kõnekoosoleku teemaks on tänane ülikool: ühiskonna ja ülikooli suhted, ülikool ja Euroopa, ülikooli seadus ja Tartu Ülikooli seadus, ülikool ja vilistlased.

Kõnekoosolekule on kutsutud Riigikogu liikmed, valitsuse ja haridus- ja kultuuriministeeriumi ning Tallinna kõrgkoolide esindajad.

10—17 müüakse rahvusraamatukogus ülikooli kirjastuse väljaandeid, teaduspublikatsioone, õppematerjale, ülikooli tutvustavaid trükiseid jm.

11—17 saab 6. korruse trepigaleriis vaadata videoprogrammi ülikoolist. Filmid tutvustavad ülikooli aastapäevi aastatel 1932, 1952, 1977, 1982 ja 1989 ning muid ülikooli ettevõtmisi.

18 — ülikooli Tallinna esinduse avamine (Müürivahe 11)

Ülikooli Tallinna esinduse ette on seatud laialdased ülesanded: töö üliõpilaskandidaatidega, sidemed kogu Eesti pressiga, ülikooli külaliste vastuvõtt Tallinnas, ülikooli väljaannete tutvustamine ja palju muud. Tallinna esinduses on teretulnud kõik Tartu Ülikoolist huvitatud: üliõpilaskandidaadid, vilistlased ja külalised.

Ülikooli esinduse avamisele on oodatud kultuuri- ja haridusministeeriumi ning Tallinna linna juhid.

Järg 2. lk.

Ülikooli akadeemilise pere tõrvikurongkäik

algab kolmapäeval, 30. novembril kl. 17 Vanemuise tänavalt peahoone juurde.

Tule Sina ka!

TARTU ÜLIKOOLI
AASTARAAMAT
1993

ANNALES UNIVERSITATIS
TARTUENSIS
MCMXCIII

Gustav Suits

Õnnesoov Eesti ülikooli piduliku avamise puhul 1. detsembril 1919

Veel purskab tuld ja suitseb sõja kuri kaater,
kui valguse kus andja avand alma mater
siin oma uksed vanad veerul vaiksel mäe,
mis esimest, ei viimast rõõmupidu näe.
Missugune siin saatus aga vaheldunud,
all lipu uue rahvas ikka aheldunud,
kes metsikust see viljakandvaks muutnud maa,
töös võõra ori, pidul võõra teenija.
Nüüd tagant aastasadade — oh aja ime —
maarahva enese loss kannab seegi nime:
see tempel teaduste nüüd
Eesti ülikool.
/— — —/

EESTI
ÜLIKOOLI
ALGUS

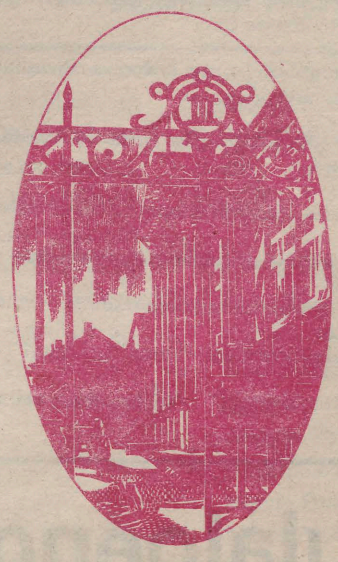

TARTU ÜLIKOOLI UUESTISÜND
RAHVUSÜLIKOOLINA 1919

(Algus 1. lk.)

Kolmapäeval, 30. novembril Tartus

10 — ülikooli raamatukogus näituse «Tartu Ülikool välismaises trükisõnas 1919—1940» avamine.

11 — ülikooli ajaloo muuseumis näituse «Impeeriumi ülikoolist rahvusülikooliks» avamine ja ajalookonverents.

Näitus tutvustab eesti ülikooli loomisaega, aastaid 1918 ja 1919. Konverentsi plenaaristungil esinevad rektor prof. **Peeter Tulviste**, «Album Academicumi» koostajad **Toomas Hiio** ja **Lauri Lindström**, prof. **Sulev Vahtre** ja prof. **Eduard Vääri**. Edasi jätkatakse tööd humanitaarteaduste, reaalteaduste ja meditsiiniajaloo sektsioonides.

16 — Riia mnt. 23 õppehoone avamine.

Riia mnt. 23 õppehoones, Tartus rohkem tuntud sõjalise majana, tegi kapitaalremondi ülikooli ehitusjaoskond. Hoones asub ülikooli raku- ja molekulaarbioloogia instituut. Lindi lõikavad läbi rektor prof. Peeter Tulviste ja instituudi juhataja Ain Heinaru.

Peale nimetatud õppehoone avatakse aasta lõpul veel Mõisavahe tänava külalistemaja üks osa, samuti humanitaarhoone üks tiib. Hoogsad ehitustööd käivad Näituse tänaval endises Rostovtsevi eraülikoolis.

17 — ülikooli akadeemilise pere tõrvikurongkäik Vanemuise tänavalt peahoone juurde.

Tartu tuntuim üliõpilasrongkäik on volbriööl, 30. aprilli õhtul. Esimese Eesti Vabariigi aastail tähistati ka ülikooli aupäeva, 1. detsembrit, üliõpilasrongkäiguga. Seda ka nüüd. Tervitused.

18 — ülikooli nais- ja meeskoori kontsert, Vabadussõja skulptuuri taasavamine aulas. Osalevad EV president ja peaminister.

Kontserdi esimesel poolel esineb ülikooli naiskoor, teisel meeskoor.

1939. aasta 1. detsembril paigutati aula otsaseina Vabadussõjas langenute mälestussammas. Jaan Koort on skulptuuril kujutanud kahte võitlejat haavatud kaaslast kandmas. Nõukogude aastail oli skulptuur hoiul ülikooli klassikalise muinasteaduse muuseumi kogudes. Nüüd, enam kui pool sajandit hiljem avatakse skulptuur taas.

Kontserdile on oodatud ülikoolipere liikmed ja Tartu linnarahvas.

Neljapäeval, 1. detsembril Tartus

75 aastat tagasi toimus Eesti Vabariigi Tartu Ülikooli avaaktus. Aktusel mängis «Vanemuise» orkester, kõne pidas ülikooli kuraator prof. Peeter Põld, rahvusülikooli kuulutas avatuks riigivanem Jaan Tõnisson. Õhtul oli pidusöök «Vanemuise» teatris.

10 — «Album Academicumi 1918—1944» esitlus (ülikooli ajaloomuuseumi Morgensterni saalis).

Lisaks suurväljaandele «Album Academicum» esitletakse prof. Helmut Piirimäe dokumendivalimikku, ülikooli aastaraamatut 1993 ning Arvo Teringu dokumendikogumikku ülikooli algusaegadest.

12 — akadeemiline aktus ülikooli aulas, audoktorite ja doktorite promoveerimine.

Nii nagu 1919. aasta eesti ülikooli avaaktusel, mängib ka nüüd «Vanemuise» orkester. Ettekandele tuleb Gustav Suitsu «Õnnesoov». Aktust alustatakse riigihümniga. Avakõne peab rektor prof. **Peeter Tulviste**. Traditsioonilise 1. detsembri akadeemilise loengu loeb prof. **Atko Viru** («Adaptiivsus ja tervis»).

Aktusel promoveeritakse kuus audoktorit: **Paul M. A. Broda, Elmar Salumaa, prof. Seppo Suhonen, prof. Thure von Uexküll, prof. Jüri Daniel, prof. Johannes Piiper.**

Doktoridiplomi saavad 20 viimasel aastal doktoritöö kaitsnud. Aktuse lõpetavad tervitussõnavõtud ja tervitustelegrammid. Ühiselt lauldakse «Gaudeamust».

15 — rektori vastuvõtt ülikooli ajaloomuuseumis

Rektor prof. Peeter Tulviste korraldab vastuvõtu ülikooli külalistele, korralistele professoritele ja Tartu linna juhtidele.

18 — ülikooli kammerkoori kontsert ülikooli aulas.

Taas on kontserdile oodatud ülikoolipere liikmed ning linnarahvas. Kontserdile on kutsutud ülikooli endised töötajad. Osaleb ka president.

19 — üliõpilaskonna ball «Vanemuises».

Üliõpilaskonna ball on teine traditsiooniline Tartu üliõpilasettevõtmine volbriöö kõrval. Ballil mängib tantsuks Peeter Sauli orkester, peetakse traditsioonilised kõned, esinevad üliõpilasansamblid, valitakse ülikooli miss.

3.—4. detsembrini Tartus

Linnarahvale on tasuta avatud ülikooli ajaloo muuseum Toomel, tudengimuuseum Veski tänaval, klassikalise muinasteaduse muuseum peahoones ja zooloogiamuuseum Vanemuise tänava õppehoones.

Ülikooli aulas näidatakse videofilmiprogrammi. Jälgige reklaami.

Teaduskonverentsid ja aulaloengud

28. november

kl. 12 prof. K. Villako aulaloeng «Haritlane, spetsialist ja poolharitlane» (PH aula).

kl. 18 Eesti Akadeemilise Õigusteaduse Seltsi avalik ettekandekoosolek «Töösuhete õiguslik reguleerimine taasiseseisvunud Eestis» prof. I. Orgo, prof. H. Siigur (PH aud. 102).

29. november

kl. 11 Akadeemilise Metsaseltsi teaduspäev «Metsateaduse suundumusest» (Metsainstituut Rõõmu tee 2).

30. november

kl. 11 konverents «Keisririigi ülikoolist rahvusülikooliks», aastapäevanäituse avamine (ajaloomuuseum).

1. detsember

kl. 10 loeng «Eripedagoogika Eestis 19. sajandi keskpaigast tänapäevani» (ajaloomuuseum).

2. detsember

kl. 9 konverents «Matemaatikateaduskonna hetkeseis ja perspektiivid» (Vanemuise 46).

kl. 10 konverents «Eestikeelne teoloogiateadus» (PH aud. 128).

7. detsember

Bioloogia-geograafiateaduskonna teaduskonverents (Riia 23).

14. detsember

kl. 18.15 antiigilektoorium «Voronežis olevad TÜ varad» A. Laansalu (PH nõukogu saal).

Teabetalituse eelinfo koostas KATRI RAIK

75 aastat eesti ülikooli Tartus

Konverents

Kolmapäeval, 30. novembril korraldavad ülikooli ajaloo muuseumis filosoofiateaduskonna ajaloo-osakond ja ülikooli ajaloomuuseum rahvusülikooli 75. aastapäevale pühendatud teaduskonverentsi «75 aastat eesti ülikooli Tartus».

Konverents algab plenaaristungiga muuseumi rõdusaalis kell 11. Avasõnad on rektor prof. **Peeter Tulvistelt**, kes kõneleb Tartu Ülikoolist ja tema minevikust.

Tartu Ülikoolist kui rahvusliku haritlaskonna kasvulavast aastail 1919—1940 annavad ülevaate **Toomas Hiio** ja **Lauri Lindström** Eesti Ajalooarhiivist. Prof. **Sulev Vahtre** tutvustab teoloogiaprofessori, poliitika- ja haridustegelase Juhan Kõpu osa Eesti Vabariigi kultuuriloos. Plenaaristungi lõpetab prof. **Eduard Vääri** ettekandega 1970-ndate aastate Tartu Ülikooli kasvandike osast tänapäeva Eesti poliitikas.

Pärast plenaaristungit avatakse kell 12.30—13 **näitus «Impeeriumi ülikoolist rahvusülikooliks»**. Koostajate taotluseks on tutvustada näituse külastajat uudsete materjalidega rahvusülikooli loomise mõtte arengust kuni eestikeelse ülikooli avamiseni.

Seejärel jätkub konverentsi töö pärast väikest vaheaega kolmes sektsioonis.

● **Humanitaarteaduste ajaloo sektsioon (kokku 12 ettekannet) alustab kell 13.30 muuseumi rõdusaalis.**

Avaettekande peab muuseumi teadur **Sirje Tamul** teemal «*Landesuniversität* Tartus 1918. aastal». Muuseumi osakonnajuhataja **Mare Viiralt** kõneleb esimesest Eesti üliõpilaste ja vilistlaste kongressist ning selle osast rahvusülikooli mõtte kujunemisel. Prof. **Tiit Rosenberg** annab ülevaate rahvusliku ajalookoolkonna kujunemisest aastail 1919—1940. Eesti keele professuuri algusaastatest Tartu Ülikoolis räägib dots. **Valve-Liivi Kingisepp**. Järgnevad ettekanded prof. **Valner Krinalilt** «Majandusteaduse õpetamisest Tartu Ülikoolis pärast iseseisva teaduskonna moodustamist 1938. aastal», prof. **Sergei Issakovilt** «Vene Akadeemiline Grupp Eestis ja Tartu Ülikool», **Helena Sepalt** «Soome üliõpilased Tartu Ülikoolis 1930. aastail». Eesti Ajalooarhiivi raamatukogu juhataja **Tatjana Sori** ettekanne «Tartu Ülikooli Arhiiv 1918—1944» annab ülevaate ülikooli ajalugu käsitlevast 31 383 säilikust. Oma üliõpilasaastaid ja teadlastee algust meenutab prof. **Ilmar Rebane**. Ülikooli ainelise baasi arenguprobleemidest 1960-ndail aastail räägib prof. **Karl Siilivask**. Humanitaarteaduste ajaloo sektsiooni töö lõpetab ajal. kand. **Milvi Hirvlaane** ettekanne, kus tutvustatakse Tartu Ülikooli tegevust Nõukogude Liidu kõrgharidussüsteemist eraldumisel.

● **Reaalteaduste ajaloo sektsioon alustab tööd kell 14.30 muuseumi lektooriumis.**

Dots. **Erich Kuke** ettekandes tuleb juttu ülikooli loodusteadlaste rohkearvulistest ekspeditsioonidest viimase 75 aasta vältel. Füüsikaharidusest Tartu Ülikoolis aastail 1920—1960 kõneleb dots. Ivar Piir. Keemiaosakonna tegevust aastail 1919—1929 tutvustab prof. **Vello Past**. Prof. **Ülo Lumiste** ettekanne on pühendatud matemaatika uurija ja arendaja **Edgar Krahni** (1894—1961) 100. sünniaastapäevale. Oskushariduse olukorda Eesti Vabariigi algusaastatel ning vaidlusi kutseoskuste õpetamise võimaluste ja otstarbekuse üle Tartu Ülikoolis 1920.—1930. aastatel vaagib Tallinna Tehnikaülikooli aseprofessor **Vahur Mägi**. Ülevaatega ülikooli osast eesti metsameeste koolitamisel ja metsanduskursuste korraldamisel esineb ajal. kand. **Toivo Meikar** Eesti Metsainstituudist. Tartu Tähetornis asuva teadusloolisest unikaalse Fraunhoferi suure refraktori restaureerimisest ja sellele eelnenud ettevalmistustöödest kõneleb refraktori restaureerija, Astrofüüsika ja Atmosfäärifüüsika Instituudi insener **Enno Ruusalepp**.

● **Meditsiiniajaloo sektsioon alustab ettekannete kuulamisega kell 14 muuseumi konverentsisaalis.**

Dots. **Peet-Henn Kingisepa** avaettekandes tuleb juttu füsioloogia õpetamise kavadest ja teadusliku töö suundadest professorite A. Lipschützi, A. Fleischi ja M. Tiitso ajal ning füsioloogia õpetamise algusest eesti keeles. Tartu Ülikooli psühhiaatriakateedri tegevust 1970-ndatel aastatel ja võitlust tol ajal Nõukogude Liidu psühhiaatrias valitsenud ebateaduslike seisukohtadega analüüsib prof. **Märt Saarma**. Pildi hügieeni õpetamisest Tartu Ülikoolis läbi aegade annab prof. **Astrid Saava**. Prof. **Atko Viru** ettekanne kehakultuuriharidusest Tartu Ülikoolis hõlmab aastaid 1928—1994. Arstiteaduskonna üliõpilaste rahvuslikku ja sotsiaalset struktuuri analüüsitakse prof. **Maie-Lõvi Kalnini** ettekandes «Tartu Ülikooli arstiteaduskonna üliõpilaste koosseis aastail 1919—1994». Professor Jaan Uudeltist (1881—1953), tuntud oftalmoloogist, ühest silmakliiniku praeguse hoone ehitajast, peavad ettekande prof. **Aleksei Panov** ja dots. **Leo Schotter**. Keerukatest aegadest arstiteaduskonnas, selle likvideerimise katsetest ajavahemikus 1940—1964 kõneleb prof. **Lembit Raid**. Maarjamõisa meditsiinikeskuse rajamisega seotud probleemistikku 1960-ndail aastail tutvustab prof. **Robert Looga**. Meditsiiniajaloo sektsiooni lõpuettekandena kuulatakse **Alar Sepa** kogutud arstiteadlaste meenutusi elust ja õpingutest Tartu Ülikoolis nõukogude okupatsiooni aastatel.

Kava kohaselt peaks konverentsi töö lõppema kell 17.

Oodatud on kõik!

MARE VIIRALT

Aulaloeng

on esmaspäeval, 28. novembril kell 12.15.

Professor Kaljo Villako

«HARITLANE, SPETSIALIST JA POOLHARITLANE»

Rahvusülikooli 75. aastapäeva ball

algab «Vanemuise» suures majas neljapäeval, 1. detsembril kl. 19.
Kutsed on müügil:
* üliõpilaskonna ruumides Ülikooli 20—305 tööpäeviti kl. 9—16;
* peahoone ajalehekioskis;
* «Vanemuise» teatrisaali kassas.

Kutse hind 50 krooni.

Noppeid tudengisügisest

Teisipäev 19.00. Kui ukse taga rüselejad lõpuks imekombel sisse lasti, oli kontsert juba alanud. Oma reipa sagimisega muutusid nad saalis dominantärritajaks, kuni lõpuks maha rahunedes hakkasid ümbruskonda uudistama. Ajaloomuuseumi palmide all musitseeris ansambel «O'lalla», eesotsas Priit Moppeliga. Ent neilt kõlavate iiri meloodiate nautimist lausa segasid liiga valge ja avar saal ning juba eespool mainitud palmid. Silmad kinni kuulamine võis siiski aidata meeleolu kohasemaks muuta. Ebamugav oli nii kuulata kui tõenäoliselt ka musitseerida. Lisaks sellele andis otsustaval hetkel endast märku paari aasta vanune kuulaja, kes suure kisaga teatas, et tema loeb kontserdi sellest hetkest lõppenuks. Kontserdi lõpuminuteil, mil rahvas hakkas veidi elavnema, jahutati nad uuesti maha maise märkusega, et bändil on vaja minutipealt lindistusele joosta.

* * *

Teisipäev 20.00. Seekord algul päris tühja saali kogunes rahvas siiski üpris ruttu ja kohe, kui ilmus lavale peaesineja «Claymakers», täitus ka tantsuplats. Tundus, et see bänd oli end kokku võtnud, nii et saalis kõlas suhteliselt puhas heli. Vaatamata kõigele suudeti nii sel kui ka järgnevatel päevadel stiilidisko lubadusest kinni pidada vaid algul. Sellest väikesest üllatusest toibuti aga ruttu ja pidu läks edasi uue hooga. Tagantjärele vaadates oli see õhtu siiski kõige meeleolukam ja stiilipuhtam.

* * *

Kolmapäev 21.00. Kõik, keda meelitas *rock'n'roll* veidi rohkem kui samal ajal EPMÜ klubis toimuv disko, kogunesid tuttavasse urkasse Narva mnt. 27, kus juhtroll oli «The Speculative Rock'n'Roll Bandil». Kummalisel kombel võttis tantsuplatsile minek seekord kauem aega ja seal ka püsiti vähem — ei tea, kas lihtsalt seepärast, et *rock'n'roll* on meil veidi haruldasem ja et see, kel parasjagu polnud tantsuoskusi lagedale kraamida, pidas paremaks seirata toimuvat ohutust kaugusest, või mõnel muul põhjusel. Kõrv tabas ka mõnda valesti mängitud nooti, mis eelmisel korral «Claymakersi» puhul oli peaaegu olematu.

* * *

Neljapäev 20.00. «Otto» teatris sel ajal toimuv etendus «KUNST 1993» jäi sel päeval aga hoopis ära, sest peategelane oli salapärastel asjaoludel kadunud.

* * *

Aeg on sama. Tugengibändide konkursi avasid Sibeliuse Akadeemia üliõpilased Helsingist. Erinevalt kõigist järgnevatest viljelesid nemad 100% puhast kunsti. Muuhulgas esitati ka kakofooniline heliteos *by* Perttu Mansikkanmäki, mis sobiks ideaalselt «Tallinnfilmi» sügavpsühholoogiliste mängufilmide taustmuusikaks. Publiku seast oli kuulda arvamusi, nagu oleks tegu nädala parimate esinejatega.

Parimaid esinejaid oli aga järjest tulekul. Esindatud olid malevalaulud, eesti nüüdismuusika: omapärane Hedvig Hansoni ja Pearu Pauluse duo, pidevat müra tekitanud thrashivennad jne. Neil viimastel oli vaid üks viga — nad ei suutnud oma etteastet kuidagi lõpetada. Eriline vaatamisväärsus oli aga õhtut juhtinud konferansjee. Kõiki lauseid alustas ta sidesõnaga ning tema «mina» ümber keerlev jutt sisaldas rikkalikult parasiitsõnu ja mõttetuid fraase. Õigekeelest polnud see tegelane isegi mitte kaugelt mööda käinud.

* * *

Neljapäev kl. 21 oli «Kahekümne seitsmes» Eesti üks populaarsematest ansamblitest pluss folkdisko. Kui «Ummamuudu» täitis igati talle pandud ülesannet ning suutis nii mitmeidki meelitada tantsupõrandale labajalavalssi keerutama, läks diskor seekord omadega täitsa rappa. Vähemalt enne seda õhtut poleks ei «Modern Talkingut» ega Pearu Paulust folgi hulka liigitanud... Ja veel — oli see tingitud tudenginädala rängast mõjust või mõnest muust segavast faktorist, igal juhul hakkas madaam baarileti tagant üha kurjemat nägu näitama. Lõpuks tegi ta otsustava liigutuse ning tõmbas baari ja saali eraldavad lükanduksed tihedalt kinni. Nõudis suurt jõupingutust ja vaeva, et neid jälle lahti saada...

* * *

Reede 18.00. Sügispäevade muusikast kirevasse programmi olid ära eksinud ka mõned muud üritused nagu eesti küla meest ja naist kujutav «Eesti Pastoraal» lavakunstikateedri XVII lennu üliõpilaste Katrin Tammaru ja Taavi Eelmäe esituses. Klassikale «tuginemine», ootamatu ja üllatav tegelaste jaotus, hea mäng, hoogsus ja lühidus tegid sellest nädala ühe nauditavaima sündmuse. Reedene päev, esituskoht (selle kaugus) ja osalt teiste üritustega kattumine soodustas vaid tõeliselt asjast huvitatud publiku tulekut.

HESI SIIMETS ja MEELIS EERIK

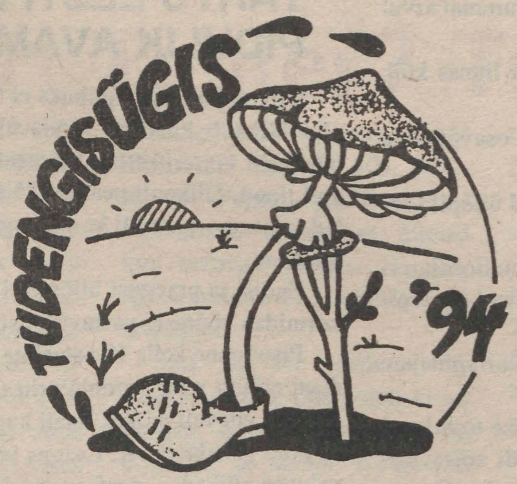

Püsti, kohus tuleb!

Poodiumile astus neli musta riietatud isandat, et kuulutada sealt kogu tõde. Nende keskel see kõige tähtsam — eesistuja Rait — kes oma tähtsuses isegi istuma ei alandunud. Rebasekandidaadid, kes juba pikemat aega, nii nagu nende seisusele (seisusetusele) kohane, ukse kõrvalt lahkuda ei söandanud, langesid päris näost ära. Kurjakuulutavad legendid olid tõeks saamas. Vägisi meenus anekdoot rebastest, keda ülikooli katuselt alla visatakse olenemata sellest, kas ta jõuab üles omal jalal või teda tuuakse. Piduliku akadeemilise riietuse nõuet soovitasid vanemad kolleegid aga igal juhul mitte kuulda võtta või siis vahetusriideid kaasas kanda. Et asi mitte nali ei ole, seda tõendas ka peahoone eest alguse saanud teekond, kui rebastekolonni ees ja taga sõitsid vilkuritega masinad, mis blokeerisid ülejäänud liikluse. Tartlased arvasid õigesti, et järjekordne seltskond läheb vastu katsumusele, ning nende näolt peegeldus ühtaegu nii kurbus kui kaastunne.

Kohus võttis istet. Kõigi pilgud viibisid neil neljal, kes rebasekandidaatide jaoks kujutasid hetkel kogu võimu ja täiust. Suure teene olid osutanud vanemad kursuslased, kes vastsetele tudengitele heasüdamliku õhinaga möödunud aegade piinarikastest ristimistest pajatasid. Nii võis imestada, et keegi üldse eluga välja tuli. Need ammused läbielajad, kes moodustasid publiku, püüdsid oma salapärast muiet varjata ning vaatamata saalis olevale hämarusele võis nende silmis näha metsikult vilkuvaid tulukesi.

«Kohtu ette tulla järgmistel rebasekandidaatidel...» ja esimesed u. 10 värisevatel jalgadel rebasekandidaati astusid kohtu ette. Kõrgeauliste kohtunike käes olid ankeedid, mida iga rebaseks pürgija pidi täitma ja mis sisaldasid «miks?», «kellele on see vajalik?» jt. kõiki võimalusi andvaid küsimusi. Nii saigi kokku kirjutatud suur hulk fantaasiaid, mis hetk hiljem mõtlematu ettevaatamatusena tundusid. Erimenetluse korras avaldusi läbi vaatavad kohtunikud küsisid nii mõnedki küsimused, mis olid tingitud ekstravagantsetest vastustest avaldustes: «Teie neiu, kuidas Te seletate oma väidet, et Teie rebaseks saamine on kasulik Eesti riigile?» Siiski pääses enamus suhteliselt kergelt ja vahelduvad rebasekandidaadid pidid kord mingit teksti esitama, kord laulma jne. Auväärne kohus hõikas välja järjest uusi nimesid ja lasi need mõni hetk hiljem rahva sekka tagasi «keerata». Samal ajal ei unustatud ka endeid turgutada. Loomulikult on alatu laim, et seda tehti alkoholiga.

Publik jälgis kõike pingsa huviga hõigates vahele märkusi ning kommentaare. Eriti aktiivseks osutus õppejõudude laud eesotsas Donald Kiidjärvega ning vähemalt selles osas olid kõrgeaulise kohtu sanktsioonid õigusemõistmises rahu jalule saada võimetud. Nii otsustatigi hr. Kiidjärve agarust kasutada ühiskondlikult kasulikel eesmärkidel ning kuulutati välja traditsiooniline traadist paragrahvi väänamine. Donald Kiidjärve vastu saadeti I kursuse vanem, kes vist peab täitma kõikvõimalikke esindusfunktsioone ja... selle pika ja raske matši võitis hr. Kiidjärv, näidates nii, kui palju rebasekandidaatidel veel õppida on vaja.

Ürituse kulminatsiooniks kujunes hetk, mil prof. Raul Narits (kui kõige saatuslikum tegur juura üliõpilaste elu-olus) luges ette rebasevande teksti, kus muuhulgas ka seisis: «Mina, rebane, ... loobun kõigist endale põhiseadusega ette nähtud õigustest ja vabadustest; kohustun püüdlikult naerma kõigi oma õppejõudude 1953. aastast pärit naljandite üle;» jne.

Selle sündmuse vältel jäi aga silma hoopis muu. Nimelt erines esimene kursus teistest mitte oma nõrga staatuse poolest, vaid ka mingil muul viisil. See erinevus väljendus sisemises hoiakus ja järjest rohkem avalduvas vaimsuses. Võib-olla on see tingitud vähesest üliõpilaskogemusest, võib-olla on aga tõesti algamas uus ajajärk.

Elame, näeme.

HESI SIIMETS ja MEELIS EERIK

Euroopa Tudengite Keskliit

Association des Etats Généraux des Etudiants de l'Europe

AEGEE TARTU

7. septembril tuli Tartu Ülikoolis kokku grupp üliõpilasi, kelle eesmärgiks oli asutada Euroopa Tudengite Keskliidu (AEGEE) uus osakond — AEGEE-Tartu. Organisatsiooni ülesanne on arendada tihedamaid suhteid Tartu ja teiste Euroopa ülikoolide tudengite vahel.

Alates AEGEE-Europe'ga liitumislepingu allakirjutamise hetkest (25. septembril Helsingis toimunud *Presidents Meeting*'il) on uus organisatsioon osake *AEGEE-Europe*'st, mis loodi 1985. aastal Pariisis ning millel on hetkel üle 15 000 aktiivse liikme üle kogu Euroopa, kes on koondunud rohkem kui 170-sse allüksusse.

AEGEE põhiline idee on Euroopa ühtsuse (mitte ühenduse) propageerimine, vastuvõtlike ja tolerantsete eurooplaste kujundamine, kes suudaksid tänapäeval üha rohkem tekkivatesse keerulistesse probleemidesse suhtuda eelarvamusteta. AEGEE peamised koostöövormid on siiani olnud Euroopa erinevates paikades toimuvad seminarid, konverentsid, tudengivõistlused, festivalid ja suveülikoolid. Seega peaks AEGEE pakkuma häid silmaringi laiendamise võimalusi.

AEGEE ühendab väga erinevate elualade tudengeid. Tähtsaim tingimus on tahe midagi korda saata. Aktiivne AEGEE-lane peaks saama ülevaate Euroopa maade kultuuridest, palju huvitavaid kontakte ja hea organiseerimispraktika.

Vastloodud AEGEE-Tartu lähema aja eesmärk on Eestit tutvustava seminarisarja läbiviimine, mille märksõnadeks oleksid inimõigused, ökoloogia ja tollivaba majandus. Läbi AEGEE-Tartu on samuti neli õigusteaduskonna I kursuse juristi leidnud tee Euroopa õigusalasele võistlusele «Moot Court».

AEGEE-Tartu:
Erki Uustalu (president)
Tarmo Sild (asepresident)
Eero Mikenberg (peasekretär)
Kaarel Relve (finantssekretär)
Maris Ilves (PR)
Mart Pais (Schola)
Marko Rillo (Moot Court, kultuur)
Toomas Pikamäe (ERASMUS)
Elar Simmo (kohalikud üritused)
Mari Joller (TEMPUS)

E-mail:ERKI u@madli.ut.ee

AEGEE-Tartu pressiteenistus

Ülikooli avamisest 75 aastat tagasi

EESTI AJALEHED TARTU ÜLIKOOLI AVAMISEST 1. DETSEMBRIL 1919

Juba paar kuud enne ülikooli ametlikku avamist arutati elavalt, missugune see uus ülikool olema peab.

«SOTSIAALDEMOKRAAT» (PEETER TREIBERG (TARVEL)) **5. ja 7. okt. 1919**

Eesti ülikool ei tohi mitte jääda rahvaste kirjuks parlamendiks, kus kümnes keeles korraga ettelugemisi peetakse. Kõik jõud võetagu tarvitusele, et Eesti ülikool võimalikult lähemas tulevikus tõepoolest eesti ülikooliks, eestikeelseks ülikooliks muutuks /---/

Meie ülikool ei tohi end mingil tingimusel raskete vastuvõtutingimuste traataiaga ümbritseda. Juurdepääs ülikooli tehtagu võimalikult kergeks, et igaüks, kel tahtmist ja huvi jatkub, teadusallikale takistamatult lähedale pääseb. Siin on igasugused Hiina müürid, millega ennem ülikooli armastati ümbritseda, lausa kahjulikud. Igaüks õppidasoovija, kes tarvilikult ettevalmistatud, peab vabalt meie asutatavasse ülikooli õppida pääsema, küsimata sellest, kas tal kõik tähtsad ja tarvilikud «paberid» korras on või mitte.

Üksiku üliõpilase individuaalseid kalduvusi võtku meie ülikool rohkem arvesse kui seda Vene ülikoolid seni teinud /---/ Selle poolest võib Helsingi ülikool oma ainevaliku äärmise vabadusega meile head eeskuju pakkuda. Üleüldse peaks ka fakulteetide endivahelisi piirisid igal teel nõrgendama.

KOHALIKKE TEATEID TARTU ÜLIKOOLI AVAMISE PUHUL

● Peaminister Jaan Tõnisson sõidab esmaspäeval 1. detsembril ülikooli piduliku avamise puhul Tartu. Kellel temaga hädaliste asjade õiendamiseks tarvis isiklikult kokku saada, neid võtab ta esmaspäeva hommikul kella 10—11 vastu oma korteris Tööstuse tänav nr. 1.

● **Voorimeestele tähelepanemist** juhime selle peale, et esmaspäevasele ülikooli pidulikule avamisele sõidavad paljud külalised **lähemate** sõitudega. Suurem osa sõidavad küll esmapäeva hommikuse rongiga. Kas ei läheks siis voorimehed suuremal arvul vaksali.

● **Linna koolid kinni.** Ülikooli avamise puhul on 1. detsembril meie linnas kõik koolid kinni.

● Ülikooli piduliku avamise korralduste komisjon teatab aktusest osavõtjatele orienteerimiseks järgmist.

Violett kaartidega peaseb ainult rõdule. **Roosad kaardid** on määratud üliõpilastele sisse peasemiseks alla saali, seisukohtadele.

Garderoobid auvõõrastele on sissekäigust pahemal pool koridoris ja auditooriumides, paremal pool teistele külalistele ja üliõpilastele. Külalisi juhtima saavad korrapidajad üliõpilased.

Igas orientatsioonile puutuvas küsimuses palutakse lahkesti pöörduda korrapidajate poole. Viimaste tundemärgiks on rahvusvärvidest rosett rinnal.

Pühitsemise toimkond

● Maailma kõigile ülikoolidele (välja arvatud Venemaal, kellega oldi sõjaseisukorras) saadeti ladinakeelne kutse. Sellele reageeriti üle 50 vastustelegrammiga Euroopa, Ameerika ja Aasia ülikoolidest.

Teistele asutustele ja isikutele saadeti eesti keeles või prantsuse keeles järgmine kutse.

> «Oma riiklist iseseisvust kindlustades püüab Eesti Vabariik ka oma vaimlise enesemääramise ja kultuurilise eneserahuldamise võimalustele kindla põhja panna.
>
> Selles mõttes omandab Tartu Ülikooli avamine kõrgema õppeasutusena, mis esimese joones Eesti rahva huvides teadust peab arendama ja teaduslist haridust laiali laotama, riiklise tähenduse.
>
> Sellepärast on ülikooli valitsus otsustanud ülikooli avamist 1. detsembril s.a. pidulikult mälestada ja kutsub Teid sellega kõige aupaklikumalt tähendatud aupäeva pühitsemisest osa võtma.»

«Postimees» kirjutas 1919. aasta novembri lõpul ülikoolist

● Ülikoolist teatatakse, et esimese semestri lõpp on määratud 20. detsembrile 1919. Ettelugemised peavad võimalikult selle päevani kestma.

● Eesti keele lektoriks on kinnitatud senine Eesti Kirjanduse Seltsi asjaajaja-sekretär, kooliõpetaja Johan Voldemar Veski. Keeleteadlane Juhan Aavik on ülikooli nõukogu poolt stipendiaadiks määratud, et temale võimalust muretseda oma doktori kirja valmistada.

● Ülikooli peahoone 5. auditooriumis ja keemia kabinetis peavad huvilistele ettelugemisi Rahvaülikooli lektorid. Henrik Sepp kõneleb Rootsi ajast Eestis, Reinhold Mark keemia algmõistetest, Peeter Treiberg klassivõitlusest Vanas Greekas, Johannes Jans sissejuhatusest õigusteadusesse, Friedebert Tuglas Eesti uuemast ilukirjandusest ja Johannes Aavik Eesti keele grammatikast.

Karl Laagus * Ülikooli pidulik avamine * «Üliõpilasleht» nr. 11, 1921.

«1. detsembril 1919 seisis vana Tartu ülikool kord jälle piduehtes, nagu 17 aasta eest, 12. detsembril 1902. a. ülikooli 100 aastase juubeli päeval oli olnud. Ülikooli aula saal oli rikkalikult valgustatud, rohelisega kaunistatud ja puupüsti kutsutud võõraid täis.

Vahe oli suur, suur vahe oli aga mõlemis pidustusis nii hingeliselt kui ka väliselt. 12. detsembri 1902. a. juubelipidustusel ehtisid aula kõrgete rõdude ääri ainult mitmesuguste Vene isevalitsejate, tihti õige viletsalt maalitud pildid, kuna nüüd kõik need kadunud, kõrvaldatud (Venemaale evakueeritud) olid.

Imelik maitse oli venelastel. Teaduste templi esituskoda, aga mitte ainustki teaduse esitajate pilti! Ainult tsaarid ja tsaarid. Puudus veel jumalaema kuju. Nimetatud tsaaripiltide asemel ehtis nüüd rõdude ääri valusõrnalt vaadet paitav Eesti trikoloor, rahvuse hinge avaldus.

100 aastat juubelit pidustasid vene mundrites ametnikud ja üliõpilased vormi täitmiseks. Siin aga rajas lihtsas kuues ja sõduri määrdunud, tihti katkises mundris rahvas oma esimest teaduse templit, avas selle uksi, et võiks valgus paista temale ja tulevastele põlvedele.

Missugune sündmus! Ja missugusel veel ajal! Narva all on teine Verdun. /---/ Peipsi taga, versta 75 peal, rõhub vaenlane raskelt peale ---.

Vana Tartu avab stoilise rahuga oma ülikooli, paneb aluse esimesele Eesti teaduse templile!

Kui pidusaali astusid ja neid tõsiseid, eluraskuste, sõja ja revolutsiooni tormides vintsutatud vaikseid nägusid nägid, siis tõusis tahtmata imestus: kui palju usku, usku iseenesesse sel rahval!»

Ajaleht «Kaja» 3. XII 1919

TARTU EESTI ÜLIKOOLI PIDULIK AVAMINE

Ülikooli avamise puhuks ei tehtud Tartus suuremaid ettevalmistusi. Raudteejaamas olid ülikooli külaliste tarvis üles pandud eesti ja prantsuse keeles kuulutused, mis juhatasid korteritesse. Õppeasutuste, seltside ja mõnede kodanike majadele olid pandud lipud. Ülikooli peasissekäiku ehtisid rohelised pärjad. «Vanemuise» ees olid haljad kuused — see oli ka peaaegu kõik, mis väliselt pidulikku sündmust Tartus meelde tuletasid.

Endisi ja praegusi üliõpilasi oli arvukalt Tartusse kokku tulnud. Ülikooli juhtkond korraldas võõraste vastuvõtmist ja ehtis Tartu naiste kaastegevusel piduruumid.

Pisut enne kella 12 astusime ülikooli aulasse, mis Eesti lippudega ja haljaste taimedega ehitult ning kroonlühtrites põlevate küünaldega ning elektrituledega valgustatult õige ülendavalt mõjus. Saali kogunesid külalised ja professorid, keda ülikooli kuraator P. Põld ja sekretär K. Laagus vastu võtsid. Varsti olid ka selle teadusetempli vaimlise valguse allikad — professorid, kohal. Siis ilmus akadeemiline noorsugu — pea pooled neist naisüliõpilased, kuna meesüliõpilastest suurem hulk sõjamehe mundris.

Ruumikas aula saal ja koorid olid tungil pidulisi täis, kui kell 1/2 1 ülikooli kuraator Põld kõnetooli astus ja pidu avas. Kooridel aset võtnud orkester kandis avamängu ja A. Simm pidulikule sündmusele pühendatud seotud kõnes proloogi G. Suitsu poolt ette.

Selle järele astus kõnetooli peaminister Jaan Tõnisson ja pidas avakõne, mille lõpul kuulutas vabariigi valitsuse nimel ülikooli avatuks.

* * *

Aktus lõppes kell 1/2 5 p.l. P. Põllu sõnadega: **«Ülikool ei ole mitte ainult õpetajate teha, vaid terve rahva luua. Temalt ei tohi mitte ainult nõuda, vaid temale tuleb ka anda, anda vaimujõudu, teadusvaimustust, visa püüdmist, usku ja usaldust, majanduslikku abi. Siis võib ta kosuda, õitseda ja temast voolab välja tervele rahvale ja maale selgitatavat, ülendavat ja kaunimaks ja paremaks tegevat teaduse väge ja valgust.»**

P. Põld. Eesti Vabariigi Tartu Ülikool 1919—1929. Tartu, 1929.

Tartu ülikool sai avamise puhul 136 telegrammi ja 14 õnnesoovi kirja. Palju õnnitlusi tuli sõjameestelt, keskkoolidelt, seltsidelt (eriti põllumeeste seltsidelt), rahaasutustelt. Õpilasabirahasid ja toetusi kogunes selle aja kohta üsna haruldane summa — umbes 1 miljon marka.

Järg 5. lk.

Algus 4. lk.

Järgmistel nädalatel tuli veel telegramme välismaa likoolidelt — London, Berliin, Viin, Konstantinool, Kopenhagen, Varssavi, Washington pealinnade-a, veel Napoli, Pisa, Oxfordi, Uppsala, Madrasi, Melbourni ja neli USA ülikooli saatsid telegramme.

Otsekui märgiks, et Tartu ülikooli elus on alanud us ajajärk otsustati võtta maha peahoone lõunapoolest otsast kellatorn, mis õigeusu kiriku evakueerimisega Venemaale oli muutunud mõttetuks. Veebruaris 920. a. anti kiriku altarilaud üle õigeusu kiriku Eesti õukogule.

(Laaguselt) 1. XII 1919 oli ülikooli immatrikuleeitud 351 üliõpilast (197 meest ja 154 naist) pluss 70 abakuulajat. Nende hulgas oli 369 eestlast ja 52 teisest rahvustest.

6. X 1920 kinnitas vabariigi valitsus Tartu Ülikooõppejõudude kohtade arvu ja muu personali suuruse. likoolile oli ette nähtud 85 professuuri, 22 dotsenuri, 8 lektorit, 4 eriala õpetajat ja 54 assistenti. Koos metnike ja teenijatega oli ülikoolile ette nähtud 437 imest. Vastavalt tegeliku elu vajadustele tuli neile tenähtud kohtadele pidevalt lisa.

❐ Ülikooli aktus 1920-ndate aastate lõpust.
EDUARD SAKI foto

Sotsiaaldemokraat» 4. detsember 1919

Muljeid Tartu Eesti ülikooli avamiselt — Villem Ernits

«Õhtul kell 8 oli «Vanemuise» saalis suur pidu-õhtusöök umbes 400 inimesele, mis estis kella 12-ni öösel. Peeti palju lauakõnesid eesti, soome, saksa, inglise, prantsuse läti keeles, lauldi ja mängiti meie naabrite ja liitlaste rahvushümne. Esitati tervitustelegrammid Leedu, Poola ja Ukraina saatkondadelt ja määratu hulk tervitustelegramme kodumaalt, mõned neist rahalise toetuse lubamisega. Koosolekul viibib ka Ameerika ühendatud ajakirjanduse (1200 ajalehte) asemik, keda professor A. Piip inglisekeelse kõnega tervitab ja kes samas keeles vastab /---/

Peale kella 12 läks osa piduvõõraid Eesti üliõpilasorganisatsioonide ühisele akaeemilisele koosviibimisele Eesti Üliõpilaste Seltsi ruumides, kus niihästi välismaalasi ui omi kõrgemaid riigiametnikke ja iseäranis nende prouasid ehtüliõpilaslikkude tervitustega ja mürisevate eladalaskmistega, lauludega, toolidel kiigutamisega ja koguni õtel ringikandmisega vastu võeti (viimane au sai ülikooli kuraatorile Peeter Põllule osaks). Üliõpilaste pidu kestis kella 6-ni hommikul, mille lõppu aga nende ridade kirjutaja näha ei saanud, sest et ta mõistliku inimese kombel juba kell 3 öösel magama läks.

Järgmisel päeval olid üliõpilaste ja vilistlaste ühised koosolekud Tartu Eesti üliõpilasorganisatsioonides.

Kogu üliõpilaskonna ja Eesti akadeemilise intelligentsi rahulduseks lõpetati ülikooli avamispiduks vahekohtu teel ka Fraternitas Estica ja Eesti üliõpilaskonna vaheline konflikt, mis tekkis omal ajal selle tõttu, et Fraternitas Estica pidas võimalikuks sisse astuda okupatsiooniaegsesse Tartu saksa ülikooli, mida organiseeritud Eesti üliõpilaskond boikoteeris. Nüüd jätkus Fraternitas Estical julgust oma eksitust üles tunnistada, millega asi on likvideeritud.

Materjalid valmistas HILLAR PALAMETS

Teater! Teater? Teater...

Teatriteaduse õpetamine Tartu Ülikoolis on ametlikult päris noor — astub praegu viiendat semestrit oma sammu. N.-ö. mitteametlikult on teatriteadust õpetatud ja õpitud loomulikult kauem.

Kõrvaltvaatajal võib kindlasti tekkida küsimus, miks seda teatriteadust suisa eraldi õpetada on vaja, ülemastme kursusteni välja. (Praegu kuulub teatriteadus ühe eriharuna eesti filoloogia osakonda, eesti kirjanduse õppetooli.) Selle põhjuseks võib olla teatriteaduse areng ja aktualiseerumine Eestis. Huvi mitte ainult teatriga aktiivselt tegelemise (näitlemine, lavastamine jne.), vaid ka «passiivse» poole vastu, mis muidugi ei tähenda kõrvaltvaataja staatust. Ja huvi on kohe päris kindlasti olemas, muidu ei õpiks **41 noort inimest teatriteadust peaainena, paljud kesk- või alamastmes.** Peale eesti filoloogide tunnevad teatriteaduse vastu huvi ka näiteks tulevased ajakirjanikud ja ajaloolased.

* * *

Jah, huvi on, kuid teatriteaduse hetkeseis Eestis eriti roosiline pole: ainus doktorikraadi omaja on juba 75-aastane, kandidaate vaid kaks. Muidugi võib öelda, et väike Eesti ei vajagi ehk rohkem teatriteadusega tegelejaid, aga omandades Tartu Ülikoolist teatrialased teadmised, pole perspektiiviks ainult teatriajaloolaseks või -kriitikuks saamine. Tegelikult on võimalusi palju rohkem. Neid tuleb lõpetajatel lihtsalt ise aktiivselt otsida. Kaks noort inimest meie hulgast (Anu Tonts ja Kristiina Galanzis-Kurs) on juba leidnud tööd kirjandusala juhatajatena kahes Eesti prestiižikamas teatris «Vanemuises» ja Tallinna Draamateatris. Liis Kolle ja Urmas Reinmaa on tuntud teatrikriitika lugejale.

Suur osa sootsiumist, teatriteaduse objekt, on ju tegelikult publik. Seega võiks teatriteaduse tulevikuperspektiiviks nimetada teatrisotsioloogiat. Praegu tundub koostöö teatritegijate ja publiku vahel olevat siiski veel pisut nigelavõitu. Siin on väga mitmesugused võimalused, alates tavavaataja kohtumistest näitlejate ja lavastajatega ning lõpetades söökide-jookide pakkumisega etenduse ajal.

Mingil määral dikteerib ju publik teatrite repertuaari. Hetkel on pilt eesti teatrielus väga kirju. Üks märgatav tendents tundub olevat liikumine visuaalsuse poole. Inimene tahab tulla teatrisse ainult lõõgastuma, mitte mingil juhul mõtlema. (Seda illustreerib ilmekalt «Oi, Johnny» ja «Pepsie» publikumenu.) Rahvalikud kassatükid toovad küll teatrisse inimesi ja raha, aga samas ei arenda näitlejat ega lavastajat.

Ehk on see tendents aja märk, aga võib-olla polekski nii naiivne loota, et publikut on võimalik ka harida. Kuigi siin on ilmselt suurem mõjutaja tuttav kui retsensioon ajalehes.

Aeg-ajalt on enam või vähem teravalt esile kerkinud probleem algupärase dramaturgia nappusest. Hetkel on jälle niisugune seis, kus näidendeid kirjutatakse küllaltki palju, aga midagi väärtuslikku on neist raske leida. Kõige kurvem on see, et niisugused algupärandid leiavad lavastamist ka muidu n.-ö. eliitrepertuaariga silma paistnud teatrites.

* * *

Mulle tundub, et teatriskäimine on Tartu tudengite hulgas vähem populaarne kui Tallinna üliõpilaste seas. (Ehk tingib selle ka teatud sundseis — Tartul pole peale «Vanemuise» eriti millegagi Tallinna vastu minna.) Kahel väikesel teatril — «Ottol» ja «Lasteteatril» on ehk valdavalt oma publik. Arvan, et noortele meeldib alternatiivne teater. Noor eelistab teatris kogeda pigem üllatus- kui äratundmisefekti.

Ilmselt on valdavale enamikule tudengkonnast tundmatu **Teatriteaduse Üliõpilaste Loož (TÜL).** See pole niivõrd korporatiivne organisatsioon kui sõpruskond, mis ühendab endas teatriteadust ülemastmes õppivaid üliõpilasi.

TÜL sai tänavu sügisel täpselt aasta vanaks.

Miks ta moodustati?

Ilmselt õnnestub üheskoos ikka rohkem ära teha kui üksinda. Tänaseks on meil umbes 25 liiget ja enamvähem 15 tegevliiget. Juhatusse kuulub 4 inimest.

Regulaarselt kokku ei saada, põhiliselt vajadusel. (Üks probleem on ka kindla ruumi puudumine.)

Mida annab TÜL-i kuulumine teatriteaduse üliõpilastele?

Loomulikult hea seltskonna. Aga, jah, tõsisemalt rääkides on TÜL-i liikmetele võimaldatud külastada eesti teatreid tasuta või sümboolse tasu eest. Loož on korraldanud erialaseid seminare ja kohtumisi teatriinimestega. Liiga lühike iga ei võimalda veel grandioossematest plaanidest ja projektidest rääkida...

Edaspidi üritan eesti teatrielu ja sellega seonduvat juba täpsemalt ja kitsamatest aspektidest tutvustada, sest usun naiivselt, et tudengite teatritee pole rohtu kasvanud ega meelest läinud.

Teatriteaduse üliõpilane
ESTER VÕSU

❐ Foto toimetuse arhiivist. Hannes Kaljujärv Caligula rollis.

Tähelepanu kohalikele andmebaasidele!

Aeg-ajalt on selle lehe veergudel tutvustatud raamatukokku saabunud andmebaase mikrokandjatel. Samal ajal koostatakse edasi nn. traditsioonilisi andmebaase — **kartoteeke.**

* * *

Teadusbibliograafia osakonnas asub kartoteek **«Tartu Ülikool. Ajalugu. Õppejõudude, teenistujate ja kasvandike biobibliograafia».**

Selle maht ulatub ligi 320 tuhande kaardini, sisaldades andmeid aastate 1632—1710, 1802—1994 kohta. Ajaloo-osas on andmeid ülikoolist (arheoloogilised kaevamised; kunstikabinet; üliõpilasmüts); personaalia osas isikutest ja nende töödest. Andmeid korjatakse nii kõigi trükiste (artiklid, raamatud) kui ka käsikirjaliste kirjutiste kohta. Kartoteek on abivahendiks selliste väljaannete koostamisel nagu «Tartu Ülikool. 19... a. ilmunud tööde bibliograafia», «Tartu Ülikool kirjasõnas», mitmed õppejõudude personaalnimestikud (J. Aul, J. Lotman, H. Ligi, S. Issakov, R. Blum jt.). Siinkohal oleks meie autoritele sobiv meelde tuletada, et paljusid väljaspool Eestit ilmunud raamatuid, artiklite ja teeside kogumikke meie raamatukokku ei saabu. Olge nii kenad ja tooge oma töid meile bibliografeerimiseks!

Koostatakse ka kartoteeki **«Teaduste ajalugu Eestis».** See sisaldab ülevaateid erinevatest teadusharudest, lähtudes nende arenguloolisest seisukohast. Näiteks: arsiteadus, kus on rubriigid farmaatsiast, füsioloogiast, nakkushaigustest jpm., sealhulgas esimestest naisarstidest.

Alates 1991. aastast koostatakse **«Eesti ajaloo bibliograafiat 1918—1944».** See on jätkuks 1870. ja 1878. aastal ilmunud E. Winkelmanni ajaloobibliograafiale (Winkelmann, E. Bibliotheca Livoniae historica. Berlin, 1878.) ja E. Blumfeldt — N. Loone «Eesti ajaloo bibliograafiale» (1877—1917. Ilm. 1933—1939). Kartoteegis on umbes 10 000 kaarti, sisaldades nii teaduslikke ajalookäsitlusi kui ka kultuuriloolist ja memuaarilist materjali, artikleid kui raamatuid. Praegu koostatakse seda kartoteegina.

* * *

Estica andmebaasis on Eesti kohta käiv võõrkeelne kirjandus alates 1945. aastast. Ülesehituselt on see märksõnaline, praeguse seisuga umbes 6700 nimetuse suurune andmestik, mis on sisestatud arvutikettale.

Raamatukogu vanemaid rikkusi tutvustavad käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonna kartoteegid. **«Tartu raamat 1800—1850»** sisaldab Tartus ja väljaspool seda kirjastatud raamatuid, brošüüre, perioodikat. Autoriteks on Tartus (põhiliselt TÜ-s) tegutsenud isikud. Koostamisel olev andmebaas **«Tartu Ülikooli trükised Tartus ja Pärnus 1631—1710»** sisestatakse arvutisse.

* * *

Kunstikogu kartoteekidest on suurimaks graafikakogu (10 000 lehte) kohta käiv. Huviäratavad on kahtlemata ka eksliibriste, kingituste, auaadresside kartoteegid. Arvutisse on sisestatud itaalia, madalmaade, flaami ja hollandi graafika märksõnakataloog.

* * *

Huvitav andmestik ja temaatika kajastub **teatmebibliograafia osakonna** andmestikus, mille maht on umbes 20 000 kaarti. Lugejate päringute alusel on moodustunud **teatmearhiiv,** kus on umbes 280 teemat. Populaarsed on **ajakirja «National Geographic» kartoteek** oma looduse, ühiskonna ja paljude üldinimlike teemadega; **Nobeli laureaatide** jt. kartoteegid.

Unustada ei tohiks ligi 120 000 sedeli suurust nn. **Weltmanni kartoteeki.** See on abiks huvilistele Baltimaade ja Venemaa, ka Tartu ja Tartu Ülikooli kohta käiva venekeelse teabe leidmisel. Kartoteek on hea abiline, kui on vaja otsida isiku töid ja materjali isiku kohta. Raske on leida materjali sisu järgi, sest puudub vastav register või süstemaatiline ülesehitus.

Uurali keeleteaduse andmebaas **URBIS** on rahvusvaheline projekt, kus peale Eesti osalevad ka Soome, Ungari ja Saksamaa. Materjal hõlmab aastaid 1988—1992. Eestis koordineerib tööd ülikooli raamatukogu, kes kogub andmeid endise Nõukogude Liidu aladelt (maidelt, udmurtidelt jt.). Seda koostatakse arvutil ja praegu sisaldab see umbes 700 kirjet.

On alustatud suurt tööd aastail 1789—1875 ilmunud «Dörptsche Zeitungi» läbitöötamisel. Selle materjali kasutamisvõimalused on veel ees.

Kasutagem ka kohalikke andmestikke! See võimalus on eelkõige tööpäevadel kl. 8—17, enamasti raamatukogutöötaja vahendusel. Ootame!

ANNE LAUMETS,
raamatukogu peabibliograaf

See on ju uuestisünd...

Neil päevil oli Tartus renessanssmuusika uurija **David Kettlewell,** kes õpetas tudengitele ja linnarahvale, kuidas oma häält ja südant laulu, pillimängu ning inglise keelega turgutada. Järgnevalt valgustab David pisut lähemalt oma «uuestisündi», mida te meie keskel läbi elab.

Kõigepealt peamisest. Mis on renessansis erilist? Kas pole see mitte ammu surnud minevik?

Ma võiksin muidugi võtta muusikaajaloolase hoiaku ja rääkida Leonardost, Galileist või Monteverdist, aga põhiline on minu arvates hoopis see, et paljud renessansiaegsed ideed, mis on tänapäeva sõgedas vaimustuses tehnilistest imeviguritest ära unustatud, pole siiani oma väärtust kaotanud ja võivad aidata inimestel ennast leida, oma võimeid tundma õppida ja avastada, et nad suudavad rohkem kui aimata oskavad. Renessansinimese all mõeldakse kedagi, kes oskab mingil määral kõike. See oli tavaline, enne kui hakati järjest kitsamalt spetsialiseeruma, nii et praegu ei saa enam keegi aru, mida teised teevad. Mõni aeg tagasi nägin toredat saadet Norra kuningast, kus ta ütles: «Professor õpib üha vähemat üha rohkem tundma, kuni lõpuks teab ta kõike ei millestki; kuningas aga õpib tundma üha rohkemat üha vähem, nii et lõpuks ei tea ta millestki enam midagi.» Ole sa professor, kuningas või tavaline inimene — alati leidub kuldne kesktee, mis võimaldab rikkamat elu elada ja uusi elamusi kogeda, ilma et sa peaksid igal alal maailma parim asjatundja olema. Selle avastamine ongi uuestisünd.

Kas Sa õpetad siis Tartus kõigile kõike?

Mitte päris. Mul on siiski oma eriala, **seitsmeteistkümnenda sajandi skandinaavia muusika,** ja Tartus on küllalt inimesi, keda see piisavalt huvitab, et sellega põhjalikumalt tegelda. Tollel sajandil asutati Tartu Ülikool, nii et veel üks uuestisünni võimalus on elustada muusika, mida samal ajal lauldi ja mängiti — see võib olla väga põnev ja liigutav. See on mitmekülgne tegevus: vanamuusika laulmine juhatab inimesed hääle juurde, mis on nende sees peidus, sest sageli on pahaaimamatud sõbrad, vanemad või õpetajad ta pakku ehmatanud; nad on hääle puhtust või kõrgust liiga teravalt arvustanud, mõistmata, mida vaba ja terviklik laulmine tegelikult tähendab. See tähendab, et sa leiad oma tee läbi nootide uskudes ainult endasse ja ei lase end segada minevikul ja mälus korrutavatel häältel: «Ma ei saa sellega hakkama.» See tähendab, et sa laulad oma häälepartiid ainult endale toetudes, tabad õige kõrguse teiste laulmist kuulates ja oma keha reaktsioone jälgides, selle asemel et toetuda klaveri kokkuleppelisele häälestusele. See tähendab, et sa õpid improviseerima algul lühemate käikude, hiljem võib-olla kogu harmoonia ulatuses. Ja see tähendab, et sa tungid muusika juurteni ja mõistad teda kui keelt, kui suhtlemisvahendit, milles iga noot on kui silp, iga muusikaline fraas kui lause, iga teose osa on liikumine ühest esitaja kui ka kuulaja emotsionaalsest seisundist teise (ingl. k. tähendab *movement* ka muusikateose osa).

Kas Sa tegeled siis ainult lauljatega?

Üldsegi mitte, niisama teretulnud on ka need, kes tavaliselt ei laula, ja me mängime ka mitmeid pille. Iga pilliga esitatud heli on samamoodi silp, nii et me õpetame tegelikult instrumente laulma — hääl on ikka igasuguse suhtlemise aluseks, nii muusikas kui väljaspool muusikat. Tekib hea enesetunne, kui kolm-neli inimest erinevaid hääli lauldes kokku kõlavad — sa tunned, kuidas iga asi on omal kohal ja sina oled omal kohal. See nähtus on seletatav psühholoogia abil: me loome helisid, mis on üksteisega samades suhetes, kui helid looduses, tõelise *Musica Humana*, inimliku harmoonia.

Nii et Sa oled lisaks ka psühholoog?

Seda ma ei ütleks. Renessansiaegsed õpetajad mõistsid hästi, et me koosneme vastandlikest elementidest — ideedest, tahtmistest, isiksustest — ja et muusikal on suur teraapiline jõud, mis neid vastuolusid lahendab. Ta toimib mitmel eri tasandil: tehnilisest küljest pole muusikaline harmoonia mitte lõputu rida meeldivaid helisid — see ajaks kähku igaühe hulluks —, vaid pigem dissonantsi ja kokkukõla, ilusa ja inetu segu, mille abil tahtlikult luuakse kerge konflikt, sest me tunneme end nii hästi, kui saabub lahendus. Nii on muusikaline harmoonia metafooriks sellele harmooniale, milleni me enda sees ja teistega suheldes jõuda võime, algul ühiselt lauldes ja pilli mängides, hiljem kõigis muudes tegevustes. See ei tähenda, et me peaksime kogu aeg naeratama või konflikte vältima — me tunnistame ainult, et igaühel on omad soovid, uurime neid selge pilguga ja mõistvalt ning püüame lahendusi leida.

Usud Sa, et see nii lihtne ongi?

Ma ei väidagi, et see on lihtne, aga see on tervisele kasulik. Elu muutub palju rikkamaks ja soojemaks, kui talle nii läheneda.

Sa rääkisid siin ennist mitmekülgsusest — ega Sullegi pole muusika esitamine ainus oluline asi.

Ei, muidugi mitte. Kontsert on tulemus, kui soovite, ja kui inimesed millegagi tõsiselt tegelevad, siis tahavad nad loomulikult oma silmaga tulemusi näha. Mind ennast huvitab tegelikult palju rohkem, kuidas selleni jõutakse. Võib ju olla, et punktist A jõuab punkti B kiiremini autoga mööda maanteed, aga seeeest võib läbi metsa jalutades palju rohkem muljeid saada — kuuled lehtede kahinat, tunned seente lõhna, näed jänest... ja saad teada, kuidas see kõik sind mõjutab. See on muidugi juba omaette tulemus, sest kui sa seda matka ette ei võta, siis ei õpi sa kunagi oma reaktsioone tundma ega saa teada, kuidas antud olukorras käitud. Nii et koos töötamine on kõige tähtsam: me õpime tundma muusikat, aga ühtlasi ka oma käitumist, ükshaaval ja kõik koos, me hakkame maailma uue pilguga nägema, avastame uusi vaatenurki ja oskusi nagu improvisatsioon või endas uue hääle leidmine. Näiteks võib keegi, keda õpetaja on sopraniks koolitanud, olla madalamaid registreid kasutades hoopis teine inimene, ja ka tema sopran muutub tugevamaks ja puhtamaks, sest ta teab nüüd, et ta pole ainult sopran. Me teeme endale selgeks, kuidas muusikat luuakse — see pole muide üldse üksnes inspiratsiooni küsimus, üheksakümmend protsenti muusikast on käsitöö, mille renessansiaegne koolipoiss paari kuuga selgeks sai; meie teeme selle alused läbi paarinädalastel kursustel. Nii teame me täpselt mitte ainult seda, milliseid noote parasjagu laulma peame, vaid ka seda, miks need peavad olema nimelt need ja mitte mingid muud noodid. Iga noodi mõtet teades mõistame, mida laulame ja oleme kindlad oma tegevuse mõttes. Sama kehtib ka meie rühma liikmete kohta: nii sopranil kui tenoril on oluline osa meloodia kandmisel, bass annab kõigele kindla aluse, alt aga rikastab tekstuuri uute nootidega, muutmata meloodiat. Kui mõistame, mida igaüks meist teeb, muutuvad suhted selgemaks ja me näeme iseend ja kogu grupi tööd hoopis uutmoodi. Ning muidugi võivad kunstis osad lühemaks või pikemaks ajaks vahetuda ja tore on proovida, kes, mida ja millal tegema peaks.

Sa tegeled siis ikkagi ainult muusikaga?

Jah, aga minu jaoks on kogu elu muusika. Meie aja parimad pead on uuesti avastanud renessansiaegse idee kõigi teaduste seotusest. *«Musica»* — see on ka näiteks planeetide liikumise harmoonia; see, kuidas leivataigen kuutõusu aegu paremini kerkib; planeetide mõju meile ja kogu loodusele — ning muidugi on see ka inimsuhete harmoonia ja kokkukõlavate nootide harmoonia. Nii et ma tegelen veel keeleõpetuse, psühholingvistika (see on teadus, mis uurib keelekasutuse mõju inimeste mõtlemisele ja käitumisele), holistika, leivaküpsetamise, lammaste pügamise, villaketramise ja nahkadest õmblemisega. Ja lõpuks kaunistan ma oma tööd pärimuslike lillemustritega, luues uusi kujundeid keskaegsete käsikirjade, renessansiaegsete seinamaalide ja barokse rahvakunsti eeskujul.

Selleks vajad Sa loomi, kust Sa need saad?

Mul on Põhja-Rootsis maamaja, kus reiside vahel peatun. Koos oma rootslannast sõbratariga pidasin seal viis aastat talu. Me olime peaaegu isemajandavad ja korraldasime tihti kursusi, kus õpetati muistset elulaadi nii täpselt, kui see tänapäeval võimalik on, mitte et me oleksime käsitsi puid langetanud või külmas järves pesu loputanud, aga me lüpsime käsitsi kitsi, pügasime oma lambaid, tegime juustu ja õmblesime hoole ja armastusega mugavaid ning praktilisi riideid.

Kõlab nagu unistus. Miks see pooleli jäi?

Selline elu vastas peaaegu täielikult minu vajadustele, aga inimesed on keerulised — mu keha ja hing olid rahul, aga vaimule polnud piisavalt rakendust. Praegu on see lihtsalt maamaja, kus ma aeg-ajalt kursusi korraldan, ja seal on mõnus rahulikult omaette kirjatööd teha. Muidugi tunnen ma tihti loomadest puudust, aga ma olen neilt juba palju õppinud ja praegu tuleb mul rohkem inimeste seas ringi liikuda ja suhelda.

Mis Sind Eestisse tõi?

Kaks asja, mis kummalisel kombel omavahel üldsegi seotud ei ole. Esimene neist on keeleõpetus. Üle terve ilma on hulk inimesi, kes tegelevad holistliku pedagoogikaga, mida igal maal isemoodi nimetatakse. Moskvas öeldakse selle kohta «intensiivõpe», ja prof. Galina Kitaigorodskaja kutsus mu sõbra Lonny Goldi sinna konverentsile. Seal kohtus ta Natalia Žurakovskajaga, kes kutsus ta edasi Tallinna sugestopeedilisse keeltekooli õpetajatele tunde andma. Tallinna vanalinn ja eestlased, kellega ta kokku puutus, jätsid Lonnyle sügava mulje. Ta oli tagasi tulles vaimustuses ja ütles mulle: «David, sa lihtsalt pead seal ära käima!» Pingutuseta tegi ta mulle selgeks, et mul tuleb oma higi ja vaevaga teenitud Prantsuse frangid kulutada lennukipileti ostmiseks, et siia palgata töötama pääseda, aga pärast neljatunnist avaldusesabas seismist Nõukogude saatkonnas Pariisis olin ma ikkagi üsna kindel, et nii ma oma aega küll kulutada ei taha. Kuid Lonny oli mu elu nii mõnegi huvitava kogemusega rikastanud ning ma otsustasin sellegi läbi teha. Tagasi tulles olin ma samasuguses vaimustuses nagu temagi.

Küsitlenud ja tõlkinud
JOONAS KIIK ja
ILONA KOLBERG

(Järgneb)

Tartu Ülikooli teaduskraadide põhimäärus

I. Tartu Ülikooli õppeastmestik

1. Tartu Ülikoolis toimub õppetöö kolme astmena: põhi- (ehk bakalaureuse-), magistri- ja doktoriõpe vastavalt eriala õppekavale, mille on kinnitanud ülikooli nõukogu. Põhi- ehk bakalaureuseõppe lõpetanu saab bakalaureuse akadeemilise kraadi, mille nimetuseks on vastavalt erialale kas *baccalaureus scientiarum* (BSc) või siis *baccalaureus artium* (BA). Konkreetse eriala nimetus lisatakse bakalaureuse nimetusele.

2. Magistri- ja doktoriõppe lõpetamine annab vastava astme teadusliku kraadi. Tartu Ülikoolis on võimalik kaitsta magistri- ja doktorikraadi. Tartu Ülikooli teaduskraadide nimetuseks on *magister scientiarum* (MSc), *magister artium* (MA) ja *doctor philosophiae* (PhD). Konkreetse eriala nimetus lisatakse teaduskraadi nimetusele. Usu-, arsti- ja õigusteadustes on teaduskraadi nimetuseks eriala nimetus koos vastava kraadi nimetusega.

II. Teaduskraadide andmise õigus

3. Magistrikraadi andmise õigus on teaduskonna, osakonna või instituudi nõukogul, millesse kuulub vähemalt 6 liiget, kellel on Eesti Vabariigis antud teaduskraad või mõne muu riigi ülikooli teaduslik kraad, mis vastab sellele oma tasemelt. Doktorikraadi andmise õigus on teaduskonna, osakonna või instituudi nõukogul, millesse kuulub vähemalt 6 liiget, kellel on Eesti Vabariigis antud doktorikraad või mõne muu riigi ülikooli teaduslik kraad, mis vastab sellele oma tasemelt.

4. Magistri- ja/või doktorikraadi andmise õigusega teaduskonna, osakonna või instituudi nõukogu (edaspidi: nõukogu) nimekirja kinnitab ülikooli nõukogu teaduskonna, osakonna või instituudi nõukogu ettepanekul. Juhul kui nõukogu tegevus ei vasta käesolevale põhimäärusele, võib ülikooli nõukogu temalt selle õiguse ära võtta.

5. Iga konkreetse väitekirja kaitsmise korral võib nõukogu koosseisu laiendada kuni kolme lisaliikmega, kellel on vastavalt kas Eesti Vabariigis antud magistri- või doktorikraad või mõne muu riigi ülikooli antud teaduslik kraad, mis vastab neile oma tasemelt. Nõukogu liikmed, kellel puudub vastav teaduskraad, väitekirjaga seotud küsimuste otsustamises ei osale.

6. Nõukogu määrab kindlaks väitekirjadele esitatavad täpsemad nõuded ja kaitsmise protseduuri, mis peavad olema fikseeritud vastava nõukogu magistri- ja/või doktoritööde kaitsmise juhendis.

III. Teaduskraadi taotlemise üldised nõuded

7. Magistri- või doktorikraadi taotleja on üldjuhul lõpetanud vastavalt Tartu Ülikooli magistri- või doktoriõpingud ning sooritanud magistri- või doktorieksami(d). Magistri- ja doktoriõpingute mahu ja eksaminõuded fikseerib vastava eriala õppekava.

8. Nõukogul on õigus otsustada, kas mõnes teises ülikoolis sooritatud magistri- või doktoriõpingud ja eksamid vastavad oma mahult ja tasemelt Tartu Ülikooli magistri- või doktoriõpingutele ja eksamitele.

9. Nõukogul on õigus lubada kaitsmisele kraaditaotlejaid, kes pole läbinud magistri- või doktoriõpinguid, kuid kelle teaduslike publikatsioonide arv ja tase vastavad magistri- või doktoritöö nõuetele ning kes on sooritanud magistri- või doktorieksami(d).

10. Kraaditaotlejal peab olema kõrgharidus (bakalaureuse kraad). Doktorikraadi taotlemiseks on üldjuhul vajalik magistrikraad.

IV. Nõuded magistriväitekirjale

11. Magistriväitekiri peab olema iseseisev vähemalt teadusartikli mahus uurimus, milles on esitatud konkreetse eriala probleemi teaduslik lahendus.

12. Üldjuhul on magistriväitekirja nõudeks tulemuste eelnev avaldamine oma eriala teaduslikes väljaannetes. Väljaannete nimekiri, mis rahuldab tulemuste eelneva avaldamise nõuet, on fikseeritud vastava nõukogu magistritööde kaitsmise juhendis.

13. Magistriväitekirjas on (1) köidetud originaaltekst; (2) ilmunud teaduslike publikatsioonide äratrükid, mis esitatakse köidetult varustatuna ülevaatliku sissejuhatusega või (3) trükisilmunud monograafia.

V. Nõuded doktoriväitekirjale

14. Doktoriväitekiri peab olema iseseisev uurimus, milles on esitatud konkreetse teadusvaldkonna olulise probleemi lahendus.

15. Doktoriväitekirja nõudeks on tulemuste eelnev avaldamine oma eriala juhtivates rahvusvahelise levikuga väljaannetes, mille hulka kuuluvad (1) ajakirjad, mida indekseeritakse tsiteerimisindeksites *(Science Citation Index, Social Sciences Citation Index, Arts and Humanities Citation Index)*; (2) ajakirjad, mida refereeritakse vastava eriala tähtsamates andmebaasides ja referatiivajakirjades (näiteks *Medline; Humanities Index* jt.); (3) monograafiad või artiklite kogumikud üldtunnustatud rahvusvaheliste teaduskirjastuste (näiteks *Academic Press, Springer Verlag, Wiley* jne.) väljaandes; (4) samuti publikatsioonid, mida on korduvalt tsiteeritud vastava eriala juhtivates teaduslikes väljaannetes. Doktoriväitekiri eeldab vähemalt kolme uurimusliku artikli avaldamist. Avaldatud tööde arv võib olla väiksem, juhul kui on tegemist erakordselt olulise tulemusega või publikatsiooniga kõrgelt hinnatud erialaajakirjas.

16. Doktoriväitekirjaks on (1) Tartu Ülikooli väitekirjade *(dissertationes)* seerias ilmunud iseseisev töö; (2) kokkuvõtva ülevaateartikliga varustatud publikatsioonide seeria või (3) muu trükisilmunud monograafia (erandina ka algupärane kõrgkooli õpik). Mujal ilmunud monograafia puhul ei nõuta eraldi väitekirjateksti. Juhul kui väitekirjaks on varem ilmunud publikatsioonide seeria, siis trükitakse need ära koos kokkuvõtliku ülevaateartikliga.

VI. Teaduskraadi taotlemise kord

17. Kraaditaotleja peab esitama nõukogule järgmised dokumendid:

1) avaldus, milles on märgitud, millist teaduslikku kraadi taotletakse,

2) kaitsmisele tulev töö (eksemplaride arvu määrab nõukogu);

3) akadeemiline elulugu *(curriculum vitae)* koos ilmunud teaduslike tööde loeteluga;

4) juhendaja(te) kirjalik arvamus (juhul kui tööl on juhendaja).

18. Otsustamaks väitekirja kaitsmiskõlblikkuse üle, võib nõukogu suunata esitatud väitekirja eelretsenseerimisele ühele või kahele vastava eriala spetsialistile, keda võib hiljem määrata sama väitekirja oponendiks.

19. Nõukogu peab ühe kuu jooksul alates väitekirja esitamisest vastu võtma ühe kolmest otsusest: (1) nõuetele mittevastamise korral väitekirja kaitsmisele mitte lubada; (2) puuduste korral nõuda väitekirja ümbertöötamist ja parandamist; (3) lubada väitekiri kaitsmisele.

20. Juhul kui nõukogu on otsustanud lubada väitekirja kaitsmisele, määratakse sama nõukogu otsusega kindlaks üks või kaks väitekirja oponenti, kaitsmise aeg ja koht ning vajaduse korral nõukogu lisaliikmed.

21. Väitekirja retsensentidel ja oponentidel peab olema taotletava kraadiga vähemalt sama astme Eesti Vabariigis antud teaduslik kraad või mõne muu riigi ülikooli teaduslik kraad, mis vastab sellele oma tasemelt.

22. Peale kaitsmisele lubamist esitab magistrikraadi taotleja nõukogule väitekirja kolm köidetud eksemplari ja väitekirja iseloomustava informatsioonilehe. Doktorikraadi taotleja esitab nõukogule väitekirja trükivalmis teksti koos väitekirja iseloomustava informatsioonilehega. Väitekirja informatsioonileht sisaldab lisaks väitekirja lühikokkuvõttele andmeid väitekirja autori, pealkirja, juhendaja, oponentide, kaitsmise aja ja toimumiskoha kohta. Juhul kui töö on kirjutatud võõrkeeles, peab ta sisaldama eestikeelse kokkuvõtte; juhul kui väitekirja tekst on eestikeelne, peab väitekirjal olema võõrkeelne kokkuvõte.

23. Väitekiri ja seda iseloomustav informatsioonileht vormistatakse vastavalt Tartu Ülikooli väitekirjade vormistamise juhendile.

24. Nõukogu esitab ülikooli õppeosakonnale järgmised dokumendid:

1) nõukogu otsus väitekirja kaitsmisele lubamise kohta;

2) väitekiri;

3) kraaditaotleja akadeemiline elulugu koos teaduslike publikatsioonide loeteluga.

25. Väitekiri peab olema kättesaadav tutvumiseks vähemalt kaks nädalat enne kaitsmist Tartu Ülikooli raamatukogus. Informatsioon kaitsmise kohta avaldatakse ajakirjanduses.

26. Kõik doktoriväitekirjad säilitatakse Tartu Ülikooli raamatukogus ja Eesti Rahvusraamatukogus.

VII. Teaduskraadi kaitsmise protseduur

27. Väitekirja kaitsmine toimub nõukogu istungil avaliku akadeemilise diskussioonina ja saab toimuda vaid siis, kui kohal on kraaditaotleja ja vähemalt üks oponent.

28. Nõukogu on otsuspädev, kui kohal on vähemalt 2/3 kõigist nõukogu otsustusõiguslikest püsi- ja lisaliikmetest.

29. Kaitsmisprotseduuri põhietapid on:

a) kraaditaotleja ettekanne *(lectio praecursoria)*,

b) akadeemiline diskussioon kraaditaotleja ja oponentide vahel,

c) diskussiooni jätkumine (küsimusi võivad esitada ning oma arvamust avaldada kõik kohalviibijad),

d) otsuse vastuvõtmine.

30. Nõukogu otsustab kinnisel istungil, kas anda väitekirja autorile magistri- või doktorikraad ning vajaduse korral, millist hinnangut väitekiri väärib. Otsuse vastuvõtmiseks on vajalik, et seda toetaks üle poole istungist osavõtnud nõukogu otsustusvõimelistest liikmetest. Doktoritöö taseme võimalikud hinnangud on:

(1) nõuetele vastav *(approbatur)*,

(2) parimalt nõuetele vastav *(optime approbatur)*,

(3) kiitusega *(cum laude)* ja

(4) ülima kiitusega *(summa cum laude)*.

Magistritöö hinnanguid on kolm *(approbatur, optime approbatur* ja *cum laude)*; kõrgeimat hinnet *(summa cum laude)* magistritöödele ei anta.

31. Nõukogu kirjalik otsus esitatakse ülikooli õppeosakonnale, mis on aluseks teaduslikku kraadi tõendava tunnistuse (diplomi) väljaandmiseks.

32. Diplomile, millele kirjutavad alla rektor ja dekaan, märgitakse, milline on antud kraad ning millise hinnangu väitekiri pälvis. Doktoridiplom antakse kätte ülikooli aastapäeval 1. detsembril ja magistridiplomid teaduskonna lõpuaktusel.

VIII. Teaduskraadi vaidlustamine

33. Kirjalikke kaebusi kaitsmise eeskirjade rikkumise kohta võivad esitada kraaditaotleja, juhendaja, oponendid ja nõukogu liikmed ülikooli rektorile kahe kuu jooksul alates kaitsmise tulemuste väljakuulutamise päevast. Ülikooli rektor moodustab kaebuse läbivaatamiseks sõltumatu komisjoni, kes esitab oma seisukoha 1 kuu jooksul alates kaebuse laekumise päevast. Juhul kui komisjon leiab, et kaitsmiseeskirju on rikutud, võib rektor loobuda diplomile alla kirjutamast.

34. Nõukogu võib oma otsuse tühistada, kui väitekirjas esitatud andmed osutuvad võltsituks või plagieerituks. Tühistava otsuse korral kaotab kraaditaotleja alatiseks väitekirja kaitsmise õiguse Tartu Ülikoolis. Sellekohane nõukogu otsus avalikustatakse.

Kehtivuse kaotavad või muudetavad dokumendid:

(1) Tartu Ülikooli doktorikraadi kaitsmise eeskirjad (kinnitatud TÜ nõukogus 08. 02. 1991. a. protokoll nr. 1);

(2) Tartu Ülikooli magistrikraadi kaitsmise juhend (kinnitatud TÜ nõukogus 06. 03. 1992. a. protokoll nr. 2);

(3) TÜ nõukogu otsuse «Teaduskraadidest ja kutsest TÜ-s» vastavad punktid (TÜ nõukogu otsus 27. 09. 1991);

(4) TÜ nõukogu otsus doktoritööde kaitsmise eeskirjade 1 p. muutmise kohta (TÜ nõukogu otsus 5. 11. 1993. a.).

Vajalikud uued dokumendid:

(1) Tartu Ülikoolis kaitstavate väitekirjade vormistamise juhend;

(2) Tartu Ülikooli magistri- ja doktoriõppe õppekavad.

Kinnitatud Tartu Ülikooli nõukogus 30. sept. 1994.

Professor
PEETER TULVISTE,
rektor

Päevakorral ühiselamud

Kevadel otsustati ülikooli ja linna esindajate ühisnõupidamisel, et koostöö peaks olema tihedam ja tulemusrikkam. Moodustati rida ühiskomisjone, millest üks on üliõpilasühiselamute olmekomisjon. 7. novembril toimunud komisjoni koosolekul ütles linna volikogu esimees Ants Veetõusme, et ühiselamute probleem ei puuduta mitte ainult ülikooli, see on terve linna probleem. On oluline, et üliõpilane leiaks linnas sobiva elamispinna ja meelelahutuse, muidu ta ei tule Tartusse õppima. Tartus on rakenduskõrgkoole ja ametikoole, lisaks veel endiste ettevõtete ühiselamud. Võib-olla suudaksid nad koos oma probleeme tõhusamalt lahendada. Selle kohta, kui palju ja missuguseid ühiselamukohti linnas on, oleks vaja koostada register. Praeguse väikeettevõttega Üliõpilasküla ei olda rahul, viimased etteheited tingis üüride tõstmine.

J. Sasi esitas küsimuse, kas praegusel kujul on ühiselamuid vaja või tuleks leida uusi vorme. On räägitud diferentseeritud variantidest ja korterite ostmise võimalustest. Seega oleks üks osa elamisvõimalusi, mida riik ei peaks doteerima. Teised oleksid osaliste mugavustega ja riigi doteerimisel. Linn peaks kaasa aitama odavama korteri võimalusele (majadele korruste pealeehitamine).

Üliõpilaskonna valitsuse esimees Kaupo Karelson ütles, et praegune seis ei rahulda kedagi. Ühiselamukohti ei jätku. Vahendid tuleks aga suunata rohkem olemasolevate võimaluste parandamiseks. Väikeettevõtte asemel võiks haldusvormina olla mõni tulevase mittetulunduslike ühingute seaduse järgi määratud vorm, nagu on mujal maailmas. Ümberehitamine-remontimine üürirahadest või ülikooli rahadest ei ole reaalne. Üks võimalus on paluda abi valitsuselt, teine oleks äriplaan, mis näeks ette tulusid pindade väljaüürimisest. Kindlasti paraneb ühikakultuur remondi järel. Remont võiks alata osade kaupa ning vastremonditud tubades võiks olla üür kõrgem. Ametikoolide ja kõrgkoolide asju peaks tema arvates ajama kindlasti ühes suunas ja koordineeritult, kuid ta on veendunud, et üliõpilased ametikoolidega ühineda ei taha.

Halduprorektor Riho Illak ütles samuti, et olukord on ühiselamutes halb, Üliõpilasküla elab võlgu, väikeettevõttevorm on ebaseaduslik ning tulev kaubandusseadus keelab taolise vormi. Mittetulunduslike organisatsioonide raames ta lahendust ei näe, pigem aga fondide seaduse raames, mis ei tule kahjuks enne uut riigikogu koosseisu. Riho Illak arvas, et kõrgkoolide ühiselamud võiksid ühineda ja moodustada üliõpilasküla. Turus käinud ülikooli esindajad võivat kinnitada, et see on parim variant võrreldes teiste maade üliõpilasküladega. Ta näeb kaheetapilist lahendust: 1) likvideerida Üliõpilasküla ja tuua ta tagasi ülikooli eelarveliseks asutuseks (praegu maksab ta kõiki ettevõtte makse) ja korrastada; 2) fondide seaduse tuleku järel moodustada üliõpilasküla-fond. Omavalitsused ja üliõpilaskonnad saaksid avaldada Riigikogule fondide kiirema tuleku suhtes survet. Nii läheks üliõpilasküla ülikooli alluvusest välja, nagu see on mujal maailmas.

OTSUSTATI, et kuu aja jooksul teeb ülikool täpse ülevaate ühiselamute seisust, selgitab remondiraha täpse vajaduse, ühiselamukohtade tegeliku arvu headuse astmete järgi jne. Ülikool uurib remontimise võimalusi, sh. ühiselamuklubi TÜ klubi baasil, linn on valmis toetama, et riik jätaks maa ühiselamute juures munitsipaliseerimata. Linnavalitsuse haridusosakond teeb koos teiste osakondadega täpse ülevaate rakenduskõrgkoolide, ametikoolide ja munitsipaalkoolide ühiselamute seisust. K. Karelson kontakteerub EPMÜ üliõpilaskonnaga ühiselamute asjus.

Järgmine koosolek toimub 12. detsembril.

Anekdoote tudengitest, õppejõududest ja professoritest

Tšapajev tahab ülikooli astuda. Seal eksamikirjand. Istub nukralt laua taga, ei oska millestki kirjutada. Soovitatakse igapäevasest elust. «Noh, aga kuidas ma kirjutan, et iga päev Petkaga joome ja naistes käime?» «Siis kasutage peitenimesid, näiteks loen raamatuid.» Tšapajev hakkab hooga kirjutama. «Hommikul, nii kui silmad lahti tegime, lugesime hooga paar klassikut läbi. Sammusime raamatukaupluse poole, aga teel tuleb vastu lektor. Temal portfellis mitmed brošüürid ja teatmeteosed. Lugesime ka need läbi. Et lugemise ajal igavus piinama ei hakkaks, rääkisime vahele oma kalastustest. Lektor käis niikaua uusi raamatuid toomas. Peale lõunat oligi aeg kalale minna. Särgi ja ahvenapoegi me ei püüa, ühes hauakohas elavad aga toredad havid. Püüdsime ja püüdsime, aga kui kätte saime, olime jumala läbi. Turgutasime end mõne romantikuga ning uinusimegi kalastuskohas, teos veel peos.»

* * *

Tšukts tahab astuda teatriinstituuti ja läheb eksamile. Arvestades tema päritolu ja kodukohta, antakse talle selline etüüd: näita meile, kuidas sa sõidad nartaga naaberkülla. — Tšukts võtab tabureti ja hakkab sõitma. (Siin näidata hüplemist, piitsa vibutamist, hõigata vahele jne.) Veerand tundi läheb mööda ja komisjon läheb juba närviliseks, aga tšukts muudkui sõidab (imiteerida jälle sõitmist, piitsa, hõikeid). Kui pool tundi on möödas, astub üks komisjoni liige juurde ja patsutab õlale: «Jätke juba järele, meil on selge pilt!» «Mis te nüüd (sõitmine, piits), naaberkülla läheb veel vähemalt pool tundi.»

* * *

Restorani eest leiti tudengi laip. Viidi haiglasse, lahati ja selgus diagnoos — lämbumissurm oma sülje kätte.

* * *

Mis tähendab TRÜ?

Ei tea.

Tütarlaste riiklik ülalpidamine.

* * *

Üks külastaja tuleb hullumaja. Talle tulevad kaks meest vastu ja mängivad, nagu sõidaksid mootorrattaga. Ja ütlevad, et «Noh, istu peale!» See ei julge vastu hakata, istub peale. Jõuavad hullumaja ette ja need mehed ütlevad, et anna nüüd viisteist kopikat. Külastaja ei julge jälle vastu hakata, annab ka. Läheb sisse ja valvur küsib, et kas teid toodi ka mootorrattaga kohale. See vastab, et jah. Valvur ütleb, et oh, need on siin üliõpilased, teenivad stipilisa.

* * *

Kaua peaks õppima, et hiina keele eksami tehtud saaks. Küsiti professorilt. Professor mõtles vähe ja arvas, et kolm aastat kulub ära, kui kõvasti tööd teha. Küsiti aspirandi käest sedasama. Aspirant mõtles ka ja arvas, et oma kolm kuud läheb küll selle peale. Küsiti üliõpilase käest. Üliõpilane mõtles vähe ja leidis, et vast kolme nädalaga saab asja selgeks. Küsiti siis mittestatsilt, mis tema arvab. «Mis mul arvata, kui nõutakse, siis nõutakse, aga alla kolme päeva küll vastama minna ei saa.»

* * *

Kaugõppijate ühikas viibimise ja ilmselt ka muul ajal avastasid põliselanikud, et neile on ühtteist tuppa siginenud. Siis pandi alla kuulutustetahvlile sedelike. Meelde on jäänud selline: «Tulnud väike pann. Kätte saab...»

Mõni laenaja sai juba nägupidi tuttavaks. Tavaliselt laenas selline midagi söögipoolist, näiteks saia praadimiseks rasvainet. Lähemal uurimisel selgus, et tal pole ka saia.

* * *

Bioloogide tubades olevat palju loomi, geograafidel aga palju taimi. Eriti steriilselt elavat arstid ja nad olevat bioloogidele väga kurjad, kui mõni rott on lahti pääsenud ja end nende tuppa sisse seadnud.

* * *

Kes oli see õppejõud, kes ei hinnanud naistudengeid, ütles, et naisterahval on vaid üks ajukäär ja seegi kirvega löödud?

TUDENG JA ALKOHOL

Isa küsib: «Armas poeg, miks teie, studendid niiviisi õige lakute?» Kõik järele mõeldud: «Kui me pärast ametis oleme, tohime ju ainult niipalju juua, kui me kanname. Sellepärast peame endid nüüd harjutama, et siis võimalikult palju kanda võime.»

* * *

Abja peremees hoopleb, et temal poeg õpib Tartu ülikoolis. Teine peremees küsib, mida poeg õpib. «Villasohviat!» — «Mis tuu om?» — «Ei seda ma'i tää, aga õlut lähäb selle juures väga pal'lu.»

Kirjandusmuuseumi kogudest

Münsteri Ülikooli uurimispreemiad

Münsteri Ülikooli (Westfaleni Wilhelmi Ülikool Münsteris) uurimispreemiad on määratud **Aili Kallastule** (BG molekulaar- ja rakubioloogia instituudi 1. aasta magistrant, «Fenooli lagundamist määravate geenide transkriptsiooni aktivatsioon IS elemendi poolt, selle elemendi iseloomustus ja päritolu»); **Ivo Leitole** (FK keemilise füüsika instituudi 1. aasta magistrant, «Mõnede NH-hapete happelisuse uurimine»); **Aune Allikasele** (FL psühholoogia osakonna 1. aasta magistrant, «Ajalooteadvus. Ülevaade teooriast ja empiirilisi andmeid Baltimaadest»); **Peeter Lätile** (FL ajaloo-osakonna 1. aasta magistrant, «Baltisaksa aadel Vene riigi teenistuses 1850—1914 Eestimaa rüütelkonna näitel»); **Priit Eelmäele** (KK spordibioloogia instituudi 1. aasta magistrant, «Müotonomeetrilised muutused diskogeense nimme-ristluu radikuliidi korral»).

Preemiad antakse kätte 2. detsembril kl. 14 rektori kabinetis.

Ülikoolist valiti 4 akadeemikut

Eesti Teaduste Akadeemia üldkogu koosolekul valiti TÜ-st esitatud kandidaatidest akadeemikuteks täppisteaduste alal prorektor, füüsika-matemaatikakandidaat, optika ja spektroskoopia korraline professor **JAAK AAVIKSOO**, loodusteaduste alal bioloogiadoktor, taimefüsioloogia õppetooli professor **AGU LAISK**, humanitaar- ja sotsiaalteaduste alal rektor, psühholoogiadoktor, arengupsühholoogia korraline professor **PEETER TULVISTE** ja filoloogiadoktor, üldkeeleteaduse korraline professor **HALDUR ÕIM**.

INFO!

Magistritööde kaitsmisi

21. detsembril kl. 15 kaitseb TÜ Pedagoogikakeskuses Ülikooli 16, aud. 102 **Mari Kadakas** magistritööd «Keskkooliõpilaste suhe teatriga ja teatriõpetus».

Oponendid: pedagoogikadoktor Inge Unt (Tallinna Pedagoogikaülikooli professor), pedagoogikakandidaat Leo Villand (Tallinna Pedagoogikaülikooli dotsent).

14. detsembril kaitseb keeltemaja aud. 212 kl. 14 magistriväitekirja «Valgusmetafüüsika Odisseas Elitise ja Ivar Ivaski loomingus» **Kerttu Veldi**. Juhendaja prof. J. Talvet. Retsensendid prof. K. Kasemaa ja prof. K. Muru.

Kell 15.30 kaitseb samas magistriväitekirja «Francesco Petrarca «Secretum». Filosoofilis-filoloogiline interpretatsioon» **Ülar Ploom**. Juhendajad prof. V. Roda, prof. J. Talvet. Retsensendid prof. L. Volpert, mag. M. Lotman.

Töödega saab tutvuda TÜ raamatukogus.

Doktoriväitekirjade kaitsmisi

7. detsembril kl. 15 toimub TÜ nõukogu saalis TÜ Kardioloogiakliiniku teaduri **Rein Kolgi** väitekirja «Südamekodade ja vatsakeste elektrostimulatsioon siinussõlme nõrkuse sündroomi korral» ja TÜ Kliinikumi Endokrinoloogiahaigla peaarsti **Toomas Podari** väitekirja «Haigestumus lapseeas alanud I tüüpi suhkurtõppe Eestis» väitekirja kaitsmine meditsiinidoktorikraadi taotlemiseks.

Väitekirjadega saab tutvuda TÜ raamatukogus.

Õpetatud Eesti Seltsi

1099. koosolek on teisipäeval, 29. novembril kell 16.15 ülikooli peahoones aud. 102. Kavas prof. **Tõnu Parmingu** ettekanne «Eesti Teaduslik Ühing Ameerikas».

Füüsilise Antropoloogia Keskus

korraldab 8. detsembril kl. 17.15 Baeri majamuuseumis Veski 4 sügisseminari teemal «Pea ja kolju antropoloogiline uurimine koos anatoomide ja stomatoloogidega».

Hei, loodusesõber!

Sul on võimalus veeta oma suvi Saksamaal looduskaitsealal giidina. Stipendium 850 DM kuus.

Sinult ootame:
— väga head saksa keelt,
— head suhtlemisoskust,
— õppimisvõimet.

Pöördu Kersti Reppo poole keelekeskuses Ülikooli 18A—313 kuni 2. detsembrini.

Magistrantidele!

Magistrantide inglise keele eksam toimub 8. detsembril kl. 10 keeltemaja ruumis 214.

Keelekeskuses saab (keeltemaja ruumis 313) registreerida ja eksamiks kirjandust esitada kuni 5. detsembrini.

B-kategooria autojuhikursused

üliõpilastele (575 krooni 650 krooni asemel) algavad 8. detsembril Riia 22. Õppetöö toimub teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 18—21 (lõpeb 18. jaan. ja 31. jaan.).

Tulla kohe tööpäeviti Riia 22 või võtta ühendust tel. 475 216.

Tähelepanu!

Kolmapäeval, 30. novembril lõpeb seoses emakeelse ülikooli 75. aastapäevaga ülikoolis tööpäev kl. 16 ning neljapäeval, 1. detsembril kl. 12, korralist õppetööd sel päeval ei toimu.

Ülikooli akadeemiline kalender 1994/95

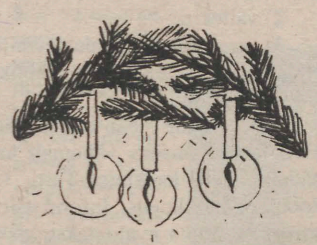

Jõuluvaheaeg 19. detsembrist 1. jaanuarini (k.a.).

Sügissemestri arvestuslik lõpp 31. jaanuaril.

Kevadsemestri algus 6. veebruaril.

Spordikeskus teatab

Kääriku ootab suusatajaid

Esmaspäevaks oli Käärikul maha sadanud ilus lumi, tunduvalt rohkem kui Tartus. Nüüd tasub taevasse vaadata, ilmateateid kuulata ja sõidusiht Käärikule seada.

Teatame, et ülikooli üliõpilastele ja töötajatele, samuti TÜ poolt korraldatavate ürituste puhul on majutamistasud ja ruumide üürimise hinnad tunduvalt odavamad kui muude klientide puhul. Kuivõrd nädalavahetusel ületab nõudmine pakkumise, siis reedest pühapäevani on ööbimise hinnad tunduvalt kallimad. Kasutage võimalust külastada Käärikut nädala esimesel poolel. Saab ju seal korraldada ka õppetööd.

Mõned hinnad: **ööbimine TÜ inimesele 8-kohalises toas 15 kr., 3—5-kohalises 20 kr., 2-kohalises 25 kr., 1-kohalises 35 kr. Broneerimistasu on 3 kr. inimese kohta, ainult ühe ööbimise juures arvestatakse tariifid 1,5 korda kallimalt.**

Kääriku suusakeskusest saab laenutada suuski väikese tasu eest.

Täpsemat infot annab Kääriku administraator: **Valga kaudu 57-235.** Head libisemist!

Ujumise viimased nädalad

Ujumishuvilised saavad oma ala harrastada TÜ üüritud tundides kuni detsembri keskpaigani. Tuletame meelde, et linnakodanikele maksab üks kord ujumist 15 kr., TÜ tundides 5 kr. või veelgi vähem. Kahjuks oleme soovijate puudusel pidanud ära ütlema tunnid koolis Vanemuise 35. Tunnid jäävad 6. keskkooli T, K, R. Suuremat osavõttu ootame reedesest perepäeva ujumisest.

Info spordikeskusest (Jakobi 5—112, tel. 434 790).

Vabanes saalitunde

Seoses kehakultuuriteaduskonna II kursuse siirdumisega praktikale on vabanenud rida ennelõunaseid tunde nii Ujula tänava spordihoones kui ka Laia tänava võimlas. Tunde saaks kasutada kuni kevadsemestri alguseni.

Töötajad ja üliõpilased, kasutage võimalust! Info spordikeskusest (Jakobi 5—112, tel. 434 790).

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikooli t. 18, ruum 241, tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 2905. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 39 (1774)
REEDE,
9. DETSEMBER 1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

Selle aasta viimane UT ilmub 16. detsembril!

Tähelepanu! Üliõpilasleht!

ÜLIÕPILASLEHT

12. detsembril jõuab kioskitesse esimene number värsket Üliõpilaslehte, mis sündis paljude Tartu Ülikooli üliõpilaste ja Euroopa Ajakirjandusvõrgu koostööna.

Uus väljaanne on vajalik meediakanal kõigile Eestis õppivatele üliõpilastele, kuna selle kaudu saavad tudengid teadvustada oma olemasolu laiemale avalikkusele. Ühtlasi kavatseb uus väljaanne hakata kajastama kõiki tähtsamaid üliõpilaselu sündmusi ja Üliõpilaslehe kaudu saab iga noor inimene hakata elama nn. Üliõpilaslehe elu.

Arvukale Eesti tudengkonnale suunatud väljaandel on plaanis abistada õpihimulisi noori elamispinna, töökoha ja õppimisvõimaluste leidmisel. Ühtlasi muutub väljaanne mõõdapääsmatuks abimaterjaliks gümnaasiumi- ja keskkoolilõpetajatele, kel avaneb võimalus tutvuda üliõpilaselu iseärasustega ning leida sobiv koht akadeemilises elus.

Üliõpilaslehel on plaanis siduda omavahel erinevate eluvaldkondade aktiivseid tudengeid, et leida üliõpilassõbralikke lahendusi küllaltki üliõpilasvaenulikus Eestis. Sellise tegevusega saavad üliõpilased erinevatel elualadel oma kogemusi ja teadmisi rakendada.

Kuna üliõpilaselu on läbi aastakümnete olnud rahvusvaheline, siis tegeleb Üliõpilaslehtki juba aktiivselt sidemete otsimisega kogu maailmast. Tulevikus tahab Üliõpilasleht aidata oma välissidemete kaudu leida Eesti üliõpilastel õppimisning stažeerimis- ja reisimisvõimalusi välismaal.

Üks kasulik side Üliõpilaslehel juba on. Nimelt osalesid lehe sünni juures Prahas resideeruva *European Journalism Network*'i liikmed, kellega koostöös leiti vahendid lehe käivitamiseks.

Suureks abiks Üliõpilaslehe ilmumiseks ettevalmistamisel on olnud Tartu Ülikooli ajakirjandusosakonna õppejõud, kelle kogemusi ja õpetusi on lehe kokkupanemisel arvestatud.

Head lugemist!

INNO TÄHISMAA,
Üliõpilaslehe peatoimetaja

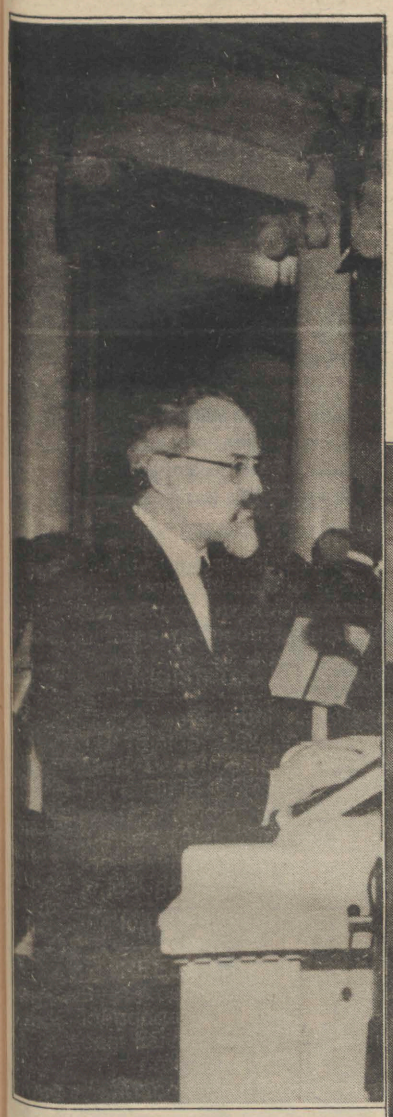

❐ Aastapäevaaktuse kõne pidas rektor professor PEETER TULVISTE (tekst 1. ja 2. lk.).

❐ Akadeemiline loeng tervisest ja adaptiivsusest oli prof. ATKO VIRULT (parempoolne foto).

❐ Aktusel promoveeriti TÜ audoktorid (vasakult): Paul M. A. Broda, prof. Jüri Daniel, prof. Seppo Suhonen, prof. Johannes Piiper ja prof. Thure von Uexküll. Promoveerimisest ei saanud osa võtta Elmar Salumaa.

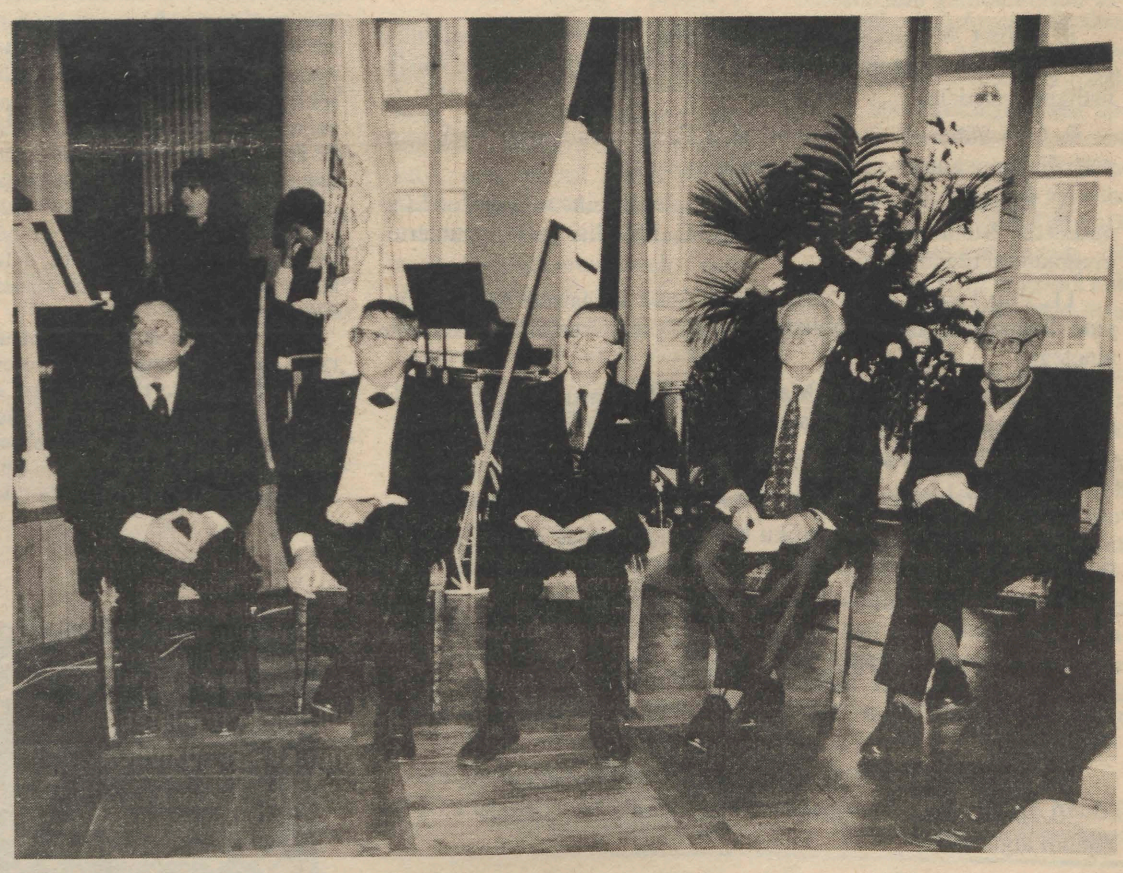

Eesti ülikooli 75. aastapäevaks*

Peeter Tulviste

Kui küsida, miks rahvad, riigid ja institutsioonid, sealhulgas ülikoolid, endale oma ajalugu aeg-ajalt meelde tuletavad, siis esiteks ehk selleks, et end oma kestmises kindlalt tunda; teiseks selleks, et end vajaduse korral uuesti määratleda; kolmandaks selleks, et otsida ajaloost tuge ja eeskujusid oma praegustes pürgimustes.

Kõike seda on Tartu Ülikoolil praegu põhjust teha. Läbi elades kõiki neid peadpööritavaid muutusi, mis Eesti ühiskonnas on toimunud ja toimuvad, on ülikoolil teiste institutsioonidega võrreldes see eelis, et me vaatame neid kolmesaja kuuekümne kahe aasta pikkusest perspektiivist. Mis puudutab enda uuestimääratlemist, siis peame meie nagu teisedki Eesti ühiskonna ja riigi institutsioonid endale esitama neid küsimusi, mida sellisel puhul alati esitatakse: kes oleme, kust tuleme, kuhu läheme, mida jätame, mida võtame; mis on meie uues olemises esmajärguline ja mis vähem tähtis. Ja kui küsida, missugused perioodid ülikooli ajaloos on meie jaoks praegu eriti tähtsad, siis neid on kaks: esiteks 19. sajand, ülikooli hiilgeaeg, mil siin tehti maailmatasemel teadust, seda ennekõike seetõttu, et ülikool oli Saksamaa ja seeläbi kogu Euroopa ülikoolide süsteemi üks lüli. Teine aeg, millest mõõtu ja eeskuju võtame, on aastad 1919—1940, rahvusülikooli kaks aastakümmet. Kumbagi nendest perioodidest ei saa me praegu puhtal kujul ega otse eeskujuks võtta. Me tahame olla rohkem rahvusvaheline teadusülikool, kui suutsime seda 1920.—1930. aastatel. Asi ei olnud tol korral mitte niipalju Tartu Ülikooli suutlikkuses või suutmatuses kui selles, et Euroopa ja maailma teadus oli lõhenenud ja riigi- ning

Järg 2. lk.

* Kõne 1. detsembri aktusel Tartu Ülikooli aulas.

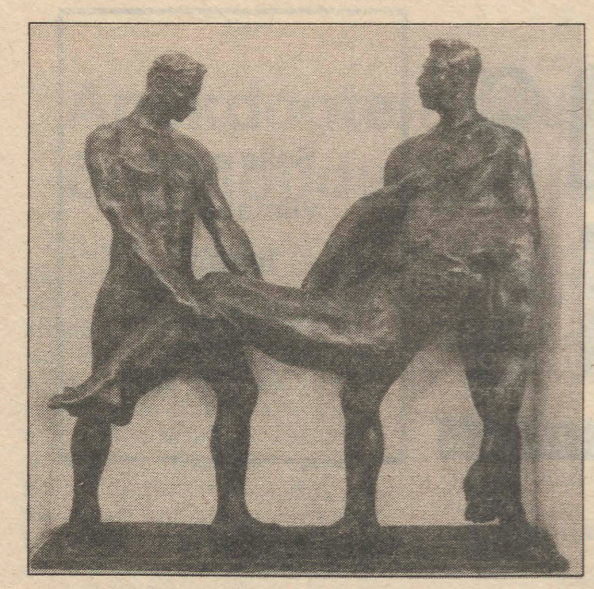

❐ **30. novembri õhtul taasavati aulas skulptuurigrupp «Noormehed haavatud võitlejaga».**

Doktoridiplom

Viimasel aastal doktoritöö kaitsnud said diplomi 1. detsembri aktusel.

1. Piia Post — «Kahest kiirguslikult efektiivsest pilvisuse parameetrist».

2. Erko Jalviste — «Mõnede joas jahutatud orgaaniliste molekulide laserspektroskoopia».

3. Peeter Burk — «Gaasifaasiliste happelisaluseliste tasakaalude teoreetiline uurimine».

4. Alvo Aabloo — «Tselluloosi kristalsete faaside struktuuri uurimine kasutades energeetilisi arvutusi».

5. Peeter Paris — «Koroonalahenduse initseerimine».

6. Pavel Rubin — «Lokaalsed defektseisundid kõrgtemperatuursete ülijuhtide CU O_2 tasandeis».

7. Toomas Kiho — «Lavrentjevi itereeritud meetodi optimaalsuse uurimine ning üldistused».

8. Robert W. McGee — «Riigi rahanduse teooria ja praktika: Mõningaid USA kogemuste õppetunde soovitustega endistele sotsialistlikele maadele».

9. Oivi Uibo — «Laste tsöliaakia Eestis: esinemine, sõeluuringud, diagnoosimine ja kliiniline iseloomustus».

10. Katrin Gross — «Sclerosis Multiplex'i esinemissagedus Lõuna-Eestis. Mõningaid epidemioloogilisi, kliinilisi ja kompuutertomograafilisi tunnuseid».

11. Viiu Tuulik — «Närvisüsteemi funktsionaalsete häirete varajane diagnostika tööstustöölistel kontakti puhul keemiliste toksiliste ainetega».

12. Kiira Aaviksoo — «Markovi mudelite kasutamine Eesti soomaastike taimkatte- ja maakasutustüüpide dünaamika uurimisel».

13. Jaan Lutt — «Eesti šelfi hilis- ja pärastjääaegsed setted».

14. Jaak Palumets — «Hariliku kuuse massijaotuse analüüs».

15. Arne Sellin — «Hariliku kuuse hüdraulilise arhitektuuri varieeruvus erinevates keskkonnatingimustes kasvanud puudel».

16. Jüri Kruusvall — «Inimtegevuse keskkondlik ja sotsiaalne mõjustatus».

17. Ülo Valk — «Eesti rahvausu kuradi-kujutelm».

18. Helmi Neetar — «Deverbaalne nominaaltuletus eesti murretes».

19. Ülle Viks — «Eesti keele klassifikatoorne morfoloogia».

20. Jüri Linnus — «Maakäsitöölised Eestis 16. sajandist kuni 19. sajandi alguseni».

Eesti ülikooli 75. aastapäevaks

(Algus 1. lk.)

rahvuspiirid olid teaduse jaoks palju teravamini tunnetatavad kui 19. sajandil. Teisest küljest on tõsi see, et kui üks riik on parajasti rajamisel, ja paraku on Eesti riik jälle rajamisel, nagu ta seda oli 1920. aastatel, siis paneb see ülikoolile mõnevõrra teistsugused kohustused, kui on nendel ülikoolidel, mille riigid elavad läbi stabiilsemaid aegu. Päris üksi me nendes pürgimustes muidugi ei ole. Ka teised Ida-Euroopa ülikoolid osalevad praegu oma riikide rajamises ning terves maailmas rõhutatakse uurimistöö ja kõrgharidu-se andmise kõrval üha enam ülikooli kolmandat tähtsat rolli ühiskonnas, nimelt ühiskonna teenimist.

Niisiis määratleme end oma taotlusi silmas pidades rahvusvahelise teadusülikoolina, millel ühtlasi on täita eriline kohus oma rahva ja riigi ees. Eelkõige sellepärast, et riik elab praegu üle erilisi aegu, ning seepärast, et oleme Eesti ainuke ülikool *universitas*'e mõttes.

Viimaste aastate peamised muudatused ülikoolis on tulenenud ennekõike üldisest vabanemisest, võimalusest end enese soovi kohaselt muuta, ja pürgimusest saada uuesti Euroopa ülikooliks. Nagu terve Eesti ühiskond, nii on ka ülikool avanenud välismaailmale. Avatus oligi ülikooli reformimise esimene lipukiri. Teine lipukiri, mis sellest otseselt tulenes, oli saada uuesti rahvusvaheliseks ülikooliks. Praegusel hetkel on meil umbes kaks protsenti välistudengeid ja me tahame, et see protsent tõuseks lähiaastatel kümneni. Meie teadustöös on asju, mida saame pakkuda maailmateadusele, ja õppetöös asju, mida peame pakkuma teiste maade üliõpilastele. Lähiaastate ülesanne on valida ja kujundada erialad, kus oleme konkurentsivõimelised või kus saame lähiajal konkurentsivõimeliseks. Meie tudengid ja õppejõud on palju maailmas ringi liikunud, sadade kaupa on neid praegu välismaal õppimas ja töötamas. Aga pikemas perspektiivis püsivad sellised suhted ainult sel juhul, kui nad on mõlemapoolsed, kui ei liiguta mitte ainult siit läände, vaid ka läänest siia.

Ka õppimisvabadus on olnud tähtis lipukiri viimaste aastate reformides. Ennekõike tähendab see, et üliõpilastel on nüüd endisest suurem vabadus ise oma õppeplaani koostamisel kaasa rääkida. On tuntud tõsiasi, et miski ei ennusta tuleviku töökohti paremini kui üliõpilaste ainevalik.

Kui küsime, kelle suhtes ülikool on pidanud end viimastel aastatel määratlema, siis ennekõike Eesti suhtes. Oleme olnud kogu Eesti ülikool ja tahame jääda kogu Eesti ülikooliks. Oleme loonud sidemed Eesti maakondadega ja avanud Tartu Ülikooli esinduse Tallinnas. Oleme püüdnud end uuesti määratleda ka Tartu linna suhtes. See aeg, kui linn lõppes seal, kus ülikool algas, on möödas. Oleme leidnud linnavõimude poolt mõistmist ja fikseerinud ühishuvid. Linn ja ülikool saavad tõusta praegusest regionaalsest madalseisust ainult üheskoos.

Omaette probleemiks on olnud Tartu Ülikooli ja teiste Eesti ülikoolide ning kõrgkoolide kompetentsi ja suhete määratlemine. Meie seisukoht neis vaidlustes on ühene — Eestile piisab ühest ülikoolist ja Eesti suudabki üleval pidada ainult üht ülikooli *universitas*'e mõttes, teised kõrgkoolid peaksid olema spetsialiseeritud. Enesestmõistetav on seejuures koostöö kõigi Eesti kõrgkoolidega. Ees seisab meil ka rolli määratlemine teiste Balti riikide suhtes, millega on juba algust tehtud, samuti Põhjamaade ja Euroopa kui terviku suhtes. Peame täpselt teadma, missuguseks kujuneb meie osa Põhjamaade ja Euroopa ülikoolide tööjaotuses, mis on meie omapära teiste ülikoolidega võrreldes, missugused on meie prioriteedid ja võimalused. Nüüd, kui kogu Euroopas — nagu möödunud sajandilgi — on taas kujunemas ülikoolide süsteem, hakkab taas tekkima akadeemiline hulkurlus — kasutades prof. Aarna väljendust — ja selleks et panna kokku võimalikult hea haridus, on ka meil aeg end selles euroopalikus ühisliikumises paika panna.

Majandussüsteemi põhimõttelise muutumise tingimustes on päris loomulik, et ülikool on pidanud varasemast rohkem tähelepanu pöörama sellele, kust, mis viisil ja kui palju ta saab raha ja muid vahendeid. Oleme üldiselt leidnud mõistmist niihästi Riigikogu kui ka valitsuse poolt. Eriline põhjus on tänada abi eest rahvusvahelisi fonde, samuti meie partnerülikoole ja mitme maa riiklikke ning mitteriiklikke organisatsioone, tänada kõiki neid, kes ülikoolile reformiaastatel toeks on olnud, sealhulgas meie auliikmeid.

Üks uus ja omapärane sissetulekuallikas peaks lisanduma lähiaegadel. Nimelt taotleme Tartu Ülikooli seaduse eelnõus muu hulgas seda, et Tartu Ülikoolile antaks privileeg saamaks tagasi kõik talle varem kuulunud kinnisvarad nii Tartus kui väljaspool Tartut. See lubaks meil teatud määral sõltuda peale selle, mida riik ühel või teisel ajal oma ülikoolile suudab anda, veel ka sellest, kui edukad oleme ise oma varade haldamisel.

Ülikooli võlu on selles, et siin on põneval ja inspireerival viisil ühinenud traditsioon ja muutused. Rääkisin mõnedest muutustest, mis viimastel aastatel on toimunud. Tahan lisada, et oleme töötanud niihästi üldise kõrgkooliseaduse kui ka Tartu Ülikooli seaduse kallal, millest loodame tuge ja alust ülikooli tegevusele. Uuenenud õppesüsteemi kõrval, millest mõne sõnaga juttu oli, on uuenenud ka teaduskraadide andmise reeglid. Radikaalselt oleme muutnud ülikooli haldustalitusi ja administratsiooni. Paljud asjad on muutunud, ja ometi on see ikka seesama Tartu Ülikool, kuhu veidi enam kui kolmsada kuuskümmend kaks aastat tagasi sõitsid Põhjamaadest ja mujalt kokku üliõpilased, et just siin õppima hakata. Muidugi olid nad teistsugused oma välimuselt, neil olid linnakodanikega mõnevõrra teistsugused suhted kui meie üliõpilastel praegu, nende mõttemaailm oli meie praeguste sisseastujate omast erinev, aga neis on ka palju ühist. Igal ajal on üliõpilased arvanud, et nemad on kõige targemad. Nii kolmesaja kuuekümne kahe aasta eest kui ka möödunud suvel ülikooli astunud on andnud ja annavad oma panuse selle ülikooli muutumisse, kuhu nad õppima tulid, ning ühtlasi kogu ühiskonna ja kultuuri muutumisse.

Meie hulgas on veel neid, kes töötasid 75 aasta eest avatud Eesti Vabariigi Tartu Ülikoolis, ja palju neid, kes tolles ülikoolis õppisid. Aga noist aegadest endist ja enamikust nondel aegadel siin töötanutest ja õppinutest on jäänud mälestus. Mälestus ei ole vähem oluline kui tegelikkus. Mälestus aitab tegelikkust luua, aitab tegelikkusel kesta. 75 aasta eest sündinud eesti ülikool aitab Tartu Ülikoolil end praegu uuesti luua, muutuda ja kestma jääda ülikoolina, mis pärast aastakümnetepikkust vaheaega on taas oma maa ja rahva teenistusse asunud.

❐ **Prorektor prof. Jaak Aaviksoo õnnitleb Riia 23 õppehoone avamise puhul raku- ja molekulaarbioloogia instituudi juhatajat prof. Ain Heinaru.**

❐ **Tõrvikutega rongkäigust oli küll vähe osavõtjaid, kuid ta toimus siiski.**

EDUARD SAKI fotod

Euroopa Noorgeograafide kongress Eestis

EGEA — ulatuslikum noorgeograafide koostöövorm Euroopas

Euroopa Noorgeograafide Assotsiatsiooni *(European Geography Association for students and young geographers, EGEA)* peamised eesmärgid on akadeemilise ja teadusliku koostöö arendamine Euroopa noorgeograafide (tudengid ja magistrandid) vahel, tudengivahetuste organiseerimine ja igakülgse geograafiat puudutava informatsiooni vahetamine. Antakse välja infolehte *Newsletter* ja teaduslikku ajakirja *European Geographer*. EGEA aasta kõige olulisemaks sündmuseks on üleeuroopalised kongressid, mis senini on toimunud Varssavis, Prahas, Budapestis, Amsterdamis ja Barcelonas.

Lisaks üleeuroopalistele kongressidele toimuvad igal aastal ka regionaalsed kokkusaamised. **Tartu Ülikooli Noorgeograafide Klubi (TÜNGK) kuulub Põhja regiooni koos Läti, Leedu, Soome, Rootsi, Norra ja Islandiga.** 1993. aasta Põhja regiooni kokkutulekul otsustati üles seada TÜ Noorgeograafide Klubi kandidatuur 1994. aasta kongressi korraldamiseks koos Soome ja Rootsiga.

Euroopa noorgeograafide kongress Eestis: Eesti noorgeograafide tähetund

9.—14. oktoobrini toimus Eestis Võsul Euroopa Noorgeograafide Assotsiatsiooni (EGEA) VI kongress. Kongressi organiseerisid Tartu Ülikooli Noorgeograafide Klubi *(EGEA-Estonia)* koos Tartu Ülikooli Geograafia Instituudiga, *EGEA-Finland* ja *EGEA-Sweden*. Kohale tuli üle 100 üliõpilase ja magistrandi 14 Euroopa riigi 26-st ülikoolist.

Kongressist on möödunud liiga vähe aega suuremate kokkuvõtete tegemiseks. Küll aga võib seda julgelt pidada igati kordaläinuks. Hea aluse pani avaõhtu, kus avasõnad lausus Andres Tarand. Huvitavad akadeemilised avaloengud pidasid prof. Ülo Mander, TÜ Geograafia Instituudi juhataja ja dr. Jussi Jauhiainen Turu Ülikoolist, tervitussõnad ütles Ricardo Coutada, EGEA president. Avamise ametlik osa lõppes Gaudeamuse ühislaulmisega. Avaõhtult saadud emotsionaalne laeng saatis osavõtjaid kogu kongressi vältel.

EGEA kongressi sisuline töö toimus kuues töögrupis:

* regionaalplaneerimine ja kohalik areng — erinevate riikide ja riigi osade ebaühtlane areng on oluline probleem, mis puudutab ka Eestit; seetõttu arutasid selles töögrupis osalejad lisaks üldisematele teemadele ka ühe konkreetse Eesti valla (Rae vald) probleeme;

* rahvusvaheline migratsioon, immigrantide ja põgenikega seotud probleemid — see küsimuste ring tõmbab kogu maailmas üha enam tähelepanu; probleemi muudab eriti keeruliseks riikidevahelise inimestevoolu ennustamatus, need kaasnevad sageli selliste ekstreemsete situatsioonidega nagu seda on loodusõnnetused ja sõjad;

* rannikualade keskkonnaseisund — umbes 3/4 maailma rahvastikust elab rannikualadel ja seega on just need piirkonnad sattunud kõige otsesema ja rängema inimtegevuse mõju alla;

* kliimamuutused maailmas — maakera soojenemine, kasvuhooneefekt jpt. teemad on pikka aega olnud paljude teadlaste ja teiste inimeste uurimis- ja huviobjektiks, samuti see, millist mõju võivad kliima muutused põhjustada maailmale ja inimkonnale;

* maastikutunnetus — lisaks objektiivselt eksisteerivale maailmale on olemas ka subjektiivne maailm — maailm meie meeltes — mis sageli erineb oluliselt reaalsest maailmast; see aga, kuidas me mingeid asju, inimesi või kohti tajume, on väga suure tähtsusega meie praktilise elu otsustustele ja käitumisele;

* traditsiooniline *versus* arvutikartograafia — arvutid tungivad üha enam ja enam meie igapäevaellu ja ka kartograafias on tänu arvutite arengule toimumas olulised muutused — kaugel ei ole ajad, kui me hakkame kasutama peamiselt arvutikettale salvestatud kaarte, millel olevat informatsiooni saab muuta igal ajahetkel vastavalt vajadusele.

Arutelud töögruppides olid elavad ja kuigi põhjapanevaid teaduslikke tulemusi seal ei olnud (tegemist oli ju ikkagi veel tudengite ja magistrantidega), saadi palju uusi ideid ja õpiti teiste riikide kogemusi erinevate probleemide lahendamisel, sõlmiti kontakte edasiseks koostööks jne.

Lisaks töögruppidele näitasime külalistele erinevaid Eestimaa paiku. Ekskursioonid toimusid Lahemaale, Ida-Virumaale ja Tallinna.

Kongressi lõpuõhtul tänati korraldajaid mitmeminutilise spontaanse aplausi ja püstiseismisega, mis oli suurim võimalik tänu aastase organiseerimistöö eest. Eesti noorgeograafid kandsid ennast kindlalt Euroopa geograafide kaardile, Eesti tudengite ja magistrantide aktiivne osalemine lõi aluse paljudele kontaktidele.

EGEA VI kongressi korraldav toimkond tänab Põhjamaade Ministrite Nõukogu, Tartu Ülikooli Geograafia Instituuti, AS-i Berti, Turu Ülikooli Geograafia Instituuti, Saku Õlletehast, AS-i Paulig Baltic, AS-i Baltic Foto Trading, Rae Vallavalitsust, Tartu Ökokeskust, AS-i Rekogrupp, AS-i Regio, AS-i Huma, AS-i MP Reklaamitrükk ja Rakvere Piimatööstust, kes toetasid Eestis toimuva kongressi läbiviimist.

TIIT TAMMARU,
Tartu Ülikooli ühiskonnageograafia magistrant
Euroopa Noorgeograafide Assotsiatsiooni eestseisuse liige
EGEA VI kongressi korraldustoimkonna esimees

KAIDI KANDLA,
Tartu Ülikooli ühiskonnageograafia magistrant
EGEA VI kongressi korraldustoimkonna sekretär

Andmebaasid humanitaaridele

Allakirjutanu kuulub sellesse humanitaaride põlvkonda, kelle lapsepõlve põnevamate mänguasjade hulka kuulus abakus. Veel enam — ta mäletab tudengiaegadest oma õppejõude arhiivis istumas ning usinalt sedasama abakust kasutamas. Ja see ei olnudki nii kaua aega tagasi, mil ülikooli külastavad välismaised kolleegid tekitasid lõbusat elevust oma siinsetes ametikaaslastes pihtimusega, et nad harjutavad selleks puhuks, kui peaks infokatastroof toimuma, igaks juhuks ühe päeva kuus ka käsitsi kirjutamist, et seda mitte ära unustada...

Teadmishimulisemad humanitaarid juba teavad, milliseid andmebaase nad ülikooli raamatukogus kasutada saavad. Et aga tegemist on valdkonnaga, kus muutusi toimub pidevalt, siis annaksin järgnevalt ülevaate nendest andmebaasidest, mis humanitaaridele võiksid huvitavad ja kasulikud olla.

Põhiosa raamatukogus olevatest andmebaasidest on bibliograafilised, s.t. nad annavad antud teema kohta sama informatsiooni, mis raamatukogude kataloogide kaardid. Siia kuuluvad:

1. RAAMATUKOGUDE KATALOOGID

Mahukaim neist on **USA Kongressi Raamatukogu kataloog.**

Nendel, kellel kavas **Rootsi** raamatukogusid külastada, soovitaksin eelnevalt tutvuda **LIBRI**-Sega. See andmebaas annab ülevaate Rootsi raamatukogudes olevast väliskirjandusest aastatest 1980—1993.

2. KIRJASTUSTE KATALOOGID

Värskeimad andmebaasid on olemas kirjastuste **ELSEVIER** ja **SPRINGER** kohta, 1991. aasta seisu kajastab Saksa raamatukaubanduse kataloog **VLB AKTUELL.**

3. RAHVUSBIBLIOGRAAFIAD

Meie kogus on olemas **FENNICA** (Soome rahvusbibliograafia 1967—1994). Rahvusraamatukogus võib tutvuda ka **Briti rahvusbibliograafiaga** (BNB—British National Bibliography 1986—1992).

Perioodilisi väljaandeid avavatest andmebaasidest on kõige operatiivsem **Current Contents. Social & Behavioral Sciences.** Siit leiavad informatsiooni eelkõige psühholoogid, ajaloolased ja haridusprobleemidega tegelevad inimesed. Filosoofidele, teoloogidele, filoloogidele, kunsti- ja muusikateadlastele, samuti ka ajaloolastele ning psühholoogidele on mõeldud **Current Contents. Art & Humanities.** Kahjuks ei ole see väljaanne andmebaasina, vaid trükitud kujul. Vajaliku informatsiooni peab leidma traditsioonilisel viisil — indekseid uurides ning lehti lapates.

Tõeliselt meeldiv kogemus võiks olla tutvumine Ameerikas loodud andmebaasiga **WILSONDISC**, mis kajastab kirjandusteaduse, lingvistika, folkloori alal kirjutatud artikleid üle kogu maailma. Andmebaasi loojad on lahendanud aastakümneid kestnud vaidluse, kas täppisteadustele ning humanitaarteadustele saab läheneda ühe mõõdupuuga seisukohalt, et aatom jääb aatomiks nii Tartus, Pekingis kui ka Washingtonis, kuid setu murre, Tori põrgulood Eestis on ainsad ja unikaalsed ning selle ala spetsialistid asuvad kahtlemata Eestis. On lähtutud põhimõttest, et uurija, kes Ameerikas tahab Eesti folkloori ning kirjandust uurida, peab tundma ka eesti keelt. Seetõttu leidub andmebaasis meie humanitaaride töid ajakirjadest *«Keel ja Kirjandus»*, *«Looming»*, *«Vikerkaar»*, ajalehest *«Sirp ja Vasar»* jne. jne.

Küllaltki tihti loodavad inimesed, kes kasutavad andmebaase, peale vajalike bibliograafiliste andmete leidmist lugeda ka **täistekste.** Kahjuks enamikul juhtudest see kohe võimalik ei ole. Seda võimalust saavad kasutada (originaalkeeles) Aasia kirjanduse huvilised, kui asuvad tutvuma **THE ASIAN CLASSICS** (sisaldab 25 000 lehekülge Aasia kirjandusklassikat alates aastast 500 e. Kr kuni tänapäevani). Klassikahuvilistele on mõeldud ka teine andmebaas **LIBRARY OF THE FUTURE**, kust saab lugeda 950 ühel või teisel moel maailma kultuuri mõjutanud teose täistekste, sedapuhku inglise keeles.

Ja lõpetuseks, kui kellelgi humanitaaridest on tekkinud kahtlusi oma haridustaseme suhtes, võimaldab **DISTANCE EDUCATIONAL DATABASE** valida kõrgkooli suvalises maailma piirkonnas ning jätkata oma õpinguid Tartust lahkumata.

Kõigi nende andmebaasidega saate tutvuda **ülikooli raamatukogu teadusinformatsiooni osakonnas ruumis 320. Küsimusi võib esitada ka telefonil 435 417.**

ÜLLE MUST,
raamatukogu infoosakond

Kas haridussaba on olemas?

Igasuguseid järjekordi on nähtud. Suhkrusaba, piletisaba, leivasaba, talongisaba, kroonisaba, viinasaba. Nüüd ka haridussaba.

See venis 17.—19. novembri hommikust õhtuni Tallinnas Eesti Näituste sinise paviljoni eest alla peaaegu mereni välja. Järjekorra alguses oli teeviit — noorte teabemess «TEEVIIT 94». Mess nagu mess ikka. Kahel korrusel latrid e. boksid e. stendid, kust jagati teavet nii, kuidas jõuti ja osati. Eksponendid olid kõrgkoolid ja kutsekoolid, gümnaasiumid ja huvikeskused, tööturuamet ja ametiühingud. Suurel laval esinesid pidevalt lauljad, tantsijad, pillimehed, võimlejad, moeliikujad jne. jne. Kõik vahekäigud, trepp ja fuajee olid noortest inimestest nii tulvil, et vaba ruutmeetrit oli raske leida. Uuriti, mida kuskil õppida saab, millal ja milles on sisseastumiseksamid ja kellena on lootust pärast lõpetamist tööle asuda.

Tartu Ülikoolil oli menu. Kõige paremini läksid erialade kirjeldused. Ikka eeskätt õigus ja majandus. Kuid ega sellist eriala meil küll ei ole, mille vastu huvi poleks tuntud, kõike küsiti. Vastuvõtu sekretäril Aime Randveeril polnud hetkekski puudust küsijatest. Ülikooli õppekavade raamat oli sageli kasutusel ja mitmelgi korral tuli öelda, et seda kahjuks enam müügiks ei jätku.

Arvutihuvilised said kohapeal uurida, kuidas modemi ja telefoniliini abil siseneda ülikooli elektroonsesse teabepanka või võtta INTERNETI kaudu ühendust muude infosüsteemidega. TÜ peahoone või rektori pildi ja teaduskondade info kuvarile ja seinale kujutamine või arvuti abil Tartuga vestlemine käis Otto Telleri, Erkki Leego ja Ville Halliku käes vaid mõne sõrmeliigutusega. Siiski on põhjust arvata, et seda «klaverimängu» on nad pidanud enne tõsiselt õppima ja harjutama. Küllap on paladki ise komponeeritud.

Teadusraamatukogu kui infokeskuse kohta jagas teavet Ilona Smuškina.

Messikülalised võisid selleski veenduda, et Tartu ülikoolis moodustavad enamiku üliõpilased, lisaks Erkkile ja Villele esindasid üliõpilasperet Annelii Nikitina arstiteaduskonnast, Andres Salu õigusteaduskonnast ja Katrin Koll üliõpilaskonna edustusest.

Pidevalt oli vaatajaid TÜ klubi videosalvestusel üliõpilaste kevad- ja sügispäevadest.

Nii võib kokkuvõtteks öelda, et üks üpris nooruslik üritus oli.

Aga see optimism ja õpihimu võis tuleneda kahjuks ka teadmatusest. Nimelt polnud ju sel ajal veel otsustatud, et Eesti riiki võib valitseda ja miks mitte ka haridust ja teadust korraldavaid seadusi teha ilma haridust omamata. Noored näivad millegipärast veel uskuvat, et asjad võiksid paremini edeneda, kui tunned virtsahvti ja seadusetähte ja oled muidu ka teadja inimene. Igatahes paistab, et ülikooli vastuvõtukomisjonid sel suvel tööta küll ei jää.

Aitäh kõigile tegijatele ja kaasaaitajatele!

Märtsikuus kutsub aga TÜ kõiki haridus- ja teadusmessile «INNOVAATIKA 96» Tartus.

LEENI UBA,
patendigrupp

Spordikeskus teatab

Ülikooli hambaarstiüliõpilased hakkasid kaks aastat tagasi esimeste hulgas Eestis harrastama põrandapalli *(sählypallo)* ja selle võistluslikumat varianti saalibändit. Kogemusi saadi kohtumistelt Helsingi Ülikooli hambaarstiüliõpilastega. Nädalavahetusel algasid TÜ spordihoones esimesed Eesti saalibändi meistrivõistlused kaheksa meeskonna osavõtul. TÜ üliõpilastele on toetava käe ulatanud Eesti Hambaarsti Üliõpilaste Liit ja firma Magnum. Kahe päeva jooksul said hambaarstiüliõpilased 2 võitu (Nõmme Sisebändi Klubi üle 3:1 ja Liivimaa Kroonika meeskonna üle 8:1) ja 2 kaotust (Tallinnna AEG 3:8 ja Jõgeva Spordiklubi 3:7). Täiseduga juhib AEG, kus üks kaotus on Nõmme SKB-l ja Avinurmel, kaks kaotust on neljal meeskonnal.

Võrkpallurid võidukad

Ülikooli võrkpallimeeskond mängib Eesti meistrivõistlustel II liigas. Nädalavahetusel võideti oma spordihoones Tallinna Tehnikaülikooli meeskonda 3:1 ja sama tulemusega Kuressaares Saaremaa Võrkpalliklubi. TÜ esindusel jääb samade vastastega pidada veel kaks mängu. Praegu ollakse liidrirollis, koht esinelikus on tagatud ja see tähendab edasipääsu uuel aastal algavale üleminekuturniirile kõrgemasse liigasse.

Ka käsipallis edukalt

Ülikooli käsipallimeeskond pidas Eesti meistrivõistluste I ringi viimased mängud koduväljakul eelmisel nädalavahetusel. Võideti Tapa meeskond 25:24 ja Reval-Sport 32:18. Praegu on TÜ meistrisarjas 6. kohal. Teise ringi kohtumised algavad 17. detsembril.

Kadriõhtu spordihallis

Ülikooli juubeliürituste raames ja kadripäeva eelõhtul toimus spordikeskuse ja spordiklubi eestvedamisel spordipidu. Juhendis oli märgitud, et toimuvad teatejooks (10x150 m), hüppamine (10x paigalt kaugushüpe) ja köievedu. Osa võtsid komplekteeritud 10-liikmelised võistkonnad (5 tütarlast + 5 poissi).

Pidu algas võistkondade üldsoojendusega «aeroobika kõigile». Osa võttis 12 võistkonda (osalejaid kokku üle 200). Omaette arvestuses võistles 4 kehakultuuriteaduskonna võistkonda. Ülikooli (asjaarmastajate) 8 võistkonna omavahelisel «kanakitkumisel» olid parimad: 10x150 m teatejooksus ja 10x paigalt kaugushüppes majandusteaduskonna III k., «Ässade» võistkond ja köieveos matemaatika II k.

KKT (profid) oli esindatud kursuste võistkondadena ja esikohti jätkus siin parajasti kõigile: 10x150 m teatejooksus oli parim I, paigalt kaugushüppes II ja köieveos III kursus.

Kuna kadrikostüümid kuulusid samuti hindamisele, siis võistkondade spordiriietus oli meeldivalt esiletorkav, kus eriauhinna (suur tort) sai enda valdusse «Munavalgekese» seltskond. Tõsist konkurentsi pakkusid veel juristid, geograafid ja KKT III kursus. Torte ja magusat jätkus kõigile. 7. detsembri diskoõhtu vabad pääsmed said: majanduse, õiguse, matemaatika ja KKT II kursuse esindajad.

M. KUTMAN,
spordikeskus

Huvi kasvab

Kehakultuuri harrastajad (seisuga 15. nov. 1994)

Spordikeskuse teenuste kasutajate hulk on sügissemestril tunduvalt kasvanud. Üliõpilaste osas on kehakultuuri harrastajate read suurenenud võrreldes kevadsemestriga peaaegu 400 võrra (semestri lõpuks suureneb arv veelgi). Töötajate osas on juurdetulijaid olnud vähevõitu. Üliõpilasi, magistrante ja doktorante on 1562, töötajaid 304.

Kevadsemestri arvud olid 1170 ja 284. Tagasi on andnud vaid arstiüliõpilased.

Tunduvalt on suurenenud esmakursuslaste arv. Muid harrastajaid (vilistlased, spordiklubi, teised õppeasutused) on 277 nagu kevadelgi. Kokku kasutab spordikeskuse teenuseid 2143 inimest (kevadel 1866).

Ametiühingukonverentsi eel

TÜAÜ VÕTMEÜLESANNE

Praegune ülikooli töötajate ametiühing (TÜAÜ) asutati 22. märtsil 1990, seega peaaegu viis aastat tagasi. Tulemas on aruandevalimiskonverents. Järgnevate kuude jooksul püüame kõigile huvilistele anda võimalikult palju teavet selle kohta, mis on ametiühingus tehtud, mis teoksil, millised on probleemid, milline peaks olema TÜAÜ roll ja koht Eesti ja rahvusvahelises ametiühinguliikumises.

Praegust sotsiaalmajanduslikku olukorda Eestis iseloomustavad muuhulgas:

1. Tööpuudus, mis on küllalt suur (ja samas uus nähtus), et teha inimesed tööandja ees araks, kuid mitte nõnda suur, et sundida töötajaid koonduma, aktiviseeruma;

2. Meie demokraatia on veel liiga noor, töötajatel puuduvad oskused, kogemused, teadmised ja traditsioonid tõsisteks läbirääkimisteks ja kauplemiseks tööandjaga;

3. Paljudel töötajatel puuduvad teadmised ja oskused edukaks toimetulekuks turumajanduse tingimustes, seda vajakajäämist sageli ei teadvustata, ei otsita ega nõuta täiendkoolitust, pääsemaks vallandamisest, saamaks tööd või tõusmaks ametiredelil;

4. Konkurents firmade (ettevõtete) vahel ja tööjõuturul pole veel nii terav, et piisavalt teadvustataks vajadust investeerida inimkapitalisse (koolitusse), et nähtaks teadmiste ja oskuste suurendamises üht võimalust võita konkurente nii tööjõukui kaupade ja teenuste turul.

Ametiühing, suutmaks võidelda oma liikmete suuremate palkade ja paremate töötingimuste seest, peab olema majanduslikult tugev. Majanduslik tugevus sõltub omakorda töötajate palkade suurusest, a/ü liikmete arvust ning a/ü majandusliku tegevuse edukusest.

TÜAÜ komitee sõnastas eelöeldust tulenevalt võtmeülesande eelolevaks aastaks:

SUURENDADA TÜAÜ TUGEVUST JA TINGIMISVÕIMET.

Võtmeülesande strateegiline formuleering:

1. Suurendada liikmete arvu vähemalt 1000 liikmeni (1. dets. 1994 — 904 liiget);

2. Algatada ülikoolisisesed palgaläbirääkimised;

3. Suurendada TÜAÜ osalusel tehtava täiendkoolituse mahtu kaks korda.

ALEKSANDER JAKOBSON

Lugupeetud üliõpilased!

Uut tegevushooaega on alustanud Eesti Akadeemiline Õigusteaduse Selts. EAÕS ühendab endas teadlasi, tegevjuriste ja üliõpilasi ning taotleb:

— teadlaste ja praktikute organisatsioonilist ühendamist;

— õigusteaduse ja praktika seoste tihendamist;

— erialaste kontaktide arendamist;

— õigusteadmiste levitamist ja

— seadusandluse demokratiseerimist.

EAÕS-i tegevus toimub akadeemiliste ürituste (ettekandekoosolek, diskussioon vm.) vormis **iga kuu kolmandal kuupäeval algusega ca 16 ülikooli peahoones** vabas auditooriumis, millele järgneb juristide kokkusaamisvõimalus kohvikus «Neljas Aste».

Kuna riikluse areng Eestis tõstatab palju lahendamist vajavaid juriidilisi probleeme, on käimas demokraatliku õigusriigi loomine, siis on ka seltsi ürituste temaatika kantud vajadusest kaasa aidata õigusteaduste levitamisele ja õiguslike institutsioonide arengule Eestis, välja töötada seisukohti õigusküsimustes, mis pakuvad huvi üldsusele jne. Seetõttu on igati teretulnud üliõpilaste kaasalöömine. Osalemine EAÕS-is pakub omalt poolt üliõpilastele uut õigusinfot, seost praktikaga, silmaringi avardamist, erialaste kontaktide loomist...

16. novembril toimus EAÕS-i liikmeil kohtumine kogumiku «Bibliographia iuridica Estonica 1918—1940. Eesti õiguskirjandus.» koostaja pr. Küllike Maureriga. EAÕS-i tööplaanis on veel üritused järgmistel teemadel:

1. 21.12.94. Karistuspoliitika: repressiivsus (Leps ja Remmel) *versus* paindlikkus (Saar ja Kiviloo). Avalik dispuut.

2. 18.01.95. Professiooni eetika. Milleks? Kuidas? Kes?

(Advokaadid, kohtunikud, prokurörid).

3. 15.02.05. Kuhu lähed, eesti akadeemiline juriidiline haridus? Arenguteed ja vormid.

4. 15.03.95. Eesti riigiõiguslik areng. Põhiseaduslik kord ja selle kaitse.

5. 13.04.95. Eesti arengu õigusteaduslik tunnetus ehk õigusteaduse seisund Eestis. Kas Eestis kehtib lause — pole midagi praktilisemat kui hea teooria?

6. 17.05.95. Õigusinformaatika Eestis — seis, vajadused, arengud.

7. 13.09.95. Rahandus, pangandus ja õigus.

Peale selle on EAÕS-il kavas korraldada traditsioonilised õ i g u s p ä e v a d.

EAÕS ootab praegusi üliõpilastest liikmeid koostööle ja uusi huvilisi osalema seltsi üritustel. Kõigis seltsi tegevust puudutavates küsimustes saab infot õigusteaduskonnast Eesti õigusajaloo õppetooli sekretärilt Maili Lokilt, kes on EAÕS-i juhatuse liige.

EAÕS-i juhatus

INFO!

Doktoriväitekirjade kaitsmisi

19. detsembril kl. 11 kaitseb TÜ nõukogu saalis doktoriväitekirja «Verbid ja verbaalsubstantiivid tänapäeva eesti keeles. Tuletusprotsess ja tähendus» TÜ eesti keele õppetooli korr. prof. kt. **Reet Kasik**. Oponendid on filoloogiadoktorid Ago Künnap ja Haldur Õim.

Kl. 13.30 kaitseb samas doktoriväitekirja «Studies on Quantity and Stress in Estonian» Küberneetika Instituudi vanemteadur **Arvo Eek**. Oponendid on filoloogiadoktorid Tiit-Rein Viitso ja Kalevi Wiik.

21. detsembril kl. 11 kaitseb TÜ nõukogu saalis doktoriväitekirja «Nimi- ja omadussõnatuletus tänapäeva eesti kirjakeeles» Riigi Keeleameti nõunik **Silvi Vare**. Oponendid on filoloogiadoktorid Paul Alvre ja Helmi Neetar.

20. detsembril kl. 11 toimub TÜ nõukogu saalis TÜ keskkonnafüüsika instituudi teaduri **Aadu Mirme** väitekirja «Elektriline aerosoolispektromeetria» kaitsmine. Taotletav kraad — filosoofiadoktor geofüüsikas. Oponendid: M. Aints (Tartu), A. Juozaitis (Vilnius), J. Mäkelä (Helsingi).

TÜ eksperimentaalbioloogia-alaste doktorikraadide nõukogu avalikul istungil 28. detsembril kl. 10 TÜ nõukogu saalis kaitseb oma doktoriväitekirja **Mati Reeben** «Kerge neurofilamendi geeni transkriptsiooni regulatsioon».

Magistritöö kaitsmine

19. detsembril kl. 14 kaitseb TÜ ajaloo-osakonnas Toomel **Mart Laar** magistritööd «Jakob Hurt. Elu ja töö.»

Oponendid: ajaloodoktor Ea Jansen (Ajaloo Instituut) ja filoloogiakandidaat Ülo Tedre (Keele ja Kirjanduse Instituut).

Külalislektori loeng

REEDEL, 9. detsembril kl. 9—11 esineb Tiigi 78 aud. 237 loenguga hälvikute integreerimisest EL maades

prof. Mike JOHNSON

Manchesteri *Metropolitan*-ülikoolist.

Loeng on inglise keeles.

Õpetatud Eesti Seltsi

1100. koosolek on neljapäeval, 15. detsembril kl. 16.15 ülikooli peahoones aud. 102. Kavas 2 ettekannet: **Ülle Sillasoo** «Tartu 14.—15. sajandi taimeleidudest» ja **Heiki Valk** «Tartu Toomkiriku kalmistust ja kiriku ümbruse vanemast asustusloost».

Avatud Eesti Fond

teatab, et Kesk-Euroopa Ülikooli magistriprogrammide ametlik esitlemine toimub Tallinnas, 13. detsembril kl. 15 Olevimägi 12 saalis ja Tartus, 14. detsembril kl. 12 TÜ peahoone aud. 102.

Teavet jagavad:

Janice Forry (Budapesti Kolledž),

Paul White (Praha Kolledž) ja

CEU endised õpilased Eestist.

Olete kõik oodatud!

Luutsinapäeva tähistamine

Luciarongkäik, elav muusika, traditsioonilised safranisaiad *(lussekatter)*, hõõgvein *(glögg)*, piparkoogid jne.

Kolmapäeval, 14. detsembril kl. 18 Ajaloomuuseumis Toomel.

Pilet: 15 krooni enne 12/12; 25 krooni uksel.

Eelmüük Skandinavistikas (Ph 301) kl. 11—14.

T-särgid

Edustuses (Ülikooli 20—305) on müügil uued valged ja hallid Üliõpilaskonna T-särgid. Hind 45 krooni.

Tartu Norra Seltsi jõuluõhtu

toimub laupäeval, 17. detsembril kl. 16 ülikooli vanas kohvikus. Osavõtumaks 10 krooni. Igaüks võib valmistada mingi põneva peakatte (müts, rätik, ehe vm.), mille eest on võimalik eriauhinna saada.

Aastalõpu *extra* Ülikooli kohvikus Narva mnt. 27

Kolmapäeval, 14. detsembril kl. 22 tantsutuba (ans. Hendrik Läti).

Neljapäeval, 15. detsembril kl. 22 aastatagused kuumad rütmid (ans. Claymakers).

Reedel, 16. detsembril kl. 22 *rock'n'roll party*.

Kolmapäeval, 21. detsembril kl. 22 pidu jõuluvana ja O.N.A. orkestriga.

Kolmapäeval, 28. detsembril kl. 22 aastavahetussou... vana, ...helbeke..., loterii ja diskobändiga Roland & BL.

Kohtumiseni uuel aastal!

IQ-testid

1995. aasta jaanuaris toimuvad Tallinnas rahvusvahelise organisatsiooni *Mensa International* IQ-testid. IQ tulemuste järgi võivad elanikkonna ülemise 2% hulka kuulujad astuda loodava Eesti Mensa liikmeks.

Mensa International on mittetulunduslik organisatsioon, mis loodi 1946. aastal Inglismaal eesmärgiga ühendada intelligentseid inimesi igast rahvusest ja eluvaldkonnast, andes neile võimaluse omavahel suhelda ajakirjade kaudu, kokkutulekutel ja üritustel.

Mensal on rohkem kui 100 000 liiget üle kogu maailma. Paljudes riikides toetab Mensa andekaid noori oma hariduse omandamisel.

Kui soovid end proovile panna ja oled huvitatud oma IQ määramisest, siis teata lähemal ajal endast (nimi, aadress, telefon):

(243) 91 384 Richard Treimuth,

(237) 21 931 Tõnno Vähk,

(2) 631 6660 või (22) 442 173 Jüri Toomepuu.

Testide maksumus on 25 krooni. Toimumisaja ja -koha teatame teile täpsemalt telefoni või kirja teel.

Eesti Mensa
Registreerimiskomitee

Müüa

must jänesenahkne laste kasukas pikkusele 110. Info õhtuti tel. 43 18 24 Eve.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241,
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 3016. Tiraaž 1500.

☎ 435 180

NR. 40 (1775)
REEDE,
16. DETSEMBER 1994
ILMUB
NOVEMBRIST
1948
HIND 35 SENTI

Universitas Tartuensis

Kui aeg sai täis

TOOMAS PAUL

Vaikus on tarkus, kui peidus on vaikuse taga
Algusi sisaldav tuum — kas ta on, väljast ei näe.
REIN RAUD Kogust «Kaks küünalt»

Vana testamendi üks mõjuvamaid lõike on Saalomoni Koguja raamatu kolmanda peatüki algus: «Kõigil asjadel on määratud aeg ja aeg on igal soovil päikese all. Aeg on last saada ja aeg on surra; aeg on istutada ja aeg on ära kitkuda, mis on istutatud. Aeg on tappa ja aeg on ravitseda; aeg on maha kiskuda ja aeg on üles ehitada. Aeg on nutta ja aeg on naerda; aeg on kaebtust teha ja aeg on kepsutada. Aeg on kive laiali visata ja aeg on kive koguda; aeg on kaelustada ja aeg on kaelustamisest eemal olla. Aeg on otsida ja aeg on kaotsi minna; aeg on hoida ja aeg on ära visata. Aeg on lõhki käristada ja aeg on kokku õmmelda; aeg on vait olla ja aeg on rääkida. Aeg on armastada ja aeg on vihata; aeg on taplusel ja aeg on rahul» (Kg 3, 1—8). Kuid see ei ole ainult Koguja kogemus, vaid piiblit läbiv tõdemus, et kõik asjad ei ole võrdsed. Uues testamendis on kasutatud aja kohta kaht eri sõnagi, *chronos* ja *kairos*: esimene neist tähistab aja kulgu üldiselt, teine aga määratud aega.

Tänapäeva inimesele on aeg midagi lineaarselt kulgevat ja tema probleem on «krono-loogiline». Muidugi, päevad ei ole vennad, aga kui inimene millegi üle kurdab, siis on see ikkagi vaid aja voolamise liiga suur kiirus, mis ei lase tal elust võtta kõike, mida ta tahaks. Meie elame ajal, mil inimene ise näib olevat kõige, ka aja isand. Inimese vajadused ja huvid määravad asjade käigu. Metsaraieplaanid olid hiljuti jagatud enamvähem ühtlaselt üle kogu aasta. Osa palke läks raisku juba raielangil, ülejäänust tehti midagi, mis pehkib mõne aasta pärast. Kui aga siia kõrvale panna Valjala või Muhu kiriku 1719. aastal valmistatud välisuksed, mille **kuuse**lauad kõlisevad veel 275 aastat hiljem, siis peab ometi küsima, millest selline vahe. Gustav Ränga töös *Saaremaa taluehitised* kirjeldatakse, millal tasus majapalke raiuda. Oluline oli aastaaeg (ehituspuidul südatalv), kuu faas, tuule suund, puu langemise ilmakaar ja mitu muud tingimust, /— — —/ Mõni ehk ütleb nüüd: seda küll, too aeg oli teine! Siis ehitati kõik põliseks, olgu talutare või jumalakoda. /— — —/

Aga just seda ma tahtsingi öelda, et **aeg** on praegu teine. /— — —/ On olnud aegu, mil inimene on laotlenud oma toimimiste vastavust taeva ja maa rütmidele. See oli talupojakultuur. Tänapäeval peab arvestama hoopis teiste teguritega, inimeste endi tehtutega. Kui kästakse, tuleb elada nn. *suveaja* järgi — nii totter kui see kella kruttimine ka on —, igatahes sobiv sümbol näitama, et aeg on inimese meelevallas.

Apostel Paulus kirjutab galaatlastele: «Niikaua kui pärija on väeti laps, ei erine ta milleski orjast, ehkki ta on kõige isand, vaid ta on eestkostjate ja majandajate all kuni isa määratud tähtajani. Nõnda on ka meiega; kui me olime väetid lapsed, siis olime orjuses *maailma algainete* all. Aga kui aeg sai täis, läkitas Jumal oma Poja, kes sündis naisest, sündis Seaduse alla, lahti ostma Seaduse aluseid, et me saaksime lapseseisuse.» Me võime küll küsida, miks inimesed pidid elama väetite lastena, miks Jumal ei andnud kõigile põlvedele võrdset võimalust jne. Kuid küsimustele saab vastuse vaid siis, kui nad on õigesti sõnastatud. Kui tunnustame Jumala suveräänsust, küsime hoopis: milles siis seisnes «aja täis saamine?» Kas Kristuse sündimine on mingi Jumala poolt määratud meelevaldne ajapunkt, või pidi tõepoolest enne midagi olema küps, et Jumala tulekul saaks olla mõte ja tähendus? Millised võisid olla need «tingimused»?

Järgnev ei ole loetelu, ammugi siis ammendav. Mainin kõigepealt mõnda välist eeldust. Kristus sündis maailma, kus valitses hellenistlik ühiskultuur ja oli levinud kreeka keele oskus, maailma, kus oli üsna üldine kirjaoskus, tihe teedevõrk, kus valitses rahu (*Pax Romana*). Mis see tähendab, saab selgeks, kui seame kõrvale võimaluse, et ta oleks sündinud tuhat kilomeetrit edelas, Nuubia kõrbes. Parimalgi juhul oleks suuline pärimus temast olnud paarisaja aasta pärast kahvatum kui kõrgkultuuriga asteekidel Quetzalcóatlist (kes mõnede usundiloolaste arvates võiks olla Kristuse analoog Ameerika mandril). Nüüd aga kirjutatakse ta sõnad üles ja XX sajandi papüüruseleiud Egiptusest lasevad aimata, kui arvukalt oli ärakirju evangeeliumidest juba II sajandi algul. Sõnum Kristusest jõuab I sajandi keskpaiku Hispaaniasse ja Indiasse. Selliste soodsate väliste tingimuste tohutu tähenduse taipamise jaoks võib kõrvutada John Wicliffe'i ja Martin Lutheri saatust. Neid lahutas vaid sadakond aastat, aga vahepeal oli leiutatud ja saanud hoo sisse trükikunst, mis andis reformatsiooni levimiseks ja vastuvõtmiseks olulise eelduse.

Jeesus sünnib väikese juuda rahva liikmeks. Mingi suurrahva puhul, olgu selleks roomlased, kreeklased või egiptlased, oleks temast igal juhul saanud või tagantjärele tehtud imperialismi või vallutuspoliitika vahend. Nüüd see ei sobinud. See pisirahva liikmeks olek tingis ka, et tema ja ta esimeste jüngrite keel oli teine kui hellenistlik ühiskeel. Niisiis, keelte faasinihe kohe alguses.

Jeesuse sõnad on meieni säilinud vaid kreekakeelses tõlkes ja see annab vajaliku võõristusefekti, nii et tõlget ei ole võimalik pidada originaaliks. Tulemus on, et inimsõna ei saa otseselt võrdsustada Jumala sõnaga, nagu fundamentalistid tahaksid. Piltlikult öeldes: semi ja indogermaani keelte erinevus annab tulemuseks stereofoto, kus on midagi ruumilist. See aitab aimata sõnade taga olevat.

Aga Jeesuse sündimine Juudamaal toob kaasa palju olulisematki. Juutlus, eriti hilisjuutlus ja variserlus oli loomulikult suur legalism, seetõttu Pauluski rõhutab: «sündis (Moosese) Seaduse alla, lahti ostma Seaduse aluseid». Aga see ei ole kõik. Iisraelis oli olnud ka prohveteid ja prohvetite usund, mis üsna tublisti erines prohvetitapjate usundist (vt Mt 23, 29—35). Ma ei räägi siin prohvetitest kui ennustajatest, ka mitte kui Messia tuleku ennustajatest. Seegi oli mõjuv tegur, sest kuigi Jeesus ise tõrgub Messia nimetuse vastu, oli see tiitel pärastisil sobiv raamistus tema fenomenile (kr *christos,* mis üsna varsti kujunes pärisnimeks, on vaste heebrea *massiah*'ile, st «salvitu/võitu»). Veel olulisem oli aga prohvetliku religiooni olemasolu Kristuse kuulutuse mõistmise eeldusena, sest imet, millel ei ole pinda, ei panda tähele ning see kaob peagi täielikult inimeste maailmast.

Soodustavate tingimuste loetelemist võiks jätkata mitmete üksikasjade nimetamisega. Näiteks monoteism. Ka kreeka filosoofid ei võtnud lihtrahva jumalate panteoni tõsiselt. Filosoofia olemasolu ja instrumentaarium on niisiis samuti oluliseks teguriks nagu teedevõrk Pauluse kirjade kättetoimetamisel, kuigi filosoofia hakkas otsima sünteesi kristliku teoloogiaga alles paari sajandi pärast. Aga las see jääb, sest meid ei huvita praegu tolle ajajärgu kirjeldamine, vaid mõlgutamine apostli väite üle, et *aeg sai täis.*

(Järg 2. lk.)

Tänu

Rektori käskkiri

Tänan eesti ülikooli 75. aastapäeva ürituste korraldamisel maakondades, Tallinnas ja Tartus osalenud ülikooli õppejõude ja teenistujaid:

Narvas, Saaremaal, Pärnus, Viljandis, Jõgeval, Tallinnas ja Tartus:
Niina Aasmäe
Urmas Aunin
Kaupo Bend
dots. Linda Eringson
dots. Nadežda Ivanova
Andres Kuusik
Anita Kärner
dots. Henn Käärik
prof. Ago Künnap
Erkki Leego
prof. Toivo Leiger
prof. Heidi-Ingrid Maaroos
prof. Toivo Maimets
Marge Mardisalu
Lea Michelson
dots. Kalle Merusk
Jaanus Noormägi
dots. Hillar Palamets
Viljar Peep
prof. Ants Peetsalu
prof. Helmut Piirimäe
dr. Peep Pruks
dots. Mati Pääsuke
Aime Randveer
prof. Vambola Raudsepp
Peep Reimer
Elle Roosaluste
prof. Tiit Rosenberg
dots. Maia Rõigas
dots. Ivar-Igor Saarniit
dots. Mati Salundi
Peeter Saul
Ene Seidla
prof. Heino Siigur
Varje Sootak
prof. Jüri Sepp
Aive Zirk
prof. Jüri Tamm
prof. Villem Tamm
Sirje Tamul
dots. Villu Tamul
prof. Hans Trass
Velda Treial
dots. Larissa Vassiltšenko
Ljudmilla Vedina
Imme Viidalepp
Mare Viiralt
prof. Atko Viru
Andres Vutt
prof. Eduard Vääri.

Ürituste üldkorraldus:
Maiu Fischer
Eeva Kumberg
Ene Kõresaar
Elvi Oolo
Mart Orav
Marta Pihlamäe
Evi Silm
dots. Villu Tamul
Paul Vesik
ülikooli ajaloomuuseum, Ela Martis
ülikooli botaanikaaed, Andi Pärn
munitsipaalettevõte «Ülikool», Virve Pärn
ülikooli välissuhete osakond

(Järg 2. lk.)

TÜ VALITSUSES
13. detsembril

● **Arutati õppestipendiumide määramise korra projekti,** mille jõustumisel 1. jaanuarist muutub kehtetuks rektori käskkiri 41, 19. 02. 1993. Stipendiumi määrad kehtestatakse nüüd ühtsetena kogu ülikoolis eraldi põhiõppe üliõpilastele, magistrantidele, doktorantidele, internidele, residentidele ning välisüliõpilastele.

● **Valitsus otsustas täiendada rektori käskkirju õppetöö korralduse kohta** (211, 22. 09. 1993 ja 241, 13. 12. 1991). Põhiõppe üliõpilane, magistrant ja doktorant eksmatrikuleeritakse õppekava mittetäitmise (edasijõudmatuse) tõttu, kui õpingute ainepunktide summa on väiksem kui 75% (põhiõppe esimesel aastal 50%) normatiivist (arvestuslikust alusest). Akadeemilise mahajäämuse likvideerimiseks lubatakse põhi- ja doktoriõppes 12 ning magistriõppes 6 kuud.

Akadeemiline puhkus on põhiõppe üliõpilase, magistrandi või doktorandi omal soovil vabastamine õppe- ja teadustööst kord igas akadeemilises astmes (põhi-, magistri- ja doktoriõppes) kuni üheks aastaks, erandina tervislikel põhjustel kuni kaheks aastaks. Õppida lubatakse korraga ainult ühe õppekava alusel, teistes ülikoolides õppimisest tuleb informeerida oma ülikooli.

● Valitsus nõustus žurnalistikaosakonna ettepanekuga asendada eriala õppekava nimetus «žurnalistika» eestipärase variandiga «ajakirjandus». Majandusteaduskonnas otsustati avada rahanduse ja arvestuse instituudi **majandusarvestuse õppetool.**

● **Täna, 16. detsembril on TÜ nõukogus arutusel sotsiaalteaduskonna reform. Ülevaate reformi korraldava toimkonna ettepanekutest tegi toimkonna liige prof. Peeter Vihalem.**

● Arutusel oli ka TÜ Toimetiste väljaandmine. Lähemalt järgmises lehes.

VASTUSEKS

prof. Janno Reiljani artiklile (UT nr. 28) ja seoses detsembris bioloogia-geograafia-, majandus- ja usuteaduskonnas stipendiumide mittemaksmisega edastas ajalehele eelarvekomisjoni ja rektoraadi seisukoha prorektor Jaak Aaviksoo. Ta ütles, et stipendiumifond nähakse ülikooli eelarves ette eraldi artiklina, mille katmine teiste artiklite arvelt ei ole lubatud. 1994. aasta eelarves eraldati TÜ-le võrreldes Kultuuri- ja Haridusministeeriumi poolt kehtestatud normatiividega stipendiumifondi summasid vaid 80% ulatuses. Ülikooli eelarvekomisjoni ettepanekul otsustas TÜ nõukogu jagada stipendiumifondi teaduskondade vahel ning teaduskonnad jagasid selle ise lähtudes kehtestatud eeskirjadest (v.a. tsentraalselt määratud doktorantide stipendiumid). Eespool mainitud kolm teaduskonda ei suutnud stipendiumifondi kulu planeerida ning ületasid oma aastafondi juba novembris. Seetõttu peatati detsembris nendes teaduskondades stipendiumi maksmine. Dekaanidele anti korraldus edaspidi lähtuda eraldatud stipendiumifondist ning reguleerida võlgnevus järgmisel aastal.

Kui aeg sai täis

(Algus 1. lk.)

Inimeste poolt vaadates näib see ebaõiglane. Miks siis sugupõlved enne Kristust jäeti ilma tõelisest valgustusest? Jeesus ütleb oma jüngritele: «Õndsad on silmad, mis näevad seda, mida teie näete, sest ma ütlen teile: palju prohveteid ja kuningaid on tahtnud näha, mida teie näete, ega ole näinud, ja kuulda, mida teie kuulete, ega ole kuulnud» (Lk 10, 23j). /— — —/

Kõik ajad ei ole võrdsed ka pärast Kristuse sündi. Martin Luther on pidanud oma rahvale vägeva hoiatusjutluse Jumala armust, mis on nagu äikesepilv, mis ei jää ühte kohta sadama, vaid läheb aina edasi. Taoline armuaeg võiks olla praegu eesti rahval. Käib ajaloo ümberhindamine, ka väärtuste vääringu kaalumine, vundamendigi järelekatsumine. Intensiivne vaimne tegevus eeldab olude optimaalset konstellatsiooni. Võin näida optimistina, aga mu meelest see meil viivuks on. Võime muutuda liiga vaesteks, ja näljasel ei ole enam vaimseid huve, võime sukelduda rikkakssaamise võimalustesse, mis samuti neelavad kogu inimese. Ja nii ma osundan pühakirja: «Õhutagem üksteist iga päev niikaua, kui veel öeldakse täna, et keegi teist ei paaduks patu pettuse läbi» (Hb 3, 13). Tean küll, et see, mida Jeesus ütles kord: «Valgus on veel pisut aega teie seas. Kõndige, kuni teil on valgust, et teid ei tabaks pimedus. Kes kõnnib pimeduses, ei tea, kuhu ta läheb» (Jh 12, 35), oli ikkagi otseses mõttes ainult ta kaasaegseile. Siiski, uskugem valgusesse, kuni meil on veel mingi teadmine ja kuma valgusest, et sündida valguse lasteks.

Kogust
«Ta tuli omade juurde»,
Tallinn 1994.

Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides maksab stipendiumi TÜ üliõpilastele

Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides (ERKÜ) tegi emakeelse ülikooli 75. aastapäeva künnisel kingituse TÜ üliõpilastele, asutades uue stipendiumi.

Rektor prof. Peeter Tulviste ja ERKÜ esimees Juhan Simonson kirjutasid alla stipendiumi asutamise aktile.

Statuut

1. Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides stipendiumi algkapitaliks on Eesti Rahvuskomitee poolt Tartu Ülikoolile eesti ülikoolina töötamise 75. aastapäeva puhul üle antud rahalised vahendid kogusummas 5000.- (viis tuhat) USD.

2. Stipendiumi hakatakse maksma ülikooli poolt panka erihoiuarvele pandud eelpoolnimetatud summa protsentidest. Neid kaustatakse ainult selleks otstarbeks.

3. Stipendium määratakse igal aastal ühele üliõpilasele ja ühele magistrandile või doktorandile eesti rahvuslikke küsimusi või väliseestlust käsitleva õppe- ja teadus- ning ühiskondliku tegevuse eest.

4. Stipendiumide suuruste kohta teeb otsuse ja need määrab 4-liikmeline komisjon, mille koosseisu nimetab rektor. Hääleõiguseta kuulub komisjoni koosseisu sekretär.

5. Stipendium kuulutatakse välja ajalehes Universitas Tartuensis 1 kuu enne taotluste esitamise tähtaega.

6. Taotlused üksikisikutelt või teaduskondadelt stipendiumi määramiseks, millele on lisatud
— ülevaade õppe-, teadus- ning ühiskondlikust tegevusest punktis 3 nimetatud valdkondades,
— soovitus instituudilt/osakonnalt,
— väljavõte õpinguraamatust (kinnitatud dekanaadis),
esitatakse rektori kantseleisse iga aasta 1. m a i k s.

7. Tartu Ülikool teatab stipendiumi saajatest UT-s ja teistes teabekanalites. Stipendium antakse üle enne sügissemestri algust.

8. Tartu Ülikool koostab peale stipendiumide väljaandmist igal aastal aruande, milles on märgitud stipendiumide taotlejate arv, komisjoni liikmete nimed, stipendiumide võitjate nimed, stipendiaatide kohta lühike ülevaade, stipendiumide summa ja panga hoiuarve seis enne ja pärast stipendiumide andmist. Tartu Ülikool saadab sellest aruandest ärakirja Eesti Rahvuskomiteele Ühendriikides.

JUHAN SIMONSON,
Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides esimees
PEETER TULVISTE,
Tartu Ülikooli rektor

Eesti entsüklopeedilisel atlasel on tarvet ja turgu

Laupäeval kirjutasid Tartu Ülikooli Geograafia Instituudis prorektor Jaak Aaviksoo Tartu Ülikooli, Teet Jagomägi aktsiaseltsi REGIO ja Toomas Varrak Eesti Entsüklopeediakirjastuse poolt alla eellepingule Eesti entsüklopeedilise atlase koostamisest. 700-leheküljeline atlas peaks valmima kolme aastaga. Atlas antakse välja lisaks traditsioonilisele kõvale köitele digitaalselt. Projekti maksumus on orienteeruvalt 20 miljonit krooni. Teatmeatlase koostamisse haaratakse laialdaselt erialaspetsialiste. Atlase tehnilise teostuse ja trüki võtab enda peale AS REGIO.

Laupäeval kolmepoolselt sõlmitud eelleping sätestab teatmeatlase kirjastamise ettevalmistustööd. Lepiti kokku põhimõtteliselt atlase sisus ja mahus. Atlas organiseeritakse piirkondlikult, kujunduslikuks elemendiks on leht. Järgneva kuue kuu jooksul koostatakse atlase makett, luuakse institutsioon sisuliste, formaalsete ja finantsiliste küsimuste lahendamiseks. Entsüklopeediakirjastus kutsub kokku toimetuskolleegiumi. Projekti stardikulud nõustusid osapooled katma jooksvalt omavahenditest.

Prorektor Jaak Aaviksoo esindas ülikooli seisukohta järgmiselt: «Projekt on atraktiivne, selle vajaduses ei kahtle keegi. Korrektset lahendust vajavad institutsioonilised küsimused, koostöövorm ja struktuurid.» Prorektor pidas oluliseks, et eeltööde ajal lahendatakse riikliku informatsiooni kättesaadavuse probleemid. Ülikool ja teised akadeemilised asutused saavad tööd uurimisteemadel, mis seonduvad kohanimede, temaatiliste kaartide ning multimeedia ja geograafiliste infosüsteemide kasutamisega.

Toomas Varrak entsüklopeediakirjastuse peatoimetajana lisas lepingupartneritele kindlust väitega, et ehkki rahvusentsüklopeedia tellijate arv on kukkunud kaks korda, on see jäänud püsima sajale tuhandele. Seega turgu entsüklopeediasarjal on.

Sellegipoolest ei pea REGIO tegevdirektor Teet Jagomägi teatmeatlase kirjastusprojekti äriliselt lihtsaks. Ta nimetas põhjustena töö täitjate rohkust. Kaartide valmistamise digitaaltehnoloogia on uus, kallis ja samas töömahukas. Kui Eesti kaardid pannakse ise kokku, siis maailma kaarte tuleb osta. Teet Jagomägi arvates saab teel infoühiskonda enneolematuks läbimurdeks atlase digitaalversioon, kus plaanitakse kasutada hüperteksti vahendeid, pildi ja heli seoseid ning animatsiooni. Kui paberkaardid on staatilised, siis arvutitehnoloogia võimaldab edasi anda protsesside ruumilist dünaamikat. Tulevikus tuleb arvutikaartidele luua kõigile tarbijatele kättesaadav programmikeskkond.

Edustuse koosolekult

Edustuse järjekordne korraline koosolek toimus kolmapäeval, 7. detsembril.

*** Arsiteaduskonna üliõpilased esitasid Edustusele 5000-kroonilise rahataotluse «Tervishoiuasutuste juhtimise» kursuse finantseerimiseks.** Kursuse üldiseks eelarveks on planeeritud 75 000 krooni. Kuna kursustest võtab osa ainult 15 inimest, kellest 12 on üliõpilased, siis otsustas Edustus raha mitte eraldada. Küll aga oldi lahkelt nõus antud ürituse heaks sama summat protsendivabalt välja laenama. Sellega polnud nõus raha taotlejad.

*** Ajaloo 2. aasta üliõpilased taotlesid 9.—20. detsembrini 1200-kroonist protsendivaba laenu oma jõulupeo korraldamiseks.** Taotlus otsustati rahuldada.

*** TÜÜ Valitsuse esimees Kaupo Karelson rääkis programmist «Noored valima».**

Majandussekretär Oliver Helm tutvustas AS Hankerile antud laenu tagasisaamise tingimusi.

Müügile on saabunud ka uued TÜÜ särgid. Need on veidi kallimad kui eelmised.

Infosekretär Ly Leedu rääkis telefoniarvest, mis ületab eelarves selle jaoks ettenähtud summasid, ning loodetavast lepingust arvutikoolitusfirmaga, mis hakkaks üliõpilastele 20%-list hinnasoodustust tegema.

* TÜÜ Valitsuse liikmete palkadeks määrati 1000 krooni kuus, valitsuse esimees hakkab saama 1500 krooni kuus. Komisjonide ja projektide tasustamist arutatakse järgmisel korral.

* Meelis Kitsing tutvustas Eesti Üliõpilaskondade Liidu tegevust ja tulevikuplaane.

LY LEEDU,
TÜÜ infosekretär

* * *

TÜ Üliõpilaskonna ruum Ülikooli 20—305 on avatud:
E 19. dets., T 20. dets., N 22. dets., R 23. dets. kell 10—12;
K 28. dets., N 29. dets. kell 10—12.
Alates 3. jaanuarist oleme lahti igal tööpäeval kl. 9—16.

* * *

Jõulukingiks TÜÜ T-särk!
Hind 45 krooni.
Saadaval Üliõpilaskonna ruumides.

(Algus 1. lk.)

ülikooli rektori kantselei
Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor ja Vaike Uibopuu
Tartu Akadeemiline Meeskoor ja Alo Ritsing
Tartu Ülikooli Kammerkoor ja Karin Herne
Tartu Ülikooli Üliõpilaskond, Kaupo Karelson

Üliõpilaskonna ballitoimkond: Erika Ellamaa, Martin Aadamsoo, Timo Kikas, Urmet Lee.

Rektor
prof. PEETER TULVISTE

Ülikooli õnnitlesid

Eesti ülikooli 75. aastapäeval, 1. detsembril õnnitlesid Tartu Ülikooli aulas ja rektori vastuvõtul:

Eesti Vabariigi Kultuuri- ja Haridusministeerium, minister hr. Peeter Olesk,
Tallinna Tehnikaülikool, prorektor prof. Jüri Tanner,
Tallinna Kunstiülikool, prorektor Krista Kodres,
Tallinna Pedagoogikaülikool, rektor prof. Talis Bachmann,
Läti Ülikool, rektor prof. Juris Zakis.
Hiina Rahvavabariigi Suursaatkond Eesti Vabariigis,
Itaalia Vabariigi Suursaatkond Eesti Vabariigis,
Leedu Vabariigi Suursaatkond Eesti Vabariigis, suursaadik pr. Halina Kobeckaite,
Poola Vabariigi Suursaatkond Eesti Vabariigis.
Eesti Kirjanduse Selts, prof. Kaljo Villako,
Eesti Teaduslik Ühing Ameerikas, prof. Tõnu Parming.
Narva linn.

Tervitustelegrammi saatsid:

Argentiina Vabariigi Suursaatkond Eesti Vabariigis,
Hispaania Kuningriigi Suursaatkond Eesti Vabariigis,
Saksamaa Liitvabariigi suursaadik Eesti Vabariigis hr. Henning von Wistinghausen.
Eesti Vabariigi Peakonsulaat Austraalias,
Eesti Vabariigi suursaadik Rootsi Kuningriigis hr. Margus Laidre,
Eesti Vabariigi suursaadik Suurbritannias hr. Riivo Sinijärv,
Eesti Vabariigi suursaadik ÜRO-s hr. Trivimi Velliste.
Eesti Vabariigi ministrid Andres Lipstok ja Toomas Vilosius.
Helsingi Ülikool, rektor prof. Risto Ihamuotila,
Toronto Ülikool.
Soome Instituut.
Eesti Rahvuskomitee Ameerika Ühendriikides,
Eesti Teaduslik Selts Rootsis.
Ülikooli audoktorid prof. Vsevolod Antonov-Romanovski ja prof. Endel Tulving.
Ülikooli auliikmed pr. Hilja Aun, hr. Endel Aruja ja hr. Olev Träss.

Tänu

Riigi Kooliameti käskkirjas avaldati tänu bioloogiaõpetajate konverentsil esinenud bioloogia-geograafiateaduskonna dekaanile TOIVO MAIMETSALE, bioloogia ja geograafia didaktika keskuse juhatajale TAGO SARAPUULE, professoritele ERAST PARMASTOLE, ANDRES KOPPELILE ja SELMA TEESALULE, dots. KAUPO ELBERGILE ning lektoritele URMAS KOKASSAARELE ja MAIE TOOMILE.

Rektori käskkirjas pälvisid rahvusvahelise matemaatikavõistluse «Balti Tee '94» korraldamise eest tänu dotsendid MATI ABEL (organiseerimiskomitee esimees), ELTS ABEL, REIN PRANK, TIIT LEPMANN, PEETER OJA, prof. KALLE KAARLI (koordinatsioonikomisjoni esimees), lektor UVE NUMMERT (žürii esimees), assistent ENO TÕNISSON ning üliõpilased JAN VILLEMSON, PEETER LAUD, TOOMAS PAAVER, MEELIS ROOS, VELJO HAGU, HÄRMEL NESTRA, KATI METSALU, KADRI MEISTER, KAIRI KASEMETS, KARIN KUKK, IRINA ALEKSEJEVA, KARIN PÜTSEP, INDREK KALDA, VLADIMIR KUTŠMEI, ALLAN SIKK, VALDIS LAAN ja AHTO TRUU.

Mõista, mõista, mis on parim kink tudengile jõuluvana koti sees...

Eks seegi monumentum*

Pastiche à la G. Suits

Olen ülikooli astunud.
Kokkumängus iseenesega
õige madalale laskunud.
Kursusele esimesele.

Ajutursusele vesipäisele
mõttekoormaid ränki raskunud.
Lahkumängus lapsepõlvega
õudusunede ma sousti kastunud.

Mis nüüd teha?
Mida võin veel parata?
Võtaks mind, et läinud sedasi!
Jätaks pruudi ehk, kes juba sedapsi?
Laenu luniks, et ei lõpeks napsi?
Õunaraksust välja aetud olen hoidva tarata,
hing mõistmatusest puretud ja lutikatest keha.

Olen ülikooli astunud.
Lehmakookidesse jalgadega
sügavale sisse paskunud.
Kursusele esimesele.

Paras lurjusele mesikeelsele!
Siin ja praegu, salaküsimustele kes vastunud.
Kuid tulevikus, nagu KRISTJAN JAAK ma
monumendiks olen vaskunud!

* JUHULUULETUS, ette loetud filoloogiarebaste ristimisel Toomel.

See on ju uuestisünd...

Intervjuu David Kettlewelliga

(Algus 28. nov. UT-s)

Mida tähendab «sugestopeediline»?

Lootsin, et sa ei pane seda tähele! See on üsna kole sõna, kas pole? Kõlab nagu manipuleerimine või koguni ajuloputus. Tegelikult on see midagi täiesti vastupidist. Sugestopeedia arendati välja kommunistliku surve all, täpsemalt Bulgaarias, vastukaaluna pealesunnitud mõtteviisile. Georgi Lozanov tuli seal järeldusele, et tõeline õppimine saab teoks ainult õpilase vabal tahtel, ja avastas samuti, et kõik, mida me teeme, kannab endas ümbritseva jaoks tähenduslikku sõnumit. Sellest järeldub, et kui me soovime õppimiseks sobivat keskkonda luua (see on hoopis midagi muud kui lihtne «õpetamine»), peame me oma tegevuse ja õpilastele antava sõnumi hoolikalt läbi mõtlema. Kõige olulisem on õpilasele selgeks teha, et usud temasse ja tema õppimisvõimesse. Igaühel meist on hulk kasutamata võimeid ja kui me suudame siin vahele segada ja murda õppimist ning suhtlemist piiravad müürid, siis saavutame imelisi tulemusi. Ja see on ime, mida võib uuesti korrata ja isegi ette näha — teaduslik ime, kui soovite. Selle kohta on tehtud katseid ja uurimistöid, kuigi tulemusi on siin raske kokku võtta, sest õppimissituatsioon ei kordu kunagi täpselt. Äsja tulin Argentiinast. Buenos Aireses sain tuttavaks ühe professoriga, kes teenib leiba füüsika õpetamisega ja tunneb huvi paremate õpetamisviiside leiutamise vastu. Ta pakkus välja idee töötada koos õpetajate koolitamisel, nii et mina õpetaksin neile holistliku pedagoogika võtteid ja tema ise teaduslikku mõtlemist — tal on täiesti uus mõtlemise ja mõistete süsteem.

Minu jaoks on see tundmatu maa. Kui paljud sellega tegelevad?

Meid on kõigil mandritel ja paljudes maades. Mina olen reisinud kõikjal Seattle'ist San Francisconi ja Nižni Novgorodist Sotšini. Igal pool tunnevad inimesed ennast eraldatuna — mitte kõik ei usu, et nad suudavad vabalt töötada, muusikat teha ja mängida, tunda kohustust leida vastuolusid ja neid lahendada. Paljudes ringkondades ollakse kindlalt veendunud, et õppimine peab olema tingimata tõsine ja keeruline asi, mis ei või õnnestuda ilma pingsa keskendumise ja võib-olla isegi valu ja vaevata. Seda usku on üpris raske kummutada ja raske on seletada, et enamik inimesi õpib lõdvestunult ja lõbusalt palju paremini. Ma olen ühe komisjoni eesistuja, kus püütakse õpetajate koolitamist laiemale tasandile viia. Seal räägime peamiselt vajadusest inimesi õpetada, aga põhitöö tuleb ikka ära teha kohalikul, isegi isiklikul tasemel, ja igaüks meist peab tegelema kõigiga, kellega kokku puutume, et muuta haridust inimsõbralikumaks ja elu inimlikumaks.

Ja mis on see teine asi, mis Sind Eestiga kokku viis?

Ah jaa... Paar aastat tagasi andsin Rootsis renessanssmuusika kursusi; see oli parajalt segane asi, sest korraldus ja reklaam polnud päris tasemel. Igatahes oli seal ka kuusteist andekat ja võluvat noort inimest ühest Viljandist pärit ansamblist. Ma teadsin Viljandit, sest see on Härnösandi sõpruslinn, kus asub minu Norrlandi talule lähim kirik. Tolles ansamblis olid kõik vajalikud lauljad ja pillimehed, et esitada minu lemmikmuusikat, ja nad uskusid, et mul on neile midagi pakkuda, kui õpetan neid seda muusikat mõistma ja õigesti esitama. Mõni kuu hiljem tulin Moskvast vene õpetajaid koolitamast ja sõitsin rongiga Tartust läbi. Minu praegune hea sõber Raho Langsepp tutvustas mind ülikooli ajaloomuuseumiga, mis mulle kohe meeldima hakkas, ja sõidutas mind Viljandisse. Seal pidasime maha lühikese, kuid tiheda nädalalõpuseminari ja ühe tõtaka kontserdi. Minuga juhtub sageli nii, et kui saan muusikutega töötada nii kaua, nagu mulle meeldib — näiteks arendades uusi ideid, mis vajavad küpsemist ja settimist —, pole teised tulemusega rahul. Teisest küljest, kui tegutseda ainult kindla eesmärgi nimel, nagu sel kevadel Moskva barokk-keelpilliansambliga, olen jälle mina sageli rahulolematu, sest minu jaoks jääb siis paljust olulisest puudu. Võib-olla oskan kunagi selles mingi tasakaalu leida. Viljandi Linnakapelliga ma rohkem koos töötanud ei ole, küll aga olen ma teinud rohkesti tööd koorijuhtide, rahvamuusikute ja -tantsijatega teistes kohtades, näiteks Kultuurikolledžis.

Neile õpetasid Sa ka renessanssmuusikat?

Enne kui ma dirigeerimist ja komponeerimist õppima hakkasin, pidasin Inglismaal kümme aastat folkmuusiku ametit, olin Inglise Rahvatantsu ja Lauluühingus õpetaja ja festivalide korraldaja.

Kus Sa muusikat õppisid?

Alustasin oma õpinguid tegelikult hoopis Londoni kaubanduskolledžis mänedžmendi alal ja töötasin haiglates. Muusikaõpinguid alustasin ülikoolis Londonist veidi lõuna pool. Seal õpetati põhiliselt humanitaaraineid ja tehnikat, aga äsja oli avatud ka muusikaosakond, kus õpetati salvestustehnikat. Tuleb tunnistada, et sealne haridus oli küllalt kaootiline, aga ettevõtlikule tudengile, kes teab, mida ta tahab, pakkus see palju võimalusi. Mina sain seal etendusi korraldada, ooperit dirigeerida, multimeediaga tegelda ja keskaja stiilis bankettidel esineda. Veidi hiljem kutsuti mind Midlandi ühte teise tehnikaülikooli kultuuri tooma. Lektorina võisin vabalt uurida, mida tahtsin, ja kümnete välismaiste asjatundjatega nõu pidada, ilma et oleksin mingi kindla juhendajaga seotud olnud. See oli minu elus ebakindel aeg, sest kui kellelgi polnud mu tegemistest ülevaadet, ei saanud ka keegi mulle öelda, kas ma teen oma tööd hästi või halvasti. Aga ma kaitsesin väitekirja Oxfordi ülikooli muusikaosakonnas, ja mulle anti kraad vaid veerandiga kõigest sellest, mis ma kirjutanud olin...

Mis edasi sai?

Arvasin, et peaksin vastomandatud teadmisi kuidagi kasutama ja läksin tööle pedagoogilisse kolledžisse. Kui ma alustasin, ütles juhataja: «Ei maksa tudengitest eriti midagi loota...» ja terve aasta töötasin teadmisega, et nad ei suuda kuigi palju. Kuid mõne aja pärast avastasin, et nende õppimisvõime oli märksa suurem, kui neile läheneda nende jaoks õigel viisil, aidates igaühte eraldi allikmaterjali leidmisel, tööde koostamisel ja eneseväljendamisel. Minu kolleegidel oli muidugi muudki, millele mõelda: naised, pered, autod, aiad — ja ma leidsin, et hoopis tudengitele tuleb öelda: «Ei maksa õppejõududest eriti midagi loota...»

Kas see ei häirinud Sind?

Häiris küll. Kui Margaret Thatcher võimule tuli ja eriti ulatuslikult ja arutult hariduseelarvet kärpis, tundsin, et on aeg paremaid jahimaid otsida.

Kust Sa need siis leidsid?

Paljud arvasid, et geograafiliselt ma kadusin kaardilt, aga ise tundsin, et olen koju jõudnud. Kolisin nimelt Norrasse, kust on pärit mu isa suguvõsa. *«Kettlewell»* tähendab tegelikult *«Kjetil's vall»* ehk «Kjetili talu» — Põhja-Inglismaale asunud Norra viikingi järgi pandud kohanimi. Mitu aastat elasin ma õnnelikult Molde arhipelaagi kõige kaugemal saarel. See on ühtpidi kaks ja pool ja teistpidi poolteist kilomeetrit lai kaljutükk Atlandi ookeanis, kus elab sada viiskümmend inimest, kasvab just niipalju rohtu, et pool tosinat kitse söönuks saavad, ja puhub kuni seitsmekümnekilomeetrise tunnikiirusega tuul.

Kas pidasid ka seal talu?

Pidasin küll. Enne Inglismaalt lahkumist õppisin kuus kuud lüpsmist, juustutegemist, ketramist ja muud sellesarnast. Selleks, et Inglismaal talu alustada, peab olema miljonär, aga nüüd oli mul meeldiv võimalus ühendada loomapidamine muusikaga tegelemisega — õpetasin nimelt kalureid ja nende lapsi laulma. Saarel oli laulukoor, kelle laulmine mõjutas mind nii sügavalt, et mäletan seda tänapäevani... Oleksingi võinud sinna jääda, aga sõbrad kutsusid mind kogu aeg Rootsi osa võtma igasugu huvitavatest projektidest. Nagu näiteks professor Jan Lingi (ta on praegu muide Göteborgi ülikooli rektor) teleloengud, milles lõviosa kuulus muusikale ja kus mina olin ühelt poolt munk, kes tutvustas kirikumuusikat ja psalme, ning teiselt poolt ilmalik laulik, kes laulis harfi saatel vallatuid armulaule ja esitas pööraseid viljakustantse. Peale seda oli üsna raske mitmeks kuuks jälle rahulike kalameeste manu minna. Nii et kui mulle pakuti Viljandi sõpruslinnas Härnösandis muusikakolledži juhataja kohta, kolisin elama Rootsi. Kahjuks olid sealsed õpilased huvitatud ainult proovitunnis istumisest ja heliredelite harjutamisest kaheksa tundi päevas ning nad uskusid, et minu katsel neid koos ansamblis mängima ja laulma panna on kuritahtlik tagamõte takistada neil konservatooriumi sisse saamast... Siis ostsin talu ja pühendasin ennast jälle kitsedele. See oli oma kümme aastat tagasi, ja alates sellest ajast olen töötanud ainult vabakutselisena, et olla vaba tegema seda, mis parasjagu tähtis tundub, ja mitte muretseda kolleegide, prestiiži või ametikoha pärast. Olen vaba elama allpool Rootsi ametlikku elatusminimumi. Ma olen vaba rõõmustama selle üle, et mu kalenderpäevik tundub tulevikku vaadates liialt tühi ja tagasi vaadates uskumatult täis. Kolme nädala jooksul, mis ma Argentiinas veetsin, oli mul ainult kaks tundi aega iseendaga olla, ja needki olid eri päevadel...

Millega Tartu Sind kogu selle eksootika kõrval köidab?

Mujalt pärit inimese jaoks on Tartu iseenesest eksootiline linn! Kuigi huvitaval kombel teavad kõik peale prantslaste, kus Eesti on; prantslaste arust asub Eesti kohe Šveitsist paremal...

Et mõista Tartu veetlust minu jaoks, pean kirjeldama, mida ma siin teen. Ühel ilusal päeval siia jõudes koputan ma Raho ja Li uksele. Alati on keegi kodus, lapsed jagelevad lõbusasti, mind võetakse lahkesti vastu, mõne hetke pärast pakutakse kohvi ja võileibu ja räägitakse, kes, kus ja mida teeb, tutvustatakse uusi projekte nagu näiteks mõni kursus, kus me õpime talumaja renessansskirikuna kaunistama... Juba mõne tunni pärast tuleb keegi küsima, millal me pihta hakkame — laulmise... või inglise keele... või tantsimisega... või millega iganes. Homme on neid juba tosin, ja ülehomme veelgi rohkem. Sel suvel jätkasin ma oma Tartus alustatud tööd muusikanädalaga Võsul, milles alguses osales ainult kuus-seitse inimest. Nädala lõpuks oli koos kakskümmend neli kaasalööjat ja lisaks veel mõned, kes rahuldusid kuulamisega... Mullu märtsis korraldas ülikooli kultuurikeskus kolme nädala jooksul hulga üritusi, millest võttis osa üle kuuekümne inimese. Enamik neist käis iga päev kohal nagu kellavärk; alguses olid nad vaiksevõitu, aga ajapikku hakkas asi hoogu võtma ja inimesed hakkasid endast rohkem andma, leides, et kõik, mis nad grupi nimel ohverdavad, antakse neile samas mõõdus tagasi. Ametlikumaid üritusi aitas meeldivalt läbi viia tõlk, vähem ametlikel katsetati aga erinevaid suhtlemisvorme nagu viipekeel või vigane prantsuse või saksa keel... Siin on värskust, teadmishimu, lugupidamist, vahetust, sügavust ja asjasse pühendumist rohkem kui ühelgi maal — idas või läänes, kus olen töötanud. Võib-olla ainult Argentiina kannataks võrdluse välja, aga nemad räägivad liiga valjusti, ja mehed on sedavõrd maskuliinsed, et mina puutusin kokku ainult naistega...

Ja mis plaanid Sul siis Tartuga on?

Heldene aeg, linnaga ei ole mul mingeid plaane — eks igaüks ole ise endale kõige parem majandusmees või poliitik. Aga nendega, kes tahavad minuga koos töötada — nendega on peaaegu kõik võimalik! Puhtmuusikalisel tasandil on see lihtne — tuleb lihtsalt juhatada inimesed õige muusika juurde, et nad leiaksid ennast muusikas, tunneksid ennast selles koduselt, improviseeriksid, harjuksid noodikirjaga, õpiksid üksteist toetama — isegi siis, kui nad endas väga kindlad ei ole... Märtsis alustasime tööd **«Camerata Tartuensise»** nime all ja õppisime tundma muusika tervendavaid ja ühteliitvaid omadusi — nii, nagu renessansiaegne *camerate* õppis uuesti tundma nähtusi, millest kirjutasid muistsed kreeklased; andsime ülikooli ajaloomuuseumis kontserdi kahe tosina laulja ja pillimängijaga. Suvel õnnestus mul kutsuda osa «Cameratast» Rootsi kontserte andma; nad peatusid minu talus ja neid oleks võinud rohkemgi tulla, kui oleksime suutnud seda kinni maksta. Paljud teosed kõlasid uusajal esmakordselt, sealhulgas kantaat, mille käsikiri kuulub Härnösandi gümnaasiumile. Mulle tehti ettepanek kutsuda samasugune ansambel põhjapoolsesse ülikoolilinna Umeåsse. Mul on plaanis esitada seal varaseimat kiriklikku teatrietendust 1600. aastast, Hinge ja Ihu dialoogi, aga ka satiirilist ja väga tänapäevaselt kõlavat barokset ballaad-ooperit, mis on tõeliselt naljakas ja kus leidub soolopartii igaühele, kes peaks soovima laval esineda.

Ja kõige huvitavam Tartu jaoks: sel kevadel teatas meile musikoloogiaseminaril Heidi Soobik, et ülikooli raamatukogus on oma pool tosinat senitundmatut muusikalist käsikirja, kuigi varem arvati, et midagi ei ole säilinud. «Camerata» rahvas läks asja uurima ja avastas hulga üldsuse eest peidetud aardeid. Kultuurikeskus tegi kähku huvitavamatest asjadest mikrofilmi ja peale paarinädalast harjutamist oli Rootsi publikul haruldane võimalus kuulata nende teoste esimesi uusaegseid ettekandeid. Üks neist toimus keskaegses barokkoreliga kirikus, ja kaks nädalat hiljem kõlasid samad noodid ka Võsul ja Palmses — too viimane koht oli veel kõige parem. Me esitasime kogu kava ühe õhtu jooksul kolm korda, sest üha uued inimesed tulid ja palusid uuesti alustada, et samuti rituaalist osa saada... «Plaude Musa Ferdinando Caesarist» («Kiida, muusa, keiser Ferdinandi») sai «Plaude Musa Artium Centri Universitatis» («Kiida, muusa, ülikooli kultuurikeskust»)! Nüüd tuleks anda veel paar kontserti Tartus, et linnarahvale siinseid rikkusi tutvustada, kogu kava kohalike muusikutega lindistada ja siis ehk ka avaldada.

Kuid siiski, tegeled Sa siin veel millegagi peale muusika (või selle, mida meie muusikaks nimetame)?

Noh, kaasaegsed keeltekursused on ka nõutud asi, aga mind ennast huvitaks tõsiselt töötada just siinsete inglise keele õpetajatega osalt selleks, et rääkida nendega uuemat inglise kõnekeelt, kuid mis veelgi tähtsam — tutvustada neile erinevaid õppimisviise, mida nad võiksid oma töös kasutada, luues õppimissituatsiooni, milles inimesed omandavad keele ilma sisemiste tõketeta. Paljusid huvitab siin veel *barn-dancing*, inglise ja iiri rahvatants, mis on tõesti nauditav; ja teisi köidab jälle kalligraafia ja ornamentika — võib-olla leiame kusagilt veel mõne valgete seintega maja ja saame ta renessansskirikuks maalida... Mitu inimest tõlgib siin minu raamatuid eesti ja vene keelde. Usun, et sellega tuleb ka palju tegu. Ja veel on minult tellitud üks raamat õpetajate tarbeks ning ma ei teagi, millal ma seda kirjutama hakkan...

Peale oma kevadist külaskäiku avaldasid Sa artikli «Tartu unistused ja inglid» — äkki on Sul praegugi veel mingeid Tartuga seotud unistusi?

Kodutalus on mul üsna mahukas muusikaraamatukogu — faksiimiled, mõned originaalid ja palju teoseid renessanssmuusika kohta, mida kasutan oma uurimistöös ja aeg-ajalt ka kursuste tarbeks. Samuti olen palju uurinud keskaegsete, renessansi- ja barokkiaja muusikute mõttemaailma. Need teadmised võiksid olla koos õpetamisele humanistliku lähenemisega üsna väärtuslikud, kui neid õigesti kasutada. Mulle meeldiks leida inimeste ring, keda huvitaks osalemine pidevalt toimuvas täismahulises musikoloogiaõppes. Tartus ja Argentiinas on mind kõige soojemalt vastu võetud, nendes paikades on minu ivad kõige viljakamasse mulda langenud. Argentiina on üsna kaugel...

Küsitlenud ja tõlkinud
JOONAS KIIK ja
ILONA KOLBERG

Ametiühingukonverentsi eel, II

Seadustest kinnipidamist tuleb nõuda

On loomulik, et iga inimene ootab tehtud töö eest väärilist tasu. Argielus pole aga haruldus eks juhtumid, kus töötaja õigust saada tööle vastavat palka püütakse mingil põhjusel eirata. Samas ei tea tööandjad ja töövõtjad sageli täpselt ka ise oma kohustusi ning õigusi. Kõik see tekitab arusaamatusi, asjatut närvipinget.

Eesmärgiga olukorda rohkem selgust tuua, korraldas ülikooli ametiühingukomitee 6. detsembri õhtupoolikul koosoleku, kuhu oodati kõiki asjahuvilisi (osalenute arv võinuks olla suurem). Kohalviibinuile esines prof. HEINO SIIGUR, kes selgitas lähemalt töölepingu- ja palgaseadusi. Ülikoolirahvast peaks esimene neist huvitama eelkõige seoses sotsiaalteaduskonna reorganiseerimisega ning reformidega haldusüksustes. Palgaseaduse osas on aga siiani ebatäiuslikult korraldatud lisatasu maksmine õhtuse, öise ja tervistkahjustava töö eest. Siinkohal tuleb esmajärjekorras juhtida tähelepanu valvurite ning raamatukogutöötajate tööajale ja vormistada lisatasu õhtuse või öötöö eest vastavalt seaduse nõuetele.

Kõigepealt andis prof. Siigur ülevaate töölepingu tähendusest ja põhipunktidest, mida tuleks selle sõlmimisel oluliseks pidada. Inimesed pole kiiresti muutunud oludega veel kohaneda jõudnud. Seetõttu saab tihti määravaks teadmatus ning sageli ka julguse puudumine, nõudmaks lepingu punktides kirjapandu konkretiseerimist ja ka täitmist. Töö normeerimine on olulisem kui üldiselt arvatakse. Enamikul ülikooli töötajatest pole aga enda käes tööandjaga sõlmitud lepingu dublikaatigi!

Pikemalt peatuti palgaprobleemidel. Lähema vaatluse all olid palkade määramise kord ning erinevad tasuliigid. Kuulajaskond sai teavet ka töötajate õigustest, mis seonduvad töövahekorra lõpetamisega. Kõnealused teemad olid siinkohal töö ümberkorraldamine, töökoha likvideerimine ja sellega kaasnevad koondamine ning vallandamine. Kui töötaja on arvamusel, et töölepingu lõpetamise põhjendused ei pea paika, peaks ta kindlasti pöörduma a/ü usaldusisiku poole, lisaks on tal alati õigus kas iseseisvalt või ametiühingukomitee juristi abiga pöörduda kohtu poole. Sellest, mida tuleks nii toimides kindlasti arvestada, räägiti tol teisipäeva õhtul samuti kaua ja põhjalikult. Kõneleja juhtis tähelepanu a/ü võimalustele, tagamaks liikmeskonna õiguste tõhusamat kaitset.

Prof. Siiguri ettekandega alanud koosolek lõppes küsimustele vastamisega. Huvipakkuvaid probleeme oli piisavalt ning enamik neist sai ammendava vastuse. Põhitähelepanu pälvis endiselt palgatingimusi puudutav temaatika. Inimeste sellekohane huvi on iseenesestmõistetav — kõigepealt peaks oma õigusi teadma ikka igaüks ise, seda enam, et hetkel puudub vajadustele vastav seaduslikkuse järelevalvesüsteem. Kõlama jäi prof. Siiguri väljaöeldu: «Heategevusega ühiskonda ei paranda, seadustest kinnipidamist tuleb nõuda!»

INGRID ABRAM

Küünallde tules on näha, mis on ja mis tuleb.
Mäleta seda, mis on — tulija mäletab sind.

REIN RAUD Kogust «Kaks küünalt»
Perefoto aastast 1976.

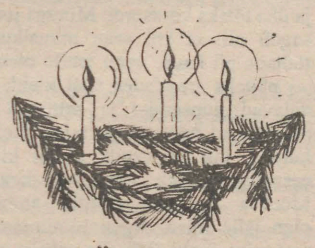

Ülikooli jõulujutlus

toimub reedel, 23. detsembril kl. 15 Toomel ajaloomuuseumis.

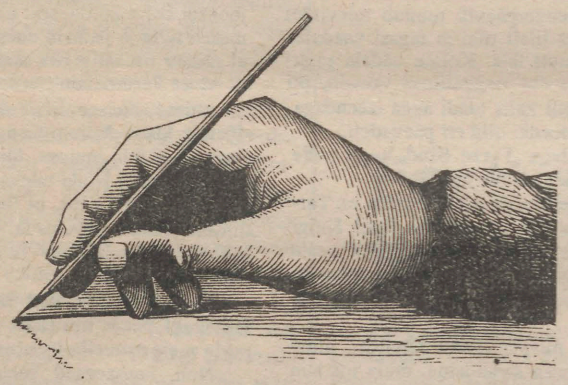

NB!

Universitas Tartuensis ilmub uuel aastal esimest korda reedel, 13. jaanuaril.

LUGEMISENI!

Rahulikke jõule!

Ilusat uut aastat!

Spordikeskus teatab

Jooksjad võistlesid Saksamaal

Kaks Tartu Ülikooli tudengit, kes kuulusid EASL-i võistkonda, proovisid oma võimeid Saksamaa üliõpilaste lahtistel krossijooksu meistrivõistlustel, mis sel aastal oli Konstanze Ülikooli korraldada. Hästi jooksis filosoofiateaduskonna II kursuse tudeng Hille Lepp, kes raskel 7,8 kilomeetri pikkusel distantsil saavutas naisjooksjate seas seitsmenda koha. Majandusteaduskonna I kursuse tudeng Risto Puusepp oli meesjooksjate seas 10-kilomeetrisel distantsil 31. ja kuulus meeskondlikult kaheksandaks tulnud EASL-i võistkonda.

Lisaks võistlemisele saadi põhjalik ülevaade õppimise ja sportimise võimalustest Konstanze Ülikoolis. Nagu enamikule Euroopa ülikoolidele iseloomulik, olid ka siin kaks populaarsemat kohta tudengite seas raamatukogu ja spordikompleks. Sealses spordikeskuses harrastatavate spordialade ring on küllaltki lai ning selle konjuktuuri on määranud peaasjalikult tudengid ise.

Samuti on nii Saksamaa kui ka teiste arenenud Euroopa riikide kogemus näidanud, et korralikult toimiv kõrgkoolidevaheline spordisüsteem on suureks reserviks riigi spordile kõikidel tasanditel. Kõrgkoolis õppimise periood pikendab nende noorte inimeste aktiivse sportimise perioodi 4—6 aasta võrra. Selle süsteemi võistlused on vaheetapiks suurde sporti ning osalemine neil võistlustel ja soodustused spordiga tegelevatele tudengitele motiveerivad jätkama sportimist kõrgkoolis õppimise perioodil.

Välja on pakkuda kutse aktiivsetele jooksuhuvilistele 23.ndale Batavierenrace'le Hollandis, mis algab 22. aprillil Nijmegenis ja lõpeb Enschedes. Võistkonna suuruseks on 25 jooksjat. Asjahuvilistel, kes soovivad selle asjaga tegeleda, helistada tel. 43 41 86.

HARRY LEMBERG

Arstiteaduskonna korvpallivõistlused

peeti Ujula tänava spordihoones. Traditsioonilisel sügisturniiril osalesid kõigi kuue kursuse esindused ja kaks õppejõudude meeskonda. Finaali jõudsid VI kursus ja õppejõud. Kliinikum osutus paremaks juba teist aastat järjest, seekord tulemusega 24:8. Kolmanda koha mängus oli IV kursus üle III kursusest 42:26.

Tervisejooksjatele

ilmus lühike metoodiline materjal. Asjahuvilised saavad seda spordikeskusest.

INFO!

Ülikooli akadeemiline kalender 1994/ 95

Jõuluvaheaeg 19. detsembrist 1. jaanuarini (k. a.)
Sügissemestri arvestuslik lõpp 31. jaanuaril.
Kevadsemestri algus 6. veebruaril.

Lugupeetud kolleegid!

Algab taotluste vastuvõtt koostöölepinguga seotud teaduskomandeeringuteks Turu Ulikooli 1995. aastaks.

Arvesse tulevad 2—5-päevased komandeeringud, kestus oleneb sõidu eesmärgist. Taotluses esitada inglise või soome keeles komandeeringu eesmärk, näidata allasutused, mida on soov külastada ning vastava info olemasolul ka isikud, kellega soovitakse kohtuda.

Komandeeringu aeg võib olla näidatud orienteeruvalt (kuu, kevad, sügis).

Taotlus peab olema viseeritud allasutuse juhataja poolt. Komandeering vormistatakse rektori käskkirjaga pärast nõusoleku saabumist Turu Ulikoolilt.

Allasutustel arvestada võimalike vastuvisiitidega partneri poolt.

Taotlused esitada ülikooli välissuhete osakonda hiljemalt 6. jaanuariks 1995.

Täiendav teave tel. 43 12 83 või 43 53 28 allakirjutanult.

ANDO OTS,
Turu Ülikooli koostöölepingu koordinaator

Magistritöö kaitsmine

Kolmapäeval, 28. detsembril kl. 15 toimub TÜ Geograafia Instituudis Vanemuise õppehoone aud. 327 magistritöö kaitsmine:

Merit Mikk — «Metsatukkade taimkatte liigilist koosseisu mõjutavad tegurid. Maastikuökoloogiline analüüs Soome, Eesti ja Leedu põllumajandusmaastike näitel».

Retsensendid: Kiira Aaviksoo, TÜ Geograafia Instituudi vanemteadur; Aino Kalda, Eesti Metsainstituudi vanemteadur.

* * *

Kolmapäeval, 28. detsembril kl. 11.15 toimub majandusteaduskonnas Nooruse 9—407 **Piret Aruksaare** magistritöö «Äriidee ja selle väljaarendamine konkurentsieeliseks» kaitsmine majandusteaduse magistri teadusliku kraadi taotlemiseks. Ametlikud oponendid mtk. Vello Vallaste ja mtd. Olev Raju.

Tähelepanu!!!

TEMPUS jälle tulekul

Uute EÜ TEMPUS-projektide (JEP, IMG, CM) vormistamisega ning seniste projektide täitmisega seotud infot ja nõuandeid jagavad TÜ Nõukogu saalis neljapäeval, 22. detsembril kl. 12 Eesti Tempuse Keskuse töötajad Priit Võhandu, Katri Kadakas ja Mare Tamtik.

Laste jõulupuu!

Ülikooli ametiühinguliikmete laste jõulupeod toimuvad 18. detsembril kell 14 ja 17 Narva mnt. 27.

Esineb koolieelikute laulu- ja tantsuring.

UT

Toimetaja VARJE SOOTAK
Lehetalituse aadress EE2400 Tartu, Ülikoooli t. 18, ruum 241,
tel. 435 180. O/Ü «Greif» trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19.
«UT» ilmub reedeti. Tellim. nr. 3069. Tiraaž 1500.

☎ 435 180